BIJBEL

De gehele Heilige Schrift, bevattende de canonieke boeken van het Oude en Nieuwe Testament volgens de Statenvertaling

met de ingelaste verklaringen

Door

Karl August Dächsel

JOHANNES

Digitale versie

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015

HET EVANGELIE VAN JOHANNES

Wat is het toch dat de schriften van de apostel Johannes zo buitengewoon aantrekkelijk maakt, zodat zij zich als wij ze horen of lezen, zo sterk van onze ziel meester maken? Het is waar, er is in deze een toon van eenvoud en liefde, die niet van hier, maar hemels zijn; maar vanwaar die eenvoud, die liefde? Het is niet de eenvoud van het kind, maar van een seraf en de liefde is geen liefde van die soort, zoals de wereld die heeft en geeft, maar liefde, zoals die om de eeuwige troon van de gezegende Zoon van God bloeit. Het is de eenvoud van het bezit, die in de eenvoud van vorm zichtbaar is en de liefde tot die Ene, aan wiens borst de liefhebbend discipel bij het avondmaal lag, is het, die de taal van de liefde voortbracht. Eenvoudige liefde tot de enige Jezus, die waarachtig mens is, maar ook waarachtig God, dat is het wat uit Johannes' mond spreekt en de geesten overmeestert, de geesten van de mensen, die allen alleen in de wereld komen, om tot de geliefde Heer van Johannes te komen en tot de schoot, waarin Hij gelegen is.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS' PERSOON EN AMBT. ANDREAS, PETRUS, FILIPPUS EN NATHANAEL WORDEN ZIJN DISCIPELEN

De evangelist begint met een proloog of voorwoord waardoor hij zijn lezers dadelijk op het verheven standpunt wil plaatsen, vanwaar de heiligste geschiedenis, die in de wereld is, moet worden beschouwd. Volgens Hoofdst. 20: 31 is toch datgene, dat in dit evangelie wordt meegedeeld, daartoe bestemd, dat de lezers leren geloven dat Jezus de Christus, de Zoon van God is en dat zij door het geloof het leven hebben in Zijn naam. In de eerste plaats moet dan ook een bewustzijn van de grootheid van Jezus' persoon hun harten vervullen. Zo ergens, dan is hier van toepassing "trek uw voetzolen uit, want de plaats waar u staat, is heilig land" (Ex. 5. Joz. 5: 15.

Vs. 1-5. Kan een wereldgeschiedenis niet verder teruggaan dan tot het begin, zoals ook de theocratische geschiedschrijver in Gen. 1: 1 doet, tot het begin van wereld en tijd, de geschiedenis van het evangelie van Jezus Christus kan nog hoger opklimmen en kan zich in de eeuwigheid verdiepen. Daar, in hetgeen vóór alle begin en alle tijd ligt, vindt zij de hoofdpersoon, die zij wil voorstellen, de Bewerker van hetgeen waarover zij handelen wil, in het Woord dat van eeuwigheid bij God en God zelf was en waardoor alles, wat in de tijd begonnen is, zijn aanzijn heeft ontvangen. Dit woord, dat in de beginne bij God was, heeft ook tot de mensheid, toen zij zich nog in haar oorspronkelijke normale toestand bevond, in bepaalde betrekking gestaan. In Hem had zij haar leven en het leven, dat zij in gemeenschap met Hem leidde, was voor haar leven in het licht. Maar ook nadat zij door haar afval van God zich van het leven in het Woord had losgerukt, heeft dit wel niet opgehouden in haar duisternis iets van Zijn Licht te laten schijnen, maar zij heeft, helaas! dat overblijfsel van goddelijk licht niet in zich opgenomen, om in zich te laten bewerken, wat daardoor kon en moest gewerkt worden.

EVANGELIE OP DE 3de KERSTDAG EN OP DE DAG VAN JOHANNES, DE APOSTEL vs. 1-14

Johannes, de discipel, die de Heere liefhad (13: 23), geeft hier een verheven en heerlijk getuigenis van Christus, opdat wij erkennen van welke natuur en van welke heerlijkheid het kind in de kribbe is, opdat wij het de eer geven, waarop het recht heeft.

In de beginne, toen alles, wat in hemel en op aarde is, door Gods scheppende macht uit niets tot aan zijn kwam (Gen. 1: 1) was reeds het wezenlijke, persoonlijke (Ps. 107: 20 en "Pr 3") Woord. En het Woord, waarvan hier gesproken wordt, was bij God, de voor alle schepselen bestaanden (Ps. 90: 2) God, die wij de Vader noemen (1 Joh. 1: 2), als het ware liggend in Zijn schoot (vs. 18) en het Woord was zelf God, het bezat de gehele natuur van de Godheid in Zich. Hij was dus van God onderscheiden, maar niet in wezen van Hem verschillend (Hoofdstuk 8: 58; 10: 30; 17: 5. Fil. 2: 6. Kol. 1: 15. Hebr. 1: 3).

Het scheppende Woord van God, dat de goddelijke wil in zich droeg (vgl. het zich steeds herhalende: "en God zei" in Gen. 1), werd reeds door de Hebreeuwse poëzie gepersonificeerd of als persoon voorgesteld (Ps. 33: 6; 107: 20-147: 15 Jes. 55: 10 v.). Volgens deze concrete, zelfstandige beschouwing werden daaraan de goddelijke eigenschappen toegekend (Ps. 33: 4. Jes. 40: 8. Ps. 119: 105), in zo verre het tevens de voortgaande openbaring van God in wet en profetie is. Voor de eigenlijke hypostasering (verheffing tot de trap van een als werkelijk persoon bestaand wezen) was daardoor als verdere voortgang in de kennis van het goddelijk wezen de weg gebaand; zij ontwikkelt zich echter pas gaandeweg na de tijd van de ballingschap. Toch treedt een andere vorm van voorstelling op, niet de oorspronkelijke van Woord (logos), maar die van Wijsheid (chokma), wier uitdrukking het scheppende woord geweest was. Deze wordt in het boek Job (28: 12 vv.) en de Spreuken (8 en 9), bij Sirach 1: 1-10; 24: 1 vv.) en in het boek Baruch (3: 37-4: 4) nog gepersonifieerd (als persoon gedacht, voorgesteld en geschilderd). Dit gebeurt echter zo, dat de voorstelling nader komt tot de hypostase (wezenlijk persoonlijk bestaan); de hele overgang van de wijsheid tot de hypostase heeft in het boek Wijsheid (7 en 8) plaats, waar zij als een werkelijk uit God voortgekomen licht wezen, als werkelijk evenbeeld van God, als mede zittend op Gods troon, als wezenlijk en zelfstandig openbaringsprincipe van God in de wereld (vooral in Israël), bemiddelend tussen die beide, nadat zij als orgaan van God de wereld heeft geschapen, voorkomt met een Geest, onder wiens vele predikaten ook "eengeboren" genoemd wordt. Ook de goddelijke Logos (het Woord) komt weer voor in het boek Wijsheid (Hoofdstuk 9: 1; vgl. met vs. 2), maar alleen in de Oud-Testamentische zin van de dichterlijk gepersonifieerde uitdrukking van Gods wil, hetzij die zegenend (16: 2; Ps. 107: 20) of bestraffend (18: 15) is. Is zo de Logos-voorstelling in de apocriefen teruggetreden voor de ontwikkeling van de idee van de wijsheid (deze wordt als in Christus verschenen, in het Nieuwe Testament nog in Luk. 11: 49; vgl. gevonden), dan heeft zich deze toch bij de Chaldeeuwse paraphrasten meer bepaald doen gelden. Zij laten het Woord van God voorkomen als de goddelijke openbaringhypostase, één met de sjechina 8: 12), die zich in de Messias zou openbaren. Zo gaat door het gehele Jodendom in verschillende vormen van voorstelling (vgl. ook vooral de "engel des Heeren" in het Oude Testament, sinds Gen. 16 en Ex. 23 als de representant van de Zich openbarende God, vooral bij Hosea, Zacharia en Maleachi meermalen genoemd), de idee dat God niet onmiddellijk, maar indirect Zichzelf openbaarde, wel niet Zijn verborgen, onzichtbaar wezen, maar Zijn verschijning (Ex. 32: 12-23). Deze idee, hoewel onder invloed van Hellenische, vooral Platonische en Stoïsche speculaties, werd ook een hoofdonderwerp van de Joods-Alexandrijnse filosofie (1 Makk. 1: 11 Aanm.), zoals die bij Philo, een andere tijdgenoot van Jezus, worden gevonden. Volgens de laatste is de Logos het geheel van alle goddelijke krachten, in zo verre deze in de Godheid zelf besloten zijn, of in de wereld zijn uitgegaan en in haar verstrooid (logov spermaticov). Als immanentie in God (nog in Hem besloten) de

wereldgedachte in zich bevattende, die als werkelijk wereld-ideaal gedacht is, is Hij (nog niet uitwendig geworden, zoals bij de mens het immanente verstand) de logov endiayetov (het als inwendig gedachte woord), dat echter wereldscheppend uit God is te voorschijn getreden als de logov profoicov (het zich uitsprekende woord), evenals bij de mens het gesproken woord de openbaring van de gedachte is. De logov proforicov is nu de inhoud van de gehele verhouding van Gods werkzaamheid tot de wereld, zodat schepping, voorzienigheid, mededeling van alle fysische en ethische kracht en gaven, alle leven, licht en wijsheid uit God Zijn werk is, in eigenschappen en werkingen niet wezenlijk verschillend van de wijsheid en de goddelijke Geest zelf. Zo is Hij evenbeeld van de Godheid, de oudste en eerstgeboren Zoon van God, de Bezitter van de hele volheid van Gods, de Middelaar tussen God en de wereld, het voetstuk van alle openbaringen van God, ook de Messias, maar deze als openbaring van God idealistisch opgevat, niet als concreet mens geworden persoonlijkheid, zoals dan ook een vleeswording van de Logos aan het systeem van Philo vreemd is. Dat nu Johannes de leer van de Logos, waarin hij het goddelijke wezen van de Messias, dat vóór de tijd bestond en op menselijke wijze in de mensheid is ingetreden, alleen aan de Alexandrijnse filosofie zou te danken hebben, is moeilijk vast te houden, vooral omdat zo’n groot verschil bestaat tussen de leer van Philo en van Johannes in het algemeen, als in het bijzonder over het wezen van Logos (deze is bij Philo "de tweede God" en is een tussenpersoon tussen God en de mens, verhevener dan de mens, maar op een lagere trap staand dan God). Daartegen spreekt ook dit, dat bij Johannes de naam Logos zonder twijfel van het goddelijk spreken (woord) komt, bij Philo daarentegen van het goddelijk denken Die Johanneïsche leerwijze is integendeel naar haar aard en volgens de geschiedenis zo op te vatten dat de invloed van de Alexandrijnse gnosis (kennis) op Johannes wel niet geheel moet buitengesloten worden, maar zo, dat de oude, aan Israël eigenaardige wijsheid van het Woord van God, die naar Gen. 1: 1 terug voert, erkend wordt als hetgeen, waardoor hem de idee van de in Christus op menselijke wijze verschenen Logos vooral werd aangeboden en waaraan hij de eigenaardige ontwikkeling van deze idee in alle helderheid en diepte van geest naar de in zijn herinnering voortlevende getuigenis van Zijn Heere, over Zichzelf heeft verbonden en uiteengezet. Daarbij heeft intussen ook de bekende Alexandrijnse speculatie, die naar oorsprong en inhoud overeenkomst had, invloed op hem gehad en hij heeft die zelfstandig met alle bewustzijn van het verschil aangewend om het wezen en werken van het goddelijke in Christus voor te stellen. Beproeft men de Johanneïsche Logos-leer aan de invloed van de Joods-Alexandrijnse gnosis te onttrekken, dan ontneemt men haar, al is het ook in het belang van de apostolische waardigheid, de geschiedkundige begrijpelijkheid uit de samenhang van de tijdsomstandigheden, alsook de noodzakelijke veronderstelling van haar begrijpelijkheid voor de lezers van het evangelie. Maar juist de grootse eenvoudigheid en helderheid van de proloog wijst aan, met welke zuiver apostolische zekerheid Johannes de invloed van de speculaties van die tijd had vernomen en meester daarover was, ze modificerende, verbeterende en bruikbaar makend naar zijne ideeën. De zakelijke inhoud (de idee van de Godszoon en Zijn menswording) was bij Johannes, voordat hij daaraan die eigenaardige voorstelling gaf, sinds lang het gehele fundament van zijn geloof en het hoogste voorwerp van een erkentenis geweest, zoals dit niet minder bij Paulus en alle andere apostelen het geval was, hoewel zij de Logosleer, wat de vorm aangaat, zich niet toeëigenden. De zakelijke inhoud is tot Christus zelf terug te leiden, wiens mededelingen aan Zijn discipelen, wiens onmiddellijke indruk op deze en wiens verdere openbaringen en leidingen door de Geest van de waarheid hen de stof gaven, die zich later de verschillende vormen van voorstelling dienstbaar maakte.

Reeds Joodse en heidense wijsheid had een voorgevoel van het in Gods wezen gelegen

oorspronkelijk beeld van het mensenwoord, waarin de gedachte van de mensen zich openbaart. De apostolische verkondiging versmaadde het vat van die wijsheid niet, maar zij schudde het eerst uit, opdat niets onreins er in bleef en vervulde het vervolgens met de inhoud, die de Nieuw-Testamentische geschiedenis van de vervulling aanbood.
Omdat wij dagelijks woorden spreken, zo schijnen zij ons geringe waarde te bezitten, omdat hun wegstervend geluid zo weinig betekent. Maar in de mens is ook een woord, dat in hem blijft; terwijl het geluid de lippen verlaat, spreken wij toch iets uit, dat wij weten; zo moet natuurlijk uit de wetenschap, die in ons geheugen bewaard is gebleven, een woord ontstaan van gelijke natuur als dit weten zelf. Want een gedachte, die gevormd is naar hetgeen wij aanschouwen, is een woord, gesproken in ons hart, geen Grieks of Latijn, of tot enige andere taal behorend. Zullen echter anderen ook dit woord verstaan, dan moeten wij ons van enig teken bedienen om het aan te duiden. Daarom is het gesproken woord, dat wij horen, slechts een teken van hetgeen daar binnen verborgen is en dat met veel groter recht de naam van woord zou kunnen dragen.

Het woord wordt eerst in het hart geboren in een wonderbare en onlichamelijk geboorteplaats en blijft onbekend in het binnenste van de mensen. Dan wordt het op een tweede lichamelijke wijze van geboorte door middel van de lippen geboren en zo kan het algemeen worden gekend, zonder dat zijn samenhang met de ziel, die het heeft voortgebracht, wordt opgeheven
een leerrijk beeld van de beide geboorten van God, de Logos (Anastasius Sinaïta - na zijn oponthoud als kluizenaar op de berg Sinaï tot patriarch van Antiochië gekozen, overl. 599 na Christus)

Woord wordt niet alleen genoemd wat de mond spreekt, maar vooral de gedachte in het hart, zonder welke het uitwendige woord niet gesproken wordt. Een mens heeft een woord, gesprek of gedachte bij zichzelf, hij is vol gedachten en raadslagen wat hij wil doen of laten; zo heeft ook God van eeuwigheid, in Zijn majesteit en Zijn goddelijk wezen, een woord, een rede, een gesprek of gedachte in Zijn goddelijk hart met Zichzelf, aan alle engelen en mensen onbekend. Dat wordt Zijn woord genoemd, dat van eeuwigheid in Zijn vaderlijk hart inwendig geweest is, waardoor God besloten heeft hemel en aarde te scheppen. Woord heet echter niet alleen de Zoon omdat Hij gegenereerd is door de gedachte van de Vader, maar ook omdat door Hem het raadsbesluit van de gehele orde van de schepping en herstelling van het menselijk geslacht is uitgesproken.

Johannes stelt alleen aan ons geloof voor de eeuwigheid van de Zoon van God, Zijn levensgemeenschap met de Vader en Zijn Godheid, zonder voor ons deze geheimen te ontwikkelen; ons geloof moet zich daarmee tevreden stellen. Omtrent dat eeuwig, onuitsprekelijk en onbegrijpelijk geheim moeten wij meer geloven dan redeneren, meer aanbidden dan verklaren, meer liefhebben dan spreken.

De drie leden van het vers staan in opklimmende orde tot elkaar; het derde spreekt eerst het hoogste uit wat kan gezegd worden, de Godheid van het woord, waarop indirect reeds de beide eerste leden wijzen en die als veronderstelling aan deze ten grondslag ligt.

Het "in de beginne" ziet op het allereerste worden van de dingen; wanneer echter de Logos in dat begin reeds was, zo volgt daaruit dat Hij van eeuwigheid was.

Indien iets is voor de wereld en de schepping van alle schepselen, moet het God zijn.
Het woord was "bij God, " niet slechts in Hem. Het was de man, die Gods naaste is (Zach. 13: 7). Dus niet een in God rustende eigenschap, of een van Hem uitgaande kracht, maar een persoon is het Woord, een zelfstandig Ik, doortrokken van het Gij van de goddelijke liefde en vol van de inhoud van het goddelijke leven (Hoofdstuk 17: 5, 24. 5: 26). Het Griekse woord, door ons met "bij" vertaald, wil eigenlijk zeggen "naar God heen; " daarin is dus de wederliefde uitgedrukt, waarin het Woord eeuwig tot God gekeerd is - niet zo zeer waar, maar hoe, in welke toestand het Woord was, namelijk in eeuwig verkeer van de liefde met God. Zo zijn er dan twee: God en het Woord. Het persoonlijk van God onderscheiden Woord is wel een ander, maar niet iets anders dan God en opdat niemand het Woord, wat het wezen aangaat van God, niemand de Zoon van de Vader scheidt, komt hij weer terug, sluit de ring toe en zegt: "En God was het Woord. " Vraagt u: wanneer was het Woord, dan antwoordt Johannes: "Het was in de beginne; " vraagt u: waar was het Woord? Dan antwoordt hij: "Het was bij God; " vraagt u: wat was het Woord? Dan antwoordt hij: "Het was God, gelijk aan God, in macht en eer. " Nu neemt de apostel de eerste en derde zin van dit vers met het tweede tezamen en gaat voort:

Dit Woord, dat zelf God was, was in de beginne bij God.

Het was niet in de beginne in God besloten om dan een zelfstandig persoon te worden, als de

wereld daardoor zou worden gemaakt, maar als God van God was het in de beginne bij God.

De Vader kon niet persoonlijk zijn als de Zoon er niet was.

Dat de Logos: "God bij God" geweest is, is echter pas dan naar alle zijden uitgesproken als ook gezegd is, dat alle van God uitgaande werkzaamheid van de beginne door Hem is gebeurd; dit wordt in het volgende vers uitgedrukt.

Alle dingen, die in de hemel en op aarde zijn, zijn door dat Woord gemaakt, dat ook in staat was Gods gedachten te verstaan en uit te voeren, toen die dingen een aanvang namen, ja reeds tevoren door Zijn bij God zijn: en zonder dat is geen ding gemaakt, dat gemaakt is (Ps. 33: 6. Kol. 1: 16 v. Hebr. 1: 2).

Tot hiertoe is het Woord beschreven als in de schoot van de Vader; nu wordt het beschreven zoals het Zich geopenbaard heeft in de schepping.

Dit "door" is echter niet op zo’n manier te begrijpen als ware de Logos, het Woord, alleen de bouwmeester geweest, door middel van wie de zichtbare schepping tot stand is gekomen. Paulus zegt: "In Hem is alles geschapen" en voegt er dan bij: "door Hem en tot Hem" (Kol. 1: 16), woorden, elders evenzo door de Vader gebezigd (Rom. 11: 36). Bij dit "door" hebben wij zo te denken aan een medewerking in innige overeenstemming. Ware Hij daarentegen slechts een werktuig, alleen daartoe gemaakt opdat God door Hem de wereld zou scheppen, Hij zou niet alleen geringer dan God, maar ook geringer dan de wereld zijn, want de bijl is geringer dan het hout, dat daarmee gehouwen is.

Al wat bestaat, bestaat slechts door de hand, door het denken en door de wil van het Woord. Maar het Woord put alles uit de Vader en brengt alles tot de Vader terug. De apostel behandelt geen wijsgerige onderwerpen; zijn enige doel is de heerlijke grootheid van het wezen te doen uitkomen dat het werk van onze verlossing weldra volbrengen zal; die onze Zaligmaker worden zal, is de goddelijke deelgenoot van het scheppingswerk geweest. Elk van dezen, zelfs het kleinste wicht en de minste grasscheut, zijn door Zijn tussenkomst ontstaan en dragen het kenmerk van Zijn wijsheid en macht.

Deze herhaling is niet overbodig. Men zou kunnen menen dat onder alle dingen, alle zichtbare, stoffelijke dingen bedoeld zijn; maar nu sluit Johannes alles in en niets uit. In het oorspronkelijke staat eigenlijk: alle dingen zijn daardoor geworden; en zonder het heeft geen ding wording, dat wording heeft. Johannes maakt gedurig en nauwkeurig onderscheid tussen zijn en worden. Het woord zijn bezigt hij van God; het woord worden van het schepsel. En heeft nu het Woord alles doen worden, dan is Hij zelf van de wording uitgesloten en dus ongeworden, ongeschapen - God. Trouwens, de Schepper moet als zodanig onderscheiden zijn van het geschapene. Ook is hier geen midden denkbaar. Wat bestaat, is geschapen, of is niet geschapen. Heeft het Woord, de Zoon van God, Christus, alles geschapen, dan is Hij zelf ongeschapen, dan is Hij de Schepper, dan is Hij God.

Blijft Christus niet waarachtig natuurlijk God, door de Vader in de eeuwigheid gegenereerd en Schepper van alle schepselen, dan zijn wij verloren; want wat zou het lijden en sterven van de Heere Christus mij baten, als Hij slechts mens was als ik en u. Dan had Hij de duivel, de dood en de zonde niet kunnen overwinnen, Hij was tegenover deze veel te zwak geweest. Daarom moeten wij zo’n Heiland hebben, die waarachtig God en Heer is over zonde, dood, duivel en hel. Wanneer Hij, als de Zoon van God, Zijn bloed voor ons vergiet, opdat Hij ons verlost en van zonden reinigt en wij het geloven en de duivel voorhouden wanneer hij ons vanwege onze zonden verschrikt en plaagt, dan is de duivel spoedig geslagen, die moet wijken en ons met vrede laten. Want de angel, dat is de Godheid van Christus, die onder de worm, onder Zijn mensheid (die de duivel in zijn kaken verslond, toen Christus stierf en begraven werd) verborgen was, scheurde hem de buik open, dat hij Hem niet kon houden, maar weer moest overgeven en zich daardoor de dood berokkende. Dit is onze hoogste troost, want zo min hij Christus in de dood heeft kunnen houden, zo min kan hij ook daarin houden, die aan Christus geloven.

Hoe zouden wij de zaligheid kunnen verkrijgen, als het God niet was, die de zaligheid teweeg heeft gebracht? Of hoe kan de mens tot gemeenschap met God komen, als God niet tot de mens kwam? Hoe was het mogelijk dat Christus, de sterke, die de mens in zijn macht hield, overwonnen, de door die beheerste echter in vrijheid heeft gesteld, wanneer Hij geen Meerdere was dan de overheerste mens? Daarin was (het) leven van al het geschapene besloten, zodat alle leven dat in de schepping is, zowel het natuurlijke als geestelijke leven, een uitvloeisel is vanZijn leven; Hem toch had de Vader gegeven het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26). En Hij, die zo zelf het leven heet (Hoofdstuk 11: 25; 14: 6), was in die schone morgentijd van de schepping, voordat door de zonde de duisternis was gekomen, het licht van de mensen. Het verlichtte hen tot
kennis van God, zoals dat bijvoorbeeld in Gen. 2: 20, 23 vv. duidelijk kan worden opgemerkt.

Daarin was leven. In de grondtekst staat geen artikel. Leven, niet voor het Woord zelf - want

de beschrijving van het Woord naar Zijn natuur is geëindigd en deze gedachte zou ons tot vs. 1 en 2 doen teruggaan - maar leven voor het door Hem geschapen heelal. Er is een blijkbare opklimming van het door Hem (vs. 3) tot in Hem (vs. 4). Deze laatste uitdrukking toont aan dat de wereld, na van het niet-zijn tot het zijn door de macht van het Woord overgegaan te zijn, daarin nog de levenswekkende krachten putte, die zij voor haar instandhouding en ontwikkeling nodig had. Na de boom eerst tot wortel gediend te hebben, werd de Logos daarna zijn sap. In vereniging met het scheppend Woord was er, wil Johannes zeggen, leven, vol leven, volkomen ontwikkeling van het leven voor ieder wezen, volgens zijn vatbaarheid en voor alles tezamen.

In de mond van Johannes omsluit de edele (vierenvijftig keer in het evangelie voorkomend) naam leven steeds een goddelijke levensinhoud. In onze taal spreken wij wel, zoals ook overigens de Schrift nu en dan doet, van een leven zonder God, een zondig, werelds, aards, vergankelijk, onzalig leven. Johannes heeft daarentegen de naam "leven" uitsluitend gegeven aan hetgeen werkelijk leven is (1 Tim. 6: 19) d. i. wat uit de goddelijke levensvolheid zijn oorsprong heeft en in gemeenschap met God zijn bestaan. Toen God alles aanzag wat Hij gemaakt had en zag dat het zeer goed was (Gen. 1: 31) zag Hij alleen leven uit Zijn leven en Zijn welbehagen rustte op alle schepselen. Onvergankelijk leven en overwelkbare bloesems vloeiden onafgebroken uit de bron van alle leven. Sinds de aarde en wat zij voortbrengt niet meer zeer goed zijn, maar door de zonde verdorven en van God losgerukt, heeft de dood macht gekregen (Rom. 8: 20); maar ook sinds die tijd en heden nog leeft wat midden in de dood van een voortziekende wereld leven heeft, alleen in Hem, wiens liefde sterker is dan de dood en wiens levensadem de gedaante van de aarde vernieuwt (Ps. 104: 30. Hand. 17: 18. Kol. 1: 17. Hebr. 1: 3).

De voorstelling gaat van het algemene over tot de betrekking van de Logos tot de mensheid. Voor deze was Hij als de algemene levensbron van de wereld, die door Hem was geworden en die als zodanig het allerminst ten opzichte van de mensen werkeloos kon zijn, maar zich aan hen in Zijn verstandelijk zedelijke natuur werkzaam moest betonen, vooral het licht, volgens de noodzakelijke samenhang van licht en leven in tegenstelling van dood en duisternis (Hoofdstuk 8: 12. Ps. 36: 10. Efez. 5: 14. Luk. 1: 78 v.). Het licht is zuivere goddelijke waarheid, theoretisch en ethisch, wier aanneming en toeëigening de mens maakt tot een verlichte, tot een kind van het licht, terwijl het niet ontvangen en niet opnemen daarvan in het bewustzijn, de toestand van duisternis noodzakelijk meebrengt. Het leven was het licht van de mensen, omdat het in zijn werkzaamheid op hen de noodzakelijke kracht tot hun verlichting was.

Het is aldus duidelijk dat deze woorden naar de mening van Johannes op een geschiedkundig tijdvak betrekking hebben, dat met het oog op de enge band tussen vs. 4 en 3 slechts dat kan zijn, wat onmiddellijk op de scheppingsdaad volgde. Dit was het eerste ogenblik van ontwikkeling, toen het Woord, geen enkele hinderpaal in het heelal meer ontmoetend, het

vruchtbaar kon maken door het naar de vatbaarheid van alle wezens, waaruit het bestond, zijn eigen rijke leven mee te delen. Heerlijk begin van een welhaast aangebroken ontwikkeling, maar die evenwel de oorspronkelijke toestand, de wezenlijke betrekking doet kennen. De normale toestand vond zijn hoogste uitdrukking in het wezen dat het meesterstuk van de schepping was, de mens. In dit bevoorrecht schepsel, naar het beeld van het Woord zelf geschapen, ontwikkelde zich het leven tot licht. Deze diepzinnige uitdrukking schijnt in de taal van Johannes het volledig begrip te betekenen van het zedelijk goede, dat van zichzelf bewust is. Het woord waarheid drukt bij Johannes hetzelfde zonder beeld uit. Het licht, zo opgevat, is op aarde slechts voor de mens toegankelijk, het enige wezen dat met de inwendige zin begaafd is om het in zich op te nemen. Deze zin is het zintuig, oorspronkelijk één, nu verdeeld, dat wij geweten en rede noemen.

5. En het licht, waartoe het Woord, evenals het leven volgens het vroeger gezegde, voor de mensen werd, schijnt van de tijd dat deze zich door de zondeval (Gen. 3) van Hem hebben losgerukt, zonder ophouden in de duisternis, waartoe nu de mensen waren vervallen, om het ontzaglijke daarvan door enige lichte punten te verzachten, haar hele overheersing af te wenden en een toekomst voor te bereiden waarin het weer helder zou worden. En de duisternis, de door die duisternis omgeven en beheerstemensheid, heeft het niet begrepen. Wat de mensen van lichtpunten was gelaten, of wat hen van nieuw licht werd gegeven, hebben zij niet getrouw zich ten nutte gemaakt, zodat zij zelf daardoor licht zouden zijn geworden, maar zij hielden de waarheid in ongerechtigheid ten onder (Rom. 1: 18).

Johannes neemt bij zijn lezers de kennis van Gen. 3 () aan zoals hij bij vs. 4 die van Gen. 2 () veronderstelde en bij vs. 1-3 die van Gen. 1). De organische band tussen de Logos en de mensheid was verbroken; de toestand, door "daarin" uitgedrukt, bestond niet meer, de bron van het leven en derhalve van het normale licht is voor de mensheid opgedroogd, zoals voor de rank de bron van het sap opdroogt, zodra zij van de wijnstok gescheiden is. Zo verschijnt in vs. 5 de duisternis, welker vermelding door het "was" van vs. 4 voorbereid was. Deze duisternis duidt geenszins een donker rijk aan, eeuwig gelijk aan dat van het licht in de dualistische betekenis, waarvan men Johannes beschuldigt, maar de mensheid zelf, voor zover zij van het licht beroofd is, dat uit het leven voortvloeide en van het leven dat van de Logos uitging. Johannes is zo weinig dualist, dat alles wat volgens hem mens heet, zonder uitzondering tot het heil en leven geroepen wordt, opdat allen door Hem geloven zouden (vs. 7.). Omdat de mens van nature geen licht heeft en slechts de vatbaarheid bezit om het in zich op te nemen, is het duidelijk dat hij niets anders dan duisternis zijn zal, indien hij zich wegens een inwendige oorzaak van de lichtgevende haard verwijdert, maar dit woord duidt niet slechts het gemis van licht aan; het bevat ook de gedachte van verzet tegen het licht, want een verzekerde ontwikkeling is meer dan een onvoltooide ontwikkeling. Even zeker als het zedelijk leven het innerlijk licht te voorschijn roept, even zeker heeft het verderf van de harten de verduistering van de inwendige zin tengevolge. In plaats van toenemende kennis van het goede en van God, staan ijdele schijnbeelden op, die de driften voortbrengen en wat een verbeelding, van haar normaal voedsel beroofd met ijver opneemt (Verg. Rom. 1: 21, 22.). Het licht doet zich in vs. 5 onder een enigszins anderen vorm aan ons voor dan waaronder wij het in vs. 4 beschouwd hebben. Het is niet langer het licht dat uit het leven voortvloeit; het is de Logos zelf die, een eerste bewijs van medelijden jegens de afgevallen en verduisterde

mensheid gevend, voortgaat haar nog te verlichten, dan zelfs als het licht haar niet langer bij het zedelijk leven kan aansluiten, maar het haar onder een andere vorm meegedeeld moet worden. In het hart van de mensen houdt hij de intentie van het goede, ware en heilige in stand; maar het is niet langer een smaak, een begeerte, een kracht, het is een wet. Het is het geweten, de wet in het hart geschreven, zoals Paulus zegt (Rom. 2: 14, 15.). Innerlijke openbaring ongetwijfeld, omdat zij van binnen tot stand gebracht wordt, maar evenwel uitwendig, omdat zij vreemd is aan en in strijd met de verdorven wil van de mens. Deze kennis van het goede is daarom niet langer de uitdrukking en de uitstraling van het innerlijk leven; het is de Logos zelf, die als licht werkzaam, op de mens werkt, door hem het goede te openbaren en het kwade in hem te veroordelen.

Alles wat de goddelijke liefde ooit tot verlossing van de gevallen mensheid heeft gedaan, van de eerste belofte van het overwinnend vrouwenzaad, van de slangenvertreder, tot aan de vervulling van deze belofte, het is tezamen een schijnen van het licht in de duisternis. Hoe sterk scheen het licht in de duisternis toen een Noach, een Abraham, een Mozes, ja eindelijk toen het verbondsvolk in zijn geheel een kandelaar van dit licht waren! De hele huishouding van het Oude Verbond is doorschenen van het licht van de aan zondaren aangeboden zaligheid, de belofte, de wet, de godsdienst met haar voorafbeeldingen, het is alles een uitstraling van het licht, dat met de duisternis worstelt. Christus is het licht van het hele Oude Testament (Hoofdstuk 5: 39); en zelfs die volken, die voor het licht van mondelinge openbaring naar hun eigen wegen waren gevlucht (Hand. 14: 16) heeft het licht van de mensen toch nooit geheel onbeschenen gelaten in hun duisternis, enkele vonken van licht glimden ook in de donkere heidense harten, want de schepping predikte hen zonder woord de levende God en hun geweten Zijn wet en talloze offeranden van de heidenen maakten de gedachten van hun geweten openbaar, die hen onder elkaar beschuldigden of verontschuldigden.

Het zoeken van God is de levendige polsslag in de hele godsdienstige ontwikkeling van de oudheid; elke proef mislukte, maar de zedelijke instellingen (huisgezin en staat), ondersteund door het voortdurend getuigen van het geweten, bewaarden de wereld tot de tijd dat de menselijke geest, zonder bevrediging, uitgeput van eigenwillig zoeken naar de levende God, datgene als geschenk van genade van boven ontving wat het nooit zichzelf had kunnen geven.

De tragische trek, die door het hele geschrift van Johannes heen loopt, is reeds in de laatste woorden van deze afdeling te vinden en te gevoelen: "de duisternis heeft het niet begrepen. "

Onder de talloze menselijke wezens, die elkaar sinds de val opvolgden, werd er niet een gevonden die het schitterend licht van de Logos in zich opgenomen en de levende God door middel dezer openbaring gevonden had. Ongetwijfeld zijn er verschillende graden in dit gemis van het vermogen om in zich op te nemen; aan Socrates of Plato kan deze verblinding niet in dezelfde graad als aan de gehele afgodische mensheid verweten worden. Maar nergens in de gevallen wereld werd iemand gevonden volkomen vatbaar voor de verlichting van het Woord; sommige vergingen op de ondiepten van de afgoderij, de overigen verdwaalden op de hoogten van de bespiegeling; de levende God werd door niemand gekend en het rijk van het

heidendom stelt in de gehele mensheid buiten de kring van de geschiedkundige openbaring, de waarheid van deze apostolische openbaring in het licht.

Jezus wordt hier genoemd: het Woord, voorts het Licht, eindelijk het Leven. Deze drie uitdrukkingen, de Heiland in de mond gelegd, zouden deze zinsnede kunnen vormen: "Ik ben het Woord, het Licht en het Leven". Wie heeft niet in deze vereniging van woorden een bijna gelijkluidende opgemerkt als die: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven. " (Joh. 14: 6).

III. Vs. 6-13. Toen de evangelist in het vorige van het schijnen van het licht in de duisternis sprak, had hij in de eerste plaats de algemene werkingen van het woord op de mensheid vóór Christus op het oog, zoals die ook de heidenwereld ten deel werden. Nu gaat hij over tot de bijzondere openbaringen in Israël en spreekt meteen van die man, die het toppunt, de samenvattende inhoud van al deze openbaringen is en tevens getuige van het nu persoonlijk verschenen licht van de wereld, van hem de Godsgezant om dat licht bij het uitverkoren volk in te leiden, van Johannes de Doper. Ook hier moet hij klagen dat Hij, die onder dit volk Zich een woning bereidde en hen tot de Zijnen maakte, daarbij geen opname vond. Slechts enigen van hen, die zich van de grote menigte afscheidden, lieten zich door het geloof in Zijn naam tot kinderen van God maken en legden daardoor de grond tot een Nieuw Testamentisch volk van God, zoals dat nu reeds onafhankelijk van de nationale afstamming in de wereld bestaat.

6. Er was, toen het licht het helderst in de duisternis wilde schijnen, ja zich in eigen persoon wilde openbaren, een mens door God gezonden, duidelijk betonend in zijn hele wezen een goddelijk profeet te zijn, wiens naam was Johannes. Die naam gaf te kennen dat nu de in Ps.
102. 14 sinds lang afgebeden tijd aanwezig was, waarin de Heere Zijn volk genadig zou zijn
103. 30").

III. Vs. 6-13. Toen de evangelist in het vorige van het schijnen van het licht in de duisternis sprak, had hij in de eerste plaats de algemene werkingen van het woord op de mensheid vóór Christus op het oog, zoals die ook de heidenwereld ten deel werden. Nu gaat hij over tot de bijzondere openbaringen in Israël en spreekt meteen van die man, die het toppunt, de samenvattende inhoud van al deze openbaringen is en tevens getuige van het nu persoonlijk verschenen licht van de wereld, van hem de Godsgezant om dat licht bij het uitverkoren volk in te leiden, van Johannes de Doper. Ook hier moet hij klagen dat Hij, die onder dit volk Zich een woning bereidde en hen tot de Zijnen maakte, daarbij geen opname vond. Slechts enigen van hen, die zich van de grote menigte afscheidden, lieten zich door het geloof in Zijn naam tot kinderen van God maken en legden daardoor de grond tot een Nieuw Testamentische volk van God, zoals dat nu reeds onafhankelijk van de nationale afstamming in de wereld bestaat.

6. Er was, toen het licht het helderst in de duisternis wilde schijnen, ja zich in eigen persoon wilde openbaren, een mens door God gezonden, duidelijk betonend in zijn hele wezen een goddelijk profeet te zijn, wiens naam was Johannes. Die naam gaf te kennen dat nu de in Ps.
102. 14 sinds lang afgebeden tijd aanwezig was, waarin de Heere Zijn volk genadig zou zijn
103. 30").

7. Deze kwam volgens zijn zending met geen ander doel dan tot een getuigenis, om van het licht te getuigen wat hem door goddelijke openbaring bekend was gemaakt door Degene, die na hem zou komen. Dit werk was hem opgedragen, opdat zij allen, voor wie hij als profeet bestemd was, door hem geloven zouden in het licht (Hoofdstuk 12: 35 v.), omdat hij niet alleen hun harten op de verschijning van Hem voorbereidde, maar ook daar Hij nu verschenen was, Hem hen aanwees en ze naar Hem verwees (vs. 29 vv. 36; 3: 31 vv.).

8. Hij voor zijn eigen persoon was het licht niet, waarvoor velen hem in de beginne hielden (vs. 19), hetgeen hij echter beslist van zich afwees (vs. 20; 3: 28), maar hij was voor Hem heen gezonden, opdat hij tot het genoemde doel van het licht getuigen zou.

9. Dit, namelijk het licht waarvan hij getuigde, was het waarachtige licht, dat een ieder mens verlicht, namelijk toen dat licht komend was in de wereld; daarom juist moest zo'n getuige, die daarop wees, voorgaan.

De invoering van de Doper op deze plaats is een vertegenwoordiging van de hele profetische getuigenis over Christus in één persoon; de Doper was de laatste recapitulatie van alle profetische stemmen over de Christus. Het Oude Testament had twee zijden, een verborgen en een openbare. De verborgen zijde was het worden van het genealogisch leven van Christus zelf, Zijn Christologische advent (Openbaring . 12: 2), de openbare was de profetische getuigenis over deze advent. Evenals de profetie in woorden de profetie van de daad volgens haar natuur vooruitstreefde, zo ging ook de vervulling van de profetie van de daad in Christus vooruit. Daarom staat Johannes hier op de juiste plaats; hij is de vooruit schitterende glans van het wezenlijke licht, de grote getuige van Christus komst, de voorloper.

Zoals men het best aan een door het licht beschenen lichaam kan zien dat de zon is opgegaan, die men nog niet kan zien, zoals men ook met zieke ogen ten minste een door de zon beschenen berg of boom, of iets dergelijks kan zien, zodat men daaraan het opgaan van de zon gewaar kan worden, die men zelf nog niet kan zien, zo geeft ook Johannes aan degenen, die Christus nog niet kunnen zien, een licht en door hem, die bekende, dat hij zelf slechts de beschenene was, werd de schijnende en lichtgevende zelf erkend.

Dat het "van God gezonden" ziet op Mal. 3: 1 : "Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal" en op Mal. 4: 5 : "Zie, Ik zend u de profeet Elia" kan aan geen twijfel onderhevig zijn. Op diezelfde plaatsen wijst de Doper in Hoofdstuk 3: 28 en de Heere in Matth. 11: 10 Het behoort tot de schrijfwijze van Johannes om zelden uitdrukkelijke citaten uit het Oude Testament te geven en de heenwijzingen daarop op bedekte, slechts even aangevende wijze voor te stellen, zoals datzelfde bij de profeten van het Oude Verbond ten opzichte van de boeken van Mozes plaats vindt. De reden ligt daarin, dat menigvuldige citaten in de hogere stijl, waarin het Evangelie geschreven is, niet zouden passen. "Een mens" is in deze samenhang, waarbij alles erop gericht is om Christus in verhouding tot Johannes te verhogen, zeker niet zoveel als een zeker mens of iemand, maar het woord mens heeft een bepaalde nadruk: op de plaats Mal. 3: 1 worden de engel van het Verbond en de engel van de zending, de goddelijke en de menselijke bode zo scherp mogelijk tegenover elkaar geplaatst. De naam van Johannes, die de Heere hem zelf heeft gegeven (Luk. 1: 13 en 63) betekent: "de

Heere is genadig" en was dus bijzonder gepast voor de bode, die het aanbreken van die tijd moest verkondigen, waarvan de psalmist (Ps. 102: 14, vgl. Num. 6: 25 en Ps. 123: 3) had voorspeld: "Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Zion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen".

Johannes mocht niet genoemd worden met een toevallige naam als andere mensen, maar met een naam, die ook meebracht wat die uitsprak, evenals alle namen die God maakt en geeft.

Het ambt van Johannes was te getuigen (vs. 15 en 19) en wel om van het licht te getuigen, dat hij zelf als het waarachtige licht had leren kennen en had ervaren (vs. 31); want slechts wat ervaren is wordt verzekerd - Johannes kon er op zweren, dat deze Jezus Gods Zoon was. Wel is de rede van elke profeet een getuigenis van ondervonden waarheid, want de Geest van Christus was in hen en zij zagen Hem in de Geest (Hoofdstuk 8: 56; 12: 41. 1 Petrus . 1: 11); maar de getuigenis van Johannes is in dit opzicht enig in zijn soort (MATTHEUS. 11: 11 vv.), dat deze op de aanwezige Christus (vs. 26) met de vinger wijst als op degene in wie alle beloften van de profeten Ja en Amen zijn. Van het licht getuigend, was nu Johannes zelf een licht, een brandende en lichtende kaars, zoals de Heere hem noemt (Hoofdstuk 5: 35); maar het licht was hij niet en zijn grootheid bestaat juist daarin dat hij wist wat hij niet was.

Geen mens kan ons verlichten, al was het ook een Johannes; het woord van God, de eeuwige waarheid, is alleen ons licht.

In Johannes, de grootste onder de mensen, de grootste onder de profeten van het Oude Verbond (MATTHEUS. 11: 11. Luk. 7: 27) wordt het hele menselijke geslacht aan de voeten van Christus gelegd. Van Hem te getuigen is de hoogste waardigheid waartoe een mens het kan brengen, het hoogste doel waarheen een mens kan en moet streven.

Het getuigenis heeft naar het gevoelen van de evangelist zo’n groot gewicht, dat hij het onder twee vormen voorstelt; eerst op een volstrekte wijze, zonder het van iets afhankelijk te doen zijn, opdat het in het oog zou vallen; daarna door het afhankelijk voor te stellen; om aangaande het licht getuigenis te geven: "Deze twee uitdrukkingen hangen beide, naast elkaar geplaatst, van elkaar af. De eerste doet bij Johannes de hoedanigheid van getuigen uitkomen, tegenover de andere persoon, hoger in waardigheid, die volgen moest; de tweede vult deze aanwijzing aan, door op het voorwerp zelf van het getuigenis de aandacht te vestigen. Het getuigenis is een van de hoofdbegrippen van het vierde Evangelie. Op volstrekte wijze staat het met het geloof in onderlinge betrekking. Het getuigenis wordt alleen met het oog op het geloof afgelegd en het geloof is alleen door het getuigenis mogelijk; want het is het aannemen van het getuigenis. Het getuigenis is de zuil, die zich met goddelijke majesteit verheft; het geloof is de zwakke stengel, die haar als zijn steun omvat. Johannes geeft evenmin als Paulus de geloofsnaam aan het innerlijke in zich opnemen door middel van het zedelijk gevoel. Hij bezigt die alleen voor de erkenning van de goddelijke openbaringen, die een geschiedkundig en positief karakter hebben. Maar heeft het licht dan staving, aanduiding nodig? Toont het zich niet door zichzelf? Zeker zou het, als het in zijn eigen vorm verschijnen moest, in aller oog stralen en onmiddellijk door allen erkend worden, maar het zal zich met een hulsel bedekken, dat de toeschouwer iets te raden zal overlaten. In dit vleselijk omhulsel zal het licht

alleen door het geloof onderscheiden kunnen worden; en dit geloof zal in de staat van verblinding, waarin de mens gezonken is, slechts door middel van het getuigenis mogelijk zijn.

Nu zou het waarachtige licht, dat iedere mens bestraalt, in de wereld komen. Nu, nadat Johannes van het licht had getuigd, kwam de tijd dat het zelf zou verschijnen. Waar en waarachtig wordt vaak het eeuwige het hemelse genoemd in onderscheiding van het aardse, dat daarvan slechts een zwak en vergankelijk afbeeldsel is, vgl. het ware brood (Hoofdstuk 6: 32), de ware wijnstok (Hoofdstuk 15: 1), de Koning der waarheid (Hoofdstuk 18: 37.). Dit was ook daarom het ware licht, dat inderdaad en met volle recht die naam verdiende, hetwelk niet alleen een enkel volk of een enkel geslacht te midden van een volk, maar geheel de mensheid bestraalde. In de wereld komen wordt in het Nieuwe Testamen nooit gezegd van mensen, die geboren worden, maar herhaaldelijk van Jezus, die van uit de hemel, de zetel van licht en heerlijkheid in deze sombere wereld neerdaalde (Hoofdstuk 3: 19; 12: 46; 16: 28. 18: 37 enz.). Hij was in de wereld naar de Godheid en hij kwam in de wereld door het vlees, omdat de blinden Hem naar Zijn Godheid niet zagen.

Het begrip "wereld" geeft te kennen 1) in de meest algemene zin het geheel van de geschapen dingen, de schepping in haar geheel, hemel en aarde, zonder dat daarbij juist gedacht is aan een verstoring door de zonde (Ps. 90: 2. Hand. 17: 24), vervolgens 2) de ons mensen aangewezene woonplaats, de aarde en haar bewoners (MATTHEUS. 13: 38. Joh. 6: 14). 3) In de engere zin betekent "wereld" op zeer vele plaatsen het van God afgevallen schepsel, de wereld van zondaars, die in het boze ligt, die in haar duisternis God en Christus haat (Joh. 3: 16. Rom. 5: 6. 2 Kor. 5: 19. 1 Joh. 2: 2). 4) In de engste zin is daardoor een scherpe tegenstelling tegenover de kinderen van God uitgedrukt, zoals het vooral bij Johannes voorkomt. Zo omvat de uitdrukking al de mensen, die God en Jezus niet liefhebben, willens en wetens in de zonde volharden en de trekkingen van Gods genade terugstoten. De wereld in deze zin ligt in het boze, in de duivel, evenals de aarde in haar dampkring (1 Joh. 5: 19); zij kent zo God niet en evenmin de kinderen van God (1 Joh. 3: 1. Joh. 17: 23), die zij integendeel haat en vervolgt (Joh. 15: 18 vv.). Zij is tegen God en God tegen hen (Joh. 4: 4). Zij is in een toestand van oorlog tegen Hem, die op haar ondergang moet uitlopen (1 Joh. 2: 17. 1 Kor. 7: 37). Wat Johannes wereld noemt, noemt Paulus "deze wereld", deze tegenwoordige aeon (Rom. 12: 2. 2 Tim. 4: 10. 2 Kor. 4: 4. Efeze. 2: 2; 6: 12), een boze aeon (Gal. 1: 4). Beiden bedoelen niet de wereld, zoals die uit Gods hand is voortgekomen, maar zoals zij door de duivel is verdorven; niet slechts de mensen, die God en Jezus niet liefhebben, niet vrezen, Hem niet vertrouwen en zich in hun liefde tot de duisternis tegen het licht verbergen, maar in het bijzonder ook de Kaïnsmensen, die zich met bewustheid tegenover God stellen, bij wie het zaad van de zonde, dat in allen ligt, tot het gruwelijk gewas van positieve vijandschap tegen God en Christus is opgegroeid (Joh. 8: 44 vv.). Onder deze zijn er zodanigen die men "eerstgeborenen van de satan zou kunnen noemen. "

Er ligt bij Johannes steeds iets smartelijks in die naam "wereld" die achtenzestig keer in het evangelie voorkomt. De duisternis heeft het licht-werk van de Schepper verdorven en het tot "wereld" gemaakt. De mensen, die uit het licht van het levens zich verloren hebben in de duisternis van de dood, zijn wereld geworden. Toch maakt Johannes nog onderscheid tussen

wereld en wereld; de gehele wereld is een verlorene, toch heeft God Zich in Christus ontfermd en wil ze uit het verderf door liefde trekken, maar de wereld, die zo'n liefde veracht en tegenover Christus wereld blijft onder haar vorst de duivel, is een verworpene.

Er is velerlei licht, en alle licht heeft zijn bepaald gebied, maar de zon is het licht van de wereld, het daglicht, het licht voor allen en allen kunnen zich in haar licht baden. Zo was ook Christus. Hij is het enige licht voor allen. De zaligheid is in geen andere, want er is ook onder de hemel geen andere naam onder de mensen gegeven, waardoor wij zalig moeten worden; Johannes was een brandende en lichtende kaars, waarin het licht men zich een kleine tijd kon verheugen, maar dat daarna werd uitgeblust. Christus is de kaars die nog brandt in het hemelse Jeruzalem, de kaars, die het licht van de zon en de maan overbodig maakt (Openbaring . 21: 23).

Hij verlichtte de Joden niet alleen, zoals de profeten vanouds gedaan hadden, maar heiden en Joden tevens. Hij "die komen zou" of "die komt" is een bekend en onderscheiden karakter van de Messias op vele plaatsen van het Nieuwe Verbond. Die van deze evangelist (Hoofdstuk 12: 36): Ik ben een licht, in de wereld gekomen, is hiermee volkomen gelijk. Daarom rangschikken wij liever de woorden zo: "Dat, komend, in de wereld, een ieder mens verlicht.
"

10. Hij, die zo-even het waarachtige licht werd genoemd, was, nog voordat Hij op aarde kwam, op de in vs. 5 genoemde wijze in de wereld werkzaam en de wereld is, volgens het in vs. 3 gezegde, door Hem gemaakt, namelijk door het woord, dat in de beginne bij God was en van de beginne ook het licht van de mensen (vs. 4); en de wereld heeft, ondanks die verwantschap met het licht en in weerwil van het recht van het Woord op haar, Hem, toen Hij tot haar kwam, niet gekend, maar zich voor Hem gesloten.

Het is blijkbaar, dat de woorden: het "was" in de wereld op de verlichting en algemene werking van de Logos doelen en dat met het doel om in het derde lid de verhouding van de wereld te beter te doen uitkomen, die dit licht niet opgevangen had. En niet slechts was het Woord als het licht in de wereld, maar de wereld was er ook mee verwant, zoals het werk met de geest van de bewerker, die het ontwierp en uitvoerde. Evenwel, ofschoon uit de hand van de Logos voortgekomen en door Hem verlicht, heeft de wereld Hem niet leren kennen. Het laatste heeft op een geschiedkundig feit betrekking, de onkunde namelijk waaraan Israël onschuldig is, zolang Johannes zijn getuigenis niet afgelegd heeft. Het eerste daarentegen wijst de algemene verblinding aan, waaraan de gevallen wereld zich schuldig gemaakt heeft, door het hoogste goed, de levende God niet te onderscheiden, waarmee zijn goddelijke schepper en opvoeder, het Woord, haar onophoudelijk trachtte te vervullen. Het mannelijk, "Ik ben" is hier echt; het wordt ongetwijfeld veroorzaakt door de nabijheid van de persoonlijke verschijning van de Logos, die het onderwerp van het volgend vers uitmaakt.

11. Hij, de Zoon van God, die als het licht van de mensen Zich nog een bijzonder volk als woon- en werkplaats voor de toekomst, die Hij bedoelde, had uitverkoren, is gekomen tot het Zijne. Hij kwam, toen de tijd van Zijn menswording daar was (Gal. 4: 4), niet tot enig ander volk, maar tot Israël; hiervan nam Hij vlees en bloed aan, daarbij woonde Hij, daar

openbaarde Hij Zijn heerlijkheid; en de Zijnen, die Zijn bloedvrienden en huisgenoten waren, hebben Hem niet aangenomen; zij rustten niet voordat zij Hem buiten het leger hadden gevoerd (MATTHEUS. 21: 39. Hebr. 13: 13).

Uit de wereld, het werk van Zijn handen, had de Heere sinds lang voor Zich een volk afgezonderd, om het met Zijn goddelijke liefde te verzorgen en tot een vertrouwde van Zijn harten, tot drager van Zijn openbaringen te maken. Het was dat volk, dat de Heer voor Zich uit de hele aarde als eigendom boven alle volken verkoos, opdat het als een priesterlijk volk het voor alle volken bestemde heil onder de koninklijke hoede van Zijn God zou bewaren en verbreiden (Ex. 19: 5 v. Deut. 7: 6; 26: 18. Sir. 24: 7 vv.); dat volk, waartoe onder Zijn overige heilsgoederen ook behoorde de heerlijkheid (Rom. 9: 5), namelijk het heerlijk wonen van het eeuwig Woord, de Engel van het verbond, die Zich te midden van het volk openbaarde in de wolk en vuurkolom, in de tabernakel en in de tempel Ex. 40: 34. Lev. 16: 2.
1 Kon. 8: 10). "De Heere, zijn God, is met hem en het geklank van de koning is bij hem" (Num. 23: 21), zo aanschouwde Bileam Israëls heerlijkheid; Een Christus-volk te zijn, terwijl de heidenen zonder Christus waren (Efeze. 2: 12), dat was de heerlijkheid van dit volk. Deze heerlijkheid, Israëls vreugde vanouds, zijn verlangen sinds de dagen van ballingschap (Hagg.
2. 8. Mal. 3: 1), verscheen nu vol genade en woonde lichamelijk in de heilige tempel van de mensheid van het eeuwige Woord - zo kwam Hij tot Zijn eigendom als het aan Abraham beloofde Zaad, als de gewenste Held uit Juda’s Stam, als de ster uit Jakob en de Scepter uit Israël, als de lang tegemoet geziene Davidszoon, als de Profeet, voor het volk uit Zijn broeders verwekt, volgens de wijze van Mozes, als Jood onder de Joden. Maar zoals de duister geworden wereld Hem niet meer kende, door wie zij was geschapen, zo kende ook het volk van het eigendom, dat het verbond verbrak, Hem niet meer, wie het toebehoorde, de Zijnen namen Hem niet aan.

Dit wil meer zeggen dan dat de wereld Hem niet kende. De wereld kende Hem niet, dat bewijst de beklagenswaardige blindheid van de gevallen natuur, die uit eigen kracht en kennis niet in staat is Christus te herkennen. De Zijnen, die het woord van de openbaring hadden, namen Hem niet op, dat geeft de grootste boosheid te kennen, die met blindheid verbonden was, waarin zij de Heilige Geest tegenstreefden, die hen door het gegeven woord wilde verlichten.

Wij hebben al de genade geërfd, die de Joden ten deel is geworden en wij zijn daarvoor de dankbaarheid schuldig, die zij Hem daarvoor niet hebben bewezen.

12. a)Maar zo velen van de Zijnen of uit de Joden Hem aangenomen hebben, Zich daardoor afscheidend van de grote menigte en betonende een overblijfsel naar de verkiezing van de genade te zijn (Rom. 11: 5), die heeft Hij door toezegging van het bezitten daarvan door middel van de Heilige Geest macht (Hoofdstuk 5: 27; 17: 2. Openbaring . 2: 26; 22: 14) gegeven kinderen van God te worden; Hij gaf namelijk die macht aan hen, die in Zijn naam geloven en daarom dus ook die macht aan anderen, die niet uit Israël’s volk zijn (Hoofdstuk
10. 16).

a. Jes. 56: 5. Rom. 8: 15. Gal. 3: 26. 2 Petrus . 1: 4. 1 Joh. 3: 1.

13. En zo is er reeds nu dit wordt geschreven een verloste gemeente van kinderen van God uit Abrahams' kinderen, namelijk een, die niet uit het bloed, waaruit toch slechts natuurlijk leven voortkomt, zoals dat alle mensen zonder uitzondering hebben (Hoofdstuk 3: 6. Hand. 17: 26), noch uit de wil van het vlees, dat toch niets meer dan een verdorven geboorte kan voortbrengen (Ps. 51: 7), noch uit de wil van een man, die hoewel voor zich een kind van God geworden, toch slechts kinderen kan voortbrengen, die aan dat beeld gelijk zijn, dat hij van nature droeg (Gen. 5: 3. MATTHEUS. 3: 9), maar uit God, door inenting van een nieuw goddelijk leven geboren zijn. Deze alleen vormen de gemeente van Gods kinderen (1 Joh. 3: 1 v.).

Tegen over het smartelijke, dat het feit van het ongeloof van het verbondsvolk teweeg kon brengen, stelt de evangelist hier de heerlijke legitimatie, die Christus bezit in de edele gaven, die Hij heeft toegedeeld aan degenen die in Hem geloven. Heeft Hij deze verheven tot de hoogste onder al de waardigheden, tot die van kinderen van God, dan staat het vast, dat zij, die Hem niet aannamen, het verwijt treft (Deut. 32: 5), dat zij van een boze en verkeerde aard zijn, schandvlekken en niet Gods kinderen.

Door de weigering van het volk Israël, door zijn hoofden vertegenwoordigd, om de Messias gezamenlijk te ontvangen, verkreeg het geloof iets zuiver individueels, ja, om het zo uit te drukken iets sporadisch. Dit wordt door het voornaamwoord zovelen aangewezen. Maar er is meer. Naarmate het geloof in de Messias van alle verplichting tegenover het Joodse volk als zodanig ontheven werd, werd het voor ieder menselijk wezen toegankelijk gesteld: dit is de verarming van Israël, die zoals Paulus zegt (Rom. 11), de rijkdom van de Heidenen veroorzaakt heeft. De "zovelen" zijn daarom niet slechts zodanige Joden die het volksongeloof niet gedeeld hebben, maar alle gelovigen (vs. 12b) als zodanig, Joden of Grieken die Johannes verenigd beschouwt, als uitmakende het nieuwe volk, wanneer hij vs 16 zegt: "wij allen" - De schrijver riep de tegenstelling van vs. 11 en 12 in het leven, omdat hij de grootheid van het contrast voelde. Wel gaf hij de gevolgen niet aan van het tragische woord: "De Zijnen hebben Hem niet ontvangen", te weten de geestelijke dood en de tijdelijke ondergang van Israël. Maar hij vindt er des te meer behagen in om de heerlijke gevolgen van de ontvangst te doen uitkomen, die aan het Woord van wege de gelovigen uit elke taal en elk volk te beurt viel. Deze goddelijke gast schonk allen, die Hem aannemen, voorrechten die Hem waardig waren. De apostel duidt er twee van aan: een nieuwe toestand, die eerder een recht is en een nieuwe bestaanswijze, die er noodzakelijk uit moet voortvloeien: kinderen van God te worden. Het woord "macht" duidt inderdaad deze nieuwe en heerlijke toestand aan, die Paulus de aanneming tot kind noemt, de herstelling van de kinderlijke betrekking, door de val vernietigd, de persoonlijke verzoening met God, door het geloof teweeg gebracht. Deze staat van verzoening is nog niet de wedergeboorte, de instorting van het nieuwe leven; maar het is er de voorwaarde toe. Want God kan Zijn eigen leven slechts door de Geest aan een mens mededelen met wie Hij verzoend is. Op dit beginsel berust de hele aanleg van de brief aan de Romeinen (Hoofdstuk 1-5 grondslag van Hoofdstuk 6-8). Maar als de aanneming eens plaats gehad heeft, moet de wedergeboorte volgen, want God kan het beste dat Hij heeft aan het wezen niet weigeren dat Hij in de toestand van kind hersteld heeft en dit is het tweede voorrecht, dat rechtstreeks uit het eerste voortvloeit en door Johannes in deze woorden uitgedrukt wordt: "kinderen van God te worden. "

Wat is het verborgen merkteken, dat het kind van God onfeilbaar aanduidt? Vermetel zou het zijn dit naar ons eigen oordeel te willen bepalen; maar Gods Woord openbaart het ons en wij kunnen veilig voort treden waar wij de openbaring tot onze gids hebben. Nu wordt ons gezegd aangaande onze Heer: "Zo velen Hem aangenomen hebben heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden, namelijk die in Zijn naam geloven. " Daarom, indien ik Christus Jezus met mijn hart heb aangenomen, ben ik een kind van God. Die aanneming wordt beschreven in hetzelfde vers, als het geloof in de naam van Jezus Christus. Indien ik daarom geloof in de naam van Christus, van harte mij toevertrouw aan de gekruiste, maar nu verhoogden Heiland, ben ik een lid van het huisgezin van de Allerhooogste. Wat mij ook verder moge ontberen, als ik dit slechts heb, heb ik het voorrecht om een kind van God te worden. Onze Heere Jezus Christus stelt het voor onder een anderen vorm. Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken hen en zij volgen Mij. " Hier wordt de zaak in weinige woorden gezegd. Christus treedt op als een Herder voor Zijn eigen en niet voor andere schapen. Zodra Hij verschijnt, zien Hem Zijn eigen schapen en zij zijn bereid Hem te volgen, Hij kent hen en zij kennen Hem; er bestaat wederkerige kennis, er wordt een gedurige gemeenschap onderhouden. Daarom is het enige teken, het zekere teken, het onfeilbare teken van wedergeboorte en aanneming een hartelijk geloof in de van God verordende Zaligmaker. Lezer, twijfelt u, bent u niet zeker dat u het geheime teken van Gods kinderen bij u omdraagt? Laat dan geen uur meer over uw hoofd heengaan; voordat u hebt gezegd: "doorgrond mij, o God en ken mijn hart. " Ik bezweer u, acht dit geen geringe zaak. Indien u met iets beuzelen moet, zij het met zaken van minder belang: uw gezondheid zo u wilt, of de eigendomsbrieven van uw bezittingen; maar wat uw ziel, uw onsterfelijke ziel en haar eeuwige bestemming betreft, zo bid ik u, wees met ernst vervuld. Misleid uzelf niet voor de eeuwigheid.

De wedergeboorte staat in sterke tegenstelling tegenover menselijke voortbrenging. Zij is geen materiële, zij begint integendeel in de geest en werkt uit de geest heiligend terug op het natuurlijk leven; zij gaat ook niet uit van de wil van de vleselijke begeerte, maar wordt integendeel begeerd en afgesmeekt door de bekeerde mens onder de werking van de Heilige Geest; eindelijk is zij niet een daad van mensen, maar Gods daad aan de mens.

Opzettelijk is de tegenstelling van de natuurlijke geboorte concreet aangewezen, zodat wij ook het "uit God geboren" zoveel mogelijk eigenlijk verstaan.

De adel van het kind van God wordt alleen door de Geest, door geboorte uit God, door een eigenlijke geestelijke voortbrenging verkregen. Daardoor wordt een geheel nieuwe, heilige levenskracht in de mens geplant, als het ware nieuw bloed hem ingegoten.

III. Vs. 14-18. Na de voorbereidende werkingen van het Woord, dat in de beginne bij God was, op de mensenwereld in het algemeen, zo wel als op Israël in het bijzonder waarvan in het vorige sprake was, begint nu de evangelist van Zijn menswording te spreken. Hij beschrijft wat Zijn gelovigen met eigene ogen aan Hem zagen en uit Johannes' mond over Hem hoorden en in Zijn gemeenschap van Hem ontvingen. Onze afdeling vormt het eigenlijk toppunt van het hele voorwoord. Het blijkt een nieuw aanhangsel te zijn en terwijl bij op de uitdrukking van de eerste afdeling "het Woord" terugkomt en zich dus daaraan aansluit, hebben wij in de drie delen van de proloog een weg voor ons, waarbij het einde tot het begin

teruggaat. Terwijl toch het eerste en het tweede deel elk met zijn bijzondere klacht over het ongeloof van de wereld eindigt, loopt het derde deel uit in een lofzang van hen, die door het geloof Gods kinderen zijn geworden, vanwege de volkomen zaligheid, die zij in Christus Jezus bezitten.

14. a) En om het tot hiertoe gezegde nu tot zijn hoofdpunt te laten komen en de gedachte reeds bij vs. 11 op de voorgrond geplaatst, nu ook bepaald uit te spreken, het Woord, dat in de beginne bij God en zelf God was (vs. 1), is door aanneming van de gehele, volkomen menselijke natuur uit een vrouw vleesgeworden, evenals wij vlees, dat is zwakke mensen zijn (Ps. 78: 39. Jes. 40: 6 vv.). En het heeft onder ons gewoond b) ter vervulling van de belofte van een wonen van God onder Zijn volk (Lev. 26: 11. Ezechiël. 37: 27). En wij, die Hem hebben aangenomen, hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd in Zijn hele openbaring en werkzaamheid, ondanks de verberging door het vlees. Het was een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader, een heerlijkheid, zoals alleen Hij kan bezitten, die de Zoon van de Vader is, enig in wezen. En toonde zich in deze openbaring Zijn heerlijkheid, de genade en waarheid (vs. 17) waren in Hem als geconcentreerd; Hij was c) vol van genade en waarheid.

a. Jes. 7: 14. MATTHEUS. 1: 16. Luk. 1: 31; 2: 7; b) MATTHEUS. 17: 2. 2 Petrus . 1: 17. c) Kol. 1: 19; 2: 9.

Men leest een historie of legende, dat de duivel op een tijd, dat het evangelie van voren af "in de beginne was het woord" gelezen en overwogen werd, er zou hebben bijgestaan en toegeluisterd tot op het woord "het Woord is vlees geworden" - toen was hij verdwenen. Het zij nu verdicht of geschied, toch is het waarheid, dat van hem, die van harte in waar geloof deze woorden spreekt en overdenkt, de duivel zeker moet vluchten.

O onuitsprekelijk Woord vol leven, kracht en zegen; de Logos, de Zoon van God, is een waar mens, is onze broeder geworden! Wat is daardoor de mensheid weer tot eer gekomen, hoezeer verheerlijkt, boven alle wereldbewoners onderscheiden. Dat is het geheimste, diepste, zaligste geloof van de Christen; dat te verwerpen omdat het een geheim is, is zich van het geloof losmaken.

Ieder woord in de korte uitspraak bevat een gedachte; zij wijst ons naar boven en naar beneden, naar de hemel en het verborgen wezen van God, op de aarde naar de mensheid en, wat nog wonderbaarder is, zij sluit beide, wat toch zo ver van elkaar gescheiden is, tezamen; met een "en" verbindt zij beide "en het woord is vlees geworden. "

God bij God is Hij geweest, onze gelijke is Hij geworden; deze is de tegenstelling, die echter niet in de eerste plaats op het wezen, maar op de gedaante van het zijn betrekking heeft; van de ene, waarvan Hij in de andere overging.

Omdat Hij werd wat Hij vroeger niet was, is de vleeswording de aanneming van een ander wezen, waardoor nu uit de zuiver goddelijke Logospersoon, wiens specifieke natuur daarbij onveranderd bleef, ten behoeve van de volbrenging van het verlossingswerk een lichamelijk

reële persoonlijkheid, d. i. de godmenselijke persoon Jezus Christus werd (1 Joh. 4: 2. Fil. 2: 7. 1 Tim. 3: 16. Hebr. 2: 14; 5: 7.

Omdat de Logos bij de schepping van de mensheid haar Zijn eigen grondvorm had ingedrukt (vs. 3 vv. Gen. 1: 26) bestond er krachtens deze oorspronkelijke verwantschap een toestand van werkelijke en organische vereniging tussen Hem en de mens.

Wel had Hij een menselijke natuur kunnen scheppen, om die aan te nemen, rijker en heerlijker dan die in Adam vóór de val was, maar Hij wilde integendeel onze natuur aannemen in de schoot van de Heilige Maagd, die natuur, die wegens de gebrekkelijkheid, zwakheid en ellende, waarmee zij omwille van de zonden beladen is, vlees heet.

Vlees betekent niet zoveel als lichaam, maar de hele menselijke natuur, maar deze niet als op zichzelf beschouwd, maar zoals zij door de zonde zwak en sterfelijk is geworden. Als zodanig staat zij tegenover de geest; de goddelijke natuur, die alles in de mens almachtig vernieuwt, bezielt en opwekt. Johannes heeft een tweevoudige reden, waarom hij niet zegt: Hij werd mens; ten eerste, omdat daaruit niet zou zijn gebleken dat Hij de menselijke natuur in het algemeen als onze plaatsbekleder had aangenomen. Christus, ofschoon van goddelijke natuur en geest zijnde Ro (1: 3 en Ro 1: 4 en 1Ti 3: 16) nam ons vlees aan, om in de zwakheid, het lijden en sterven van het vlees, dat Hij tegelijkertijd als straf voor ons droeg, de overwinnende kracht van de geest te openbaren en juist daardoor ons vleselijke, tot geestelijke mensen, tot kinderen van God (vs. 12) te herscheppen, terwijl het vlees geworden Woord nu aan de geest de heerschappij zou begeven en het vlees verheerlijken.

Het woord, door onze vertalers met "heeft gewoond" vertaald, is niet nauwkeurig weergegeven; de eigenlijke betekenis van dat woord zou zijn: "heeft zijn tent opgeslagen. " De uitdrukking "onder een tent gehuisvest zijn", vooral omdat zij van "onder ons" afhangt, is een toespeling op de tabernakel, waarin de Heere als in zijn tent in het midden van Zijn zwervend volk, ja, als een zwervende God zelf, in de woestijn woonde. Deze overeenkomst tussen de manier waarop de Heere onder Zijn volk woonde, paste goed voor de gemeenschap, die tussen het Woord en de overige mensen krachtens de menswording van nature bestond. Het vlees, waarin Hij geleefd heeft, was de tent, aan de onze volkomen gelijk, waaronder Hij in ons midden gelegerd was. Het woord duidt in deze zin al de menselijke betrekkingen aan, die Hij met Zijn gelijken aangegaan heeft; verschillende en vertrouwelijke betrekkingen, zoals een pelgrim met de overige leden van de tocht onderhoudt. Deze uitdrukking heeft de zelfde zin alsof Johannes gezegd had: "Wij hebben aan dezelfde tafel gegeten en gedronken, onder hetzelfde dak geslapen, tezamen gewandeld en gereisd; wij hebben Hem als zoon, broeder, vriend, gast, burger gezien. " De Logos is zo getrouw gebleven tot aan het einde van de weg, die Hij door vlees te worden betreden had. Met de uitdrukking wordt nog het denkbeeld in een voorbijgaand verblijf verbonden, zoals dit onder een tent placht te geschieden en in de wereld gekomen, trok Hij haar slechts door. Eindelijk vinden wij in het woord, evenals Reuss, maar op een verschillenden weg, het begrip van de goddelijke majesteit. Zoals de Heere van de tijd dat de tabernakel bestond af, Zijn glansrijke heerschappij in tegenwoordigheid van Zijn volk deed schitteren, eveneens deed het Woord uit Zijn aardse woning een goddelijke glans in de ogen van zijn reisgenoten stralen. Deze laatste

gedachte bevat de overgang tot de volgende uitspraak: Het bijgevoegde "in ons midden" zou op de mensen in het algemeen kunnen doelen, evenwel schijnt dit voornaamwoord een meer beperkte zin te hebben. Zijn verhouding tot "tabernakelen" dat op de gemeenzame levensbetrekkingen ziet zowel als het volgend werkwoord: "Wij hebben aanschouwd, " dat blijkbaar de apostelen tot onderwerp heeft, doen ons "onder ons" inzonderheid met hen in verband brengen, die de onmiddellijke getuigen van Jezus' aardse leven geweest zijn.

Zonder zonde vlees geworden, draagt Christus, terwijl Hij onze zonden draagt, ook de gevolgen, de straffen van onze zonden in Zijn vlees, opdat Hij voor ons vlees verlossing en verheerlijking verwerven zal, nadat aan Hem alle ellende van het vlees en alle wee van de dood verslonden is in de rijkdom van Zijn onvernietigbaar en zalig leven. Hij is rijk en Hij werd arm omwille van ons, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Ook Zijne menselijke natuur zou de rijkdom van de heerlijkheid, die haar eigen is, krachtens haar opname in het eeuwig-rijke leven van het Woord van het ogenblik van Zijn menswording en zonder ophouden hebben uitgestraald, zo niet de macht van Zijn liefde deze stralen had geblust en het vlees meer tot een verberging dan tot een spiegel van Zijn heerlijkheid had gemaakt.

Met het "wij" zijn de discipelen en getuigen van Christus bedoeld, maar als middelpunt van het volk, ja, van de mensheid.

De apostel spreekt in het meervoud, omdat hij niet slechts zijn persoonlijke ervaringen, maar die van de hele kerk te kennen wil geven, in zoverre zij uit ooggetuigen van het woord (Luk. 1. 2) bestond; een dergelijk gebruik van het meervoud vindt men in Hoofdstuk 21: 24.

Die beloften van het wonen van God onder Zijn volk, van het weer verschijnen van Zijn heerlijkheid zijn vervuld geworden. Zij verscheen in de tempel van dit lichaam van Christus; in de machteloosheid, het lijden en de dood openbaarde zij zich inwendig als een wondergrote goddelijke heerlijkheid, zoals die alleen de Eengeborene van de Vader toekwam, die in een geheel eigenaardige zin, niet als vóór Hem de koningen en profeten of het volk Israëls, maar volgens Zijn eeuwig goddelijk wezen "de Zoon van God" heet.

Het "als" stelt de heerlijkheid van Christus voor als een zodanige, zoals die degene eigen is die de Eengeborene van de Vaders heet. Zo treedt het moment van het toekomende, wezenlijke, niet dat van het gegevene bij de heerlijkheid tevoorschijn. Wanneer Christus als de Eengeborene wordt voorgesteld, nadat kort te voren de waardigheid van alle gelovigen daarin was gesteld dat zij kinderen van God worden, zo moet Hij in een zeer bijzondere, enige zin Gods Zoon zijn, niet door de genade, maar door de natuur, zodat Zijn Zoonschap niet met dat van de gelovigen op een lijn staat, maar de voorwaarde en de grond daarvan is.

God heeft overigens vele zonen en kinderen, maar slechts Eén is de Eéngeborene, van Wie gezegd wordt dat alles door Hem gemaakt is; de andere zonen zijn niet het woord, waardoor alle dingen gemaakt zijn, maar zij zijn geschapen door deze Eéngeboren Zoon, die gelijk is aan de Vader, de Schepper van hemel en aarde. De anderen worden tezamen zonen door deze Eéngeboren Zoon, die onze Heere en God is en wij heten "veelgeborene" zonen, maar deze

alleen is de "eigene en Eéngeborene" Zoon, die Hij in de godheid van eeuwigheid heeft gegenereerd.

Het was een geheel enige heerlijkheid, zegt Johannes, zoals men slechts van de Zoon verwachten kan, van de Zoon, uit de nabijheid van de Vader neergedaald en rondom Hem een straal van de luister verspreidende, waarin Hij in de boezem van de Vader deel had. Als men Hem naderde, bemerkte men duidelijk, uit de nabijheid, van welken Vader deze mens als Zoon kwam. Bezat Jezus, zelfs toen Hij, zoals uit Zijn hele geschiedenis blijkt, de alwetendheid, de almacht, de alomtegenwoordigheid afgelegd had, niet gedurende de hele loop van Zijn openbare werkzaamheid (alleen van dit tijdperk spreekt Johannes hier) een geheel enig kenmerk, dat Hem van ieder ander mens onderscheidde en de Zoon in Hem onthulde? Dit kenmerk was het Zoonsbewustzijn, de innerlijke zekerheid van Zijn geheel enige betrekking tot de vader, de glans, die de vaste overtuiging aangaande het bestaan van zodanige band en het onweerstaanbaar vermogen, dat Hij er elk ogenblik aan ontleende, over Zijn hele wezen verspreidde. Deze heerlijkheid als Zoon sluit voor het ogenblik het bezit van de almacht niet in, want Hij bad, maar wel het gebruik van de almacht, omdat Hij haar bij elke gelegenheid uitoefende, als een Zoon, die uit de schat van Zijn Vader vrijelijk put. Niet anders was het met de overige goddelijke volmaaktheden. Hij bezat ze niet zelf, want Hij wist niet alles, Hij streed, Hij gehoorzaamde, Hij geloofde, maar toch beschikte Hij erover, alsof Hij ze bezeten had, omdat Zijn Vader Hem bij iedere gelegenheid het gebruik ervan toestond, zoals de behoefte van het ogenblik eiste. Deze geheel en al kinderlijke betrekking tot de Vader, die zich nu eens in Zijn woorden, de getuigen van Zijn innerlijk bewustzijn, dan weer in Zijn majestueuze wijze openbaarde, die van de Vader en wederkerig van de waarheid van de woorden getuigden; ziedaar Zijn heerlijkheid hier beneden. Maar hoe heerlijk deze zedelijke toestand van Jezus ook was, toch was hij de goddelijke staat niet, die Hij verlaten had. Het bewustzijn als Zoon is niet de toestand van Zoon. Zoals de gelovige reeds hier beneden kind is van God en het innerlijk bewustzijn van deze betrekking in zich omdraagt, wier heilige schoonheid over zijn hele wezen een hemelse glans verspreidt zonder dat hij echter reeds met de eigenlijk gezegde heerlijkheid bekleed en in alle wijze als erfgenaam erkend is, zo kon Christus en in hogere zin, ofschoon Hij ten opzichte van de Vader gevoelde te beminnen en bemind te worden, aan het einde van Zijn loopbaan niettemin de staat van de Zoon terugvragen, die Hij van alle eeuwigheid bezeten had. Wij hebben in de vertaling het toevoegsel: "vol van genade en waarheid" tot het Woord, hoofdonderwerp van de zinsnede gebracht, niet omdat de tussen geplaatste uitspraak een inlassing is, met opzet en overleg aangebracht; dit afbreken van de ontwikkeling van Zijn gedachten is veeleer, zoals wij gezien hebben, het onmiddellijk gevolg van een levendige en bekoorlijke herinnering. Na nu de indrukken, door deze herinnering in Hem opgewekt, de vrije loop gelaten te hebben, vat de evangelist het tafereel, in het begin van het vers geschetst, ter voltooiing weer op. Voor hen die, zoals hij, gezien hadden, zouden de woorden: "het heeft gewoond" voldoende zijn om het gehele schouwspel voor zijn geest terug te roepen. Maar voor hen die niet gezien hadden, was iets meer nodig en deze toevoeging aan het slot: "vol genade en waarheid" is als het ware een laatste penseelstreek, waar de apostel van getuigt, om de aangevangen beschrijving te voltooien.

Wie maar de Heere gezien heeft in Zijn wandel op aarde, hetzij met lichamelijke ogen of in het beeld, dat de Evangeliën van Hem geven, die Hem gezien heeft in het midden van de ellendigen en armen, die Hij wonderbaar heeft geholpen, omringd door de blinden en lammen, die Hij genezen en door bezetenen, waaruit Hij de duivel heeft uitgedreven; in de woestijn, waar Hij met weinige broden duizenden verzadigt, aan de poorten van Naïn, waar Hij de gestorven zoon aan zijn moeder teruggeeft, of in het scheepje op de bruisende golven, die zich op Zijn gebod aan Zijn voeten neerleggen - die moet daarin de openbaring zien van een macht, zoals die slechts van de Almachtige, van de Heer van de schepping kan uitgaan. Ook het volk heeft zich ontzet over de machtige daden van deze Jezus en zich verwonderd dat God zo'n macht aan een mens had gegeven. Meer dan dit was het echter ook bij de meesten niet, een diepere indruk heeft het op hun gemoed niet gemaakt. Als bij een schouwspel gingen sommigen nieuwsgierig en begerig om te zien dat voorbij, anderen ergerden zich en hieven stenen op om op Hem te werpen. Tot geloof, tot liefde voor de Heere hebben deze wonderen er slechts weinigen gebracht en daarover verwonder ik mij ook niet, want wie in hem niets zag dan een openbaring van macht, hoe zou die zich tot Hem getrokken hebben gevoeld? Macht in mensenhanden, al was het ook een macht over de krachten van de diepte en de hoogte, een macht over leven en dood van Zijn broeders, kan op het hoogst schrik opwekken - maar zij kan geen harten winnen. Johannes heeft echter aan de borst van zijn Meester gelegen en een blik in de diepte van Zijn hart gedaan en wat hij daar zag was nog iets geheel anders, nog oneindig schoners dan macht en sterkte, het was een heerlijkheid vol genade. Daar was een heilig medelijden met hun ellende, zo diep en teder, dat Hij hun smart tot Zijn eigen smart gemaakt heeft en hun leed als Zijn eigen lijden mede ervaren en mede geleden heeft. Er was een hart vol genadige liefde, zoals dat in de borst van geen anderen mens ooit heeft geklopt. Uit deze barmhartige liefde zijn al de wonderen van Zijn almacht gevloeid. In deze liefde heeft Hij de vermoeiden en belasten tot zich geroepen en de wonden van de zieken genezen, in haar heeft Hij met de tollenaars en zondaars gegeten en is Hij niet moe geworden de zwakheid van Zijn discipelen en het onverstand van het volk met geduld te dragen en Hij heeft Zich niet laten verbitteren door de haat van Zijn overheid, die Hem tot in de dood heeft vervolgd. Juist hier, toen die haat tot bloedige vijandschap klom, uit het donkere van het lijden, waarin Zijn weg ten slotte leidt, straalt die liefde in haar hoogste kracht te voorschijn. Van het kruis, waaraan Zijn volk Hem gehecht heeft, schittert zij in haar wonderbaarste glans. Zie dat Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt! Want aan het kruis heeft Hij vrede gemaakt door Zijn bloed, aan het kruis heeft Hij verzoening teweeg gebracht en voor de wereld het verloren welgevallen van God opnieuw verworven, terwijl Hij hun vloek en hun straf leed. Maar Johannes heeft onder Zijn kruis gestaan en heeft Hem in het bleke stervende aangezicht gezien; daarom zegt Hij: "een heerlijkheid vol genade". En als nu juist dat de openbaring van Zijn goddelijke heerlijkheid, als dat het teken is van Zijn Zoonschap van God, zo opent zich hier voor ons een blik in het diepste van Gods wezen en wij erkennen in de Zoon dat God de liefde is. - "God is de liefde"; dat is onder alle belijdenissen de hoogste en zaligste en daarom de heerlijkheid van de Eniggeborene van de Vader tevens een heerlijkheid vol waarheid. Zoals de genade zich in Zijn handelen openbaarde, zo de waarheid voornamelijk in Zijn woord en dit Woord is van het begin tot het einde niets anders dan getuigenis van die genade, waarin de Vader de Zoon heeft gezonden en de Zoon de wereld met de vader heeft verzoend, niets anders dan verkondiging van die liefde, die in Christus mens geworden is. Deze ene waarheid maakt alles duidelijk wat te voren donker en

raadselachtig was; zij werpt haar licht op het oude verbond terug en laat ons in het afschaduwend werk van diezelfde God voorafbeeldende en voorbereidende wegen zien. Zij werpt haar licht op het menselijk leven, zij openbaart de ellende daarvan in het hart van de mensen en ontdekt de duisternis, die daarin woont. Want evenals die liefde een heilige is en de zonde niet vergeeft, zonder die in de Zoon geoordeeld te hebben, zo is ook deze waarheid een heilige waarheid; zij wil de mens niet laten voortgaan in zijn leugens, waarmee hij zich over zijn eigen ellende en over de behoefte van zaligheid bedriegt, maar zij straft hem omwille van zijn ongerechtigheid en zonde en er is in het geheel geen andere weg om tot erkentenis van die genade te komen, dan door de tucht van deze heilzame waarheid heen. Dat is echter nog niet haar heerlijkheid zien, als men iets van haar weet of kan spreken; prediken en horen, wijsheid en wetenschap brengen daartoe op verre na niet, maar zoals de Heere zegt: "Als u kon geloven dan zou u de heerlijkheid van God zien". Maar geloven kan niemand,
tenzij hij vooraf zijn eigen armoede heeft erkend en de ellende van zijn zonden in oprechte boete voelt; want de smart van het berouw is de sleutel tot het begrijpen van de genade.

Genade en waarheid zijn de grondtrekken van de Heere in het Oude Testament, sinds het Messiaans bewustzijn Hem vooral heeft leren kennen als de God van de verlossing (Ex. 34: 6. Ps. 25: 10; 36: 6). Christus was vol van genade en waarheid; niet slechts was Hij als enkel genade en waarheid, maar de genade en waarheid bleken ook in Hem als geconcentreerd. Hij was enkel genade als de absolute verlossing, enkel waarheid als de absolute openbaring.

Beide begrippen, die van genade en die van waarheid behoren tot de kring van de eigenaardig Johanneïsche begrippen. De genade is daar de uiting en werkzaamheid van de liefde omtrent het nederige, het zich neerbuigen tot de wereld van de schepselen. Wordt de laatste tevens als de ongelukkige door zonde gedacht, dan wordt genade ontferming genoemd. Zo betoont de Vader omtrent de Zoon geen genade, maar wel liefde (Hoofdstuk 17: 24). In de vleeswordende Logos was echter juist de zich neerbuigende liefdesuiting, de genade het in het oog vallend karakter. Wat verder de waarheid aangaat, zo staat zij niet alleen tegenover de leugen, maar ook tegenover de ijdelheid. Volgens de diepzinnige Johanneïsche opvatting is de waarheid één met het wezen, als tegenstelling van wezenloosheid d. i. van ledigheid, van ontbering van het goddelijk wezen. Dit is het karakter van de zondige wereld (Rom. 8: 20), de waarheid is daarentegen God zelf en Zijn Logos (Hoofdstuk 14: 6); Hij heeft haar niet als iets dat namens Hem is, dat door Hem bezeten wordt, Hij is haar zelf naar Zijn wezen. De mededeling van de waarheid door de Logos is daarom geen mededeling van zekere juiste voorstellingen, maar een mededeling van het wezen, van het principe aller waarheid, de gemeenschap van de geest. De gelovigen, de uit God geborenen worden daarom door Johannes de geheiligden in de waarheid genoemd (Hoofdstuk 17: 19). In de taal van Johannes is dus de waarheid (met het artikel) wel te onderscheiden van waarheid (zonder artikel). Ook het onheilige heeft soms enige waarheid in zijn bezit; alleen van de duivel staat geschreven: "geen waarheid is in hem" (Hoofdstuk 8: 44), terwijl van de onboetvaardige mensen staat: "de waarheid is in hen niet" (1 Joh. 1: 8). De absolute waarheid is echter alleen het eeuwige.

En het woord is vlees geworden. Dat is: het woord, dat waarachtig God was, is waarachtig mens geworden. De benaming vlees is de vernederendste uitdrukking voor de menselijke natuur. Zij werd niet voor Adam gebruikt vóór de val maar voor de mens na de val. De Zoon

van God is niet mens geworden zoals Adam was vóór de val, alleen met de voorrechten zonder de lasten van de menselijke natuur. Ook is Hij niet mens geworden, als Adam na de val, want Hij was zonder zonde, maar Hij heeft de menselijke natuur aangenomen met al de lasten die op haar lagen, met al de schuld, met al de gevolgen van de zonde. Niet dat Christus uit iets heiligs in Maria geboren werd, zoals de Roomsen met de onbevlekte ontvangenis van Maria leren, nee, Maria, de moeder van de Heere, was een zondaresse, zoals alle vrouwen, maar door de overschaduwing van de Heilige Geest is niet zij zelf heilig geworden, maar was hetgeen uit haar geboren werd, het kind Jezus, heilig, ja de heiligheid der heiligheden. Een zuivere samenvoeging van het Goddelijke en menselijke was niet mogelijk, want het heilige is onverenigbaar met het onheilige, maar de vereniging moest noodzakelijk zodanig zijn dat het menselijke door het Goddelijke zijn onheiligheid verloor, zonder op te houden menselijk te zijn. Christus verenigde daarom in een enige zelfbewustheid of persoonlijkheid tweeërlei natuur, de goddelijke en rein menselijke, die zich wederkerig voor elkaar sloten en ontsloten op een manier die voor ons een ondoorgrondelijk geheim is, maar die voor ieder die in wonderen gelooft, niets ongerijmds heeft. Dat echter in de enige persoonlijkheid van Christus de twee naturen (de Goddelijke en de menselijke) gelijktijdig aanwezig waren blijkt zonneklaar uit ieder woord en iedere daad van de Heere. Er wordt niets van Jezus vermeld, of het heeft tegelijk een waarachtig Goddelijke en een waarachtig menselijke kant, zodat de kerk dan ook Christus het liefst onderscheidt door de naam van Godmens, terwijl de Christus reeds in de Schrift de mens van God genoemd wordt (1 Tim. 6: 11). Christus was uitwendig een mens zoals alle andere mensen, maar innerlijk was Hij de Heer der Heerlijkheid. Het volstrekt Goddelijke in Hem deelde Hij mee door Zijne heilige mensheid heen, dus in de zuiver menselijke vorm. Hij was in Zijn geest en Zijn bewustheid de Zoon van God en in Zijn genade was Hij mens. Wij hebben het reeds gezegd, voor Hem zelf was Zijn Godheid niet zelfstandig, niet onafhankelijk van de Vader, maar alleen de Vader in Hem was Zijn Godheid, de Vader sprak door Hem de woorden van leven, deed door Hem de wonderen. Tegelijk echter was Hij Zich bewust dat Hij in de Vader was, dat Hij tot het wezen van de Vader behoorde. De mensheid van Christus werd dus gedragen door Zijn Godheid en daarvan was de Heer Zich altijd volkomen bewust, want Hij was nooit alleen, de Vader was altijd bij Hem; maar schoon Hij dit altijd wist, voelde Hij dit niet altijd, want in Zijn gevoel was Hij enkel mens, ofschoon heilig mens, anders zou de verzoeking geen verzoeking, het lijden geen lijden, de verlating geen verlating voor Hem geweest zijn. Hij voelde al de zwakheid, al de behoefte van de menselijke natuur zonder zondig te zijn; en had daarom blijvende zo'n behoefte tot het gebed als wij zien dat Hij had. Ook Zijn menselijke toestand was als de onze, een toestand afkomstig van heilige zwakheid, want door zwakheid is Hij gekruist, 2 Kor. 13:
4 ; met een een woord: Christus is ons in alles gelijk geworden, in alle dingen verzocht geweest zoals wij, maar zonder zonde (Hebr. 2: 17; 4: 15). Zeker stamelen wij ook hier: wij willen en kunnen niets verklaren; ons kennen is ten dele, wij wensen enkel ook hier het geloof te steunen en het ongeloof de wapens uit de hand te nemen. Het behoorde tot Melanchtons testamentele verwachtingen en liefste hoop dat hij na de dood ook de vereniging van de beide naturen in Christus zou begrijpen. De Zoon van God is in het vlees gekomen. Waartoe? Om in het lichaam de verzoening te volbrengen (Hebr. 10: 5, 10). Zo'n persoon hadden wij nodig om de afgrond te vullen, die er is tussen God en de zondaar. In Hem en door Hem wordt de menselijke natuur van schuld ontheven en de heiligheid weer deelachtig. En wat een troost is dit voor ons, die de zondigheid onzer natuur kennen, ach wij moesten wanhopen, wanneer ons

niet in Christus en door Hem de vergiffenis van de zonden en die Almachtige Heiligmaker verworven was (de Heilige Geest), die door Zijn inwerking in onze natuur haar zondigheid haar ontneemt; iets dat reeds nu aanvankelijk, maar in de dood ten volle zal plaats hebben. "En heeft onder ons gewoond" eigenlijk: getabernakeld. Het was geen ogenblikkelijke verschijning en ook geen blijvend, maar tijdelijk voorbijgaand wonen onder de mensen. U hoort het van het vlees geworden Woord wordt gesproken als van God geopenbaard (verschenen) in het vlees (1 Tim. 3: 16). Het Woord heeft Zich dus niet verenigd met de mensheid van de mens Jezus, zoals sommigen dwalend leren, maar God heeft Zich geopenbaard als waarachtig mens en is daarmee de mensen zo nabij gekomen dat zij Hem niet alleen naderen, maar ook met Hem konden spreken en omgaan, zoals de ene mens met de andere. En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd. De heerlijkheid is de zichtbaarheid van de Godheid. Deze ongeschapen heerlijkheid hadden zij op de berg van de Heer zien uitstralen, getemperd door Zijn mensheid en daardoor voor hen zichtbaar. Nog is Johannes verrukt bij de herinnering dezer alles overtreffende aanschouwing. En wat al andere heerlijkheden had hij in de Heer gezien? In Christus verenigen zich al de goddelijke en menselijke heerlijkheden; al die schitterende kleuren worden in Hem verenigd tot het hoogst, helderst, zuiverst licht. Een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader. Uit die heerlijkheid hadden zij gezien wie Hij was. Zij hadden Zijn Godsgestalte, Zijn aan God evengelijkheid (Fil. 2: 6) gezien en gehoord hoe Hij van God de Vader eer en heerlijkheid had ontvangen, als diens Eengeboren Zoon, toen zo’n stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, waarin Ik Mijn welbehagen heb (2 Petrus . 1: 17). Is Christus de Eniggeborene van de Vader, zo dwalen zij, die Christenen tot Christussen willen maken door te zeggen, dat
ieder mens in alles als Christus kan en moet zijn. Zij zien voorbij dat de Christenen de
heerlijkheid van Christus moeten omvangen en dat Christus haar van eeuwigheid heeft. .

Gelovige, u kunt getuigen dat Christus de Eniggeborene van de Vader, zowel als de eersteling uit de doden is. U kunt zeggen: Hij is Goddelijk in mijn ogen, al is Hij niet meer dan menselijk in die van de hele wereld. Hij heeft voor mij gedaan wat slechts God kon doen. Hij heeft mijn hardnekkige wil gebogen, mijn stenen hart verbrijzeld, koperen deuren geopend en ijzeren grendels verbroken. Hij heeft mijn rouw in lachen en mijn droefheid in vreugde veranderd; Hij heeft mijn gevangenschap gevangen gevoerd en mijn hart vervuld met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Laat anderen van Hem denken wat zij willen, voor mij moet Hij Eniggeborene van de Vader zijn. Gezegend zij Zijn naam, Hij is vol genade. O! was Hij dit niet geweest, ik zou nooit behouden zijn. Hij trok mij, toen ik worstelde om aan Zijn genade te ontkomen en toen ik eindelijk bevend als een veroordeeld misdadiger voor Zijn genadetroon verscheen, zei Hij: Uw zonden zijn u vergeven, die vele waren; heb goede moed. Hij is ook vol van waarheid. Trouw heeft hij Zijn belofte vervuld, niet een heeft gefaald. Ik betuig dat nooit een knecht zo’n Meester gehad heeft als ik heb; nooit een broeder zoals Hij voor mij was, nooit een bruid zo’n bruidegom als Christus voor mijn ziel is geweest; nooit een zondaar zo’n Zaligmaker; nooit een treurende beter Vertrooster dan Christus voor mijn geest geweest is. Ik heb niemand nodig buiten Hem, Hij is het leven van mijn leven, in het sterven zal Hij de dood van mijn dood zijn; in armoede is Christus mijn rijkdom, in ziekte spreidt Hij mijn bed, in duisternis is Hij mijn ster en in het licht mijn zon; Hij is het manna in de woestijn en zal het jonge koren van de schuur zijn wanneer zij in Kanaän komen. Jezus is

voor mij enkel genade en geen toorn, enkel waarheid en geen leugen en van alle waarheid en genade is Hij vol, onuitputtelijk vol.

15. Johannes getuigt na het ontvangen van de goddelijke openbaring bij de doop (vs. 22 vv.) van Hem met een getuigenis, die ook nu nog kracht heeft, hoewel Zijn eigen mond allang verstomd is. En hij heeft met luider stem geroepen om het vertrouwen en de beslistheid, die in zijn hart was, uit te drukken, zeggende tot de afgezanten van de Hoge raad (vs. 27), zowel als later tot zijn discipelen: Deze was het, waarvan ik bij mijn prediking over de waterdoop, die ik bedien (MATTHEUS. 8: 11. Mark. 1: 7), zei: Die na mij komt is vóór mij geworden, want Hij, het Woord, dat in de beginne bij God was, was eerder dan ik; daardoor is het raadsel verklaard hoe ik mijn opvolger mijn voorganger kan noemen.

Van hen, die de heerlijkheid zagen van het vleesgeworden Woord, was Johannes de Doper de eerste. Toen hij Jezus gedoopt had, verhief hij met vrolijk vertrouwen Zijn stem (Jes. 58: 1) en bekrachtigde hij nu van deze Jezus wat hij te voren van de komende Christus gezegd had.

Evenals een mens, die een belangrijke ontdekking gedaan heeft, zich de aanwijzingen herinnert waardoor hij eerst op het rechte spoor tot het begrijpen werd gebracht, zo verplaatst zich de apostel van het tijdpunt van het volle bezit weer op dat moment toen hij een woord hoorde, dat hij eerst niet verstond, maar dat hem echter van dat ogenblik af geheel duidelijk werd, dat het in vs. 14 voorgestelde feit hem werd geopenbaard. Dit woord van de Doper was een woordenspel overeenkomstig het algemene karakter van de verschijning van Johannes en zijn aan paradoxen grenzende spreekwijze. Er ligt in de vorm van de uitdrukking een opzettelijke tegenspraak met het subject: "die na mij komt" en het predikaat "is vóór mij geweest" - mijn opvolger is mijn voorganger. Deze schijnbare tegenspraak moest de opmerkzaamheid opwekken van hen, tot wie het woord werd gericht en de werkzaamheid van hun geest versterken. Zij diende ertoe om deze gewichtige verklaring in het geheugen van de hoorders onuitwisbaar diep in te prenten. Het raadselachtige is het karakter van de zinspreuken van de oudheid en deze vorm is in vele van de bijbelse spreekwoorden bewaard, zoals die ook bij de meeste volkspreekwoorden wordt gevonden. Pas in het licht van Jezus' woorden en daden heeft vervolgens de apostel, die naar de Doper luisterde (vs. 30), bij later nadenken over diens woord de hele zin daarvan begrepen en daarvan de openbaring gezien van het feit van de vleeswording van de Logos.

16. Na dit woord over het getuigenis van de Doper, dat ons heeft verkondigd dat het Woord vlees geworden is en onder ons woonde, totdat wij daarna in de openbaring van Zijn heerlijkheid dit bevestigd vonden, komen wij weer op het wonen, als een wonen vol genade en waarheid (vs. 14) terug. En uit Zijn volheid hebben wij allen, die tot Zijn gemeente behoren (Hoofdstuk 21: 24), ontvangen wat wij tot onze zaligheid nodig hadden en nu werkelijk bezitten, ook genade voor genade; elke ontvangen genade was de koopsom voor een nog grotere, zodat ons voor tijd en eeuwigheid niets meer ontbreekt.

Deze woorden zeggen ons dat er een volheid in Christus is. Er is een volheid van wezenlijke Godheid, want "in Hem woont al de volheid van de Godheid. " Er is in Hem een volheid van volkomen mensheid, want in Hem, lichamelijk, was die Godheid geopenbaard. Er is een

volheid van volkomen genoegdoening in Zijn bloed, want het "bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden. " Er is een volheid van rechtvaardigmakende gerechtigheid in Zijn leven, want zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn. Er is een volheid van Goddelijke kracht in Zijn voorspraak, want Hij kan degenen, die door Hem tot God gaan, volkomen zalig maken, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. Er is een volheid van overwinning in Zijn dood, want door de dood heeft Hij hem, die het geweld van de dood had, namelijk de duivel, teniet gedaan. Er is een volheid van kracht in Zijn opstanding uit de dood, want daardoor zijn wij wedergeboren tot een levende hoop. Er is een volheid van overwinning in Zijn hemelvaart, want toen Hij opgenomen is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen en heeft de mensen gaven gegeven. Er is een volheid van alle geestelijke en tijdelijke zegeningen, een volheid van genade tot vergeving, van genade tot vernieuwing, van genade tot heiligmaking, van genade tot behoudenis en van genade tot volmaking. Er is ten allen tijde een volheid, een volheid van vertroosting in droefheid, een volheid van leiding in voorspoed. Een volheid van elke goddelijke eigenschap: van wijsheid, van macht, van liefde, een volheid onmogelijk te overzien, veel minder te doorgronden. Het is het welbehagen van de Vader geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou. Wat een peilloze volheid moet dat zijn, waaruit allen ontvangen! Voorwaar, volheid moet er zijn, als de stroom onophoudelijk vliet en de trouw, niettegenstaande dat even mild, even rijk, even overvloedig blijkt als immer. Kom, gelovigen en laat al uw noden vervullen, vraag veel en u zult veel ontvangen; want deze volheid is onuitputtelijk en is verkrijgbaar gesteld voor alle behoeftigen, in Jezus, Emmanuel - God met ons.

17. a)Want de wet, de openbaring onder het Oude verbond, is door Mozes gegeven en heeft als gegeven een goddelijke oorsprong, maar is toch, omdat die door Mozes, een knecht in het huis Gods, gegeven is, slechtsonvoldoende; de genade en de waarheid daarentegen, in welke twee stukken de volle zaligheid besloten ligt, is door Jezus Christus geworden.

a. Ex. 20: 1 vv.

De wet predikt de toorn van God en de verdoemenis (Rom. 4: 15. 2 Kor. 3: 9), het evangelie de genade en de rechtvaardiging. De wet is een voorspelling en openbaart de raad van God slechts gedeeltelijk; zij heeft de schaduw van de toekomende goederen; het evangelie toont ons daarentegen de trouw en de heiligheid van God, in de vervulling en de volmaking van al datgene dat Hij ooit beloofd had. Overigens is bij deze woorden wel in het oog te houden dat Johannes hier spreekt van hetgeen in het Oude Verbond voornamelijk op de voorgrond treedt, dat is de dodende, veroordelende wet, die de toorn van God openbaart; overigens weet ieder lezer van de Schrift hoe het verbond der genade, dat van Christus voorspelde, reeds met Abraham werd gesloten en Abraham zelf door het geloof is gerechtvaardigd.

Het is aan de Heilige Schrift eigen om de minder volkomen trap in het licht van het volmaaktere zo te laten verdwijnen, dat de schijn, maar ook alleen de schijn van een absoluut onderscheid wordt aangegeven. Wanneer dus hier wordt gezegd: "De wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid is door Jezus Christus geworden" zou men, als men dat woord geheel uitwendig opneemt, aan het Oude Testament alle bekendheid met

genade-waarheid moeten ontzeggen en toch zijn genade en waarheid reeds de sterren van het Oude Testament; het sterrelicht is echter nog niet tot een zonsopgang geworden. Of als men in Hoofdstuk 7: 39 leest: "De Heilige Geest was nog niet gekomen", dan zou men denken dat van een werken en leiden van de Heilige Geest vóór de verheerlijking van Jezus in het geheel geen sprake kon zijn; maar de zin is dat de beloofde uitstorting van de Geest nog geen plaats had gehad.

De heerschappij van de wet was goddelijk door haar oorsprong, de nieuwe heerschappij is het door haar oorsprong en door haar wezen. Die innerlijke meerderheid van het Evangelie verklaart de tegenstelling van gegeven en geworden. Inderdaad, als de uitdrukking "is gegeven geworden" op de uiterlijke en bepaalde instelling van de wet doelde, wijst de uitdrukking "zijn gekomen" met nadruk op de werkelijke en vrijwillige uitstorting van de goddelijke bron zelf, die op de aarde met stromen ontspringt. De genade en de waarheid, het leven en het licht, zijn in hun volle en volkomen werkelijkheid, door de verschijning en in het leven van Hem openbaar geworden, die van nature de bron van deze goederen is, vs. 4 Mozes moge verdwijnen, de wet blijft, zij is door hem slechts gegeven. Maar neem Jezus Christus weg, dan verdwijnen de genade en de waarheid, want deze gaven zijn door Hem gekomen. "Johannes", zegt Bengel, "koos zijn uitdrukkingen met de stiptheid van een wijsgeer. " Zou men niet veeleer moeten zeggen: met die grote nauwkeurigheid, die altijd het kenmerk van de ingeving is?

De gang had bij de wet plaats in de historische vorm van het gegeven worden, maar bij de genade en waarheid was het een worden, een ontslaan - niet volstrekt, maar in verhouding tot de mensen, waarvoor zij te voren niet in de ervaring aanwezig waren geweest, maar nu in de verschijning en het werk van Christus haar geschiedkundig bestaan ontwikkelden (1 Kor. 1: 30). Zie verder hoe gepast, overeenkomstig met de scheppende kunstvorm van de proloog, nadat reeds de vleeswording van de Logos en diens daarmee verenigde openbaring van heerlijkheid, met gloeiende geestdrift is voorgesteld, nu eerst de grote geschiedkundige naam, die de mens geworden Logos als het concretum van Zijn openbaring aanwijst, wordt uitgesproken: Jezus Christus (1 Joh. 1: 1-3). Pas nu is de proloog in zijne ontwikkeling zo ver dat Jezus Christus, de historische persoon van het vleesgeworden Woord, voor het oog van de lezer treedt, die nu echter ook de gehele godmenselijke heerlijkheid daarvan in deze naam weet samen te vatten.

Met deze weinige woorden onderscheidt Johannes Christus en Mozes volkomen. Mozes heeft de wet gegeven; de genade en de waarheid is ons door Christus geworden, verworven; Hij heeft ze ons in eigen persoon en door Zijn eigen persoon gebracht, want tot die genade en waarheid behoort de Heilige Geest en deze kon Hij niet geven dan door Zijn lijden, sterven, opstanding en hemelvaart, Joh. 7: 38, 39 Zeker was Mozes ook een goed man, ja de zachtmoedigste mens ter wereld; nochtans gaf hij geen wet tot zaligheid, maar een wet tot veroordeling van elke overtreder; en overtreders zijn wij allen. In dit opzicht, als dienaar en man van de wet, staat Mozes eindeloos beneden Christus, want deze is gekomen om voor ons overtreders de wet (de hele wil van God) te doen en dus niet om daarna te zeggen: doet het Mij na, dan zult u worden wat Ik ben (zoals sommigen leren), maar Hij volbracht de wet, omdat zij door niemand anders te volbrengen was en om daarna een ieder mens zalig te

spreken en zalig te maken, die nu niet meer door de wet, maar door Hem zalig wil worden. Daarom ging de rijke jongeling met al zijn kennelijke deugden bedroefd weg en ging de zondares met alle haar zonden in vrede heen, want de eerste zag op de volmaaktheid van de wet door de werken en de laatste zag alleen gelovig op Jezus. Christus is het einde van de wet; wie in Hem gelooft, is rechtvaardig.

18. a)Niemand heeft, wat inzonderheid de waarheid aangaat, die onder de wet nog niet in haar volle maat aanwezig was, ooit God gezien naar Zijn inwendig wezen of in Zijn eigenlijke heerlijkheid, ook Mozes niet, al had hij ook openbaringen en gezichten van God (Ex. 33: 20). De eniggeboren Zoon, b) die ook na Zijn menswording in de schoot van de Vader is, in de vertrouwdste betrekking tot Hem staat en zeker weet wat in Zijn hart omgaat (Hoofdstuk 3: 13), die heeft Hem, alles wat tot juiste kennis van God en tot volkomen bezit van de waarheid behoort, ons verklaard (Hoofdstuk 6: 46).

a)Deut. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12. b) MATTHEUS. 11: 27.

Evenals in Jezus de genade als het ware persoonlijk is neergedaald, zo is Jezus ook de persoonlijk verschenen Waarheid. Buiten Hem kan niemand op de wereld spreken van God als van een, die hij heeft; daarom is ook de waarheid op aarde buiten Hem niet aanwezig. In de eerste lijn doelt het "die in de schoot van de Vader is" op de toestand van de Logos vóór Zijn menswording. Toen het wezen, dat in een zo nauwe betrekking tot God stond, op aarde verscheen, moest het noodzakelijk van Hem spreken zoals overigens niemand van Hem gesproken heeft. Maar tevens moet die zin doelen op de toestand van Jezus, gedurende Zijn omwandelen op aarde; het innige van de verhouding die door de genoemde formule wordt aangewezen, werd door de mensheid niet verdonkerd. Ja, men zal moeten zeggen dat die kennis van God, die de Logos vóór Zijn vleeswording bezat, in menselijke taal niet was uit te spreken (2 Kor. 12: 4). Maar wat de Zoon van God, nadat Hij mens geworden is, aan de aarde van God heeft geopenbaard, is door Zijn menselijk bewustzijn heengegaan. Had Hij als God van God gesproken, dan zou Zijn taal voor ons onverstaanbaar zijn geweest, maar omdat Hij als de Mensenzoon tot ons heeft gesproken, is Zijn menselijk bewustzijn dat van de Eengeborene van de Vaders en bezat Hij zo, als geen ander, de zin die nodig is tot het begrijpen van God als Vader.

Op het voorwoord volgt nu het verhaal van de eigenlijke geschiedenis, waarvan het eerste deel, dat tot Hoofdstuk 2: 4 voortgaat, bericht geeft van de eerste inleiding van Jezus in de wereld, zoals die geschiedde deels door het getuigenis van de Doper over Hem, deels door eigen openbaring van Zijn heerlijkheid, zowel bij het zoeken van de eerste discipelen, als in het wonder op de bruiloft te Kana.

I. Vs. 19-28. Niet alleen heeft Johannes de Doper slechts in het algemeen getuigd, maar ook geroepen, luid en openbaar, plechtig en dringend getuigd; zo zei de evangelist boven (vs. 15) bij het begin van zijn boek. Nu begint hij het geschiedverhaal met diezelfde gebeurtenis bij welke gelegenheid dat gebeurd is en haalt dadelijk hier, zoals ook zijn doel is, om de drie overige evangelisten aan te vullen, een gebeurtenis aan uit de tijd van de werkzaamheid van de Doper, waarmee het eigenlijke evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God, zijn begin

neemt (Mark. 1: 1 vv.). Dat is het officiële, d. i. voor de hoogste geestelijke rechtbank, de afgezondenen van de Hoge Raad afgelegde getuigenis van de door God gezonden profeet over Hem, die komen zou en als zodanig nu ook een getuigenis is voor alle eeuwen en van de hoogste betekenis. De gebeurtenis heeft plaats op de eerste van de drie dagen, die in het hart van onze evangelist een onuitwisbare indruk hebben achtergelaten (vs. 19 vv. 29 vv. 35 vv.). Nog kon hij niet met de vinger wijzen op Hem, van wie hij getuigde, maar op de andere dag deed hij het en de door het woord van de vorige dag voorbereide geloof schittert met zijn eerste straal door het hart van Johannes en van de andere toehoorders van de Doper. Ten gevolge van een nadere verklaring van de laatste verlaat op de derde dag, zoals wij uit de volgende afdeling zien, de eerste in gemeenschap met nog zeven discipelen zijn meester, die hij tot hiertoe volgde, om zich aan de nieuwe Meester aan te sluiten.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG VAN ADVENT

Weer, evenals in het evangelie van de vorige Zondag, een gezantschap en een getuigenis; maar nu een gezantschap aan de man zelf, die in het vorig evangelie aan de Heere zijn vraag zond en nu ook een getuigenis uit de mond van hem, die de Heer door Zijn Engel had genoemd, die Hem de weg zou bereiden en die daardoor als een getuige van de waarheid bevestigd is.

Onlangs zagen wij Johannes in een toestand van aanvechting, maar nu zien wij hem in een toestand van verzoeking. Evenals hij tegen de aanvechting met de juiste wapens heeft gestreden en de juiste Meester hem de overwinning bezorgd heeft, zo zien wij hem hier de verzoeking dadelijk van zich afwijzen, grondig bestrijden en die tot een gelegenheid ten goede gebruiken 4: 11). Zo kan Johannes, de voorloper van de Heere, ons en de navolgers van de Heere tot een voortreffelijk toonbeeld dienen. Het evangelie heeft echter voor deze Zondag nog een bijzondere betekenis. Heden gaan wij de heerlijke Kerstweek in; nog weinige dagen en op alle plaatsen waar men de naam van Christus noemt zal Kerstfeest gevierd worden. Zullen wij echter ook allen, die hier aan de heilige plaats vergaderd zijn, ons van harte in de geboorte van Christus kunnen verheugen? Och, als u niet weet, wat u zonder Christus bent, namelijk een arm, zondig mens, die de vloek van God heeft verdiend, noch wat u door Hem kunt worden, namelijk een begenadigd, geheiligd kind van God, waarop de hemelse Vader met welgevallen neerziet, - wanneer u niet weet of niet gelooft dat Christus waarachtig God en waarachtig mens is, dus de goddelijke en menselijke natuur in Zijn persoon moet verenigen, zal door Zijn genoegdoening de heilige God met de zondige mensheid worden verzoend, dan mag u zich ten tijde van het Kerstfeest over de aardse gaven verheugen, die de loffelijke gewoonte uit oude tijd u brengt, maar u kunt zich niet verheugen over het Kerstfeest zelf en over de rijke zegen van de genade, die het u opnieuw wil aanbrengen. God de Heere wil echter dat wij ons werkelijk in het heilig Kerstfeest verheugen en wel over de zegen, die Hij ons in de menswording van Zijn Zoon heeft toegedacht en de kerk begrijpt de bedoeling van Zijn vaderliefde en wil daarom dat in de adventstijd, en vooral op deze Zondag, de harten tot zo’n feestvreugde worden voorbereid. Zij heeft daarom de afdeling van het evangelie ter behandeling voorgeschreven, waarin Johannes de Doper over zichzelf en de Heere Jezus Christus een getuigenis aflegt. Wanneer hij in het getuigenis, dat hij van zichzelf aflegt, belijdt dat hij niet Christus, niet Elias, niet een van de oude profeten, maar alleen de stem van

een prediker in de woestijn was, die de Heere de weg moest bereiden, zo zien wij dat hij zichzelf kende en niet hoger van zich dacht dan hem betaamde. En als hij van de Heere, wiens voorloper hij was, getuigt: "Die na mij komt is vóór mij geworden" en "Ik ben het niet waard dat ik de schoenriem van Zijn voeten zou ontbinden", dan blijkt dat hij, door de Geest verlicht, gezien heeft in het grote geheim: "God is geopenbaard in het vlees. " En dat is ons ter lering geschreven en wordt ons vooral in deze tijd van voorbereiding voor het heilig Kerstfeest ter overdenking gegeven; want uit het dubbel getuigenis, dat Johannes de Doper van zich en van de Heere Jezus Christus aflegt, wordt het voor ons gemakkelijk om de belangrijke vraag: "Wie kan zich echt verheugen op het heilig Kerstfeest?" zo te beantwoorden: 1) die zichzelf kent; 2) die de Heere Jezus Christus kent.

Ootmoed is de beste voorbereiding voor de toekomst van de Heere: 1) omdat zij gering van zichzelf denkt; 2) en het hart tot de Heere overbuigt.

Hoe de Heere Jezus de weg in onze harten wordt bereid? 1) door de prediking van de wet; 2) door de prediking van Christus.

Bereidt de weg van de Heere: 1) van wie de roepstem uitgaat;
2. waar die vernomen wordt; 3) en welk uitzicht die ons opent.

De stem van een prediker in de woestijn: 1) een sterke stem, want a) zij roept nog steeds mensen van allerlei soort b) in grote getale c) en herhaalde malen; 2) een ware stem, want zij verkondigt nog steeds a) dezelfde Heere, b) dezelfde weg en c) dezelfde God; 3) een verontrustende stem, want nog altijd a) wekt zij uit de slaap op, b) verwekt zij tegenspraak en
c. maakt zij zich vijanden; 4) een diep doordringende stem, want nog altijd a) gaat zij tot de harten, b) wint zij harten en c) verandert zij ook harten.

19. En dit, wat in de volgende mededelingen zal worden verteld, is de in vs. 15 al voorlopig genoemde getuigenis van Johannes. Hij sprak die op plechtige wijze uit, al is het niet met dezelfde woorden, toch van dezelfde inhoud, toen de Joden van de kant van hun hoogste vertegenwoordigers, namelijk de Hoge raad, enige priesters en Levieten afzonden van Jeruzalem, het middelpunt van hun hele godsdienst en van hun volksbestaan. Deze kwamen als een bijzonder gezelschap tot hem aan de Jordaan (vs. 29), opdat zij hem, die hun opmerkzaamheid in hoge mate had opgewekt, nadat hij nu al twee tot vijfmaanden lang gewerkt had, zouden vragen: Wat bent u voor een persoon? Zo wilden zij voor zichzelf een vast oordeel over hem verkrijgen en dan vervolgens het volk leiden.

Terwijl hij de inhoud van het geloof in de proloog ontvouwde had de Apostel een getuigenis van Johannes de Doper aangehaald, dat, zoals Baur zeer juist zegt: "het denkbeeld van het volstrekte voortbestaan van de Messias en daarom de hele gedachtenkring van de proloog bevatte. Dit getuigenis, dat hij voor hen alleen aangehaald had, zal hij nu in zijn geheel mededelen, door de plaats en de dag - liever moeten wij zeggen en de dagen - aan te duiden, waarop het werd afgelegd. Want het vs. 18 aangehaalde getuigenis is niet slechts van de eerste dag (vs. 26 en 27), maar ook en vooral dat van de volgende dag (vs. 30), waarop Johannes, zijn vorige verklaring herhalend, haar aanvult en in dezelfde vorm uitspreekt, zoals

zij door de Evangelist vs. 15 aangehaald wordt. Door dit verband wortelt het verhaal, om het zo uit te drukken, in de proloog.

In vs. 15 is door het "getuigt van Hem" een algemeen getuigenis onderscheiden door een daaropvolgend "hij heeft geroepen" van een bijzonder getuigenis. Dit luide, openbaar getuigenis over Jezus voor de oversten is zonder twijfel op onze plaats bedoeld; de bepaalde heenwijzing van de Joodse oversten op de persoon van de Messias is bedoeld, die de synoptici niet met die bestemdheid mededelen. Met dat gezantschap is het zo gelegen. Terwijl Jezus in de woestijn met de verzoeking streed (vs. 17), die Hem in de misvormde Messias-verwachting van Zijn tijd tegemoet kwam en in de zegerijke strijd zich de gang van Zijn Messiaans werk ontwikkelde, gaf die Messias-verwachting in het Sanhedrin te Jeruzalem aanleiding tot het zenden van een deputatie tot Johannes de Doper. Johannes had niet alleen op het volk in het algemeen, maar ook op zijn leidslieden, de Farizeeën (MATTHEUS. 3: 7) een machtige indruk gemaakt en velen van de laatsten hadden zich door de geestdrift van het volk laten medeslepen om zich aan zijn doop te onderwerpen. Langzamerhand had zich echter in het Sanhedrin een meer bestemd oordeel over de noodzakelijke betekenis van zo’n buitengewoon theocratisch begin gevormd; men was tot de overtuiging gekomen dat een man, die het met recht wilde wagen om het volk aan zo’n reiniging te onderwerpen, die de voorlopige excommunicatie veronderstelde, of de Messias zelf was of toch een van Zijn voorlopers, de door de profeten (Mal. 4: 5 vgl. Sir. 48: 10 vv.) of de door Mozes (Deut. 18: 15. beloofde profeet moest zijn. Wanneer echter de Doper zo de buitengewoonste aanspraken door zijn werk openbaarde, werd het voor het Sanhedrin tot ambtsplicht om die formeel te gaan onderzoeken, om met hem in het reine te komen. Zo ontstond in de raad van dit bestuur het besluit om een deputatie tot Hem te zenden en deze bestond overeenkomstig de aard van de zaak uit priesters en levieten. De priesters waren met de sanctionering van de godsdienstige reiniging belast, dus ook bekend met het recht van de wassingen (Lev. 13). De levieten vormden het natuurlijk gevolg van deze en dienden gedeeltelijk tot een statig geleide van de gezondenen, deels tot waarneming van de hiërarchische politiedienst, die nodig kon worden als Johannes niet in staat was zich te rechtvaardigen. Nu toch moest de Doper òf als een van de grootste profeten van de komst van de Messias erkend worden, òf als een vals profeet, als de deputatie haar doel ten volle bereikte. Bij deze was het echter niet, zoals wel velen hebben aangenomen, van voren aan de toeleg om de Doper te bestrijden; men kan integendeel aannemen dat deze het gevolg was van een chiliastische opwekking.

Het kan aan geen twijfel onderworpen zijn dat de hoogste nationale rechtbank van het land door het gezantschap aan de Doper, waarmee formeel het gezantschap aan Christus in MATTHEUS. 21: 23 op een lijn staat, aan haar verplichting en de last van haar ambt voldeed. Omtrent de gezindheid, waaruit het gezantschap voorkwam, hebben wij een voldoende verklaring in Hoofdstuk 5: 33-35, waar de Heere tot de Joden zegt: "U heeft tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigenis gegeven; hij was een brandende en lichtende kaars; en u heeft u voor een korte tijd in zijn licht willen verheugen. " Daarom beschouwde de Hoge Raad toen de verschijning van de Doper met welgevallen. Hoe hogere dingen deze zich had toegekend, des te liever was het hen geweest. Zij beschouwden zijn grootheid als de hunne, de verhevenheid van zijn ambt als een onderpand van de eerste verheffing van hun volk uit het stof van de geringheid. Het gezantschap, dat uit zo’n geest

voortkwam, is een getuigenis daarvoor, dat toen de verwachting van de nabijheid van het Messiaanse rijk, uitgaande van Daniël's profetieën, de gemoederen van het volk had aangegrepen; anders zou men niet zijn uitgegaan van de veronderstelling dat de Doper of de Messias zelf moest zijn, of Zijn onmiddellijke voorloper, dat hij het ten minste kon zijn.

In de naam van het volk, als vertegenwoordigers daarvan treedt hier het Sanhedrin Johannes tegemoet. In die eerste ontmoeting spiegelt zich daarom ook, hoewel nog slechts bij wijze van een begin en onduidelijk de algemene betrekking tussen Jezus en Israël af, zoals die later steeds meer beslist op de voorgrond trad: daarom staat er: de Joden zonden priesters en Levieten.

De uitdrukking "Joden" vinden wij bij Johannes zeer veel (2: 6, 13, 18, 20; 3: 1, 22, 25; 4: 9, 22. 5: 1, 10, 15, 16, 18; 6: 4, 41, 52; 7: 1, 2, 3, 11, 13, 15, 35; 8: 22, 31, 48, 52, 57; 9: 18, 22; 10. 19, 24, 31, 33; 11: 8, 19, 33, 36, 45, 54, 55; 12: 9, 11; 13: 33; 18: 12, 14, 20, 31, 33, 35, 36. 38, 39; 19: 3, 7, 12, 14, 19, 20, 21, 31, 38, 40, 42; 20: 19). Op verscheidene plaatsen is het indifferente (zonder opzettelijke onderscheiding) aanwijzing van het volk, op andere vormen echter deze Joden de tegenstelling tegenover de Messiaanse gemeente. Zij worden door deze naam gekarakteriseerd als tegenstanders van Jezus. Johannes, die zich in zijn evangelie graag beweegt tussen de treffende tegenstellingen - licht en duisternis, leven en dood - ziet in het volk van de verkiezing de sterke tegenstelling tegen het rijk van God; de vijandschap van de wereld is als het ware in dit Joodse volk gepersonificeerd. Nu eens worden de oversten van het volk kortweg Joden genoemd, dan wordt onder die naam weer het hele volk begrepen, want die oversten van het volk handelen naar de geest van het geheel. Het is de vraag hoe Johannes ertoe kwam om deze naam in de geheel bijzondere kwade zin te gebruiken en dan moeten wij daarvan uitgaan, dat de kinderen van Israël in de Schrift het eerst in 2 Kon. 16: 6 en van Jer. 34: 9 Joden genoemd worden en de naam dus pas met de ballingschap verbonden was. Israëlieten, zo schijnt het, heten de nakomelingen van Abraham, zolang zij nog over het algemeen in Gods wegen wandelen; maar zij worden Joden genoemd van de tijd dat zij in het algemeen van het geloof en de zeden van hun vaderen zijn afgevallen. Wanneer dus bij Johannes onder deze naam het volk als een geheel wordt gedacht, nu eens in deze dan in die vertegenwoordiging optredende en zich in dit alles, er moge handelen wie wil, de karakteristieke verhouding van het Joodse volk tot Christus vertegenwoordigt, waardoor zijn geschiedkundige verhouding tot de gemeente van het Nieuwe Verbond beslist werd, het dan steeds een handelen is van degenen, die tot dit van Christus en Zijn gemeente vervreemde en daaraan vijandige volk van Joden behoren, zo zou tot het noemen van dit volk geen andere naam dan deze gepast geweest zijn.

Het blijkt uit het buitengewoon menigvuldig gebruik van deze naam bij Johannes, dat hij verre van Palestina en in het bijzonder voor gelovigen uit de heidenen schrijft, ook dat toen de afzondering van de Christelijke kerk van de gemeenschap van de Joden reeds een afgesloten feit was. Johannes weet dan ook, dat hij van het Jodendom gescheiden is en ziet ze als een vreemdsoortig lichaam tegenover zich staan in overeenstemming met de Apokalyps, waar het Jodendom in Hoofdst. 2: 9 en 3: 9 als "Synagoge van de Satans" voorkomt.

Ook de Schriftgeleerden en oudsten, bij de Synoptici zo vaak genoemd, voert Johannes niet meer aan als die hem reeds vreemd waren geworden, maar hij noemt de priesters met hun onderhorigen, de Levieten, die intussen ook een leraarsplaats hadden (2 Kron. 17: 7 vv. , 35:
3. Neh. 8: 7) en de priesterlijke waardigheid nabijkwamen. De Schriftgeleerden (MATTHEUS. 17: 10), als ze niet waren uit het getal van de priesters, waren ze zeker grotendeels Levieten.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes' woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16:
14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo'n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk. 14. 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22 v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van Johannes' afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes' woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16: 14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad

gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo’n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk. 14. 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22 v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van

Johannes' afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes' woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16:
14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo'n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk.
14. 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22
v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van Johannes' afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

21. En zij vroegen hem: Wat dan? Hoe is het met u, als u de Christus niet bent? Bent u Elias, die vooraf komen moet (MATTHEUS. 17: 10)? En hij zei: Ik ben die niet; want hij wist wel, dat zij Elias in persoon weer verwachtten. Weer vroegen zij: Bent u de profeet, ofJeremia, of een van de profeten (MATTHEUS. 16: 14), wie hij ook zij, die in de voorspelling in Deut. 18: 15 bedoeld is, bijvoorbeeld de wederopgestane Jozua? En hij antwoordde: Nee.

De afgezanten vragen niet: "Als u de Christus niet bent, wie is dan Christus en waar is Hij?" want het was geen heilbegeerte, die uit hen sprak, zij gaan integendeel voort Johannes te verzoeken. De eer om de Christus te zijn had hij van zich afgewezen, de Elias-eer zou hij misschien aannemen. Zij kenden de belofte in Mal. 4: 5. d. i. naar de letter en verwachtten Elia de Thisbiet, die ten hemel gevaren was, in eigen persoon als voorloper van die Messias, die hun vleselijke gezindheid droomde. Hun Elias nu was Johannes niet, evenmin als Jezus hun Christus was en de trouwe belijder wilde dit "nee" op het ondubbelzinnigst uitspreken. Juist door te ontkennen wat hem in hun ogen heerlijk gemaakt zou hebben, verloochende hij de geest van Elia niet, die wezenlijk in hem werkzaam was (Luk. 1: 17. MATTHEUS. 11: 10.
17. 12). Maar voor Elia, die in Johannes weer was opgestaan, hadden de Joden geen ogen -

"zij hebben hem niet gekend" zegt de Heiland - en zij verloochenden zijn stem. Ook de profeet was Johannes niet. De heerlijke voorspelling van Christus (Hoofdstuk 6: 14), die wij in Deut. 18: 15 lezen en wiens vertroosting in Jesaja van Hoofdstuk 40 af als heerlijk wordt bekend gemaakt (vgl. 1 Makk. 14: 14) hadden de schriftgeleerden verdraaid en men verwachtte in die tijd een krachtige, aan Mozes gelijkvormige profeet, die tegenover de Romeinse Faraö voor de Messias baan breken zou (Hoofdstuk 7: 40). Sommigen dachten dat Jeremia weer zou verschijnen (vgl. 2 Makk. 2: 1 v. 15: 13 v.). Nu was Johannes wel een profeet, ja de grootste van alle profeten (MATTHEUS. 11: 9); maar de profeet was hij niet, noch naar de bedoeling van de toenmalige Joden, noch naar die van de Heilige Geest, die de belofte in Deut. 18 gegeven had, die in Christus vervuld is. Het eenvoudige, eenlettergrepige "nee" van Johannes is te verklaren uit de heilige haast, waarin zijn hart Christus en de belijdenis van Zijn naam zoekt. Het is, als zei hij, waarom houdt u zich zo lang met mij op? laat ons komen tot de hoofdzaak, tot Hem, die het vragen waard is.

Zo wees dus Johannes drie verleidende vragen af, die door dezelfde geest bezield waren als die van de drie verzoekingen, die Christus in de woestijn overwon.

22. Zij zeiden dan tot hem met een zeker ongeduld, om nu eindelijk met hem bekend te worden: Wie bent u dan, zeg het ons met een bepaald, positief woord, zodat wij degenen, die ons gezonden hebben, antwoord kunnen geven. Met enkelontkenningen is de geestelijke overheid van het land niet gebaat; zij wil weten welke waardigheid u uzelf toekent. Wat zegt u van uzelf? Als wat voor persoon stelt u zich voor?

23. Nu plaatste Johannes zich geheel op de achtergrond, maar legde des te meer gewicht op de boodschap, die hij moest verkondigen. Hij paste daartoe eveneens een profetie op zich toe, die door de heersende tijdgeest niet in aanmerking werd genomen en niet was verduisterd, evenals de Heere zelf later deed, toen Hij Zich volgens Deut. 7: 13 de Zoon des mensen noemde 8: 20"). Hij zei dan: Ik ben de stem van de roepende in de woestijn: Maak de weg voor de Heere recht, zodat Hij tot u kan komen, zoals Jesaja de profeet in Hoofdstuk gesproken heeft en nader verklaard heeft hoe dit recht maken zal plaats hebben.

Zij vroegen alles wat de Joden zich maar van wonderbare persoonlijkheden konden denken, wier optreden ten behoeve van de Messiaanse tijd maar kon plaats hebben. De roeping van de Doper was hier echter hoofdzaak; daarom verwijst hij hen van zich, uitsluitend op deze. In zijn verkondiging ligt zijn betekenis, daarbij verdwijnt zijn hele persoon.

"Niets", zo roept hij de nieuwsgierigen vragers toe, niets ben ik dan "een stem"; houd u niet op bij mijn naam, of mijn kleed, of mijn persoon, maar let op mijn woord, dat ik volgens goddelijke opdracht verkondig! Zie daar als in een spiegel hoe nederig een dienaar van het Evangelie van zijn persoon moet denken, daarbij is het niet de vraag: wie bent u? wat kunt u? wat betekent u? Niet om uzelf op de voorgrond te plaatsen, om uw persoon te doen gelden moet u die preekrok dienen, moet die predikstoel u behulpzaam zijn - nee! Hier in Godshuis bent u niets dan een stem, hier in uw ambt betekent niets dan het Woord, dat u verkondigt, het woord van God, waarvan uw tong zich bedient om tot de harten van de mensen te spreken. Al had iemand de vurige geest van Elia of de adelaarsvlucht van een Jesaja, of de donderende

stem van een Doper Johannes - dat alles betekent niets tenzij u het ootmoedig in de dienst van de goddelijke waarheid stelt. Ik en mijn leven betekenen op deze aarde niets, wat Christus mij gegeven heeft, dat is liefde waard.

In zijn verklaring over zichzelf zei Johannes drie zaken van zichzelf: dat hij in de woestijn was, dat hij een stem in de woestijn was en dat er een prediker was, die hem als Zijn stem in de woestijn nodig had. Hij stond in een woestijn, niet slechts omdat hij zich ophield in een werkelijke woestijn aan de Jordaan, daarin leerde en werkte, maar ook omdat de geestelijke toestand van volk en land toen in ieder opzicht op een woestijn leek. Israël was toch als een kudde verdwaalde schapen, die geen herder hebben en als een vijgenboom, die wel bladeren droeg maar geen vruchten; de Heere kwam tot de Zijnen, maar de Zijnen namen Hem niet aan. Wie kon zich versterken en verkwikken aan deze tollenaars en zondaars, aan deze Farizeeën en Sadduceeën, aan deze priesters en Levieten? Evenals in een woestijn alles verdord en verdroogd is, geen groene boom, geen geurende bloem, geen saprijke vrucht, geen weldoende grashalm het oog laaft, geen ruisend beekje de dorst van de wandelaar lest, geen herberg de vermoeide gastvrij en vriendelijk opneemt, maar ieder zich haast dat hij verder voortkomt en de richting naar het doel van de reis niet misloopt, zo was Israël's toestand toen ook uitgedroogd, zonder licht en leven, zonder lafenis en hoop. Ach, de hand op het hart; ziet het er in onze borst van nature niet zo droog en dor, zo onvruchtbaar en onbegaanbaar, zo ongastvrij en onbehagelijk uit als in een woestijn? Laten zich niet de wilde dieren en de vurige slangen van hartstochten, van toorn, van nijd, van gierigheid, van ontucht en vijandschap in ons horen? Heeft de zon van de zelfzucht niet ons hart uitgebrand, zodat het ontbloot is van ware kennis van de zaligheid, van brandende liefde tot de Heere, van ijver voor Zijn zaak, van oprechtheid en ootmoed, van zelfverloochening en overgave? En eindelijk de wereld rondom ons, waarin wij leven, deze wereld, die in het boze ligt en vol begeerlijkheid van het vlees en lust van de ogen en grootsheid van het leven is, is zij niet een ware woestijn? Is er onder al haar goederen wel een enkel, dat onze diepste behoeften ook maar enigermate op de duur bevredigt en waarvan wij, nadat wij het gesmaakt en genoten hebben, niet zouden moeten zeggen: is dat alles? anders niet? Zien wij dan niet tevergeefs uit maar verkwikkenden dauw en naar bronnen van levend water? Ja, voelen wij ons niet vaak geheel verlaten en niet op ons gemak in het uitwendige leven, als waren wij werkelijk in een woestijn? In die doodse woestijn was Johannes een stem, die ver, ver heen klonk d. i. hij was evenals de klank, niets zelfstandigs en onafhankelijks, maar alleen de luide openbaring van de geheime gedachten en waarheden van een ander. De prediker of de roepende, die hem als Zijn stem gebruikte, was de Heilige Geest zelf en daarom, omdat hij de stem was van de hoogste aller redenaars, was hij zo'n sterke stem, die de mensen van allerlei soort in grote getale tot zich riep en zo'n ware stem, die de juiste weg tot het nabijgekomen rijk der hemelen verkondigde. Wij mogen ons gelukkig prijzen als de nieuwe mens in ons ook een stem van een prediker in de oude woestijn van ons hart is; want dan is hij niet alleen aanwezig en in ons geboren, dan is Hij ook werkzaam en levendig in de woestijn, dan heeft hij ook de sterke om het hart opgetrokken muren doorgebroken, de trotse ophaalbruggen neergelaten en de zo vast gegrendelde poorten voor de Koning der ere geopend, namelijk de aangenomene eigengerechtigheid en werkheiligheid.

Evenals voor een groten koning van het Oosten, die wil reizen, de lopers heensnellen om zijn aankomst te melden en tot herstel van de straten oproepen, zo was de gehele roeping van Johannes om voor Christus heen te lopen, Zijn aankomst te melden, tot voorbereiding van de zielen, tot waardige ontvangst van Hem, die kwam, aan te manen. Maar wie zal de woestijn bereiden? Wie zal in haar wegen leggen? Hoe kan zij snel tot een paradijs worden, dat de komende Koning waardig zou zijn? Maar juist deze schijnbaar troosteloze vragen leiden ons tot hetgeen de Heere begeert, op de voorbereiding, die Hij van een woestijn kan verlangen. De woestijn moet erkennen dat zij een woestijn is, dus de Heere onwaardig, de bergen van haar hoogmoed moeten worden vernederd en toch ook de dalen van haar ongeloof en wantrouwen verheven worden, de goede juiste weg van ootmoedig, eenvoudig geloof moet worden hersteld. In oprechte belijdenis van eigen onwaardigheid, ootmoedig en wenend over haar onvruchtbaarheid en ongeschiktheid, maar ook zonder vrees, in hoop op de hulpe van Hem, die ook een woestijn door Zijn almachtige genade kan veranderen tot vruchtbaar tuinland; zo moest Judea, de geestelijke woestijn ten tijde van de Doper Hem, die komen zou, verwachten en tegemoet zien. Dat was de voorbereiding, die de Heere bedoelde en deze voorbereiding is de taak van de Doper, die hij met alle kracht aanvat, waarvoor hij leeft, die hij volbrengt, na welker volbrenging hij ophoudt te leven, juist omdat hij tot niets anders gezonden is en niets anders in de wereld te doen heeft.

Toen de priesters en Levieten in de tekst Johannes ondervroegen, de streng afgemeten woorden van de man in het kemelsharen kleed hoorden, zijn vurige, ernstige blik zagen, toen zij hoorden hoe hij hun kort en bondig de woorden toetelde, toen zij de onverschrokken man zagen, die in elke gelaatstrek en beweging de profeet van God lichamelijk voorstelde, alsof legioenen engelen achter hem in zijn dienst stonden, dan mag men geloven dat de woorden niet zo rijkelijk van hun lippen zullen gevloeid zijn; het was een angstig, moeilijk samen zijn. En toen Johannes hen aan de welbekende boetprediking van Jesaja herinnerde, hadden zij wel zonder geweten moeten zijn, als hun niet de vreselijke man in het ruwe gewaad met zijn indringend woord als een aanklager van God voorgekomen, voor wie zij in hun gehele armzaligheid stonden. Dat was ook voor hen een uur van genadig zoeken, waarbij zij naast de grote man bijna de spraak verloren en een gevoel van een andere wereld, van een verantwoording, van een goddelijke ijver en van dringende eis tot bekering verkregen. Daartoe deed de man van God in zijn persoon bijna meer dan zijn woorden, die als snorrende pijlen snel van de pees vlogen. Wat een zegen was het voor Israël geweest, als zijn herders en regeerders op die dag de tijd van de bezoeking hadden erkend en de wegen van de Heere recht gemaakt hadden! (Vgl. bij Hoofdstuk 2: 18. Joh 2: 18)

24. En de afgezondenen, de door de Hoge raad afgevaardigde priesters en Levieten (vs. 19); die zo op Johannes met hun vragen aandrongen en in zijn laatste antwoord (vs. 23) zo weinig behagen hadden, waren uit de Farizeeën, tot de gestrengste sekte van de Joodse godsdienst behorend (Hand. 26: 5).

25. En zij vroegen hem vervolgens, hem voor de rechterstoel van hun aangematigd gezag trekkend: Waarom doopt u dan en verklaart u daardoor het hele volk voor onrein en van God afgevallen 3: 6"), als u de Christus niet bent, noch Elias, noch de in Deut. 18: 15 beloofde

profeet? Alleen toch een van deze zou het recht hebben op zo'n handelwijze (Ezechiël. 36: 25 v. Zach. 13: 1).

26. Johannes antwoordde hen en zei: a) Ik voor mij doop met water en dat heeft niet de betekenis van de doop, die de Christus alleen toekomt (vs. 33); maar Hij staat in Zijn Messiaans ambt, waartoe God Hem door mededeling van de Heilige Geest gezalfd heeft (MATTHEUS. 3: 13-14 vv.), midden onder u, die u nog niet kent, maar ik ken Hem (vs. 29 vv.). Deze zal niet alleen het toekomstige hogere dopen volbrengen (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 8. Luk. 3: 16 v.), maar verleent ook mij het recht en de plicht tot mijn waterdoop.

a. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4.

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo'n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo'n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41,
45. 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn

doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers, "maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen,

of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo’n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo’n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41,
45. 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers,

"maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen, of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo’n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo’n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41,
45. 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers, "maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij

aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van

alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen, of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

28. Deze dingen, die in de bovenstaande afdeling zijn verteld, zijn gebeurd in Bethabara over de Jordaan, waar Johannes doopte, nadat hij zich van zijn oorspronkelijke arbeidsplaats, aan het lage deel van de Jordaan, die nog tot de eigenlijke woestijn van Juda behoorde 3: 1") verder naar het Noorden had begeven 3: 6").

Zo'n diepe indruk had dit gewichtige voorval van officiële getuigenis van de Doper over Hem, die komen zou, bij Johannes gemaakt, dat hij nog nauwkeurig de plek waar die plaats vond, in zijn gedachte bewaard had. Voor ons heeft het echter tegenwoordig grote moeilijkheid deze plaats, zowel wat haar naam als wat haar ligging aangaat, nauwkeuriger te bepalen. Wat het eerste aangaat staan de beide lezingen, Bethanië en Bethabara tegenover elkaar en wat het tweede aangaat kan niet bepaald worden waar "Bethanië over de Jordaan" (in onderscheiding van Bethanië aan de Olijfberg (Hoofdstuk 11: 18), noch waar Bethabara gezocht moet worden. Wij zijn dus bepaald tot enkel opvattingen, naardat men die wil nemen. Wij houden Bethabara, een lezing die zich zeer goed op wetenschappelijke gronden laat verdedigen voor hetzelfde als Bethabara (Richt. 7: 24) en stellen de ligging aan de overvaart, die op de weg van Sichem naar Ramoth in Gilead over de Jordaan voert. Omdat echter bij de doop van Jezus door Johannes de plaats van de werkzaamheid van de laatste zich nog beneden aan de Jordaan bevond, moet hij gedurende de veertig daagse verzoeking van Jezus in de woestijn deze plaats hebben opgegeven en zich vijf mijlen verder naar het noorden hebben begeven; van daar had Jezus nog een weg van twaalf mijlen naar Kana in Galilea (Hoofdstuk 2: 1 vv.).

II. Vs. 29-51 Op de daarop volgende dag, toen Jezus uit de woestijn bij Jericho teruggekeerd, weer bij Johannes komt, herhaalt deze zijn getuigenis over Hem voor de oren van de discipelen, die hem omgeven, maar zo, dat een nieuw geheim hem bij de nieuwe aanblik duidelijk wordt. Als hij dit nieuwe geheim op de naastvolgende dag in tegenwoordigheid van twee discipelen, van Johannes en Andreas, weer bekend maakt, volgen deze de daarin liggende eis, gaan Jezus na en blijven tot in de avond bij Hem. Zij hebben ook nog de gelegenheid om nog diezelfde dag ieder zijn broeder tot de nieuwe Meester te leiden, bij welke gelegenheid de broeder van Andreas, Simon, de nieuwe naam van Petrus ontvangt. Op de daarop volgende dag vindt Jezus, die op het punt staat om zijn verblijfplaats aan de Jordaan te verlaten en weer naar Galilea te trekken Filippus, die Hij tot vijfde discipel aanneemt en deze weer bracht Nathanaël tot Hem. De geschiedenis van de laatste is nog van bijzondere betekenis; zij toont ons "het beeld van een Nathanaëls ziel 1) op de weg tot Christus 2) bij het ontmoeten van Christus 3) in haar toekomst door Christus. "

29. De dag volgend op het voorval dat in vs. 19-28 is bericht, volgens onze berekening de zestiende februari 27 na Christus zag Johannes te Bethabara (vs. 28) Jezus tot zich komen en meteen zei hij tot zijn discipelen, toen de Heilige Geest hem op bijzondere wijze verlichtte en drong 11: 3"): Zie het Lam van God, het door God verkoren Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt, die plaatsvervangend op Zich neemt en door voor haar te boeten ze wegneemt.

Na Johannes verlaten en Zich in de eenzaamheid teruggetrokken te hebben om Zich als Zoon in het wezen van de Vader te verdiepen, dat Zich weer voor Hem ontsloten had en over het ambt van wereld-Verlosser, dat Hij aanvaard had, verder na te denken, verschijnt Jezus

andermaal om Zijn werk te beginnen. Bij Johannes komt Hij terug. Kon Hij niet met grond verwachten daar de werktuigen te vinden, die Zijn Vader Hem bereid had en die Hij voor de vervulling Zijn taak volstrekt nodig had? Maakt Jezus zelf (Hoofdstuk 10: 3) geen onderscheid tussen de dief, die uit eigen beweging zich tot Messias opwerpt en de Herder, de ware Messias, omdat de laatste, in plaats van de muur van de schaapskooi te beklimmen, Zich voor de ingang tot de deurwachter begeeft, die voor Hem de stal opent? Jezus weet zeer goed dat deze door God aangestelde deurwachter Johannes was en dit is de reden waarom Jezus gereed om de schaapskooi in te treden, tot het verzamelen van Zijn kudde, tot Johannes komt. Zou het natuurlijker geweest zijn dat Hij Zich naar Jeruzalem of Galilea begeven had om er Zichzelf bekend te maken?

De vorige dag (op vrijdag) had Johannes Zijn getuigenis openlijk afgelegd; die getrouwheid wordt hem nu daardoor vergolden, dat zijn Heer tot hem komt.

Omdat van Jezus noch een woord, noch een werk bij deze gelegenheid wordt bericht, kan de bedoeling van Zijn komst tot Johannes geen andere zijn dan Zijn wil om Zichzelf voor te stellen en wel begint Hij eerst op die plaats, waar Hij wist dat het helderste en diepste begrip van het in Hem besloten geheim aanwezig was. Johannes ziet de komende en kan tegenover deze verschijning niet stom blijven; want een nieuw geheim openbaart zich voor hem als hij Hem opnieuw ziet. Van die dag, dat hij de Geest op Jezus heeft zien neerkomen, is deze Getuige niet uit zijn gedachten geweest. Hij heeft Hem zien heengaan op de weg naar de eenzame woestijn en vandaar ziet hij Hem nu komen. Het kan hem niet ontgaan zijn dat sinds die dag zijn hoogste vreugde veertig avonden zijn voorbijgegaan. Deze veertig dagen van Hem, die voor zijn ogen gezalfd is met de Geest zonder mate, kunnen hem niet anders voorkomen dan de herstelling van het verloren Israël en van het van de beginne verloren mensdom. Hij ziet Hem toch als degene die uit de strijd zegevierend te voorschijn is getreden, die in de woestijn met engelenvoedsel is gesterkt om Zijn overwinning als een eeuwige macht van het leven in de wereld uit te breiden. Dit denken en zien van Johannes verzegelt hem de Geest en hij doet zijnen mond open en spreekt: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt. " Hij wil zeggen, dat Hij Zich onder de last van Israël’s zonde heeft geplaatst, onder die van alle heidenen, als de rechte door God gestelde plaatsvervanger en daarom bezwijkt Hij niet onder deze last, maar draagt Hij die met kracht en blijdschap en neemt die weg.

Dat het Lam niet slechts beeld van gelatenheid en geduld, dat het integendeel als Paaslam moet worden genomen, dat voor de zonde van de wereld boetend die op Zich neemt, blijkt daaruit, dat in vs. 36 , waar Johannes niet weer evenals hier de bedeling heeft om Christus als Verzoener van de wereld voor te stellen, het "dat de zonde van de wereld op Zich neemt" ontbreekt. Het laatste kan slechts verklaring en nadere aanduiding zijn; het begrip van Verzoener van de wereld moet al in het "Lam van God" alleen zijn gegeven. Daarbij komt nog dat Johannes in Hoofdstuk 19: 36 op Christus overdraagt wat in het Oude Testament van het Paaslam geschreven staat; wat in de Apocalyps Christus ten opzichte van de door Hem teweeg gebrachte verzoening het Lam, dat geslacht werd, genoemd en van het bloed van het Lam gesproken wordt; dat ook in 1 Petrus . 1: 19 Christus wordt voorgesteld als een feil- en vlekkeloos Lam, door wiens bloed wij zijn verlost. Dat echter onder de verschijnende dieren

van het zondoffer juist het Lam tot symbool van de verzoenende en zonde dragende Christus wordt gekozen, is daaruit te verklaren, dat dit het meest geschikt was om de heerlijke eigenschappen van Christus af te schaduwen, Zijn onschuld en gerechtigheid (1 Petrus . 1: 19) en vooral de heerlijke deugden, die Hij in Zijn lijden openbaarde, Zijn stil geduld en Zijn zachtmoedigheid. Juist deze vormt het punt van vergelijking op die plaats van het Oude Testament, waarop reeds de lijdende Christus met een lam wordt vergeleken (Jes. 53: 7). Men zal het echter niet alleen uit deze plaats mogen afleiden, dat Johannes hier Christus als het Lam Gods voorstelt; want hoe beslist en nadrukkelijk Jesaja ook in de gehele afdeling de plaatsbekleding van de Knecht van God leert, stelt hij toch het beeld van het lam niet in onmiddellijke betrekking daarop. Hij neemt daarbij niet de plaatsbekledende eigenschap van het lijden van Christus in aanmerking, maar Zijn geduld daarbij. Men zal daarom tevens aan het gebruik van het Lam als zoenoffer moeten denken. Aan de gewone zoenoffers zal men niet mogen denken, want daar waren de offerdieren een jonge var of een geitebok, een geit of een vrouwelijk schaap. Een uitgebreid en gewichtig gebruik van het lam tot verzoening van de zonde had daarentegen bij het pascha plaats en daaraan moeten wij te eerder denken, omdat deze verzoening eigenlijk de eerste is, de grondsteen voor alle andere zoenoffers, omdat in Hoofdstuk 19: 36 Christus als het tegenbeeld van het pascha voorkomt, en eveneens ook in 1 Kor. 5: 7 De genitivus "van God" bij "Lam" is een van toebehoren, van eigendom. Het geeft niet alleen te kennen dat dit Lam door God werd gezonden en gegeven, ook niet alleen dat het voor God welgevallig was (vgl. Ps. 51: 19), maar ook hoezeer dit Lam God ter harte gaat (zie vs. 34 en 50. Zach. 13: 7).

Dat Lam, het pascha, hebben de mensen volgens Gods bevel toebereid, dit daarentegen heeft God Zichzelf toebereid. In het "dragen" ligt beide, zowel het op zich nemen als het wegdragen; want neemt Hij de hele zonde van de wereld op Zich, dan neemt Hij die, zoals van zelf spreekt, degenen af op wie ze eigenlijk ligt.

De uitdrukking: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt" behoort onder de meesterlijke trekken van de Heilige Geest, die zoveel in een enkel woord wist samen te brengen en het zaad van het geloof zo aan te brengen dat alles, wat in de wet en haar voorafbeeldingen op dit geloof voorbereidt, alles, wat in de profeten van deze Drager van de zonden was verkondigd, daarbij in het hart werd opgewekt en ten nutte bestuurd, maar het geloof zelf met zijn wachten, verlangen, hongeren en dorsten naar de gerechtigheid tot deze juiste persoon werd geleid. Zo is ook onder het dragen van onze zonden het werpen van deze last op Hem van de kant van God, Zijn geduldig, eerbiedig, op God en diens heiliging gericht heengaan onder deze last, het wegdragen en opheffen van de zonde door Zijn enig offer, Zijn daaraan verbonden verschijnen voor het aangezicht van God en Zijn laatste komst zonder zonde als in één kostelijke kern samengevat.

Het is een schoon en heerlijk getuigenis over het nieuwe bestuur en rijk van Christus; hoe het zal zijn, het zijn duidelijke woorden, waarin Johannes helder uitdrukt, wat men aan Christus zal hebben, het is een krachtige spreuk. De wet legt onze zonden op ons geweten, schuift ze in onze boezem; maar God neemt ze van ons en legt ze op de schouders van het Lam. Als ze op mij en op de wereld lagen, waren wij verloren, want de zonde is te sterk en te machtig. Nu

zegt God: "Ik weet dat u uw zonden al te zwaar zijn om te vragen; daarom zie, Ik zal ze op Mijn Lam leggen en van u wegnemen - geloof dat; want als u het doet, zijt u vrij van zonden.

Wanneer Johannes ooit geheel en al de heraut van Jezus zou worden, dus ook de heraut van Zijn lijden, dat Hij toch eens moest worden, dan moest dat moment hem daartoe maken, waarin hij de Messias in een stemming van triomferende wereldverloochening ontmoette. Dat moment was juist op dez dag, toen zijn eigen ziel de zaligheid genoot van de wereldverloochening, de vorige dag betoond en Jezus, na de verzoeking in de woestijn, met het vaste bewustzijn dat Hij bestemd en gezind was het Lam van God te worden, dat de zonde van de wereld draagt, Zich aan hem voordeed met een gelaat dat een voorgevoel van Zijn overwinning aan het kruis scheen aan te duiden. Men bemerke de uitdrukking van geroerdheid, waarmee de Doper zijn verheven woord uitspreekt! Dezelfde profeet, die in de stem van de roepende in de woestijn, waarvan de profeet Jesaja gesproken heeft, het ernstige beeld van zijn leven vond, zag nu met dezelfde helderheid in het lijdende, de zonde van de mensen dragende Lam van God bij dezelfde profeet het tragische levensbeeld van de Messias. De erkenning van het ene hing met die van het andere geheel samen.

Johannes had hier met een plotseling inzicht van natuurlijke aard, of een zich verheffend gevoel, maar een goddelijke openbaring (vgl. vs. 33). Daarvan was behoefte om de idee van de lijdende Messias, die, als zij ook van enkele dieper ziende gemoederen door de profetische leidingen of door goddelijke verlichting (Luk. 2: 25, 34, vv.) gevonden was, toch zeker in het algemeen geheel tegenovergestelde verwachtingen vond (Hoofdstuk 12: 34. Luk. 24: 26), met zo’n beslistheid en bepaaldheid en wel volgens haar bij Jezus plaats hebbende geschiedkundige verwezenlijking, te verkondigen en daaraan de uitdrukking te geven van wereldomvattende algemeenheid, al was die reeds door de Abrahamitische belofte ingeleid. Hoe vreemder voor het volk de voorstelling van een lijdende Messias was, hoe ontoegankelijker zich zelfs de discipelen daarvoor toonden (MATTHEUS. 16: 21. Luk. 24: 25), hoe zekerder haar verbreiding eerst op de weg van geschiedkundige ontwikkeling gebeurde en toch ook zo de bestendige ergernis van de Joden bleef, des te noodzakelijker, maar ook des te gerechtvaardigder komt die veronderstelling van bijzondere goddelijke ontdekking voor. Deze hier ontvangen openbaring echter, als ook die, welke bij de doop is aanschouwd (vs. 32), sluit een later tijdelijk twijfelen bij de Doper niet uit (MATTHEUS. 11: 3). Dat was toch niet door Jezus’ lijden, maar door eigen lijden, tegenover de Messiaanse daden van Jezus teweeggebracht, waardoor het vroeger ontvangen goddelijk licht tot menselijke zwakheid en ongeduld werd verduisterd.

Merkwaardig woord en dat uit de mond van een priester en priesterszoon! Priesters hebben enkel met offeranden te doen; in plaats nu dat deze priester de Levitische offeranden offert, wijst hij het enige ware offerlam aan, dat God Zichzelf als brandoffer voorzien had en dat alle andere offeranden deed wegvallen, zoals de schaduwen wegvallen voor het volle licht. In die uitgestrekte vinger naar Jezus liepen al de profetieën van het Oude Testament uit en in die stem in de woestijn waren al de stemmen van de profeten vervat. Wie oren had om te horen, hoorde tegelijk al de profetieën van het Oude Testament in dat ene woord van de heraut: Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt! Het Lam. In de Openbaring van Johannes, in de hoogste heerlijkheid wordt met een nog tederder uitdrukking de Zoon van

God het lammetje, het kleine eenjarige lam genoemd. Nergens in het Evangelie wordt de Heer als zodanig voorgesteld; het is een enig onschatbaar woord uit de mond van de Doper; daarentegen vervult deze voorstelling geheel de Openbaring van Johannes. Dit moet allen die geloven, leren, dat al de heerlijkheid, die wij door Christus deelachtig worden, haar enige grond heeft in het lijden en sterven en de offerande van Christus. Het Evangelie kent van het begin tot het einde geen Christus zonder het kruis. Daarom moeten wij ons nooit alleen bepalen bij de heerlijkheid van Christus, maar haar altijd in gemeenschap brengen met Zijn lijden en dood. Ach, hoe velen hebben bij de verwachting van Christus in Zijn heerlijkheid de gekruisigde Christus verloren. Geheel het Joodse volk ligt door deze dwaling nog vandaag in het hardnekkigst ongeloof. Wachten wij ons voor dit groot gevaar en verwachten wij Christus niet in heerlijkheid dan met de littekens van Zijn wonden in Zijn handen en Zijn voeten en in Zijn zijde. Het Lam van God, het Lam door God afgezonderd en gegeven. Waartoe? Om de zonde van de wereld weg te nemen. Dat hier alle zondaren knielen, aanbidden, God verheerlijken! De zonde wegnemen; het is de hoogst denkbare Goddelijke daad. Die zwarte vlek op het sneeuwwitte kleed van de schepping af te wissen, die afgrond van de eeuwige nacht tegenover het eeuwige licht van de hemel te dempen, die afzichtelijke bron van al de misdaden en gruwelen, van al de noden en ellenden, van al de pijnen en smarten, van al de krankheden, die over de mensheid zijn uitgestroomd, nog uitstromen en uitstromen zullen en uitlopen in aller dood, te doen opdrogen, kan alleen het werk zijn van de eeuwige, waarachtige, almachtige God. Onmiddellijk? Nee, want dan zou God de Satan en met hem de zondige mensenwereld, met deze als het ware één geworden, hebben vernietigd. Gods gerechtigheid onderscheidde de verleider van de verleiden. De Satan zou alle macht ontnomen worden en uit de eerste, oude, zondige mensheid een tweede, nieuwe, heilige mensheid worden voortgebracht, naar de wil van God en Zijn Zoon, door de Heilige Geest. En daar staat Hij nu, deze enige eeuwige Zoon van God om dat grote werk te volbrengen, hetgeen Hij reeds aangevangen heeft, ja, dat Hij reeds voor Zijn Vader, Zichzelf en de Heilige Geest volbracht heeft, want Hij heeft de Satan al overwonnen en in deze overwinning liggen al Zijn overwinningen als volstrekte gevolgen opgesloten. Daarom kan de Heer over Zijn toekomst spreken, als ware het een verleden, staande voor Gethsémané en Golgotha tot Zijn Vader zeggen: "Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. En nu verheerlijk Mij, Gij Vader! Bij uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld was. " Van deze volbrachte overwinning geeft nu de Heilige Geest getuigenis door de mond van Zijn heraut, die al de heerlijkheden van de koning, de ene na de andere moest uitroepen. Tot nu toe had de Doper de Heere aangekondigd als de Godmens, als de eerste en meerdere dan Hij, als de Doper met de Heilige Geest; nu kan Hij die Gezegende nog met een andere naam, de naam boven alle namen, verkondigen: als het Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt; met die naam wordt Hij, de Zoon van God, verheerlijkt door alle gelovigen en gezaligden in tijd en in eeuwigheid. En ik hoorde (zegt Johannes de evangelist in de Openbaring 5: 11-13) een stem van vele engelen rondom de troon en de dieren en de ouderlingen en hun getal was tien duizendmaal tien duizend en duizendmaal duizenden, zeggende met een grote stem: Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging. En alle schepsel, dat in de hemel is en op de aarde en onder de aarde en die in de zee zijn, en alles wat in deze is, hoorde ik zeggen: Hem die op de troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Heeft u het gehoord? Er wordt gesproken van het

Lam, dat geslacht is, Johannes de Doper wijst dus op de Christus die gekruisigd is. Zie het Lam van God, wil zeggen: Zie het ware Paaslam, dat geslacht moet worden om een eeuwige verlossing mogelijk te maken, evenals het slachten van het paaslam in Egypte, Israëls tijdelijke verlossing en sparing van de dood door een heilig God mogelijk moest maken. En waarom was de verlossing van zondaren door God niet mogelijk zonder de tussenkomt van het offer? Omdat de zonde tussen God en de mens staat en deze moet weggenomen worden, zal God niet Zijn volk straffen, maar zegenen. Deze wegneming van de zonde gebeurde door het offer, zinnebeeldig door het dierenoffer, werkelijk door de offerande van Christus. Hoe eenvoudig is deze zaak en hoe weinig wordt zij geloofd! Gods wezen, Gods liefde is eeuwig dezelfde, maar zijn de mensen dezelfde voor God, of zij heilig zijn, dan of zij zondig zijn? Wat een ongerijmdheid dit aan te nemen! En toch, in de aanneming van deze ongerijmdheid ligt al het ongeloof ten opzichte van de noodzakelijkheid van de wegneming, van de verzoening van de zonde. God is liefde en wil niets dan zegenen en behouden, maar niet door het wegdenken, maar door het wegnemen van de zonde. Maar hoe zal de schuldige van schuld ontheven, de ter dood veroordeelde uit de dood verlost, de zondige mens ontzondigd worden? Hoe anders dan door de schuld te voldoen en de vergeving van de zonde te krijgen, dan door de dood teniet te doen en de opstanding uit de dood te verwerven, dan door het zondig levensbeginsel, de Heilige Geest mee te delen. Door wie zal dat geschieden? Door de mens? Het is volstrekt onmogelijk, geen schepsel kan zich ontslaan van het doodvonnis dat door de Schepper over hem geveld is. Door God? Ja, want alle dingen zijn mogelijk bij God. Maar op welke manier? Door het laten varen van Zijn gerechtigheid, door het niet schuldig houden van de schuldige, door het niet achtgeven op de zonde, die Hij haat met een eeuwigen haat, door het niet uitvoeren van het doodvonnis, door Hem over de zondaar uitgesproken? Het is onmogelijk, ongerijmd, ondenkbaar. Nee, God deed een wonder in de mensheid zelf, Hij liet uit haar een heilig Mens geboren worden, die zich aansprakelijk stellen kon en stelde voor de schuld van de zonde van Zijn broeders, die er voldoening voor geven kon en gaf aan de eis van de Goddelijke gerechtigheid, door alles te lijden wat de zondaar verdiend heeft te lijden en door alles te doen wat nodig was om hem daarenboven een nieuw leven uit de dood (het leven van de opstanding) te verwerven. En die heilige mens was Zijn eigen, Zijn enige, Zijn eeuwige Zoon, die met Hem en de Heilige Geest een enig God is van eeuwigheid tot eeuwigheid, Hij, die geen zonde kende, werd tot zonde gemaakt, opdat wij rechtvaardig zouden worden voor God in Hem. Hij, die de zegen van alle geslachten van de aarde was, werd een vloek voor ons, opdat wij de zegen zouden beërven; Hij, die het geen roof hoefde te achten om God even gelijk te zijn, omdat Hij het van nature was, heeft Zichzelf vernietigd, ontledigde Zichzelf, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbend en is aan de mensen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mens heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de dood van het kruis. God heeft de mens verlost, maar in de weg van de gerechtigheid. Christus heeft een volmaakte, een eeuwige verzoening aangebracht door een volmaakte voldoening aan Gods eeuwige en onkreukbare gerechtigheid. En waar nu de voldoening van de Goddelijke gerechtigheid is, daar is God Vader, alléén Vader, want daar openen zich al de fonteinen van Gods genade vanzelf. Immers God is liefde en heeft Hij geen eis meer tegen de zondaar, dan heeft Hij enkel zegen voor hem. Door Christus heeft God geen eis meer tegen de zondaar, maar rechtvaardigt Hij hem en heeft Hij een welbehagen in hem. Nee, die in Christus is voor die is geen verdoemenis meer, die komt niet in het oordeel en is niet meer in de dood, maar is van de dood doorgedrongen tot het

eeuwige leven. Zo is dan Christus het Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt, de zonde van allen uit alle geslacht en taal en volk en natie, voor wie Hij het Lam is, dat geslacht is en die Hij voor God heeft gekocht met Zijn bloed; want indien ons alleen in Christus de zonden niet toegerekend worden, blijven zij ons buiten Christus wel toegerekend. En nu, Hij die gelooft is in Christus, maar wie niet gelooft staat buiten Hem, heeft geen aandeel aan Hem en is als de loze rank, die, omdat zij het leven, de sappen en krachten van de wijnstok niet deelachtig is, wel aan de wijnstok is, maar niet in hem blijven kan, onvruchtbaar is, verdort en ten slotte in het vuur geworpen wordt.

30. Deze is het waarvan ik, evenals vroeger tot het volk, zo ook gisteren nog tot de priesters en Levieten uit Jeruzalem gezegd heb, zonder toen al op een bepaalde persoon te kunnen wijzen: Na mij komt een Man (Hand. 17: 3. Zach. 6: 12), die voor mij geworden is, want hij was eer dan ik (vs. 15 en 27).

Wanneer de Doper de Man, die na Hem zou optreden, als degene noemt die vóór Hem geweest is, spreekt hij daarmee de werkelijke prioriteit of het vorstelijke van Christus uit, het werkelijk vooraangaan van Hem in het rijk van God. Reeds bij een gewone heraut heeft die dubbele verhouding plaats: de heraut gaat uiterlijk de vorst voor, maar de vorst was vroeger dan hij en heeft hem tot heraut gemaakt en naar de werking van zijn majesteit gaat de vorst hem vooraan; de heraut is de uitwendige voorganger van de vorst, maar de vorst is de geestelijke voorganger van de heraut. Wanneer nu echter de Doper daarvan de volle indruk had, dat hij in zijn roeping van Christus, in zijn waardigheid een product was van de waardigheid van Christus en als hij het uitsprak dat Christus deze prioriteit in de theocratie had, sprak hij daarmee tevens de werkelijke prioriteit van deze in de eeuwigheid van God uit; want het ene is niet zonder het andere.

31. En ik kende Hem zelf vroeger, toen ik over Hem voor het volk getuigde, niet persoonlijk
3. 14"), maar opdat Hij aan Israël, tot welk volk ik ook als een gewoon lid behoor, zodat ik daarin geen uitzondering maak, geopenbaard zou worden, daarom ben ik gekomen, dopend met het water. Dit dopen met water moest toch, zoals het op Zijn komst voorbereidt, volgens Gods raad ook de gelegenheid geven Hem tot mij te voeren en Hem van Godswege als de komende voor mij te legitimeren (vs. 33).

32. En Johannes, om hier ook de manier in te voegen waarop deze legitimatie plaats had, getuigde en zei: Ik heb, toen ik Hem gedoopt had, Hij uit het water was opgeklommen en bad, de Geest zien neerdalen uit de hemel als een duif endeze bleef op Hem; de verschijning van de Geest, die zichtbaar was in de gedaante van een duif, zweefde boven Zijn hoofd in een naar Hem gekeerde richting (MATTHEUS. 3: 16. Mark. 1: 10. Luk. 3: 21 vv.).

33. En ik kende Hem niet (zo keren wij weer tot vs. 31 terug en vervolgen de in vs. 32 afgebroken mededeling van Johannes' rede verder, om nu ook te verklaren in hoeverre juist datslotgetuigenis van zo hoog gewicht is); maar die mij gezonden heeft om te dopen met water, namelijk God de Heere, die had mij gezegd, door inwendige inspraak van Zijn Geest, waarvan ik zeker wist dat het geen inval van mijzelf was: Op welke van uw dopelingen u de Geest van de hemel op het ogenblik na de doop zult zien neerdalen en op Hem blijven, deze is

het, overeenkomstig uw profetische aankondiging (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 8. Luk. 3: 16), die met de Heilige Geest doopt (Hand. 1: 5).

34. En ik heb gezien, dat, zoals al in vs. 32 te voren gezegd is, de Geest op de vroeger door God aangetoonde manier neerdaalde als een duif van de hemel en bleef op Hem en ik heb getuigd, ook gisteren voor de afgezanten van de Hoge Raad, dat deze de Zoon van God is. Als ik op Hem, die nu midden onder hen was opgetreden, het woord toepaste, dat ik reeds vroeger gesproken had van Een, die na mij zou komen en die vóór mij geweest is, en mij tegenover Hem onwaard verklaarde Zijn schoenriem te ontbinden (vs. 26 vv.), kon ik Hem toch niet persoonlijk aanwijzen, maar u, mijn discipelen, zie Hemhier in degene, die tot mij komt (vs. 29).

Vs. 29 heeft de Messias gekarakteriseerd ten opzichte van Zijn verlossingswerk, vs. 30 karakteriseert Hem ten opzichte van Zijn persoonlijke goddelijkheid; daarmee wordt het korte getuigenis van de Doper volledig.

Volgens het vierde evangelie heeft het Messiasbegrip van de Doper de tekenen van het verzoenend lijden en van een hemels bestaan, vóór de wereld was.

Op het getuigenis in vs. 26 is het woord in vs. 30 gebouwd en weer daarop de mededeling in vs. 15. De Doper heeft de goddelijke signatuur van de Messias vroeger beschreven, voordat hij Hem in Zijn individualiteit kende; hij zegt nu met vreugde dat hij Hem juist getekend, niet teveel gezegd heeft.

In vs. 31 wil de Doper de verdenking, die kon oprijzen, alsof het vroeger getuigenis uit vriendschap of geest was voortgekomen, weerspreken.

In vs. 26 nam Johannes een uitzondering op de algemene onkunde aan, dit was hij zelf. Hier heft hij deze uitzondering op door het "en ook ik" (zo liever volgens de grondtekst). Hij wil zeggen dat hij, als hij zijn eerste getuigenis over de Messias, die na hem zou komen had uitgesproken, hij evenmin als het volk wist wie de man was, die tot deze waardigheid was geroepen. Nu bevat de uitdrukking: "Ik kende Hem niet als Messias", ingewikkeld deze andere gedachte: "Ik kende Hem zelf persoonlijk niet", want daardoor alleen kan de Doper zijn doel, om alle oorzaken van partijdigheid voor Jezus te voorkomen, bereiken, dat hij elke verbintenis, elke persoonlijke bekendheid met Hem loochent.

Volgens zijn eigen verklaring, die hij hierop laat volgen, was zijn doop niet alleen bestemd om het volk voor te bereiden voor het rijk van God, maar ook om de Christus de Heere zelf te openbaren. Dit dubbele doel is toch tevens een enkel, want hij kon toch slechts volgens goddelijke last het volk op Jezus als de Christus wijzen als hij zelf goddelijke zekerheid had dat Jezus de Christus was; daarom moest Jezus hem bij gelegenheid van de doop als Gods zoon van Godswege bekend worden gemaakt. Het gebeurde bij Jezus' doop behoeft de evangelist niet te vertellen, maar hij heeft alleen, zoals hij ook in vs. 32 doet, het getuigenis van de Doper mee te delen, waardoor hij de momenten voorstelt die hem de door hem aangewezen zekerheid geven; daarmee had niets te maken, dat Jezus de Geest op Zich zag

neerdalen (Mark. 1: 10), maar daarop kwam het aan, dat hij zelf dat had gezien. Evenzo deed ook de hemelstem (MATTHEUS. 3: 17. Mark. 1: 11. Luk. 3: 22), hoewel deze zich eveneens tot hem, de Doper, richtte in de eerste plaats niets ter zake, maar omtrent de betrekking van Gods Geest tot deze mens Jezus, kwam alles daarop aan, dat voor hem in deze door hem aanschouwde betrekking het teken vervuld werd dat God hem had gegeven over de te prediken Messias. Omdat nu de Geest in lichamelijke gedaante als een duif (Luk. 3: 22) op Jezus neerdaalde d. i. verenigd, de hele volheid van de Geest tezamen, als in een gedaante samengesloten en wel met de lichtglans van hemelse reinheid en helderheid en op Jezus bleef, zo zijn daardoor Johannes twee zaken duidelijk geworden. Ten eerste dat de hele volheid van de Geest aan Jezus gegeven is en ten tweede dat die in Zijn absolute goddelijke zuiverheid Hem eigen is. Daaruit leidde hij dan af, dat Jezus de macht had om de Geest van God te verlenen, dus het wezen van de nieuwe tijd zelf te doen komen, die hij slechts kon voorbereiden. Daardoor leerde hij verder kennen dat Jezus niet Een onder velen, maar boven allen was, niet een mensenkind als de anderen, maar de Zoon van God, want Hij kon niet boven alle anderen zijn, als Hij evenals deze van de aarde was, daarom moest Hij van de hemel zijn (Hoofdstuk 3: 31). De Geest zonder mate kon Hij niet bezitten, noch de volheid van de openbaring van God in Zich dragen en meedelen (Hoofdstuk 3: 34), behoorde Hij niet wat Zijn oorsprong en alzo Zijn gehele wezen aangaat buiten de wetten van aardse beperking.

In de zichtbare gedaante van een duif daalde de Heilige Geest op Jezus neer en bleef, tot vervulling van het profetische woord (Jes. 11: 2) op Hem rusten, evenals Hij op de morgen van de schepping over de wateren zweefde (Gen. 1: 2), volgens de wijze van de duif, die haar verwarmende vleugels over haar jongen uitbreidt. Opdat Johannes' oog Hem zou zien, wilde de Heilige Geest Zich niet alleen vergelijken met een duif, maar nam de gedaante van een duif aan, als in feitelijke beeldspraak. Maar bedoele dan de Geest, die van de hemel neerdaalde, met Zijn komst en met Zijn spreken alleen de Doper en niet tevens Jezus de gedoopte? Zeker bedoelde Hij ook Jezus. Zijn komen tot Jezus was niet slechts een komen alleen bestemd voor de ogen van Johannes, maar een komen vol genade en waarheid, ook voor het wonen van Jezus de Zoon van God onder ons bestemd; de Heiland ontving de Heilige Geest in Zijn doop en zeker doelt de Apostel in de eerste plaats op deze gave van de Geest bij de doop, als Hij op het: "God is geopenbaard in het vlees" laat volgen: "gerechtvaardigd in de Geest" (1 Tim. 3: 16). Maar had Hij Hem dan niet van eeuwigheid, als het eeuwige woord en had Hij Hem ook niet als het vlees geworden Woord, ontvangen van de Heilige Geest in de schoot van de gezegende maagd? Zeker had Hij Hem voor Zich op eeuwige wijze, maar Hij wilde Hem dubbel hebben, voor Zich en voor ons, als Geest van het leven en als Geest van het ambt, evenals Hij gerechtigheid en zaligheid bezit volgens een dubbel recht, volgens het recht van de geboorte en volgens het recht van verdienste. Voor ons heeft Hij de Heilige Geest ontvangen, als Hij voor ons gedoopt werd; als het hoofd van Zijn kerk heeft Hij die ontvangen als zegen voor de leden.

Dat Johannes aan die verschijning van de duif Jezus als Messias erkende, berustte op een vroegere openbaring dienaangaande. Door deze was hij op een uitwendig teken van de Geest, zonder bepaling van de vorm, gewezen: hij zou de Geest op Jezus zien neerdalen en op Hem blijven en dat had later plaats in de gedaante van de duif.

Opnieuw is Johannes verplicht het vermoeden van gunstbetoon af te weren. Reeds eenmaal had hij het gedaan; een teken geschikt om de Messias aan mij te openbaren, was mij aangekondigd (vs. 31) en ik heb een teken gezien (vs. 32). Maar dit was nog niet voldoende; nu levert hij het bewijs dat het ontvangen teken hetzelfde was als het aangekondigde. Op deze manier wordt de verklaring, die hij van het teken geeft, ten ene male buiten het bereik van de menselijke willekeur gesteld. De herhaling van de woorden: "En ik zelf kende Hem niet" wordt zo zeer natuurlijk verklaard. Dezelfde bedoeling is oorzaak dat de spreker het onderwerp: "Hij die mij gezonden heeft" door het voornaamwoord "die" met nadruk doet uitkomen. Dit voornaamwoord is bestemd om de veronderstelling uit te sluiten: u heeft wellicht aan een toevallige verschijning een waarde toegekend, die zij niet had. Nee, antwoordt Johannes, want zij was juist zoals zij plaats gehad heeft, door Hem voorspeld, die mij gezonden heeft om te dopen. Vs. 34 drukt vervolgens op plechtige wijze het geval uit een grote taak vervuld te hebben. De goddelijke heraut heeft het zijne gedaan; het volk moet nu het zijne doen, namelijk geloven.

Die met de Heilige Geest gedoopt werd zou met de Heilige Geest dopen. Treffende waarheid, ook voor ons: zullen wij kunnen geven, dan moeten wij eerst zelf ontvangen. U ziet, Christus is waarachtig mens, Hij aanvaardt al Zijn bedieningen niet uit de kracht van Zijn Godheid, Hij nam Zijn wonderkracht niet uit Zichzelf. - dit bracht nu Zijn vrijwillige vernedering en zijn gehoorzaamheid niet mee, maar uit de Vader, door de Heilige Geest. Hij zelf, die alles is in Zichzelf (Joh. 5: 26), wil niets zijn uit Zichzelf, maar alles alleen uit de Vader. Trouwens, Hij is in de Vader en de Vader is in Hem, het is geen wederkerige gemeenschap van liefde, die niet zichzelf zoekt, maar de geliefde. Voorts, Christus werd eerst zelf gedoopt met de Heiligen Geest, om later na Zijn dood, opstanding en hemelvaart, te beginnen met het Pinksterfeest, de Zijnen te dopen met de Heilige Geest, dat is, hen in zekere mate mee te delen van de Heilige Geest, die zonder mate op hem en in Hem is. En zo rijst de vraag hier vanzelf: Zijn ook wij met de Heilige Geest door Christus gedoopt? Als wij waarlijk in Hem hebben geloofd, dan hebben wij ook van Hem de Heilige Geest ontvangen. En wat is nu de kern van alle kenmerken van de tegenwoordigheid van de Heilige Geest in ons? Immers niet anders dan een nieuw hart. Leest het breedvoerig Ezech. 36: 25-27 Wondergaven zijn ambtsgaven, men kan ze bezitten en er mee verloren gaan (1 Kor. 13: 2), maar bekering en geloof, of hetgeen hetzelfde is, een nieuw hart en een nieuwe zin zijn genadegaven, die hen, die ze bezitten, tot kinderen van God en erfgenamen van God, tot medeërfgenamen van Christus maken. Dat wij onszelf gedurig onderzoeken en aan onszelf vragen: "Heb ik het nieuwe hart, dat de Heilige Geest alleen kan geven, of heb ik nog mijn oud hart met zijn boze zin en wil en lust? Wat is mijn eigenlijk levenselement: God en het geestelijke, of de wereld en het wereldse? Het nieuwe hart moet er zijn, het is niet te ontberen, zullen wij verzekerd zijn van ons geloof en zeker van onze zaligheid zijn. De verzegeling van het geloof is het gedoopt worden met de Heilige Geest en de tempel van de Heilige Geest binnen in ons is dat nieuwe deel, dat uit God geboren is, dat niet zondigt en niet zondigen kan, het nieuwe hart, de diepste diepte van ons wezen, de inwendige mens, die lust heeft in Gods wet en die vernieuwd wordt van dag tot dag naar het evenbeeld van Hem, die Hem geschapen heeft en waartegen de zonde wel strijden, maar waarover de zonde niet meer heersen kan. Over de genade kan de zonde niet meer triomferen, want de genade heeft grond in Christus, in wie alles volbracht is, alle overwinningen behaald zijn.

Van het gebeurde op deze dag zegt de Evangelist geen woord dan alleen het getuigenis van Johannes, als wilde hij te kennen geven dat die de inhoud van dit nieuwe getuigenis uit de mond van de Doper over de tegenwoordige staat van Christus goed overdenkt, voor iets meer geen plaats kan hebben. Jezus keert dus terug in Zijn verblijfplaats, die Hij in de nabijheid had uitgekozen.

35. Op de andere dag, op zeventien februari, een zondag (zie bij Hoofdstuk 2: 2 en vergelijk daarmee Openbaring . 1: 10 vv.) stond Johannes weer bij Bethabara en twee uit zijn discipelen stonden naast hem, wachtend op een woord uit zijn mond.

Hij "stond" - volgens verscheidenen bezig met de uitoefening van zijn beroep; volgens anderen op Christus wachtend; het laatste verdient de voorkeur. Bij de profeet, de man van inspraken in het hart, die op de weg van zijn roeping niet makkelijk iets onverwachts kan ontmoeten, zal men het best doen, het doel naar het gevolg te beoordelen. Eveneens komt het staan voor in Habakuk. 2: 1 ; daar staat de profeet op zijn wachtpost, wachtend op dat de Heere Zich aan hem openbaart.

Johannes stond als het ware op schildwacht en twee van zijn discipelen wachtten met hem en stonden mee op de wacht.

36. En toen hij naar Jezus keek, daar op enige afstand wandelend, 1) maar niet zoals de vorige dag tot hem komend, zei hij tot die beide discipelen: a)Zie het Lam van God, 2) dat de zonde van de wereld draagt.

a)Efod. 12: 3. Jes. 53: 7. Joh. 1: 29. Hand. 8: 32.

1. Heilige indrukken, verheven denkbeelden, een onuitsprekelijk verlangen vervulden ongetwijfeld tot de volgende dag het hart van allen, die de woorden van de voorloper gehoord hadden. Op de andere dag bevond Johannes zich op zijn post, gereed om zijn werkzaamheid als Doper voort te zetten. Er is in de betrekkingen van Jezus tot Johannes een duidelijk verschil tussen deze en de vorige dag. Gisteren kwam Hij tot Johannes alsof Hij iets bij hem zocht; Hij had zijn getuigenis nodig als formele voorwaarde tot het geloof. Thuis is het getuigenis afgelegd, er is van Johannes niets meer te ontvangen. Maar Hij is overtuigd in de kring, die de voorloper omgeeft, de personen te zullen aantreffen die Zijn Vader Hem bereid heeft en als een magneet, die men in het zand omvoert om de metaallovers aan te trekken, nadert hij de groep, die de Doper omringt, om sommigen te nopen tot Hem te komen. De kerk is niet met geweld afgerukt, maar geplukt op de boom van de theocratie.

Evenals tot de bruiloft niet de bruid de bruidegom zoekt, maar de bruidegom de bruid, al was ook die bruidegom een koningszoon en de bruid een geringe dienstmaagd, zo stijgt ook de menselijke natuur niet op naar de hemel, maar God zelf daalt tot haar neer, hoe nederig en vol smaad zij ook is.

2. Er is geen reden om aan te nemen dat de beide discipelen, tot wie dit getuigenis gesproken is, de vorige dag niet hetzelfde zouden hebben gehoord. Wanneer dit zo is, waarom herhaalde

de Doper het dan, als hij geen bijzondere bedoeling had? Had hij zo'n bedoeling, dan zal zij zich in de uitkomst gerealiseerd hebben. Zij was dan een indirecte drang om Jezus na te volgen. De vorige dag kwam Jezus tot de Doper als Een, die tot hem behoort, die Zich aan hem aansluit en hem navolgt. Daarom zegt de Doper dat Hij, die zijn Discipel scheen te zijn, zijn Meester was en als hij dit zegt, wil hij niets dan dat men dit wete. Op deze dag daarentegen ziet hij Jezus "wandelen", een woord, dat in ons evangelie steeds aanwijzing is voor Jezus' levensbezigheid; in elk geval geeft het te kennen dat Jezus niet achter de Doper, maar Zijn eigen weg ging. Reeds heeft Jezus Zich van de Doper losgemaakt om Zijn eigen werkzaamheid te beginnen. Wanneer nu de Doper over Jezus, die nu zelfstandig in Zijn ambt voor hun ogen staat, voor twee discipelen, die bij hem zijn, een getuigenis aflegt, wat doet hij anders, dan dat hij hen op Jezus wijst en indirect tot aansluiting aan Jezus opwekt? Waarom hij het indirect, d. i. in de vorm van een woord over Jezus doet, dat zal daarin zijn reden hebben dat de aansluiting aan Jezus een vrije daad moest zijn en niet slechts een daad van gehoorzaamheid van leerlingen jegens hun Meester, die zij gewoon waren te gehoorzamen; het moest een gevolg zijn van de persoonlijke indruk van Jezus en niet zonder openbaring van eigen begeerte (vgl. vs. 39).

De weinige woorden van de Doper zijn voldoende om alle belangstelling van die beiden te richten op Hem, die daar wandelde, omdat zij zonder twijfel - want het niet bijvoegen van iets meer bij "Lam van God" heeft geheel het terugwijzend karakter - de dag daarvoor getuigen waren geweest van het volgens vs. 29-34 gesprokene. Een van die twee discipelen was Andreas (vs. 40), de andere zeker Johannes zelf, deels om diens eigenaardigheid van zichzelf nooit te noemen, deels om de bijzondere aanschouwelijkheid van het volgende bericht tot in bijzonderheden, zoals het hem uit deze eerste beslissende ontmoeting met zijn Heer onvergetelijk gebleven was.

Christus is het Lam van God, die God verkoren en overgegeven heeft tot verzoening, niet van een bepaalde natie of sekte, maar van allen, van alle geslachten, volkeren en talen. Johannes zegt: Hij neemt niet het lijden, maar de zonden van de wereld weg. Hij droogt de tranen van de lijder, door de zondaar van zijn zonden te ontheffen. Johannes aanschouwde Hem met zijn lichamelijk oog. Wij zien Hem door het geloof, die het oog van de ziel is. Zalig zijn zij, die niet gezien zullen hebben en nochtans geloofd zullen hebben (Joh. 20: 29). In Christus zag Johannes wat ieder Christen in Hem erkent - de liefde van God. Die goddelijke verzoening was niet de oorzaak, maar het gevolg van Gods liefde. De liefde was bereid te geven wat de rechtvaardigheid vroeg en de wijsheid deed het middel aan de hand om ons zondaren te behouden. Lezer, wenst u de weg naar de hemel te leren kennen? Zie het Lam van God! Verslagenen en mistroostigen, verlangt u vertroost te worden? Zie het Lam! Verkeert u in doodsangst? Zie op tot Hem, die de bitterheid van de dood overwon en het koninkrijk van de hemel opende voor alle gelovigen. Zie, onder de folterendste smart, op de Man van smarten. Wend in het duistere uur de blik naar de Zon der gerechtigheid. Zie, door een grote wolk van getuigen omringd, naar Hem op, die de Werker en Voleinder is van uw geloof. Johannes' getuigenis aangaande Jezus is dat van een, die in Hem niet louter of niet hoofdzakelijk een voorbeeld erkende, maar een verzoening en een offer voor onze zonden. Daarom in tijden van voorspoed, in tijden van benauwdheid, in het uur van de doods en in de dag van het oordeel, niet op engelen, serafs of heiligen, niet op priesters, prelaten, ouderlingen of enige kerk

betrouwd, maar gelovig opgezien, uitsluitend en ten allen tijde, tot het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt; de zonde van de wereld, dus ook immers de uwe?

37. En die twee discipelen, die naast hem stonden (vs. 35), hoorden hem dat spreken en begrepen wel met welke bedoeling hij dit getuigenis herhaalde en zij volgden Jezus, om nader met Hem in aanraking te komen.

Er is een heilig ogenblik in de hele geschiedenis van de mensheid; het is dat ogenblik, waarin de mensheid, verdwaald en verloren in de woestijn van de wereld, met Hem het eerst in aanraking komt, in wiens hart het paradijs van God weer vernieuwd is en die dit nieuwe paradijs ver opent om daarin de hele mensheid op te nemen. Er is nog geen woord gesproken, noch van de ene noch van de andere zijde, maar het nieuwe leven van God vertoont zich op aarde in zijn stille grootheid en macht en de wachtende ziel van de mensen opent zich om het heilige en zalige geheim op te nemen.

38. En Jezus, als zij nabij Hem gekomen waren, keerde Zich om en zag hen volgen als degenen, die ook voor later Zijn navolgers wilden worden en zei tot hen, om hen ook van Zijn kant de hand te reiken:

39. Wat zoekt u bij Mij? En zij uit bescheidenheid nog terughoudend, zeiden tot Hem; Rabbi! (dat, vertaald, Meester betekent) waar woont u? Hier op de weg willen wij met onze belangen u niet ophouden, maar zeg ons bij welkegastvriend U Zich ophoudt, zodat wij U daar opzoeken en ongestoord met U kunnen spreken.

Zij vragen of zij tot Hem in Zijn woning mogen komen? Dit was ern ingewikkelde vraag, of het hen vergund was een gemeenzaam gesprek met Jezus te houden.

40. Hij zei tot hen: Kom dadelijk met Mij en zie waar ik Mijn verblijf hou. Zij kwamen en zagen, toen zij bij Hem waren binnengegaan, waar Hij woonde 1), waar Hij Zijn verblijf had en bleven die dag bij Hem tot aan de avond. En het was ongeveer het tiende uur 2) toen zij Hem verlieten, d. i. om vier uur ‘s middags en zo hadden zij tot het werkelijk vallen van de avond nog enige tijd, om hun ervaring ook aan anderen mee te delen.

Dat Jezus Zich "toevallig" heeft omgekeerd, ligt zeker niet in de bedoeling van de Evangelist. In de Geest had Hij ze al vroeger zien volgen en de oprechtheid van hun verlangen erkend. Dit verlangen komt Hij met liefde tegemoet. De vraag "wat zoekt gij?" moet geen oplossing geven over het onbekende, zij moet alleen het gesprek aanknopen, hen aanleiding geven om hun wens uit te spreken.

Wij zijn gewoon te zoeken wat wij hebben verloren, of wat ons overigens nuttig en gewenst is. Wat was echter meer gewenst en begeerlijk sinds veertig voor zoveel roemrijke mannen, de patriarchen, rechters, koningen, profeten en alle heiligen van het Oude Testament, dan dit Lam van God, dat als gekomen werd voorgesteld door de stem op de scheidsmuur tussen Oud en Nieuw Testament, door Johannes.

De discipelen wagen het niet Hem aan te spreken, maar Hij wendt Zich tot hen, hen bij hun vreesachtigheid en vraagt: "Wat zoekt u?" Zij moeten zich bewust worden wat eigenlijk hun doel is; men moet weten wat men bij Hem wil. Zij antwoorden met de wedervraag: "Rabbi, Meester! Waar woont Gij? Waar hebt Gij Uw intrek?" Zij geven te kennen; wij zouden U willen bezoeken, ook graag blijven, waar Gij blijft. Dadelijk houdt de Heere hen vriendelijk vast: "Kom en zie"; komt Mij dadelijk bezoeken, komt tot Mij en zie nog meer dan de verblijfplaats.

1. Waar woonde Jezus? In een grot aan de oever van de Jordaan, of in een karavaan verblijf, of in een bevriende woning? Wij weten het niet. Wij weten evenmin wat het onderwerp van hun gesprek was. Maar wij kennen er de vrucht van. Wat Andreas in vs. 42 met geestdrift verklaarde is het gevolg van de indruk, die het op de beide leerlingen maakte. Als men zich herinnert wat de Messias volgens het voelen van een Jood was, begrijpt hem hoe diep de indruk moest zijn, door deze jongelingen ontvangen, om deze armen man, zonder uiterlijk aanzien, zonder aarzeling voor de Messias te erkennen.

2. Vergelijken wij de plaatsbepaling in Hoofdst. 11: 18 , waar de nabijheid van Bethanië bij Jeruzalem als reden wordt opgegeven voor het bezoek van vele Joden in het huis van de zusters, dus duidelijk de opgaaf in vs. 18 op het volgende in vs. 19 ziet, zo zullen wij (evenals in de gevallen 4: 6; 6: 4), ook hier de bepaling niet van het vorige maar van het volgende hebben te nemen en wel van vs. 43 , omdat vs. als het ware als parenthese tot verklaring van vs. 43 dient. Wat was nu dat tiende uur? Men heeft, vooral verleid door te letten op Hoofdstuk 19. 14 , aangenomen dat Johannes de Romeinse telling van de uren, die van middernacht rekent, gevolgd zou zijn. Van de Romeinse rekening bediende men zich echter slechts bij de Romeinse rechtszaken en het woord in Joh. 11: 9 veronderstelt beslist de Joodse rekening, die twaalf uren van zonsopgang telt, welke uren natuurlijk zeer ongelijk moeten zijn, omdat de lengte van de dagen in Palestina verschillend tussen 12 uren 12 minuten en 9 uren 48 minuten, het onderscheid tussen de langste en kortste dag van het jaar dus ruim vier uren bedraagt. In de maand februari, waarin die gebeurtenis plaats had, was de dag vrij kort en de tiende uur, 2 uur vóór zonsondergang, vrij dicht bij de nacht. Nu wil echter duidelijk de Evangelist aanmerken dat zij een groot gedeelte van de dag in de woning van Jezus hadden doorgebracht, niet dat zij nog tot in de nacht bij Hem waren gebleven, wat anders Johannes zeker evenals in Hoofdstuk 3: 2 uitdrukkelijk zou hebben gemeld. Zo moeten wij aannemen dat Andreas en Johannes al ‘s morgens met Jezus samen kwamen, vervolgens het grootste gedeelte van de dag tot het tiende uur, dus tot aan de avond, bij Jezus in de woning vertoefden en toen zij Hem dan om die tijd verlieten en snel hun broeders vonden, hen zonder talmen, nog deze avond tot Jezus brachten. Het zou toch bijzonder zijn dat, als zij eerst de volgende dag hun broeder gevonden en tot Jezus gebracht hadden, de Evangelist, die hier zo nauwkeurig verhaalt, deze dag zou hebben overgesprongen, ja zelfs niet eens de tussentijd, zoals in Hoofdstuk 2: 1 zou hebben gemeld.

41. Andreas, de broeder van Simon, later Petrus genoemd (MATTHEUS. 4: 18), was een van de twee, die het getuigenis van Johannes gehoord hadden en overeenkomstig de ontvangen aanmaning Hem, zoals wij zo-even verteld hebben, gevolgd waren.

42. Deze vond, toen beiden weer van Jezus waren weggegaan en een ieder van hen zijn eigen broeder opzocht, eerst zijn broeder Simon en zei tot hem: Wij hebben gevonden de door Johannes de Doper aangekondigde en door ons met verlangen verwachte Messias (Hoofdstuk 4. 25), dat Christus, de Gezalfde, betekent.

Wij moeten ons de zaak zo denken: de beide discipelen gaan gelijktijdig (of misschien Andreas het eerst), nog in de eerste nieuwe vreugde over het geluk de Messias te hebben gevonden, van de plaats waar de Heere was, opdat een ieder van hen zijn eigen broeder (zij moeten dus geweten hebben dat hun broeders in de nabijheid waren) opzocht, hem over het nieuwe geluk mededeling zou doen en tot Christus leiden. Andreas is de eerste, die zijn broeder vindt enz. Dat ook Johannes zijn eigen broeder, namelijk Jakobus, heeft opgezocht, gevonden en tot Jezus geleid verzwijgt hij en wel volgens de aan hem eigen tedere gewoonte om niet zichzelf en de zijnen te noemen (ook de naam Jakobus komt in zijn Evangelie niet voor), maar hij laat het in het "eerst" doorschemeren.

Dit is een heerlijk voorbeeld voor alle gevallen, waar het geestelijk leven krachtig werkzaam is. Zodra een mens Christus heeft gevonden, begint hij ook anderen te vinden. Ik kan niet geloven dat u van de honing van het Evangelie heeft gesmaakt, als u die voor uzelf alleen kunt houden. De waarachtige genade maakt een einde aan alle geestelijk monopolie. Andreas vond eerst zijn broeder Simon en toen anderen. Bloedverwantschap heeft een zeer sterke eis op onze eerste persoonlijke krachtsinspanning. Andreas, u deed goed bij Simon een begin te maken. Vele handelaren verzenden hun beste waren naar het buitenland: de Christen behoort zo niet te handelen. Laat zijn handel allerwege de liefelijkste geur verspreiden, maar laten de zoetste vruchten van geestelijk leven en getuigenis in zijn eigen huisgezin gezien worden. Toen Andreas heenging om zijn broeder te vinden, dacht hij weinig hoe uitnemend Simon worden zou. Simon Petrus was wel tien Andreassen waard, zo ver wij althans uit de Heilige Schrift kunnen opmaken en toch was Andreas het middel om hem tot Jezus te brengen. Al hebt u geen grote aanleg, u kunt misschien het middel worden om iemand tot Christus te brengen, die uitstekend zal worden in de genade en de dienst van de Heere. U weet maar weinig af van wat mogelijk is. U mag wellicht slechts een woord tot een kind spreken en in dat kind kan een edel hart sluimeren, dat jaren naderhand de Christelijke kerk in beweging zal brengen. Andreas heeft slechts twee talenten, maar hij gaat en vindt Petrus. Ga heen en doe hetzelfde.

43. En hij leidde hem nog diezelfde avond tot Jezus 1) in diens verblijfplaats. En Jezus zag hem aan en zei: U bent Simon, de zoon van Jonas, u zult Cefas genoemd worden (MATTHEUS. 16: 18) - dat, vertaald, rots betekent 2).

1. Zo wordt de ene broeder voor de anderen en later de ene landsman voor de andere tot een heraut van de ervaren genade. Hoe dikwijls oefenen de banden van het bloed op de aardse bekendheid een verleidende kracht uit, of belemmeren toch ten minste de omkering juist op het gebied van het Heilige! Hier komen zij voor gewijd en verheerlijkt tot goddelijke liefdekoorden.

In dit liefelijk toneel zien wij het eerste begin van alle Christelijk zendingswerk.

Hij liet het niet bij woorden; ook liet hij het niet aan het goedvinden van zijn broeder over of deze tot Jezus gaan wilde of niet, maar hij nam hem bij de hand om hem tot Jezus te leiden en hem tot Jezus in te leiden. Zo moeten wij ook doen met onze broeders en zusters, vrienden en vriendinnen, kinderen en dienstboden. Wij moeten het niet aan hun vrije keuze overlaten om tot Jezus te gaan of niet te gaan; ook moeten wij hen niet dwingen, want niemand wil gedwongen zijn en doet de dwang ook uitwendig volgen, hij werkt innerlijk niet anders dan verzet. Maar men moet ze als Andreas zijn broeder deed, eerst vertellen van de grote schat, die men zelf gevonden heeft en ze dan vriendelijk bij de hand vatten en zeggen: Kom mee en leer de Heere zelf kennen en de schat die ons onnoemelijk rijk en onuitsprekelijk gelukkig maakt. O dat wij allen, die ons dierbaar zijn, tot Jezus mochten leiden, opdat Hij ze een nieuwe naam geeft, een naam die blijft tot in eeuwigheid.

2. Met zijn onderzoekenden blik peilt Jezus het karakter, dat Simon van nadere bezit en Hij onderzoekt er de bestanddelen van de toekomstige Petrus in. Door hem met een nieuwe naam te merken, neemt Jezus hem in bezit en wijdt zijn natuurlijke vatbaarheden aan het meer verheven werk toe, dat Hij hem zou opdragen. De Evangelist had zich bijna niet bij de twee eerste leerlingen opgehouden, maar de persoon van Petrus wordt van het eerste ogenblik dat hij verschijnt het voorwerp van een bijzondere belangstelling en het schijnt dat zijn roeping het doel is, waarop al wat voorafgaat moet uitlopen.

Omdat de naam naar de bedoeling van de Heilige Schrift niet, zoals bij ons, conventioneel teken voor de mens is, maar voor uitdrukking van zijn bestaan genomen wordt, zo geeft het woord, dat Jezus tot Petrus zegt, een werkelijke verandering te kennen, die met hem zou plaats hebben en ook vernemen wij waarin die verandering zal bestaan. Simon is hij door zijn vader genoemd en zo is ook zijn natuurlijke aard: Simon betekent "horen" en het snelle, gemakkelijke horen, de spoedige vatbaarheid voor alles, wat tot hem komt, is de eigenaardigheid van deze naam. Zolang Hij echter de verschillende stemmen van de wereld hoort, is en blijft hij in zich onvast, wordt hij gemakkelijk heen en weer bewogen; nu echter, nu hij tot Jezus komt met gespannen ontvankelijkheid en met verlangende ziel, van nu aan zal hij de stem van Jezus horen en deze stem zal boven alle andere stemmen klinken en aan deze stem, waarin de onveranderlijke rotsgrond van de wereld rust, zal hij zich overgeven, totdat hij met haar één geworden is en dan pas zal hij Petrus zijn en heten, de rotsman. Dat is de voorspelling van Jezus over Simon op het eerste ogenblik van hun gemeenschap.

Voor de Hebreeër, die de betrekking kende tussen de duif en de rots, waarin de duif in Judea graag toefde en tussen de gemeente en de duif, die als een beeld daarvan kon voorkomen (Hoogl. 2: 14. Jer. 48: 28), bevatte het woord "Jona’s zoon" een grote tegenstelling, rijk in belofte. Tot nu bent u de zoon van de schuwe rotsduif, later zult u de beschermende rots voor de duif worden genoemd.

Toen Petrus, met warme geestdrift bezield, tot de Heere kwam, dat oog zo schitterend, dat gelaat zo sprekend en alles in hem bezield, voor hetgeen hij in dit ogenblik aanschouwde, toen was het dat de Heere hem aanzag. Het oorspronkelijke woord dat hier gebezigd is wil zeggen: iemand zo in het aangezicht zien, alsof men weten wil wat dat aangezicht van de ziel van de mensen openbaarde. Wat een blik moet dat geweest zijn! Hoe doordringende, hoe in

de ziel lezend wat haar toestand was. Naderhand, toen Jezus voor Kajafas stond en Petrus Hem verloochende, lezen wij dat de Heere hem ook aanschouwde. Het oorspronkelijke woord dat dßßr gebezigd is wil eigenlijk zeggen: weer in het aangezicht krijgen. Hoe wijst ons dus die laatste blik van Jezus op deze eerste. Ginds toch was het een zoeken van de Heere om het gelaat van Petrus in het oog te krijgen: van Hem, die, hoe ook veracht, verguisd, verloochend, ja zelfs vervloekt is, nog wenst de ziel, die afgedwaald is, terug te voeren, te redden, te heiligen; hier de blik van Degene die de Hem zoekende Petrus doorschouwt en reeds op dat eerste gezicht weet te zeggen wat hij worden zal, als na jaar en dag aan hem het werk van de loutering voleindigd zal zijn. In beide gevallen bewonderen wij de goddelijke grootheid van Jezus; hier Zijn onbegrijpelijke alwetendheid, daar Zijn eeuwige liefde. Toen Jezus Petrus doorschouwd had en de vurige man zo vol warme geestdrift en geloof, zag en wist dat eens datgene wat nu in hem te levendig was, later menige grove afdwaling zou veroorzaken, zei Hij: "U bent Simon, de zoon van Jonas", dat wil zeggen: een zoon van een duif, want Jona betekent duif in het oorspronkelijke. U bent Simon, de zoon van de zachtheid, de tederheid; maar u zult Céfas (Petrus) genoemd worden, een steenrots, vanwege uw vastheid en onwrikbare trouw. Misschien dacht de Heere toen Hij Petrus zag aan de duiven in Palestina, die bij honderden in holen van steenrotsen wonen. Zo zal die Simon, die bij zijn roeping nog de naam draagt van zoon van de duif, een rots en een toevluchtsoord zijn van menige vluchtende ziel.

44. Op de andere dag, de 18de februari van het jaar 27 na Christus wilde Jezus, die nu reeds vier discipelen bij Zich had, van Zijn verblijfplaats (in vs. 39) weer heengaan naar Galilea, vanwaar Hij ongeveer zeven weken daarvoor tot Johannes aan de Jordaan gekomen was (MATTHEUS. 3: 13) en vond dadelijk bij het heengaan, schijnbaar toevallig, maar in waarheid door Zijn hemelse Vader tot Hem geleid (Hoofdstuk 17: 6), Filippus (= paardenvriend) en zei tot hem: Volg Mij en word Mijn discipel (Luk. 9: 57 vv.).

Zodra Jezus enige discipelen had, was het voor Hem mogelijk een zelfstandige werkzaamheid te beginnen; daarom verliet Hij de omgeving van Johannes de Doper. Omdat deze echter nog steeds de van God verordende profeet van Israël bleef, met de opdracht, het werk, de voorbereiding van het volk te volbrengen, kon Jezus Zich ook weer in de stilte van het huiselijk leven te Nazareth terugtrekken om daar Zijn tijd af te wachten. De discipelen, die zich aan Hem hadden aangesloten, konden Hem natuurlijk vergezellen, maar zij zullen eerst, als Hij weer in hun gemeenschappelijk vaderland, Galilea, terugkeerde, meer als Zijn nabestaanden, die mede een deel van Zijn familie uitmaakten, dan als werktuigen en helpers van Zijn profetische werkzaamheid, zoals zij dat later werden, bij Hem hebben vertoefd.

Jezus moest Zijn werkzaamheid te Jeruzalem openen, maar het ogenblik daarvoor was nog niet gekomen; Hij moest de feesttijd van Pasen afwachten; daarom besloot Hij vóór de beslissende stap van de opening van Zijn openbare werkzaamheid, van Zijn familie afscheid te nemen en de periode van Zijn ambteloos leven op gepaste wijze te besluiten.

Filippus had zeker ook een tocht naar de Jordaan tot de Doper gemaakt. Jezus betoont Zich weer als de hartenkenner, als degene die wist wat in de mens was (Hoofdstuk 2: 25),

daardoor, dat Hij het: "Volg Mij!" dadelijk bij de eerste ontmoeting tot een persoonlijk onbekende sprak.

Filippus is de eerste, die Jezus zelf roept Hem na te volgen, niet alleen voor die ene keer, maar tot blijvende gemeenschap (vgl. MATTHEUS. 9: 9. Luk. 9: 59).

45. a)Filippus nu was, om deze opmerking tot juist begrip van het volgende hier te laten voorafgaan 1: 38") van Bethsaïda (= vishuis) uit de stad van Andreas en van zijn broeder Petrus (vs. 40. MATTHEUS. 11: 21), die aan het meer Gennesareth gelegen was.

a)Joh. 12: 21.

46. Filippus vond onderweg Nathanaël (= gave van God) of Bartholomeüs 10: 4"). Deze was uit Kana in Galilea afkomstig (Hoofdstuk 21: 2); en was daarom hem, die, zoals zo-even gezegd is, ook een Galileër was, welbekend. En hij zei tot hem: Wij hebben die gevonden a) waarvan Mozes in de wet geschreven heeft en deprofeten, namelijk de Messias (vs. 41) in Jezus, de zoon van Jozef van Nazareth, want deze is zonder twijfel de beloofde Zaligmaker.

a. Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 18. 2 Sam. 7: 12. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10,
11. 53: 1 vv Jer. 23: 5; 33: 14. Ezechiël. 34: 23. Dan. 9: 24. Zach. 6: 12. 9: 9.

Filippus is spoedig bereid om te geloven. Evenals Andreas voor Simon, zo wordt hij voor zijn vriend Nathanaël, die in gelijke geloofsverwachting met hem verbonden is, tot een bode van de zaligheid. Andreas en Filippus met elkaar, de beide apostelen, die Griekse namen dragen, dienen later (Hoofdstuk 12: 22) de Grieken, die Jezus wensten te zien.

Waarschijnlijk was ook Nathanaël, die behoorde tot de kring van de door Johannes opgewekten, op de terugweg van de Jordaan naar zijn vaderland. Hij was vroeger afgereisd dan Jezus met Zijn metgezellen en had ergens onderweg, zijwaarts van de weg, zijn intrek genomen. Filippus, die zijn reisplan kende, verlaat zijn reisgezelschap en zoekt hem daar op om hem de blijde boodschap mee te delen, die hij niet kan verzwijgen, zo vol is zijn hart daarvan.

Filippus spreekt in één adem twee dwalingen uit, zonder zich bewust te worden van de tegenspraak, dat daarin ligt, dat hij Jezus aan de ene kant als de Zoon van Jozef van Nazareth, aan de andere kant als Messias voorstelt. Maar terwijl de Evangelist ons dit eerste stamelen van het geloof uit zijn mond heeft bewaard, geeft hij ons daarmee een voorbeeld dat de dwaling, die het menselijk geloof aanhangt, de werkzaamheid van de goddelijke Geest niet kan hinderen, als men maar open ogen heeft om te zien en als het hart gericht is naar de bron, waaruit de verbetering van de dwalingen komt, naar de Schrift.

Filippus schijnt zelf het contrast te gevoelen, dat hij uitspreekt; het hindert hem echter niet, het verheft hem, hij legt er gewicht op en verwondert er zich over dat de Messias de Zoon van Jozef, de Nazarener is.

Het was voor hem voldoende geweest als Jezus geweest was waarvoor Hij werd gehouden, Zoon van Jozef. - David, de zoon van Isaï, de herdersknaap toch was koning over Israël geworden - waarom zou "de zoon van Jozef" niet een dergelijke weg kunnen gaan?

Dat was weinig, te weinig voor Nathanaël, genoeg echter voor Filippus; maar deze had de Heere al gezien en het eigen woord uit Zijn mond gehoord en Nathanaël nog niet. Er kunnen voor het geloof soms grote verstandelijke zwarigheden overblijven, terwijl het nochtans genoeg licht heeft om Christus te kunnen zien in Zijn heerlijkheid en om in Zijn dienst te kunnen arbeiden. En hebben niet zelfs de grijs gewordenen in het geloof nog altijd te wachten op ophelderingen van menige duisterheid? Daarom moeten wij nooit enige waarheid van de Schriften verwerpen om haar zwarigheden. Het geloof is wel verstandig, maar het is niet eenzelvig met het verstand, dat in de regel niet aanneemt wat het niet begrijpt. Als wij maar willen arbeiden, dan kunnen wij bij gebrek van groter licht ons ook met een kleiner licht vergenoegen. God had opzettelijk de innerlijke heerlijkheid van Zijn Zoon met zoveel uiterlijke tegenstrijdigheden omhuld. Alles zou geopenbaard worden, maar niet vóór de bekwame tijd. Maar datgene, waarin God Zich het meest verheerlijkt, strekt de mens gewoonlijk het meest tot aanstoot.

47. En Nathanaël zei tot hem: Kan uit Nazareth, dat verachte stadje van het verachte Galilea (Hoofdstuk 7: 41, 52) iets goeds zijn? En leidt u daaruit zelfs het uitgezochtste en beste af? Filippus zei tot hem: Kom en zie: dan zult u zich spoedig overtuigen, dat die Jezus van Nazareth, van wie ik u heb gesproken, inderdaad de Messias is.

Nathanaël gaat uit van het vooroordeel van de natuurlijke mens, dat de grootheid een natuurlijke oorsprong moet hebben. Er is een geest voor nodig, al diep in God geworteld, om het grote te verwachten onmiddellijk van de hemel, zonder aansluiting aan iets menselijk groots (Ps. 113: 5 v.); op die gezindheid van de natuurlijke mens berust echter de profetische aankondiging, dat God voor de verschijning van de zaligheid al het natuurlijk grote en hoge uit Israël zal uitdelgen, zodat de roem van Zijn barmhartigheid onaangetast zou blijven. Te Nazareth nu, de kleine verachte plaats in het verachte Galilea, door geen gebeurtenis uit de vroegere tijd geheiligd, niet genoemd in het Oude Testament, misschien eerst gesticht na de terugkomst uit de ballingschap, terwijl misschien nog een bijzondere smaad daaraan kleefde, was niets aanwezig dat een natuurlijke basis voor de grootheid van de Messias kon opleveren; die zo een wilde hebben, moest noodzakelijk het oog naar Jeruzalem wenden.

Nathanaël kan zich geen profetisch woord herinneren, waarin aan Nazareth zo’n betekenis zou worden toegeschreven, als het woord van Filippus veronderstelt en toch is hij overtuigd dat alles wat de Messias aangaat, voorspeld moet zijn. Bovendien is hij zelf van Kana, dat slechts enkele mijlen van Nazareth ligt en zoals bekend is, is er naijver tussen dorpjes over allerlei kleinigheden, waaruit licht minachting voortkomt.

Nathanaël spreekt zo niet, alsof hij op zijn mening wilde staan, maar hij had nog een kleine bedenking: zou van Nazareth wel iets goeds kunnen voortkomen? Dat zou iets zeldzaams zijn! Er is een groot onderscheid tussen vooroordelen. Menigeen zoekt slechts daarom een

vooroordeel, omdat hij zich van Christus onder goede schijn wil losmaken, dat is boosheid en die was bij Nathanaël niet.

Hij laat zich meer door zijn zelfstandigheid leiden dan door een groot vertrouwen op zijn vrienden; Filippus nu houdt zich niet op met demonstreren en disputeren, maar leidt hem op de weg, waarop hij zelf en zijn vrienden tot kennis en overtuiging waren gekomen en in deze dringende en juist gekozen handelwijze van de vriend lag voor Nathanaël, voor wie het meer om de waarheid dan om zijn eigen mening te doen was, een beweegreden.

Nathanaël weet wat hij aan de overtuiging zo vol geestdrift van zijn vriend en aan God, die de grootste wonderen doet, schuldig is; hij gaat daarom met Filippus, om met eigen geestesogen te zien.

"Kom en zie. " Dit was een woord van de Heere, dat natuurlijk door de discipel werd overgenomen. Johannes en Andreas hadden hem verteld wat de Heere tot hen gezegd had, toen zij Hem vroegen: "Rabbi, waar woont u?" Hij had tot hen gezegd: "Kom en zie. " En nu beter woord was er dan ook niet voor een ongelovige en twijfelmoedige. Och, redeneringen over Jezus helpen over het geheel weinig, men moet tot Hem komen en Hem persoonlijk leren kennen, dan heeft men geen bedenkingen meer, maar dan gelooft men en aanbidt men Hem.

48. Jezus zag Nathanaël in gezelschap van Filippus tot Zich komen en zei tot de vier discipelen, die Hem vergezelden (vs. 37-42), zodat de beide naderenden het ook konden horen, van hem, met goddelijke wetenschap zijn hele bestaan karakteriserende: Zie, echt een Israëliet; niet alleen wat afkomst aangaat, maar inwendig overeenkomend met het wezen van een zoon van Abraham, zoals die zijn moet (Rom. 9: 6; 2: 29), waarin geen bedrog is, oprecht en waar (Gen. 32: 28. Num. 23: 10. Ps. 32: 2).

Nathanaël behoort, zoals Filippus wel weet, tot de oprechte gemoederen, die Jezus slechts hoeven te zien om in Hem te geloven. Ook Jezus erkent, zodra Hij hem aanschouwt, deze eigenschap en spreekt het uit.

Wat het moet betekenen, als Jezus de nader komende Nathanaël als een Israëliet in de ware zin van het woord begroet, is duidelijk genoeg; want is hij dit, dan is hij geschikt een lid te worden van Christus’ gemeente, die Hij uit Israël vormt. Dat hij dit is, wijst Jezus aan door de nevenzin: "in wie geen bedrog is. " Het onbedrieglijke van zijn karakter spreekt Jezus uit, ten gevolge waarvan hij zich noch door snelle vreugde van anderen over de vervulling van Israëls verwachting liet meeslepen, noch door deze of gene reden liet terughouden zijn twijfel te uiten. Dat hij ernstig wenste naar de vervulling van de profetie, zoals die gegeven was, niet zoals die aan een te haastige begeerte als vervuld kon voorkomen, wil Jezus hiermee uitdrukken en daarom noemt Hij hem een Israëliet van de juiste stempel.

De Heere zei het niet tot hem, maar van hem tot de andere discipelen, terwijl Hij Nathanaël tot Zich komen zag; maar deze hoorde het. En nu, Nathanaël was blijkbaar van een oprecht karakter; hij zei wat hij meende. De Heere prees hem daarin en deed hem tegelijk hiermee verstaan dat Hij wist wat hij, Nathanaël, aan Filippus geantwoord had; maar Hij nam zijn

zwarigheid niet weg. De Heere zei niet: Ik ben in Nazareth opgevoed, maar te Bethlehem geboren. Nee, de Heere werpt het kleed van de ootmoed niet af, maar wil in dat kleed gekend worden met Zijn woorden en werken. Zelfs uit de Hemel noemt Hij Zich nog Jezus van Nazareth. Ook wil de Heere het geloof van Zijn discipelen oefenen om door de uiterlijke smaad en geringheid te zien op de innerlijke heerlijkheid van Zijn persoonlijkheid. Maar het woord van de Heere heeft als zodanig altijd een hogere, ja de hoogste betekenis. De Schrift zegt: Welgelukzalig is de mens, wie de Heere de ongerechtigheid niet toerekent en in wiens geest geen bedrog is, Ps. 32: 2. Door van Nathanaël te zeggen dat in hem geen bedrog is, rekent de Heere hem dus zijn ongerechtigheid niet toe; want wat de Heere iemand noemt, dat is hij uit kracht van het woord van de Heere, zoals de Heere later zei tot Zijn discipelen: "U bent rein om het woord dat Ik tot u gesproken heb. " U ziet hoe vriendelijk en innemend de Heere van het begin af met de mensen verkeerde en hoe Hij voor ieder een goed, ja opheffend woord had, zoals een groot en edel koning doet, die onder zijn volk tredend, ook de minste van zijn onderdanen minzaam groet, ja de Heere, de Koning der koningen, deed nog oneindig meer, Hij reikte een ieder, die Hem kwam begroeten, minzaam de hand en richtte allen, die in het stof voor Hem neerlagen, vriendelijk op, hen verzekerend van Zijn allerhoogste gunst, van Zijn onveranderlijke genade. Door echter Nathanaël een Israëliet, waarin geen bedrog is, te noemen, zegt de Heere te gelijk dat Israëliet te zijn en zonder bedrog te zijn, hetzelfde is. Jakob was onoprecht, tot zolang hij Israël genoemd werd. En waaraan herinnert deze naamsverandering? Aan een gedenkwaardige nacht van gebed en worsteling. Zou er bij Nathanaël onder de vijgeboom wellicht iets dergelijks hebben plaats gehad? Dit is zeker, in het gebed moet alles wat ons ontbreekt verkregen worden. Bij wie de nood van de ziel nog niet zo hoog gaat, dat hij om verlossing bidt, smeekt, worstelt, - hoe zou hij de verlossing ontvangen? Hij begeert ze immers niet ernstig, niet als een volstrekt noodzakelijke behoefte, waarvan men zegt: Geef het mij, anders sterf ik! Nee, wie de redding van zijn ziel van de eeuwige dood niet de moeite waardig keurt om er God om aan te lopen, zoals de zee op ene rots, die moet niet menen dat Hij haar van God verkrijgen zal. Zo deed Jakob en hij werd Israël. En ligt er nu niet een ban van bedriegelijkheid op de Joden! Ook weten wij de reden waarom: omdat zij Jakob zijn en niet Israël. Voor dat volk is geen midden; het moet één van beiden zijn en daarom zal deze ban blijven, totdat zij zullen geloven.

49. Nathanaël, in wie reeds bij dit eerste woord van de Heere de erkenning van diens bovenmenselijk wezen ontwaakte, zei tot Hem: Vanwaar kent Gij mij, omdat wij toch nooit elkaar hebben aangetroffen? Jezus antwoordde en zei tot hem: Eer Filippus u riep (vs. 45), omdat u onder de u welbekenden vijgeboom was en daar in de stille eenzaamheid met God verkerend uw bijzondere gedachten had, zag Ik u; Ik weet wat daar in uw hart is omgegaan.

Jezus zag terug op de geschiedenis van de oorsprong van de Israëlietische naam. De derde aartsvader, van wie het volk zijn dubbelen naam heeft geërfd, heette eerst Jakob en daarmee was zijn natuurlijke list te kennen gegeven. Nadat hij echter met God geworsteld had en in die strijd zijn vroegere valsheid had afgelegd, werd zijn naam in Israël veranderd. Dit nieuwe bestaan zonder valsheid is het, dat Jezus in Nathanaël heeft opgemerkt en juist dat was het ook, dat ons uit de weinige trekken, die wij van hem leerden kennen, dadelijk in het oog sprong. Datzelfde karakter betoont hij ook tegenover deze aanspraak van Jezus. Wat hij ook van de Nazarener moge denken, dit weet hij, zijn vertrouwde vrienden houden Hem voor de

hoogste en grootste, die de menselijke tong kan noemen; en deze overtuiging van zijn vrienden treedt met zo'n gewicht op, dat hij niet kan nalaten zelf nader toe te zien. Jezus begroet hem nu met dat woord van lof: zonden wij niet verwachten dat die wierook zijn helder oog een weinig zou benevelen? Maar wij hebben hier met een man te doen, die spot met deze, in de meeste gevallen doeltreffende berekening. Zonder een vererend woord er bij te voegen, richt Nathanaël tot de man, die hem zo zeer roemde, de vraag: "Van waar kent Gij mij!" De vraag wil zeggen, zoals duidelijk is, dat hij om de lof van Jezus alleen dan iets zou kunnen geven als hij vooraf wist, dat Jezus hem werkelijk had erkend.

50. Nathanaël, geheel van de indruk vervuld dat hij hiertegenover iemand stond, wiens wezen bovenmenselijk was (2 Sam. 7: 19. Ps. 139: 1 vv. Hebr. 4: 13), antwoordde en zei tot Hem; Rabbi (vs. 38), Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël ("Uit 14: 33").

De Heere bewees Nathanaël het ene wonder door een ander, dat nog wonderbaarder was: Hij stelt hem voor ogen hoe Hij hem niet alleen in het komen doorzag, maar hem met profetisch oog in de geest heeft gezien, voordat Filippus hem riep, toen hij onder de vijgeboom was. De sterke indruk, die bij dit woord Nathanaël overmeestert, heeft de lezers van het evangelie van vroegere tijd af doen vermoeden dat de Heere niet van een natuurlijk zien sprak, maar hij Nathanaël heeft waargenomen en dat Hij hem niet alleen het uitwendig vertoeven onder een hem bekende boom voorhield, dat hij integendeel met het eenvoudige woord een plaats bedoelde, waar in Nathanaëls hart iets groots had plaats gehad, iets dat niet genoemd hoefde te worden, omdat de geringe aanwijzing genoeg was om de zuiverste snaar met kracht aan te slaan. Kan Ik niet verklaren dat u een waar Israëliet bent, als Ik toch weet, waar u zo-even was, niet alleen onder de vijgeboom, maar in het onzichtbaar heiligdom! Weet Ik niet waar u woont! Weet Ik niet uw werken en uw geloof! Dit brengt teweeg, dat hem opeens voor de geest treedt: "Toen ik dacht alleen te zijn, ben ik niet alleen geweest!" O, wat een ontdekking, dat men altijd gekend is, beter dan men zichzelf kende, de ontdekking dat de meest hier verborgen gedachten naakt en open voor de ogen van de Heilige zijn! Dit doet hem nu ook meteen de openlijke belijdenis van zijn snel opgewassen geloof uiten: "Rabbi! Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël. " De Israëliet, in wie geen bedrog is, groet zijn Koning, hij spreekt het grootste nog meer beslist uit dan Filippus het had gedaan.

Elke edele natie vindt het diepste wezen van haar nationaliteit in de waarheid en trouw, maar de Jood is boven anderen daartoe gerechtigd omdat in Christus het diepste wezen van zijn volk is, omdat de kern van het Israëlitische volk de getrouwe getuige is, in wiens mond geen bedrog is gevonden: zo merkt P. Lange op omtrent het getuigenis van Christus, dat het wezen van een juiste Israëliet daarin bestaat, dat geen bedrog in hem is. Maar daarmee heeft hij, hetgeen men tegen dit getuigenis heeft ingebracht: "Van deze nationale deugd van de Joden hoort men elders niet, " geenszins aangewezen als zonder betekenis te zijn; die wordt integendeel niet zonder betekenis, als de laatste uit Israël vergaderde gemeente nu als een gemeente van zodanigen voorkomt, in wier mond geen bedrog gevonden wordt (Openbaring .
14. 5) en de nieuwe tempel gebouwd is, waarvan in Ezechiël. 40 vv. gesproken wordt. Onze plaats hier is zo'n onweerlegbaar bewijs, dat de verklaring van de Openbaring van Johannes en van het gezicht van Ezechiël's tempel, zoals ons Bijbelwerk die geeft, de juiste is: Christus' getuigenis over Israël blijft anders een zuiver ideaal, een droombedrog.

De eerste betiteling: "Zoon van God" werd door iedere Jood verstaan als de aanduiding van Een, die God was. De tweede: "Koning van Israël" was het prerogatief van de Messias, kwam Hem en Hem alleen, door Zijn geboorte toe.

U ziet, het geloof aanbidt meteen. Zodra het God behaagt Zijn Zoon aan ons te openbaren, aanbidden wij de Zoon; daarom is het niet aanbidden het volstrekte kenmerk van het ongeloof en de onbekeerdheid. Het is zedelijk onmogelijk dat iemand, die bekeerd is, de Heere Jezus niet zou aanbidden.

51. Jezus antwoordde en zei tot hem: Omdat Ik u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgeboom, dat u terecht als een getuigenis over Mijn heerlijkheid met een ontvankelijk hart heeft aangenomen, gelooft u in Mij als de Zoon van God en de Koning van Israël; u zult, nu u in de discipelenkring treedt en Mijn volgeling op verdere wegen zult zijn, grotere dingen zien dan deze en zo meer en meer in het geloof groeien.

52. En Hij zei tot hem verder, Zich tevens wendend tot de vijf andere discipelen, het hoofdpunt van alles wat zij bij Hem zouden zien bij wijze van een gelijkenis samenvattend: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: van nu aan, dat Ik mijn werk begin en u Mijn ooggetuigen bent, zult u de hemel geopend zien en de engelen van God opklimmend en neerdalend op de Zoon des mensen "Uit (8: 20" en "Uit 16: 16").

Jezus heeft het gevoel dat Hij de eerste stappen gedaan heeft op ene roemvolle loopbaan, op die van de wondertekens en Zijn antwoord komt voort uit het verheven bewustzijn van de grootheid van dit ogenblik. Vervolgens erkent en billijkt Hij het geloof van Nathanaël, dat nu ontstaat; daarna belooft Hij hem een toenemen in geloof ten gevolge van nog veel diepergaande openbaringen van de betrekking tussen de hemel en Hem, waarvan Nathanaël getuige zou zijn.

De Zoon des mensen is wel op de aarde en zo ver van de hemel, van de plaats Gods; maar deze tussenruimte is hier geen scheiding, maar is alleen daartoe aanwezig om ieder ogenblik overwonnen te worden, namelijk door een beweging, die over de ruimte gebied voert, omdat zij door de goddelijke boden wordt bewerkt. Deze beweging begint met het opstijgen van de boden van God, zij gaat dus uit van de Mensenzoon. Wat betekent dit anders dan dat iedere verheffing van de wil, die zich in de Zoon des mensen naar boven verheft, met onweerstaanbare macht door de wolken dringt en komt? Wanneer nu wat van boven neerdaalt wederom de boden van God zijn, wat zullen zij anders aanbrengen dan de goddelijke, door niets te weerhouden volvoering van alle bewegingen van de wil, die tot de goddelijke troon waren gekomen? Hier is dus een gemeenschap tussen hemel en aarde, die, omdat zij door niets in de wereld kan worden gestoord en verhinderd, een bovennatuurlijke grond moet hebben. Deze gemeenschap heeft ten doel dat alles, wat menselijk in de Mensenzoon wordt gewild, goddelijk in de wereld tot volvoering komt, d. i. evenals deze gemeenschap berust op het wonen van God in deze mens, zo is haar doel de voltooiing van dit goddelijk wonen op aarde. Of: hier is het waarachtige Bethel, het ware huis van God, waarop Jakobs droom heeft gewezen; en dit hoogste uitzicht, dat Jezus hier voor Zijn discipelen opent, is nauw verbonden met dat verlangen van de beide eersten, die naar de woning van Jezus vragen en daardoor de

eerste blijvende indruk van Zijn verschijning verkregen, dat zij in Zijn woning werden opgenomen.

Even toen Jakob daar in de droom de hemel geopend zag en op de ladder, die hemel en aarde verbond, de engelen van God op- en neerklimmen, zo moeten nu de ware engelen van God in het leven van Christus openbaar worden en een eeuwig werken van bemiddeling, verzoening en vereniging tussen hemel en aarde voorstellen; de gebeden, de voorbeden, de werken van Christus en Zijn offer stijgen omhoog; de bezoekingen, de zegeningen, de wondergaven, de uitreddingen en liefdesbetoningen van God dalen neer. Zo zal al de verlangens van Nathanaël en zijn medegenoten vervuld worden.

De verzekerende spreekwijze: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u", evenals het einde van de rede, dat tot nadenken aanspoort: "Die oren heeft om te horen, die hore", is voor Jezus eigenaardig. Zij luidde in de landstaal: amen, amêna, lechon; en dit "Amen" is voor Christus zo karakteristiek geworden dat Hij in Openbaring . 3: 14 de "Amen", de getrouwe en waarachtige Getuige genoemd wordt.

De plaats, waar Josefus 25: 7) van de Heere Jezus spreekt, luidt in haar geheel aldus: "In deze tijd verscheen Jezus, een wijs man, (als men hem een mens mag noemen; want) Hij verrichtte wonderbare werken (Hij was een Leraar van die mensen, die gewillig de waarheid aannamen) en Hij won voor Zijn leer vele Joden en heidenen, (Hij was de Messias). Nadat Pilatus hem op de aanklacht van de voornaamste mannen onder ons tot de kruisdood had veroordeeld, verlieten zij hem nog niet, die Hem eerst hadden aangehangen; want Hij verscheen na drie dagen weer levend voor hen (zoals de goddelijke profeten dit en vele andere wonderbare zaken van Hem voorspeld hebben). Nog heden heeft zich de vereniging van mensen staande gehouden, die zich naar Hem Christenen hebben genoemd. " Dat een Christen deze plaats in haar geheel niet heeft ingeschoven, blijkt reeds uit de inhoud, die voor Christenen zo weinig betekent; ook wordt zij in alle handschriften van Josefus en Eusebius gevonden en bovendien een geheel negeren van Christus' geschiedenis door Josefus zou bijna onbegrijpelijk zijn. Daarentegen deed het karakter van Josefus, die aan de ene kant bij alle eclecticisme uitwendig confessioneel, toch Jood was en bleef en bij wie aan de andere kant de Messias-idée zo verward was, dat hij in de profeten slechts aanwijzingen vond van een koning, die van Palestina uitging en dit op Vespasianus toepaste, zeer de vraag ontstaan of de plaats in haar geheel en met name ook met uitsluiting van de boven tussen haakjes geplaatste woorden, van Josefus zelf afkomstig waren, zodat dus deze woorden als ingeschoven zouden moeten worden aangemerkt.

Dat de Heere meermalen de dienst van de engelen, die hem overal vergezelden en op Zijn bevelen wachtten, bezigde, is niet onwaarschijnlijk, omdat de Heere Zelf tot Petrus in de hof zei, "Meent u dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten? Kon de Heere dan Zichzelf zonder deze engelen niet verlost hebben als Hij gewild had? Zeker. Maar als God de door Hem geschapen middelen gebruikt, handelt Hij dan ongoddelijk? God kan alles alleen doen, maar waarom schiep hij dan Zijn engelen en mensen, als het niet is om Hem te dienen en zo Zijn medearbeiders zijn.

De ene genade leidt tot een andere, God geeft aan hem, die heeft. De Zaligmaker belooft dus aan de gelovige Nathanaël, dat hij niet alleen de Zoon van God, de Koning van Israël zal zien, maar de enige goddelijke Middelaar, die hemel en aarde, heerlijkheid en graf, de Vader van de barmhartigheid en de grootste zondaren van de mensheid tot elkaar brengt.

HOOFDSTUK 2

BRUILOFT TE KANA. TEMPELREINIGING

III. Vs. 1-11. De verdere openbaring van Zijn heerlijkheid geschiedt nu van de kant van de Heere in het wonder op de bruiloft te Kana. Zoals Hij bij de roeping van de eerste discipelen het innig verband, waarin Hij met God stond, door een woord van wonderbare wetenschap openbaarde, zo stelt Hij nu Zijn heerlijkheid voor hun ogen in een werk van goddelijke almacht. Zo maakt Hij Zich bekend als de profeet machtig in woorden en werken. Omdat Hij in het bijzonder huis te Kana noch met "al het volk" te doen heeft, noch Zich bevindt op de plaats waaruit de goddelijke glans zou aanbreken (Luk. 24: 19. Ps. 50: 2), was eigenlijk het uur voor Hem nog niet gekomen om een teken te doen en daarin Zijn heerlijkheid te openbaren. De aansporing van Zijn moeder, die Hem dierbaar was, kon bij Hem in de eerste plaats slechts de indruk maken van een onrechtmatige aanmatiging. Omdat zij echter vrijwillig achter de grens teruggaat, die haar voortaan op zekere afstand van Hem zal houden en door haar geloof het hele huis, waarin Hij Zich bevindt, tot zelfs de dienaars, tot een gemeente in het klein voor Hem heiligt, treedt het uur van de openbaring van Zijn heerlijkheid in tekenen en wonderen vroeger voor Hem in dan anders het geval zou geweest zijn. Het kon nu reeds beginnen, zonder de gang van de ontwikkeling van het Godsrijk te storen of te veranderen, omdat deze geest in het te verrichten wonder zelf, alsook in de kring, waarin het zou geschieden, een voortreffelijke afbeelding vond.

EVANGELIE OP DE TWEEDE ZONDAG MA EPIPHANIA

Op het eerste woord (op Zondag na Epiphania Luk. 2: 49) volgt nu de eerste daad van de Heere, want door woorden en werken (Luk. 24: 19) wordt de openbaring van Zijn heerlijkheid teweeg gebracht.

De slotwoorden van de tekst wijzen ons op de bijzondere betekenis, die aan de hier medegedeelde gebeurtenis toekomt als het eerste wonder, waardoor Christus na Zijn openlijk optreden Zijn heerlijkheid openbaarde. De nauwkeuriger beschouwing van dit eerste teken is dan ook vooral geschikt om ons licht te geven over het wezen, de aard en de betekenis van de wonderen van de Heere in het algemeen.

Het eerste teken van Christus 1) de schouwplaats; 2) de aanleiding; 3) de gebeurtenis; 4) de betekenis en 5) het gevolg.

Is het evangelie van de vorige Zondag vooral voor ouders en kinderen van belang, omdat de eersten uit het voorbeeld van Jozef en Maria kunnen leren hoe zij hun kinderen vroom en godvruchtig moeten opvoeden en omdat deze uit het voorbeeld van de twaalfjarige Jezus kunnen leren hoe zij hun ouders onderdanig moeten zijn en moeten zoeken bij het toenemen in jaren, ook toe te nemen in genade bij God en mensen, zo is dit evangelie bijzonder belangrijk voor degenen die denken een huisgezin te beginnen, of die al een huishouding hebben ingericht, dus voor bruidsparen en getrouwden - het houdt hun voor: een gouden

spreuk voor de huwelijksstaat: 1) met Jezus begonnen; 2) met Jezus voortgegaan; 3) dan komt zeker de zegen in ons huis en 4) zal het ons nooit aan troost ontbreken.

Dit evangelie leidt ons in de stille huiselijke kring binnen, dus in de eigenlijke plaats van ons aardse leven, in de geboorteplaats, het middelpunt van alle overige betrekkingen, verbintenissen en plichten van het leven, op de schouwplaats van alle levenservaringen, zowel van de diepst snijdende smart, als van de reinste en kostelijkste zegeningen. Het leert ons hoe de Heere daarin de openbaring van Zijn heerlijkheid bekend laat worden en hoe graag Hij daar binnenkomt als de edelste gast. De openbaring van Christus in het huisgezin, hoe zich daarin 1) Zijn waarde openbaart; 2) Zijn last duidelijk maakt; 3) Zijn vertroosting toont; 4) Zijn regel openbaart; en 5) Zijn zegen vertoont.

Jezus onder alle huisvrienden en gasten de beste: 1) de goedkoopste, want a) Hij vraagt niets dan een gewillig oor; b) Hij verteert niets dan de oude mens; c) Hij verhindert niets dan het kwade; 2) de nuttigste, want a) Hij maakt iedere houten wand tot een tempel van God; b) verheerlijkt al de dagen van het leven tot hoge feesten; c) verandert het water in wijn; 3) de getrouwste, want a) juist in de nood blijft Hij dichter bij ons; b) juist in de dood treedt Hij niet terug, maar gaat Hij ons voor; c) juist in het gericht, waar niemand ons kan helpen, plaatst Hij Zich aan onze kant.

Raad voor het hart, dat vreugde mist: 1) klaag aan uw Heere het leed; 2) doe wat Zijn woord gebiedt; 3) vertrouw Zijn vriendelijkheid.

1. En op de derde dag van de in vs. 43 vv. bedoelde dag gerekend, dus op 21 februari, was er een bruiloft te Kana in Galilea, de ongeveer drie uur van Nazareth gelegen ("Uit 4: 25") geboorteplaats van Nathanaël (Hoofdstuk 1: 45 vv. ; 21: 2). En de moeder van Jezus, die met de familie door haar schoonzuster, de weduwe van Alfeüs, in vriendschappelijke, misschien zelfs familiebetrekking stond 10: 4"), was daar om de behulpzame hand bij het feest te bieden.

2. En Jezus was ook uitgenodigd en Zijn discipelen Andreas, Johannes, Petrus, Jakobus, Filippus en Nathanaël, tot de bruiloft, nadat zij waarschijnlijk reeds de vorige avond te Kana waren gekomen.

Dat de evangelist bij zijne tijdsbepaling "op de derde dag" in het algemeen van de in vs. 43 genoemde dag telt, ligt voor de hand; blijven wij nu echter bij deze algemene stelling staan, dan zouden wij, zoals ook niet weinige uitleggers doen, van die dag af rekenen en er lag tussen die dag en de hier bedoelde slechts één dag. Dat kan echter geenszins juist zijn; want Kana in Galilea is van Bethabara aan de Jordaan (Hoofdstuk 1: 28), ongeveer twaalf mijl verwijderd en die kon de Heere niet op een dag met Zijn discipelen afleggen. Wij hebben dus verder op te merken dat de evangelist in Hoofdstuk 1: 51 zijn bericht over die dag sluit met het woord van Jezus tot Nathanaël en de andere discipelen: "Van nu aan zult u de hemel geopend zien en de engelen van God opklimmen en neerdalen op de Zoon des mensen. " Daarmee beschouwt hij die dag als afgedaan; voor hem is de kring van de in Hoofdstuk 1: 19 vv. , 29 vv. , 35 vv. , 43 vv. genoemde dagen gesloten; nu begint een nieuwe tijd, waarin het woord van de Heere vervuld wordt. Het eerste zichtbare teken van deze vervulling heeft nu

plaats in het wonder op de bruiloft te Kana op de derde dag van de nieuwe kring, zodat de evangelist, al houdt hij ook de dag in Hoofdstuk 1: 43 in het oog, toch bij zijn rekening die niet meetelt. Bedenken wij nu dat Jezus Zich toen al op reis naar Galilea bevond en zeker diezelfde dag nog een reis van ongeveer vier mijl heeft afgelegd, op de eerste en tweede dag van de nieuwe kring van dagen eveneens een weg van telkens vier mijlen komt, dan zijn de twaalf mijlen tussen Bethabara en Kana geheel geplaatst en wij hoeven ons door Schenkel niet in twijfel te laten brengen, die beweert dat Jezus volgens onze evangelist alleen door een wonder van almacht naar Kana verplaatst schijnt te worden. Merken wij vervolgens verder op dat bij de bovengenoemde vier dagen (van 15 tot 18 februari) nu drie dagen komen, zodat de dag van de bruiloft en van het wonder de zevende dag uitmaakt, dan komt deze voor als de sabbatdag van deze eerste week uit het leven van de Heere, dat Johannes ons voorstelt. Omdat nu uit onze verklaring van de Openbaring van Johannes blijkt dat volgens de bijbelse profetie voor Israël de gehele tijd van de wereld in een grote wereldweek verdeeld is, waarvan de eerste dag gelijk is aan 1000 jaar en waarvan de zevende dag is "de tijd van de verkoeling van het aangezicht des Heren (Hand. 3: 19), of het duizendjarige rijk (Openbaring . 20: 1 vv.), dan komt ons Jezus' tegenwoordigheid op de bruiloft en Zijn wonder, dat Hij doet, in een veelbetekenend licht voor. - Hij toont hier dat Hij degene is die aan Zijn eigen volk, de Hem door de profeten ten deel geworden beloften van een vreugdemaaltijd (Luk. 14: 15 vv.) zeker tot vervulling zal brengen, wel niet voor het volk in zijn hele menigte, maar toch degenen die Hem in geloof opnemen en Zich tot Zijn gemeenschap laten roepen. Het laat zich berekenen dat van die zeven dagen van 15-21 Februari van het jaar 27 na Christus de 16de februari die dag, waarop Johannes de Doper het getuigenis in Hoofdstuk 1: 29-34 aflegde, een Zaterdag geweest is. Daarom valt de bruiloft te Kana op de 21ste februari, op een Donderdag; Jezus kon dus van 18-20 februari zeer goed drie dagmarsen afleggen, de wet omtrent de reis op sabbat hinderde Hem niet. Met de Donderdag van het wonder te Kana staat dan in een zekere verwantschap de Donderdag van de Paasweek, als de Heere, omdat Hij Zich met de Zijnen tot viering van het pascha neerzet, begint met de woorden: "Ik zeg u dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het koninkrijk van God gekomen zal zijn (Luk. 22: 18) en omdat eveneens op die tijd van verkoeling van het aangezicht van de Heere wijst (MATTHEUS. 26: 29). Ook de hemelvaartsdag, die toch eveneens op een Donderdag valt, kan hierbij worden opgemerkt: de Heere ging toen voor Zijn persoon in in het rijk der heerlijkheid. Waarom Jezus met Zijn pas aangeworven discipelen juist naar Kana ging en niet naar Nazareth! De aanleiding schijnt - afgezien van Nathanaël, voor wie Hij Zijn woord gestand wilde doen - vooral Zijn moeder geweest te zijn, waartoe Hij nu wilde terugkeren onder omstandigheden, geheel van de vroegere onderscheiden en die na dit terugzien, nadat Hij sinds Zijn heengaan van Nazareth (Mark. 1: 9 vv.) nu meer dan zes weken van haar gescheiden was geweest, een bijzondere zegen moest hebben (vs. 4). Wat echter de bruiloft aangaat, tot welke Hij daar genodigd werd, was Hij nu zelf een bruidegom en bij Zich had Hij die eerste zielen, die Zijn Vader met Hem verloofd had (Hoofdstuk 3: 29); daarom behoorde Hij met alle recht op de bruiloft.

Toen Valerius Herberger, die vrome en rijk begaafde prediker te Fraustadt, in Posen in 1590 wilde huwen, vroeg hij aan zijn moeder, wie hij ter bruiloft zou nodigen; zij antwoordde: "Schrijf de Heere Jezus boven aan. " U zult nu zeggen: hoe zal ik dat doen, hoe nodig ik Die! Een brief kunt u tot Hem niet zenden, de post gaat niet naar de hemel, maar uw innig

verlangen dat Hij uw huwelijk heiligt, dat Hij met u in uw huis woont, moet de brief zijn en uw innig gebed de briefbezorger. Geloof het, het voert uw uitnodiging zeker naar boven! Neemt Hij het dan aan, zal Hij komen? Hij heeft het daar te Kana aangenomen, waarom zou Hij hier niet komen? U zult Zijn komst wel bemerken. Op zulke belangrijke dagen van het leven als de bruiloftsdag, is het hart voller van verschillende gedachten dan ooit. In het ene kamertje woont de vreugde, dat men een trouwe hulpe of een krachtige levensgezel gevonden heeft; in het andere kamertje woont de zorg: hoe zal ik met mijn hulpe door het leven komen! Ik heb voortaan niet alleen meer voor mij te zorgen en welke andere zorgen zich op zo'n dag opdringen. Als het nu midden in die drukte zo gerust, zo vreedzaam, zo blij wordt in de zielen van het bruidspaar, als het onder de bruiloftsgasten zo stil wordt, alsof zij in de kerk waren en daarbij toch de blijdschap uit de ogen ziet, ziet, zo is Hij daar, Hij heeft de uitnodiging aangenomen, Hij is gekomen. U ziet Hem niet, maar Hij is even zeker tegenwoordig, alsof u Hem zag. Als in een vroom, vrolijk gezelschap het gesprek plotseling ophoudt, als alle sprekers soms opeens zwijgen, dan zegt men wel: "Er is een engel door de zaal of kamer gevlogen" - hier gaat dan de Heere zelf daardoor.

Laat u, dierbare vriend! door mijn gebed bewegen, kom in mijn hart en huis, en breng tot mij de zegen. Niets baten moeite en zorg, zo Gij niet met ons zijt; waar Gij aanwezig zijt, daar brengt Gij zaligheid.

De eerste discipelen van Christus waren zeker allen discipelen van de Doper. Natuurlijk kwam hun diens levenswijze, de strenge ernst, het eenzame leven in de woestijn als het alleen was voor. Wat een contrast nu voor hen, als de Messias, op wie de Doper zelf hen had gewezen, hen het eerst op een bruiloft voert!

Er is, dat moeten de discipelen erkennen, een groot onderscheid tussen de oude en de nieuwe meester; de oude meester moet zo'n leven leiden, hij mag zich niet met bruiloften en dergelijke inlaten, want hij kan geen water in wijn veranderen; hij doopt slechts met water en niet met de geest, die door zijn vreugde in God de lust van de wereld overwint. Alle geestelijk leven, dat nog tot geen vastheid en innerlijke degelijkheid gekomen is, zoekt natuurlijk zijn hulp in een wettisch formalisme, in een uitwendige ascetiek, die het vlees doodt; het is daarom voor de kerk van de Heere geen ongunstig teken als in haar de vormen en de inrichtingen, waarin een uitwendige wereldverloochening haar behagen schept, allengs verdwijnen. Het geloof is alleen de overwinning, die de wereld overwint en met dit geloof komt evangelische vrijheid overeen.

De Heere wilde er op wijzen dat bruiloft en huwelijk geschikt zijn voor heiliging door de hemelse krachten, die Hij aanbrengt en voor alle tijden van de kerk een protest afleggen tegenover hen, die het huwelijk als iets profaans beschouwen, een wijze van beschouwing, die wij reeds in de apostolischen tijd zien ontkiemen (1 Tim. 4: 3). Verder moet de tijd in aanmerking worden genomen, waarin Jezus de uitnodiging tot de bruiloft aanneemt; kort vóór Zijn lijden zou Jezus bezwaarlijk Zijn discipelen op een bruiloft gebracht hebben (MATTHEUS. 9: 15). In die eerste tijd komt echter het aannemen van de uitnodiging ter bruiloft temeer als gepast voor, omdat dat naast Zijn zelfstandige betekenis nog een hoge

waarde heeft als symbool en afschaduwing (Hos. 2: 19 v. MATTHEUS. 22: 1 vv. Openbaring . 19: 7).

Men heeft gevraagd (maar reeds de vraag alleen is kwetsend voor het Christelijk gevoel), waarom Christus geen aards huwelijk heeft gesloten. De Heere wilde niet met een uit het getal van de mensen één vlees worden, maar met de hele mensheid door Zijn menswording en Zijn kinderen moesten voor Hem geboren worden niet als de eersten Adam in de weg van de natuurlijke geboorte, maar in de weg van de wedergeboorte moest het oude geslacht van zondaren vernieuwd worden tot een heilig volk van God, dat door Hem gevoed en verzorgd wordt, niet op natuurlijke maar op geestelijke wijze. Omdat het Hem dus niet betaamde zelf in het huwelijk te treden heeft Hij als ter vergoeding aan de echtelijke staat de hoogste eer willen aandoen, die daaraan verbonden kon worden, omdat Hij een bruiloft met Zijn zegenende tegenwoordigheid vereerde.

3. En toen er, ten gevolge van het nu zeer aanzienlijk vergroot aantal van gasten, waarop men niet had gerekend en die men bij de behoeftige omstandigheden van het huis niet kon onthalen, wijn ontbrak, omdat de geringe voorraad geenszins toereikend was dat elk van de aanwezigen een beetje nam (Hoofdstuk 6: 7), zei de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn. U zult dus naar Uw goddelijke almacht in het gebrek moeten voorzien, zoals eens de profeet Elia de weduwe te Zarphath uit haar nood redde (1 Kon. 17: 13 vv.).

Soms duurde de bruiloft verscheidene dagen, zelfs een hele week; Gen. 29: 27. Richt. 14: 15. Tobias. 9: 1; 10: 1. Uit deze omstandigheid verklaart men gewoonlijk het gebrek aan wijn. Maar volgens het verhaal schijnt het veeleer dat het feest slechts één dag duurde, zoals dit ook het geval moest zijn in niet bemiddelde gezinnen; daarom is het veel waarschijnlijker dat het gebrek aan wijn veroorzaakt werd door de onverwachte komst van zes of zeven nieuwe gasten, Jezus en Zijn leerlingen. - Wat bedoelt Maria als zij tot Jezus zegt: "Zij hebben geen wijn?" Dit woord heeft enige overeenkomst met het bericht van de zusters van Lazarus: "Die Gij liefhebt is ziek". Het is een stilzwijgende bede. Maar hoe komt het Maria in de gedachten in een dergelijk geval aan Jezus hulp te gaan vragen? Herinneren wij ons eerst dat het, als het gebrek aan wijn inderdaad aan de onverwachte komst van de Heere en Zijn leerlingen toe te schrijven was, ook in de aard van de zaak lag, dat Maria zich in de bestaande moeilijkheid het eerst tot Jezus wendde. Maar vervolgens moet men zich de opgewonden toestand voorstellen, waarin het gehele gezelschap inzonderheid Maria zich bevinden moest. Men vertelde elkaar wat in Judea gebeurd was, de getuigenissen op zo plechtige wijze door Johannes de Doper aangaande Jezus afgelegd, de wonderen bij de doop voorgevallen tot nu toe een geheim, maar door Johannes eindelijk bekend gemaakt, de proeve van buitengewone kennis door Jezus gegeven, toen Hij Nathanaël ontmoette. De gasten moesten zich vooral met de belofte bezighouden die door Jezus was (Hoofdstuk 1: 52) gedaan. De omstandigheid eindelijk dat Jezus voor de eerste maal met leerlingen verscheen, was voldoende om het nieuwe tijdperk, dat Hij nu intrad, luistervol aan te wijzen. Moest de zolang onderdrukte herinnering aan de wonderbare gebeurtenissen, die de geboorte van deze Zoon vergezeld hadden, op dit ogenblik niet met kracht in het hart van Maria ontwaken? Het met zoveel ongeduld verwachtte uur van Zijn openbaring (Luk. 1: 80) is eindelijk gekomen. Maria gelooft dat het haar toekomt, als die de eerste openbaringen aangaande Zijn toekomstige grootheid ontvangen had, het teken tot dit

beslissend ogenblik te geven. Haar Zoon is gewoon haar te gehoorzamen en zij grijpt de eerste gelegenheid die zich voordoet aan om haar vurige begeerte te vervullen. Vat men het woord van Maria zo algemeen op, dan begrijpt men dat zij niet zozeer de hulp van Jezus ten gunste van de verlegen bruidegom begeert, als wel een schitterende daad ter inwijding van het Messiaans koninkrijk.

Hoeveel van de verschillende feestdagen, die tot een Joodse bruiloft behoorden, reeds verlopen waren, verzwijgt Johannes voor ons. Genoeg, er ontstond gebrek aan wijn en Maria gaf dit aan Jezus te kennen. Waarom? Op die vraag is zeer verschillend geantwoord, omdat zij al vaker wonderen van Jezus gezien had? Die veronderstelling is even tegenstrijdig met het karakter van Jezus als met de wonderen. Openbaringen van Zijn goddelijke grootheid waren in de huiselijke kring, vóór Zijn openbaar optreden weinig voegzaam geweest, ten hoogste kon men uit Maria's vraag afleiden, wat zij al vaker in ogenblikkelijke verlegenheid met goed gevolg de wijze raad van haar eerstgeborene gehoord had, geenszins dat zij Zijn wonderkracht al had zien blinken. Zag zij dan heden op Jezus' buitengewone geboorte en jeugd terug? Wij durven niet bepalen in hoever die gedachte, opgewogen door dertig jaar van Zijn vergetelheid, haar nu tot de verwachting van het buitengewone kon stemmen. Maar allerminst kunnen wij geloven dat de woorden: "Zij hebben geen wijn" een ingewikkelde wenk voor Jezus bevatten moest om met de Zijnen heen te gaan. Jezus' antwoord toont althans duidelijk dat Hij het niet zo opgevat heeft. Nee, om Maria's woord te begrijpen, moeten wij haar als de moeder van de Messias beschouwen, die Hem nu voor de eerste keer op de leeftijd en in het karakter van een leraars in Israël tevoorschijn ziet treden, van Zijn eerste vrienden verzeld. Maria meent dat nu het tijdstip van uitstel en zwijgen voorbij is en haar ziel wordt met verwachting van iets groots en heerlijks vervuld. Heeft zij door de Doper vernomen wat enige weken geleden bij Jezus' doop in de Jordaan is gebeurd; hebben Nathanaël of Petrus haar van het buitengewone verhaald, dat hen het eerst tot haar Zoon had gebracht? Onwaarschijnlijk is het een evenmin als het ander en verklaarbaar wordt zo haar mening, dat nu voor Jezus het uur van handelen sloeg. De herinnering van het gebrek aan wijn geeft daartoe de wenk, wellicht van veelbetekenende blikken en gebaren vergezeld. Maar op haar taal zo opgevat past het antwoord van Jezus uitstekend

4. Jezus, Zich hier weer de mannelijke Zoon betonend, die Hij was 12: 5"), zei tot haar: Vrouw, (Hoofdstuk 19: 26) wat heb Ik met u te doen? 1) waarom wilt u ook nu nog uw betrekking als moeder doen gelden, als moesten uw gedachten en wegen ook de Mijne zijn? Nu is een andere betrekking geldend en moet u integendeel op Mij letten, wat Ik wil doen (2 Sam. 16: 10. Jes. 55: 8 v. MATTHEUS. 12: 48). Mijn uur 2), waarop Ik voor het volk van Israël moet optreden en Mijn tekenen en wonderen moet openbaren, is nog niet gekomen, zoals u meent; u moet die echter niet als Mijn moeder willen bespoedigen, maar Die over Mij laten regeren, die Mijn Vader is (Luk. 2: 49).

1. Met het woord: "vrouw" geeft Jezus te kennen dat Hij in de zaken van Zijn roeping niet onder het vijfde gebod is geplaatst, in overeenkomst met Deut. 33: 9, waar het de dienaren van het heiligdom als plicht gesteld wordt tot vader en moeder te zeggen: "ik zie hen niet"

De twaalfjarige knaap verbrak met Zijn Woord: "Moest Ik niet zijn in de dingen van Mijn Vaders?" de banden van vlees en bloed, die Hem met vader en moeder verbonden, in gehoorzaamheid aan Zijn God en Vader, om een nieuwe band van gemeenschap tussen Zich en Zijn ouders te weven. Zo verbreekt de Heere nu Hij Zijn Messiaanse loopbaan begint, met het woord: "Wat heb Ik met u te doen?" de natuurlijke banden, die tussen Hem en Zijn moeder nog hebben bestaan. Nu moet Maria in haar Zoon haar Heer erkennen; zij moet een geheel nieuwe betrekking intreden, als zij een waar deel wil hebben aan de Heer en Heiland, die zij voor de wereld gebaard heeft.

Als Jezus Zijn moeder met een streng woord tot geduld vermaant en haar in Zijn roeping zich niet laat inmengen, heeft Hij haar daardoor iets gegeven, dat zij nodig had, als zij tot geloof in Hem komen zou. Voor Maria was het om redenen, die voor de hand liggen, moeilijker zich aan Hem als aan haar Verlosser, in wie zij evenals anderen moest geloven, over te geven; daarom kon de liefde tot haar, die niet zonder waarheid mocht zijn, zich niet anders betonen dan daardoor, dat Hij, waar Hij in Zijn roeping handelt en spreekt haar niets meer toestaat dan anderen. Terwijl Hij haar zo stelt op de plaats, die haar, zoals zij ook spoedig voelt, toekomt, maakt Hij haar zo veel mogelijk het geloof gemakkelijker en geeft een tegenwicht aan het gewone samenleven. Hij eert haar als Zijn moeder, maar niet ten koste van Zijn Vader, van Zijn roeping en de ware liefde tot haar, die aan haar ziel denkt.

Maria moest dadelijk bij dit eerste terugzien, nadat Hij met de Geest gezalfd en de Meester van Zijn discipelen geworden was, begrijpen dat zij in hetgeen, dat Hij van nu aan zou moeten doen, niet meer zo tot Hem stond als de moeder tot de zoon, maar als een vrouw tot de Man van God.

Niet tussen Maria en haar zoon, maar tussen God en Zijn Zoon moest worden besloten of en wanneer de Heere Zijn heerlijkheid zou openbaren. Terwijl Jezus tot de werkelijke Maria zegt: "Vrouw, wat heb Ik met u te doen"? spreekt de Roomse Maria tot Hem: "Jezus, wat heb ik met U te doen!"

De Heere noemt Zijn moeder een vrouw, opdat niet sommigen zouden menen dat de heilige maagd van een voortreffelijkere natuur was dan anderen van haar geslacht. Hij zegt dit te voren, om de latere verdeeldheden en ketterijen op aarde, opdat niet enigen uit al te grote bewondering voor de heilige maagd zich tot de dwaze waan van deze ketterij zouden laten verleiden.

Hij ziet het graag, als de een voor de ander tot Hem bidt, maar Hij laat geen biddende of voorbiddende mens ook maar de schijn, die anderen zou doen geloven, als had door zijn verdienste of om zijnentwil de hulp plaats gehad.

Dat het veel besproken: "Vrouw, wat heb Ik met u te doen?" niets krenkends bevat, zal men bij de herinnering gevoelen, dat hier alles afhing van de toon; dat het gehele woord slechts betekent: laat aan Mij over, wat niet tot de kring van uw bemoeiing behoort" en dat het daarbij gevoegde: vrouw door Jezus nog in het laatste uur gebruikt werd, toen Hij Maria van het kruis een bewijs gaf van Zijn tedere zorg.

Eigenlijk staat in het Grieks: "Vrouw! Wat is er tussen Mij en u!" Die woorden werden door de Heere gesproken uit de zelfbewustheid van Zijn goddelijk Zoonschap, waarin Hij geen moeder kent en alleen spreken kan van God Zijn Vader.

Die spreekwijze is een uitdrukking, die vaak in het Oude Testament voorkomt en die men soms zelfs bij ongewijde Griekse schrijvers aantreft (Richt. 11: 12. 2 Sam. 16: 10. 1 Kon. 17: 18. 2 Kon. 3: 13.

Deze zegswijze betekent altijd dat een welwillende of vijandige betrekking, die de ene partij tot stand wil brengen, door de andere wordt afgewezen. Maria had de grote verandering begrepen, die op dit ogenblik met haar Zoon plaats had, maar zoals vaak het geval is met onze godsdienstige kundigheden, op de praktische gevolgtrekking, die daaruit voor haar voortvloeide, had zij niet gelet. Jezus is verplicht haar dit te herinneren; en in welk opzicht ben Ik van u afhankelijk in de taak, die Ik nu vervul!" Het is voor Maria een niet verwachte inlichting over de verandering, die plaats gehad heeft.

Ons inziens heeft de Heere, als geworden onder de wet en gekomen om die te vervullen, naar het vijfde gebod gehandeld en aan Zijn moeder vooraf mededeling gedaan dat Hij op deze bruiloft het eerste van Zijn wonderen doen zou. Is het wonder, dat de moeder de openbaring van de heerlijkheid van de Zoon met sterk verlangen tegemoet ziet en die bespoedigen wil? De terechtwijzing van de Heere klinkt naar onze vertaling hard, niet naar de Griekse tekst: "Wat aan Mij en aan u" (v. L).

2. Zijn uur is Zijn tijd, zoals de Vader die voor Hem tot handelen of lijden bepaalt door de gelegenheid en in Zijn Geest, in tegenstelling tegen dat uur dat voor Hem door het goeddunken van de mensen wordt bepaald. Zo is dus het wijzen op Zijn uur hier een vertroosting voor Zijn moeder, dat Hij voor het juiste ogenblik van de juiste uitkomst (Hoofdstuk 5: 19 vv.) zeker is. Daarom kon ook Maria de dienaars, die wisten hoe de wijn ten einde liep en natuurlijk het meest beangstigd waren, de aanwijzing geven om te doen, wat Jezus hun zou zeggen.

5. Zijn moeder, aan die aanwijzing zich ootmoedig onderwerpend, maar nu ook door Gods Geest geleerd dat Jezus' woord nog een opening gaf om te verwachten dat Hij iets doen zou (vgl. MATTHEUS. 15: 27), zei tot de dienaars: Wat Hij u zal zeggen, doe dat (Gen. 41: 55).

Zij is zeker dat de hulp niet zal uitblijven en maakt gereedheid, om als die komt, die dan op te nemen. Zo ook u, als u echt gebeden heeft! Wees dan maar stil en wacht gerust het uur, dat uw Heiland al heeft uitgekozen. Maak u in alle ootmoed gereed om als het komt, het met opgewektheid te begroeten. Wacht met vast vertrouwen de uitkomst, al schijnt het uw ongeduldig verlangen lang op te houden. De Heere, die u in geloof heeft aangeroepen, weet alle dingen en heeft nog nooit het juiste ogenblik verzuimd dat hulp nodig was. Daaraan erkent men Gods kinderen en daarin onderscheiden zij zich van de kinderen van deze wereld, die ook wel soms de Heere verzoeken, of het dan waar is, wat men zegt, dat Hij het gebed verhoort; de kinderen van God kennen hun Heer; zij bidden met vol vertrouwen en kunnen wachten als zij Hem hebben gebeden. Maar de kinderen van deze wereld begrijpen het

wachten niet en als de Heere niet op hun uur helpt, d. i. op dat uur dat zij hebben uitgekozen, dat zij Hem hebben gesteld en voorgehouden, dan wenden zij zich af en zeggen: "Hij helpt toch niet!"

Het door de Vader bepaalde uur om door een wonder Zijn heerlijkheid te openbaren, was voor Jezus nog niet gekomen; het zou ook niet gekomen zijn, als in Maria's ziel niet iets was voorgevallen, dat bewerkte dat het uur kwam en de hulp krachtig kon komen (dit namelijk, dat Jezus de ter zijde stelling van Zijn moeder, die Zijn werk dadelijk van Hem verlangde, nog voordat Hij de eerste stap tot bevestiging daarvan deed, kon volbrengen, zonder dat zij verstoord werd en in twijfelingen raakte). Maria en de Kananese vrouw vormen een paar; hier evenals daar de verootmoedigende en louterende weigering van de Heere, hier evenals daar het gewillige buigen en het geloof, dat niet weet, maar vertrouwt en dat de Heere als het ware in Zijn woorden vangt. Hier evenals daar de overgave, het Zich overwonnen geven van de Heere, die Zich geweld laat aandoen door het geloof van de Zijnen. Het geloof van de verootmoedigde Maria is het heerlijke verbindingsmiddel tussen de weigering en de toestemming van haar bede.

Meteen voelt Maria de bedoeling van het woord van de Heere en treedt eerbiedig terug, terwijl zij de dienaren van zich afwijst en heenwijst op Hem, die alleen te bevelen had en alleen gehoorzaamd moest worden. En nu, wat Maria hier tot de dienaren zegt, dat zegt zij tot geheel de kerk: "Wat Hij u zeggen zal, doe dat. " Zeker, Maria was de gezegende onder de vrouwen, maar is deze onderscheiding van God dan ook niet genoeg!

6. En daar waren op de plaats vóór de bruiloftskamer zes stenen watervaten gesteld naar de reiniging van de Joden, waarvan in Mark. 7: 3 vv. gesproken wordt en waartoe men veel water nodig had, elk houdende twee of drie metrieten 29: 40").

Die aangeduide maat was zeer aanzienlijk; zij bedroeg 27 Kan (Rilliet), of zelfs 39 Het geheel bedroeg daarom ongeveer 500 kan.

De grote kwantiteit van het in wijn veranderd water is te begrijpen uit het karakter van het wonder, dat was om te zegenen, waarbij moet worden aangenomen dat de overvloed volgens Jezus' bedoeling ten goede van het bruiloftspaar kwam. Ook moet worden opgemerkt, dat de Heere de menigte van de wijn was bepaald door de zes kruiken, die daar stonden. Omdat Hij bovendien als zegenend wonderdoener niet slechts de behoefte had af te meten, had Hij te meer aanleiding om niet te blijven beneden deze door de omstandigheden aangeboden kwantiteit, een of twee kruiken te veranderen en de andere niet.

Als men de bedenking wil inbrengen dat de hoeveelheid wijn de gasten aanleiding tot overdaad gaf, kon men evengoed verlangen dat God om de zuipers de wijnoogst moest doen mislukken; het misbruik was echter in deze kring, bij de tegenwoordigheid van Jezus en na het wonder, dat met heilige vrees vervuld had, het minst te vrezen.

Hierdoor laat Christus zien dat Hij geen strijd heeft tegen een bruiloftsfeest, noch aan iets dat tot de bruiloft behoort, als versiering en vrolijkheid, eten en drinken, zoals het gebruik van het

land die eist, hoewel het schijnt als was het overvloed en verspilling en een wereldse zaak, in zoverre dat alles met mate plaats heeft. Of er bij de Joden dansen zijn geweest, weet ik niet (in de Psalmen wordt vaak genoeg van dansreien gesproken), maar omdat het gewoonte is, evenals gasten nodigen, groen maken, eten, drinken en vrolijk zijn, kan ik het niet veroordelen, wel de overmaat, wanneer het onkuis geschiedt of teveel. Dat er echter zonden plaats hebben, is niet de schuld van het dansen, omdat ook aan tafel en in de kerken dergelijke dingen plaats hebben, evenals het niet de schuld van eten en drinken is dat sommigen als zwijnen worden. Wanneer het er echter ordelijk toegaat, laat ik aan de bruiloft haar recht en haar gewoonte en dans ik ook.

De kruiken komen juist in aantal overeen met de discipelen, die Jezus vergezellen. Zij zijn dus de uitdrukking van dankbaarheid jegens de gastheer en een gedenkteken van de zegen van de Meester over de nieuwe onder Zijn bestuur gestichte gemeente.

Luther verklaart de zes kranken typologisch van de arbeid en de moeite, die de Joden bij dergelijke reiniging hebben, omdat de sabbat, de zevende dag er nog niet is; die zevende dag breekt nu aan, het is de grote dag van de Messias, de Heere Jezus Christus.

De Heere geeft hier een aardse voorstelling van dat bruiloftsmaal, wanneer Hij met hen van de vrucht van de wijnstok in het rijk van Zijn Vaders drinken zal.

Het gewone gebruik van deze watervaten wordt genoemd; zij waren daar "naar de reiniging van de Joden", dus om voor al die velerlei doeleinden te dienen, waarop bij Markus op de boven aangehaalde plaats wordt gewezen, waartoe veel water nodig was; daarom de grote kruiken. Verder moeten wij opmerken dat de uitdrukking: "naar de reiniging van de Joden" te kennen geeft dat de schrijver van het evangelie, toen hij het schreef, niet meer onder Joden leefde, noch zich zelfs onder hen telde. Ten slotte mag een opmerking over het eigenaardig karakter van het hier vertelde wonder niet achterblijven. Als de Heere in MATTHEUS. 11: 5 van Johannes de Doper verlangt dat hij in de door Christus verrichte daden de vervulling ziet van de voorspellingen, Jes. 29: 18 vv. ; 35: 5 vv. , dus het aanbreken van de Messiaanse tijden, zo is daardoor aan Zijn wonderen de betekenis van "tekenen" welke naam zij toch ook dragen, onweersprekelijk verzekerd. De Heere verlangt dat men ze niet eenvoudig als feiten ziet, maar erkent wat ons daardoor moet worden geleerd. In aansluiting nu aan het genoemde doel van het water in de kruiken, dat het volgens Joodse wijze tot reiniging, dus tot uitwendige zuivering moest dienen (Hebr. 9: 13), moet er op worden gewezen hoe door de verandering van het water in wijn de omzetting uit het Oude in het Nieuw Testamentische te kennen wordt gegeven. Uit het water van de voorbereidende Mozaïsche oekonomie maakt Jezus de wijn van de nieuwtestamentische vervulling (MATTHEUS. 9: 17). In de plaats van het water tot uitwendige afwassing, stelt Hij het middel van inwendige levendmaking en bekrachtiging. In plaats van de zuiver symbolische reinheid, die toch de oude natuur niet kon wegnemen, stelde Hij de Geest van het nieuwe leven. Zo treedt dit eerste teken, krachtens Zijn ver uitstrekkende betekenis, met alle recht aan de spits van alle verwante daden van Jezus als een openbaring, waarin zich het hele doel van Zijn zending openbaart, maar zich nog om zo te spreken, op een verborgene wijze openbaart, overeenkomstig de trap van

vernedering, waarop de Heere nog staat en zo, dat niet de ogen van het vlees, maar van de geest door het geloof in staat zijn om Zijn heerlijkheid op te merken.

7. Jezus zei, snel nadat Maria de dienaren de aanwijzing (vs. 2) gegeven had, tot hen: Vul de watervaten, die door het gebruik voor de reiniging (vs. 6) nu leeg zijn geworden, opnieuw met water. En zij, door de Geest van God geleid, die hen niet mechanisch, of als werktuigen zonder wil liet gehoorzamen, maar hen maakte tot medehelpers aan het wonder, hoewel zij er nog onbewust van waren, vulden ze tot boven toe, overeenkomstig de bedoeling van de Heere.

8. En Hij, die onder het vullen zijn werk van de verandering al had volbracht, zei tot hen: Schep nu uit de vaten in de drinkschaal, wat u daarin heeft, geen water maar wijn en draag het tot de hofmeester, de bestuurder van de maaltijd (Sir. 32: 1), opdat hij het proeft. En zij droegen hetgeen zij geschept en in de schalen hadden gegoten, terwijl zij al bij het scheppen gewaar waren geworden wat met het water onder het vullen van de kruiken gebeurd was. Zij wachten zich echter bij hun overreiken het gebeurde te verraden, zij gaven de wijn over zonder op te merken dat die water (?) was geworden en volbrachten zo de hele bedoeling van de Heere.

Door haar woord tot de dienaars, dat bij dezen op ontvankelijke bodem viel, heeft Maria het uur dat tot hiertoe nog niet was gekomen, doen komen, zodat de Heere erkende dat Hij nu al naar de wil van de Vader Zijn heerlijkheid moest openbaren. Wij merken hier bij Maria en de dienaars (vroeger hadden zij zich met de mededeling van het naderend gebrek aan wijn tot Maria gewend en nu had deze hen op haar Zoon als de enigen Uithelper gewezen) iets op van hetgeen de woorden van Sulamith in Hoogl. 1: 12 willen zeggen: "Terwijl de Koning aan zijn ronde tafel is, geeft mijn nardus zijn reuk. " Daarom is het ook een zekere bevrediging en blijdschap, waarmee Jezus Zich tot de dienaars begeeft en hen Zijn eerste bevel geeft, dat zij van hun kant niet enkel als dienaars van het huis, maar veelmeer als Zijn dienaars, als door Gods Geest bewogen, opvolgen. Dat zij daarbij niet denken dat weer het middel voor de Joodse reiniging moest worden gehaald, ligt voor de hand, want de wassing vóór de maaltijd was voorbij en voor die na de tafeltijd was het nog geen tijd; zij bevinden zich dus in dezelfde toestand als later de apostelen bij de beide wonderen van de spijziging, toen zij het volk zich lieten neerzetten en de Heere de broden brachten om te zegenen: zij vermoedden iets groots en waren met een verheven gevoel vervuld. Hoewel zij natuurlijk niet weten wat er zal gebeuren, hebben zij er toch bewustzijn van, dat dit hun waterputten met het gebrek aan wijn, dat zij wel kenden, in enig nader verband stond. Het kan niet twijfelachtig zijn dat het volbrengen van de verandering gedurende de tijd van het vullen van de kruiken voorvalt, niet in die van het scheppen. Dat blijkt uit het woord van de Heere: "Schep nu en breng het de hofmeester" duidelijk, hetgeen toch veronderstelt, dat het wonder al gebeurd is. Over de manier van de verandering zeggen de kerkvaders, dat hier niets anders geschied is, dan wat bij langzame ontwikkeling jaarlijks in de wijnstok plaats heeft; zij nemen dus het wonder op als een bespoedigd natuurproces. Hiertegen zijn echter velerlei bedenkingen, zeker is het van heerlijke betekenis, als men het met Neander karakteriseert, als een verandering van de kracht van het water tot de kracht van wijn; alleen zouden wij in plaats van "kracht" liever "wezen" willen zeggen. Juist in het veranderen, zegt Schultze, bestaat het eigenaardige van deze daad,

waardoor Jezus vanaf het begin op alle Zijn wonderen en in het algemeen op zijn hele werkzaamheid als Verlosser en Heiland een helder licht werpt. Veranderen toch is niet verwoesten, om in de plaats van het vernietigde iets nieuws te plaatsen, maar iets in een nieuwe toestand overplaatsen, zodat van het vroegere oude niets meer te bemerken is. Alles wat eens uit de scheppende hand van Zijn Vader is voortgekomen, of door Hem gewild was, dat wil en kan de Heere niet vernietigen, maar wel moet het natuurlijke, in een nieuwe toestand gebracht, veranderd worden; daarom blijven alle natuurlijke betrekkingen in het Christendom bestaan, de familie, de staat, wetenschap, kunst, niets wordt verwoest, maar door de christelijke geest geplaatst in de volkomen en door God gewilden, met zijn bestemming overeenkomstige toestand. Zo spreekt ook Godet zich uit: "Indien het werk van de natuur de laatste gedachte van de Schepper was, dan was zeker het wonder in de hoogste mate onwaarschijnlijk; want zo'n daad zou als een latere verbetering voorkomen en iets dergelijks zou voor zo'n Meester onwaardig zijn. Wanneer echter de tegenwoordige natuur een ontwerp is, waaruit zich onder medewerking van het vrije schepsel een hoger werk moet ontwikkelen, waarin de stof eenvoudig het orgaan en het afschijnsel van de Geest moet zijn, dan is het wonder voor de denker de voorlopige openbaring, het verblijdend voorspel van deze nieuwe orde van zaken. Het is niet een eindbetaling, maar een handgeld. " Uitvoerig heeft Nebe geprobeerd aan te wijzen, dat het begrip van openbaring met inwendige noodzakelijkheid wonderen eist. De zonde, schrijft deze, heeft de mens uit de nabijheid van God verwijderd en hem de organen dichtgesloten, waarmee hij God gewaar kan worden: hij is een fysisch wezen geworden, een natuurlijk mens, wiens hart aan deze wereld hangt en wiens zintuigen alleen voor het zinnelijke gesloten zijn. Wil God Zich openbaren, dan moet Hij Zich voor onze uitwendige zinnen, op handtastelijke wijze bekend maken, Hij moet door de zinnen de hele mens in beweging brengen. De wonderen zijn als het ware de stemhamer, die de snaren in de harten van de mensen weer aantrekt en spant, waarin de Heilige Geest wil grijpen - alleen op het wonder komt de openbaring van God tot stand. Is deze de betrekking tussen beide, dan spreekt het vanzelf dat het wonder, dat voor de openbaring dient, zich ook van hetgeen geopenbaard moet worden in een zekere harmonie, in een geestelijke verwantschap moet bevinden; het wonder toch moet voor een bepaalde openbaring de weg tot het hart bereiden. De openbaringen van God nu hebben een gemeenschappelijk doel, een groot centraalpunt; zij doelen namelijk allen op een en hetzelfde, namelijk op de verlossing. Verlossing is echter niet een nieuw voortbrengen, een tweede schepping, de schepping is een absoluut voortbrengen; de verlossing is dat niet, die veronderstelt integendeel een eerste voortbrenging; zij wil dit teweeggebrachte, dat in een abnornale toestand gekomen is, weer rechtzetten; verlossen is de banden van een gebondene losmaken, een gevangene weer de vrijheid schenken, - een herstelling in de vroegere toestand, een herstelling in de staat van ongeschondenheid, dat is de verlossing. Evenals echter de verlossing de gevallen mens van de zonde bevrijdt om daarna zijn wezen te bekrachtigen en te verhogen, zo zullen wij moeten verwachten dat daarom ook het wonder in overeenkomstig parallelisme het bestaande, het gevondene, tot een hogere bestaanswijze brengt. Ieder wonder is een lid in de keten, waaraan de grote God van hemel en aarde door de almachtige kracht van Zijn heilzame genade de aarde uit de klauwen van de zonde wil losmaken en verplaatsen in het zalige kindschap van God. Ieder wonder is een bestanddeel van de openbaringsgeschiedenis, dat haar volkomener maakt, een zeker kenteken dat weer een belangrijk uur in het rijk van God is geslagen. In de spiegel van het hier aanwezige teken, als men eerst op de zes stenen watervaten voor het volbrengen van het

wonder ziet, komt het Jodendom voor gelijk aan de werkdagen, waaraan de sabbat ontbreekt, als de moeite en de arbeid, waaraan de vrede en de vreugde van de Heilige Geest nog ontbreekt. Als men daarna, na het volbrengen van het wonder, de vaten beschouwt, blijkt het onderscheid van de beide bedelingen zeer nauwkeurig: hier wet, daar genade, hier uitwendige reiniging, daar inwendige verheuging. Er heeft echter geen nieuwe schepping plaats, maar het wezen van het water gaat over in dat van wijn; zo moet ook het Oude Testament verhoogd worden in het nieuwe. Christus nu, die hier door Zijn gave in de plaats van de bruidegom treedt, volbrengt deze handeling. Zo openbaart zich hier Christus als de ware Messias. Opmerkelijk is Lampes woord: terwijl de wonderen van Mozes beginnen met de verandering van water in bloed (Ex. 7: 14 vv.) beginnen de wonderen van Christus met de verandering van water in wijn. Daardoor kwam het grote onderscheid tussen Mozes en Christus aan het licht (2 Kor. 3: 7 v.). De eerste bedient het ambt van de dood, deze van het leven. Eindelijk nog halen wij Steinmeijers verklaring van het wonder aan: "De gehele voorstelling is er op ingericht om Jezus' daad als een verandering voor te stellen. Dit nu is in de eerste plaats symbolisch op te vatten: de heerlijkheid van Hem treedt hier voor ogen, die noch verwoest, noch schept en die toch het oude nieuw maakt - het is de heerlijkheid van de Hersteller, de Verlosser. Maar hierbij komt het profetische: het zal aan het rijk van God gelukken de verandering van het oude in het nieuwe op aarde te bewerken (Openbaring . 21: 5). Het wonder te Kana opent in het vierde evangelie de gehele werkzaamheid van Christus op aarde. Juist dat dit bovenaan geplaatst is versterkt ons in de overtuiging dat het symbolisch-profetisch de heerschappij te kennen geeft, die het rijk van God op aarde in zijn zegevierende loop verkrijgen zal. " Van onze kant voegen wij hier nog bij dat diensvolgens de Openbaring van Johannes in een zelfde verhouding tot het vierde Evangelie komt, als de Handelingen der Apostelen tot het derde Evangelie; het is als het ware de tweede rede op die eerste. Evenals echter het vierde Evangelie een aanvulling is van het derde (als ook van het tweede en eerste), zo is de Openbaring enigermate een aanvulling van de Handelingen der Apostelen, met dit onderscheid dat zij natuurlijk als profetisch boek de feiten voorafgaat, terwijl de Handelingen als historisch op die volgt. Hierdoor wordt opnieuw bevestigd wat wij al vaker in de gelegenheid waren op te merken, dat de derde en vierde evangelist in een zekere verwantschap tot elkaar staan, dat zij als besluit van de Nieuw Testamentische Schrift in elkaar voegen, evenals de schakels van een ketting en daarom zeker ook omtrent het einde van de apostolische tijd in persoonlijke betrekking met elkaar hebben gestaan, zoals onze voorstelling van de tijdsomstandigheden sinds Paulus' gevangenschap te Rome tot aan Jeruzalems verwoesting, in het tweede aanhangsel tot dit deel dit nader uiteenzet.

Wat een kiese, koninklijk eenvoudige manier van wonderen doen. De Heere zegt niet tot het water: word wijn. Nee, dit zou een valse wonderdoener of een wonderdoener in een verdicht verhaal gedaan hebben; maar zoals het nu gebeurd is, was het alleen de Heere waardig. Ten eerste doet de Heere Zijn wonderen nooit met enig opzet. Hij noemt ze zelf niet eens wonderen, maar goede werken, die Hij naar de wil van de Vader aan de mensen toont. En waarom noemt Hij ze eenvoudig Zijn werken? Omdat het doen van wonderen Zijn natuurlijke bezigheid is, zodat het veeleer een wonder is als Hij geen wonder doet; want dit is een inhouden van Zijn kracht. Zoals de zon omringd is door haar stralen, zo is de Heere der heerlijkheid omringd door Zijne wonderen, want Hij zelf is het wonder aller wonderen en Zijn naam is de Wonderlijke. Kan een koning tot zijn volk komen zonder gevolg? Evenmin zou de

Messias komen zonder wonderen. Hij is de Heere. Stond de Heere ooit verbaasd over een wonder? Nee, de mensen waren soms buiten zichzelf van verrukking bij het zien van Zijn grote daden en riepen het uit in de woorden: Wij hebben heden ongelooflijke dingen gezien. Maar voor de Heere zijn de wonderen zo gemeenzaam, als ons de meest dagelijkse verrichtingen en de doden wekt Hij op, zoals wij onze slapenden wakker maken. Trouwens, een wonder is een betrekkelijke zaak. God heeft een menigte levenskringen aan elkaar ondergeschikt gemaakt en wat nu in de ene levenskring een wonder is, dat is voor een andere, hogere, hemelse levenskring een gewone zaak. Wij kunnen dus gerust zeggen dat er voor God en dus ook voor Christus geen wonderen bestaan, maar wel werken, die echter voor ons en onze lagere, aardse levenskring waarachtig wonderen zijn. In plaats dus van het wonder onmogelijk te houden, zoals de ongelovigen doen, moeten alle verstandigen inzien dat wonderen de volstrekt noodzakelijke gevolgen van een waarlijk Goddelijke verschijning, openbaring, afkomst op menselijk gebied zijn. Waar God komt, daar moeten de wonderen onmiddellijk volgen, want de komst van God is zelf een wonder. Nu is Christus God geopenbaard in het vlees en uit dit wonder vloeien al Zijn wonderen zo vanzelf voort als de beken uit de bron en de stralen uit de zon. Daarom bevat het Evangelie niet enkele op zichzelf staande wonderen, maar veeleer een organisme, een levend samenstel van wonderen. Het is dus meer dan vermetel om God de macht te ontzeggen van dingen te doen, die buiten de kring van onze begrijpelijkheid liggen? Begrijpt iemand hoe hij bestaat uit lichaam en ziel? Nochtans bestaat hij. Zo is ook de vraag niet: is het wonder begrijpelijk, maar is het onbestaanbaar, dat is; is het onmogelijk voor Hem, voor wie niets onmogelijk is? Zijn de wonderen van de Schrift onnatuurlijke en daarmee ongerijmde wonderen? Immers niet, zij zijn integendeel de meest natuurlijke uitdrukkingen van Gods macht en heerlijkheid. Zij zijn niet tegen de natuur, maar overeenkomstig de natuur. Zij zijn de vruchten van de gewone wetten en krachten van de natuur, maar die wetten en krachten door Goddelijke almacht geconcentreerd, als in een brandpunt gebracht. De verandering van water in wijn en de later plaats hebbende vermenigvuldiging van de broden zijn hiervan de voorbeelden en toonbeelden. Brengt niet de wijnstok uit de sappen, die hij in zich heeft en ontvangt, de druiven en de druiven de wijn voort en brengen niet weinige graankorrels in de aarde gezaaid, vele graankorrels en die vele graankorrels meel tot vele broden voort? Welnu, wat de natuur in de loop van maanden doet, dat doet Christus hier en bij de vermenigvuldiging van broden in een ogenblik. En kan dat bevreemden; heeft God de middelen nodig, heeft Hij de wijnstok nodig om wijn en het zaaien van de zaadkorrels nodig om meel en de kunst om brood voort te brengen? Immers nee; die de wijnstok voortbrengt, kan ook het brood voortbrengen. Ik zou niet weten hoe voor het ene meer macht vereist wordt dan voor het andere. Ja de wonderen van de Schrift zijn zo weinig onnatuurlijk, dat zij zelfs overeenkomstig zijn met de tijd waarin en de plaats waar zij plaats vinden. Of is de verandering van water in wijn niet op zijn plaats en tijdig bij een bruiloft, waar wijn ontbreekt en de vermenigvuldiging van brood, waar een menigte van honger dreigt te bezwijken? Zo zijn de Egyptische plagen ook grotendeels Egyptische natuurverschijnselen. God wilde er juist de Egyptenaren mee verkondigen, dat Hij de Heere van de natuur en van alle volken was. Men zegt: ook al de valse godsdiensten hebben haar wonderen. Het is zo, maar welke wonderen? Wonderen die God geheel onwaardig zijn en die bovendien alleen voorvallen in de grijze voortijd, in de nacht van het begin van de volken, in hun voorhistorische tijd. Maar bij de ware godsdienst, de godsdienst van de Schrift, gebeurt het juiste tegendeel. Daar gebeuren geen wonderen dan God ten

hoogste waardig en daar gebeuren zij niet vóór de historie, maar gedurende de historie van de Schrift, buiten welke wij geen wonderen kennen en niet in het allereerst begin en nu en dan; Nee, de geschiedenis van de wonderen doorloopt honderden, ja duizenden jaren. Vóór de zondvloed gebeurde er geen enkel wonder. Pas na de ontwikkeling van het menselijk geslacht, toen ieder kon zien en oordelen en onderscheiden, kwamen de wonderen van God, van de Schrift, de ware wonderen. Verdichte wonderen moeten voor het licht van de beschaving verdwijnen, zoals het bijgeloof in spoken en heksen voor dat licht verdwijnen moest en verdwenen is; maar de wonderen van de Schrift zijn in het volle licht van de beschaving, in het midden van de meest verstandelijke ontwikkeling van Israël en de volken geschied en alleen het voor alle overtuiging onvatbaar ongeloof van vroegere en van onze tijd kan hun waardigheid voor God en historische waarheid niet aannemen.

9. Toen nu de hofmeester het water, dat wijn geworden was, geproefd had (en hij wist niet, vanwaar de wijn was, omdat hij bij de in vs. 7 en 8 meegedeelde gebeurtenissen, op de voorplaats van de bruiloftskamer nietgeweest was, maar de dienaren, die het water geschept hadden, wisten het en hadden, toen zij naar het vanwaar waren gevraagd, antwoord kunnen geven), riep de hofmeester de bruidegom, omdat hij veronderstelde, dat deze de wijn nog in voorraad had gehad, zonder dat hij daarvan iets had gezegd.

10. En zei tot hem. Ieder man in de hele wereld zet, als hij een gastmaal aanricht, voor zijn gasten eerst de goede wijn op, om hem daarvoor eer te bewijzen en wanneer men goed gedronken heeft (Gr. dronken geworden is), zodat men beter en minder niet meer juist kan onderscheiden, dan de minderen, om kosten te besparen. Maar u heeft omgekeerd gehandeld: eerst de mindere wijn ons voorgezet en daarentegen de goede wijn, die u nu laat schenken, tot nu toe bewaard.

Over deze hofmeester is het eerst de vraag welke plaats hij uitwendig tot het bruiloftsgezelschap innam. De Griekse taal maakt namelijk onderscheid bij gastmalen tussen de architriklinos of tafelmeester, de overste van de tafeldienaars, aan wie de zorg voor spijs en drank en de gehele inrichting van het maal was opgedragen en die tevens de voorproever van spijzen en dranken was en de Symposiarchos of ceremoniemeester (arbiter bibendi), die door de gasten zelf uit hun midden werd gekozen. Omdat in de grondtekst het eerste woord gebruikt wordt, schijnt het dat wij ook hier aan die tafelmeester moeten denken. Hiermee strijdt echter dat hij aan de ene kant op een afstand van de dienaren en aan de andere kant tot de bruidegom in vertrouwde betrekking staat. Wij hebben hier een Joodse maaltijd voor ons, waarop wij de onderscheiding van Grieken en Romeinen niet kunnen overdragen, maar waarbij het begrip van tafel- en ceremoniemeester samenvallen. Daar was eigenlijk slechts een hegomenos, zoals in Sir. 32: 1 () staat, die tot de gasten en niet tot de dienaren behoorde. Ook vinden wij deze in 2 Makk. 2: 28 (). Ook Luther heeft zich aan de mening van Nicephorus, bij vs. 1 meegedeeld, aangesloten, volgens welke de bruidegom Simon van Kana was, die wij in Mark. 10: 4 onder de twaalf apostelen van de Heere vinden. Omdat wij in dezen een van de in Mark. 6: 3 genoemde vier broeders van Jezus herkend hebben, kunnen wij ons met Luthers nadere woorden verenigen: "Het is wel te denken dat bruidegom en bruid de heilige moeder Maria naverwant moeten geweest zijn, omdat zij zelf daar is en helpt besturen en toont dat er haar in het bijzonder veel aan gelegen ligt als zij gebrek ziet; want de

lieve moeder Maria zou zich niet zo lichtvaardig in de vreemde of bij verre vrienden in bruiloftszaken mengen, omdat er zeker andere bloedverwanten zouden geweest zijn. " Nu ligt het voor de hand aan te nemen, dat onze hofmeester de man van een van de in Mark. 6: 3 vermelde zusters van Jezus was. Als wij in het volgende zijn inwendige verhouding tot de Heere en Zijn wonderdaad nader besproken zullen hebben, zal blijken dat zich bij hem reeds die gezindheid vertoonde, die in Hoofdst. 7: 3 vv. Mark. 3: 21 vv. de broeders van Jezus karakteriseert en zullen wij weten, aan welke soort van bloedverwanten wij bij deze broeders moeten denken. In de regel gaan de uitleggers het gedrag en de uitspraak van de hofmeester: "Ieder man enz. " vrij onverschillig voorbij. De getuigenis van de hofmeester voor het werkelijke van de wijn, schrijft bijvoorbeeld Hengstenberg en voor het goede daarvan, is het alleen waar het op aankomt en er is niet de minste aanleiding om in het "als men dronken is geworden" iets te vinden. Zij behandelen zijn woord als een, dat na het proeven van de wijn in verrassing schertsend is gesproken. Hij spreekt, zo merkt bijvoorbeeld v. Burger op, naar hetgeen elders wel zal zijn voorgevallen, zonder te vermoeden wat hier is gebeurd, als een te minder bevooroordeeld getuige. Met te wijzen op het onderscheid tussen deze bruiloft en een gewone: "anders eerst goede wijn, dan dronken gasten en eindelijk mindere wijn; hier eerst mindere wijn, geen dronken gasten en eindelijk veel kostelijke wijn, " meent men alles uit onze plaats te hebben gehaald. Wij moeten echter de zaak ernstiger opvatten: Behoorde de hofmeester tot de kring van de bloedverwanten van het huis, zoals dat meer dan waarschijnlijk is, had hij mee aangehoord wat de zes discipelen, die Jezus bij Zich had, van Hem wisten te vertellen, kende Hij het aanvankelijk gebrek, was hij oog- en oorgetuige geweest van het voorgevallene tussen Maria en Jezus (vs. 3 v.), had hij eerst Maria zien uitgaan tot de dienaars, vervolgens Jezus en na enige tijd de dienaars zien binnenkomen om hem wijn te proeven te geven, dan is zijn woord niet meer een schertsend woord tot de bruidegom, dan is het integendeel een woord van ongeloof, waardoor hij van Jezus en Zijn wonder tot de orde van de dag wil overgaan en bruidegom en gasten van hetgeen heeft plaats gehad wil afleiden. Zo komt het ons voor dat de Evangelist niet zozeer de werkelijkheid en deugdelijkheid van de wijn wil constateren, zoals Hengstenberg meent, want daartoe had niemand van de gasten de getuigenis van de hofmeester nodig, daartoe hadden zij hun eigen smaak. Wat daarentegen de Evangelist de pen bewoog, toen hij onze beide verzen neer schreef, was de inwendige, diepe smart, die zijn hart vervulde, dat dadelijk bij dit eerste zo heerlijke wonder van Christus bleek wat hij in Hoofdstuk 1: 11 heeft gezegd: Hij is gekomen tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. " Van dit standpunt zijn de woorden: "en hij wist niet vanwaar enz. , " niet zozeer een verontschuldiging, zoals het op het eerste gezicht zou kunnen schijnen, maar integendeel een aanklacht. Het lag voor de hand te vragen en die het antwoord konden geven, stonden dadelijk voor hem. Maar de hofmeester had geen lust om te vragen. Van degenen, die niet slechts als brengers van wijn, maar als verkondigers van een heerlijke boodschap, als getuigen van een wonder van God tegenover hem staan, wendt hij zich af om hun blinkend aangezicht, waarop het bewustzijn van een verheven zending te lezen staat, niet mee te moeten aanzien. Liever brengt hij bij de bruidegom een verkeerde scherts, dan dat hij heraut wilde worden van het eerste wonderteken van Israëls Messias, waartoe hij geroepen is. Maar, zo bemerken wij verder, hij moet ook met zijn ongepaste aardigheid tot een profeet worden, zoals later Kajafas in Hoofdst. 11: 49 vv. , niet zijn misdadig woord ter verleiding tot profeet geworden is. "Zo handelt de Heere: het laatst geeft Hij de goede wijn. Zo handelt de wereld: het laatst geeft zij de mindere. Zij lokt

met schitterende beloften en geeft eerst het beste dat zij vinden kan; maar spoedig volgt het bittere, dat haar eigen is. Zij maakt dronken en denkt, dat de dronkene er niets van bemerkt wat zij hem dan aanbiedt; maar als hij nuchter geworden is, dan ontdekt hij de misleiding. Ook de Heere geeft beloften, de kroon der gerechtigheid stelt Hij in uitzicht, maar Hij verbergt niet, dat de weg naar het leven smal en de poort nauw is. Eerst verlangt Hij een wedergeboorte uit het water, bittere tranen van berouw, maar dan zalft Hij met vreugdeolie en Zijn heilige, blijde Geest steunt ons. Stelt u geen wantrouwen in Hem, die u de bereiking van een groot goed zo licht en gemakkelijk voorstelt? Twijfelt u niet òf aan de waarde van dit goed òf aan de zekerheid het deelachtig te worden? Waar daarentegen moeilijkheden voorspeld zijn, smarten als voorwaarden gesteld, in het begin slechts weinig genot beloofd wordt, oordeelt u daar niet dat hier oprechtheid en trouw is zonder enig bedrog? Ja, ook hierin vinden wij een staal van Jezus' heerlijkheid even vol van genade als van waarheid en ook dat doet ons elk ongeloof als een zonde tegen het meest gewone natuurlijke gevoel voor waarheid en recht erkennen. " Is aldus de hofmeester de ware tolk van de wereld en haar gezindheid, dan is hij ook met zijn eigen hart een kind van de wereld en de vertegenwoordiger van alle kinderen van de wereld tegenover de Zone van God en Zijn gemeente. "Christus legt als Hij tot de dienaren zegt: "Schept nu en draagt het tot de hofmeester" aan de wereld Zijn werk als ter beoordeling voor. Zoals Hij tot de melaatse, die Hij genezen heeft (Luk. 17: 14) zegt: "ga heen en vertoon uzelf aan de priester; " en er bij voegt, dat het voor dezen tot een getuigenis zal zijn (MATTHEUS. 8: 4), zo wordt ook in onze geschiedenis het zedelijk gericht van de Verlosser over de wereld openbaar. De hofmeester verklaart de wijn, waarin Christus het water veranderd heeft, voor goed, voor de besten, die hij gedronken heeft; zo verklaart de wereld nog altijd de werkingen van de Verlosser voor goed, voor beter dan al het natuurlijke, dat zonder Hem geworden is. Christelijke liefde, trouw, eerlijkheid, vlijt erkent zij met lof en zij weet deze Christelijke deugden ook zeer goed te onderscheiden van enkel natuurlijke eigenschappen, die in haar betoningen wel op die lijken, maar wat grond en richting aangaat wezenlijk van die verschillen. Dit erkent zij niet alleen, omdat het toch een verloochening van alle waarheidszin zou wezen hier te willen berispen, maar daarin vooral, omdat zij zelf er een genot van heeft. Evenals de hofmeester de wijn proefde, die water geweest was en daarin smaak vond, zo smaakt de wereld de werkingen van de Verlosser en wenst niets meer, dan dat deze werkingen vollediger en algemener waren. Zij voelt hoe dan die angstige voorzorg, die menigvuldige bezorgdheden, die het verstand aanraadt, onnodig, hoe dan de veiligheid van eigendom en eer gewaarborgd, een gestreng lastig opzicht over anderen overbodig zou zijn en beklaagt het hier slechts te kunnen proeven en niet met volle teugen te mogen genieten. Maar zij begeert alleen dat de wonderwerken van Christus plaats hebben, Hemzelf versmaadt zij; het doel dat Hij najaagt, behaagt haar, maar de weg daartoe veracht zij. Evenals de hofmeester doet alsof de bruidegom de wijn had aangebracht, alsof er reeds een grote voorraad aanwezig geweest was en slechts opzettelijk tot hiertoe was bewaard, zo doet de wereld nog altijd: uit haar schoot komt datgene voort, waarvan de dienaars van de Heere weten, dat Hij alleen het heeft gegeven. Zij meent in zichzelf een volheid van levenskracht te bezitten, zij hoeft haar verborgen kamers slechts te openen, zij had slechts nodig haar krachten te verenigen, dan zou het blijken over wat voor kapitaal zij te beschikken had. " Tegenover de hofmeester staan de overige bruiloftsgasten, vooral het bruidspaar en de discipelen, deze zullen zeker hier de dienaren nader naar de omstandigheden hebben gevraagd en er zal nu een roemen en prijzen van de Wonderdoener zijn gehoord, waarbij de hofmeester zich over zijn woord moest

schamen. Zo zal eens al het spotten van de kinderen van de wereld tot schande worden, dan als alles door het vuur zal verbranden, zal al het lachen vergaan.

11. Dit beginsel van tekenen (vs. 7 v.) heeft Jezus gedaan en hiermee Zijn werkzaamheid in het doen van wonderen geopend te Kana in Galilea. De evangelist wil nog eens (vs. 1) de plaats noemen, omdat die van betekenis is. In dat landschap zijn later de meeste van de wondertekenen van de Heere gebeurd (Jes. 9: 1 vv. MATTHEUS. 4: 14 vv.), zodat de drie eersteEvangelisten, die daarop vooral hun opmerkzaamheid hebben gericht, tot aan de lijdensgeschiedenis bijna uitsluitend over de werkzaamheid van de Heere in Galilea spreken. En zo heeft Hij Zijn heerlijkheid in dit eerste teken geopenbaard, een heerlijkheid als van de eengeboren Zoon van de Vader, vol van genade en waarheid (Hoofdstuk 1: 14); en Zijn discipelen, de zes, die Hij reeds tot Zich had getrokken en daarboven ook de drie onder Zijn broeders, die Hij later onder de twaalf opnam, Jakobus de jongere, Judas Lebbeüs en Simon van Kana (MATTHEUS. 10: 3 v.) geloofden in Hem.

Als kind heeft Jezus geen wonderen gedaan, zoals de fabeltjes van de apocriefe Evangeliën vertellen; hier maakt de Heere het begin.

Johannes noemt hetgeen geschied is teken, omdat het doel daarvan niet met de eerste werking ophield, maar omdat deze iets meer betekende, waarop het gebeurde wees en opmerkzaam maakte. Wat dit was geeft de bijvoeging te kennen: "en openbaarde Zijn heerlijkheid. " De heerlijkheid, waarvan in Hoofdstuk 1: 4 gesproken is, dat de discipelen haar gezien hebben, waarop Jezus hen in Hoofdstuk 1: 52 wees, blonk in dit teken uit en wilde daarin gezien worden.

De heerlijkheid van Christus is Zijn waardigheid als eengeboren Zoon, nu is deze heerlijkheid naar haar natuur voor de ogen van de aardbewoners verborgen, maar de wonderen zijn in haar ogen schitterende tekenen. Zij openbaren aan het beperkte verstand de onbegrensde vrijheid, waarmee de Zoon over alles beschikt, de onbeperkte macht, waarmee de liefde van de Vader Hem heeft bekleed (Hoofdstuk 3: 35). Daarbij is op te merken dat er staat: "Zijn heerlijkheid. " Daardoor wordt een groot onderscheid gemaakt tussen Jezus en alle goddelijke gezanten, die vóór Hem wonderen hebben gedaan. In de wonderdaden van de laatste zag men de heerlijkheid van de Heere (Ex. 16: 7), nooit hun eigene; de daden van Jezus daarentegen openbaren Zijn eigen heerlijkheid, omdat zij van Zijn waardigheid als Zoon getuigen.

Het teken is onderscheiden van het wonder (in Hoofdstuk 4: 48 worden tekenen en wonderen met elkaar verbonden) zodat bij het eerste de objectieve betekenis en het doel in ogenschouw wordt genomen, bij het laatste het daardoor teweeg gebrachte subjectief gevoel, het buitengewone, dat de gewone loop van de natuur te boven gaat. Alle wonderen zijn tekenen, maar niet alle tekenen zijn wonderen, omdat soms ook gewone zaken als tekenen worden gebezigd, hier is echter volgens de samenhang van een wonderteken sprake.

Terwijl de meeste overige wonderdaden, die wij bij Johannes lezen, bestemd zijn om zekere voorvallen in het leven van Christus te doen uitkomen, of als aanleidingen tot uitgebreide redenen en gesprekken, die de Heere ten gevolge daarvan heeft gehouden, om op deze een

verhelderend licht te werpen, zo onderscheidt zich van deze, dit wonderverhaal daardoor, dat het noch met het voorgaande noch het volgende in enige wezenlijke samenhang staat, noch ook de drager is van verheven en heerlijke woorden, die de Heere daarbij zou hebben gesproken. Het natuurlijk besluit dat wij daaruit trekken is dit, dat dit wonder te Kana voor Johannes, die overigens de werken van de Verlosser zo zeldzaam vermeldt en alleen de inwendige heerlijkheid van de Zoon van God wil voorstellen, op zichzelf een bijzondere betekenis moet hebben gehad; daarover spreekt hij vervolgens zichzelf uit in de woorden: "en heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard aan Zijn discipelen en Zijn discipelen geloofden in Hem. " Het geloof van de discipelen, of liever het versterken van hen in geloof (gelovig waren zij toch reeds vroeger geweest) was dus een gevolg van de heerlijkheid van Christus, die in dit eerste teken was openbaar geworden. Nu is het de vraag, wat in Jezus' daad het eigenaardige geweest is, welke eigenaardige heerlijkheid van de Heere daarin is uitgedrukt. Zo dikwijls als Jezus een teken deed, geschiedde het in de dienst van de liefde en elke aandrang om tot een ander doel Zijn macht te tonen, wees Hij beslist af; van die zijde beschouwd zinkt echter de te Kana bewezen hulp hij andere veel meer betekenende weldaden in het niet. Een eigenlijk ongeluk, een werkelijke nood was hier niet voorhanden. En zo men ook wilde zeggen, dat niet weinige gemoederen, vooral vrouwelijke, zo'n verlegenheid moeilijker verdragen dan werkelijk leed, van zo'n beschaming meer afschrik hebben dan van waarachtige smart, zo is dat toch juist een gebrek, een verkeerdheid, die wij hier niet als maatstaf mogen aangeven. Wat de Heere gaf, de wijn, dat was geen dringende behoefte, maar alleen een te ontberen verhoging van vreugde en misschien is het zelfs gebeurd dat diegenen, die uit de verlegenheid werden gered, de behoefte niet eens hadden bemerkt. Hoe ver staat daarom dat hulpbetoon van de Heere achter bij de spijziging van duizenden, die zonder Zijn ontferming in de woestijn versmacht zouden zijn, achter bij de herstelling van een vreselijk verwoeste gezondheid, bij het terugroepen van het reeds ontvluchte leven. Is het dus niet de gave van de verlosser, waarin zich Zijn heerlijkheid openbaarde, dan blijft ons niets over dan dat het de aard en wijze geweest is, waarop Hij die verleend heeft. Anders sprak Hij en het geschiedde; Hij gebood en het stond er. Anders nam Hij het weinige, dat aanwezig was, zegende en gaf het en reikte het uit en er bleef nog over. Zo had Hij ook hier kunnen doen; Hij had plotseling de vrucht van de wijnstok kunnen verschaffen en zo wenste, zo verwachtte Maria het misschien, toen zij tot Hem zei: "zij hebben geen wijn; " of zoals Hij later deed met brood en vis in de woestijn en zoals het gebeurd was in de tijd van het Oude Verbond met het meel en de olie van de weduwe, zo had Hij ook hier, toen de wijn begon te ontbreken, het weinige dat nog overig was, kunnen zegenen, zodat er geen gebrek was gevoeld. Zo wilde Hij het echter niet; Hij wilde Zijn heerlijkheid duidelijker openbaren en het licht moest schijnen op allen die in huis waren. Zonder dat Zijn hand het aanraakt, zonder dat Zijn mond een woord spreekt, wordt het water tot wijn, het eigenaardige van Zijn daad te Kana bestaat in de omkering. Wat veranderd wordt, dat blijft niet in de oude toestand, het gaat over in een nieuwe en wel in een werkelijk nieuwe, die met de oude zelfs geen gelijkheid meer heeft, in een geheel en volkomen nieuwe toestand. Omkeren, niet verbeteren, het is niet in het een of ander opzicht veranderen, maar zoals al het water tot wijn werd, geen droppel water achterbleef, zo blijft bij de omkering niets in de oude toestand en in zoverre mogen wij dit omkeren een scheppende werkzaamheid noemen; aan de wijn was het niet te zien, dat die vroeger water geweest was. Maar aan de andere kant is het omkeren ook niet "het oude teniet doen en in plaats daarvan iets nieuws stellen, " maar het oude veronderstelt een achterblijven van het oude, alleen dat

het juist in een nieuwe toestand verplaatst wordt. Zo liet de Heere uitdrukkelijk eerst water scheppen en dit vers geschepte water maakte Hij tot wijn. Waarom eerst scheppen, als Hij het onmiddellijk daarop weer had willen vernietigen? In beide ligt daarom het wezen van omkering: nieuw maken en toch niet verwoesten, het oude niet vernietigen, toch iets nieuws verlenen. Wat de natuur gaf nam de Heere, maar Hij liet het niet in de natuurlijke toestand, maar beval het door Zijn kracht en genade om over te gaan in een nieuwe, die Hij teweeg bracht. Het behouden van het oude en het scheppen van het nieuwe wordt in het omkeren een en dat is de werkzaamheid van de Verlosser, waarvan wij zeggen dat zij aan dit wonder te Kana eigenaardig is en daaraan zijn eigenaardige betekenis geeft; deze is echter geen andere, dan die, dat in zo'n uitwendig werk zich Zijn gehele verlossende werkzaamheid voorstelt en wij hier een voorbeeld hebben voor Zijn werkzaamheid in het rijk van de genade. Het recht tot zo'n keuze van beschouwing wordt ons reeds gegeven door de opmerkelijke samenstemming van de afzonderlijke trekken in het wonder van de Heere met hetgeen wij in het algemeen als doel van de verlossing kennen. Een bruiloft is de aanleiding van het wonder, een gemeenschappelijk maal de schouwplaats daarvan, maar de wijn is Zijn voorwerp: een bruiloft - bedient niet de Schrift zich doorgaans van dit beeld, om de inwendige vereniging van Jezus met Zijn gelovigen daarin te beschrijven? Een gemeenschappelijk maal - o hoe vaak spreekt het Evangelie van een avondmaal in het rijk van Christus, waartoe velen geroepen zijn, hoewel slechts weinige van de genodigden het zouden smaken! De wijn - hoe vaak keert dit beeld terug in de beide Testamenten om dezelfde zaak op het gebied van het geestelijk leven aan te wijzen! Het geeft de werkingen te kennen van Christus' genade aan de mens. Daarvoor is het een gepast beeld. Zoals hij een versterkend genot is, zo wil de genade van Christus ons met nieuwe levenskracht doortrekken, met nieuwe levensmoed vervullen; zoals hij een opwekkende kracht bezit, zo wil Christus teweeg brengen dat wij ons ten allen tijde in de Heere verheugen; zoals hij een geestrijke drank is, zo wil Christus ons Zijn Heilige Geest verlenen en krachtens deze werkelijk zelf woning in ons maken. Rechtsteekse tegenstelling tegen de wijn vormt nu het water, als iets gewoons, iets dat geen krachtige invloed op het organisme uitoefent en nuchter laat; dat is een beeld van het natuurlijke, een aanwijzing van onze laffe, matte, slappe geest, wanneer die verwijderd is van de genade van Christus. Als wij nu zien hoe de Verlosser te Kana in plaats van water wijn geeft en wel op die manier dat het water in wijn verandert, dan zullen wij het begrijpen, in hoeverre de apostel Johannes dit wonder zo gewichtig, een beeld van verrassende waarheid is geweest door de hele verlossende werkzaamheid van de Heere, als die toch namelijk het doel heeft om in de plaats van de natuurlijke gezindheid en van het natuurlijk leven een heilige zin, een goddelijk leven te stellen en die dit doel wil bereiken op de weg van verandering. Ja, Christus' wonderwerken in het geestelijk leven zijn enkel veranderingen. Wat de Heere aan het gehele menselijk geslacht gedaan heeft, het is niets anders dan dat Hij water in wijn veranderd heeft. Alle betrekkingen en omstandigheden van het leven, het huiselijke, het openbare, het godsdienstige, het leven, het leven in zijn beroep, alles is nieuw geworden, maar niet als was het oude verbroken en in plaats daarvan iets nieuws gesteld, het is slechts overgegaan in het nieuwe, slechts verheerlijkt. Wat de Heere aan de ziel van de mensen doet, het is niets anders dan dat Hij water in wijn verandert: de oude neigingen, begeerten, gedachten, wensen bemoeiingen zijn veranderd in nieuwe; maar het oude is niet verwoest, alleen is vernietigd, wat niet geschikt was tot verandering - water kan in wijn worden veranderd, maar vergif niet. Zo is het vergif van de zonde door Christus vernietigd, overigens is echter al het oude slechts

vernieuwd, slechts verhoogd. Tranen verandert Hij in vreugde, zwakheid in kracht, armoede in rijkdom, vrees in hoop; maar Hij laat de oorzaak van de tranen, Hij verleent daarbij alleen Zijn vrede, Hij laat het gevoel van zwakheid, maar Hij overschaduwt het met Zijn kracht, zoals de apostel het beschrijft in 2 Kor. 6: 10 Ja, u ziet veranderingen in het rijk van de genade; ze te bewerken dat is het doel van de Zoon van God. Een ander doel kon Hij niet hebben; want Hij was niet gezonden om te scheppen, maar om te herstellen, te vernieuwen, weer te brengen, niet om het smakeloos geworden zout te vertreden, niet om het water te verplengen, maar om uit te werken dat het geen laf en smakeloos water bleef. En in die mate als Hij het heeft gedaan, in die mate heeft Hij Zich geheel betoond de Zoon van God te zijn. Is dit nu zo, zullen wij dan de apostel geen gelijk moeten geven als hij zegt dat Jezus hier Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard? Hoe kan Zijn heerlijkheid meer openbaar worden dan wanneer Hij verschijnt zoals Hij is, wanneer Zijn eigenlijke natuur en bestemming kenbaar wordt, als het zichtbaar wordt, dat Hij het werk, dat de Vader Hem te doen gegeven heeft, heeft nagejaagd en volbracht? Dat werk was geen ander dan de wereld te veranderen, het verdorven menselijk geslacht voor God tot een liefelijken reuk te maken, de zondige mensen te vernieuwen tot een offer, dat heilig, rechtvaardig en de Vader welgevallig zou zijn. Maar wat een macht was daarvoor nodig en wat een liefde behoorde daartoe! Een geheel nieuw geslacht te scheppen zou geenszins een nieuwe verheerlijking van de goddelijke almacht geweest zijn, maar alleen de herhaling van een reeds eens volbrachte almachtige werkzaamheid. Nu echter uit deze mens, die vervreemd was van het leven uit God, uit dit water, waarin geen straal van licht, uit dit zinnelijke, waarin geen vonk van de geest was, ja uit deze stof een nieuw schepsel te vormen en wel zo, dat geen dwang mocht plaats vinden, geen gebiedende noodzakelijkheid werken, maar de vrijheid van het schepsel onbeperkt moest blijven, daartoe was een macht nodig zo groots, zo eigenaardig, als die de Zoon van God alleen heeft geopenbaard en zoals wij zelf in het bestuur van de Vader vóór de zending van de Verlosser nooit ontdekken. De ondenkbare moeilijkheid van dit werk eiste al die goddelijke middelen, die tot het doel van de verlossing werden aangewend. Daartoe moest de Zoon van God in het vlees komen en Zijn vlees weer in de dood geven, Hem was arbeid gegeven met de zonden van de mensen en moeite met hun misdaden. Dat alles was niet noodzakelijk geweest tot een nieuwe schepping van de almacht, daartoe zou de stem van de Heere van de hemel voldoende geweest zijn; maar zou nu een vernieuwing plaats hebben zonder een voorafgaand verwoestend gericht (Hoofdstuk 3: 17), een andere weg stond niet open dan de weg van de verandering en die kon alleen de liefde kiezen, op die kon alleen de liefde volharden. En met wat een trouw heeft de Heere Zich op die staande gehouden, met wat een hemels geduld en met wat een zelfverloochening heeft Hij het moeitevolle werk van de verandering onveranderlijk voortgezet, alle verzoekingen, om liever het smakeloze water te vergieten, volstandig afwijzende (Jes. 42: 1 vv.). Deze macht en deze liefde van Jezus, zoals die zich afspiegelt in Zijn veranderende werkzaamheid op de bruiloft te Kana, heeft Johannes zeker in de gedachte gehad bij het woord: "Hij openbaarde Zijn heerlijkheid" en als hij opmerkt dat dit het eerste teken was, dat Jezus gedaan heeft, dan wilde Hij zonder twijfel meteen in het begin de regel en het doel van de hele verlossende werkzaamheid van de Heere bepaald te voorschijn laten treden.

De Heere heeft later hongerigen gespijzigd, zieken genezen, doden opgewekt - alles treffende openbaringen van Zijn heerlijkheid! Maar in dit eerste teken ligt iets, dat de andere wonderen,

hoewel zij tezamen een vriendelijk, heilzaam, zegenend aangezicht hebben, niet in gelijke mate doen zien. Daarom sluit ook de Evangelist deze bruiloftsgeschiedenis met de woorden: "en Zijn discipelen geloofden in Hem"; zij hadden nu iets gezien van die grotere dingen, die de Heere aan hun ogen had beloofd (Hoofdstuk 1: 50) en zo werd ook hun geloof groter.

Hoe Jezus Zich verheerlijkt in het toenemend geloof 1) het verder ontwikkelt, 2) het buitengewoon beloont.

De eerste voorwaarde van het geloof is de getuigenis (Hoofdstuk 1: 19-34); nadat het door dit indirecte middel is opgewekt, wordt het bevestigd door de persoonlijke aanraking met zijn voorwerp (Hoofdstuk 1: 35-51); eindelijk wordt daaraan in deze persoonlijke betrekking gelegenheid geschonken, om zodanige ervaringen op te doen van de macht en de goedheid van het wezen, waaraan het geloof zich heeft aangesloten, dat het daardoor onwankelbaar bevestigd en gegrondvest wordt. (Hoofdstuk 2: 1-10). Dan pas verdient het eigenlijk zijn naam, het is volkomen geloof; zeker moet het nog groeien in die mate als zodanige ervaringen zich vermenigvuldigen, maar van dit ogenblik heeft het reeds de drie wezenlijke punten van ontwikkeling doorlopen, waardoor het ontstaat.

De Christen, zegt Luther, is niet in het geworden zijn, maar in het worden; hij moet, als het goed met hem is, van dag tot dag opgroeien in Hem, die het Hoofd is, namelijk Christus.

Jezus als toonbeeld voor de Christenen in het gezellig leven:
1. de Christen moet zich niet afzonderen, het gezellig leven niet aanzien als in strijd met zijn waardigheid, integendeel moet hij deze banden, waardoor de maatschappij aan elkaar hangt, eren als middelen tot iets hogers; hij moet zich echter steeds voelen in de onzichtbare tegenwoordigheid van Jezus en daarom Christelijke waardigheid betonen; 2) hij moet met deelnemende liefde, evenals Maria, kommer en zorg opmerken en evenals Jezus de zorgen afwenden en vreugde bevorderen; 3) hij moet het dikwijls geest- en vreugdeloze van het maatschappelijk leven proberen te verminderen, naardat tijd en plaats veroorlooft en zonder drukte en bescheiden ernaar streven dat een geestelijke vreugde, een hoger genot bevorderd en het geringe veredeld wordt, 4) ja hij moet het gezelschap maken tot een school van christelijk geloof en de gemoederen nauwer proberen te verbinden aan Christus Jezus.

Een vroom hofprediker werd eens door zijn vorst aan tafel genodigd; hij liet antwoorden dat hij wilde komen als het hem werd vergund een gast mee te brengen. De hovelingen verwonderden zich over dit antwoord en dachten dat de hofprediker een onbeleefd man was en niet veel wist van de manieren van het hof. Maar de vorst was een vriend van de dienaren van God en had deze man graag bij zich, daarom liet hij hem ontbieden, hij zou maar komen en mocht meebrengen wie hij wilde. Ieder wacht met verlangen, wat voor gast de hofprediker wel zou medebrengen; maar hij komt geheel alleen. De vorst ontvangt hem zeer vriendelijk en vraagt, waar hij toch zijn gast had gelaten, de hofprediker antwoordde naar de toenmalige Duitse manier: "Uwe genade hebbe geduld, hij zal zich straks vertonen en zich laten horen. " Toen nu enigen aan tafel meer begonnen te drinken dan nodig was, verhief zich plotseling de hofprediker en zei: "Ik werd gevraagd, wie mijn gast was; nu wil ik het zeggen; mijn gast is de Heere Jezus en Zijn woord; Hij is zelf op bruiloften en gastmalen geweest en heeft zelfs

wel eens veel en goede wijn gemaakt, maar Hij heeft daarvan niet veel gedronken en Zijn woord zegt: hoed uzelf ervoor dat uw harten niet bezwaard worden met brasserijen en dronkenschappen. Geschiedt dit, dan wijkt deze dierbare gast van ons en Hij heeft mij geboden u, mijne Heeren, dit te zeggen en aan te wijzen. " De vrome vorst voelde daarover een hartelijke vreugde, hielp dit goede tafelgesprek voortzetten en verzocht de hofprediker dat hij in het vervolg, deze lieve gast toch altijd zou meebrengen en nooit zonder Hem verschijnen.

Het eerste wonder van de Zaligmaker werd verricht op een bruiloft te Kana in Galilea. De Zon der gerechtigheid ging over het maatschappelijke leven op bij gelegenheid van een huiselijke inzegening; Hij begon met Zich te verblijden met de gelukkige, alvorens Hij uitging om met de lijdende te wenen, Hij, op wie de last van de overtredingen van de hele wereld drukte, week voor een tijd van Zijn weg af om over een jong, maar arm paar mensen, die tezamen het leven begonnen, enige stralen te doen schijnen van dat gezegende zonlicht, dat eenmaal hemel en aarde met zijn luister zal vervullen. Bij onze vreugde hebben wij evenzeer behoefte aan Zijn tegenwoordigheid als onder ons lijden. Onze bruiloften hebben Zijn heiligende, onze begrafenissen Zijn steunende en vertroostende tegenwoordigheid nodig. Waar men Hem ooit zoekt, zal men Hem vinden en waar Hij is zal aanhoudend heiligende kracht van Hem uitgaan en door allen ervaren worden.

De wonderen van onze gezegende Heer waren tekenen, niet alleen van alvermogende kracht, zij waren niet minder bewijzen en openbaringen van kostbare waarheden. Het wonder stelde de tegenwoordigheid van de Almacht in het helderste licht. De les, die het bevatte, bewees dat Hij niet gekomen was om het leven van de mensen te verderven, maar om te behouden, niet om te straffen maar om te reinigen, te verblijden en rijk te maken. Het wonder was de zuil en de lering, die het bevatte het licht dat, boven deze geplaatst, zijn schijnsel verspreidt, het is vaak moeilijk te bepalen wat in de werken van Jezus het helderste uitblinkt: de genade of de macht, de liefde of de kracht; allen doen hem kennen als de Hersteller, de Verlosser, de Zaligmaker, de Leraar van de mensen.

Dat de geest de stof beheerst, aanschouwen wij dagelijks. Hij ontlokt aan de natuur haar geheimen, breidelt de loop van de rivieren, leidt de bliksems van de hemel en ontwoekert aan de grond zijn verholen schatten. Maar deze werking is een mechanische. Zij wordt niet direct, maar indirect, niet opeens, maar trapsgewijze, niet gemakkelijk, maar vaak door inspanning van de uiterste krachten tot stand gebracht. De Wonderdoener integendeel werkt dynamisch; door het overwicht van de kracht van Zijn wil veroorzaakt Hij uitwerksels, door geen gewoon vermogen tot stand te brengen en uit geen bestaande natuurwetten te verklaren. Elia spreekt en het vuur daalt af van de hemel. Eliza bidt en de gestorven zoon van de Sunamitische leeft. En omdat nu ervaring en zelfbewustheid ons verkondigen dat - hoe verschillend de wils- en werkkracht van verschillende mensen ook zij - er echter enkele verrichtingen zijn, die voor alles tot het rijk van de onmogelijkheid behoren. Zo besluit men terecht dat waar juist deze laatste gebeuren, Gods kracht de mens, die ze teweeg brengt, met bijzondere gaven toegerust heeft. De uitdrukking van de weduwe te Zarphat, na de opwekking van haar zoon door Elia; "Nu weet ik dat u een man van God bent", is de taal van het gezond verstand, dat de menselijke beperktheid erkent. Zoals zulke wonderdaden aan de beroemdste Godsmannen van

het Oude Verbond toegekend worden, zo bekleden zij ook in de geschiedenis van Jezus een voorname plaats. Alleen onredelijke twijfelzucht zou kunnen ontkennen dat de daden van de Heere op Zijn tijdgenoten de indruk van iets geheel buitengewoons gemaakt hebben. De geschiedenis van de eerste Christenen pleit er krachtig voor dat de weg van het Christendom door de stralen van het wonderbare omgeven is geweest. Laten wij zelfs de Evangeliën rusten, wij ontdekken nog in de Handelingen en Brieven der apostelen onophoudelijk sporen van de naam, die Jezus als Wonderdoener heeft achtergelaten. En lezen wij de gedenkwaardigheden van Zijn leven, wij vinden Zijn verschijning op aarde door vrienden en vijanden vaak belasterd, maar nooit ontkend. "Niemand kan zulke tekenen doen, als God niet met hem is, " zegt de waarheidlievende Nikodemus. Als de Christus gekomen is, zal Hij meer tekenen doen dan deze gedaan heeft? vraagt een onpartijdige menigte. "Deze mens doet vele tekenen" roept Kajafas in jammerlijke verlegenheid uit en nog rondom het kruis smelt met de spotkreet de hulde te zamen: Anderen heeft Hij verlost. Ja, wat hier alles afdoet, de Heere zelf horen wij Zich ondubbelzinnig wonderkracht toeschrijven, daaruit Zijn goddelijke zending bewijzen, daardoor Zijn verzekering staven, dat de Messias in Hem verscheen.

De Heere openbaarde door dit wonder Zijn heerlijkheid niet in het openbaar, maar in de huiselijke kring, onder enkel vrienden en bijzonder aan Zijn discipelen. Dit kan uit de aard van het wonder niet anders zijn; zoiets doet de Heere niet anders dan voor de Zijnen. De Heere verkoos Zich discipelen, niet tot het geven van een troon en kroon op aarde, maar om Hem te volgen, waar Hij zou heengaan; en ten einde hen nu te leiden in de diepte van Zijn lijden, begint Hij met hen heen te leiden naar de bruiloft, die het beeld der eeuwige vreugde is. De staat van de gelovige is nog heden geen andere. Tussen de bruiloft te Kana en de bruiloft van het Lam lag voor de Heere zelf bij uitnemendheid en bij de discipelen als noodwendig gevolg, de strijd, de smart, het lijden. De discipelen geloofden in Hem. Het einde van de werken van de Heere moet zijn dat men van de zaak komt tot de persoon. Zeker, het wonder was voortreffelijk en de wijn was het ook, maar de persoon van de Heere was nog eindeloos voortreffelijker. Is het aannemen van de Heere Jezus zelf niet de vrucht van al de wonderen, die Hij gedaan en al de woorden die Hij gesproken heeft? Zo zijn zij aan ons voorspeld. Ik begin hoe langer hoe meer te begrijpen dat al het ontdekken en opmerken van de waarheden en schoonheden van Gods Woord niets betekent, als het ons niet in de Heere zelf doet geloven. Al dat spreken en schrijven over de waarheden is blad en bloesem alleen; alleen het geloof in de Heere Jezus is de liefelijke en blijvende vrucht. De wijn, die Christus geeft, is voor een tijd, maar Hij zelf blijft in eeuwigheid.

C. Op het verhaal van Jezus' optreden in de wereld, waarbij Hij slechts met enkele klassen of personen van Zijn volk in aanraking komt, volgt nu dat van Zijn optreden onder het geheel van het volk naar de drievoudige indeling van het land in Judea, Samaria en Galilea. Daardoor ontstaan voor dit tweede deel, dat tot Hoofdstuk 4: 54 loopt, drie hoofdafdelingen. De eerste van deze scheidt zich in drie, de tweede in twee onderdelen, de derde staat op zichzelf.

I. Vs. 12-Hoofdstuk 3: 36 stelt ons Jezus voor in Zijn eerste werkzaamheid te Jeruzalem en in Judea, Geografisch verdeelt zich het geheel in de drie afdelingen; de tempel, de hoofdstad, het Joodse land; maar ook inwendig zal een drievoudige afdeling worden opgemerkt.

a. Vs. 12-22 Dit eerste onderdeel geeft bericht van Jezus' eerste ontmoeting met de Joodse overheid, als de vertegenwoordigster van het Jodendom in de tempel te Jeruzalem. Wij vernemen op welke door God beschikte weg het daartoe kwam, tot welke handeling het noodzakelijk moest leiden en welke kiem tot een latere treurige vrucht het nu reeds plantte. Het middelpunt van de geschiedenis is de eerste tempelreiniging (omstreeks Pasen van het jaar 27 na Christus). waarmee Jezus Zijn ambt nu begint; maar de Joodse geest verzet zich en sluit zich ongelovig van Hem af, zodat dadelijk in het begin reeds het einde te zien is.

12. Daarna, nadat Jezus Zich al op vrijdags 22 februari naar Nazareth had begeven en hier de sabbat had doorgebracht, ging Hij in een van de eerstvolgende weken, ten einde een bezoek af te leggen, af daar Kapérnaüm aan de zee van Galilea, Hij en Zijn moeder Maria en Zijn broeders Jakobus, Joses, Simon en Judas (Matth. 13: 55) en Zijne discipelen Andreas, Johannes, Simon Petrus, Jakobus de oudere, Filippus en Nathanaël, of Bartholomeüs; en zij, deze allen met elkaar, bleven aldaar niet vele dagen, slechts enkele; Jezus nam dus nog niet, zoals vijfvierde jaar later (Matth. 4: 13 vv.) deze stad tot Zijn voortdurende verblijfplaats.

Kana was de geboorteplaats van Nathanaël. Nu ligt het vermoeden voor de hand dat de vijf andere discipelen hem hebben uitgenodigd om de overige tijd tot aan het Paasfeest hen te bezoeken in hun land aan de zee van Tiberias. De broeders Petrus en Andreas waren, evenals Filippus, uit Bethsaïda, in de nabijheid van Kapérnaüm, welke laatste plaats waarschijnlijk de woonplaats van de zonen van Zebedeüs, van Johannes en Jakobus, was.

Waarom wordt dit korte oponthoud te Kapérnaüm op de doorreis tot het feest vermeld, omdat Johannes toch geen merkwaardige gebeurtenis, daar gebeurd, meedeelt? Het schijnt dat daarvoor een persoonlijke reden bestaat, dat Johannes uit Kapérnaüm was, dat Jezus in het huis van zijn vader Zijn intrek heeft genomen. De woonplaats van Johannes' vader Zebedeüs wordt nergens uitdrukkelijk gemeld. Bij Kapérnaüm past echter, dat de naaste vrienden van Johannes, de medegenoten van hem en zijn broeder (Luk. 5: 10), Petrus en Andreas, uit Bethsaïda zijn, dat, zoals het schijnt, de vissersvoorstad van Kapernaüm was.

Nog worden de broeders van Jezus van Zijn discipelen onderscheiden, want nog waren zij geen geroepen apostelen en bovendien behoorde ook Joses tot hen. Dat zij zich echter reeds nu aan de kring van Jezus aansluiten, bewijst dat de gewone opvatting van het meegedeelde in Hoofdstuk 7: 5 verkeerd is.

14. a) En hij vond, toen Hij Zich voor godsdienstige verrichtingen in de tempel bevond, in de voorhof der heidenen 4: 7"), die ten behoeve van de offeraars ossen en schapen en duiven verkochten en de wisselaars, die vreemde munten tegen tempel-didrachmen (MATTHEUS.
17. 24) inruilden, daar zittend.

a)MATTHEUS. 21: 12. Mark. 11: 15. Luk. 19: 45.

Op het bruiloftsfeest heeft Jezus Zich geopenbaard als de ware bruidegom, maar Hij moet eerst nog Zijn gemeente reinigen. Dat doet Hij na een kort oponthoud te Kapernaüm, als Hij op het Paasfeest in de hoofdstad Zijn werkzaamheid begint; de bevorderaar van vreugde

openbaart daar de krachtigste ernst als Rechter. Te Kana was Hij voor de eerste maal bij een huiselijk feest gegaan buiten de grenzen van de huiselijke verborgenheid; met de tempelreiniging opent Hij nu Zijn werkzaamheid onder het hele volk.

Jezus moet openlijk optreden en Zich bekend maken als Degene die Hij is: waar beter dan te Jeruzalem? Wanneer beter dan omstreeks Pascha? Evenals wij nu dadelijk bij het begin van Johannes' geschiedverhaal in Hoofdst. 1: 19 vv. afgezondenen van de overheid te Jeruzalem de Doper tegemoet zien treden, hebben wij zonder twijfel hier onder de Joden in vs. 18 en 20 aan dezelfde vertegenwoordigers van het Christus' vijandig geworden volk te denken. Deze eerste ontmoeting van Jezus met de Joden is dus een aanwijzing van de latere ontwikkeling van hun wederzijdse verhouding. Op een Paasfeest begint Jezus Zijn openbare loopbaan te Jeruzalem, op een Pascha zal Jezus die daar besluiten. Zo staat het einde tegenover het begin.

Van Jezus' feestreizen naar Jeruzalem, met uitzondering van de laatste, zwijgen de drie eerste evangelisten en beperken hun berichten tot Jezus' werkzaamheid in Galilea. Dat evenwel ook hun een herhaald aanwezig zijn te Jeruzalem bekend was en door hen wordt verondersteld, blijkt uit MATTHEUS. 23: 37. Luk. 13: 34 De hier vertelde reis van Jezus naar Jeruzalem (alsook Zijn aanwezigheid op het ongenoemd gelaten feest in Hoofdstuk 5), kon geen ander doel hebben dan aan het volk van Israël in Zijn middelpunt, op de zetel van de tempel Zich te openbaren en Zijn heil aan te bieden. Pas na het vruchteloze van deze door Jezus' roeping geëiste pogingen, begon de werkzaamheid van Jezus in Galilea, die de inhoud van het bericht van de drie eerste Evangeliën is.

De eerste Evangelisten kennen het woord, dat Jezus in onmiddellijke samenhang met de hier door Johannes meegedeelde eerste tempelreiniging heeft gesproken (vs. 19): "Breekt deze tempel af en in drie dagen zal Ik die weer opbouwen" (Vgl. MATTHEUS. 26: 61. Mark. 14: 58). Daardoor bevestigen zij indirect ook uit voorval en als zij dat niet vertellen, dan ligt de reden juist daarin, dat zij zich tot aan het laatste Pascha van Jezus bepalen tot het bericht over Zijn werkzaamheid in Galilea.

Jezus vond in de tempel, d. i. in de omtrek van het heiligdom, in de voorhof der heidenen, de handelaars in ossen, schapen en duiven, alsook de wisselaars aan hun wisseltafeltjes zitten. Die zondige gewoonte was gaandeweg ontstaan uit de Joodse behoeften, gebruiken en voorstellingen. De feestbezoekers, of in het algemeen de offerende Israëlieten, hadden offerdieren nodig, daarvoor was dus de veemarkt. Bovendien moesten de Joden volgens Ex. 30. 13 een tempelbelasting betalen en wel met de tempelmunt, een halve sikkel, naar de sikkel van het heiligdom; daarvoor waren de wisselaars nodig. Men kon die betaling ook wel buiten Jeruzalem doen (MATTHEUS. 17: 24); maar de bezoekers van het feest gaven er in de regel de voorkeur aan het te Jeruzalem te doen. Waarschijnlijk was deze tempelmarkt oorspronkelijk in de nabijheid van de voorhof en werd die allengs daarin verplaatst. In dezelfde mate namelijk waarin het Farizeïsme de heidenen steeds meer verachtte, zodat men volgens de latere Joodse theologie zich aan een heiden kon verontreinigen (Hand. 9: 12 vv) en de heidenen in dat opzicht op één lijn met de onreine dieren stonden, schatte het daarentegen de offerdieren, omdat zij in betrekking tot de tempel stonden en tot reiniging dienden, steeds

hoger; ten slotte werden die zelfs voor edeler gehouden en verdrongen die hen ook uit hun voorhof.

In de wet was het geval voorzien dat voor het volk de weg te veel was om wat nodig was voor de offerdienst, tot de verkoren plaats voor Gods woning te brengen; dan moest dat voor geld worden gekocht (Deut. 14: 24 vv.). Het was dus op zichzelf niet aanstotelijk dat in de nabijheid van de tempel voor de offeraars offerdieren te koop werden aangeboden en dat er tafeltjes van wisselaars stonden, waarop men de tempelmunt tegen Romeinse munt kon verkrijgen; maar de Joden, van de geest van de wet vervreemd en tot Farizeïsme ontaard, hadden het zover gebracht dat die Paasmis ten slotte in de tempel van het voorhof was verplaatst.

Wat een geraas het dikwijls in de nabijheid van de aanbidders, die de hoogste stilte nodig hadden, geweest zal zijn, door dat bieden en te koop veilen, die opwekking van hartstochten, die men bij iedere jaarmarkt kan zien - wellicht ook wat een bedriegen en wat al meer - men kan het zich voorstellen en de Heere wijst het ook genoegzaam aan als hij later zegt: "Maak niet het huis van Mijn Vader tot een huis van koophandel. " Wanneer ik nu deze geschiedenis toepas op de Kerkhervorming in de 16de eeuw, dan moet ik mij eerst bedenken of ik geen oneer aandoe aan hetgeen ik te zeggen heb, als ik het een zuivere toepassing noem, of ik het niet liever moet wagen om de reformatie een herhaling te noemen van de daad, die Christus volbracht, toen Hij in het gewoel indrong, Zijn gesel zwaaide, hen allen de tempel uitdreef en het geld bij de wisselaars uitstortte. Ik wil u de keus laten tussen de namen, toepassing en herhaling; maar ik denk dat de Heere in de reformatie, evenals toen in de tempel, de hand heeft gehad en het onderscheid alleen dit was, dat men Hem in de tempel persoonlijk zag en in de reformatie niet. Wat was nu de eerste aanleiding? Tetzel's aflaatkraam, die met onbeschaamde stoutheid boven de Roomse leer van de aflaat, die al erg genoeg was, heenging! Toen hij met zijn vaandels en zijn pracht in de kerken introk en de geldkist van de aflaat in de godshuizen oprichtte en luid predikte dat hij voor geld, volgens vaste bepaling, zowel voor toekomstige als voor reeds bedrevene zonden, straffeloosheid kon verzekeren en absolutie kon geven, is dat dan niet een markt en een kraam, die aan die in de tempel gelijk was, ja die in afschuwelijkheid overtrof? En deze aflaatkraam was toch slechts het ruwe einde van een daarmee verwante en samenhangende, zich zeer ver uitstrekkende goddeloosheid. Ik wil niet alleen herinneren aan de koopwaar van zielmissen, niet aan dergelijke bijzonderheden, maar ik zeg, het huis van God was in leer en godsdienst, in tucht en bestuur verontreinigd en in de plaats van het levende, zaligmakende, reinigende woord van God, hadden zich menselijke leerstellingen geplaatst en verbreid. Vóór de reformatie zag het in de kerken en in de kerk zelf zo en niet beter uit dan in de voorhof van de tempel te Jeruzalem, in de dagen van Christus. Die het kan weerleggen, weerlegge het, zo zullen alle verstandigen vragen; maar het zal niet kunnen weerlegd worden, het is door de Roomsen zelf dikwijls toegestaan en zij zelf rekenen van de reformatie een nieuwe betere tijd van hun kerk.

15. En Hij maakte een gesel van touwtjes, die op de grond lagen als afval van de veehandel en dreef ze allen, die kochten en verkochten, uit de tempel. Met opgeheven gesel trad Hij voor hen en zij, door hun geweten aangeklaagd, weken meteen voor Hem, ook de schapen en de

ossen met zich voerende; en het geld van de wisselaren, dat zij niet eens waagden op te nemen, stortte Hij uit en keerde de tafels om, door ze met de voet om te stoten.

18. De vertegenwoordigers van het volk, de oversten van de Joden 1: 19") wilden Hem onderhouden over deze zaak, nadat zij van hun eerste verwondering over Jezus' gedrag (vs. 15 v.) en van de verlamming door de schrik, waarin zij het niet hadden gewaagd Hem tegen te staan, waren hersteld. Zij antwoordden 11: 25") dan en zeiden tot Hem: a) Wat voor wonderteken toont Gij ons, om ons te bewijzen, dat Gij als onmiddellijk gezant van God, misschien wel als Messias deze dingen doet? Geen ander toch zou zo iets durven ondernemen, omdat wij, de Schriftgeleerden en medeleden van de Hoge raad, rechtmatige opzieners van de tempel zijn en hetgeen wij hebben toegestaan, niemand van het volk mag tegenhouden.

a)MATTHEUS. 12: 38; 16: 1. Mark. 8: 11. Luk. 11: 29. Joh. 6: 30.

Pas nadat de hele tempelreiniging volbracht is beginnen de Joden te spreken. Terwijl zij anders dadelijk met hun bedenkingen en vragen gereed zijn en zich niet ontzien met hun aanmerkingen het handelen van Jezus af te breken, hebben zij hier tijd nodig om zich eerst te bezinnen, voordat zij met hun gedachten voor de dag komen. De sprekers zijn zonder twijfel de leidslieden van het volk, Schriftgeleerden en Sanhedristen, die Johannes volgens het spraakgebruik van zijn Evangelie daarom de Joden noemt, omdat zij het volk vertegenwoordigden en gaandeweg het hele volk tot hun gezindheid tegen Jezus overhaalden. De vraag van de Joden nu schijnt een geheel onschuldig karakter te hebben: men zou ze bijna voor een plichtsvervulling houden. Een verandering toch was het zeker wat zij voor zich hadden gezien en die verandering had betrekking op de bestaande godsdienstige regeling, zij betrof een inrichting, die vooral op feesttijden voor een erkende noodzakelijkheid werd gehouden en deze plotselinge verandering was uitgegaan van iemand, wiens bevoegdheid te Jeruzalem nog door niets was geconstateerd. Was onder deze omstandigheden de vraag naar de legitimatie door hen, aan wie het opzicht over de godsdienst in Israël was opgedragen, niet een geoorloofde, werd zij zelfs niet door hun ambt geboden? Bedenken wij verder dat de vraag naar de wettigheid nog geen loochening daarvan is, maar gelegenheid geeft om haar te bewijzen: bedenken wij eveneens dat in de vraag niet eens een berisping ligt van hetgeen Jezus gedaan heeft, maar integendeel een stilzwijgende erkenning (omdat zij de tempelreiniging stilzwijgend lieten gebeuren en deze verandering in hun vraag zelfs niet aanroeren, geven zij toe dat het iets goeds en rechts zou kunnen zijn en geven zij te kennen dat zij zich daarbij geheel zouden neerleggen, als tot z'n ongewone handelwijze de roeping en het recht duidelijk zouden zijn gemaakt); dan zou men wel denken dat Jezus met de uitkomst van dit eerste handelen in het midden van Zijn volk zeer goed tevreden zou kunnen zijn en deze bedenking van de zijde van de oversten graag tegemoet zou zijn gekomen. Als wij nu echter vinden dat Hij aan de vraag van de Joden zo weinig voldoet, dat Hij die integendeel in het volgende vers op de scherpst denkbare wijze afwijst, dan moet de blik van Zijn Geest in die schijnbaar zo onschuldige vraag een tegenstelling zien, die Hem noodzaakt tot de verschrikkelijken drang: "Breek deze tempel af. " In die vraag, die Hij met Zijn Geest doordringt, moet niet zijn vervat dan de kiem van dodelijke haat tegen Hem.

Hadden deze Joden, die toch meester in de Schrift wilden zijn, zich slechts even willen bedenken wat zij ongeveer acht weken daarvoor met Johannes de Doper hadden besproken en wat deze hen gezegd had (Hoofdstuk 1: 19 vv.), dan lag het genoeg voor de hand de vervulling van de beide profetieën, in Mal. 3: 1 vv. "Zie Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal" en "snel zal tot Zijn tempel komen die Heere, die u zoekt, te weten de Engel des verbonds, waaraan u lust heeft" op te merken. Juist Jezus' handelwijze, waarvoor zij legitimatie eisen door een teken, was voor hen dan zelf een teken geweest, dat Hij, van wie Johannes nog zei: "Hij is midden onder u, die u niet kent" Zich nu openbaarde, omdat deze handelwijze zo geheel overeenstemde met de werkzaamheid door de profeet beschreven: "Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid en als zeep van de voller. " Zij willen echter geloven zonder vooraf tot bekering te komen en willen geloven niet omwille van Hem, maar om in het oog vallende wonderen, waarbij zij zich ook het geloof, naar zijn inwendig wezen kunnen besparen, deze gezindheid van de harten is zich verhardend ongeloof 1: 27); het is niets anders dan de kiem van de dodelijke haat tegen Hem. (Hoofdstuk 3: 20).

19. Jezus antwoordde en zei tot hen: Ga voort en breek, zoals dat toch in de verdere voortgang van de tegenstand tegen Mij, die zich nu openbaart, nog door u zal plaats hebben (MATTHEUS. 23: 32) deze tempel af, niet hemzelf maar zijn tegenbeeld, deze tempel van Mijn lichaam, ter vervulling van hetgeen in Dan. 9: 26 is geprofeteerd en in drie dagen, als Ik Mijn leven weer zal nemen (Hoofdstuk 10: 17 vv.), zal Ik die oprichtten. Dat zal dan het teken zijn, dat Ik doe om Mijn volmacht te betonen, om dat wat nu gebeurd is, aan deze stenen tempel te doen (MATTHEUS. 12: 39 v.).

20. Maar Hij zei dit, hoewel in raadselachtige vorm, niet over de stenen tempel, waarop Hij wees, omdat Hij hen wilde laten opmerken wie Hij eigenlijk was (Kol. 2: 9) maar van de tempel van Zijn lichaams, zoals Hij ook niet zei: Ik zal deze tempel afbreken, maar breek hem af.

21. Daarom herinnerden de discipelen zich, toen Hij opgestaan was uit de dood en dat juist op de derde dag gebeurde, nadat de Joden de tempel van Zijn lichaam hadden gebroken en nadat zij door de Geest, die zij op de Pinksterdag ontvingen, (Hoofdstuk 14: 26) dat Hij dit tot hen gezegd had en daarmee voor de eerste keer Zijn sterven en Zijn opstanding had voorspeld; en zij geloofden de Schrift van het Oude Testament, die op verscheidene plaatsen over Zijn sterven en opstanding op de derde dag handelt (Hoofdstuk 20: 9. Luk. 24: 25 vv. 1 Petrus . 1:
11. en het woord, dat Jezus hier gesproken had en waarvan de betekenis ook hun nog niet duidelijk was (Hoofdstuk 12: 16).

Volgens de eigen uitlegging van de Evangelist (vs. 21 v.) moeten wij bij het woord in vs. 19 denken dat Jezus, ziende op het tempelgebouw, waarop Hij wijst: "deze tempel" daarin de heilige type ziet van Zijn lichaam en op oud-profetische wijze onmiddellijk het beeld gebruikt, zoals dit zo vaak, bijvoorbeeld bij Jesaja, wordt gevonden, het beeld in de plaats van het afgebeelde stelt, zodat deze scherpe, levendige, zonder uitlegging daarheen geworpen trekken, als in een raadsel een symbolisch-profetische voorspelling van Zijn opstanding bevatten. De zin, van dit bepaald ontdaan, is dus volgens Johannes geen andere dan: "Dood Mij en binnen drie dagen zal Ik opstaan", waarbij de bevelende uitdrukking in de voorzin

uitdagend is voortgekomen uit een smartelijk opgewekt gevoel, omdat Hij reeds nu de onverzoenlijke oppositie te voorschijn zag treden, die pas met het doden van Hem zou worden bevredigd (vgl. Hoofdstuk 13: 27). Vaak heeft men gemeend daarmee te moeten verbinden het bedoelen van de stenen tempel, welks verwoesting de Joden door het doden van Hem teweeg zouden brengen en zo in het tweede lid het doelen op de nieuwe opbouw van het rijk van God, die Hij in de kracht van Zijn opstanding zou volbrengen. Over dit tweede moeten wij opmerken dat het oprichten van de nieuwe geestelijke tempel volstrekt niet afhankelijk was van een voorafgaande verschijning van de Joodse theocratie, integendeel reeds een begin had gemaakt, waarvan de verdere ontwikkeling niet het gevolg, maar de oorzaak van de oplossing van de oude theocratie zou zijn, zodat de betrekking van voor- en nazin, noch logisch noch geschiedkundig juist zou zijn. Over het eerste punt, als was een meedelen op de stenen tempel daarom nodig, omdat daarbij gehandeld werd over een aan deze volbrachte daad en een teken dat deze daad plotseling legitimeerde, moet worden opgemerkt dat zeker plaats en aanleiding van de uitspraak tot het gebruiken van het tempelbeeld leidde, maar geenszins de zakelijke inhoud van dit beeld bepaalde, want er was een teken in het algemeen en niet juist een, dat met de tempel in betrekking stond, geëist. Nu wijst de Heere ook hier reeds op hetgeen Hij ook anders steeds voorhoudt aan het geslacht van Zijn tijd, dat tekenen eist, waarvoor ook alleen de woorden "op de derde dag" tot hun volle recht komen. Dat Jezus een antwoord gaf, merkt Meijer op, met wiens verklaringen wij ons in het bovenstaande hebben verenigd, dat toen noch de Joden noch de discipelen juist konden begrijpen, kan ons niet doen twijfelen aan de juistheid van de Johanneïsche verklaring: Jezus wil, vooral bij Johannes (vgl. Hoofdstuk 3: 14) de zaadkorrels, die nu nog geen wortel kunnen schieten, voor de toekomst uitwerpen; en dat Hij dadelijk bij het eerste optreden van de schijnbaar argeloze partij de gehele ontwikkeling van haar oppositie tot aan haar laatste punt, d. i. tot aan het afbreken van de tempel van Zijn lichaam overzag, behoort geheel tot de goddelijke, onbedrieglijke kennis van het hart, die de Evangelist in vs. 24 v. uitdrukkelijk van Hem bericht. Hierbij hebben wij nog alleen te voegen dat het tot het ambt van Christus als de Herder en Opziener van de zielen van Zijn volks behoorde om de oversten en leidslieden daarvan, in wier handen, zoals Hij wist, de gehele beslissing voor de toekomst lag, reeds aan het begin van de weg, die zij nu zouden inslaan, vooraf het einde te tonen waartoe zij moesten komen. Zo wilde Hij hen nog heden zo mogelijk bewegen om te keren, want met iedere stap verder werd dit al moeilijker en moeilijker. Eveneens heeft Hij later in Hoofdst. 6: 70 v. dadelijk bij het begin aan Judas Iskariot het einde van zijn weg te kennen gegeven, toen in diens hart, bij gelegenheid van de volksbeweging, die ten gevolge van de spijziging van de vijf duizend ontstond en de oprichtend van een aards Messiaans koningschap in Israël met dwang teweeg wilde brengen, een verstoordheid zich zetelde, omdat de Meester zo’n beweging in de kiem verstikte (Uit 14: 27) en deze de grond legde, waarop Satan bij hem verder kon bouwen. Alle dergelijke voorspellingen voor de toekomst, waarbij niet zozeer geschiedkundige gebeurtenissen maar meer persoonlijke feiten bedoeld worden, moeten steeds in een mystisch duister gehuld zijn, opdat het eigenlijke feit nog verborgen blijft en voor de persoon de vrije beschikking van zijn wil bewaard blijft; op in het oog vallende wijze zien wij dit bij het orakel in MATTHEUS. 23: 35 Zo bestaat dan hier de verberging daarin dat, terwijl de Heere bij het "breek deze tempel" de tempel van Zijn lichaam bedoelt, Hij met een beweging van de hand de ogen van hen, die Hij aanspreekt, op de uitwendige tempel, die hen omgaf, richt en Zich ook in het "breek" van zo’n uitdrukking bedient, die de gedachten

tot deze tempel richt, maar voor de kruisiging van Zijn lichaam moeilijk kan worden gebruikt (1 Kor. 11: 24). Zij merken dadelijk op dat het woord, van de stenen tempel gezegd, een absurditeit of ongerijmdheid bevat; in plaats van zich echter daardoor te laten bewegen om met hun nadenken verder in te dringen, omdat zij van de profeet, die voor hen met zo veel kracht optrad, wel konden vertrouwen dat Hij hen geen ongerijmdheden voor zou stellen, in plaats van met behulp van plaatsen als Ezech. 37: 26 vv. vgl. Ex. 25: 8; 29: 43 vv. (Joh. 1: 14. Kol. 2: 9) de juiste zin te zoeken, blijven zij zich aan de ongerijmdheid vasthouden en vermaken er zich in die ontdekt te hebben, omdat zij zeggen: "zesenveertig jaren is over deze tempel gebouwd en Gij, zult Gij dien in drie dagen oprichten?" Zij doelen daarmee op de onderneming van Herodes de Grote, die in zijn achttiende regeringsjaar begon om de tempel van Zerubbabel af te breken en in plaats daarvan een veel prachtiger en groter te bouwen. Was deze naar zijn hoofdbestanddeel sinds lang gereed en in gebruik, zo werd toch nu nog aan het uitbouwen verder gewerkt, dat eerst weinige jaren vóór Jeruzalem's verwoesting geheel voleind werd (zie slotw. op 1 Makk. No. 11 d.). Hij zou toch niet, menen zij, zo Hij ook werkelijk datzelfde met de Herodiaanse tempel wilde doen, wat Herodes met de Zerubbabelsen gedaan had, om de voorspelling in Hagg. 2: 10 tot vervulling te doen komen, in drie dagen tot stand willen brengen, waartoe Herodes en zijn navolgers met alle middelen al 46 jaren hadden nodig gehad en waarmee zij nog geenszins gereed waren! Jezus laat hen bij hun gedachten zonder er iets op te antwoorden. Door de wending, die zij aan Zijn woord geven, als had Hij gezegd: "Ik zal deze tempel afbreken", in welke verandering het woord vervolgens bij de Joden is gebleven, zodat zij het altijd alleen zo in de mond kunnen hebben, zoals zij het hebben opgenomen, zijn zij tot profeten geworden die het lot van de Herodiaanse tempel in het ontstaan van de nieuwe geestelijke tempel, in de christelijke gemeente (Jes. 66: 1-12) tegen hun wil en weten voorspellen en nu wil Hij de leiding van de Geest, die hen zonder hun wil tot werktuigen van de aankondiging van de toekomst maakt, niet storen. Het woord heeft toch ook in deze wending zijn volle waarheid, omdat Christus niet alleen werkelijk te Zijner tijd deze plaats zou verwoesten (Hand. 6: 14. MATTHEUS. 26: 64. Openbaring . 6: 1-17), maar ook in drie dagen de nieuwe tempel oprichten, waarvan in Ezechiël. 40 v. gesproken wordt. Om Israël's zonde en ongeloof zal echter een dag moeten zijn als duizend jaren (2 Petrus . 3: 8), zodat pas na verloop van een tweetal duizend jaren van de Christelijke tijdrekening en met het aanbreken van het derde duizendtal de verkwikking voor het aangezicht van de Heere kan komen Openbaring . 10: 5). Belangrijk is ook het woord: "zes-en-veertig jaren in over deze tempel gebouwd" ter bepaling van dat paasfeest, waarbij wij met onze geschiedenis staan. Wel is er nog onder de geleerden strijd over het begin van de regering van Herodes de Grote, het best rekent men dat van de herfst van het jaar 37 voor Christus. Zo hebben wij hier (18 + 46 = 64 verder gerekend) het jaar 27 na Christus niet, zoals Wieseler en Lange om hun opvatting van het in Hoofdstuk 5: 1 ongenoemd gelaten feest als Purim van het jaar 29 willen, het jaar 28, waarin Pasen van dinsdag de 30ste maart tot maandag 5 april viel. Volgens de berekening van Dr. Gal, director van het observatorium te Breslau, valt voor dat jaar de nieuwe volle maan voor de lente-volle-maan in de nacht van 26 tot 27 maart; de 15 Nisan of de eerste dag van het paasfeest duurde dus van de avond van de tiende tot de avond van de elfde april. Het was op een vrijdag, wat des te opmerkelijker is, omdat Christus drie jaar later (op 15 Nisan van het jaar 30 of op 7 april) eveneens op een Vrijdag stierf en de Joden daarmee Zijn woorden: "Breek deze tempel" aan Hem vervulden.

U vraagt Mij om een teken en als Ik dat niet verricht, houd u Mijn handelwijze voor onbetamelijk, strafbaar, tempelschennend; welaan, behandel Mij als zodanig! Dood Mij voor Mijn vermetelheid! Doe nu aan Mij wat u eenmaal doen zal, dan zult u tegelijk een teken hebben. Breek dat lichaam, deze ware tempel van God, af en in drie dagen zal Ik die weer opbouwen.

Israël's zonde concentreerde zich daarin, dat de voorhof der Heidenen, de grote ruimte, die de tempel aan alle kanten omgaf, waaruit men langs enige trappen opklom naar het terrein, waar zich de voorhoven van het volk en de priesters, alsmede dat van de vrouwen bevonden, tot een markt ingericht was, waar de offerdieren verkocht en de buitenlandse munt voor Joodse geldstukken ingewisseld werden. Immers, Israël's betekenis lag daarin, dat hij de schatbewaarder was van de heilsopenbaring. Zijn verkiezing had plaats gehad met het oog op de wereld. In verband met deze belemmering had Salomo gebeden dat de vreemde, die uit verre landen om de grote naam van de Heere tot dit huis zou komen, daar verhoord mocht worden, 2 Kron. 6: 32, 33 Dit ideaal nu had het volk prijs gegeven. Zijn bestemming vergetend had het ook uit het oog verloren, met welk doel de tempel gesticht was. Omdat het zelf opgehouden had een priesterlijk volk te zijn, werd zijn godsdienst een aaneenschakeling van zinledige plechtigheden, een zaak van koophandel. De ontwijding van de voorhof der Heidenen, die oogluikend door de hoofden van het volk toegelaten werd, stond dus in verband met het exclusivisme, het gebrek aan profetisch inzicht, het formalisme van het geslacht, dat de man tot vader had, die de zegen van God ontving, opdat hij een zegen zou worden. In haar nog eens belichaamd, openbaarde zich het bederf dat Israël had aangetast. Reden genoeg waarom de Heiland Zijn verlossende werkzaamheid juist daarmee begon dat Hij de tempel van God aan zijn oorspronkelijke bestemming deed beantwoorden en daarmee de hele theocratie in haar eigenlijk wezen herstelde. In heilige toorn en als Israëls Koning zwaait Hij de gesel, die Hij op hetzelfde ogenblik uit enige touwen haastig samen gebonden, gemaakt heeft, niet als een werktuig van geweld, maar als een zinnebeeld van het gezag, waarmee Hij bekleed is en drijft allen, die kochten en verkochten, uit de tempel, met de schapen en de ossen, die zij naar markt hadden gebracht. De verkopers van de duiven spreekt Hij slechts op gebiedende toon toe: Neem deze dingen van hier weg (Joh. 2: 16), een bewijs, niet dat Hij ten opzichte van deze handelaars meer gunstig dan tegenover anderen gestemd was, maar dat Hij ook die anderen meer door de vrees voor Zijn gesel verwijderd heeft. Straks keert Hij Zich ook tot de wisselaars, die wellicht het eerst binnen de tempel toegelaten en het meest recht daar menen te bezitten en dwingt hen door een besliste handeling, eer zij zich daartegen kunnen verzetten, de heilige plaats te ontruimen. Volk van Israël, is de vatbaarheid onder u nog aanwezig om deze daad te begrijpen? Kunt u daarin het begin van de verlossing ontdekken? Was dit het geval geweest, dan zou u in haar de vervulling van Maleachi's voorspelling hebben ontdekt en uit die voorspelling weer het licht hebben ontvangen om in Jezus de Engel van het Verbond, de Middelaar van God en de mensen, Israël's Leidsman in de woestijn en dus ook de Zoon van God, het vlees geworden Woord te erkennen. Maar de Heere, die u zoekt, de engel van het Verbond, is tot Zijn tempel gekomen - u heeft Hem verworpen. U heeft een teken gevraagd voor hetgeen zelf al een teken was, omdat u in strijd met de geest van de profetieën, een ander teken vastgesteld had, dat voor u de waarborg van de realiteit van de Messiasverschijning zou zijn. Ongelovig geslacht! U zoekt een teken, u zal geen teken gegeven worden dan dit ene teken van de tempelreiniging, gedurig in allerlei

vormen vernieuwd. Breek deze tempel af, spreekt de Heiland, Ik zal hem in korte tijd, in drie dagen, weer opbouwen. Ziedaar de grondvorm in zijn openbaring aan Israël. Israël's overheid had de tempel ontwijd; Jezus heeft de tempeldienst zo-even hersteld. De eerste had naar de diepere betekenis van haar handelswijze de theocratie ontzield; deze was bezig nieuw leven in haar te wekken. De tempelontheiliging zou haar toppunt bereiken in de Messias-verwerping. De tempelwijding zou voortduren in de opstanding, ook als die verwerping voltooid zou zijn. In drieërlei vorm zouden zij dus het teken van de Mensenzoon ontvangen. De tempeldienst - de geestelijke, het tempelgebouw - de symbolische, Zijn lichaam, de wezenlijke woning Gods onder Israël, werd door het ongeloof van Israël's oudsten afgebroken. Het toelaten van de tempelmarkt in de voorhof der Heidenen maakte in beginsel reeds én de moord van de Messias én de val van de Joodse staat noodzakelijk. Het ene volgde hier uit het andere. Zo was dan in de vraag: welk teken toont Gij, dat Gij deze dingen doet, het lot én van de Messias én dat van de Joodse natie reeds feitelijk beslist, Israël wilde geen hervorming, geen vernieuwing, geen verlossing in de zin, waarin de Messias haar aanbracht. Uit het antwoord van de Heere bleek, dat Hij dit onmiddellijk begreep. Zijn verwerping was onvermijdelijk. Voordat Hij de tempel verliet, had Hij reeds ingewikkeld Zijn lijden aangekondigd. Maar nu zou deze tempel van God, in de drievoudige zin, waarop wij hier wezen, hoewel in omgekeerde volgorde, door Christus worden hersteld. Hij verrijst op de derde dag uit het graf, richt de tempel van het lichaam daardoor weer op, brengt terzelfder tijd de theocratie, de Godsregering op aarde tot stand en schenkt ons daarin een waarborg dat er voor Israël een dag van opstanding nadert.

b. Vs. 23-Hoofdst 3: 24 In de vorige afdeling vonden wij in de oversten van het Joodse volk dadelijk bij Jezus eerste samenkomst met hen de beslistheid van het ongeloof, die bij verdere ontwikkeling tot vaste, dodelijke haat moest worden, zodat de Heere hen nu al kon voorspellen wat zij ten slotte met Hem zouden doen. In deze afdeling hebben wij aan de ene kant voor ons de onbeslistheid van het halve geloof bij de grote menigte, die de tekenen ziet, die Hij op het paasfeest doet en Hem als Messias schijnt te willen aannemen, waaraan Hij Zich echter niet kan toevertrouwen en aan de andere kant de vatbaarheid van het geloof in de overste Nikodemus, die Hij inderdaad wel vertrouwt, hoewel de trek tot God eensdeels en de macht van de wereld anderdeels een nog onbesliste strijd in zijn hart met elkaar strijden. Hij, die allen kent, weet dat deze strijd in trapsgewijzen voortgang (Hoofdstuk 7: 50 vv. 19: 39 vv.) nog tot overwinning van het goede bij Nikodemus zal worden en zo onderscheidt Hij hem van de overige oversten van de Joden. Hij openbaart hem tot juist begrip van de werkzaamheid van de Doper het geheim van het koninkrijk der hemelen, de wedergeboorte en tot het begrijpen van het einde, dat met Hemzelf plaats zal hebben, het geheim van de liefde van God, die Zijn eengeboren Zoon niet verschoont, maar Hem aan het kruis laat verhogen.

23. En toen Hij ook na deze eerste dag, de 15de nisan, waarop in vs. 14 vv. meegedeelde voorval, nog verder te Jeruzalem was, op het pascha, op het feest dat tot de 21ste nisan duurde, verrichtte Hij daar niet weinigewonderen van die aard als die in MATTHEUS. 21: 14 van Zijn aanzijn op het laatste paasfeest bericht zijn. Hij wilde toch (MATTHEUS. 11: 4 v.) dat men de vervulling opmerkte van de voorspellingen in Jes. 29: 18 v. ; 35: 5 v. ; 61: 1 Ezechiël. 36: 29; 37: 5 Toen geloofden velen van de Joden, die uit het hele land voor viering van het feest naar Jeruzalem waren gekomen, in Zijn naam als van de Messias, in zoverre zij

zich geneigd toonden Hem daarvoor te houden (Hoofdstuk 8: 30), ziende Zijn tekenen, die Hij deed (vgl. Hoofdstuk 3: 2; 4: 45); het zou te ver afvoeren enige van deze hier mee te delen (Hoofdstuk 20: 30 v.).

24. Maar Jezus zelf vertrouwde hen Zichzelf niet toe, om Zich met hen in nadere betrekking als met gelovigen te stellen, omdat Hij hen allen kende en wist hoe het inwendig met hen gesteld was, aan wie Hij Zich kon toevertrouwen en aan wie niet.

25. En omdat Hij het niet, zoals wij allen, nodig had dat iemand anders, die een autoriteit voor Hem was, Hem eerst getuigen zou van de mens, die Hij voor de eerste keerontmoette om te vernemen, door welke gezindheid die bezield was, a)want Hij zelf wist en beter dan iemand anders het Hem zou hebben kunnen zeggen, wat in de mens was, die Hem ontmoette (Hoofdstuk 1: 47 vv. ; 4: 16 vv. ; 6: 61, 64; 16: 19); hoe het in de diepste grond van zijn hart was en hoe hij omtrent Hem gevoelde.

a. 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9. Ps. 7: 10. 103: 14. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12.

Uit vs. 24 blijkt dat Jezus toen te Jeruzalem was om een veelomvattende getuigenis van Zichzelf te geven en Zich dus niet eerder tot Zijn werkzaamheid in Galilea terugtrok, voordat Hij in Judea het werk van zijn roeping volbracht had. De drie aanwijzingen: Hij was a) te Jeruzalem,
b. op Pascha, c) op het feest, geven plaats, aanleiding en enigermate de duur aan van Zijn toenmalige tegenwoordigheid - de hele feesttijd bleef Jezus te Jeruzalem.

Met de hoogte van de tempelberg verlaat Jezus ook de hoogte van Zijn machtig koninklijk handelen. Hij begint te Jeruzalem te leren en doet op de wijze van de oude profeten Zijn leer vergezeld gaan van wonderdaden. Deze werkzaamheid was geenszins zonder gevolg; integendeel bericht Johannes dat velen ten gevolge daarvan in Zijn naam geloofden, omdat zij de tekenen zagen, die Hij verrichtte. Omdat nu de gehele openbaring van Jezus de bedoeling heeft om geloof op te wekken, zou men kunnen denken dat bij die velen de bedoeling van Jezus zal bereikt zijn en deze moeten geacht worden Hem opgenomen te hebben. Maar, evenals de geest van het Nieuwe Testament de boog van de menselijke taal zo sterk mogelijk gespannen heeft, ook ten opzichte van het woord geloof, zo heeft aan de andere kant de Nieuw-Testamentische spraak buigzaamheid genoeg om de menigvuldige buigingen en verzachtingen van de gewone taal over te nemen, terwijl er overal voor gezorgd is dat de heilige grondtoon van de waarheid zich overal openbaart en regelend optreedt. Zo is het ook hier. Doordat Johannes omtrent de velen, die geloofden, er dadelijk bijvoegt: "Maar Jezus vertrouwde hen Zichzelf niet toe, omdat Hij hen allen kende", geeft hij dadelijk te kennen dat hij hier niet in de volle zin van geloof sprak, maar op de wijze van het gewone spraakgebruik. Omdat Hij namelijk voor de gedachte: "Jezus vertrouwde Zichzelf hen niet toe" hetzelfde woord gebruikt (pisreuin) dat ook geloven betekent, wil hij reeds door deze toespeling te kennen geven dat het geloof van de velen niet datgene geweest is, wat Jezus van geloof verlangde. Jezus kan Zich slechts aan diegenen toevertrouwen, die door het geloof het goddelijke en onvergankelijke in zich hebben opgenomen. In de natuurlijke mens daarentegen, hoe voortreffelijk hij overigens ook moge zijn, is niets waaraan Jezus Zich kan

overgeven. Hij weet dat Hij in het natuurlijke geen plaats heeft om Zich in te begeven. Hij kan Zich alleen aan het goddelijke en eeuwige toevertrouwen en dit komt alleen door het geloof in de mens. Wanneer Jezus Zich dus aan deze Joden niet toevertrouwt, dan heeft Hij door Zijn onderzoekende blik erkend dat hun geloof in Zijn naam deze naam nog niet in hun persoonlijk levensbeginsel had opgenomen. De mededeling van Johannes dat Jezus Zich niet aan de gelovende Joden heeft toevertrouwd, is voor ons nog in een ander opzicht, vooral in deze samenhang, belangrijk. Dat Jezus Zich aan de Joden niet heeft toevertrouwd, kan Johannes alleen weten als hij mag veronderstellen dat Jezus behoefte heeft om Zich aan iemand toe te vertrouwen. Van iemand, die aan zichzelf genoeg heeft, zal men niet opmerken, dat hij zich aan dezen of genen niet heeft toevertrouwd, omdat Hij ze tevoren doorzag. Johannes, die aan Zijn borst heeft gelegen, weet dat de liefde, die in dit hart woont en leeft, een werkelijke en volkomen liefde is, die zich niet alleen wil mededelen, maar ook in anderen wil rusten, zichzelf wil vinden en bevinden. Daarmee komen wij eerst op die plaats, waar wij het niet opnemen van Jezus van de kant van de Zijnen (Hoofdstuk 1: 11) goed leren begrijpen: deze plaats, waarin wij moeten indringen, waar wij onze standplaats moeten nemen om het geheel goed te overzien, is de oneindige smart van de versmade liefde.

Zij geloofden in Zijn naam, die Zijn persoon bekleedt als een rok en zich in Zijn wonderen heerlijk betoonde; maar de wortels van het geloof van deze velen gingen nog niet zeer diep (MATTHEUS. 13: 20 v.). Het waren opgewekte zielen, die de naam van de Messias met blijdschap prezen toen zij de tekenen zagen, die Hij deed, maar of zij tot het smeken: "Doe een teken aan mij" zouden voortgaan, of zij begerig zouden worden aan hun hart Jezus' zaligmakende kracht te ervaren, was nog twijfelachtig.

Jezus geloofde niet in hun geloof en daarom behandelde Hij ze ook niet als gelovigen.

Hij verliet Zich niet op het oppervlakkig geloof van een menigte, die alleen door tekenen overreed was en voorts al haar vooroordelen en kwade neigingen behouden had.

Het is nog een verkeerd geloof, namelijk van hen, die spoedig bijvallen, toejuichen en geloven als zij iets horen dat hen behaagt, maar als zij iets horen dat hen niet bevalt, of waaraan zij niet hadden gedacht, dan krabben zij dadelijk terug en vervallen weer tot hun oude dromen.

Dat Jezus Zich aan hen niet toevertrouwde, wil zeggen dat Hij in het verkeer met hen een zekere terughouding in acht nam, steeds in het oog hield dat de tegenwoordige vrienden misschien eens vijanden zouden worden en zo de slangen-voorzichtigheid, die Hij in MATTHEUS. 10: 16 van de Zijnen verlangt, zelf door Zijn voorbeeld aanprees.

Zielszorgers en anderen, wier zielen ter leiding zijn toevertrouwd, leren hier een belangrijk artikel in de zielszorg. Wij schatten de eerste beginselen van het geloof in zielen gewoonlijk te hoog, vooral als wij het werktuig tot hun roeping zijn geworden. Dan is het wel nodig te bidden om reine liefde en om de scherpzinnigheid van een eenvoudig oog, opdat wij niet door sanguinisch vertrouwen van de ziel schade aandoen en zo deelachtig worden aan de zonden, die de gevolgen zijn van de afval, die boze gast.

Johannes maakt ons dikwijls opmerkzaam op Jezus' hogere wetenschap, op Zijn heldere, doorziende blik, waarvoor het zo gemakkelijk was om in de diepte van de harten als in een opengeslagen boek te lezen, zodat Hij in geen geval nodig had eerst mededelingen in te winnen, om te weten wat Hij van deze of gene moest denken. Daarin lag een bewijs van goddelijke verhevenheid, dat de lievelings-discipel niet verborgen was gebleven en dat hij opzettelijk in het licht stelt.

Christus kent zelfs de wortels van de bomen; wij daarentegen kennen de gesteldheid van de bomen alleen aan de vruchten.

Het is Gods privilege harten en nieren te proeven, de Kenner van de harten te zijn, de gedachten van de mensen van verre te begrijpen (Ps. 7: 10; 139: 2. Hand. 15: 8); aan dit majesteitsrecht moest Christus in volle mate deel hebben, omdat Hij de eengeboren Zoon van God was. Wij worden daardoor herinnerd hoezeer wij op onze hoede moeten zijn om in zelfbehagen onszelf te vertrouwen, omdat het oordeel van Christus, waarnaar wij geoordeeld worden, zeer makkelijk van het onze veel kan verschillen. (Openbaring . 2: 23).

Wie anders door Gods Geest vervuld was, bezat toch slechts kennis van de mensen van die bijzondere kant, die met zijn bijzondere roeping in betrekking stond, zoals bijvoorbeeld de Doper wel opmerkte wie boetvaardig was en wie niet. Anderen merkten dus alleen op of dit of dat in de mens was, maar Jezus in het algemeen wat in de mens was. De mens zelf is geheel voor Hem open, als een bewijs dat Hij de Geest zonder mate bezit, want door deze Geest bezit Hij die kennis.

Het wonderbare weten van Christus is overal godmenselijk, d. i. aan de ene kant niet alleen goddelijk, aan de andere kant niet alleen menselijk, maar beide tegelijk en goddelijk direct, menselijk op indirect wijze.

Hier wordt van de Heere getuigd, niet dat Hij veel mensenkennis bezit, zoals de ongelovigen op onwaardige wijze van de Heere zeggen, maar dat Hij de hartenkenner was, voor wie de diepste diepte van het menselijk gemoed naakt en geopend lag. Heeft het geloof niet een heerlijke Zaligmaker, die mens is en alles weet wat in de mens is en die God is en alles weet wat in God is? Daarom liet de Heere dan ook allen, die wilden, Hem volgen, maar Hij was er niet mee ingenomen, alsof het allen getrouwe discipelen waren; nee, Hij kende ze allen en wist dat er maar zeer weinig getrouwen onder waren. Later zou er zelfs een aanleiding tot schifting en scheiding tussen de schijngelovigen en oprecht gelovigen komen en de eersten zouden zich aan Hem ergeren en Hem verlaten, ja, een van hen Hem zelfs verraden, maar de laatsten zouden zich aan Hem gebonden gevoelen met eeuwige banden van liefde.

Wij moeten nog het een en ander laten voorafgaan voordat wij tot de volgende geschiedenis overgaan, bij welke ons in de persoon van Nikodemus een man voorkomt, die wat zijn uitwendige, zijn maatschappelijke positie betreft, tot de oversten onder de Joden behoort, die in vs. 18 vv. zich reeds deden kennen als besloten tot het geloof, maar naar zijn inwendige toestand, die van zijn harten, daarentegen tot die velen, waarvan wij in vs. 23 hoorden, dat zij in de naam van Jezus geloofden om de tekenen, die Hij deed. Toch kan hij onder deze niet

recht worden geteld, maar als een, die, zoals hij zich van het ongeloof van de mensen van zijn stand heeft losgerukt, zich eveneens van het halve geloof van de grote menigte afscheidt en de weg betreedt om tot het geloof van een discipel te komen, hetgeen hem later ook door verdere hulp van de Heere 26: 18) volkomen gelukt is. Wij moeten eerst onderzoeken of die dubbele scheiding wel zo geheel en al een vrucht is van eigen beslissing, dan of Nicodemus integendeel niet een ziel zou zijn, die de Heere als een sterke Zich ten door heeft genomen en die Hij als een brandhout uit het vuur heeft gerukt (Jes. 53: 12. Amos 4: 11). Die zijn eigen hart kent en bij zichzelf ervaren heeft, dat het niet is degene die wil of degene die loopt, maar van de ontfermende God (Rom. 9: 16), die zal spoedig met ons voor het tweede beslissen. Nu is reeds in MATTHEUS. 26: 6 in de aanmerking over Simon de melaatse de grond gelegd, waarop wij hier verder kunnen bouwen. Onder de velen, die in Jezus naam gelovig werden, omdat zij de tekenen zagen, die Jezus op Pasen op het feest deed, ja die zeker reeds gelovig waren geworden toen Hij de gesel van touwtjes maakte en de kopers en verkopers uit de tempel dreef, bevonden zich, zo dunkt ons, ook Lazarus van Bethanië en zijn beide zusters Maria en Martha. Kon het anders? In Maria’s hart drong het woord "breek deze tempel af" diep in, zij kon het niet weer kwijt worden en bij hetgeen zij aan Jezus op Zijn reis naar het laatste paasfeest deed (Hoofdstuk 12: 3) bestuurde Gods Geest door middel van dat woord, hoewel ook voor haar zelf onbewust, ten minste zonder duidelijk door haar begrepen te zijn, haar hart en haar hand. Hoe zou Jezus er anders toe komen om aan haar daad een betekenis te geven, zoals Hij dat in MATTHEUS. 26: 12. Mark. 14: 8. Joh. 12: 7 doet? Deze drie nu maakten een uitzondering op hetgeen in vs. 24 van de velen wordt gezegd. Aan deze vertrouwde Jezus Zich werkelijk; Hij nam bij hen, waartoe zij Hem uitnodigden, intrek te Bethanië voor de overige dagen van het feest en sloot nu al de vriendschapsband, die Hem aan dit huis verbond en die ons in Luk. 10: 38 vv. Joh. 11: 1 vv. als een zeer vaste en innige voorkomt, zonder dat ons ook maar een lettergreep er van gezegd is, hoe die ontstaan is. Nu had Maria, zoals men vermoedt, in die Simon, die de melaatse heet, haar gade. Heeft nu Jezus, toen Hij later bij Simon Petrus te Kapérnaüm Zijn intrek nam, diens schoonmoeder genezen (MATTHEUS. 8: 14 v.), dan heeft Hij zeker ook de man van Martha niet ongenezen gelaten, toen Hij voor de eerste keer Bethanië binnengekomen was. Wat verhindert ons verder aan te nemen dat deze Simon niet alleen tot de familie te Bethanië, maar ook tot Nicodemus, de Farizeeër en overste onder de Joden, in nadere betrekking stond, dat Hij zijn vriend, zijn bloedverwant, zijn ambtgenoot was, hoewel niet een en dezelfde persoon met de Farizeeër Simon in Luk. 7: 36 vv. , zoals men veelal ten onrechte veronderstelt, maar een werkelijk evenbeeld van deze zowel wat de naam als de stand aangaat? Nu gingen de tekenen, die Jezus te Jeruzalem deed, Nicodemus nog nader aan dan dat hij ze alleen "zag"; zij grepen in zijn hart, zij bewogen bij de vriend, zijn eigen inwendige mens en als de genezing van Simon misschien nog die zelfde dag plaats had, waarop de ontmoeting met de overste onder de Joden in vs. 18 vv. is voorgevallen en het eerste was onder de tekenen, welke Jezus deed, dan greep zo’n teken hem diep aan. Hij vermoedde dat in Hem, die niet alleen het huis van Zijn Vader, dat men tot een huis van koopmanschap had verlaagd, weer tot een bedehuis voor alle volken herstelde, maar ook zei, die Hem vervloekten en de zon van zijn vriendelijkheid over de bozen en ondankbaren liet schijnen, iets was van de heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader, in wie God vol genade en waarheid onder Zijn volk woning wilde maken, alhoewel Hij ook voor het ogenblik nog te zeer door Farizese zuurdeeg in zijn gehele wezen doordrongen was om Jezus een volkomen hart te kunnen toedragen.

HOOFDSTUK 3

GESPREK VAN JEZUS MET NIKODEMUS OVER DE WEG NAAR HET EEUWIGE LEVEN EN VAN JOHANNES MET ZIJN DISCIPELEN

EVANGELIE OP DE ZONDAG TRINITATIS

Het Trinitatisfeest valt pas in latere tijd op de eerste zondag na Pinksteren, de voor ons liggende perikoop is nog afkomstig uit een tijd, die een feest van de Heilige Drieëenheid niet kende. Zij drukt de gedachte, waarmee de kerk in deze tweede helft van haar eigenaardig jaar intrad, zeer scherp uit en spreekt dadelijk van de wedergeboorte als de grondvoorwaarde tot het zien van het rijk van God. In de Roomse kerk worden vervolgens nog steeds tot op de Petrus en Paulus dag (29 juni) de zondagen na Pinksteren berekend. Omdat nu de oude kerk op die Zondag, die dezen dag het naast voorafging, de perikoop van Petrus' wonderbare visvangst (Luk. 5: 1 vv.) wilde doen lezen, zo worden bij de verdere voorgaande Zondagen evangelische afdelingen naar omstandigheden gekozen.

Het Trinitatisfeest (door Paus Johannes XXII in de eerste helft van de veertiende eeuw als Pinksteroktaaf op de Zondag na Pinksteren gesteld) viert niet, zoals alle andere en eigenlijke feesten, een bijzondere daad van God voor onze verlossing, maar heeft een dogmatische grond. De daarmee beginnende tijd van het kerkelijk jaar heeft de leiding van de Heilige Geest, de mededeling van alle genadegoederen, die de Vader ons door de Zoon gezonden heeft en die de Zoon ons door Zijn leven, lijden, sterven en opstaan heeft verworven tot haar voorwerp en wel komen eerst (Trinitatis tot derde Zondag na Trinitatis) de roeping en toebrenging, vervolgens (de zesde tot de tiende zondag), de verlichting, hierop (de elfde tot de veertiende zondag) de bekering, verder (de vijftiende tot de drieëntwintigste zondag) de heiligmaking en ten slotte (de vierentwintigste tot de zevenentwintigste zondag) de volmaking van de gehele zaligheid in ogenschouw. Reeds in de heilige doop begint Gods Geest Zijn werk aan ons en roept Hij ons tot het rijk van God, zij is in de Christelijke kerk het begin van onze roeping; het Evangelie van het feest handelt dus over de doop, als de wedergeboorte uit water en Geest.

1. Wij willen hier nog een bijzonder gewichtige geschiedenis meedelen uit dat oponthoud van Jezus te Jeruzalem. En er was een mens, iemand uit de Farizeeën, over wie reeds bij het voorval in Hoofdst. 2: 18 vv. hoofdzakelijk werd gehandeld (vgl. Hoofdstuk 1: 24 v.), wiens naam a) Nikodemus was (een Griekse naam, die hetzelfde betekent als Nikolaas, volksoverwinnaar), een overste der Joden, een medelid van het Sanhedrin, de hoogste geestelijke rechtbank bij de Joden (Hoofdstuk 7: 26, 50. en "Uit 2: 4").

2. Deze, bevreesd voor zijn medeleden, die een heengaan tot de Nazarener beneden hun waardigheid rekenden en, als zij ervan geweten hadden, hem zeker om zijn voornemen hadden bekritiseerd, kwam 's nachts tot Jezus, toen deze gedurende de dagen van het paasfeest te Jeruzalem vertoefde, maar toen steeds 's nachts uitging naar Bethanië (MATTHEUS. 21: 17). Hij wendde zich als iemand, die graag iets zou willen weten tot Hem,

die alleen antwoord kan geven en zei tot Hem: Rabbi 23: 6")! wij, ik en de gelijkgezinden in de Hoge raad met mij (Hoofdstuk 12: 42; 19: 38), weten dat Gij een Leraar bent door God gezonden; want niemand kan deze zo grote en wonderbare tekenen doen, die Gij doet (Hoofdstuk 2: 23), a) als God met hem niet op bijzondere en wonderbare wijze is, om hem daardoor als Zijn gezant en profeet aan te wijzen. Gij zult mij dan ook wel kunnen zeggen welke grotere dingen dan ik reeds gedaan heb, ik nog moet doen, om het koninkrijk der hemelen in te gaan (MATTHEUS. 19: 16 vv.).

a)Hand. 10: 38.

Hoe zullen wij van het gesprek met Nikodemus in het kort naar behoren spreken? Het grijpt toch zo diep in de harten en in de genaderaad van God, dat wij er ons steeds opnieuw in moeten verdiepen en toch zullen wij het niet uitputten.

Onbetwistbaar behoort het gesprek van de Heere met Nikodemus tot de diepste en gewichtigste gesprekken, die Hij op aarde met mensen heeft gehad; het handelt over de wedergeboorte en stelt die van drie zijden voor: 1) als bevreemdend en toch noodzakelijk, 2) als onbegrijpelijk en toch kenbaar, 3) als moeilijk en toch noodzakelijk.

De nieuwe geboorte: 1) wat is zij; 2) hoe ontstaat zij; 3) waarheen leidt zij.

Waardoor komen wij in het rijk van God; 1) door de geboorte van de nieuwe mens, 2) door de dood van de Mensenzoon.

Wat Nikodemus betreft, hij is tegelijk een voorbeeld en een uitzondering van wat aan het slot van het vorige hoofdstuk gezegd is; een voorbeeld, omdat de wonderen de aanleiding gaven tot zijn geloof; en een uitzondering, omdat uit de handelswijze van de Heere duidelijk blijkt dat in zijn zedelijk bewustzijn het geloof dieper wortel geschoten had dan van anderen.

In het algemeen staat Nikodemus nog op hetzelfde standpunt van half geloof, dat wij bij de velen in Hoofdst. 2: 23 vv. aantroffen, in zoverre het wonderbare van Jezus' tekenen wel indruk heeft gemaakt, het daardoor teweeg gebrachte geloof echter nog geen zedelijke daad, nog geen geloof in de grond van het hart is. Toch moet tussen half geloof en half geloof onderscheid gemaakt worden. Het ene is, zoals Baur zegt, slechts ongeloof in de vorm van geloof en het is dat, in zo verre het zich vestigt op zijn standpunt van enkel met verwondering aanzien, waaraan de zedelijke waarde ontbreekt; het andere daarentegen is geen ongeloof, maar het begin van geloof, zodra het in zichzelf zijn rust niet heeft, maar boven zich uit probeert te komen, zoals dat juist op zo besliste wijze bij Nikodemus het geval is.

Spoedig en scherp heeft de tegenstand van de volksleiders zich al tegen Jezus gevormd: Hij is pas een korte tijd in Jeruzalem voor de eerste maal als de Gezalfde aanwezig, Hij heeft de tempel gereinigd, heeft Zich door leer en wonder betoond een Meester en Profeet in Israël te zijn. Toch is die tegenstand al zozeer gevestigd dat ieder onder de geestelijke overheden te Jeruzalem zijn betrekking in gevaar zou achten, wanneer hij in het openbaar met de goddelijke Meester betrekking had aangeknoopt.

Nikodemus is door Gods genade een waar overwinnaar geworden, die zijn eer als overste bij het volk heeft afgestaan en de eer van de Christen bij God heeft verkregen. Het was een klein, gering begin van overwinning, dat hij tot Jezus kwam met zijn naar leven zoekende ziel. Wel deed hij het bij nacht, want de mensenvrees had hij nog niet overwonnen en trad als een arm leerling voor de Galilese profeet.

De traditie bericht over hem dat hij later, nadat hij openlijk Jezus' leer beleden had en door Petrus en Johannes gedoopt was, van zijn ambt ontzet en uit Jeruzalem verwezen, maar door zijn neef Gamaliël in een buitenverblijf tot aan zijn dood onderhouden is. Zo laat zij hem op onwaardige wijze later weer met zijn geloof zich verbergen. Ook de Talmud kent een Nikodemus, zoon van Gorion, eigenlijk Bunni genaamd, die een leerling van Jezus was en Jeruzalem's verwoesting overleefde, wiens familie echter van rijkdom tot grote armoede kwam, zodat zijn dochter tijdens de belegering uit de stallen van de Arabische kamelen de gerstenkorrels zocht om niet te verhongeren. Afgezien van de hoge ouderdom, die Nikodemus bereikt zou moeten hebben, als dat juist was, spreekt ook tegen de waarheid van dit gehele verhaal, dat de discipelen van Christus nog vóór de belegering uit Jeruzalem naar Pella gevlucht zijn. De mededelingen van de Talmud verraden bovendien duidelijk het doel om onze Nikodemus voor te stellen als een door Gods vloek getroffen man en zijn naam te brandmerken. Men kan zeker allerlei tegen hem inbrengen. Het is tegenwoordig, nu men zonder nageschreeuwd te worden op lichte dag in een Christelijke kerk kan gaan, zeer gemakkelijk aan Nikodemus zijn mensenvrees te verwijten, die hem alleen toeliet bij nacht tot Jezus te sluipen en het is voor een Christen, die van kinds af in de goddelijke waarheid onderwezen is, geen kunst om over de leraar in Israël te lachen, die het geheim van de wedergeboorte niet in een ogenblik begrijpt. Maar wie billijk oordeelt en het goede ook in zijn aanvang weet te waarderen, die zal zeggen: mij bevalt die Nikodemus met zijn nachtelijk bezoek bij Jezus, deze meester in Israël aan de voeten van de timmermanszoon van Nazareth en wat mij in hem bevalt, dat is zijn verstandig zoekende geest, zijn oprechte leergierigheid in goddelijke zaken, die hem van het gedruis van de wereld daarheen trekt, waar hij hoopt waarheid te vinden over de heiligste vragen van de menselijke geest.

Wie weet wat een lange tweestrijd hij heeft gehad, voordat hij de voet over de drempel tot Jezus zette; want ook hij behoorde tot de leden van die sekte, die het zich eens tot roem rekende dat uit haar midden ten minste niemand in Jezus geloofde (Hoofdstuk 7: 48 v.); hij stond dus tussen al de vijandige invloeden, die de overigen beheersten. Toch is hij gekomen, heeft hij zich over alle vooroordelen van zijn stand heengezet en is, hoewel eerst nog vol vrees, toch tot de Heere gekomen, met die heilige onrust, die uit een gevoel van inwendig gebrek ontstaat. Laat ons daarom rechtvaardig over hem zijn en heten wij de vreesachtige welkom in de kring van Jezus' discipelen! Hij is een aanvanger in het geloof en zo een is ook de verst gevorderde Christen eens geweest. In hem is de voortgaande ontwikkeling van het Christelijk geloof en leven ons zo duidelijk voorgesteld, dat wij door hem de trappen van dit geloof in de drieëenige God kunnen beschouwen; wij treden daar 1) de voorhof van het geloof, vervolgens 2) het heilige en eindelijk 3) het allerheilige binnen.

Evenals uit de monniken van de Katholieke kerk, vooral uit de Dominikanen, de voortreffelijkste mystici zijn voortgekomen, uit de Augustijners de grote hervormer Luther,

zo heeft ook de werkheilige en door letterdienst geboeide partij van de Farizeeën aan het rijk van God vooral twee grote getuigen van levendig Christelijk geloof geschonken, Paulus en Nikodemus. In de persoon van Nikodemus heeft Christus dadelijk bij Zijn eerste optreden niet alleen een Farizeeër, maar zelfs een overste der Joden, een lid van het Sanhedrin overwonnen. Het werkelijke van zijn neiging tot Christus is dadelijk gebleken, een echte kiem van geloof begint reeds zijn aanspraken en zijn vooroordelen terneer te slaan, anders kon niet de grijsaard bij de jonge man, de voorname raadsheer bij de Galilese Rabbi al vragend als leerling worden gevonden en daardoor zijn hele aanzien op het spel zetten. Wij zien ook hoe deze kiem allengs machtiger wordt, totdat die tot volkomen geloofsvrucht toeneemt, terwijl die met zijn ontwikkeling door bepaalde stadiën heengaat. Dat echter de kiem in zijn eerste vorm nog zwak is, geeft Nikodemus duidelijk te kennen, niet alleen daardoor dat hij tot Jezus in de nacht komt, waartoe hem zonder twijfel redenen van vrees dringen, maar ook door zijn woorden zelf.

Wij hebben allen genoeg hinderpalen te overwinnen, als wij in het rijk van God willen ingaan, toch is het voor de ene moeilijker dan voor de anderen. Nikodemus was een van hen, die twee zware lasten moeten dragen en gewoonlijk daaronder bezwijken. Hij was een Farizeeër en steunde dus op de eigengerechtigheid, die hij gedaan meende te hebben; kan echter iemand door zijn eigen werken rechtvaardig worden, dan kan hij zichzelf zalig maken en heeft hij geen Heiland nodig. Vervolgens zat hij in de Hoge raad en regeerde hij het volk. Veler ogen waren op hem gericht en wat hij zei, had gewicht en aanzien. Maar wee de mens, die geneigd is van zichzelf groot te denken en hij komt in de toestand, dat ook anderen hem groot achten, hem vleien en allerlei eer bewijzen! Hij moet een vast man zijn, die dan ootmoedig blijft en zich door de ijdele eer, de eer van de wereld niet laat innemen en tot een ellendige slaaf maken. Nu was Nikodemus reeds op leeftijd (vs. 4); het leven had hem ernstiger gemaakt en hij had ook wel ondervindingen opgedaan, die velerlei twijfelingen in hem opwekten, of de weg van de Farizeeën wel de juiste was. Er ging in hem iets om, dat hemzelf nog niet goed duidelijk was, een duister verlangen, een onrustig zoeken, een vragen zonder antwoord; hij hoorde Jezus en zag Zijn tekenen; toen kwam het besluit in hem tot rijpheid om tot Jezus te gaan en zich nader te laten onderrichten; met gelijkgezinde vrienden (Hoofdstuk 19: 38) schijnt hij vooraf over dat bezoek te hebben gesproken. Hier leren wij echter de man nader kennen. Eerst wachtte hij de duisternis af, opdat niemand hem zou zien; vervolgens sloop hij heimelijk door de straten van Jeruzalem en toen hij voor het huis was aangekomen, zag hij nog schuw om of ook iemand zag, dat hij, de leraar in Israël, bij Jezus om onderrichting ging. Vervolgens klopte hij aan de deur, maar zijn hart klopte veel sterker, - o, hoe ellendig oordeelt toch de mensenvrees de mens! Hij heeft een goede zaak en hij verbergt er zich mee, alsof het een misdaad was; hij wil naar God vragen en vraagt eerst de mensen, of zij het hem ook niet kwalijk nemen; hij wil zijn ziel redden, maar hij waagt niet het zonder toestemming van de mensen te doen. Nu treedt hij bij Jezus binnen; hij voelt zichzelf enigermate verlegen, dat hij op zo’n ongewone tijd komt.

"Rabbi, wij weten" - wij in het meervoud spreekt hij; "ik weet" te zeggen zou voor hem te persoonlijk zijn geweest, zo schuift hij als het ware zijn medeoversten voor zich en verbergt zich achter hen. Hij voelt nu ook spoedig zelf, dat hij met dit "wij" teveel gezegd heeft.

Daarom breekt hij van het "van God gekomen" dadelijk de punt af, doordat hij "een leraar" er bijvoegt en zo zijn eerst zo schone belijdenis tot een armzalige afkant.

Men mag deze belijdenis een vrij nietige noemen, zo ongeveer drukt zich ieder mens uit, zolang de verborgen God hem eerst van verre is verschenen; hij ziet in de eengeboren Zoon van de vader vol van genade en waarheid slechts een met hogere krachten van de geest toegeruste leraar. Terwijl hij zich ten minste niet kan onttrekken aan die belijdenis dat er een levende God is, die Zich niet onbetuigd heeft gelaten, die Zich krachtig in daden en woorden aan de wereld heeft geopenbaard, kan van zo'n aanknopingspunt uit, de Geest van God een mens nog wel in alle waarheid leiden; want zoals de stralen van de zon niet opeens, maar allengs de aardbol verlichten, zo breidt zich ook de gezichtskring van de kennis van God slechts trapsgewijze uit; stap voor stap komt de zoekende mens tot gemeenschap met de drieëenige God. In het voorportaal van het geloof in de waarachtige God bevinden zich diegenen, die vermoeden, ja, weten dat God de eerste en de laatste en de levende is; in wier vorst echter ook een onrustig, misschien zelfs smartelijk verlangen zich beweegt naar het hoogste goed en in wier ziel men het woord van de psalmist kan lezen: "Mijn ziel dorst naar God, naar de levenden God - wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?"

Welkom, u Nikodemus-zielen, die midden in de wereld toch aan meer dan deze wereld denkt, die, hoewel nog schuchter en beschaamd, naar God en goddelijke zaken vraagt, omdat u het voelt: mijn deel is niet deze wereld, ik ben een vreemdeling op aarde, die onder het kleed van uw aards beroep, onder het schootsvel van de handwerksman of onder het kleed van de beambte, onder de huisrok van de geleerde, of onder de uniform van de krijgsman nog een oprecht mensenhart draagt, dat niet kan loochenen: "Gij hebt, o Heer, in mijn ziel het verlangen naar een hoger eeuwig leven en wat nu ook deze hele wereld biedt, de rust geeft zij niet. "

Het is zeker een goede belijdenis, maar vergelijk haar eens bij die van de blinde Bartimeüs aan de weg, in zijn roepen voor de oren van geheel het volk: "Jezus, Zoon van David, ontferm u over mij! O, hoe ver stond deze arme blinde man in geestelijke wetenschap boven deze aanzienlijke en geleerde man. U ziet dat het soms de blinde gegeven wordt om inwendig datgene te zien, waarvoor de beste zienden blind zijn. Nikodemus zag alleen op het uitwendige van de Heere, Bartimeüs zag Zijn innerlijke heerlijkheid en beleed Hem als de Heere, de Messias, de Almachtige, die blinden kan doen zien, lammen kan doen wandelen, doden kan doen leven. Ja, hoe armelijk was het van Nikodemus gezegd: "U bent als een van ons, een leraar, maar daarin toch van ons onderscheiden, dat God U buitengewoon geroepen en gezonden heeft. Maar verwonderen wij er ons niet over. Wij gaan het koninkrijk van God niet in door ons weten. Nee, de armen van geest gaan de mannen van wetenschap voor.

Hoewel hij bij nacht kwam, was hij bij Christus welkom; een les voor Zijn dienaars om goede beginselen aan te moedigen, hoe zwak zij ook zijn.

3. Jezus antwoordde op zijn niet bepaald uitgesproken vraag, die echter uit Zijn hele verschijning en uit de inleidende woorden, waarvan Hij zich bediende, vanzelf sprak en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemandwedergeboren wordt, hij kan het

koninkrijk van God, dat nu een aanvang neemt, niet zien; hij kan niet eens zijn bestaan opmerken, omdat hij het oog mist om het waar te nemen, laat staan het deelachtig zou kunnen worden. (Luk. 17: 20 v).

Jezus is volgens het gezegde van Nikodemus meer dan een Rabbi, welke andere rabbi zou zich aanmatigen van God gekomen te zijn? Hij erkent de wonderen, die de Heere deed, als bovenmenselijke daden, alleen voor goddelijke kracht mogelijk. Dit was het oordeel van de meer aanzienlijke schriftgeleerde onder de Joden en hetzelfde oordeel werd ook bij het gewone volk gevonden (Joh. 9: 31 vv.), welks natuurlijk gevoel dikwijls het juiste oordeelt. Hij stond dus in de voorhof van de bekering. Dat de wonderen hem op Jezus opmerkzaam maakten, hem opwekten om nadere omgang met Jezus te zoeken, dat was voorbereidende genade. Hij volgde die weg, terwijl er anders zo velen zijn die in het voorhof van het Christendom blijven staan, die wel enig gevoel hebben van de Geest van Christus en een behoefte in zich voelen, maar toch verzuimen in het inwendige heiligdom te gaan. De vraag, die werkelijk of stilzwijgend tot Jezus gericht was en die aangevuld moet worden, is deze: daarom zeg mij, is de hoop van ons volk op de Messias gegrond? Komt Hij snel? Komt snel de betere tijd, het rijk van God en gelooft Gij, dat er dan weinigen zalig worden Luk. 13: 22 vv.). Dat Jezus de Messias, de Christus is, zegt Nikodemus niet. Is Hij echter een Leraar van God gekomen, is Hij daartoe niet geroepen op de gewone menselijke wijze, maar is Hij met een onmiddellijke opdracht en met volmacht van God voorzien, dan moet Hij ten minste voldoende mededelingen kunnen geven over de toekomst van de Messias, over de aard van Zijn rijk en de toegang daartoe en deze verwacht Nikodemus van Hem.

Jezus begint Zijn antwoord met een bevestiging, welke alleen een goddelijke gezant toekomt, maar in de mond van een menselijken leraar of filosoof aanmatigend zou klinken. Wat Hij daarop antwoordt, is niet wat de nieuwsgierigheid zou kunnen bevredigen, wat er van het Messiasrijk zou worden, maar wat Nikodemus en ieder had te doen. Hoe velen in onze tijd branden van nieuwsgierigheid om de uitslag van al ons twisten te weten, in plaats van te leren wat zij moeten doen om bewaard te blijven voor de ondergang. Whitefield, de tweede voorname stichter van de Methodisten-vereniging in Engeland, geboren in 1714, schreef aan zijn vriend Franklin: "Ik verneem, dat u steeds beroemder en beroemder in de wereld wordt. Omdat u grote stappen gedaan heeft in de mysteriën van de elektriciteit, zou ik aan uw ernstig streven en onderzoeken, vrij van vooroordeel, wel het mysterie van de nieuwe geboorte ootmoedig willen aanbevelen. Het is een zeer belangrijke, interessante studie en zal, wanneer u die juist plaats laat hebben, u voor al uw arbeid schadeloos stellen en belonen. Hij, voor wiens rechterstoel wij snel zullen moeten verschijnen, heeft plechtig verklaard dat wij zonder die in het koninkrijk der hemelen niet zullen ingaan.

Waarom begint Jezus juist met de wedergeboorte? Ten eerste daarom, omdat de tegenstelling tegen Nikodemus mening daartoe leidde; want de Farizeeër kent slechts een gedeeltelijk toegeëigende heiligheid, waarbij de mens de eerste rol moet spelen, God daarentegen in de hoofdzaak moet toezien en belonen. Nu wordt tot hem gezegd: het is niet genoeg, met zoals gij meent, enige nieuwe levensvruchten, maar er moeten nieuwe levenswortels zijn, geen zedelijke verbetering maar een nieuwe bouw van de grond af, geen ontvangen en opvolgen van enkele voorschriften, maar een nieuwe levenssfeer. (Luther. Ik breng u geen nieuwe leer,

maar nieuwe mensen wil ik zien; mijn leer is niet van doen en laten, maar van worden, zodat niet een nieuw werk verricht is, maar men nieuw geworden is, niet anders geleefd wordt, maar anders geboren is). Maar in de tweede plaats ook daarom, omdat de leer van de ellende van de mensen en de daarop berustende noodzakelijkheid van wedergeboorte de grond vormt voor alle andere leringen, die Christus, als de van God gekomen leraar, had mee te delen; pas wanneer door deze leer de behoefte aan verlossing is opgewekt, is de vatbaarheid aanwezig voor de leer van Christus' Godheid, van Zijn verzoening en van de betekenis van het geloof. Daarop wijst de Heere zelf, als Hij in vs. 12 de aardse dingen voorstelt als toegankelijker dan de hemelse. De kennis van de verdorvenheid van onze natuur, zegt Quesnel en de noodzakelijkheid om vernieuwd te worden door Jezus Christus, zijn de eerste elementen van de Christelijke godsdienst. De sterke verzekering: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" veronderstelt het niet kennen van de grote waarheid en het verzet tegen het aannemen van haar, zoals dat uit de woorden van Nikodemus zelf blijkt en geheel doorzien werd door Hem, die wist wat in de mens was; voor Hem was dat ogenblik werkelijk tragisch, er bleef niets van hem over. De Jood, die als zodanig reeds meende, een aandeel te hebben aan het rijk van God, de Farizeeër, de afgezonderde, wiens aard daarin lag, dat hij zich voor beter hield dan andere mensen, het medelid van de hoge raad, de roep van een bijzonder deugdzame man, het ijverig streven om zo een te zijn, alles scheen plotseling tot een hoopje as te verbranden; hij moet opnieuw geboren worden, het is zo goed alsof hij nog in het geheel niet geboren was.

Het is een oude strijd of het Griekse anwyen hier "wederom" (vgl. Luk. 1: 3. Gal. 4: 9 "van voren aan" Hand. 26: 5 "van overlang"), of "van boven" betekent. De nieuwere uitleggers beslissen meestal voor het laatste; het woord komt ook in vs. 31 , Hoofdst. 19: 11 en 23 in deze betekenis voor, zoals dan ook het "uit God geboren worden" een bij Johannes gewoon begrip en een veelvuldig voorkomende uitdrukking is. Als men nu echter beweert dat Johannes alleen dit begrip en niet ook de wedergeboorte kent, dan is dat een verkeerde bewering, omdat in vs. 4 en 6 zowel wat de zaak als de uitdrukking aangaat, van een nieuwe geboorte sprake is, die uit de geest geschiedt. Wij zien dan ook Nikodemus zich geheel in de kring van de gedachte van een tweede geboorte bewegen. En inderdaad, terwijl Jezus, als Hij met het begrip en het woord van een geboorte van boven begonnen was, het geheel dadelijk voor de man onverstaanbaar zou gemaakt hebben, kon de nieuwe geboorte voor deze niet zo geheel vreemd zijn; hij behoefde slechts aan de besnijdenis van het hart in Deut. 30: 6. Jer. 4: 4 en aan de belofte van een nieuw hart en een nieuwe geest in Ezech. 11: 19 vv. ; 36: 26 vv. te denken. Daarom zullen wij wel tot de oudere gewone opvatting, volgens welke het woord zoveel is als "van voren af" of "wederom" Hand. 26: 4. Gal. 4: 9) moeten terugkeren.

Het bereid zijn van de Farizeeën voor het koninkrijk der hemelen bestond uit enkel stukwerk van bijzondere oefeningen, uit verrichtingen naast elkaar en op elkaar opeengehoopt. De Heere verlangt echter een mens, nieuw van de wortel af, niet enkele nieuwe vormen van het oude, maar een nieuw schepsel. "Van voren aan" en dat betekent bij iemand, die reeds eens geboren is, nogmaals of opnieuw moet de mens geboren, eigenlijk verwekt worden, zal hij voor het koninkrijk der hemelen bekwaam zijn. Een geheel nieuw levensbegin is nodig en wel zo'n levensbegin, dat niet in zijn eigen hand is, zelf te maken; zoals men wel eens hoort zeggen dat iemand een nieuw leven wil beginnen, wanneer hij het besluit neemt om tot hiertoe gepleegde verkeerdheden af te leggen; maar een begin, dat hem gegeven moet

worden, dat aan hem moet plaats hebben, waarbij hij zich lijdelijk gedraagt, even ls het kind dat in de moederschoot wordt geteeld.

Geen sterker uitdrukking kon gekozen zijn, om een grote en opmerkelijke verandering van toestand en karakter te kennen te geven. Wij moeten geheel verschillen van hetgeen wij tevoren waren, zoals dat hetgeen te eniger tijd begint, niet hetzelfde kan zijn als hetgeen vroeger bestond.

Wij moeten van boven geboren worden. Deze nieuwe geboorte heeft haar oorsprong van boven en streeft naar de hemel; het is geboren zijn tot een goddelijk en hemels leven.

Het is ene grote verandering, gemaakt in het hart van de zondaar door de kracht van de Heilige Geest. Het bedoelt dat iets in ons en voor ons moet gedaan worden, dat wij niet voor onszelf kunnen doen. Zoals wij bij onze eerste geboorte zijn geboren om te sterven, zo zijn wij bij onze tweede geboorte geboren om voor altijd te leven.

De Heere stelt zijn dubbel "voorwaar" tegenover het "wij weten" om de aanzienlijke man op eenmaal een schok toe te brengen, die hem van zijn minderheid moest overtuigen en doen voelen hoe weinig Hij nog wist van de aard van het Godsrijk, terwijl hij meende daarvan meer te kennen dan anderen.

4. Nikodemus begreep het woord van de Heere, alsof het mensenleven fysisch of in natuurlijke zin van voren aan beginnen moest, als er iets voor het koninkrijk van God voor hem te hopen was. Hij zei tot Hem, met zekere weemoed op zichzelf ziend, omdat hem nu alle hoop op het deelgenootschap door die voorwaarde werd afgesneden: Hoe kan een mens, die graag in het Godsrijk zou ingaan, zo’n voorwaarde vervullen en tot verkrijging van een eerste levensbegin geboren worden, nu oud zijnde en dus van dat eerste levensbegin reeds zo ver verwijderd? Kan hij ook andermaal in zijn moeders buik ingaan en geboren worden? Die rede schijnt mij toe iets onmogelijks te eisen. Spreek Uw mening duidelijk uit, of ik zal geheel terneer geslagen vanU moeten gaan.

Nikodemus’ mening is: hoe kan dit "opnieuw geboren worden" plaats vinden, anders dan door een tweede lichamelijke geboorte? Hij vat de wedergeboorte terecht op van een nieuw begin van het persoonlijke leven. Het inwendige persoonlijke leven is hem zo nauw met het natuurlijke leven verbonden en afhankelijk daarvan, dat hij een werkelijk begin van het eerste zonder een nieuw werkelijk begin van het tweede niet kan denken; hij noemt dus niet, zoals men wel gewild heeft, het tweede komen uit de moederschoot als een en hetzelfde met het "opnieuw geboren worden" van Jezus, maar als noodzakelijke veronderstelling, in en waarmee alleen het nieuwe persoonlijke levensbegin door hem gedacht kan worden.

Nikodemus onderwerpt zich aan het woord van de Heere; hij wil het Godsrijk ingaan en weet dat hij nog niet wedergeboren is. Hij heeft geheel terecht de eis van de Heere op zichzelf toegepast. Maar hoe is het mogelijk dat hij, die oude mens, een nieuw mens wordt? Een oud mens is geen zacht, kneedbaar was meer; hij is strak en stijf, vast en afgesloten, hij heeft zijn gevestigd karakter; hij kan nog wel hier en daar iets veranderen en plooien, het lukt ook nog

wel de ene of andere verkeerdheid af te leggen, maar een vernieuwing van de grond af, hoe zou die mogelijk zijn? Het inwendige zedelijke leven heeft een natuurlijke grond. Zal de eerste nieuw worden, dan moet ook deze, waarop het rust, vernieuwd worden, hoe zal dat plaats hebben? De fysische natuur, de grond van ons bestaan is eenmaal door de geboorte aanwezig, heeft zich ook door het volgende leven gevormd en gevestigd; de wedergeboorte komt dus voor als een volstrekte onmogelijkheid.

Nikodemus geeft het antwoord, dat overal diegene zal geven die een lang leven in het element van het natuurlijke heeft geleid, ook onder de verschillende invloeden van de genade, wanneer de eis tot vernieuwing van het leven het eerst tot hem komt. Een oud mens is, wat hij is, in zijn geheel en in het groot; hij treedt tegen zodanige eisen op met het bewustzijn: "dat ben ik" en zij komen hem niet veel anders voor, dan als men aan een boom van het bos de eis wilde stellen een vruchtboom te worden. Hij kan in sommige opzichten wel met inspanning van alle krachten en onder de bijstand van God en diens Geest aan zich verbeteren en veranderen, maar "geboren worden", een geheel nieuwe levenssfeer intreden, dat is volgens zijn mening onmogelijk. Daartoe zou hij zijn aanzijn geheel van voren moeten beginnen, als een ander mens uit de moederschoot ter wereld komen, omdat het meeste van hetgeen zich later ontwikkeld en geconsolideerd heeft op de grond van datgene rust, dat men al mee ter wereld bracht en omdat dit, zoals van zelf spreekt, onmogelijk is, zweeft de eis van de wedergeboorte in de lucht en die ze gesteld heeft zal ze moeten terugnemen.

5. Jezus herhaalde Zijn vroeger woord, wat de hoofdzaak aangaat en bepaalde het woord, dat Nikodemus verkeerd begreep, door een andere uitdrukking. Hij antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, a) als iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk van God niet ingaan.

a. Tit. 3: 5.

De woorden "uit water en Geest" zijn de verklaring van het "wederom". De waterdoop die door Johannes de Doper ingevoerd was, had een algemene en diepe indruk gemaakt; vooral de Farizeeën had hij geërgerd (Joh. 1: 24). Daarom was de doop het eerste denkbeeld, dat zich aan de geest van Nicodemus moest voordoen, inzonderheid omdat deze plechtigheid toen in de vorm van een gehele of geestelijke indompeling plaats had en de uitdrukking uit water geboren worden zeer natuurlijk op deze handelwijze doelde. Op hetzelfde ogenblik dat Jezus sprak, kwam Hij in zeker opzicht zelf uit het water, omdat Hij in het water de geestesdoop ontvangen had. Al de leerlingen hadden de geestesdoop ondergaan. De waterdoop wordt bovendien in ons Evangelie uitdrukkelijk vermeld en tegenover de geestesdoop gesteld (1: 31, 33). Onder zulke omstandigheden zijn wij verplicht het woord water in zijn natuurlijke betekenis te nemen en het op de doop toe te passen. Op deze wijze wordt daarenboven de ontkennende en bijna dreigende vorm verklaard: "indien iemand niet. . . . ", die op de weigering van de meerderheid van de Farizeeën schijnt te zinspelen om zich aan de Johanneïsche doop te onderwerpen (Luk. 7: 30). Maar de Farizeeën en de leraars van de wet hebben de raad van God wat hen betreft verijdeld, omdat zij zich door hem (Johannes) niet lieten dopen. De verzekering, die Jezus aan Nicodemus gaf, behelsde zo een opmerking om

zijn partij hierin niet na te volgen en het koninkrijk van God door de deur in te gaan, die God zelf geopend had, de doop van Johannes of die van Jezus.

De nieuwe geboorte, Nicodemus, is geen vleselijke, zij moet uit de Heilige Geest gebeuren; en daarvoor zou het goed zijn wanneer de Farizeeër de doop met water niet verachtte, zoals u zo lang gedaan hebt, want door de doop wil de Heilige Geest aan u verrichten wat u zo vreemd voorkomt. Ga in de schoot van uw moeder, ga in het bad van de doop; daar zult u gewaar worden wat de nieuwe geboorte is.

Uitdrukkelijk noemt Johannes zijn doop een doop met water en even bepaald spreekt hij uit: die na mij komt zal met de Heilige Geest dopen. Aan deze beide moet men dus denken: aan de doop met water als het middel tot afwassing van de oude onreinheid, als de doop van de bekering tot vergeving van de zonde en aan de beloofde Geestesdoop als het middel van de nieuwe levendmaking, de voorspelde schepping van een nieuwe Geest en een nieuw hart, beide verenigd in Ezechiël. 36: 25-27 Daarom kon Jezus verwachten nu door Nicodemus te worden begrepen. De middelen om te begrijpen lagen deze voor de hand, deels in het laatst voorgevallene sinds het optreden van de Doper, deels in de belofte, waarop de Doper had gewezen. Kwam bij de waterdoop van Johannes de doop met de Geest, die van Jezus uitging (Hoofdstuk 7: 38. Hand. 2: 33), dan had de nieuwe geboorte plaats gehad, de voorwaarde van vs. 3 was vervuld.

Het water bezit in zichzelf geen kracht, het komt alleen voor als symbool van het alleen werkzame middel van de vergeving, van het bloed van de verzoening; daarom stelt ook Johannes in 1 Joh. 5: 6 het water, het bloed en de Heilige Geest voor in verband met elkaar, als samenwerkend tot hetzelfde werk van de zaligheid: het bloed verzoent, de Geest werkt de wedergeboorte, het water is het teken van het bloed en het onderpand van de Heilige Geest (Hand. 2: 38). Die dus de waterdoop met de verlangde gezindheid ontvangt, wordt het bloed van de verzoening en de Messiaanse genade tot vergeving deelachtig; de verdoemenis is van hem genomen en hij bevindt zich tegenover God weer in de verhouding van een mens, die niet gezondigd heeft. Van dit ogenblik af mag hij verwachten de gave van de Heilige Geest te ontvangen, hetgeen tot nu toe alleen door zijn staat van veroordeling verhinderd werd. In dit opzicht is de doop van Johannes aan de Christelijke doop gelijk. Tussen beide plechtigheden bestaat slechts het onderscheid, dat de eerste plaats had met het oog op het bloed, dat gestort zou worden en de tweede op de volbrachte offerande berust.

Tot de wedergeboorte is tweeërlei doop nodig: de doop van Johannes met water en de doop van Jezus met de Heilige Geest. Alles heeft een uitwendige en een inwendige zijde, ook de wedergeboorte en die het uitwendige heeft gemaakt, heeft ook het inwendige gemaakt. Beide behoren volstrekt tot elkaar. De doop met water is de uitwendige, de menselijke zijde. De ene mens bedient hem aan de andere en het middel, het water, is genomen uit de natuur; deze doop is een afwassing van het lichaam en een belijdenis, dat men van alle openbare werken van de ongerechtigheid afstand doet en zich er voortaan van onthouden zal; en de doop van de Heilige Geest is onmiddellijk uit God en wordt alleen door Christus als de Heer der heerlijkheid toegediend. Deze doop is de innerlijke, de goddelijke zijde van de wedergeboorte, want hij reinigt het hart van dode werken en plant een nieuw levensbeginsel

in het oude hart. Op deze zelfde wijze moest ook in Israël bij de uitwendige besnijdenis de innerlijke besnijdenis van het hart komen, zou het Israël zijn. U ziet hieruit hoe zij dwalen die menen, dat de waterdoop niet meer hoeft te worden toegediend. Goddelijke instellingen, ook van uitwendige aard, kunnen niet weggeredeneerd worden. God alleen kan ze opheffen, zoals Hij de besnijdenis en de paschaviering ophief, in de doop en het avondmaal. Daarom werden de gelovigen in Cornelius huis, ofschoon reeds met de Heilige Geest gedoopt, nochtans ook met water gedoopt. De Heere zei dus tot Nikodemus: De zending van Johannes is even noodzakelijk als de Mijne. U moet door hem en door Mij gedoopt worden; zo niet, u kunt, ofschoon een geboren Israëliet, geen deelgenoot van Mijn eeuwig koninkrijk zijn. U ziet, de orde van het heil is door God zo heerlijk ingericht dat wij er ons met aanbidding over moeten verwonderen. God begint bij de mens, Hij roept de zondaar tot boetvaardigheid, tot verootmoediging, als de enige betamelijke houding om de vergeving van zonden te ontvangen. Daarom is de bekering van de mensen geen voorwaarde, geen recht geven op vergeving van zonden door God, zoals sommigen leren en daarmee de vrije genade teniet doen; maar de voorbereiding tot de vergeving van zonden, even als Johannes de Doper zelf de voorbereiding was van Jezus de Heer. God geeft Zijn hoogste gunsten aan de mens om niet, maar in de geordende weg; Hij heft de zondaar tot Zich op, maar in de weg van de verootmoediging; Hij vergeeft zijn schuld, maar in de weg van schuldbelijdenis; Hij doet hem Zijn heil aanschouwen, maar in de weg van geloof. Boetvaardigheid voegt hem, die om genade pleit. Nochtans, ook de doop van Johannes is niet uit de mensen, maar uit God. Niet de mens komt uit zichzelf tot verootmoediging, schuldbelijdenis en boetvaardigheid, maar God roept hem ertoe; God spreekt door de Heilige Geest tot het geweten van de mens en wee de mens die zijn geweten toeschroeit en daarmee de Heilige Geest tegenstreeft; hij kan onmogelijk de doop van de Heilige Geest ontvangen. Aan wie het berouw niet voorafgaat, kan de vergeving niet volgen. U ziet, wij komen altijd weer tot de bevestiging van de waarheid van het woord van de Heere. Johannes de Doper behoort tot Mij; wie Hem verwerpt, verwerpt Mij, wie hem aanneemt, die moet ook Mij aannemen, want voorwaar, voorwaar zeg Ik u, als iemand niet geboren word uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk van God niet ingaan.

Waar deze nieuwe geboorte is, daar zijn nieuwe begeerten, nieuwe versterkingen, nieuwe vergenoegingen. Eertijds heeft u zich met de verloren zoon wel laten vergenoegen met draf; maar nu is er niets, dat u kan vermaken dan het huis en de maaltijden van de vader. Eertijds heeft u niets dan aardse dingen bedacht; maar nu zijn uw begeerten naar Gods gunst, naar het licht van Zijn aangezicht, naar Zijn gezelschap en genieting; en dit is een goed teken. Davids hart en vlees en alles wat hij had, verlangde naar God: "Mijn ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven van de Heere; mijn hart en vlees roepen uit tot de levende God (Ps. 84: 3). De mensen, die echt zijn wedergeboren, achten het voor zo grote gelukzaligheid niet dat zij rijkdom, grootheid en eer in de wereld genieten, als dat zij het licht van Gods gunst op zich hebben schijnen. O mijn ziel, als u de heerlijkheid van de wereld ziet en neervalt om te dienen; zo u zegt op het vermeerderen van het wereldse goed: het is goed dat wij hier zijn, vrees dan voor uzelf; maar als deze dingen, met Christus vergeleken, ijdel en licht zijn en van geringe en kleine waarde, heb dan goede moed en houd u verzekerd, dat u wedergeboren bent en dat Christus in u een gestalte heeft. Waar deze nieuwe geboorte is, daar zijn nieuwe woorden, nieuwe werken, nieuwe genegenheden en een nieuwe wandel! "Het

oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden" (2 Kor. 5: 17). Paulus was eens een vervolger, maar nu is het: "Zie, hij bidt. " (Hand. 9: 11). "En dit waren sommigen van u; maar u bent afgewassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God" (1 Kor. 6: 11). Zoals de mens is, zo is hij gezind, zo spreekt hij en zo leeft hij! Indien uw leven geestelijk is, dan zijn ook zodanig uw genegenheden, uw woorden en uw wandel. Paulus leefde eens als een bloedige vervolger, hij blies bedreigingen tegen alle belijders van de Heere Jezus uit, maar daarna was hij geheel anders: "Hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof in de Zoon van God, Die mij lief gehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft" (Gal. 2: 20). O, mijn ziel, houd u nog uw oude wandel, uw oude genegenheden, uw oude taal, uw oude hartstochten, die u pleegt te hebben? Hoe kan dat! Is uw hart een spelonk van allerlei lusten, een hol van onreine inbeeldingen, vrees dan voor uzelf; uit een zoete fontein kunnen geen bittere waters voortkomen, een gezuiverde geest, voor zoveel als die gezuiverd is, kan geen verdorven werkingen of inbeeldingen voortbrengen. "De distels kunnen geen druiven voortbrengen", zegt Christus en zo zeggen wij ook dat geen wijnstok distels kan voortbrengen. Ik weet dat in de besten zowel nog vlees als geest is; maar als u wedergeboren bent, dan kunt u niet anders als daartegen strijden en zult u arbeiden om het te overwinnen. Waar een nieuwe geboorte is, daar is een nieuwe natuur, een nieuw beginsel. Petrus noemt het "de verborgen mens van het hart, de goddelijke natuur. " (1 Petrus . 3: 4. 2 Petrus . 1: 4). Paulus noemt het "de inwendige mens, een nieuw schepsel" (Rom. 7: 22), die wordt vergeleken met een wortel, met een fontein, met een grondslag (2 Kor. 5: 7); en bij gebrek aan deze grondslag zien wij in deze bedroefde tijden nu zoveel omstandigheden en onvastigheden in sommigen, die deze belijden. Velen hebben verkregen nieuwe en vreemde kennis, maar zij hebben geen nieuwe natuur en geen nieuwe beginselen van genade. Indien de genade in hun harten geworteld was, hoewel de winden zouden blazen en de stormen opstaan, zouden zij nochtans vast en bestendig blijven, als op een rots gegrondvest. Spreek mij van geen belijdenis, uitwendige schijn en werk, uitwendige wandel en uitwendige plichten van de godsdienst; want deze alle kunnen wel zijn zonder nochtans een nieuw schepsel te zijn. U heeft sommige redeloze beesten, die enige werken kunnen doen zoals mensen; maar als zij geen menselijke natuur hebben, blijven zij evenwel altijd beesten; zo kunnen ook vele dingen gedaan worden in het stuk van heiligheid, die nochtans niet voortkomen van dit inwendig beginsel van vernedering en daarom is het maar koper en geen goud. Zie toch toe, o mijn ziel, dat u niet mistast in deze zaak, die uw eerste en zekerste bewijs is. Hoewel ik de wedergeboorte een nieuw schepsel noem, is nochtans mijn mening niet, alsof er een nieuwe hoedanigheid in de wedergeboren mens ingestort zou zijn. Een wedergeboren mens heeft niet meer krachten in zijn ziel dan hij had vóór zijn wedergeboorte; alleen in het werk van de wedergeboorte worden deze vermogens, die de mens van te voren had, omgelegd en geestelijk gemaakt; en zo werken deze nu op een geestelijke wijze, die te voren op een natuurlijke wijze gewrocht hebben. Hierom is het dat een wedergeboren mens overal in de Schriftuur gezegd wordt, te "wandelen naar de Geest" (Rom. 8: 1); "door de Geest geleid te worden; door de Geest te wandelen" (Gal. 5: 18, 25). De Geest (door instorting of uitgieting) geeft kracht en vermogen. Het zaad, het beginsel van het geestelijke leven, dat de ziel eerst niet had; en van dit beginsel van het geestelijke leven in de ziel geplant, vloeien of komen vooral deze geestelijke bewegingen en werktuigen (zoals de Geest deze uitlegt) naar de gedaante of het beginsel van de goddelijke natuur van het geestelijke ingestorte leven. Kom dan, o mijn ziel en zie wat uw inwendig

beginsel is. Let niet zozeer op de uitwendige werken, op de uitwendige plichten van de godsdienst, als op de wortel, waaruit deze voortkomen, op het beginsel, waaruit deze ontstaan.

6. Van een lichamelijk geboren worden is dus volstrekt geen sprake. Dat zou ook tot niets dienen, maar alleen de oude erfzonde van de menselijke natuur opnieuw openbaren. Hetgeen uit het vlees geboren is, uit een moeder, die tot de gevallen mensheid behoort en de vrucht van het lichaam ontvangt van een man van dezelfde aard, dat is van het eerste ogenblik van zijn ontstaan vlees. Het is vleselijk onder de zonde verkocht (Rom. 7: 14) en kan door eigen kracht nooit uit die noodlottige kring komen. En evenals nu deze waarheid de volstrekte noodzakelijkheid van een nieuwe geboorte bewijst, zo wijst zij ook aan op welk gebied die moet plaats hebben. Hetgeen uit de Geest geboren is, dat is Geest, van geestelijken aard en karakter (Gal. 6: 1). Het kan geestelijke zaken vernemen en geestelijke zaken in zich opnemen en verbreiden (1 Kor. 2: 14v. Efeze. 1: 3. 1 Petrus . 2: 5), zodat dus de moederschoot, waarop u doelt (vs. 4) geheel buiten aanmerking blijft, omdat hier van een geheel andere verwekking of geboorte sprake is (Jak. 1: 17 v).

De Heere leidt het natuurlijk verderf van de mens van de natuurlijke geboorte af en beweert dat deze daarmee samen gaat. Met het woord "vlees" is echter niet alleen de materiële menselijke natuur bedoeld, als zetel van de bedorven zinnelijke driften, omdat toch Nikodemus als vertegenwoordiger van het Farizeïsme optreedt, dat in tegenstelling tegen het Sadduceïsme het naar zinnelijke lusten, maar naar gerechtigheid in goede werken trachtte, die wettelijk proberen dus eveneens mee onder vlees moet begrepen zijn. Zo noemt ook Paulus in Rom. 4: 1 vv. het gerechtvaardigd zijn door de werken een vinden van gerechtigheid naar het vlees. "Vlees" betekent dus niet slechts de zinnelijke menselijke natuur maar de menselijke natuur in het algemeen naar haar geestelijk-zinnelijke toestand, dus de bedorven geestelijk-zinnelijke menselijke natuur. Daarom worden in Gal. 5: 19 vv. als werken van het vlees evenzeer de zonden van zelfzucht als de zonden van zinnelijkheid genoemd; zelfs wordt in Kol. 2: 18 de opgeblazen gezindheid van een overgeestelijke asceet, die juist de vernietiging van de zinnelijkheid bedoelt, als vleselijke gezindheid voorgesteld. Is nu de oude
mens, of de mens zoals hij van nature is, vóór de wedergeboorte door de Geest een vleselijk
mens, dan is daardoor uitgesproken dat hij van nature verdorven is naar lichaam, ziel en geest.

Van Christus, naar Zijn drievoudig menselijk wezen, gaan werkingen uit, die de mens in een gemeenschap brengen met Christus, die voor zijn eigen geest, zijn eigen ziel, zijn eigen lichaam tot verandering zijn. Het werk van de genade zet zich dus daardoor voort, dat wij 1) van de Geest van Christus ontvangen, die, nadat deze in de opstanding alle grenzen heeft doorgebroken, met de Heilige Geest tot één is geworden, zodat alle mededeling van de Geest, zoals die op het Pinksterfeest bewijst, sinds Christus' verhoging door de Geest van de Mensenzoon is veroorzaakt. Deze mededeling van de Geest maakt het verstorven beeld van God in onze geest weer levend en houdt het in leven; zij hergeeft daardoor aan onze geest zijn waarachtig wezen, zodat de mens, die niet opgehouden heeft op natuurlijke wijze geest te bezitten, pas nu weer eigenlijk begint geest te hebben (Judas 1: 19) en geestelijk of geest te zijn. Wij ontvangen 2) van Christus ziel, want wij ontvangen van Christus bloed; het bloed nu is de ziel, d. i. ziel en bloed zijn in elkaar (Lev. 17: 11 vv.); het is het bloed, waarin en

waarmee Hij Zijn ziel voor ons heeft uitgestort (Jes. 53: 12), niet het op de aarde gevloeide bloed van de stervende, maar dat Hem de verhoogde gebleven is, het bloed, dat de toorn heeft gestild en nu geheel door de goddelijke liefde in haar gehele volkomen heerlijkheid is doorgedrongen. Dit godmenselijk bloed van de Verzoener wordt de tinctuur van onze ziel, voor wie heerlijkheid tot wanorde is geworden; "de zeven snaren" van de ziel zijn ontstemd; die ze ontstemd heeft, is de geest van de wereld, die in haar drong en door deze de geest van de duisternis; wanneer de geest van het licht de zeven snaren niet weer in orde brengt, zal haar wangeluid en geknars noch in deze noch in gindse wereld ophouden en hoewel het deze verwarring aan deze zijde van het graf niet opheft, heft het toch haar verdoemelijkheid op en verzacht door de macht van de liefde en de vrede, die het in zich heeft, de wilde woeste strijd van de krachten, zodat de ziel door dit bloed en de in de Geest van Christus weer van God geworden geest haar heerlijkheid als naar Gods beeld terugontvangt, wel niet in middaglicht, maar toch als in morgenschemering en morgenrood. Bij de werkelijke betrekking, die tussen ziel en lichaam bestaat, komt dit ook ten goede van het lichaam. Wij ontvangen bovendien ook 3) van Christus vlees, dat, omdat het door hemelse werking in Maria ontstaan is en door de levendmakende Geest doordrongen (Hoofdstuk 6: 63) is, geestelijk is en tot geestelijk nut kan worden meegedeeld. Dit vlees, door Hemzelf hemels levensbrood en onsterfelijk makend manna genoemd, komt in ons, zonder zich met ons zondig materieel, zinnelijk vlees te vermengen. Het wordt echter ten opzichte van dit ons adamitisch vlees voor ons tot een kracht van genadige vertroosting en van overwinning, tot een borg van leven midden in de dood, tot een tinctuur van onsterfelijkheid, die ondanks het vergankelijke het wezen van ons vlees vasthoudt om eens in de opstanding ook de verheerlijking daarvan te bewerken.

Zoals er in de mensheid twee hoofden zijn: Adam, wiens zonde en dood over allen uitgaat en Christus, de tweede Adam, wiens gerechtigheid en leven allen toevloeit, die willen geloven, zo staat in de wereld niet slechts een werkzaam principe, maar twee werkende krachten treden op - vlees en geest.

In beide delen van de zin is in plaats van het mannelijk: "die geboren is" het neutrum "wat geboren is" gezet, om de natuur van het geborene, afgezien van de persoon in het bijzonder, aan te wijzen en zo de algemeenheid van de wet uitdrukkelijker voor te stellen.

Evenals de lichamelijke geboorte de mens niet aan het einde, maar aan het begin van het tijdelijk leven en worden plaatst, zo wordt ook met de naam "wedergeboorte" niet de hoogste menselijke volmaking daargesteld, die in het rijk van God mogelijk is, maar alleen de ingang en aanvang, vanwaar de weg tot het doel van de volmaking openstaat. De wedergeboorte is een tedere kiem, die bloesem en vrucht voorspelt, een vonk, die tot een vlam kan worden, een bron, die tot een stroom kan aangroeien, een nieuw goddelijk leven, dat de almachtige en alwijze God aan de wetten van een voortgaande van binnen naar buiten strevende groei heeft onderworpen. Echt een uitdrukking, die zijn Meester waard is, maar die ook God en engel tot bewaking bij iedere nieuwe wedergeboorte roept; want wat kan de Satan aan een zo teder begin niet verderven, als Gods ogen niet openstaan en de vlammende zwaarden van de engelen de booswicht niet afhouden! God zij allen wedergeborenen kinderen van God genadig en onderhoudt bij hen hun geestelijk leven, zoveel temeer als wij horen dat onze oude

geboorte, onze eigen vlijt en ijver geen genade bij God vindt, maar volstrekt alles van de wedergeboorte en haar groei afhangt.

7. Naardien Ik u nu Mijn gezegde nader verklaard heb, kan uw gedachte niet meer op iets verkeerds gevestigd zijn. Maar nu, verwonder u niet, dat Ik u in Mijn eerste antwoord (vs. 3) gezegd heb: U moet wederom geboren worden en wees niet bezorgd dat voor het ingaan in het koninkrijk van God een voorwaarde gesteld zou zijn, die andere mensen dadelijk buitensloot.

Hiermee moet Nikodemus tevreden zijn, dat de werking van de Geest een feit is, dat ervaren wordt en dat ook hij aan zich kan en moet ervaren.

Dat Jezus de nieuwe geboorte, die Hij voor alle mensen noodzakelijk keurt, voor Zichzelf onnodig acht, blijkt uit het gezegde: "U moet wederom geboren worden. " Wel kon Jezus geestelijk toenemen (Luk. 2: 40, 52); maar aan de wedergeboorte bestond bij Hem geen behoefte. De gave van de Heilige Geest was geen wedergeboorte, maar de voltooiing van Zijn vroegere ontwikkeling, die door de Heilige Geest ten enenmale beheerst en geleid was.

De Heere ziet de bevreemding van Nikodemus toenemen en neemt haar weg, niet door een soortgelijk wonder in de natuur hem voor ogen te stellen. Intussen moeten wij opmerken hoe beknopt de Heere Zich uitdrukt en alles in een enkel woord samenvatten kan. Alleen over de woorden: "U moet wedergeboren worden, kan men een allerbelangrijkste prediking houden, enkel door de woorden te nemen, zoals zij volgen. Op deze wijze: "U". De Heere sluit Zich hiermee uit. Hij was de Heilige, Hij had geen wedergeboorte nodig. Hij was Gods Zoon van eeuwigheid en is ook als mens tegelijk als Gods Zoon geboren. Bracht Hem de geboorte tot ons af, wij klimmen door onze wedergeboorte op tot Hem; omdat wij door onze geboorte met Adam zondig zijn, is een tweede Adam nodig, om uit die zondige toestand te komen; daarom wordt er gezegd: Doe aan de Heere Jezus (Rom. 13: 14). Evenals wij door onze geboorte Adam aantrekken, of liever met Adam geheel overtrokken worden, zo moeten wij ook met Christus bekleed worden en dit gebeurt in de wedergeboorte. De Heere zei dus: Niet Ik, maar u. Sadduceeën, Farizeeën, tollenaars, edelen en onedelen, moet voor de tweede keer, maar nu geestelijk geboren worden. U bent van beneden, Ik ben van boven. Moet; het is een volstrekte noodzakelijkheid, de wedergeboorte is door niets anders te vervangen; het is een volstrekte verplichting; God wil het en daarom moet de mens het ook willen. Wedergeboren, dat is van nieuws opleven, van man of vrouw tot een kind, van wijze naar de wereld, van een heer en meester tot een dienaar van God en de naaste worden. Ja, worden. U kunt uzelf niet wederbaren, u moet het aan u laten geschieden; het is ook geen werk van een ogenblik, dan in de ontvangenis, maar overigens is het een ontwikkeling, eindigend met de volkomen volwassenheid, als wanneer het worden overgaat in het Zijn.

De wedergeboorte ligt op de diepste grond van de zaligheid en wij moeten nauwkeurig toe zien of wij werkelijk wedergeboren zijn; want velen zijn er, die denken dat zij het zijn en zijn het niet. Wees verzekerd dat de Christennaam nog niet de natuur van een Christens is en dat het geboren zijn in een Christenland en het erkend worden als een belijder van de Christelijke godsdienst hoegenaamd niets baat, tenzij daarbij iets meer wordt gevoegd, namelijk het

wedergeboren worden door de kracht van de Heilige Geest. Te worden wedergeboren is zo'n wondervolle zaak, dat geen menselijke woorden het kunnen beschrijven. De wind blaast waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat; zo is een ieder, die uit de Geest geboren is. Het is evenwel een verandering, die men weet en voelt; zij wordt gekend door werken van de heiligheid en gevoeld door een zalige ervaring. Dit grote werk is bovennatuurlijk en kan door geen mens worden verricht; een nieuw beginsel wordt meegedeeld, dat in het hart werkt, de ziel herschept en de hele mens doordringt. Het is geen naamsverandering, maar een vernieuwing van mijn natuur, zodat ik niet meer de mens ben, die ik placht te zijn, maar een nieuw schepsel in Christus Jezus. Het is een gans andere zaak een lijk te wassen en te kleden of het levend te maken. De mens kan het eerste doen, God alleen het laatste. Als u dan wederom geboren bent, zal uwe belijdenis Zijn: Gij o Heere Jezus, Vader der eeuwigheid, bent mijn geestelijke Vader; had uw Geest niet de adem van een nieuw, heilig en geestelijk leven over mij uitgestort, dan was ik nog vandaag in zonden en misdaden dood. Mijn hemels leven is geheel uit U ontsprongen. U alleen geef ik er de eer van. Mijn leven is met Christus verborgen in God. Ik leef, maar niet meer ik, maar Christus leeft in mij. Moge de Heere ons een vaste verzekering over deze levensvraag geven, want onwedergeboren te zijn, is verloren, zonder vergeving, zonder God en zonder hoop te zijn.

8. Integendeel kan de voorwaarde bij iemand, die oud is, al begonnen zijn zich te verwezenlijken, zonder dat hij zelf van dat eerste begin weet, totdat hij later, als de Geest zijn wedergeboorte tot stand heeft gebracht, zich bewust wordt van de verandering, die bij hem heeft plaats gehad heeft. De wind daar buiten in de natuur blaast waarheen hij wil, nu hier dan daar heen, zonder zich grenzen te laten stellen of zich een weg te laten voorschrijven en u hoort zijn geluid, daar waar hij zijn aanwezigheid te kennen geeft, zodat u daarvan dan een zekere overtuiging ontvangt, maar u weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat, maar hij komt en verdwijnt als een vrij intreden van het oneindige in het eindige (Pred. 11: 5); zo is een ieder, die uit de Geest geboren is. Zonder dat het oog iets had bemerkt, is opeens een opnieuw geboren mens aanwezig, is het intreden in het rijk van God bewerkt - alles is geschied, terwijl niets zichtbaar geschied is.

U kunt met uw verstand niet begrijpen, wat die wind is en hoewel u zijn geluid hoort, kunt u noch zijn begin noch zijn einde weten en bemerken, hoe ver hij van u begonnen is, of hoe ver hij achter u ophoudt; zo zult u veel minder met uw verstand begrijpen hoe de wedergeboorte plaats heeft.

In het Grieks valt het punt van vergelijking tussen Geest en wind daardoor dadelijk in het oog, dat een en het zelfde woord: pneuma, zowel geest als wind betekent.

Als een macht onberekenbaar en onmeetbaar is in de wereld, dan is het de Geest van God, de Geest van de scheppende almacht, van de vrije genade, van de onnavorsbare wijsheid. Kunnen reeds in wereldse zaken de wegen van God niet worden berekend; plotseling als een bliksem komt de uitvinder iets in de gedachte, onbesteld komt de dichter het uur van geestvervoering, onvoorziens komt in een tijdruimte een storm van beweging. Zo is het met de Heilige Geest; men kan Hem niet bestellen op dag en uur, men kan Hem niet besluiten

binnen een bepaalde plaats, men kan Hem niet ontvluchten op enige weg. Hij kan toeven en op Zich laten wachten, als wij op Hem met het sterkst verlangen wachten; Hij kan uitblijven als men meent dat alles voor Hem gereed is, bijvoorbeeld bij de prachtigste godsdienstoefening en de meest bestudeerde preek en wederom kan Hij een mens aangrijpen, als die er het minst op verdacht is.

Het werken van de Geest van de wedergeboorte is 1) vrij, zonder invloed van menselijke willekeur, van menselijk eigenwerk; 2) geheimvol, gelegen buiten het menselijk weten en alleen aan Zijn werkingen te erkennen. De wedergeborene erkent zichzelf, als hij zijn tegenwoordige toestand met de oude en met het daarvan nog onvernietigde overblijfsel vergelijkt, voor een nieuwe met veranderde richting van al zijn krachten, door besprenging met het bloed van Christus bevrijd van het kwaad geweten, of wat werkelijk hetzelfde is, door de rechtvaardigende heiligende genade van een kind van de toorn weer tot een kind van de God van de liefde geworden en vernieuwd in de grond van zijn wezen naar Gods beeld, zoals het in Christus nieuwe werkelijkheid in de mensheid heeft verkregen. Hij hoort de stem van de Geest als het suizen van de wind, omdat hij de getuigenis van de Geest over zijn kindschap, de onuitsprekelijke zuchten, die zich in zijn gebeden mengen, het Abba roepen, de kracht van de Geest, die zich in onderwijzing, vermaning en bestraffing menigvuldig betoont, in zich ondervindt. Hij is eens voor altijd verlicht, smaakt de hemelse gave van zondenvergeving, waarin alle rijkdom van genade besloten ligt; hij kent zich in het werkelijk bezit van de Heilige Geest, smaakt het lieve, troostvolle woord van God en de krachten van de toekomende wereld, die reeds in dit leven werkzaam zijn, in de diepte van Zijn hart (Hebr.
6. 4). Maar dat alles zijn slechts de gevolgen van hetgeen aan hem geschied is, de daad van God zelf is en blijft voor hem in een onpeilbare diepte, die beneden Zijn denken gelegen is en evenals de natuurlijke geboorte, die zijn natuurlijk leven tot basis heeft, zo blijft de geestelijke geboorte de basis van zijn geestelijk leven, voor hem in het duister gehuld. Hij is zich bewust van hetgeen gewerkt is, maar als gevolg van een werk van de Geest, dat boven zijn begrip gelegen is.

De wind toont in zijn suizen zijn tegenwoordigheid. De geest van de wedergeboorte heeft ook een stem; Hij verkondigt aan de wereld Zijn werk, of zo, dat hij in het land beweging veroorzaakt, of zo, dat de wedergeborene de mond wordt geopend en hij met nieuwe tongen de genade prijst, om er niet aan te denken dat hem de kracht wordt gegeven, in daden te betonen dat een nieuwe kracht over hem gekomen is. Maar vraag van de wedergeborene, vanwaar dit nieuwe gekomen is en wat dan nog zal worden, hij weet het ene zo min als het andere. De wedergeboorte is niet het begin, het onmiddellijk begin van een nieuw leven, maar alleen het slot van een proces, waarvan de eerste beginselen wij ons niet bewust zijn. Zo ligt ook het einde in het verborgene - wie kan zeggen hoe krachtig zich de stromen van de levende Geest over de zielen in het bijzonder zullen uitstorten, welke stromen van levend water van dezen, welke van genen uitgaan?

Kan niemand de wind weren, dat hij niet voortgaat waarheen hij wil, veel minder zal de Heilige Geest Zich laten verhinderen door de natuurlijke grenzen van enige aardse macht.

De wind heeft niet altijd dezelfde richting en openbaart zich op onderscheidene tijden in geheel verschillende kracht; nu eens als een zacht ruizen, dan weer als een hevige storm, zonder dat enig schepsel de regels, die zijn gang besturen, aanwijzen kan. Zo ook handelt de Heilige Geest. Hij blaast waarheen Hij wil, zonder aan de mens bekende regels en vaak zelfs geheel tegen hun berekeningen. Van twee naburige harten neemt Hij het een en gaat het andere voorbij. Hij opent het verstand van een kind en laat dat van de diepzinnige geleerde gesloten; niemand kan Zijn gang afperken, God bezielt wie Hij wil.

Evenmin kunt u met volkomen zekerheid van een ander zeggen dat hij op dat uur, op die dag, door die doop, of onder die preek wederom geboren zal worden als dat u bepalen kunt of de wind binnen een uur tot een orkaan zal aanwassen, dan wel of hij binnen die dag geheel zal gaan liggen: "De wind blaast, waarheen hij wil. " Hij is vrij, teugelloos en ontembaar. De Heilige Geest is oppermachtig; soms verandert Hij een hart op Zondag in het heiligdom, onder de prediking van Zijn eigen woord, bij wijle onder het lezen van Zijn woord, of van een stichtelijk boek, dat opbouwt en verklaart en aandringt, maar Hij is oppermachtig. Geen menselijk toverformulier kan de Heilige Geest uit de hemel doen neerdalen, geen menselijke kracht kan Zijn tegenwoordigheid op een bepaalde tijd of op een bepaalde plaats waarborgen. Hij is de oppermachtige Geest van God.

9. Had Nikodemus vroeger over het wederom (vs. 4) zijne bedenkingen gemaakt, nu doet hij het over het uit water en Geest. Hij antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen geschieden? Hoe kan iemand uit water en Geest een geheel nieuw mens worden? Israël is toch geen volk als andere volken, als de heidenen, dat het zich eerst tot God zou moeten bekeren. Het staat al in verbond met Hem. Het is niet zonder de Geest van God, maar heeft door Mozes de wet van de Heere ontvangen. Hoe kunt u dan een geheel nieuwe geboorte verlangen? Waarin zou die moeten bestaan?

De Heere had Nikodemus de wezenlijkheid van de zaak getoond en Nikodemus vraagt naar de mogelijkheid. Trouwens, wetenschappelijke mensen worden doorgaans zeer langzaam gewonnen. Men zou zeggen, zij, die zulke beschaafde en schrandere mensen zijn, moesten het eerst de zaak begrijpen, maar zijn alleen schrander in het begrijpen van de zaken, die in hun richting liggen, maar uiterst onvatbaar voor het tegenovergestelde. Zij willen altijd weten, niet geloven; zij kunnen de zaken van het geloof niet begrijpen en dßt, zo dunkt hen, moet er toch bij komen zullen zij toegeven. Maar de Heere weet alle natuur van de mensen te temmen, die van de ruwe visser en van de tijd beschaafde Farizeeër, die van de moordenaar aan het kruis en van de woedende Saulus, die als een heilige van de synagoge vereerd werd. Voor allen heeft Hij een afzonderlijk woord, een bijzondere toon, waarop Hij het uitspreekt en een bijzonderen greep in de consciëntie, waardoor Hij binnenkomt. De Samaritaanse vrouw kwam op hetzelfde uur binnen, maar de man van de wetenschap in drie tempo’s met lange rusten tussenbeide: zijn komst tot de Heere bij nacht; Zijn getuigenis aangaande Jezus tegenover zijn ambtgenoten; zijn optreden bij Jezus dood.

10. Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de (een) leraar van Israël, een van hen, die op zich hebben genomen Gods volk in Gods woord te onderwijzen en er zich dus voor uitgeven de Schrift te kennen en weet u deze dingen niet? Weet u niet dat de Schrift juist van Israël het

allereerst en vóór alle andere volken, boete en bekering tot God eist en geloof in Hem, die Hij zenden zal?

De uitdrukking "Leraar in Israël" is door velen opgevat, alsof Nikodemus toen de chacham in de Hoge raad geweest is, of de wijze, die bij moeilijke vragen uit de Heilige Schrift verklaring moest geven 2: 4). Wat echter onzeker is, of zo'n chacham toen al bestond. Het is dus veiliger als men het bepalend lidwoord (er staat toch de leraar) zo opvat, dat Nicodemus daarmee wordt voorgesteld als de vertegenwoordiger van de toenmalige leraars onder het volk van God, die tegenover de Heere stonden zoals dan ook Jezus' rede zich minder richt tot zijn persoon dan wel tot zijn stand en zijn medegenoten in hem hun les krijgen. Zo is het ook als in 1 Sam. 17: 58 David, op de vraag van Saul: "Wiens zoon bent u?" antwoordt: de zoon van Isaï, uw knecht (de gehele familie van Isaï wordt voor Saul door David vertegenwoordigd) en als in Hagg. 1: 13 de profeet de engel van de Heere wordt genoemd.

Vat men het lidwoord op in deze zin: de bekende of thans gevierde leraar, dan moet men toestemmen dat Jezus enigszins spottend spreekt; maar deze verklaring is niet natuurlijk.

Er is geen jammerlijker verschijnsel dan dat iemand, die anderen moet onderwijzen, zelf de zaken niet weet. Zulke droevige tonelen zijn in tijden van ongeloof aan de orde van de dag; dan hoort men van kansel en katheder mensen spreken van zaken, waarvan zij letterlijk niets weten en die zij toch behoorden te weten, omdat hun ambt dit meebrengt. Ik kan mij daarom geen troostelozer toestand voorstellen dan die van zulke leraars, die eerst bij of na hun dood ontdekken dat zij hun hele leven hebben doorgebracht in de waarheid te bestrijden, in plaats van haar naar hun plicht en roeping te hebben gepredikt.

11. En als u dan, leraars in Israël (MATTHEUS. 23: 2), het werkelijk niet weet en dat u van uzelf blind bent, waarom laat u het u dan niet door ons zeggen, die het u voorhouden, door Johannes de Doper en Mij, die hem op de voet volg. a) Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: wij beiden spreken, als wij met één stem de vermaning en boodschap voor uw oren brengen: bekeer u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen (MATTHEUS. 3: 2; 4: 7), wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben, zoals onze gehele verschijning en ons gehele optreden u daarvan het bewijs levert. En toch juist u, leraars en oversten, die het volk moest voorgaan met een juist begrip van Gods wil en met een goed voorbeeld van geloof, neemt onze getuigenis niet aan. U heeft u door Johannes laten dopen (MATTHEUS. 21: 32) en u niet laten wijzen op Hem, die na hem zou komen, zodat u verder zou hebben gevraagd, wie Hij was (Hoofdstuk 1: 26 v.), eveneens blijft ook hetgeen Ik onlangs in de tempel deed (Hoofdstuk 2: 15 v.), bij u zonder vrucht, zodat Ik op uw vraag (vs. 9) moet antwoorden: op die weg, die u bent ingeslagen, zal het met u nooit tot een wedergeboorte en tot het zien van het Godsrijk komen.

a. Joh. 7: 16; 8: 28; 12: 49; 14: 24. b) Joh. 3: 32.

12. Als Ik - door de openlijk tot een koopmanshuis verlaagde tempel op doortastende wijze te reinigen - u de aardse dingen gezegd heb, opdat u zou begrijpen hoenoodzakelijk voor u boete en ernstige bekering is en u niet gelooft, hoe zult u geloven, als Ik u de hemelse dingen zou

zeggen, namelijk van de Geest, die zij zullen ontvangen, die in Mij geloven, zoals Ik u daarvan werkelijk nog zal getuigen (Hoofdstuk 7: 38 v.)?

13. En meent nu niet dat u ook zonder Mij, alleen met hulp van Mozes, op wie u vertrouwt (Hoofdstuk 5: 45) de belofte van God zult verwerven, evenals die in Joël 3: 1 vv. Jes. 44: 5 geschreven staat. Want als u ook over Mozes en hetgeen in Ex. 24: 18 van hem wordt verteld, zegt dat hij ten hemel is opgestegen, dan is toch voor de zaak, waarover hierwordt gehandeld, het volgende van toepassing: a) Niemand is opgevaren in de hemel, om vandaar de Geest op Gods volk neer te zenden, dan die te voren uit de hemel neergekomen is en dus in de hemel Zijn vaderland heeft, die daar als Zoon van de Vader het recht heeft om over alle geestelijke zegen en hemelse goederen te beschikken, namelijk de Zoon des mensen, die in de hemel is, die ook in Zijn aardse leven door onafgebroken verkeer met de Vader (Hoofdstuk 1: 51; 5:
14. 16: 32) een hemels leven heeft (Hoofdstuk 16: 7, 28). Mozes kon alleen wensen: Och, dat al het volk van de Heere profeet was, dat de Heere Zijn Geest over hen gaf (Num. 11: 29).

a. Joh. 6: 62. Efez. 4: 9.

Over hetgeen de Heere tot Nikodemus als vertegenwoordiger van de Israëlitische leraars zegt, ontbreekt het zoals het ons voorkomt de uitleggers meestal aan de juiste opvatting. Zo weten zij geen raad met de tegenstelling van aardse en hemelse dingen in vs. 12. "Bij het ten hemel opgevaren in vs. 13 denken zij aan de bekwaammaking tot openbaring van hemelse dingen" en bij het "wij spreken" zijn zij het oneens wie daaronder bedoeld zijn, hoewel, als de zo-even gemelde opvatting de juiste was, dan zeker geen "wij" kon gezegd worden, maar er bepaald moest staan: "Ik spreek, wat Ik weet. " Wij gingen daarom bij de verklaring onze eigen weg, zoals de samenhang ons daartoe leidde en willen ons met de weerlegging van de gewone opvattingen niet inlaten; alleen merken wij op dat, als men de aardse dingen. (vs. 19) van de wedergeboorte verklaart, waarvan de Heere hier tot Nikodemus spreekt, het moeilijk is die onder de aardse dingen te rekenen en dan de tegenstelling van de "hemelse dingen" te vinden. Bovendien geeft Jezus met het "u zegt" te verstaan, dat Hij niet dacht aan hetgeen Hij zo-even met Nikodemus behandelde, maar integendeel iets dat Hij aan de deelgenoten van Zijn stand voor ogen stelde. Zij hadden het onboetvaardig en ongelovig van zich afgeworpen en dat kan alleen de waarheid zijn, die in de tempelreiniging symbolisch onder een uitwendige handeling was voorgesteld, namelijk de waarheid hoezeer zij boete en bekering nodig hadden. Ten slotte zij er nog op gewezen hoe nauwkeurig de inhoud van vs. 11-18 overeenkomt met de woorden van Nikodemus in vs. 2 Nikodemus had Jezus als Leraar begroet, nu spreekt Hij tot hem dan ook van het betrouwbare en het zekere van Zijn leer: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben", terwijl Hij Johannes mee insluit, die toch ook in de zin van Nikodemus een "Leraar van God gekomen" genoemd verdiende te worden tegenover de "Meesters in Israël". Nikodemus had een soort van geloofsbelijdenis afgelegd, maar Jezus beklaagt Zich over gebrek aan waar geloof bij zijn stadgenoten: "U neemt onze getuigenis niet aan", terwijl Hij Zich tot diegenen wendt in wier naam de spreker met het "wij weten" verzekerde te spreken. Nikodemus had Jezus genoemd een "Leraar van God gekomen". Deze nu wijst hem aan, in wat een geheel bijzondere en eigenaardige zin dit moet worden opgevat, als het niet als een oppervlakkige spreekwijze zal worden opgenomen. Voor hem staat

namelijk die Leraar, die werkelijk van de hemel is neergekomen, ja in zekere zin nog in de hemel is en ook weer ten hemel zal varen.

Naar onze mening kan onder "aardse dingen" in vs. 12 niets anders verstaan worden dan onder "deze dingen" in vs. 9 en vs. 10 Wij geven daarom aan de volgende verklaring plaats: Als men tot iemand zegt: als u mijn onderricht hierover niet begrijpt, hoe zult u het in dat opzicht dan begrijpen? veronderstelt dit, dat men in dit opzicht door hem ondervraagd is, wie men op deze wijze antwoordt. Daaruit zou dus volgen dat Nikodemus, naar Jezus mening, aangaande de hemelse dingen ingelicht wenste te worden en dat de Heere Zich nu voorstelde die inlichtingen te geven. Deze hemelse dingen zijn daarom de goddelijke besluiten aangaande de persoon van de Messias, zijn betrekking tot de Godheid, zijn werk, de stichting en de ontwikkeling van Zijn rijk en de beloofde heerlijkheid, vs. 13-16 Jezus noemt deze dingen de hemelse, niet omdat zij dit waren in de zin, waarin zij door Nikodemus opgevat werden, maar omdat zij het inderdaad waren, zoals uit Zijne beschrijving blijken zou. Uit de tegenstelling tussen de werkwoorden: als Ik u gezegd heb en als Ik u zeg, volgt dat Jezus van de hemelse dingen nog niet in het openbaar gesproken had. Wel kon Hij afzonderlijk tot Zijn leerlingen over deze zaak gesproken hebben, maar niet tot hem, die Hij hier door het voornaamwoord u aanwijst. Dit onderhoud met Nikodemus is daarom de eerste mededeling van Jezus aangaande de ware aard van het messiaanse koninkrijk en van het heil van de mensheid buiten de vertrouwde kring. Welke zaken zou de Heere dan wel tot nu toe in Zijn openbaar onderricht behandeld hebben? De dingen, die Hij de aardse noemt. De aardse dingen kunnen hier de dingen van zuiver wereldse aard niet aanduiden. Op dit gebied beweegt Jezus Zich niet. Het zijn dus dingen, die hoe geestelijk zij ook zijn, op de aarde voorvallen, bijvoorbeeld, om hier in de samenhang te blijven, alles wat Jezus aan Nikodemus meegedeeld had over de vleselijke toestand van de natuurlijke mens en de noodzakelijkheid van een grondige herschepping door het werk van de Heilige Geest. Maar wij moeten ontwijfelbaar verder gaan, want Jezus zegt niet: als Ik u gezegd heb, maar als Ik jullie gezegd heb en dit woord "jullie" wijst aan dat Jezus niet slechts aan het onderhoud met Nikodemus denkt, maar in het algemeen aan al de waarheden, die Hij tot nu toe gepredikt had. Aardse noemt Hij de dingen, waarvan Hij op dit ogenblik gesproken had, ongetwijfeld omdat zij, evenals die waarvan in het gesprek met Nikodemus melding gemaakt was, op zedelijke feiten betrekking hadden op het gebied van het menselijk bewustzijn, op de godsdienstige behoeften, die de mensheid eigen zijn, op de innerlijke ervaringen van een vroom hart. Om te begrijpen wat Jezus door de aardse dingen verstaat, is het voldoende zich Zijn eerste onderricht te herinneren, zoals het door de synoptici opgetekend is, de bergrede bij voorbeeld en deze prediking met de openbaringen te vergelijken, die in het onderhoud met Nikodemus en in ons Evangelie verder volgen. Dit eerste onderricht komt neer op hetgeen men in Mark. 1: 15 leest: bekeert u en gelooft het Evangelie, want het koninkrijk der hemelen is nabij. Het was de voortzetting en ontwikkeling van de prediking van de Doper. Het onderhoud met Nikodemus was zo de eerste stap op een gebied, dat Jezus in Zijn openbaar onderricht nog niet betreden had. Hij zelf verzekert dit in ons vers. Volgens de verklaring van Lücke, die Reuss schijnt te delen, zouden de aardse dingen gemakkelijk zijn om te begrijpen en makkelijk toegankelijk voor het geloof en de hemelse, de meer moeilijke, de meer verheven begrippen van het Evangelie, die minder toegankelijk zijn voor het verstand, dat door de Heere nog niet verlicht is. Deze betekenis is als gevolgtrekking waar, maar als verklaring is zij niet te verdedigen.

Geen enkel voorbeeld bewijst dat hemels "moeilijk" betekenen kan en aards gemakkelijk. In deze "merkwaardige" uitspraak telt Jezus hetgeen in het menselijk bewustzijn voorvalt en hetgeen men door eigen waarneming opmerkt, tegenover de goddelijke besluiten en onderwerpen. Het eerste is voor ieder rechtschapen gemoed toegankelijk; de tweede kan men alleen door een openbaring te weten komen. Dit is dus de redenering van Jezus in dit vers: Als u, toen Ik u de dingen onderwezen heb, die u in uzelf kunt nagaan, niet geloofd heeft, hoe zult u geloven, als Ik u de geheimen van de hemel openbaren zal, die men uitsluitend op Mijn woord moet aannemen. Dßßr althans kon het de getuigenis van de innerlijke zin tot steun voor het geloof dienen, maar hier rust alles op het vertrouwen dat men in het getuigenis van Hem stelt, die openbaart. Trekt men Zijn woord in twijfel, dan breekt de ladder waarop de mens ten hemel zou hebben kunnen stijgen en de toegang tot de goddelijke geheimen is hem voor altijd ontzegd.

Hoe gedurig gebruikte onze Heere het woord: Zoon des mensen! Als Hij gewild had, had Hij altijd van Zichzelf kunnen spreken als de Zoon van God, de Vader der eeuwigheid, het Wonder, de Raad, de Vredevorst, maar let op Jezus' nederigheid; liever noemt Hij Zich de Zoon des mensen. Laat ons nederigheid van onze Heiland leren, laat ons nooit streven naar trotse titels of een schone naam. Evenwel ligt hierin nog een liefelijke gedachte. Jezus had de mensheid zo lief, dat Hij die wilde vereren; en omdat het een grote eer is en in waarheid de hoogste waardigheid van de mensheid, dat Jezus de Zoon des mensen is, gebruikt Hij gewoonlijk deze naam, opdat Hij als het ware de borst van de mensen zou versieren met een koninklijk ereteken en de liefde van God voor Abrahams zaad openbaren. Zoon des mensen, waar Hij altijd dit woord bezigde, daar plaatste Hij een stralenkrans op het hoofd van de kinderen van Adam. Nog heerlijker gedachte kan er evenwel in liggen. Jezus Christus noemde Zichzelf de Zoon des mensen om Zijn eenheid en overeenstemming met Zijn volk uit te drukken. Zo herinnert Hij ons dat wij Hem zonder vrees mogen naderen. Met al onze bezweren en moeilijkheden mogen wij tot Hem gaan, als tot een mens, want Hij kent ze bij ervaring; omdat Hij zelf geleden heeft als de Zoon des mensen kan Hij ons helpen en troosten. Wees gedankt, o gezegende Jezus, dat Gij telkens deze liefelijke naam gebruikt, die bewijst dat Gij onze broeder en vriend bent; voor ons is het een dierbaar teken van Uw genade, Uw nederigheid, Uw liefde.

14. En wilt u weten, vanwaar het water van de doop zijn kracht heeft, om tot afwassing te dienen van de zonde, in de bekering erkend en betreurd, dan heeft de Schrift dit allang te voren afgebeeld. a) Zoals Mozes de koperen slang in de woestijn aan de grens van het land van de Edomieten; volgens de u bekende geschiedenis (Num. 21: 4 vv.), voor de door vurige slangen gebetenen verhoogd heeft, door die op te hangen aan de paal, zodat allen, die in geloof aan de goddelijke belofte tot dit teken opzagen, zouden worden genezen (Wijsh. 16: 6),
b. zo moetvolgens Gods raadsbesluit (MATTHEUS. 16: 21; 24: 6. Luk. 24: 16) de Zoon des mensen verhoogd worden (Hoofdstuk 8: 28; 12: 32 v.). Ook Hij moet worden gehangen aan een hout, dat alleen daardoor mogelijk is, dat aan de duisternis, als het uur daarvoor is gekomen, over Hem macht wordt gegeven (Luk. 22: 53).

a. 2 Kon. 18: 4. b) Joh. 8: 28; 12: 32.

15. Dit moet gebeuren, zodat een ieder, die in Hem gelooft, die gelovig tot Zijn kruis opziet, niet in de dood, die zij door hun zonden zich hebben berokkend (Rom. 6: 23) verderven zal, maar, doordat zij vergeving van zonden ontvangen en tevens de gave van de Heilige Geest tot vernieuwing van de inwendige mens, het eeuwige leven heeft (Mark. 16: 16. Hand. 2: 38). Hiermee heb Ik u de vraag in vs. 19 , nadat Ik u in vs. 10-13 gezegd heb wat bij u, oversten, de wedergeboorte en het zien van het Godsrijk tegenstaat, ook op positieve wijze beantwoord, zodat u weet wat u te doen heeft, als u niet met de anderen verloren wilt gaan, maar zalig wilt worden (Hand. 2: 40; 16: 31. 2 Kor. 5: 17 vv.).

Zo wijst de Heere aan hoe en waardoor wij de hemel kunnen ingaan, dat is, wat Hij voor ons gedaan heeft en hoe wij Zijn weldaad deelachtig worden. Omdat er anders raad noch hulp was om Gods toorn over de zonde te verzoenen en van de eeuwige dood te verlossen, door geen schepsel in hemel en op aarde, zo moest de enige Zoon van God in onze plaats treden en voor onze zonde een offer worden, waardoor Gods toorn werd verzoend en vergeving geschiedde. Deze zaak zelf nu is ons heil en onze troost en de kracht, die daarvan uitgaat, is dat wij wedergeboren mensen worden en in de hemel mogen komen.

De vergelijking met de oprichting van de slang, die zeker niets heerlijks had, de omstandigheid dat het woord "verhoogd worden" niet geestelijk behoort opgevat te worden, de verhouding van dit woord tot de overeenkomstige Aramese uitdrukking $topic$ Pq?, die de ophanging van kwaaddoeners aanduidt (Ezra 6: 11) beslissen ten gunste van de mening, dat Jezus van Zijn lichamelijk hangen aan het kruis spreekt. Tegenover de denkbeeldige heerlijkheid van de Messias, waaraan de hoogmoed van de Joden zich bij voorraad verlustigde, stelt Jezus de werkelijkheid over, de verhoging aan het kruis, als de door God bevolen vorm van Christus' verheffing. Evenwel zal deze schandelijke ophanging tot een nog heerlijker verhoging voeren, dan die waarvan Nikodemus droomt. Deze voorspelling was ongetwijfeld oorzaak dat het tijdstip, waarop hij Jezus aan het kruis zag hangen, geenszins voor hem, zoals voor zo vele anderen, het uur werd van ontrouw en wanhoop, maar de aanleiding was die zijn geloof, zolang onderdrukt en verborgen, voor allen openbaar deed worden. (Hoofdstuk 19: 39).

De Heere maakt van die avond gebruik om Nikodemus dingen te zeggen, waaraan deze zijn leven lang had te leren. Wij willen daarom ook niet zo bevreesd zijn, of de mensen dadelijk alles kunnen begrijpen, als wij ze in de geheimen van het koninkrijk der hemelen moeten onderwijzen. Eerst was het Zijn persoon, die Jezus beschreef, met de woorden: "niemand is opgevaren in de hemel, dan die uit de hemel neergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, die in de hemel is". Hij is dus geen zuivere leraar van God gekomen, die men naast andere profeten zou kunnen plaatsen, of alleen in die zin boven andere plaatsen, dat Hij de voornaamste van deze was; maar Hij is van boven als Zoon van God. Hier is het Zijn werk, waarover de Heere spreekt, als Hij zegt: "zoals Mozes enz. " Hier moest Nikodemus leren hoe de nieuwe geboorte plaats heeft. Men voelt de smartelijke beet van de zonde; men gaat gelovig tot Christus' kruis, men leeft uit Gods genade en ontvangt het geestelijke, goddelijke leven, dat ons tot nieuwe mensen maakt.

Iemand, die gedoopt is en gelooft kan nog veel missen en er zal ook, zolang hij hier leeft, veel aan ontbreken; veel zaken, die in en aan hem zijn, kunnen hem mishagen en met recht; hij kan veel te belijden, te bewenen, te bestrijden, af te bidden hebben; maar dood is hij niet meer, hij is wedergeboren, hij leeft en is op de weg tot volmaking, want hij gelooft en is gedoopt. Dat laat men zich door niemand ontroven, die de Schrift verdraait en wedergeboorte met heiligmaking verwisselt. Het oog van de boetvaardige en wenende rust op de Gekruisigde, zoals het oog van de door de slangen gebetenen op de koperen slang; van de Gekruisigde wijkt geen oog, daarheen vlucht de gezifte ziel, vandaar komt rust en sterkte; daarheen vlucht wat niet wil sterven, daar vloeit leven - wie wil die kan het ondervinden!

Het vergif van de begeerlijkheden kan mij geen schade doen, want ik neem dagelijks in het krachtige tegengif, Christus de Gekruisigde.

Schijnbaar staan deze woorden niet in verband met de vorige. De Heere spreekt van Zijn hemelvaart en hoe komt Hij nu vandaar terug tot de prediking van Zijn kruisiging? Op een manier die ieder, die nog vatbaarheid voor het goddelijke heeft, met aanbiddende bewondering moet vervullen. De Heere was bij Nikodemus begonnen met de eis van de volstrekt noodzakelijke wedergeboorte; maar de grote zwarigheid bleef: hoe word ik wedergeboren? Kan een mens zichzelf wederbaren? Nee, dat is even onmogelijk in het geestelijke als in het natuurlijke, zoals wij gezien hebben. Wat dan? Moet de mens lijdelijk afwachten of hij wedergeboren wordt of niet? Nee, zegt de Opperste Wijsheid, u moet niet afwachten en niet stil zitten, u moet opzien naar Mij, hangend aan het kruis voor u. U ziet, de Heere lost de schijnbaar onoplosbare zwarigheid op in een hoogst eenvoudige zaak: in het gelovig opzien tot Hem, als de gekruisigde Christus. Dat is het ene nodig, om het eeuwige leven te ontvangen, om het verderf te ontvluchten, om zalig te worden. Wie gelooft is wedergeboren en wie wedergeboren is, gelooft. Het uitwendig zichtbaar geloof is het bewijs van de innerlijk verborgen wedergeboorte, evenals de lopende wijzer van het uurwerk het bewijs is dat het raderwerk van binnen loopt. Het is een beweging die echter veroorzaakt wordt aan hetgeen buiten het uurwerk ligt - de hand met de opwindende sleutel. Eerst predikte de Heere aan Nikodemus wat in de mens moet zijn en daarna wat buiten de mens staat en de oorzaak van zijn wedergeboorte is: de dood van de Heere. De Heere maakt het geloof in Hem als de Gekruisigde voor de zonde en de wedergeboorte tot een volmaakte eenheid en wij mogen ze daarom ook nooit scheiden. De voortreffelijke Bengel zei dan ook terecht: "Acht de wedergeboorte niet te zwaar, want zij is niets meer dan geloof; acht het geloof niet te licht, want het is niets minder dan wedergeboorte". Alles heeft zijn nauwe en zijn ruime zijde. Niet zelden stelt zich het Evangelie aan ons voor van zijn ruime zijde als eenvoudig geloof in Christus; maar als men daardóór in het koninkrijk van God is gekomen, dan ziet men dat de weg hoe langer hoe nauwer toeloopt en voelt men dat er nog veel toe nodig is om te volharden tot aan het einde. Ook het omgekeerde heeft niet zelden plaats en dit geschiedde bij Nikodemus. Hij stond voor de nauwe zijde: de wedergeboorte; maar wat de Heere erop liet volgen was voor hem en is voor ons verrassend en vertroostend; want wat zei de Heere tot Nikodemus dan dat de innerlijke wedergeboorte bestond in het zien op Hem, de Heere, als de verhoogde, op dezelfde wijze als de slang in de woestijn verhoogd was. Nu begreep Nikodemus dat woord nog wel niet, maar hij zou het naderhand begrijpen en hij begreep het, toen hij werkelijk Christus zag opgeheven aan het kruis, zoals de slang in de woestijn aan de

stang en hij geloofde en hij geloofde zich wedergeboren! Ja, één blik op de Gekruisigde Christus is genoeg om ons zalig te maken, maar het moet een gelovige blik zijn, want alleen zo'n blik heeft zo'n krachtige indruk, dat het hart ervan wedergeboren wordt. Ach, hoe velen zien op de gekruisigde Christus, maar zonder geloof in de zonde verzoenende kracht van Zijn lijden en sterven; daarom oefent deze aanschouwing ook geen wederbarende kracht op hen uit en zij blijven die zij zijn. - De Heer vergelijkt Zijn verhoging met die van de koperen slang. Wie zou deze vergelijking hebben durven maken, als de Heer zelf het niet gedaan had? Maar nu omvat dan ook Christus met dat ene woord geheel de typiek van het Oude Testament; want zegt de Heere dit van de oprichting van de slang, hoeveel temeer zegt Hij dit van geheel het levend samenstel van de Mozaïsche eredienst. Maar u voelt dat alles ook hier aankomt op een fijn geestelijk gehoor. Zo openbaarde Zich ook de Heere op het kruis als verlaten en nu kon ieder Hem op grond van Zijn eigen verklaring voor een door God verlaten zondaar houden, uitgenomen de gelovige zondaar, die uit zijn: Mijn God! Mijn God! met zekerheid weet, dat dit door geen verdoemeling gezegd kan worden. Maar hier zien wij dan ook dat tussen de voorafbeeldingen van het Oude Testament en de vervullingen van het Nieuwe Testament de persoon van de Heere staat, in wie het Oude Testament opgaat en van wie het Nieuwe Testament uitgaat. De Heere wilde en wil aanschouwd Zijn als de slang in de woestijn, die geen wezenlijke slang was, maar een slang in gedaante. Hij wil aanschouwd worden op het kruis als hangend in de gedaante van de slang als een tot zonde gemaakte en toch zonder zonde, als de vloek en toch de gezegende wegnemer van de vloek. Toen de gebetenen door de slangen in de woestijn, naar het bevel van de Heere, hun ogen ophieven naar de opgeheven slang, hield hun stervende toestand op en waren zij genezen. De genezing nu is de wedergeboorte van het lichaam. Wie dodelijk ziek was en weer herstelt, is naar het lichaam wedergeboren in dit leven en de zalige opstanding uit de dood is de wedergeboorte van het lichaam in de eeuwigheid. Zo ook wie zich naar de ziel dodelijk ziek voelt door de zonde en de ogen smekend opheft tot de gekruisigde Jezus en hiermee het woord van God tot zijn ziel hoort spreken: Leef in eeuwigheid! die wordt wedergeboren naar de ziel en sterft niet meer, maar leeft ook door de tijdelijke dood heen in alle eeuwigheid.

EVANGELIE OP PINKSTERMAANDAG

Een vreemde perikoop op het pinksterfeest! Dat is de eerste indruk, die men bij deze tekst ontvangt; er is toch daarin van de Heilige Geest niet de minste sprake. En toch een perikoop, zeggen wij, die niet makkelijk beter kon worden gekozen. De Heilige Geest, die op de pinksterdag over de apostelen werd uitgestort, bracht door de prediking met nieuwe tongen, waartoe Hij drong, een scheiding te weeg; Hij hield een gericht over de pinkstergasten, over de mannen uit alle volken, die door het geruis van de geweldige wind van alle einden waren samengekomen. Sommigen spraken: "Wat mag toch dit zij?" en wat het bedoelde leert ons spoedig de andere vraag: "Mannen broeders! wat zullen wij doen?" Anderen spotten en zeiden: "Zij zijn vol zoete wijn!" Waar Heilige Geest is, daar is ook een crisis, een scheiding, een gericht. Het evangelie van de eerste feestdag heeft aangewezen wat een goede gave de Heilige Geest voor de gelovigen is; onze perikoop wijst ons het werk van de Heilige Geest aan in betrekking tot de wereld. - Hij scheidt de wereld, Hij dringt tot beslissing.

Wat in het woord van gisteren meer uitwendig zich vertoonde, dat zien wij in dit evangelie uitwendig plaats hebben. Zoals het zich daarvoor de ogen vergadert en van elkaar scheidt, zo scheidt en verenigt het zich hier inwendig; daar zien wij hoe de kerk zich uitwendig vormt, hier hoe zij inwendig ontstaat.

Dit is een van de schoonste en heerlijkste evangeliën, dat wel waard is met gulden letters, niet op papier maar in het hart geschreven te worden en eigenlijk de dagelijkse lezing en overdenking van iedere Christen moest zijn, om in het gebed uit te spreken, tot versterking van het geloof en zijn hart erdoor op te wekken tot aanbidding; want het zijn woorden die treurigen vrolijk, doden levend kunnen maken, zo slechts het hart dat vast gelooft.

De pinksterdag een gerichtsdag van God: hij stelt u Gods genade voor het aangezicht en vraagt u: wilt u leven of niet?

God heeft Zijn Zoon gegeven, opdat wij daaraan zullen opmerken
1. de grootheid van Zijn liefde, 2) de ernst van onze beslissing.

Wat is moeilijker: in Christus geloven of goede werken doen? Ieder denkt, zegt Luther, dat het een gemakkelijke zaak is om in Christus te geloven, maar het moeilijk is Gods woord te houden en volgens Gods geboden onbestraffelijk te wandelen; maar hierin ligt een grote dwaling; het geloof is geenszins een zo lichte zaak, maar het allerbelangrijkste en zekerste en als dat aanwezig is, dan is het overige gemakkelijk. Wij willen daarom nagaan: 1) hoe moeilijk het eerst is te geloven,
2. hoe gemakkelijk daaruit de heiligmaking van het leven volgt.

16. Ik wil U nader doen zien de noodzakelijkheid van de verhoging van de Mensenzoon aan het kruis, waarvan Ik zo-even sprak, als ook het algemene van de door Hem te geven zaligheid. a) Want alzo lief heeft God de wereld gehad, het gehele van Hem afgevallen menselijk geslacht 1: 9"), dat Hij, toen de tijd tot volvoering van Zijn raadsbesluit vervuld was (Gal. 4: 4), Zijn eniggeboren Zoon, die Hij tot hiertoe in Zijn schoot van eeuwigheid had (Hoofdstuk 1: 18), gegeven heeft. En niet slechts gaf God Hem om in de wereld een mens (Hoofdstuk 1: 14) te worden, maar Hij gaf Hem om ook het zoenoffer voor haar (Hoofdstuk
11. 51 v. 1 Joh. 2: 2) te zijn, b) opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet zoals het anders het geval zou zijn, wanneer Hij dat niet had gedaan, verloren zal gaan, maar overeenkomstig Zijn genadige wil (Ezechiël. 18: 23; 33: 11) het eeuwige leven heeft.

a. Rom. 5: 8; 8: 31. 1 Joh. 4: 9. b) Luk. 19: 10. Joh. 3: 36. Joh. 5: 10.

In navolging van Erasmus hebben verschillende latere verklaarders aangenomen dat het gesprek van Christus met Nicodemus met vs. 15 ophoudt en dat van daar af Johannes op eigen hand de rede voortzet. Daarvoor spreekt echter geen proefhoudende grond en als hier van Nikodemus niets meer gehoord wordt, zo komt dat daarvan, dat hij, die juist in dit laatste deel het sterkst in het hart gegrepen wordt, niet weer aan het woord komt.

De bezorgdheid om deel te verkrijgen aan God, had Nikodemus' hart vervuld; daarom wordt hij nu hier stil en hoort men van hem niets, zodat men niet weet waar hij blijft. Hij was door het vorige geheel terneergeslagen, zijn hart was geheel doorploegd; daarom hoorde hij vlijtig en rustig toe en erkende hoe noodzakelijk hem deze eengeboren Zoon was en omdat hij hierbij de meeste tegenbedenkingen had kunnen maken, als hij zijn verdorven verstand had willen volgen, zo was toch nu in het geheel geen tegenspraak in zijn mond, omdat hij de waarheid en de noodzakelijkheid van de zaak erkende.

Het is een uitstorting van het hart van Jezus, die wij van vs. 11-21 voor ons hebben en uit de eigen mond van de Heere heeft Johannes de heerlijke naam: "eengeboren Zoon" geleerd. Op de geheimvolle noodzakelijkheid van de verhoging van de Mensenzoon aan het kruis nu werpt hier de liefde van God haar helder, verhelderend licht, alsof Jezus wilde zeggen, zoals Chrysostomus verklaart: "Verwonder u niet, dat Ik verhoogd moet worden, opdat u gered wordt. Dat is de raad van de liefde van de Vader, die u zo heeft bemind, dat Hij Zijn Zoon gaf. " Van de Geest, die de wedergeboorte werkt, tot de Zoon, die verzoenende haar teweeg brengt en van beiden tot de Vader, wiens gave het door de Geest toegeëigende en door de Zoon verworven leven is, verheft zich de vrede van de Heere; alles hangt op het nauwst tezamen.

Christus had allen, die in Hem geloven, zonder uitzondering voorgesteld als degenen, die zalig zouden worden (vs. 14 v.). Dat zou eveneens Nikodemus kunnen verwonderen; want dan zouden toch ook de heidenen door de Messias zalig worden, hetgeen in het geheel niet met de gedachten van de Joden, vooral niet met de Farizeeën kon rijmen. Daarom wordt hier gezegd dat Gods nederzien zeker op de gehele wereld was gericht en dat de heidenen evengoed een voorwerp van Zijn liefde zijn als de Joden en de Joden evengoed in zichzelf verloren moesten zijn als de heidenen.

De woorden van onze tekst zijn wel korte, eenvoudige woorden; maar het zijn woorden van groot gewicht en enkel meesterstukken. Wij merken daarin op 1) de persoon van de Gever, 2) de oorzaak van de Gever, of wat er Hem toe beweegt,
3. de gave zelf, 4) hoe en op welke wijze de Zoon wordt gegeven, 5) de ontvanger, voor wie dat geven geschiedt, 6) de vrucht en het nut van het geschenk, 7) de hand, waarmee men die schat en dat geschenk aanneemt.

De wereld, de natuurlijke mensheid, wier grootste gedeelte God in het Testament buiten Zijn theocratische regering had gelaten, die de Farizeeën bijna zonder uitzondering aan de toorn en het gericht hadden prijs gegeven, stelt Jezus aan Nikodemus voor als voorwerp van de oneindige liefde van God. De hier gebezigde uitdrukking is niet meer als in vs. 13 v. : "Mensenzoon", maar de "eengeboren Zoon". Hier is het niet meer de bedoeling de gelijksoortigheid van deze persoon met het menselijk geslacht voor ogen te stellen, maar de onmeetbaarheid van de goddelijke liefde jegens de wereld juist te doen schitteren; maar daarvoor is een naam nodig, die aanwijst wat de Heiland van de wereld voor het hart van God zelf is. Het woord "geven" bevat zeker, vooral in dit verband meer dan de idee van zending; het drukt de volledige overgave uit, het geven tot het uiterste toe, een geven tot opoffering toe, als die nodig is. Er ligt iets bijzonder plechtigs in de herhaling van de woorden van vs. 15

aan het slot van de hele zin: de algemeenheid van de zaligheid, de gemakkelijkheid van het middel, de grootte van het afgewende kwaal en de oneindige voortreffelijkheid en duur van het geschonken goed (allen - die geloven - niet verloren gaan - het eeuwige leven hebben), al deze voor Nikodemus geheel nieuwe ideeën worden in deze zinsnede op elkaar gestapeld, die de uiteenzetting van het Messiaanse heil op schitterende wijze voltooit.

Voor Gods ogen stonden beide, de wereld en de eengeboren Zoon - de wereld vol zonde en schande, vloek en verdoemenis waardig, de eengeboren Zoon als het werkelijk evenbeeld van de Vaders, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, de eeuwige deelgenoot van Zijn zaligheid in de liefde. Toen - nog vóór de grondlegging van de wereld (Efeze 1: 4), want zonder bereidwilligheid van de verlossing zou God van de schepping hebben afgezien - werd het besloten in Gods oneindige, vrije ontferming om de wereld te sparen en daarentegen Zijn eengeboren Zoon niet te sparen (Rom. 8: 32), de eengeboren Zoon over te geven tot verzoening en de verloren wereld als verloste aan Zijn hart te trekken. Of de wereld moest eeuwig verloren zijn, of de eeuwige Zoon moest in de verloren toestand van de wereld ingaan, opdat Hij door het tijdelijk lijden van haar verdoemenis, die om de oneindigheid van Zijn persoon oneindige waarde heeft, de oorzaak van haar eeuwige zaligheid worden zou. Hierin besliste Gods ontfermende liefde tot heil van de verloren wereld (Hebr. 2: 9) en duldde zij het dat de eengeboren Zoon als een verlorene in dood en hel neerdaalde, opdat de wereld niet voor eeuwig verloren ging, maar het leven hebben zou. Eens las de zendeling Nott onze tekst aan enige bekeerde Tahitiërs voor en legde die uit. Toen vroeg een van de toehoorders: "Is het dan werkelijk waar, dat God u en ons zo heeft lief gehad, dat Hij Zijn eengeboren Zoon voor ons overgaf?" Toen Nott de waarachtigheid van zijn evangelie bevestigde, riep de Tahitiër uit: "O en van zo’n liefde kunt u zonder tranen spreken!" De Heere geve dat dit evangelie, waaraan ons oor van kinds af gewend is, heden en alle dagen een nieuwe en aanbiddende bewondering aan ons gemoed ontlokke, totdat wij eindelijk volkomen de grootheid van de onbegrijpelijke liefde zullen erkennen, die de grond van onze zaligheid is!

De liefde van de Vader is de oorzaak, de liefde van de Zoon het middel, de liefde van de Heilige Geest het einde van de verlossing; het is één liefde. De Zoon is de gave van de Vader en de Heilige Geest is de gave van de Vader en de Zoon; het is één gave. Indien God de wereld niet kon liefhebben, hoe zou Hij haar hebben kunnen behouden? God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaren waren (Rom. 5: 8). God rechtvaardigt de goddelozen (Rom. 4: 5). Hierin is de liefde niet, dat wij God lief gehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden (Joh. 4: 10). De wereld, waarvan hier door de Heere gesproken wordt, is de mensheid in haar toestand van zonde en verlorenheid. Zou de Schepper Zijn gevallen schepsel, dat nog redbaar was, niet redden? Het is onmogelijk. God is liefde; deze deed Hem de wereld scheppen; en toen zij door de zonde bedorven werd, een nieuwe schepping tot stand brengen door Zijn eniggeboren Zoon te geven in de mensheid tot een nieuw beginsel van deze nieuwe schepping. De Zoon zelf stelt Zijn overgave door de Vader voor als een groot, ja als het grootste bewijs van Gods liefde en zegt: Alzo lief heeft God de wereld gehad, en wie peilt dat "alzo?" Geen menselijk dieplood: het is een oneindige liefde.

Vraagt iemand: kan ook ik waarlijk Christen worden? Is er ook vergeving voor mij? Stierf Christus ook voor mij? Dan antwoord ik: als u mij kunt bewijzen dat u niet begrepen bent onder het "een ieder", bewijst u dat Christus niet gekomen is om u te behouden en dat u verloren bent. De kring voor de mogelijkheid wordt gevormd door het een ieder. Welnu, kan daar iemand van uitgesloten zijn. Is er enig mens, die door dat grenzeloze: "Een ieder, die gelooft, niet omvat wordt? En opdat u niet zou menen dat geloven iets doen is, omdat het slechts eenvoudig aannemen en niets anders is, drukt Zich de Zaligmaker nog in een andere vorm uit. Een mens in diepe ellende weggezonken leest deze woorden: Een ieder die gelooft. Maar ik kan niet geloven. En wederom: "De Geest en de bruid zeggen: Kom! (Openbaring .
22. 17a). Maar ik heb geen wil van mijzelf. Welnu, lees dan Openb. 21: 6 , daar wordt niet van u gevergd te willen of te komen of te geloven; daar heet het: Ik zal de dorstige geven uit de fontein van het water van het leven om niet.

Een mensengeslacht naar Zijn beeld geschapen, met Zijn eer en Zijn heil gekroond; maar van Hem afgevallen, tegen Hem in opstand, Zijn wet met voeten tredend, Zijn liefde verwerpend. Een mensengeslacht, in miljoenen afzetsels uitgebreid, wier aller bedenken vijandschap is tegen Hem, hoogmoed, die Hem hoont en van Hem aftrekt. Een mensengeslacht, dat een geschiedenis heeft van zestig eeuwen van onophoudelijke zonde. Stel u de gruwelen voor van de heidenen, de afkeringen van Israël, de ongerechtigheden van de Christenvolkeren; gedenk uw eigen zonden. Roep voor uw geest al de valse goden, die op deze aarde voor Zijn aangezicht Zijn opgericht, alle lasteringen van Zijn naam, die heiligschennend ten hemel zijn opgeklommen, als de bloedstromen die tot Hem geroepen hebben sinds het bloed van Abel zijn stem verhief, al de afschuwelijke wellust, al de schandelijke roof, die gepleegd, al het bedrog dat gezien en niet gezien is, al de boze begeerlijkheden, die in de harten van de duizend miljoenen zijn opgeklommen in duizenden van jaren. Dat is het mensengeslacht, dat is de wereld, dat het waardig voorwerp van Gods gerechte toorn. Maar aan dat voorwerp van Zijn gerechte toorn heeft Hij Zijn hoogste liefde geopenbaard. Daar is gezongen: In mensen een welbehagen. Dat woord, dat lied wordt rondgedragen en aangeheven te midden van een zondige wereld, die van haar zonde niet rust. Dat woord, dat lied, zij reiken tot de uiterste grenzen van de aarde, zij dringen door tot de diepste schuilhoeken van de zonde. Zij vervolgen de verharde zondaar tot op zijn doodbed. O lankmoedigheid van de liefde van God. O diepte van genade.

17. Nog uitdrukkelijk moet Ik uw Joodse voorstelling van de Messias tegenspreken, als moest die, wanneer Hij zal zijn verschenen, voor alles het oordeel van de verdoemenis aan de heidenwereld volvoeren, om daarna het uitverkoren volk Israël zonder meer tot het volle bezit van de beloofde zaligheid te leiden. a) Want God heeft Zijn Zoon, die in Mijn persoon hier voor u staat, niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou en de welverdiende verdoemenis over haar brengen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. Dat heeft Jesaja 52: 10 vooraf verkondigd en dat moet u, Joden, ook om uwentwil lief zijn, want was het bij die zending werkelijk alleen te doen om een uitwendig te volvoeren gericht, hoe zou u dat kunnen ontgaan? (MATTHEUS. 3: 9 v.).

a. Luk. 9: 56. Joh. 9: 39; 12: 47. 1 Joh. 4: 14.

18. Hoewel het gericht niet het doel is van de zending van de Zoon van God, dan is het toch het gevolg daarvan en hoewel het niet uitwendig plaats heeft, zo geschiedt toch inwendig en als vanzelf een scheiding tussen hen, die zich laten redden van het oordeel, dat over hen moest gaan, als voorwerpen van Gods toorn en de anderen, die zich niet laten redden, maar Gods toorn steeds ophopen (Rom. 2: 5). Die namelijk in Hem, de Zoon van God, gelooft, wordt niet veroordeeld. Hij heeft geen verdoemenis te vrezen, omdat toch de zonde, waarom alleen iemand veroordeeld zou worden, hem vergeven is en hem nu met de hem beloofde gerechtigheidook eeuwig leven, het tegendeel van de verdoemenis wordt geschonken (Hoofdstuk 5: 24). Maar die niet gelooft, omdat hij of geen arm zondaar wil heten, of een boos zondaar wil blijven en daarom Degene veracht, die hem tot een verzoening van de zonde en tot een Redder van deze gegeven is, is al veroordeeld. Hij draagt het oordeel al inwendig in zijn hart, totdat het later ook uitwendig aanhem wordt voltrokken; omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God. Buiten deze toch kan er geen redding zijn (Hand. 4: 12. Hebr. 10: 26 v.) en in deze versmaadt men geen mindere, dan Hem, die het afschijnsel is van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van Zijn wezen, de zichtbare openbaring van Zijn vriendelijkheid en liefde en zaligmakende genade (Hebr. 1: 3. Tit. 3: 4;
19. 11).

Reeds in het zesentwintigste vers lag de tegenstelling tegenover het Joodse particularisme; hier treedt die nog meer bepaald op de voorgrond. Volgens de Joodse Christologie zou de Messias komen ten gerichte over de heidenen. Letterlijke verklaringen van plaatsen uit het Oude Testament (als Ps. 2: 9. Mal. 4: 1) hadden de particularistische, farizese geest tot deze exegese geleid en tot de volgende stelling aanleiding gegeven: de Jood wordt niet geoordeeld, maar wel die geen Jood is, verdoemd (vgl. de stelling van de Katholieke dogmatiek. Die het Katholieke geloof heeft wordt zalig, die het niet heeft, wordt verdoemd). Christus maakt daarentegen het zalig worden afhankelijk van een individueel (persoonlijk) levend geloof en desgelijks het niet zalig worden van het beslist, volhardend ongeloof. Evenals de verlossing de gelovige heiden niet verwerpt, zo verschoont het gericht de ongelovige Jood niet; het oordeel maakt geen onderscheid tussen Joden en heidenen, maar alleen tussen gelovigen en ongelovigen.

Ieder mens openbaart door gelovig te worden of ongelovig te blijven metterdaad zijn zedelijke toestand, beter dan dit door het gestrengste rechterlijke onderzoek zou kunnen geschieden; dit gericht is van dat, wat de Joden zich voorstelden, evenzo verschillend als de in vs. 14 v. beschreven stichting van het rijk van die, die zij zich inbeelden.

De ongelovige is reeds geoordeeld op het ogenblik van het ongeloof zelf dat hem uitsluit van de enige bron van leven en zaligheid; het bewerkt dat de toorn van God op hem blijft (vs. 36). Daardoor wordt natuurlijk niet uitgesloten dat op een bepaald tijdstip ook een uitwendige openbaring van het oordeel plaats vindt.

De ongelovige komt in het gericht, niet omdat hij een zondaar is, maar omdat hij een zondaar wil blijven en niet door het geloof wil gered worden. God heeft aan hem gewerkt, om hem tot het geloof te brengen, maar omdat hij in het ongeloof volhardt, wordt hij verdoemd. Dat is dus de eigenlijke hoofdzonde als de mens niet gelooft.

Dat is het oordeel, dat het onderscheid maakt tussen hen, die zalig en hen, die verdoemd worden. Het is niet de vraag hoe waardig of onwaardig u bent, want het is al besloten, dat ze allen zondaars en de verdoemenis waardig zijn; maar dit is de vraag, of u in Christus gelooft of niet. Gelooft u, dan bent u al gered en het oordeel van de verdoemenis is van u weggenomen; die gelooft, hoeft voor het laatste oordeel niet te vrezen, want het gericht is opgeheven; het gaat hem evenmin aan, als het de engelen aangaat. Maar ook is een verschrikkelijk oordeel geveld over de menigte van hen, die deze prediking niet geloven, maar die het wagen met hun eigen heiligheid en verdienste voor God te komen en daardoor zalig willen worden, voor zulken toch is alle genade verloren; hen is ze volstrekt geweigerd; zij zijn onder de verdoemenis besloten, waar ze niet uit zullen komen, zolang zij niet geloven en niets zal hen baten, al is het dat zij grote en moeilijke en vele werken doen en een voortreffelijke schijn van heiligheid bezitten.

Hoe zou de gelovige door de door God verordende Rechter worden veroordeeld, omdat het geloof toch niets anders is dan een opnemen van Hem en het geloofsleven niets anders dan een zijn in Hem? De Heere zou dan, als Hij over de gelovigen ten gerichte wilde zitten, Zichzelf daarin oordelen. "Die niet gelooft, die heeft al de hel aan de hals", zegt Luther. De tweede stelling blijkt vanzelf uit de eerste; toch laat Jezus het niet over aan de peinzende Nikodemus, of hij die gedachte uit de eerste mening wil afleiden of niet, Hij doet het zelf en dat niet zonder bedoeling. De mens trekt niet zo graag de naaste gevolgtrekkingen uit een onbetwistbare waarheid: hij wil niet graag de scherpe angel in zijn hart drukken, hij wandelt aan een afgrond en wil die niet zien. Maar de Heere wil redden; Hij ontdekt voor de overste de hel, die voor hem gaapt; het gericht over de ongelovige is niet in de toekomst, moet niet verwacht worden, het heeft al plaats gehad op het ogenblik, waarin het ongeloof zich openbaarde. De acten zijn op het ogenblik, waarop het ongeloof beslist voor de dag treedt, geheel gesloten, het hele proces is rijp voor de uitspraak.

Het geloof in Christus heeft de waarde van gerechtigheid in het gericht, omdat het bestaat in overgave aan die gerechtigheid, die zich in het oordeel betoonde. Het ongeloof over Hem is daarentegen het oordeel van de mens over zichzelf en dat hij de hemelse wereldorde ook in haar duidelijkste uitdrukking, in het leven van Christus niet wil aannemen. De mens ontzegt zichzelf daardoor het burgerrecht in de hemel en geeft zichzelf over aan een tegenoverstaande wereld vol verdoemenis. Het ongeloof heeft dus dezelfde betekenis als alle slechtheid, die het in beginsel in zich bevat en onder verschillende omstandigheden ook voortbrengt.

Het ongeloof omtrent Christus verwerpt de hoogste en sterkst geautoriseerde Gezant van de eeuwige God, weerspreekt Hem in het aangezicht, vergrijpt zich aan Gods majesteit en versmaadt Zijn grootste liefdegave: het is dus een teken van een boos en goddeloos hart.

Vroeger verwonderde zich Nikodemus dat de mens moest worden wedergeboren en kon hij niet denken, hoe dat moest plaats hebben. Begrijpen wij hem juist, dan heeft hij zich nu verwonderd hoe een mens niet wedergeboren kan worden en heeft zijn ziel gevraagd hoe het mogelijk was, dat er toch zodanigen waren, die niet geloven en daarom al geoordeeld zijn. Daarop geeft de Heere hem in het volgende antwoord.

19. En dit is het door de ongelovige zelf gevelde oordeel, waarvan Ik zo-even sprak (vs. 17 v.). Daarin bestaat het, dat in Mij, de nu verschenen Messias het licht persoonlijk in de wereld gekomen is, om het uiterste tot hun redding te doen, het licht dat reeds in het begin van de schepping in een bepaalde betrekking tot de mensen stond en hen ook toen nog probeerde te verlichten, toen zij zich aan de duisternis hadden overgegeven (Hoofdstuk 1: 4 v.). En de mensen hebben in plaats van zich aan de genadige werking van het licht over te geven, de duisternis, d. i. hun vervreemding van God, hun valse door het eigen hart verzonnen vrijheid en haar met de dienst van de wereld en het vlees overeenstemmende grondstellingen, liever gehad dan het licht. Voor het licht trokken zij zich schuw en snel, ja met een dadelijk scherp uitgedrukten afkeer terug, want hun werken waren boos en omdat zij wel voelden dat deze door het licht werden geopenbaard en veroordeeld en zij ze dan moesten opgeven, als zij gemeenschap wilden hebben met het licht, gaven zij liever deze gemeenschap prijs dan die werken van hen.

De orde, door Jezus vroeger in acht genomen, is nu omgekeerd; de ongelovigen worden vooraan (vs. 19 en 20), de gelovigen achteraan geplaatst (vs. 21). Waarom gebeurt dit? Ongetwijfeld omdat Jezus met een opwekkend woord tot Nikodemus het gesprek eindigen wil. Wat de algemene uitslag van dit oordeel betreft, verklaart Jezus, dat de proef voor de wereld al genomen is, zodat de uitkomst met zekerheid aangekondigd kan worden: "De mensen hebben meer bemind. " Jezus zegt: "de mensen", hetgeen rechtstreeks op het hele Joodse volk doelt (vs. 11), maar ook op de gevallen mensheid in het algemeen, waarvan Jezus zeer goed weet dat het Joodse volk in dit opzicht de vertegenwoordiger is.

Het zou vreemd kunnen schijnen dat Jezus van de verhouding van de mensen tot Hem spreekt, als van een besliste zaak, hoewel Hij nog in het begin van Zijn werkzaamheid is; maar dadelijk het begin besliste over de hele verhouding van Israël en daarmee van de mensen over Hem. Zij verkregen van het licht kennis, die tot liefde drong, door de getuigenis, die de Geest van God de Schepper in het geweten aan hun geest gaf; maar de duisternis, waartoe zij van nature behoorden, verkozen zij nu wetens en willens.

De mensen zullen niet geoordeeld en verdoemd worden om de duisternis, waarin zij door de zonde geraakt zijn. Christus is machtig en gewillig om hen aan de duisternis te ontrukken en hen Zijn licht deelachtig te maken. Maar "dat is het oordeel, " daardoor zal het licht, verschenen om zalig te maken, een openbaren zijn van het rechtvaardig gericht van God, dat de mensen, nadat het in de wereld is gekomen, de duisternis meer hebben liefgehad dan het licht. De mensen hadden de duisternis liever dan het licht, een weinig hadden zij dus ook het licht lief; de treffende liefelijkheid van het licht, het "alzo" van de ontfermende liefde van God liet zich aan niemand geheel onbetuigd; er is geen mens, wie Jezus Christus niet te eniger tijd de wens ontlokte: "Ik zou wel door deze zalig willen worden. " O, de eeuwigheid zal het duidelijk maken, dat onder de verlorenen niemand wordt gevonden, die geen trekkingen tot het licht van het levens in de duisternis van zijn dood heeft opgemerkt; maar - het is treurig - zij beminden de duisternis meer dan het licht! Liever wilden zij het licht verliezen, dan het te verkrijgen voor de prijs om de duisternis te moeten haten en laten! Twee wonderen - het ene uit de hoogte, het andere uit Satanische diepten: alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn ééngeboren Zoon gegeven heeft; alzo lief heeft de wereld de duisternis gehad, dat zij de

ééngeboren Zoon van God verworpen heeft! Dat is de geschiedenis van Israël en van alle verlorenen, zoals de Heere die in de toekomst aanschouwt, zodat Hij in de verleden tijd spreekt. Gehele liefde tot het licht brengt gehele haat tegen de duisternis teweeg; maar meer liefde tot duisternis dan tot licht, brengt ten slotte volkomen haat tegen het licht teweeg en maakt aan de Satan gelijk.

De oorzaak van die haat tegen het licht wordt uitgesproken in de woorden: "want hun werken waren boos. " In zekere zin zijn de werken van alle mensen boos, zo zeker als al het gedichtsel, al het zoeken van het menselijk hart boos is van de jeugd af en als alle mensen volgens de verklaring van de Heiland boos zijn (MATTHEUS. 7: 11). In deze zin kunnen echter de woorden niet gemeend zijn; zij kunnen hier alleen op de besliste en hardnekkige boosheid zien. De Schrift leert dadelijk, nadat zij over de diepte van de zondenval gesproken heeft, waarin het gehele menselijke geslacht gewikkeld is, dat ondanks die nog steeds een tegenstelling plaats vindt tussen onrechtvaardigen en rechtvaardigen, tussen degenen die zich onvoorwaardelijk aan de aangeborene zonde overgeven, zoals Kaïn en zijn geslacht en degenen die in gemeenschap met God en door te wandelen met Hem, haar bestrijden, zoals Abel, Henoch, de kinderen van God in Gen. 6: 2 en Noach. In dezelfde betekenis, waarin de boze werken hier staan, komen zij ook in 1 Joh. 3: 12 voor, waar de boze werken van Kaïn tegenover de rechtvaardige werken van Abel worden gesteld. Dat onderscheid is vooral zichtbaar op het gebied van het verbondsvolk, dat de Heiland hier in de eerste plaats op het ook heeft; in de heidenwereld trad het meer op de achtergrond.

Zo lang het hart in het verderf van de zonde wil blijven, dat niet wil belijden, noch er van verlost worden, kan het niet geloven; aan het geloof gaat de erkentenis van de zonde en het ernstige verlangen om ervan verlost te worden, vooraf; geloof en het vaste voornemen om in de zonde te blijven, zijn onverenigbaar. Zo is dus een boos, verdorven hart bron van het ongeloof, verwerping van het Christendom is een ondubbelzinnig teken van verdorvenheid van het hart. Men kan veel spreken van plicht en deugd, wanneer men echter zijn plicht jegens het Opperhoofd der mensen, jegens de Heiland vergeet, dan is het niet dan schijn en pralerij.

20. Want een ieder, die kwaad doet, die met verkeerde dingen omgaat, waarvan hij geen afstand kan doen, hetzij dat hij op grove wijze zich aan de zonde overgeeft of dat hij bij uitwendig leven naar de wet toch een onrein, baatzuchtig en trots hart in zich omdraagt en besloten is om te volgen wat dit hem ingeeft, haat het licht, dat in de persoon, het woord en werk van de Zoon van God zich aan hem vertoont, zodat hij dadelijk bij het eerste ontmoeten een antipathie voelt, zich daarvan voelt afgestoten. Zo iemand komt tot hetlicht niet, maar vermijdt iedere nadere aanraking met Hem, die het licht van de wereld is (Hoofdstuk 8: 12; 9: 5), opdat zijn werken, die hij doet, niet bestraft worden, openbaar worden hoe zij zijn en hij daarom in zijn geweten onrust en boven andere schaamte zou moeten voelen.

Hier is het Christelijk begrip te vinden van wat eigenlijk "lichtschuw" is.

Het is voor de kinderen van de duisternis een gruwel, als het licht van het Evangelie onder hen wordt gebracht; zij verheffen zich dan als de uilen en vleermuizen, wanneer men met een fakkel in hun schuilplaats licht; het licht stoort hen in hun bemoeiingen van de duisternis.

Er ligt in de mens niet alleen een traagheid, maar ook een beschaamdheid om zich te veranderen. Ieder wil de roem hebben nooit veranderd te zijn, want deze roem schijnt een en dezelfde te zijn, met geen verandering nodig te hebben gehad. Die in boze werken is groot geworden, is een kind van de nacht, dat niet door de lichtstralen bestraald wil worden, omdat elke lichtstraal het zwarte van de nachtelijke duisternis bestraft. In Christus is geen duisternis, maar enkel waarheid, gerechtigheid en vrede. Tot Hem nadert geen zondaar, zonder in zich te voelen hoe boos hij is, zonder te moeten erkennen dat hij een oordeel tegen zich heeft. Dat ontvlucht, dat bestraffend gevoel en geweten vreest de zondaar; het doet te zeer, het maakt te onrustig, het stoort te zeer in de droom van met zichzelf tevreden, onbezorgde rust; het strijdt te zeer tegen elke hoop van de eigen duisternis. Dan zou het toch duidelijk worden dat men niet alleen tevergeefs, maar ook dat men zichzelf tot schade geleefd heeft; men zou niet alleen nieuwe wegen moeten inslaan, maar ook de oude zelf berispen en daarvoor boete doen - en dat, hoe zou men dat kunnen verdragen! Beschaamd te worden, in het stof geworpen te worden, een arm zondaar te zijn, waarvoor buiten de genade geen hoop meer overblijft, nee, dat niet. Men trekt terug, men ontvangt het licht, men geeft zich met beslistheid aan het vroegere over en nu wordt men erger dan te voren. Wanneer toch het woord tevergeefs vernomen is, als zich de ziel tegen het goede verhard heeft, dan komt de boze als straf over de mensen en als hij vroeger heeft gezondigd omdat zijn lust hem verleidde, dan is het nu zijn eigen wil, een knecht en slaaf van de duivel te zijn; dan wordt hij groot in de boosheid en met iedere dag wijkt de zon van de genade van hem.

21. Maar die de waarheid doet, d. i. haar zoekt en eert, naar haar voor alles verlangt en zich gewillig en graag aan haar onderwerpt (Hoofdstuk 8: 47; 18: 37), die voelt zich aangetrokken door Hem, die in de wereld is gekomen om aan de waarheid getuigenis te geven en komt tothet licht, om in dit schijnsel daarvan steeds meer eigen leven en streven te leren kennen en steeds zekerder te worden over de weg tot zijn doel. Hij kan dat begeren, opdat zijn werken, die hij uit liefde tot de waarheid verricht, ook voor anderen openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn en hij hoeft zich zo voor niemand over deze te schamen.

Onder de bomen van een en hetzelfde woud verbergen zich gedurende de nacht allerlei soorten van vogels; maar ‘s morgens, zodra de zon haar stralen verspreidt, sluiten enigen de ogen en zoeken de donkerste schuilhoeken op, terwijl de anderen met de vleugels slaan en de zon met hun gezang begroeten.

Er worden twee klassen van mensen onderscheiden, waarvan de ene het licht haat, omdat dit het kwade in hen ontsluiert, de andere het lief heeft, omdat het werken in God gedaan openbaart. Daarom zou het kunnen schijnen alsof volgens de mening van Christus alleen rechtvaardige en heilige mensen tot het licht konden komen, maar de zondaars niet, hetgeen toch niet alleen het geheel van de Schrift, maar ook de uitdrukkelijke verklaringen van de Heere weerspreekt. De gedachte is daarom liever zo op te vatten: niet op zichzelf staande goede werken maken geschikt om tot het licht te komen; deze kunnen integendeel, omdat de

mens er zijn eigen gerechtigheid op bouwt, vaak juist zeer daarvan af houden; maar de gehele innerlijke gezindheid tot waarheid en reinheid en wat daar uit volgt, maakt daarvoor bekwaam. Die de waarheid doet, de waarheid in zich volbrengt, haar in zich werken en tot zijn eigen daad laat worden en door deze dat, wat duisternis is, laat geoordeeld en gedood worden, geen zelfmisleiding en leugen wil, die mag zich vol moed voor Gods vlammend oog stellen; hij wil toch geen beloning en erkenning van goede werken, hij heeft in het algemeen niets te roemen dan het goede werk, dat God aan hem gedaan heeft en zijn hoofdbeginsel bestaat daarin, dat hij zich niet verontschuldigt, maar kwaad kwaad noemt. Alzo is het de ware, zuivere bekering, die tot het licht leidt en deze moet even zozeer plaats hebben bij hem, die, door omstandigheden bewaard, niet in grove zonden vervallen is, als bij hem, bij wie dit het geval was.

Dit ernstig streven naar heiligheid, dat men evengoed bij een boetvaardige tollenaar als bij een onberispelijke Nikodemus kan aantreffen, bewerkt dat het hart zich rechtstreeks naar Christus wendt, zodra Hij verschijnt. De ziel erkent in Hem haar verwerkelijkt ideaal en voelt zich tot Hem aangetrokken, omdat zij het door Hem ook zelf zal kunnen verwezenlijken. Is de figuurlijke uitdrukking, "tot het licht komen" niet een toespeling op de stap van Nikodemus? Indien de nacht, die buiten heerste, een beeld was van het ongeloof, dan was het licht dat hen nu bescheen, terwijl alles rondom hem in nachtelijk donker verkeerde, een zinnebeeld van hetgeen hij voor zijn ziel was komen zoeken. Jezus stelt de waarheidsliefde en oprechtheid op hoge prijs, waardoor de grijsaard bewogen was, op deze wijze tot Hem te komen en zonder zich te verzetten, alles aan te horen wat Hij tot nu toe gezegd had. Ieder oprecht mens, iedere Nathanaël wil met Christus de levende heiligheid, waardoor hij handelt en die zijn levensbeginsel aan het licht doet komen. Deze kracht is inderdaad goddelijk van aard, daarom hoeft zij aan het verschijnsel van het licht, dat alles openbaart (Efeze 5: 13), niet onttrokken te worden. Integendeel de volledige goedkeuring, die haar vanwege het eigenlijk licht, Christus, te beurt zal vallen, zal haar hier slechts tot versiering en aanmoediging zijn, maar ook een onderpand en krachtig middel om op het tegenovergestelde beginsel te zegevieren. Is het ons niet alsof wij Jezus horen beschrijven; wat Hij juist op dit ogenblik en door dit woord ten opzichte van Nikodemus doet? - Deze werken, waarvan hier gesproken wordt, zijn evenzeer de zielzuchten van een boetvaardige tollenaar of een berouwhebbende misdadiger, als het edel streven van een Johannes of een Nathanaël. Zijn wij van oordeel dat de uitdrukking "in God gedaan" te sterk is om de zedelijke richting van de oprechte mens te kenschetsen, vóórdat hij gelooft, vergeten wij dan niet dat reeds onder Israël, ja zelfs bij de oprechte Heiden, geloof bestond en dat de goddelijke kracht, òf in òf buiten de theocratie altijd de bron van alle goed in het menselijke leven is. Niemand komt tot de Zoon, tenzij getrokken door de Vader (Hoofdstuk 6: 44, 47). God wekt in het oprecht gemoed de behoefte aan strijd tegen het aangeboren kwaad op, ook al wordt die strijd aanvankelijk door geen overwinning gevolgd (Rom. 7). Daarom kan Jezus van de mens, in wie de vatbaarheid voor deze goddelijke kracht tot heersend beginsel geworden is, zeggen dat "zijn werken in God gedaan Zijn. "

Met dit woord scheen Jezus tot Nikodemus te zeggen: u bent nu in de nacht tot Mij gekomen, eens zult u in het licht tot Mij komen - tot wederziens in het licht.

Nikodemus heeft de laatste veel betekenende woorden zwijgend aangehoord; wat is het gevolg in zijn hart? Vooreerst wordt niets bericht en dat heeft een diepe waarheid. Hoe vaak gaan wij heen en zijn nog niet in staat te besluiten! Hoe langzaam komen onze overtuigingen tot rijpheid. Waar wij misschien tegenspraken en ons verzetten, is evenwel een weerhaak blijven vastzitten, waardoor wij ongemerkt worden getrokken, de latere verborgene ontroering is groter dan een snelle bijval. Zo ging Nikodemus heen; in de Hoge raad sprak hij later, toen zijn ambtgenoten Jezus vervloekten, de vreesachtige, maar toch goede belijdenis uit (Hoofdstuk 7: 50): "Oordeelt onze wet de mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft en begrijpt wat hij doet?" en onder het verdragen van hoon en lastering werd hij sterker, onder Gods lankmoedigheid kwam zijn geloof tot rijpheid, totdat het in het vuur van de beproeving vast bleek te zijn en hij beter gezind bleek te zijn dan de mannen van zijn stand, voor wie de eer bij de mensen liever was dan de eer bij God (Hoofdstuk 12: 43), onder de smaad van het kruis geheel openbaar werd (19: 39). Dat was niet, zoals de Farizeeër Saulus, een plotseling bekeerde, dat was een man, door Gods lankmoedigheid gaandeweg getrokken. Wie dankt genoeg voor de tijd van de genade, als ons door Gods lankmoedige trouw nog tijd wordt gelaten om nog laat tot het licht te komen.

c. Vs. 22-36 In de eerste afdeling van dat stuk, dat ons hier bezig houdt, was Jezus in koninklijke waardigheid in de tempel gekomen, evenals een vorst in zijn paleis trekt. Nu bleek het meteen dat Hij Zijn werk niet kon beginnen als Messiaans Koning, dat Hij in zo’n werkzaamheid niet werd begrepen. Nu bepaalt Hij Zich tot die werkzaamheid, die een profetische genoemd kan worden, tot de prediking van het woord en het doen van wonderen, waarbij Hij dan ten minste een man van aanzien te Jeruzalem vindt, die ernstig geneigd is het licht boven de duisternis te stellen, zoals de tweede afdeling ons heeft geleerd. In de derde afdeling, die nu voor ons ligt, zien wij Hem in het Joodse land in de nabijheid van die plaats werken, waar Johannes de Doper het eerst met de boetprediking en waterdoop is opgetreden. Hij zelf begint nu te dopen; hoewel Hij het nog door Zijn discipelen verricht en schijnt daar veel aanhang te vinden, maar spoedig blijkt ook dat de discipelen van Johannes zich daarover ergeren. Klagen zij daarover bij hun meester, bij deze komt het tot een laatst heerlijk getuigenis, waarin Hij de Messiaanse waardigheid en hemelse afkomst van Jezus nadrukkelijker en bepaalder dan ooit te voren uitspreekt, maar ook een ernstige, dreigende toon aanslaat, waarin hij op de plechtigste wijze protest aantekent tegen het ongeloof, waarmee Israël de Zoon van God en de Heiland van de wereld bejegent en met alle macht van ziel-verzorgende liefde ook Zijn laatste discipelen tot de enige Heiland en Zaligmaker probeert te dringen.

22. Na deze, omstreeks het midden van oktober kwamen Jezus en Zijn discipelen, waarvan Hij er toen zes in getal had, in het land van Judea en wel in de landstreek van de Jordaan bij Jericho en Hij onthield Zich daar met hen, omdat Hij Zich tot een langer blijven daar gereed maakte (Hoofdst. 11: 54) en doopte door middel van Zijn discipelen (Hoofdst. 4: 2).

24. Want Johannes was nog in zijn volle werkzaamheid en was nog niet in de gevangenis geworpen (Matth. 4: 12; 14: 3 v.). Dit gebeurde pas zeven maanden later (Hoofdst. 5: 32 vv.) door Herodes de viervorst.

De opmerking, dat Johannes nog niet in de gevangenis was geworpen, veronderstelt dat er een aanleiding was, om zich de zaak anders te denken. In ons evangelie zelf vinden wij zo'n aanleiding niet, maar wel in het bericht van de drie eerste evangelisten, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben als had een vroegere werkzaamheid van Jezus in Judea voor die in Galilea niet plaats gehad, als was de Heere pas openlijk opgetreden, na het gevangen zetten van Zijn voorloper (Matth. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) en als sloot deze zich onmiddellijk aan de doop van Christus en Zijn verzoeking door de duivel. Zo, wil onze evangelist zeggen, is het geschiedverhaal bij Mattheüs, Markus en Lukas niet te verstaan, maar wij handelen hier nog over een tijd, toen de gebeurtenis die de Heere aanleiding gaf om de schouwplaats van Zijn werkzaamheid naar Galilea over te brengen en daarmee de voorspelling in Jes. 9: 1 v. te vervullen, nog niet was aangebroken. Terwijl nu wordt gezegd: "in de gevangenis geworpen", hetgeen met het oog op Herodes wordt gezegd, hebben wij hier een vingerwijzing om de uitdrukking "overgeleverd" in MATTHEUS. 4: 12 niet zo te verstaan, als of de Farizeeën door uitlevering van Johannes aan de viervorst bij de gevangenneming hadden deelgehad, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg wil, maar deze uitdrukking is of zo bedoeld, als het "door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven" in Hand. 2: 23 , of zoals het in Mark. 1: 14 wordt verklaard. Wij vinden ook geen aanleiding met deze en andere schriftonderzoekers het "Enon bij Salim" te zoeken in het Silhim en Ain, die in Joz. 15: 32 als plaatsen van het zuidelijk land nabij Berseba worden voorgesteld, maar houden staande dat Salim het tegenwoordige Wely (grafteken van een Mohammedaanse heilige) Scheich Salim is. Wij hebben slechts weinige plaatsen in Palestina gevonden, schrijft van de Velde, waarvan men met zoveel waarheid kan zeggen, dat er vele wateren waren. Naar alle waarschijnlijkheid moeten wij de tijd, toen Jezus Jeruzalem verliet en Zich naar het Joodse land aan de Jordaan terugtrok, verklaren met de tijd na het loofhuttenfeest van het jaar 27 na Christus. Een jaar tevoren met het begin van het sabbatsjaar, dat van de herfst van het jaar 26 tot die van 27 duurde, had in deze streek Johannes de Doper zijn werkzaamheid geopend (MATTHEUS. 3: 1 vv.) en daar op degene gewezen, die na hem zou komen en met de Heiligen Geest en met vuur zou dopen. Nu vond, zoals wij niet anders kunnen aannemen, van de herfst van het jaar 27 tot die in 28 een jubeljaar plaats (Lev. 25: 8 vv.). Volgens de profetie in Jes. 61: 2 moest nu Jezus in de plaats van de Doper treden en de tijd van de vervulling van Zijn prediking nu ook door een uitwendig te volbrengen doop aankondigen. Johannes trok zich nu natuurlijk voor Hem in zo'n landstreek terug, die hij tot hiertoe nog buiten Zijn werkkring had gelaten, om zijn voorbereidende doop voort te zetten; en daartoe was de streek bij Salim het meest geschikt, waar hij nu, evenals vroeger aan de Jordaan uit het Joodse land, zo nu van Galilea tevens Samaria omvatte, om zo het gehele vroegere land van Israël als het ware voor de Heere in beslag te nemen en het hout van Jozef met zijn metgezellen en het hout van Juda weer bijeen te brengen (Ezechiël. 37: 15 vv.). Het waterrijke Enon verving nu de plaats van de Jordaan. Zo is het zeer waarschijnlijk dat Jezus na het paasfeest van het jaar 27, dat met 17 april eindigde, Jeruzalem weer heeft verlaten en naar Nazareth is teruggegaan, totdat Hij Zich ook op 1 juni op het Pinksterfeest en later van 5-12 oktober op het loofhuttenfeest bevond. De evangelist laat dit feestbezoek terzijde, omdat niets wezenlijk nieuws daarbij voorviel. Met de uitdrukking, die hij voor "hierna" in vs. 22 kiest meta tauta en die hij altijd dan gebruikt, waar een indirecte opvolging van tijd wordt uitgesproken, terwijl hij voor de onmiddellijke opvolging van tijd zich van een andere meta touto bedient, geeft hij te kennen dat tussen de gebeurtenissen in Hoofdst. 2: 13; 3: 21 en de voor ons liggende afdeling een vrij lange ruimte

ligt. Wat Jezus' dopen door Zijn discipelen betreft, stelt P. Lange dat voor als een schakel tussen de Nieuw Testamentische doop met de Geest en de doop van Johannes: het was dus in ieder geval een teken, dat het rijk van God nu nog nader was gekomen dan toen Johannes nog voor zich alleen deze boodschap liet horen. Deze kon eerst wijzen op Hem, die nu komende was en degenen samen brengen die in berouw en bekering zich op de toekomst van Christus voorbereidden, terwijl Jezus' discipelen door hun dopen de verschillende personen uit het volk tot een gemeente van degenen vergaderden, die in de al aanwezige Verlosser gelovig werden en de belijdenis van de naam van Jezus als van de Christus van de Heere aannamen (Hand. 19: 1-7). Daarbij had ook deze doop nog altijd meer voorspellende dan bezegelende betekenis; het "geboren worden uit water en Geest" (vs. 5) kon nog altijd, zoals Hengstenberg opmerkt, slechts onvolkomen plaats hebben, want pas na Christus verheerlijking kwam de Heilige Geest in Zijn eigenschap, als wederbarend principe tot Zijn waarachtig wezen en tot Zijn volle energie (Hoofdstuk 7: 39) en ook het waarachtige water van de doop, dat is het water door Christus' bloed rood geverfd, dat genezing geeft voor alle uit Adam geërfde en door onszelf bedreven zonden vloeide pas met dit bloed zelf uit de wonde in Jezus zijde (Hoofdstuk 19: 34). De inzetting van de eigenlijke en volle doop geschiedt zo door de Herrezene, voordat Hij ten hemel vaart (MATTHEUS. 28: 19 Mark. 16: 16). Aan dezelfde leraarsstand, waaraan daar de bediening van het eigenlijke doopsacrament wordt toevertrouwd, laat de Heere ook hier het voorafbeeldende, voorspellende dopen over en dat Hij dit doet, dat Hij niet zelf doopt, maar Zijn discipelen de handeling laat verrichten, daarvoor had Hij ook nog een bijzondere reden. Christus zou Zich wel niet hebben geschaamd het zelf te verrichten; Hij onthield er Zich echter van omdat de mensen er graag vergelijkingen uit maken en er roem in stellen: deze en die heeft mij gedoopt met zijn hand, zoals er ook te Corinthiërs verdeeldheden waren ontstaan, waarom het aan Paulus lief was (1 Kor. 1: 14 vv.), dat hij er niet velen gedoopt had (Berleb. Bb.). Daardoor heeft de Heiland aan alle Christenen in het algemeen de troost gelaten dat hun doop, door de hand van Zijn dienaren verricht, een doop was, waarvan op gelijke wijze kan gezegd worden "Christus doopte; Hij is hier de doper". Opmerkelijk is, dat van die tijd af, die ons het volgende derde hoofdstuk beschrijft, als Christus Zijn eerste Messiaanse werkzaamheid begint en Zich naar Zijn vaderland tot het bijzondere leven terugtrekt, Hij ook voortaan het dopen naliet. Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid, die Hij volgens de geschiedenis in Hoofdstuk vijf voor Galilea opende, bevat geen enkel spoor van een verder voortgezet dopen en omdat in deze tijd ook Johannes de Doper uit Zijn werkzaamheid door de gevangenzetting en latere onthoofding was weggenomen, heeft het dopen voor de tijd, waarvan de drie eerste evangeliën van MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 af verhalen, een einde, totdat het pas op de pinksterdag weer door de apostelen wordt begonnen en wel dan in zijn volle kracht en werking (Hand. 2: 38 vv.). Dit is te verklaren aan de ene kant uit de meer ondergeschikte plaats, die de doop gedurende het aardse leven van Jezus innam, zodat die dan om bepaalde redenen ook weer kon wegvallen, van de andere kant uit de veranderde omstandigheden, waaronder de Heere Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid opende en die nu ook de redenen aanwijzen voor het nalaten van de doop. Deze verandering van omstandigheden zal ons hij het beschouwen van de beide volgende hoofdstukken vanzelf duidelijk worden; wij spreken er daarom hier niet nader over. Op de vraag, door enige critici gedaan, om de waarheid van de gehele evangelische geschiedenis verdacht te maken: waarom Johannes bij zo besliste erkenning van Jezus' voorrang niet dadelijk zijn ambt als heraut neerlegde, toen Christus zelf

liet dopen? antwoordt Ebrard zeer juist: "omdat, als een nieuwe universiteit wordt opgericht, leraars aan de gymnasia niet dadelijk hun betrekkingen neerleggen".

24. Want Johannes was nog in zijn volle werkzaamheid en was nog niet in de gevangenis geworpen (MATTHEUS. 4: 12; 14: 3 v.). Dit gebeurde pas zeven maanden later (Hoofdstuk
5. 32 vv.) door Herodes de viervorst.

De opmerking, dat Johannes nog niet in de gevangenis was geworpen, veronderstelt dat er een aanleiding was, om zich de zaak anders te denken. In ons evangelie zelf vinden wij zo'n aanleiding niet, maar wel in het bericht van de drie eerste evangelisten, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben als had een vroegere werkzaamheid van Jezus in Judea voor die in Galilea niet plaats gehad, als was de Heere pas openlijk opgetreden, na het gevangen zetten van Zijn voorloper (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) en als sloot deze zich onmiddellijk aan de doop van Christus en Zijn verzoeking door de duivel. Zo, wil onze evangelist zeggen, is het geschiedverhaal bij Mattheus, Markus en Lukas niet te verstaan, maar wij handelen hier nog over een tijd, toen de gebeurtenis die de Heere aanleiding gaf om de schouwplaats van Zijn werkzaamheid naar Galilea over te brengen en daarmee de voorspelling in Jes. 9: 1 v. te vervullen, nog niet was aangebroken. Terwijl nu wordt gezegd: "in de gevangenis geworpen", hetgeen met het oog op Herodes wordt gezegd, hebben wij hier een vingerwijzing om de uitdrukking "overgeleverd" in MATTHEUS. 4: 12 niet zo te verstaan, als of de Farizeeën door uitlevering van Johannes aan de viervorst bij de gevangenneming hadden deelgehad, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg wil, maar deze uitdrukking is of zo bedoeld, als het "door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven" in Hand. 2: 23 , of zoals het in Mark. 1: 14 wordt verklaard. Wij vinden ook geen aanleiding met deze en andere schriftonderzoekers het "Enon bij Salim" te zoeken in het Silhim en Ain, die in Joz. 15: 32 als plaatsen van het zuidelijk land nabij Berseba worden voorgesteld, maar houden staande dat Salim het tegenwoordige Wely (grafteken van een Mohammedaanse heilige) Scheich Salim is. Wij hebben slechts weinige plaatsen in Palestina gevonden, schrijft van de Velde, waarvan men met zoveel waarheid kan zeggen, dat er vele wateren waren. Naar alle waarschijnlijkheid moeten wij de tijd, toen Jezus Jeruzalem verliet en Zich naar het Joodse land aan de Jordaan terugtrok, verklaren met de tijd na het loofhuttenfeest van het jaar 27 na Christus. Een jaar tevoren met het begin van het sabbatsjaar, dat van de herfst van het jaar 26 tot die van 27 duurde, had in deze streek Johannes de Doper zijn werkzaamheid geopend (MATTHEUS. 3: 1 vv.) en daar op degene gewezen, die na hem zou komen en met de Heiligen Geest en met vuur zou dopen. Nu vond, zoals wij niet anders kunnen aannemen, van de herfst van het jaar 27 tot die in 28 een jubeljaar plaats (Lev. 25: 8 vv.). Volgens de profetie in Jes. 61: 2 moest nu Jezus in de plaats van de Doper treden en de tijd van de vervulling van Zijn prediking nu ook door een uitwendig te volbrengen doop aankondigen. Johannes trok zich nu natuurlijk voor Hem in zo'n landstreek terug, die hij tot hiertoe nog buiten Zijn werkkring had gelaten, om zijn voorbereidende doop voort te zetten; en daartoe was de streek bij Salim het meest geschikt, waar hij nu, evenals vroeger aan de Jordaan uit het Joodse land, zo nu van Galilea tevens Samaria omvatte, om zo het gehele vroegere land van Israël als het ware voor de Heere in beslag te nemen en het hout van Jozef met zijn metgezellen en het hout van Juda weer bijeen te brengen (Ezechiël. 37: 15 vv.). Het waterrijke Enon verving nu de plaats van de Jordaan.

Zo is het zeer waarschijnlijk dat Jezus na het paasfeest van het jaar 27, dat met 17 april eindigde, Jeruzalem weer heeft verlaten en naar Nazareth is teruggegaan, totdat Hij Zich ook op 1 juni op het Pinksterfeest en later van 5-12 oktober op het loofhuttenfeest bevond. De evangelist laat dit feestbezoek terzijde, omdat niets wezenlijk nieuws daarbij voorviel. Met de uitdrukking, die hij voor "hierna" in vs. 22 kiest meta tauta en die hij altijd dan gebruikt, waar een indirecte opvolging van tijd wordt uitgesproken, terwijl hij voor de onmiddellijke opvolging van tijd zich van een andere meta touto bedient, geeft hij te kennen dat tussen de gebeurtenissen in Hoofdst. 2: 13; 3: 21 en de voor ons liggende afdeling een vrij lange ruimte ligt. Wat Jezus' dopen door Zijn discipelen betreft, stelt P. Lange dat voor als een schakel tussen de Nieuw Testamentische doop met de Geest en de doop van Johannes: het was dus in ieder geval een teken, dat het rijk van God nu nog nader was gekomen dan toen Johannes nog voor zich alleen deze boodschap liet horen. Deze kon eerst wijzen op Hem, die nu komende was en degenen samen brengen die in berouw en bekering zich op de toekomst van Christus voorbereidden, terwijl Jezus' discipelen door hun dopen de verschillende personen uit het volk tot een gemeente van degenen vergaderden, die in de al aanwezige Verlosser gelovig werden en de belijdenis van de naam van Jezus als van de Christus van de Heere aannamen (Hand. 19: 1-7). Daarbij had ook deze doop nog altijd meer voorspellende dan bezegelende betekenis; het "geboren worden uit water en Geest" (vs. 5) kon nog altijd, zoals Hengstenberg opmerkt, slechts onvolkomen plaats hebben, want pas na Christus verheerlijking kwam de Heilige Geest in Zijn eigenschap, als wederbarend principe tot Zijn waarachtig wezen en tot Zijn volle energie (Hoofdstuk 7: 39) en ook het waarachtige water van de doop, dat is het water door Christus' bloed rood geverfd, dat genezing geeft voor alle uit Adam geërfde en door onszelf bedreven zonden vloeide pas met dit bloed zelf uit de wonde in Jezus zijde (Hoofdstuk 19: 34). De inzetting van de eigenlijke en volle doop geschiedt zo door de Herrezene, voordat Hij ten hemel vaart (MATTHEUS. 28: 19 Mark. 16: 16). Aan dezelfde leraarsstand, waaraan daar de bediening van het eigenlijke doopsacrament wordt toevertrouwd, laat de Heere ook hier het voorafbeeldende, voorspellende dopen over en dat Hij dit doet, dat Hij niet zelf doopt, maar Zijn discipelen de handeling laat verrichten, daarvoor had Hij ook nog een bijzondere reden. Christus zou Zich wel niet hebben geschaamd het zelf te verrichten; Hij onthield er Zich echter van omdat de mensen er graag vergelijkingen uit maken en er roem in stellen: deze en die heeft mij gedoopt met zijn hand, zoals er ook te Korinthe verdeeldheden waren ontstaan, waarom het aan Paulus lief was (1 Kor. 1: 14 vv.), dat hij er niet velen gedoopt had (Berleb. Bb.). Daardoor heeft de Heiland aan alle Christenen in het algemeen de troost gelaten dat hun doop, door de hand van Zijn dienaren verricht, een doop was, waarvan op gelijke wijze kan gezegd worden "Christus doopte; Hij is hier de doper". Opmerkelijk is, dat van die tijd af, die ons het volgende derde hoofdstuk beschrijft, als Christus Zijn eerste Messiaanse werkzaamheid begint en Zich naar Zijn vaderland tot het bijzondere leven terugtrekt, Hij ook voortaan het dopen naliet. Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid, die Hij volgens de geschiedenis in Hoofdstuk vijf voor Galilea opende, bevat geen enkel spoor van een verder voortgezet dopen en omdat in deze tijd ook Johannes de Doper uit Zijn werkzaamheid door de gevangenzetting en latere onthoofding was weggenomen, heeft het dopen voor de tijd, waarvan de drie eerste evangeliën van MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 af verhalen, een einde, totdat het pas op de pinksterdag weer door de apostelen wordt begonnen en wel dan in zijn volle kracht en werking (Hand. 2: 38 vv.). Dit is te verklaren aan de ene kant uit de meer ondergeschikte

plaats, die de doop gedurende het aardse leven van Jezus innam, zodat die dan om bepaalde redenen ook weer kon wegvallen, van de andere kant uit de veranderde omstandigheden, waaronder de Heere Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid opende en die nu ook de redenen aanwijzen voor het nalaten van de doop. Deze verandering van omstandigheden zal ons hij het beschouwen van de beide volgende hoofdstukken vanzelf duidelijk worden; wij spreken er daarom hier niet nader over. Op de vraag, door enige critici gedaan, om de waarheid van de gehele evangelische geschiedenis verdacht te maken: waarom Johannes bij zo besliste erkenning van Jezus' voorrang niet dadelijk zijn ambt als heraut neerlegde, toen Christus zelf liet dopen? antwoordt Ebrard zeer juist: "omdat, als een nieuwe universiteit wordt opgericht, leraars aan de gymnasia niet dadelijk hun betrekkingen neerleggen".

25. Toen de in vs. 22 vv. beschreven verhouding een tijdlang had geduurd, werd de menigte van hen, die tot de doop van Jezus kwamen, steeds groter in vergelijking van de menigte van hen, die zich bij Johannes bevonden (Hoofdstuk 4: 1). Er rees dan een twist-vraag van enige uit de discipelen van Johannes met de Joden (volgens betere lezing met een Jood) over de reiniging, als ware het een eigenmachtig ingrijpen van Jezus in het recht van hun meester, wanneer Hij ook nu de doop liet bedienen.

26. En zij kwamen tot Johannes, om hem hun zaak ter beslissing voor te leggen en zeiden tot hem: Rabbi! die met u was, om uw doop te ontvangen (MATTHEUS. 3: 13 vv), over de Jordaan, waar u vroeger werkte, die u voor al het volk en de afgezanten van de Hoge raad (Hoofdstuk 1: 19 vv.) getuigenis gaf, die u dus eerst zelf inaanzien hebt gebracht, zie, die doopt nu ook en zij komen allen tot Hem, om zich door Hem te laten dopen (Hoofdstuk 12: 19).

De doop van Jezus' discipelen verkreeg door de werkzaamheid van Jezus een grotere kracht (Hoofdstuk 10: 41 v.) en maakte een sterkere indruk dan de doop van Johannes. Zo kwam het dat de toeloop tot Jezus groter werd, terwijl die tot Johannes afnam. Dit ergerde de discipelen van Johannes en ten slotte hebben zeker de verwijten, die de Jood, van wie de evangelist spreekt, schijnt te hebben gemaakt, hun ijverzucht gaande gemaakt. Deze Jood doet de uitleggers veel moeite aan: alle moeilijkheid wordt echter eenvoudig daardoor opgelost, dat hij iemand is, die aan de doop van Jezus dadelijk daarom de voorkeur geeft, omdat die op Joods grondgebied plaats heeft, terwijl Johannes tussen het verachte Galilea en het in nog veel sterker verachting staande Samaria zijn werk verricht. Waarschijnlijk kwam hij juist van de doop van Jezus en sprak hij voor de discipelen van Johannes zijn mening uit, dat hun meester toch nu met zijn dopen moest ophouden; misschien had hij zich vroeger door Johannes laten dopen en verklaarde hij dat hij pas nu, nadat hij de doop van Jezus had ontvangen, zich voor werkelijk gereinigd kon houden. Nu verhieven de discipelen van Johannes het tot een formeel twistpunt, dat de reiniging of godsdienstige wassing, zoals die volgens de profetie (Ezechiël. 36: 25. Zach. 13: 1) aan het koninkrijk der hemelen moest voorafgaan, door hun meester moest worden volbracht, als die alleen de roeping had om te dopen; dat daarentegen Jezus zelf eerst uit de gemeenschap van de Doper was voortgekomen en Zijn aanzien bij het volk alleen te danken had aan diens getuigenis ten Zijne gunste afgelegd; dat het daarom van Hem verkeerd was, als Hij nu met de meester concurreerde, zodat deze in de schaduw werd geplaatst. Zij brengen dan ook met een zekere geraaktheid, die

al daaruit blijkt dat zij de naam van Jezus vermijden en Hem liever karakteriseren naar de verhouding, die Hij volgens hun mening tot Johannes innam, het twistpunt tot deze, opdat hij zelf in hun zin mocht beslissen en voortaan kon zorgen dat hem alles bekend was over iemand, die pas door hem iets was geworden. Nu openbaart zich echter al de grootheid van de Doper naast de kleinheid van deze discipelen, waarvan hem alleen de oppervlakkigsten van zijn bloeiende school zijn gebleven, terwijl hij de besten in de school van Jezus heeft laten gaan. Plechtig en met een priesterlijk voorgevoel van zijn nabijzijnd tragisch einde en van het begin van Jezus' verheerlijking legt hij vol geestdrift nog eens een getuigenis voor dezen af.

27. Voor Johannes was juist wat Zijn discipelen bedroefde de grootste vreugde. Hij was er in zijn hart verre van om voor zich een hogere plaats te begeren dan die zijn roeping, aan de Heere Jezus ondergeschikt, hem aanwees. Hij antwoordde en zei: Een mens kan naar zijn geheel van Gods gave en roepingafhankelijke stand voor zichzelf geen ding aannemen, als het hem uit de hemel niet gegeven is en tracht hij evenwel naar iets, dat dat daar boven is, dan is dat een misdadige en verderfelijke onderneming.

Men is het er niet over eens of deze zin alleen op Christus doelt, of op Johannes, of op beiden tegelijk. Men zal echter bij Johannes moeten blijven staan; want het kan nauwelijks twijfelachtig zijn dat het "een mens" met nadruk staat en overeenkomt met het "die uit de aarde is" in vs. 31 , dat het de spreuk in zich bevat, volgens welke ieder met het van boven hen bescheiden lot tevreden moet zijn (vgl. Pred. 6: 10). Ook het "gegeven uit de hemel" past beter bij Johannes dan op Jezus, die "van boven komt" (vs. 31), Gods Zoon en vertegenwoordiger op aarde is en wat Hij heeft als uitvloeisel van Zijn hele persoonlijkheid bezit en niet slechts als een gave.

Men spoort Johannes aan zich tegen Jezus te verdedigen, die hem berooft. "Ik kan niet nemen, antwoordt hij, wat God mij niet gegeven heeft", met andere woorden: ik kan mij niet tot bruidegom opwerpen, als ik slechts de vriend van de bruidegom hen. Reeds van het eerste ogenblik af was Johannes de Doper door zijn roeping veroordeeld om beroofd te worden. De grootheid van de voorloper kon slechts een voorbijgaande zijn; indien hij zich tegenover Hem, voor wie hij geroepen was de weg te bereiden, had willen staande houden, zou hij genomen hebben wat hem niet gegeven was.

28. U zelf, ijverzuchtigen, die meent dat ik mijn waardigheid moet verdedigen en mij mijn aanzien bij het volk niet moet laten ontnemen, bent daardoor dat u zich op het door mij over Jezus afgelegde getuigenis beroept (vs. 26) mijn getuigen, dat ik bij gelegenheid van de tot mij gerichte vragen (Hoofdstuk 1: 19 vv.) gezegd heb: Ik ben de Christus niet a) maar dat ik voor Hem heen uitgezonden ben, om voor Hem de weg te bereiden, zodat ik geheel en al de mij aangewezene plaats inneem.

a. Mal. 3: 1. MATTHEUS. 11: 10. Mark. 1: 2. Luk. 1: 17; 7: 27.

"U zelf", zegt Johannes, omdat zij juist deze getuigenis buiten rekening schijnen gelaten te hebben, als zij zich over Jezus' toenemend aanzien bezwaard maken; wat zijzelf van Hem gehoord hadden, moest tot hun weerlegging dienen. Deze Jezus, die hun ijverzucht heeft

opgewekt, had Johannes voor hun oren plechtig voor de Christus van de Heere verklaard; daarom staat hij hun volstrekt geen kritiek toe over Jezus' gedrag, het allerminst ijverzucht over de vrucht daarvan.

Met deze uitspraak ontslaat hij zich van alle verantwoordelijkheid ten aanzien van de ijverzucht, die hen tot deze stap bewogen had. Voorts maakt hij een nauwkeurig onderscheid tussen hetgeen hem geweigerd en hetgeen hem gegeven is.

29. Die de bruid heeft, omdat zij zich tot hem, voor wie zij bestemd is, met erkentenis haar roeping wendt, is de bruidegom. Geen ander heeft het recht te proberen haar van hem af te keren om haar zichzelf toe te eigenen; maar de vriend van de bruidegoms, die bij zo'n omstandigheid toch als derde in aanmerking komt 14: 11"), die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem van de bruidegoms. Zo is dan mijn blijdschap vervuld geworden. Probeer niet om door enige poging andere gevoelens in mij op te wekken, mij te willen storen en hinderen.

Simeon's vreugde was volkomen, toen hij het kind Jezus in zijn armen sloot, de vreugde van de Doper, toen hij wist, dat de bruid in de armen van de Messias was; in het woord "de vriend van de bruidegom" spreekt hij zijn verhouding en gezindheid uit; hij mag geen mededinger willen zijn, omdat de bruid niet aan hem, maar aan de bruidegom toebehoort; hij is het ook niet, maar zonder jaloersheid voelt hij juist nu de hoogste vreugde, nu Christus hem aflost en hem de bruid ontneemt, die hij zelf tot Hem heeft geleid.

Volgens de zeden van de Hebreeën was de sjosjben, een vriend van de bruidegom, de noodzakelijke tussenpersoon, zowel bij het aanzoek als bij het sluiten van het huwelijk. Hij deed voor Zijn vriend bij de bruid het aanzoek en was de onmisbare onderhandelaar tussen smid en bruidegom bij de bruiloft. Bij de bruiloft zelf bestuurde hij de feestelijkheid; hij was noodzakelijk tegenwoordig bij het onderzoek van de bruiloftskamer en ook als het huwelijk gesloten was de bemiddelaar van gerezen misverstand en twist. Zonder twijfel heeft Johannes vooral het aanzoek op het oog, waartoe hij was geroepen. Zo spreekt hij zelf met het plaatsen van zichzelf onder de bruidegom, met zijn deelneming zonder naijver ten opzichte van de bruid ook het eervolle en bevredigende van zijn plaats uit. Hij staat daar terugtredende en hoort zwijgend mee aan, hoe de bruidegom zelf van zijn liefde spreekt, in tegenstelling van hetgeen hij, als aanzoek doende voor de vriend, slechts flauw kon zeggen. De stem van de bruidegom is dus de Nieuw-Testamentische liefdebetuiging, het Evangelie van Christus en wel tegenover het nu verstommend profetische aankondigen van het Nieuwe verbond.

Wel trad Johannes, om zijn afgezonderde positie als voorloper te bewaren, in geen verder persoonlijk verkeer met Christus, maar wel onderhield hij de gemeenschap met Hem door tussenpersonen en dan zullen wij vooral aan de apostel Johannes moeten denken, die door hemzelf tot Christus was gewezen, van wie het echter vanzelf spreekt, dat hij de betrekking tot zijn vorige Meester niet afbrak, maar aan de oude mededeelde uit de volheid van hetgeen hij van de nieuwe Meester ontving. Hand in hand met de uitdrukking "staat en hoort", die er op wijst hoe begerig de Doper de berichten over Christus' daden en woorden opnam, gaat het

feit dat zijn rede, die in deze afdeling voor ons ligt, onmiskenbare aanrakingspunten bevat van het gesprek van Christus met Nicodemus.

Dit gesprek was de Doper meegedeeld, dat was de stem van de bruidegom, waarover Zijn hart blijder sloeg en als hij in het vervolg van zijn rede enige woorden van de Heere herhaalt, dan is het om de waarheid van Jezus' getuigenis over zichzelf met zijn ja en amen te bekrachtigen.

Het is een liefelijke naam, die hier aan de dienaren van het woord gegeven wordt, dat zij "vrienden van de bruidegom" heten. Want evenals een bruidegom zich bedient van vertrouwde vrienden om de bruid te vragen, zo bedient Christus Zich van Zijn dienaren, die de geestelijke verloving met Hem de ellendige zondaars aanbieden en hen door openbaring van hun zonde en voorhouding van Zijn verzoening voor Hem moeten winnen, opdat zo door het ambt van het woord en de sacramenten de uitverkorene bruid tot de bruidegom wordt geleid. En ook nadat de bruid met deze bruidegom verbonden is, wil de bruidegom Zijn vrienden bij de bruiloft aanwezig zien, opdat zij, de verloofde, aan een man als een reine maagd wordt voorgesteld (2 Kor. 11: 2) en de huwelijkstrouw bewaard wordt. Daarom heeft de Zoon van God steeds dienaren in de kerk nodig, hetzij om de bruid tot de bruidegom te leiden, of opdat de verloofde getrouw blijft, of als zij die trouw verbroken heeft, weer wordt teruggevoerd tot het huwelijksverbond; en die dat doen, zijn vrienden van de bruidegom. Het is een schoon beeld, waardoor zowel de bediening van het Nieuwe Testament verheerlijkt wordt, als de bedienaars daarvan aan hun roeping worden herinnerd, dat het hun hoogste vreugde moet zijn om voor Christus vele zielen te winnen en die tot Hem te leiden; want geen grotere vreugde kan hem, die in waarheid de vriend van de bruidegoms is, ten deel vallen, dan wanneer hij de stem van de bruidegoms hoort, hoe deze de bruid aanneemt en met Zich eeuwig tot gemeenschap van alle Zijn goederen verbindt.

30. Berust er liever in dat de dienaar terugtreedt, als de Meester komt en de voorloper zijn betekenis verliest als Hij optreedt, voor wie hij de weg bereidde. Hij, over wie u zich zo-even zo verkeerd hebt uitgelaten, dat u niet eens Zijn naam noemde (vs. 26), moet groeien, maar ik minder worden; zo moet het komen; want zo eist het de aard van de zaak en de door God gestelde orde van zaken 2: 2").

Johannes' edele zelfverloochening berust op de volkomen zekerheid over de raad van God.

Inderdaad speelde de vriend van de bruidegom in het begin de hoofdrol; hoe meer de verhouding zich echter ontwikkelde, des te onbeduidender werd zijn rol en ten slotte verdween hij geheel, de bruidegom bleef alleen en was alles in allen.

Als de Heere aan het woord van Zijn dienaren zegen geeft, zodat zondaren tot bekering en geloof komen, dan hangen die jeugdige kindertjes gewoonlijk in het begin met zo'n liefde aan de persoon van hun zielverzorger, met een liefde, die soms met het woord: "vertrouw niet op mensen" in strijd komt. Maar hoe meer Christus door het woord een gestalte in hen verkrijgt, des te reiner van alle vleselijke bijsmaak wordt hun liefde tot de geliefdste vriend, ook tot hun Vader in Christus. IJdele predikers worden dat vaak op smartelijke wijze gewaar en zien makkelijk hoogmoed in anderen, terwijl die van henzelf verborgen blijft. Gelukkig de

prediker, die in zo'n geval zonder geveinsdheid Johannes' woord kan naspreken! Die is een waar vriend van de bruidegom.

De dag van Johannes is in de kalender de langste dag, waarna de dagen korten; de geboortedag van Christus een van de kortste, waarna de dagen langer worden.

31. 1)Die tengevolge van Zijn goddelijke afkomst van boven komt, van de hemel, namelijk Christus, de Zoon van God (vs. 13; 1: 49), is boven allen, boven de gezanten van God, de profeten en plaatst ze allen achter Zich in de schaduw. Die volgens Zijn afkomst, als zuivermens (Gen. 5: 2. Ps. 10: 18), uit de aarde is voortgekomen, die is uit de aarde, die is met zijn hele wijze van zijn denken en gevoelen aards, staande binnen de perken van deze tijdelijke, zichtbare wereld, zodat hij een kind van de aarde blijft, al willen anderen hem nog zo hoog verheffen. En zelfs wanneer hij als een door God gezonden leraar leert, spreekt hij uit de aarde 2). Zo heeft zijn getuigenis eveneens deel aan de beperking, die hem volgens zijn afkomst eigen is; want de bovennatuurlijke verlichting, waartoe hij verwaardigd wordt, breekt wel door de duisternis heen, die hem omgeeft, maar heft die niet op. Die uit de hemel komt daarentegen, van wie Ik zo-even sprak, is boven allen, die op deze beperkte wijze verlicht worden.

Het gedeelte in vs. 31-36 is niet een beschouwing van de evangelist, zoals vele uitleggers menen, hoewel vooral vs. 32 daarvoor schijnt te spreken, maar, omdat de tekst niets anders zegt en de draad onafgebroken voortloopt, ook de inhoud daar niet tegen strijdt, nog een voortzetting van de rede van de Doper. Hier voor zijn discipelen, in wiens engere kring hij spreekt, ontvouwt hij nog met de klimmende geestdrift van de laatste profeet de gehele verhevenheid van Jezus in de zin van deze laatste zelf; daarmee eindigt hij als met een zwanenzang zijn getuigenissen, voordat hij van het toneel van de geschiedenis verdwijnt. Het spreekt vanzelf hoe alles wat hij zegt, zijn discipelen moest dringen om in Jezus te geloven en voor het ongeloof terug te schrikken. De Doper is echter niet tot Jezus overgegaan, ondanks zijn getuigenis over Hem, omdat hij eenmaal van God de roeping van Voorloper had ontvangen en zich bewust was die roeping zo lang te moeten volgen als het Messiasrijk nog niet was opgericht.

De rede van Johannes neemt van hier af een andere richting; dat gedeelte dient niet meer tot verklaring van de betrekking tussen hem en Jezus; daarover is reeds in de vorige afdeling het nodige gezegd, maar hij leert nu wat de plicht van de wereld was tegenover de nu verschenen Heer en Christus. Het was voor hem niet genoeg om zijn discipelen te kennen te geven, hoe weinig reden zij hadden om daarover ontevreden te zijn, dat allen tot Jezus kwamen; de noodzakelijke aanvulling tot de inhoud van vs. 27-30 is meer de getuigenis, dat dit in nog veel hogere graad het geval zou zijn, dat daarmee slechts zou plaats hebben, wat de goddelijke zending van Jezus eiste.

De discipelen van Johannes hadden er zich door gekrenkt gevoeld en begrepen het niet dat de door hun Meester gedoopte nu Zijn Doper in de schaduw stelde. Daartegenover stelt Johannes met kracht het getuigenis: "die van boven komt, is boven allen. " Als van boven gekomen,

staat hij, evenals boven al het geschapene, ook boven allen, die uit vrouwen geboren zijn (MATTHEUS. 11: 11), dus ook boven de grootste van alle profeten.

Die daarentegen als gewoon mens van de aarde, niet van de hemel afstamt, is van geen anderen aard en natuur, dan een die uit de aarde is voortgekomen en zijn rede heeft niet de hemel tot uitgangspunt, zoals die van de Messias, die uitspreekt wat Hij in de hemel heeft gezien, maar zij gaat van de aarde uit, zodat hij spreekt wat hij op aarde, dus binnen de grenzen van aardse perken heeft leren kennen. De uitdrukking "spreken uit de aarde" moet echter niet verward worden met "spreken uit de wereld" (1 Joh. 4: 5) evenmin als het "zijn uit de aarde" met het "zijn uit de wereld. "

Tegenover de volkomen heerlijkheid van de Christus staat dat niemand, ook de profeten en de Doper niet, God ooit heeft gezien (Hoofdstuk 1: 18); zo zijn allen, ook de profeten, Johannes de Doper ingesloten, van de aarde. Ten opzichte van Christus hebben alle mensen genade nodig.

In vs. 30 had de Doper zijn betrekking tot Christus als een relatieve voorgesteld; hier daarentegen stelt hij die als een absolute voor. Christus moet niet alleen groeien, maar Hij is al degene, die boven allen staat, omdat Hij van de hemel is gekomen.

32. En hetgeen Hij gezien en gehoord heeft dat getuigt Hij, als Hij spreekt. Zijn getuigenis rust op onmiddellijke aanschouwing en kennis, die door Zijn wonen in de hemel Hem is toegekomen en omvat tevens het hele gebied van goddelijke geheimen; en Zijn getuigenis, waarover de mensen zich met recht van ganser harte verheugen moesten en dat zij met alle blijdschap zich eigen moesten maken, neemt niemand aan a).

a. Joh. 5: 30; 8: 26; 12: 49; 14: 10.

Als Johannes er klagend bijvoegt: "en Zijn getuigenis neemt niemand aan" dan staat dit in scherpe tegenstelling met het woord van Zijn discipelen: "zij komen allen tot hem", maar spreekt dat toch niet tegen. Wat de discipelen een komen van allen noemen, is voor de Meester volstrekt niets bij hetgeen plaats vinden moest. In vergelijking daarvan zijn degenen, die komen, nog altijd zo weinig, dat het in geen verhouding staat tot hetgeen Israëls plicht was, vooral wanneer nog in aanmerking wordt genomen dat het bij de meesten een uitwendig komen was, dat nog geenszins de werkelijke aanneming van Jezus' getuigenis in zich sloot.

Het "niemand" is een overdrijving van smart en verstoordheid, een berisping van de gezindheid van de discipelen en tevens een vermaning aan hen, om tot Jezus te gaan. Met geweld kon hij ze niet wegzenden, omdat zijn school een voorbereidingsklasse was, waarin alleen diegenen rijp waren voor de school van Jezus, die vrijwillig tot deze gingen. Hij neemt nu het overdrijvende uit de woorden weg door hetgeen hij in het volgend woord zegt.

Hij wil zeggen: nog is het te veranderen. Och, dat men het toch aannam!

34. Dat is Hij dan ook zeker en geen ander is er buiten Hem (Hand. 4: 12); want die God in de eigenlijke ware zin van het woord gezonden heeft van de hemel, terwijl alle andere leraars toch slechts van de aarde komen (vs 31), die spreekt nu ook, gelijk hieruit volgt, de woorden van God. Hij is Gods onmiddellijke, Gods eigen mond en in Hem heeft de Heilige Geest, die de profeten slechts in enkele tijden bezielde en slechts voor enkele openbaringen bekwaam maakte, zodat zij overigens toch meer of min uit de aarde spraken, geheel en voor altijd
woning gemaakt; want God geeft Hem de Geest a)niet met mate. Aan Zijn eigenlijke gezant

leent Hij Die niet voor een tijd, maar Hij geeft Hem die in onbegrensde volheid 11:

2"). a)Efeze. 4: 7.

"Verzegelen", met zijn zegel bekrachtigen, een oorkonde geldig in rechten maken door er een zegel op te drukken. Dit moet de gelovige ten aanzien van het goddelijke getuigenis; door zich onder hen, die het aannemen te scharen, geniet hij de eer, eens voor altijd zijn persoonlijke verantwoordelijkheid met die van het doorluchtig wezen verbonden te hebben, dat hij volgen wil. Door zijn handtekening onder de goddelijke oorkonde te plaatsen is hij met God zelf voor altijd in betrekking getreden. Blijkbaar bespeurt men geestverheffing in de wonderspreukige vorm, die Jezus bezigt om de daad van het geloof in al haar verhevenheid te doen kennen. In dit en nog meer in de volgende woorden bereikt het Johanneïsche zijn toppunt. De uitdrukking: "die hij gezonden heeft" die vs. 17 ons voor de geest brengt, moet in de meest volstrekten zin genomen worden. De overige goddelijke gezanten verdienen alleen eigenlijk deze naam; inderdaad zijn zij slechts verwekt; om gezonden te worden, moet men van boven zijn (vs. 31). Men moet dezelfde volstrekte betekenis aan het gezegde: "de woorden van God" geven. Hij alleen bezit de volledige goddelijke openbaring. Alle anderen, zelfs Johannes de Doper, bezitten haar slechts gedeeltelijk. En waarop berust dit volledig en volstrekt karakter van het onderricht van de Heere? Op de volmaakte mededeling van de Geest die Hem verleend was; de overige gezanten hadden slechts gedeelten van het woord van God, omdat de Geest hen vluchtig bezocht met het oog op een bijzonder geval. Jezus daarentegen bezit het woord van God volstrekt, omdat de mededeling van de Geest, die Hem verleend is, inderdaad een gave is en deze gave als zodanig zonder mate is. Dit woord kan alleen door hem gesproken zijn die de Geest in de organische vorm van een duif op Jezus had zien neerdalen en op Hem blijven. Het is als het ware de weerschijn van dit gezicht.

35. De Vader heeft de Zoon lief, zoals Hij zelf van de hemel in die stem heeft verklaard (MATTHEUS. 3: 17) en heeft diensvolgens alle dingen in Zijn hand gegeven. Hij heeft Hem niet alleen door de mededeling van Zijn Geest de heerschappij gegeven over de harten van de gelovigen, maarook de koninklijke macht over alle dingen (MATTHEUS. 11: 27).

Hoe verschrikkelijk is het dus om zich in oppositie te stellen tegenover Hem, die alles in Zijn hand heeft, al wat goed is, ook het eeuwige leven ons kan ontnemen, al wat kwaad is, zelfs de eeuwige toorn over ons kan brengen! Wat een vijand moet hij zijn van zijn eigen zaligheid, die het niet tot Zijn hoogste levensdoel maakt om met Hem in gemeenschap te treden en in gemeenschap te blijven!

36. Die in de Zoon gelooft, die heeft nu ook in Hem, de Heerser over alles, het eeuwige leven; maar die aan de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God die hij zich daardoor op de hals haalt en waarvoorgeen verzoener is, blijft op hem; hoe zal hij dan het in Ps. 2: 5, 9 voorspelde gericht kunnen ontvluchten?

Was de Doper, voordat hij van het toneel van deze wereld aftrad, niet enigermate zedelijk verplicht om nog eenmaal op het groot belang van de toestand de aandacht te vestigen, die door de verschijning van de Messias en zijn nu volledige openbaring aan Israël voor de wereld en iedere mens in het leven getreden was? Hoe zou de boetprediker tegenover het volk, dat de weg van het geloof betrad, zonder een beslissende aanmaning en een laatste oproep tot boete zijn werkzaamheid hebben kunnen eindigen. Deze woorden, waarmee de Doper zijn rede eindigt, hebben een opmerkelijke overeenkomst met het slot van de tweede Psalm: "kus de Zoon, opdat Hij niet toornt en u op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zal ontbranden; welgelukzalig zijn allen, die op Hem vertrouwen. " Dit slechts is het onderscheid, dat Johannes met de gelovigen begint en met de ongelovigen eindigt, hetgeen hij ongetwijfeld met het oog op zijn eigen leerlingen en het gehele volk doet. Het is een laatste waarschuwing, waarmee hij hun verzekert, dat er voor hen buiten de Zoon niets anders dan toorn is.

Dat alle Christenen drie dingen wisten: 1) wat zij waren zonder Christus - verloren; 2) wat zij zijn door de Christus voor hen - rechtvaardig; 3) wat zij worden door Christus in hen - heilig!

Zoals de mens in verhouding tot de Heiland staat, zo staat hij tot God en Zijn gave, het eeuwige leven.

HOOFDSTUK 4

BEKERING VAN DE SAMARITANEN. GENEZING VAN DE ZOON VAN DE HOVELING

II. Vs. 1-42. In een opmerkelijke tegenstelling tot het voorgaande eerste deel van onze groep van geschiedenissen staat het hier volgende tweede deel. Daar zoekt Jezus vrucht door openbare werkzaamheid en Hij vindt die betrekkelijk weinig; hier vindt Hij die, terwijl Hij niet zoekt, maar verborgen wilde zijn. Daar is de grootste van het Oude Verbond Zijn heraut, maar overheid en volk van Jeruzalem en Judea nemen Hem niet in geloof aan; Hij moet weer vandaar gaan en met Zijn werk ophouden; hier is daarentegen een geringe, niet ter goeder naam staande vrouw Zijn bode en toch vindt hij op haar getuigenis spoedig geloof en wordt Hij uitgenodigd om te blijven langer dan dat Hij daaraan kon voldoen. Daar heeft Hij te doen met degenen die godsdienstige kennis en een zekere gerechtigheid van levens hebben, maar zij sluiten voor Hem de deur en hier met degenen die verwaarloosd zijn en veracht zijn bij het volk van God, toch openen zij voor Hem gewillig huizen en tenten. Wij verdelen de afdeling in twee onderdelen:

a. Vs. 1-29. Jezus en de Samaritaanse vrouw. Het begin van Zijn gesprek met haar toont ons de zoekende liefde, waarmee Hij haar nadert en de eerste opwellingen, die Hij in haar hart teweeg brengt; het einde toont de begeerte naar zaligheid, die in haar ontwaakt, de kennis van de zaligheid, die bij haar ontstaat en de zegen van zaligheid, die zij ontvangt.

1. Toen dan de ergernis van de discipelen van Johannes over Jezus' werkzaamheid door de getuigenis van hun eigen meester was weggenomen (Hoofdstuk 3: 26) en de Heere spoedig daarop begreep en ondervond (Hoofdstuk 5: 6; 12: 9) dat de Farizeeën door bespieders, die zij gesteld hadden, of door boodschappers, die uit eigen beweging kwamen (Hoofdstuk 11: 46), gehoord hadden dat Jezus meer discipelen maakte en doopte, bij Zijn doop nog meer toeloop had dan Johannes,

2. Hoewel, om in deze reeds in Hoofdstuk 3: 22, 26 van dit evangelie gebezigde uitdrukking niet verkeerd begrepen te worden, moet worden aangemerkt dat Jezus zelf niet doopte, maar Zijn discipelen volgens Zijn opdracht en in Zijn tegenwoordigheid de handeling verrichtten.

3. Zo verliet Hij, opdat hun vijandschap niet nog meer werd opgewekt en nu al dodelijke haat zou worden, het landschap Judea. Hij liet Zijn hele tot hiertoe verrichte werkzaamheid varen, eindigde met het dopen geheel en ging wederom heennaar Zijn eigen landstreek, naar Galilea, omdat Hij het nodig achtte weer voor enige tijd als privaat persoon te leven.

De doop van Johannes was voor de Farizeeën al niet goed. Omdat hij zich verwijderd hield van het middelpunt van de Joodse theocratie en alleen in de woestijn predikte, op het standpunt van de wet bleef staan en zijn discipelen zich aan hun gewoonten hielden (MATTHEUS. 9: 14) vervolgden zij hem niet rechtstreeks, maar zij lieten hem toch in de steek, zodat later Herodes met zijn vrouw aan hem konden doen wat zij wilden en de schuld voor die misdaad mede op hen en op de door hen geleide natie komt (MATTHEUS. 17: 12. Mark. 9: 13). Daarentegen was Jezus, die meteen zo reformatorisch, wonderdoend en

voorspoedig te Jeruzalem optrad, voor hen meteen een doorn in het oog (Hoofdstuk .); misschien was het dan ook niet geheel verborgen gebleven dat Zijn invloed zich zelfs door de aantrekkingskracht, die Nikodemus uitoefende, tot in hu kring uitstrekte (Hoofdstuk 3: 1 vv.). Wanneer Hij nu met Zijn doop hier het volk op Zijn kant krijgt in een mate, zoals het bij Johannes nog niet het geval is, dan moest dat bij de ijverzucht, waarmee zij op hun aanzien en hun invloed bij het volk stonden, hen noodzakelijk dringen tot een vijandig optreden tegen de Heere en al beginnen zij op Hem te loeren, of namen zij aan wat hen wordt aangebracht door hen, die zich tot dergelijke diensten leenden. Nu gaat Jezus hen liever uit de weg; niet dat Hij nu al, zoals de uitleggers meestal de zaak opvatten, naar Galilea heenging met het doel om daar Zijn werkzaamheid te openen (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14); want dat deed Hij pas nadat Johannes in de gevangenis was gezet; en dat deze gevangenneming toen al had plaats gehad, daarvan wordt in de tekst niet het minste spoor gevonden. Integendeel spreekt de hele vorm van het verhaal dit tegen: maar wel trad Hij in het private leven terug, waaruit Hij in Hoofdstuk 5 zonder de omgeving van discipelen naar Jeruzalem komt op het ongenoemde feest. Pas na de uitslag die dit bezoeken van het feest had, zo zullen wij in het volgende nader zien, was Hij niet meer gebonden door de verplichtingen jegens Jeruzalem, maar kon Hij zijn arbeidsveld naar Galilea verplaatsen. En omdat Hij dat pas doet na de tussentijd van Zijn weer begonnen stil leven, was een van de eerste werkzaamheden van Zijn oponthoud in Galilea de nieuwe roeping van Zijn discipelen, zoals wij die in MATTHEUS. 4: 18 vv. Mark. 1: 16 vv. Luk. 5: 1 vv. vinden, terwijl deze geen zin heeft, als zij zich onmiddellijk moet aansluiten aan het vertelde in dit voor ons liggende vierde hoofdstuk, zoals Wieseler, Lange en anderen willen. Vóór de tijd, zo merkt Meijer zeer juist op, voor Zijn uur nabij en Zijn roeping vervuld was, Zich bloot te stellen aan de vervolgingen van de vijanden, was tegen Jezus' bewustzijn van de goddelijke wil en de bedoeling van Zijn zending. Daarom stelde Hij Zich tevreden met de beweging, die Hij reeds in Judea voor Zijn werk had opgewekt en trok Hij Zich voorlopig in Zijn minder opgewekt vaderland terug. Dat moest echter, omdat Hij voor het ogenblik Jeruzalem nog niet kon opgeven en Galilea nog niet tot Zijn werkkring kon kiezen, tevens een Zich terug trekken tot het bijzondere leven zijn: Hij suspendeert Zijn werk om het niet geheel onmogelijk te maken.

4. En Hij moest bij dit teruggaan uit Judea naar Galilea, volgens de geografische ligging van de beide landschappen, door Samaria gaan; Hij toch had geen reden om op de wijze van de strenge Joden, die met de Samaritanen geen gemeenschap hielden (vs. 9), de omweg te maken over Perea, het land aan de andere zijde van de Jordaan.

5. Hij kwam dan in (liever bij) een stad van Samaria, oorspronkelijk genaamd Sichem, welke naam echter in Sichar was verbasterd (Sichar = leugenstad), nabij het stuk land, dat Jakob in zijn testament (Gen. 48: 22) zijn zoon Jozef gaf en waar later het gebeente van de laatste werd begraven (Joz. 24: 32).

6. En daar, enigszins zuidelijk van het bij Sichem gelegen grafteken van Jozef, was de fontein van Jakob, die deze, toen hij dat stuk in bezit had, daar had gegraven en die de Samaritanen in grote achting hielden (vs. 12). Omdat Jezus dan daar aangekomen en vermoeid was van de reis, zat Hij neer naast de fontein, Zijn behoefte om uit te rusten volgend, terwijl de Vader tot Hem de vrouw voerde, waarmee Hij het later volgende gesprek heeft gehad. Het was

ongeveer het uur volgens de Joodse wijze van rekenen (Hoofdstuk 1: 39), dus ongeveer 12 uur ‘s middags, dus geen tijd waarin men zou hebben kunnen verwachten dat de vrouw tot de fontein zou komen 26: 17").

Wij moeten aan de beschouwing van deze gebeurtenis, om haar te begrijpen in haar samenhang met de geschiedenis van het Godsrijk een herinnering laten voorafgaan aan de profetie in Jes. 49: 4-6 Wat daar in vs. 4 gezegd wordt, is nu werkelijk vervuld, de lichamelijke vermoeidheid van Jezus is een zinnebeeld van de inwendige stemming van Zijn harten, waarmee Hij van Judea komt om Zich tot het bijzonder leven in Galilea terug te trekken: Ik zei: Ik heb tevergeefs gearbeid. Ik heb Mijn kracht nutteloos en ijdel toegebracht; gewis Mijn recht is bij de Heere en Mijn werkloon is bij Mijn God. Daar wordt echter de Samaritaanse vrouw tot Hem geleid en wordt van Gods kant het antwoord in het zesde vers van die plaats Hem ten deel : "Het is te gering dat Gij Mij een knecht zou zijn, om op te richten de stammen van Jakob en om weer te brengen de bewaarden in Israël: Ik heb U ook gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde. " Om deze goddelijke aanleiding, die geheel vrij is van alle eigen menselijke aanleiding of verwachting van Jezus, nadrukkelijk op de voorgrond te plaatsen, wordt in vs. 4 van onze afdeling gezegd: "Hij moest door Samaria gaan", in vs. 6 : "Jezus was dan vermoeid van de reis" en dus niets anders dan rust voor het lichaam zoekend "zat zo neer bij de fontein", en dan verder: "het was ongeveer het zesde uur". De vrouw (vs. 7) schijnt niet onmiddellijk uit de stad, maar van het veld te komen en wil bij haar heengaan naar huis water meenemen. Omdat zij op een anders ongewonen tijd tot water scheppen bij de bron komt, is de mogelijkheid gegeven dat de Heer langer met haar alleen is, dan wel ‘s morgens of ‘s avonds het geval zou geweest zijn. Veel moeilijkheid veroorzaakt de geleerden de geografisch-historische betekenis van de namen Sichem, Salem, Sichar, die in de bijbelse boeken voorkomen. Wij willen al die moeilijkheden niet uitvoerig opnoemen, vooral er niet over spreken of het Salem in Gen. 33: 18 misschien hetzelfde zou zijn als Salim en Sichar, het tegenwoordige Askar (d. i. het gekochte), zodat het een kleinere, bijzondere plaats naast Sichem zou zijn; wij volgen de gewone uitlegging, volgens welk Sichar zoveel als Sichem is. - Voorbeelden van dergelijke verandering van gewone namen in spotnamen zijn Bethave in plaats van Bethel (Hos. 4: 15); Baal Sebul voor Baäl Sebub (2 Kon. 1: 2) Berg Mashith voor Olijfberg (2 Kon. 23: 13), Achar voor Achan (1 Kron. 2: 7. Joz. 7: 24 v,) en zeker moet het gebruik van deze naam hier wijzen op het heidens karakter (Habakuk. 3: 18) van de Samaritanen, dat de Heere zelf in MATTHEUS. 10: 5 v. constateert, omdat Hij Samaritanen en heidenen tot ene klasse rekent. Over de ligging van de Jakobsbron zelf kan geen twijfel zijn. Deze bevindt zich ten zuiden van Jozef’s graf en beide punten liggen in het dal, dat oostelijk aan de bergrug tussen Ebal en Gerizim, waarop Sichem gebouwd is, zich aansluit tussen Askar in het noorden en Belâtah in ‘t zuiden, ongeveer een half uur van de stad verwijderd. Door dit dal gaat de weg van Jeruzalem naar Nazareth in Galilea. Jakob groef die put, omdat Hij als vreemdeling in het land wilde leven onafhankelijk van de Kanaänitische inwoners. Om die oorsprong bleef het voor de Samaritanen een soort van heiligdom of een erfstuk, waarop zij trots waren en werd nu en dan ook gebruikt, hoewel Sichem zelf anders putten genoeg had om niet gewoonlijk het water een half uur ver te halen. Zo behoort ook dit bij gelegenheid gebruik maken door de vrouw tot de vele toevallige omstandigheden, zouden wij zeggen, waardoor er bijzondere samenvoeging God de Vader teweeg brengt, dat Zijn Zoon als Heiland van de wereld deze ontmoeting had.

Volgens sommigen zou de zogenaamde gave van Jakob aan Jozef, waarvan in dit vers gesproken wordt slechts een onjuiste overlevering zijn, die uit misverstand van de zeventig in de vertaling van Gen. 48: 22 ontstaan is: ik geef u een deel (sjekem) boven uw broederen vooruit, dat ik met mijn zwaard en mijn boog op de Amorieten veroverd heb. Op deze plaats neemt Jakob de beide kinderen van Jozef aan als de zijne en schenkt deze de bevoorrechte zoon. Het woord "deel" is de vertaling van de uitdrukking (eigenlijk: Schouder, een gedeelte van het offerdier, vanwaar deel in het algemeen). Nu beweert men dat de zeventig dit woord ten onrechte als een aardrijkskundige aanwijzing beschouwd en onjuist door Sichem vertaald zullen hebben. Uit deze verkeerde overzetting zou de volkslegende ontstaan zijn, die hier voorkomt. Maar het is aan geen twijfel onderhevig dat Jakob met de woorden: het deel, dat ik met mijn zwaard en mijn boog op de Amorieten veroverd heb, op de gewelddadigheid zinspeelt, die zijn zonen Simeon en Levi tegen de stad Sichem gepleegd hadden, Gen. 34: 25.

27. hun zwaard genomen hebbend, traden zij de stad binnen, doodden al haar bewoners en plunderden haar geheel. Het is de enige krijgsverrichting, die in het leven van de aartsvader vermeld wordt. Het roemvolle en dappere, dat inderdaad gelegen was, eigent Jakob zich hiertoe en de gebeurtenis beschouwt hij niet slechts als de bekrachtiging van een door hem gesloten koop (Gen. 33: 19) van een stuk grond in het gebied van Sichem, maar ook als het onderpand van Kanaäns aanstaande verovering door zijn nakomelingen. Om het gedeelte dat hij aan Jozef schenkt aan te duiden, bezigt bij het woord schenken en maakt zo van een woordspeling gebruik, zoals er zo vele in het Oude Testament voorkomen; hij geeft hem een deel (sjekem), dat juist Sichem is. De zonen van Jakob begrepen zijn mening zeer goed; toen de Israëlieten in Kanaän terugkeerden droegen zij eerst zorg dat de beenderen van Jozef in het veld of land van Jakob bij Sichem begraven werden; vervolgens kenden zij aan Efraïm, welke stam groter dan die van Manasse was, het deel van Kanaän toe, waar Sichem was gevonden. Omdat de zeventig deze woordspeling in het Grieks niet konden vertalen, vertaalden zij het woord sjekem als een aardrijkskundige aanwijzing, welke betekenis hier ongetwijfeld hoofdzaak was. De zeventig hebben dus geenszins onjuist vertaald en geen onware overlevering komt ten laste van de Evangelist.

7. Er kwam een vrouw uit Samaria, niet uit de stad die drie tot vier mijl noordwestelijk van Sichar ligt, maar een Samaritaanse vrouw (vs. 9) om uit de fontein water te putten. Jezus nam uit Zijn lichamelijke behoefteaanleiding om een gesprek met haar aan te knopen, omdat Hij meteen begreep dat de Vader in de hemel deze vrouw tot Hem leidde (Gen. 24: 12 vv.) en zei tot haar: Geef Mij te drinken.

Terwijl Jezus moe van de reis voor de stad en de fontein zit, komt een jonge vrouw, met de emmer of enig ander watervat in de hand. De evangelist noemt haar naam niet, een legende uit latere tijd noemt haar Photina. Zij komt al nader en nader en zoals het vrouwen eigen is dat zij met een vluchtige blik meer bijzonderheden opmerken dan het oog van de man nauwelijks in een uur, zo heeft zij dadelijk opgemerkt dat er een vreemdeling aan de fontein zit, die zij dadelijk aan Zijn kleding en houding voor een Joodse leraar erkent. Zij groet Hem niet; Hij behoort tot een volk, dat haar landslieden vijandig is, tot een volk, dat niet minder door deze gehaat is. Zij verricht haar werk, zonder Hem verder opmerkzaamheid waardig te keuren. Reeds heeft zij haar emmers met water gevuld en zij is juist van plan met haar last heen te gaan, als de vreemde man haar vriendelijk aankijkt en zegt: "geef Mij te drinken. "

Dit verzoek van de Heere is zeker niet maar een inleidend voorwendsel, maar werkelijke behoefte en begeerte gaf de aanleiding. Daardoor is echter niet uitgesloten, dat terwijl Hij deze behoefte uitspreekt, dadelijk de aanwending van de gegevene aanleiding op de voorgrond treedt en het gesprek begint met het doel de vrouw iets beters te geven dan Hij van haar vraagt.

Jezus zocht niet met opzet Samaria op om daar te werken; daarom blijft Hij ook, als Hij bij Sichar gekomen is, buiten de plaats en laat Hij Zijn discipelen alleen gaan om voedsel te kopen. Wij zien, Hij treedt slechts in zo verre met land en volk van Samaria in aanraking, als het onveranderlijk nodig was. Als Hij nu echter toch met die vrouw een gesprek begint, doet Hij dit in de eerste plaats omdat Hij dorst heeft, haar dus verzoeken moet, maar verder omdat Hij deels uit het ongewone uur, deels uit haar antwoord bemerkte, dat zij Hem door de Vader was gezonden. Meteen treedt nu zowel Zijn wens, om Zich voor enige tijd van Zijn beroepsbezigheden terug te trekken, zowel als de behoefte bij de wil van Zijn Vader op de achtergrond. Die treedt in de plaats van die wens en maakt voor Hem de bevrediging van die behoefte onnodig of doet ze Hem vergeten, want die wil te volbrengen is Hem werkelijke bevrediging. Maar ook is de plaats voor Jezus misschien een aanwijzing en drang geweest; want deze zal niet slechts als een belangrijke bijzaak vermeld zijn, maar als de plaats, waarop de patriarchen-tijd van de belofte wachtte en die in een beeld van de belofte met de vervulling in samenhang bracht (Gen. 49: 22 Deut. 33: 28 vv.). Samaria moest in het bezit van die belofte, de erfenis van de patriarch, komen; daarvoor was het bezit van de fontein van Jakob beeld en onderpand. Daarmee zou dit land ook bezitting worden van Hem, die Jozef, de verachte door zijn broeders, wier redder hij werd, vooraf beeldde.

Jezus ziet de vrouw naderen; zij komt niet tot Hem; het zijn andere bedoelingen, die haar in Zijn nabijheid voeren; zij wil water putten en niets meer. Maar de Heere grijpt de gelegenheid aan om haar te voeren tot de fontein van het eeuwige leven, die in Hemzelf ontspringt; en deze vrouw heeft de Vader Hem gegeven. Hij is niet naar Samaria gegaan om daar te werken, het allermeest op het ogenblik van rust: maar deze vrouw wordt tot Hem geleid; de Vader heeft Hem deze ziel gezonden en dankbaar neemt Hij die aan. Zoals Hij in alles wat Hij zegt, alleen dat spreekt wat de Vader Hem beveelt; zoals Hij in alles wat Hij doet alleen datgene doet, wat de Vader Hem toont; zo ziet Hij ook in alles wat Hij ontvangt slechts de gave, die de Vader Hem geeft, zo wordt ook deze ziel voor Hem tot een gave. Achter de vrouw, die tot Hem nadert, ziet Hij de hand van God, die Hem een ziel schenkt; achter het uitwendige voorval ziet Hij het goddelijk raadsbesluit.

Hij weet, dat het middel om een ziel te winnen, vaak daarin ligt dat men een dienst van haar verlangt; de erkenning van haar meerderheid vleit haar.

Willen wij zielen vangen, dan moeten wij wijs zijn en eerst door onze liefde harten en oren gewennen om naar ons te luisteren als wij zullen spreken. Zijn die oren en harten door onze minzaamheid van ons afgekeerd, dan baat al het overige niets.

De Heere had geen mensenhulp nodig, want Hij was meer, oneindig meer dan Jakob, die die put had gegraven. Hij was niet gekomen om gediend te worden maar om te dienen. Hij vroeg

niet aan die vrouw om te ontvangen, maar om te geven. Hij wilde ook aan haar doen kennen: God, die Geest is, Zichzelf als de Messias en de aanbidding in Geest en waarheid. Christus wilde haar de verborgenheden van het koninkrijk van God openbaren, niet slechts haar dit alles doen weten; Hij wilde haar datgene geven, dat niet uit Jakobs put, maar uit Hem, de Fontein van het leven vloeit, water, dat nooit meer dorsten doet, dat zelfs een fontein wordt, springend in het eeuwige leven en niet alleen aan haar, maar aan zo velen met haar. Of zou Hij, die de Samaritaanse alles zeggen kon wat zij gedaan had, het niet hebben geweten, wat een vruchtbare akker voor het zaad van het leven Samaria was? Hij vergaderde de vissen van de zee in de netten van Zijn discipelen, gaan mensen niet vele malen de vissen te boven? De vrouw, nee, Zij kon niet heengaan om haar man te roepen, maar zij ging heen en riep voor de Heer broeders en zusters; zij riep die Zijn woord zouden horen en dat doen. Filippus, en u allen die door de vervolging verstrooid, in Samaria mocht gaan maaien, wie had die akker bereid? Wie had reeds het zaad in de omgeploegde aarde gestrooid? - Maar hoe nu dit doel bereikt? Hoe het hart van die vrouw bewogen, hoe haar tot de overtuiging van de waarheid gebracht? Eerst haar volkshaat overwonnnen door een dienst te vragen, opdat zij zou willen ontvangen; eerst haar toegenegenheid gezocht, opdat zij het straks zou kunnen horen: "U aanbidt wat u niet weet; de zaligheid is uit de Joden. " Geef mij te drinken; zie daar de vraag, die haar hart moest bereiden, wat haar weer tot een vraag moest leiden: "Geef mij het levend water! En als Christus haar daarop wijst, dan is reeds in Hem de fontein geopend, die haar zilveren stralen straks op de vermoeide en dorstige uitgiet. Nee, het was dan geen verzoek om een weldaad; méér dan Elia had Sichar’s grond betreden, méér dan Elia op wiens gebed de regenwolken zich over Palestina uitstortten. Het was een verzoek aan haar tot haar zegen. Want méér was aan de vrouw verschenen dan Elia, die op zijn Eliza de mantel neervallen zag en met die twee delen van zijn geest. - Wat een eenvoud en kracht, wat een Goddelijke wijsheid ligt dan in die vraag! Duidt het mij niet ten kwade als ik bij de roem voor Christus niet nauwkeurig de grenzen afbakenen kan en ik u, over de ene heerlijkheid in Jezus sprekend, reeds vanzelf de andere noem. De Goddelijke Majesteit, hoe veelvoudig ook, is één. Wij hebben toch naast Zijn wijsheid u al die ijver doen zien. Als een prediker van mensen zijn "Amen" heeft uitgesproken, dan zoekt hij de rust en het is hem dan of zijn taak nu weer ten einde is gebracht. Zie de Heere. Van Judea kon Hij niet scheiden, voordat de haat van de Joden Hem het: "Uw uur is nog niet gekomen" toegesproken had. Weer zal Galilea Hem ontvangen en Samaria zal Hem zien doortrekken. De Zoon des mensen is vermoeid van de reis, bij de fontein neergezeten. Heeft Hij misschien Zijn discipelen heengezonden, zodat Hij nu rusten kan en niets Hem storen zal? Nee, Gods Zoon is nog geenszins vermoeid. Met niet menselijk oog ziet Hij daar een vrouw naderen, die meer dan het water uit die fontein huiswaarts dragen moest. De Heere moet haar in de eenzaamheid leren. Het lichaam van de mensen moge vermoeid zijn, het Woord wordt niet vermoeid. De Heere brandt van ijver om de heerlijkheid van God te leren kennen, om Zijn Vader te verheerlijken, om zondaren te redden. Geen uur mag voorbijgaan zonder winst voor het koninkrijk der hemelen en dat werk is Zijn voedsel, een voedsel dat de wereld niet kent. Zijn oog aanschouwde de landen, gereed voor spade en ploeg; Hij liet Zijn jongeren gaan en als zij terugkwamen, de landen waren reeds bezaaid, reeds wit geworden om te oogsten. Ja Heere, al had Uw mond het daar niet gezegd, Sichars land zou het uitspreken, Uw voedsel was de wil te doen van Degene, die U gezonden had en Zijn werk te volbrengen. Ja wel mocht Gij, met de drinkbeker aan de lippen, betuigen: "Vader, Ik heb het werk volbracht, dat Gij Mij te doen gegeven heeft, Ik heb Uw

naam verheerlijkt op aarde. " Hoe konden wij ons zo lang weerhouden weer dat woord uit te spreken, dat woord: "Liefde", dat, al is het ook niet met letteren, toch zo duidelijk in die vraag staat gespeld? Reeds de vrouw merkte meteen iets van deze op. Die Israëliet was dan vrij van die hoogmoedige haat van Zijn volk. Zij merkte dat op met verwondering en met veel hogere nog daarna. Niet alleen aan haar, de Samaritaanse, een verzoek, maar voor haar de grootste van de giften. Haar, de geringe, de verachte, de gevallene, haar zocht de Heere, de Eniggeborene, de eigen Zoon van God, Hij trok haar door die vraag, opdat zij de Vader zou leren kennen, de enige Geest tot aanbidding in Geest en waarheid; opdat zij de wonderen van wetenschap in Hem zou ontdekken en met een Nathanaëls belijdenis instemmen; opdat zij de waarheid zou kennen en de zaligheid uit de Joden opgegaan, de Zon der gerechtigheid, het Licht van de wereld zou aanschouwen. En u, die God mag kennen en Degene, die Hij gezonden heeft, is dat niet het eeuwige leven? Zie dan, Hij die het brood aan de kinderen geeft, weigert de honden de kruimels niet. Wat zeg ik? Met levend water oversproeide Hij Abrahams kroost, maar ook zelfs in Samaria vloeide even mild die bron. Uit liefde tot de Vader was die ijver, uit liefde tot de mens die zegen, uit liefde voor verdwaalden in het verstand, voor afvalligen van God, uit liefde voor zondaren. Wel mocht Hij Jezus worden genoemd, Hij, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Wel mochten in Efratha's velden de Engelen juichen: "Vrede op aarde, in de mens een welbehagen". Wel mogen de geheiligden en gezaligden daarboven een groot hallel voor Hem doen opgaan, want Jezus is de liefde, als Hij zieken geneest en tranen droogt, als Hij Zijn bloed stort, de zonden draagt op het hout; de liefde ook als Hij de vrouwe uit Samaria vraagt: "Geef Mij te drinken". Gaf het ons God een drievoudigen krans ter ere aan de voeten van de Heere neer te leggen, wij dalen nu van de Zoon van God tot de mens neer; van Hem, die vroeg, tot haar, die gevraagd werd, maar niet dan om opnieuw daardoor de genade van de Heere te leren kennen. Wie was zij, tot wie de Heere dat verzoek richtte? - Een vrouw, een uit die tweede helft van ons geslacht, tot hetwelk God in Eva heeft gezegd: "De man zal over u heerschappij hebben!" Hij sprak tot een vrouw en werd niet haar kunnen zo weinig in die dagen geacht? De discipelen verwonderden zich dat Hij met een vrouw sprak; maar de Heere is geen aannemer van de persoon. Hanna's en Maria's zijn door God uitverkoren, zowel als Samuël's en Paulussen. Een Anna vinden wij naast een Simeon in de tempel en hebben herders het eerst vernomen: "de Christus is geboren", vrouwen hebben het eerst gesproken: "de Heere is opgestaan. " Zij was een geringe vrouw, het blijkt ons uit het werk dat zij verrichtte: zij was gekomen om water te halen. - Toen een Hagar haar vrouw Sarah ontvlucht, in de woestijn de stem van God hoorde, verwonderde zij zich dat God tot haar heer kon spreken, zij kon het begrijpen: Abraham was de rijke herdersvorst; maar dat God haar, de arme slavin, zou gedenken, zij had nooit gewaagd het te geloven. Daarom noemde zij de naam van de Heere, die tot haar gesproken had: "God des aanziens. " De Zoon is aan de Vader gelijk, Hij versmaadt de geringen niet; integendeel, het is Zijn teken, het teken van de Messias: "Aan de armen wordt het Evangelie verkondigd. " Een rijke jongeling moge tevergeefs tot discipel geroepen zijn, de vissers van Galilea's zee worden vissers van mensen. Een Nikodemus en een Jozef mogen tot de vrienden van de Heere behoren, wat steken zij voor het oog van de wereld af bij die vriendenrei, tollenaars, geringen. - De geringe vrouw! Voor haar in het bijzonder heeft de Heere woorden; haar wil Hij alleen spreken; haar trekt Hij met zoveel liefde, om haar de verhevenste en heiligste waarheden te doen horen; haar geeft Hij de blijde betuiging te uiten: "Ik heb de Christus gevonden. " Voorwaar! Het onedele van

de wereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is teniet zou maken, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. - Verblijdt u dan, armen en geringen! Jezus veracht u niet, maar Hij zoekt u, Hij roept u, maar om u te zegenen; Hij vraagt u, maar om u te geven. Bedelaarsstaf en lompen zijn Hem niets minder dan koningskroon en zijden kleed. Niet minder graag treedt Hij de lemen hut binnen dan het paleis; niet minder graag bezoekt Hij de zieke op het stro, dan die op het donzen bed. Ja, u, in de eerste plaats, wordt het Evangelie verkondigd! Ergert u dat, rijken en aanzienlijken! Wilt u niet verenigd zijn met degene, die aan uw poorten bedelt? Hoogmoedige, u bent nog in uw zonde; u bent van Christus niet. Bekeer u, of u zult die nu verachte eens vragen: "Verkoel mijn tong", want de Heere ziet niet aan, wat voor ogen is, Hij ziet het hart aan. Zij was een Samaritaanse vrouw. De zaligheid mocht uit de Joden zijn, ook uit het aan de Joden vijandige volk heeft de Heere Zijn uitverkorenen. Hij is de koning der Joden, maar ook de Koning van de hele wereld. Die te Jeruzalem aanbidden mogen de eerst geroepenen zijn, ook die van Gerizim mogen de Heiland van de wereld ontmoeten. Uit alle volken en geslachten en tongen neemt Hij de Zijnen. Maar zo dan dat alles, waaraan de wereld zich ergert, de Heere niet terughouden kon, dan moest toch zeker de zonde van de mensen Hem, de Heilige, met verachting doen voorbijgaan? Herhaalt u de vraag: "Wie was zij? Wij antwoorden u: "Een zondares. " Zeker. Dan heeft de Heere het niet geweten? Hoor Hemzelf tot de vrouw spreken: "Gij hebt wèl gezegd: ik heb geen man, want die u nu heeft, is uw man niet, dat heeft u met waarheid gezegd. " Nee, dat lichaam was geen tempel van de Heilige Geest, maar een tempel van de wellust, die gruwelijke onder de zonden. Een overspelige staat daar bij Jakobs fontein en toch, de Heere kan haar vragen om een dronk water, niet opdat Hij die ontvangen zou, maar opdat Hij haar het eeuwige leven geven zal. Tot die vrouw kwam de Heere met het verzoek: "Geef Mij te drinken?" en zij wilde naar Hem horen. God had haar harte geopend, dat zij acht nam op hetgeen haar van Jezus gezegd werd. Woorden van zaligheid, geest en leven stroomden haar toe; zij leerde God kennen, zij roemde de Heiland, de waarheid werd haar geopenbaard. O, gezegende vrouw van Samaria, u werd een gezant van de Heere, tot zegen van velen! Zo komt de Heere tot de zondaar met een vraag, opdat wij zouden geven. Die vraag luidt nu: "Geloof in Mij", bij de anderen: "Volg Mij", nu: "Kom tot Mij", dan: "Geef uw goederen. " zo schijnt het uit de mond van die Genadige, alsof Hij iets van ons nodig zou hebben. Met de grootste geschenken komt Hij en Hij komt vragende van ons. Ach! hoe menigeen wil naar Hem niet horen, en vindt zijn beeld in de Samaritaanse niet. Als zij had gezegd, Hem afwijzend: "Gij zijt een Israëliet", Hij zou zijn beeld in haar vinden. Hoe menigeen is er, wiens vijandschap blijft, want de vriendschap van de wereld is vijandschap tegen God. Men wil zich niet met Hem verbroederen, men kan vanwege zijn zonde geen woorden met Hem wisselen. Liever voortgegaan in het leven van de zonde, om in Gerizim’s tempel een dienst waar te nemen, in Gerizim’s tempel, waar Gods Geest in het heilige der heiligen niet tussen de Cherubim is. De godsdienst zonder waarheid, gebeden zonder Geest, lofzangen zonder oprechtheid, zij worden genoeg geacht. O, wij bidden degenen bij de zaligheid van hun ziel om die waarheid in te zien en aan Jezus’ woord gehoor te geven, als Hij vraagt: "Geef Mij te drinken; Geef Mij uw hart! Hoor Mij!" Al komt Hij vragend, Hij komt niet om dat te ontvangen, maar om te zegenen, om het levende water te geven. Hoort Zijn stem, dan leert u beseffen: Hij behoeft het niet, dan leert u belijden: "Heere, bij mij is enkel zonde, bij mij woont geen goeds; " dan leert u Hem vragen, die alleen geven kan en Hij, wiens naam Zaligmaker is, zal overvloedig geven. In Hem is het leven. Er is geen andere

naam, waardoor wij zalig kunnen worden, geen offer dan Hij, geen hemel, dan die Hij binnentreden doet. U, die Zijn stemme mag opmerken, geeft Hij Zijn heil. Ja, genade is het reeds Zijn vraag te mogen horen, dubbele genade reeds, want zij moet niet slechts gedaan, maar ook begrepen worden; daarom, terwijl wij u in Jezus naam om geloof in Hem vragen, bidden wij van boven die uitnemender genade voor u, dat de Heilige Geest over u komt, opdat u leert vragen: "Geef mij, Heere! geloof. Met vele gouden sieraden beladen was Abrahams gezant, was Eliëzer aan de waterfontein in Mesopotamië gekomen. "Laat mij drinken", zo vroeg hij aan Nahors dochter en als zij het water voor hem en zijn kemelen had geput, was zij met veel goud versierd, de uitverkorene bruid van Abrahams zoon. Bij Jakob's fontein was meer dan Eliëzer, was de Gezonden van God, aan wie de Vader gegeven had het eeuwige leven in Zichzelf te hebben en te geven aan wie Hij wilde. De Samaritaanse hoorde Zijn stem, zij wendde zich niet af, zij werd gezegend met giften van de hemel. Hoor Hem, als Hij tot u spreekt. Hij komt met Zijn Evangelie in uw huizen, om met Zijn Geest in uw harten te komen. Hoort Hem: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven. " "Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig hen en nederig van hart. Mijn juk is zacht en Mijn last is licht. " Hij roept: "O! al u dorstigen! komt tot de wateren en u, die geen geld heeft, kom en eet; ja kom, koop zonder geld en zonder prijs, wijn en melk. Waarom wegen jullie geld uit voor hetgeen geen brood is en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoor aandachtig naar Mij en eet het goede en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Neig uw oor en komt tot Mij, hoor en uw ziel zal leven, want Ik zal met u een eeuwig verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden van David. " O, wend u dan niet af! Bij Hem is geen behoefte aan iets uit ons, Hij wordt door engelen gediend; het is alleen genade. Moeilijk mocht het voor Sarphats weduwe schijnen in haar nood aan Elia's vraag te voldoen, had zij de man van God niet geloofd, zij was met haar zoon de hongerdood gestorven. Nu werd zij gered. Wonderen werden tot haar zegen verricht. Open dan uw oor voor Hem alleen en heb niets voor Hem te lief, ook u die tot heden buiten Christus leefde. Hij eist uw eigengerechtigheid van u, dat u die afstaat, opdat u geheel naakt en arm mag worden, dan wordt Hij uw rijkdom, uw zaligheid. Hij vraagt u dat u Hem gelooft, omdat u voelen zou niets dan zonde te zijn en alles van Hem zoudt vragen. Wie Hem het oor weigert, tot die zegt de Heere: "U wilt tot Mij niet komen, opdat u het eeuwige leven heeft. " O, God behoede ons allen daarvoor! Geef de Heere toch allen een geopend hart. Laat Hij die Heilige Geest geven, zonder welke wij Christus niet begrijpen, niet eigen kunnen worden. Laat dat levende water ons deel worden en eens dat profetisch woord aan ons vervuld: "Zij zijn voor de troon van God en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel en die op de troon zit zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren en zij zullen niet meer dorsten en de zon zal op hen niet meer vallen, noch enige hitte; want het Lam, dat in het midden van de troon is, zal hen weiden en zal hen tot een leidsman zijn tot levende fonteinen van wateren.

8. Want Zijn discipelen waren heengegaan in de stad, opdat zij voedsel zouden kopen; Hij was dus, wat mensen aangaat, alleen en in zulke gevallen was, dit wist Hij, de Vader Hem zeer nabij (Hoofdstuk 16: 32).

9. Zo zei dan de Samaritaanse vrouw tot Hem: Waarom wilt Gij, die een Jood zijt, van mij te drinken, die een Samaritaanse vrouw ben? Zij erkende Hem dadelijk voor een Jood aan Zijn uitspraak: teni li sjekooth, waarvoor men daar te lande sekooth zei en was er zeer verwonderd

over: want de Joden houden geen gemeenschap met de Samaritanen (Sir. 50: 28. en "Ezr 4: 3"), behalve in handelszaken (vs. 8).

10. Jezus antwoordde en zei tot haar: Als u de gave van God kende, die Hij door Mij u aanbiedt en wie Hij is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, namelijk de Messias, op wie ook u met uw volk wacht (vs. 25), dan zou u van Hem hebben begeerd met dezelfde woorden, die Hij nu u heeft toegevoegd en Hij zou niet gedaan hebben zoals u, die talmt en het gesprek op nevenzaken brengt, maar u dadelijk op uw eerste woord levend water gegeven hebben (Hoofdstuk 7: 37).

Het korte woord toont, dat de ootmoedige bede wonderen doet; zij was het begin van die werkzaamheid, die de oude scheidsmuur van boosheid en haat tussen Joden en Samaritanen, die later in de gemeente van Christus zouden binnengaan, slechtte. Maar niet alleen dat de Heere de Samaritaanse vrouw verzoekt, ook dat Hij de vrouw zo bad, doet Hem voorkomen in de ganse vrijheid en verhevenheid van Zijn liefde. Aan de eerste omstandigheid kon ieder Jood zich ergeren, omdat de Joden de omgang met de Samaritanen vermeden; aan het tweede ieder rabbi, omdat het vooral voor rabbijnen ongepast was om zich met vreemde vrouwen afzonderlijk te onderhouden; aan het derde ieder farizeeër, omdat het farizese voorschrift was om de gevallenen met hardheid van zich te wijzen. Zo doet ons de kleine bede op eens in drie plaatsen van Zijn heerlijkheid het oog slaan. De vrouw voelde ook dadelijk het buitengewone van die aanspraak. Zij herkende namelijk in spraak of dracht, of in het gehele bestaan van de man de Jood en zij kon niet nalaten, voor Hem haar bevreemding te uiten: "Waarom wilt u, die een Jood bent, van mij te drinken, die een Samaritaanse ben?" Voelt zij meteen iets van de neerbuiging van deze zonderlinge Jood, zo schijnt zij toch haar nationaal gevoel te willen verlustigen aan Zijn hulpbehoevendheid. Zij spreekt het uit, dat Hij, de trotse Jood, de vragende is, dat Hij nu met Zijn behoefte van haar afhankelijk is. Deze toon geeft de Heere aanleiding de tegenovergestelde verhouding voor te stellen, dat zij de behoeftige is en Hij de bezitter van de ware fontein van de bevrediging: "O, had u geweten, de gave van God te waarderen, deze enige gelegenheid en wie Hij is, die u vraagt om een dronk, u zou Hem hebben gebeden en niet tevergeefs; Hij zou u levend water hebben gegeven, springend bronwater. " Daarmee verklaart Hij haar antwoord voor geheel verkeerd; zij is nog twijfelend om het geringste verzoek te vervullen. Hij wilde voor haar reeds van het begin genadig Zijn in het vervullen van haar hoogste belang.

Het levend water geeft in de eigenlijke zin van het woord het bronwater te kennen, in tegenoverstelling van het regen- of stilstaand water en in het algemeen van alle water, dat geen nieuwe toevoer ontvangt Gen. 26: 19 : "de knechten van Izaäk groeven in het dal en vonden daar een put levend water", dat is een onderaardse bron, die zij tot put maakten (Vergel. Lev. 14: 6). In de overdrachtelijke zin is het levend water daarom een heilgoed, dat evenals een springbron en evenals het leven zelf de eigenschap heeft om zichzelf onophoudelijk voort te planten en dat zo nooit uitgeput wordt. Wat verstaat Hij daardoor? Volgens Jezus zelf (vs. 13 en 14) het eeuwig leven. Waar Jezus door de kracht van de Geest in het menselijk gemoed leeft, is het eeuwig leven (Hoofdstuk 14 tot 16). Het levend water te geven is daarom voor Hem Zichzelf mee te delen. Want het leven is Zijn beginsel.

Wie kon ze voortbrengen dan de Heer der heerlijkheid en wie kon het levend water, het water des levens geven dan God, dan de Zoon van God. Want evenals het water in de natuur ons niet gegeven wordt op zichzelf, als hangende in de lucht, maar in een bron of stroom, als in een grote kom of beker, zo wordt ook de volheid van de genade van God ons niet aangeboden op zichzelf en onmiddellijk, maar enkel in Christus, in Wie en in Wie alleen de volheid van de Godheid lichamelijk was. U verwondert u zeker over de enige wijze, waarop de Heere uit het allereenvoudigste en meest dagelijkse het hoogste en het goddelijke weet te ontwikkelen. Al het lagere in de natuur is voor Hem beeld van het hogere in God. Is er iets nodiger dan brood? Nee! Welnu: Hij zelf is het brood des levens, het brood, dat het eeuwige leven geeft. Is er na het brood iets nodiger dan water? Nee! Welnu, Hij geeft het water des levens. En zo gaat het door het gehele Evangelie heen; Zijn gelijkenissen vloeien er van over. Al de evangeliën zijn vol van dusdanige ontwikkelingen van zaken, die in Zijn persoon haar beginsel en haar einde hebben.

Levend water kan ook bronwater betekenen in onderscheiding van putwater; de Heere bedoelt echter het frisse water van de Geest, het water dat uit het leven voor het ware leven ontspruit. Kan de vrouw het begrijpen? Ook hier was het evenmin als bij het woord van de tempelbouw (Hoofdstuk 2: 19), of van de wedergeboorte (3: 3) mogelijk, dat, wie het voor de eerste maal hoorde, dadelijk de hele diepte begreep, vooral niet een zo geheel in het aardse verzonken hoorderes. Maar zij kon toch opmerken dat Hij haar een raadsel had gegeven, zij kon en moest het juist aan het vreemde woord gewaar worden, dat Hij iets groots kon geven boven de gewone Zin. Zij kon beproeven aan de ladder van de aardse gelijkenis op te klimmen; zij kon verstandig vragen; maar zij spreekt onverstandig.

Die toestand van geestelijke dood is geen toestand van zuivere gevoelloosheid als van stenen, het is veeleer een toestand van gedurige pijn, daaruit ontstaande dat de behoeften van het geestelijk leven behoeften zijn van de mens als mens en dat het geestelijke zelf voor iedere mens een behoefte is, daaruit ontstaande dat deze behoefte diep gevoeld maar miskend wordt en dat men haar als de ziekelijke zijn valse honger met allerlei, dat haar nooit bevredigen kan, probeert te bevredigen. Ja, in het diepst van de mensenziel is en brandt een verborgen pijn, een schrijnende smart, door niets verdoofd. Daar is het altijd bloedig lijkteken van zijn afscheuring van God. Op allerlei wijze poogt hij die wond te sluiten, of ten minste het steken van deze wonde te doen ophouden; maar ook haar te verbergen, haar te ontveinzen tegenover de Enige die haar helen kan. Waar deze met Zijn genezende balsem toetreedt, trekt de mens wel duizend malen schuw terug en vreest vergroting van zijn pijn. In het diepst van zijn boezem is een leegheid, dat hij een leeftijd lang beproeft met dingen te vervullen, die achtereenvolgens blijken ijdelheid en vermoeienis van de geest te zijn. Vermaak en arbeid, bezitting en eer, natuur, genot, kunst, genoegen, wetenschap, wellust. Na van alle wateren gedronken te hebben, dorst hij weer, maar de ware dorst kent hij niet en daarom erkent hij ook niet de gave van God: het water, dat, eenmaal begeerd, eenmaal genoten, in hem een waterbron wordt tot in het eeuwige leven springend. In deze toestand is de mens in zijn inwendig leven zichzelf een raadsel. Alles hangt daarvan af, dat hij bij de oplossing van het raadsel bepaald wordt, dat hij de waarheid van de in Gods woord gegeven oplossing erkent dat hij de zonde erkent als de oorzaak van al zijn inwendige pijn, leegte, verwarring en onrust, dat de vraag in hem oprijst, of daar een middel is om van de zonde verlost te worden. Waar

deze erkentenis, deze vraag niet zuiver verstandelijk plaats hebben, maar in het gemoed omgaan, daar zijn de bewegingen van een nieuw leven openbaar. Haast openbaart het zich in blijkbare honger en dorst naar de gerechtigheid. Nu treedt het evangelie, nu treedt Christus op. Nu leert men de gave van God kennen en weten, wie Hij is die ze aanbiedt. Nu begeert men en ontvangt van Hem levend water. En het putten uit de gebroken bakken, die geen water houden, heeft een einde.

11. De vrouw bleef bij de eigenlijken zin van het woord levend water staan en zei tot Hem, al met zekere eerbied voor Hem vervuld: Heere! (Hand. 16: 30. 2 Kon. 6: 5) U heeft niets om mee te putten, geen vat dat Gij aan een touw kunt neerlaten en de put is diep, ongeveer 105 voet, zodat het zonder dat niet mogelijk is water te krijgen; vanwaar hebt Gij dan a) het levend water, dat Gij mij aanbiedt?

a. Jer. 2: 13.

12. U zou of een eigen bijzondere fontein hier in de nabijheid moeten weten, die aan Jakob's blik ontgaan is, als uw woord een zin zal hebben, of op enige wonderbare wijze een bron moeten laten ontspringen, waar de patriarch eerst met moeite daarnaar moest graven. Daarom vraag ik: Bent Gij een meerdere, wilt Gij U voor een grotere, een meer vermogende uitgeven dan onze vader Jakob was, van wiens kleinzonen Efraïm en Manasse, wij Samaritanen afstammen, dan Jakob, die ons de put gegeven heeft, bij zijn testament ons vermaakt heeft? En hij zelf heeft daaruit gedronken, omdat hij geen beteren bezat en zijn kinderen en zijn vee. Ik weet daarom niet wat Gij zegt.

Als iemand tot haar op deze plaats spreekt van voortreffelijk levend water of bronwater, dan kan zij volgens haar nationaal gevoel in de eerste plaats niet anders denken, dan dat Hij uit de diepte van deze put moet scheppen. Omdat Hij dat echter niet kan, omdat Hij geen vat heeft, moet Hij enige bron in de omtrek hoger stellen; daarvoor moet Hij haar echter eerst een hogere autoriteit bewijzen dan die van vader Jakob.

Ondanks haar zondige wandel stelt zij er grote eer in van Jakob af te stammen, van wie zij roemt dat hij hier de put heeft achtergelaten, waaruit hij gedronken heeft en zijn kinderen en zijn vee; maar hoe verraadt zij zich in dat laatste woord! Is dan water, waarvan het vee tegelijk met de mens drinkt, het ware water tot het ware leven? - De wereld wil de grote goederen, die zij meent te bezitten, niet laten vernederen, al is het dat zij ook slechts voor het dierlijk leven dienst doen.

Op het "onze" en "ons" legt zij tegenover de vreemdeling vooral nadruk, want dat was juist de door de Samaritanen gelogen roem, hun Sichar-roem, dat zij van Jakob door Jozef afstamden. Jakob's bron drenkte Jakob's echte kinderen, dachten zij, maar Samaria bleef een Samaria, al had Jakob er gewoond en lag Jozef er begraven. De Heere neemt voorlopig de opgeworpen strijdvraag over de afstamming van de Samaritanen niet op. - Hij doet dat pas in vs. 22 , waar Hij aan de vrouw te bedenken geeft: van werkelijke nakomelingen van Jakob zou niet zo alle wezenlijke Godskennis geloochend kunnen worden als van de Samaritaan; maar Hij dringt

verder voort in de bemoeiingen van Zijn liefde, om de Samaritaanse te maken tot een biddende om de goddelijke gave van het levende water.

Alhoewel het een onrechtmatige aanspraak is, als zij van Jakob als van haar vader spreekt, zo zal het toch haar en haar landslieden ten goede komen, dat zij op het erf van Jakob zitten en de begeerde aanspraak op Israël en zijn zegen zal hun niet ontgaan.

Nu volgt het derde van de zeven woorden, die Jezus met de Samaritaanse vrouw heeft gewisseld (vs. 7, 10, 13 v. 16, 17 v. 21 vv. , 26). Het zevental is hier zeker evenmin toevallig als het tiental van geboden, het zevental van zaligsprekingen, van beden in het Onze Vader, van de laatste woorden aan het kruis. Het toont aan dat hier alles geteld en gewogen is, niets tegen Jezus' bedoeling door de loop van het gesprek is aangebracht, waarvan Hij de draad in de hand houdt.

13. Jezus antwoordde en zei tot haar: Een ieder, die van dit water drinkt, zoals het uit zo'n aardse, natuurlijke bron komt, zoals uw Jakobs bron is, die zal niet lang daarna weer dorst hebben. Al zodanig water, zelfs uit de allerbesteput geschept, is niet in staat een werkelijke en voortdurende bevrediging te schenken, evenmin als natuurlijk brood voor de noodzakelijkheid van sterven kan bewaren (Hoofdstuk 6: 58).

14. Maar wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik in tegenstelling met Jakob met het water van zijn bron hem geven zal, wanneer hij zich gelovig tot Mij wendt, die zal in eeuwigheid geen dorst meer hebben (Jes. 49: 10); maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springend tot in het eeuwige leven. Dat zal zijn binnenste vervullen met een heiligende levenskracht, die zich steeds verder uitbreidt en ontwikkelt en hem geschikt maakt voor de erve der heiligen in het licht (Kol. 1: 12).

Alles in ons wijst op een diepere behoefte, dan die door al Gods natuurlijke gaven vervuld wordt; alles rondom ons wijst op een hogere gave dan die in Gods hoogste en tederste gaven, die wij in het natuurlijke leven genieten, genoten wordt. In het diepst van onze ziel is een wond, een verborgen pijn, een schrijnend verdriet, dat door niets gestild wordt. Het is als het bloedig litteken van onze afscheuring van God. Wij pogen het op allerlei wijze te verbergen, te verzachten, te verdoven; waarom deinzen wij terug als God er naar wijst om het te helen? Wij erkennen in het inwendigst van ons hart een leegte, dat wij geheel ons leven bezig zijn met ijdele vermoeiingen van de geest aan te vullen; door vermaak, door arbeid, door wetenschap, door kunstgenoegen. En wanneer God zegt: "Open uw mond en Ik zal hem vervullen!" waarom horen wij Zijn stem, waarom willen wij Hem niet! Indien God ons met de aandoenlijkste, de hartinnemendste godsgaven overlaadt, niet slechts de staf van het brood, het helder bronnat, eerste en beste aller verkwikkingen, niet slechts de vermenigvuldiging van koren en most, maar ook gaven geeft als die van een hulp, die als tegenover ons is, maar ook die van de vrucht van de schoot, die een beloning is en wij bij al de verkwikking, die deze wateren geven, nochtans bevonden worden om weer te dorsten, nochtans bevonden worden om opnieuw te vragen: "wie zal ons, bij zoveel goeds, het goede doen zien!" moest het ons niet leren, dat de mensenziel aan alle Godsgaven tezamen genomen niet genoeg heeft en dat hij God zelf hebben, dat de Gever Zichzelf aan hem geven moet? En als nu het woord van

God ons zegt dat God waarlijk tot alle gaven dit toegedaan heeft, dat Hij Zichzelf gegeven heeft in Zijn Zoon, tot verzoening van onze zonden, tot herstelling van het goddelijk leven in Hem, tot hereniging met Hemzelf door de onverbrekelijke band van de liefde, zou het geen onvergeeflijke schuld zijn in ons, als wij, aldus tot God uitgedreven en door God tegemoet gekomen, nochtans ons wachtten om Hem in de armen te vallen, omdat daarbij behoort de betuiging: "Vader, ik heb gezondigd tegen U en ben niet waardig Uw kind genoemd te worden; maak mij als een van Uw dienstknechten. " Als deze belijdenis in al haar nadruk, in al haar omvang, in al haar wezenlijkheid, geen hinderpaal meer zijn zal om de ellende, die wij allen voelen, te klagen en te brengen, waar zij wezen moet en waar zij ons gebracht heeft, dan zal het nieuwe leven in ons doorbreken met al de krachten van dien. Want het nieuwe leven ontwaakt aan de borst van de God van het leven. Het nieuwe leven ontwaakt bij het kruis van Christus, waarin de arm van de Heere Zich openbaart om ons te redden, om ons de gaven te geven, die wij niet kenden en die wij niet begeren, maar waartoe wij werden uitgedreven door de ongenoegzaamheid van al het andere.

15. De vrouw bemerkte wel dat Hij van geestelijke en hemelse dingen sprak, maar had geen zin nader daarover te spreken en probeerde daarom als meerderen van haar soort in zo’n toestand gewoonlijk doen, zich spelenderwijs aan het verdere gesprek te onttrekken. Zij zei tot Hem: Heere, geef mij dat water, dat zo grote dingen teweeg brengt als Gij zegt, zodat ik, nadat ik daarvan gedronken heb, in eeuwigheid geen dorst meer heb en ik dus voortaan hier niet meer moet komen om te putten: zodoende wordt mij arbeid en moeite bespaard (Hoofdstuk 6: 34).

De Heere stelt, zonder Jakob te verkleinen tegenover het water, na welks drinken men steeds opnieuw dorst, totdat God de buik en het voedsel tezamen te niet doet, tegenover dit water van de dood, ook al ontspringt het levend uit de bron, het ware water des levens, dat de dorst van de ziel werkelijk stilt, de levende bron, die, als zij eens inwendig door de staf van het geloof uit de rots van het hart is geslagen, tot in het onvergankelijke leven ontspringt en stroomt.

Het "dit water" is in de mond van Jezus tevens een beeld van alle aardse genietingen, waarna spoedig de ledigheid in de ziel terugkeert en die de mens afhankelijk houden van uitwendige zaken.

Dat kon de vrouw niet ontkennen: "die van dit water drinkt, zal wederom dorst krijgen; " en wij kunnen het ook niet loochenen, dat geen water van de aarde en geen aards genot in het algemeen onze dorst naar volle verzadiging van lichaam en ziel kan stillen. Alles wat in de wereld is, alle troost van het schepsel, ook alle geoorloofde vreugde van vergankelijke aard draagt het opschrift: "die hiervan drinkt, zal weer dorst krijgen; heden verzadigd, morgen afgemat; wat is er, dat mij heden verheugt en morgen niet berouwt? En als nu al het vergankelijke een einde zal nemen en na het vergaan van de wereld tot lessing van de dorst van de wereld geen druppel water meer voorhanden zal zijn, ach, hoe zal de dorstende ziel van de wereldlingen dan doorboord worden met het woord: "u heeft uw goed, het water, dat uw tong verkoelt, ontvangen in dit leven (Luk. 16: 25)! Weer dorst krijgen hier in deze, eeuwig dorst hebben daar in gindse wereld, dat is het rampzalig lot van de aardsgezinden.

Die aan de pijp van de wereldse vrolijkheid zuigt, wordt nooit verzadigd - is het niet zo? Beken het, lieve ziel; al uw aardse vreugde, uw gezelschappen, uw bals, uw theaters, uw romans, uw maaltijden, uw kleren, uw reizen, uw kapitalen, uw acties en wat u meer van aardse goederen noemt, hebben zij ooit uw dorst gestild, uw geest ooit echt bevredigd, zodat u zou kunnen zeggen: nu ben ik verzadigd, nu ben ik rijk en heb genoeg voor het leven, voor het sterven, genoeg voor de tijd en de eeuwigheid? Al vloek ik niet alle die zaken, die ik zo even noemde, al wil ik niet zeggen: die dit water drinkt, zal ervan sterven, - is het niet minstens waar: die zal weer dorst krijgen; hij heeft er niet genoeg aan; hij wordt er niet zalig van? Zij eten en zijn toch niet verzadigd, zij drinken en het hart blijft dor, want het is louter bedrog.

Over de toestand van de uitverkorenen in het volgende leven, in de hemelse zaligheid, staat in Openb. 7: 16 : "zij zullen geen honger en dorst meer krijgen; " en in Openbaring . 21: 6 wordt gezegd van de tijd, als God alles nieuw maakt: "Ik zal de dorstige geven uit de fontein van het levende water om niet. " God geeft echter de Zijnen niet slechts brieven van volmacht tot het geluk. Ook in het droevige heden is Hij in Christus steeds voor de Zijnen de bron des levens; voor hen komt nooit een tijd, dat zij zouden wensen nooit geboren te zijn, omdat zij geroepen zijn in het water te gaan, terwijl zij, zoals Calvijn zegt, geheel droog waren.

Als hetgeen Christus geeft door het geloof in het inwendige leven is opgenomen, brengt dit de bevrediging van de behoefte aan zaligheid voor eeuwig teweeg, zodat men nooit het gemis van deze bevrediging gevoelt, omdat men dat nooit heeft. Op zichzelf heeft Zijn water, zoals Bengel opmerkt, onvergankelijke kracht en waar de dorst terugkeert, ligt het gebrek in de mens (hij verzuimt namelijk het te drinken), niet in het water. De uitdrukking in Sir. 24: 28 vv. , die van Mij (de Wijsheid) drinkt, die dorst altijd naar Mij, rust op een andere beschouwing, namelijk die van het voortdurend genot; hij dorst namelijk naar de voortdurende afwisselingen van verlangen en bevrediging, niet naar de eenheid, die uit deze momenten bestaat. Bij de negatieve werking van het niet dorsten komt vervolgens de positieve, waarbij "het water, dat Ik hem geven zal" met nadruk herhaald is: de in geloof toegeëigende gave van Christus zal haar leven in de gelovige zo krachtdadig in onvernietigbare volheid ontwikkelen, dat haar volle kracht in het eeuwige leven reikt. Bij het intreden in het rijk der heerlijkheid neemt hij deze inwendig levende macht van de opgenomen gave mee (vgl. Hoofdstuk 6: 27).

Het is duidelijk dat de Heere onder het levend water, dat Hij geeft, niet bedoelt Zijn leer, niet iets abstracts, in voorstellingen meedeelbaar, maar het element van Zijn leven zelf. Zo als Hij zegt: "Ik ben het brood des levens, " zo is Hij ook zelf het water des levens, omdat Hij aan de wereld het leven geeft (Hoofdstuk 6: 33 en 35). Het punt van vergelijking is bij het licht het verlichtende, dat kennis van de waarheid meedeelt en hierbij het water het verfrissende, verkwikkende, dat begeren en verlangen bevredigt. Hij bevredigt met het leven dat Hij geeft, alle zoeken van het menselijk hart in het vergankelijke, dat door voorwerpen uit het vergankelijke altijd maar alleen voor een tijd kan worden bevredigd; voor altijd en eeuwig. Hij geeft volkomen voldoening (Hoofdstuk 10: 10). Als een tweede eigenaardigheid van Zijn levend water wordt vervolgens Zijn scheppende aard voorgesteld; uit de eeuwige bron gevloeid, schept het zelf weer in het gemoed van degene, die het opneemt, een zelfstandige

bron van water (Hoofdstuk 7: 38. Sir. 24: 38 vv.); het bevredigt dus niet alleen de behoeften van het individu, maar maakt dit zelfs tot een vruchtbaarmakende levensbron voor zijn omgeving.

Die met Jezus in gemeenschap van het geloof treedt, die wordt Zijn Geest deelachtig, die heeft in Hem het pand en zegel van de gesloten gemeenschap en daarin leven en zaligheid; maar deze Geest wordt ook een levende bron in hemzelf, die wordt zijn geestelijke bezitting en openbaart in ieder Zijn werkingen op zelfstandige wijze. Hij is onafgebroken in hem werkzaam en in bestendige beweging tot een bepaald doel en dit doel is het eeuwige leven.

Jezus de juiste man voor de hevigste dorst van de menselijke ziel; 1) Om die te stillen; a) door hetgeen Hij hier beneden ons schenkt; en b) door hetgeen Hij voor hierboven ons belooft; maar ook 2) om die op te wekken a) door de herinnering aan de ijdelheid van alle aardse genietingen; b) door te wijzen op de ellenden van ons hart. (Naar GEROK).

De gelovige vindt in Jezus alles wat hem voor het ogenblik kan verzadigen en in eeuwigheid zal bevredigen. De dagen van de gelovige zijn niet vermoeiend uit gebrek aan troost, zijn nachten zijn niet lang door het gemis van hartverkwikkende gedachten; want Hij bezit in de godsdienst zo’n bron van vreugd, zo’n fontein van vertroosting, dat hij tevreden en gelukkig is. Werp hem in een kerker en hij zal goed gezelschap vinden, plaats hem in een woestijn en hij zal het hemels manna eten, sluit hem buiten allen omgang met vrienden en hij zal "de Vriend ontmoeten", die meer lief heeft dan een broeder. Stel al zijn verwachtingen teleur en hij zal zich verschuilen onder de rots der eeuwen; ondermijn de grondslagen van zijn aards geluk; zijn hart zal toch vast blijven en op de Heer vertrouwen. Het hart is onverzadelijk als het graf, totdat Jezus daar binnentreedt en dan is het een overvloeiende beker. In Christus is zo’n volheid, dat Hij alleen het een en het al van de gelovige is. De ware gelovige is zo volkomen verzadigd met de genoegzaamheid van Jezus, dat hij geen dorst meer heeft, behalve naar diepere teugen uit de levende fontein. Op deze liefelijke wijze zult u dorst hebben, ongelovige; het is geen dorst van pijn, maar van teder verlangen, het zal u goed zijn naar een diepere ondervinding van de liefde van Jezus te dorsten. In vroeger tijd zei iemand: "Ik heb mijn beker vaak in de bron neergelaten, maar nu is mijn dorst naar Jezus zo onverzadelijk geworden, dat ik smacht om mijn lippen aan de bron zelf te zetten en onmiddellijk daaruit te drinken. Is dit nu de stem van uw hart, gelovige? Voelt u dat al uw wensen in Jezus vervuld zijn en dat u niets meer verlangt dan Hem beter te kennen en in nauwer gemeenschap met Hem te staan? Kom dan gedurig naar de bron en neem van het water des levens om niet. Jezus zal u nooit beschuldigen van teveel te nemen, maar Hij zal u altijd welkom heten met de woorden: "Drink, ja drink overvloedig, o Mijn beminde!"

16. Jezus, die haar niet wilde loslaten uit de geestelijke banden, waarmee Hij haar had omstrengeld, zei tot haar: Ga heen, roep uw man en kom dan met hem hier; Ik ben bereid u dan beiden mee te delen van het levend water dat Ik heb.

17. De vrouw, beschaamd haar ogen neerslaand, antwoordde en zei: Ik heb geen man. Jezus zag nu door de Heilige Geest, die Hem zonder mate was gegeven (Hoofdstuk 3: 34), alle de omstandigheden van de vrouw, haar hele leven, hoewel zij hem persoonlijk geheel onbekend

was. Hij las die als in een opengeslagen boek (Hoofdstuk 1: 47 v.) en zei tot haar: U heeft het goed gezegd, toen u zich met betrekking tot die, met wie u samenleeft, u zo uitdrukt: Ik heb geen man.

18. Want u heeft vroeger, alle maar denkbare mogelijkheden van de huwelijke staat uitputtend (Luk. 12: 6, 52; 14: 19; 16: 28) vijf mannen gehad, maar u van de een na de andere weten te ontdoen en dien u nu heeft heeft u niet tot zijn werkelijke vrouw genomen; die is uw man niet. Dat heeft u met waarheid gezegd, omdat men bij man niet anders dan een echtgenoot bedoelen kan.

De uitleggers nemen het woord van de vrouw in vs. 15 meestal op als een trouwhartig woord, wel in groot onverstand, maar toch vol verlangen naar het wonderbare water van Christus gesproken. Zij nemen nu de aansporing van de Heere in vs. 15 aan als een zuiver voorwendsel om het door Hem voorzien antwoord uit te lokken en daaraan Zijn woord te verbinden, dat haar Zijn bovenmenselijk weten bekend moest maken en een nagel in haar geweten drijven. Wij kunnen ons noch met de ene noch met de andere opvatting verenigen; de eerste doet de vrouw teveel eer aan, omdat zij reeds als getroffen wordt voorgesteld, hoewel zij het woord in vs. 14 nog niet begrijpt en de tweede doet aan de eer van de Heere te kort, omdat zij Hem een berekening toeschrijft, die met de volmaakte openheid van Zijn wezen niet overeenstemt. Zeker kunnen menselijke leraars en opvoeders niet zelden in een toestand komen, dat zij aan een hen ter verzorging aanbevolene een eis doen, die niet in vollen ernst gemeend is, omdat men vooruit ziet dat de aangesprokene er niet aan voldoen kan; men doet dan die eis om beschaamd te maken. Hierom was het echter hier niet te doen en bovendien moeten wij, die geen onbedrieglijke wetenschap bezitten, maar alleen een morele overtuiging, tegenover de leugengeest ons maar al te dikwijls met de listigheid van de slangen behelpen, die vrij ver van de duiveneenvoud verwijderd is, terwijl de toestand van een met goddelijk weten en goddelijke macht toegerusten profeet hem veel meer toelaat recht door te gaan (2 Sam. 12: 7). Wij hebben nu boven bij de verklaring de bedoeling van de vrouw in vs. 15 geprobeerd duidelijk te maken volgens de opvatting, die de Engelsman Lightfoot aan de hand geeft en die geheel overeenstemt met het karakter tot hiertoe door de vrouw aan de dag gelegd. Zij is zeker getroffen, zij bemerkt de ernst van haar toestand, zij voelt zich door deze Joodse leraar gevangen; maar lichtvaardig en in de wereld verzonken, zoals zij nog is, heeft zij geen zin om zich nog vaster te laten aanvatten of bekeren en wil zich daarom aan de handen, die haar hebben aangegrepen, met een aardigheid ontworstelen. Deze plaats kan zeker zeer praktisch en met vrucht worden toegepast, als men op deze zeer gewone zelfhulp van de kinderen van deze wereld, waarmee zij de ernst van Gods woord proberen te ontgaan, wil spreken. Alle gewone scherts en spot met de bijbel of afzonderlijke uitspraken van haar, valt onder de rubriek van zodanige zelfhulp en is niets meer dan de worsteling van een vis, die aan de angel is geraakt, om daarvan los en weer in de ruimte te komen. Zo laat zich die ook in de regel daar horen, waar vooraf het woord van God zijn stem heeft verheven en hoe nadrukkelijker dat gebeurd is, des te luider verheft zich de tegenspraak. De Heere houdt in vs. 16 de vrouw, die over de terugtocht denkt, niet terug, door haar te verzoeken Hem nog nader aan te horen. De rabbijnse welvoeglijkheid van Zijn volk eiste, dat men zich niet lang met een vrouw, vooral niet met een vreemde, alleen onderhield. Maar ten anderen was de roeping, die de Vader Hem ten opzichte van deze vrouw had gegeven, nog niet vervuld; het gesprek met haar

was nog niet tot een zaadkorrel geworden, die vrucht kon dragen. Hij moest haar dus terug hebben en kon haar alleen terugkrijgen, als zij in gezelschap van haar man tot Hem kwam; daartoe nodigt Hij ze uit, zonder nog te weten (?) (vgl. Mark. 19: 32), wat een moeilijke opdracht Hij aan de vrouw doet met de woorden: "ga heen en roep uw man hier. " Dit woord in alle argeloosheid door de Zoon gesproken, is de pijl in de hand van de Vader, die bij de vrouw in het wit treft. Men miskent de tegenwoordigheid en medewerking van God in deze gehele zaak, als men het woord tot een pijl in de hand van Christus zelf maakt, maar wel treedt Christelijk goddelijk weten dadelijk in de plaats van Zijn vroeger menselijk niet weten, als het er op aankomt tegenover het woord van de vrouw: "ik heb genen man" zich te gedragen op een manier, dat deze bemerkte, wie Hij was, die tot haar sprak (vs. 10) en de gave van God erkende, die in Hem haar werd aangeboden. Een geheel gelijk intreden van ogenblikkelijk goddelijk weten in plaats van het vorige menselijk niet weten, zullen wij bij de boodschap van de zusters Maria en Martha in Hoofdstuk 11: 3 kunnen opmerken. Maar welk vrouwengedaante ziet nu het geestelijk oog van Jezus, als opeens Zijn hemelse Vader in de spiegel van het verleden en tegenwoordige Hem laat zien! Welke vleselijke weg is zij gegaan, aan welke lichtvaardige scheidingen heeft zij zich schuldig gemaakt; welk een verlaten tot nog dieper verzonken zijn is daarop gevolgd! Drie dingen zijn niet te verzadigen en het vierde zegt niet: "het is genoeg, " zo lezen wij in Spr. 30: 15 vv. Voor het tweede van deze vier zaken "een gesloten baarmoeder" staat hier een uitgezocht exemplaar tegenover de Heere. Bij de Samaritanen was de echtscheiding alleen in geval van echtbreuk toegelaten. Moeilijk kan men aannemen dat deze vrouw haar vijf mannen, de een na de andere door de dood zou hebben verloren; maar zij is de een na de andere ontrouw geworden en heeft zich ten slotte als bijzit aan de hals geworpen van een, die haar niet als vrouw wilde. Moest de Heere niet verschrikken, dat Hij Zich met zo’n vrouw had ingelaten? Zou Hij er niet voor terugschrikken om Zich nog verder met haar te bemoeien? Nu verkrijgt Hij ook op menselijke wijze hier bewustzijn ervan, wat een geschenk het eigenlijk is dat de Vader Hem geeft in de woorden (Jes. 49: 6): "Ik heb U ook gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde van de aarde; " want in deze vrouw treedt Hem een vertegenwoordigster van de heidenwereld tegemoet, die alle maar denkbare afgoden tot haar eigenlijke mannen heeft gehad (Deut. 4: 19) en die nu zo weinig lust heeft zich toe te vertrouwen aan de ware God, dat Hij integendeel Zich gedrongen zou hebben kunnen gevoelen, haar verre van Zich te houden. Maar Jezus legt wel, als Hij de vrouw haar geheel vroeger en tegenwoordig gedrag voorhoudt, zoals de Berleb. Bib. zich uitdrukt, de vinger op de wond, maar met zo’n zachtmoedigheid dat het schijnt, als vreesde Hij haar zeer te doen. Hij betuigt daarmee Zijn hemelse Vader, dat Hij ook met het geschenk van een heidenwereld van die soort, als zij is, tevreden is, aan de vrouw, dat Hij ook bij een toestand, als Hij van haar kende, zonder iets anders van haar te hebben vernomen, dan dat zij geen man had, Zijn aanbieding in vs. 10 en 14 in volle kracht liet blijven.

Dat wij met bovenstaande verklaringen van Dächsel niet instemden, gaven wij reeds door een vraagteken te kennen. Liever horen wij hier anderen. "De Heere, die alle verdere misverstand vermijden wilde, benam haar de gelegenheid om langer over deze zaak uit te weiden en bepaalde haar bij zichzelf, om haar aan haar zelf te ontdekken. Zij had nog geen behoefte aan het levend water dat Jezus geeft; zij wist nog niet dat zij een zondares was en dat moest zij toch weten, zou zij door haar kennismaking met Hem, de Behouder van de zondaren, deel aan

Hem verkrijgen. Maar wat heeft de mens niet al omwegen en uitvluchten tot zijn dienst, om niet tot de kennis en erkentenis van zijn eigen zondige toestand en verlorenheid te komen! Hij wil liever goede gedachten over zichzelf hebben en houden, dan kwade en toch kan men geen goede gedachten hebben over Jezus, of men moet kwade gedachten hebben over zichzelf. Roep uw man. Volgens de Joodse zeden was het niet geoorloofd met een vreemde gehuwde vrouw alleen te spreken; het wekte dan ook de bevreemding van de discipelen op, dat Jezus met een vrouw in gesprek was. De Heere zei dus enkel tot de vrouw wat de gewoonte meebrengt: "Roep uw man; " de dingen die Ik u te zeggen heb, mag Ik u niet buiten zijn weten zeggen. De zaak baart dan ook bij de vrouw geen bevreemding. Zij antwoordde en zei: "Ik heb geen man. " U ziet, de indruk van de ernstige woorden van de Heere is reeds zo groot bij haar, dat zij voor Hem de waarheid niet durft verzwijgen. Jezus zei tot haar: "U heeft het goed gezegd: ik heb geen man; want u heeft vijf mannen gehad en die u nu heeft, is uw man niet; dat heeft u met waarheid gezegd. " Er behoort grote wijsheid toe om goed te bestraffen. Zie hier, hoe de hoogste Wijsheid bestraft. De Heere zegt haar het voornaamste van haar leven en ontbloot de afzichtelijke wonden van haar zonden, maar slechts voor een ogenblik. Meteen laat Hij de zaak weer onaangeroerd en komt er niet weer op terug. Zo moeten ook wij doen bij het bestraffen: wij moeten het bestraffenswaardige niet herhalen, maar het eenmaal zeggen en daarmee genoeg. Of verwijt de Heere haar nu, dat zij zo slecht is? Nee, ook dat laat Hij aan haar zelf over te beproeven, maar Hij prijst haar waarheidsliefde en haar dadelijke bekentenis, ofschoon het nog maar een halve bekentenis was; want het kon evengoed betekenen dat zij nog ongehuwd was. Nochtans prijst de Heere haar, want het gekrookte riet breekt Hij niet en de rokende vlaswiek blust Hij niet uit. Het is dan ook het enige goede, dat er ook bij de grootste misdadiger overblijft, dat hij de misdaad rondborstig belijdt en zegt: Ik heb het gedaan. Daarbij, de Heere zoekt altijd naar een grond om er Zijn genade op neer te leggen. Ons schuldgevoel, ons ontwaakt geweten, ja het kleinste bewijs van onze waarheidsliefde en oprechtheid, wordt door de Heere tot zo’n van zichzelf onwaardige, maar door zijn verkiezing waardig geachte grond.

Duidelijk achten wij het dat Jezus, door hetgeen Hij van haar verborgen levenswandel verklaart, haar een proeve wilde geven van Zijn hogere kennis. De Evangelist schijnt haar althans als zodanig te hebben meegedeeld. De vrouw maakt uit het gezegde op dat Hij een profeet was (aan wie men de kennis van het verborgene langs bovennatuurlijke weg gewoonlijk toeschreef) en het was ver beneden de Heere, door de schijn van iets buitengewoons op anderen te willen werken, wanneer Hij zelf het best van allen wist dat hetgeen Hij zei, langs een natuurlijke en gewone weg tot Zijn kennis gekomen was. De gissing dat een van de voorbijgangers Hem een wenk zou gegeven hebben om Zich niet te diep met haar in te laten, omdat zij een verdachte persoon was, achten wij nauwelijks vermelding, veel minder weerlegging waardig. Reeds bij de geschiedenis van Nathanaël hebben wij over het vermogen van de Heere gesproken om de diepte van het gemoed, waarop Hij werken wilde, met onfeilbare blikken te peilen en ongetwijfeld had zich van het begin van de samenspreking af de verborgen mens van haar hart al meer en meer voor Zijn blikken ontsluierd. Meer bedenking heeft het gebaard dat de Heere met het woord: "roep uw man!" de schijn heeft aangenomen, alsof Hij haar voor een gehuwde hield en zo enigszins aan de waarheid te kort deed. Maar wij kunnen deze bedenking niet toegeven. Hij verzekert niet dat zij gehuwd was, maar neemt in haar geval, om haar op de proef te stellen, die veronderstelling

een ogenblik aan. Onoprechtheid heeft hier evenmin plaats als waar Hij later van de Emmaüsgangers afscheid nam en Zich hield alsof Hij verder gaan zou. Hij toonde immers meteen daarna dat Hij de vrouw volkomen doorzag. Zijn doel was geen ander dan haar tot die boete en dat schuldbesef te brengen, die Zijn gelovige erkentenis steeds vooraf moeten gaan en tevens haar verlangen naar die geestelijke goederen op te wekken, waarvan Hij reeds onder het beeld van levend water gesproken had. Zo staat dit woord juist op zijn plaats, als belangrijk keerpunt in het gesprek; en wat een schok het de vrouw gaf, wij merken het uit het antwoord van haar verrassing.

Die uitdrukking sloot tevens de ernstige beschuldiging in, dat zij met moedwil verborgen had wat zij, om de zuivere volle waarheid te spreken, op de vraag van de Zaligmaker had moeten antwoorden. Een hevige ontroering moet zich van haar hebben meester gemaakt, toen zij voelde hoe een vreemde, geheimzinnige hand de bladen van haar levensgeschiedenis omsloeg en de Godheid over iedere bladzijde het zuivere volle licht wierp; als het gevoeligste deel van haar geweten getroffen werd en in haar gemoed de overtuiging van haar schuld en gedachten aan dood, oordeel en eeuwigheid oprezen.

Jezus aan de Jakobsbron, of hoe de Heiland overal zielen probeert te winnen: 1) geen plaats is Hem te ongelegen, die Hij niet weet te gebruiken; 2) geen tijd is Hem te ongeschikt, die Hij niet ten nutte weet te maken; 3) geen ziel is Hem te slecht, die Hij niet weet aan te grijpen; 4) geen behoefte is Hem te sterk, die Hij niet weet te bevredigen.

19. De vrouw zei tot Hem: Heere (vs. 11)! a) Ik zie, uit Uw kennis van mijn omstandigheden, die U persoonlijk geheel onbekend zijn en U dus van boven zijn toegekomen (1 Kon. 14: 6. 2 Kon. 5: 26; 6: 12), dat Gij een profeet zijt. Nu zou ik graag Uw beslissing weten over de strijdvraag, die sinds oude tijden tussen ons, de Samaritanen en Uw volk, de Joden bestaat).

a. Luk. 7: 16; 24: 19. Joh. 6: 14.

20. Onze vaders hebben, sinds op de daar westelijk gelegen Gerizim 11: 31") een tempel stond en ook later, toen die verwoest was en in de plaats daarvan een altaar was opgericht, op deze berg de eigenlijke berg van zegen (Deut. 27: 12. Joz. 8: 33) aangebeden; en jullie, de Joden, zeggen dat te Jeruzalem, als de stad, die de Heere verkozen heeft (1 Kon. 8: 44. Ps. 132. 13) de plaats is, waar men volgens Deut. 12: 1 vv. moet aanbidden. Wie van beide partijen heeft nu gelijk?

De Heere heeft aan de vrouw, door haar de toestand van haar leven (vs. 17 v.) voor ogen te houden, zowel de schuld, die de oorzaak was, als de ellende, waarin zij zich heeft gestort, doe voelen. Daardoor is wel in de diepte van haar hart al iets verwekt, dat leiden kan tot een dorst naar het levend water, dat Hij geven kan. De dorst is echter nog volstrekt niet aanwezig in een mate, dat het al komen moest tot de bede van een ernstig verlangen naar zaligheid: "Heere! geef mij dat water!" Vele uitleggers zullen zo’n verlangen lezen in het voorleggen van de strijdvraag tussen Samaritanen en Joden, als was het haar te doen om in de angst van het geweten, dat haar aanklaagde, het ware heiligdom te leren kennen, waarheen zij zich moest wenden om de verzoening van haar schuld met offer en gebed te zoeken en de zekerheid van

de goddelijke vergeving te zoeken. Het is duidelijk dat die uitleggers te ver gaan, als zij de vrouw al zo’n taal in de mond leggen als die: "waar zal ik heen vluchten, ik beladen met zoveel zonden? waar kan ik redding vinden?" Maar van de andere kant is het ook geen zuivere vrouwenlist om het gesprek af te leiden van het punt, waartoe het gekomen is; het is ook geen zuivere nieuwsgierigheid om te horen, welke uitspraak de profeet, waarmee haar goed geluk haar hier heeft samen gebracht, doen zou in de strijdvraag, die al zo lang bestond. Zoals zij bij Zijn woord Hem zonder enige poging om te ontkennen, of te verschonen, gelijk geeft: "Heere! ik zie, dat Gij een profeet zijt", zo voelt zij ook reeds dat de vraag van groot gewicht voor haar zieleheil zou zijn, op welke plaats men Gods aangezicht moest zoeken. Ja zij is wel enigszins gaan twijfelen aan haar berg Gerizim, waaraan zij tot hiertoe, evenals aan haar Jakobs fontein met de fanatieke ijver van haar volk heeft gehangen. Zij voelt een gedachte aan die bergen, waarvan haar hulp kan komen, vanwege de profeet, die van daar tot haar is overgekomen en haar de grote nood voor ogen heeft gesteld, waarin zij verkeert, nadat Hij haar te voren daarop heeft gewezen dat er een Helper is uit al die nood van de ziel. Zo zullen wij de Heere wel verstaan, waarom Hij het genoeg acht als haar haar zonden in vs. 18 zijn voorgehouden en het gesprek op dat twistpunt laat overgaan. Daar waren zaken genoemd, die als zij eens scherp en bepaald zijn uitgesproken en kort en bondig beleden zijn, het best aan een verdere bespreking worden ontheven, maar hier was de weg gebaand tot het doel, dat het zaadkoren van het Evangelie nu kon worden uitgestrooid, zoals dan inderdaad de rede zeer snel van Gerizim en Jeruzalem op de Messias komt en haar toppunt verkrijgt in het woord: "Ik ben het, die tot u spreekt. "

Het is gemakkelijk op te merken, dat in het woord van de vrouw: "Heere, ik zie dat Gij een profeet zijt" twee zaken liggen: een belijdenis van haar zonden en tevens een eerste uitdrukkelijke erkentenis van Christus. Men bemerkt aan haar, dat zij zich getroffen voelt; zij erkent het woord van de Heere als waarheid en aan de andere kant slaat zij het eerst haar blik in Christus hogere natuur. Op het ogenblik dat zij haar zonde erkent, gaat voor haar ook het eerste licht voor de Heere op. Dat is altijd zo, als het oog gescherpt wordt voor hetgeen in de ziel aanwezig: is, dan is ook het oog geschikt om te erkennen wat in Christus gegeven is. Bij het eerste opflikkeren van inwendig licht is beide steeds tezamen: de kennis van zonde, die men verkregen heeft en de erkentenis van het woord dat Christus gesproken heeft. In deze zin is erkentenis van zonde altijd tevens de eerste stap tot kennis van Christus. Dit woord van de vrouw heeft een bijzondere vorm; het is niet meer dan een zwijgend toeluisteren; het is geen open, eerlijke, oprechte schuldbelijdenis. Toch neemt de Heere het aan; toch is Hij daarmee tevreden; wij vragen waarom? Was hier niets geweest dan die valse schaamte, die er niet toe komt om de zielstoestand, waarin men zich heeft gestort, te openbaren, die de wonden, die men zich met eigen hand heeft geslagen, niet bloot wil leggen, die de smaad, die men zichzelf bereid heeft, niet wil dragen, die weigert aan de waarheid eer te geven, zeker, de Heere, die deze verloren dochter nagaat, om haar te winnen zou ook nog een openlijke belijdenis haar hebben afgedwongen, die schaamte hebben overwonnen. Maar er zijn ook omstandigheden, waaronder de schaamte al een belijdenis is, zodat men het rokende lemmet zou uitblussen, als men meer wilde eisen. Er kan in de blos, die over de wangen komt, in het neergeslagen oog, of in enige smekende blik soms een dieper bewustzijn van zonde liggen, dan in een gehele schuldbelijdenis. Er zijn in het bijzonder naturen en de lichtvaardigen behoren daartoe, die men er gemakkelijk toe brengt om hun zonden te belijden, dan daartoe, dat zij inwendig door

hun schuld worden aangegrepen. Er is een punt, waarop men de ontkiemende toestemming van de waarheid zou veranderen in hardnekkige verstoktheid of in lichtvaardig zich afkeren, als men met ruwe hand de zwijgende instemming in een openlijke belijdenis wilde veranderen. Iets van die aard is ook bij de Samaritaanse vrouw het geval. Reeds is de schaamte de bewaarster van de kuisheid; hier is de schaamte het eerste bewijs van wederkerende kuisheid. Wij zien daarom hier weer de zoekende liefde van de Verlosser in de hele volheid van haar wijsheid. Christus neemt de toestemming van de vrouw aan en Hij kan dat ook, omdat zich daarmee een waarachtig verlangen naar vergeving, een wezenlijk verlangen naar heil, een werkelijk zoeken naar genade verbindt. Er is geen wezenlijke schuldbelijdenis, die zich niet verbindt met het zoeken naar genade. Er is geen ware smart over de zonde zonder de ernstige wens om van de zonde bevrijd te worden; over de zonde kunnen wij alleen berouw hebben bij het verlangen naar bevrijding van zonde. Zo is het ook bij de vrouw; zij vraagt plotseling naar de plaats van aanbidding. Ja dat bidden is het, waarin de berouwvolle ziel haar zuchten uitstort; het bidden is het, waarin de smart over de zonde het bedrevene voor Gods ogen stelt; in het bidden gebeurt het, dat de inwendig diep getroffen ziel de Heilige nadert met een: Heere, vergeef! Heere, help! Op de weg van het gebed ontvangt de zoekende ziel het antwoord van boven; op de weg van het gebed wordt de verscheurde band tussen God en mens bevestigd; op de weg van het gebed wordt men zich van de verzoening bewust (Hand. 9: 11). Is het niet, alsof ook de vrouw dit had vermoed, als zij plotseling naar de ware plaats van aanbidding vraagt? Wat uitwendig de schijn heeft, als wilde men ter zijde gaan, de indruk van de waarheid ontwijken, zichzelf weer ontvluchten, dat is inwendig een verborgen zoeken naar vergeving, een verlangen naar redding. De Heere heeft het ook als zodanig erkend; daarom wijst Hij haar op de juiste wijze van bidden, op de aanbidding in Geest en in waarheid; Hij leidt haar in de geschiedenis van de genade in, waardoor men alleen vergeving vindt; Hij zoekt haar nationaal oordeel te overwinnen, dat haar tot die erkentenis in de weg staat.

Nu zou men gemeend hebben dat zij meteen zou hebben laten volgen: O zeg mij, hoe deze grote zonde vergeven kan worden, waar dit deel van mijn verleden kan worden uitgewist? Leer mij, door welk offer ik die zwarte bladzijde uit mijn levensboek, die Gij in het licht van Uw waarheid geopenbaard hebt, kan vernietigen; - zo moet zij spreken, zou men gedacht hebben. Maar de menselijke natuur trekt zich, zolang het maar enigszins mogelijk is, terug voor de hand, die haar geweten aangrijpt; en zo poogde zij Zijn aandacht van zich af te leiden, door ze op een ander voorwerp te vestigen; en door een kerkelijk geschil over uitwendige vormen, die niets met het behandelde te maken hadden, ter tafel te brengen; haar geweten verder geheel buiten spel te houden. Onze vaders hebben op deze berg aangebeden en jullie zeggen, dat te Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden, als wilde zij zeggen: nu verlang ik over dit punt, dat mij persoonlijk aangaat, niets meer te horen, dit komt mij niet gelegen en is mij onaangenaam. Ik wenste meer te weten over gewijde plaatsen, over kerkelijke uitwendigheden, al wat Gij maar wilt; maar raak mijn geweten niet aan, of herinner mij niet meer aan mijn zonden.

Deze vraag draagt de diepste sporen van zielkundige waarheid. Zoals nog vaak de beschaamde overtreder de boetprediker wil doen verstommen door zijn rede op iets anders te leiden en wel op een punt, dat hemzelf belangstelling inboezemt, niet anders handelt de

vrouw. Maar zoals haar taal eergevoel zowel als schranderheid toont, blijkt er tevens godsdienstige belangstelling uit. Overigens was de aanleiding daartoe natuurlijk. Voor haar staat een Joodse profeet, in haar nabijheid beurt als tegenover Hem de Gerizim zijn statige top door de wolken; wat is eenvoudiger, dan dat zij het geschilpunt van de aanbidding te Jeruzalem of op Gerizim aanroert? Zij had er waarschijnlijk vaak over horen spreken. Zij aanbad nog altijd met haar landgenoten op de plek waar Johannes, Hyrkanus de Samaritaanse tempel vernielde. Jaarlijks zag zij hele menigten van bedevaartsgangers naar Jeruzalem opgaan. Eenmaal overtuigd dat zij een Joodse profeet voor zich ziet, kon zij ook een levensvraag als deze met vertrouwen voorleggen, wellicht in de hoop, iets ten gunste van haar nationale mening te horen. De Heere peilt haar bedoeling, maar ziet het tevens als een daad van vertrouwen aan, dat zij zich bereid toont haar overtuiging in een belangrijk geacht punt van godsdienstgeschil aan Zijn beslissing te onderwerpen. Daarom wil Hij haar niet verder beschamen en richt Zijn antwoord zodanig in, dat Hij niet alleen haar weetgierigheid bevredigt, maar haar ook voor de bedoelde ontdekking van Zijn Messiaswaardigheid bedachtzaam bereidt.

21. Jezus zei tot haar: Vrouw! geloof Mij, de grote en waarachtige profeet (Sir. 48: 25. 1 Makk. 14: 41), het uur komt, wanneer jullie de Samaritanen, noch op deze berg noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Er zal een tijd komen dat de verering van God, alhoewel zij nog steeds in een bijzondere plaats geschiedt, toch niet als onder het oude verbond door een goddelijk gebod aan een enkele bepaalde plaats gebonden is (Rom. 10: 4. Jes. 19: 18 vv. Mal. 1: 11).

22. Over de tegenwoordige staat van zaken moet Ik als Mijn oordeel uitspreken: a) Jullie, Samaritanen, aanbidden, wat u niet weet; u aanbid een God, van wie u eigenlijk niet weet wat u aan Hem heeft, omdat u Zijn voortgaande openbaring niet hebt aangenomen, maar die willekeurig met Mozes afgebroken hebt. Wij daarentegen aanbidden wat wij weten, een God, die ons wel bekend is (Hebr. 1: 1) en die nu ook Zijn raadsbesluiten tot hun einde leidt: b) want de zaligheid, die juist het einddoel van deze raadsbesluiten is, is uit de Joden, in Hem, die uit hen naar het vlees afstamt (Rom. 9: 5).

a. 2 Kon. 17: 29. b) Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18; 26: 4. Hebr. 7: 14.

23. Maar, om in tegenstelling tot die tegenwoordige toestand van zaken terug te komen op de in vs. 21 genoemde toekomst, het uur komt en is nu wat haar beginsel aangaat al begonnen, wanneer de ware aanbidders van God deVader van hun Heere Jezus Christus en in Hem ook hun Vader aanbidden zullen in geest en waarheid: want de Vader zoekt ook degenen, heeft een welbehagen in hen, die Hem zo aanbidden.

24. a)God is, zoals reeds uit het Oude Testament te zien is (Ex. 20: 4 v. Deut. 4: 15 vv.) een Geest (liever: God is Geest) en die Hem aanbidden, moeten Hem overeenkomstig Zijn wezen aanbidden in geest en waarheid.

a. 2 Kor. 3: 17.

Zijn antwoord is bewonderenswaardig. Hij wordt een profeet genoemd en profeteert inderdaad. Hij kondigt een hogere bedeling aan, waarin de strijd opgelost zal zijn, zonder dat de Samaritanen naar Jeruzalem ter aanbidding zullen moeten gaan of de Joden ter bedevaart naar de Gerizim. Men zal in God een Vader aanbidden en deze kinderlijke betrekking zal de nieuwe eredienst van al het plaatselijke en tijdelijke ontheffen, waaraan alle vroegere volksgodsdiensten gebonden waren; u kunt gerust zijn. Het recht waarop de Gerizim aanspraak maakt, zal ongetwijfeld vervallen; maar daarom zal het Jeruzalem niet gegeven worden. U zult de Joden niet hier doen komen; en de Joden zullen u niet dwingen tot hen te gaan. Beide volken zullen één groot gezin uitmaken, dat de Vader zal aanbidden. Wat een schat, aan iemand als deze vrouw geschonken! Alleen gehoorzaamheid aan de wil van de Vader kon Jezus zich zo diep doen neerbuigen. Na de toekomst op deze wijze getekend en Zijne onpartijdigheid zo boven alle verdenking verheven te hebben bespreekt Jezus de eigenlijke vraag en beslist haar ten gunste van de Joden, althans voor het verleden: te Jeruzalem wordt de levende God gekend, want Hij heeft besloten tot redding van de wereld van de Joden gebruik te maken. Men kent God slechts voor zover Hij Zich openbaart. De zetel van de openbaring is ook die van de ware godskennis. Door zich buiten de theocratie te stellen, hadden de Samaritanen zo de draad gebroken, die hen met de levende God had kunnen verbinden. Hun godsdienst was niets anders dan het eren van een abstract Godsbegrip. Zij kenden geen onafgebroken en geschiedkundige openbaring, maar stelden zich met een redelijk monotheïsme tevreden, zoals de Mohammedanen en deïsten van de tegenwoordige tijd. Het Godsbegrip nu, zodra het de plaats van God zelf inneemt, is een hersenschim en niets meer; en als zij aanbaden, wisten zij zelf niet, wie zij aanbaden. De Joden daarentegen waren onder de bestendige werking van de goddelijke openbaring ontwikkeld. Zij waren in de school van God opgevoed en deze voortdurende gemeenschap had hen de weg tot ware Godskennis gebaand. En waarom stond God met dit volk in deze bijzondere betrekking? Omdat zijn geschiedenis tot heil van de wereld strekken moest. Het heil heeft terugwerkende kracht. Want het had alle theocratische openbaringen veroorzaakt evenals de vrucht, ofschoon zij eerst tenslotte verschijnt, het eigenlijk beginsel van alle groeikracht is. Na de betekenis van het theocratisch voorrecht, dat de Joden verleend was, in het licht gesteld te hebben, keert Jezus tot het denkbeeld van vs. 21 terug en ontwikkelt het in al zijn verhevenheid.

Jezus wijst dus in de eerste plaats (vs. 21) daarop, dat het twistpunt tussen de Joden en Samaritanen in de toekomst alle betekenis zal verliezen. Wat de ondergang nabij is mag haar reeds nu niet terughouden, de trek van haar hart te volgen, dat mag zich reeds nu niet plaatsen als een scheidsmuur tussen haar en Degene, die haar levend water wil geven. Het "geloof Mij" knoopt zich vast aan het: "ik zie, dat Gij een profeet zijt" en dringt haar om aan deze belijdenis gevolg te geven.

Het "jullie" in Jezus' antwoord is zeker in de eerste plaats gericht tot de Samaritaanse en haar volksgenoten, "jullie zullen noch op deze berg noch te Jeruzalem aanbidden; " maar de reden, waarom zij noch met de ene zullen voortgaan, noch het andere daarvoor zullen aannemen, is dat het onderscheid zijn betekenis zal verliezen, dat niet de plaats meer zal invloed hebben op de rechtmatigheid en werkzaamheid van het gebed, maar geheel andere voorwaarden, die in vs. 23 v. genoemd worden. Daarmee hangt de naam samen, die de Heere hier reeds bezigt: "U zult de Vader aanbidden", want tot die aanspraak hadden de Samaritanen tot nu toe geen

recht, maar zij zullen het verkrijgen, als zij de ware aanbidding van God zullen leren; die deze leert en toedeelt is toch dezelfde, in wie wij Gods kinderen worden.

Het "U aanbidt wat u niet weet, wij aanbidden wat wij weten", wil zeggen dat die God, die de Samaritanen aanbidden, voor hen een God was, van wie zij niets begrepen, maar de Joden beter bekend was. Hier wordt in het onzijdige van God gesproken, omdat niet Hij voor Zichzelf het is, die niet de Samaritanen, maar wel de Joden kennen, maar zij weten niet wat zij aan Hem hebben, namelijk dat Hij een God van zaligheid, een God van verlossing is, want dit leert de profetie, die de Samaritanen verworpen hebben. Zo'n juiste kennis van God is dus alleen in Israël, want daar is de juiste plaats van de zaligheid. Daar berust dus ook Zijn toekomst en zolang het nog niet geopenbaard is, moet het daar worden gezocht. Maar nu is het juist komende en wel in Jezus' persoon; daarmee houdt de betekenis van die plaats van aanbidding op, Jezus is in de plaats daarvan getreden, de ware betrekking tot God is van die tijd af niet meer plaatselijk, maar persoonlijk namelijk door Hem teweeggebracht en door de gemeenschap met Hem in de Geest.

Nadat Jezus in de vrouw, de trotse Samaritaanse, evenals te voren de onbezorgde zondares had verootmoedigd, verkondigt Hij haar een nieuwe godsdienst, waarvan het begin reeds in de ware aanbidders aanwezig is. De Geest en de waarheid Zijn de heilige bergen van de aanbidding voor haar, de tempelruimte, waarin zij als bidders staan. En zulke aanbidders zoekt God, in zulken daalt Zijn Geest neer, met hen alleen treedt Hij in een eeuwige gemeenschap van het leven. Dat is overeenkomstig Zijn wezen.

Het: "De Vader zoekt ook degenen, die Hem zo aanbidden, " zegt de Heiland als een vriendelijke toespraak aan het hart van de vrouw.

Naar buiten hadden wij het gezocht, wij worden naar binnen gewezen. Doe binnen in u uw werk en zoekt u enige verheven, enige heilige plaats, geef u inwendig aan God tot een tempel. U wilt in een tempel bidden, bid in uzelf; want de tempel van God is heilig, die u bent (1 Kor. 3. 17). Maar wordt eerst een tempel van God; want die Hem aanroept uit Zijn tempel, die wil Hij verhoren.

Het hart moet met Gods hart verenigd zijn, de geest met Gods Geest; de inwendige mens moet zich onder het licht van de goddelijke waarheid plaatsen, dan geschiedt het aanbidden van God in geest en waarheid.

Vs. 23 en 24 bevatten het positieve gedeelte van het in vs. 21 begonnen antwoord, wat voortaan geen betekenis meer zal hebben, zei vs. 21; wat alleen blijven zal, verklaren vs. 23 en 24 vv. "Het uur komt en is nu", zegt de Heere; want omdat Hij reeds verschenen is en het geloof in Hem, hoewel nog slechts bij weinigen, toch reeds aanwezig was, was ook de veronderstelling en de voorwaarde van de aanbidding gegeven, die nu spoedig alleen van kracht zou zijn en in die mate zich moest uitbreiden, als de gemeenschap met Christus door het geloof de wereld vervulde. Daarom is ook God twee keer met de Vadernaam genoemd, die de Nieuw Testamentische betrekking uitdrukt. De "ware" aanbidders zijn degenen, die de naam van aanbidders werkelijk waard zijn, omdat zij in waarheid geven wat de naam zegt;

wat hun aanbidding karakteriseert, is gezegd in de woorden, in geest en waarheid; beide staan zonder lidwoord, omdat hier geest en waarheid alleen als tegenstelling staan tegenover de gesteldheid, die tot hiertoe voor de ware aanbidding nodig was. Tot dusverre bepaalde de juiste plaats de rechtmatigheid van de godsdienst; onder het Nieuwe Testament zal niet iets, dat uitwendig bepaald en gegeven is, maar geest en waarheid datgene zijn, dat de godsdienst voor God welgevallig maakt. Als echter geest en waarheid niets anders te kennen gaven, dan wat vele uitleggers daarin gezegd zien, namelijk de subjectieve voorwaarden van ieder waar gebed, dat het in geest, dat is met aandacht en in waarheid, d. i. met oprechtheid van gezindheid moest gebeuren dan zouden de woorden over de nieuwe orde van zaken niets eigenaardigs zeggen; want deze subjectieve voorwaarden waren al in het Oude Testament geëist en aanwezig (Ps. 50: 8 vv. ; 51: 18 vv. Jes. 29: 13; 57: 15 enz.). Maar omdat de gemeenschap met God, die door de zonde was afgebroken, nog niet wezenlijk hersteld was, was die subjectieve verhouding niet genoeg, maar er was nog behoefte aan voorafbeeldende bemiddeling door offeranden en voorgeschreven vormen van de godsdienst, die aan plaats en tijd bonden. In het Nieuwe Verbond zijn deze trappen van voorbereiding overwonnen; in de plaats van de afschaduwing en de beelden is de werkelijkheid en waarheid van de verzoening met God gekomen en de Geest geeft getuigenis aan onze geest, dat wij kinderen van God zijn. Hier is dus niet slechts de verheffing van de menselijke geest tot God bedoeld, als de Heere hier spreekt van de aanbidding in Geest, maar die toestand, waarin onze geest het onderpand en de verzekering van de goddelijke Geest heeft, dat wij tot God mogen naderen als tot een verzoend Vader en waar wij zo met het vertrouwen van kinderen bidden, waarin de Geest van Jezus Christus het "Abba, lieve Vader" roept (Gal. 4: 7. Rom. 8: 15). Daarmee hangt samen, dat al het bemiddelende schaduwwerk van het Oude Testament in de tijd van het Nieuwe ophoudt en zonder betekenis wordt; want de leden van het laatste bidden in waarheid, niet in beelden en symbolen, niet in ceremoniën, die de betrekking afschaduwen, die in hen nog niet is gegeven. Zo is de aanbidding van het Nieuwe Verbond, naar haar niet alleen subjectieve, maar tevens objectieve door God gewerkte aard tegenovergesteld aan het onvolkomene van het Oude, voor zo verre het tot onderwijzing van de Samaritanen nodig was. Zulke aanbidders nu zijn het ook, die de Vader zoekt of begeert, waarnaar Hij verlangt, waarom het Hem te doen is; en vs 24 past als een nieuw punt daarbij, daar eerst door de herstelling van deze ware dienst de aanbidding in overeenkomst moet zijn met haar voorwerp, dat God is. Dat God Geest is, is niet de nieuwe nog onbekende openbaring, die Jezus geeft; daarvan waren reeds alle gelovigen van het Oude Verbond zich wel bewust. Hij zou niet de God van de geesten van alle vlees hebben kunnen heten (Num. 16: 22), als Hij niet zelf als Geest was gedacht en in zijn "God" en "Geest" parallel aan elkaar geplaatst. Maar juist daarom was de Oud-Testamentische godsdienst, naar bepalingen van plaats en tijd ingericht, nog niet die, die met Gods wezen overeenkomstig was; pas de nieuwe tijd, die in en met de persoon van Jezus begint, lost de vroegere onvolkomen betrekking op en stelt een aanbidding in, zoals Gods wezen die eist. Dat deze aanbidding in geest en waarheid zich met uitwendige vormen kan omkleden, tijden en plaatsen in aanmerking en in haar dienst kan nemen, wil de Heere niet loochenen, maar afhankelijk van deze uitwendigheden, aan die gebonden is de aanbidding niet meer; zij behoren niet meer tot het wezen daarvan, maar zijn overgelaten aan de vrije bepalingen van de leden, zowel als van de gemeente van gelovigen om redenen van orde, doelmatigheid en gepastheid; zij kunnen daarom in de loop van de tijd en naar behoefte afwisselen, zonder dat de aanbidding zelf daardoor schade zou lijden.

De mens heeft behoefte aan het uitwendige, om tot het geestelijke te worden geleid en het geestelijk leven moet kwijnen, als daaraan dit steunsel wordt ontnomen; toch volgt uit Christus' woorden de regel, dat alle overladen met uiterlijkheden in de cultus moet vermeden worden, omdat die zo makkelijk, in plaats van de geest op te wekken, die overweldigen kan en bij het uitwendige kan doen blijven staan.

"Geest is God", zo zegt de Heere. Wat wil Hij ermee zeggen? Allereerst toch wel dit: Stel u niet voor dat God aan een bepaalde plaats gebonden is. Meen dus niet dat, om Hem te ontmoeten, dicht tot Hem te naderen vereist wordt, te reizen herwaarts of derwaarts. God is hier niet meerder of minder dan ginds. Op de toppen van de bergen bent u niet dichter bij Hem dan in het diepste dal. Omdat Hij geest is, vervult, doordringt Hij met Zijn werking en kracht alle dingen. Alles rust in Hem; alles werkt door Hem. Nooit en nergens hoeft u te vragen of God u niet hoort of ziet. In het hart van de woestijn, in de diepte van de zee, overal omringt Hij u. Als u de voet zette op een plekje, waar nog nooit een mens was doorgedrongen, dan zou u niet twijfelend hoeven te vragen, of God ook daar wel wezen zou. Hij is er, Hij voorkomt er u en u bent er geen schrede verder van Hem gescheiden dan in de prachtige tempel van Jeruzalem. Dit is zeker de zin die in het woord van de Heere "geest is God" het meest voor de hand ligt. Men mene echter niet dat wij voorts bij geest te denken hebben aan iets zo nevelachtigs en onbestemds, dat er van Gods persoonlijkheid eigenlijk niets meer overblijft. Wij kunnen ons geen geest denken zonder zelfbewustzijn. Indien nu het wezen van God door de Heere Jezus Christus omschreven wordt als geest, dan spreekt het als vanzelf, dat wij ons God hebben voor te stellen als iemand, als een persoon; als wetend dat Hij is en wat Hij is. Het gaat niet aan om bij het woord geest te denken aan God als de absolute, d. w. z. als een wezen, van Wie wij eigenlijk niets stelligs kunnen zeggen. Geest is zelfbewustzijn en zelfbewustheid, is persoonlijkheid. Voorts doet geest denken aan rede en vrijheid. Over de vraag of God een vorm heeft, geeft het woord van de Heere, dat God geest is, geen licht. Ten onrechte leidt men er uit af, dat God, die geest heet, geen vorm kan hebben, omdat Hij dan beperkt zou zijn - maar wel leert het ons, dat Hij is de hoogste rede, die nooit iets doen of denken kan, dat ongegrond is, dat Hij handelt met de meest volkomen vrijheid, niet gebonden door de stof, maar haar beheersende, haar gebruikende tot Zijn doel. God is geest. Het wil dus zeggen: God is niet gebonden aan een bepaalde plaats op aarde. Wij hoeven Hem niet te gaan zoeken hier of ginds. Ook is Hij een vrij en redelijk persoonlijk wezen. Hoe moeten wij Hem nu aanbidden? De bedoeling van de Samaritaanse vrouw was in de eerste plaats te weten, waar men aanbidden moet. Is God geest, dan moeten wij geen onderscheid maken tussen de ene plaats en de andere. Is God overal, dan is het een plekje in heiligheid niet boven het andere te stellen. Geen plaats is op zichzelf heilig. Om dicht tot God te naderen, is het geen vereiste dat wij ons opmaken naar deze of gene tempel. Bedevaarten zijn eigenlijk voor Christenen een daad van ongeloof aan de belijdenis: "God is geest. " Elk huis, elk stipje in het heelal, uw plaats in de reiswagen van uw binnenkamer, het stille wond, de drukke markt, de wijde zee; o God, Uw tempel is overal! Wij hebben geen heilige en geen onheilige grond. God is hier niet dichter bij ons dan ergens anders. Tempels in de eigenlijke zin van het woord hebben wij niet meer. Wij hebben bedehuizen en wat wij daar verrichten, kunnen wij op elk ogenblik evengoed overal elders verrichten. God is evenzeer op onze zendingsfeesten, op onze kleine samenkomsten als bij onze gewone godsdienstoefeningen in onze kerkgebouwen. Laat in een zaal, voor welk doel ook gemeenlijk gebruikt, Gods woord

lezen en prediken, laat er een lied aanheffen, de Heere tot prijs en u ontmoet er God evengoed, als u in de eerwaardigste kathedraal dit kunt doen. Wij hoeven het heerlijke van die waarheid niet met vele woorden aan te tonen. Het is zo'n verblijdende gedachte, dat wij overal tot Hem gaan kunnen, naar Wie ons hart verlangt, meer dan het hart schreit om de waterstromen. Is hier nu mee gezegd dat wij onze bedehuizen sluiten kunnen om een ieder in zijn eenzaamheid God te aanbidden? Zeker niet. Wij kennen toch allen het gemeenschapsgevoel, dat ons dringt om op de dag des heren en wanneer zich ook de gelegenheid daartoe aanbiedt, Gods aangezicht te zoeken en Hem tezamen openlijk te vereren. Maar wij kunnen dat desnoods evengoed buiten de kerk, in het open veld, in de meest onbeholpen plaats. Ja, de beste tijden voor de kerk zijn het geweest, toen men samenkwam in bossen en woestijnen, in catacomben en op het veld. Als wijzelf geestelijke mensen worden, dan is er een middel van gemeenschap tussen Hem, die Geest is en ons hart. Dan wordt het verkeer met God als het element, waarin wij leven. Dan hoeven wij niet op een berg te klimmen of te reizen naar een heilig oord, om er God te vinden. Dan zijn er in onze kalender geen vooruit aangestreepte heilige dagen, wier licht op tal van andere dagen een soort schaduw dalen doet. Dan is er in onze taak, in onze arbeid niet een tak of vak, waarvan wij zeggen: "hier is God buiten", maar Hij doordringt alles met Zijn geest. Wel zal het ene ogenblik ons dichter doen zijn bij Hem dan het ander. Of liever: wij zullen het misschien straks levendiger voelen dan nu, hoe dicht Hij bij ons is - maar scheiding zal er niet meer zijn. En daarom zal onze aanbidding ook in waarheid zijn. Er is zoveel schijn, er zijn zoveel vormen. Hoe menige handeling, die een gebed wordt genoemd, is vreemd aan alle verheffing tot, aan alle gemeenschapsoefening met God. Hoe menig ernstig, hoog ernstig woord is in de mond van hem, die het spreekt, een klank en niets meer. Hoe menige ons door anderen en door onszelf als edel toegerekende daad, is wel bezien, niets andere dan een deelnemen aan een handeling, waarvan men zich geen rekenschap geeft en waarbij men denkt aan zijn bedrijf, aan zijn ontspanning, ja, waar al niet aan? God vraagt naar waarheid in het binnenste en Hij hoeft, wanneer ze daar wordt aangetroffen, ook niet naar waarheid te zoeken in ons leven. Hoe gelukkig dat wij de weg weten om tot het bezit van die waarheid te komen. De Geest van de Heere is het, die in de waarheid leidt. Hij verbreekt in ons de dubbele macht van de onwaarheid en de zinnelijkheid. Hij herstelt in ons binnenste de vrede en de gemeenschap met God, Hij maakt ons hoe langer hoe meer geestelijk en Hij voert ons hoe langer hoe dichter tot God, door ons steeds meer aan Hem gelijkvormig te maken.

Wat een woord! Geheel het Evangelie is er in uitgesproken. Immers, God als Vader te aanbidden, is een kind van God te zijn en wie is een kind van God, dan die gelooft in de naam van de eniggeboren Zoon van God. Dezen ontvangen de macht om Gods kinderen te worden, en voor dezen ja, is God enkel Vader en deze aanbidden Hem enkel als kinderen zonder knechtelijke vrees, in kinderlijke eenvoudigheid en oprechtheid, met de Heilige Geest in hun hart, die hen in alle waarheid leidt. Van die Heilige Geest was er tot nu toe sprake geweest onder het beeld van het levende water; nu wijst de Heere aan, waarvoor de Heilige Geest volstrekt noodzakelijk is: Zonder Hem geen ware aanbidding van God. De Heere herhaalt hetzelfde woord, maar met een belangrijke verklaring. God wil naar Zijn wezen gediend zijn; niet door uitwendige lichamelijke dingen, door schaduwen en ceremoniën, door tijdelijke en plaatselijke gebruiken, maar innerlijk met het hart en de ziel. Niet alsof de dienst van God zich in niets uiterlijks zou moeten openbaren, nee, maar het uiterlijke moet de waarachtige

uitdrukking zijn van het innerlijk geheiligd gemoed. De zaak zal ons duidelijk worden, wanneer wij indachtig blijven dat God Geest, Heilige Geest zijnd, ook niet in waarheid kan gediend worden, dan, zoals wij zo-even zeiden, in en door de Heilige Geest. Alle vleselijke, zuiver natuurlijke, menselijke Godsverering wordt hiermee verworpen. Niemand kan Christus in waarheid erkennen voor de Heere, dan door de Heilige Geest en evenzeer kan niemand de Vader wezenlijk kennen en dienen, dan door de Heilige Geest. Daarom is het grote doel van Christus' komst op aarde om de Zijnen, na de vergeving van de zonden de gave van de Heilige Geest deelachtig te maken.

26. Jezus gaf haar nu ook werkelijk zonder verdere terughouding te kennen wie Hij was en zei tot haar: Ik ben het, de Messias, de profeet, zoals u Mij genoemd heeft (vs. 19), Ik, die met u spreek (vgl. Hoofdstuk 8: 25 en 9: 37).

Het is verkeerd wanneer men het woord van de vrouw in vs. 25 opneemt als een nadere poging om het gesprek af te breken en de haar onaangename verdere verklaringen te ontwijken, haar zelfs op gelijke lijn plaatst met Felix, Hand. 24: 25. Het is ook ten onrechte als men het zo opvat, als wilde die vrouw zeggen dat dergelijke zaken, als Jezus hier voorstelde, te wonder en te hoog waren, dat zij ze niet kon begrijpen en de zaak dus moest worden uitgesteld tot de toekomst van de Messias. Integendeel heeft de vrouw wel begrepen dat het woord van de Heere in vs. 23 : "De Vader zoekt ook degenen, die Hem zo aanbidden", een uitnodiging bevat om over te gaan in het nieuwe godsdienstige gezelschap, dat boven de Joodse theocratie verheven was. Die vereniging bestond reeds in haar begin, zoals het "en is reeds nu" aanduidt, dat waarschijnlijk met een heenwijzen op de zo-even uit de stad tot de fontein terugkerende en van de hoogte neerdalende discipelen (vs. 8 en 27) werd gesproken. Zij is ook geneigd om zich te verbinden met de aanbidders in geest en waarheid en vermoedt enigszins dat Jezus Zich aan haar wil voorstellen als die Godsgezant, door wie de Vader de ware aanbidders probeert te winnen, dat Hij juist tot dat doel naar Samaria was gekomen en juist in die zin Zich dadelijk de Gever van levend water had genoemd. Maar dan moest Hij toch, zo is haar mening, geen gewoon Joods Rabbi, dan moest Hij, zo niet de verwachte Messias zelf, toch ten minste diens voorloper en heraut zijn (Hoofdstuk 3: 29). Zij wil dus de zaak, waarbij het gesprek in vs. 21-24 is gekomen, niet uitgesteld zien, zij wil die tot aan het laatste beslissende punt uitgewerkt zien, waar het "het uur komt" ook voor haar in de bij haar opgewekte behoefte uitloopt in het "en is nu". Wat het Messias-geloof aangaat, zo was dit verre van de Samaritanen, die de goddelijke openbaring met Mozes hadden afgebroken en het profetische woord van het Oude Testament hadden verworpen: het was toch juist het profetische woord dat dit geloof moest opwekken en ontwikkelen. Maar nu was juist Sichem een plaats, waartoe volgens het bericht van Jozefus Joodse overlopers graag hun toevlucht namen en daar voorbij de Jakobsbron leidde juist de rechte weg tussen Jeruzalem en midden Galilea. Wij bevinden ons dus met onze geschiedenis op de schouwplaats, waar de Joodse Messiasverwachting het meest haar invloed op de Samaritanen uitoefende, zodat zij dit in hun godsdienstig bewustzijn opnamen; zij verklaarden die echter volgens hun overige godsdienstige meningen. Zij noemden de Messias Hattabeh, de wederkerende en dachten zich daaronder volgens Deut. 18: 15 de terugkerende Mozes; zij zagen Hem vooral als de profeet, als goddelijk leraar, die de volle waarheid zou openbaren. Het woord van Christus in vs. 21 vv. slaat dus een verwant snaar in de godsdienstige meningen van de vrouw aan en deze snaar

geeft haar klank in hetgeen zij daarop antwoordt, als wilde zij zeggen: "Wat Gij daar zegt, dat is het immers, wat wij van de toekomst van de Messias verwachten. " En nu is ook het woord: "de zaligheid is uit de Joden" bij haar in een vruchtbare grond gevallen; zij noemt Hem die komen zal, niet met Zijn Samaritaanse, maar met de Joodse naam "Messias" en nadert deze Jood, tegenover wie zij staat, op geestelijke wijze zo, dat er nog maar één stap is, om Hem als Messias te erkennen en aan te nemen. De laatste stap mag zij echter niet zelf doen, deze stap moet Hij doen en Hij doet die, als Hij zegt: "Ik ben het, die met u spreek". Als later de Samaritanen in vs. 42 nog een stap verder gaan in hun belijdenis en de Christus, die zij in Jezus hebben gezien, de Heiland van de wereld noemen, dan is dat een vrucht van het twee daags onderricht, dat hen door de Heere ten deel geworden is. Misschien heeft Hij hen gewezen op de plaats Gen. 49: 10 en hen gepredikt van de Silo, die de volkeren zullen gehoorzamen. Uit zichzelf hebben zij de plaats wel niet als een Messiaanse opgevat, maar haar, zoals uit latere Samaritaanse voorstellingen blijkt, op Salomo toegepast (totdat deze kwam zou de aangematigde scepter van Juda niet wijken, maar van deze af, die de tovenaars aanhing, niet meer bij die stam blijven. - "Indien gij wist, wie Hij is, die tot u zegt" - deze woorden worden leven in de ziel van de vrouw; haar blik is gevestigd op de profeet, wiens rede als een scherpe pijl haar hart heeft getroffen. - Zou Hij het zijn? Zou Hij de Messias zelf zijn? Zij durft het niet geloven, hoewel haar hart in nooit gekende vreugde de bruidegom tegen huppelt. "Ik weet, dat Messias komt, " zegt zij; wat zij als Samaritaanse ooit van een Messias gehoord heeft ontwaakt nu in haar en zij zou de Messias erkennen, ook al kwam Hij en de Zaligheid met Hem uit de Joden. "Die zal ons alle dingen verkondigen" mij en mijn arm volk. Wat Gij nu hebt gesproken van levend water, van de Vader, van aanbidding van de Vaders in Geest en waarheid, dat en alles wat tot onze zaligheid behoort, zal Hij ons vrij uit verkondigen en zal ons tot volkomen begrip leiden. O, dat Hij spoedig kwam! en omdat Gij zegt: "de ure komt en is nu" is Hij misschien reeds gekomen? O, als Hij gekomen is, dan - Verder laat Jezus haar niet spreken en vragen; Hij snelt haar verlangen tegemoet als de vriend, die in het werk als Heiland snel is als een ree.

Onder de Joden gedroeg Jezus Zich ten opzichte van Zijn Messiaanse waardigheid behoedzaam, terughoudend (MATTHEUS. 16: 20); de reden lag in het politieke karakter van de Joodse Messiasverwachtingen (Hoofdstuk 6: 15). Deze reden viel bij de Samaritanen weg.

Het: "Ik ben het, die met u spreek" is het zevende en laatste woord van Jezus; daarmee is de zevenvoudige gang van woord en wederwoord samengesloten tot een vaste welgevormde ring, elke afwisseling van vraag en antwoord geeft een bepaalde, duidelijke voortgang van gedachten te kennen.

Hoe zullen wij de verbazing schetsen, die zo’n verklaring bij de vrouw moest doen ontstaan? Beter dan uit woorden blijkt die uit haar stilzwijgen en haar gedrag in vs. 28 v. Enige ogenblikken te voren was zij nog onbekommerd en met aardse gedachten vervuld, daar gekomen en nu is zij een gelovige geworden, ja zelfs een zendelinge van Jezus. Op welke manier heeft de Heere haar die hoogte doen bereiken? In Zijn gesprek met Nikodemus had Hij in het begrip van het koninkrijk van God, dat het gemoed van de Farizeeër geheel innam, zijn uitgangspunt gekozen; onverbiddelijk had Hij daaruit de praktische gevolgtrekkingen afgeleid, want Hij had een man voor zich, die met de leer van de wet vertrouwd was.

Vervolgens had Hij hem in een diepzinnig onderwijs de verhevenste waarheden van het koninkrijk van God onthuld, door die waarheden met een treffend voorbeeld, aan het Oude Testament ontleend, in verband te brengen en achtereenvolgens met de Fenicische vooroordelen te vergelijken. Nu daarentegen, in Zijn onderhoud met een onkundige vrouw, gaat Hij van iets alledaags uit: het water van de put. Door enige tegenstellingen verheft Hij haar tot het begrip van het eeuwige leven, dat de dorst van het menselijk gemoed voor altijd stilt. Eerst wekt Hij zo in haar de behoefte aan geestelijk leven, boezemt haar vervolgens door een profetische uitspraak vertrouwen op Zijn wijsheid in, schetst haar de toekomst en geeft op deze manier een onderricht, dat even rechtstreeks voor de bijzondere omstandigheden van deze vrouw geschikt was, als de openbaring van de hemelse dingen aan de innige behoefte van Nikodemus beantwoordde. De Farizeeër openbaart Hij Zich als de enige Zoon, zonder Zich echter voor de Christus te verklaren. Tegenover de Samaritaanse vrouw past Hij deze titel zonder schroom op Zich toe; toch hoedt Hij Zich haar met de diepzinnige leerstukken van de Menswording en verlossing bekend te maken, omdat zij op de weg van het godsdienstige leven en de geestelijke kennis nog slechts de eerste stap gedaan had.

De vrouw geeft bewijzen van de waarheid van haar gemoedsverandering, als zij, door de komst van de discipelen gestoord, de kruik laat staan en heengaat om voor haar landslieden een heilsbode te worden.

27. En daarop, nadat het in vs. 25 en 26 meegedeelde plaats had, kwamen Zijn discipelen, die de stad al weer verlaten hadden, toen Jezus het woord in vs. 23 sprak en verwonderden zich dat Hij met een vrouw sprak, aangezien Joodse Rabbijnen zich nooit in een gesprek met een vrouw begeven. Nochtans zei niemand van hen, in eerbiedige terughouding en betamelijke bescheidenheid: Wat vraagt Gij, wat zoekt Gij bij haar? Wat hebt Gij met haar te doen? (vs.
7. of: Wat spreekt Gij met haar?

De gewoonte van de Rabbijnen om gesprekken met een vreemde vrouw te vermijden, heeft haar reden eensdeels in de Oosterse zeden, die een strenge beperking in de omgang met het vrouwelijk geslacht verlangden, aan de andere kant in de verachting van het vrouwelijk geslacht, dat men voor godsdienstige onderrichting ongeschikt hield. Onderhoud u niet lang met een vrouw, zo luidden hun voorschriften, zelfs niet met uw eigen vrouw; die zijn dochter in de wet onderwijst, is als iemand die dwaasheid doet; liever moet men de woorden van de wet verbranden, dan die aan de vrouw te leren. Onder zulke vooroordelen groot geworden, houden nu ook de discipelen hun Meester voor te goed (vgl. MATTHEUS. 19: 13) om met een vrouw en nog wel met een Samaritaanse te spreken; het doet hun leed, dat zij zo lang afwezig waren, dat Hij intussen misschien genoodzaakt was geweest van haar een dienst te begeren. Zij kenden echter Zijn heerlijkheid als Heiland nog niet echt, die zich in ontferming neerbuigt tot de zwakken en verachten in de wereld. Intussen zijn zij toch reeds met te veel eerbied jegens Hem vervuld, om Hem te willen vragen, omdat de vraag al als een verwijt, of als een oordeel over Zijn handelswijze zou hebben geklonken. Wij leren daaruit dat, als ons in de werken van God en Christus iets niet behaagt, wij evenmin de teugels mogen loslaten tot berisping en tegenstreven, maar dat wij bescheiden moeten zwijgen totdat uit de hemel ons wordt geopenbaard wat ons verborgen is.

28. Toen nu door dat tussenbeide komen van Jezus' discipelen het gesprek ten einde was, verliet de vrouw dan haar watervat, want zij had onder het spreken evenzo haar waterputten vergeten als Jezus meteen Zijn dorst en zij ging heen in de stad en zei tot de lieden:

29. Kom buiten aan de Jakobsput, waarbij ik zo-even geweest ben, zie een mens daar zitten, die mij als een profeet gezegd heeft alles, al het kwade wat ik in mijn leven gedaan heb (vs. 18). Is deze niet de Christusa), de Messias, die komen zal? - U mag daarover zelf beslissen.

Zij laat haar kruik staan. Deze schijnbaar onbetekenende omstandigheid is niet zonder gewicht. Het is een bewijs, dat zij voornemens is weldra terug te keren en nu mensen gaat halen. Daardoor wordt zij een afgezant, een zendeling van Jezus. Wat een tegenstelling tussen de levendigheid van deze vrouw en Nikodemus, die peinzend en zwijgend vertrekt.

Zij gaat niet "haar man" roepen, maar de hele stad.

O ga uit op alle wegen en haal de verdwaalden; strekt uw hand ieder toe en nodigt hen blij uit! De hemel is bij ons op aarde; maakt dat aan allen met vreugde bekend en als zij tot het geloof komen, dan is die hemel ook voor ons geopend.

Zij heeft water geput dat het water uit de Jakobs-fontein doet vergeten; in de kruik van haar hart draagt zij dat water naar haar woning en de eerste mensen, die haar ontmoeten, roept zij haar: "kom en zie" uit een overstromend hart toe. Uit het: "een mens, die mij gezegd heeft al wat ik gedaan heb" zien wij, dat de stem van de Heiland, die tot boete drong, onder alle woorden, die zij uit Zijnen mond vernomen heeft, haar het diepst in het hart zijn gegaan. "Waarmee wilt u iemand overtuigen, dat de Bijbel Gods woord is?" werd eens aan een Christen gevraagd. Het antwoord was: "met zijn zonde. " Ik wijs er hem op, wat de Bijbel van de mens zegt en vraag hem: bent u dat niet?"

De ware evangelische prediker moet anderen het hart openen en hen de geheime gedachten kunnen zeggen.

Wat Jezus haar in vs. 18 zei was voor de vrouw het summarium van de hele geschiedenis van haar zonde; wat zij nu verder tot de mensen zegt: "is deze niet de Christus?" is psychologisch te verklaren uit de vreesachtigheid van de overtuiging over de al te grote vondst. De vrouw gelooft de zaak, maar door de grootheid van haar ontdekking getroffen, vertrouwt zij zichzelf niet en waagt alleen als een twijfelende bescheiden te vragen?

Zij wil het oordeel van de mannen niet vooruitlopen, om niet misschien daardoor tegenspraak teweeg te brengen.

Bemerkt men het niet aan haar, dat met één slag het oude is neergeworpen en alles aan haar nieuw geworden is? Deze lichtzinnige natuur wordt plotseling tot een bode van de zaligheid. Zij, die tot hiertoe voor haar stad slechts een aanstoot en een ergernis was geweest door haar levenswandel, geeft er nu de stoot aan, dat allen tot Christus komen. Door de zekerheid: Hij is het, de Messias, de Christus, is plotseling een ander leven in haar gekomen. Dat is de zegen

van de kennis van de zaligheid. Zou het ons kunnen verwonderen? Verkrijgt ook ons leven niet een geheel andere gedaante, als deze waarheid onze ziel vervult? Neemt u de gave van de vreugde niet anders aan, wanneer u bij uzelf zegt: het is de Heere, die mij wil verkwikken? Draagt u de smart van het leven niet met een geheel andere gezindheid, als het bewustzijn: het is de Heere, die het mij tot mijn zegen toezendt, zijn verhelderende glans daarover verbreidt? Aanvaardt u een ambt, waartoe u geroepen bent, niet met groter blijdschap, wanneer u in de roeping, die tot u komt, met zekerheid de roeping van de Heere ziet, die u die kring van werkzaamheden aanwijst? Zullen de harten, die zich in liefde tot samenleven verbinden, niet getrouwer zijn als zij weten, dat de Heere hen tot elkaar heeft geleid? Zelfs de dood, verliest die niet zijn afschrikkende gedaante als wij weten dat het de Heere is, die daarin komt, om ons naar huis te voeren? Zeker, ons leven wordt een ander naar buiten; het wordt echter ook inwendig anders; zalig genot zal daarvan de grondtoon zijn. Heeft Christus Zichzelf om onzentwil vergeten, dan zullen wij ook om Zijnentwil onszelf vergeten; met blijdschap zullen wij achterlaten wat aards is en ons uitstrekken naar hetgeen voor ons is. De hele loop van het leven gaat daarheen uit, waar de verhoogde Christus ons in Zijn armen neemt. En als dan het verheerlijkt oog ziet: Hij is het, de verlangde, de gezochte, dan zullen wij nog eens aanbidden, in de geest neervallen en in de waarheid ondervinden, dat wij onszelf niet bedrogen hebben, toen wij in Hem onze Verlosser zagen en Zijn woorden geloofden, toen Hij zei: "Ik ben het, die met u spreek. "

De jongeren zijn verwonderd, dat de Meester Zich met een vrouw in gesprek heeft begeven. Werd het vrouwelijk geslacht reeds op zichzelf in het oosten weinig geacht, vooral de Rabbijnen gingen het met hun godsdienstig onderricht voorbij en beschouwden het als daarvoor ten enen male ongeschikt. Slechts de eerbied hield hen terug naar de reden te vragen. Omdat wij weten hoe weinig de Heere Zich aan bekrompen vormen verbonden achtte, verwondert ons deze handel wijze niet. Maar toch zweven ook ons vragen op de lippen, die wij graag beantwoord zien, voor wij verder gaan. Dat de Heere Zich juist met een Samaritaanse in gesprek begaf, kan ons op zichzelf niet bevreemden, wij hebben ook in de Synoptische Evangeliën meerdere sporen, dat Hij jegens dit volk met een milde geest was bezield. Hij stelde later een Samaritaan als voorbeeld van menslievendheid voor, zocht herberg in hun steden en werd wellicht ook om Zijn verdraagzaamheid jegens dit volk, door de Joden met de bijnaam van Samaritaan begroet. Soms was ook een Samaritaan het voorwerp van Zijn reddende wondermacht. En het bevel, dat Hij eenmaal aan Zijn jongeren gaf, om op hun reize door Galilea niet heen te gaan in een stad van de Samaritanen, hoefde Hemzelf niet terug te houden, omdat dit bevel òf slechts tijdelijk òf een gevolg van de toenmalige ongeschiktheid van de discipelen was, om hun werkkring tot de vijanden van Israël uit te breiden. Maar meer bedenking schijnt het te baren, dat Jezus aan deze onkundige en berispelijke vrouw de grondwaarheden van het Godsrijk, ja Zijn Messiaswaardigheid mededeelt, die Hij anders zo zorgvuldig geheim hield. Ter beantwoording van die bedenking merkt men op, dat het voor Jezus minder bedenkelijk was om Zich in Samaria dan wel in Judea te openbaren, omdat daar de Messiasverwachting een meer godsdienstige, minder staatkundige kleur droeg en zich waarschijnlijk aan de Mozaïsche voorspelling hechtte van een Profeet, die de Heere zou verwekken uit het midden van zijn broeders. Anderen, voor wie de Heer Zijn hoge bestemming verborg, gaven Hem ook zo’n gepaste en natuurlijke aanleiding tot haar bekendmaking niet, als de vrouw met haar woord: wanneer de Messias

komt die zal ons alles verkondigen. Wij weten voorts, hoe Hij vaker gewoon was aan kinderen en eenvoudigen te openbaren, wat Hij voor verstandigen en wijzen verborg. Over het geheel tonen vrouwen in de Evangelische geschiedenis, naast diepe gehechtheid aan de persoon, ook grote ontvangbaarheid voor de woorden van de Heere. Evenzo moeten wij niet vergeten dat het gerucht van de werkzaamheid van de Dopers aan de Jordaan wel tot de Samaritanen zal zijn doorgedrongen en onder dat volk de Messiasverwachting met nieuwe kracht zal hebben doen ontwaken. Zo vond de Heere dan ook hier een aanvankelijk ontgonnen akker. Was de vrouw ziek naar de ziel, zij had de Medicijnmeester nodig. Zij toont daarenboven geen volslagen onvatbaarheid, stelt belang in vraagstukken van godsdienstige aard en staat ook bij haar stadsgenoten als iemand bekend, wier getuigenis althans geloofwaardig genoeg is om tot nader onderzoek uit te lokken. Wij kunnen hier dus niet de minste onvoorzichtigheid in de Heere vinden. Verzwijging van Zijn waardigheid, waar het gesprek tot die hoogte geklommen was, zou in Zijn eigen gevoel haar verloochening zijn geweest. Haar openbaring was Hem behoefte, nu Hij de blik op de schone tijd had geslagen, waarin de scheidsmuren weg zouden zinken en de uitkomst heeft Zijn handelwijze op het schoonst gerechtvaardigd. Zo draagt dan ook in dit opzicht het gewijd verhaal geen spoor van verdichting. Het is zo, geen van Jezus discipelen was bij het gehoorde gesprek tegenwoordig. Maar kon de Heere, na een zaak, die zozeer Zijn geest en hart vervulde tot Zijn leerlingen zwijgen? Is het niet hoogst waarschijnlijk, dat Hij weldra althans een Johannes met het voorgevallene bekend gemaakt heeft. En zouden de Zijnen in hun tweedaags verblijf met de Meester te Sichar niets naders van de aanleiding tot dit onverwacht bezoek en deze ongewone gastvrijheid vernomen hebben?

Dadelijk ontvangt een bekeerde ziel geestelijke wijsheid: Zij zegt niet: zie een mens, die mij gezegd heeft dat hij de Christus is; maar die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb. Het had wat in voor een vrouw als zij was, om iets in het openbaar voor ieder in het stadje te zeggen. Welke herinneringen moest dit bij haar stadgenoten opwekken. Maar het was een bewijs van de oprechtheid van haar geloof, dat zij dezelfde indruk terug gaf, die zij ontvangen had. Zo stelt het woord van God nog altijd de mens voor de spiegel van Gods wet en alwetendheid, waarin de zondaar alles ziet wat hij gedaan heeft; en ook dit is weer een bewijs, dat de schrift Gods woord is, want wie kan ons zeggen alles wat wij gedaan hebben, dan God alleen? De vrouw erkende ten volle door haar getuigenis Jezus voor de Messias, voor de beloofde Verlosser der Heerlijkheid. Zij was een vrouwelijke evangelist, een zendelinge geworden en haar prediking was eenvoudig een getuigenis van hetgeen aan haar zelf overkomen was. Zij deed dit niet op een hoge of deftige toon, die haar niet gevoegd zou hebben; maar met hoge bescheidenheid, zeggende: Kom zie de mens - is deze niet de Christus? De eerstelinge van de gemeente van Samaria was dus een vrouw en wel een zondares, niet in de gewone maar buitengewone zin van het woord en zo worden wij ook hier onwillekeurig terug gevoerd naar de eerste vrouw, waardoor de zonde in de wereld kwam. Nu ging door een vrouw de deur van de behoudenis voor geheel Samaria open.

b. Vs. 30-42. De Samaritanen van Sichar en Jezus. Terwijl die van Juda geen acht geven op de stem van de engel Johannes, die de weg voor Christus onder hen bereidt, vindt te Sichar het getuigenis van een verachte vrouw geloof en terwijl men daar Jezus noodzaakt om heen te gaan, verzoekt men Hem hier te blijven. Terwijl daarom daar Gods toorn blijft op een

ongelovig volk, schijnt hier de genade van God als een rijpmakende zon over een zaadveld, dat hier voor de oogst ontspruit.

30. Vooraf willen wij nog iets opmerken tot juist begrip van Jezus' woord in vs. 35 vv. (vgl. vs. 39), namelijk het volgende: zij dan, de mannen van Sichar, meteen aan het woord van de vrouw geloof schenkend, gingen uit de stad en kwamen in een lange stoettot Hem. De lezer moet deze naderende menigte in het oog houden, zodat hij de Heere ook begrijpen zal in hetgeen in vs. 31-34 wordt verteld.

Het is wel waar wat Baur gezegd heeft, dat deze geschiedenis op de bekering van de heidenwereld doelde. Israël en wat niet Israël is moet geroepen worden tot het rijk van God; want Jezus is niet slechts de vervulling van Israëls gehele geschiedenis, maar ook de Redder of Heiland van de wereld. Het gevolg nu is, dat daar wel enkelen geloven, maar over het geheel Gods toorn over het ongelovige volk blijft (Hoofdstuk 3: 36), hier ziet Jezus daarentegen een uitgestrekt zaadveld, rijp voor de oogst en spreekt, wat Hij in de eerste plaats zegt met het oog op het toestromende volk van Sichar, in blij vooruitzicht van de toekomst van de heidenen. Tot dat doel schijnt ook de Vader die vrouw tot Hem te hebben geleid. Zowel tot troost over de ondervinding, die Hij in Judea heeft gemaakt, als tot inzien in die toekomst, moest Hem de ontmoeting met haar en de Samaritanen dienen.

Er is een contrast van profetische betekenis, dat de Judeërs Jezus door hun vervolgingen uit hun land verdrijven (vs. 1-3) en daarentegen de Samaritanen tot Hem komen en Hem in hun stad nodigen.

Spoedig geloof op het woord van een zodanige vrouw! Er ontstond daardoor een grote beweging, een opwekking in de stad. De ene kool steekt de andere aan. Er is een geloof uit de eerste en een geloof uit de tweede hand; omdat echter het laatste niet voldoende is moet het boven zich uit naar het eerste heendringen.

Zeker, de vorige wandel van de persoon, die de boodschap brengt, is geen aanbeveling, maar wat gaat die mensen de persoon aan? Zij hebben met de zaak te doen in haar grootheid en waarheid. Het is zeker een ongelegen tijd, waarop de vrouw door haar opwekking hen in beweging brengt. - Menigeen zit juist aan zijn middagmaal, anderen rusten uit van hun werk en het is het heetste uur van de dag; maar wie weet hoe lang de vreemde, geprezen man aan de fontein vertoeft? Het ogenblik moet worden aangewend. Zo begeven zij zich dan in geen gering aantal op weg.

b. Vs. 30-42. De Samaritanen van Sichar en Jezus. Terwijl die van Juda geen acht geven op de stem van de engel Johannes, die de weg voor Christus onder hen bereidt, vindt te Sichar het getuigenis van een verachte vrouw geloof en terwijl men daar Jezus noodzaakt om heen te gaan, verzoekt men Hem hier te blijven. Terwijl daarom daar Gods toorn blijft op een ongelovig volk, schijnt hier de genade van God als een rijpmakende zon over een zaadveld, dat hier voor de oogst ontspruit.

30. Vooraf willen wij nog iets opmerken tot juist begrip van Jezus' woord in vs. 35 vv. (vgl. vs. 39), namelijk het volgende: zij dan, de mannen van Sichar, meteen aan het woord van de vrouw geloof schenkend, gingen uit de stad en kwamen in een lange stoettot Hem. De lezer moet deze naderende menigte in het oog houden, zodat hij de Heere ook begrijpen zal in hetgeen in vs. 31-34 wordt verteld.

Het is wel waar wat Baur gezegd heeft, dat deze geschiedenis op de bekering van de heidenwereld doelde. Israël en wat niet Israël is moet geroepen worden tot het rijk van God; want Jezus is niet slechts de vervulling van Israëls gehele geschiedenis, maar ook de Redder of Heiland van de wereld. Het gevolg nu is, dat daar wel enkelen geloven, maar over het geheel Gods toorn over het ongelovige volk blijft (Hoofdstuk 3: 36), hier ziet Jezus daarentegen een uitgestrekt zaadveld, rijp voor de oogst en spreekt, wat Hij in de eerste plaats zegt met het oog op het toestromende volk van Sichar, in blij vooruitzicht van de toekomst van de heidenen. Tot dat doel schijnt ook de Vader die vrouw tot Hem te hebben geleid. Zowel tot troost over de ondervinding, die Hij in Judea heeft gemaakt, als tot inzien in die toekomst, moest Hem de ontmoeting met haar en de Samaritanen dienen.

Er is een contrast van profetische betekenis, dat de Judeërs Jezus door hun vervolgingen uit hun land verdrijven (vs. 1-3) en daarentegen de Samaritanen tot Hem komen en Hem in hun stad nodigen.

Spoedig geloof op het woord van een zodanige vrouw! Er ontstond daardoor een grote beweging, een opwekking in de stad. De ene kool steekt de andere aan. Er is een geloof uit de eerste en een geloof uit de tweede hand; omdat echter het laatste niet voldoende is moet het boven zich uit naar het eerste heendringen.

Zeker, de vorige wandel van de persoon, die de boodschap brengt, is geen aanbeveling, maar wat gaat die mensen de persoon aan? Zij hebben met de zaak te doen in haar grootheid en waarheid. Het is zeker een ongelegen tijd, waarop de vrouw door haar opwekking hen in beweging brengt. - Menigeen zit juist aan zijn middagmaal, anderen rusten uit van hun werk en het is het heetste uur van de dag; maar wie weet hoe lang de vreemde, geprezen man aan de fontein vertoeft? Het ogenblik moet worden aangewend. Zo begeven zij zich dan in geen gering aantal op weg.

31. En ondertussen, terwijl Jezus na het weggaan van de vrouw (vs. 28) als in gespannen verwachting naar het verdere, dat komen zou, daar neerzat, zonder iets aan te roeren van het voedsel, dat uit de stad was meegebracht (vs. 8) baden Hem de discipelen, die voor Zijn lichamelijke behoeften bezorgd waren en zeiden: Rabbi (Hoofdstuk 1: 38), eet!

32. Maar Hij, hun voorzorg afwijzend, zei tot hen: Ik heb voedsel om te eten, waarvan u niet weet, ten eerste ten gevolge van uw onbekendheid met hetgeen gedurende uw afzijn heeft plaats gehad, als ook van uw nog onontwikkeld geloofsleven.

33. Zo zeiden dan de discipelen, die evenals te voren de vrouw (vs. 11) Zijn beeldrijke uitdrukking in de eigenlijke zin opvatten, tegen elkaar: Heeft Hem iemand gedurende onze

afwezigheid te eten gebracht? Dat kan wel niet het geval zijn; wat bedoelt Hij dan met Zijn woord?

33. Zo zeiden dan de discipelen, die evenals te voren de vrouw (vs. 11) Zijn beeldrijke uitdrukking in de eigenlijke zin opvatten, tegen elkaar: Heeft Hem iemand gedurende onze afwezigheid te eten gebracht? Dat kan wel niet het geval zijn; wat bedoelt Hij dan met Zijn woord?

34. Jezus zei tot hen: Mijn voedsel, waarvan Ik leven en bevrediging heb en waardoor Ik ook wel soms aards voedsel kan ontberen, is, dat Ik doe de wil van degene, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 5: 30. Ps. 40: 9) en zijn werk volbreng. Denkt aan de vrouw, die straks is heengegaan en overleg, wat die kruik, die zij heeft laten staan, betekenen moet, dan zult u ook begrijpen waarom Ik geen zin in eten heb.

"Ondertussen" (vs. 31) - d. i. terwijl de vrouw naar de stad liep, daar haar boodschap meedeelde en de mensen zich opmaakten om naar buiten te gaan (vs. 28-30). De afstand van de stad Sichem tot aan de put is ongeveer een half uur, de discipelen hadden de maaltijd bereid en nodigden nu de Heere uit om te eten. Hij weigert het echter, er Zich op beroepend dat een andere verzadiging, die Hem ten deel was gevallen, de behoefte aan voedsel voor Hem had weggenomen.

Ja, werkelijk had iemand Hem te eten gebracht, waarmee de discipelen onbekend waren: De Samaritaanse, wier geloof Zijn honger naar de zaligheid van zondaren had gestild en wier liefde juist nu heilbegerige zielen als nieuw voedsel tot hem leidde.

Jezus spreekt uit het gevoel van inwendige verkwikking en bevrediging, die Hij nog zo-even door Zijn werken op de Samaritaanse heeft ondervonden en steeds verder door Zijn hele door God gewilde werk tot aan de voltooiing daarvan zou ondervinden; deze inwendige verzadiging doet Hem nu afzien van het lichamelijke voedsel.

Om het werk van God op het laatste ogenblik te kunnen voltooien, zonder dat er iets aan ontbreekt, moet Zijn wil onafgebroken uitgevoerd worden. Jezus wil Zijn leerlingen doen inzien dat Hij in hun afwezigheid voor Zijn Vader gewerkt en dat deze arbeid Hem versterkt heeft. Om dit denkbeeld te ontwikkelen, maakt Hij in vs. 35-38 van een beeld gebruik, dat Hij aan de tijdsgelegenheid ontleent.

Hier kunnen predikers zien, wat hun voedsel moet zijn; zij moeten alle lust en gemakzucht opofferen, eten en drinken laten staan, als zij worden geroepen Gods werk te doen, het zieleheil te bevorderen. Waar daarnaar geen honger en dorst is, zal alles traag geschieden, zonder ernst, zonder zegen; men moet zijn werk als een werk van God verrichten.

35. Zeggen jullie niet, als Ik u zou vragen over de velden in de rondte, die u de ontspruitende zaden laten zien, hoe lang zij nodig hebben om vrucht te geven: Het zijn nog vier maanden tot aan april en dan komt de oogst (Deut. 26: 5. Lev. 23: 17)? Zie, Ik zeg u daarentegen: hef uw ogen op en aanschouw de landen met ogen, die veel meer gericht zijn op de mensen, die uit

Sichar door het uitspruitende zaad heenkomen (Jes. 49: 18; 60: 4); ten opzichte van deze is uw woord van geen toepassing, want daar verbinden zich het uitzaaien en het rijp zijn voor de oogst, zeer nauw aan elkaar, want zij, deze velden, zijn al wit om te oogsten, nadat nauwelijks het zaaien heeft plaats gehad.

Hoezeer het "dat Ik doe de wil van Degene, die Mij gezonden heeft en Zijn werk volbreng" in verwezenlijking was, daarvan waren juist nu de naderende stadsbewoners, waarop de Evangelist reeds in vs. 30 de opmerkzaamheid van de lezer gevestigd heeft, een bewijs. Zij komen door het groene zaadveld en maken zo de velden, die pas na vier maanden te oogsten zullen geven, in hogere zin nu al tot velden wit om te oogsten.

Wij moeten deze uitspraak als een opmerking beschouwen, die Jezus op dit ogenblik Zijn leerlingen in de mond legt, omdat Hij weet of veronderstelt dat een dergelijke gedachte bij hen opkwam, toen zij de onlangs bezaaide velden van Samaria als met een groen kleed overdekt zagen. Volgens de verhalen van de reizigers strekken zich noordelijk van de Jakobsput inderdaad grote korenvelden uit. Toen zij dit schouwspel zagen, hadden zij gezegd: "nog vier maanden, voordat de oogst rijp is!" Deze bijzonderheid veronderstelt dat het toen half november was en dat Jezus daarom na het paasfeest tot het einde van het jaar, dus acht volle maanden, in Judea gebleven was. De woorden: "u zegt" plaatsen het gebied van de natuur, waaraan de overdenking van de leerlingen ontleend is, tegenover dat van de Geest. En op het gebied van de Geest, waartoe Jezus hen wil verheffen, ontwikkelt zich niet zo langzaam: "Zie!" vestigt hun aandacht op een schouwspel dat zij niet verwachten, maar dat Jezus verklaren kan, zoals uit de woorden: "Ik zeg u" blijkt - Het opheffen van de ogen en beschouwen, waartoe Jezus hen uitnodigt, is volgens de Wet zuiver geestelijk: want van de aanstaande bekering van de Samaritanen zou sprake zijn. Maar zoals Lucke opmerkt, is de uitnodiging tot het opheffen van de ogen geheel onverklaarbaar, als de leerlingen niet bepaald op de ene of andere zaak de aandacht moesten vestigen. Blijkbaar hebben deze woorden op de gebeurtenis betrekking, die Johannes in vs. 30 vermeld had: de komst van de stedelingen; en nu kunnen wij de onvolmaakt verleden tijd: zij kwamen, begrijpen die de handeling als het ware opschortte en aanschouwelijk voorstelde. Tot de beschouwing van dit tafereel nodigt Hij hen uit. Heilbegerig bereid om te geloven, snellen zij toe. Daarom stelt Jezus hen onder het beeld van een rijpende oogst voor, die welhaast ingezameld zal worden. En terwijl Hij aan de korte tijd denkt, die Hij nodig had om zo’n inzameling in een land voor te bereiden, dat het koninkrijk van God nog niet kende, is Hij zelf door de tegenstelling getroffen tussen de langzame plantengroei van de natuur en de snelle ontwikkeling van het geestelijke zaad; en om hen te bemoedigen vestigt Hij de aandacht van de leerlingen op dit verschil.

Intussen moeten wij opmerken, dat de Heere alleen spreekt van het wit zijn tot de oogst; de oogst zelf moeten de apostelen pas na het heengaan van Christus inzamelen. De bedoeling van het woord is dus de discipelen met moed en blijdschap te vervullen voor de zaak, die zij onder zo gunstige uitzichten konden ondernemen.

36. En degene die, als het nu tot het oogsten zelf komt, maait, ontvangt eerst van Hem, die hen in zijn oogst heeft gezonden, het door Hem beloofde loon (vgl. MATTHEUS. 18: 23 v.) en in de tweede plaats zal de arbeid op zichzelf hem een zalige bevrediging geven. Met zijn

inzamelen van de oogst in het voor ons liggend geval vergadert hij toch vrucht van het eeuwige leven in de zielen, die Hij in het koninkrijk der hemelen inleidt; opdat zich in dat rijk, waar zij bij elkaar komen, samen verblijden in geestelijke, goddelijke vreugde beide die zaait en bij zijn arbeid tevreden moet zijn, dat hij het zaadkoren voor de vrucht ten eeuwigen leven uitstrooit en die maait, waarmee hij zich aan het doel van de arbeid van de eersten gesteld ziet.

37. Want hierin, in deze geestelijke zaken, waarvan Ik spreek, is die spreuk in de volle zin waarachtig, die men in de aardse zaken, die Mij tot gelijkenis voor de hemelse dienen, dikwijls aanwendt, opdat de moeite van het zaaien enplanten geen last maar een lust is, ook voor het geval dat men het inzamelen en oogsten van de vruchten niet zelf beleeft: een ander is het, die zaait en een ander, die maait. Die beiden vormen zo'n onscheidbare eenheid, dat de zaaier zich reeds te voren in de oogstenden verblijd, terwijl die oogst de zaaier dankbaar is voor zijn moeite enzijn arbeid, waardoor hij hem de vreugde van het oogsten heeft mogelijk gemaakt.

38. Ik heb u, toen Ik u tot Mijn discipelen en volvoerders van Mijn werk heb geroepen, uitgezonden om te maaien wat u niet gewerkt heeft, anderen hebben het gewerkt en u bent tot hun arbeid ingegaan, zodra u het maaien als uw roeping ontvangt.

Gewoonlijk nemen de uitleggers de woorden: die ontvangt loon en vergadert vrucht voor het eeuwige leven (vs. 36) zo op, als werd in beide woorden over dezelfde zaak gesproken, als was het loon, dat de maaier ontvangt, hetzelfde als dat hij vrucht verzamelt voor het eeuwige leven. Op die manier wordt echter het beeld, dat ten grondslag ligt, geheel buiten aanmerking gelaten. Dit veronderstelt toch ook op het gebied van de geestelijke oogst iets, dat met het loon van de maaier op aards gebied overeenkomt en dat er nu werkelijk iets op dat gebied is, dat er mee overeenkomt, zegt de boven aangehaalde plaats bij Mattheüs. Wat dan het vrucht inzamelen voor het eeuwige leven aangaat, is, zoals Tholuck verklaart, de mens de vrucht (vgl. Luk. 5: 10) en het eeuwige leven, waarin de mensen als het ware geborgen worden is de schuur (MATTHEUS. 13: 30). In het aardse nu staat bij de maaier wel het loon op de voorgrond in zijn ziel, toch bestaat ook daar reeds een zich verblijden met de zaaier, die tevens moet gedacht worden als heer van de akker en dus ook als degene die de oogst ontvangt. Voor het hemelse daarentegen is het van diepe betekenis, dat de Heiland van het loon spoedig overgaat tot deze vreugde. Hij wil de harten van de discipelen reeds hier genezen van alle, ook van de fijnste loonzucht en hen verheffen tot gemeenschap van Zijn geest, waaruit Hij vroeger het woord in vs 34 sprak. Tot hetzelfde doel voert Hij ook het spreekwoord in vs. 37 aan. Niet daarop moet dat woord worden toegepast, dat, zoals velen zich uitdrukken, Jezus zich daarover wil troosten dat Hij de vrucht van de door Hem voorbereide geestelijke arbeid aan de zielen niet meer zou kunnen inoogsten, maar Hij wil integendeel de discipelen in de eerste plaats tot solidariteit, of tot zo'n gemeenschap met Zich verbinden, dat twee personen geheel hetzelfde belang, hetzelfde doel en streven hebben, hoe verschillend ook hun plaats op de weg tot bereiking van dit doel is. Vervolgens wil Hij op grond van zo'n solidariteit hen bewaren voor de dwaasheid van het natuurlijke mensenhart, dat zo graag bij hem, die geroepen is om de laatste hand aan enig werk te leggen, zich vleit met de gedachte als kwam hem ook de verdienste toe van het bereiken en daarbij de andere

vergeet die hem in de hand heeft moeten werken. Daarom gaat de Heere in de toepassing van het spreekwoord op de zaak, waarvan Hij spreekt, verder zo voort als vs. 38 zegt. De zaak nu, waarvan Hij in de eerste plaats spreekt, is de doop van de Samaritanen, hun opname in de Christelijke kerk. Daarvan lezen wij in Hand. 8: 5 vv. en het is nu meer dan waarschijnlijk dat de stad, daar niet genoemd, ons Sichar is en niet, zoals sommigen menen, de hoofdstad Samaria zelf. Als nu ten gevolge van de prediking van de diaken Filippus het volk in die stad gelovig geworden is in de naam van Christus en zich laat dopen, daarentegen eerst door het college van apostelen te Jeruzalem twee worden afgevaardigd, Petrus en Johannes, om deze gedoopten door gebed en handoplegging ook de gave van de Heilige Geest mee te delen, dan heeft het daarin zijn reden, dat de opmerkelijke voortgang van het Christendom over de grenzen van Judea naar Samaria niet volbracht moest worden zonder de bijkomende onmiddellijke Apostolische werkzaamheid. Daarvan geeft de Heere hier reeds aan Zijn discipelen de toezegging en Hij geeft die tevens zo, dat het eigenaardige van die gebeurtenis hier reeds wordt gekarakteriseerd met de woorden: "Ik heb u uitgezonden, om te maaien wat u niet gewerkt heeft". Daardoor dat Filippus met zijn prediking het volk van de stad tot het geloof brengt, ook de doop aan hen volbrengt, werd nog eens vervuld dat de apostelen hier niet hadden gewerkt, maar in de arbeid van anderen waren ingegaan; en daarin, dat pas ten gevolge van hun gebed en hun handoplegging de gedoopten de Heilige Geest ontvingen, werd het woord van Christus bevestigd: "Ik heb u gezonden om te maaien"; zij moesten aan het werk dat reeds gereed was de kroon opzetten. Met het oog hierop zal het ons dan niet vreemd klinken dat de Heere niet van Zichzelf alleen spreekt, maar zegt: "anderen hebben het gewerkt". Hij neemt bij Zijn eigen werk nog dat van Filippus, zodat ter Zijner tijd, als het tot maaien kwam, de maaiers door de toestand van zaken van het woord van hun Meester zouden worden herinnerd. Wederom heeft Hij het later niet laten plaats hebben dat reeds bij de doop door Filippus de Heilige Geest over de Samaritanen werd uitgestort, zodat dezen herinnerd zouden worden wie de eenmaal geroepene maaiers waren en dan is het ook geen toeval dat de twee die het apostel-collegie te Jeruzalem tot mededeling van de Geest uitzendt, degenen zijn die reeds hier in onze geschiedenis tot Jezus discipelen behoorden en de voornaamste onder de zes waren (Hoofdstuk 1: 37 vv. , 41 v.). In de betrekking, waarin dus Filippus aan de ene kant en Petrus en Johannes aan de andere kant stonden bij dit begin van Samaria’s overgang tot het Christendom, werd werkelijk de spreuk in vs. 37 : "een ander is het, die zaait, een ander die maait", op aanschouwelijke wijze bevestigd. Aan beide zijden zou echter ook dat blijken wat de Heere vroeger gezegd heeft: "opdat zich tezamen verblijden, beide die zaait en die maait. "

In de goddelijke huishouding is de successie of volgorde met wijsheid geregeld: ieder vroegere is het zaad van een volgende oogst; ieder is zaaier ten opzichte van zijn navolgers en maaier ten opzichte van zijn voorgangers.

Een grote troost voor hen, die in de Kerk van God veel arbeiden en er geen vrucht van zien, dat hen hier wordt verzekerd dat zij hun loon geenszins zullen verliezen.

39. En (om hier het in vs. 30 medegedeelde verder voort te zetten) velen van de Samaritanen uit die stad geloofden in Hem, dat Hij de Christus was, hetgeen hen nog slechts als een zaak van onderzoek was voorgelegd, zonder enige twijfel, om het woord van de vrouw, die bij haar

boodschap en aanmaning getuigde: Hij, de Joodse man, die buiten bij de fontein gezeten is, heeft mij gezegd alles wat ik in mijn leven gedaan heb!

40. Toen dan de Samaritanen, die wij volgens de tweede helft van vs. 30 en naar vs. 33 de stad zagen uitgaan, tot Hem gekomen waren, vroegen zij Hem dat Hij voor altijd bij hen blijven zou; en Hij bleef daar ten minste twee dagen, omdat Hij het voor altijd niet kon inwilligen.

Dat was dadelijk een meer hoopgevend geloof dan het geloof van de Joden, die de tekenen zagen, die Hij deed (Hoofdstuk 2: 23). De getuigenis van de boetvaardige zondares vond zielen, die ook graag een Heiland zouden gehad hebben voor alles wat zij hadden gedaan. De burgers van Jeruzalem hebben Hem nooit gevraagd bij hen te blijven; maar de Samaritanen zouden Hem graag voor altijd bij zich gehouden hebben.

Jezus bleef niet lang bij de Samaritanen, omdat de tijd nog niet daar was om zich met het evangelie tot de heidenen te wenden.

De Heere breekt na twee dagen Zijn oponthoud in een Samaritaanse stad weer af en laat voor hetgeen zij als gasten van de zaligheid uit de Joden hebben genoten, nu tijd om onder hen wortel te schieten.

41. En er geloofden er veel meer gedurende die twee dagen nog, dan die velen, die dadelijk tot Hem kwamen (vs. 39 v.), omwille van Zijn woord, dat Hij daar predikte in de huizen gedurende Zijn oponthoud bij hen.

42. En zeiden in vereniging met die eersten tot de vrouw, toen Hij weer van hen ging: Wij geloven niet meer omwille van uw zeggen, dat ons nadat wij Zijn eigen woord gehoord hebben, als een geringe, nauwelijks op te merken betuigingvoorkomt: want wij zelf hebben Hem gehoord en weten met volle en vaste overtuiging dat deze waarlijk - en niet misschien, zoals u het voorstelde (vs. 29) - de Christus is, niet slechts in de zi van een Messias van de Joden, maar ook voor ons heidenen, met andere woorden de Zaligmaker van de wereld (1 Joh. 4. 14).

De Samaritanen hadden getrouw gebruik gemaakt van de geringe door de vrouw ontvangen kennis; zij werden rijkelijk beloond (MATTHEUS. 13: 12).

Daarin betoont een hart dat het uit de waarheid is, als het niets veracht wat een handleiding tot Christus kan zijn, ook bij niets stil staat, maar in de aangeboden geloofsgemeenschap met de Heere Jezus doordringt.

Hier openbaart zich voor de eerste maal op heerlijke wijze de regel, die Jezus uitdrukt met de woorden: vele laatsten zullen de eersten zijn en de eerste de laatsten.

Van wonderen vinden wij geen spoor, waaruit men kan besluiten dat de behoefte aan wonderen bij de Samaritanen niet heeft bestaan (Hand. 8: 6 vv.). Vond Jezus Zijn woord voor

het ogenblik voldoende, dan liet Hij het wonderdoen opzettelijk na (vs. 48) en Zijn krachtig woord was bij het onbevooroordeeld volk des te krachtiger.

Onze geschiedenis is ook in zo verre merkwaardig, als hier de werkzaamheid van de Heere een opwekking in het groot te voorschijn riep. Gewoonlijk vinden wij slechts enkelen door Hem opgewekt en deze als zaadkorrels van een nieuwe hogere orde van zaken onder het gehele volk uitgestrooid.

De Heere verzorgde later de kiemen niet, die bij de Samaritanen te voorschijn waren gekomen; Hij liet die voorlopig geheel aan hun lot over. Maar het gesprek met de vrouw en wat zich daaraan aansluit, moest ook slechts een voorspel zijn voor hetgeen in Hand. 8 bericht wordt. Met dit voorspel was het voor Zijn toenmalig doel genoeg en meer moest niet gebeuren, zonder de rechten van het verbondsvolk te schenden. Zijn werkzaamheid in Samaria staat in verhouding tot de latere zending onder dit volk, als Zijn enkele doden-opwekkingen tot de algemene opstanding.

Wij zien hieruit wat voor een geschikte zendeling een vrouw kan zijn. Niet dat zij het evangelie aan de heidenen moet gaan verkondigen, of het op de hoeken van de straten gaan prediken, maar langs duizenden wegen kan zij toegang hebben, waar een man die niet heeft, onder het gesprek, door wenken geven aan haar kennissen, inlichtingen verstrekken, een woord tot een vreemde spreken, niet om het evangelie te verklaren, maar om aan te sporen om deze of gene getrouwe verkondiger van de eeuwige waarheid te gaan horen en zo'n verkondiger horende, zullen zij het werktuig danken, dat hen binnen het bereik van de woorden bracht, die wijs kunnen maken tot zaligheid (2 Tim. 3: 15).

44. Voor zo'n doel was Galilea juist geschikt; want Jezus heeft zelf getuigd, zodat niet alleen anderen Hem daarop hoefden te wijzen (Hoofdstuk 7: 3 v.) dat een profeet in zijn eigen vaderland (Hoofdstuk 7: 41, 52) en het allerminst in zijn vaderstad, waar Hij is opgegroeid (Hoofdstuk 1: 46) geen eer heeft (MATTHEUS. 13: 57. Mark. 6: 4. Luk. 4: 24).

45. Als Hij dan met dat doel en met die veronderstelling in Galilea kwam, werd die veronderstelling evenwel niet dadelijk bevestigd en ontvingen de Galileërs Hem in het geloof dat Hij de Messias was, omdat zij al de dingen, die Hij te Jeruzalem op het paasfeest gedaan had (Hoofdstuk 2: 23) gezien hadden; want ook zij waren tot het feest gegaan. Zo was het dan een natuurlijk gevolg dat Hij niet zo dadelijk verborgen kon zijn, als Hij wilde (Mark 7: 24), waar Hij het stille leven pas door uitdrukkelijk onthouden van alle Messiaans werk moest teweegbrengen.

De gedachten, die de evangelist bij deze voorstelling vervullen, worden veelvuldig door de uitleggers niet duidelijk begrepen, waarom men zich ook niet goed in zijn woorden kan vinden. Hij wil hier aanwijzen hoe gemakkelijk het voor Jezus geweest zou zijn om reeds nu Judea en Jeruzalem, waar Hij meteen volgens Hoofdstuk 2: 18-4: 3 aan de ene kant tegenstand vond en aan de andere kant verdacht geloof, te laten varen en op een ander arbeidsveld erkenning en vrucht te zoeken, als Hij niet alle gerechtigheid omtrent de Judeërs en omtrent de plaatsen, waaruit de schone luister van God zou aanbreken had willen vervullen

en daarom liever in zelfverloochening alle andere uitzichten had willen opgeven. In Samaria had Hij tegen hoop meteen arbeid en vrucht gevonden en had men Hem gevraagd om zich daar voor altijd neer te zetten; maar Hij behandelde hetgeen Hij daar ondervond slechts als een voorspelling voor de toekomst, niet als een aanwijzing voor het tegenwoordige en hoewel het veld zich snel na het bezaaien ook reeds wit om te oogsten vertoonde, liet Hij het toch blijven en bestelde Hij eerst Zijn discipelen na Hem tot maaiers. Nu komt Hij naar Galilea met het doel daarheen af te dalen, zoals er woordelijk in vs. 3 en 43 staat, d. i. om Zich daar in de stilte terug te trekken (MATTHEUS. 8: 18. Mark. 8: 13); en het is niet alleen een door anderen gebruikt woord, maar ook Zijn eigen getuigenis dat een profeet in Zijn vaderland geen eer heeft. Hij heeft dus een plaats tot oponthoud gekozen die geheel met Zijn bedoeling overeen komt als Hij Galilea en in het bijzonder Nazareth tot Zijn asiel bestemt; Hij zou naar alle menselijke berekening geen beter hebben kunnen vinden. Evenwel treft Hij ook hier een vruchtbare bodem aan om te zaaien en wel een bodem, die juist door hetgeen Hij te Jeruzalem op het feest heeft gedaan, vruchtbaar geworden is. Nu lag in dubbel opzicht de verzoeking voor Hem, om als het ware Zijn hand open te doen en het zaad uit te strooien zonder Zich verder om Judea en Jeruzalem te bekommeren. Maar Hij doet het niet: een tweede wonder, dat Hij in Galilea volbrengt (vs. 47 vv.) is evenals het eerste (Hoofdstuk 2: 3 vv.) Hem juist afgedwongen door een geloof, dat niet ongekroond mocht worden gelaten, als niet de regel van God op andere wijze zou worden geschonden. Maar dan wordt het werkelijk stil in het leven van de Heere, zo stil dat Hij zelfs Zijn discipelen weer tot hun aardse bezigheden laat heengaan en als wij in Hoofdstuk 5: 1 vv. Hem weer ontmoeten en een nieuw wonder zien verrichten, dan is juist Jeruzalem de plaats, waar het wonder geschiedt en een feest van de Joden de tijd, waarop dat plaats heeft. In Galilea zien wij Hem pas in werkelijke overgave aan dit arbeidsveld en met voorbijgaan van Judea werkzaam in Hoofdstuk 6: 1-7: 1 Aan het slot van deze afdeling wordt door de evangelist ook uitdrukkelijk gezegd waarop dit voorbijgaan van Judea en deze werkzaamheid in Galilea berust, namelijk daarop, dat de Joden sinds de in Hoofdstuk 5 verhaalde gebeurtenis Hem naar het leven staan en stad en land in Judea zolang voor Hem ongenaakbaar hebben gemaakt, tot dat de tijd van Zijn lijden en sterven komt (Luk.
9. 51). Zo noodzaakt ons een goed begrip van het evangelie van Johannes om de volgorde van de gebeurtenissen in Jezus' leven zo te rangschikken, als dat in onze evangeliënharmonie is geschied. De schriftverklaarders die het "ging heen naar Galilea" in vs. 43 voor gelijktijdig houden met het bericht van de drie synoptici, MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 en daarom het in Hoofdstuk 5: 1 van ons evangelie ongenoemd gelaten feest van de Joden in de werkzaamheid van Jezus in Galilea moeten rangschikken, komen niet alleen bij dit feest verkeerd uit, omdat zij meestal aan het geheel niet passende purimfeest denken, maar staan ook tegenover de inhoud van de hier voor ons liggende drie verzen als voor een onoplosbaar raadsel en grijpen nu links dan rechts met hun opvattingen mis.

46. a) Zo kwam dan Jezus, toen Hij in Galilea was aangekomen en het landschap van het zuiden ongeveer zes mijl was doorgetrokken, weer te Kana in Galilea, waar Hij negen tot tien maanden geleden het water in wijn veranderd had.

Waarom Hij niet dadelijk te Nazareth bleef, maar nog drie uren verder tot Kana trok, moet verklaard worden uit Zijn voornemen om de discipelen voor een geruime tijd weer naar hun woningen te laten terugkeren. Daarvoor was Kana meer geschikt dan Nazareth, omdat

Nathanaël uit Kana in Galilea was (Hoofdstuk 21: 2) en Hij dus deze discipel, aan wie Hij Zich op bijzondere wijze had verbonden (Hoofdstuk 1: 50 v.) gemakkelijk tot dadelijk bij zijn woonplaats kon brengen. Bovendien konden ook de overige discipelen juist van hier een opgewekte herinnering verkrijgen aan dat eerste wonder, waardoor zij in geloof waren toegenomen en dat voor hen een beeld moest zijn voor het doel van het werk van hun Meester; die herinnering konden zij naar hun woonplaats aan het meer van Gennesareth tot later meenemen. Door Gods leiding wordt het dan verder zo bestuurd dat er nog een tweede wonder bijkomt, dat enigermate eveneens in engere familiekring voorvalt en de discipelen ten slotte met onoplosbare banden aan hun Heere bindt, voordat zij voor enige tijd van Hem scheiden, om dan tevens gereed te zijn, als Hij hen weer zal roepen (MATTHEUS. 4: 18 vv. Mark. 1: 16 vv. Luk. 5: 1 vv.). Kana was ook voor Jezus persoonlijk minstens even na als Nazareth, sinds Simon van Kana, die onder Zijn broeders genoemd wordt, ten gevolge van zijn huwelijk daarheen verhuisd was. In diens huis vond Hij zeker met dat zestal gastvrije ontvangst en dat Hij nu ook gelegenheid krijgt om in diens huis een tweede wonderdoend woord te spreken (vs. 50), was ontwijfelbaar voor diens verdere toekomst beslissend, toen hij eveneens tot het discipelschap werd geroepen (Mark. 3: 13 vv.) en vrouw en huis moest verlaten (MATTHEUS. 19: 27 vv.).

EVANGELIE OP DE 21ste ZONDAG NA TRINITATIS

Tot toeneming in de ware heiligmaking dient het gebed; zonder gebed kan ons leven geen leven in God zijn. Van de koninklijke hoveling in het evangelie nu leren wij dat wij gelovig en aanhoudend mochten bidden; zijn smeken wordt ten slotte verhoord en deze ondervinding van genade versterkt hem in het geloof. Aan nood en ellende, inwendig en uitwendig, waardoor wij tot gebed worden gedwongen, ontbreekt het ons dan ook niet. Het leven van een Christen moet door gebed gedragen en ervan doordrongen zijn. Zo neemt het geloof en de ware heiligmaking toe, die toch zonder de genade van geest van de Heere niet wordt verkregen. Alleen biddend overwinnen wij de duivel en de wereld om ons en in ons.

De drie evangeliën van deze Zondag af leiden ons op drieërlei gebied, namelijk in de huiselijke-, vriende- en maatschappelijke kring van het leven en tonen aan, hoe al deze verbintenissen door het Christendom geheiligd en verheerlijkt worden. Heden leren wij het christelijk huisgezin in zijn tegenstelling tegenover het wereldse kennen en zien: 1) dat in zo’n huis ziekten niet uitblijven, maar geduld en liefde die verzachten; 2 dat eisen worden gesteld, die het geloof vervult, en 3) feestvreugde genoten wordt, die voorbereiding voor de hemel is.

Voordat de rij evangeliën begint, die de laatste dingen voorstellen, komen enige perikopen, die de gesteldheid duidelijk willen maken van hen, die in die laatste tijd gezegend zullen worden. Het geloof treedt zoals vanzelf spreekt het eerst op de voorgrond, want het einde van het geloof is de zaligheid. Wat behoort tot een juist geloof? 1) een juist bidden om de hulp van de Heere, 2) een juist vasthouden aan het woord van de Heere, 3) een juist zoeken naar de wonderen van de Heere, 4) een juist getuigen voor de eer van de Heere.

De school van het geloof: 1) de nood, waardoor het wordt opgewekt, 2) de beproeving, waardoor het wordt geoefend, 3) de overwinning, waardoor het wordt gekroond, 4) de vrucht, waardoor het werkzaam wordt.

De kracht van het ware geloof: het maakt ons hart heilig, 2) ons huis hemels, 3) ons leven goddelijk.

De koninklijke hoveling van Kapérnaüm een leerrijk en opwekkend voorbeeld van geloof. Daarin wordt gezien 1) de eenvoud, 2) de gehoorzaamheid, 3) de vastheid en 4) de gemeenschap van het geloof.

46 (vervolg) En er was een zeker koninklijk hoveling, een beambte, die in dienst van de koning Herodes Antipas was, wiens zoon (in de grondtekst staat er het artikel bij, waaruit is op te maken dat hij de enige zoon des huizes was) ziek was (hij nu woonde te Kapérnaüm aan het meer van Gennesareth (Hoofdstuk 2: 12. en "Uit 4: 25").

48. Jezus dan gaf op de bede zelf geen antwoord, maar wilde hem eerst het onvoldoende en halve van zijn geloof doen inzien en zei tot hem: Tenzij dat jullie tekenen (Hoofdstuk 2: 3) en wonderen, buitengewone daden, die grote verwondering wekken (MATTHEUS. 24: 24)ziet, zult u met uw gelijken (1 Kor. 1: 21) niet geloven.

Men heeft dit antwoord hard genoemd en gezegd dat het komen van de man vol vertrouwen dit weinig billijkte; men miskent echter dat Jezus in de regel nog de gemoederen, waaraan Hij een wonderdadige hulp zal bewijzen, eerst moet voorbereiden voor het nodige ontvangen daarvan en wel menigmaal door een samenspraak, die door een beschamende wending tot zelfkennis leidt. Hier was het echter in de hoogste graad nodig om de bewogen koninklijke hoveling in de juiste verhouding van de geest tot Jezus te plaatsen. Had de Heer Zijn eis niet gereinigd, maar was Hij meteen met hem over de bergen heengesneld, dan was Hij misschien voor de moderne kritiek begrijpelijker geweest, maar Hij was dan niet hier voorgekomen als de Mensenvorst, maar meer als een onderdanig dienaar van de koninklijke hoveling.

Waarom, was dit niet te veel gevergd: zo’n weg meteen met hem te gaan? Hoe durfde de hoveling dit de Heere voorstellen? Och mijn vrienden, mensen, die aan de koninklijke hoven zijn en een sierlijke kleding dragen, ja al de aanzienlijken van deze wereld menen in de regel (de uitzonderingen zijn weinig) dat ieder hen ten dienst moet staan. Zij zijn dat van hun jeugd af zo gewoon, dat zij dit over ieder uitstrekken, ook waar zij ons een liefdedienst moeten vragen; zij doen dit echter bijzonder in zulke gevallen, niet zozeer uit trotsheid als wel uit gewoonte. Maar zoals tegen zijn eigen moeder, zo verzette Zich de Heere meteen tegen een ieder, die enige macht of gezag over Hem wilde uitoefenen. Hij was de Heere en diende Hij, Hij deed het vrijwillig; maar niemand moest Hem enige dienst opleggen. Ook was Hij de bezitter van al de gaven van God; maar de gaven van God zijn niet te verkrijgen door te bevelen, maar alleen door ze in de diepste ootmoedigheid, in de erkentenis van de almacht en vrijmacht van de Heere, biddende van Hem te vragen, zoals de hoofdman, die niet wilde dat Jezus tot hem kwam.

De Heere erkende, zoals blijkt uit het woordje "dan" dat de reden, waarom de koninklijke hoveling kwam, de zelfde was als de in Hoofdst. 2: 23 en 4: 45 genoemde. Vandaar ook de berisping, die in het antwoord van de Heere ligt. Daarmee wordt niet de waarde en de betekenis van de tekenen en wonderen verminderd (vgl. hoe de Heere Zich daarover uitspreekt in Hoofdst 5: 36; 10: 37 v. ; 14: 10 vv. ; 15: 24); maar dit keurt Jezus af, dat zij de bedoelde werking niet teweeg brachten, geen geloof in de persoon van Christus, die ze deed, opwekten, maar dat het geloof bleef kleven aan de tekenen en wonderen en dat men steeds nieuwe begeerde, als was het verrichte nooit genoeg. De tekenen toch worden niet gedaan omwille van hun zelf, maar met het doel om als zij gedaan zijn, zichzelf overbodig te maken en als vrucht een vrij en vrolijk vertrouwen op de Heere, die Zich door deze geopenbaard heeft, achter te laten. De Heere spreekt Zijn afkeuring uit in het meervoud; het gaat niet de hoveling alleen aan, maar allen, die met hem op gelijke trap stonden, zoals bijvoorbeeld ook de Galileërs in vs. 45.

Het geloof van de Galileërs en zo ook van deze Kapernaïet, was aan dat wondergeloof van de Joden in Hoofdstuk 2: 23 het meeste gelijk; want omwille van tekenen, die zij gezien hadden, namen de Galileërs Jezus op. Nu richt de Heere Zijn wonderbare hulp zo in, dat Hij het geloof van het wonderbare losmaakt en alleen aan Zijn woord verbindt; zoals aan de Samaritanen in vs. 41 gezegd wordt: "zij geloofden omwille van Zijn woord", zo zal later ook van de koninklijken hoveling worden gezegd (vs. 50): "de mens geloofde het woord, dat Jezus tot hem zei; " want (Hoofdstuk 20: 29) "zalig zijn ze, die niet gezien en nochtans geloofd hebben. "

Het wondergeloof gelooft niet, omdat het Jezus ziet en Zijn woord hoort, maar het gelooft, omdat het van Jezus wondere zaken ziet en hoort. Is dat waar geloof, als men gelooft, omdat men ziet? En is dat geloof te prijzen, dat blind is voor de goddelijke heerlijkheid van Jezus, die zich in Zijn persoon en Zijn woord openbaart. Zegt niets van de wonderen! Zij zijn enkel bladeren van de boom des levens, maar de boom des levens is meer dan zij; de Zoon des mensen is het grootste wonder. Die ogen heeft om te zien, die gelooft omwille van Hem, omwille van Zijn woord. Het is een kinderziekte van het geloof dat het altijd naar wonderen haakt; welke geschiedenissen hoort u het liefst, die, waarin de heilige wandel van een kind van God en zijn godzalig leven wordt beschreven, of als men u vreemde geschiedenissen, wonderbare gebedsverhoringen, buitengewone bewaringen en uitreddingen verhaalt? De oren worden traag als zij in de rijkdom van het woord van Christus worden ingeleid en het wonder van Zijn liefde aan het kruis zullen vernemen; maar nauwelijks begint men zeldzame, nooit gehoorde dingen te vertellen of alles luistert om geen woord te verliezen! Ook voor zichzelf willen de mensen wonderen hebben; beleven zij niets merkwaardigs, weten zij van geen buitengewone gebedsverhoringen te spreken, zo menen zij dat het niet goed met hen is en ten slotte maken zij voor zichzelf wonderen; zo zij in hun verbeelding iets hebben gezien dan zijn het engelen geweest; als hun vlees hun allerlei merkwaardige tonen heeft voorgetoverd, dan hebben zij God horen spreken. Daaruit komen dan zoveel geschiedenissen, die meer tot verkleining dan tot bevestiging van het christelijk geloof dienen. Deze wonderzucht is volstrekt zo’n onschadelijke zaak niet als men gewoonlijk aanneemt: komt het geloof niet uit deze ziekte voort, zo kan het er toch door kwijnen. De wonderen kunnen tot handladders dienen, om de ziel tot Christus te leiden en in zo verre zijn zij goed; maar zij kunnen ook de ziel verleiden, dat zij God verzoekt. Hoe menigeen heeft God reeds wonderen voorgeschreven, die Hij hier of daar aan hem moest doen. Komt daarvan niets, dan sluipt de

twijfel binnen, hoe het met de wonderen in het algemeen en met Gods woord zijn zou en de schipbreuk aan het geloof is nabij; komt er iets van, dan verlaat zich de mens daarop, als of hij daarom niet alleen een goed Christen zou zijn, maar ook boven anderen zou uitsteken en hij komt door geestelijke hoogmoed ten val. De Heere Jezus voelt Zich dus gedrongen om de hoveling ernstig en streng te behandelen en hem de zwakheid en ziekelijkheid van zijn geloof voor te houden.

Onze geschiedenis behoort tot die, waarin de Messiaanse werkzaamheid zich nu al begint te openbaren, die van de menigte afzondert, op het inwendige van de gemoederen gericht is. Nadat Hij door de uitwendige aantrekkelijkheid van Zijn wonderen de opmerkzaamheid, de uiterlijke toegenegenheid als de eerste voorwaarden voor Zijn werkzaamheid had opgewekt, wil Hij hoe langer hoe meer het zichtbare, zuiver uitwendige element uit het geloof van Zijn tijdgenoten verwijderen. En omdat de vader van het stervend kind Hem voorkomt als een van die, waarin het geloof slechts "uit het vlees geboren" (Hoofdstuk 3: 6) was, verzuimde Hij de gelegenheid niet om hem te zeggen, dat Hij met die stemming niet tevreden was en een meer geestelijk, een hoger geloof verlangde, zoals dat reeds bij de Samaritanen ontkiemde.

Het was de Heere Jezus niet voornamelijk daarom te doen, dat Hij deze en andere zieken lichamelijk hielp, Zijn voornaamste werk was de mensen op het woord te wijzen en het in hun hart te ontwikkelen, opdat zij er zalig door werden.

Als de Heere dit de hoveling voorhoudt, dan ligt in het verwijt toch ook een belofte. Erkent hij namelijk dat het bij de eigenaardigheid van dit geslacht niet anders gaat, dan dat het aan wonderen het zwakke geloof moet versterken, zo zal toch ook Hij, die gekomen is om het zwakke te versterken en wat dood is levend te maken, het overige doen en de zwakheid van de hoveling met barmhartigheid in aanmerking nemen.

Velen in onze dagen moeten ook tekenen en wonderen zien, of zij willen niet geloven. Sommigen hebben gezegd: ik moet grote zielsangst voelen, of ik zal nooit in Jezus geloven. Hoe dan u, die nooit voelen zult, zoals waarschijnlijk het geval zal zijn. Wilt u uit spijt tegen God naar de hel gaan, omdat Hij u niet als een ander wil behandelen? Er zijn er, die bij zichzelf zeggen: als ik een droom had of een onverwachte schok, of ik weet zelf niet wat gevoelde, dan zou ik geloven. Aldus waant u nietswaardige stervelingen, dat de Heere Zich door u de wet zal laten stellen. U bent bedelaars aan Zijn poort, om genade vragend en u zult erop uit zijn Hem wetten voor te schrijven, hoe Hij die genade zal hebben uit te delen? Meent u dat Hij Zich hieraan zal onderwerpen? Mijn meester is liefdevol van aard, maar Hij heeft een koningshart; Hij laat Zich geen wetten stellen, Hij houdt de vrije macht in al Zijn handelingen aan Zich. Als dit misschien uw geval is, waarom lieve lezer hunkert u naar tekenen en wonderen? Is het Evangelie zelf niet een teken en wonder? Is dat niet het wonder der wonderen, dat God alzo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderft? Zeker, dat dierbaar woord: "die wil neme van het water des levens om niet" en die plechtige belofte: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen" zijn beter dan tekenen en wonderen! Een waarachtigen

Zaligmaker moest men geloven. Hij is de waarheid zelf. Waarom zou u het bewijs vragen voor de waarheid van een, die niet liegen kan? De duivels zelfs erkenden Hem als Zoon van God, zult u Hem wantrouwen?

49. De koninklijke hoveling, die bij dit verwijt van Jezus net zo min boos werd als Maria bij de terechtwijzing in Hoofdstuk 2: 4 en de Kananése vrouw bij de afwijzing in Matth. 15: 26 , zei tot Hem: Heere! (vs. 11-15) kom af en vervul snel de tot U gerichte bede (vs. 47), eer mijn kind (juister: kindje) sterft; Iaat wat Gij met recht tegen mij hebt mijn kind niet ontgelden, dat het tijdens Uw berisping sterven zou.

50. Jezus zei tot hem: Ga heen, Ik zal u niet langer met Mijn berisping ophouden, maar het is niet nodig dat Ik met u meega, uw zoon leeft. Door Mijn woord, dat uit de verte werkt (MATTHEUS. 8: 8 v.), is hij van zijndodelijke ziekte bevrijd en aan het leven teruggegeven. En de mens (Hoofdstuk 3: 1) geloofde het woord, dat Jezus tot hem zei: uw zoon leeft en ging heen naar zijn huis.

De arme bedroefde vader had een ontvangst zoals hij die (vs. 48) vond, zeker bij Jezus niet verwacht; maar dat hij die verdiend had zei zijn hart hem, dat door het bestraffende woord van de Heere gewond was, waarin toch niet de geringste toon van afkeer werd gehoord. Hij twijfelt wel een ogenblik of hij moest gaan of blijven; hij zou graag iets anders voortbrengen dan de bede om het verlangde wonder, maar aan zijn geperst gemoed ontworstelt zich slechts één zucht: "Heere kom af, eer mijn kind sterft!" En de Heere hoort in die zucht meer dan de bidder Hem in vele woorden had kunnen zeggen. Hij ziet in een oprecht, waar, verootmoedigd hart en een hart, waaraan Hij Zijn woord: "ga heen, uw Zoon leeft" kon toevoegen, als genadige vervulling van de bede: "kom af. "

De berisping van de Heere was zeker rechtvaardig, maar wij kunnen het niet loochenen, juist nu uitgesproken, een zware verzoeking voor de vader; hoe gemakkelijk had hij daardoor van Jezus afkerig kunnen worden en kunnen denken: "ik wil Hem niets verder vragen, het helpt toch niets; Hij is een hard man, die geen medelijden heeft met mijn kind en de gevoelens van een teder vader- en moederhart niet kent; een hard man, die op bescheidene, dringende beden met verwijten antwoordt. " Zodanige beproevingen en teleurstellingen, die ons als met een slag uit de hemel van al onze verwachtingen naar beneden rukken en in de koude werkelijkheid verplaatsen, blijven in geen huis weg; zij gaan nu eens van de Heere dan weer van de mens uit. Zij bevatten diepe verootmoedigingen, schijnbare afwijzingen, beletselen in het toevloeien van de goddelijke genade, verdrietigheden en wanklanken, geheime kommer en zware zorgen, beschamingen en krenkingen van het innerlijk gevoel en de natuurlijke mens spreekt dan bij zichzelf: "ik dacht het wel van het begin af; hoe kon ik ook zo dwaas zijn om mij tot de Heere te wenden en van Hem in het gebed hulp te verwachten? Hij bekommert Zich toch niet om bijzondere noden van Zijn mensenkinderen; al het geloof in de verhoring van onze gebeden is een troosteloze waan; God doet tegenwoordig geen wonderen meer; die zichzelf niet helpt, die wordt niet geholpen. " De hoveling laat zich echter door de eerste bittere ervaring niet dadelijk afschrikken; hij klaagt niet de Heere, maar zichzelf aan en denkt: ik heb er zeker nog niet ernstig en ootmoedig genoeg om gebeden; ik zal het nog eens wagen, ik zal het nog dringender doen. "Heere" zegt hij en daarmee verootmoedigt hij zich

geheel voor Jezus en stelt al zijn vertrouwen op Zijn genade - Heere! kom af eer mijn kind sterft: het leven staat toch op het spel en ik zie nergens meer hulp dan bij U alleen; kom dan; ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent!" In het antwoord, dat hij daarop van Jezus ontvangt, liggen twee zaken: een bevel: "ga heen" in een belofte: "uw zoon leeft. " Het bevel is tot zijn gehoorzaamheid, de belofte tot Zijn geloof gericht. En de hoveling vervult beide eisen van de Heere: hij gelooft Zijn belofte, hoewel Jezus niet met hem meegaat, maar van hem eist overtuigd te zijn, dat ook op zo'n grote afstand Zijn woord alleen kracht genoeg bezit, om de doodzieke knaap te genezen; en hij gehoorzaamt en gaat heen.

Zo krachtig werkt op hem de indruk van de goddelijke persoon van Jezus, zo koninklijk en machtig klinkt Zijn bevel, zo vertroostend en geruststellend klinkt Zijn belofte, dat hij zonder tegenspraak volgt, zonder tegenspraak op het woord gelooft en zich vol blij vertrouwen op de terugweg begeeft.

Hij ging zo vol rustig vertrouwen heen, zo onbekommerd hoe de genezing van zijn zoon zou plaats hebben, zo in zijn gemoed met Jezus bezig, dat hij de weg van Kana naar Kapérnaüm pas de volgende dag (vs. 52) aflegde (?); van het leven van zijn kind was hij volkomen zeker, was hij maar even zeker daarvan, dat zijn Heiland voor hem leefde.

Het woord van Christus, een heilzaam kruid, werkt twee genezingen terzelfder tijd: de aan koorts zieke zoon ontvangt daardoor gezondheid en de vader, die ziek is aan zwakheid van het geloof, ontvangt geloofsversterking.

Hem is Jezus woord te Kana nu evenveel waard, als was het te Kapérnaüm aan het bed van zijn zoon gesproken; hij neemt het aan zoals het luidt, zonder te zien wat in de kracht daarvan met het doodzieke kind voorvalt. Dat is woord-geloof, dat door God hoog wordt geacht; want het geeft God de eer, dat Zijn woord waarachtig is en wat Hij toezegt, dat houdt Hij zeker.

Wat is zaliger en vrolijker dan Zijn woorden te geloven en zich dat door geen aanvechting te laten ontroven, maar tegenover alle aanvechting van de duivel alleen de ogen te sluiten, zin en verstand en alle wetenschap terzijde te stellen en steeds in het hart te zeggen: "God heeft gesproken; Hij kan niet liegen!" Niets blijders is er, zeg ik, dan zo'n geloof.

51. En toen hij nu afging, reeds op zijn terugreis dicht bij Kapérnaüm was aangekomen, kwamen zijn dienstknechten hem tegemoet. Zijn vrouw had, toen het bepaald beslist was dat de ziekte van de knaap zich niet alleen tot beterschap had gekeerd, maar dat ook een gehele genezing had plaats gehad, die knechten hem tegemoet gezonden, opdat hij de Meester verder geen moeite zou aandoen (Luk. 8: 49). Deze nu ontmoetten hem en zeiden: Uw kind is niet gestorven, hoewel het bij uw van huis gaan reeds zieltogend was (vs. 47); juist het tegengestelde is gebeurd: het leeft.

52. Zo vroeg hij dan, nu nog sterker door de vreugde over de boodschap door verwondering over de heerlijkheid van de Heere aangegrepen, van hen het uur, waarin het beter met hem, met het kind geworden was. Hij vroeg hen of niet in het ziekteverloop op een bepaald tijdstip, op een enkel aan te wijzen ogenblik verandering was gekomen. En zij zeiden tot Hem:

Gisteren om zeven uur (’ s middags op één uur (vgl. Hoofdstuk 1: 39; 4: 6) verliet de koorts hem opeens!

53. De vader bekende dan, dat het ogenblik, hem door zijn knechten meegedeeld, als het keerpunt in de ziekte, hetzelfde uur was waarin Jezus tot hem te Kana (vs. 50) gezegd had: Uw zoon leeft. En hij, tot de zijnen terugkerend en hen meteen de heerlijkheid van Jezus Christus verkondigend, geloofde zelf en zijn gehele huis in deze Jezus als de waarachtige Christus.

Van Kana gaat de weg naar Kapérnaüm niet naar de laagte, maar eerst opwaarts. Pas geheel in de nabijheid van Kapérnaüm gaat die naar beneden, want het meer Gennesareth ligt daar omgeven door hoge bergketenen. Als de hoveling dus de stad voor zich zag liggen, ontmoeten zijn knechten hem, die zich op weg hadden begeven om hem bericht te geven. Hoe vriendelijk is toch de Heere, onze God: op het ogenblik dat de hoveling het hart bang klopte of hij het ook thuis zo zou vinden, als hij op Jezus woord had geloofd, toen zijn geloof opnieuw moest worden bestreden, kwamen deze knechten hem tegemoet als versterkende engelen; zij namen alle vrees uit zijn hart weg en begoten de tedere plant van het geloof, die de Heere door het woord van Zijn belofte in zijn ziel had geplant, met dezelfde boodschap, waarin dat woord eerst tot hem was gekomen! Het woord van de Heere heeft letterlijk vervulling verkregen.

Onderweg zullen bij de hoveling gedachten zijn opgerezen, die hem de vraag voorlegden of het niet dwaas was om alleen op het woord van toezegging te geloven. Hij heeft wel die gedachte bestreden en ze niet geduld, maar die ooit met dergelijke gedachten te doen heeft gehad, zal weten hoe sterk zij zijn, zodat zij evenals rondlopend gepeupel voor de deur van het hart rumoer en veel onrust veroorzaken. Nadat hij zijn geloof op Jezus’ woord heeft gehouden en bevestigd, is het eerste woord dat hij uit de mond van zijn knechten hoort, hetzelfde als het laatste, dat hij van Jezus gehoord heeft als een woord van belofte; zijn knechten roepen het hem echter toe als een woord van vervulling. Als wij aan God gehoorzaam zijn en Zijn woord ook dan vertrouwen, als het tegen verstand en ervaring strijdt, dan behaagt het Hem dikwijls de omstandigheden zo te leiden, dat wij duidelijk kunnen opmerken hoe God regeert en onze zaak wonderbaar ten einde brengt. Hier moeten wij op Gods vinger letten, "en de bijzondere leidingen van God nagaan en nadenken, opdat wij op aarde Zijn wegen erkennen (Ps. 67: 3). Zo doet de hoveling als hij van zijn knechten het uur vroeg, waarin het met het kind beter was geworden; want als de koorts op haar hoogte gekomen is en de zieke voor de poort van de dood heeft geplaatst, dan breekt zij en wijkt langs geheel natuurlijke weg van de zieke. Zo zullen de knechten het wel hebben opgemerkt en daarom hun heer tegemoet zijn gegaan, om hem vergeefse moeite te besparen. Vaak helpt God ons als wij gelovig tot Hem bidden: voor gewone ogen, die de kracht van het gebed niet kenden, scheen het alsof de hulp op natuurlijke weg gekomen was zonder bijzonder toedoen van de Heere; maar de gelovige vader vertoont zich de hulp in een ander licht; Hij laat hem Zijn hand en Zijn voetstappen zien.

O. wat is het noodzakelijk dat wij nauwkeurig naar Gods wegen en werken vragen en onderzoek doen, dat wij vooral steeds de Schrift onderzoeken, maar ook het uur van ons kruis en onze hulp met elkaar vergelijken en op alle wegen en leidingen Gods acht geven, wat Hij

op dit en dat uur met ons en anderen gedaan heeft; dan zouden wij ook de Heere beter leren kennen en versterkt worden in geloof. Ja, als wij maar niet zo onachtzaam waren, maar zeer nauwlettend op alles acht gaven, dan zouden wij wel iedere dag en ieder uur de voorzorg, trouw en besturing van God opmerken. Er gaat toch geen uur voorbij dat de Heere ons niet een weldaad toont en naar lichaam en ziel voor ons zorgt

Geloof vindt op de weg van gehoorzaamheid de ervaring, dat het geloof niet tevergeefs is. Hij die, voordat hij gelooft, zekerheid wil hebben, zal geen zekerheid krijgen, want geloofsstellingen worden nooit eerst als waar ervaren; men gelooft ze pas op het woord van de Heilige. Heeft men echter wat God spreekt gelovig aangenomen, dan kan men gerust de twijfelingen laten komen vanwaar zij willen, men kant ze in al haar kracht laten oprijzen, zij zullen in het niet wegzinken. Het gelovig verstand hoeft niet met gesloten ogen door de wereld te gaan; het opent met bescheiden mannelijke kalmte het oog, hoort naar de knechten, die de boodschap van God brengen, beproeft alles nauwkeurig en zo scherp als mogelijk is; het zal ten slotte zelfs uit het getuigenis van de wereld en van haar kinderen bewezen worden, dat het geloof geen waan is, dat God handelt zoals Hij belooft en spreekt. Hoe langer hoe gemakkelijker wordt voor de onderzoekende geest de weg van het geloof. Hij zal door ervaring van geloof tot geloof voortgaan en elke ervaring van geloof zal het geloof versterken.

De hoveling wilde niet alleen de vreugde genieten dat zijn kind hem voor dit leven terug was geschonken, hij wilde ook het blijde vertrouwen daarbij verkrijgen dat hij alles aan Jezus te danken had. Daarom vroeg hij van de knechten het uur, waarin het beter met zijn zoon was geworden. Het feit alleen was hem niet voldoende, hij wilde ook de oorzaak weten; en nu bleek uit het antwoord van de knechten 1) dat de zoon plotseling gezond was geworden, 2) dat hij gezond was geworden op het uur dat Jezus gezegd had "uw zoon leeft".

Dat de knechten zeggen: "gisteren om zeven uur verliet de koorts hem" geeft te kennen dat de dag intussen was voorbij gegaan en met zonsondergang (’ s avonds 7 uur) een nieuwe dag was begonnen

Reeds enkele uren na zonsondergang konden de knechten zeggen "gisteren. "

Omdat het uur, waarop de Heere Zijn woord van genade had gesproken en waarop het kind gezond was geworden, een en hetzelfde was, was nu ook het hart van de hoveling met dat van zijn Heiland een. Op zijn geloof was het zegel gedrukt; hij roemde: "Gij hebt het gedaan en geen ander; van de Heere ben ik en blijf ik met alles wat ik heb. "

Zijn vroeger geloof had slechts betrekking op een enkel punt, de genezing van zijn zoon: nu kwam hij tot de deelneming aan het algemene, zaligmakende, Christelijke geloof.

Toen de koninklijke hoveling naar huis kwam was natuurlijk zijn eerste werk om zijn zoon te zien, die gezond en vrolijk hem tegemoet sprong en die hij nu niet alleen kuste en aan het hart drukte als zijn zoon, maar ook als een dierbare gave van God. Wat een vreugde was dit in het gehele huis! Daar verhaalde hij alles hoe het was toegegaan, hoe Jezus hem hard had toegesproken, maar vervolgens vriendelijk had vertroost, daarna het terugkeren, de boodschap

van de knechten en hoe alles overeenkwam. De hoveling is zonder zijn weten tot een goed evangelist geworden en op zijn evangelie rust de zichtbare zegen van de Heere, omdat al zijn woorden vervuld zijn met de kracht van het geloof: wat uit het geloof voortkomt, dat werkt geloof. Met hem gelooft zijn gehele huis: Ja, er ligt aan het geloof veel gelegen. Zullen onze huizen woningen van God, werkplaatsen van Zijn zegen worden dan moet ons geloof alleen aan Gods woord hangen en in velerlei beproevingen worden geoefend en bevestigd. Het ontbreekt daartoe niet aan gelegenheid, omdat het nooit aan enig kruis ontbreekt; laat ons slechts de gelegenheid trouw waarnemen, dan zal de Heere met ons zijn.

Deze man is de eerste Nieuw Testamentische leken-prediker- als ik hem zo noemen mag - een grote zegen volgt op zijn arbeid in geloof en in liefde". Hij voert zijn hele huisgezin op de weg, waarop de Heere hem gebracht heeft. Jezus heeft door Zijn woord in de verte gewerkt en zijn zoon van de dood gered; hij werkt nu met zijn woord voor de afwezige Heere en helpt Hem zijn huisgenoten te redden van de dood. Deze hoveling is de eerste Nieuw-Testamentische huisvader, die tegelijk profeet, priester en koning is.

Een huisvader heeft drie ambten, dat van profeet om te leren, dat van priester om voor en met zijn huisgezin te bidden en dat van koning, om te regeren, om te leiden en voor hen te zorgen. Het laatste vergeet men niet zo makkelijk, ja daarin is men gewoonlijk zeer ijverzuchtig, maar voor de twee eerste ambten heeft men gewoonlijk weinig zorg.

54. Dit tweede teken na hetgeen in Hoofdst. 2: 1 vv. bericht is, heeft Jezus onder de vele, die Hij in Galilea verricht heeft, weer gedaan toen Hij uit Judea in Galilea gekomen was; zodat een tweede wonder eveneens Zijn tweede terugkomst kenmerkte als een eerste wonder de eerste terugkomst had gekenmerkt, waarmee tevens meteen voor de tijd van Zijn openbare werkzaamheid een verlaten van Judea en een werkzaam zijn vooral op Galilees gebied was aangewezen, zoals dat bij de drie eerste evangelisten.

Uit de menigte van tekenen, die later in Galilea plaats hadden, neemt Johannes er nog een, de spijziging van de vijfduizend (Hoofdstuk 6); maar ook worden er van degenen die in Judea plaats hadden (Hoofdstuk 2: 1; 3: 2; 4: 45), slechts drie bericht: de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda (Hoofdstuk 5), de genezing van de blindgeborene (Hoofdstuk 9) en de opwekking van Lazarus (Hoofdstuk 11). Men ziet dat Johannes een keuze doet overeenkomstig het doel, dat hij zich voorstelde, maar volstrekt niet ten doel heeft om de geschiedkundige stof geheel en al weer te geven.

Eveneens wordt over drie verschijningen van de Opgestane bericht gegeven, met uitdrukkelijk noemen van de laatste als de derde (Hoofdstuk 21: 14). Omdat Johannes, zoals gemakkelijk aangetoond kan worden, ook elders aan de getallen betekenis hecht, zullen wij in die telling, waartoe wij geleid worden, niets doelloos kunnen zien.

Even als het gebeurde in Samaria (vs. 5-42) niet slechts voor die streek betekenis had, maar profetie was voor de toekomst, zo is het ook hier. Jezus opent Zijn werkzaamheid in Galilea nog niet; wat Hij hier doet is slechts een uitzondering (het eerste teken op de bruiloft en dit tweede weer te Kana zijn beide als van privaat karakter); maar het is een voorspel van de

toekomst. Die Kapernaïet, de hoveling, vertegenwoordigt Galilea in het algemeen; want in het meervoud spreekt Jezus tot hem en wat voor hem geldt, geldt voor allen. Ook in Galilea is het, evenals in Judea, dat Jezus alleen door in het oog lopende wondertekenen kan hopen geloof te wekken; zo zal Hij dan met tekenen en wonderen moeten optreden, als Hij te Zijner tijd de werkzaamheid als profeet van Galilea zal beginnen, maar de uitkomst zal een andere zijn als daar. Het zal Hem hier lukken een grotere kring van discipelen te vinden, die de in het oog vallende wonderen voor hun geloof niet meer nodig hebben maar zich alleen van Zijn woord vasthouden.

HOOFDSTUK 5

CHRISTUS' VERDEDIGINGSREDE VAN ZIJN WONDER AAN DE ACHT EN DERTIGJARIGE ZIEKE

D. De derde groep, die hier begint en tot aan het slot van Hoofdst. 6 () doorgaat, omvat de tijd van een tweede feestreis van Jezus naar Jeruzalem tot aan de derde, namelijk die tot het loofhuttenfeest. Johannes vertelt uit die tijd, die langer dan zestien maanden is, twee voorname gebeurtenissen, waarvan de ene Judea en de andere Galilea aangaat. Wat de eerste betreft moet hij de drie eerste evangelisten, die Judea voor de tijd van Jezus' openbare profetische werkzaamheid niet in aanmerking nemen, aanvullen met een geschiedenis (Hoofdstuk 5). Wat het tweede betreft kan hij in het bericht daarvan ingrijpen, hoewel ook daar een uitbreiding moet worden gemaakt (Hoofdstuk 6). Deze gebeurtenissen staan nu zowel wat plaats als tijd aangaat vrij ver van elkaar, toch behoren zij bij elkaar, omdat zij ons de Heere voorstellen die Zich in tekenen en wonderen onder het volk van Zijn eigendom als de Geneesmeester en Heiland en als het ware levensbrood betoont, tegenover het steeds beslister optredend ongeloof van de oversten en volksleiders in Judea en dat van de groten in Galilea. In Hoofdst. 5 () breekt ten gevolge van de genezing aan het badwater van Bethesda de tegenstand van de Joden, die zich reeds in Hoofdst. 2: 18 vv. en 4: 1 vv. uitte, openlijk door. Om de dreigende catastrofe te verwijderen trekt Jezus Zich voorzichtig naar Galilea terug en geeft de Joden tijd om hun tegenspraak te laten bedaren. Maar ook in Galilea ontmoet Hij in Hoofdst. 6 () het ongeloof bij de grote menigte, maar in een andere vorm. In Judea wekt de ijverzucht in de oversten een haat, die ten slotte probeert Hem te doden; in Galilea daarentegen brengt de vleselijke gezindheid, die bij Hem niet vinden kan wat zij begeert, het daartoe, dat men Hem verlaat.

I. Vs. 1-47. Jezus op het feest te Jeruzalem en de tegenstand tegen Hem.

a. Vs. 1-13. De daad van Jezus, die de aanleiding geeft tot de tegenspraak, of de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda.

1. Hierna, na een lange tussentijd sinds de in Hoofdstuk 4: 46 vv. vertelde gebeurtenis, gedurende welke de Heere weer als privaat persoon had geleefd en Zijn discipelen weer uit het onmiddellijke bijzijn van Hem had laten gaan, was op de 19de Mei in het jaar 28 een feest van de Joden, namelijk het pinksterfeest "Le (23: 22" en "Uit 4: 17"). En Jezus, eerst als privaat persoon optredend en dus nog niet weer door Zijn vroeger zes discipelen omgeven, ging op naar Jeruzalem.

De Heere gaat niet in de eerste plaats naar Jeruzalem om Zijn vroegere werkzaamheid daar te vernieuwen, maar om het feest. Het eerste is duidelijk uit de omstandigheid, dat wij Hem later (Hoofdstuk 6) in Galilea werkzaam zien; uit het eerste volgt het tweede en hieruit dat het feest niet het purimfeest geweest is, waaraan men veelal heeft gedacht. Het is toch onwaarschijnlijk dat Jezus om dit feest naar Jeruzalem zou zijn gegaan, vanwege het aards karakter daarvan en omdat de feestviering in het geheel niet met de tempel verbonden was.

De bijvoeging "van de Joden", die op Lev. 23: 2 doelt, wordt door Johannes nooit gebruikt voor een ander feest dan van de drie grote in de wet bevolen feesten (vgl. Hoofdstuk 2: 13; 6: 4. 7: 2).

Jezus gaat op een Israëlitisch feest naar Jeruzalem en, zoals alles aanwijst, zonder Zijn discipelen. Ook is deze keer Zijn optreden geheel anders dan de eerste maal; het draagt over het algemeen geen openlijk en ambtelijk karakter. Dat Hij later in een openlijk gesprek met de Joden wordt getrokken, heeft zonder Zijn toedoen plaats. Zijn feestreis naar Jeruzalem gebeurt dus in stilte en kan wel geen andere bedoeling hebben dan dat Jezus gedurende de feesttijd de tegenwoordige geestelijke toestand van Zijn volk in het godsdienstig middelpunt wil beschouwen. Zijn verhouding tot Israël is echter zo centraal, dat ook Zijn verborgen zijn te Jeruzalem de Israëlitische volksgeest in spanning en beweging brengt en zelfs Zijn opzettelijke terughouding Hem niet beschermt voor het ontvlammen van openbare vijandschap. Het meer teruggetrokken karakter van dit aanzijn van Jezus te Jeruzalem laat de grond van verborgen tegenstand, die in de Joden sluimert, nog duidelijker zien.

Reeds eenmaal had Jezus op een feest Zich aan Zijn volk als de beloofde Bewerker van de zaligheid en van de nieuwe tijd van genade aangeboden (Hoofdstuk 2: 13 vv.); maar zonder het geloof te vinden, dat Hij moest eisen, was Hij eerst uit Jeruzalem (Hoofdstuk 3: 22), vervolgens uit het Joodse land geweken (Hoofdstuk 4: 3). Nu keert Hij daarheen terug met nieuwe aanbieding van zegen, maar het gaat ook met deze eis als de eerste maal; ja de eis wordt nog scherper en dringender gesteld door de manier, waarop ditmaal de aanbieding van de genade plaats heeft, want de ongeneigdheid om te geloven kan niets veranderen aan de noodzakelijkheid en het recht van de eis, maar leidt alleen daartoe, dat de zaak steeds moeilijker, de tegenspraak tegen de neiging steeds sterker wordt, het gevaar van verharding steeds nader komt. Deze loop van de zaak behoort tot het oordeel, waartoe de Heere in de wereld is gekomen (Hoofdstuk 9: 39); die volgens de beslissende momenten van Zijn voortgang tot de volle rijpheid van vijandschap tegen Jezus en Zijn openlijke verwerping voor te stellen, is een wezenlijke zijde van het plan, dat de evangelist Johannes volgt. Het conflict, pas in Hoofdstuk 2: 18 van verre aangeduid, breekt in ons hoofdstuk uit en neemt stap tot stap toe op het woord van Kajafas in Hoofdst. 11: 49 v.

2. En er is (dit zullen wij tot juist begrip van de volgende geschiedenis vooraf opmerken), te Jeruzalem aan de Schaapspoort (Neh. 3: 1, 32; 12: 39), overeenkomende met de tegenwoordige Stefanuspoort 21: 11") ten noorden van de Tempelberg een badwater, dat in het Hebreeuws Bethesda genoemd wordt, d. i. huis van barmhartigheid, dat in in de rondte vijf zalen had.

3. In deze zalen lag een grote menigte zieken, blinden, kreupelen, verdorden, mensen met door jicht verlamde leden (MATTHEUS. 12: 10. 1 Kon. 13: 4), wachtend op het ogenblik van de roering van het water, wanneer dit opbruiste, omdat het dan zijn genezende kracht bewees.

4. Want een engel daalde op zekere tijd op vaste tijden in dat badwater neer en beroerde het water; die dan eerst daarin kwam om er zich in te baden, na de beroering van het water, die werd gezond van welke ziekte waarmee hij ook bevangen was.

Op blz. 303 van dit deel hebben wij reeds van het tegenwoordige Birket Israîl, dat de traditie als het badwater Bethesda voorstelt, gesproken. De ligging komt geheel met de omstandigheden overeen; want door de schaapspoort kwam Jezus van de Olijfberg in de stad en Hij vond dadelijk bij het intreden daar de zieken liggen. De tegenwoordige toestand van de vijver is wel niet zoals de beschrijving op onze plaats die doet verwachten, maar het tegenwoordige Jeruzalem is ook niet hetzelfde als dat uit de tijd van de Heere en Zijn apostelen. Met de woorden: "er is te Jeruzalem, " die het zeer waarschijnlijk maken dat ons evangelie nog vóór de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen (ongeveer 64-65 na Christus) geschreven is, zijn wij in omstandigheden verplaatst, die na het terzijde stellen van de Oud-Testamentische theocratie niet meer op dezelfde wijze aanwezig waren; daarom hebben wij niet nodig met Robinson te denken aan de bron, die bij 2 Sam. 17: 17 en 1 Kon. 7: 26 nader beschreven is en nu die van de maagd Maria heet. Intermitterende of slechts van tijd tot tijd springende bronnen verdwijnen niet zeldzaam; voor de zodanige was de grond onder de Tempelberg en in de nabijheid daarvan zeer geschikt, zoals die Mariabron en andere aan haar gelijkende verschijningen bewijzen. Maar hebben wij dan ook recht om het badwater Bethesda hier als een gewone gezondheidsbron te beschouwen en wel als een van die, die niet zozeer door de minerale bestanddelen van haar water, maar door haar physikalische eigenschappen, omdat zij bepaalde gassen ontwikkelen, werkzaam zijn? Wil niet integendeel de evangelist met de inhoud van het vierde vers opmerken dat hier bij Bethesda niet een natuurlijke gave, maar een gave van de genade van God was; zoals ook het hout, waarmee Mozes het bittere water te Mara zoet maakte (Ex. 15: 23 vv.) een bijzondere, buitengewone gave was? Doelt niet de bijnaam: "huis van barmhartigheid" zelf daarop? Ten eerste moeten wij opmerken dat het vierde in niet weinig handschriften ontbreekt en dus de gedachte voor de hand ligt dat dit vers ingeschreven is. Hetgeen de zieke in vs. 7 zegt, is volledig te verklaren uit het opgemerkte aan het einde van vs. 3 , omdat ook bij andere gezondheidsbronnen, ten minste die gas bevatten, de werkzaamheid zich bepaalt tot het ogenblik van de ontwikkeling van het gas, dat hetzelfde is als dat van het opbruisen of opborrelen. Een lezer hield echter die opmerking voor ontoereikend; hij meende de zaak uit het gebied van het natuurlijke tot dat van het bovennatuurlijke te moeten overbrengen, zoals dat uit de woorden "die dan eerst daarin kwam, na de beroering van het water, die werd gezond van welke ziekte waarmee hij ook bevangen was, " duidelijk blijkt. Deze schreef nu een bijvoeging aan de kant, die later een afschrijver opvatte, als behorend tot de tekst en daarin voegde. De bijvoeging spreekt de Schrift in het algemeen tegen en vooral de geest van het evangelie. Een water, dat onder alle omstandigheden geneest, kan op het gebied van de Schrift niet voorkomen, het strijdt tegen het ware Godsbegrip en zou tot afgoderij aanleiding geven (2 Kon. 18: 4) en een engel, die door zijn waterbeweging een wonderbad teweeg bracht, dat zonder aanzien des persoons hem, die zo gelukkig was om het eerst in het water te kunnen neerdalen, van iedere ziekte genas, zou veelmeer een demon zijn, die de zelfzucht prikkelde en twist onder de ellendigen stookte, dan een geest van God, uitgezonden ten dienste degenen die de zaligheid beërven zullen. Het zou juist de betekenis van Christus' wonderen aan de blinden, lammen en verdorden, als teken van de in Hem verschenen heilzame genade van God vernietigen. Als enkele uitleggers, die de echtheid van het vers menen te moeten verdedigen, opmerken: "met de ogen van Johannes zouden wij ook heden nog wel aan deze en gene gezondheidsbron de lieve engelen gewaar worden, die zich verheugen ten dienste van zieken door hun Heere te worden gebezigd, dan bedenken zij niet

dat daarmee niet alleen sanctie wordt gegeven aan alle verkeerdheid van de Roomse bedevaarten, maar ook de engelen een dienst wordt toegeschreven, zoals Hij wel de bewusteloze natuurkrachten (MATTHEUS. 5: 45), maar nooit aan deze dienstbare geesten verleent (Hebr. 1: 14). Zeker werken deze ook volgens de Schrift in het natuurlijk leven, maar niet om zuivere werkingen van de natuur te voorschijn te brengen, maar om de samenhang van het natuurlijk leven met het rijk van God teweeg te brengen en het eerste aan het tweede dienstbaar te maken.

Tegenover bovenstaande mening van Dächsel moet ook een woord van onze Da Costa worden gehoord: "Dat al deze bijzonderheden (vs. 4) door het ongeloof ten enenmale verworpen worden, is natuurlijk; het ongeloof is de haat tegen God, het wil Hem in niets zien en uit alles verbannen. Maar ook voor de gelovige heeft deze plaats zwarigheden, die weggenomen moeten worden. Men moet blijven bedenken dat alleen de schrift (die als oorspronkelijk uit de Heiligen Geest, de eerste oorzaken van de verschijnselen kan openbaren en openbaart) de roering van het water en de daardoor ontstaande geneeskracht van het water toeschrijft aan een Engel. Voor de mensen was het niet anders dan een geneeskrachtig badwater en kon het niet anders zijn; want de mens ziet wat voor ogen is, alleen door de Schrift ziet hij achter de voorhang van de dingen. En wat weten wij nu door ons verstand van het werk van de engelen in de verschijnselen van de natuur, om te kunnen zeggen dat het geen engel was, die de roering van het water veroorzaakte? Wat wij, naar onze wijze van zien, een wet, een macht, een uitwerksel van de natuur noemen, dat kan wel zeer goed het gevolg zijn van het verstandig overleg en bestuur van een engel. Daniël en de Openbaring van Johannes tonen ons engelen, die over de winden, over de wateren, over de volken gesteld zijn en waarom zou God niet de engelen tot de persoonlijke krachten ook van Zijn schepping, van Zijn natuur verordend hebben? Er is in deze gedachte niets ongerijmds, maar veel lichtgevends en God verheerlijkends. En dat nu ieder, met welke kwaal ook bevangen, die er de eerste na de roering van het water inkwam, genezen werd, is zeker iets zeer buitengewoons, maar juist dat buitengewone uitwerksel veronderstelt een buitengewone oorzaak, een wonder van God. Had Johannes alleen het wonderdadig uitwerksel en niet ook de wonderbare oorzaak vermeld, de zaak zou onverklaarbaar zijn; maar nu wordt zij verklaard. En heeft nu God Zijn volk bezocht en zien wij in deze tijd de satan op buitengewone wijze optreden in bezeten en waarzeggende mensen, zoals wij dat vroeger niet in de Heilige Schrift aantreffen, is het dan niet redelijk aan te nemen, dat God ook in die buitengewone tijd op velerlei wijze buitengewoon tussen getreden is en onder anderen een badwater gegeven heeft, dat lichamelijk was wat Christus zelf persoonlijk was: Een geopende fontein voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid, Zach. 13: 1 ? En zegt u nu dat geen ongewijde schrijver, ook niet Josefus, gewag maakt van zo’n badwater te Jeruzalem, dan is dat ten hoogste begrijpelijk om de eenvoudige reden, dat deze schrijvers, als bulten het geloof staand, niets bovennatuurlijks in dat badwater vonden. Alles alleen aan natuurlijke oorzaken toeschrijvende, hielden zij het badwater Bethesda voor niets anders dan een minerale bron, wier opborreling veroorzaakt werd door een vulkanische werking, die een ogenblikkelijke, snel verdampende geneeskracht aan het water meedeelde. En dat het water van elke kwaal welke ook genas - dßt hielden zij òf voor een volkssprookje òf voor inbeelding. De ongelovigen van onze tijd handelen nog heden op volkomen dezelfde wijze met alle goddelijke verschijnselen. Vertel hen de treffendste

zelfgeziene tussenkomsten van God, de onmisbaarste zelfondervonden gebedsverhoringen, zij zullen ze houden voor het spel van uw verbeelding. Zij zijn nog altijd de Egyptische tovenaars en goochelaars, die door hun kunstenarijen bij goddeloze mensen zoals Faraö er een van was, Gods wonderen weten te ontwonderen, of althans in hun uitwerking op het gemoed krachteloos te maken.

5. En daar was een zeker mens, een verlamde, evenals die in Matth. 9: 2 vv. , alleen met dit onderscheid dat deze zich nog enigermate, al was het ook langzaam, kon voortbewegen (vs. 7), die achtendertig jaar ziek gelegen had (woordelijk: die 38 jaar had in de ziekte), zolang die ziekte al had gehad.

6. Jezus ging op de derde dag na het eindigen van het feest, namelijk op 22 mei de plaats voorbij en zag deze liggen en door Zijn goddelijke alwetendheid, die Hem overal, waar het nodig was, alles mededeelde, zodat Hij tevens het hele levenvan de mens overzag (vs. 14 Hoofdstuk 1: 48; 2: 25; 4: 17 v.) en wist dat hij nu lange tijd gelegen had zonder de genezende kracht van het water deelachtig te kunnen worden sprak hem aan. Hij wilde zijn opmerkzaamheid vestigen op de persoon, die vriendelijk tegenover Hem stond en zei tot hem: Wilt u gezond worden?

7. De zieke begreep eigenlijk de bedoeling van de vraag niet, maar nam die op als deed de Vrager onderzoek naar zijn lang vergeefs liggen in de zaal van het badwater. Hij antwoordde Hem: Heere! (Hoofdstuk 4: 15, 19) ik heb geen mens om mij haastig te werpen in het badwater, wanneer het water beroerd wordt, terwijl toch bij dit waterhet er vooral op aankomt dat men het korte ogenblik van opborrelen waarneemt en terwijl ik kom, omdat ik aan mijzelf overgelaten mij slechts langzaam kan voortbewegen, daalt een ander van de overige zieken voor mij neer en neemt de genezende kracht van het water weg, zodat er voor mij wel geen hoop is.

Jezus komt hier voor als plotseling uit een incognito te voorschijn tredende. Wat een onderscheid tussen dit optreden zonder alle opzien en Zijn intreden in de tempel op het eerste paasfeest (Hoofdstuk 2: 13 v.). Hier is Hij niet als Messias, maar als eenvoudig feestgenoot.

Onder de vele zieken, die aan de gezondheidsbron Bethesda bij Jeruzalem op hun genezing hoopten, vond Jezus een van wie Hij erkende dat hij langer dan anderen had geleden. Omdat wij niet mogen aannemen dat de evangelist de opmerking, dat hij sinds 38 jaren ziek geweest was, als een niets betekenende mededeling er had bijgevoegd, ligt het vermoeden voor de hand dat de Heere in deze 38 jarige ziekte de toestand heeft gezien van een volk, dat in de woestijn wegstierf. Toen namelijk Israël bij Kades-Barnea in het tweede jaar van de tocht door de woestijn van de Heere afviel, had het gezicht van de doods over het gehele opgewassen geslacht ongeveer 38 jaren geduurd 19: 22). Zo kan wel de man, die wegens zijn zonde met een 38-jarige ziekte geslagen was, aan wie Bethesda’s bron geen genezing aanbrengt, voor een aftekening van die straf worden gehouden, die eens over het gehele volk besloten was. Wanneer wij nu daarbij aannemen dat Israël uit de ban van die afval nog nooit was uitgekomen, kon deze zieke in de ogen van Jezus voorkomen als de vertegenwoordiger van het gehele tegenwoordige Israël. Daarmee hebben wij tevens de reden, waarom de Heere,

hoewel Hij niet naar Jeruzalem is gekomen om tekenen te doen, dezen zieke niet in zijn ellende kon laten liggen, maar hem zonder verdere inleiding en voorwaarde moest genezen.

Jezus schijnt die plaats te hebben gezocht en een zieke, die zich daar bevond, te hebben willen genezen; deze indruk maakt ten minste het verhaal. Nu is hij, tot wie Jezus Zich wendt, onder hen degene, die reeds om de lange duur van zijn ziekte voor anderen geschikt was het medelijden op te wekken. Daarbij komt vervolgens de hulpeloze verlatenheid van de zieke als beweegreden tot Zijn besluit. Het getuigenis, dat de Heere met Zijn genezing van Zich aflegt, was voor allen, die de genezene zagen, gemakkelijk te begrijpen. Dat in Hem de macht van een nieuw leven, krachtig om te zegenen, gegeven was, een leven, dat Hij ongevraagd aanbood, dit kon en moest men daaruit erkennen. Zo was deze genezing een vraag aan Jeruzalem; dezelfde vraag, die Hij tot de zieke richtte: "wilt u gezond worden" ging het gehele volk aan. Het is een nieuwe poging, die Jezus doet, alleen moet de mogelijkheid van het geloof in die mate moeilijker worden als vroeger geloof geweigerd was. Vroeger kwam Hij, aangewezen als Zoon van de Vader door de laatste en grootste profeet, met verkondiging van Zichzelf en met rijke openbaring van Zijn wondermacht tot Zijn tempel; nu moet Israël in de eenvoudigen feestreiziger, die Hij van nu aan ook voor Jeruzalem blijft, geloven, een feestgenoot, die, door medelijden bewogen, die éne zieke geneest, maar Zich door niets anders openbaart. Die genezing volbrengt Hij, zoals wij later zullen horen, op de sabbat; dit moet leren dat Hij een Heer van de sabbat, zowel als van de tempel is. Hoe aanstotelijker Jezus daardoor moest worden, dat Hij Zich scheen te vergrijpen aan de grondwet van de inrichting van de gemeente van God, des te moeilijker was nu het geloof in Hem als de Heiland van Israël gemaakt, des te scherper en dringender de beslissing tussen de beide standpunten, om of een zondaar in Hem te zien, die de dood waardig was, of een mens, die op God gelijkvormige wijze leven in de wereld werkt, niet gebonden door de grenzen, die de wet van de Sabbat stelde.

Jezus genas zonder twijfel niet alhoewel, maar omdat het Sabbat was. Er was geen periculum in mora; Hij zou zeker de zieke op de volgende dagen in dezelfde toestand hebben aangetroffen. Die bedoeling leren wij uit het vervolg kennen: Christus genas op Sabbat om Zich als Heer van de Sabbat voor te stellen, ten einde aanleiding te verkrijgen tot de volgende rede, waarin Hij een plechtige belijdenis van Zijn Godheid aflegde.

Jezus’ bevel om het bed op te heffen en weg te gaan komt voor als een ingrijpen in de bestaande gewoonte, niet als een overtreding van de wet. De bijgelovige manier, waarop de Sabbatswet door de Joden werd opgevat, kon zo’n positieve aanval op de heersende gewoonte nodig maken.

Wilt u gezond worden? Zo vraagt de Heere niet alleen aan die man, maar ook, in geestelijke zin, aan u en mij en aan alle mensen, die in de wereld en onder het gehoor van Zijn woord komen. De vraag schijnt vreemd. Wie zou niet gezond willen worden? Maar men vergist zich en de vraag was nodig, zeer nodig. Men kan aan een gegeven toestand zo gewoon zijn geworden, dat men er niet meer uit geholpen zijn wil en er een grote kracht en moed voor vereist wordt om het tegendeel te willen; zelfs een kwaal, een ziekte kan ons door langdurigheid van tijd tot een tweede natuur worden. Daarom moet de 38-jarige zieke het

uitspreken, of er na al die jaren van ziekte nog een begeerte tot genezing was overgebleven; want geen onverschilligheid voegt, waar God bereid is Zijn gaven uit te delen. God drenkt alleen de dorstigen en voedt alleen de hongerigen, niet de verzadigden of die geen dorst of honger hebben naar Zijn water, naar Zijn brood. De zieke vat de vraag van de Heere niet op in een gelovigen zin, zodat hij er een voornemen van de Heere in zag om hem te helpen; nee, hij kende de Heere niet en vatte de vraag dus op in zo'n zin alsof de Heere de voortduring van zijn ziekte wijt aan zijn onwil om gebruik te maken van het middel, dat hem in het badwater gegeven was. Maar hij zei er eigenlijk - duidelijk genoeg mee, dat hij graag gezond wilde worden, als er maar mogelijkheid voor was. Dit was voor de Heere genoeg en meteen volgde een koninklijk woord, zoals de Heere alleen kan spreken.

8. Jezus zei tot hem, evenals later tot de verlamde te Kapernaüm (MATTHEUS. 9: 5): Sta op, neem uw beddeken op, waarop u heeft gelegen en wandel.

9. En meteen werd de mens, die dat woord geloofde en zich in gehoorzaamheid daaraan oprichtte, gezond en nam, evenals iemand die opeens weer het gebruik van zijn leden heeft terug ontvangen, zijn beddeken op en wandelde. En het was, zoals wij om het volgende hier moeten vermelden, sabbat op die dag.

Met de vraag, vroeger aan de zieke gedaan, heeft de Heere diens gedachten willen afleiden van het middel, waarop die tot hiertoe uitsluitend gericht waren en Hij heeft hem willen laten denken over een andere Helper, als sprak Hij tot hem: zie niet op dat badwater, maar op Hem, wiens beeld dit is; die zal u van uw gebrek gezond maken. Men zal daarom nog niet mogen aannemen dat deze van Hem verwacht heeft, Hij zou Zich aanbieden tot de dienst, die niemand hem had bewezen en hem in het water willen laten aflaten, als de eerstvolgende keer het water weer bewogen zou worden. Integendeel heeft de zieke door eigen belijdenis van zijn hulpeloze toestand, waaraan hij geen dergelijke bede tot Jezus voegt, zich vatbaar gemaakt voor het geloof aan het woord van bevel en van belofte, dat hier tot hem komt, terwijl hij daarmee uitspreekt dat hij van het badwater eigenlijk reeds heeft afgezien en bereid was een andere hulp, zoals die geschikt voor hem was, graag aan te nemen.

Deze stoffelijke genezing is een getrouw beeld van de geestelijke, die dezelfde Verlosser ons aanbiedt. Sinds twintig, dertig, veertig jaren helaas, zover onze herinnering reikt, lijden misschien ook wij nog aan een verborgen en onophoudelijke kwelling, die aan ons geweten knaagt; dat smartgevoel door de zonde verwekt, vernieuwt zich en neemt toe met elke dag. Vergeefs vragen wij de vergetelheid verlichting voor al deze gedachten; de wroeging houdt haar prooi vast en keert immer terug om ons hart te kwellen. Welnu op dit ogenblik ligt de Bijbel voor ons geopend en vraagt ons vanwege Jezus: "Wilt u gezond worden? Gezond, en dat niet morgen, niet over een maand, over een jaar, maar meteen, ogenblikkelijk en volkomen, zodat uw schreeuwende zonden zwijgen, uw somberste herinneringen uitgewist zijn zullen en uw geweten wit als sneeuw zijn zal? Spreek, wilt u zonder verwijl en volkomen genezen worden? Zie dan op Jezus, wiens bloed van alle zonden reinigt, op het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt en u zult gereinigd, van uw last verlost zijn? Vreest u, ofschoon voor het verleden gerustgesteld, nog voor het toekomende, de vergiftige beten van de verleidende slang, die u in haar strikken probeert te lokken? Wilt u niet alleen naar het

geweten, maar ook naar de ziel gezond gemaakt zijn, zodat u gehard wordt tegen het kwaad en gesterkt tot het goede? Zie op Jezus, die Zijn geest u geven zal om uw hart te vernieuwen en te heiligen! Beeft u, ofschoon tot kalmte gekomen, bij de aanblik op het verleden en op uw aardse toekomst, nog bij de gedachte aan de zeker en met spoed naderende dood? Zou u zelf van de dood genezen willen zijn? Zie op Jezus; Hij geeft leven aan wie Hij wil; zo spreekt Hij zelf. Overweeg dit woord wel: het "leven, dat u begeert, Hij geeft het u. " Hij leent het u niet om het u later weer te ontnemen, Hij geeft het u voor altijd, Hij verkoopt het u niet, zodat u bang zou moeten zijn het niet af te kunnen lossen. Hij geeft het u zonder enige prijs: Hij verleent het u niet als een leven van een zwakke, zieke, beperkte, maar geeft het u als van een krachtvolle, heilige, eeuwige aard. In één woord, Hij geeft u dat tweede leven zo volledig als Hij u het bestaan, dat u nu reeds geniet, volledig schenkt. Maar, vraagt misschien nog iemand, wie verzekert mij dat deze belofte getrouw is en dat werd zij ook al aan anderen vervuld, ik mij haar toeëigenen mag? Waaraan zal ik herkennen, dat Jezus mij genezen heeft? Ik antwoord: De zieke van Bethesda herkende zijn genezing hieraan, dat hij, zodra Jezus gesproken had, zijn beddeken opnam en wandelde. Dit middel om zich te overtuigen, dat hij gezond geworden was, was eenvoudig en gemakkelijk, dat, hetwelk u overtuigen kan, of u geloof heeft en of u, bij gevolg, behouden bent, is even eenvoudig en gemakkelijk. Als u door Jezus genezen bent moeten blijdschap en dankbaarheid u in zo’n mate vervullen, dat het u nu mogelijk wezen moet, om, door de Geest gesterkt, op te staan en in heiligheid te wandelen. De Christelijke wandel, ziedaar het onmiskenbaar teken van de genezing van de Christen. Maar, dit moet u niet in de waan brengen dat uw wandel in heiligheid de voorwaarde voor uw behoudenis is, uw genezing; nee, hij is daarvan het teken en niets meer. Jezus zei niet tot de zieke: "Als u wandelt zal Ik u genezen", maar Jezus heeft hem eerst gezond gemaakt en de zieke kon toen opstaan en wandelen. Zo ook zegt de Heere tot u niet: "wees heilig en Ik zal u zaligen; " maar: "van nu aan maak Ik u zalig, wees in het vervolg heilig; ik geef u nu krachten, gebruik die voortaan; Ik schenk u de gezondheid, sta op en wandel, wandel niet omdat u gezond gemaakt bent; heilig u, niet om vergeving te verlangen, maar omdat Ik u vergeving geschonken heb en daaraan zult u weten dat u zaligheid is geschied, wanneer u als een van Mijn uitverkorenen leeft!"

Evenals vele anderen, wachtte de zieke man totdat er een wonder zou gebeuren, een teken zou worden gegeven. Treurig staarde hij op het badwater, maar geen engel kwam, ten minste niet voor hem; en toch, menend dat dit zijn enige kans was, bleef hij wachten, niet wetend dat er Een in zijn nabijheid was, wiens woord hem in een oogwenk kon genezen. Velen verkeren in hetzelfde geval, zij wachten op een buitengewone aandoening, een merkwaardige indruk, een hemels gezicht; zij wachten tevergeefs. Gesteld dat, in enkele gevallen, buitengewone tekens gezien worden, deze zijn evenwel zeldzaam en niemand heeft het recht ze voor zichzelf te verwachten; vooral niemand, die zijn machteloosheid voelt om van de beroering van het water gebruik te maken, zelfs al had die plaats. Het is een treurige gedachte, dat tienduizenden ook nu wachten bij het gebruik van middelen, instellingen, geloften, voornemens en reeds onheugelijke tijden gewacht hebben, maar tevergeefs, geheel tevergeefs. Ondertussen vergeten deze arme zielen de tegenwoordige Zaligmaker, die hen toeroept om op Hem te zien en behouden te worden. Hij zou ze meteen kunnen genezen, maar zij wilden liever wachten op een engel en een wonder. Op Hem te vertrouwen is de zekere weg tot elke

zegen en Hij is het meest onvoorwaardelijk vertrouwen waard; maar het ongeloof maakt, dat men de koude voorhoven van Bethesda boven Zijn van liefde brandende borst verkiest.

Wat dicht op een gepreste drom, Die aan Bethesdaas waterkom, In wonderbaar dooreen gemengel Met luistrend oor en star gezicht, In stille hoop te wachten ligt Naar 't vleugelkleppen van dien Engel, Die aan de opgeroerden vloed De kracht van heling schenken moet!

Gaat, haast u, kranken! plompt uw leên In dezen wel van zaligheên, Bij dat weldadig stroombewegen. Geen ogenblik, of 't hulpgetij' Is voor die achterbleef voorbij. En 't dode nat verliest dien zegen. Grijpt de aangeboden redding aan, En dringt om andren voor te gaan!

Ach! deez die onbeweeglijk lag, Heeft door geheel de bangen dag, De stond gezien der stroomberoering, Doch, ondanks elken boezemzucht Zijn opgevatte hoop ontvlucht, Met altijd bittre zielsvervoering, De kracht van heling zien ontstaan, Doch telkens weêr te niet zien gaan.

Helaas! de droeve had geen kracht, Geen vriendenhulp, hem toegebracht, Om in die badvont af te dalen! Een ander kwam hem telkens voor, En stelde steeds zijn hoop te loor; Tot Jezus oog hem mocht bestralen, Die (daar Hij 't spraakloos zuchtje hoort). Hem heelde met een enkel woord.

Had ieder voor dien zieke hoop, Die hier om 't wasbad zat of kroop, Dien Arts, dien Heiland mogen kennen; Hoe had men ze allen als om strijd, In zulk een wonderkracht verblijd, Naar Hem alleen om heil zien rennen, En van Zijn Godlijke oppermacht (Geen Englen meer) hun lot verwacht.

Maar neen, gewoonte, voorbeeld, leer, Drukte alle zielsverheffing neer, En doet ze op 't zichtbre slechts vertrouwen. Zij hopen slechts van d' Engel baat; Van 't vocht, waardoor zijn vleugel waadt. Van 't geen ze of tasten of aanschouwen. Schoon groter Helper om hen treedt, Dien 't Englendom Zijn God beleed.

Bethesdaas kom verloor heur kracht, Geen Engel meer, geen hemelmacht, Die ze aan heur plas scheen mee te delen, Daalt af in 't altijd sluimrend vocht. Maar Hij die aarde en hemel wrocht Is machtig alle leed te helen, Hij, de Almacht-zelf, is t' allen stond De Heilbron voor ons aller wond.

Die waskom was wat godsdienst is, In schone vormgestaltenis, Maar zonder 't innerlijke leven. Zij, die van Hemelgeest bezield, Nooit langer helingskracht behield Dan haar Zijn adem door blijft zweven! Maar zolang levenswaatren schenkt Aan dien zij uit haar boezem drenkt.

Doch menig die deez waarheid weet, En 't nietig kent van 't ledig kleed, Doch met de lamme, hulpeloze, In 't aanzien van het bad verstijfd, Aan 's waters boorden roerloos blijft,

Van ‘t slijk en oeverzand bedrogen, En dag aan dag, en jaar aan jaar, Vervloten ziet in ‘t zielsgevaar!

Zijn oor ontwaart het vlerkgezuis; Zijn oog verneemt het stroomgebruis; Het uur, het tijdstip, is verschenen, Dat kranken hun genezing biedt: Maar ach, dat helinguur vervliet; Ja, zelfs de hoop, de lust, vliegt henen, En zwakgelovig, ziek van wil, En macht- en werkloos, ligt men stil.

Nog slaat ge, o Heiland, in genâ Ons met dezelfde liefde gâ Als toen Ge ‘t woord hebt uitgesproken, Dat lijd’ren hun herstelling bracht. Nog heeft Uw naam dezelfde kracht Waar ‘t sterkste juk door wordt verbroken, O, zij die liefde en macht getoogd, En red - Gij, die ‘t alleen vermoogt.

10. De farizees gezinde Joden, waarschijnlijk enige medeleden van de Hoge raad, die hij op zijn weg naar huis ontmoette, zeiden dan tot degene, die genezen was: Het is sabbat; het is u volgens het gebod in Ex. 20: 8 vv. niet geoorloofd het beddeken te dragen, omdat dat ook een arbeiden is en in Jer. 17: 21 nog in het bijzonder het dragen van lasten verboden is.

11. Hij antwoordde hen: Die mij met een enkel woord van Zijn mond gezond gemaakt heeft en daardoor ontwijfelbaar bewezen heeft een profeet van God te zijn, die heeft mij gezegd: Neem uw beddeken op en wandel; uit mijzelf zou ik het zeker niet doen, maar wat zo’n Godsgezant mij gebiedt kan toch wel geen wetsovertreding zijn.

12. Zij vroegen hem dan, reeds vermoedende van welke Godsgezant hier sprake was (Hoofdstuk 2: 14 v. , 23 vv. ; 3: 2, 25 v. ; 4: 1): Wie is de mens, die u gezegd heeft: Neem uw beddeken op en wandel; want voordat u Hem mag gehoorzamen, moeten wij, oversten, beslissen of Hij werkelijk een profeet is.

13. En die gezond gemaakt was, wist niet wie Hij was en kon dus geen naam noemen: want Jezus was, hoewel de genezene op het ogenblik dat hij zijn genezing gewaar werd, Hem met zijn blikken had gezocht, ontweken, had Zich aan zijn ogen onttrokken, hetgeen Hem niet moeilijk was, omdat er een grote menigte in die plaats was, waar het voorval plaats had.

De Joden vroegen niet: "Wie heeft u dan genezen?" Het feit van het wonder treft hen weinig, de overtreding van hun Sabbatswet dat is in hun ogen iets belangrijks.

Zij wisten wel ter ere van wie de genezene het bed droeg en zij ergerden zich.

Tegenover de autoriteit van de wet, die de Joden tegenover de genezene aanhalen, stelt deze de autoriteit, waardoor hij gezond voor hun ogen staat. Daarom stelt hij in zijn antwoord bovenaan: "Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft mij gezegd; " want juist dat Hij hem gezond had kunnen maken, bewijst Zijn macht. De Joden slaan echter volstrekt geen acht op dat bewijs van Zijn zending; zij willen niets horen of weten van een hogere autoriteit, dan die van hun wet en op hetgeen in deze richting wordt gezegd, al is het nog zo zeker en vast, zijn zij dadelijk besloten op generlei wijze acht te slaan. Zo stijven zij zich om in hun

hardnekkigheid aan het gewone, het overgeleverde vast te houden en de nieuwe openbaring van Gods genade af te wijzen. Daardoor moest de ergernis, die zij aan Jezus namen, ongeneeslijk worden en tot dat einde leiden, welke ontwikkeling Johannes ons voor de ogen schildert.

De genezene kende de Mens niet, zoals de Joden Jezus noemen, om Hem te vernederen. Nog voordat hij had kunnen vragen naar de naam van deze Geneesheer, die aan hem gedaan had wat geen mens had gekund, was Jezus geweken, niet voor de ogen en oren van de volksmenigte, maar als Hij met de genezene alleen was, als zijn biechtvader, wilde Hij Zich aan hem bekend maken.

Zeker moest de wonderdaad niet verborgen blijven, dit zou haar bedoeling geheel hebben tegengesproken, maar eerst moest zij in de stilte op de verschillende heilbegerige gemoederen werken.

b. Vs. 14-47. De rede van Jezus, waardoor welke Hij Zijn daad verklaart en verdedigt, of het gesprek met de Joden die Hem vervolgden.

14. Daarna, niet onmiddellijk daarop, maar misschien op een andere dag toen de genezene een dankoffer voor zijn genezing bracht, vond Jezus hem in de tempel en zei tot hem: Zie, u bent van uw achtendertig jarig lijden door bijzondere genade gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers als straf overkomt (MATTHEUS. 12: 45. 2 Petrus . 2: 20).

Het is nauwelijks aan enige twijfel onderhevig, of de genezene is in de tempel gegaan om God de eer te geven, Hem te loven en te prijzen voor de genade, die hem was toegedeeld (Jes.
38. 19 vv. Luk. 17: 15. Hand. 3: 7 vv.). Als dit zijn doel was, had het woord van Christus in zijn gemoedstoestand een juist aanknopingspunt.

Christus’ woord is een buitengewoon ernstige aanspraak aan een genezene, alhoewel Hij hem in de tempel vindt. Daarom kan ook hier niet worden aangenomen dat hier alleen de algemene samenhang van de zonde met het kwaad bedoeld is (Hoofdstuk 9: 3); bij deze zieke moet integendeel een bijzonder verband tussen een bepaalde soort van zonde en de ziekte hebben plaats gevonden. Die bijzondere zonde is niet genoemd, evenmin als de bijzondere ziekte; des te meer verheerlijkt zich de doorziende blik van de Heere.

Bij het "zondig niet meer" kon en moest het eigen geweten de man de individuele uitlegging geven (vgl. Hoofdstuk 8: 11).

De Heere zelf heeft het nog later gezegd (Hoofdstuk 7: 23), dat Hij deze mens gezond heeft gemaakt en wel de gehele mens naar lichaam en ziel (?)

Men lette op de opeenvolging van de woorden! In het midden plaatst Christus de vermaning: "zondig niet meer. " Aan beide zijden ondersteunt Hij die vermaning met drangredenen; vooraf gaat de vermelding van de ontvangene weldaad: "Zie, u bent gezond geworden" en de bedreiging volgt: "opdat u niet wat ergers overkomt. "

Het is verschrikkelijk als de straf en de ontferming van de goddelijke liefde tevergeefs aan een mens werkt.

Het "wat ergers" mag niet zozeer met een zware ziekte verklaard worden, maar van de straffen in de andere wereld, want van aardse straffen had de 38-jarige zieke reeds de volle maat ondervonden.

Van belang is het dat wij nu voor onszelf opmerken, dat onze Heiland Zich hier openbaart als een liefderijk voorkomend Redder van de mensen. Heeft Hij de kwalen van de zondaren op Zich genomen, kan en wil Hij middelen tot uitwendige redding onzer lichamen zegenen en geeft Hij hier een schets van Goddelijke toegenegenheid, dan ligt daarin vooral de wenk dat Hij ook de Zaligmaker van onze zielen is, om ons van de verouderde, ingekankerde en rampzalige gevolgen te redden en ons daartoe liefderijk vraagt: wilt u gezond worden? Van belang is het daarom niet minder, hier op te merken dat Hij een almachtig reddend Verlosser is. Al is het dat wij jaren lang de zonde hebben gediend, dat onze zondekwaal verouderd en hardnekkig geworden is, dat schuld en onwaarde ten hoogste top zijn gestegen en dat alle redmiddelen ons teleurstellen, dan is het Jezus, die almachtig redden kan, maar die evenwel Zijn macht geenszins opdringt, omdat Hij vraagt: Wilt u? en tevens alle twijfelmoedige bedenking weet op te lossen door dat ene woord: Ik wil dat u gezond wordt! Van belang is het ten slotte dat wij hier opmerken dat onze liefderijke en alvermogende Verlosser aan één lijder vraagt: Wilt u gezond worden, terwijl er zovelen in die zalen gelegen waren. Maar lag daarin niet een opwekking voor anderen om diezelfde Helper ook te vragen en zou Hij dan geweigerd hebben? Zo ligt de leiding van Gods genade in het redden van zondaren; aan één wordt soms Zijn macht op een uitstekende wijze gewrocht, niet omdat Hij anderen niet helpen wil, maar integendeel, opdat anderen zouden opmerken en vragen en zo tot een waarachtige herstelling komen. Niemand eindelijk, die immer naar ziel en lichaam door onze Heer gered of beweldadigd is, vergeet ooit dat veelbetekenende woord: Zie, u bent gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers overkomt! Paulus roept ons daarom toe: u bent duur gekocht, verheerlijkt God dan in uw lichaam en uw geest, die beiden van God Zijn.

15. De mens kwam dus weer in de nabijheid van de persoon, die hij te voren nog niet kende (vs. 13) en vernam van anderen, die hij vroeg, Zijn naam. Daarna ging hij heen tot de Hoge raad, bracht antwoord op de vroeger onbeantwoord gelaten vraag (vs. 13) en boodschapte dat het Jezus was, die hem gezond gemaakt had. Hij wilde zich van alle verdere verantwoordelijkheid voor het in vs. 10 als sabbatsschennis hem verweten dragen van het bed, waarom hij moest vrezen in de ban gedaan te worden (Hoofdstuk 9: 23), ontslaan door het noemen van de persoon, die het hem had bevolen (vs. 11).

17. En Jezus rechtvaardigde Zich over hetgeen Hij gedaan had, toen de Hoge raad naar de tempel had gezonden om Hem voor het gericht te trekken. Hij antwoordde hen: Mijn Vader in de hemel heeft de sabbat geheiligd daardoor, dat Hij op de zevende dag van al Zijn werken heeft gerust (Ex. 20: 11; 31: 17). Hij heeft Zich echter met dat rusten niet aan een niets doen overgegeven, zoals uw uitlegging van het gebod omtrent de sabbat de zaak voorstelt, maar heeft daarmee slechts opgehouden iets nieuws te scheppen. Hij is van die tijd af begonnen het geschapene te onderhouden en werkt zonder ophouden voort tot nu toe, nu zijn voortgezet

werken zelfs deze hoogte bereikt, dat Hij in geestelijke zin nu iets nieuws schept en Ik, de Zoon van de Vader (2 Joh. 1: 3), werk ook, als Middelaar van deze nieuwe schepping.

18. Daarom, om Zijn woord, probeerden dan de Joden temeer Hem te doden. Zij hielden het nu nog in veel sterkere mate voor de plicht van hun ambt om Zijn uitroeiing uit de gemeente te zoeken, omdat Hij niet alleen, wat zij tot hiertoe alleen op het oog hadden gehouden, de sabbat brak, zodat Hij volgens Num. 15: 35 de dood verdiend had, maar ook in de zo-even gedane uitspraak zei dat God in eigenlijke zin Zijn eigen Vader was, Zichzelf aan God gelijk makend, hetgeen een godslastering was, waarop toch volgens de wet in Lev. 24: 16 eveneens de doodstraf stond.

Jezus probeert hier niet, evenals in Luk. 13: 15; 14: 5, de vraag: "is het geoorloofd op sabbat te genezen?" van het algemeen menselijke standpunt te beantwoorden; Zijn bewijsvoering berust op Zijn geheel eigenaardige, enige betrekking tot de Vader. Dit duidelijk voor de oversten uit te spreken, tot een getuigenis voor hen en bij verwerping tegen hen, een belijdenis hieromtrent af te leggen, is het doel, waarom Hij tot het gehele conflict aanleiding heeft gegeven.

Door het woord: "Mijn Vader werkt tot nu toe" wordt noch de instelling van de sabbat, noch het getuigenis van het rusten van God na de zes scheppingsdagen weersproken (Gen. 2: 2 vv.); maar dit wordt verzekerd, dat in de plaats van die werkzaamheid van God, die met de scheppingssabbat eindigde, geen werkeloosheid, maar een andere werkzaamheid is gekomen, waarvoor de sabbat nog niet is aangebroken. God heeft Zijn scheppingswerk besloten, daarvan rust Hij; maar een ander werk verbindt zich aan de schepping en wel niet alleen de onderhouding van het geschapene, maar ook de verlossing van de afgevallen wereld, de genadige werkzaamheid van God tot terechtbrenging van de verlorenen. Deze is zo weinig afgesloten, dat de Heere zegt: "tot nu toe", tot op dit uur is de Vader werkzaam en wel, zoals het volgende leert, juist in dit werk, dat Hij noch opgegeven noch afgebroken heeft. Hierin nu is de Zoon de Volvoerder van de hele goddelijke raad, de Voltooier van het werk van Zijn Vader (Hoofdstuk 4: 34) en daarom is de onafgebroken werkzaamheid van de Vader maatgevend ook voor de Zoon. Zo lang het werk van de Vader zijn bedoeling niet heeft bereikt, kan ook de werkzaamheid van de Zoon niet stil staan, noch afbreking lijden; want beider werk is een en hetzelfde; de gelijkheid en gemeenschap van Zijn werkzaamheid met die van de Vader spreekt Jezus uit; wat nu daaruit over Zijn persoonlijke betrekking tot de Vader volgt, begrijpen de Joden zeer goed.

Ten eerste hinderde hen het woord: "mijn Vader" wegens de bijzondere en uitsluitende zin, die Jezus aan de uitdrukking scheen te geen. Had Jezus onze Vader gezegd, de Joden zouden volstrekt geen bezwaar gemaakt hebben (Hoofdstuk 8: 41). Vervolgens konden zij met de praktische gevolgtrekkingen, die Hij uit dit woord scheen af te leiden, volstrekt geen genoegen nemen, omdat Hij voor Zijn werkzaamheid blijkbaar geen ander richtsnoer dan die van God zelf erkende: "Zich aan God gelijk maakte. "

Deze plaats in verband met de parallelle (Hoofdstuk 10: 25-39) is zeer belangrijke tot bepaling van het begrip "Zoon van God" (vs. 19 vv.) volgens de inzichten van de Joden en

Jezus' eigen mening. De Joden zagen daarin volstrekt geen gewone Messias-naam (Hoofdstuk 1: 49), maar meenden dat Hij Zich daardoor een goddelijke waardigheid toeschreef, die zij zelfs in de Messias naar hun verkeerde meningen niet zagen, omdat zij die voor een uitstekend mens hielden; en zo werd dit woord van Christus de eerste schakel in de keten van haat, die eindelijk tot het doden van Hem leidde. Die gevolgtrekking uit Zijn woorden verklaart nu Johannes niet voor een boosaardige verdraaiing en de Heere noemt ze zo weinig verkeerd, dat Hij ze bevestigt; wij hebben dus hierin een duidelijke en rechtsgeldige verklaring van Christus over Zichzelf over Zijn wezenseenheid en gelijkheid met de Vader.

Met grote wijsheid gaat Hij daarbij niet onmiddellijk uit van de wezensgelijkheid zelf, maar van de eenheid en de gemeenschap van werken. Hij zegt dat Hij in Zijn positie op aarde voor de mensen als het ware de Gevolmachtigde van de Vader is en ook hierop leidt Hij gaandeweg over, daar Hij later (vs. 19 vv.) niet met Zijn hoogheid voor de mensen, maar met Zijn afhankelijkheid van de Vader begint.

Mijn Heer en mijn God! Zo roep ik mijn Verlosser toe op Thomas' voetspoor; en terwijl ik Hem dus benoem, voel ik dat eerbied en vertrouwen mijn hart vervullen. - Mijn Verlosser is God! God in wezen; God in nadruk. Hij bezit volkomen de alwetendheid, de almacht en al de andere eigenschappen van het Goddelijk wezen. Hij is God; God bovenal te prijzen in de eeuwigheid. Mijn Verlosser is God. Hij is ja, een mens, mijn natuurgenoot, mijn broeder; maar Hij is ook God. Mijn Verlosser is God! En dat moest Hij zijn om mij te zaligen. Was Hij dat niet, eeuwig kwam ik om. Moest Hij een mens zijn, om in Gods naam met mensen te handelen, Hij moest ook een deelgenoot zijn van de Goddelijke natuur, zou Hij bevoegd zijn om in de naam van de mensen met God te handelen. Hij moest God zijn, omdat Hij zelf de Schepper van zijn mensheid wezen moest en dat moest Hij zijn, om in die mensheid een gehoorzaamheid aan de Goddelijke wet, die Hij voor zichzelf schuldig was, voor anderen te kunnen opbrengen. Hij moest God zijn; of zou God de handhaving van Zijn volmaaktheden toevertrouwen aan iemand, die minder dan God was? Hij moest God zijn; of zou een eindeloze belediging geboet worden door een, die minder dan God is? Ik was in Adam aan God gelijk in mijn mate. Ik droeg Gods beeld. Ik dong naar een stand, als God. Heiligschennis zonder weerga! Misdaad van gekwetste majesteit. Ik stortte in een bedwelming van schuld en rampzaligheid. Ik verloor Gods gunst en beeld; en de onderneming, om aan God gelijk te worden, beroofde mij van al de gelijkheid, die ik aan Hem had. Rampzalige omwending. Mijn Verlosser moest God gelijk, moest God zijn om te kunnen neerdalen uit de hoogte; uit een oorspronkelijke waardigheid, die evenredig was aan die hoogte, wier najaging de inhoud uitmaakte en het toppunt van oproerigheid tegen God neerdalen in ene peilloze diepte van vernedering; ik wilde als God zijn, Hij moest God zijn om dat te boeten. Eén bundel van wonderen. Juist in deze weg kreeg ik, bij de schuldvergeving, mijn verloren schat weer; mijn schat, de gelijkheid aan God in mijn kring, in de behoorlijke tussenstand tussen de oneindige en het eindige: en (zou ik het wel durven omschrijven, als de Bijbel mij niet voorging?) ik word de Goddelijke natuur deelachtig. Zee van wonderen! Mijn ogen schemeren. Verrukkende weerslag, die mijn rampzaligheid op mijn Verlosser heeft, mijn Verlosser op mijn rampzaligheid. Mijn Verlosser moest mijn God zijn. En als ik de trap van mijn oorspronkelijke rampzaligheid nadenk dan roep ik met dubbele

nadruk uit: De Verlosser moest God zijn, om mij te behouden - mijn schuld te boeten, mijn hart te veranderen. - Mijn Verlosser is God. Behoorde Hij tot de rang van de eindige wezens, was Hij niet meer dan schepsel, hoe weinig zal dan de ophef beduiden, waarmee mijn Bijbel Zijn liefde vermeldt, als betoond toen Hij voor zondaren stierf aan het kruis? Hoe weinig zal die ophef beduiden, wanneer men de vermelding van het loon, die op de arbeid gevolgd is en eeuwig volgen zal, in overweging neemt? Laat ik mij verbeelden dat de beledigde Majesteit ter liefde van zondaren aan een geschapen wezen de voorslag deed, om in hun plaats enige tijd te lijden, voorts te sterven en er de belofte bijvoegde van een trap van heerlijkheid, als nimmer een geschapen wezen had, Gods troongenoot te worden en over alle verloste zondaren eeuwig te heersen, hun lof, hun toejuichingen eeuwig te ontvangen; zou een geschapen wezen zo'n voorslag omhelzend, gerekend kunnen worden aanmerkelijke liefde te bewijzen omtrent hen, wier plaats hij op zo'n voet vervangen zou, zo'n liefde, tot wier beschrijving zelfs hemeltaal tekort schiet, een liefde, die de kennis te boven gaat, een liefde, peilloze diepte, onbeklimbare hoogte, onoverzienbare lengte en onafmeetbare breedte? - Nee! Een vernuftige zelfliefde zou, buiten enig opzicht tot de neiging om aan ellendigen dienst te doen, een gerede springveer geweest zijn van bereidvaardigheid, om zonder lang beraad in die voorslag in te stemmen. Zo besluit ik op duchtige grond en ik roep het uit: mijn Verlosser is God. - Mijn Verlosser is God. Mijn redding levert mij een proefondervindelijk bewijs. In mijn geval blinkt echter die waarheid sterker, dan in dat van iemand van mijn medeverlosten. Wellicht had niemand groter schuld voor God dan ik. Wellicht was niemands hart zo blind en afkerig als het mijne. Wellicht was niemand van mijn mede-zondaren in de strikken van satan en ongeloof zo verward als ik, zo gekluisterd in metalen boeien als ik was. En mij dunkt, elk die mij kende in mijn treurig eertijds en mij nu beschouwt zal, als hij geestelijk gezintuigd is, denken en zeggen: De Verlosser van zondaren is God! - Mijn Verlosser is God! zo heb ik niets te vrezen! Oneindigheid is mijn waarborg nu en voorts en eeuwig. - Goddelijke gerechtigheid, de grond van mijn verantwoording bij God, zal nooit haar waarde of kracht verliezen, zij verspreidt haar gezegende invloeden door al de kringen van mijn belangen nu en eeuwig. Goddelijk vermogen zal nooit toelaten dat de zonde bij vernieuwing over mij heerst en Hij, die God is, zal nooit de Troon, die in mijn hart werd opgericht, weer inruimen voor die heersers, die door Zijn eigen band werden uitgestoten. Goddelijke trouw zal nooit bezwijken, ook als de bergen wijken, de heuvelen wankelen, als de beste vrienden, de vermogendste tegenstrijders onder de eindige wezens, bij toeval van onvermogen of anderzins, mij ontzinken, ook dan zal de goedertierenheid van een Verlosser, die God is, staan als een koperen muur. Niets zal mij ontmoeten buiten de herstelling van een Verlosser, die God is en elk die mij verderven wil zal ervaren, dat Hij, voor wiens rekening ik sta, God is. Juich dan, o mijn ziel, zet u op die waarheid voor eeuwig neer en wijs alle bekommeringen, die er op komen, gerust af met dat antwoord, dat alles afdoet: Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Zo kniel ik voor Zijn eertroon neer. Waak op mijn aanbidding, mijn betrouwen! mijn eerbied, alles raakt in eenparige beweging. Nooit hoef ik te vrezen dat mijn eerbewijzingen overbodig zijn. Mijn Verlosser is God. Eerbewijzingen en betrouwen, opgedragen aan schepselen, worden makkelijk nutteloos en klimmen tot een hoogte waarover men, uit die vervoeringen ontnuchterd zijnde, zich naderhand schamen moet; en hij, die in zijn denkwijze en belijdenis iets wil afdingen van de oneindige waardigheid van de Verlosser, moet zeker, als hij zichzelf gelijk wil blijven, op elke stap van eerbewijzing de Verlosser toegebracht vrezen, dat hij een afgodendienaar wordt. Maar ik, die mijn Verlosser volmondig en in al de

nadruk van die bewoording voor God erken, ik hoef op geen inteugeling van mijn eerbewijzingen bedacht te zijn. Met de uiterste gerustheid vier ik de ruimste teugel van al de vervoeringen van mijn aanbidding en betrouwingen, onderwerpingen en verheffingen zonder perk, zonder mate en doe ik die eerbewijzingen aan Hem, die God en mens is in één persoon, ik voel dat mijn aanbidding in de oneindige waardigheid van mijn Verlosser als God beschouwd, haar grondslag heeft. Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Zo berouwt het mij geen ogenblik, dat ik al mijn belangen in Zijn hand vertrouwelijk overgaf. Zo doe ik het in deze ogenblikken met graagte en opgenomenheid, alsof ik een Verlosser, die God is, nu voor het eerst had leren kennen. Zo verkies ik te leven onder de bestendige herinnering van dat woord: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden! Einden van de aarde! Want ik ben God en niemand meer! Zo maak ik op het woord van een Verlosser, die God is, volkomen staat. Zo kniel ik voor zijn troon om de wet te ontvangen uit de mond van Hem, die God is. Zo moet mijn oefening van gemeenzaamheid met Hem altijd bestierd worden door de takken van eerbied, die ik schuldig ben aan een Verlosser, die God is. Nimmer moet ik dat volzinnig woord vergeten, dat mijn Verlosser tot Zijn apostelen en in hun personen tot mij sprak: Jullie zijn Mijn vrienden, als u doet wat Ik u gebied. Aanminnige samenvoeging van kundigheden, die anders niet nauw verwant zijn van elkaar, vrienden en dienstknechten. Volzinnige samenvoegingen in mijn geval, vriend en dienaar. Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Nooit hoef ik te vrezen dat de Goddelijke eer, Hem toegebracht, mishagen zal aan God, mijn Vader, die geen mens is, vatbaar voor zondige naijver. Hij, die de Vader van mijn Verlosser is, moedigt mij aan tot die eerbewijzing, Hij rekent zich vereerd naarmate ik Zijn Zoon ere, Hij wil dat al de verlosten de Zoon eren zoals zij Hem, de Vader, eren. Zo waarlijk en in gelijke trap; en Hij heeft verklaard, dat zij die Zijn Zoon niet eren, ook Hem niet eren. Zo wordt de eerbewijzing, die ik mijn Verlosser toebreng, een gehoorzaamheid aan het bevel van Zijn en mijn Vader. - Mijn Verlosser is God! - God, de Heilige Geest, moedigt mij aan om de hoogst mogelijke eerbewijzingen aan mijn Verlosser toe te brengen. - De trek, die ik voel om mijn Heiland toe te roepen: Mijn Heer en mijn God, die trek is het eigene gewrocht van de inwonende Geest; en, de Verlosser te verheerlijken, Hem als een, die God is, aan het betrouwen en de eerbied van zondaren aan te prijzen, is een aanzienlijk deel van de beantwoording aan zijn bestemming en zijn begunstigde bezigheid. Naarmate ik op gebogen knieën van hart en lichaam en met bevende blijdschap, mijn Verlosser erken voor de waarachtige God en het eeuwige leven, in die mate vergoed ik Hem de smaad, die ik Hem aandeed in mijn treurig eertijds. Elke aanbidding in het geloof is een plechtige herroeping van al die lage gedachten, die ik tevoren koesterde in mijn hart. In die mate vergoed ik Hem de hoon, die de stoutheid van Ariaanse en Sociniaanse dwalingen, onder aanvoering van de satan, die oude bestrijder van de heerlijkheid van mijn Verlosser, Hem aandoet. Mateloze stoutheid, die mijn Verlosser Zijn oorspronkelijke heerlijkheid betwist! Heiligschennis! onbedachtzamen! Laat af! weet dat Hij God is! - Valt mij de Satan aan, schiet hij zijn giftige pijlen op een waarheid, die de grondslag van mijn hope is en de waarborg van mijn veiligheid, verguist Hij een betrouwen, dat in de Godheid van de Verlosser zijn sterkte vindt, heeft die vijand nog niets verloren van die onbeschaamdheid, waardoor hij, eeuwen lang geleden en in eigen persoon en door de mond van verbitterde Joden, mijn Heiland aanviel om Hem Zijn heerlijkheid te betwisten; valt mij die Satan aan, mijn Verlosser breidelt hem en bewijst Zijn Godheid in de proeven, door die beteugeling. - Zijn de opzettelijkste eerbewijzingen, die ik mijn Verlosser toebreng doorgaans de gelegenheden waarbij de Satan

mij bestrijdt en de vaart van mijn vervoeringen poogt te stuiten, mijn Heiland draagt tevens zorg dat mijn ijver bij gelegenheid van de tegenspraak sterker brandt. De schuddingen die ik voel bevorderen, door tussenkomst van de invloed van mijn Verlosser, mijn worsteling in de waarheid. Het goud van mijn geloof komt uit de smeltkroes zwaarder uit dan het was, toen het er in kwam. Dan barst ik uit: Wijk lasteraar! uw schimpen deert mij niet! wijk, lasteraar! erfvijand van mijn Heilands eer! uw sidderen draagt getuigenis van uw eigen gevoel, dat de Verlosser van de zondaren God is! leugengeest! wilt u mij een waarheid betwisten, die u zelf, schoon met brullenden weerzin, voor bijkans achttien eeuwen, door de mond van bezetenen beleden heeft? zeg wat u wilt, maar ik zal voortgaan mijn Verlosser God te noemen! naar, daar leg ik mijn hand op mijn bijbel en roep u toe op mijn meesters spoor: Satan! er staat geschreven! Daar klimt mijn hart door de drom van uw pijlen naar boven en eerbiedigt in Hem, die op Golgotha gekruist werd, de Heer der heerlijkheid, God, die Zijn gemeente kocht!
- Mijn Verlosser is God! - Ik juich van blijdschap, omdat de leer van de oneindige waardigheid van de Verlosser in mijn vaderland, in Nederland, zo zuiver en wellicht zuiverder dan elders, gepredikt wordt. - Met hoeveel reden vrees ik dat buiten het land in ettelijke gewesten de leer van Jezus' Godheid ondermijnd wordt, dat Ariaanse dwalingen begunstigd worden, ook door hen die de meeste roeping hebben om ze vierkant tegen te gaan en de jongelingschap, die zich schikt tot de dienst van het evangelie te waarschuwen en te wapenen. - God van de Protestanten, stuit, stuit, bid ik, dat verdervend kwaad! God van Nederland! Behoed ons bij de waarheid en wat Gij ons ontneemt! Neem Uw waarheid niet weg en laat ook die waarheid bestendig zegepralen: De Verlosser van de zondaren is God! Kan ik mijzelf hier niet voldoen in de lof en aanbiddingen. - Ik ben verblijd dat mijn Verlosser in de hemel ruimer eer ontvangt; met alle de koorzangen stem ik in. - Ik ben verblijd dat de Majesteit van mijn Verlosser nu door middel van een verheerlijkte mensheid schitterende stralen schiet en niet meer, zoals het tevoren was, zich schuil houdt achter het gordijn van een vernederde mensheid en geringe stand op aarde, toen men maar nu en dan een straal van Goddelijke Majesteit in wonderwerken en anderszins zag blinken; ik ben verblijd dat er vóór het slot van de eeuwen tijden komen zullen, waarin de ver afgelegene heidenen de Goddelijke heerlijkheid van mijn Verlosser eerbiedigen zullen, komend op dat woord: Einden der aarde! wendt u tot Mij!. . . . wordt behouden!. . . . Ik ben God. Tijden, waarin het late nageslacht van die Joden, die mijn Verlosser, omdat Hij Zich aan God gelijk stelde, aan het kruis genageld hebben als een Godslasteraar, in mijn gekruisigde God de Heere der heerlijkheid geloven zal. Nu wacht ik, geschraagd door een Verlosser, die God is, alles af, in Hem gemoedigd. Nu zie ik zonder schrik een herleving tegemoet van Ariaanse kerkvervolging, al was ook Deïstische verachting van mijn Goddelijke Meester de begunstigers, de medestanders, de aanvoerders van die boosheid, van die woede. Die gedachte: Mijn Verlosser is God! strijkt mij de zorg van het hart. - Eeuwigheid! Verrukkende eeuwigheid! Nader met snelle stappen, waarin ik zonder strijd, zonder tegenspraak, zonder vermoeiing, dat getuigenis op de hoogste toon zal uitgalmen: Mijn Verlosser is God!

Uw Godheid wordt ontkend, o Jezus, o mijn God! 't Heelal erkende haar en boog voor Uw gebod. Een star verkondigde Uw geboorte; de Englenscharen Verbreidden haar met glans en lofzang door de lucht. De zee strekte U een baan en effende U zijn baren, En de aarde schokte in angst bij uwen stervenszucht: De zon verborg heur licht; de harde rotsen spleten, De Hel bezwijkt, de dood slaakt zijn onbreekbre keten, En 't graf hergeeft Zijn prooi, slechts Jood en

Filosoof Blijft roerloos, blijft verhard, gevoelloos, blind en doof. noch neen: de Jood keert weêr, zijn boezem wordt bewogen, De Filosoof alleen heeft voor geen waarheid ogen, Zijn paddengloriezucht is ‘t domblind ongeloof, Godslastring is zijne eer, Zijn waarheid duivlen logen, En ‘t kroost, bij ‘t addrengift dier wijsheid opgetogen Valt argloos aan de Hel ten door.

19. Jezus dan antwoordde op de mening van Zijn tegenstanders, als had Hij èn op eigen hand Zijn werk op sabbat gedaan èn Zich in verhouding tot God gesteld als Zoon tot de Vader en daardoor in twee opzichten de dood verdiend. In neerbuigende liefde probeerde Hij die ergernis weg te nemen en hen tot erkentenis van de waarheid te brengen. Hij zei tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: a) de Zoon van de Vader, zoals Ik Mijzelf zo-even noemde, kan niets van Zichzelf doen. Alleen op de mindere trap van een schepsel vindt de mogelijkheid plaats van een handelen op eigen aandrang en op eigen hand. Hij doet niets, tenzij Hij de Vader dat ziet doen; Zijn wezenseenheid dringt Hem overal positief om het werk van Zijn Vader te werken; b) want wat die doet dat doet ook de Zoon desgelijks. Hem is een nalaten van de werken van de Vader niet mogelijk, zoals anders een schepsel zo vaak nalaat wat volgens Gods wil moet geschieden.

a. Joh. 5: 30; 8: 38; 9: 4. b) Jes. 54: 5. Joh. 10: 30; 14: 9; 17: 5.

De sterke en herhaalde bevestiging: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" toont aan, dat wat nu de Heere zal zeggen, een hoogheilige waarheid is en dat wie deze bestrijdt, geen Christen kan heten.

Het woord "zichzelf" had bij de Joden een vergif in zich (vs 18 zichzelf aan God gelijk makend); dat moet weg, wil Christus zeggen.

Welk werk u Mij ook ziet doen, zelfs als het u aanstoot mocht geven, zoals de daad bijvoorbeeld, die nu Mijn beschuldiging veroorzaakt heeft, houdt u overtuigd dat ik als een getrouwe en gehoorzame Zoon, het niet gedaan heb dan omdat Ik het Mijn Vader op ditzelfde ogenblik heb zien doen. Dit is geen bovennatuurkundige stelling, het is niets anders dan zelfverdediging en dit afslaan van de aanval op de door Hem verrichte daad en op Zijn werkzaamheid in het algemeen, ontspruit uit een onmetelijke diepte, uit de diepste wet van zijn zedelijk leven, uit Zijn afhankelijkheid als Zoon van de Vader. Dit antwoord komt met het gezegde van Luther overeen: "Ik kan niet anders" of om een voorbeeld te bezigen, dat meer voor de hand ligt, zoals de zieke Jezus voor zijn handelwijze verantwoordelijk stelt, beroept deze zich ter verdediging van Zijn werk op Zijn Vader. Dit doet Hij aanvankelijk in het eerste lid van vs. 19 in een ontkennende vorm: niets door Mijzelf; voorts in het tweede bevestigend: alles, eveneens als de Vader. De kinderlijke liefde belet de Zoon niet alleen uit Zichzelf te handelen, zij is ook oorzaak dat Hij in de werkzaamheid van de Vader ijverig deelneemt.

De Zoon kan niets van Zichzelf doen; want dit zou tegen de betrekking van de Zoon tot de Vader strijden. Het is dus een niet kunnen, niet van onvermogen, maar iets dat door de betrekking zelf is gegeven, dat daaruit met inwendige noodzakelijkheid volgt. Daarom is echter het "van Zichzelf" niet te verklaren uit de grenzen, die door de aangenomen mensheid

van Christus zijn getrokken, als kon Hij daarom niets van Zichzelf, omdat Hij nu de mens gewordene is; maar de menswording zelf behoort tot datgene, waarin Zijn wil met die van de Vader één is. De hele plaats, die de Zoon inneemt in het volbrengen van de Goddelijke wil, die Hij inneemt als "God bij God" zowel als in de gedaante van een dienstknecht, sinds Hij in deze is ingetreden met het doel om die te volvoeren, is van die aard dat zij een van de wil van de Vaders losgemaakte, in deze zin zelfstandige houding van de Zoon uitsluit.

De eenheid van de wil tussen Zoon en Vader is in de eeuwige triniteit, een vrije, maar bij Hem, die mens geworden is, komt zij voor in de vorm van gehoorzaamheid.

Het "tenzij Hij de Vader dat ziet doen" is een populaire, aan het acht geven van de kinderen op het doen van de vader ontleende voorstelling van de inwendige, onmiddellijke aanschouwing, die de Zoon van het werken van de Vader heeft en wel voortdurend in bestendige, bewuste levensgemeenschap met de Vader. Deze verhouding is het noodzakelijk en onmiddellijk richtsnoer van de werkzaamheid van de Zoon.

Stond Jezus zo tot de Vader, dan waren de Joden in een zondige waan als zij meenden, Gods zaak tegen Hem te verdedigen; zonder het te weten werden zij in de eigenlijkste zin als degenen bevonden die tegen God strijden.

Stelde vs. 19 de verhouding van het werken van de Zoon tot dat van de Vader voor, in het volgende vers wordt gesproken over de verhouding van het werken van de Vader tot dat van de Zoon.

20. Want de Vader van Zijn kant heeft de Zoon lief, zoals Hij dat zelf bij de doop heeft getuigd (MATTHEUS. 3: 17) en toont Hem alles wat Hij doet 1). Hij maakt Hem tot een volkomen vertrouwde van al Zijn bedoelingen en voornemens, die in de raad van Zijn genade zijn bepaald. En Hij zal Hem, nadat Hij reeds zodanige wonderwerken als de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda door Hem volbracht heeft, grotere werken tonen dan deze 2), die Hij volbrengen zal, omdat Hij zelfs doden tot een nieuw leven moet opwekken. Die zullen geschieden, zodat u zich verwondert en ook tegen uw wil Zijn goddelijke heerlijkheid erkent, alhoewel u in Zijn naam niet geloven kan.

Het vers begint met "want", omdat "hetgeen Hij de Vader ziet doen" en "hetzelfde doet ook de Zoon desgelijks" (vs 19) naar zijn mogelijkheid moet worden verklaard.

Hoe en waardoor wordt de Zoon het werk van de Vader bekend en duidelijk? Niet door een gewoon menselijk acht geven op de leidingen van de Vader in de geschiedenis, maar zoals de Christen met de persoon van Christus in inwendige eenheid staat, staat de Zoon met de persoon van de Vader zelf in de onbeperkte eenheid van absolute liefde.

Die bemint verbergt niets voor hem, die hij bemint.

De Vader laat de Zoon alles in onmiddellijke zelfopenbaring aanschouwen wat Hij zelf doet, dat ook de Zoon het doet naar het voorbeeld van de Vader; de tekstwoorden zijn een

schildering van de uitwendige, wezenlijke vertrouwelijkheid van de Vader met de Zoon, volgens welke de Vader - en wel door de liefde tot de Zoon - Zijn gehele eigen werken tot voorwerp van het inzien van de Zoon maakt ten behoeve van diens eigen werken.

Wel leidt de Vader de Zoon volledig tot Zijn arbeid in, toch heeft dit niet opeens plaats. Dit geeft het laatste gedeelte van het vers te kennen. Reeds de uitdrukking, want wat ook, van vs. 19. deed een grote uitbreiding van de gedachtenkring van de Heere vermoeden. In Zijn volgende rede is het hier vertelde wonder het uitgangs- en middelpunt. Met grotere werken begint Jezus Zijn gehoor in grootse trekken zijn verhouding tot de Vader te schetsen en zet dit in het vervolg van Zijn rede voort. Dit geheimzinnige gebied wil Hij zoveel mogelijk openbaren; dan deze, heeft op de genezing van de zieke en alle gelijke soort wonderen betrekking, waarvan de Joden reeds getuigen geweest waren. Deze heeft Jezus telkens op het teken van de Vader verricht, zoals de voortzetting van Zijn werk het eiste; in deze zin zijn zij Hem getoond. In dezelfde zin zullen Hem nog grotere werken dan deze getoond worden. Deze trapswijze opklimming in het tonen van de Vader en het zien van de Zoon verdient opmerking. Naarmate Jezus zelf toeneemt in kennis en kracht, verkrijgt ook Zijn aandeel in het werk van de Vader grotere omvang. Hij leert het beter kennen en neemt er vollediger deel aan. Dit is vooral na de doop uitermate toegenomen. En deze ontwikkeling is nog niet ten einde. Dit zal niet plaats hebben, vóórdat Jezus na de bestaansvorm, die Hij als Logos bezat, Zijn heerlijkheid, 17: 5 , als mens verkregen te hebben, ook weer in het bezit van de goddelijke wijsheid en macht gekomen zal zijn. Dan zal het hele werk van God Hem getoond en teruggegeven worden. Johannes stemt daarmee geheel overeen in Openb. 1: 1 , de openbaring van Jezus Christus, die de Vader Hem gegeven heeft. Het is zoals de vertaling van ons zal aantonen. Pas dan zal Hij het werk van de Vader geheel in handen kunnen nemen. En het welbehagen van de Eeuwige wordt door Zijn hand gelukkig volvoerd, Jes. 53: 10 De verhouding, die ons hier beschreven wordt, tussen Jezus en de Vader, kunnen wij ons dan alleen enigszins helder voorstellen, als wij zelf in een dergelijke betrekking tot Jezus treden. Naarmate de gelovige zich getrouwer aan het werk van Jezus Christus toewijdt, is deze ook meer bereid hem het nodige inziet te schenken. Zowel wat het geheel betreft, als de onderscheidene onderdelen en naarmate de gelovige het beter begrijpt, is hij ook elk ogenblik van zijn leven ijveriger werkzaam om het in zijn kring door al zijn daden tot stand te brengen. In zijn verhouding tot Christus is insgelijks een trapswijze opklimming merkbaar. Iedere nieuwe graad van zijn geestelijke ontwikkeling breidt zijn werkkring en zijn aandeel in de arbeid van zijn Meester uit en dat doet hem ook zelf toenemen. Deze vergelijking, de beste verklaring, die men van onze uitspraak geven kan, is niet van onze vinding. Tot deze beschouwing werden wij onwillekeurig geleid door het woord van de Heere, 14: 12. dat op treffende wijze zelfs in de vorm met onze plaats overeenkomt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat die in Mij gelooft de werken, die Ik doe, ook doen zal en nog grotere dan deze doen zal, omdat Ik tot Mijn Vader ga. Nadat Jezus het goddelijk werk geheel aanvaard en op de zetel van Zijn heerlijkheid plaats genomen heeft, maakt Hij de gelovigen tot Zijn deelgenoten en medewerkers. En, door hen doet Hij nog grotere werken dan de wonderen, die de Vader gedurende Zijn verblijf op aarde door Hem verrichtte.

Zijn de Joden reeds in verwondering over de werken tot hiertoe door Jezus verricht en kunnen zij zich daarin niet vinden, hoe zal hun verwondering ten toppunt stijgen als zij de grotere

zien. Zij moeten stijgen, dat is Gods bedoeling en wel in beide gevallen, hetzij dat de verwondering door hun schuld tot bevreemding van ergernis en verstokking voortgaat, of dat zij voor hen de weg tot geloof wordt.

In het eerste geval zullen zij zich bij Zijn grootste werk dat Hij volbrengt, bij de opstanding, met verwondering omringd zien van Zijn hoogste wonderen ter levendmaking, waarin Hij nu door de weer levendmaking van de 38-jarige zieke, eerst een enkel geval in het klein voor ogen heeft gesteld. Dan zullen zij er zich wel voor moeten hoeden om die wonderen als Sabbatsschennis en de bewering, dat Hij ze met de Vader volbracht heeft, als godslastering voor te stellen.

21. Want zoals de Vader in onbegrensde macht (2 Kon. 5: 7. Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 6) de doden opwekt en levend maakt (Gen. 5: 24. 2 Kon. 2: 1 vv. Deut. 34: 5 vv.), zo maakt ook de Zoon, ten gevolge van Zijn gemeenschap met de Vader, levend die Hij wil; zodat Hij niet slechts hetvermogen van een profeet bezit, als Elia en Elisa, die doden opwekkingen van God hebben gebeden (1 Kon. 17: 21 vv. 2 Kon. 4: 33 vv.).

22. Zo’n goddelijke almacht, die Hem toekomt, oefent de Zoon uit in elk bijzonder geval, waar zij gezien wordt, met het doel dat daardoor het oordeel, dat Hem is opgedragen, wordt volvoerd. Want ook de Vader oordeelt niemand a), maar heeft al het oordeel aan de Zoon gegeven.

23. Opdat zij allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren a). Die de Zoon niet eert, eert de Vader niet, die Hem gezonden heeft.

a. 1 Joh. 2: 23

De meeste kerkvaders, alsook de meeste uitleggers, hebben de plaats vs. 21-29 over de dodenopwekking in werkelijken of eschatologische zin opgevat. Dat is zeker het toppunt, waarin de rede in vs. 28 v. uitloopt, maar vs. 24 wijst er duidelijk op dat Hij tevens de zedelijke of geestelijke opwekking op het oog heeft. En als Hij in vs. 20 in de eerste plaats de lichamelijke dodenopwekking onder Zijn wondertekenen en daarvan vooral die van Lazarus in Hoofdstuk 11 bedoelt, (hoewel reeds daar Zijn woord boven zulke werkzaamheid verheven is en Hij ook reeds het houden van het gericht op het oog heeft), schijnt het doelen op deze dodenopwekkingen ook door datgene, dat Hij in vs. 25 v. zegt, heen. Wij hebben hier dus een van die weinige redenen van Christus voor ons, zoals die vaker bij Johannes worden gevonden, waarin de woorden het gehele gebied omvatten van hetgeen zij in de bijbelse taal betekenen en de gedachten zich nu naar deze dan naar de andere kant wenden, maar vaak ook naar verscheidene kanten tegelijk haar uitdrukking zoeken en het nu moeilijk, zo niet geheel onmogelijk is om de bedoeling van de Heere in een korte, eenvoudige zin geheel weer te geven. Het best zullen wij dit gedeelte doen begrijpen als wij bij de "grotere werken", die volgens vs. 20 de Vader aan de Zoon toont, ons dadelijk de beide grootste voorstellen, waartoe zij zich tot aan het einde der tijden ontwikkelen, dat zijn de algemene opstanding van de doden en het laatste oordeel. Dan wordt ook de verwondering van de vijanden en de erkenning van de goddelijke heerlijkheid van Christus zelfs tegen hun eigen wil volkomen

duidelijk. Hierin liggen drie werkzaamheden besloten, die dan na elkaar in vs. 21, 22 en 23 ter sprake worden gebracht: 1) het opwekken en levend maken van de doden; 2) het oordeel houden over de mensen, hetgeen aan de ene kant in een scheiden van de gelovigen en ongelovigen, van vrienden en vijanden en aan de andere kant in een zaligmaken van de eersten en een verdoemen van de anderen bestaat; 3) het eren van de Zoon in gelijke aanbidding als die van de Vader, dat toch volgens de verhouding van het hart tot de eerste een vrijwillig en noodzakelijk eren is. Deze drie daden of werken, die de Zoon volbrengt, worden in drievoudige opklimming volbracht en stijgen steeds hoger, of het gaat met degenen, aan wie zij volbracht worden, steeds dieper en dieper. Het opwekken en levend maken van de doden, dat opzettelijk zo tweeledig is voorgesteld (als een opheffing van de toestand van de dood aan de ene en als een mededeling van nieuw leven aan de andere kant) geschiedt op de eerste trap door de wederopwekking van lichamelijke doden; en zo moesten noodzakelijk bij Christus' wonderwerken op aarde ook dergelijke opwekkingen van doden behoren, zoals Hij die aan het dochtertje van Jaïrus, aan de jongeling te Naïn en aan Lazarus van Bethanië in drievoudige opklimming 7: 11) volbracht. Daarbij had een oordeel van scheiding plaats tussen degenen die geloofden: "Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" en degenen die zich wel moesten verwonderen: "Deze mens doet vele tekenen", maar ook meteen het plan opvatten om Jezus te doden (Hoofdstuk 11: 53) en later zelfs probeerden Lazerus om te brengen, omdat omwille van hem vele Joden heengingen en in Jezus geloofden (12: 10 v.). Het is slechts een bepaald, vrij beperkt getal van zulke doden-opwekkingen, die de Heere verricht heeft en in het geheel niet te vergelijken met de menigte van de genezingen van zieken, waardoor het "die Hij wil" volkomen wordt gewettigd. Met dit woord stelt Jezus niet degenen, die Hij levend maakte, tegenover de anderen, die de Vader van Zijn kant al levend had gemaakt, zoals het volgens de eerste indruk zou kunnen schijnen. Hij wil alleen de mening van de Joden afwijzen, alsof de werken van die aard door Hem te volbrengen, waarin het meest onder Zijn wonderen Zijn goddelijke heerlijkheid zich moest openbaren, alleen werken waren, door God Hem opgedragen en waartoe Hij niet in een verhouding stond van een zelfstandig besluit; werken, die Hij alleen ten gevolge van een ogenblikkelijk geschonken kracht volbracht. Zij zijn integendeel een vrije daad van Zijn wil, die zeker met die van Zijn Vader eenstemmig, maar toch niet slaafs aan die onderworpen was, integendeel als van de Zoon met die verbonden was. Ja, zo ergens dan heeft juist bij de dodenopwekking de Heere het recht van een mondige Zoon, om zelf te bepalen, of Hij door zo'n wonderdaad wilde ingrijpen of niet. Hij had, wat bijvoorbeeld de opwekking van Lazarus aangaat, waarop het hier vooral aankomt, bij de boodschap van de zusters in Hoofdstuk 11: 8 de bode, evenals de hoveling te Kapernaüm (Hoofdstuk 4: 50) een woord kunnen medegeven, machtig om ook uit de verte de zieke dadelijk te genezen: "Lazarus leeft. " Daardoor had Hij de gevolgen, die juist deze dodenopwekking bij de Hoge raad teweeg bracht, omdat die zelfs een gebod tegen Hem liet uitgaan dat Hem een doodschuldige misdadiger noemde (Hoofdstuk 11: 57), kunnen besparen. Maar omdat de Vader het oordeel in Zijn hand had gelegd en Hij nu een oordeel wilde teweegbrengen, was van deze kant Zijn besluit tot de daad, zoals Hij Zich vooral in hetgeen Hoofdstuk 11: 6 wordt verteld, uitdrukt, een geheel vrij besluit. Hij wilde ook dit op Zich nemen, dat Hij tot een doodschuldige misdadiger werd verklaard, nog vóór Hij de dood van een misdadige moest sterven. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Hij het ook gedaan om Nicodemus (Hoofdstuk 3: 1 vv.) en met die Jozef van Arimathea (Hoofdstuk 19: 38) in geestelijke zin uit de dood op te

wekken, want na dat gebod van de Hogen raad af (Hoofdstuk 11: 50) konden deze inwendig verder niet meer in enige vriendschappelijke of maatschappelijke betrekking met de overige medeleden blijven; zij moesten zich nu reeds met hun hart afzonderen, totdat zij daarna die gemeenschap ook uiterlijk vaarwel zeiden. Deze is de tweede trap van het opwekken en levend maken, waarop van een opheffing van de geestelijke dood en van een mededeling van het geestelijk leven gehandeld wordt. Ook daar is de bijvoeging "die Hij wil" juist. Jezus geeft daarmee aan Zijn tegenstanders te kennen dat zij geenszins, zoals zij zich inbeelden, een bijzondere bevoorrechte plaats tot het Koninkrijk der hemelen innamen (Luk. 14: 15), maar integendeel juist hen zou Hij, de Koning van dit rijk, met de zaligheid voorbijgaan en het laatste oordeel aan hen volvoeren. Daarentegen zou Hij een gemeente van geestelijk levend gemaakten uit de onmondigen vergaderen, waarover zij zich nog zouden verwonderen (MATTHEUS. 11: 25; 26: 64. Luk. 14: 24; 23: 30. Hand. 4: 11). Bij deze gemeente zal dan het doel: "opdat allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren" bereikt worden, terwijl de tegenstanders het lot overkomt, dat beschreven is in de woorden: "die de Zoon niet eert, die eert de Vader niet, die Hem gezonden heeft. " Die de Zoon niet kent, zo merkt ’s bijbelverklaring op, maar toch God vreest, die vereert onwetend de Vader door de Zoon, want hij kent iets van Hem uit de schepping van de natuur en van de mens, dat een werk is van de Zoon en bestemd is om tot de openbaring in Christus Jezus te leiden; die daarentegen met weten de Zoon verwerpt, die vereert de ware God niet, maar een zelfgemaakte afgod van zijn gedachten of handen. Daarmee is het oordeel niet uitgesproken over de Joodse Synagoge en godsdienst, die door het Farizeïsme overheerst wordt en tegenover de Christelijke kerk staat. Ook binnen de Christelijke kerk is van vroege tijden een partij geweest van tegenstanders van de Zoon, die nu echter met haar geloofsleer en aanbidding van God door hetzelfde oordeel van verwerping wordt getroffen. In de oude tijden van de kerk waren dat de Arianen, die in de dagen van keizer Constantijn (306-337 na Christus) en in de tijd van de derde bazuinende engel (Openbaring . 8: 10 v.) vallen. Op de derde trap begint dienvolgens, als de tijd van de wereld ten einde is, waarbinnen de Zoon Zijn geestelijke werkzaamheid tot het opwekken van de in de dood gevangen mensenzielen en Zijn werken als Rechter tot inwendige scheiding van gelovigen en ongelovigen volbrengt, de algemene lichamelijke opstanding van de dood en het laatste uitwendige oordeel. Maar alleen voor de gelovigen, die reeds hier beneden geestelijk van de dood tot het leven zijn doorgedrongen, is de lichamelijke opstanding een opstanding van het levens, voor de andere is zij een opstanding van het oordeel; want het ellendig bestaan, waartoe zij ontwaken, verdient de naam van leven niet; zij worden integendeel een prooi van de tweede dood, die erger is dan de eerste.

24. a)Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: die Mijn woord hoort, zodat hij het aanneemt, als het woord van Hem die van boven komt (Hoofdstuk 3: 31) en daardoor niet zozeer Mij gelooft (Hoofdstuk 12: 44) als wel Hem, die Mij gezonden heeft en van Mij getuigt als van Zijn Zoon (Hoofdstuk 8: 18. Joh. 5: 9 v.), die heeft het eeuwige leven, al is het nog niet in zijn volmaking, toch reeds naar zijn wezen (Hoofdstuk 6: 40) en zo een b) komt niet in de verdoemenis, niet in het oordeel, als kon zijn deel aan het eeuwige leven nog twijfelachtig zijn, maar hij is reeds uit de dood in geestelijke zin, waartoe hij behoorde vóór hij gelovig werd, overgegaan in het leven (Hebr. 6: 5).

a. Joh. 3: 18; 6: 47; 8: 51. b) Luk. 23: 43.

25. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: het uur komt zelfs voor de heidenen (Rom. 4: 17; 10: 18) en is nu voor u Joden reeds daar, hoewel zij ook voor u pas volkomen begint met de uitstorting van de Geest over alle vlees (Joël 3: 1 vv.), a) wanneer de doden, de van God, de levensbron, losgerukte en daardoor in de geestelijke dood verkerende mensen (MATTHEUS.
8. 22. Openbaring . 3: 1) zullen horen met hun lichamelijk oor de stem van de Zoons van God, waarmee Hij hen tot nieuw leven roept. En die ze ook met hun geestelijk oor gehoord hebben en Hem, die zich tot Levenwekker aanbiedt, in hun hart opnemen, zullen leven, zullen met Hem het leven, dat hun dood vernietigt, in zich opnemen en zo tot een nieuw leven ontwaken.

a)Efez. 2: 1, 5. 1 Tim. 5: 6.

De twee maal herhaalde woorden: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" moeten op het verhevene van hetgeen Hij openbaren zal de aandacht vestigen, ten einde dit als het ware voor te bereiden en in te leiden. Omdat dit zo hoogst buitengewoon is, behoeft men zich niet te verbazen dat Jezus het zo plechtig aankondigt (Hoofdstuk 3: 3, 5 en 11); voor hem die het woord van Jezus met vertrouwen ontvangt, zijn de twee grootste bedrijven van het eschatologisch drama, de opstanding en het oordeel, reeds afgelopen. Het woord van Jezus was voldoende om alles tot stand te brengen.

Het geloof mag het woord: "midden in het leven door de dood omgeven" wel omkeren: "midden in dit sterven kan men het leven erven", want die gelooft heeft het eeuwige leven, omdat hij als een lid verbonden is met Hem, die het leven in Zich heeft en zo een komt in het oordeel niet. Wie zal verdoemen als Hij ons reeds heeft vrijgesproken, wie al het oordeel is gegeven? Uit de dood in het leven; deze grote reis hebben ware Christenen reeds achter zich; wel verkeren zij nog in het lichaam van deze dood, dat als een zondig lichaam in het oordeel behoort, maar omdat zij inwendig uit de dood in het leven zijn overgegaan, zal het sterven van hun nietig leven hun lichaam niet schaden noch afbreken, maar van het ogenblik van hun sterven in de Heer (Openbaring . 14: 13) zullen zij in zaligheid zien wat zij tot die tijd geloofden en ook het lichaam zal volgen uit de dood in het leven, om als lichaam van dit leven hen heerlijk te omgeven.

26. Dit zal daarom met hen plaats hebben, omdat de Zoon van God in zich opnemen niets anders is dan het leven in zich opnemen, want zoals de Vader het leven heeft in Zichzelf, dat als eigendom bezit, dat niet heeft als iets van eldersHem meegedeeld, maar als een, dat ook elders leven te voorschijn roept (Ps. 36: 10), zo heeft Hij ook de Zoon, die Hij in de wereld gezonden heeft en daar met alle krachten tot het volbrengen van Zijn werk heeft toegerust, gegeven het leven te hebben in Zichzelf. Het is dus voor Hem een eigen, voor Hem onverliesbaar leven, dat daarom ook bij anderen nieuw leven tot aanzijn roept.

Waar heeft Paulus het leven? Niet in zichzelf, maar in Christus, want hij spreekt: ik leef, maar niet ik, maar Christus leeft in mij (Gal. 2: 20). Ons leven, als het onze, uit onze eigen wil voortgesproten, kan slechts boos, zondig en onrechtvaardig zijn; het heilig leven wordt ons door God gegeven. Maar Christus heeft, zoals de Vader, het leven in Zichzelf, omdat Hij het Woord van God is. Willen nu uw ogen beweren: Wij hebben het licht in ons, zo zou men hun

tegenwerpen: u spreekt niet in de eigenlijke zin; u heeft het licht (wanneer het nu nacht is) maar in de maan, door de lamp. " Zo heeft de Vader de Zoon het leven niet geschonken, alsof Hij het vroeger niet zou hebben bezeten en het later van de Vader ontvangen, dan toch zou Hij het leven niet hebben in Zichzelf. Leefde de ziel niet, het lichaam zou zich niet bewegen, de hand niet grijpen, het oog niet zien, de mond niet spreken. Maar verheft de ziel zich tot datgene, wat zijzelf niet is, wat boven haar is, waaruit zijzelf is ontstaan, zo ontvangt zij wijsheid en rechtvaardigheid, zonder welke zij dood was en alleen het lichaam levend maakte, maar zelf niet leefde; "want bij U is de fontein van het leven en in Uw zicht zien wij het licht" (Ps. 36: 10). Maar met het woord, de Zoon van God, is het niet zo. Had Hij daardoor het leven, dat Hij aan het leven deelneemt, dan kon Hij ook eenmaal het leven verliezen en zonder leven zijn, maar de Vader heeft de Zoon zo gegenereerd, dat Hij het leven heeft in Zichzelf. Maar u, o ziel! was dood, u had het leven verloren, hoor nu de Vader in de Zoon; sta op, ontvang van nieuws aan het leven, dat u niet heeft in uzelf, van die, die het in Zichzelf heeft!"

27. En toen Hij Hem macht gaf over alle vlees, in de eerste plaats met het doel dat Hij het eeuwig leven zou geven aan allen, die in Hem zouden geloven (Hoofdstuk 17: 2), heeft Hij Hem tevens macht gegeven ook gericht te houden over alle mensen, naardat zij in Hem zouden geloven of niet en Hij heeft dat gedaan, omdat Hij van Zijn komst in de wereld af (Hoofdstuk 1: 9) de Zoon des mensen is. Want juist in deze Zoon had Hij besloten de aarde te oordelen met gerechtigheid (Hand. 17: 31).

Het leven te hebben in Zichzelf komt God toe in tegenstelling met de mens, die ook wel een leven heeft, maar zo een, waarin hij afhankelijk is van levensvoorwaarden, die buiten hem liggen en bovenal van de verhouding van zijn wil tot God. Adam had leven, maar onder de voorwaarde, zolang hij met God in eenheid bleef; toen hij viel, verloor hij het leven; hij had het leven niet in zich; hij had het niet als bron in zich. Christus daarentegen is in betrekking tot de mensheid de bron des levens, die het leven niet buiten Zich heeft te zoeken, maar in Zich draagt en anderen meedeelt. Alleen ten opzichte van de Vader is Hij niet eerste, absolute bron van het leven, maar de Vader heeft Hem het goddelijk levensattribuut, levensbron te zijn, meegedeeld.

Jezus spreekt hier niet van Zijn eeuwige toestand vóór Zijn menswording bij de Vader, voordat Hij in het vlees was gekomen, maar van Zijn recht en Zijn macht, zoals Hij die tegenwoordig bezit en bij de mens uitoefent, opdat zij Hem, zoals Hij nu is, gehoor en geloof schenken, Hem de Zoon, die hen voor ogen is geplaatst en die Zich voor hun oor en openbaart.

Het leven in Zichzelf te hebben en wel in zo’n volheid dat Zijn rijkdom voor allen genoeg is, gaat ver boven het schepsel en veronderstelt de volle godheid.

De mogelijkheid om Messias te zijn heeft Christus daardoor dat Hij Gods Zoon is; de plaats als Rechter is Hem opgedragen doordat Hij van de hemel op aarde is gekomen, om het goddelijk en tevens menselijk rijk op te richten.

Omdat Hij mensen moet oordelen, moet Hij niet alleen het weten van de mensen, maar ook de ervaring van de mensen hebben. Zoals Hij kan helpen, die verzocht worden, omdat Hij verzocht is, zo kan Hij ook oordelen die verzocht zijn.

Het oordeel veronderstelt de voorafgegane aanbieding van het leven en de mogelijkheid het aan te nemen of te verwerpen. Hem nu, die kon en wilde redden, komt het oordeel toe op grond van het gevolg, dat Zijn werk bij de mens had.

28. Verwondert u daar niet over, dat Ik mij de Rechter van alle mensen en ook uw toekomstige Rechter genoemd heb, terwijl Ik nu zo geheel onderworpen aan u en in uw macht schijn overgegeven te zijn, als was er voor u slechts een uitstrekken van de hand nodig, om u van Mij meester te maken en Mij van de wereld te verwijderen (vs. 16, 18). Wanneer u dat later ook werkelijk zult doen, dan zal dat slechts de weg zijn, waarop de Vader Zijn Zoon tot Zich en op Zijn troon voert (MATTHEUS. 26: 64. Openbaring . 12: 5. Ps. 110: 1); want het uur komt met het einde van de wereld, a)waarin allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen.

a. 1 Thessalonicenzen. 4: 16.

29. En zullen deze stem volgen, zonder dat het voor hen mogelijk zou zijn gehoorzaamheid te weigeren en uit hun graven uitgaan, die het goede gedaan hebben, het geloof hebben aangenomen en door werken van de liefde bezegeld, tot de opstanding des levens, tot een opstanding, waarvan het onmiddellijk gevolg het eeuwige leven is (Hoofdstuk 6: 40) en die het kwade gedaan hebben, dat in hen heersend was (Hoofdstuk 3: 20) en tot verstokking hebben vastgehouden, tot de opstanding van de verdoemenis, tot een opstanding, waaraan het oordeel tot de eeuwige dood zich meteen aansluit (Dan. 12: 2. Hand. 24: 15. Openbaring . 20: 11 vv.).

De eis om zich over het gezegde in vs. 27 niet te verwonderen, wordt daardoor gerechtvaardigd dat het niet zal ontbreken aan openbare, grote en feitelijke betoning van het daarmee beweerde; zij zal komen; het uur voor hen komt. Die deze nieuwe getuigenis van Jezus niet wil geloven, zal daardoor zeker niet worden overtuigd of gewonnen, maar dat verandert niets, noch aan Zijn waarheid noch aan Zijn bewijskracht en geloof eist Jezus woord altijd; van dit verlangen kan hij geen afstand doen, noch Zijn getuigenis er van afhankelijk maken, of men ook geneigd is Hem geloof te schenken of niet. Zij moeten de omvang van Zijn macht en bevoegdheid horen, opdat zij Hem geloven; doen zij dat niet, dan blijft desniettemin staan wat Hij gezegd heeft, maar als een getuigenis tegen hen, dat zij het geboord en toch niet aangenomen hebben.

De stem van de Zoon van God, die in het Evangelie en uit de mond van Zijn predikers de dode zondaars tot het leven in de vergeving van de zonden roept, aan haar kan de mens gehoorzaamheid weigeren en velen zijn er, die hun oor stoppen voor die stem van genade: maar aan de stem van de Mensenzoon, die in heerlijkheid verschijnt, die uit de mond van de aartsengel zal klinken en in de graven zal indringen, kan niemand gehoor weigeren: allen, allen zullen haar horen en te voorschijn treden. Vreselijk uur! Dan zullen de verachters van

het leven, dat zich zo vriendelijk hen aanbood, sidderen voor de opstanding van hun lichaam en zullen tot de grafheuvels zeggen: "heuvels, bedek ons!" maar tevergeefs; zij zullen te voorschijn treden en zo de Zoon eren, die ze oordeelt. Terwijl uit de graven van de ontslapenen in het geloof in Jezus, lichamen van het leven zullen voortkomen, waardig om zalige zielen te omkleden, die reeds het eeuwige leven deelachtig zijn geworden, zullen uit de graven van de in ongeloof gestorven beelden van de lichamelijken dood voortkomen, lichamen geschikt om het knagend oordeel van de dood geheel en eeuwig te ondervinden, waaraan de hun toebehorende rampzalige zielen zijn overgegeven. Als mede-erfgenamen van dat leven, waartoe de door de dood van de zonde levend gemaakten zijn doorgedrongen, komen hun lichamen uit de graven tot de opstanding van het leven; als medeschuldigen van het oordeel, waaraan zij, die in de dood van de zonde bleven, verbonden zijn, gaan hun lichamen uit de graven tot de opstanding tot het oordeel.

Niet de doden in het stof van hun dood, noch de reeds opgestanen worden hier bedoeld, als gezegd wordt: "die in de graven zijn zullen de stem van de Zoon des mensen horen", maar de zielen van de doden op de weg van de opstanding.

Hier verkondigt de Heere de opstanding van allen, goeden en kwaden, geredden en verlorenen. De Heere spreekt dus eigenlijk van drieërlei opstanding: van een geestelijke opstanding, een opstanding uit de dood van de zonde tot het eeuwige leven (en deze geschiedt in het geloof, in de bekering, in de wedergeboorte door de Heilige Geest) van een lichamelijke opstanding, een opstanding van de gestorvenen ten eeuwigen leven en een opstanding ter verdoemenis.

30. Na deze blik op de toekomstige grotere werken, die de Vader Mij zal tonen, wil Ik weer terugkomen op dat werk, waarover hier gesproken wordt en waaruit u aanleiding tot ergernis hebt genomen (vs. 2 vv.). Ik kan van Mijzelf niets doen, zoals Ik u reeds in vs. 19 zei en dat is ook waar ten opzichte van het zo-even gesproken woord in vs. 29 , waarmee Ik u wilde doen kennen dat u kwaad doet als u Mij vervolgt en probeert te doden in plaats van in Mij te geloven. Zoals Ik hoor, oordeel Ik. Het oordeel dat Ik over u vel, is slechts een woord dat de Vader Mij als het ware heefttoegefluisterd; en Mijn oordeel dat Ik door het uitspreken van het gehoorde woord over u houd, is rechtvaardig, is onbedrieglijk waar en is van onveranderlijke kracht, omdat het Gods oordeel zelf is; want Ik zoek bij hetgeen Ik spreek en bij hetgeen Ik doe niet Mijn wil, dat Ik iets zou verrichten wat Mij in de gedachte is gekomen, maar tot in het geringste alleen de wil van de Vader, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 6: 38).

Tot hiertoe had Christus in de derde persoon gesproken; nu doet Hij het in de eerste, zodat zij duidelijk zouden vernemen dat Hij van Zichzelf en niet van een ander sprak.

Het is opmerkelijk dat Jezus de onvoorwaardelijke instemming, waarmee Hij elke uitspraak opvolgt, die de Vader Hem doet horen, als een waarborg voor de onfeilbaarheid van Zijn oordeel beschouwt. Niets uit zichzelf te willen weten en geen oordeel uit te spreken, dan hetgeen Hij van de Vader heeft vernomen, dit geeft Hem de zekerheid dat Hij Zich niet zal vergissen. Op deze voortdurende onderwerping berust de volstrekte heiligheid van Zijn leven

en hierop is de onfeilbaarheid van Zijn weten en Zijn woord gegrond. Hij verzekert het hier zelf.

Geen verzoeking heeft ooit de wil van de Zoon, die in de wereld gekomen is als Heiland, van de wil van de Vader afgebracht (Hebr. 10: 5 vv.); alle verzoekingen van de duivel, die Hij in het vlees heeft geleden, waren om Zijn wil van de wil van de Vader, die Hem zo en niet anders had gezonden, te scheiden, om een andere wil dan die van de Vader in Zijn ziel op te wekken; maar de vorst van deze wereld kwam en had aan Hem niets, vond niets aan Hem, niets van wereldse aard, niets van zelfzucht, waarbij hij Hem had kunnen vangen en vasthouden.

32. Maar na alles wat sinds meer dan anderhalf jaar in Israël heeft plaats gehad is het geenszins zo, dat Ik nu opeens met een getuigenis van Mijzelf voor u zou optreden. Er a) is een ander, die van Mij getuigt, wel niet meerdoor het werk, dat hij nu nog verricht, maar door het woord, dat hij plechtig voor u heeft uitgesproken en u zich nog zeker herinnert (Hoofdstuk 1. 6 v.) en Ik weet, dat de getuigenis, die hij van Mij getuigt, waarachtig is; want Ik ben oorgetuige geweest, toen de stem van de hemel tot hem kwam, die hem riep om zo te getuigen en daartoe volmacht schonk (MATTHEUS. 3: 17).

a. Jes. 42: 1. MATTHEUS. 17: 5.

Evenals uit de inhoud van vs. 31 blijkt vooral ook uit deze tweede helft van vs. 32 duidelijk, dat de andere, op wiens getuigenis de Heere Zich beroept, Johannes de Doper is en niet, zoals de meeste uitleggers willen, God de Vader.

33. Mijn Vader in de hemel heeft het zo geleid, dat u de getuigenis van de man, die Ik bedoel, ook zou vernemen. Jullie hebben tot Johannes gezonden, toen hij te Bethabara aan de andere kant van de Jordaan doopte, om van Hem te vernemen of Hij misschien de Christus was (Hoofdstuk 1: 19 vv.) en hij heeft aan de waarheid getuigenis gegeven, toen hij van Een sprak, die midden onder u was opgestaan, die u niet kende; Hij heeft die daardoor tevens aangewezen als Een, die wel na hem kwam, maar vóór hem was geworden, wie hij niet waardig was de schoenen van Zijn voeten te ontbinden.

35. Tot heden heeft u de roeping van Johannes niet juist begrepen, maar u over het ernstige van zijn zending met grote lichtzinnigheid heengezet. Ik zal u daarom zeggen wat hij betekende. Hij was een brandende en lichtende kaars, door Gods hand voor u aangestoken; hij gaf u door zijn schijnsel een licht, om u in de duisternis van deze wereld de weg te doen kennen, die u moest inslaan; om aan het doel van uw roeping te komen. En u, de gedachten en wegen van uw eigen vleselijk hart volgend, heeft u voor een korte tijd, zolang het van hem uitgaande schijnsel een zekere bekoorlijkheid voor u had, in zijn licht willen verheugen; daarna heeft u hem verlaten.

Johannes was de kaars, die bestemd was voor de Heere heen te gaan en die haar licht op deze wierp. Hij was de fakkel, voor de Heere uitgedragen, waarachter de Heere onmiddellijk volgen moest, voor Hem uitgezonden, om Zijn persoon en werk te verlichten en op Hem de

blikken van het volk te vestigen. Maar zo weinig erkenden de Joden de roeping van Johannes, dat zij zich tevreden stelden met de voorbijgaande vreugde weer eens een profeet in hun midden te hebben, zodat zij, in plaats van acht te geven op hetgeen, waartoe hij hen moest dienen, slechts de bevrediging van hun ijdelheid bij hem zochten, die juist, omdat zij niet meer was en van elke hogere bedoeling van zijn zending afzag, ook naar haar aard slechts een poos kon duren en vervolgens zonder verdere uitwerking voorbijging.

In de brandende en lichtende kaarsen, die de Heere nu en dan in genade vergunt aan het geslacht van deze tijd, dat in de duisternis van de wereld is verzonken, herleeft Johannes weer. De lichtzinnige Joden, die zich niet bekommerden om zonde en vergeving van zonde, hebben hun treurige navolgers in de wereldlingen, die zich een tijdlang willen vermaken in de eer, vereerders van een beroemde prediker te zijn.

Het eerste optreden van Johannes was vreugdewekkend: ten eerste door het buitengewone van het optreden van een profeet van de Heere - als vanouds, waarvan men gedurende vier eeuwen niet meer gehoord had en ten tweede door het blij vooruitzicht van het optreden van de Messias zelf. Maar deze vreugde duurde niet lang. De ernst van Johannes was spoedig een aanstoot voor dat overspelige geslacht en waarschijnlijk hielpen de Joden zelf voldoen aan de wens van Herodes; althans de Heere zei later in het algemeen: dat zij aan hem gedaan hadden wat zij wilden.

Jezus vergelijkt de Joden met kinderen, die, in plaats dat zij van de kostbare ogenblikken dat het licht brandt, partij zouden trekken, slechts dansen en stoeien bij zijn schijnsel totdat het verdwijnt. In deze uitspraak schetst de Heere op uitnemend gepaste wijze het ijdel en kinderachtig vermaak, dat de volkstrots een ogenblik in de verschijning van deze buitengewone man gevonden had en het vruchteloze van zijn komst, omdat zij noch bij de hoofden, noch bij het volk bekering en geloof in het leven had kunnen roepen.

36. Maar sinds Ik na hem gekomen en aan zijn zijde ben getreden heb Ik een getuigenis die meer is dan die van Johannes. Ik bezit een getuigenis, die als een op Mij gedrukt teken van God u nog veel krachtiger en overtuigender Mijn één zijn met de Vader zou kunnen doen voelen, als die van Johannes niet voldoende is, om u tot geloof te bewegen. Want de werken, die Mij de Vader gegeven heeft, om die te volbrengen, zodat Ik het eigenlijk niet ben, die ze doe, maar de Vader, die in Mij is (Hoofdstuk 14: 10), die werken, die Ik voor uw ogen doe, zoals dat aan de zieke te Bethesda (vs. 2 vv. Hoofdstuk 7: 21), getuigen zo duidelijk en onweersprekelijk van Mij, dat de Vader Mijn gezonden heeft 1), dat het werkelijk een boosheid is om ook tegenover zo’n getuigenis Mij geloof te willen weigeren (Hoofdstuk 15: 24).

1. In geen Evangelie wordt zo’n een gewicht aan het wonder gehecht als juist in het Evangelie van Johannes; in geen worden zo nadrukkelijke uitspraken gevonden over de grote betekenis van Zijn wonderen (Hoofdstuk 10: 25, 32; 14: 11; 15: 24). Dit sterk op de voorgrond stellen veronderstelt dat het Evangelie van Johannes slechts aanvulling is bij de overige voorspellingen, die over deze wonderen vooral bericht geven, want anders zou Johannes in dit opzicht niet zo spaarzaam hebben kunnen zijn.

Het behoorde tot de roeping van de Zoon om in de gedaante van een dienstknecht te komen, maar juist daarom mocht de Vader deze Zoon niet zonder kentekenen laten; Hij moest openbaren dat Hij Zijn Vader was.

Alleen als bewijs van Zijn zending van de Vader stelt Jezus dit werken, dat Hij doet, voor (Hoofdstuk 3: 2). Maar wie eerst deze zending erkent moet Hem vervolgens ook erkennen als degene, waarvoor Hij Zichzelf verklaart.

Hier zien wij de reden, waarom Johannes geen wonderen deed of kon doen; de wonderen waren voorbehouden aan de Zoon; zij waren de met het goddelijk zegel voorziene geloofsbrieven van Christus.

37. a) En de Vader die Mij gezonden heeft en die de werken, die Ik doe, tot Mijn bevestiging heeft gegeven, die heeft zelf lang voordat Hij Mij gezonden heeft onder het Oude Testament van Mij getuigd. U heeft, hoewel u zichberoemt huisgenoten te zijn en u het bestuur onder Zijn volk heeft toegeëigend (MATTHEUS. 23: 2), b) noch Zijn stem ooit gehoord, dat een van de profetieën door u juist begrepen zou zijn, noch Zijn gedaante gezien, dat u geweten zou hebben van de betekenis van de voorbeelden, waarin Hij de gedachte van Zijn raads heeft uitgedrukt (MATTHEUS. 22: 41 vv. 2 Kor. 3: 14 v)

a)MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 6: 27; 8: 18. 2 Petrus . 1: 17. Deut. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

39. U a)onderzoekt, zoals Ik dit in u erken, de Schriften, want u meent in deze, in onderscheiding van anderen, die de Schrift niet kennen (MATTHEUS. 22: 29), het eeuwige leven te hebben 1) en b)die zijn het, al is het ook dat uw mening, als had u in en met haar bezit zelf reeds het leven, vals is, die in al haar delen van Mij getuigen (Hoofdstuk 1: 45. Luk.
24. 27. Hand. 9: 22; 18: 28) en terwijl zij tot Mij leiden, leiden zij ook tot het leven.

a)Jes. 34: 16. Luk. 16: 29. Hand. 17: 11. b) Deut. 18: 18.

Jezus geeft toe dat de Joden met enige belangstelling de Schriften raadpleegden: het is niet in twijfel te trekken, dat u de Schriften onderzoekt; u pluist zelfs de letter uit, alsof het eeuwige leven van deze beuzelingen afhing. Een grote menigte uitleggers en vertalers vatten het woord van de grondtekst op als een gebiedende wijs: "onderzoek. " Dit woord zou zo een opwekking zijn tot het onderzoek van de Schriften. Maar in dit geval zou Jezus niet moeten zeggen: omdat u gelooft in haar het eeuwige leven te hebben, maar: "omdat u in haar het eeuwige leven heeft", of althans: "omdat u zelf gelooft in haar het eeuwige leven te hebben. "

Als men in de Heilige Schriften niet Christus zoekt en vindt, dan zijn zij voor ons niet alleen niet nuttig, maar zullen zij ons oordelen. Als zij voor ons geen getuigen zijn voor Christus, dan zullen zij eens getuigen zijn tegen onszelf.

Het Griekse woord, hier door "onderzoekt" vertaald, betekent een nauwkeurig, ernstig, naarstig, voortdurend zoeken, zoals gelukzoekers doen naar goud, of jagers, die het wild

opsporen. Wij moeten niet voldaan zijn met het vluchtig lezen van een paar hoofdstukken, maar met de kaars van de Geest moeten wij naarstig zoeken naar de verborgen mening van het woord. De Heilige Schrift vereist onderzoek; veel daarvan kunnen wij alleen begrijpen door nauwkeurig onderzoek. Daar is melk voor de kinderen, maar ook vast voedsel voor de volwassenen. De rabijnen zeggen naar waarheid dat een berg van zaken aan ieder woord, ja aan iedere titel van de Schrift hangt. Tertullianus riep uit: "Ik aanbid de volheid van de Schriften. " Niemand, die oppervlakkig over het boek van God heenloopt, kan er nut uit trekken; wij moeten graven en delven, totdat wij de verborgen schat ontdekken. De deur van het Woord opent zich alleen voor de sleutel van de naarstigheid. De Schrift maakt aanspraak op dat onderzoek. Zij zijn Gods schriften, Gods werk en stempel vertonend; wie zal het wagen ze met onverschilligheid te behandelen. Hij, die ze veracht, veracht God, die ze liet schrijven. God verhoedt, dat onze bijbels en andere getuigen tegen ons zouden opstaan op de dag van het gericht. Het woord van God zal ons onderzoek vergelden. God beveelt ons niet om een berg van kaf te ziften, waar slechts hier en daar een graankorrel te vinden is, maar de bijbel is gezift koren; wij hebben slechts de deur van de schuren te openen, om dit te ontdekken. De Schrift ontvouwt haar volle wasdom voor hem, die haar onderzoekt. Zij is vol verrassingen. Bij het onderwijs van de Heilige Geest schittert zij voor het onderzoekend oog met de glans van de openbaring, zoals een afzienbare tempel met goud geplaveid, bedekt met robijnen, smaragden en allerlei edelgesteenten. Geen koopwaar, zoals de koopwaar van de bijbelwaarheid. Eindelijk openbaren de Schriften Jezus; zij zijn het, die van Mij getuigen. Geen krachtiger drang kan bijbellezers op het hart worden gebonden dan dit: "hij, die Jezus vindt, vindt het leven van de hemel, alle dingen. " Gelukkig hij, die, zijn bijbel onderzoekend, Zijn Heiland vindt. Jezus Christus is de Alfa en de Omega van de Schrift; Hij is het onafgebroken thema van de heilige bladzijde; van het eerste tot het laatste getuigen zij van Hem. Reeds bij de schepping ontdekten wij het werk van Zijn handen; wij horen de voorspelling over Hem in de belofte van het zaad van de vrouw; wij zien Hem afgebeeld in de Ark van Noach; wij wandelen met Abraham, waar wij de dag van de Messias aanschouwen; wij verkeren in de tenten van Izaäk en Jakob en verkwikken ons door de genadevolle belofte; wij horen de grijze Israëliet van de Silo spreken en in de menigvuldige schaduwen van de wet vinden wij de Heiland overal voorgesteld. Profeten en koningen, priesters en leraars zien allen naar één richting uit; zij staan allen als de cherubijnen over de ark, begerende om daar binnen te zien en het geheim van Gods grote verzoening te lezen. Nog duidelijker vinden wij onze Heer in het Nieuwe Testament als het alles bezielend onderwerp. Niet als een enkele goudklomp hier en daar, noch als stofgoud in geringe hoeveelheid verspreid, maar hier staat u op een hechte vloer van goud. Immers de hele inhoud van het Nieuwe Testament is, Christus gekruisigd en zelfs het slotvers wordt bepaald door Jezus' naam. Wij behoorden de Bijbel altijd bij dat licht te lezen. Het Woord moesten wij beschouwen als een spiegel, waarin Christus neerziet uit de hemel en dan, waar wij er in zien, zien wij Zijn aangezicht als in het glas weerkaatst; duister weliswaar, maar toch op een manier die een gezegende voorbereiding is voor het zien van Hem, zoals wij Hem eenmaal zullen zien, van aangezicht tot aangezicht. Dit boekdeel bevat de letteren van Jezus Christus tot ons gericht, met Zijn liefdegeur doortrokken. Deze bladzijden zijn de kleren van onze Koning en zij ruiken naar mirre, aloë en cassie. De Schrift is de koninklijke zegewagen, waarin Jezus voorttrekt, geplaveid met liefde voor de dochters van Jeruzalem. De Schriften zijn de doeken, waarin het heilig kind Jezus

ingewikkeld is; ontrolt ze en u vindt uw Zaligmaker. De zakelijke inhoud van het woord van God is Christus.

40. En hoewel u naar al uw levensomstandigheden op deze weg bent geplaatst, wilt u toch tot Mij niet komen, opdat u het leven mag hebben (Jes. 55: 3). Dit is het zwaar verwijt, dat u treft en zo zal al uw onderzoeken u voor het verderf niet kunnen bewaren.

Ik moest voor u zijn het innig gewenste, het met blijdschap aangegrepen doel van al uw zoeken en Ik sta u tegen. Daarom is uw leven en leren geen onderzoeken van de kern, maar een ronddraaien van de schaal.

Ondanks hun aardse, vleselijke gezindheid, ondanks het harde ongeloof, waarmee zij de door de profeten zo nauwkeurig aangewezen, waarachtige Heiland verwierpen, meenden zij toch dat in de Schrift de juiste weg naar de hemel was aangegeven. Dat denkt men ook nog heden! Er is wel geheel beslist en volstrekt ongeloof; er zijn mensen, die in het geheel niet in een eeuwig leven geloven, dus ook niet dat men het in de Schrift zou kunnen vinden; mensen, die de Schrift houden voor een groot fabelboek, dat nog maar alleen kinderen en zwakken kan misleiden. Maar het grootste getal, dat mag men aannemen, is toch niet zo ver in dwaling, dwaasheid en misdaad voortgegaan. Door de meesten wordt het nog wel daarvoor gehouden, dat in de bijbel de waarheid is, dat hij tot zaligheid leidt. Deze mening is niet alleen bij hen, die de Schrift werkelijk liefhebben en vlijtig lezen, maar ook bij degenen die haar weken en maanden lang niet aanzien en zich om haar voorschriften weinig bekommeren. Velen van hen hebben in vele stukken een geheel ander geloof dan de Schrift en - het is opmerkelijk - zijn toch nog van mening dat het eeuwige leven daarin is. Dat is de goddelijkheid van de Schrift. Zij heeft een getuigenis van de vaderen, die ook bij de anders geworden kinderen niet geheel is uitgeblust. Zij heeft een klank, die ook vleselijke oren nog roert als een stem van boven. Er gaat een adem van haar uit, die ook tot het gevoel van de zonen van deze aarde reikt. Er schittert een majesteit om haar, die ook in de harten van de kinderen van de wereld onwillekeurig hoogachting opwekt. De wereld is steeds in de grond van haar hart vijandig gezind jegens Gods woord en toch Zijn er onder haar dienaren velen, die hier en daar zijn heerlijkheid erkennen; het rijk van de satan woedt met alle macht er tegen en toch worden jaarlijks vele duizenden bijbels gedrukt, ten dele van het geld van hen, die anders aan het rijk van de satan groot voordeel aandoen.

De mens wil wel zalig worden, waar hij wil niet de door God verordende weg tot zaligheid inslaan. Zij wilden niet tot Jezus komen als tot de Zaligmaker. En waarom niet? Omdat Jezus niet voldeed aan de verwachting, die zij zich van een Messias gevormd hadden. De begeerte tot geluk is ieder ingeschapen. Vraag dus ieder: zou u stervend, niet graag in de hemel komen? Het antwoord zal zijn: "Ja zeker!" maar men zal dit antwoord geven onder de stilzwijgende voorwaarde dat men blijven kan wat men is. Het doel behaagt wel, maar niet de weg erheen. De mens blijft altijd graag op zijn oude droesem liggen en tenzij Gods almachtige genade tussen treedt, sterft hij in dezelfde staat als waarin hij leeft.

41. Ik neem, hoewel Ik u aanklaag, dat u niet tot Mij wilt komen, geen eer van mensen, als voelde Ik Mij omwille van Mijn persoon door u niet erkennen zo diep getroffen.

42. Maar Ik ken jullie, dat u de liefde van God, die liefde, die u Mijn Vader als Zijn volk schuldig bent, in uzelf niet heeft en dat is wat Mij leed doet.

De Heere klaagt zo niet omwille van Hem: "U wilt tot Mij niet komen", maar omwille van hen. Een zoeken naar mensen-eer gaf Hem deze smartvolle klacht niet in, maar de droefheid over mensen, wier ongeloof Hem de goddeloosheid van hun gezindheid bewees. Zijn heerlijkheid is Hem gegeven door de Vader en Hij heeft de mensen niet nodig om door hen verheerlijkt te worden; maar was de liefde van God, Gods hoofdgebod aan Israël door de Heilige Geest in het hart van deze Israëlieten geplant geweest, dan zouden zij als ware Israëlieten in belijdenis van de Zoon van God Hem de eer gegeven hebben, die de Vader Hem heeft gegeven.

Gebrek aan liefde tot God, dat is nog tot op de tegenwoordige dag de diepste grond van alle afkeer van Christus.

43. Ik ben gekomen in de naam van Mijn Vader en zou, wanneer u de liefde van God in u had, zeker welkome opname bij u vinden, maar u neemt Mij niet aan en betoont daardoor dat u niet die liefde beheerst, maar eigenliefde en zelfzucht. Als een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen, omdat u naar uw ziel met hem verwant bent.

Hem, die in de naam van God, Zijn Vader, komt, nemen zij niet aan; daardoor betonen zij dat Gods liefde in hen niet is, andere zouden zij oog en hart hebben voor de getuigenis van Hem, wiens gehele doen en spreken een helder afdruksel is en een spiegel van Gods wil en hart. Als een ander in zijn eigen naam komt, die zullen zij aannemen; want die zal hun gelijke zijn en hun vlees geen leed doen, maar vleien, omdat hij het hen zal zoeken, niet hen (2 Kor. 12: 14); omdat hij zich naar hun lusten zal schikken en zich ervoor zal hoeden hen lastig te vallen met eisen, die met hun ijdelheid in strijd zijn - de zelfzucht van de ene zal zich weten te vinden met die van de andere.

Het "een ander" bevat een bepaalde voorspelling van valse Messiassen (MATTHEUS. 24: 24). Volgens de "Joodse merkwaardigheden" van Schud heeft men sinds de tijden van Christus vierenzestig van die bedriegers geteld.

44. Hoe kunt u in een, die in Zijn Vaders naam tot u komt, geloven, u, die eer van elkaar neemt, u oversten van het volk en het volk weer van u, zijn oversten en bovendien onder uzelf de ene klasse van de andere (Hoofdstuk 12: 42) en de eer, die van God alleen (liever van Hem, die alleen God) is en die u dan ook alleen waarachtige eer geven kunt, niet zoekt? U bent dus naar het gehele grondbeginsel van uw hart Mijn tegenstanders.

Nederigheid is de weg tot genade, maar hoogmoed en eerzucht zijn wegen tot altijd dieper val.

45. Voortaan zal Ik Mij van u afscheiden als van mensen, waarmee niets te beginnen is; Ik zal Mij voor geruime tijd elders heen wenden, (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) totdat Ik Mij eindelijk geheel van u afscheid (Hoofdstuk 7: 33 vv.). Maar meen niet, dat Ik u

verklagen zal bij de Vader, tot wie Ik heenga (Hoofdstuk 8: 21), hoewel Ik daartoe alle recht had; die u verklaagt is Mozes, waarop u gehoopt heeft, als kon hij niet anders dan uw pleitbezorger zijn.

Een vreselijk snijdende waarheid, zoals de Heere alleen ze zeggen kan. Juist datgene, waarop de ongelovige mens al zijn hope stelt en waarvoor hij al het andere afwijst, zal hem aanklagen bij God. De hoogste roem van de Joodse Schriftgeleerden was, dat zij discipelen van Mozes waren en hun grootste rijkdom, dat zij door Hem de wet hadden ontvangen, maar juist deze roem bevatte hun vonnis.

46. Want als u echt, zoals u zich beroemt (Hoofdstuk 9: 28), Mozes geloofde, dan zou u ook Mij geloven; want hij heeft in al zijn boeken van Mij geschreven, a) in het bijzonder daar, waar hij van de toekomstige profeet voorspelt (Deut. 18: 15 vv.).

a. Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 28: 14.

47. Maar als u zijn schriften, waaraan u toch openbaar gezag en kanoniek aanzijn toeschrijft, niet metterdaad gelooft, terwijl u zich zelfs er niet over bekommert wat hijbijvoorbeeld in Deut. 18: 19 in de naam van God heeft verzekerd, hoe zult u Mijn woorden geloven, omdat Ik in uw ogen een geheel onbekend en onbeduidend man ben (Hoofdstuk 9: 29)?

Zij zijn door de kracht van Zijn woorden ontwapend en laten Hem gaan; wat Hem betreft, ook Hij wil ze laten gaan.

Zijn rede eindigt met een vraag van hopeloosheid.

Met zo tedere en dringende uitnodiging probeert Jezus Zijn toekomstige beulen te bewegen om van Zijn hand de zaligheid te ontvangen. Hij doet meer: Hij komt de zwarigheden tegemoet, die hen zouden kunnen weerhouden en verklaart hen de getuigenissen, die Johannes de Doper en Zijn eigene werken Hem geven; Hij doet hen als met eigen vinger de oorzaak van hun ongelovigheid tasten, om hen te helpen in het wegnemen van deze; en dat alles met de grootste liefde, dat alles met hun welzijn voor ogen, terwijl Hij geen woord van hun snood ontwerp rept en daarover hun geen enkel verwijt doet. Zijn dat vertrouwen op de almacht van de genade, die zachtmoedigheid omtrent de verhardste ongelovigen en bozen, ook ons eigen? Helaas, wij zullen moeten erkennen, neen. Hoewel wij in leerstellige beschouwing toestemmen dat in het werk van de zaligheid alles van God komt en dat Zijn geest verdorde beenderen het leven geven kan, loochenen wij met dat al die beginselen in het werkelijk leven. Wij zullen graag van het Evangelie spreken tot een broeder om hem te stichten, tot een zwakke om hem te sterken, tot een van degenen die wij geschikt achten om hem tot bekering te brengen, maar van het Evangelie te spreken tot openbare ongelovigen en ergerlijke zondaars, die gedachte rijst niet bij ons op en, drong men er bij ons op aan, wij zonden ons weerstrevig betonen, bij de vaste mening dat het tijd verloren is, om tot zulke tegenstanders van zulke heilige dingen te spreken. En besluiten wij er al eens toe, dan is het een woord zonder krachtig geloof, zonder ware liefde, zonder een biddende gesteldheid, van onze kant een woord tot geruststelling van ons geweten geuit, maar waarbij wij, voor en na

het uitspreken daarvan, een vaste overtuiging hebben, dat zulke harten te hard zijn, dan dat daarin het woord van God wortel zou kunnen schieten. Dit alles nu komt op niets minder neer, dan de genade van God, in sommige gevallen, onmachtig verklaren en aan het licht brengen dat, als wij al grotelijks van haar het welslagen wachten, het toch ook wel enigermate van ons afhangt, de taak toch te zwaar rekenende voor onze eigen krachten, zijn wij tevreden met haar onmogelijk te verklaren, om haar zo opeens van onze schouders af te schuiven. O, hadden wij in de almacht van God een geloof als een mosterdzaadje, zouden wij dan niet tot die berg zeggen: word opgenomen en in de zee geworpen? of, om duidelijker te spreken: jullie verharde harten wordt verbroken door de genade van de Heere! Zouden wij dan niet voor hen bidden zonder ophouden? Zouden wij niet hopen zelfs tegen hoop? Wie toch verzekert ons dat die men, die heden ons Christelijk woord bespot, daarvan echter niet tegen zijnen wil, een angel in zijn hart zal bewaren? dat hij daardoor niet nog, misschien in het uur van zijn dood, getroffen zal worden. Verdient die mogelijkheid niet door ons in aanmerking te worden genomen? En zouden tienduizend verloren woorden zo’n groot offer zijn, als het laatste daarvan de redding van een enkele ziel tot vrucht had?

Het is daarom buiten allen twijfel dat de werkzaamheid van Jezus in Galilea, waarmee de drie eerste Evangelisten Zijn openbaar leven beginnen, pas nu haar aanvang nam (vgl. de tabel bij MATTHEUS. 9: 34) en niet, zoals vele uitleggers aannemen, met het in Hoofdstuk 4: 3 vv. beschreven terugkeren naar Galilea. Bij de laatste was de Doper nog in vrije werkzaamheid; daarentegen spreekt de Heere in vs. 35 van ons hoofdstuk van Hem, als van Een, wiens werk nu afgesloten is en Zijn rede krijgt temeer betekenis wanneer die juist op die tijd plaats vond, toen het gevangen zetten van Johannes door Herodes Antipas in Jeruzalem was bekend geworden. Tevens houdt zij de voorspelling in dat op die gevangenzetting geen bevrijding uit de kerker, maar alleen het heengaan uit het leven zal volgen. Aan de andere kant heeft men gemeend dat hetgeen Jezus in vs. 20 vv. zegt, veronderstelt dat Jezus Zijn dodenopwekkingen volbracht had, ten minste die van Jaïrus’ dochter, maar waarschijnlijk ook die van de jongeling te Naïn. Dit weerspreekt echter het woord: "de Vader zal de Zoon nog grotere werken tonen, zodat u zich verwondert" dat in zijn tweede helft bijzonder op de opwekking van Lazarus doelt en in de eerste helft ook de beide vorige dodenopwekkingen voorstelt, als nog behorend tot de toekomst.

HOOFDSTUK 6

WONDERBARE SPIJZIGING. WANDELING OP DE ZEE. PREDIKING OVER HET GEESTELIJK GENIETEN VAN CHRISTUS LICHAAM EN BLOED

II. Vs. 1-71. Jezus in Galilea en de afval van de grote menigte van Hem.

a. Vs. 1-21. De daad van Jezus, die de aanleiding tot de afval heeft gegeven, of de spijziging van de vijfduizend in de woestijn (vgl. MATTHEUS. 14: 13-34. Mark. 6: 30-53 Luk. 9: 10-17.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG IN DE VASTEN: LAETARE

Vergelijk over de naam van de zondag de Aanmerkingen bij Jes. 66: 1 naar de inhoud van het Evangelie heette hij ook Dominica refectionis of de panibus (Zondag van de spijziging, of van de broden). Omdat de geëxorciseerde Katechumenen zich van deze Zondag de Heere hadden toe te wijden was het zeer gepast, dat deze hen in Zijn drievoudig ambt voor ogen werd gesteld. In het voor ons liggend Evangelie wordt Hij als profeet voorgesteld (vs. 14), zoals op de eerstvolgende zondag als Hogepriester en op Palmarum als Koning. Men zou ook kunnen zeggen: Pasen is nabij, de tijd waarop de Heere Zijn Hogepriesterlijk offer zal voltooien, komt snel. In profetisch wijzen op het paaslam en de vervulling van de paasmaaltijd in het heilig avondmaal, voedt Hij het volk in de woestijn. Daarmee beeldt Hij tevens af de overgave van Zijn lichaam en bloed in de dood en tot geestelijk voedsel voor de Zijnen. Zo openbaart Hij Zijn heerlijkheid en Zijn rijkdom in de spijziging van het volk, terwijl Hij in het lijden toch zo nederig en zo arm voorkomt. De laatste weken stelden ons Hem voor als de heerlijke Verlosser van de macht en het geweld van de duivel en daarmee van alle kwaad; heden staat Hij voor ons als een rijke helper en Uitdeler van genade.

Het wonder van de spijziging als een voorteken van Zijn lijden; als zodanig komt het ons voor, wanneer wij het beschouwen 1) naar de tijd, waarin het is geschied; 2) naar zijn inhoud; en 3) naar het gevolg.

Eerste lijdensherinneringen: 1) Kom tot Jezus in de stilte; 2) zie uw geestelijke armoede; 3) verzadigd u met het brood des levens; 4) maak de Heere tot uw Koning.

Christus, de beste Verzorger voor lichaam en ziel: 1) Hij stilt graag de lichamelijke nood; 2) toch doelt Hij steeds op het brood voor de ziel.

Christus 1) geen man voor aardse vleselijke gezindheid 2) zorgt toch voor de lichamelijke nooddruft van de Zijnen.

De spijziging van de vijfduizend: 1) de discipelen hoe zij zorgen; 2) de Heere, hoe Hij helpt;
3. het volk, hoe het dankt.

1. Hierna vertrok Jezus, die, volgens de geschiedenis in Hoofdstuk 5 verteld, Zich van Jeruzalem over Judea naar Galilea had teruggetrokken en daarna Zijn werk langer dan tien maanden had verricht, naar de woestijn bij Bethsaïda (Luk. 9: 10) over de zee van Galilea (MATTHEUS. 4: 18), die de zee van Tiberias is 4: 25").

Het is niet twijfelachtig of Kapernaüm was het uitgangspunt van de reis, want daarheen keren de discipelen volgens vs. 17 terug. Daarheen begeven zich ook vs. 24 de menigte, om Christus te zoeken, maar zeker om geen andere reden dan omdat Hij daar thuis is en in de Synagoge te Kapernaüm houdt Hij volgens vs. 59 het gesprek met de menigte. Johannes noemt nu het meer Gennesareth, waarover Jezus vaart, eerst de zee van Galilea, in overeenstemming met de evangelisten Mattheus en Markus, die het zo noemen; hij voegt er echter nog de tweede aanwijzing "van Tiberias" bij, omdat deze in zijn tijd de naam was, die in het buitenland werd genoemd. In Hoofdstuk 21: 1 spreekt hij alleen van de zee van Tiberias ten bewijze dat dit de naam was, die eigenlijk voor zijn lezers geschikt was, zodat hij hier van de zee van Galilea alleen tot aansluiting aan zijn voorgangers spreekt. De door Herodes Antipas gebouwd, naar keizer Tiberias genoemde stad Tiberias, was in de heidenwereld bijzonder bekend, ook de Griekse geograaf Pausanias kent het meer van Tiberias en in het Arabisch heet het Bahr-Tabarieh.

2. En Hem volgde, gedurende de hele tijd van Zijn werkzaamheid in Galilea en dus ook toen Hij over het meer wilde gaan, een grote menigte, die over land reisde (Mark. 6: 33), omdat zij Zijn tekenen zegen, die Hij deed aan de zieken.

Dat Hem veel volk navolgde, omdat het de tekenen zag, die Hij deed, kan niet gezegd zijn van het vergezellen van Jezus alleen bij deze aanleiding; want er staat in het Grieks drie keer het imperfectum; dat drukt toch uit, dat hij niet een afzonderlijke gebeurtenis vertelt, maar dat iets wordt beschreven dat voortduurt en zich vaker herhaalt. Dus bericht Johannes hier niet dat Hem toen veel volk is gevolgd, enz. maar dat dit in het algemeen gedurende die tijd het geval was en niet dat zij Hem volgden, omdat zij toen tekens zagen, die Jezus toen deed, maar omdat zij voortdurend getuigen waren van de steeds herhaalde wonderbare genezingen van de Heere. Hij schildert ons in weinige woorden Jezus werkzaamheden en voortdurende omgeving in Galilea, juist zoals wij die reeds uit MATTHEUS. 4: 23 vv. Mark. 2: 2; 3: 20 enz. kennen, want die berichten veronderstelt hij als bekend. Wat echter door hem wordt bericht als regelmatig voorkomend, wordt als vanzelf spreekt, aangenomen als ook toen plaatsvindend.

3. En toen Jezus tot haar van het koninkrijk van God had gesproken en haar zieken genezen had, ging Hij op de berg, toen de dag al begon te dalen (Luk. 9: 11) en Hij zat daar neer met Zijn discipelen om met hen alleen te zijn (vs. 15. Mark. 6: 31).

4. En het Pascha, a) het feest van de Joden, was nabij. Reeds was de eerste dag van de ongezuurde broden voor het jaar 29 gekomen, de dag, waarop men het paaslam offerde 14: 14").

a. Ex. 12: 18. Lev. 23: 5, 7. Num. 28: 16. Deut. 16: 1.

De vermelding van het naderend feest staat niet in betrekking tot de komst van de menigte (Uit 14: 13), maar met de daad van Jezus; Hij bevindt Zich in de toestand van een gebannene; Hij kan het Paasfeest niet te Jeruzalem vieren. De aanblik van deze menigte, die naar het brood des levens hongert en tot Hem in de woestijn komt, wekt een inwendige ontroering in Hem op; Hij ziet in die onverwachte omstandigheid een teken, dat de Vader Hem geeft. Hij denkt aan de menigte, die juist nu te Jeruzalem vergaderen, om het Paaslam te eten en Hij zegt tot Zichzelf: Ik wil ook een paasfeest vieren. Deze gedachte stelt het volgend toneel en de rede, waartoe het aanleiding geeft, in het ware licht. De Evangelist geeft ons hier de sleutel van zijn verhaal.

Dat Pasen steeds op zondag valt moet het eerst de Roomse bisschop Pius I in het jaar 147 na Christus hebben bepaald; sinds de Synode van Nicea in het jaar 325 werd het vastgesteld voor die zondag, die dadelijk op de eerste volle maan van de lente dag- en nacht-evening volgt. Valt die echter op een Zondag, dan moest het feest acht dagen later worden gehouden, zodat het nooit op het Joodse Pasen viel.

5. Jezus hief toen van de berghoogte de ogen op en zag, dat nog altijd een grote menigte tot Hem kwam, nadat Hij reeds gedurende de dag met de grote menigte (vs. 2) te doen had gehad en erkende daaruit wat de wil van de Vader was 9: 13"). Hij zei tot Filippus, die misschien van de discipelen het dichtst bij Hem zat: Vanwaar zullen wij broden kopen, zodat dezen, die Mijn Vader Mij als gasten voor deze avond heeft gezonden, eten mogen?

6. Maar dit zei Hij om hen te beproeven; want Hij wist zelf, wat Hij doen zou. Hij kwam niet tot hen om raad, maar om hen en met hen de andere discipelen te brengen tot die gedachten, die zijn hart bewogen en daarvoor bij hen een aanknopingspunt te zoeken.

7. Filippus dacht echter minder om het vanwaar dan aan het kopen overeenkomstig zijn eigenaardigheid en dacht er nu aan, dat om te kopen voor alle dingen geld nodig is. Hij onderzocht daarom snel bij Judas (Hoofdstuk 13: 29), die naast hem zat, hoeveel de gemeenschappelijke kas bevatte, richtte zich tot de Heere en antwoordde Hem: Voor tweehonderd penningen, denariën brood en meer dan die kunnen wij naar de toestand van de kas niet opbrengen, is voor deze niet genoeg, opdat een ieder van hen een beetje, zoveel als nodig is om enigszins genoeg te hebben, neemt.

Ook bij het bereiden van het Paasmaal in het jaar 30 na Christus vinden wij tussen de berichten in MATTHEUS. 26: 17 vv. Mark. 14: 12 vv. en dat in Luk. 22: 7 vv. dit verschil, dat daar de aansporing van de discipelen, hier daarentegen van de Heere uitgaat. Terwijl in die geschiedenis de eerste mededeling de meer nauwkeurige is, moeten wij op deze plaats de mededeling van Johannes voor nauwkeuriger houden dan die van de drie eerste Evangelisten, volgens welke bij het vallen van de avond (’ s middags 3 uur) de twaalf tot Jezus komen en Hem dringen het volk van Zich te laten gaan, opdat het voedsel zou kunnen kopen. Het schijnt dat onze Evangelist deze voorstelling uitdrukkelijk zo wilde aanvullen, dat de Heere al vroeger, voordat de discipelen aan de verzorging van lichamelijke nooddruft van het volk dachten, die had opgemerkt en Zijn daarop betrekkelijk besluit had genomen. Dat was echter een gesprek met Filippus alleen, waarvan de overige discipelen niets verder gewaar werden,

zodat hetgeen zij doen als zij tot Jezus gaan en het laten gaan van het volk van Hem verlangen, van hun standpunt een initiatief of openen van de samenspreking is. In het volgende vult dan onze Evangelist het bericht van zijne drie voorgangers nog verder aan, dat het resultaat van het ingesteld onderzoek hoeveel broden bij het volk aanwezig waren, door Andreas aan de Heer meegedeeld is; hij wilde, nadat hij Fillippus genoemd had de zeer met hem bevriende Andreas (Hoofdstuk 12: 21 v.) niet vergeten. De overlevering beweert dat beide discipelen ook later bij de vervaardiging van het Evangelie tegenwoordig waren.

8. Een van Zijn discipelen, namelijk Adreas, de broer van Simon Petrus, Hoofdstuk 1: 40), zei tot Hem, nadat hij eerst de overige discipelen aanleiding had gegeven om onderzoek te doen naar de voorraad brood, die aanwezig was (Mark. 6: 35-38).

9. Hier is anders niemand, bij wie men kan kopen, dan een jongen, dat vijf gerstenbroden heeft en twee visjes; maar a) wat zijn deze onder zo velen? Uw zegenende hand zal dus wel het voornaamste moeten doen.

a. 2 Kon. 4: 43.

10. En Jezus zei: Doe de mensen neerzitten. En er was veel gras in die plaats 9: 15"). Zo zaten dan de mannen neer in afdelingen van honderd of vijftig (Mark. 6: 40), ongeveer vijfduizend in getal; vrouwen en kinderen vormden een bijzondere afdeling.

11. En Jezus nam de vijf broden, die Hij Zich had laten brengen (MATTHEUS. 14: 18), dankt 1), zegende ze en deelde Hij ze de discipelen en de discipelen aan degenen, die neergezeten waren; zo ook van de visjes zo veel zij wilden 2).

1. De Heere dankt voor hetgeen nog moet worden gegeven. Zijn dank is een vooruitzien en zekere profetie van toekomstige goederen. Wat voor anderen verborgen is, is voor Hem openbaar: geluk en goederen, die eerst op verre afstand staan, zijn voor Hem reeds een zekere bezitting. Ja, omdat de dank van de Heere in de plaats van bidden treedt en het bidden op toekomstige goederen betrekking heeft, zo is het niet te ontkennen; dat Hij de toekomst niet alleen met een zekere blik voorafziet, maar ook tot Zich trekt. Hij verplaatst niet slechts in de toekomst, maar Hij verplaatst de toekomst in het tegenwoordige, brengt aan wat verre is, heeft een macht om de belofte en de profetie te bespoedigen en deelt de goederen van God uit, die anderen in het geheel niet aanwezig zien. Het is een wonderbare zaak met het danken van de Heere. Het heeft alle eigenschappen van een bede in versterkte mate en bovendien wat het alleen toekomt en het bidden niet heeft; als een hogere soort van gebed draagt het alles goeds van de mindere wijze van bidden in zich. Men zou misschien zeggen: evenals zich bij Christus het bidden tot daden verheft, zo moest bij ieder Christen in het bidden hoe langer hoe meer diezelfde verandering plaats hebben en eindelijk bestendig worden. Hoe vertrouwder het gebed is, des te nader is het aan het danken verwant; hoe zekerder ik weet dat ik verhoord ben, des te gemakkelijker is de overgang van het Amen in het dankend Hallelujah; hoe meer ik het toekomstige als tegenwoordig zie, des te meer verheft zich mijn biddend verlangen tot dankende bevrediging. Wordt het mij gegeven iets te zien als zeker komend, dan verliest het tegenwoordige, dat ik nog heb, zijn betekenis en ik leef ziet meer in de toekomst, die ik nog

niet heb. Hoe meer ik gelovend en hopend ben, hoe meer ik in de toekomst en haar goederen leef, des te blijder ben ik, des te jeugdiger word ik; voor anderen een profeet ben ik in mijn ogen niets minder dan dat ik leef in de hemel en de vervulling van alle voorspellingen en het koninkrijk is voor mij gekomen.

2. Zie wat onder de handen van de Heere plaats heeft. Het zijn vijf broden, die Hij verdeeld en vijfduizend eten. Maar de broden zijn niet te weinig en de gasten zijn niet te veel. De broden zijn geworden tot onuitputtelijke voorraadschuren. In de hopen vermeerderen zij en in de hand van de Heere verminderen zij niet. Hoe zullen de ogen van alle discipelen en van alle gasten gericht zijn geweest, als wilden zij aan Zijn vingers het onzichtbare kunstwerk afluisteren, dat in Zijn Woord rustte. Dat is het opmerken van het geloof, de verwondering en aanbidding, die als een heilig engelenkoor door de gemeente gaat en dat is de verborgen zegen van onze godsdienst, die ons hier wordt voorgehouden. Ach, het gaat helaas bij vele godsdienstoefeningen zeer armzalig toe. Men gaat er heen en weer naar huis en neemt niet meer mee dan men er gebracht heeft; de honger wordt niet gestild, het hart niet verheven, de inwendige mens niet gevoed. Maar vanwaar komt dat? Dat komt daarvan, dat de Heere, de huisvader, niet onder Zijn gasten is en het brood aanbrengt, dat komt daarvan dat van Zijn krachtig woord niets is te ontdekken, ook niets moet bespeurd worden en dat de vijf gerstenbroden en twee vissen van menselijk vermogen het voornaamste doen, of alleen moeten doen. Een ware godsdienst moet steeds zijn zoals die hier wordt beschreven: de Heere staat in het midden, alle ogen zien op Hem en de dienaren Zijn niet de gastheren, maar doen alleen handreiking uit het vermogen van de Heere, naardat Hij aan een ieder uitdeelt. Dan gaat alles heerlijk en de dienaars kunnen doen waartoe zij geen kracht hadden; het eenvoudige woord van het kruis vermeerdert zich vele duizenden malen; de discipelen staan voor een onuitputtelijke voorraad en bewonderen het woord, dat steeds hetzelfde is en toch niet wordt uitgepredikt, dat vele miljoenen horen en toch vindt ieder zijn eigen deel. Men kan het voor een kind begrijpelijk maken en toch heeft iemand levenslang er aan te leren en vindt hij steeds nieuw voedsel.

12. En toen zij verzadigd waren zonder nog alles wat aanwezig was, verteerd te hebben, zei Hij tot Zijn discipelen: Vergader de overgeschoten brokken, zodat erniets verloren gaat.

14. De mensen zagen dan dan het teken, dat Jezus gedaan had en daardoor herinnerden zij zich Mozes, die hun vaders veertig jaren met brood van de hemel had gevoed (vs. 31 v.) en zeiden onder elkaar: a)Deze is waarlijk de profeet, die (volgens Deut. 18: 15 vv.) in de wereld komen zou en volgens de voorspellingen van de profeten een nieuw, heerlijk koninkrijk in Israël zou oprichten. Judas bewerkte ze nu om meteen pogingen tot oprichting van dit rijk te doen6: 17")

a. Luk. 7: 16; 24: 19. Joh. 4: 19.

15. Jezus dan, wetend dat zij zouden komen en Hem met geweld nemen, zodat zij Hem in triomf met zich voerden 14: 23") en Koning maakten, ontweek weer (vs. 3) op de berg, maar nu liet hij ook Zijn discipelen achter; Hij zelf ging alleen, om in gebed metZijn hemelse Vader te verkeren "Uit (14: 22" en "Mr 6: 45").

Het is iets zeer treurigs, dat zij juist nu Jezus tot hun Koning willen uitroepen. Hij is zeker een Koning, de Koning van de Joden, de Koning van de wereld, maar Zijn rijk is een eeuwig rijk; brood en vissen en al het vergankelijk voedsel, dat Hij uitdeelt, zijn slechts toegift tot de waarachtige gave van het eeuwige leven, die Zijn rijksgenoten deelachtig worden. Maar zie, hoe zachtmoedig Hij het onverstand draagt van het volk, dat slechts voor het vergankelijke een oog heeft. Hij straft hen niet, Hij ontwijkt hen slechts; Zijn bedroefd hart stort zich in het gebed uit, Hij zelf alleen. O, hoe zal Hij daar de Vader gebeden hebben: "Vader! trek hen, opdat zij tot Mij komen! In dit uur van gebed, dat Hij op de berg met de Vader alleen doorbracht, toen - Hij moge ons de menselijke uitdrukking vergeven - heeft Hij Zich voorbereid op de prediking: "Ik ben het brood des levens", maar ook de discipelen moesten tot het aanhoren van deze prediking worden voorbereid.

16. En toen het avond geworden was en het zesde uur gekomen was, gingen Zijn discipelen af naar de zee uit de hoger gelegene woestijn, zoals de Heere hen had bevolen (MATTHEUS.
14. 22. Mark. 6: 45).

17. En toen zij in het schip gingen, waarin zij waren overgevaren (vs. 1), kwamen zij over de zee, voeren zij in westelijke richting weer over naar Bethsaïda-Kapernaüm. En het was al duister geworden, toen zij na een lang toeven afvoeren; zij hadden toch niet dadelijk kunnen besluiten de weg alleen te gaan en hoopten dat de Heere nog in het schip zou komen; maar Jezus was ondanks alle wachten tot hen niet gekomen.

Als Jezus in vs. 70 vv. tot de discipelen zegt: "Heb Ik u niet twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel", dan is dat zoals de Evangelist opmerkt, profetisch uitgesproken met betrekking tot het toekomstig verraad van Judas. Toch moet met Judas reeds nu iets zijn voorgevallen, dat de Heere aanleiding en recht gaf een geheel jaar voordat het tot dat verraad kwam, dat als een volbracht feit te behandelen. Door de discipel moet al de eerste stap gedaan zijn op de weg, die ten slotte op het verraad uitliep; er moet door de ergernis over Jezus' weigering een begin gekomen zijn van scheuring tussen zijn hart en dat van zijn Meester; anders was het profetisch wijzen op dat einde en op de volbrenging van de breuk zeker verkeerd, ja bij de sterke uitdrukking, waarvan Hij Zich bedient, een onrecht geweest. Wij hebben bij vs. 14 de opmerking geschreven, dat het volk, als het Jezus verklaarde voor de in de wereld gekomen profeet, door Judas zou zijn bewerkt om Hem ook tot Koning uit te roepen en Hem een zeker geweld aan te doen, dat Hij Zich tot een wereldse heerser zou stellen; juist de omstandigheid dat Herodes' gruweldaad aan Johannes de Doper het onlangs weer tot levendig bewustzijn had gebracht, onder welk een bestuur Gods volk stond en het uur toch wel eindelijk daar zou zijn, dat de Vorst en Heerser uit Davids geslacht, die regeren zou en recht en gerechtigheid in het land zou stichten, daar was, kon gemakkelijk dienen, om dergelijke gedachten op te wekken en die als goede, goddelijke gedachten voor te stellen. Zo zullen wellicht de overige discipelen Judas hebben toegestemd, zoals zij dat later deden bij zijn woord in Hoofdstuk 12:
5. (vgl. MATTHEUS. 26: 8 vv. Mark. 14: 4 vv.). Om hen nu weer te reinigen van het zuurdeeg van deze alles behalve goddelijke gedachten, waardoor zij zich hadden laten aansteken, drijft de Heere de discipelen van Zich weg en beveelt hen over de zee te varen, terwijl Hij zelf Zich begeeft tot het eenzame gebed. De invallende storm, die de discipelen in zo'n grote nood brengt en Hem aanleiding geef over zee hen te hulp te snellen, is door

Hemzelf niet onmiddellijk voorzien en dadelijk in de berekening opgenomen, (?) maar het is een ingrijpen van de Vader, die aan het voorspel van toekomstige zaken, die reeds in het wonder van de spijziging lag, hier nog een ander bijvoegt Uit (14: 27 en Mr 6: 52).

18. En de zee verhief zich, omdat er een grote wind waaide, zodat de golven hoog op en neer gingen en de discipelen in groot gevaar waren.

19. En toen zij ongeveer vijfentwintig of dertig stadiën (3/4 mijl, "Le 19: 37") gevaren waren, zagen zij Jezus, die zij niet herkenden, maar voor een spooksel hielden, wandelend op de zee en komende bij het schip; en zij werden bevreesd en lieten angstkreten horen.

20. Maar Hij zei tot hen: Ik ben het, uw Heer en Meester: wees niet bevreesd. Hierop had de gebeurtenis met Petrus plaats, die in MATTHEUS. 14: 28-31 is meegedeeld.

Ook wij bevaren een zee, waar nu eens gunstige winden onze loop bespoedigen, dan weer stormen zich verheffen, die ons terughouden, ons op ondiepten en klippen werpen. Sneller dan de veranderingen op het water is de afwisseling van het geluk op de aarde. De ene dag gaat alles naar wens, de anderen komt men met de grootste inspanning niet van zijn plaats; op de ene zijn omstandigheden en mensen ons genezen, op de andere vindt men in hen een kracht, die ons vijandig is en ons tegenstreeft. Dit alles ziet Christus van de hoogte van de berg, waar Hij met Zijn Vader alleen is - nee, van de hoogte van de hemels, waar Hij gezeten is aan de rechterhand van Zijn Vader. Dit alles weet de Heere; dit alles heeft Hij van eeuwigheid geweten en verordend en met deelneming van Zijn Goddelijk hart vergezelt Hij zowel de vreugde, die Hij ons schetst, als de bezwaren, die Hij ons oplegt. Maar deze zo gewone afwisseling van geringe vreugde en van kleine bezwaren moet door een groot aanhoudend lijden, of ten minste door de vrees ervoor worden afgebroken. In de vierde nachtwake, bij onzekere schemering zien wij hoe Hij daarheen gaat en ons steeds nader en nader komt. Steeds komt het ogenblik nader, dat wij misschien het bericht zullen ontvangen, dat een slag ons levensgeluk heeft getroffen, waarvan het zich nooit meer kan herstellen, het ogenblik waarin wij zullen erkennen dat ons worstelen tegen mensen en omstandigheden tevergeefs is en dat wij zullen bezwijken, het ogenblik dat het geliefde leven een roof wordt van de dood, waarvoor wij zolang hebben gesidderd. En wat is het dan eigenlijk dat ons in dat beslissende uur nadert? Wat is de oorzaak, de kracht waartoe wij ze moeten terugbrengen? Het is een spooksel, roepen sommigen; het is een macht, waarin geen bewustzijn en geen wetenschap woont, noch van haar zelf, noch van ons, die met blinde onbuigzame noodzakelijkheid dat aanbrengt, wat zich ontwikkelt uit de vaste wetten van de dingen, die aan ijzer gelijk en gevoelloos ons verheft tot het toppunt van geluk en afstort in de diepten van de ellende, die noch bij het een noch bij het andere zich ons geluk ten doel heeft gesteld, maar dat doet zelf niet wetend waarom, het alleen doet om het te doen. Waarlijk, hier blijft niets over dan te schreien en te sidderen, of, wat nog erger is, zich tegenover de vermeende noodzakelijkheid met een zeker trotseren te stellen. Maar nee, het is geen spooksel, het is geen ijzeren noodzakelijkheid, het is Christus zelf, die in de naderende beslissing tot ons komt. Juist de liefde, die Hem drong om van de hemel neer te dalen en aan het kruis voor ons te sterven, dringt Hem ook nu tot ons te komen en ons bij te staan. Ons lot ligt in Zijn hand; wat daaruit te voorschijn zal komen weten wij niet; maar dit ene weten wij: Hij is bij

ons, wat deert ons al het andere? Het zal ons hart sterken dat wij de beproeving verdragen, ja dat zij ons tot een zegen strekke, hetzij dat zij eindigt met onze redding, of met onze lichamelijke ondergang. O, hoorden wij toch steeds de stem: "Ik ben het, vrees niet!" Arme, ongelukkige mensen, die het ongeluk de oren sluit, de ogen verblindt en die een vreselijk spooksel zien, terwijl zij toch Christus konden zien! Arme, gelovige maar zwakgelovige mensen, die in geluk zoveel van de genade van de Heere wisten te vertellen en wie de kommer het vertrouwen ontrooft, zodat ook zij beginnen spooksels te zien!

21. Snel weken daarop vrees en ontzetting uit hun ziel en wisten zij met wie zij te doen hadden. Zij hebben dan Hem gewillig in het schip genomen (MATTHEUS. 14: 32. Mark. 6:
51. en meteen toen Hij daarin was getreden legde zich de wind en kwam het schip aan het land daar zij naar toevoeren, namelijk aan het land Gennesareth bij Kapernaüm.

Het "gewillig" vormt de tegenstelling tegen de vroegere vrees: nu wilden zij Hem in het schip opnemen zij verlangden er naar (Luk. 20: 45), en nadat zij het gedaan hadden waren zij dadelijk aan land. De opvatting: zij wilden dit wel, maar het werd daardoor nodig enz. , zou slechts dan gerechtvaardigd zijn, als er stond "maar" in plaats van "en". Het beeld zou geheel uit het verband gerukt worden, als Jezus niet in het schip was gegaan, juist de tegenstelling van "buiten" en van "in" vormt het middelpunt. Deze was de eigenlijke openbaring van de heerlijkheid van Christus, dat de wind stilde, zodra Hij het schip betrad.

Wel steeg Jezus in het vaartuig, maar had geen tijd plaats te nemen, want ternauwernood had Hij het beklommen of het bereikte de oever. Wij althans kunnen niet aannemen, dat Jezus na zo’n heerlijke, zo’n koninklijke machtsbetoning als de worsteling over de zee, nog enige tijd in het schip vertoeft en daar plaats genomen zou hebben, terwijl zijn reisgenoten uiterst langzaam en met grote inspanning door te roeien de oever probeerden te bereiken. Toen Jezus het schip betrad deelde Hij het evenals Hij kort tevoren aan Petrus gedaan had, de kracht mee, die Hij met zoveel majesteit in eigen persoon had doen blijken, het vermogen om de wetten van zwaarte en ruimte op te heffen of te wijzigen. Als wij de woorden "en meteen" met de afstand van tien of vijftien stadiën (dertig of vijfendertig minuten), die hen van de oever scheidde, vergelijken, kunnen wij geen andere verklaring aannemen.

De gebeurtenissen, die Johannes hier vertelt, waren geschikt om een indruk op de Zijnen te maken, waaronder zij, wat Hij van het eten en drinken van Zijn vlees en bloed zei, zo niet begrepen, toch om het later te begrijpen met een geloof vol voorgevoel op konden nemen. Wat er niet uitzag alsof het voor zovelen een verzadigend voedsel kon zijn, had Hij daartoe gemaakt en toen zij wisten dat Hij ver was van hen en zij zelf ver waren van hun doel, was Hij op wonderbare wijze nabij hen gekomen en had Hij hen wonderbaar aan het doel gebracht. Die de duizenden zo wonderbaar had verzadigd, mocht geloof eisen, als Hij van een voedsel sprak, dat Hij zou geven en dat er niet uitzag alsof zij tot voedsel zou kunnen dienen. Die de aanmerkelijke afstand tot nabijheid had gemaakt en daar Zijn weg had gevonden om naderbij te komen, waar vlees en bloed niet kan gaan, zou die niet metterdaad kunnen bevestigen wat Hij van Zijn vlees en bloed zei: dat Hij het tot voedsel en drank van de Zijnen zou maken? Als Hij tot de Zijnen kwam waren zij dadelijk aan het beoogde doel; zo zal Hij

hen ook tot hun laatste doel brengen, als Hij tot hen komt. De dood zelf zal hen niet kunnen houden, als Hij ze op de laatste dag opwekt.

Hoe staan wij tot Christus? Staan wij 1) zo voor Hem, dat Hij voor ons vluchten of 2) staan wij zo tot Hem, dat Hij tot ons komt?

b. Vs. 22-71. De rede van Jezus, waarbij de afval beslist werd, of het gesprek in de Synagoge te Kapérnaüm.

22. Op de andere dag, volgens onze berekening maandag 18 april van het jaar 29 na Christus, bevond zich daar nog de menigte, die aan de andere kant van de zee stond, aan de oostzijde bij Bethsaïda-Julius. Zij was, toen de Heere Zijn hoorders had laten gaan (MATTHEUS. 14: 23), blijven staan en was niet met de overige meegegaan, omdat zij hoopten Hem nog te vinden tot uitvoering van haar plannen (vs. 15). Toen Hij zag dat daar geen ander scheepje was dan dat ene, waar Zijn discipelen de vorige avond ingegaan waren en naar de westelijken oeverafgevaren, wisten zij wel dat Jezus met Zijn discipelen in dat scheepje niet was gegaan, maar dat Zijn discipelen alleen weggevaren waren, juist daarom veronderstelden zij, dat Hij nog ginds moest zijn en aan hun handen niet kon ontgaan.

23. Maar er kwamen op die tweede dag andere scheepjes van Tiberias, die aan daar wonende werklieden behoorden, nabij de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, toen de Heere gedankt had (vs. 11), maar in deze konden de discipelen bezwaarlijk teruggekeerd zijn om de Meester te vinden.

25. En toen zij Hem gevonden hadden over de zee, lerend in de Synagoge daar (vs. 59), hetgeen hen volgens het gezegde in vs. 22 v. geheel onverklaarbaar moest zijn, zeiden zij tot Hem, nadat Hij Zijn rede had gehouden: Rabbi, Meester (Hoofdstuk 1: 38), wanneer zijt Gij hier gekomen?

Met het oog op de houding, die de hoorders van Jezus tegenover Hem aannemen, kan men dit onderhoud in vier delen splitsen. Een zeer eenvoudige vraag van de Joden geeft tot het eerste deel (vs. 25-40) aanleiding. Het tweede (vs. 41-51) is een gevolg van een vrij hevig misnoegen, dat zij te kennen geven. Het derde (vs. 52-59) heeft op de twist betrekking, die tussen de hoorders van de Heere zelf over Zijn woorden ontstaat. Eigenlijk gezegd eindigt hier het onderricht van Jezus; dit gedeelte van het onderhoud (vs.) valt in de synagoge te Kapérnaüm voor. Het laatste gedeelte (vs.) doelt op de verklaring van de meeste ongelovigen uit Galilea, die ongetwijfeld, nadat zij de synagoge verlaten hadden, aan Jezus hun voornemen berichten om Hem niet langer te volgen.

Wat de drie eerste stukken aangaat, spreken de Joden zes keer (vs. 25, 28, 30 vv. ; 34, 41 vv. ;
52. en zes keer antwoordt Jezus hen, zodat dus het gesprek in de synagoge twaalf delen bevat.

Wat het eerste stuk in het bijzonder betreft, is de vraag: wanneer bent Gij hier gekomen? meer dan een eenvoudige vraag van nieuwsgierigheid; want zij konden Zijn snel terugkeren niet begrijpen. Dat Hij niet te scheep kon gekomen zijn, wisten zij; was Hij over land om het meer

gegaan, dan kon Hij er nog niet Zijn. Daarom moest iets wonderbaars zijn gebeurd en wonderzuchtig als zij waren (1 Kor. 1: 22) zouden zij graag meer hebben vernomen. In zoverre sluit hun vraag naar het "wanneer" van Zijn terugkomst de vraag naar het "hoe" in zich en de weetgierigheid, die zich in hun vraag openbaarde, moet meer genoemd worden een verlangen, om verklaring te krijgen over de nieuwe wonderbare gebeurtenis, die zij vermoeden.

26. Jezus antwoordde hen en zei: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u 5: 19"): u zoekt Mij, niet omdat u, toen Ik u met de anderen op zo wonderbare wijze in de woestijn spijzigde (vs 11), tekenen gezien hebt van hogere, geestelijke zaken, naar wier verkrijging u nubegerig zou zijn geworden, maar omdat u op vleselijke wijze de buitenzijde van het wonder opmerkend en met enkel aardse zin uw gevolgtrekkingen daaruit makend, van de vijf gerstenbroden gegeten hebt en verzadigt bent; dat is u slechts voorgekomen als een onderpand, dat ook alle overige tijdelijke weldaden, zoals u die van het Messias-rijkverwacht, bij Mij te vinden zijn.

27. a)Werkt met uw zoeken en streven niet, zoals u nu doet, om het voedsel, dat vergaat (MATTHEUS. 15: 17. 1 Kor. 6: 13) en dus voor uw waarachtig welzijn van zeer ondergeschikte betekenis is, maar om het voedsel, dat blijft tot in het eeuwige leven, dat de Zoon des mensen, die u gisteren wonderbaar gespijzigd heeft en heden in Zijnwoord Zichzelf u aanbiedt, jullie geven zal van het ogenblik, dat u Hem in geloof aannemen zult (Hoofdstuk 1. 12 v.) b)want deze heeft God de Vader verzegeld door de wonderen, die Hij op lichamelijk gebied door Hem laat verrichten, als degene die hetzelfde ook op geestelijk gebied kan volvoeren (Hoofdstuk 5: 36).

a. Joh. 3: 16; 4: 14; 6: 40, 54. b) MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 5: 37; 8: 18. 2 Petrus . 1: 17.

De eerste vraag aan Jezus gericht, is de geheel natuurlijke van de nieuwsgierigheid, wanneer en hoe Hij over het meer was gekomen; daarover waren zij toch reeds sinds gisterenavond bezig geweest. Deze vraag te beantwoorden, was Jezus' bedoeling niet; het wonder van de spijziging moest genoeg voor hen zijn; Hij had niet nodig hen het tweede van het wandelen op zee te vertellen. Hij leidt hen integendeel op de belangrijkere vraag, wat het was dat hen bewoog om Hem na te volgen; de vreugde om een koning te bezitten, bij wie het als het ware brood regende en de hoop op goede aardse dagen was het motief van hun navolgen en hun geestdrift geweest. Het teken had hun niet gediend om Christus' bovenmenselijke persoon te erkennen en zich met eerbied en heilige vrees aan Hem en Zijn wil te onderwerpen, anders had de gedachte aan een "met geweld nemen" niet in hen kunnen opkomen.

Met openhartigheid deelt Jezus de Joden mee wat er verkeerds en vleselijks in de wijze gelegen was, waarop zij Hem zochten. Omdat dit een openbaring is van hun geheimste gevoelens, waarmee zij zelf nog onbekend zijn, bezigt Hij de nadrukkelijke verzekering: voorwaar, voorwaar. De wonderen van Jezus waren zichtbare tekens van het verhevene van Zijn persoonlijkheid en tastbare onderpanden van het voortreffelijke van de geestelijke goederen, die Hij de wereld aanbracht. Die ze in dit licht aanschouwde en zich, om te voldoen aan zijn geestelijke behoeften, van de stoffelijke weldaad die zij aanbrachten, tot de

geestelijke bevrijding en bevrediging, die zij beloofden, wist te verheffen, handelde in de geest van hen, die ze deed. Het zichtbaar verschijnsel was voor hem een teken en niets meer. Hieruit volgt dat de vertaling van sommigen, die hier wonderen vertalen, afkeuring verdient. In deze uitspraak bezigt Jezus het woord teken in de eigenlijke zin van het woord. Maar de menigte had de vermenigvuldiging van de broden anders opgevat: zij hadden dit wonder als het begin van een reeks soortgelijke gebeurtenissen beschouwd, als het begin van een wondertijdvak, dat telkens schitterender worden en telkens meer aan de wensen van het vlees voldoen zou. In plaats dat zij, zoals Lange zegt, in het brood het teken bespeurden, zagen zij in het teken slechts het brood. Deze onvatbaarheid was oorzaak, dat hun zoeken van Jezus verkeerd werd, zinnelijk, vleselijk was. Deze richting betekent Jezus van het eerste woord van deze rede af, voornamelijk in het slot van vs. 26 , dat walging te kennen geeft; en omdat u verzadigd geworden bent, welk verschil tussen dit volk en dat Jezus voor de geest staat, een geestelijk Israël, dat de ware betekenis van deze vermenigvuldiging van de broden begrijpen en zich aan Hem verbinden zou, niet om Hem koning te maken en Hem voor dit huldebetoon overdreven eisen te doen, maar om tot Hem te zeggen: wij hebben honger en dorst naar God. .
. . Doe nu voor onze harten, wat u voor onze lichamen gedaan heeft.

Zij zochten Jezus; welaan, hun zoekende begeerte moesten zij niet richten op het vergankelijke voedsel, waarvan zij gisteren waren verzadigd, maar op een ander voedsel, waarvan de voedende kracht het leven geeft, dat blijft, als buik en voedsel vergaan zal. Evenals het water, dat Jezus geeft, in het eeuwige leven springt (Hoofdstuk 4: 14), omdat het water van het eeuwige leven is, blijft het door Hem geschonken voedsel in het eeuwige leven, omdat zij eeuwig leven tot inhoud heeft. U moet werken om dit voedsel van het eeuwige leven, niet alsof u ze kon verschaffen uit eigen middelen; het is toch een geschonken voedsel, maar u moet er naar trachten, dat u ze meester wordt. Hongeren en eten, komen en geloven, dat behoort tot het werken waardoor u dit voedsel voor uzelf verschaft.

Tot het voedsel, waarom zij zich niet zozeer moesten bekommeren, dat niet hun voornaamste oogmerk, niet de meer belangrijkste aangelegenheid moest zijn, die vergankelijk is, telt de Heere niet alleen het eigenlijk zogenaamde voedsel, maar in het algemeen al het aardse, dat tot voeding, onderhouding, verlichting, veraangenaming van het aardse leven dient, of volgens de mening van de mensen dienen moet, hoe schoon, hoe kostbaar, hoe liefelijk en prachtig en hoe gezocht en geëerd het ook moge zijn. Een grote menige van dergelijke vergankelijke goederen maakt de mens, zolang hij nog in dit vergankelijke is, het leven eerder moeilijk dan gemakkelijk en meer bitter dan zoet en waar het menigeen het leven verliet en veraangenaamd heeft, maakt het hem het sterven moeilijk en bang en bij het scheiden dringt zich al het genot, dat hij gehad heeft, in een diep, bitter, smartelijk gevoel van vergankelijkheid samen. Ja, zo iemand nog kon zeggen: "Zie, in deze pronkkamer en op dit prachtbed sterft men gemakkelijk en zacht, met dit goud kan ik de angsten van de dood afkopen, deze edelstenen verhelderen de allervreselijkste nacht van dood en graf en in deze kostbare kleren heeft mijn lichaam niet te vrezen voor de vergankelijkheid, als zij haar gehaat wezen in verrotting openbaart! Dan zou het iets betekenen, maar daaraan is niet te denken. Het is alles vergankelijk voedsel van een vergankelijk leven en als zodanig goed, liefelijk en dankbaarheid waard, als het hart daarbij niet leeg blijft, de ziel daarbij geen schade lijdt en een verwaarloosd en verzuimd, leeg en zuchtend weg moet, niet eens wetend waarheen. Ook

het brood, dat onder Zijn dankzegging en onder Zijn zegenende handen door de macht en werking van Zijn hemelse almachtige Vader, die duizenden in de woestijn gespijzigd had, rekent de Heere tot het voedsel, dat vergaat, waaraan zij zich niet zoveel moeten laten gelegen liggen, dat zij zo veel minder moeten schatten dan het voedsel, dat blijft in het eeuwige leven. Evenals de uitdrukking "voedsel, dat vergaat" alles betekent, wat tot onderhoud, verlichting, veraangenaming van het leven op aarde dient of dienen moet, zo is in de uitdrukking "voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven" alles vervat, wat tot onderhouding, voeding, versterking en bevordering van het onsterfelijk eeuwig leven dient en ook de mens te bevredigen en terecht te brengen heeft; en zoals hij in het aardse veel kan en moet doen, om dit leven te onderhouden en zich het noodzakelijk voedsel te verschaffen, hoewel hij het voedsel zelf niet kan scheppen, niet hij, maar God het voedende brood uit de aarde doet voortkomen en de wijn, die het hart verheugt en de genezende olie, zo kan en moet hij ook er op bedacht zijn en werkzaam, om het geestelijke leven in zich op te wekken en het te voeden en te sterken, hoewel hij datgene, waardoor hij zijn voedsel en zijn versterking verkrijgt, niet zelf bereiden kan. De Heere had bij Zijn vermaning niet de bedoeling over het eeuwig leven en het voeden daarvan in het bijzonder te onderrichten, te leren; Hij wilde slechts blik en verlangen, trachten en streven daarop als op het gewichtigste en hoogste richten en beweren dat Hij voor de behoeften en aangelegenheden van dit eeuwige leven is, zoals Hij dat in zo’n mate en op zo’n wijze voor de behoeften en aangelegenheden van het aardse en lichamelijke leven niet is; daarom voegt Hij over het voedsel, dat blijft tot in het eeuwige leven, er bij: "dat de Zoon des mensen jullie geven zal. " Zij begeerden van Hem dat Hij hen het vergankelijke voedsel van het aardse leven zou geven op een manier, waarbij Gods beschikking, dat de mens bij gebed en arbeid in het zweet Zijns aanschijns onder velerlei afwisselende omstandigheden, die aanleiding geven tot zorg en bekommernis, zijn dagelijks brood eet, zou zijn opgeheven. Dit weigert Hij hen nu, terwijl Hij ze juist wonderbaar heeft gespijzigd en daarin twee zaken geopenbaard heeft, ten eerste Zijn medelijdend hart en ten tweede Zijn macht, ook in hetgeen dit aardse leven en het dagelijks brood aangaat, met goddelijke goedheid en met goddelijke macht te kunnen verschaffen; maar het voedsel van het eeuwige leven verklaart Hij Zich bereid aan een ieder te geven, die ze bij Hem zoeken zal. En om nu geloof en vertrouwen op te wekken, zodat zij zich tot Hem wenden met de juiste bedoeling en met de juiste behoefte, zegt Hij: "De mensenzoon, die u dat zegt, die Zichzelf aan u voorstelt als degene, die voedsel voor het eeuwige leven kan meedelen, deze heeft God de Vader verzegeld. " Hij herhaalt de grote bewering van Zijn leven, dat God Hem in de wereld gezonden heeft, maar niet zoals Hij ook Mozes en de profeten en Johannes de Doper gezonden heeft, maar als die, omwille van Wie al deze tevoren werden gezonden en van wie deze allen getuigen, dat allen, die in Hem zouden geloven, vergeving van zonden zouden ontvangen, dat Hij einde en doel van de wet was voor allen, die in Hem geloven, tot gerechtigheid. Dus niet als een van de knechten, die Zijn wil en Zijn genade en Zijn zaligheid als een toekomstige moesten verkondigen, maar als de eengeborene en eigen Zoon van Zijn wezen, die de zaligheid en het leven in Zichzelf heeft en het geven kon aan allen, die geloven en bidden. In deze onvergelijkelijke eigenschap van de eeuwige, enige, eigen Zoon van God heeft Zijn Vader Hem verzegeld, geloofsbrief en zegel gegeven in goddelijk woord en goddelijke kracht. In de gehele getuigenis van de profetie, in de getuigenis van Johannes de Doper en in de wonderen, in de werken, die de Vader Hem gegeven had te doen, wilde onze Heere zo’n zegel en getuigenis van God over Zijn persoon gezien hebben en zo laat Hij ook met dit woord een lichtstraal vallen op hetgeen

Hij te voren gezegd had: "U zoekt Mij, niet omdat u tekenen gezien heeft. " Het teken in de woestijn, de wonderbare spijziging heeft u behaagd; maar u heeft er niet over nagedacht en heeft het niet begrepen, dat u daarin een teken en zegel van God gezien zou hebben, dat Ik die ben, die God gezonden heeft, dat Hij aan uw ziel de zaligheid, het voedsel en de vrede zou geven, die in het eeuwige leven zijn. Zie het met dit oog, dat het alleen juiste is en komt nu tot Mij, gelovend dat Ik u het eeuwige leven kan geven.

28. Zij zei dan tot Hem: Wat voor bijzonders en nieuws zullen wij doen boven hetgeen wij tot hiertoe hebben gedaan, zodat wij de werken van God mogen werken, die God wil dat wij zullen volbrengen, als Hij ons het eeuwige leven zal geven (Jer. 48: 10. Openbaring . 2: 26)? Wij weten van geen andere, dan die ons in de wet zijn bevolen; kent Gij nog iets hogers, groters, dat ons tot gerechtigheid ontbreekt, zeg het ons vrij uit (MATTHEUS. 19: 16-20).

29. Jezus antwoordde en zei tot hen: a) Dit is het werk van God, dat Hij door u gedaan wil hebben en waarop al uw overige werken, waarop u zich beroemt, moeten uitlopen, als ze God zullen behagen, dat u gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft en met deze zending nu de eis tot u richt dat u zich tot Hem in de juiste betrekking stelt, overeenkomstig zijn bedoelingen tot uw zaligheid.

a. 1 Joh. 3: 23.

De Joden denken aan een menigte zedelijke, God welgevallige werken; deze moet Hij hun noemen en beschrijven, opdat zij zouden weten hoe zij het moesten aanleggen om deze zaken te volbrengen, die overeenkomstig Gods wil waren. Tegenover zo’n veronderstelde menigvuldigheid van daden stelt Jezus een enkel en eenvoudig werk; het is wel een werk, maar zo een, dat de hele mens omvat en zijn hele leven bepaalt en Hij noemt als dit werk het geloof en Zijn persoon, Hij stelt dat voor in de vorm van een zedelijke eis.

De wet der werken, die slechts verheft, is nu teruggebracht tot de enige wet van het geloof, dat de mens verootmoedigt en Hem elke grond ontrooft om zich te beroemen.

Het geloof is het voortreffelijkste werk van een vrij wezen; want daardoor geeft het zich en de mens kan niets groters doen.

Dit leert ons verzoeking en ervaring, dat Gods woord aan te hangen, dat het hart niet verschrikt voor zonde en dood, maar vertrouwt op God en gelooft, een veel moeilijker zaak is dan alle Karthuizer- en monnikenregels.

De Farizeeën waren de strengste partij; maar de oneindige veelheid van hun eisen weegt lichter dan een veer bij het ene werk, dat Christus verlangt. De Jood moet breken met de kerkelijke traditie, die hem een vals Messiasbeeld voorhield, met alle autoriteiten, die reeds toen een beslissende houding omtrent Christus hadden ingenomen, met de openlijke mening, met eigen vleselijke lusten; hij moet de eer van de mensen en, wat het zwaarste was, zichzelf, alle dromen van eigen voortreffelijkheid, alle aanspraken zelf iets te kunnen, zelf iets te betekenen, afsterven.

30. Zij zeiden dan tot Hem, op listige wijze het gesprek over hetgeen zij moesten doen, als zij Hem het recht konden toekennen, geloof aan Zijn goddelijke zending van hen te eisen: Wat
voor a) teken doet gij dan, zo mogelijk dadelijk voor onze ogen, opdat wij het mogen zien en

U geloven, daaruit als Messias erkennen? Wat werkt Gij, waardoor Gij tot geloof ons

dwingt? a)MATTHEUS. 12: 38; 16: 1. Mark. 8: 11. Luk. 11: 29. 1 Kor. 1: 22.

31. Uw wonder van spijziging van vele duizenden met weinige broden in de woestijn, dat Gij gisteren verrichtte aan de andere kant van de zee (vs. 10 vv.), kan voor ons niet voldoende zijn.) Onze vaderen hebben eens veertig jaren lang dagelijks het Manna gegeten in de woestijn, zoals in Ps. 78: 23 v. ; 105: 40. Ex. 16: 4 en 15 geschreven is: Hij, God gaf hen door Mozes het brood uit de hemel te eten. Tegenover dit grote en langdurige wonder (Wijsh. 16: 21 Aanm.) betekent ons Uw teken, dat slechts betrekking had op iets gerings van de aarde, zeer weinig. Nu moest Gij een veel groter wonder, dan dat Mozes gedaan heeft, ons laten zien, als wij U als Messias zouden aannemen, als de Messiasgroter is dan Mozes, of toch minstens even groot.

32. Jezus dan zei tot hen, hen verklarend wat zij eigenlijk zeiden als zij van brood uit de hemel spraken: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, Mozes heeft zeker in Gods volmacht uw vaderen manna gegeven, maar daarmee u niet gegeven het brooduit de hemel, dat werkelijk is wat de naam zegt, maar mijn Vader geeft u in hetgeen Hij u door Mij geeft, pas nu dat ware brood uit de hemel, waarvan het Manna slechts een profetisch, zinnebeeldig teken was.

34. Zij zeiden dan tot Hem in veel verkeerdere zin dan de vrouw in Hoofdst. 4: 15 : Heere! geef ons altijd dit brood, zodat wij voortaan niet meer nodig hebben zure arbeid en zorgen voor ons voedsel te hebben. Gij kunt het immers nog beter geven dan Mozes en dat niet alleen aan een volk, zoals onze vaders in de woestijn, maar Gij zijt immers, gelijk Gij zegt, in staat de hele wereld te onderhouden.

Wij moeten opmerken dat in het volgende vers Jezus' antwoord door de Evangelist wordt ingeleid met een "maar, " terwijl tot hiertoe woord tegen woord met een "dan" onmiddellijk aan elkaar werden verbonden. Het is dus duidelijk, dat een wending heeft plaats gehad. Jezus breekt nu met de mensen, waarmee Hij in de synagoge te Kapérnaüm te doen heeft en deze breuk wordt in de verdere loop van het gesprek hoe langer hoe beslister. Daarom kunnen wij met het grootste getal van de uitleggers ons niet verenigen, die menen dat de Joden hun bede: "Heere, geef ons altijd dat brood" ernstig gemeend zouden hebben, al is het op aardse en zinnelijke wijze, of dat zij een zeker gevoel, al is het slechts een duister, gehad zouden hebben van de verhevenheid en heerlijkheid van de gave, die Jezus hen wilde meedelen. Nee, zij zijn spotters en spreken vol hoon. De Samaritaanse aan de fontein van Jakob was bij haar verzoek slechts een kind van de wereld, lichtzinnig, onnadenkend, oppervlakkig en van geestelijke zaken afkerig, dat zich op spelende, schertsende wijze probeerde te onttrekken aan de ernstige man, die haar had aangegrepen; maar deze mensen hier zijn harten, die reeds, als zij in vs. 25 tot Jezus kwamen, op het benedenste punt stonden, waar een aangrijpen van Christus' kant nog mogelijk is, maar onder dat weerwoord daarentegen op het vriespunt Zijn aangekomen en daarvoor rijp zijn geworden dat het oordeel van de verharding over hen wordt

besloten en dit oordeel moet de Heere aan hen volvoeren, van het ogenblik af dat zij met hun honende bede Hem een Sodomsappel 19: 29) toewerpen (Jes. 6: 10). Als de hoorders wat door de Heere geestelijk gezegd is vleselijk misverstaan, mogen wij niet denken dat het slechts een beperktheid van het verstand geweest is; zeker kon van hen niet worden verwacht dat zij geheel erkenden wat de bedoeling van de Heere was, dat konden zelfs de discipelen nog niet, maar in plaats van over het woord na te denken en het in het hart te bewaren, ontworstelen zij er zich aan met een verdraaiing, waarvan zij toch konden weten dat Hij ten minste zo niet begrepen wilde worden, dat het zo een boze gril is, die hen dat woord ingeeft. En zo zien wij nu in het volgende die handelwijze van Jezus, volgens welke Hij tegenover onwillige en boze toehoorder zo weinig wijkt, dat Hij integendeel nu des te beslister en sterker doordringt. In plaats van het aanstotelijke verzachtend te verklaren bevestigt Hij het met een nog veel sterkere uitdrukking; alleen geeft Hij er nog een wenk bij, waardoor de gewillige hoorders nog de juiste weg zouden kunnen vinden. De Johanneïsche overlevering is eigenaardig, zo merkt Hase op, dat men minder juist neiging tot het paradoxe genoemd heeft, de moedige weerlegging van een tegenspraak daardoor, dat de gedachte, waartegen mindere kracht tegenspraak is gekomen, in haar hele volheid wordt uitgesproken, zodat de tegenstelling tegen het mindere in tegenstelling tegen het hogere wordt opgeheven en in zijn volle kracht het gemoed overmeestert.

35. En (Maar) Jezus zei tot hen: Ik, zelf in Mijn persoon ben het brood des levens, het brood dat van de hemel komt en door mededeling van zijn eigen goddelijk en onvergankelijk wezen aan de wereld het leven geeft. Die tot Mij komt zal, omdat hij in Mij volkomen voldoening voor zijn inwendige mens heeft, nooit meer honger hebben en die in Mij gelooftzal, omdat hem bij zo’n vereniging met Mij stromen van levend water bestendig toevloeien (Hoofdstuk
36. 14; 7: 37) nooit meer dorstig zijn (Jes. 49: 10).

a. Jes. 55: 1.

Het is een spottende bede, die de Joden hebben uitgesproken; een hart dat naar het eeuwige leven hongert en dorst kan ze echter op waarlijk biddende lippen nemen; en voor zulke bidders richt dan de Heere dit antwoord in, waarvan Luther zegt: "Deze woorden moest men met gouden letters, ja met levende letters in het hart schrijven, opdat een ieder mocht weten waar zijn ziel zou blijven, waar hij heenging, als hij uit deze wereld ging; of wanneer hij naar bed ging, ‘s morgens opstond of iets anders deed, dat hij deze gouden kunst wist: hier, bij Christus blijft mijn ziel", opdat hij geen honger en dorst meer zou hoeven hebben.

Nu verklaart Jezus wat Zijn bedoeling was, toen Hij, vs. 27 van het voedsel sprak, dat tot in het eeuwige leven blijft, dat Hij wilde geven en van de arbeid, die men verrichten moet om het te verkrijgen. Het voedsel is Hij zelf, de arbeid is het geloof, vs. 29 De uitdrukking levensbrood betekent het brood, dat het leven meedeelt. Door aan het brood het beeld te ontlenen, zinspeelt Jezus op de menswording, waardoor het eeuwige leven, dat in het begin met de Vader was, 1 Joh. 1: 2, tastbaar, voelbaar, bereikbaar voor ons geworden is. Maar zal dit voedsel ons het leven geven dan is er een werkzaamheid van onze kant nodig: komen en geloven. Deze beide uitdrukkingen geven met en zonder beeld een en dezelfde gedachte te kennen, het hart, dat zijn geestelijke behoefte voelt, neemt het hemels brood, dat het in Jezus

Christus aangeboden wordt gretig, dankbaar, gelovig aan. De kracht van de ontkenning zou men kunnen weergeven door de nadrukkelijke verzekering: O! men hoeft niet te vrezen dat. . . . Ook de gelijkvormigheid van de twee versleden verraadt een zekere verheffing van het gevoel. Het beeld van drinken wordt bij dat van eten gevoegd, ongetwijfeld dat Jezus aan de paasmaaltijd denkt. Deze zinnebeeldige uitdrukkingen verkrijgen in het verdere gedeelte van de rede meer en meer een letterlijke betekenis, vs. 53-57 Misschien doelt de dorst ook in het bijzonder op het lijden en de honger op het onvermogen, in de zedelijke ziekte, die de zondaar tot Jezus Christus drijft. In dit geval zou het bevredigen van de dorst meer de vrede en het stillen van de honger de kracht betekenen, die Jezus de gelovigen geeft.

Jezus is niet maar voor de ziel wat het brood voor het lichaam is, een nodig en ontbeerlijk voedsel, maar dat vergaat, dat slechts is voor een tijd, hij is voor haar een brood, dat haar het leven geeft voor eeuwig. Dit wordt nog duidelijker door de volgende uitspraken: Als iemand van dit brood eet, die zal in de eeuwigheid leven; die van dit brood niet eet heeft geen leven in zichzelf. Het eerste is een grote troost, het andere een treurige waarheid. Jezus geeft leven, eeuwig leven aan de ziel, die niet slechts levensonderhoud, versterking, verkwikking, maar in de eerste plaats het leven nodig heeft. Zij heeft dat in de eerste plaats nodig, omdat zij zich aan de vrucht van de zonde dood gegeten heeft; dat is: ondanks allen schijn van leven en behoefte om te leven, het ware leven, dat uit God is, heeft verloren. Ja, tot die ziel, zo dood in ons door de zonde en misdaden, tot die ziel (u voelt, u erkent, u betreurt het immers?), de ellende van de eeuwige dood tegemoet gaande, zegt Jezus: Ik wil uw leven Zijn; Ik, die het leven ben en het leven meedeel, als het brood des levens. Neem Mij aan, neem Mij op in uw hart; Mij, geheel, Mij zoals Ik u alles Zijn wil; Mij, tot uw wijsheid voor God, uw rechtvaardigmaking, uw verlossing en in deze alles tot uw waarachtig, tot uw eeuwig, tot uw eeuwig zalig leven. Arme mens! Ja, arm noem ik u, want arm bent u door de zonde, is u ooit een mooier aanbod gedaan? Als u het niet hebt aangenomen, beging u ooit een grotere dwaasheid? Wat bezielde u? Had u geen behoefte aan leven voor uw ziel, of leeft zij genoeg? Wat is haar leven dan? Het voedsel dat vergaat, hoe overvloedig, hoe keurig ook, heeft (wij zeiden het reeds) niets voor de ziel, geen verkwikking, geen vertroosting. De Israëlieten hebben het manna gegeten in de woestijn en zij zijn gestorven; hun leven verging door Gods toorn, door Zijn grimmigheid werden zij verschrikt; hun lichamen zijn gevallen in de woestijn. De rijke man in de gelijkenis tafelde dagelijks overvloedig en prachtig, maar leefde hij, genoot zijn ziel? Daar zijn aardse dingen, die de ziel genieten doen, maar waar is een aards genot, dat verder dan de aarde, langer dan dit korte leven zich uitstrekt? Eer en macht, lof en liefde van de mensen, wijsheid en wetenschap, huiselijk geluk, wij zullen niet zeggen dat dit alles niets is; het kan veel zijn. . . . Maar toch is het alles een voedsel, dat vergaat. Die daarvan gegeten hebben zijn gestorven. Nee, dit voedsel heeft niemand voor de dood, niemand voor de eeuwige dood behoed. Die daarvan gegeten hebben, hebben klaarder of donkerder gevoeld, dat er iets anders moest zijn, zou hun ziel leven. Vruchteloos vermaanden zij haar en zeiden: eet, drink, wees vrolijk! Baar bleef een leegte. Het is al ijdelheid, het is een leugenachtig brood, riepen onder hen de wijsten en verstandigsten uit. De opperste Wijsheid roept: Komt, eet van Mijn brood en drink van de wijn, die Ik gemengd heb. Ik! zegt de Heere: Ik ben het brood des levens! Mij moet u hebben, Mij allereerst, Mij volstrekt. Wat nu voorts als zoetigheden en lekkernijen vergund is, wordt als toegift beschouwd en dankbaar aangenomen. Als voedsel walgt het, als voedsel is het verwerpelijk, als voedsel kan het niet

dienen. Vader Jakob had een beetje honing en een beetje balsem, specerijen en mirre, terpentijnnoten en amandelen; het was het loffelijkste van het lands, maar kon zijn honger niet stillen, het was geschikt voor een geschenk, voor een hulde aan die grote heer, die in Egypte bevel voerde, maar het was geen brood, geen stof van levens. Dit begeerde vader Jakob vurig van Hem. Ja, zegt u, de zonde is het vergif van onze ziel, haar genietingen een voortetend doodsbederf; de genoegens van de aarde en het aardse leven, een voedsel dat vergaat, een voedsel waarbij men nog een ander, een eigenlijk voedsel nodig blijft hebben. Het ware voedsel is de godsdienst, het ware brood het Christelijk leven. U dwaalt, mijn lieve broeder! niet de godsdienst, maar God; niet het Christelijk leven, maar Christus zelf. Wat is uw godsdienst? Gebrekkig. Wat is uw Christelijk leven? Een strijd. Nee, God, Gods genade, Gods genade in Christus en die gekruisigde, Gods genade in Christus en die door het geloof aangenomen, dat is het wat het leven van uw leven, wat het leven in uw dood zijn zal. Niet dat wij ons opheffen tot God, maar dat God in Zijn Zoon tot ons neerdaalt, in ons indaalt, om ons hart te troosten, te reinigen, te heiligen; om in ons hart de vrijspraak van de verzoening te geven bij de beschuldigingen van ons geweten; de kracht van de liefde, voor de overheersing van de zonde; de trek ten hemel voor het kleven aan het stof, dat is het. Dit is het leven van de ziel. Ik leef, maar niet meer ik; Christus leeft in mij en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft. Och, dat wij allen onszelf ernstig begonnen af te vragen of wij dit leven van de ziel kennen? Of die grote apostolische woorden een zin hebben voor ons hart? Dat wij onszelf geen rust vergunden voor wij ze door het bezit van de zaak; die zij uitdrukken en bij ervaring, begrepen. . . Eerder zullen wij niet verstaan, wat Jezus bedoeld heeft, toen Hij zei: Ik ben het brood des levens.

36. Nu bent u uitwendig, lichamelijk zowel gisteren in de woestijn (vs. 2 en 5) alsook vandaag hier in de synagoge (vs. 24 v.) tot Mij gekomen; maar Ik heb u al vroeger, toen Ik u Mijn eerste antwoord gaf (vs. 26), gezegd, dat u Mij ook wel, evenals de anderen, die bij Mij zijn geweest, gezien heb in hetteken, dat Ik deed en dat u tot geloof in Mij had kunnen leiden, zoals uw eigen woord, dat u onder elkaar tot Mij sprak, bewijst (vs. 14) en u gelooft bij uw komst op heden niet. U dringt geen inwendig verlangen tot Mij, om geestelijk verzadigd te worden, maar alleen de vleselijke begeerte om de tekenen te zien, die in het oog vallen en goede dagen voor het lichaam beloven (vs. 30 v.)

Het zien van Jezus is geen gewoon zien, dat geen contrast zou vormen met het niet geloven, maar een zien van Jezus in de uitoefening van Zijn roeping, in het gehele openbaren van Zijn wezen, zoals dat de vorigen dag voor en bij de spijziging had plaats gehad: Jezus had geleerd, genezen, gespijzigd. Door al deze openbaringen van Zijn wezen waren zij niet tot de kennis van Hem gekomen: De feiten moesten voor hen tekenen zijn, maar zij waren dat voor hen niet geworden; want hoe hadden zij anders van Christus nieuwe en grotere wonderen kunnen verlangen? Dit verlangen toont dat zij in het wonder van Zijn persoon geen inzicht hadden verkregen.

37. Er is dus door Mij een ander komen tot Mij bedoeld dan het uwe bij hetgeen Ik zo-even (vs. 35) zei, een komen dat uitgaat van een andere begeerte, dan die bij u is, namelijk niet van die van het vlees, maar van die van de geest, zoals die bij enigen hier in Mijn naaste

omgevingaanwezig is. Al wat de Vader Mijn geeft, de gehele onverdeelde menigte zielen, die Hij door Zijn genadig trekken aan de harten Mij gezind maakt, dat een sympathie tussen hen en Mij ontstaat (vs. 43 v.), zal, gedreven door die Geest, tot Mij komen met een voor het geloof vatbaar gemoed, dat geen uitvoerige tekenen meernodig heeft; en die dan in zo'n toestand tot Mij komt zat Ik geenszins uitwerpen, Ik zal de gemeenschap met hem niet weigeren, zoals Ik dat tegenover u doe (vs. 26 v.), integendeel zal Ik ze nader tot Mij trekken (MATTHEUS. 11: 28 vv.).

In de woorden: al wat de Vader Mij geeft stelt Jezus de gelovigen van alle tijden nadrukkelijk tegenover de mensen, tot wie Hij gezegd had: u gelooft niet. Het onzijdig al wat, duidt een beperkt geheel aan, waarin het ongeloof van de mensen geen bres zal kunnen schieten, een geheel, waaraan eenmaal na de voltooiing van het werk niets meer ontbreken zal. De uitgestrektheid van dit al hangt van een handeling van de Vader af, die Jezus hier door de uitdrukking: geven, aanduidt, een woord dat niet op een eeuwig besluit ter verkiezing betrekking heeft - in dit geval zou de volmaakt verleden tijd gebruikt moeten zijn - maar op een werk, dat God in het gemoed van de gelovige op het ogenblik tot stand brengt, dat deze met beslistheid de goede keuze doet. Deze gift wordt vs. 44 een trekken en in vs. een onderwijzen genoemd. Door deze drie nagenoeg gelijkluidende uitdrukkingen te gebruiken stelt Jezus de zedelijke behoeften, de geestelijke verwachtingen, die de voorbereidende werking van de Vader in vatbare harten doet ontstaan, tegenover het vleselijk trekken en de grove Messiaanse verwachtingen, die nog deze morgen zo velen tot Hem hadden doen komen, vs. 26.

De Zoon is aan allen door de Vader gegeven, daarvan hebben wij sterke en duidelijke uitspraken van de Schrift (Hoofdstuk 1: 29. 3: 16). Zo wil de Vader Hem ook werkelijk alles geven en wel zo ernstig, als Hij Zijn lieve Zoon ernstig voor allen heeft overgegeven. Hij geeft Hem echter aan diegenen, die Zijn heilige liefde kan geven, namelijk degenen, die zich door Hem laten trekken en die geloven (vs. 64 v.). Met ieder, die door de Vader gegeven het eigendom wordt van de Zoon, wordt een plaats in het getal van de van eeuwigheid tot zaligheid verzegelden aangevuld. Het was de heerlijke troost van de Heiland om midden in Zijn, door velen verijdelde liefdearbeid, dat het toch zomin aan het geven van de Vader als aan het komen van alle door de Vader gegevenen zou ontbreken en dat de menigte van de zaligen, die tot Christus waren gekomen, hoewel ook klein in vergelijking met hen, die niet tot Hem kwamen, toch op zichzelf een grote menigte was.

Wanneer onze Heere Christus gedurende Zijn omwandelen op aarde tot de menigte van het vergaderde volk riep: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast Zijn en Ik zal u rust geven, " of "die dorst die komt tot Mij en drinkt" dan was wel bij allen die toen deze woorden hoorden over de bedoeling daarvan geen twijfel; zij begrepen wel, dat allen, wier gemoedstoestand Hij noemde, in de eigenlijke aangenomen zin van het woord tot Hem moesten komen, zich met Hem bekend maken, Hem hun nood ontdekken en hun behoeften voor Hem uiten en de hulp in de nood, de bevrediging van hun behoeften van Hem moesten verwachten. En zou dit woord nu iets anders betekenen? Zouden wij nu iets anders daarbij moeten denken? Ik geloof het niet; komen tot Jezus is nog wat het toen was, tot Hem heengaan, zich onmiddellijk tot Hem wenden; maar de weg tot Hem is nu anders dan die toen

was. Toen kon men Hem zoeken te Jeruzalem of te Kapérnaüm enz. ; nu wandelt Hij niet meer persoonlijk op aarde; waar moeten wij Hem dan zoeken? Hoe zullen wij tot Hem komen? Zoek Hem daar, waar ook Hij, toen Hij hier beneden wandelde, God zocht; kom tot Hem, zoals ook Hij tot God kwam; ga in uw kamer en sluit de deur achter u en bid tot de Heere der heerlijkheid, die als Zijn Vader in het verborgene ziet. Wat u had willen zeggen, als u Hem gezien had, als Hij persoonlijk voor u had gestaan, zeg Hem dat eveneens. Alleen op deze weg en op geen andere kunt u tot Jezus Christus komen; slechts zo en anders niet kunt u zich onmiddellijk tot Jezus Christus zelf wenden. Geloven in Jezus en komen tot Jezus is niet hetzelfde: het laatste veronderstelt het eerste en kan zonder het eerste niet gebeuren; maar wederom is eerst het komen tot Jezus het levendige, werkzame geloof, het in beoefening gebrachte, werkzame geloof. Kan uw geloof niets baten, als u Jezus' uitnodigingen en beloften wel leest en gelooft, dat Hij alleen van alle kwaad kan bevrijden en de eeuwige zaligheid geven, maar u daarmee en bij het in het algemeen meedoen van deze en andere zaken tevreden bent, niet eens met uw last, uw belangen, uw nood tot Hem komt en bidt, dat Hij Zich over u ontfermt? Verwacht u wel vergeving van zonden en eeuwig leven van Hem, maar noemt en belijdt u Hem toch nooit uw zonden; blijft u een dienstknecht van uw toorn, uw wellust, uw gierigheid, uw trotsheid enz. en bid u nooit de Zoon van God dat Hij u daarvan vrij maakt, de last van uw vermoeienis en belasting afneemt; ziet u het als een uitgemaakte zaak, dat u Hem toebehoort en heeft u misschien over de grote zaak nog geen woord met Hem gesproken - mag u dan zeggen, dat u tot Jezus gekomen bent? Ik geloof dat het onderscheid tussen geloven in Jezus en komen tot Jezus belangrijker is dan waarvoor men het aanziet; en ik vrees dat het klein achten van dit onderscheid zeer algemeen is en de oorzaak bevat, waarom menig vermoeide en belaste, die men toch geen geloof kan ontzeggen, niet verkwikt wordt bij zijn geloof, waarom menig dorstige geen water des levens ontvangt, waarom van menigeen de geestelijke gebreken niet worden genezen, waarom menigeen arm blijft bij zijn geloof, zonder het goud te verkrijgen, dat met vuur gelouterd is, waardoor hij rijk wordt, waarom menigeen naakt blijft zonder een wit kleed te krijgen, dat zijn schande bedekt, waarom menigeen blind blijft zonder ogenzalf te krijgen, waardoor hij zou kunnen zien. Hij heeft slechts de theorie, alleen de leer van het geloof, maar niet het leven van het geloof, het gebed van het geloof; het is geen toegepast, in bidden, zoeken, kloppen in beoefening gebracht en dus werkzaam geloof.

Als de Heere zegt: die tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen, wil Hij Zich als vriendelijk voor ogen stellen, opdat wij zouden weten, waarvoor men Het moest houden, namelijk als u de genade bezit, dat u Gods woord hoort en gelooft en deze man Christus aanneemt, dat is dan tot Hem gebracht en door de vader aan de Zoon gegeven te zijn. U moet weten, Hij wil u ook graag hebben, Hij wil u aannemen. U moet niet vrezen of denken dat Hij een toornig Rechter is, die met de knots achter de deur wil staan en u oordelen en verdoemen; want Hij is de ware Opziener van de zielen, een waarachtig Leraar en getrouw Herder, uw Zaligmaker, Middelaar, ja, lieve Broeder en goede Vriend. Komt u slechts tot Hem, Hij zal u niet wegstoten, of leed aandoen, maar Hij wil u behouden en zegt: "Vrees niet, het zal aan Mij niet liggen, dat u bij Mij blijft. "

Deze uitspraak bevat de leer van de verkiezing; de Vader heeft er enigen aan Christus gegeven. Zij bevat de leer van de onweerstaanbare roeping: deze, die toegeven zijn, zullen en

moeten komen, hoe sterk zij er zich ook tegen mogen verzetten, zij zullen toch uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht gebracht worden. Zij leert ons de noodzakelijkheid van het geloof: want zij, die aan Christus gegeven zijn, worden niet zalig tenzij zij tot Jezus komen. Ook moeten zij komen, omdat er geen andere weg naar de hemel is dan door de deur Christus Jezus. Al wat de Vader aan de Verlosser geeft, moet tot Hem komen, daarom kan niemand in de hemel komen dan door Christus alleen.

O. wat een kracht en majesteit ligt er in die woorden "zal komen". Hij zegt niet: "Zij hebben de macht om te komen, " of: "zij kunnen komen", als zij willen, " maar "zij zullen komen. " De Heere Jezus laat door Zijn dienaren door Zijn woord en door Zijn Geest de zondaren krachtig en liefderijk dringen om te komen en deel te nemen aan Zijn bruiloftsmaal. En dat doet Hij niet door enig geweld tegen de vrije wil van de mensen, maar naar de kracht van Zijn genade. Ik kan invloed uitoefenen. Op de wil van een ander, terwijl die andere toch allicht vrij blijft, omdat de dwang uitgeoefend wordt op een manier, die met de wetten van de menselijke geest overeenstemt. De Heere Jezus weet door onweerstaanbare redenen, tot het verstand gericht, door een krachtig beroep op de genegenheden en door de geheimzinnige invloed van Zijn Heilige Geest die de hele ziel doorwerkt, de hele mens zodanig te onderwerpen, dat evenals hij eens weerspannig was, nu blijmoedig bukt onder Zijn bestuur, overwonnen door de macht van de liefde. Maar hoe zullen zij gekend worden, die God uitverkoren heeft? Door deze uitkomst: Dat zij Christus gewillig en blijmoedig aannemen en met een eenvoudig en oprecht geloof tot Hem komen, zich op Hem als hun enig heil en al hun verlangen verlatend. Lezer, bent u zo tot Jezus gekomen? Er is geen grens gezet aan de duur van deze belofte. Dit woord wil niet alleen zeggen: "Ik zal een zondaar niet uitwerpen bij zijn eerste komen, maar: Ik kan hem op geen enkele manier uitwerpen. " In het oorspronkelijke staat: "Ik zal hem niet uitwerpen" of "Ik zal nooit uitwerpen. " De tekst wil zeggen dat Christus niet beginnen zal met een gelovige uit te werpen en omdat Hij er niet mee beginnen zal, zal Hij er ook niet mee eindigen. Maar veronderstel dat de gelovige zondigt, nadat hij gekomen is: "als iemand gezondigd heeft wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. Maar veronderstel dat de gelovige overtreedt: Ik zal hun overtredingen genezen. "Ik wil hen liefhebben, want mijn toorn is van hen afgewend. " Maar gelovigen kunnen onder de verzoeking bezwijken: "God is getrouw, die U niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u aankan, maar Hij zal bij de verzoeking ook de uitkomst geven, zodat u die mag dragen. " Maar de gelovige kan in zonden vallen zoals David deed; ja maar Hij zal hen reinigen met hysop en zij zullen rein zijn. Hij zal ze wassen en zij zullen witter zijn dan sneeuw, van al hun ongerechtigheden zal Ik hen reinigen.

Wie Christus eenmaal heeft verkoren, Die blijft Hem eeuwig toebehoren.

Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan en niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Wat zegt u hiervan? O zwakke vreesachtige ziel, is dat geen kostbare genade, dat u tot Jezus komend niet komt tot een, die voor een tijd goed met u zal handelen en u dan heen zal zenden; maar Hij ontvangt u en maakt u tot Zijn bruid en u zult voor eeuwig de Zijne zijn. Ontvang niet langer de geest van de dienstbaarheid tot vrees maar de Geest van aanneming, waardoor u zult roepen: "Abba Vader!" O, wat een genade in deze woorden: "Ik zal u geenszins uitwerpen. "

38. Want Ik ben uit de hemel neergedaald, a) niet als leefde Ik hier op aarde een leven voor Mijzelf naar de wijze van de mensenkinderen, terwijl ik Mij door bijzondere neigingen of tegenzin liet leiden en eigen zin volgde, niet zodat Ik Mijn wil zou doen, zoals de zelfzucht leert, maar allerwege bedenkend dat de Vader Mijn Zender is, de wil volbreng van degene die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 5: 30) en Zijn werk volbreng (Joh. 4: 34).

a)MATTHEUS. 26: 39. Mark. 14: 36. Luk. 22: 42.

39. En dit is de wil van de Vader, die Mij gezonden heeft, wanneer Ik die naar zijn voorstel, wat Hij Mij bepaalde plichten oplegt, die alle eigen goedvinden voor Mij uitsluiten, a) dat al wat Hij Mij gegeven heeft (vs. 37) Ik daaruit niet verlies, maar het tot aan zijn voltooiing bewaar en opwek op de laatste dag.

a)Joh. 10: 28; 18: 9.

40. En dit is de wil van degene, die Mij gezonden heeft, wanneer Ik die zal beschrijven naar die zijde, wat Hij Mij bepaalde rechten verleent, die ik niet terzijde mag leggen (vs. 37) a) dat een ieder die de Zoon aanschouwt in de tekenen, waardoor Hij Zijn heerlijkheid openbaart (v. 26 en 36), Hem ziet en in Hem gelooft, Hem van ganser harte erkent voor hetgeen Hij is. De Vader wil dat Ik Hem tot Mijn gemeenschap toelaat en hij daarin het eeuwige leven heeft en Ik zal, om getrouw nog het laatste aan hem te doen, dat tot Zijn volmaking behoort, hem opwekken op de laatste dag (Hoofdstuk 10: 27 v. ; 11: 25 v.).

a. Joh. 3: 16; 4: 14.

Het is ons dus vrijgelaten Hem met geweld te nemen, Zijn woord Hem voor te houden en op de daad aan te dringen.

Evenals het "niet verliezen" geen handeling is van het toekomende leven, maar van het tegenwoordige, zo is ook het eeuwige leven, dat de Zoon geeft, een tegenwoordig bezit van de gelovigen; want er is een leven, waarover de dood geen macht heeft, maar dat bestemd en geschikt is die te overleven en te overwinnen. Als dit bezitten van het leven aan het zien van de Zoon en het geloof in Hem verbonden is, dan is het duidelijk dat onder dat zien meer bedoeld is dan de zinnelijke aanblik; dat aanschouwen van de Zoon is bedoeld, dat een werkzaamheid is van de geest, een nadenken over en zich verdiepen in Zijn godmenselijke persoon en daardoor een zien van Zijn heerlijkheid (Hoofdstuk 1: 14). Dit zien is echter aan het geloof verwant en zowel de weg tot, als het gevolg van het geloof.

Deze woorden van Christus waren zeer geschikt voor deze toehoorders, die zich in hun bedelaars-trotsheid als aanhangers Hem aanboden, die Hem onder zekere voorwaarden graag wilden geloven en gehoorzamen. Daar tegenover moest gezegd worden dat Hij Zich Zijn aanhang alleen liet geven door Zijn Vader, dat als de Vader ze Hem niet gaf en zij niet door zuiver inwendige motieven van God tot Hem kwamen, zij de Zijnen niet konden worden.

De woorden: "Ik zal hem opwekken op de laatste dag" vormen een soort van refrein (vgl. vs. 44 en 54). Terwijl Christus Zich daarmee de beslissing toeschrijft, moesten zij onuitwisbaar in Zijn toehoorders indringen en een prikkel in de gemoederen achterlaten.

41. De Joden dan mopperden over Hem, zij spraken onder elkaar hun bevreemding, ja hun ontzetting uit, omdat Hij in vs. 35 vgl met 32 v. gezegd had: Ik ben het brood, dat uit de hemel neergedaald is en wel was het nog minder de eerste dan wel de tweede uitspraak, die hen ergerde.

42. En zij zeiden tot elkaar: Is deze niet Jezus, de Zoon van Jozef uit Nazareth, wiens vader en moeder wij kennen en die dus als ieder mens uit natuurlijke ouders isvoortgekomen? Hoe zegt deze dan, Zich hoog boven alle mensenkinderen verheffend en Zich tot Gods Zoon makend: Ik hen uit de hemel neergedaald?

Men zou kunnen veronderstellen, dat de "Joden" de zendelingen van de Hoge raad zijn, die volgens de Synoptici uit Judea gekomen waren om de woorden en daden van Jezus te bespreken. Maar hetgeen verder volgt "wij kennen" past beter in de mond van de Galileërs zelf. De evangelist kent hen hier daarom deze algemene benaming toe met het oog op het gemeenschappelijk ongeloof, waarin zij met de eigenlijk gezegde Joden overeenstemden. Daardoor werd hun betrekking zo innig, dat voortaan geen verschil in nationaliteit tussen beiden meer bestond.

Johannes stelt ons in dit zesde Hoofdstuk van zijn Evangelie een aanschouwelijk voorbeeld voor, hoe Jezus met het Galilese volk worstelt; want het was nu zo ver gekomen, dat de Galileërs de autoriteit van Schriftgeleerden en Farizeeën moesten loslaten, als zij Jezus hadden willen volgen; maar tot dit besliste vaarwel zeggen van hun gewoonte kunnen zij niet besluiten, integendeel maken zij in dezelfde mate, waarin Hij Zijn inwendig heiligdom meer en meer ontwikkelt zich ten gunste van hun gewone voorstellingen van Zijn invloed los en hun vijandschap tegen Jezus neemt hetzelfde karakter en dezelfde hartstochtelijke hevigheid aan als die van de Joden te Jeruzalem en in Judea. Het enig onderscheid is dat de eigenlijke dragers van deze vijandschap in Galilea niet dezelfde invloed hebben als in Jeruzalem en Judea, waarom wij ook in Galilea van eigenlijke vijandige demonstraties van het volk tegen Jezus (afgezien van de plotselinge opwinding in Luk. 4: 29) niets vernemen.

Op al het andere letten deze Joden verder niet; met des te meer ergernis daarentegen blijft bij hen Jezus' bewering, dat Hij van de hemel is gekomen en nu uiten zij onder elkaar hun ontevredenheid.

Zij hadden zeer goed begrepen wat Hij had willen zeggen met het woord: "Ik ben het brood, dat uit de hemel neergedaald is", zodat in dit hele gesprek geen sprake is van niet begrijpen, maar overal alleen van de ergernis, die men neemt aan de goed begrepen woorden van Christus. Zij erkenden dat Christus met de bewering van Zijn neergedaald zijn uit de hemel Zich het gehele deelgenootschap aan de goddelijke heerlijkheid toeschreef, zodat Hij op grond van deze heerlijkheid de onvoorwaardelijke superioriteit Zich toeëigende: dat was het wat hen ergerde. Zij zouden Hem de hele Messiaanse waardigheid hebben toegekend, ook een

zekere goddelijkheid; maar Hij moest de eerste onder hen blijven; wat het wezen aangaat hun gelijke. Dat Hij Zichzelf de Godheid toekende, dat Hij onvoorwaardelijk van boven wilde Zijn en zij onvoorwaardelijk van beneden, Hij alleen rijk, zij alleen arm, dat was voor hen onverdraaglijk en bewoog hen Christus elke erkenning te onthouden. Hij was toch een Mensenzoon aan hen gelijk, daarenboven uit geringe omstandigheden voortgekomen. De vermeende afstamming van Jozef en wat verder zich daaraan vastknoopt, scheen hun tegenover zo'n aanmatiging een sterk bewijs te zijn. Op dit schijnbare feit richten zij strak hun blik en zij trekken het oog af van de werken van Christus, zoals niemand anders het gedaan had en wel met ziende ogen.

Dat zij Jozef Jezus' vader noemen, drukt de heersende mening over zijn afkomst uit (Luk. 4: 22. MATTHEUS. 13: 55. Joh. 1: 46); de Heere denkt er niet aan hen terecht te wijzen, omdat het geloof geen vrucht is van zulke terechtwijzingen en leringen; de hoofdzaak, die beslist, is niet te weten wie Jezus' vader in lichamelijke zin was, maar als hoedanig Hij Zich openbaart; daaraan sloot zich het begrip van het geheim van Zijn geboorte aan als een aanvulling, die gemakkelijk te begrijpen was; zodra dat openbaar werd hinderde dezelfde dwaling, die de Joden hier uitspreken, Filippus niet in zijn geloof (Hoofdstuk 1: 46). Indien Jozef toen niet meer leefde, konden de Joden des te beter zo spreken zoals zij hier doen, als zij hem met de nog levende moeder in een zinsnede bij elkaar plaatsen.

43. Jezus antwoordde dan op de woorden, die zij onder elkaar hadden gewisseld (vs. 42) en zei tot hen: Mopper niet onder elkaar over Mij, als had Ik u door Mijn woord: Ik ben uit de hemel neergedaald een ergernis gegeven, die om mijne aardse en geringe afkomst, zoals u dievoor ogen heeft, u noodwendig van Mij zou moeten terugstoten. Niemand toch is er onder u. die de schijnbare tegenspraak zou kunnen oplossen; u versterkt en bevestigt u integendeel slechts wederkerig met zulk morren in uw opstand en sluit voor u geheel de weg naar de zaligheid; maar laatliever een ander aan uw harten arbeiden en u tot kennis van de waarheid leiden.

44. a)Niemand toch kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekt; daarom zal ieder, die tot zaligheid wenst te komen, stil moeten zijn voor de Heere en op die trekking van God in zijn hart moeten letten en zonder tegenstreven Hem volgen; en Ik zal hem, een ieder die zich laat trekken en die werkelijk tot Mij komt, opwekken op de laatste dag (vs. 39 en 40).

a)Hoogl. 1: 4. Joh. 6: 65.

De vermaning, waarmee Jezus de morrenden terechtwijst is niet slechts een waarschuwen tegen de daad van morren op zichzelf; integendeel blijkt daaruit, dat zij onder elkaar morren, die partijgeest, waarin de een de andere in zijn stijfheid, verkeerdheid en fanatische opgewektheid verergert. Wanneer zij zich zo door partijgeest laten leren en trekken, kunnen zij niet echt tot Hem komen; die tot Hem wil komen moet zich door de Vader laten trekken.

De Verlosser wil niet door uitwendige feiten, als het ware historisch op de mensen werken, bijvoorbeeld door de mededeling dat Hij niet Jozefs zoon was, maar door de Heilige Geest

verwekt; maar zuiver inwendig en geestelijk door de inwonende kracht van de waarheid. Onophoudelijk laat Hij Zijn hemels licht in de duisternis van de harten stralen; verzekerd dat het werkt waar zich de genadige trekkingen van de Vader openbaren; waar dit niet het geval is, baat al het overige niet.

Het "trekken" is het inwendig dringen en heenleiden tot het goddelijk genadewerk (Jer. 31: 3), dat echter de menselijke vrijheid niet opheft. "De Vader trekt niet, zoals men aan een klok trekt" (Berleb. Bib.), maar op de weg van verlichtende opwekkende en dringende invloed; want (Hoofdstuk 12: 32): het leren van de Vader door Zijn getuigen van Christus behoort tot het trekken, maar is niet het gehele begrip daarvan, dat integendeel de hele goddelijken invloed, waardoor de harten voor de Zoon worden gewonnen, omvat. In het bewustzijn van de gewonnenen stelt zich deze als een heilige noodzakelijkheid voor, die zij gevolgd zijn. Eveneens komt in Wijsh. 19: 4 het tegendeel voor, het trekken van de boze, als een trekkende noodzakelijkheid, zonder de vrijheid op te heffen.

"Trekken" dat is een wonderschone uitdrukking voor de geheimzinnigen arbeid van de goddelijke liefde aan de met schuld beladen, in het wereldse verzonken, de hemel vreemd geworden mens. De mens lijkt op een wagen, die onder zware last in modder is gezonken en de goddelijke liefde is het sterke voorspan, dat hem opwaarts en voorwaarts trekt. Door de hele geschiedenis van de menscheid tot op de verschijning van Christus, van Adam tot Simeon en de Wijzen uit het Oosten gaat dit trekken van de Vader tot de Zoon, die komen zou en door de hele geschiedenis van de mensheid sinds Christus, van de discipelen, die Johannes de Doper op het Lam van God wees, tot op het kind, dat heden gedoopt wordt en tot de laatste zondaar, die om een Verlosser zal zuchten strekt zich het trekken uit van de Vader tot de Zoon, die Hij gezonden heeft. De liefde zendt, de liefde trekt; niemand kan tot Christus komen zonder dit trekken van de Vader. De Joden overschreeuwden met hun gemor het genadig lokken, dat hen nu in het zien van de Zoon overkwam; daarom was bij hen het trekken van de liefde van God tevergeefs.

Zoals de magneet niet alles aantrekt, maar alleen het ijzer, zo moet in de mens een geschiktheid van het gemoed aanwezig zijn, wanneer de trekking van God een aangrijpingspunt zal hebben.

U houdt het schaap een tak voor en zo trekt u het: noten toont men aan de jongen en zo wordt hij getrokken. Trekken nu die zaden, die aan de tong een aangename smaak schenken (want de spreuk is waar "een ieder wordt getrokken door hetgeen hem genot geeft" trahit sua quemque voloptas *Virgilius*), hoe zou Christus ons niet trekken, die ons de Vader voorhoudt tot leven en zaligheid?

Het trekken des Vaders is het moment, waarop de verkiezing en verordening tot roeping wordt.

Eindelijk wordt niet meer getrokken; die de werkingen van de goddelijke genade door hardnekkig tegenstreven verijdeld, God laat hem gaan

Zo blijven nu: trekken, willen, komen, deze drie; het trekken maakt het begin, het komen is het einde, het willen staat in het midden.

De woorden: "En Ik zal hem opwekken op de laatste dag" wijzen erop hoe grote betekenis het heeft, dat men aan het trekken van de Vader zich overgeeft; hier is de grote vraag tussen zaligheid en verdoemenis.

45. Dat kon zeer goed bij u allen, die toch tot het uitverkoren volk behoort, het geval zijn; want aan dit volk zijn grote beloften gegeven. Er is geschreven in de profeten en wel in Jes.
46. 13, terwijl deze slechts een van de vele voorspellingen van dien aard is (Jer. 31: 33 v. Joël
3. 1 v.) a)En zij zullen allen door God geëerd Zijn, d. i. goddelijkeinspraken in hun harten vernemen, dat menselijk onderricht voor hen ontbeerlijk maken. Dit begint reeds in vervulling te komen; omdat u toch verwaardigd bent Hem te zien, die de Vader gezonden heeft. Een ieder dan, die het met opmerkzaamheid van de Vader gehoord en geleerd heeft wat deze van de Zoon getuigt (Hoofdstuk 5: 36), zodat hij het ook ter harte neemt, die komt tot Mij, zoals u de voorbeelden in Mijn discipelen en navolgers ziet.

a)Hebr. 8: 10; 10: 16.

De Heere haalt de plaats aan uit Jesaja, waarop het Hem hoofdzakelijk aankomt, als geschreven "in de profeten". Het is er toch niet zozeer om te doen, van welke profeet de woorden zijn als integendeel dat zij in de verzameling van de heilige boeken hun plaats hebben, zodat zij als Gods woord bevestigd en erkend zijn. Vgl. voor die wijze van aanhaling Hand. 13: 40 en 7: 42.

Het is opmerkelijk, dat de Heere (voor Zichzelf tegenover het nu ongelovige Israël tot hemelse vertroosting) de bewijsplaats neemt uit een profetisch hoofdstuk, dat op het woord over het lijden en de verwerping van de Christus volgend, vertroost met een heerlijk uitzicht op de gemeente, die ten slotte toch rijk in kinderen wordt. Wat daar als doel van de voltooiing voorkomt, brengt Hij met recht terug op het begin, dat daarvoor aan Gods zijde is gelegd. Omdat God steeds het winnen van zodanige door Hem geleerden bedoeld heeft, ja omdat de vervulling van de profetie, de toebereiding van de nieuwe gemeente in Christus werkelijk vooral met de tijd van Christus begint, kan de Heere het woord zo toepassen als Hij hier doet. Men kan dus het door de Heere op de voorgrond gestelde "allen" nemen in de Zin van een algemene belofte, zodat niemand zich kan verontschuldigen; maar zeker is noch op de profetische plaats, noch in de samenhang van de rede van Jezus zo’n algemeenheid van roeping en leer bedoeld; maar evenmin bedoelt het "allen" met enige schijn van verkiezing alleen allen, die werkelijk ware discipelen zullen zijn. Want duidelijk is het, dat horenden en lerenden een engere kring zijn: niet allen die de Vader leert nemen het ook aan. Het wil niet beloven, dat allen het zullen leren en aannemen, maar zoveel is juist daarom zeker, omdat het spoedig weer van het menselijk aannemen afhankelijk wordt gesteld, dat in het trekken van de Vaders geen willekeur liggen kan.

46. Zo’n komen tot Mij is voor u allen nodig, wanneer u tot het leven, het eeuwige leven wilt komen; u hoeft niet te denken dat u ook zonder Mijn bemiddeling de beloften, die aan uw

volk zijn gegeven, zou kunnen beërven. Die belofte van het van God geleerd zijn van allen is
a. niet zo bedoeld, dat iemand de Vader gezien heeft en daarom met Hem in onmiddellijk verkeer zou staan, dan die van God is, die van het begin bij Hem was en nu van Hem is gekomen, deze heeft de Vader gezien en moet nu de Middelaar totgemeenschap zijn voor hen, die Hem niet gezien hebben. (Hoofdstuk 1: 18; 3: 31 v.).

a)MATTHEUS. 11: 27. Luk. 10: 22. Joh. 7: 29; 8: 19.

Zij moesten niet denken dat ieder erfgenaam van het rijk van God naar die profetische belofte een onmiddellijke, uit aanschouwing ontleende kennis van de Vader zou hebben; alle mensen kennen slechts de Vader door de Zoon, die Hem van eeuwigheid gezien heeft; in die Zoon, die Hem geheel gelijk is, zien zij ook de Vader (Hoofdstuk 14: 9). Terwijl zij zo Hem zien, die de Vader van eeuwigheid heeft gezien en Zijn evenbeeld is, trekt de Vader door dit aanschouwen tot de Zoon.

Wacht daarom niet tot God u een bijzonder woord van de hemel geeft, dat u met Uw eigen verstand wilt vatten en opklimmen in de hemel en zoeken wat Gods wil is. U zult Hem niet zien met uw klimmen, maar u moet naar beneden tot Degene, die Hem gezien heeft en die van de Vader is gekomen en bij Hem heeft gewoond, die zal het u wel zeggen. Hoor Hem dan ook; de Vader wijst u met Zijn trekken en leren naar Christus, die Hij gezonden heeft, opdat u Hem hoort. Als u Hem echter niet hoort, die Hij gezonden heeft, bent u, om het met één woord te zeggen, verloren.

47. Voorwaar, voorwaar zeg Ik. u, om de, vs. 41-46 afgebroken rede in vs. 26-40 weer op te vatten, die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven, omdat Ik hem volkomen geef, waarop hij volgens de wil van de Vader (vs. 40) aanspraak heeft.

48. Ik ben, zoals Ik reeds in vs. 35 getuigde, het brood des levens, zodat het er slechts op aankomt dat men Mij ook werkelijk door het geloof geniet, om het leven, dat eeuwig is, deelachtig te worden.

49. a) Uw vaders, waarvan u verkeerd gelooft, dat zij groter voorrang hadden genoten dan u, die tegenover Mij staat (vs. 31), hebben zeker zoals u zegt, het Manna gegeten in de woestijn en toch hebben zij daaraan geenszins een brood des levens gehad van die aard, dat het inderdaad verleent wat werkelijk leven mag heten; want zij zijn de weg van alle mensen gegaan en zij zijn gestorven. Allen moesten de dood van het lichaam ondergaan, zonder reeds daarom dat zij van het Manna hadden gegeten, het eeuwige leven, dat de dood overwint en tot zaligheid wordt, met zich te nemen in de andere wereld.

a. Ex. 16: 4. Num. 11: 7. Ps. 78: 24.

51. Ik ben, wat Mijn persoon aangaat, wie de Vader gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26), dat levende brood, dat uit de hemel neergedaald is om aan de wereld Mijn leven mee te delen (vs. 35, 38). a) Als iemand van dit brood eet, doordat Hij tot Mij komt en in geloof Mijn leven zich toeëigent, die zal in de eeuwigheid leven. (Hoofdstuk

14. 19). b)En om u alles te zeggen, wat hierbij behoort, maar nu ook Mijn rede voor u geheel raadselachtig en onbegrijpelijk zal maken, het brood, dat Ik geven zal, opdat ieder in het bijzonder Mijn geestelijk voedsel zou kunnen genieten, of in geloof zich toe-eigenen, is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld, als over een jaar de tijd van Mijn opoffering in de dood gekomen zal zijn. (vs. 33. Hoofdstuk 3: 16. Gal. 1: 4. Kol. 1: 22. 1 Tim.
15. 6. 1 Petrus . 3: 18.

a)Joh. 11: 26. b) Hebr. 10: 5, 10.

Driemaal zei de Heere: "Ik ben dat brood" en nu "het brood dat Ik geven zal. " Zeer natuurlijk! Want hoe zou Hij het brood zijn, als Hij niet Zichzelf, of iets van Zich te eten kon geven? Omdat toch Zijn geestelijke persoon, Zijn eigenlijk ik niet geheel en al kan worden gegeten en verteerd, zo zal tot oplossing van het grotere raadsel, hoe een levend mens het brood voor de overige mensen kan zijn, een middel tot deze wonderbare mededeling moeten worden gevonden. "Mijn vlees", dat is niet Mijn persoon, Mijn kracht en werking, Mijn Geest ook niet: Mijn lichaam, maar zeker iets anders dan wat juist het woord "Mijn vlees" zegt. Het "is" daarbij is verklarend, het vormt de overgang van het beeld tot het bedoelde, evenals wanneer in parabels staat, "de vijand is de duivel, de oogst is het einde van de wereld. " De uitdrukking "vlees" moet worden begrepen met het lichamelijke, dat doordrongen is van de zondeloosheid, van heiligheid, van goddelijk leven, evenals in Hoofdst. 1: 14 : "het woord is vlees geworden. " Het geeft te kennen de bijzondere menselijke natuur, die Jezus bezit; haar belooft Hij te genieten en nu wijst Hij op een later geven of toebereiden tot eetbaar brood.

Indien men het eerste Ik zal geven moet omschrijven: het brood dat Ik te eten zal geven en dit het gehele vorige onderhoud kort samenvat, betekent het tweede daarentegen: mijn vlees, dat Ik geven zal om geofferd te worden; zodat het de overgang tot het volgend stuk (mijn vlees en mijn bloed) vormt en met het oog op deze tweevoudige, geheel en al verschillende houding, wordt het woord geven tweemaal herhaald. Het vlees van Jezus kan inderdaad pas dan werkelijk als voedsel gegeven worden, als het voor het leven van de wereld tot een offer geslacht zal zijn. Deze laatste uitdrukking kan vooral in betrekking, zoals dit hier plaats heeft, tot de toekomende tijd, die een nog toekomstige gebeurtenis aanduidt, slechts op de opoffering aan het kruis zien. Dit vers toont tevens overtuigend aan dat Jezus reeds in het begin van dit onderhoud, een van de merkwaardigste, waarvan de geschiedenis van Zijn leven spreekt, de paasmaaltijd voor de geest had. Maar zowel uit de woorden: van de wereld als uit de gelijksoortige uitdrukking van vs. 33 blijkt, dat het nieuwe pascha, waaraan Hij dacht, iets meer dan een herhaling alleen van het oude zal zijn. De menigte, die Hij de dag daarvoor tot zich zag komen, waren voor hem het beeld van de hele mensheid; het is de wereld, die Hij uitdrukkelijk tot de nieuwe maaltijd uitnodigt, die Hij als vrucht van zijn offerande toezegt.

De beide voornaamste verklaringen van onze plaats zijn duidelijk die van de verzoeningsdood en die van het avondmaal; hier kan echter niet van het avondmaal sprake zijn. Daar zegt de Heere, wezenlijk brood toereikend: "dit is Mijn lichaam, " hier zegt Hij van Zijn vlees, dat het geestelijk levensbrood is. Op alle Nieuw-Testamentische plaatsen, die over het avondmaal handelen, wordt steeds de uitdrukking "lichaam" nooit "vlees" gevonden; vervolgens geeft ook in het Avondmaal de Heere Zijn lichaam niet voor het leven van de wereld, maar voor het

leven van de Zijnen (1 Kor. 11: 32). Het geven van Zijn vlees voor het leven van de wereld kan dus alleen betrekking hebben op de verzoeningsdood, waaraan ook ieder bij deze eigenaardige uitdrukking in de eerste plaats moet denken.

Hebben anderen onder "vlees" de hele menselijke verschijning van de Logos verstaan, die Hij tot heil van de wereld heeft overgegeven en waarbij de dood mee is ingesloten, zo staat daartegenover dat niet alleen de toekomende tijd "geven zal" maar meer nog het "drinken" in vs. 53 voornamelijk op de dood als uitsluitende betrekking wijst, omdat men anders niet kan verklaren waarom Jezus, als Hij in het algemeen die gehele overgave bedoeld had, voor de toeëigening daarvan uitdrukkingen zou hebben gekozen, bij welke de veronderstelling van Zijn gedood worden noodzakelijk en onmiddellijk zich aanbood. Die toewijding was reeds met de woorden in de eerste helft van het vers: "Ik ben het levende brood, dat van de hemel is neergedaald" uitgesproken; de voortgang van zijn en geven eist echter iets anders en wel een concrete daad en deze is het verzoenend sterven en bloedstorten.

51. Ik ben, wat Mijn persoon aangaat, wie de Vader gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26), dat levende brood, dat uit de hemel neergedaald is om aan de wereld Mijn leven mee te delen (vs. 35, 38). a) Als iemand van dit brood eet, doordat Hij tot Mij komt en in geloof Mijn leven zich toeëigent, die zal in de eeuwigheid leven. (Hoofdstuk) 19). b)En om u alles te zeggen, wat hierbij behoort, maar nu ook Mijn rede voor u geheel raadselachtig en onbegrijpelijk zal maken, het brood, dat Ik geven zal, opdat ieder in het bijzonder Mijn geestelijk voedsel zou kunnen genieten, of in geloof zich toe-eigenen, is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld, als over een jaar de tijd van Mijn opoffering in de dood gekomen zal zijn. (vs. 33. Hoofdstuk 3: 16. Gal. 1: 4. Kol. 1: 22. 1 Tim.) 6. 1 Petrus . 3: 18.

a)Joh. 11: 26. b) Hebr. 10: 5, 10.

Driemaal zei de Heere: "Ik ben dat brood" en nu "het brood dat Ik geven zal. " Zeer natuurlijk! Want hoe zou Hij het brood zijn, als Hij niet Zichzelf, of iets van Zich te eten kon geven? Omdat toch Zijn geestelijke persoon, Zijn eigenlijk ik niet geheel en al kan worden gegeten en verteerd, zo zal tot oplossing van het grotere raadsel, hoe een levend mens het brood voor de overige mensen kan zijn, een middel tot deze wonderbare mededeling moeten worden gevonden. "Mijn vlees", dat is niet Mijn persoon, Mijn kracht en werking, Mijn Geest ook niet: Mijn lichaam, maar zeker iets anders dan wat juist het woord "Mijn vlees" zegt. Het "is" daarbij is verklarend, het vormt de overgang van het beeld tot het bedoelde, evenals wanneer in parabels staat, "de vijand is de duivel, de oogst is het einde van de wereld. " De uitdrukking "vlees" moet worden begrepen met het lichamelijke, dat doordrongen is van de zondeloosheid, van heiligheid, van goddelijk leven, evenals in Hoofdst. 1: 14 : "het woord is vlees geworden. " Het geeft te kennen de bijzondere menselijke natuur, die Jezus bezit; haar belooft Hij te genieten en nu wijst Hij op een later geven of toebereiden tot eetbaar brood.

Indien men het eerste Ik zal geven moet omschrijven: het brood dat Ik te eten zal geven en dit het gehele vorige onderhoud kort samenvat, betekent het tweede daarentegen: mijn vlees, dat Ik geven zal om geofferd te worden; zodat het de overgang tot het volgend stuk (mijn vlees en

mijn bloed) vormt en met het oog op deze tweevoudige, geheel en al verschillende houding, wordt het woord geven tweemaal herhaald. Het vlees van Jezus kan inderdaad pas dan werkelijk als voedsel gegeven worden, als het voor het leven van de wereld tot een offer geslacht zal zijn. Deze laatste uitdrukking kan vooral in betrekking, zoals dit hier plaats heeft, tot de toekomende tijd, die een nog toekomstige gebeurtenis aanduidt, slechts op de opoffering aan het kruis zien. Dit vers toont tevens overtuigend aan dat Jezus reeds in het begin van dit onderhoud, een van de merkwaardigste, waarvan de geschiedenis van Zijn leven spreekt, de paasmaaltijd voor de geest had. Maar zowel uit de woorden: van de wereld als uit de gelijksoortige uitdrukking van vs. 33 blijkt, dat het nieuwe pascha, waaraan Hij dacht, iets meer dan een herhaling alleen van het oude zal zijn. De menigte, die Hij de dag daarvoor tot zich zag komen, waren voor hem het beeld van de hele mensheid; het is de wereld, die Hij uitdrukkelijk tot de nieuwe maaltijd uitnodigt, die Hij als vrucht van zijn offerande toezegt.

De beide voornaamste verklaringen van onze plaats zijn duidelijk die van de verzoeningsdood en die van het avondmaal; hier kan echter niet van het avondmaal sprake zijn. Daar zegt de Heere, wezenlijk brood toereikend: "dit is Mijn lichaam, " hier zegt Hij van Zijn vlees, dat het geestelijk levensbrood is. Op alle Nieuw-Testamentische plaatsen, die over het avondmaal handelen, wordt steeds de uitdrukking "lichaam" nooit "vlees" gevonden; vervolgens geeft ook in het Avondmaal de Heere Zijn lichaam niet voor het leven van de wereld, maar voor het leven van de Zijnen (1 Kor. 11: 32). Het geven van Zijn vlees voor het leven van de wereld kan dus alleen betrekking hebben op de verzoeningsdood, waaraan ook ieder bij deze eigenaardige uitdrukking in de eerste plaats moet denken.

Hebben anderen onder "vlees" de hele menselijke verschijning van de Logos verstaan, die Hij tot heil van de wereld heeft overgegeven en waarbij de dood mee is ingesloten, zo staat daartegenover dat niet alleen de toekomende tijd "geven zal" maar meer nog het "drinken" in vs. 53 voornamelijk op de dood als uitsluitende betrekking wijst, omdat men anders niet kan verklaren waarom Jezus, als Hij in het algemeen die gehele overgave bedoeld had, voor de toeëigening daarvan uitdrukkingen zou hebben gekozen, bij welke de veronderstelling van Zijn gedood worden noodzakelijk en onmiddellijk zich aanbood. Die toewijding was reeds met de woorden in de eerste helft van het vers: "Ik ben het levende brood, dat van de hemel is neergedaald" uitgesproken; de voortgang van zijn en geven eist echter iets anders en wel een concrete daad en deze is het verzoenend sterven en bloedstorten.

52. De Joden dan streden onder elkaar, omdat deze zich meteen aan Hem ergerden, Hem voor een onzinnig mens verklaarden en niet wilden, dat men weer naar Hem zou horen (Hoofdstuk
10. 20), anderen daarentegen, onder de indruk van het wonder van de vorige dag en van het geheimnisvolle en heilige in Zijn reden nog bij Hem bleven, alhoewel ook zij zich in die laatste woorden niet konden vinden. De eersten voerden het grootste woord, zeggende: Hoe kan deze ons Zijn vlees te eten geven?

Als de Heere in vs. 51 nog niets gezegd heeft van het eten van Zijn vlees, heeft Hij toch het brood genoemd, dat Hij zal geven; en het brood dient toch om te eten. Daarenboven ligt een bijzondere nadruk op "deze" d. i. deze mens, die Zoon van Jozef, zoals wij Hem voor onze ogen hebben.

De ergernis komt dus in het bijzonder daarvan, dat Jezus, naar het uiterlijke slechts een mens, die niets heeft om het hoofd op neer te leggen, van wie alles wat het oog van de natuurlijke mens kan zien, geringheid is, Zich het recht en het vermogen toekent om Zijn individualiteit aan alle anderen op te dringen, Zijn beeld hen op zaak een wijze in te drukken, dat Hij alles is en voor hen niets overblijft.

Zij wilden zich door de Vader niet laten trekken om te leren dat het vlees, waarvan de overgave voor de wereld het leven verwerft, waarlijk het vlees van een andere moest Zijn dan van de Zoon van David en dat het eten van het vlees van de uit de hemel gekomen Zoon van God, die als Mensenzoon onder hen woonde en zich tot een waarachtig offerlam gegeven had, het verlangen van alle vromen zou vervullen, die het manna hadden gegeten en toch gestorven waren, die het paaslam hadden gegeten en toch smeekten om de toekomst van het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt. In plaats van zich zo door God te laten leren, zetten zij in hun zelfgenoegzame, onverbroken aardsgezindheid hun klein verstand tegenover Zijn grote genade en waarheid.

54. Die daarentegen in Mij gelooft en zo zich Mijn bloedige verzoeningsdood met de krachten van de toekomende wereld, die in Mij zijn, Zich toeëigent, die Mijn vlees eet 1)en Mijn bloed drinkt, die heeft reeds hier beneden in de binnenste diepten van zijn wezen het eeuwige leven en Ik zal hem opwekken op de laatste dag, zodat dit leven zich ook naar buiten aan alle kanten ontvouwt (vs. 40).

De Heere gebruikt van hier viermaal (vs. 54 tweemaal en in vs. 56 en 57 elk eenmaal) een uitdrukking (trogein), die nog sterker is dan de vroeger gebruikte (phagein en esthiein: met vlijt eten, door- en in-eten). Omdat nu vóór de inzetting van het heilige avondmaal geen middel bestond van mondeling genieten van Christus' vlees en bloed, was de Kapernaïtische (onder het bereik van de zinnen vallende) verklaring van de rede van de Heere (vs. 52) onvermijdelijk, zonde die op directe wijze over het mondeling genieten handelen. Het geloof daarentegen eet en drinkt - en wel blijvend - Jezus Christus. Het laat Christus niet buiten, maar neemt Hem op, grijpt Hem aan en in Hem het leven, trekt Hem aan en maakt, dat wij in Hem zijn en gevonden worden. Die in geloof het woord bewaart, tot die wil Hij komen; en woning in hem maken (Hoofdstuk 14: 23). Daarom blijven ons geloof en Christus, in wie wij geloven, niet van elkaar gescheiden, zoals bijvoorbeeld ons denken aan een vriend de vriend zelf niet kan verkrijgen, niet in zijn bezit komen. Ons denken lijkt op een sleutel, waarin de voorstelling blijft liggen, die wij ons van de vriend maken; maar het geloof heeft handen, die tot Christus reiken. Terwijl Hij zelf Zijn hand in het woord naar ons uitstrekt en in onze ziel grijpt, dat zij levend wordt, grijpt de zo aangegrepen ziel weer Christus aan en dit aangrijpen is juist het geloof.

55. Want Mijn vlees is echt voedsel, dat waarlijk teweeg brengt wat in het idee van voedsel, namelijk door leven teweeg te brengen, waar anders de dood zou kunnen intreden en Mijn bloed is waarlijk drank, die zijn bestemming vervult, terwijl ander eten en drinken altijd slechts gedeeltelijk en voor korte tijd en daarenboven alleen in het aardse werken.

Christus' vlees is alleen voedsel in de ware en wezenlijke zin van het woord, namelijk waar leven gevend. Christus' bloed is alleen drank in eeuwige betekenis, hemelse verfrissing van het leven. Zolang de mens niet leeft, zich beweegt, ademt en geniet in deze wereld tot Christus en door Christus tot God, moet bij alle aardse voeding zijn honger naar leven, bij alle dranken zijn dorst naar leven voortduren. De omgang met het leven van Jezus, het aanschouwen van Zijn wezen, de overdenking van Zijn woord, de bepeinzing van Zijn dood wordt het meest eigen en hoge levensvoedsel van de gelovigen, zodat het genieten van Christus elk levensgenot voor hem verhoogt en voor hem met het aardse levensgenot steeds meer identiek wordt. En als hem dan zijn Christendom zo tot het hoogste levensgenot en al Zijn levensvoedsel christologisch is geworden, dan heeft hij het bewustzijn van het eeuwige leven, hij is nu een met het levensprincipe van de eeuwigheid en beweegt zich in de eeuwige werken van dit leven. Zijn leven gaat eeuwig van Christus uit en tot Christus heen en beweegt zich om Hem, als de planeet om de zon zich wentelt; daarom is het voor hem zeker, dat hij uit alle diepten van de fysische dood in de kracht van dit één worden met Christus door Hem weer in het licht van het leven zal worden gesteld.

56. Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt (om hier de voorzin van vs. 54 weer op te nemen en daarna wat daar in deze nazin is gezegd u duidelijk en verstaanbaar te maken) die blijft in Mij, dat Hij voortdurend in Mij leeft en zich beweegt en Ik in hem. Ik werk en bestuur zonder enige tussenpoos in hem en ben het, die alles voor zijn leven beschik in alle omstandigheden (Hoofdstuk 15: 4 vv 17: 23. 1 Joh. 3: 24).

De gelovige blijft in Jezus, want 1) hij doet afstand van alle eigen leven, alle eigen verdiensten, alle eigen kracht, alle eigen wijsheid en 2) hij verlaat zich in de volstrekte zin van het woord op Christus, omdat deze alleen in staat is al dit ledige aan te vullen. Het blijven van Christus in de gelovige duidt aan dat Christus alles wat Hij heeft en zelfs alles wat Hij is, Zijn hele persoonlijkheid volledig mededeelt. Uit deze wederkerige betrekking ontspruit voor de gelovige het leven.

Omdat het natuurlijk bestaan van de mens en het bestaan van Christus onvoorwaardelijk aan elkaar tegenover zijn gesteld, kan een ware en blijvende vereniging alleen zo tot stand komen, dat de mens Zijn bestaan opgeeft en het wezen van Christus in zich opneemt; de mens moet naar Jezus gevormd worden, anders is zijn vereniging met Christus slechts louter schijn, die als een morgenwolk verdwijnt.

Het karakter dat de Christen onderscheidt, wordt veroorzaakt door de verbintenis en gemeenschap met Christus als voortdurende regel van zijn leven (Rom. 8: 10. 2 Kor. 13: 5. Gal. 2: 20). Dat deze vereniging niet slechts ons persoonlijk en zedelijk bestaan inneemt en heiligt, maar ook tot de natuurlijke zijde van ons leven haar invloed uitstrekt, wordt juist daardoor bewezen dat de Heere het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed noemt; want wij worden daardoor Zijn Goddelijke natuur deelachtig (2 Petrus . 1: 4), maar zoals vanzelf spreekt, geen andere, dan die zich met ons vlees en bloed heeft verenigd. En zoals Hij omwille van ons vlees en bloed is geworden, zo zal Hij ons nietig lichaam verheerlijken omwille van Hem, om de gemeenschap, waarin Hij ons naar lichaam en ziel heeft opgenomen, zovelen onder in Zijn naam geloven.

Bij elk ander aards voedsel wordt het voedsel veranderd in vlees en bloed van de mens; hier is het omgekeerd; die Christus aannemen en met Hem één worden, zullen veranderd worden in de gelijkvormigheid van Zijn verheerlijkt lichaam.

57. Het onmiddellijk gevolg van zo'n geestelijke vereniging nu is dit: zoals Ik mens ben geworden en daardoor uit de eeuwige, goddelijke levenstoestand, die de Mijne was, in de menselijke, afhankelijke staat van een dienstknecht ben gekomen 42: 1") en Mij de levende Vader, die het leven in Zichzelf heeft en wiens leven dus enkel leven is, gezonden heeft en Ik in deze menselijke staat leef door de Vader, want Hij met wie Ik in blijvende wezenlijke gemeenschap sta deelt Mij ook blijvend Zijn eigen leven mee (Hoofdstuk 5: 26); dus die Mij eet als het levende brood, dat van de hemel is gekomen (vs. 51), die zal leven door Mij, omdat Hij zo Mijn leven blijvend in zich opneemt.

Christus brengt het leven, waarvan de Vader de bron is, tot het menselijk geslacht, dat sinds Genesis 3 een prooi van de dood was geworden. Want tegenover het: "Op de dat dat u daarvan eet zal u de dood sterven", komt, nadat Christus verschenen is, het: "op de dag dat u daarvan eet zult u leven. "

Zoals het onmogelijk is dat Christus door de dood werd gehouden, omdat Hij de eeuwig Levende tot Vader heeft en met Hem leeft in eenheid van wezen (Hoofdstuk 10: 30; 10: 38. Hand. 2: 24), zo is het ook onmogelijk dat de dood zich meester maakt van hen, die in hun sterfelijk vlees het leven van vlees en bloed van Jezus Christus mee leven.

De mogelijkheid om Christus' vlees en bloed zich ten oordeel te eten wordt hier weggelaten; of men eet Christus' vlees en drinkt Zijn bloed en heeft dan het eeuwige leven, of men eet en drinkt Christus' bloed niet, neemt Hem, de bron des levens, niet in zich op, neemt Zijn verzoenende dood niet aan en blijft daarom in de dood.

"Door de Vader", of "omwille van de Vader" leeft de Zoon, want de staat van Zijn levens rust daarop, dat de levende Vader Hem gezonden heeft, dat hij Hem tot Vader heeft, die levend is, dus ook Zijn leven uit de Vader heeft en onafhankelijkheid door Hem bezit. Eveneens leeft de gelovige "om Christus wil". hij heeft in Christus de grond en de wortel van zijn leven, terwijl hij Hem geestelijk eet, in de gemeenschap van Zijn vlees en bloed daardoor treedt en zijn leven is eveneens van dit genieten van Christus afhankelijk, als het leven van Jezus Christus van de Vader en van Zijn zending. Het spreekt vanzelf dat Christus hier niet van Zijn eeuwig goddelijk leven spreekt, maar van dat, wat Hij in Zijn menselijke natuur leeft, daarin Hij als dienstknecht van God is gekomen. Deze is echter dezelfde levenstoestand, die Hij ons wil meedelen, zodat de vergelijking naar alle zijden juist is, terwijl zij opnieuw bewijst dat hier sprake is van die gemeenschap met de Heere, die door het geloof wordt teweeg gebracht. Dit toch brengt alleen een blijvende verbintenis met Christus teweeg; evenals de zending van Christus een blijvende vereniging van de Mens gewordene met Zijn Vader bewerkt heeft. Zoals het leven van de Mensenzoon afhankelijk is van de zending van de Vader, zo ook het leven van de gelovigen van het genieten van Christus, of, wat hetzelfde is, van Zijn vlees en bloed.

Die in Jezus gelooft en Hem navolgt, ontvangt niet alleen door bijzondere uit- of inwendige gaven de mededelingen van de genade van de Heere, zodat hij in een uitwendige betrekking tot Hem blijft, maar door het levend geloof in Jezus' leven en dood voor ons geniet hij Jezus zelf, Jezus woont in hem, er ontstaat tussen hem en Jezus een even innige, levendige, krachtig werkende betrekking, als tussen de Zoon en de Vader van eeuwigheid bestaat.

58. Dit, van zo'n aard en werking, is het brood, dat uit de hemel neergedaald is, zoals reeds in vs. 50 is gezegd. Het is er echter niet gelijk met dat brood van de hemel, dat u zozeer hebt geroemd (vs. 31), niet zoals uw vaders het manna, dat in zekere zin ook welhemels brood wordt genoemd (Ps. 78: 24), gegeten hebben en zijn gestorven. Het manna was dus niet het ware brood uit de hemel (vs. 49), maar die dit brood, dat u aangeboden wordt (vs. 27 vv.), eet, zal in de eeuwigheid leven. (vs. 51).

Voor de zevende maal in de gehele rede keert hier het "van de hemel" terug: dit en zulk brood is dus, waarvan Ik heb gesproken - niet een brood van de hemel van die aard als waarvan u sprak en waarbij Ik moet zeggen: "en zijn gestorven"; bij dit brood daarentegen is geen gegeten hebben en dan sterven, maar voor ieder, die eet, is een onbeperkt, van het eerste eten aanvangend en blijvend "die zal leven in eeuwigheid. "

59. Deze dingen, zoals die van vs. 26 af zijn meegedeeld, zei Hij, (om dit wegens het groot gewicht van Zijn rede nog nauwkeuriger mee te delen dan in vs. 24 v. is gebeurd) in de synagoge, lerende te Kapérnaüm, nadat Hij Zijn voordracht over een bepaalde plaats van de Schrift had geëindigd.

Wij kunnen niet anders dan ons uit de synagoge te Kapérnaüm meteen in die zaal te Jeruzalem verplaatsen, waarin op het volgend paasfeest de Heiland met Zijn discipelen het paaslam at en het Sacrament van het heilig Avondmaal voor Zijn gemeente instelde. Zo'n Heiland moeten wij hebben, die Zich tot onze vreesachtige zielen neerbuigt en ook tot mondeling genieten ons de hemelse gaven voorhoudt, wier geestelijk genieten ons voor de zaligheid nodig is. De bijzondere zegen van het Sacrament bestaat daarin, dat het geestelijk genieten van het vlees en het bloed van Christus nu ook verzegeld wordt aan hem, die met de mond eet en drinkt.

Juist daarom, omdat het genot van Christus vlees en bloed de onveranderlijke voorwaarde is van leven en zaligheid voor ons, heeft de Heere het Sacrament ingesteld; juist daarom, omdat geen stillen van onze geestelijke honger en dorst, geen verkrijgen van het leven, geen vereniging met Hem, de bewerker en de bron van onze zaligheid, mogelijk is buiten het gelovig genieten van Zijn vlees en bloed: en omdat ons geloof deels zwak en vreesachtig is, deels hier beneden, waar wij onze schat nog in aarden vaten dragen en het gevoel geen vaste grond heeft, geeft Hij aan ons geloof in het Sacrament een onveranderlijke en ontwijfelbare steun en biedt Hij ons onder zichtbare tekens de hemelse gaven aan, die onmisbaar zijn voor de zaligheid.

Het is slechts van ondergeschikt belang te weten of Jezus reeds nu voornemens was de plechtigheid van het heilig avondmaal in te stellen. Dit komt ons waarschijnlijk voor. Hij

weet dat Hij weldra sterven zal. Het bericht van de moord op de Doper had het voorgevoel van Zijn naderend einde in Hem verlevendigd (MATTHEUS. 14: 13); onwillekeurig brengt Hij Zijn dood met het offer van het paaslam in betrekking, omdat Hij weet dat Zijn sterven voor het leven van de gehele wereld Zijn zou, zoals het offer van het lam voor het bestaan van het volk Israël geweest was. Wat was natuurlijker dan dat deze gegevens Hem een gedachtenismaaltijd van Zijn sterven voor de geest brachten zoals de paasmaaltijd het van het offer van het lam was?. . . . De instelling van het avondmaal zou daarom geen ingeving van het ogenblik geweest zijn. Sinds lang zou Jezus dit voornemen gekoesterd hebben. Sinds hoe lang? Wellicht sinds de dag dat Hij, verhinderd het paasfeest te Jeruzalem te vieren, van alle kanten de menigte zag toelopen en voor de menigte op staande voet een pascha bereidde, dat met het feest kon wedijveren, dat in de heilige stad gevierd zou worden. Deze dienst, die Hij als een tijdelijke schadeloosstelling aan Zijn leerlingen aanbood, werd later in het avondmaal in een blijvende instelling veranderd.

Het grof zinnelijk misverstand van de Joden, als wilde Jezus in de letterlijke zin Zijn natuurlijk vlees te eten geven, ging alle palen te buiten. Met recht mocht Jezus van hen, die nog pas zo uitnemend een wonderteken van Hem hadden aanschouwd en die Hem zelfs voor de Messias hadden verklaard (vs. 14-15), verlangen dat zij een dieper inzicht hadden in de geestelijke zin van Zijn reden. In vs. 33 en 48 had Hij Zichzelf het brood des levens genoemd. Vs. 35 en 40 bewijst dat het eten van dit brood geschiedt door het geloof in Hem; en als Hij nu zegt dat Zijn vlees, dat Hij overgeeft, dat brood is, dat is dat die gedaante, waaronder Hij alleen van de mensen kan worden gegeten, Zijn vrijwillig aangenomen menselijke knechtsgestalte is, dat Hij dit leven voor de wereld in de dood gaf, zo was dit voor de zodanigen, die de Vader heentrok tot Zijn Zoon (vs. 44) en die deze aandrang volgden, geenszins onverstaanbaar. Bij het eten van het vlees wordt ons nog het drinken van Zijn bloed vermeld. Is het vlees met de beenderen tezamen genomen de vaste stof van het menselijk lichaam, het bloed is daarvan de ziel (Gen. 9: 4, vgl. Lev. 17: 11.), dit is het levendmakende, het ontdekkende. Staat het voedsel inzonderheid in verband met het eerste, de drank doet dit vooral met het laatste; en evenals de lichamelijke mens tot zijn onderhouding bestendig de vernieuwing nodig heeft van de stof, waaruit het lichaam bestaat, zo ook heeft de geestelijke mens een gelijksoortige behoefte aan vernieuwing, verkwikking, verhoging van het persoonlijke leven van de ziel, dat deze algemeen menselijke substantie tot eigendom van een zelfstandig wezen moet worden. Jezus doet door het genieten van Zijn vlees, van Zijn heilige mensheid een nieuwe mens in hem ontstaan. Door Zijn bloed, het persoonlijk leven van de liefde, dat deze mensheid doet ontwikkelen en aangroeien, schenkt Hij hem een persoonlijk aandeel aan Zichzelf, bezielt en versterkt Hij de nieuwe mens in hem. Deze hoofdzakelijke uitwerking oefent Jezus' lichaam en bloed inzonderheid daardoor uit, dat Zijn lichaam voor ons gedood, Zijn bloed voor ons vergoten is en dat ons in het Sacrament van het Heilig Avondmaal, dat voor ons verbroken lichaam, dat voor ons vergoten bloed wordt uitgereikt. Uit deze rede laat zich daarom verder ook nog de tweeërlei gestalten in het Heilig Avondmaal verklaren. Daaruit volgt almede dat zij, die de leken de kelk in het Heilig Avondmaal onthouden, hun persoonlijke, vrije levensgemeenschap met Christus (het geestelijk priesterdom 1 Petrus . 2: 5, 9.) hen ontroven en hen, voor zoveel zij het vermogen, tot een volk vernederen, dat slechts door enige weinige leden van Christus wordt geregeerd.

59. Deze dingen, zoals die van vs. 26 af zijn meegedeeld, zei Hij, (om dit wegens het groot gewicht van Zijn rede nog nauwkeuriger mee te delen dan in vs. 24 v. is gebeurd) in de synagoge, lerende te Kapérnaüm, nadat Hij Zijn voordracht over een bepaalde plaats van de Schrift had geëindigd.

Wij kunnen niet anders dan ons uit de synagoge te Kapérnaüm meteen in die zaal te Jeruzalem verplaatsen, waarin op het volgend paasfeest de Heiland met Zijn discipelen het paaslam at en het Sacrament van het heilig Avondmaal voor Zijn gemeente instelde. Zo'n Heiland moeten wij hebben, die Zich tot onze vreesachtige zielen neerbuigt en ook tot mondeling genieten ons de hemelse gaven voorhoudt, wier geestelijk genieten ons voor de zaligheid nodig is. De bijzondere zegen van het Sacrament bestaat daarin, dat het geestelijk genieten van het vlees en het bloed van Christus nu ook verzegeld wordt aan hem, die met de mond eet en drinkt.

Juist daarom, omdat het genot van Christus vlees en bloed de onveranderlijke voorwaarde is van leven en zaligheid voor ons, heeft de Heere het Sacrament ingesteld; juist daarom, omdat geen stillen van onze geestelijke honger en dorst, geen verkrijgen van het leven, geen vereniging met Hem, de bewerker en de bron van onze zaligheid, mogelijk is buiten het gelovig genieten van Zijn vlees en bloed: en omdat ons geloof deels zwak en vreesachtig is, deels hier beneden, waar wij onze schat nog in aarden vaten dragen en het gevoel geen vaste grond heeft, geeft Hij aan ons geloof in het Sacrament een onveranderlijke en ontwijfelbare steun en biedt Hij ons onder zichtbare tekens de hemelse gaven aan, die onmisbaar zijn voor de zaligheid.

Het is slechts van ondergeschikt belang te weten of Jezus reeds nu voornemens was de plechtigheid van het heilig avondmaal in te stellen. Dit komt ons waarschijnlijk voor. Hij weet dat Hij weldra sterven zal. Het bericht van de moord op de Doper had het voorgevoel van Zijn naderend einde in Hem verlevendigd (MATTHEUS. 14: 13); onwillekeurig brengt Hij Zijn dood met het offer van het paaslam in betrekking, omdat Hij weet dat Zijn sterven voor het leven van de gehele wereld Zijn zou, zoals het offer van het lam voor het bestaan van het volk Israël geweest was. Wat was natuurlijker dan dat deze gegevens Hem een gedachtenismaaltijd van Zijn sterven voor de geest brachten zoals de paasmaaltijd het van het offer van het lam was?. . . . De instelling van het avondmaal zou daarom geen ingeving van het ogenblik geweest zijn. Sinds lang zou Jezus dit voornemen gekoesterd hebben. Sinds hoe lang? Wellicht sinds de dag dat Hij, verhinderd het paasfeest te Jeruzalem te vieren, van alle kanten de menigte zag toelopen en voor de menigte op staande voet een pascha bereidde, dat met het feest kon wedijveren, dat in de heilige stad gevierd zou worden. Deze dienst, die Hij als een tijdelijke schadeloosstelling aan Zijn leerlingen aanbood, werd later in het avondmaal in een blijvende instelling veranderd.

Het grof zinnelijk misverstand van de Joden, als wilde Jezus in de letterlijke zin Zijn natuurlijk vlees te eten geven, ging alle palen te buiten. Met recht mocht Jezus van hen, die nog pas zo uitnemend een wonderteken van Hem hadden aanschouwd en die Hem zelfs voor de Messias hadden verklaard (vs. 14-15), verlangen dat zij een dieper inzicht hadden in de geestelijke zin van Zijn reden. In vs. 33 en 48 had Hij Zichzelf het brood des levens genoemd.

Vs. 35 en 40 bewijst dat het eten van dit brood geschiedt door het geloof in Hem; en als Hij nu zegt dat Zijn vlees, dat Hij overgeeft, dat brood is, dat is dat die gedaante, waaronder Hij alleen van de mensen kan worden gegeten, Zijn vrijwillig aangenomen menselijke knechtsgestalte is, dat Hij dit leven voor de wereld in de dood gaf, zo was dit voor de zodanigen, die de Vader heentrok tot Zijn Zoon (vs. 44) en die deze aandrang volgden, geenszins onverstaanbaar. Bij het eten van het vlees wordt ons nog het drinken van Zijn bloed vermeld. Is het vlees met de beenderen tezamen genomen de vaste stof van het menselijk lichaam, het bloed is daarvan de ziel (Gen. 9: 4, vgl. Lev. 17: 11.), dit is het levendmakende, het ontdekkende. Staat het voedsel inzonderheid in verband met het eerste, de drank doet dit vooral met het laatste; en evenals de lichamelijke mens tot zijn onderhouding bestendig de vernieuwing nodig heeft van de stof, waaruit het lichaam bestaat, zo ook heeft de geestelijke mens een gelijksoortige behoefte aan vernieuwing, verkwikking, verhoging van het persoonlijke leven van de ziel, dat deze algemeen menselijke substantie tot eigendom van een zelfstandig wezen moet worden. Jezus doet door het genieten van Zijn vlees, van Zijn heilige mensheid een nieuwe mens in hem ontstaan. Door Zijn bloed, het persoonlijk leven van de liefde, dat deze mensheid doet ontwikkelen en aangroeien, schenkt Hij hem een persoonlijk aandeel aan Zichzelf, bezielt en versterkt Hij de nieuwe mens in hem. Deze hoofdzakelijke uitwerking oefent Jezus' lichaam en bloed inzonderheid daardoor uit, dat Zijn lichaam voor ons gedood, Zijn bloed voor ons vergoten is en dat ons in het Sacrament van het Heilig Avondmaal, dat voor ons verbroken lichaam, dat voor ons vergoten bloed wordt uitgereikt. Uit deze rede laat zich daarom verder ook nog de tweeërlei gestalten in het Heilig Avondmaal verklaren. Daaruit volgt almede dat zij, die de leken de kelk in het Heilig Avondmaal onthouden, hun persoonlijke, vrije levensgemeenschap met Christus (het geestelijk priesterdom 1 Petrus . 2: 5, 9.) hen ontroven en hen, voor zoveel zij het vermogen, tot een volk vernederen, dat slechts door enige weinige leden van Christus wordt geregeerd.

61. Jezus nu, die het hart van de mensen kende (Hoofdstuk 2: 25) en bij Zichzelf wist, zonder eerst te moeten onderzoeken, dat Zijn discipelen, die Hij onder elkaar zag fluisteren, daarover mopperen, dat Hij zo-even had gesproken van het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, zei tot hen: Ergert jullie dit als was het een dwaas woord, als sprak Ik enkel ondenkbare, onverstaanbare woorden tot u?

61. Jezus nu, die het hart van de mensen kende (Hoofdstuk 2: 25) en bij Zichzelf wist, zonder eerst te moeten onderzoeken, dat Zijn discipelen, die Hij onder elkaar zag fluisteren, daarover mopperen, dat Hij zo-even had gesproken van het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, zei tot hen: Ergert jullie dit als was het een dwaas woord, als sprak Ik enkel ondenkbare, onverstaanbare woorden tot u?

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf

gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf

gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de

discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest

niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees,

waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs.

62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs.
62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest

niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

64. Maar er zijn sommigen onder jullie die niet geloven, sommigen nog te onvatbaar en te stompzinnig, dat Mijn woorden de juiste indruk op hen zouden kunnen maken; anderen omdat zij in vijandschap hun hart ervoor sluiten en zemoedwillig verkeerd begrijpen. a) Want Jezus wist van het begin van Zijn Messiaanse werkzaamheid af, toen Hij Zijn discipelen rondom Zich vergaderde (Hoofdstuk 15: 27; 16: 4), wel van allen wie en hoedanigen zij waren, die niet geloofden; b)en ten opzichte van de twaalf wie hij was, die Hem verraden zou.

a. Joh. 2: 25. b) Joh. 13: 11.

Het begin van de betrekking, waarin Christus met ieder kwam, vormt de tegenstelling tegen een langer samenzijn, dat tot psychologische beschouwingen aanleiding gaf. Niet daaraan ontleende Jezus Zijn kennis, maar aan Zijn deelgenootschap aan het privilegie van degenen, die harten en nieren proeft. En nu moest het voorafweten ook van Judas' verraad, verre er van om te bepalen, dat Hij hem niet onder de apostelen opnam, tot zo'n opname juist aanleiding geven. De apostelkring zou geen waarachtige profetische voorstelling van de kerk zijn, hetgeen zij toch moest zijn, als Judas daarin niet was. De mening dat Jezus de misdaad van Judas daardoor niet had mogen bevorderen, dat Hij hem in Zijn kring opnam, rust op miskenning van de in God en Christus levendige morele wereldorde, die nog tot de huidige dag voortdurend diegenen, wier hart niet recht is, in toestanden inwikkelt, waarin de verzoeking tot hen komt, waarin hun zonde ontwikkeld wordt en tot rijpheid komt. De meeste moordenaars zouden onder andere omstandigheden zeer eerbare mensen hebben kunnen zijn. Het is niet de manier van God om ervoor te zorgen, dat niet ontwaakt wat in het hart sluimert, integendeel is Zijn hele leiding daarop gericht, dat een beslissing plaats heeft òf tot zaligheid, òf tot verdoemenis.

65. En Hij zei, toen Hij door Zijn wetenschap zo in de harten van Zijn toehoorders ingreep en daarbij geenszins verborg wat het onmiddellijk gevolg daarvan zou zijn (vs. 66): a) Daarom, omdat Ik dadelijk bij uw komen tot Mij duidelijk voorzag, hoe snel dat tot het tegendeel zou omslaan, heb Ik u gezegd (vs. 44 vgl. met vs. 37), dat niemand tot Mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven is door Mijn Vader (Hoofdstuk 12: 39 v.).

a. Joh. 6: 44.

66. Van toen af, toen nu de vergadering uiteen ging en degenen, die bij dit woord in de synagoge te Kapérnaüm tegenwoordig waren, zich naar huis begaven, gingen velen van Zijn discipelen terug. Zij keerden tot hun vroegere dagelijkse bezigheden weer en wandelden niet meer met Hem; zij gingen niet meer mee, als Hij het land rondging en bekommerden zich niet meer om Hem.

Opzettelijk had de Heere Zich in Zijn hele rede zo geheimzinnig en voor het gewoon verstand ergerlijk uitgedrukt, opdat Hij kaf en koren mocht ziften en Zich een kring van juiste discipelen mocht winnen, voor het hoogmoedig verstand wil Hij niet alles zo helder als water inschenken. "Het is toch zo", zegt Hij tot hen: "nu gaat het ook uw begrip te boven. " Het moest openbaar worden, wie tot hiertoe slechts uitwendig meeliepen en wie daarentegen in het hart werden vastgehouden door de woorden van eeuwig leven, die zij nergens anders vernemen, waarom zij Hem aanhingen, ook waar zij de geheimen nog niet konden begrijpen, die boven de maat liggen van ons aardse begrip.

67. Jezus dan zei tot de twaalf, toen Hij met hen eveneens de Synagoge had verlaten: Willen jullie ook niet weggaan? Is er iemand onder u, die het wil doen, Ik houd hem niet terug, hij kan gaan. Wie ook geschokt of ontevreden is, Jezus niet. Hij had de uitslag voorzien en Hij verklaart, dat elke plant, die Zijn Hemelse Vader niet geplant had, zou worden uitgeroeid. Geheel vrijwillig moet het volgen of blijven zijn; het moet een zaak van het hart zijn, waarvoor men alles over heeft (vs. 8).

68. Simon Petrus dan, die meende uit het hart van al de anderen zonder enige uitzondering te spreken, antwoordde Hem: Heere! tot wie, tot welke andere Meester zullen wij heengaan, als wij U verlaten? Waar zouden wij terugvinden wat wij in U hebben, laat staan dat wij iets groters zouden vinden? U heeft de woorden van eeuwig a) leven, woorden die de stempel van

het eeuwige leven in zich bezitten en het daar opwekken, waar men ze in geloof

aanneemt. a)Hand. 5: 20.

Maar hij, die hem echt met de verbazing, met de blijdschap, met de blijde beschaamdheid van een zondaar erkend en aangenomen heeft voor degene die Hij is; die in zich mag voelen en belijden dat Hij het alles is voor hem, die bindt deze heilige, deze blijde overtuiging; die verbindt zij en zolang hij van haar niet los kan worden, kan hij niet los worden van Christus. Wel kan hij uitroepen in de verslagenheid van zijn harten: "Heere ga uit van mij, want ik ben een zondig mens"; maar nooit kan hij besluiten, maar nooit durft hij het te wagen weg te gaan van Hem. Het zou een dwaasheid zijn, niet denkbaar in een ziel, waarvoor licht genoeg is opgegaan om in Jezus Christus de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaars te zien; het zou een zonde zijn, die niet zou opkomen in het hart, waaraan die genade geschied is. Die gelooft, kan voortaan niet meer denken en doen wat hij wil, maar wat Jezus wil. Men kan niet geloven dat Hij de Christus is en van Hem weggaan, alsof Hij een bekwaam bedrieger was; niet geloven dat Hij God is en Hem verlaten, als was Hij een mens; niet geloven, dat Hij de Zaligmaker is en van Hem vluchten, alsof Hij kwam om ons te pijnigen vóór de tijd. "Waar zouden wij heengaan? Wij hebben geloofd en erkend, dat wij in U met de hoogste en liefderijkste openbaring van God, ja, met God zelf in menselijk vlees te doen hebben; en die overtuiging beneemt ons alle vrijheid. Wij kunnen niets doen, wij kunnen tot niets of niemand gaan in strijd met onze diepste en innigste overtuiging. Ons hart moet U toebehoren, omdat ons hart U kent. Nooit wordt de ziel haar afhankelijkheid, haar behoefte om zich aan een sterker te steunen, aan een waardiger over te geven, duidelijker, dan in dat ogenblik, waarin zij haar steun in wereld en mensen verliest en zo lang in haar zwakte dreigt te zullen neerzinken, totdat zij God gegrepen heeft, die Zich in Jezus, de Verlosser van al haar

afdwalingen, de Overste Leidsman op de juiste weg, aan haar openbaart. Nergens heeft zij zoveel steun nodig als op die weg; nooit was haar het gevoel van afhankelijk te zijn en van gesteund te worden zo dierbaar. Tot hiertoe heeft zij menigmaal gekozen en de keuze herroepen, heeft zij menigmaal zich overgegeven en teruggeëist, maar zij voelt en weet: na deze keuze is geen andere: deze overgave moet zijn voorgoed. Te scheiden van Jezus Christus en in Hem van God de Heer, is alleen te staan; nee, is niet te staan, is te vallen, is verloren te gaan. De band, die haar aan Hem verbindt, is die van de innigste, tederste, gedurigste liefde. Heer, tot wie zouden wij heengaan? Gij hebt geen meerdere, Gij hebt geen gelijke. In haarzelf heeft zij nooit een steunpunt gehad. En de steun, die zij bij mensen, die zij bij velen, die zij bij de wereld gezocht heeft, is haar ontvallen, is in zijne bedrieglijkheid haar openbaar geworden. Al wilde zij heengaan, zij moet wel bij U blijven; want, - tot wie zou zij gaan? Zij wil blijven, want van U af te hangen, door U gesteund te worden, is gelukkig, is vrij te zijn, is de onwettigheid van alle zedelijke beheersing door wereld en mensen in te zien, is kracht om er zich boven te verheffen; is de overwinning, die de wereld overwint. Zou vroeger een gevoel van volstrekte onafhankelijkheid van mensen en menselijke invloeden gelijk hebben gestaan met een gevoel van verlating en afsnijding; nu men het geluk kent van Jezus aan te hangen, hoe verschrikkelijk zou het denkbeeld zijn om zich verlaten, zich afgesneden te voelen van Hem; hoe moet, bij de enkele voorstelling van dat denkbeeld de band te vaster klemmen, die de Zijnen aan Hem verbindt. Of is het niet een afhankelijkheid, die haar grond heeft in de tederste, de innigste liefde? Een afhankelijkheid als van de bruid, die daar zegt van de bruidegom: "Zijn linkerhand is onder mijn hoofd en zijn rechterhand omhelst mij. " Er zijn mensen geweest, die zich met grote tederheid overgaven aan een mens, geheel leefden voor een geliefd schepsel. Het denkbeeld om daarvan te scheiden, was voor hen erger dan de dood. Dikwijls heeft God, in Zijn genade, zulke banden gebroken. Maar als de zodanigen daarna het verscheurd hart leerden toewijden, leerden overgeven aan Jezus om voor Hem te leven, voor Wie men eeuwig leven mag, dan voelden zij pas juist wat liefde was en hoe sterk haar banden, hoe onverbrekelijk haar behoeften om de Geliefde te bezitten, om Zijn bijzijn, Zijn gemeenschap niet te derven; om niet ontslagen te worden van de dienst van de liefde, die Hij eist. Zij voelden het met kalmte; zij wisten dat zij op de proef van de scheiding niet zouden gesteld worden. Er zijn ogenblikken, waarin de mens op zachte of onzachte wijze genoopt wordt om de ijdelheid van het tegenwoordige leven en zijn genietingen te erkennen. Waar men in het hart een groot leegte gewaar wordt, waarvan het de vervulling verlangt, waarin hij er zich toe begeeft om ernstig aan iets hogers, iets beters dan het tegenwoordige te deken en zich met het uitzicht op iets beters te troosten, waarin hij er zich toe zet, om naar de woorden van het eeuwige leven te luisteren, waarin die woorden nog slechts woorden, klanken blijven, die wel liefelijk in zijn oren klinken, ja, zijn hart voor een ogenblik in een zekere ontroering, in een zekere gloed brengen, maar de leegte nochtans niet vervullen, dat hem pijnigt, waarin wel de worden van eeuwig leven tot hem komen, maar het eeuwige leven nog ver blijft van Zijn hart. Het baat ons niet of de worden van eeuwig leven tot ons gesproken worden door degenen die ons het eeuwig leven gunnen; wij moeten ze ontvangen als uit de mond van Degene, die het eeuwige leven heeft en geeft. Dat is Jezus Christus en anders geen. De woorden van leven zijn slechts levengevende woorden in Zijn mond. Maar die dan ook tot Hem gegaan is, heeft geen leegte meer. Al de behoeften van zijn hart Zijn bevredigd. Hij ondervindt dat in Zijn gemeenschap, te midden van de wisselingen van dit aardse en vergankelijke reeds de vastheid van het hemelse gesmaakt wordt. Hij ondervindt, dat de troost

niet slechts, maar ook de kracht, maar ook het wezen van het eeuwige leven in zijn hart gedaald is. Dat hij is ingeleid in een kring van hemelse genietingen en hemelse rust. Dat hij reeds weet wat in alle levensomstandigheden op aarde zijn sterkte en zijn steun zal zijn en een troost, die hem niet van buiten wordt aangebracht, maar die hij omdraagt in zijn door Jezus behouden ziel. Gij hebt de woorden van het eeuwige leven. Hij, die weet wat het geheim van het eeuwige leven, het geheim van een leven, dat niet pas na de dood begint, maar nu meteen begint als hij zijn ziel aan Jezus overgeeft, het geheim van een leven dat dit tegenwoordige leven doordringt en heiligt en waarde en betekenis geeft, bij Jezus te vinden is; hij, die het bij Hem gevonden heeft die kent nu pas echt de onwaarde van al die dingen, waarvoor de mens in zijn onwetendheid zich zo dwaselijk kan opwinden, alsof zij het leven op aarde zou brengen. Die weet al te wel hoe dodelijk al het aardse en wereldse is en hoe bedrieglijk de troost en de pijnstilling, die het bij de schreiende ellenden van het leven en de harten aanbiedt, om ooit of ooit zijn Jezus voor iets te verlaten, dat uit de wereld is, die kan voor een gehele wereld niet van Hem scheiden. Waar zou hij heengaan? Tot de dingen, waarover hij zich nu schaamt en waarvan het einde de dood is? Tot de mensen, die van een eeuwige liefde en een onsterfelijke roem beuzelen, zonder er over te kunnen beschikken? Tot het genieten van zijn wellust, tot de dromen van zijn eerzucht, tot de vervoeringen van zijn verbeelding, de smeltingen van een week gevoel? Tot de koude troost van een onmenselijke wijsheid, die belooft de mens met zichzelf te verzoenen, door hem te verwijderen van God en God van hem? Ach, als hij het wilde, hij kan het niet meer! De woorden van het eeuwige leven zijn te luid uitgesproken in zijn hart, dan dat het zich zou kunnen openen voor iets, dat met het eeuwige leven geen gemeenschap heeft, dat met het eeuwige leven strijdt. Niets dat niet eeuwig is, kan de ziel schokken of verlokken, die het eeuwige kent. De wereld en haar begeerlijkheid is voorbijgegaan. Maar de ziel is bevredigd door Christus, zij wenst slechts haar leven en haar vrede te genieten en zij kan het niet, als zij zich verwijdert van Hem, die haar het leven gegeven heeft. Die verzadigd is van brood, voelt geen roeping om het nog eenmaal met wilde kolokwinten te beproeven, waarbij de dood in de pot is. De man grijpt niet naar speelgoed van het kind en de Christen niet naar speelgoed van de man. De bruid vergeet haar volk en haar vaders huis voor de bruidegom, die haar alles is en de Christen alles voor Jezus, die hem meer is dan alles en allen.

69. En wij hebben, in onderscheiding van hen, die zijn heengegaan, dadelijk van het begin, toen wij tot U kwamen (Hoofdstuk 1: 41 vv. , 45), geloofd en gedurende ons samenzijn bij U meer en meer, vooral in de laatst verlopen nacht allerduidelijkst (vs. 19 vv. MATTHEUS. 14: 28-33) bekend, a) dat Gij de Christus bent, de Zoon van de levende God (MATTHEUS. 16:
16. volgens andere lezing: de Heilige van God. Mark. 1: 24. Luk. 4: 34).

a)MATTHEUS. 16: 16. Mark. 8: 29. Luk. 9: 20. Joh. 11: 27.

Jezus' gehele hart, Zijn weemoed en Zijn liefde drukt zich uit in Zijn vraag. Hij doet de vraag niet omwille van Zichzelf, want Zijn zaligheid is onafhankelijk van het gedrag van de mensen; Hij vraagt om de discipelen; de liefde tot hen dringt Hem, omdat men alles verliest, als men Hem verliest.

Hij, de ootmoedige Jezus, dwingt hen niet om te blijven, zoals ook de Vader hen niet dwong te komen, als Hij ze trok; maar er ligt toch in Zijn vraag een niet uit te spreken macht, een, die alleen bij ervaring gegeven kan worden; de macht van de liefde, die de vrijgelatenen vasthoudt.

Petrus antwoordt snel namens de anderen, zoals hij meent in naam van allen. Het "heengaan" neemt hij eerst op en hij drukt de gedachte, die voor hen nog ontzettend is, sterk uit: dat wij onszelf niet meer kunnen helpen en raden, is zeker, dus tot wie? tot wie als Meester en Herder? De Doper is er niet meer, misschien tot de leraars in Israël teruggaan? Het wordt hem bang om zo iets ook maar te denken: "Nee, wij blijven Uw discipelen!"

Hij voert twee redenen aan van het getrouw blijven: 1) Gij hebt woorden van eeuwig leven; 2) wij hebben geloofd en erkend, enz. Ook de apostelen konden Jezus' woorden, die geest en leven waren, nog niet geheel begrijpen; maar door de leidingen van de Vader erkenden zij, dat Zijn woorden niet van deze wereld, maar uit het eeuwig leven, de hogere wereld afkomstig waren en niet alleen daarheen wezen, maar werkelijk de kracht en de voorsmaak van het eeuwige leven meedeelden en dat Hij ook daarom niet van de aarde, maar van God afkomstig was. In zo'n verband is deze belijdenis de diepste en meest rijke van inhoud, die gedurende Jezus' leven op aarde een discipel aflegde.

70. Jezus verbeterde Petrus' mening, alsof hij in aller naam sprak, en antwoordde hen: a)Heb Ik u niet twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel. De afval is dus zelfs in de nauwe kring van Mijn discipelen binnengetreden en zal nu, omdat het niet meer is weg te doen, tot een werkelijk duivels werk (Hoofdstuk 13: 2 en 27) worden 6: 17").

a. Luk. 6: 13.

71. En Hij, toen nog in dit woord door de discipelen niet begrepen (Hoofdstuk 2: 21 v.), zei dit, zoals zij later gewaar werden, van Judas Simons zoon, met de bijnaam Iskariot (MATTHEUS. 10: 2 vv. Nr. 12) want deze zou Hem verraden en was een van de twaalf, zoals de lezers reeds uit de vorige Evangeliën weten.

Jezus verscheurt de sluier, die deze schijnbaar eenstemmige belijdenis op het verborgen ongeloof van één van hen wierp. Daardoor wil Hij niet slechts Zijn verantwoordelijkheid tegenover Judas dekken, maar ook de ergernis voorkomen, die bij de apostelen zou hebben kunnen ontstaan als het bleek, dat hun Meester Zich vergist had. Daarom richt Jezus Zijn antwoord niet tot Petrus alleen, maar tot allen. Eerst komt Hij terug op de gebeurtenis, waaruit het gemeenschappelijk geloof, waarvan Petrus melding gemaakt had, scheen voort te vloeien "Ben Ik het niet, die u uitverkoren heb?" - Jezus noemt het feit, dat daarmee in scherpe tegenspraak is. De nadruk ligt op: "Onder u, door Mij zelf gekozen. " Duivel duidt als bijvoeglijk naamwoord een mens aan, die de eigenschappen van het wezen bezit, dat het Nieuwe Testament de "duivel" noemt. In dezelfde zin zegt Jezus tot Petrus (MATTHEUS. 16: 23): "Ga weg, achter Mij, satan. " Jezus had ook voor Judas de deur geopend; mensen met dezelfde geest bezield, hadden hem het voorbeeld gegeven heen te gaan; toch blijft hij en veinzend bedient hij zich van de belijdenis van Petrus, om zijn ware mening te verbergen. De

uitdrukking, waarvan Jezus gebruik maakt, drukt Zijn diepe verontwaardiging wegens de hardnekkigheid van Judas uit, omdat Hij het misdrijf vooruitziet, dat Zijn blijven ten gevolge moet hebben.

Nooit heeft de Heere Judas voor de andere discipelen openbaar te schande gemaakt. Zij weten hier niet, wie een duivel onder hen is; zij weten het ook de laatste avond nog niet, wie hij is, die Jezus zou verraden. Bij de discipelen, kunnen wij zeggen, was het de ootmoed, die aan eigen zonden dacht, verbonden met kortzichtigheid, dat zij Hem zo weinig kenden, maar Judas moet ook zelf de kunst hebben verstaan om zich met demonische zelfbeheersing te overmannen. Het veronderstelt zeker een niet gering meesterschap van veinzerij, als hij het woord van "een duivel onder de twaalf" kon horen, zonder dat zijn gelaat veranderde. Uit deze helse mismaking van geenszins gewone gaven, die hem waren verleend, kunnen wij de grootheid ervan zien.

Predikers kunnen de zonden van hun toehoorders wel bestraffen, maar met behoedzaamheid, dat zij niemand met name noemen, dat wel verbitterd, maar niet opbouwt.

HOOFDSTUK 7

CHRISTUS' PREDIKING IN DE TEMPEL

E. De vierde groep van getuigenissen van de Heere over Zichzelf in woorden en werken voegt bij de getuigenis, die Hij in het tweede deel der vorige groep over Zich gaf (Hoofdstuk 6: 48): "Ik ben het brood des levens", een tweede (Hoofdstuk 8: 12): "Ik ben het licht van de wereld", zodat wij in deze samenvoeging van groepen dezelfde volgorde door de Evangelist vinden in het oog gebonden, volgens welke Hij van het begin (Hoofdstuk 1: 4) van het Woord, dat alle dingen gemaakt heeft, zei: "In Hem was het leven en het leven was het licht van de mensen. " "In de gebeurtenissen, die verder worden verteld, wordt op in het oog vallende wijze bevestigd wat Johannes daar verder (Hoofdstuk 1: 5) heeft uitgesproken: "Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen. " De tegenstelling tussen Jezus en de Joden is reeds tot zo'n scherpte gekomen, dat eigenlijk het thema van alle verdere reden is: "Ik en gij. " Dit thema verkrijgt zijn toppunt in de verzekering van de Heere dat Hij de goede Herder is tegenover de huurling en vooral tegen de dieven en moordenaars, die komen om te stelen en te doden. Wij verdelen de groepen naar de beide feesten, die zij in geschiedkundig opzicht omvatten, in twee afdelingen.

I. Vs. 1-Hoofdstuk 8: 59. Volgens de gebeurtenissen, in het vorig hoofdstuk meegedeeld, op Pasen van het jaar 29 na Christus, heeft Zich Jezus nog een half jaar in Galilea opgehouden. Ten tijde van het Loofhuttenfeest eisen Zijn bloedverwanten van Hem dat Hij Zijn werkzaamheid naar Judea en Jeruzalem verplaatst, opdat Hij door Zijn werken erkend wordt en Hij Zijn rijk als Messias inneemt. Hij weigert zo'n opgaan naar de heilige stad met beslistheid, maar gaat evenwel een korte tijd daarna, omdat Hij weet, wat de wil van Zijn Vader wil is, tot het feest, maar niet in het openbaar, maar als in het geheim. De vijandige stemming van de Joden tegen Hem, die al in Hoofdstuk 5: 16 en 18 het karakter van moordzuchtige haat aannam, had tijd en aanleiding gehad in die zeventien maanden, om voor een betere gezindheid plaats te maken. Nu breekt dit echter uit als een vuur, dat lang onder de as heeft voortgeglimd en opeens door een scherpe windvlaag aangeblazen in heldere vlammen uitslaat.

a. Vs. 1-10. De door Jezus eerst afgewezen voorslag en het later toch door Hem genomen besluit om naar Jeruzalem tot het loofhuttenfeest te gaan.

1. En hierna wandelde Jezus weer in Galilea, zoals Hij dat vóór de geschiedenis in Hoofdst. 6 had gedaan, want Hij wilde, zoals Hij anders zou gedaan hebben, in Judea niet wandelen omdat de oversten van de Joden Hen probeerden te doden.

De tijd van dit halve jaar, waarop Johannes hier doelt, is aangevuld door de gebeurtenissen, die onze evangeliën-harmonie voorstelde. Er is echter ook in Galilea een werkzaamheid van enigszins andere aard dan de vroegere, die ongeveer tien of elf maanden duurde en genoemd is, op te merken. Ook in Galilea wordt toch sinds de spijziging van de vijfduizend en sinds het gebeurde in de synagoge te Kapérnaüm , het rondtrekken meer en meer tot een soort van vluchtend rondtrekken, totdat de Heere Zich eindelijk geheel en al tot Zijn lijden en sterven

voorbereidt en Zijn arbeid ertoe beperkt om de harten op die dicht bijzijnde toekomst voor te bereiden. Het is dus het Paasfeest van het jaar 29, waarop de spijziging van de vijfduizend met de voorvallen in de synagoge te Kapernaüm, die in de vorige afdeling door Johannes zijn beschreven, heeft plaats gehad, dat een beslissend keerpunt in het leven van Jezus was. In geestelijk opzicht was Hij eigenlijk reeds toen een uitgeroeide uit het volk van God, zoals Hij volgens de profetie in Dan. 9: 26 zou worden, in zoverre Hij in de haat van de Joden het niet kon wagen met Zijn discipelen te Jeruzalem het Paasfeest te houden. Terwijl de Evangelist op dezen haat wijst, die de Heere tot het verwijderd blijven van Judea noodzaakte, maakt Hij de overgang tot de volgende geschiedenis. Hij ziet daarmee tevens terug op de geschiedenis die in Hoofdstuk 6 heeft plaats gehad en verklaart vervolgens, waarom wij Jezus, hoewel Pasen, het feest der Joden nabij was (vs. 4) en het nalaten van het pascha houden in de wet met de straf van uitroeiing bedreigd is (Num. 9: 13) toch niet te Jeruzalem als in Hoofdst. 2: 13 vv. vonden, maar in Galilea. Intussen valt juist om deze staat van zaken het pascha van het jaar 29 met zijn zwaartepunt niet naar Jeruzalem, maar naar Galilea, waar reeds een voorspel plaats heeft van hetgeen de Apostel (1 Kor. 5: 7) schrijft: "Ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus" en zo is onze evangelist, die anders slechts Jezus' feestreizen en wat daarmee samenhangt, ons uit Zijn leven, maar in Hoofdstuk 6 uit Galilea vertelt, in zijn volle recht, als hij juist deze gebeurtenis uit de werkzaamheid in Galilea en wel deze alleen, in aanmerking neemt, want zij neemt de plaats in van de pascha-viering te Jeruzalem.

2. En het feest der Joden, waarvan in Lev. 23: 33 vv. wordt gesproken, namelijk de loofhuttenzetting, die in het jaar 29 op twaalf tot negentien oktober valt, (vgl. de kalender in het slotwoord op 1 Makk. Nr. 4 a.) was nabij.

3. Zo zeiden dan Zijn broers, die van Nazareth naar Kapérnaüm tot Hem waren gekomen om Hem, van wie zij dachten, dat Hij in Zijn werkzaamheid op de verkeerde weg was gekomen, op de juiste baan te brengen, die naar hun mening alleen tot het doel kan leiden tot Hem: Vertrek van hier. Ga uit Galilea, dat toch slechts in een hoek van het heilige land ligt en voor de Messias van Israël de juiste plaats niet is om Zijn heerlijkheid te openbaren. Ga heen in Judea en voornamelijk naar Jeruzalem, de hoofdstad van het land, om U daar weer te vertonen, nadat Gij meer dan vijftien maanden daarvan verwijderd bent gebleven. Dit moet Gij doen, opdat ook Uw discipelen, die Gij van vroeger daar heeft (Hoofdstuk 2: 23; 3: 26; 4:
1. en die het reeds lang U ten kwade duiden, dat Gij U zo geheel aan hen onttrekt, Uw werken mogen aanschouwen, die Gij doet en tot Uw erkenning als Messias bij het volk een beslissende stap doen want wat zal de aanhang, die U hier in Galilea naloopt, baten? Daarop kunt Gij immers nooit steunen?

4. Want niemand doet iets in het verborgen en probeert zelf, dat men openlijk van Hem spreekt. Niemand, die zelf een openlijke, algemene plaats beoogt, doet wat hem tot die plaats verheffen kan, in een verborgen hoek, waar niemand van degenen, op wier oordeel en medewerking het aankomt, Hem kan zien en opmerken. Gij hebt u echter sinds lang met uw grote wonderwerken werkelijk in een hoek verborgen, toen Gij deze werken in Galilea verspilde. Als gij deze dingen, die Gij gedaan hebt en zeer geschikt zijn om u als Israël's Messias geloof te verwerven, doet, openbaar U zelf dan aan de wereld; verleg de schouwplaats van Uw werkzaamheid daarheen, waar voor Israël het wereldtoneel is, naar

Judea en Jeruzalem, zo zult Gij tot Uw doel komen en spoedig de troon van David kunnen bestijgen, die U immers toekomt.

5. Met zo'n berispende aanmatigende taal spraken zij tot Hem, zodat zij Hem geheel op dezelfde wijze als de ruwe volksmenigte in Hoofdstuk 6: 14 v. behandelden. Want ook Zijn broers, die Hem onder Zijn bloedverwanten naar het vlees (Rom. 9: 3) het allernaaste waren geloofden niet in Hem. Zij erkenden Zijn goddelijke heerlijkheid niet, dat zij zich voor Hem de Verhevene boven alle mensen ootmoedig zouden hebben gebogen (Hoofdstuk 3: 31; 8: 23). Zij stonden integendeel op hetzelfde standpunt als het volk in het algemeen en zijn oversten (Hand. 3: 13 vv. 1 Kor. 2: 8.) Het bevestigde zich dus ook aan hen, wat in Hoofdstuk 1: 11 is gezegd (MATTHEUS. 13: 57; 16: 17)

Veel wordt onder de uitleggers gestreden, wie deze ongelovige broers van Jezus eigenlijk zijn geweest en waarin hun ongeloof bestond. Gaan wij van het laatste punt uit, dan is het duidelijk verkeerd om in het woord van de broers niets dan ironie en spot te vinden, zoals bijvoorbeeld Stier het verklaart: "Nu Broer, als Gij werkelijk de Messias bent (wij wachten echter liever, om op de ons dan toekomende eer te rekenen) maak er dan toch eindelijk ernst van en openbaar U!" Het is integendeel de volle ernst van de sprekers met hetgeen zij zeggen; zij nemen Jezus aan als de Messias, maar zoals Hij Zich geeft, willen zij Hem niet aannemen - en schrijven Hem nu de wegen, die Hij moet inslaan, naar hun vleselijken zin voor. Daardoor komen zij onder hetzelfde begrip van ongeloof, dat wij in Hoofdstuk 6 vonden bij degenen, die wel aan de ene kant erkenden: "Deze is waarlijk de Profeet, die in de wereld komen zou" maar aan de andere kant ook beproefden Jezus te vangen en tot koning uit te roepen. Het is hetzelfde ongeloof, dat reeds in Hoofdst. 2: 23 vv. de velen kentekende, aan wie de Heere Zich niet kon toevertrouwen, hoewel zij geneigd waren om Hem om de tekenen, die Hij deed, voor de Messias te houden. Wij mogen echter dit begrip niet nog meer uitbreiden, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg doet; dat ook degenen, die reeds tot de twaalf behoorden, onder de sprekers geweest zouden kunnen zijn. Want in naam van de twaalven (afgezien van Judas de verrader) heeft Petrus de belijdenis in Hoofdst. 6: 68 vv. en later die in MATTHEUS. 16: 16 gedaan en de Heere heeft ze daarop als Zijn afgesloten gemeente geconstitueerd. Men doet hun dus onrecht als men het zwakke of klein geloof, dat hen nog aankleeft, als ongeloof voorstelt en hen ook plaatst onder het vonnis in vs. 7 : de wereld kan u niet haten (vgl. Hoofdstuk 15: 19). Omdat nu van de in MATTHEUS. 13: 55 genoemde broers van Jezus drie (Jakobus, Simon en Judas) tot de apostelen behoorden, zoals wij bij MATTHEUS. 10: 4 onder No. 9-11 hebben aangewezen, zo zou voor onze plaats alleen Jozes overblijven, maar van deze kan moeilijk worden gezegd: "Ook Zijn broers geloofden niet in Hem. " Zo zien wij ons dan verwezen naar de zwagers, of de mannen van de in MATTHEUS. 13: 56 genoemde zusters van Jezus, tot wier kring reeds de hofmeester op de bruiloft te Kana behoord schijnt te hebben 2: 10). Dat deze zeer goed onder de uitdrukking "broers" kunnen worden begrepen, daarvoor pleit de uitgestrekte betekenis van dat woord (Gen. 31: 23 vv.). De uitgestrekte zin geeft ook een recht om de uitdrukking nu eens van deze, dan weer van die personen op te vatten, zodat, terwijl in MATTHEUS. 13: 5 de broers van Jezus diens neven waren (?) ze hier Zijn zwagers zijn, evenals ook de uitdrukking "discipelen" naar de samenhang moet worden opgevat en nu eens de discipelen in engeren zin of de twaalf apostelen bedoelt, dan weer de aanhangers en navolgers van Jezus in het algemeen (MATTHEUS. 8: 21. Luk. 9: 59). Evenals

nu bij Johannes in Hoofdstuk 19: 25 het woord zuster, een aangehuwde zuster betekent, zo ligt het voor de hand om op onze plaats onder "broers" "zwagers" te verstaan; anders is het met de plaats in Hoofdstuk 2: 12.

6. Jezus dan wees hen niet met een kort woord af, maar verklaarde met vriendelijke neerbuiging de zaak, die hen had bezig gehouden. Hij zei tot hen: Mijn tijd, om dat te doen, waartoe u Mij dringt, namelijk om Mij voor de wereld te openbaren en tot dat einde naar Judea te gaan, zal zeker nog eens komen (Hoofdstuk 12: 12 vv.), maar is nog niet hier. Ik moet de tijd, die de Vader hiervoor bepaald heeft, nauwkeurig in acht nemen (Hoofdstuk 5: 19 v. 2: 4); maar uw tijd, omdat u zich bij uw besluiten en voornemens door eigen goedvinden en uitwendige omstandigheden laat leiden, is altijd bereid. U kunt dadelijk voortgaan tot volvoering van hetgeen u goeddunkt als slechts de tijd u gepast voorkomt,

7. De wereld kan jullie niet haten, want jullie zijn nog van de wereld en dan is het woord van toepassing: de wereld heeft het hare lief (Hoofdstuk 15: 18. 1 Joh. 5: 4); maar Mij, die niet van de wereld ben, haat zij, omdat Ik van haar getuig dat haar werken boos zijn (Hoofdstuk 3: 19).

8. Gaan jullie volgens jullie plicht (Deut. 16: 16) op tot dit feest, dat door u alleen als een van de drie heilige feesten van Israël kan beschouwd worden. Ik ga nog niet op tot dit feest; want Mijn tijd om Mij voor de wereld te openbaren (vs. 4) en door lijden Mijn heerlijkheid in te gaan (Luk. 24: 26), is nog niet vervuld, maar zal pas op het volgende paasfeest zijn (Hoofdstuk . 13: 1).

9. En toen Hij deze dingen tot hen gezegd had bleef Hij in Galilea, om van daar niet eerder te gaan, voordat de Vader Hem toonde, dat het uur nu daar was en waarheen Hij nu Zijn voet moest wenden.

10. Maar toen Zijn broers van Kapérnaüm naar Nazareth waren terug gekeerd, zich daar eerst aan een feestkaravaan hadden aangesloten en vervolgens opgegaan waren, toen ging Hij ook zelf op tot het feest. Hij had van Zijn Vader de aanwijzing ontvangen dat de tijd, waarop Hij zou worden weggenomen, wat het begin aangaat, gekomen was en Hij dus nu Zijn aangezicht moest wenden om naar Jeruzalem te gaan (Luk. 9: 51). Hij ging echter niet openlijk, zoals Zijn broers hadden gewild, maar als in het verborgen, als iemand, die alle opzien wil vermijden, om vervolgens opeens en onverwacht uit Zijn verborgenheid op te treden als een profeet, die God gezonden heeft (vs. 14; vgl. 1 Kon. 17: 1).

Porphyrius, een zeer geacht Nieuw-platonisch wijsgeer uit Tyrus, een leerling van Plotinus (geb. 233 en gest. te Rome in het jaar 304 na Christus) haatte het Christendom en probeerde te bewijzen, dat het een geheel onbetrouwbare godsdienst was, vooral Paulus als in tegenspraak met Petrus voor te stellen. Deze heeft van onze plaats gebruik gemaakt om de Heere van onbetrouwbaarheid of ten minste van onbestendigheid te beschuldigen. Hij toch zei tot Zijn broers: "Ik wil niet opgaan tot het feest" (het woord "nog" staat in de beste handschriften niet en is blijkbaar correctuur), terwijl Hij snel daarop werkelijk opging, hoewel "als in het verborgen. " Om hem die grond tot zo’n verwijt te ontnemen, heeft men later het "niet" in een

"nog niet" veranderd, maar daarmee alleen was de gehele zaak bedorven. Want dat kon en wilde Jezus nooit zeggen: "Ik ga nu nog niet op, maar na twee of drie dagen zal Ik gaan. " Ook kunnen al die verklaringen niet bevredigen, waarbij men of op het woord "feest" of op het "opgaan" de nadruk legt, om dit te verkrijgen dat de Heere slechts een opgaan in de Zin en voor het doel van Zijn broers, een deelnemen aan de feesttochten en de feestviering weigert, maar niet het komen naar Jeruzalem. Integendeel stond voor Jezus, als de broers met Hem spraken, van Zijn kant vast dat Hij niet naar het loofhuttenfeest moest gaan, maar eerst Pasen de voor Hem bestemde tijd was, om Zich weer te Jeruzalem te vertonen. Het gaan daarheen was voor Hem een gaan tot lijden en sterven en dat zijn eerst op het paasfeest worden vervuld; over de tussentijd had de Vader Hem nog niets geopenbaard. Wij hebben dus hier eveneens een beperkt weten van de Mensenzoon, zoals Hij dat in Mark. 13: 32 zelf van zich betuigt Zijn woord: "Ik wil niet opgaan tot dit feest, want Mijn tijd is nog niet vervuld" is ernstig gemeend en Zijn tijdelijk blijven in Galilea van die aard, dat Hij de Vader in de hemel voor het halfjaar tot aan Pasen vrij over Zich laat beschikken. Wanneer Hij nu spoedig daarop Zich uit Galilea verwijdert (MATTHEUS. 19: 1) en Zijn aangezicht straks keert, om naar Jeruzalem te gaan (Luk. 9: 51), dan heeft niet Hij zelf Zijn besluit veranderd, zoals Porphyrius dat voorstelt, maar de Vader in de hemel heeft intussen Hem, die steeds Zijn stappen van boven liet besturen, op het beslissend ogenblik getoond wat Hij doen moest en Hij is alleen de wil van de Vader gevolgd. Ook bij ons heeft het plaats, dat wij wel in het algemeen Gods wil over ons kennen, maar over bijzondere punten is ons voor een tijd nog het juiste inzicht verborgen. Pas op het beslissend tijdstip komt de goddelijke opheldering of besturing van omstandigheden over iets, dat wij vroeger nog niet konden bedenken en zo wordt een verandering van ons oorspronkelijk plan noodzakelijk. Het zou zedelijk verkeerd zijn als wij wilden aannemen dat onze plicht van standvastigheid volstrekt eiste, dat wij bij het oorspronkelijk plan bleven, dat het met het betrouwbare van ons karakter niet overeenkwam van een eenmaal opgevat plan of een gegeven woord af te wijken. Wij zouden met de alwijze en alwetende God gelijk moeten staan als wij in staat zouden zijn dadelijk een voornemen of plan op te vatten, dat onder alle omstandigheden het juiste en beste was en nooit hoefde teruggenomen te worden; het vasthouden aan hetgeen wij later als verkeerd leren kennen, of als strijdend met de goddelijke wil, zou zeker zonde zijn. Evenals er een abstracte rechtvaardigheid is, die, als men haar wetten volgt, juist het tegendeel wordt, zo is er ook een abstracte consequentie, die tot louter onverstand kan worden en tot het plegen van de zwaarste misdaden kan leiden, zoals het voorbeeld van Saul in 1 Sam. 14: 25-26 en van Herodes in Mark. 6: 26 vv. toont. "De standvastigheid van een Christen is even ver verwijderd van eigenzinnigheid als van wankelmoedigheid. Van de eerste, omdat de Christen zijn besluiten, die hij met het oog op de aanwezige omstandigheden nam, onder veranderde omstandigheden uit Christelijke wijsheid eveneens verandert (2 Kor. 1: 15. v. 23; 2: 1) en omdat hij door beter inzien van wat goed en nuttig is, ook bereid is het voornemen op te geven, dat rustte op verkeerd of gebrekkig inzien van het laatste, omdat de verandering van zijn bedoelingen, neigingen en besluiten niet op verstandeloze, onzedelijke luimen of op mensenvrees of liefde tot de wereld rust, maar op verstandelijke en zedelijken grond. Op een standvastig mens kan men zich verlaten, want datgene, waarin hij zijn bedoelingen en besluiten kan veranderen, valt niet in het gebied van datgene, waarop een ander een zedelijk recht, waartoe hij dus een zedelijke verplichting zou hebben. " Zo hadden de broers van de Heere, omdat Hij tot hen gezegd had: "Ik ga niet op naar het feest" slechts een zedelijk recht

daarop, dat Hij Zich nog niet voor de wereld openbaarde en een beslissing tot oprichting van het Messiaanse rijk teweeg bracht, maar wees tevens daarop, dat Hij in geen geval opging, en onder alle omstandigheden in Galilea bleef. De verplichting volgens dat recht heeft Jezus van Zijn kant getrouw gehouden, tot hun bedoelingen is Hij niet opgegaan. Dat Hij later toch nog naar Jeruzalem is gekomen, lag niet, zoals wij boven hebben gezien, in de oorspronkelijke bedoeling van de Heiland, maar was een leiding van de Vader, die Hem pas duidelijk is geworden nadat de broers reeds van Hem waren gegaan. Vatten wij de zaak zo op, de staat Zijn antwoord aan de broers geheel in het licht van het woord: "in Zijn mond is geen bedrog geweest" (Jes. 53: 9. 1 Petrus . 2: 22). De Zoon van God, die in alle dingen, waarin Hij voor ons een voorbeeld moest worden, gelijk aan een ander mens geworden is, is niet op een wijze door het leven gegaan, dat Hij in moeilijke toestanden van Gods verlichting en leiding, nooit nodig had de mededeling van de Vader op het gebed, maar in het volle bezit van de goddelijke wijsheid en alwetendheid altijd reeds vanzelf zou hebben geweten wat Hij moest doen. Zo’n mening wijst Hij beslist af door Zijn woord in Hoofdstuk 5: 19 en is ook niet te rijmen met de stelling dat Hij, hoewel Hij Gods Zoon was, toch in hetgeen Hij heeft geleden, gehoorzaamheid heeft geleerd (Hebr. 5: 8) en maakt Zijn bidden in de nacht, dat aan een werk van de dag van grote betekenis voorafging, zoals vooral de evangelist Lukas ons dat vertelt, tot enkel schijn. Verplaatsen wij ons in de toestand waarin Jezus Zich bevond toen de eis van Zijn broers tot Hem kwam, zo kwam het: "vertrek van hier" bij Hem overeen met de erkenning, dat de tijd nabij was om Galilea te verlaten. Had Hij toch reeds zelf uit het openbaar werken voor het volk Zich in de stilte van de arbeid aan Zijn discipelen moeten terugtrekken, Galilea was Hem door de verkeerde invloed van Zijn tegenstanders en door de geestelijke stompzinnigheid van de grote menigte tot een onrein Egypte geworden, waar Hij niet langer kon blijven. Van de uitgang, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem, hadden ook Mozes en Elia op de berg der verheerlijking tot Hem gesproken (Luk. 9: 31). Alzo was hetgeen de broers verder verlangden: "Ga heen in Judea, opdat Uw discipelen Uw werken mogen zien, die Gij doet" zo Hij er naar had gehoord, niets anders geweest dan een bespoedigen van Zijn uitgang te Jeruzalem, die naar de raad van de Vader pas vervuld zou worden op het aanstaande feest, op pasen. Daarom kon Hij van het standpunt van dit menselijk bewustzijn van de broers geen antwoord geven, dan hetgeen Hij hen in vs. geeft. Hij spreekt open en zonder terughouding die gedachten uit, die Hemzelf voor de geest staan en bevatten niet in het minst een reservatio mentalis, of een verborgen gehouden gedachte van die aard, zoals de uitleggers nu zo en dan weer anders Hem proberen toe te dichten. Zonder twijfel had de Heere het plan om na het loofhuttenfeest Zijn arbeidsveld voor de tijd tot aan het naastbij zijnde pascha naar het land aan de andere kant van de Jordaan te verplaatsen, zoals Hij volgens MATTHEUS. 19: 1-20; 17 Mark. 10: 1-31 en Luk. 9: 57, 18: 30 dat later ook werkelijk heeft gedaan. De drie eerste Evangelisten, die deze werkzaamheid in Perea uitsluitend beschouwen, stellen ons de verwezenlijking van Jezus’ eigen besluit, als wij ons zo mogen uitdrukken, voor. Maar - en dit is het, waarmee Johannes aanvullende optreedt - voordat het tot zo’n verwezenlijking zou komen, had Zijn hemelse Vader de Heere Jezus nog een ander buitengewoon werk toegedacht, namelijk het in Hoofdstuk 5 ontstane conflict met de oversten te Jeruzalem in zo’n mate te verscherpen, dat de gedachten van moord, die reeds in de harten waren opgekomen en die geenszins waren uitgestorven, maar voor het ogenblik slechts geslapen hadden en weer waren opgewekt en aangewakkerd (Luk. 5: 17. MATTHEUS. 15: 1) of in hun duivelse aard erkend en door het geloof in Israël’s enigen

Helper en Zaligmaker werden overwonnen, of zich nog meer bepaald ontwikkelden en tot werkelijke daad zouden worden. Daarbij toch laat God het met niemand blijven, dat hij met boze gedachten en satanische aanslagen speelt, ze naar welgevallen opvat en naar welgevallen weer terzijde stelt, maar Hij drijft er hem toe, dat hij of bekeerd wordt of in Zijn verderf rent

24. 1). Het gehele volk zou met zijn oversten staan of vallen, zoals dat eveneens een van de goddelijke raadsbesluiten in Zijn regeren van de wereld is, dat de toestand van het hart en de bestraffing ervan bij regenten en onderdanen elkaar de hand moeten reiken (vgl. bij 2 Kon.

21. 9). Wat hetgeen Jezus volgens Hoofdstuk 7: 14-10: 40 op het loofhuttenfeest en het feest van de tempelvernieuwing te Jeruzalem en in Judea spreekt en doet, voor de geschiedenis van Zijn lijden en sterven betekent, wordt door de uitleggers voldoende aangewezen. Hengstenberg bijvoorbeeld zegt: "alles in deze afdeling dient ter voorbereiding van Jezus' kruisdood. De taal van de Joden is voortdurend toenemend en Jezus wekt die steeds meer als opzettelijk op door het onafgebroken op de voorgrond stellen van de hoogheid van Zijn persoons, die voor de Joden zo aanstotelijk is. " Als dit zo is, dan moeten wij komen tot het natuurlijke gevolg, dat de Heere zo niet gesproken en gehandeld heeft uit eigen om zo te zeggen menselijken drang, maar dat Hij hier Zich onderwerpt aan een last, die Hem door een bijzondere openbaring van de Vader ten deel is geworden. Zijn opgaan naar Jeruzalem tot het loofhuttenfeest, waarvan Hij de gevolgen duidelijk zag in tegenoverstelling van hetgeen de broers zich daarvan beloofden, heeft zo min in Zijn eigen "Ik wil" zijn grond, dat het integendeel wat Hemzelf aangaat bij Hem is: "Ik wil niet. " Hij is echter ook hier gehoorzaam geworden; Hij heeft Zich voor de wil van de Vader, die anders luidde, gebogen en een van Zijn zwaarste werken met dit opgaan op Zich genomen, gelijk aan dat, toen Hij Judas Iskariot onder het getal van de twaalf mee opnam Uit (10: 2 onder No. 12). Wij stellen ons de zaak zo voor: Nog aan de avond van dezelfde dag, waarop de broers tot Hem kwamen en na Zijn weigerend antwoord naar Nazareth waren teruggegaan, bracht Hij de nacht door met de Vader, in het gebed. Zijn verder werk, omdat Hij Galilea wilde verlaten, lag Hem op het hart en wel dacht Hij naar Perea te gaan. Maar daar ontvangt Hij de openbaring van de Vader: "niet naar Perea maar eerst naar Jeruzalem, reeds nu gedurende de nabijzijnde feestdag!" Als de Vader Hem daarmee in een toestand heeft gebracht, waarin het al de schijn heeft, als was Hij Zijn eigen, de broers bekend gemaakt voornemen ontrouw geworden, dan is dat ook, zoals alles in Zijn leven, ons ten goede geschied. De bovenvermelde wijze van abstracte gerechtigheid en consequentie heeft voor ons mensen zo'n verblindend schijnsel, dat menig gemoed geheel op haar verliefd en haar tot een godin maakt, waaraan hij alles ten offer brengt, ook het eigen betere weten. Des te meer was het nodig en heilzaam voor ons, dat de Beginner en Voleinder van het geloof eveneens in zo'n toestand Zich bevond, dat Hij de uitwendige schijn van consequentie en standvastigheid ten offer moest brengen om de Vader gehoorzaam te worden. Op welken weg en onder welke omstandigheden de Heere het opgaan tot het feest volbracht, blijkt uit $harmon$ 70-74 van de Evangeliënharmonie. Hij ging werkelijk, zoals de evangelist opmerkt, niet in het openbaar, maar als in het verborgen, hetgeen ons vooral ook bij het onderscheid tussen het gebeurde in Luk. 10: 38-11: 13 en vervolgens in zeer zichtbaar voor ogen komt.

Ons komt het eenvoudiger en juister voor om het: "Ik ga niet op tot dit feest" met v. d. Palm te verklaren: "Ik ga niet op met de menigte van feestgangers; wanneer Ik daarheen ga, ga Ik later en onvergezeld. "

De Heere ging zo verborgen als dit kon geschieden, Zich niet aansluitend aan de tot het feest opgaande gezelschappen, maar alleen met Zijn discipelen. De Heere hield niet van dat woelige, luidruchtige, pralende en schitterende, waar de wereldse mensen zo bijzonder op gesteld zijn. De Heere beminde de stilte, het verborgene en het eenvoudige. Zelfs de loop van de martelaren had meermalen iets heldhaftigs, hetgeen de loop van de Heere niet had. Trouwens men kan door een vuur draven, maar er stapvoets doorheen te gaan is nog iets anders. Bij de Heere Jezus is alles enig, Zijn loop is als de loop van de Zon aan de hemel, statig en heerlijk.

b. Vs. 11-36. Jezus midden op het feest te Jeruzalem, leert in de tempel en spreekt met de Joden.

11. Op woensdag de twaalfde oktober was het loofhuttenfeest begonnen. In die tijd was de Heer eerst tot nabij Jericho gekomen, om de terugkomst van de zeventig discipelen af te wachten (Luk. 10: 17). De Joden dan vermoedden zo te Jeruzalem niet dat Hij later zou komen en zochten Hem in het feest. Zij verwonderden zich, dat zij Hem niet in de tempel vonden, zoals zij handen verondersteld en zeiden: Waar is Hij?

a)Joh. 11: 56.

De uitdrukking "Joden" geeft hier het gehele volk te kennen met insluiting van de oversten. Men zal, omdat wij het recht niet hebben de laatsten in het bijzonder daaronder te verstaan, ook het woord "Hij" niet in verachtelijke zijn mogen opvatten; het werd integendeel door mensen van verschillende richting met verschillend gevoel gesproken. Het woord staat niet zelden om iets bijzonders te kennen te geven: "de beroemde" Jezus werd van alle kanten als een bijzondere persoonlijkheid aangezien, de gedachten van de verschillende richtingen bewogen zich om Hem.

Zoveel had men toch ingezien, dat het van grote betekenis voor de toekomst van het gehele volk moest zijn, of Hij invloed zou hebben of niet. Met grote spanning wachtte men dat Hij iets nieuws zou doen, om een beslissing te bewerken.

Dat Hij nu niet bij het feest verscheen, legde zich als een ban op de harten en maakte dat zij op het anders zo vrolijke feest niet echt vrolijk werden. Inderdaad is geen feest zonder Christus een feest.

Waar is Hij dan? zo zou men ook vaak bij geruismakende kerkelijke plechtigheden, of bij geleerde opgesierde predikingen vragen: waar is Hij, de hoofdpersoon?

12. a) En er was op deze en de beide volgende dagen veel gemurmel, een half luid, slechts in afgesloten kringen gevoerd spreken van Hem onder de menigte, die uit het gehele land naar de heilige plaats waren samengestroomd. Sommigen zeiden: b) Hij is goed, Hij meent het goed met het volk, zodat dit er slechts geluk en zegen van zou hebben, wanneer het Hem als Zijn Messias erkende; en anderen, die echter het minder deel uitmaken, traden driester en

bepaalder met hun oordeel op en zeiden: Nee, maar Hij verleidt de schare. Hij heeft het verdiend dat onze oversten scherp op Hem acht geven.

a. Joh. 9: 16; 10: 19. b) MATTHEUS. 21: 46. Luk. 7: 16. Joh. 6: 14; 7: 40.

13. Nochtans sprak niemand van degenen, die het eerste gevoelen waren toegedaan, vrijmoedig van Hem, a) om de vrees van de Joden, de oversten, die de openbare mening beheersten en niet lieten doorgaan wat tegen hun wegen en gedachten was.

a. Joh. 9: 22; 12: 42; 19: 38.

De vrees voor de Joden was ook de macht, die de tong van de welgezinden bond, ten bewijze hoe weinig ook bij hen het geloof nog was doorgebroken; het waarachtig geloof drijft de vrees buiten.

Nieuwsgierigheid zonder vrucht, onzeker weten en bij degenen, die Jezus toegenegen waren, vrees, om hun mening of neiging te belijden: dat is het wat Israël karakteriseert en tevens een profetie van Zijn gericht is.

14. Maar toen het nu in het midden van het feest was, op de vierde dag, d. i. op zaterdag 15 oktober, nadat Hij de nacht te voren Zich nogmaals door gebed had gesterkt (Luk. 11: 1), ging Jezus op in de tempel en leerde, omdat het juist feest-sabbat was, over een afdeling van deHeilige Schrift.

Uit de aard van deze dag, die een Zaterdag was, wordt het duidelijk waarom Jezus juist op deze in de tempel gaat en leervoordrachten uit de Schrift houdt, waarom Hij over Sabbatsschennis, waarvan Hij vroeger beschuldigd werd, spreekt (vs. 19 vv.).

Toen Hij hen leerde schijnt Hij niet van Zichzelf begonnen te Zijn, omdat de Joden daarvan later niets zeggen (vgl. vs. 15); zonder twijfel had Zijn leren betrekking op ontwikkeling van de inhoud van de Schrift vooral van het profetische woord (Luk. 4: 16 vv. ; 24: 27).

De Joden, die misschien al maatregelen genomen hadden om Hem op de karavanenweg te vangen, voelen zich door die mislukking diep teleurgesteld, maar des te meer verbaasd toen Hij daar te midden van het feest onverwacht verscheen. Geen vrees weerhield Hem, wijze bedachtzaamheid had het ogenblik van vertrek bepaald; zondaarsliefde dreef Hem uit, om daar onder die duizenden van Israël een goed zaad te zaaien en zodoende te Jeruzalem een schifting teweeg te brengen.

15. En de Joden, de Farizeeën en Schriftgeleerden, die Zijn voordracht mee hadden aangehoord en een diepe indruk hadden ontvangen van Zijn diep inzien in het goddelijk woord (Luk. 2: 47; 4: 32. Mark. 1: 22. MATTHEUS. 7: 28 v.), verwonderden zich en zeiden onder elkaar: Hoe weet deze de Schriften, dat Hij ze op zo juiste wijze weet uit te leggen, omdat Hij ze niet in een van onze leerscholen 2: 45") geleerd heeft (Mark. 6: 2 v. Hand. 4: 13)?

Dat Hij niet door hun scholen was gegaan wisten de Schriftgeleerden (niemand van hen had Hem onder de menigte van zijn kwekelingen gezien) en merkten zij ook uit Zijn leerwijze op en toch moesten zij Hem voor een Schriftgeleerde erkennen. In plaats dat deze erkentenis, aan hun geweten ontperst, hen nu zou leiden tot de erkenning van Jezus' geest en persoon, dient zij hun slechts daartoe, om zich pas echt deze ongerechtigde te verzetten. Het verdere van de geschiedenis, waartoe wij spoedig komen, is de allengs voortgaande verstokking van de Joden tegen de waarheid, die zich aan hun weten en geweten openbaart en bovendien ook het oordeel van de verharding; dit zal ons ook verklaren waarom de Heere hen later kinderen van de duivel kan noemen.

Het woord van de Joden is van gewicht tegen oude en nieuwe pogingen om Jezus' wijsheid af te leiden van de school van menselijke vorming.

16. Jezus wilde nu een gevolgtrekking voorkomen, die zij reeds op het punt waren te maken, dat Hij namelijk geen leerling was van hun gild, maar slechts van Zichzelf, uit eigen vinding en op eigen macht sprak en daarom een aanmatigend mens was, die geen opmerking verdiende, maar binnen zijn eigen grenzen moest worden teruggewezen. Hij antwoordde hun op hun overleggingen en zei: a) Mijn leer, hoewel de Mijne, omdat Ik ze voordraag en door haar Mij van andere leraars onderscheid, is de Mijne niet, wat de oorsprong aangaat, zodat zij een vrucht zou zijn van Mijn menselijk denken, maar zij is de leer van degene die Mij gezonden heeft. De Vader heeft Zijn woorden in Mijn mond gegeven en daarin gedaan, wat Hij ten opzichte van de in Deut. 18: 15 vv. beloofde profeet heefttoegezegd.

a. Joh 3: 11; 8: 28; 12: 49; 14: 10, 24.

De Heere wil met dit woord niet alleen zeggen, dat Zijn woord geen uitvinding is van eigen wijsheid, geen verdichting van zuiver menselijke gedachten, maar Hem door God geopenbaard; want dat is ook waar van het woord van de profeten en apostelen en ieder vroom prediker kan dat in zekere zin van Zijn leer zeggen. De Heere wil zeggen, dat Zijn woord gesproken is uit de innigste eenheid met de Vader, uit de diepte van de eeuwige waarheid, die God zelf is, zodat het in de meest eigenlijke zin Gods woord is. En wie dat van Zijn woord kan zeggen, moet in een betrekking tot God staan als geen ander mens; Hij moet de waarheid en het leven zelf zijn.

Nadere verklaring over het geheim van Zijn persoon, van Zijn oorsprong enz. , heeft Hij op deze dag niet gegeven; Hij zegt nu niet eens: Mijn Vader, maar altijd alleen: "die Mij gezonden heeft. "

Jezus doelt in vs. 15 stellig op Zijn aanschouwing van de geestelijke dingen, eer Hij in de wereld kwam (Joh. 3: 11); maar het is ook ontegenzeglijk, dat Hij Zich een bestendige en innerlijke mededeling van Gods gedachte toekende (Joh. 5: 30, 37). Maar buiten Hem waren er ook harten, in wie de Vader sprak. "Is er niet geschreven in uw wet, zo vroeg Hij eens aan de Joden (Joh. 6: 45), dat allen van God geleerd zullen zijn? Welnu, een ieder, die de stem van de Vader hoorde, zou tot Hem komen, het waren de hongerigen en dorstigen naar de gerechtigheid, de zielen, die Gods wil wilden doen, zoals die wil aan Israël in de profetie

geopenbaard was (Joh. 5: 39-47. Luk. 16: 31). Elke zo gestemde ziel zou zich over de oorsprong van Zijn leer uitspreken. De Joden konden en mochten zich daarover niet uitlaten, want zij wilden de begeerten van de duivel, hun vader, doen. En wat Zijn geestverwanten zouden bekennen, heeft geen opzettelijke aanduiding nodig: de wijsheid zal gerechtvaardigd worden van al haar kinderen (Luk. 7: 35). De goddelijke oorsprong van Jezus' leer kan dus alleen door Gods leerlingen erkend worden. De tegenstander te bewijzen dat Hij doet wat Hij van Zijn Vader gehoord heeft (Joh. 8: 38) en dat die tegenstander verkeerd oordeelt over de Godsgezant, is vergeefse moeite, hij behoort tot een heel andere wereld. Ten behoeve van de leerlingen van God geeft Jezus echter een maatstaf ter beoordeling van de juistheid van Zijn bewering. "Die van Zichzelf spreekt, zoekt Zijn eigene eer, maar die de eer zoekt van degene die Hem gezonden heeft, die is waarachtig en geen ongerechtigheid is in Hem. Men zou kunnen zeggen dat Jezus hier een zielkundige stelling uitspreekt, ontleend aan de ware wijsbegeerte van de zedelijkheid. Waaraan is de mens te onderkennen, die van zichzelf spreekt, bij zijn spreken van Zijn eigen gedachten en gevoelens, van zijn eigen menselijk, zondig ik uitgaat? Hieraan, antwoordt Jezus, of hij zijn eigene eer zoekt, toejuiching bij de mensen, aards voordeel, wereldse roem. Maar zoekt een dienaar de eer van zijn meesters, een knecht de eer van zijn heren, een boodschapper de eer van die hem de boodschap opgaf, een gezant de eer van zijn konings, dan is hij waarachtig, getrouw aan zijn roeping, gehoorzaam aan de ontvangen bevelen, rechtvaardig in zijn roeping en er is geen onrechtvaardigheid en afwijking van de weg van zijn roeping in hem. In zijn hoedanigheid van gezant moet hij naar dezen regel beoordeeld worden. Het is duidelijk dat Jezus deze algemene stelling in bijzonder opzicht tot Zichzelf uitsprak. Het was dus de grote vraag of Hij Zijn eigen eer zocht; zo nee dan was Hij waar, geheel in overeenstemming met Zijn gezantsplichten, waarom zou Hij deze schenden? Dan was Hij geloofwaardig, waartoe zou Hij de inhoud van Zijn lastbrief andere voorstellen dan hij was? Dan was Hij eerwaardig, want Hij week niet af van Zijn zedelijk ideaal, er was geen ongerechtigheid in Hem. Zo is Hij overtuigd van Zijn eigen zondeloosheid. Maar Zijn begrip daarvan is niet ontleend aan de publieke opinie, aan de zedenleer van zijn tijds, of aan het geweten van de mensheid; Hij heeft het ontleend aan Zijn roeping; het volbrengen van de roeping van God is voor Hem tevens het volbrengen van de wet van God, die van de heiligheid; Zijn toegewijdheid, Zijn overgave aan God kan niet gevonden worden, zolang men Zijn levenstaak niet gevat heeft; Jezus moet met Zichzelf gemeten worden. Maar daaruit vloeit dan ook voort dat Hij woorden spreken en daden verrichten kon, die Hij ter vervulling van Zijn bestemming spreken of doen moest, dus ter betrachting van Zijn levenswet en ter vermijding van enige afwijking, maar die anderen niet mogen spreken of doen zonder zich schuldig te maken aan onwaarheid en ongerechtigheid. Als Jezus dus de eer van Zijn Vaders gezocht heeft, is Hij zondeloos te achten naar Zijn eigen woord; en wie van ons zou durven beweren dat Hij Zichzelf en anderen misleidde, toen Hij in de laatste nacht van Zijn levens voor het aangezicht van de heilige en rechtvaardige Vader betuigde "Ik heb U verheerlijkt op de aarde, Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij te doen heeft gegeven?"

17. Dat het werkelijk is, zoals Ik hiermee van Mijzelf getuig, zou u snel aan uw eigen hart kunnen ervaren, als het u maar ernstig om een juiste, vaste overtuiging te doen was. Als iemand onder Mijn broeders naar God wil horen en dienswil doen, voor zoveel hij daarvan reeds heeft leren kennen, die zal, hoe oprechter het gemeend is, des te dieper en grondiger in

die waarnemingen, die hij maakt, van deze leer bekennen of zij uit God is, een directe van Hem ontvangen gave, dan of Ik van Mijzelf, naar menselijk weten en denken spreek; het eerste zal hem tot een levendig bewustzijn worden (Hoofdstuk 6: 63 en 68).

De "wil van God" bedoelt hier niet het eerst door Jezus geopenbaarde raadsbesluit voor het geloof (Hoofdstuk 6: 40), een beproeven van te geloven is een onding, evenals men ook niet op de proef bidden kan, of het werkelijk zal helpen, of bij wijze van proefneming Jezus kan navolgen, of Hij zich als de Leidsman openbaart. Maar wel beroept de Heere Zich bij aansluiting aan een vroegere grondstelling, op ieder oprechte tot geloof en erkentenis, dat Zijn leer van God is en vervolgens nog veel verder komen zal en moet. Niemand is zo onwetend in de godsdienst, dat hij niet iets van de waarheid zou weten en niemand wordt zozeer door godsdiensttwijfel verontrust, dat hij niet iets als Gods geopenbaarde wil zou erkennen. Nu zegt Christus: als iemand Diens wil doen wil, zoals hij die al heeft leren kennen, die zal gewaarworden enz. Deze wil van God is geopenbaard in wet, profeten en in eigen geweten - voor Israël in de wet en in de daarop rustende boet- en geloofsprediking van de profeten; maar er is ook bij alle heidenen een bewustzijn van God, dat in het praktisch geweten zijn onvernietigbare kern behoudt (Rom. 1: 32). En juist dit is genoeg! De Heere zegt niet: Indien iemand doet; van het doen zelf is eerst nog geen spraak, maar alleen van willen: "zo iemand wil Diens wil doen.

Dat iemand de wil van God wil doen, dat zijn willen en begeren aan de goddelijke wil gelijkvormig is, al is het dat ook in het volbrengen veel zwakheid is, reinheid en oprechtheid van hart, dat lust heeft in Gods wil en wegen, deze eist de Heere als voorwaarde en daarmee zegt Hij niets anders dan in Hoofdst. 3: 21; 8: 47 De zin en wil, geopend voor de goddelijke toespraak maakt het oor van de geest bovendien vatbaar en geopend, zodat hij met zekerheid erkent wat uit God is en aan de samenstemming daarvan met de getuigenis van God in Zijn eigen opgewekt en gereinigd geweten. Dit moet vooral gelden tegenover de betuiging van Jezus, dat zij zich aan het geweten zal voordoen in haar zedelijke reinheid en verhevenheid, waar de mens zich niet moedwillig verhardt en dan zal de toestemming van de erkennende geest snel volgen. Ongeloof en twijfel daarentegen komen voort uit de tegenspraak van het eigen ongebroken hart tegen de waarheid van God.

Op de vraag: is Jezus' leer uit God? zal menigeen "nee" zeggen, omdat zij bij alle overige geleerdheid en verstand toch eigenlijk niets er van weten en zij daarom ook volstrekt geen gedachte ervan hebben, wat een verantwoordelijkheid zij daardoor tegenover de Heere en de geringste van Zijn dienaren op zich nemen. Er zullen er toch altijd wel zijn, van wie het woord van de Heiland waar is: "Zij weten niet wat zij doen". Wanneer echter dit "nee" zo hartstochtelijk en vijandig klinkt als hier in de tekst wanneer men het door lastering van de Heere, of van het Evangelie probeert te rechtvaardigen, geloof dan maar zeker dat in die mening zich niet de mening openbaart van een lichtvaardig onverstand, maar men met dat "nee" een kwaad geweten tot rust zoekt te brengen. Niet tevergeefs zegt de Heiland: "Die kwaad doet haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft worden. " Tussen zulke mensen en de Heere is niet slechts een verschil van mening, er is een grote kloof geopend. Men heeft zich reeds de vraag voorgelegd: "Wat wordt er van mij, als Zijn woord waarheid is?" Hoe moet de wereld mij aanzien, als Zijn woord het oordeel over mij zal

uitspreken? Welke toekomst, wat voor lot moet ik mij voorstellen, als het volgens Zijn bedreigingen gaat? Tot wat een verootmoediging, tot wat een belijdenis, tot wat een veroordeling van al mijn streven tot hiertoe zou ik moeten besluiten, als ik nog enig deel aan Zijn beloften wilde hebben?" En men is tot het besluit gekomen: "daartoe zal het nooit komen. " Menigeen denkt, dat te willen geloven, zo'n zware zaak is, want men kan geen meester worden van zijn twijfel; maar waarlijk niet te willen geloven is nog veel moeilijker; want de inwendige stem, die de vijand van de waarheid nu eens zachter, dan eens harder toeroept: "Maar het kon toch waar zijn en als het waar was hoe dan?" laat zich nog veel minder onderdrukken. Hoe scherp en vijandig ook het "nee" is, dat hij zich afdwingt, het "ja" dat het geweten ondanks zijn wil gedurig spreekt, laat zich toch nooit geheel verdoven.

18. Maar daarvoor, dat het laatste niet het geval is, heeft u al een feitelijke getuigenis, die van uw willen niet eerst afhankelijk is. Die van zichzelf spreekt, probeert met hetgeen hij voordraagt zijn eigen eer bij degenen, die hemhoren en hoedt zich daarom ernstig om hen tegen zich verstoord te maken; hij predikt hen naar dat zij het wensen (2 Tim. 4: 3). Maar die de eer zoekt van degene, die hem gezonden heeft, die is waarachtig. Omdat Hij weet dat hij in de dienst van de God van de waarheid staat, legt hij zich toe op de strengste waarachtigheid (1Thess. 2: 3 vv.) en geen ongerechtigheid is in Hem van die aard, dat hij het recht zou buigen om mensen te behagen (Gal. 1: 10). Daarom moest u, die Gods wil niet wil doen en uzelf daardoor de weg afsluit om de goddelijke, zaligmakende kracht van Mijn leer aan eigen hart te ervaren, ten minste door uw haat tegen Mij zelf verklaren, vanwaar die leer is, die u in verwonderingbrengt; u zou Mij niet haten, als niet de goddelijke oordelende kracht van Mijn leren en handelen u trof (vs. 7).

Dat de Joden het in vs. 17 gezegde praktisch zouden toepassen, kon Jezus nauwelijks hopen. Daarom voegt Hij bij de positieve weg van erkentenis nog een negatief kenteken, dat ook voor het zwakste oog duidelijk was. Die alleen zijn subjectieve meningen op de markt wil brengen, die is het niet om de waarheid te doen, maar om zijn eigen eer. Een van zichzelf spreken is alleen mogelijk bij een gezindheid, die eigen eer of voordeel zoekt. Die daarentegen door Zijn gehele werkzaamheid en door het gevolg daarvan feitelijk toont, dat het hem niet om het Zijne te doen is, die voor Zijn werken niets oogst dan haat en smaad en toch zonder wankelen voortgaat op de wil, het recht en de eer van de Vader te wijzen, die bewijst daardoor dat Hij waarachtig is, dat Hij de waarheid tot inhoud van Zijn wezen en van Zijn leer en dat Hij geen onreinheid in Zich heeft.

19. Het bewijs dat u, zoals Ik u in het aangezicht moet betuigen, de wil van God niet wilt doen, kan Ik u uit een bepaald feit leveren. a) Heeft Mozes, op wie u als uw hoogste autoriteit roemt (Hoofdstuk 5: 45; 9: 28 v.), u niet de wet gegeven (Deut. 33: 4. Ps. 103: 7)? Verklaart u nu niet zelf deze wet voor de u geopenbaarde wil van God, die streng moet worden gehouden (Rom. 2: 17 vv.)? En evenwel, niemand van u doet de wet. U luistert niet naar het bevel, door hem over de beloofde profeet in Deut. 18: 15 vv. uitgesproken: Naar Hem zult u horen. U meent integendeel dat u zich alles tegen deze profeet mag veroorloven, zelfs wat ten opzichte van ieder ander mens zware zonde zou zijn (Ex. 23: 7. Hand. 7: 53). Waarom zoekt u Mij, opdat Ik openlijk uitspreken wat in uw harten omgaat, te doden? (vs. 25; 5: 16en 18).

a. Ex. 20: 1; 24: 3. MATTHEUS. 12: 14. Mark. 3: 6. Joh. 5: 18; 10: 39; 11: 53.

Het is een werk van de liefde, als Jezus de Joden hun moordlust openlijk uitspreekt, of zij misschien voor hun eigen gedachten zouden schrikken en zo van Hem zouden aflaten. Maar zij, die deze gedachte koesteren, willen van hun voornemen niet weten en laten daarom in vs. 20 de anderen voor zich spreken, die werkelijk daarvan niet weten.

20. De menigte antwoordde en zei: Gij hebt de (beter een) duivel, een onreine geest, Gij zijt bezeten, dat Gij u aan zo'n argwaan zonder enige grond overgeeft (1 Sam. 16: 14 vv. Joh. 8:
48. 52; 10: 20 v.), wie probeert u te doden? Wij weten er niets van, dat iemand onder ons zo'n voornemen zou koesteren,

Te Jeruzalem was de bedoeling van de oversten geen geheim (vgl. vs. 25); toch is het denkbaar, dat niet de hele menigte van het aanwezige volk van deze plannen onderricht was en daarom kon gevoeglijk uit zijn midden de tegenspraak komen, die wij hier vinden. Want die van de zaak wisten, zwegen en konden het zeer goed zien, dat de overigen de uitgesprokene beschuldiging van de Heere als een misgeboorte van de waanzin behandelden. Dat echter ook deze anderen niets nader aan Jezus stonden, bewijst de ruwe manier van hun tegenspraak.

"Gij hebt een duivel", dat is het refrein van de Joden, als zij zich in hun geweten getroffen gevoelen en zich op geen andere wijze kunnen redden. In Hoofdstuk 10: 20 zeggen zij: "Hij heeft de duivel en is uitzinnig. " Deze plaats toont aan, dat het niet slechts een manier van spreken is, als zij Jezus verklaren met een boze geest bezeten te zijn. Zij willen een verwarde toestand te kennen geven, maar leiden die verbijstering af uit het bezeten zijn door een boze geest.

Een prediker mag niet verwachten, dat hij voor de mensen van de wereld gerechtvaardigd zal worden; de bescheidenste klacht is een nieuwe misdaad voor hun geest.

21. Jezus bemoeide Zich niet verder met hun tegenspraak, die niet bij deze zaak behoorde en slechts ijdele uitvlucht was, maar ging met Zijn woord in vs. 19 verder voort. Hij antwoordde, om Zich te rechtvaardigen over Zijn handelwijze in Hoofdst. 5: 6 vv. waarom zij hem als een doodschuldige sabbatschender vervolgden en zei tot hen: Een werk heb Ik gedaan na de vorige, die Ik bij u te Jeruzalem verrichtte en die u zelf heeft verklaard voor goed en een profeet waardig (Hoofdstuk 2: 23; 10: 32), namelijk dat werk op het feest in Hoofdst. 5: 1 vv. en u verwondert u allen, alsof dat een breken van de sabbat was.

Jezus wil niet zeggen, dat Hij slechts één werk te Jeruzalem had gedaan, maar dat een enkel werk reeds voldoende was, om hen aanstoot te doen nemen; het "U verwondert u allen" is te verklaren volgens Hoofdst. 5: 10 vv. als verwondering over de vermeende sabbatsschennis en dus als ergernis.

De ergernis over dat werk had zich dus toch meer algemeen te Jeruzalem en onder het volk verbreid. Hun ziekelijke toestand werd echter juist daarin openbaar, dat zij allen opzagen en

een ophef maakten bij het ene werk van een man, die zo rijk was aan goddelijke werken. De gewaande verkeerdheid in het ene werk dreigt bij hen alles te verduisteren, wat hen ooit met bewondering had vervuld; maar ook dit gebrek is een misgeboorte van hun waan.

22. Maar hoe is het met het sabbatsgebod? Is het werkelijk, zoals u tegenover Mij voorgeeft het allerhoogste gebod, waaraan alle andere ondergeschikt moeten worden gemaakt, wanneer een conflict plaats heeft. Zie dan: Daarom heeft Mozes, voor wiens sabbatsgebod u zozeer ijvert in zijn verordening Lev. 12: 3, jullie de besnijdenis gegeven, niet dat zij uit Mozes is, maar uit de vaderen; hij toch gaf u in die verordening niet een nieuw gebod, maar bevestigde een gebod, dat al in de dagen van de vaderen was gegeven (Gen. 17: 12) en onderwierp zich daaraan en u besnijdt een mens op de sabbat. Als bij een jongetje de achtste dag na zijn geboorte op een sabbat valt, waarvan Mozes heeft verordend: u zult geen werk doen (Ex. 20: 10), laat u toch zonder enige bedenking die handeling plaats hebben, omdat u wel weet, dat het gebod van de besnijdenis hoger staat dan dat van desabbat en dit voor het andere moet wijken.

23. Als nu in de door uzelf volbrachte handeling een mens de besnijdenis ontvangt op en sabbat, hoewel dat toch zeker het doen van een werk vordert en als dit niet plaats heeft naar iemands gedachte, maar nauwgezet en altijd opdat de wet van Mozes, die de achtste dag vaststelt, zonder de sabbat uit tezonderen, niet gebroken wordt, zoals bij een uitstellen van de handeling zou geschieden, bent u boos op Mij, dat Ik, terwijl de besnijdenis op één lid betrekking heeft, een heel mens, die achtendertigjarige zieke (Hoofdstuk 5: 6 vv.) aan zijn hele lichaam gezond gemaakt heb op de sabbat? Meent u, dat zo’n werk op deze dag had kunnen worden nagelaten en wat Ik daarop verricht heb, een verkeerd werk zou zijn?

Met een voorwaarts wijzen "daarom" (vs. 22) begint Jezus de verwondering, die Zijn genezing op de Sabbat algemeen heeft teweeg gebracht, als ongegrond voor te stellen en wel door de analogie van de besnijdenis, die toch op een sabbat plaats had, krachteloos te maken. In plaats van eenvoudig te zeggen: "Omdat die van de vaderen afkomstig is", drukt Hij de hoofdreden, die voor de bewijsvoering zeer belangrijk is en met een daarom is ingeleid, negatief en positief uit en zegt: "Daarom gaf Mozes u de besnijdenis, niet omdat zij uit Mozes is, maar omdat zij van de vaderen afkomt en zo besnijdt u dan enz. " Deze stelling dient om de besnijdenis, hoewel door Mozes en de Wet van de Joden als goddelijk geboden en zo als rituele instelling gegeven, toch naar de oorsprong niet als een Mozaïsch, maar als een oud-aartsvaderlijk, reeds van Abraham afkomstig instituut voor te stellen; want hierin ligt de grond van het historisch recht daarvoor, dat de wet van de besnijdenis boven de sabbatswet gaat en daarom de sabbatsrust voor de besnijdenis moet wijken. Ook bij de rabbijnen wordt de stelling circumcisio pellit sabbatum (de besnijdenis dringt de sabbat terug) daardoor gewettigd, dat zij overlevering van de vaderen is.

De verwondering van het volk over de genezing op de sabbat rustte op een valse waardering van de sabbat, vgl. MATTHEUS. 12: 5.

De Heere noemt Abraham niet, maar zegt in het algemeen: zij, de besnijdenis, komt van de vaderen, omdat daardoor het onderscheid tussen de patriarchale tijd en die van de wetgeving

scherper op de voorgrond treedt. In de eerste liggen de wortels van Israël; die tijd was de tijd van het verbond van de genade en de belofte. Als uit een hogere ordening is het gebod van de besnijdenis in de wet van Mozes gekomen en deze oorsprong is nog daarin zichtbaar, dat de mindere ordening door die hogere wordt gebroken en dat Mozes zelf die verbreking sanctioneert. Het is dus niet maar een historische mededeling, die de Heere invlecht, dat de besnijdenis niet uit Mozes, maar uit de vaderen is; het laatste is de reden van haar opname in de wet van Mozes en stelt haar onverbrekelijke waarneming vast, ook waar zij met het gebod van de sabbat schijnt te strijden. Het is van belang om dit duidelijk voor de aandacht te houden; want zoals God met Zijn instelling van de besnijdenis niet kan worden beperkt door een wet, die met haar in strijd schijnt te zijn, zo kan ook het werk van de Zoon tot zaligheid daardoor niet beperkt Zijn (Hoofdstuk 5: 17). Nu wordt daar zowel als hier gehandeld over werkzaamheid tot zaligheid; maar terwijl die in de besnijdenis slechts bij wijze van voorbeeld en gedeeltelijk plaats vindt, omvatte de daad van de Heere de gehele mens en herstelde Hij die weer uit een langdurige ziekte.

Om het slot in vs. 23 goed te begrijpen, moeten wij bedenken dat in de beide met elkaar vergeleken handelingen, de besnijdenis en het wonder van de genezing van Jezus, een fysische daad en een geestelijke werking ligt. Bij de eerste bestaat de fysische daad in een gedeeltelijke, plaatselijke reiniging, de geestelijke werking is het intreden in de voorafbeeldende verbondsgemeenschap; bij de tweede is de fysische daad volkomen herstelling van de gezondheid en het geestelijk doel de werkelijke heiliging van de persoon (vgl. Hoofdstuk 5: 14). In beide opzichten is de hogere waarde van de tweede handeling onbetwistbaar.

24. a)Oordeel niet, zoals u bij zo’n mening doet, naar het aanzien, naar de schijn, zoals de zaak u uitwendig in het oog valt, maar oordeel een rechtvaardig oordeel. Luister naar de stem van uw eigen geweten, dat u leert, dat hier een goed, heilzaam werk tot stand gebracht is, dat hoe eerder hoe liever moest plaats hebben, om de in Lev. 19: 18 bevolen liefde uit te oefenen (Zach. 7: 9).

a)Deut. 1: 16, 17. Spr. 24: 23. Jakob 2: 1.

Naar de uiterlijke schijn kwam die daad van Jezus aan de Joodse wijze van beoordeling zeker als sabbatsschennis voor; maar de rechtvaardige beoordeling was die, waartoe Hij hen zo-even had geleid.

De boze, de vijandige oordeelt steeds naar de schijn; een rechtvaardig oordelen is alleen bij de vrienden van God.

25. Met dit woord in vs. 24 had de Heere Zijn toehoorders laten gaan. Deze spraken nu buiten in de voorhof over hetgeen zo-even besproken was. Sommigen dan uit die van Jeruzalem, die het grote woord voerden, als inwoners van de grote stad, zeiden: Is deze niet die onze oversten, toen Hij vroeger hier was, belaagden (Hoofdstuk 5: 16 en 18) en die zij proberen te doden?

Die in Jeruzalem woonden, waren natuurlijk beter bekend èn met het vroeger voorgevallene met Jezus te Jeruzalem èn met de moorddadige plannen van hun overheden dan de andere Joden, die uit andere plaatsen van Judea, of uit Galilea op het feest aanwezig waren en die meenden dat Jezus iets uitzinnigs zei, toen Hij betuigde, dat men Hem wilde doden.

26. En zie, Hij spreekt heden, nu Hij Zich weer heeft laten zien en horen, vrijmoedig, geheel open uit, wat men tegen Hem voorheeft en bestraft daarover Zijn tegenstanders als verachters van de wet (vs. 19) en zij zeggen Hem niets, als was Hij iemand die ook de wachters van het heiligdom niet durfden aangrijpen. Zouden nu wel de oversten, terwijl zij Hem vroeger als sabbatschender moesten vervolgen, echt weten, dat deze echt, zoals Hij zegt, de Christus, de Messias is (Hoofdstuk 1: 41).

Het dubbele "echt" bewijst dat zij eisen hebben over de kwalificatie van Messias, die zij in Jezus niet vervuld zien. Zoals de rabbijnen in vs. 15 de Heere verwijten, dat Hij niet in de scholen geleerd heeft en gepromoveerd is, werpen zij van hun kant Hem in vs. 27 voor, dat Hij van mindere afkomst is. .

De Joden wisten van Jezus leer niet, vanwaar Hij die had, al beeldden zij zich in dat Hij die zelf zou hebben uitgevonden; zo wisten zij ook van Zijn persoon niet, vanwaar Hij was, hoewel zij zich verbeeldden het te weten. Om die eerste inbeelding namen zij zijn leer, om dat ingebeelde weten namen zij de persoon niet aan.

27. a)Maar dat kan toch onmogelijk het geval zijn, want van deze weten wij van waar Hij is; namelijk uit Galilea, vanwaar geen profeet opstaat (vs. 52), maar de ware en wezenlijke Christus, wanneer Hij komen zal, zo zal niemand weten, vanwaar Hij is.

a)MATTHEUS. 13: 55. Mark. 6: 3. Luk. 4: 22.

Deze woorden kunnen natuurlijk geen tegenspraak zijn van de afstamming van de Messias van David en uit Bethlehem, die zo nadrukkelijk door de Heilige Schrift is meegedeeld en door de gehele natie werd erkend (vs. 42. MATTHEUS. 2: 5 vv.). Zij wijzen daarentegen, in volkomen overeenstemming met het Oude Testament daarop, dat de Messias naast deze natuurlijke een bovennatuurlijke wijze van bestaan zou hebben; dat in Zijn bestaan iets zou liggen, dat onvoorwaardelijk boven alle menselijke factoren verheven is - een verschijning of persoonlijkheid, waarvan niemand weet, vanwaar die is, is een zodanige, die geheel uit het natuurlijk causaal verband uittreedt (vgl. Jes. 53: 2, 8. Mal. 3: 1. Dan. 7: 13). Van die wonderbaren, uit natuurlijke oorzaken onverklaarbare aard kunnen zij in Jezus niets ontdekken; alles scheen hen ordinair te zijn en zelfs ver te blijven achter de grenzen van zuiver menselijke verhevenheid (vgl. Hoofdstuk 6: 42). De enige fout in hun redenering was dat zij onbekwaam waren de verborgen heerlijkheid te ontdekken.

Ten opzichte van het optreden van Christus hadden zich door velerlei invloeden verschillende meer of minder fantastische verwachtingen bij de Joden gevestigd; bovendien vormen mensen, zoals hier het woord voeren, zich graag dadelijk naar ogenblikkelijke behoefte een inzicht, als er van een stoute ontkenning sprake is.

Om hun eigen ongeloof te rechtvaardigen werpen zij een zwarigheid op. Zij verwarren, zoals gewoonlijk de ongelovigen doen, het goddelijke met het menselijke. Naar Zijn goddelijke afkomst zou de Messias evenals Melchizedek geen geslachtsrekening hebben, maar naar Zijn mensheid zou Hij de Zoon van David Zijn.

Dat Jezus zo vrij uit en zo in het openbaar predikte, trof sommige bewoners van Jeruzalem. Omdat zij de bedoeling van de priesters beter kenden dan de menigte, die van het land kwam, stonden zij gereed om gevolgtrekkingen ten gunste van Jezus uit dit verschijnsel af te leiden; maar een bedenking weerhield hen. In die tijd toch was de mening algemeen verspreid, dat de oorsprong van de Messias geheel onbekend moest zijn. Een spoor van dit gevoelen vinden wij bij Justinus terug, die deze woorden in de mond van de Jood Tryphon legt: "De Christus moet zelfs na zijn geboorte onbekend blijven en Zichzelf niet kennen en zonder enige kracht zijn, totdat Elia plotseling verschijnt, Hem zalft en allen openbaart. " Dit denkbeeld stond wellicht met de voorspellingen in verband, die de diepe vernedering beschreven, waartoe het geslacht van David tijdens de geboorte van Jezus vervallen zou zijn. Ongetwijfeld wist men zeer goed dat de Messias te Bethlehem geboren zon worden, maar het duidde hier niet de plaats, maar de bloedverwanten, het gezin aan; en die hier spreken zijn van mening, dat zij de oorsprong van Jezus in dit opzicht zeer goed kennen, vgl. Hoofdst. 6: 42 Zo offeren zij de zedelijke indruk, die de persoon en het woord van de Heer op hen gemaakt had, aan een zuivere kritische bedenking op; voorwaar een zeer verkeerde weg om tot de waarheid te komen!

28. Jezus dan ging eveneens uit de synagoge in de voorhof en hoorde daar de aanmerkingen van de mannen van Jeruzalem over Hem. Hij riep daarop in de tempel 1) en maakte het: van deze weten wij waar Hij is tot een uitgangspunt om Zichzelf nader te openbaren, lerend en zeggend: En u kent Mij en u weet vanwaar Ik ben, namelijk in zoverre uw vleselijke ogen en uitwendige zinnen reiken. Maar aan de andere kant van die lijn ligt nog veel. En zoals Ik vroeger (vs. 15 vv.) tegenover uw mening over de oorsprong van Mijn leer kon betuigen, dat ik niet van Mijzelf spreek, zo betuig Ik nu ook tegenover uw mening over de oorsprong van Mijn persoon: Ik ben a) van Mijzelf niet gekomen; b)maar, in onderscheiding van die fabel- en nevelachtige hemel, waarvan u een evenzo fabel- en nevelachtig verschijnen van uw Messias verwacht, betuig Ik: Hij is waarachtig, als zender van de Christus, die Mij en geen ander gezonden heeft, welken Waarachtige jullie niet kennen 2), hoezeer u zich ook beroemt Hem te kennen (Hoofdstuk 8: 19 en 54 v.).

a. Joh. 5: 43; 8: 42. b) Joh. 8: 26. Rom. 3: 4.

1. De eerste Evangeliën spreken slechts eenmaal van "roepen" van Jezus, namelijk aan het kruis (MATTHEUS. 27: 50. Mark. 15: 37). De gevoelvolle en daarom voor uitingen van gevoel zeer vatbare Johannes vermeldt daarentegen meermalen (vs. 37. Hoofdstuk 11: 43; 12: 44. het roepen van Jezus.

Een smartelijk, een weemoedig roepen! Zo droeg Christus Zijn smarten over hun verblinde toestand, over hun verblind gedrag.

Het is een klaaggeschrei, dat Jezus hier in de tempel laat horen, maar Hij deed het "lerend", zegt de Evangelist, want "Hij zal niet twisten, noch roepen, noch zal er iemand Zijn stem op de straten horen" (MATTHEUS. 12: 19).

2. De eerste woorden: "Ja, u kent Mij en u weet, van waar Ik ben" zijn niet, ook in het minst niet honend of ironisch te begrijpen, hetgeen bij Zijn feestelijke stemming en liefdevolle ernst niet zou passen. Hij geeft hen integendeel toe, dat zij in zekere zin werkelijk Zijn oorsprong kenden, voor zoverre Hij waarlijk mens en Davids Zoon was. "En toch ben Ik van Mijzelf niet gekomen", zo gaat de Heere voort, "ondanks deze u wel bekenden oorsprong ben Ik toch van God uitgegaan; " maar dat hun dit niet bekend was, dat was aan hun eigene vervreemding van God te wijten.

Zoals Jezus niet van Zichzelf spreekt, zo is Hij ook niet van Zichzelf, d. i. niet op eigen hand, naar eigen willekeur gekomen, maar als een Gezondene. En Hij, die Hem gezonden heeft, is een zodanige, die macht en bevoegdheid heeft, als geen ander om te zenden; door Hem gezonden te zijn, verleent daarom ook onvoorwaardelijke: aanspraak op geloof en gehoorzaamheid.

29. Maar a)Ik ken Hem, want Ik ben van Hem (Hoofdstuk 6: 46) en Hij heeft Mij

gezonden. a)Joh. 10: 15.

Tegenover het niet kennen van God, dat Jezus de Joden verwijt, plaatst Hij het innerlijk bewustzijn, dat Hij zelf van God en van Zijn betrekking tot Hem heeft. Deze betrekking is tweevoudig van aard; zij ziet op Zijn wezen en op Zijn zending. De uitdrukkelijke onderscheiding, die Jezus tussen deze beide afhankelijke versleden maakt, veroorlooft ons niet het eerste verslid op de zending te doen zien. Jezus verzekert dat Hij God kent, ten eerste krachtens de wezensgemeenschap, die tussen hen beide bestaat, vervolgens wegens de goddelijke oorsprong van Zijn zending. De gezant gaat vertrouwelijk met Zijn Zender om en kent Hem daarom. Daaruit volgt dat Hij de Messias is, maar in een veel verhevener zin dan de Joden aan dit woord hechten.

De Heer was de Gezondene van de Vader en voelde Zich alleen in deze waardigheid en wilde Zich alleen in deze waardigheid erkend hebben. Was deze eis te groot? Nee, hij was klein; de kleinste, die Hij doen kon en die Hij juist, omdat Hij de kleinste was, deed, opdat er geen verontschuldiging voor het ongeloof zijn zou; immers Zijn wonderen waren de sprekendste getuigen van Zijn goddelijke zending. Van Zijn discipelen vroeg Hij meer. Deze moesten Hem ook erkennen als de Christus, als de Geliefde van de Vader, als de enige Behouder en Zaligmaker als de Heer der heerlijkheid, die jullie niet kennen. Dit is een hard woord, maar de waarheid, die de mens aan zichzelf ontdekken moet, kan niet zacht zijn. Het instrument, waarmee een heelmeester de insnijding doet moet scherp zijn. Maar Ik ken Hem. Een scherpe tegenstelling; het is de volle middagluister tegenover middernachtelijk duister. Want Ik ben van Hem. Een woord van oneindige inhoud, dat de eeuwige geboorte van de Zoon uit de Vader verkondigt. De Heere laat meermalen woorden vallen, waarin het geloof zich verlustigt als in onmetelijke schatten, die de Heere echter voor het volk meteen weer met eenvoudige

woorden bedekt. "En Hij heeft Mij gezonden. " Dit was echter, zoals wij opmerkten, de eenvoudigste vorm, waarin de Heere der heerlijkheid Zijn persoonlijkheid kon verbergen; nochtans moeten wij er bij opmerken dat de Heere Zich nooit opzettelijk de Gezondene van God, maar de Gezondene van de Vader noemde. Het is een treurige en aanstotelijke misgreep bij degenen, die gedurig spreken van de betrekking van de Heere tot en van Zijn gehoorzaamheid jegens God; de Heere daarentegen sprak altijd van Zijn betrekking tot en van Zijn gehoorzaamheid aan de Vader en ook de apostelen spraken niet van de God van de Heere Jezus Christus, maar van dan God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Wij moeten voor fijne onderscheiding een fijn gehoor hebben. Juist in de fijnste onderscheidingen liggen de wezenlijkste verschillen.

32. De tegenstanders uit Jeruzalem (vs. 25 vv.) merkten bij de woorden van de Heere wel op, in welke verhouding Hij Zich tot God plaatste en daarom achtten zij zich gerechtigd Hem aan hun oversten als een godslasteraar over te leveren (Hoofdstuk 5: 18). a) Zij probeerden Hem dan te grijpen; maar niemand van hen sloeg evenwel de hand aan Hem 1) om zich van Hem
meester te maken, want Zijn uur, dat volgens Gods raadsbesluit eenmaal zou komen, wanneer

Hij aan Zijn vijanden zou worden overgegeven (Luk. 22: 53), was nog niet gekomen 2).

a)Mark. 11: 18. Luk. 19: 47; 20: 19. Joh. 7: 19; 8: 37.

1. Zozeer hield de Geest van Zijn majesteit hem gebonden, en daardoor waren deze, die Hem om Zijn afkomst veracht maakten (vs. 27), juist het meest gepast bestraft.

2. Deze woorden Zijn voor alle dienaars van Christus zeer vertroostend. Evenmin als iemand het Hoofd een haar krenken kon, evenmin de leden voordat het uur gekomen is. En is dit gekomen, dan mogen zij evenwel van goede moed zijn; want ook dan zijn zij niet in de hand van de mensen, maar in de hand van God.

3. a) En velen uit de menigte, uit de klasse van hen, die reeds in vs. 12 het oordeel hadden geveld: Hij is goed geloofden in Hem, dat Hij waarlijk de Messias was (Hoofdstuk 2: 23) en zeiden onder elkaar: Wanneer de Christus gekomen zal zijn, die onze tegenpartij (vs. 27) in een andere verwacht en waarvoor zij deze Jezus van Nazareth niet wil erkennen, zal Hij ook meer tekenen doen, dan degenen die deze gedaan heeft, die met zo’n goddelijke kracht de handen van de tegenstanders verlamt?

a. Joh. 8: 30.

Waar de harten zich oprecht tot de Heiland overbuigen, daar is ook een zegen van geloof; hoewel nog zo klein en met veel donkerheid omgeven.

Bij deze "velen uit de menigte" werd dus bevestigd wat de Heere in vs. 7 gezegd had.

32. De Farizeeën hoorden dit de menigte dit, wat in vs. 31 is meegedeeld, van Hem mompelden 1), dat in kleine kringen, die zich vormden, halfluide en verborgen de een tegen

de ander zich uitte. En de Farizeeën en de Overpriesters, of de medeleden van de Hoge raad zondendienaren, gerechtsdienaars, opdat zij Hem grijpen zouden 2).

De Hoge raad moet juist vergaderd zijn geweest, dat de Farizeeën, als zij horen hoe het volk zo met bijval van Jezus spreekt, meteen een besluit tot gevangenneming konden bewerken. De zaal van de zitting, zo hebben wij hij Matth. 4: 7 en 27: 1 opgemerkt, bevond zich toch ook inderdaad geheel in de nabijheid van de schouwplaats, in een vrije, door een muur omgevene ruimte, die tot de buitenste voorhof behoorde. Als er nu in de grondtekst woordelijk staat: "En de Farizeeën hoorden het volk hoe het dit van Hem mompelden" dan verkrijgen wij dadelijk de voorstelling, dat zich enigen van hen onder de volksmenigte bevonden en zo met eigen oren hoorden. Intussen laten de woorden nog een andere verklaring toe, volgens welke Luther vertaalt: het kwam voor de Farizeeën enz. , dat tussenpersonen hun de zaak aanbrachten. Dan maakten zonder twijfel zij de tussenpersonen uit, die in vs. 30 deden alsof zij Jezus wilden grijpen, maar voor het ongenaakbare van Zijn heilige persoon terug schrokken en daarom nu liever tot de regerende autoriteiten hun toevlucht namen. Omdat zo de aanleiding tot het bevel van de Hoge raad om Jezus gevangen te nemen uitgaat van de Farizeeën, is de laatste aangewezen met de uitdrukking "Farizeeën en Overpriesters", terwijl in vs. 45 en Hoofdstuk 11: 57 de Overpriesters vooraan staan en Hoofdstuk 12: 10 echter alleen de Overpriesters genoemd worden.

2. Evenals in Luk. 22: 52 volgden ook enigen van de medeleden van de raad de knechten op de voet, om te zien welk gevolg hun zending zou hebben. Daarom is, evenals in MATTHEUS. 26: 55 de latere rede van de Heere niet zozeer tot de gerechtsdienaars, maar tot hun meesters en in deze tot het gehele volk, dat in vs. 13 met de uitdrukking "Joden" wordt aangewezen, gericht. Van de gerechtsdienaars zelf wordt ons in deze afdeling niets naders bericht, maar pas in vs. 45 vv. begint de Evangelist weer van hen te spreken. In ieder geval hield het hun gegeven bevel niet in de Heere onder alle omstandigheden gevangen te nemen, maar zij moesten zich maar eerst onder de volksmenigte mengen en van een gunstig ogenblik gebruik maken, waarop Jezus Zich zou blootstellen en de wind van de openbare mening zich tegen Hem zou keren, om Hem dan te grijpen.

3. Jezus dan zei tot hen, tot de Joden, die zich aan Hem ergerden: a) Nog een kleine tijd ben Ik bij u en Ik ga, als de tijd van Mijn zending is afgelopen, van u weg; Ik ga heen, tot Degene die Mij gezonden heeft. U hoeft zich dus niet te vermoeien Mij van u te drijven; ook zal al die moeite, zolang Mijn tijd nog niet vervuld is, tevergeefs zijn.

4. En als Ik, wanneer die vervuld zijn, van u zal zijn weggegaan, zal uw lot zijn: u zult Mij zoeken en u zult Mij niet vinden (vgl. Spr. 1: 23 vv. Amos 8: 11 vv. Jes. 8: 22) en waar Ik dan ben kunt u niet komen 2) (Hoofdstuk 8: 21; 13: 33).

1. Jezus wijst hen erop, hoe dwaas het van hen gehandeld is, dat zij Zijn slechts korte tegenwoordigheid bij hen niet beter gebruiken, dat zij die uit de weg willen ruimen, die hen toch snel genoeg zal verlaten. Met Hem zal echter alle zegen van hen wijken, zodat ze dan alle reden zullen hebben om Hem met smartelijk verlangen terug te wensen. De tragische kracht van deze rede ligt in de gedachte: nadat zij Hem, de aanwezige, vervolgd en gedood

zonden hebben, zouden zij de afwezige terug wensen, maar tevergeefs, die kracht mag men niet daardoor verzwakken, dat men de woorden van Zijn persoon losmaakt en op Degene, die in Zijn persoon hun was aangeboden, op de Messias overbrengt. Ook dat is nog niet volkomen juist, als men op de grote nood wijst, waarin zij zonden raken en die hun aanleiding genoeg zou geven om de Christus, die zij nu niet langer onder zich willen dulden, wiens tegenwoordigheid hen onverdraaglijk was, terug te wensen. Daarentegen geeft ons het Hooglied hier de juiste opening, tot welks juist verstaan Hengstenberg met het oog op de plaats aldaar: Hoofdst. 5: 2 vv. de sleutel aan de hand geeft, als hij spreekt: Juist met het: "Ik ga heen" dat aan die plaats ontleend is en aan de woorden van Christus bij Johannes eigenaardig is, heeft Jezus zelf Zich als de bruidegom van het Hooglied en het Joodse volk als de bruid voorgesteld - maar toch door middel van die stelling, dat in Israëls plaats de Christelijke kerk is gekomen, het gebruik van deze sleutel zich onmogelijk gemaakt. In vs. 6 zegt daar Sulamith: "Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was geweken, hij was doorgegaan, mijn ziel ging uit vanwege zijn spreken; ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, maar hij antwoordde mij niet. " In het voorgaande vers heeft zij gezegd: "Ik stond op om mijn Liefste open te doen; en mijn banden drupten van mirre en mijn vingers van vloeiende mirre op de handhaven van het slot. " Daarin, zo zegt de genoemde uitlegger zeer treffend, openbaarde zich de barmhartigheid van de Heere jegens Zijn volk in haar gehele uitgestrektheid, dat de verstoting daarvan pas dan plaats had, als door de heerlijke betoningen van de versmade, de prikkel van het verlangen in het hart van Zions dochter was gekomen: Ja, zo gaan wij voort, Israël weet het in het diepst van zijn ziel zeer goed, hoewel het ook dat noch zichzelf, noch anderen wil bekennen, dat die Jezus van Nazareth, die het heeft verworpen, toch Zijn enige en ware Heiland is. De handen druipen Sulamith van de mirre, die haar bruidegom aan de deur van haar tent heeft achtergelaten, als Hij Zich niet zonder meer liet afwijzen en Zijn hand door het gat stak. Zij kan haar vinger niet bevrijden van de vloeiende mirre, die van de grendel, aan het slot zich aan haar gehecht heeft. Zij is daarmee verzegeld tot de dag, waarvan Paulus in Rom. 11: 25 vv. en 2 Kor. 3: 16 spreekt. De schrijver hiervan heeft vroeger in een van de onder Zijn opzicht staande scholen een Jodenmeisje gekend; het leerde ijveriger en beter dan vele Christenkinderen van haar klas de bijbelse geschiedenis en de catechismus en als de zogenaamde kinderpreek in de kerk werd gehouden, wilde zij gewoonlijk niet wegblijven. Wat zij het best onthield en waaraan haar hart het meeste hing was de geschiedenis van onze Heere en Heiland Jezus Christus in haar gehele omvang: zij gaf daarover antwoorden, waarover men zich moest verwonderen. En wat is de kerstboom, welke ook in Joodse huizen op Kerstmis wordt aangestoken anders dan een vervulling van hetgeen de Heere hier zegt: "U zult Mij zoeken en niet vinden?"

2. Hier is de tegenwoordige tijd gebruikt, omdat de Heere Zich, zoals reeds bij het "Ik ga heen, " de zaak, waarvan Hij spreekt, levendig voorstelt. De plaats of de toestand, die Hij op het oog heeft, verklaren de uitleggers meestal met de hemel of de heerlijkheid, zodat de Joden de mogelijkheid werd afgesneden, Hem in de hemelse zaligheid te volgen, waar zij zonder Hem moeten zijn. Intussen is veelmeer uit vs. 33 : "Ik ga heen tot Degene, die Mij gezonden heeft" bij het: "Ik ben" aan te vullen "bij God. " Terwijl Hij heengaat tot die, vanwaar Hij gekomen is, blijven zij op aarde, of in de wereld achter en terwijl Hij voortaan bij God is, zijn daarentegen zij verre van God, in het van God verlaten zijn. Pas zo verklaard kan het gezegde in een zekere gelijkheid, hoewel in een veel meer beperkte mate ook op de discipelen worden

toegepast (vgl. Hoofdstuk 17: 11 en 24), zoals de Heere in Hoofdst. 13: 33 v. doet. Wat Luther bij onze plaats zegt, is tegenwoordig nog veel sterker uit te spreken: "Deze zijn verschrikkelijke woorden; ik lees ze niet graag. Wij moeten niet denken dat het Evangelie, dat wij nu hebben, eeuwig bij ons zal blijven; zeg het mij hoe het over twintig jaren zijn zal. Als deze vrome, rechtschapen predikers dood zullen zijn (Openbaring . 11: 7 vv.), dan zullen er anderen komen, die dan zullen prediken en handelen, zoals het de duivel behaagd; het woord kan niet lang staande blijven, want de ondankbaarheid is te groot, zo maakt verachting en vijandschap dat het weg moet en God het ten slotte niet kan aanzien. Maar het is met de wereld niet te veranderen, zij gelooft het niet. De Joden hebben desgelijks gedaan: Christus, Gods Zoon kwam zelf, daarna de apostelen en waarschuwden hen, maar zij geloofden het niet. Zo zal het ook in ons vaderland gaan, wij zullen het ondervinden. Binnen tien jaren, zo profeteren ons de herauten van de goddeloosheid in onze tijd, zal het zo ver komen dat de Staat het geloof in Christus als de Zoon van God als een misdaad zal straffen. - Zouden zij misschien gelijk hebben (Openbaring . 11: 7 vv.)?"

35. Nadat de Heere deze woorden gesproken had verliet Hij de tempel. De Joden, de oversten dan zeiden tot elkaar, terwijl zij Hem nazagen: Waar zal deze heengaan, dat wij, die hier het heilige land in bezit hebben en het echte en onvermengde volk van God uitmaken, Hem niet zullen vinden? Zal Hij misschien, omdat Hij bij ons geen erkenning als profeet vindt, tot de verstrooide Grieken gaan, de Joden, die in de diaspora onder de Grieken leven (1 Makk. 1: 11 Aanm.) en vandaar de Grieken of heidenen (Rom. 1: 16) leren, om voor Zich een aanhang te winnen?

36. Wat is dit voor een duistere en raadselachtige rede, die geen mens kan begrijpen, als Hij gezegd heeft: U zult Mij zoeken en zult Mij niet vinden; en waar Ik ben kunt u niet komen?

Het is niet mogelijk het kwaadwillige in deze verklaring van Jezus' woorden weg te cijferen, het kwaadwillige, dat van de Joden uitgaat en aan die in Hoofdstuk 8: 22 een parallel heeft. Zij willen Hem niet begrijpen, daarom proberen zij zo de zin van Zijn rede te verdraaien. Dat Hij misschien tot de Joden zal gaan, die buiten Palestina onder de Grieken verstrooid waren, is een verklaring die met hun boosheid overeenkomt; daarheen toch, zo willen zij zeggen, zouden de bewoners van het heilige land Hem niet volgen. Aan dat smaadvol vermoeden knopen zij dan verder aan of Hij misschien daar ook de Grieken zou willen leren d. i. Zich van de Joden tot de heidenen wenden, een mogelijkheid zo vol schimp in hun ogen, dat alleen bittere verachting hen kon drijven om zo'n gedachte over Jezus uit te spreken.

De verklaring is bepaald kwaadwilligheid, dat het oordeel niet wil begrijpen noch bekennen, hoewel het duidelijk genoeg is aangekondigd; het was dus geenszins een ernstig gemeende gissing. Toch zien wij hier niet zoals in Hoofdstuk 8: 22 openbare hoon, maar die voorstelling drijft haar spel, die doet alsof zij Jezus' woord niet kan begrijpen.

De verklaring voldoet echter voor degenen, die ze uitdenken, zelf niet; zij stellen die slechts vragend en twijfelend voor en stellen dus het probleem als nog onopgelost, want er lag in de woorden van Christus een moment, dat tegen haar streed, namelijk dat bij: "Ik ga heen" gevoegd was: tot Degene, die Mij gezonden heeft. " Die kunnen zij, die alleen op aarde thuis

behoren, niet volgen: zij laten het daarom eenvoudig weg; maar het is toch voldoende om hen het onvoldoende van hun verklaring, waarin toch een moment van waarheid ligtc en waarin een voorgevoel zich openbaart, dat de profetie in Jes. 49: 4-6 tot vervulling kwam, te doen gevoelen.

In de tijd, toen Johannes schreef, was Jezus werkelijk de Messias van de Grieken geworden; hij schreef zijn evangelie in de Griekse taal en in een heidens land: de spottende uitdrukking van de Joden was dus in een profetie veranderd, evenals het woord van Kajafas in Hoofdst.
11. 50 vv. ; daarom wordt zij zo uitvoerig meegedeeld.

c. Vs. 37-Hoofdst. 8: 1 De laatste grote dag van het feest.

37. En op de laatste dag, zijnde de grote dag van het feest d. i. op woensdag 19 oktober van het jaar 29 (vgl. de laatste grote dag van het loofhuttenfeest, alsook de 19 oktober van het jaar 66 na Christus d. 4-6 van Aanh. II) stond Jezus methoog verheven gedaante, na de godsdienst van het morgenoffer, midden in de voorhof en riep met luide, doordringende stem (Jes. 55: 1 vv.): a) Als iemand in de geestelijke zin van het woord (MATTHEUS. 5: 6) dorst heeft, die mag tot Mij komen en drinken van het water, dat Ik hem geven zal.

a. Joh. 6: 35. Openbaring . 22: 17.

Omdat de achtste dag (22 Tisri) volgens Lev. 23: 35-39. Num. 29: 35. Neh. 8: 18 mee bij de zeven eigenlijke feestdagen werd geteld, heeft zeker Johannes ook deze dag en niet zoals vele uitleggers menen, de zevende bedoeld, omdat het in latere tijd gewoonte was van een achtdaags loofhuttenfeest te spreken (2 Makk. 10: 6). Waarin zou de bijzondere onderscheiding van deze dag als van de hier als heerlijkst gekarakteriseerde dag bestaan hebben? De grote laatste dag van het feest was tot plechtig terugkeren uit de hutten in de tempel bestemd en als sabbat geheiligd, waarom die ook bijzondere gebruiken, offers en gezangen had. Dat karakteriseren van de dag komt overeen met het plechtig optreden van Jezus met het heerlijk woord van uitnodiging en belofte, dat Hij op die dag sprak; het plechtige van dit optreden wordt uitgedrukt door het "Hij stond" zowel als door het "en riep" (vgl. vs. 28).

Eén zaak ontbrak aan de achtsten dag, wat de anderen onderscheidde: het feestelijk waterscheppen, dat na het morgenoffer gewoonte was 23: 43). Dat was het gedenken aan de wonderbare bron, die God aan het reizend volk bij zijn tocht door de woestijn had geopend. Omdat nu de achtste dag het inkomen in Kanaän betekende, viel op deze dag het waterscheppen weg. De wonderbronnen schenen dan als verdroogd en er ontstond een gevoel van gebrek en van leegheid. Maar juist dit gevoel, dat juist op de achtste, de heerlijkste dag, bij de feestvierenden moest ontstaan, is het punt, waaraan Jezus Zijn uitnodiging vastknoopt. De tempel op Moria zelf toch had geen bron, maar alleen de Tempelberg, buiten de ringmuren van het heiligdom, waarom men ook het water voor de tempel eerst uit de bron Siloah moest halen - een teken en zinnebeeld, dat ook aan de priesterschap en de offerdienst nog de juiste levensgeest ontbrak. Onder de leiding van de theocratischen geest wist ook Israël bij zijn

waterscheppen zich met de toekomstige bron van heil, die de Heere voor Zijn volk wilde openen, te troosten.

Gedurende zeven dagen duurde het symbool; op de achtste komt de verklaring daarvan.

De Heere vergelijkt Zich dus met de rotssteen, die God als middel had gebruikt om Zijn volk te drenken (1 Kor. 10: 4). In Hoofdstuk 2 heeft Hij Zich voorgesteld als de ware tempel; in Hoofdstuk 3 als de ware koperen slang; in Hoofdstuk 6 als het hemels brood, het ware manna; in Hoofdstuk 7 is Hij de ware rotssteen; vervolgens in hoofdstuk 8 de ware vuurkolom en zo verder tot Hoofdstuk 19 , waar Hij eindelijk als de type van het paasfeest zal optreden. Zo maakt de Heere gebruik van ieder feest om het gehele Oude verbond als in Zijn persoon vervuld voor te stellen; zo zeer gevoeld en weet Hij, dat alle theocratische voorafschaduwingen op Hem betrekking hebben.

Om deze en de onmiddellijk volgende woorden goed te begrijpen, moet ik u herinneren dat de Joden gewoon waren op de laatste dag van het loofhuttenfeest water te scheppen uit de naast de tempel gelegen bron, het uit te storten als voor het aangezicht van de Heere en er zichzelf mee te besprengen, waarmee zij te kennen gaven dat zij zo hun zonden weggespoeld wilden hebben. Ook sloegen zij met de takken in hun handen op de aarde, als om hun zonden weg te slaan: dan ach! de zonden blijven. Zonden kan men bij niemand kwijt worden dan bij Christus en wie tot Christus niet komt, die behoudt zijn zonden. Als iemand dorst heeft die komt. Dorst moet er zijn, dorst naar genade, wie kent niet het zoete van de dorstlessing? Men zou wensen eens echt dorstig te zijn, om al het verkwikkende van het drinken te ondervinden. Is er geen dorst in het geestelijke bij ons, dat er dan ten minste een dorst is naar dorst. God wil de begeerte naar dorst ook voor dorst houden. Het woord van God heeft tweeërlei eigenschap: om de bestaande begeerte te vervullen en om de niet bestaande te verwekken. Wie dorst heeft, die weet dat hij tot Christus komen moet; wie geen dorst heeft, weet dat hij dorst hebben moet om tot Christus te komen. Wie dorst heeft die kome tot Mij. De Heere wijst niet naar God, maar roept tot Zichzelf. Hiermee onderscheidt de Heere Zich van al de mensen van God; deze wijzen van zich af naar God heen. En hoe zou dan de Heere zo iets hebben kunnen zeggen, als Hij niet waarachtig God en dus eenswezens met de Vader was? Ook wijst Christus hier naar de Heilige Geest op zo’n manier, alsof wij de Heilige Geest hebbend, Christus niet meer nodig hadden; integendeel, men moet tot Christus komen om de Heilige Geest te ontvangen. Christus werd eerst zelf gezalfd met de Heilige Geest in Zijn volheid en van Hem vloeit deze zalving af op de Zijnen. Daarom is het dweperij de Heilige Geest te willen hebben buiten Christus om en zonder Christus. Wij hoeven dan ook nooit verlegen te zijn wie van de drie personen in de Goddelijke Drieëenheid wij het eerst zullen aanroepen; want zij zijn ons allen even na. Maar hebben wij dan niet aan één genoeg? Nee, wij moeten alle drie hebben, of hebben geen enkele van Hen. Christus is geen geneesheer, die ons een geneesmiddel voorschrijft, dat wij innemen en daardoor genezen, zonder dat wij iets verder met de geneesheer te doen hebben. Nee, Hij is een arts, buiten wiens tegenwoordigheid het geneesmiddel geen werking doet. Even verkeerd is het om Christus buiten het woord van God, buiten de Schrift te willen hebben. De Heilige Geest heeft Christus in de Schrift neergelegd en daaruit moet Hij door ons gekend en genomen worden; wie Hem uit iets anders wil kennen en aannemen heeft niet de Christus van God, maar het schepsel van zijn eigen

verbeelding en zal jammerlijk bedrogen uitkomen. Wij bewegen ons in de Schrift en in de volheid van de heerlijkheid van Gods driepersoonlijkheid. De Vader geeft ons de Zoon in het vlees, de Heilige Geest geeft Hem ons in de Schrift en de Zoon geeft ons de Heilige Geest in het hart. Als iemand dorst heeft, die kome tot Mij en drinkt! Dit woord van Christus klinkt met al Zijn andere woorden al de eeuwen door. Het wordt gehoord over de hele aarde, met echo's die nooit rusten. Iedere bijbel zegt het voort en het wordt gehoord door zovelen als er dorsten naar de gerechtigheid van God. Dit is dan ook de ware apostolische opvolging van de kerk: de onophoudelijke prediking van het woord en de onophoudelijke bekering tot dat woord. Alle andere opvolging is een gemaakte zaak, is mensenwerk, is dwaasheid. De Heilige Geest is de levende persoonlijke echo van Christus. Wat Christus gezegd heeft op aarde en in de hemel, dat fluistert de Heilige Geest ons hier in het oor en in het hart en begrijpen wij door Hem. Hoor deze waarheid ook uit de openbaring van Johannes. Christus spreekt tot de zeven gemeenten en wat is de nagalm? "Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt. " En wanneer er in de hemel gezegd wordt: "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan, " dan herhaalt de Geest: "Ja opdat zij rusten van hun arbeid en hun werken volgen met hen. " En als de Christus zegt: "Ik kom!" antwoorden de Geest en de Bruid (de Kerk en ieder gelovige): "Ja kom Heere Jezus!" Waar nu een levende echo is, daar is niet enkel een verwantschap tussen de spreker en niet-spreker, maar daar is ook de afstand tussen deze beiden niet ver. De afstand tussen Christus in de hemel en ons op de aarde, is als die van de zonnenstraal tot onze ogen. Zoals door het licht de zon leeft in onze ogen en er door werkt, zodat wij zien, zo leeft en werkt ook Christus door de Heilige Geest in ons hart. "En drink. " Zonder meer? Ja "tot Jezus komen, " wil zoveel zeggen als uit Zijn hand te komen ontvangen vergeving van zonden en het eeuwige leven. Reeds Jesaja had dit woord van de Messias uitgeroepen (Jes. 55: 1): "O, allen gij dorstigen komt tot de wateren en die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. " Alles was bij God in Zijn raad en in Zijn woord reeds gereed: geheel de Christus en ook de woorden, die Hij spreken zou. En nu, wie is tot Jezus gekomen, die niet om niet geholpen werd? Niemand behoeft het te vragen; ieder die Jezus zag, zag ook dat er bij Hem hulp was om niet. Maar hier vertoont zich een treurig verschijnsel. Wie, die niet arm is, wil iets om niet hebben? Niet te duur", zegt men, want dat schikt ook niet, maar ook niet om niet. Goedkoop is de leer van de mensen. Maar God geeft òf om niet, òf zeer duur. In de wet biedt God de zaligheid ons aan, maar tot zo'n hoge prijs, dat niemand hem betalen kan; en in het Evangelie biedt Hij de zaligheid aan ganselijk om niet, zodat alleen de doodarme, de mens die niets heeft, ze nemen wil. Willen wij dus zalig worden, dan moeten wij eerst arm worden, want de zaligen in het koninkrijk van God zijn de armen van geest, de armen, die zich geheel arm naar geestelijke krachten en gaven gevoelen; het moet bij ons zover komen, dat wij ons niet bij machte gevoelen om God ook maar een enkele kwadraatpenning van onze onmetelijke schuld te kunnen afdoen, zodat wij met de volle blijdschap van de meest verrassende uitkomst zeggen: "Heere! Ik wil van harte graag om niet gerechtvaardigd worden, want als ik niet om niet gerechtvaardigd word, ben ik verloren, omdat ik volstrekt niets heb om te betalen. "

Het is een heerlijke gedachte, dat zij, die de grootste behoefte voelen, het meest welkom zijn aan Hem, die in alle noden voorziet, uit Zijn eigen onuitputtelijke volheid. O, al gij dorstigen! komt tot de wateren (Jes. 55: 1). De Geest en de Bruid zeggen: Kom! en die het hoort, zegge: Kom! en die dorst heeft kome; en die wil neme het water des levens om niet" (Openbaring .

22. 17). De Rots is lang geleden geslagen, de levende stromen vloeien overal en altijd. Als wij vluchten tot gebroken bakken, die geen water houden (Jer. 2: 13) en weigeren gehoor te geven aan de uitnodiging, die van de Zaligmaker zelf tot ons komt, van de bruid, dat is Zijn kerk van de Heilige Geest, die in de Bruid is, van leraar en zendeling, die gemachtigd zijn om allen, allen uit te nodigen, zo is dit niet aan onze onwaardigheid, maar aan onze onwil te wijten.

23. Die Mijn uitnodiging volgt en zo tot Mij komt en van dat water drinkt en in Mij gelooft, zoals a)de Schrift zegt, stromen van levend water zullen uit zijn buik, het middel- en verzamelpunt van Zijn geestelijk bestaan, in rijke en krachtige betoningen van de in hen wonende volheid van zaligheid vloeien. Zij zullen over anderen zich uitstorten en hen eveneens dat heil doen deelachtig worden.

a. Jes. 12: 3.

39. En dit, wat Hij sprak van stromen levend water, die van Zijn gelovigen zouden uitgaan, zei Hij (om de lezer dadelijk in het juiste begrip van Zijn woord in te leiden) (Hoofdstuk 2:
21. van de Geest, die van de dag van het Pinksterfeest af ontvangen zouden, die in Hem geloven. Hij sprak zo nog van iets anders dan in vs. 33 v. van de tijd na Zijn heengaan, want de Heilige Geest; (niet wat zijn persoon, maar wat de in Jes. 44: 3. Ezechiël. 36: 26 v. Joël 3:
5. beloofde uitstorting en werking aangaat) was, toen de Heere zo sprak, nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was (Hoofdstuk 16: 7).

Die tot Mij komt, die wil Ik zo toebereiden dat Hij niet alleen voor Zijn persoon gelaafd en verkwikt moet worden, dat hij zijn dorst mag lessen en ervan bevrijd worden, maar Ik zal hem tot een sterk stenen vat maken, hem de Heilige Geest schenken en gaven, zodat die tot anderen vloeien, dat hij ze drenkt, troost, versterkt, vele andere mensen ook dient, zoals hij door Mij geholpen is. Zo doet Petrus op de Pinksterdag, toen hij door zijn prediking als door een waterstroom uit het rijk van de duivel drieduizend mensen uitroeide en uitstroomde, die hij in een uur verloste: hij waste ze van zonden, dood en duivel.

Het in vs. 38 gezegde is niet slechts ontwikkeling van het in vs. 37 gezegde; want de woorden: "die in Mij gelooft" geven niet de zin van de uitspraak "als iemand dorst" ten volle terug. Veel meer komen zij met het tweede gedeelte van vs. 37 overeen: "Kom tot Mij en drink. " Zoals zo vaak bij Johannes het geval is, is de gedachte, waarmee het vorige vers eindigt, het uitgangspunt van het volgende. De verkregen genade wordt het middel tot het verkrijgen van een hogere genade (vgl. Hoofdstuk . 1: 16). De door Christus met levend water gedrenkte zal zo verzadigd worden, dat hij zelf een rots wordt, die levend water voor anderen doet opwellen.

De Evangelist stelt in deze afdeling opzettelijk naast het toekomstige oordeel van ongeloof, waarover het slot van de vorige afdeling handelde, de belofte van het toekomstig goed, dat aan het geloof is gegeven. De belofte is echter een dubbele. Die gelooft moet niet alleen zelf genot vinden in de Geest, die Hem zal vervullen, maar ook een middel tot verkrijging van die zaligheid voor anderen zijn; en nu zal door de werking van de Geest ook de lichamelijke natuur van de gelovige een heilige plaats, een plaats en bron van de Geest en een middel van

Zijn mededeling worden. Deze werking van de Geest is echter afhankelijk van de verheerlijking van Jezus, omdat Gods Geest in dat opzicht eerst dan ook Geest van Zijn verheerlijke natuur is en dus eerst van die tijd Geest van de verheerlijking van de natuur, Geest van het wonder voor de gelovigen kan zijn. Doelt Jezus dus in de vorige afdeling (vs. 3 vv.) op de gevolgen, die Zijn verlossing voor het ongelovige Israël heeft, zo doelt Hij hier op die, die zij voor de Zijnen heeft; het laatste is echter een gericht voor Israël. Dit verliest daarmee de toekomst, die Hem door de bron Siloah is aangewezen en door het woord van de belofte verklaard en dat spreekt van een uitstorting van de Geest over alle vlees en van een stroom van heil, dat van Zion zal uitvloeien.

Pas nadat het Hoofd van de verloste gemeente Zijn verzoeningswerk op aarde volbracht had en verhoogd was aan de rechterhand van God, werd de Geest, die op Hem zonder mate rustte en wiens volheid in Zijn Godmenselijke persoon besloten was, ontbonden, zodat die tot een algemeen goed werd van allen, die in Hem geloofden en hen met Christus tot één lichaam verenigde. Daarom heet Hij ook later eveneens de Geest van God als de Geest van Christus en is het pand van de erfenis, waarmee zij verzegeld zijn tot de dag van de verlossing (Rom. 8: 9. Efeziers . 1: 14; 4: 30). Daarom stelt ook Petrus (Hand 2: 33) de mededeling van de Heilige Geest aan Zijn gemeente afhankelijk van de verheerlijking van Jezus en bevestigt Hij door die aanwijzing het woord van Johannes in onze tekst.

Zolang Jezus nog bij hen was geloofden Zijn discipelen in Hem en zij geloofden door de Heilige Geest, wiens suizen zij hoorden uit Jezus' mond en in Jezus' werken. Zij wandelden in de adem van de Geest. Maar nog stroomde de Geest niet van hen uit; deze was nog besloten in de zichtbare persoon van Jezus. Pas nadat deze Jezus, gekruisigd door de Joden en opgewekt en door de rechterhand van God verhoogd, tot een Heer en Christus was gemaakt, nadat Hij door Zijn opstanding was ingegaan in Zijn heerlijkheid en Zich als verheerlijkte van de Zijnen openbaarde, pas toen kwam de Geest op en in hen, om eeuwig te blijven en van hen uit te stromen in de wereld.

De stelling van de Evangelist is niet in strijd met de Oud-Testamentische, met name profetische werkzaamheid van de Geest, omdat hier gesproken wordt van de Geest, in zoverre die het principe is van het specifiek christelijke leven. In deze karakteristieke zin, waarin Hij de Geest van Christus, de Geest van de belofte, van het kindschap, van de genade, het pand van de erfenis, de Geest van de opstanding van Jezus uit de dood is (Efeziers . 1: 13 vv. Rom. 8. 11 en 15. Hebr. 10: 29) en volgens de belofte na de verhoging van Christus zou worden gegeven (Hand. 2: 33), was Hij nog niet, zoals ook de genade en waarheid eerst door Christus is geworden (Hoofdstuk 1: 17). Eerst moest Jezus langs de weg van de dood naar de hemel terugkeren en het hemelse rijk aanvaarden, om als medeheerser van de Vader en als Heer over alles, dus ook van de Geest (Hoofdstuk 17: 5. 1 Kor. 15: 25. 2 Kor. 3: 18) de Geest van de hemel te zenden. Deze zending was echter de voorwaarde van het later aanwezig zijn van de Geest. Tot zolang bleven de gelovigen gewezen op de persoonlijke verschijning van Jezus.

De tussenzin "zoals de Schrift zegt" (vs. 38), heeft steeds aan de uitleggers veel moeite veroorzaakt, omdat er geen plaats in het Oude Testament was, die naar de klank van de woorden met het woord van Christus overeenkwam; en al kunnen nu ook vele verwante

plaatsen worden aangehaald, zo ontbreekt toch een plaats, waarop de zo eigenaardige vermelding van het lichaam zou kunnen worden teruggebracht. Men heeft daarom beproefd om de woorden te laten doelen op de voorgaande zin: "die in Mij gelooft" en ze zo te verklaren, als zou daarmee een geloof overeenkomstig de Schrift worden bedoeld. Zij zijn echter ontwijfelbaar een formule van aanhaling en verklaren de gedachte, in de volgende zin vervat, als een, die reeds door het profetische woord van het Oude Testament is uitgedrukt. Nu zijn er zeker verscheidene plaatsen, waarvan het huis van de Heere, de tempel op Zion of de stad Jeruzalem wordt voorspeld, dat vandaar een bron zal uitgaan, die ver voortvloeit en leven en zegen verbreidt (Joël 3: 18. Ezechiël. 47: 1 vv. Zach. 14: 8). Nadat de Heere Zich in vs. 37 aan de ceremonie van het waterscheppen uit de bron Siloah aansluitende, als die bron van zaligheid had gekarakteriseerd, waaruit ieder, die dorst had, met vreugde zou waterscheppen en drinken tot volkomen bevrediging van zijn dorst, doelt Hij in vs. 38 op die profetie. En evenals Hij nu in Hoofdstuk 2: 19 en 21 Zijn eigen lichaam als tempel voorstelde, zo stelt Hij hier het lichaam van degenen, die in Hem geloven, als de tempel voor, waarvan die Oud-Testamentische profetie van een daaruit vloeiende stroom sprak. Deze gedachte, dat het lichaam van de in Christus gelovigen, om de Geest, die in hen woonde en hen vervulde, een huis van de Heere of een tempel van God was, spreekt Paulus in 1 Kor. 6: 19 duidelijk en ondubbelzinnig uit. Intussen is de plaats, die hier voor ons ligt, toch nog in zo verre verschillend van die, dat er niet staat "lichaam" maar "buik. " Daaronder moet men het inwendige van het lichaam verstaan, dat eerst de drank in zich opneemt en vervolgens het overige water weer uitstort (Spr. 13: 25. 1 Kor. 6: 13). De uitdrukking bevat dus een gelijkenis, zodat het geenszins verkeerd is, als vele uitleggers het op het hart laten doelen, evenals ook in Spr. 18: 8 en 20: 27. Sir. 51: 29 de uitdrukking "buik" het inwendige van het lichaam als de plaats van ervaringen en werkzaamheden van de geest aanduidt (Habakuk. 3:
16. en in het algemeen het inwendige van de persoonlijkheid te kennen geeft. Hierdoor komt onze plaats nog nader aan hetgeen in Hoogl. 7: 2 Salomo tot Sulamith zegt: "Uw navel is als een ronde beker, die geen drank ontbreekt; uw buik is als een hoop tarwe rondom bezet met lelies", waarmee Hij het vermogen prijst dat bij haar is, om lafenis en verkwikking, voeding en versterking in geestelijk opzicht aan de overige mensenwereld aan te bieden. Deze plaats heeft de Heere nog wel meer bepaald op het oog gehad bij Zijn uitspraak en nu niet alleen het Hooglied voor een deel van de Schrift verklaard, maar ook op de allegorische uitlegging daarvan het zegel van de bevestiging gedrukt.

40. Velen dan uit de menigte, die deze in vs. 37 en 38 meegedeelde rede hoorden, zeiden de een tot de ander: a) Deze is waarlijk de in Deut. 18: 15 vv. beloofde profeet.

a)MATTHEUS. 21: 46. Luk. 7: 16. Joh. 6: 14.

41. Anderen, nog beslister met hun mening voor de dag tredend, zeiden: a) Deze is niet slechts die profeet, maar ook de beloofde Koning van Israël (Hoofdstuk 1: 49), namelijk de Christus. En anderen weer vormden een nieuwe klasse, de eerste van de tegenstanders en wel behorend tot de menigte van hen, waarvan in vs. 25-27 werd gesproken; deze zeiden: Zal dan de Christus, zoals bij dezen het geval is, uit Galilea komen? Nee, deze kan de Christus niet zijn.

a. Joh. 4: 42.

42. Zegt de Schrift niet in Jes. 11; 1 vv. Jer. 23: 5 en Micha 5: 1 dat de Christus komen zal a) uit het zaad van David en van het dorp Bethlehem, waar David geboren werd en was, totdat hij als koning was gezalfd!

a)Ps. 132: 11.

44. En sommigen van hen wilden Hem evenals nog onlangs (vs. 30) grijpen; maar niemand sloeg de handen aan Hem, om dezelfde reden als vroeger.

De korte schilderingen van de indrukken op het volk, die op iedere rede van Jezus volgen, dienen er toe om in het licht te stellen dat het geloof en het ongeloof beide toenemen en de treurige afloop van de zaak reeds nu begrijpelijk maken.

Vooreerst is van diegenen sprake, die het erkenden, dat Jezus' woord hun plotseling licht gaf over hun onbevredigd gevoel, over het smartelijk verlangen, dat juist op die heerlijkste dag van het feest weer in hen ontwaakte, terwijl aan de tempel nog de ware bron ontbrak. Enigen verklaarden dat Hij toch wel de profeet (Hoofdstuk 6: 14) moest zijn; en zij bevestigden het, terwijl zij zich verenigden tegen de indruk van vijandige tegenspraak. Anderen spraken ronduit dat Hij de Messias was; deze voelden, dat Hij hun onbevredigd verlangen niet slechts wist te verklaren als de profeet, maar ook bevredigde als de Messias. Tegenover deze belijdenis van Jezus traden besliste tegenstanders, die hen met de Schrift probeerden omver te werpen, omdat zij de omstandigheid, dat Jezus in Galilea thuis behoorde, tot veronderstelling maakten dat Hij een geboren Galileër was en daarop verdere bewijzen gronden.

Evenals onder de vriendschappelijk gezinde toehoorders twee soorten Zijn, zo ook twee bij de vijandelijke partij; deze maken aanmerkingen, hetgeen genoeg om ze moreel van de overigen te onderscheiden, de anderen zouden tot dadelijkheden willen overgaan.

Zoveel is voor sommigen van Jezus' belijders zeker, dat in Christus de kentekenen aanwezig zijn van de profeet in Deut. 18 Ofschoon de overige kentekenen van de Messias aanwezig zijn, zoals die bijvoorbeeld in Jes. 9 en 11 worden genoemd, is het hun nog twijfelachtig - zeer natuurlijk, omdat het koninklijk ambt van de Messias gedurende de staat van vernedering zeer verborgen optrad. Anderen, die een scherper geestelijk oog hebben en daarom de verborgen heerlijkheid achter de gedaante van de knecht waarnemen, erkennen in Jezus dadelijk de Geest. De eersten loochenden niet, zij waagden echter niet dadelijk te belijden: het onderscheid tussen hen en de anderen is dat van gedeeltelijk en geheel begrijpen van de waarheid, tegenover de laatsten treedt de absolute loochening op.

Wij zien hoe het ware geloof uitsluitend door Jezus' woord moest zijn gewekt en zich niet mocht gronden op het zichtbare, maar zich een zekere tegenspraak daartegen moest laten welgevallen.

Wie zich aan de indruk van Jezus' persoonlijkheid overgaf, beijverde zich dan ook om nauwkeuriger onderzoek te doen over Jezus' geschiedkundige afkomst en vond zo de weg om van de ergernis, die in de gewaande Galilese afkomst van Jezus lag, door juistere berichten bevrijd te worden. Het lichtzinnig ongeloof bleef daarentegen voor deze ergernis staan, zonder zich de moeite tot nauwkeurig onderzoek te geven en onderdrukte liever de ontvangen indruk van Jezus' persoon en woord.

Zij zien in hun polemischen ijver voorbij dat Micha 5: 1 door Jes. 8: 23 wordt aangevuld en beperkt, waar Galilea is voorgesteld als het landschap, dat door de verschijning van de Messias uit de diepste geringheid tot de hoogste heerlijkheid zou worden verheven.

Zij hadden zowel de geboorte te Bethlehem als de profetie over Galilea moeten opmerken en met elkaar moeten leren verbinden; maar zo scheiden zij die.

Zie, hoe de mensen gewoon zijn om zelfs uit de Schrift, die ons aan haar hand tot Christus wil leiden, hinderpalen op te richten om niet tot Christus te komen.

Ten gevolge van deze strijd tussen de belijders en de loochenaars van Christus vormde zich een sterke tweespalt onder de menigte, een voorafbeelding van het toekomstige schisma tussen het gelovige en het ongelovige Jodendom.

Er zijn noodzakelijke scheuringen. Het is de waarheid verraden en prijs geven, als men ophoudt ze te verdedigen, door zich te verzetten tegen hen, die haar bestrijden. Noch de vrucht voor de ten onrechte genomen ergernis, noch een valse liefde tot vrede mogen ooit de tong binden.

Diegenen die Jezus zelfs wilden grijpen, konden evenwel het niet over zich verkrijgen om het ook werkelijk te doen. Het is een zekere vrees, die de persoon van Jezus hen inboezemt en onwillekeurig de handen bindt. Deze macht, die de persoonlijkheid van Jezus ook over de vijandige gemoederen uitoefende en die voldoende liet zien hoe Israël Jezus nooit zou hebben kunnen grijpen en doden, had het de wil van God en van Jezus niet toegestaan, die dan ook haar feitelijke bevestiging in de geschiedenis van de gevangenneming (Hoofdstuk 18: 6) vindt, is ook een veroordeling van de vijandschap. Zij komt voor als een geoordeelde; bereikt zij nu ten slotte toch haar wil, zo zal dat slechts een teken zijn dat God de Joden in het oordeel van het ongeloof heeft overgegeven; in dit oordeel zullen zij echter vallen, omdat zij zich in hun ongeloof hebben verstokt.

45. De dienaars dan wachtten ook weer nu, evenals kort geleden, tevergeefs op een geschikt ogenblik waarop zij het hun gegeven bevel tot Jezus' gevangenneming konden volbrengen (vs 32). Zij kwamen dan, toenJezus de tempel verlaten had (Hoofdstuk 8: 1), tot de overpriesters en Farizeeën, die in het lokaal van hun zitting vergaderd waren en gaven aan deze bericht. En die leden van de Hoge raad, die er vast op hadden gerekend dat hun dienaars Hem niet uit de handen zouden laten gaan en juist bij elkaar waren om over de gevangene dadelijk het vonnis uit te spreken, zeiden tot hen, toen zij zonder Hem het lokaal binnentraden, met grote ontevredenheid: Waarom heeft u Hem niet gebracht?

47. De Farizeeën dan, die in het college zaten en zeer ijverig voor orthodoxie en hiërarchie waakten, antwoordden hen: Bent u, dienaars van de heilige rechtbank in Israël, die u slechts naar uw overheden hebt te schikken, ook verleid door die volksverleider (vs. 12).

48. a)Heeft iemand uit de oversten, die toch alleen moeten beslissen wie voor een profeet moet worden erkend (vs. 26), in Hem geloofd, of uit de Farizeeën.

a)Jes. 33: 18. Joh. 12: 42. 1 Kor. 1: 20; 2: 8.

49. Nooit! Maar deze menigte, deze onontwikkelde volksmenigte, die de wet niet weet en daarom ook in staat is zo'n overtreder van de wet als deze Jezus, voor de beloofde profeet en de toekomstige koning van Israël te houden isvervloekt. God heeft hen een geest van dwaling toegezonden, opdat zij de leugen geloven zouden (1 Kon. 22: 23. 2 Thessalonicenzen. 2: 11) en aan de kant van dat vervloekte volk zult u zich zeker niet willen plaatsen!

Het "nooit heeft een mens gesproken, zo gesproken als deze mens" zeggen zelfs de dienaars van de Hoge raad, waarvan men makkelijk kan denken dat als het geweten niet had gedrongen, zij hun heren zoiets niet gezegd zouden hebben. Zij wisten wel, dat zij zich daarmee niet zouden insinueren en toch zeiden zij het met grote nadruk. Zo gaat de zaak van God, al is zij een onderdrukte, toch stap voor stap vooruit.

Het daarop volgend antwoord is karakteristiek voor de geestelijke dwingelandij, die deze Hoge raad en de daaraan verwanten uitoefenden. Alleen zichzelf kennen zij het recht toe van onderzoek en beslissing; het volk wordt beschouwd als de onwetende hoop en waar het dreigt een mening te hebben, onafhankelijk van de oversten, legt het met toorn een vloek op hen.

Wat echte hierarchen in het algemeen steeds van het volk denken, oordelen ja verwachten: onwetend lekengebabbel, dat verwijten zij in bijzondere omstandigheden. Hun vloeken is echter tevens een dreigen met de ban, die later ook werkelijk geformuleerd werd (Hoofdstuk 9. 22). Voor de gerechtsdienaars is hun woord een listig middel om bevreesd te maken en een verleiding om zich eveneens in het gevoel van hierarchische hoogmoed boven het volk te verheffen.

Een bewijs hoe grenzenloos groot de verachting was van de Joodse geleerden - trots tegenover de ongeleerde menigte, die men in tegenstelling van het heilige volk het "volk van de wereld" noemde, zijn uitspraken in de Rabbijnse schriften als: "de onwetende is geen vrome; slechts geleerden zullen opstaan. " Maar hoe snel zou hen vermetel woord, dat niemand van de oudsten en Farizeeën, waarvan de laatsten nog in het bijzonder als toonbeelden werden voorgesteld, beschaamd gemaakt worden! Want nu spreekt een, die ook een mens van de Farizeeën, een overste der Joden is. Eerst lieten zich de gerechtsdienaars ten gunste van Jezus uit, nu doet het een collega; de Heere heerst dus midden onder Zijn vijanden en zo hadden zij wel gelegenheid genoeg gehad om Gods wegen op te merken.

50. De gerechtsdienaars gingen heen en de Overpriesters en Farizeeën hielden nu verder raad, hoe zij tegen Jezus als een bewezen kwaaddoener nog nadrukkelijker dan tot hiertoe zouden

optreden om Hem en Zijn zaak ten onder te brengen. Onder hen was Nikodemus. Als zij nu weer beraadslaagden zei deze tot hen, die (Hoofdstuk 3: 1 vv.) ‘s nachts tot Hem gekomen was en een uit hun was en die dus ook het recht had zijn stem te laten horen:

50. De gerechtsdienaars gingen heen en de Overpriesters en Farizeeën hielden nu verder raad, hoe zij tegen Jezus als een bewezen kwaaddoener nog nadrukkelijker dan tot hiertoe zouden optreden om Hem en Zijn zaak ten onder te brengen. Onder hen was Nikodemus. Als zij nu weer beraadslaagden zei deze tot hen, die (Hoofdstuk 3: 1 vv.) ‘s nachts tot Hem gekomen was en een uit hun was en die dus ook het recht had zijn stem te laten horen:

51. a)Oordeelt ook onze wet, waarvan wij de overste handhavers en dienaars zijn, de mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft en bij nader onderzoek begrijpt wat hij doet? Wordt niet in Deut. 1: 16 v. geboden: Hoort de verschillen tussen uw broeders: u zult de kleine zowel als de grote horen. Hoe komt gij er dan toe om over deze Jezus het vonnis te vellen voordat Hij nog voor het gericht heeft gestaan en u van Zijn handelwijze en plannen zelf rekenschap heeft kunnen geven.

a. Ex. 23: 1. Lev. 19: 15. Deut. 17: 8; 19: 15.

52. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Bent u ook misschien uit Galilea, dat halfheidense landschap 4: 25") en stelt u zich als landsman aan Zijn kant. Onderzoek en zie in de heilige geschiedenis en u zult vinden dat uit Galilea geen profeet opgestaan is. Het is dus dadelijk reeds een uitgemaakte zaak, dat deze slechts een leugenprofeet kan zijn en als Hij Zich voor de Messias uitgeeft, Hij een volksverleider is.

Niet vele edelen zijn geroepen, maar toch enigen. Als een donderslag trof het deze machtigen, dat een van hen een door van Jezus was geworden, opdat zij geen verontschuldiging zouden hebben. Nicodemus waagt zich wel met grote vrees tot het licht, maar de vijandschap van de duisternis, die hem dadelijk tegenkomt, laat het toch bemerken dat hij in de diepste grond van zijn hart met haar heeft gebroken.

De medeleden van de Hoge raad hadden verachtelijk van het volk gesproken, dat de wet niet

weet (vs. 49). Nicodemus wijst hen erop, dat zij zelf in lijnrechte tegenspraak met de wet zijn.

Het is zeer opmerkelijk dat men in onze tijd de omstandigheid, dat de profeten Elia (1 Kon.

17. 1), Jona (2 Kon. 14: 25) en waarschijnlijk ook Nahum 19: 37) en Hosea (2Ki 14: 29) uit Galilea waren, heeft op de voorgrond gezet, om de echtheid van deze plaats verdacht te maken, door op te merken dat het onwaarschijnlijk was dat het geleerde college deze aangehaalde plaatsen niet zou hebben geweten. Deze kritische gevolgtrekking is een bewij hoe de hoog geleerde Rabbijnen door de gehele wereld van een geest zijn en elkaar niets toegeven. Voor het oprecht onderzoek is echter geen noodzaak om de geleerde onfeilbaarheid van dat hartstochtelijk opgewonden college te redden. Hier wordt aangetoond - dat wil ons de geschiedschrijver, of liever de geschiedenis zelf aanwijzen - dat de hartstocht van haat, vooral van haat tegen Jezus, ook een hoog geprezen college van Schriftgeleerden en priesters zo kan benevelen dat het in opgewondenheid de grootste afwijkingen van de Schriftgeleerdheid moet

maken; en dat is juist de ironie van het goddelijke bestuur over de leden van het college, dat zonder de Geest is, dat zij zelf de grootste fout tegen de Schriftgeleerdheid maken, terwijl zij de discipelen van Jezus met een geleerde machtspreuk als een onwetende tegen de grond willen werpen.

Wie weet niet dat men op een aan ons gedane vraag meestal pas later het juiste antwoord gereed heeft; maar dan is het te laat. Maar het eigenaardige van de onbeschaamdheid van het ongeloof is, dat het iemand niet zelden de grofste leugen naar het hoofd werpt met een stoutmoedigheid, alsof het de meest onloochenbare waarheden waren. De bescheidenheid van het geloof daarentegen durft niet zo meteen en stoutweg tegenspreken, omdat zij altijd vreest iets te zullen beweren dat zij niet volkomen kan bewijzen, maar daarna gaat zij in stilte de beweringen van het ongeloof onderzoeken en beproeven en stelt zij ze als onwaarheden aan het licht.

53. En een ieder van hen, die wij in de voorgaande afdeling vergaderd zagen, ging heen naar zijn huis; die van het volk (vs. 40-44) gingen naar huis, nadat zij zich in vier partijen hadden verdeeld, de medeleden van de Hoge raad (vs. 45-52) echter, nadat ook een van hen zich van de anderen had losgemaakt.

HOOFDSTUK 8

DE ECHTBREEKSTER. CHRISTUS' PERSOON EN AMBT. EIGENSCHAPPEN VAN ZIJN DISCIPELEN

b. Maar Jezus, die nog voor de in vs. 40-44 genoemde tijd de tempel had verlaten, ging naar de Olijfberg en wel naar de hof Gethsémané om bij de avondgodsdienst van die laatste dag van het feest Zich weer op een heilige plaats te bevinden en nog eens een plechtige uitnodiging tot het volk te richten (vs. 12).

Wij zullen ons later overtuigen dat de geschiedenis van de echtbreekster, in vs. 2-11 meegedeeld, niet in het Evangelie van Johannes en het allerminst op deze plaats behoort, waarop men haar heeft geplaatst; dat daarom ook de beide verzen (vs. 53 en 1), die eensdeels tot inleiding voor de volgende geschiedenis dienen en ten tweede zouden moeten dienen om de samenhang met deze afdeling te vormen, niet bij onze Evangelist passen. Wij laten ze echter toch staan en beschouwen ze als slot van de afdeling, omdat het werkelijk was, zoals hier wordt verteld. Terwijl de anderen naar huis gingen, die van het volk aan de ene kant en de medeleden van de Hoge raad aan de andere kant, om de overige tijd van de dag tot aan de avond door te brengen in de huizen, waarin men nu weer woonde (niet meer in loofhutten), begaf Jezus Zich daarheen, waar Hij volgens Hoofdstuk 18: 2 dikwijls met Zijn discipelen tezamen was en daar heeft Hij Zich zeker weer, evenals in Luk. 11: 1 's avonds in het gebed gesterkt; want daar zou de eerste moordaanslag plaats hebben (vs. 59). Men zal er goed aan doen, wanneer men een beschrijving van Jezus' leven in zijn geschiedkundige samenhang wil hebben, de volgende afdeling over te slaan en dadelijk tot hetgeen onder a volgt over te gaan en de geschiedenis van de echtbreekster bij MATTHEUS. 22: 22 te nemen.

d. Vs. 2-Hoofdstuk 8: 11. De genade aan de overspelige vrouw bewezen.

2. En de vroege morgen van de volgende dag kwam Hij weer in de tempel en al het volk kwam tot Hem om Zijn woord te horen; en neergezeten zijnde bij de schatkist in de voorhof van de vrouwen en leerde Hij hen (vs 20).

3. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën, in plaats van aan de Hoge raad de zaak, die tot hun kennis was gekomen, op te dragen, brachten tot Hem een vrouw, in overspel gegrepen, terwijl men de schuldige man had laten gaan. Wanneer toch Jezus de Messias wilde zijn moest Hij ook de in Israël gepleegde misdaden straffen.

4. En zij stelden haar in het midden, in de kring van de om hen verzamelde toehoorders en zeiden tot Hem: Meester! deze vrouw is door de getuigen, die haar hierheen geleiden, betrapt op overspel.

5. En Mozes heeft ons in de wet (Lev. 20: 10. Deut. 22: 22) geboden, dat degenen, door wie volgens duidelijke bewijzen echtbreuk is gepleegd, gestenigd zullen worden; Gij dan, wat zegt Gij dat men haar doen moet?

6. En dit zeiden zij om Hem te verzoeken, om Hem een woord te ontlokken, dat iets anders gebood te doen dan wat de wet voorschreef, opdat zij iets hadden om Hem te beschuldigen, dat Hij de wet verbrak (MATTHEUS. 12: 10. Mark. 3: 2. Luk. 6: 7; 11: 54). Maar Jezus, om hen met hun zaak, die Hem volgens de omstandigheden, waaronder die voor Hem werd gebracht, ook weer niets aanging, af te wijzen (Luk. 12: 14), bukte neer en schreef met de vinger in de aarde, als iemand die met zijn eigen gedachten bezig is.

Stond de afdeling hier werkelijk op de juiste plaats, dan kon bij "de laatste dag, de grote dag van het feest" in Hoofdstuk 7: 37 niet aan de achtste, maar slechts aan de zevende dag worden gedacht, omdat wij door de inleidende woorden: "‘ s morgens vroeg kwam Hij weer in de tempel" zonder twijfel niet worden verplaatst op de dag, die na het eindigen van de hele feestdag valt, maar nog in die tijd zijn, dat het volk nog bij de tempel vergaderd was en zich niet weer naar eigen haardstede had begeven. Toch behoort de volgende afdeling van vs. 12 zeker tot de achtste dag. Het wordt door zijn inleidend woord: "Jezus dan sprak weer tot hen" duidelijk met het vroegere in Hoofdstuk 7: 37-52 tot een geheel verbonden en plaatst ook dit op dezelfde dag. Er is dus voor deze voor ons liggende afdeling reeds ten opzichte van de tijd van de gebeurtenis geen plaats. Maar ook wat de verhouding aangaat, die bij de Schriftgeleerden en Farizeeën nu nog tot Jezus bestaat, kan zij onmogelijk hier thuis behoren. Wij hebben toch in de vorige afdeling gezien hoe deze tegenstanders alle krachten inspannen, dat het volk in Zijn persoon toch geen profeet, veel minder Christus ziet; terwijl zij Hem hier het geval met de vrouw ter beslissing voorleggen, kennen zij Hem een rechterlijk gezag toe, dat alleen aan een profeet, of een Messias kon worden geschonken, al was het ook slechts om Hem te verzoeken, d. i. de manier waarop Hij die autoriteit zou uitoefenen, in het een of ander opzicht aan te wenden, om Hem voor het volk of de wereldlijke overheid beschaamd te maken. Wij zien dus de Schriftgeleerden en Farizeeën reeds die verhouding ten opzichte van Jezus innemen, waarin zij in MATTHEUS. 22: 15 vv. de vraag over de schattingpenning tot Hem richten; achter deze geschiedenis behoort daarom zonder twijfel die van de echtbreekster. Bij de vraag over de schattingpenning hadden de tegenstanders, zoals in Luk.

20. 20 daarop uitdrukkelijk wordt opmerkzaam gemaakt en ook zowel het meebrengen van de dienaren van Herodes, als ook de vleiende woorden, die aan de vraag voorafgaan, te kennen geven, in de eerste plaats het daarop voorzien, dat de Heere op grond van het goddelijk woord in Deut. 17: 15 zou antwoorden: "Nee, het is niet goed, dat men de keizer schaatin geeft. " Terwijl Hij echter door het: "geef de keizer wat van de keizer is" juist het tegengesteld antwoord geeft: "Het is niet alleen geoorloofd, maar zelfs uw plicht", heeft Hij toch tevens door het: "En aan God wat van God is" Zijn antwoord zo ingericht, dat, zoals het in Luk. 20: 26 wordt gezegd, zij Zijn woord niet konden aanvallen voor het volk en zij dus beschaamd zijn geworden met hetgeen bij hun berekening op de tweede plaats stond. Bij de vraag over de steniging van de echtbreekster gaat duidelijk de berekening van de tegengestelde veronderstelling uit. In MATTHEUS. 21: 28 vv. heeft Jezus aan deze mensen de gelijkenis van de twee zonen voorgedragen en hen gezegd: "Tollenaars en hoeren gaan u voor in het koninkrijk der hemelen. " Nu is het hen zeer welkom, dat juist, nu zij zo ongelukkig met de vraag over de schatting geweest zijn, een op heterdaad gegrepen echtbreekster tot hen wordt gebracht, niet opdat zij onmiddellijk zelf het oordeel over haar uitspreken, maar op gelijke wijze de bemiddeling bij de Hoge raad mochten bewerken, als zij het in Hoofdstuk 7: 32 deden; zij waren toch waarschijnlijk meestal zelf leden van dat lichaam. Het is een heilig feest

en dan openbaart zich ook anders maar al te graag de tegenstand van de natuurlijke mens in werken van het vlees en speelt de geest van de duisternis zijn spel. Bij de vrouw en haar boeleerder is dat geschied in de zonde van ontucht; bij diegenen daarentegen, die de vrouw grepen en de overigen, die zich bij hen aansloten op de weg tot overlevering aan de Schriftgeleerden en Farizeeën is de lust opgewekt om met gedruis op te treden; men verlangt een schandaal en eens op oude wijze de voltrekking van een vonnis te hebben. De Schriftgeleerden en Farizeeën, die geroepen zijn om de procedure bij de Hoge raad in te leiden, raken voor een ogenblik in verlegenheid: zij weten niet hoe zij de wil van het volks zullen weerstaan zonder hun populariteit op het spel te zetten. Wanneer zij toegeven raken zij in conflict met de Romeinse overheid, die het ten hoogste ten kwade zou duiden als zij een vonnis lieten vellen en het zelf, in de vorm van staand recht lieten volvoeren (Hoofdstuk 18: 31). Zo komen zij op de gedachte om de Hoge raad niet te brengen in de moeilijke toestand, om aan de ene of andere zijde ergernis te geven, maar de zaak liever aan Jezus ter beslissing over te leggen. Stond deze op grond van de Mozaïsche wet toe dat het volk vonniste, dan hadden zij nu toch bereikt wat bij de zaak van de schatting hun eigenlijk doel was, maar toen niet lukte; zij hadden Hem aan de overheid en aan de macht van de landvoogd kunnen overgeven. Intussen rekenen zij er niet op dat dit zal plaats hebben; integendeel luidt hun woord: "Mozes heeft ons in de wet geboden, dat zulken gestenigd zullen worden; Gij dan, wat zegt Gij?" als een honend woord omtrent hetgeen Hij eerst op deze dag van de tollenaars en hoeren heeft gezegd: "Niet waar, gij oordeelt dat men zo een vrij moet laten gaan; men mag zich aan haar niet vergrijpen, maar moet ze als een burgeres van het koninkrijk der hemelen in ere houden?" En nu verheugen zij zich reeds in het vooruitzicht dat zij Hem aan het volk zullen voorstellen als een, die in de slechtste zin van het woord de zondaars in bescherming neemt en alle gezag van de wet ondermijnt. Met opzet plaatsen zij Mozes' woord dadelijk aan het hoofd van hun aanspraak, om bij het aanwezige volk dadelijk de gedachte daarheen te leiden, waarheen zij het daarna denken te breng en. Terwijl nu echter Jezus Zich bukt en met de vinger in de aarde schrijft, bekommert Hij Zich om hun gehele zaak niet en Laat hen staan, evenals Hij ook in Mark. 8: 12 v. doet, als men van Hem een teken van de hemel begeerde. Zij komen toch niet tot Hem als tot de profeet en rechter van Israël, zoals zij voorgeven, maar in slimheid en boosheid van hun hart; daarom heeft Hij niets met hen te doen en kan Hij Zich uitsluitend met Zichzelf bezighouden. De uitwendige gebaren, waardoor Hij hen dat te kennen geeft, zijn van bijzondere betekenis. "Hij zwijgt, terwijl zij moesten zwijgen; Hij bukt terwijl zij moesten bukken in plaats van het hoofd zo hoog te dragen; Hij schrijft, wij weten niet wat - hun namen? hun vonnis? In elk geval zij komen daardoor in angstige spanning; en zo hun eer het niet eiste, zij vroegen Hem niet voor de tweede maal. " In dit schrijven ligt iets van een herinnering aan de schrijvende hand in Dan. 5: 5, of aan het profetische woord Jer.
17. 13 : "Die van Mij afwijken zullen in de aarde geschreven worden. "

Daar zit Hij neer, waar Hij moet Zijn, in de dingen van Zijn Vaders. En reeds weer in deze vroege sabbatsmorgen is het Zijn voedsel dat Hij de wil van Zijn Vader doet en Zijn werk volbrengt. De menigte omringt Hem in dichte kring en hoort naar de aangename woorden, die ook nu uit Zijn mond voortkomen. . . . Maar opeens te midden van deze heilige werkzaamheid, wat een stoornis. . . . Opeens, als Hij Zijn reine ogen opheft, wat een beeld van de zonde! Zonde op dit loofhuttenfeest begaan, in deze sabbatsmorgen gepleegd. . . . Een vrouw gegrepen in overspel. Dit is afschuwelijk. En wij zien de menigte terugdeinzen van de

onreine, die deze dwaasheid in Israël gedaan heeft. Maar wat nog afschuwelijker is, wat nog pijnlijker indruk maakt op de smetteloze en aandoenlijke ziel van Hem, die hier neerzit en leert, het is dat zij, die Hem op deze wijze in Zijn heilig werk komen storen, nog minder afschuw voelen van de zonde door deze vrouw gepleegd dan wel haat tegen Hemzelf, die zij van geen enkele zonde konden overtuigen; een haat zo groot, dat zij zich niet ontzien deze zondares te gebruiken, ja desnoods op te offeren voor hetgeen die haat in zijn schild voert, een haat zo groot, dat zij zich eensdeels verheugen in de begane misdaad, die hen in de gelegenheid stelt de heilige onschuld te verstrikken, mocht het zijn ten val te brengen. Mijn lezer afschuw van de deugd en haar schoonste openbaringen, vijandschap tegen waarheid en heiligheid is nog een groter gruwel voor God, dan een zeer diepe zondeval. Mensen deinzen er niet zozeer voor terug, omdat deze zielsgesteldheid een zekere schijn van deugd en dikwijls van godsdienstigheid ophoudt. Maar in wat voor vorm, bij welke personen, in wat tijden zij zich vertoont, met welke ogen moet Hij haar aanzien, die met Goddelijke klaarheid en waarheid weet dat het geen andere geweest is dan deze stemming, die met boze moedwil Hem het kruis heeft opgericht, het kruis, waaraan lichtzinnigheid en wreedheid, die niet wisten wat zij deden, Hem genageld hebben. Op de misdaad door de vrouw begaan, stond naar Mozaïsch recht de dood door steniging. Maar de straf werd sinds lang niet meer toegepast. Eensdeels om de vermenigvuldiging van het misdrijf, bij de slapheid van de zeden in het tijdvak van de Herodessen en anderdeels omdat de Romeinse meesters het niet gedoogden. De verstoting van de schuldige echtgenoot, het openlijk geven van een scheidbrief, was hetgeen waarmee men zich (ook blijkens het Evangelie) vergenoegde. Maar het schandaal van deze morgen schijnt de vijanden van Jezus een welkome gelegenheid aan te bieden om de rechtzinnigheid van Zijn gedachten over Mozes, de verdachte zedelijke ernst van Hem, die tollenaars ontving en met hen at en Zijn verschuldigde gehoorzaamheid aan de Romeinse overheid ter toets te brengen en voor al het volk te schande te maken. Zo immers dacht het de arglistigheid, die meteen wat haar dienen kan, doorziet - maar, toch mis ziet en zich deerlijk bedriegt, waar zij onderneemt met de hoogste Wijsheid te worstelen.

Dit zeiden zij om Hem te verzoeken om de rechterstoel te beklimmen en een vonnis te vellen, dat slechts door een overheidspersoon uitgesproken mocht worden. Als Hij gedaan had wat zij wensten, dat Hij doen zou, zou Cesar of zijn plaatsbekleder zich de zaak hebben aangetrokken en gezegd: Gij, een vreemdeling, matigt u het recht van overheidspersoon aan! Gij verlaat de kring van uw eigen bevoegdheid en treedt in een, die in het geheel niet tot uw gebied behoort. Had Hij daarentegen gezegd: Het is geen zonde, dat Hij niet deed en niet doen kon, dan zouden zij in ééns een afdoend middel hebben gehad dat Hij de Messias niet was. Als Hij een vonnis had geveld, zouden zij gezegd hebben: deze man treedt onwettiglijk in Cesars plaats. Als Hij de vrouw vrijgesproken had van zonde: deze man schendt de uitdrukkelijke wet van God. Zij meenden Hem, dus doende, in een verlegenheid te brengen, waaruit Hij Zich niet zou kunnen redden. Maar hier als bij alle andere gelegenheden sprak Jezus gelijk geen mens ooit sprak. Met een wijsheid, waarvan men zich geen rekenschap kon geven, tenzij men haar veronderstelde te zijn, wat wij weten dat zij is, Goddelijk - keerde onze gezegende Heer de gehelen loop van het geval tegen henzelf; en zij, die voor Hem een kuil groeven, vielen er zelf in. Hij schreef met de vinger op de grond, een onmiskenbaar bewijs van nadenkende kalmte. Het is voor ons in moeilijke omstandigheden het beste langzaam in het antwoorden te zijn. Jezus, wiens wijsheid oneindig groot was, had geen tijd

nodig om na te denken, maar zoals Hij Zich gedroeg was Hij ons een voorbeeld en voorganger, ons lerend dat het eerste antwoord niet altijd het beste is.

7. En toen zij bleven vragen, met de stilzwijgende afwijzing geen genoegen namen, maar door herhaald vragen Hem noodzaakten te beslissen, richtte Hij Zich voor een ogenblik op en zei tot hen: Die van jullie over het zesde gebod, overwelke overtreding hier gehandeld wordt, zonder zonde is, zodat hij nooit een vrouw aanzag om die te begeren (MATTHEUS. 5: 27 v.) mag haar volgens Mozes' voorschrift buiten de poort voeren om haar te stenigen en mag eerst de steen op haar werpen, volgens de bepaling vande wet.

Merkt op de wijsheid en de heilige ernst van de Heere. Geen afval van Mozes, geen opstand tegen de Romeinse, door God gestelde macht; geen aanmatiging van het overheidsambt, alsof Hij tot rechter en scheidsman van Israël gesteld was. Ook niets dat naar verschoning gelijkt van de zondige daad. Wat? Zo men van Hem gestrengheid tegen de zonde wil en wacht: Hij heeft ze, Hij zal ze betonen, Hij zal ze uitoefenen. Maar, Hij zal beginnen waar ieder beginnen moet, die niet geroepen is met de rechterlijke arm misdaden te straffen, maar op zedelijk gebied de zonde te bestrijden, Hij zal beginnen bij de bron, bij het hart. Bij het hart, het hart van de mensen, waaruit voortkomt boosheid, bedekt en openbaar; waaruit voortkomt zowel de gedachte van de doodslag als het misdrijf van overspel; het hart van de mensen, waarin door de zondige begeerte reeds overspel gedaan werd. Op het gebied van de inwendige mens gelden geen oordelen naar het vlees en naar hetgeen voor ogen is. Hier is niet de zonde de grootste, die zich het eerst waagt; maar het diepst is ingeworteld, het meest het hart verderft. Hier wordt niet schijn tegen schijn, daad tegen daad, maar zonde tegen zonde gesteld en gewogen. Hier staan allen veroordeeld. Wie durft, wie heeft recht, wie waagt het, zich het recht toe te schrijven anderen te beschuldigen, te verachten, te straffen. . . . zelf strafwaardig. . . . Kom, beschuldigers van deze vrouw, die zonder twijfel een snode daad gedaan heeft, waarop u haar gegrepen heeft; tast in uw hart, bent u rein? rein van haar zonde? rein van andere zonden, als de ware groot en grof? Bent u rein genoeg om, waar de zedelijke rechtbank gespannen wordt tegen deze vrouw en de getuigenis te bezegelen, door te doen wat van getuigen gevergd wordt en aan getuigen toekomt, een eerste steen op te nemen en die te slingeren naar haar schuldig hoofd. "Die van u zonder zonde is werpe de eerste steen op haar, " zo sprak Jezus tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, toen zij de vrouw, in overspel gegrepen, tot Hem hadden gebracht en Hij hen greep op de daad van Hem te verzoeken, opdat Zij iets hadden om Hem te beschuldigen en naar hun wil met Hem te doen; zo spreekt Hij tot allen, die met een grove zonde in het hart, misschien in de hand, een onbarmhartig oordeel laten gaan en willen geveld zien over alle zonden, die een anderen naam dragen dan de hun, vergetende, dat wie de gehele wet zal houden en in een zal struikelen, schuldig is geworden aan allen. Want die gezegd heeft: "Gij zult geen overspel doen", die heeft ook gezegd: "Gij zult niet doden", want dan bent u een overtreder van de wet geworden: Een ieder, die Zijn broeder haat is een doodslager. Die van u zonder zonde is, werpe de eerste steen op haar. " Zo spreekt Jezus tot Farizeeën en Schriftgeleerden, en zo spreekt Hij tot alle zedemeesters en godsdienstvrienden tot op de huidige dag, die wel hun voeten weten zuiver te houden, dat zij zich niet bezoedelen met het slijk van de openbare onzedelijkheid, dat al hun verontwaardiging opwekt, maar die vergeten hun hart te reinigen, die bron van alle onreinheid, die er niet zuiver om wordt als men haar het uitvloeien belet; vergetend dat haar

gezegd is: "U bent niet te verontschuldigen, mens, wie u bent, die anderen oordeelt, want waarin u een andere oordeelt veroordeelt u zichzelf, want u oordeelt en doet dezelfde dingen. En wij weten dat het oordeel van God naar waarheid is over degenen, die deze dingen doen. Nee, het ontbreekt ook in onze Christelijke maatschappijen niet aan stenenopnemers, ja wel met verontwaardiging geworpen op mannen en vrouwen, op zondige daden gegrepen, in het openbaar gekomen tot een val, maar, hoe menigmaal wapenen zij de handen van hen, wier gelijksoortige misdrijven gelukkig bedekt, in het geheim gepleegd werden, lang geleden, goedgunstig vergeten zijn! En waar, waar onder tienduizend handen is de hand, waarvan hij, die haar uitstrekt en opheft, getuigen durft: zij is rein!. . . . (N. BEETS).

U ziet hier de handhaving van de wet door de wetgever zelf. Immers alleen deze kan ook de beschuldigers voor de wet stellen. Jezus begon niet met de beschuldigde, maar met de beschuldigers en wel op een manier zoals alleen de alwetende Hartenkenner doen kan. U weet, dat op de beschuldiger de verplichting lag, om als getuige van de gedane misdaad, de veroordeelde met de eerste steen te treffen. Dit was een uitnemende wijze instelling, want op deze wijze werd een valse beschuldiging een feitelijke medeplichtigheid aan de dood van een onschuldige. Van dat vereiste maakte nu de Heer gebruik en zei er mee: "Wie zich niet tot de dood schuldig bevindt, zoals deze vrouw, die werpt de eerste steen op haar en doodt haar. " Als u zelf niet zonder enige overtreding, hoe ook genaamd, bent, heeft u geen recht deze mens over enige misdaad aan te klagen? Dan zou immers geen enkele misdaad door enige mens onder de strafwet vallen. Maar hier was deze zaak geheel anders. De Heere lag in het hart van al deze beschuldigers en zag hun geweten bezwaard met een menigte zonden, die hen even doodschuldig voor God en Zijn wet stelden, als het overspel deze vrouw deed. En daarom zei Jezus tot hen zoveel als: "Wie van u geen zonde gedaan heeft, de dood strafwaardig, begint met het doodvonnis aan haar te voltrekken.

8. En na dit gezegd te hebben bukte hij weer neer en schreef Hij evenals tevoren in de aarde, rustig afwachtend of zij Hem voor de derde keer met hun listen zouden lastig vallen.

9. Maar zij, dit horende, dat hij, die zonder zonde was, een begin moest maken met het volvoeren van de door de wet voorgeschrevene straf en van hun geweten overtuigd dat zij de zodanigen niet waren, die het recht toekwam, zwegen, omdat zij vreesden dat als zij nogmaals het zwijgen afbraken, de Kenner van het verborgene nog meer zou zeggen wat hen onaangenaam was. Zij gingen uit, de een na de andere, beginnend van de oudste tot de laatste, totdat zij zich allen hadden verwijderd. En Jezus werd met Zijn discipelen alleen gelaten en de vrouw in het midden staand, waar men haar geplaatst had.

Die verpletterende klaarheid, waarmee hun geweten hun de onvermijdelijkheid van deze uitkomst aanschouwen doet, ontneemt hun eensklaps alle vrijmoedigheid. Voor hun verbeelding ontsluit zich het schuldregister van vorige dagen; onverdraaglijk werd voor hen de gedachte, dat de verborgen zonden naakt liggen en geopend voor hun meest gehate vijand; zij kunnen het niet uithouden in de tegenwoordigheid van hun tegenstander, die eensklaps hun Rechter - zelfs niet in de nabijheid van hun slachtoffer, die eensklaps hun meeplichtige werd.

10. En Jezus, die nu zo ver was als Hij wilde, richtte Zich op en zag niemand dan de vrouw, met wie Hij onder vier ogen wilde spreken en zei tot haar: Vrouw! waar zijn uw beschuldigers? En toen zij op die vraag niet durfde antwoorden, ging Hij voort: Heeft niemand u veroordeeld?

11. En zij zei: Niemand, Heere! want zij zijn allen heengegaan. En Jezus zei tot haar: Dan veroordeel Ik, die het wel konde doen, u ook niet, ga heen en zondig niet meer. (Hoofdstuk 5:
14. Luk. 9: 56).

Men heeft er vele bezwaren tegen, dat de Heere op de hier meegedeelde wijze zou hebben gehandeld en daarom het hele verhaal voor een onecht, apocrief stuk verklaard, dat wel de ene kant van Jezus' karakter juist voorstelde, maar aan de andere kant des te meer aan waarheid te kort schoot. Ten eerste zou in het woord: "Die van u zonder zonde is, werpe eerst de steen op haar, " een grondstelling zijn uitgesproken, die in haar praktische toepassing de opheffing van de hele justitie teweeg bracht; want waar zou dan nog een rechterlijk ambt mogelijk zijn? Het gericht, zegt men en die daarbij als rechter of getuige fungeert, staat integendeel in de dienst van God. Niet zijn subjectief bestaan komt daarbij in aanmerking, maar alleen Gods ordening en wet en zo komt hier Luthers woord in aanmerking: "Of een vorst, burgemeester of rechter een booswicht of schelm is, zo is hem toch Gods zwaard in de hand gegeven. " Heb ik zo'n ambt en ben ik een booswicht, zodat ik moet zeggen: ik heb verdiend, dat men mij dadelijk het hoofd afsla, dan moet ik evenwel recht spreken en dat ten uitvoer brengen. Verder zou uit Christus' vonnis: "zo veroordeel Ik u ook niet" volgen, dat men van burgerlijke straffen op de echtbreuk geheel moest afzien en deze zonde, waartegen Gods woord toch overal de diepste afschuw uitspreekt, met de mantel der liefde moeten worden bedekt; dit zou echter tot de grootste wanorde kunnen leiden en tot gehele vernietiging van het familieleven. Hoe zou dat te rijmen zijn met de elders voorkomende mening van de Heere, wanneer Hij de echtscheiding in geen geval, maar wel waar echtbreuk plaats heeft, toestaat? Tegen al deze bedenkingen is te zeggen dat de aanklagers de vrouw niet tot de gewone rechtbank hebben verwezen wat tot haar behoorde, maar wederrechtelijk een zaak zich hebben toegeëigend, die zij in hun vijandschap willen misbruiken in plaats van Gods regeling te eerbiedigen; zo hebben zij ook Jezus' terechtwijzing, dat Hij buiten de zaken van de burgerlijke justitie wilde bleven, niet aangenomen, maar erop aangedrongen dat niet Mozes, maar Christus de zaak zou beslissen. En nu komen geheel andere gezichtspunten in aanmerking. Bij Mozes staat overal, waar zijn wet op een misdaad als straf bepaalt, dat het doodvonnis door de gemeente wordt volvoerd: "Zo zult u het boze uit Israël wegdoen" of: "opdat geen zonde onder u is. " De veronderstelling is dus dat de heilige gemeente van God door zo'n schande of dwaasheid is aangetast en deze heiligheid moet nu door de executie vanwege de gemeente weer worden hersteld. Maar waar is dan hier zo'n gemeente? Dat zij, die de vrouw hebben gegrepen, de boeleerder niet hebben medegebracht, heeft waarschijnlijk niet daarin zijn reden dat deze ontsnapt is, maar in de eigen zedelijke lichtvaardigheid van degene, die ze betrapte. Een man rekenden zij de echtbreuk niet als zonde aan, maar zij gunden het hem graag als hij tot een vrouw kon naderen; zij deden desgelijks, als zich de gelegenheid aanbood, om de vleselijke lusten te bevredigen en zij zouden zich zeker door de heiligheid van dat feest niet hebben laten terughouden om de gelegenheid op te sporen. Geheel Jeruzalem, schrijft Jozefus over zijn tijd, was toen één groot bordeel en het volk verteerd van echtbreuk en onzedelijkheid.

Eveneens merkt de Talmud op dat in de laatste tientallen jaren vóór de verwoesting van Jeruzalem de echtbreuk zo was toegenomen, dat aan een bestraffing daarvan niet meer kon worden gedacht. Het is dus zonder twijfel niet de ijver voor Gods wet en voor de heiligheid van de gemeente, die degenen, die de vrouw brachten, heeft gedreven om haar te vangen, maar de lust tot een schandaal. De Schriftgeleerden en Farizeeën zouden er goed aan gedaan hebben als zij de menigte, die op het staande recht aandrong, hadden afgewezen met het eenvoudig antwoord wat Mozes' wet beveelt, dat zij beiden sterven, echtbreker en echtbreekster, waar is dan de eerste? om dan de laatste op de gewone wijze door de Hoge raad te laten vonnissen. Hun woord in Hoofdst. 7: 45 : "Waarom hebt gij Hem niet gebracht?" was hier op de juiste plaats geweest. Omdat nu echter volgens Deut. 13: 9 en 17: 7 de hand van de getuigen de eerste moet zijn om zulken te doden, welke de gemeente moet stenigen, vat de Heere van Zijn kant de zaak, die Hem ter beslissing is voorgelegd, van die kant aan, waarvan men ze Hem tot een middel van verzoeking wil maken. Men stelt voorop dat Hij het recht van de echtbreeksters (Ezechiël. 16: 38; 23: 45) niet over de vrouw zal laten komen; ja, zegt Hij, dat moet geschieden, maar naast dat staat een recht van de getuigen volgens de wet van Mozes, dat moet u nu volbrengen: het recht van de eerste steen. Recht tegenover recht: welaan, plaats een uit uw midden, die zelf zonder zonde dit recht op zich kan nemen, die zich waardig voelt om de heilige gemeente van Israël in zijn persoon voor te stellen en het boze van u te doen, dan wil Ik ook aan u, als aan die heilige gemeente, het middel tot het wegdoen, namelijk de steniging, toestaan. Wij mogen wel aannemen dat, als Hij Zich nu weer neerbukt en weer op de aarde schrijft, Zijn gedachten die zijn geweest, die men in Ezech. 16 en 23 kan vinden, waar Jeruzalem en het Joodse volk zelf als een echtbreekster is voorgesteld en het recht der echtbreeksters daarin over de stad zal komen, dat menigten over haar komen, die haar stenigen. Wij mogen ons echter ook niet verwonderen wanneer de gehele vergaderde menigte, zowel zij, die de vrouw hebben gegrepen en het aanwezige volk (vs. 2) als de aanklagende en verzoekende Schriftgeleerden en Farizeeën, een voorgevoel heeft van hetgeen nu in Zijn gedachten is. Weinige dagen geleden toch heeft Hij eerst sterk over Jeruzalem geweend en men heeft Hem toen horen zeggen, dat Jeruzalem zal worden geslecht en de ene steen niet op de andere zal worden gelaten (Luk. 19: 41 vv.). En nu is het geweten een macht, die de mens wel lang kan onderdrukken en waartegen hij kan strijden, maar die toch, zodra God door Zijn Geest de straf ten uitvoer wil leggen, dadelijk als een samengeperste veer in de hoogte springt en ook de verhardste booswicht met weinig moeite in de hoogte werpt, zodat hij moet doen wat hij uit zichzelf nooit zou hebben gedaan. De vergadering stuift dan uiteen als kaf, wanneer de wind het verwaait; de Vader komt de Zoon te hulp, want deze, als Hij zei: "die van jullie zonder zonde is, " enz. heeft gedaan, wat Hij Hem had getoond (Hoofdstuk 5: 19 vv.) en Hij komt Hem te hulp als Hij de mensen in het algemeen en elk in het bijzonder door hun geweten overtuigd laat worden, omdat Hij ze allen liet voelen hoe het eigenlijk was met Jeruzalem en met het Joodse volk; hoe het daarmee was, vooral, wat de overtredingen van het zesde gebod aangaat. Zonder twijfel zijn de "oudsten", die het begin met het weggaan maken, de Schriftgeleerden en Farizeeën. Zij kunnen het niet afweren, dat zij onaangenaam gestemd worden in de nabijheid van deze Jezus; het is Gods hand, die hen aangrijpt en wegslingert. Terwijl echter zij, die de vrouw grepen en het aanwezige volk hun oversten zien heengaan, ontzinkt hen, zoals vanzelf spreekt, de moed om te blijven. Evenals een verschrikte kudde lopen allen de leidende hamels na; zodat de uitdrukking juist is gekozen: "tot de laatste. " Nu heeft de Heer een open veld voor Zich om Zijn woord te vervullen dat de

Schrifgeleerden en Farizeeën in deze handeling tot spot hebben willen maken: "Tollenaars en hoeren gaan u voor in het koninkrijk der hemelen. " In de vrouw, die nog vóór Hem staat, is het reeds wat de aanvang betreft, bevestigd. Zij had zich goed uit het gedruis kunnen verwijderen, toen allen wegliepen; ja, de verleidelijke gedachte om de straf te ontgaan, lag voor de hand; maar nee, zij blijft, zij wacht de uitspraak af van Hem, voor Wie zij zich als voor haar Rechter door de arm van God gesteld voelt; en dat zij dit doet en zich aldus gevoelt, dat is de vrucht van de arbeid van de goddelijke Geest aan haar hart, zoals die vooraf moet aanwezig zijn als tollenaars en hoeren in het Koninkrijk der hemelen zullen kunnen komen. Nu zij echter bij de vrouw aanwezig is, weet de Heere ook dat Hij het heilige niet aan de honden geeft en Zijn parels niet voor de zwijnen werpt, wanneer Hij over haar een oordeel van genade spreekt en haar met een vermaning laat gaan. Wat haar man met haar wil doen, dat is zijn zaak en als hij haar de scheidbrief geeft, is hij in zijn recht, maar zij moet haar tijdelijke straf gewillig op zich nemen.

Het is een wonderbare werking van Christus' Geest, die wij niet mogen voorbijzien, dat de vrouw daar nog altijd staat en als geboeid blijft staan, nadat de aanklagers allen Zijn heengegaan; zij schijnt werkelijk in Hem de majesteit van de Rechter te vinden, daarom kan noch wil zij Hem ontvluchten. Jezus ziet eindelijk op en ziet haar daar staan alléén tegenover Zich. "Vrouw, waar zijn uw beschuldigers?" vraagt Hij haar en waarschijnlijk volgde geen antwoord - een goed teken voor haar - dat zij niet over haar aanklagen triomfeert! Dan gaat Hij voort: "Heeft niemand u veroordeeld?" en zij antwoordt: "Niemand, Heere!"

Daarop doet Jezus aan de vrouw door het "ook Ik niet" voelen dat, ofschoon al haar beschuldigers vertrokken waren er zich daar toch iemand bevond, die, als paste Hij ook de in vs. 7 uitgesproken stelregel op Zichzelf toe, werkelijk de eerste steen had kunnen opnemen, als Hij dit had willen doen; maar deze laat dit uit barmhartigheid na, om haar tijd tot bekering te gaven.

De woorden van de Heere tot de vrouw, die door schaamte en angst voor de dood is gejaagd, die tot in het diepst van de ziel geschokt is, schitteren in een heerlijkheid, die begrepen kan worden door een beangstigde mensenziel aan welke zondige en in zonden verharde mensen met harten zonder mededogen haar misslagen en verkeerdheden hebben verweten en die in haar angst voor de Heere staat en het ondervindt dat Hij, de Heilige, ook tevens de Ontfermer is. Zo'n ziel verstaat ook de vermaning en volgt haar op: "Ga heen en zondig niet meer. "

Bij Jezus is niets van die verkeerde zachtheid van de lachende wereldling, die het geweten helpt vermoorden. Wel is Hij zacht jegens de zondares, maar alleen omdat Hij streng jegens allen is en wederom is Hij alleen daarom streng, opdat Hij barmhartigheid zou kunnen oefenen. Omwille van de zonde wil Hij de doodsteek geven, opdat de zondaar leeft. Hij is de Rechter en de Heiland tegelijk. Alleen daarom is Hij de ware heilige Heiland, omdat Hij als Kenner van de harten het boze oordeelt; alleen daarom de onomkoopbare Rechter, opdat Hij als barmhartig Heiland van zonden vrij en zalig zon kunnen maken.

Wij kunnen besluiten met de onbetwistbare stelling, die het niet meer zondigen bewerkt, verricht meer dan alle wet en oordeel op de aarde.

Hebben wij ons door de beschouwing van de inhoud van dit stuk overtuigd dat het geenszins apocrifisch is, maar werkelijk een geschiedenis uit Jezus' leven, die alleen in latere tijd valt, zo is het de vraag vanwaar het komt, dat men die juist hier heeft geplaatst? Dat zij Johannes niet tot schrijver heeft blijkt uit de gehele wijze van voorstelling en uitdrukking, die met die der drie overige evangelisten overeenkomt; alsook daaruit, dat zij in vele handschriften in het geheel niet voorkomt, of aan het slot van Lukas 21 , of aan het einde van het evangelie van Johannes, dan weer achter Hoofdst 7: 36 Het was dus een stuk van de apostolische overlevering, dat toch geen van de vier evangelisten had opgenomen en waarover men in twijfel was, waar men het in de evangelische geschiedenis moest plaatsen. Nu is duidelijk het woord van Christus in vs. 15 van ons hoofdstuk: "Gij oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand, " de oorzaak geweest, waarom men dit verhaal onmiddellijk liet voorafgaan, om een bepaald bijzonder voorval te hebben, waarop dat als op een feitelijk bewijs van Zijn rechtvaardiging doelde. Anderen lieten zich leiden door de tijdsbepaling in vs. 2 om liever de plaats in Hoofdstuk 7: 36 als plaats te kiezen; anderen herinnerden zich bij vs. 1 en 2 , Luk.
w. 37 en 38 en voegden daar het verhaal in; die echter het stuk aanzagen voor een erfstuk uit de apostolische tijd (Luk. 1: 1 vv.), dat buiten de door de evangelisten behandelde stof stond, meenden het best te doen, het als een aanhangsel bij het vierde evangelie te voegen (Joh. 21: 25).

Hoor het, misdadigers, overtreders en zondaars in het openbaar, van wie de hele wereld weet, wie en hoe u bent! Hoor het, opdat u niet onder uw smaad verzinkt, opdat u niet door het harde vonnis van een hele wereld verstrikt en door haar stenen verpletterd, ook aan Gods genade vertwijfelt en uitroept: mijn zonden zijn te groot, dan dat zij vergeven worden. Getroost u de mensen, getroost u de verwerping en onbarmhartigheid van uw medezondaren en laat u door hen beschuldigingen, door hun wreedheid voor het aangezicht van Jezus voeren, opdat u uw vonnis hoort uit Zijn rechtvaardige, in plaats van uit hun hoogmoedige mond. Laat dan ten volle het gericht van Zijn heiligheid door uw van schuld overtuigde ziel gaan. Oordeelt uzelf en als u zichzelf oordeelt, al zouden ook allen u veroordelen, Hij nochtans niet.

e. Vs. 12-59. "Ik ben het licht van de wereld. Ik ben het Ik en u. " Jezus trekt Zich van de tempel terug.

12. Jezus dan bevond Zich bij de avondgodsdienst van deze laatste feestdag wederom in de tempel. Hij sprak wederom tot hen, tot de feestgenoten, die zich nog eens in het heiligdom hadden vergaderd en zei: Ik ben het licht van de wereld, vande mensen, die in de nacht van zonden en dwaling zijn verzonken (Hoofdstuk 6: 33, 51. Jes. 49: 6). Die Mij volgt, die Zich gelovig aan Mij aansluit, bij elke stap, die Hij te doen heeft naar Mij kijkt en zich door Mijn woord en voorbeeld, geest en kracht laat leiden en vervullen, zal in de duisternis niet wandelen, zoals zij, die Mij niet navolgen en hijzelfvroeger niet deed, maar hij zal het licht des levens hebben. Hij zal niet slechts uitwendig door het licht beschenen worden, maar door de gemeenschap met Mij zo'n leven van licht in zich dragen, dat zijn gehele uitwendige leven een voortdurend wandelen in het licht is.

Dat deze rede niet onmiddellijk aan de vorige in Hoofdst. 7: 37 v. verbonden is, maar door een tussentijd daarvan is gescheiden, bewijst het woordje "wederom, " dat haar als een nieuwe voorstelt. Bovendien lezen wij hier eenvoudig "sprak", terwijl boven stond: "Jezus stond en riep. " Houding en toon van Hem is dus minder feestelijk dan tevoren. Eindelijk wordt in vs. 20 gezegd: "Deze woorden sprak Jezus bij de schatkist, dus in de voorhof der vrouwen. Vroeger was Hij daarentegen naar alle waarschijnlijkheid in de voorhof van het volk of van de mannen opgetreden. Intussen gaan aan de andere kant die uitleggers te ver, die voor onze rede een andere dag aannemen en nu, omdat reeds in Hoofdstuk 7: 37 de laatste dag van het feest als tijdsbepaling was aangegeven, hier denken aan een van de dagen, die op het feest volgde. Daar tegenover moet worden herinnerd, dat Jezus volgens Hoofdst. 7: 1 v. alleen om het feest naar Jeruzalem is gegaan en Hij Zich dus ook niet langer dan dit duurde te Jeruzalem zal hebben opgehouden en het "wederom tot hen" eerst bijzonder op denzelfde kring van toehoorders ons wil wijzen, die Hij vroeger voor Zich had. Ook zal het "dan" wel van dezelfde betekenis zijn, als het elders bij Johannes voorkomt, om de overgang te vormen. Hier wil het zonder twijfel met aanknoping aan Hoofdst. 7: 37 v. zeggen: Nadat Jezus zo het een zinnebeeld op Zich had toegepast nam Hij weer het woord, om nog een tweede op Zich toe te passen. Bij Lev. 23: 43 hebben wij naast het gebruik van het water scheppen ook dat van de avondilluminatie vermeld. Was het eerste volgens zijn oorspronkelijke bestemming een afbeelding van de wonderbron, die de Heere gedurende de woestijnreis voor Zijn volk uit de rotssteen opende, zo was deze een symboliseren van de wonderwolk, die Israël op deze tocht vergezelde en ‘s nachts als een vuurzuil lichtte. Jezus nu, die op deze laatste dag van het feest reeds vroeg in de middag het waterscheppen op Zijn persoon zelf had overgebracht, doet nu in de avond iets dergelijks ten opzichte van de illuminatie. In het: "die Mij volgt" doelt Hij zeker op Israël in de woestijn, dat opbrak, verder trok, stil hield en Zijn leger opsloeg, naar het teken, dat van de lichtende wolk uitging (Num. 9: 15 vv.).

De glans van het licht van de eerste feestdag was zeker reeds lang uitgeblust, maar evenals de uitgebrande lichten in een feestzaal een smartelijk gevoel teweeg brengen over het vergankelijke van de aardse feestvreugde, zo stonden zeker ook die grote kandelaars in het tempelruim als treurige tekenen van de voorbijgegane feest-illuminatie, zodat de Joden het moesten gevoelen, welke kracht het woord van Jezus had, wanneer Hij in de nabijheid deze tekens, misschien erop wijzend, verklaarde dat Hij het licht van de wereld was, waarin dan zeker tevens een heenwijzen lag op die profetische plaatsen, die de Messias als het licht van de volken verheffen (Jes. 42: 6; 49: 6 vv.). Tegenover het licht van de Zionitische feestnacht plaatst Hij het licht van de wereld tegenover de uitwendige verlichting van de tempelzalen en de straten van Jeruzalem de verlichting van de gelovigen, die de duisternis van het zondige hart wegneemt, tegenover het uitwendig schijnsel van de lampen het licht van het leven.

Die Hem navolgt heeft geen voorbijgaande, aardse schemering tot gids gekozen, die later de duisternis slechts te vreselijker maakt. Zijn licht is een licht des levens, een licht, dat het leven in Zich heeft, dat daarom nimmer wordt uitgeblust, maar dat eeuwige glansen verspreidt. De kennis, die Hij verleent, is niet enkel een wijsheid, die het verstand bestraalt, maar, ontleend aan het goddelijk leven, werkt zij het goddelijk leven op haar beurt in de mens (Hoofdstuk 1: 3).

Het teken van ware verlichting is dat zij leven geeft; op het hart werkt; waar dit niet is, is het licht een dwaallicht.

De voorlichtende leidsman Jezus is thans inwonend in de Zijnen, zoals de Vader, die Hem aanwijst en geeft, in Hem is; zo hebben zij het licht in zich, evenals zij het leven in zich hebben.

Als Hij niet echt is wie Hij zegt te zijn, is geen woord ijdeler te noemen, want Hij bewijst nooit wat Hij beweert; maar als Hij het licht is, hoeft Hij Zich slechts te vertonen. Niets evenaart de zuivere openbaring van hetgeen Hij is. Een krankzinnige of bedrieger kan zich op dezelfde wijze opwerpen, maar hij is niets anders dan een dwaas of een schurk, terwijl Jezus Christus Jezus Christus is. Een ander kan ongetwijfeld herhalen: "Ik ben het licht van de wereld", maar Hij alleen heeft de wereld verlicht.

Reeds hier maakt de Heere een overgang tot hetgeen Hij straks door de genezing van de blindgeborene feitelijk zou bewijzen waarheid te zijn. De Heere verklaart Zich in redelijke en geestelijke zin te zijn wat de zon is in natuurlijke zin: het enig licht voor allen. Dit is nu zo klaar voor het geloof als het bestaan van de zon klaar is voor het oog. Wie zien kan heeft geen verder bewijs nodig. De zon heeft geen tweede zon nodig om haar te doen zien, want zij laat zich zelf door haar eigen licht genoeg zien - aan het oog van de ziener. Zo ook Christus. Wie gelooft ziet in Hem het licht van de wereld, heerlijk en schitterend; wie Hem, het licht van de wereld, niet ziet is blind van ziel en geest, dit zullen wij straks (Joh. 9: 39) de Heere zelf horen zeggen. - De woorden van de Heere te horen is niet genoeg, zij moeten gehoorzaamd worden. De gehoorzaamheid van het geloof is het volgen van Jezus, waar Hij ons wil leiden. Alleen achter Hem wandelen wij niet langer in de duisternis, maar in het eeuwige licht, of het licht van de eeuwigheid.

Stellen wij ons op het toneel waar de Heer nog altijd vertoefde. Hij was in dat gedeelte van de tempel, waar dertien goudladen met gepaste opschriften ter aanduiding van verschillende gewijde bedoelingen voorzien, geopend stonden om de gaven van de vromen te ontvangen; op een plaats dus, waar onophoudelijk mensen aanwezig waren en waar de overheid Hem had kunnen grijpen, als haar hand niet door Gods wijsheid voor het ogenblik nog terug was gehouden. Daar bevond Zich Jezus, met een grote menigte omgeven, in de nabijheid van twee grote gouden kandelaren, die op de eerste feestdag na het avondoffer, ontstoken, een schitterende glans in de omtrek verspreid en talrijke menigten in feestelijke dos rondom zich verenigd hadden; symbolen als zij waren van het licht, dat Jeruzalem, de zetel van de openbaring, in de duisternis van de heidense wereld zou doen schijnen en herinnering tevens aan de vuurkolom, die voor de vaderen in de woestijn had geschitterd ten bewijs dat zij tenten bewoonden. Nu waren die vreugdevlammen na korte luister geblust, maar een schoner gloed kleurde het marmer van de tempels. Een zee van morgen-zonlicht straalt door de heilige hallen; in die glans ziet de Heer het beeld van Zijn roeping; Zijn onderwijs hervat Hij met het woord: "Ik ben het licht van de wereld. " Dat Hij niet slechts van Zijn leer, maar van Zijn hele persoon gewaagt, is even onmiskenbaar, als dat Hij, door het woord: "Ik ben" van deze voortdurende werkzaamheid spreken wil, die nimmer de grenzen van Zijn aardse leven beperkt, dagtekent van vroegere eeuwen en zich uitstrekt tot latere tijd. Terwijl Hij zo de

verzekering geeft dat welk licht van de geesten de mensheid immer bestraalde, het van Hem was uitgegaan, beschrijft Hij tevens geheel het aardrijk - ook het heidendom - als een kring, waarin Zijn stralen moesten doordringen en wekt tot Zijn gelovige erkentenis op, door de bijvoeging: die Mij (het licht) navolgt zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht van het leven hebben. De belofte van persoonlijk en bestendig bezit van de levenskiem brengende licht in Zichzelf, verbindt Hij zo aan de voorwaarde van de innigste verbintenis met Hem. En niet moeilijk kan ons de aanwijzing vallen waarom Hij deze verhevene uitspraak van Zijn zelfbewustheid, tegelijk met die uitlokkende nodiging juist heden doet horen. Pas hadden zich de deuren voor een boetvaardige geopend in de nacht van wier smart Hij het licht van de vertroosting deed rijzen, maar zo even waren ook, een voor een, haar beschuldigers heengegaan, die in de duisternis van dwaling en ongerechtigheid wandelen, juist omdat Zij Hem niet volgden, maar tegenstonden. Zo is de Heere heden vol van hetgeen Hij voor allen wil Zijn, maar ook van allen mag eisen en spreekt een verzekering uit, die duizend monden tot Zijn roem moet ontsluiten.

14. Jezus antwoordde en zei tot hen: Hoewel Ik geheel alleen, zonder anderen getuige aan Mijn kant te hebben (Hoofdstuk 5: 32 vv.) van Mijzelf getuig, zo is nochtans Mijn getuigenis, ondanks die in het algemeen geheel juiste grondstelling waarachtig, zodat u verplicht bent daaraan geloof te schenken; want Ik weet vanwaar Ik gekomen ben en waar Ik heenga, maar jullie weten niet vanwaar Ik kom en waar Ik heenga. U kunt dat ook van uzelf niet weten, maar behoort u te wachten om uit dezeonwetendheid meteen uw oordeel te vellen.

In het: "hoewel Ik van Mijzelf getuig" ligt reeds aangewezen wat later (vs. 17 v.) wordt uitgewerkt, dat deze toestand van zaken niet de enige is, dat naast de getuigenis van Christus over Zichzelf een andere komt, die van de Vader, maar in de eerste plaats wil de Heere de veronderstelling aantasten waarop het oordeel van de Farizeeën rustte. De stelling, die voor het menselijk gebied van toepassing is, op Hem te willen toepassen, is even dwaas alsof men die op God wilde toepassen. Hij is van de hemel gekomen en gaat naar de hemel terug (Hoofdstuk 3: 13); Hij bevindt Zich dus aan de andere kant van dat gebied, waarop de nevelen van illusies van zelfbehagen, van hoogmoed zich legeren.

De Joden wisten noch van waar Hij was, noch waar Hij heen ging; zij zagen in Hem slechts de Zoon van Jozef, een mens, die spoedig de weg van alle vlees zou gaan (Hoofdstuk 7: 27). De zon geeft haar licht, zodat het helder dag wordt en wij bestrijden niet dat zij een zon is, omdat zij van zichzelf getuigt; en tot de eeuwige Zon, die ons verlicht, zouden wij zeggen: "Gij getuigt van uzelf; deze getuigenis is niet waarachtig. " Dat zij verre!

Kan dan de waarheid tegenover dwaling en onwetendheid iets anders doen dan van zichzelf getuigen en zich aanbieden? Hoe zou zij uit iets buiten haarzelf kunnen worden bewezen? Alleen moedwillig tegenstreven noemt dat ongegronde aanmatiging. Was hier bij de Heere nu sprake van een feit van Zijn bewustzijn, dan is zelfs onder zondige mensen voor de inwendige feiten eigenlijk alleen de getuigenis over Zichzelf (1 Kor. 2: 11) geldend. Iemand die is aangeklaagd en tegen wie de getuigenis van anderen sterk spreekt, bewees menigmaal zijn onschuld met zo’n overtuiging, dat de rechter er nauwelijks weerstand aan kon bieden; getuigen van een zonde zien en horen altijd slechts het uitwendige, van de graad van

inwendige schuld spreekt alleen eigen belijdenis. Hoeveel te meer geldt dit, waar de persoonlijke onschuld en waarheid zich aan een wereld vol schuld en leugen openbaart! Die de zuivere en duidelijke uitdrukking van het menselijk bewustzijn van Jezus over Zijn Godheid, die overal maar vooral in het Evangelie van Johannes voortdurend voorkomt, niet overtuigt, omdat zijn duisternis zich niet door dat licht wil laten overwinnen, voor die blijven alle andere bewijzen en getuigenissen, die slechts in dit haar centrum van kracht zijn, krachteloos.

De uitdrukking: "Ik weet" geeft nadrukkelijk te kennen dat er van zelfmisleiding niet de minste sprake kan zijn en heeft op het altijd helder en onbeneveld bewustzijn betrekking, dat Jezus van Zichzelf had, omdat Hij met zekerheid wist vanwaar Hij was en waar Hij heenging. Deze plaats is de hemel. Jezus kent Zichzelf volkomen als een wezen, dat van boven kwam en naar boven zou terugkeren; het leven op aarde was daarom voor Hem slechts de overgang van de hemel naar de hemel. De woorden: "U weet niet" spreken niet slechts een waarheid uit; zij zijn ook een verwijt. Zij zouden weten, als zij in staat waren de ontvangen indrukken te verwerken. De verschijning van Jezus droeg in die mate een goddelijk stempel, dat de goddelijkheid van Zijn oorsprong en die van Zijn bestemming makkelijk te onderkennen waren.

15. U oordeelt naar het vlees, wanneer u met toepassing van uw stelling (vs. 13) Mij als een leugenaar probeert te brandmerken. U behandelt Mij toch om Mijn verschijning in uitwendige nederigheid als een zuiver mens, die toch nooit zo grote dingen van Zich zou mogen zeggen, als ik over Mijzelf gedaan heb. Ik daarentegen, hoewel Ik niet aanzie wat voor ogen is, maar de harten onderzoek (1 Sam. 16: 7) en zeer goed weet hoe het met uw zielen gesteld is, oordeel niemand, ook u niet, die zulke boze dingen spreekt tegen de Zoon des mensen (MATTHEUS. 12: 32. Luk. 23: 34).

15. U oordeelt naar het vlees, wanneer u met toepassing van uw stelling (vs. 13) Mij als een leugenaar probeert te brandmerken. U behandelt Mij toch om Mijn verschijning in uitwendige nederigheid als een zuiver mens, die toch nooit zo grote dingen van Zich zou mogen zeggen, als ik over Mijzelf gedaan heb. Ik daarentegen, hoewel Ik niet aanzie wat voor ogen is, maar de harten onderzoek (1 Sam. 16: 7) en zeer goed weet hoe het met uw zielen gesteld is, oordeel niemand, ook u niet, die zulke boze dingen spreekt tegen de Zoon des mensen (MATTHEUS. 12: 32. Luk. 23: 34).

16. En indien Ik ook oordeel, zoals Mijn ambt nog heden (vs. 44) van Mij zal eisen, dat Ik voor u een scherp oordeel uitspreek, Mijn oordeel is waarachtig; het Mijne komt met de werkelijke toestand overeen en wijkt ook in het minste niet af van de waarheid en de gerechtigheid; want Ik ben bij alles, wat Ik denk, spreek en doe, niet alleen, niet als een gewone menselijke persoonlijkheid tot Mijzelf beperkt, maar Ik en de Vader, die Mij gezonden heeft, wij beiden zijn in Mijn gehele zijn en handelen ten nauwste met elkaar verbonden, zodat ook Mijn oordelen eenoordelen van de Vader is (Hoofdstuk 5: 30).

Hebben zij Zijn getuigenis verworpen, dan hebben zij Hem daarmee geoordeeld; getuigt Hij van Zich als de enige Middelaar voor de gehele wereld (vs. 12) en wijzen zij Hem daarmee af,

dan is Zijn getuigenis een woord van oordeel, dat Hij over hen spreekt. Zo staan dus door de aard van de zaak twee partijen tegenover elkaar, ieder de andere veroordelend. Maar er is een onderscheid. Als zij Hem oordelen dan doen zij het "naar het vlees, " omdat Zijn aardse openbaring niet overeen schijnt te komen met hetgeen Hij van Zich zegt; zij blijven hangen aan Zijn gedaante als van een dienstknecht, om daardoor een gewenste aanleiding te hebben een oordeel van verwerping over Hem te kunnen vellen. Wanneer Jezus daarentegen door Zijn getuigenis over Zijn persoon vanzelf een oordeel van verwerping spreekt over allen, die het niet aannemen, omdat Hij hen daardoor noemt als zonder heil, dan doet Hij het niet in de eerste plaats om te oordelen, want Hij getuigt van Zich niet om ten oordeel, maar om ter zaligheid te zijn.

Nadat de Heere gezegd had: "U oordeelt naar het vlees" had Hij kunnen voortgaan: "Als Ik oordeel, oordeel Ik niet naar het vlees zoals u, maar naar de Geest. " Hij zegt echter eerst: "Ik oordeel niemand. " Hij is ook niet gekomen om te oordelen en men moet Christus niet prediken, noch van Hem denken, dat Hij een rechter is, dan om de Zijnen te redden en te verlossen. Het ambt van Christus is dat Hij helpt; maar die dat niet wil hebben moet de dood aanschouwen.

Waarom letten zij niet op hetgeen het licht van de wereld hun even scherp als genadig openbaart? Waarom danken zij Hem niet, dat Hij hen niet oordeelt, zoals Hij kon doen? Want waarlijk, dat Hij het kon, moesten zij opmerken. Zijn woord treft de harten, zonder dat Hij begeert te oordelen en het wordt bevestigd door de getuigenis van de Vader.

17. a) En nu komt het zo- even gezegde in aanmerking: Ik ben niet alleen; maar Ik en de Vader, wanneer Ik van Mijzelf getuig. Daarom geeft Mijn getuigenis over Mijzelf nog iets meer dan wat anders tot geloofwaardigheid van een getuigenis wordt gevorderd. Er is ook over zo’n geloofwaardigheid in uw wet, die tot richtsnoer is gegeven (Deut. 17: 6; 19: 15), geschreven dat de getuigenis van twee mensen, wanneer de getuigenis van de ene met die van de andere nauwkeurig overeenstemt (MATTHEUS. 26: 60 v. Mark. 14: 59), waarachtig is, als betrouwbaar en juist moet worden aangenomen.

a)Num. 35: 30. MATTHEUS. 18: 16. 2 Kor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

18. Is nu reeds de getuigenis van twee mensen, die toch altijd maar mensen zijn en niet onfeilbaar geacht kunnen worden, zo te vertrouwen dat op hun eenstemmige verklaring de zaak moet vasten, zo merkt op wie deze twee zijn, die hier getuigenis afleggen. Ik ben het aan de ene kant, die van Mijzelf getuig, Ik, de Mens zonder dwaling en zonde en a) de Vader, die Mij gezonden heeft aan de andere kant getuigt ook van Mij, namelijk in de werken, die Hij Mij gegeven heeft, opdat Ik ze volbrengen zal (Hoofdstuk 5: 36; 10: 37 v.).

a)MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35 Joh. 1: 33.

Nadat Jezus op de buitengewone betekenis van Zijn getuigenis gewezen heeft, laat Hij Zich evenals Hij (Hoofdstuk . 7: 16-28) gedaan had, met de bedenking van Zijn tegenstanders, althans wat de vorm betreft, in. Volgens het Mozaïsche recht was een verklaring alleen dan

van kracht als zij door twee of drie getuigen was afgelegd (Deut. 17: 6; 19: 15.). Jezus geeft te kennen dat Hij aan deze voorwaarde voldoet, omdat Zijn getuigenis door dat van de Vader bevestigd wordt, waar het oog van het vlees slechts één getuige ziet, bestaan er werkelijk twee. - In de uitdrukking "uw wet" vonden de tegenstanden van de echtheid een bewijs voor de heidense oorsprong van de schrijver. - Alleen daarom drukt Jezus Zich op deze manier uit, omdat het gevoel van Zijn hoge rang Hem vooral in dit stuk bezielt. Zegt Hij nooit: onze Vader, zelfs niet in de aanhef van het gebed van de Heere, maar steeds Mijn Vader of uw Vader (zie Hoofdstuk 20: 17), omdat God niet in die zin Zijn Vader is, waarin Hij de onze is, evenmin kan Hij "onze wet" zeggen. Wel zou Hij "Mijn wet" kunnen zeggen, want Hij zelf heeft haar gegeven (Hoofdstuk 12: 41). Omdat Hij tot de Joden, aan wie deze wet gegeven was, het woord richtte, kan Hij ook "uw wet" tot hen zeggen, maar het zou met Zijn waardigheid niet stroken Zijn verhouding en die van de Joden tot de Mozaïsche instelling in een gemeenschappelijke benaming samen te vatten. Wie voelt niet dat het voor Hem onmogelijk was om zonder Zijn hoge rang althans uit het oog te verliezen (Hoofdstuk 7: 19), te zeggen: "Heeft Mozes ons de wet niet gegeven?" Al onderwierp Hij Zich volkomen aan de wet, Hij deed het vrijwillig, geheel ongedwongen.

Bij het aanhalen van de plaats uit de wet heeft het bijgevoegde "mensen" een bijzondere nadruk. Een menselijke getuigenis wordt, als twee overeenstemmen, volgens de wet als waar en voor geldende erkend en deze rechterlijke geldigheid, niet de inwendige waarheid van hun getuigenis is het, waarop het hier aankomt. Wat nu aan de getuigenis van twee mensen wordt toegekend, zou dat niet veel meer gelden van hetgeen Hij van Zichzelf en Zijn Vader van Hem aflegt?

Het zou de schijn kunnen hebben dat Jezus' getuigenis van Zichzelf hoewel waar, toch zonder bewijskracht was, omdat ieder zoiets van zich kan zeggen; maar men mag niet buiten aanmerking laten dat de uitspraak van Jezus haar steunpunt had in de hele indruk van Zijn persoonlijkheid, in de hoogheid en majesteit van Zijn verschijning, in de goddelijke kracht van Zijn woorden; waardoor zelfs de dienaren van de Hoge raad (Hoofdstuk 7: 46) zo werden getroffen.

Wat hier zou moeten worden bewezen door de verklaring van twee getuigen, het was de eeuwige oorsprong van de Zoon van God en het was dit, dat God woonde in de mens Jezus. Weliswaar is nu de mens Jezus geen ander persoon dan de Zoon van God, maar toch onderscheidt Hij Zich vaak zo naar Zijn menselijke natuur van de volheid van God, die in Hem woont (MATTHEUS. 19: 17. Mark. 13: 32. Joh. 7: 16), omdat Hij Zijn Goddelijke eigenschappen vrijwillig heeft afgelegd (Kol. 2: 7). In zoverre Hij als het ware een ander persoon was als de goddelijke heerlijkheid in Hem, in welker bezit Hij pas weer na de opstanding geraakte, in zoverre kon Hij als getuige daarvan optreden. Van het getuigenis van de Vader had Hij reeds Hoofdst. 5: 32 vv. gesproken. Het spreekt echter vanzelf, dat dit beweren slechts bevestigt wat er vs. 14 gezegd is. Een uiterlijke rechtsgeldigheid in maatschappelijke zin zoals de Farizeeën dit verlangden kon deze verklaring, deze getuigenis van Jezus niet bezitten? Van zo'n standpunt gezien getuigde Jezus toch altijd in Zijn eigen zaak, maar Hij wilde juist daarom de Farizeeën tonen, hoe het gelegen was met de getuigenissen, die goddelijke dingen bevatten. De beide hier bedoelde getuigen zijn waarlijk

twee, zoals de wet het vorderde. Was God altijd besloten gebleven in afgetrokken eenheid, had Hij Zich nimmer als een tweede in de Zoon geopenbaard en had deze Zoon de menselijke natuur niet aangenomen en als mens Zijn goddelijke heerlijkheid niet afgelegd, zodat Hij tegelijk God en mens was, dan had God het menselijk geslacht niet kunnen verlossen en Zich nooit in Zijn volle waarheid daaraan kunnen openbaren. Nu evenwel getuigt de Vader in Jezus het vlees geworden Woord, van de volheid van de Godheid in de Zoon en deze beide getuigen leggen zo de dubbele getuigenis af, dat de wet eiste. Maar om deze getuigenis te kunnen begrijpen moet het vleselijk oordelen worden nagelaten (vs. 15), moet die denkwijze, die alleen op het uitwendige zag, worden vaarwel gezegd (Hoofdstuk 7: 24); daarom moest Gods eer worden bedoeld (Hoofdstuk 8: 44; 7: 17) en op de stem van God acht worden gegeven (Hoofdstuk 5: 24; 6: 45).

Het volgende verhaal zal deze uitspraak wellicht beter dan de beste verklaring kunnen ophelderen. Omstreeks het jaar 1660 nam Hendinger, kapelaan van de Hertog van Wurtenberg de vrijheid zijn vorst in het openbaar over een ernstige misslag te berispen, nadat hij dit eerst in een onderhoud met hem gedaan had. Over deze handelwijze zeer verstoord besloot de hertog de kapelaan te ontbieden en gevoelig te straffen. Hendinger versterkte zich in het gebed en ging tot zijn meester, terwijl zijn gelaat de sporen droeg van de vrede van God en het gevoel van Gods tegenwoordigheid Zijn hart tot kalmte stemde. De vorst keek hem aan en zei tot hem: "Hendinger! waarom bent u niet alleen gekomen, zoals ik u bevolen had. " "Ik ben alleen, heer!" Nee, u bent niet alleen. " "Uw hoogheid houde het mij ten goede, ik ben alleen. " Omdat de hertog met toenemende opgewondenheid zijn mening staande hield, zei Hendinger tot hem: "Zeker, uw hoogheid, ik ben alleen gekomen, maar of het God behaagd heeft een engel met mij te zenden, zou ik u niet kunnen zeggen. " De hertog liet hem gaan zonder hem enig leed te doen.

19. Zij, de Farizeeën, dan zeiden in brutale spot tot Hem: Waar is Uw Vader? Dat Hij, wanneer Gij zo zeker bent dat Hij van U getuigt, de mond voor U open, opdat wij Zijngetuigenis vernemen! Jezus antwoordde: U kent noch Mij, noch Mijn Vader (Hoofdstuk
16. 3). a) Als u Mij kende, zou u ook Mijn Vader kennen en zou u Hem niet op zo lasterlijke wijze uittarten.

a. Joh. 14: 9.

De vraag: "Waar is Uw Vader?" moet niet worden opgevat, alsof zij niet wisten wie de Heere Zijn Vader noemde, als bedoelden zij een lichamelijke vader; zij tarten Hem honende uit de Vader, waarop Hij Zich zo vaak beroept, hun toch eens te tonen op een zeer in het oogvallende wijze, zodat hun eis, wat de zaak aangaat, overeenkomt met die, welken zij in MATTHEUS. 16: 1. Luk. 11: 16 Hem stelden.

Het is alsof zij Hem wilden doen begrijpen dat ieder leugenaar zich op God kon beroepen. Als iemand dat wilde doen op bijzondere wijze en zijn bijzondere aanspraak daardoor bewijzen, dan moest hij dat ook in enig opzicht leveren. Daarop kon Jezus alleen antwoorden, dat Hij hen alleen kon wijzen op de voorstelling van Zichzelf (Hoofdstuk . 14: 8 vv.), dat Hij dus geen andere weg kon noemen, waarop men tot erkentenis kon komen van de getuigenis van

de Vaders, dan dat men Hemzelf begreep. Omdat dit echter niet het geval is en zij dit niet willen leren, is hen ook het andere onmogelijk gemaakt.

Christus wijst er hen op, dat zij met de zondige valse verhouding, die zij tot Hem hebben ingenomen, zich tevens de weg tot de erkentenis van de Vader hebben afgesloten. Die zich tegen Christus in tegenstand heeft geplaatst, die kan ook de alleen waarachtigen God, de Vader van Jezus Christus niet kennen; want Christus is de weg tot deze God; Hem niet te kennen is het leven en de zaligheid te verliezen.

20. Deze woorden, tussen de Heer en hen van vs. 12 af, met welker slot in vs. 19 het nu tot een formele scheiding kwam, sprak Jezus bij de schatkist (Mark. 12: 41), lerend, zoals dat Zijn gewoonte was, in de tempel; en niemand greep Hem, hoe graag ook de Farizeeën, die Hem Zijn antwoord zeer kwalijk namen, dat hadden gedaan, want Zijn uur was nog niet gekomen (Hoofdstuk 7: 30, 44).

Johannes merkt op zinrijke wijze aan, dat Jezus de Farizeeën juist op die plaats zo bestrafte, waar zij gewoon waren hun hoogsten triomf te houden, namelijk in de voorhof van de schat van de tempel, die nabij de schatkist, die zij, menend dat zij de voornaamste vrienden van God waren, met hun gaven bedachten. Juist daar zei Hij het hun ronduit, dat zij God niet kenden. Nu zou men moeten denken dat zij Hem zonden grijpen, maar ook dit moment van het grootste gevaar ging gelukkig voorbij en wederom om de voornoemde reden: omdat Zijn uur nog niet was gekomen.

Als Jezus Zich ergens in de handen en in de macht van Zijn vijanden bevond dan was het hier, maar hun arm was nog verlamd door hun geweten.

Wat een snijdende tegenspraak: de schatkist, maar omgeven door een van God vervreemd volk, waarvan de offers even zielloos waren als de munt, die in de kist klonk.

21. De Heere begaf Zich daarna uit de voorhof van Israël naar de voorhof der heidenen (vs. 59), maar ook daarheen volgden Hem de tegenstanders, deels om Hem nog verder te beloeren, deels om het volk in bedwang te houden, opdat dit niet tezeer ten gunste van Hem gestemd werd. Jezus nam daar een uitdrukking, die Hij reeds voor vier dagen bijhet weggaan uit de tempel gebezigd had (Hoofdstuk 7: 33 v.) weer op en versterkte die door een toevoeging. Hij dan zei wederom tot hen: Ik ga heen tot Hem, die Mij gezonden heeft en u zult met meer of minder duidelijk bewustzijn Mij zoeken, maar u zult Mij niet vinden en in uw zonde, beladen met uw geheel ontzaglijke en onverzoende schuld (1 Kor. 15: 17) zult u sterven. Waar Ik heenga, namelijk tot de Vader, waarvan Ik ben gekomen (Hoofdstuk 16: 28), kunnen jullie niet komen, hoezeer u zich ook inbeeldt de erfgenamen van Zijn rijk te zijn. Integendeel gaat
28. als u gestorven bent, naar uw eigen plaats (Hand. 1: 25).

Volgens vs. 20 wilden zij Hem grijpen om zich van Hem te ontdoen; met het oog daarop zegt Jezus, dat Hij vanzelf zal weggaan, als Zijn uur zal komen en kondigt Hij hen de gevolgen aan, die dit voor hen zal hebben.

Hij wil zeggen: U overlegt veel en legt er u vlijtig op toe bij dag en bij nacht om Mij te doden; maar zoveel moeite is niet nodig, want Ik zal, nadat Ik de loop van Mijn ambt volbracht heb, vrijwillig van u gaan, door de tijdelijke dood tot Mijn Vader terugkeren en tevens met het evangelie al Mijn goederen met Mij meenemen.

Jezus herhaalt in verkorte vorm wat Hij reeds vroeger heeft gezegd; maar zoals dat in de Schrift in het algemeen bij dergelijke herhalingen gewoonte is, zo vindt ook hier een veelbetekenende afwijking plaats; voor: "u zult Mij niet vinden" staat hier: "u zult in uw zonde sterven". Dat de zonde in deze woorden genoemd staat als in het algemeen en niet aan een bijzondere zonde moet worden gedacht blijkt uit het "in uw zonden sterven" in vs. 24 Ook in Hoofdstuk 9: 41 betekent de zonde de gehele schuld van de zonde, die op de Farizeeën rustte. De zonde van het Farizese Jodendom concentreert zich in de verhouding, die het omtrent Christus inneemt (Hoofdstuk 15: 22); en in zoverre ligt aan de mening, die hier aan het ongeloof denkt, waarheid ten grondslag. Het geloof kan naar vs. 24 bevrijden van het noodlot van het sterven in zonde; de zonde, het geheel van de schuld van de zonde, voert alleen dan tot de dood, als het door God aangeboden middel ter zaligheid versmaad wordt, als het "u heeft niet gewild" waarheid wordt, als door de schuld van het volk zijn zonde blijft.

Jezus heeft weer in het uur van Zijn heengaan het oog afgewend, maar het is niet Zijn eigen sterven, maar het sterven van Zijn vijanden en hun zonde dringt Hem tot het roepen van wee. Zijn woord schiet altijd scherpere pijlen in hun harten, hoe meer zij Hem tegenstreven. In plaats van Hem te vinden en in Hem het leven, zullen zij zonder Hem in de dood van de verdoemenis omkomen.

22. De Joden dan zeiden, hun vroegere spotachtige opmerking (Hoofdstuk 7: 35) door een nog meer verachtende overtreffende: Zal Hij ook Zichzelf doden en Zich zo bij de gestorven zielen voegen, om bij deze Zijn geluk te beproeven, omdat Hij zegt: waar Ik heenga, kunnen jullie niet komen?

Zij voelden zich aan de ene kant door de aankondiging van Zijn dood getroffen; maar wilden alle verdenking bij het volk, alsof zij moordplannen tegen Hem koesterden, van zich afweren (Hoofdstuk 7: 20), aan de andere kant wilden zij ook hun vroegere tegenspraak verscherpen, omdat, zoals zij goed hebben verstaan, dit Zijn woord scherper klinkt dan het vroegere. Hebben zij Hem daar tot Messias van de heidenen gemaakt, hier maken zij Hem tot Messias van de gestorvenen: Hij wil toch niet misschien in de onderwereld neerdalen, hetgeen Hij zeker door zelfmoord wil doen, omdat niemand het plan heeft Hem om te brengen, om Zich daar aan te bieden, omdat Hij op de bovenwereld geen aanneming heeft gevonden? Wanneer zij hun plannen tot moord tegen Hem willen ontkennen en Hem daarom gedachten van zelfmoord toeschrijven, voorspellen zij in zoverre hun eigene toekomst, omdat in de Joodse oorlog velen uit wanhoop zichzelf hebben omgebracht, terwijl zelfmoord vroeger zeer ongewoon bij de Joden was en voor de gruwelijkste en strafwaardigste misdaad werd gehouden (Josefus de b. J. III 8. 5).

23. En Hij zei tot hen: Jullie zijn van beneden, daarom kunt u een heengaan naar de plaats, waar men te voren was, niet anders denken dan een heengaan naar beneden; Ik ben van boven

en heb u onlangs gezegd waarheen Mijn weg gaat (Hoofdst. 7: 33); u bent, wat uw inwendige gezindheid aangaat, uit deze wereld, die in het boze ligt (1 Joh. 5: 19) en heeft daarom altijd boze gedachten (Matth. 15: 19); Ik daarentegen ben niet uit deze wereld (Hoofdst. 17: 14) en bedoel bij alles wat Ik zeg wat goddelijk is.

24. Ik heb u dan ook vroeger (vs. 21) uit het hart van God, die niet de dood van de zondaar wil, maar dat hij zich bekeert en leeft (Ezech. 18: 22, 32; 33: 11), gezegd dat u zoals het nu met u gesteld is, in uw zonden zult sterven en kan daarom niet anders dan steeds weer u vermanen: Maak uw wegen en uw handelingen goed (Jer. 7: 3; 18: 11; 16: 13): want als u niet gelooft dat Ik die ben, namelijk de absolute en centrale persoonlijkheid, waarop alle voorspellingen doelen en waarom alle heil van de wereld zich beweegt (Hoofdstuk 1: 45; 13:
19. Hand. 4: 12), u zult in uw zonden sterven (Mark. 16: 16).

Men kan bij "dat Ik ben" niet op het "Ik ben het" in Hoofdstuk 4: 26 wijzen, want daar blijkt uit de rede van de vrouw, waarop de Heere antwoordt, dat het predikaat is: "de Christus of Messias. " Hier is echter in de zamenhang van woorden zo’n aanvulling niet aan de hand gedaan. De vraag: Wat? is gemakkelijk te beantwoorden, namelijk de door geheel Israël verwachte en geheel het Oude Testament voorgestelde en beloofde, op wie de Joden wachten. Het aan te vullen predikaat leefde in het hart van het hele gelovige verbondsvolk als zijn enige hoop en verwachting; evenals bij het "die komen zou" (MATTHEUS. 11: 3. Hebr. 10:
37. ook niemand onzeker was, wie ermee bedoeld was. Als Deze wilde Hij erkend en in het geloof aangenomen worden, dus zeker als de verwachte Messias. Het komt echter minder op de naam aan, omdat de voorstelling van de Messias bij de Joden zo verdorven was. Het is in het oogvallend dat de uitdrukking herinnert aan de Oud-Testamentische die gelijkluidend is: "Ik ben het" (in Deut. 32: 39 en Jes. 43: 10).

Die beide plaatsen hebben de naam van de Heere tot grond, waardoor God als het absolute zijn wordt voorgesteld. Als nu Christus op deze plaatsen doelt kent Hij Zich de ware en volle Godheid toe; zo vatten het ook de Joden op.

De God van Israël is God en buiten Hem niemand meer. Jezus Christus is Heiland en buiten Hem is er geen - die in Hem niet gelooft, gelooft niet en wordt veroordeeld.

Ik ben het d. i. Ik ben het geheel en al en het ligt aan Mij. Christus is God, want geen schepsel kan iets dergelijks zeggen; het woord is te hoog.

25. Zij zeiden dan tot Hem, omdat zij wel begrepen welke grote dingen Hij van Zichzelf zei: wie bent Gij, dat Gij zulke hoge woorden spreekt? En Jezus zei tot hen: Wat Ik van het begin af jullie ook zeg. Zoals Ik van het begin van Mijn redevoering u verklaard heb, ben Ik het licht van de wereld, de Zoon van God.

Dächsel vertaalt: vooreerst, waarop het voor alle dingen door u aankomt, wanneer u een begin wilt maken met de juiste erkentenis van de zaligheid, ben Ik dat, wat Ik ook tot u zeg, wat Ik door Mijn tegenwoordig spreken u te kennen geef, uw zielzorger en prediker.

Volgens andere uitleggers, Chrysostomus, Euthymius enz. wil Jezus zeggen: wat Ik ben? "Volkomen wat Ik u zeg niet meer of minder dan Mijn woord bevat. "

Het heeft hen geërgerd, dat geen God, hoe die ook mocht heten, zou helpen, waar Hij niet was en zij geven Hem ten antwoord: "Wie bent Gij dan?" Het is zeer scherp gesproken, als zeiden zij: "Ja wel, dat zal wel waar zijn! Wie bent Gij; vanwaar komt Gij, bent Gij niet van Nazareth, geboren uit Jozef en Maria? Wat een verheven man bent Gij!"

Hij wil hen de eer niet aandoen dat Hij zegt wie Hij is, want men moet het de Joden en spitsvondige hoofden niet zeggen, wanneer zij God en wat God is met hun scherpzinnige gedachten willen begrijpen, voorstellen, verstaan en erkennen. Daar komt niets van terecht. Hij wil niet door het verstand, maar alleen door Zijn woord gekend worden. Zo zegt Hij hun: U zult er tevreden mee zijn dat Ik uw prediker ben; Ik ben gekomen en tot u gezonden volgens de beloften in de profeten, dat Ik u prediken zou. - Die ben Ik ook; wanneer u nu Mijn prediking zult volgen en Mij horen, zult u vernemen wie Ik ben - als u Mij hoorde, kende u Mij.

27. Zij begrepen niet, als Hij op zo zacht verzoenende, vriendelijk uitlokkende wijze tot hen sprak, dat Hij hen van de Vader sprak, hen de Vader wilde verkondigen en aanbieden, diens genade en waarheid tot hen wilde brengen en hen totzijn kinderen wilde maken (Hoofdstuk 1: 17 v. 1 Joh. 3: 1).

Dat Hij God Zijn Vader noemde, begrepen zij wel, maar dat Hij voor hen in de rede van Zijn mond God voorstelde als de Vader tot ware troost en tot zaligheid dat merkten zij niet op.

De Evangelist voegt deze herinnering erbij, minder om iets ogenblikkelijks aan te tonen, als wel om de hardnekkige blindheid van deze hoorders voor te stellen. Hij doet het tot wettiging van het volgende woord, waarin nu de Heere voor de toekomst belooft, dat Hij algemeen erkennen toezegt op Zijn roepen: "Ik ben het", dat nu bijna tevergeefs in de wereld wordt gehoord.

29. En, als Ik dan daar moet staan als een, wie bijna de gehele wereld en in het bijzonder Gods bijzonder volk erkenning weigert, heb Ik ook voor dit treurig heden eenzaligend bewustzijn, die Mij gezonden heeft is met Mij. De Vader heeft Mij niet alleen gelaten, dat heb Ik in Mijn gehele werkzaamheid van het begin en bij voortduring ondervonden, zelfs waar zij, die nu aan Mijn zijde staan, verstrooid zullen worden (Hoofdstuk 16: 32), want Ik doe altijd wat Hem behagelijk is (Ps. 40: 9. Jes. 42: 1).

Jezus had het bewustzijn niet alleen, dat Hij niet de minste werkelijke zonde had bedreven (vs. 48), maar ook niet het minste, dat goed was, had nagelaten en wel zowel in gedachten als in woorden en werken.

Dat wij naar Zijn voorbeeld getrouw zijn aan God, zo zullen wij Hem steeds met ons hebben.

30. Als Hij deze dingen sprak, die wel geschikt waren om alle harten, die enige vatbaarheid bezaten onder de volksmenigte, die Hem omgaf, te winnen, geloofden velen in Hem, dat Hij de Messias was en van God gezonden tot Heiland. Zij gaven hun geloof door enige openbaringen ook voor de anderen te kennen (Hoofdstuk 7: 31).

Wat was in deze woorden dat zo'n zichtbaar gunstige stemming bij de Joden verwekte, dat velen in Hem geloofden (vs. 30, 31)? Was het de hoge zielenadel, die in de stellige verzekering van Zijn bewustheid van de onafgebroken gunst van de Vader was uitgedrukt? Of de verlevendigde herinnering, dat Hij inderdaad nooit iets, zoveel men wist, tegen Gods wil of wet had gedaan? Of een aardsgezinde verwachting door het woord "verhoging" en door de gedachte opgewekt, dat zijzelf Hem slechts hoog moesten opheffen en dat Hij dan wel in een licht zou verschijnen, waarin Zijn persoon hen minder zou ergeren? Wij vermoeden dit laatste, zonder daarom te durven beweren, dat de Heere zelf van zijn verhoging tot eer en heerlijkheid in letterlijke zin gesproken zou hebben. Nee veeleer menen wij, als wij letten op het verband van deze uitspraak en de waarschijnlijke stemming van de sprekers, dat Hij door het woord "verhogen" hier de wijze van zijn sterven uitdrukken wilde, schoon het denkbeeld van verheerlijking door dat lijden Hem gewis diep in de ziel heeft gelegen, maar dat de Joden integendeel hier alleen aan de laatste gedacht en zo Zijn verzekering verkeerd opgenomen hebben. Hun aardsgezindheid dreef er hen toe en al waren er ook velen bereid Hem te stenigen, de Romeinse strafverheffing aan een kruis had, zoals wij weten, tot nog toe niemand Hem toegedacht. Waar zij zo geen andere dan aardsgezinde verwachtingen koesterden, schijnt ook hun geloof zeer kortstondig geweest te zijn; maar in zoverre beter dan dat van hen, die op het eerste Paasfeest Jezus erkend hadden als deze laatste enkel omwille van Zijn tekenen (2: 23), de tegenwoordige hoorders echter reeds uit hoofde van Zijn woorden geloofden (8: 30).

31. Jezus dan zei tot de Joden, die vertrouwen stelden op de getuigenis, die Hij van Zichzelf had afgelegd en in Hem geloofden, omdat Hij wel wist welke verderfelijke machten dreigden hen weer van Hem afkerig te maken: Als jullie, die nu begonnen bent u aan de indruk van Mijn woorden over te geven, in Mijn woord blijft, dan bent u waarlijk Mijn discipelen, niet slechts voor een korte tijd Mij toegedaan en Mij belijdend, maar werkelijk tot Mijn discipelen behorend.

32. En zult in verdere voortgang van het geloof de waarheid begrijpen, die u geheel en onverduisterd in Mij hebt a) en de waarheid, die zozeer u doordringt, dat zij uw eigen wezen wordt, zal u ook inwendig vrij maken van het bedrog van de zonde en van de macht, die u beheerst.

a. Rom. 6: 18. Gal. 5: 1. 1 Petrus . 2: 16.

Dat het geloof van die velen, waarvan Johannes hier spreekt, door het woord van Jezus was teweeggebracht, bewijst dat het wat Zijn grond aangaat van de juiste soort was. Hoewel de gelovigen de Jood niet meteen konden uittrekken of verloochenen, zo was toch in hen een zo gezond begin gemaakt, dat zij niet tot die vijandige tegenspraak konden komen, die wij in het volgende door de Joden tegen Jezus zien verheven. Maar zijn het ook velen het zijn toch slechts enkelen uit de menigte, slechts weinigen in vergelijking met het geheel. Jezus prijst

ook dat onderscheid aan, door hen met "jullie" aan te spreken, want daarmee geeft Hij te kennen dat dit niet op de anderen van toepassing is. Deze scheiding werkt echter de tegenspraak van de tegenstanders temeer op; zij proberen de eerste gelegenheid aan te grijpen om het woord van Jezus, dat het geloof van enkelen heeft opgewekt, te weerleggen om daardoor de werken van Jezus te vernietigen. Die gelegenheid biedt hen dadelijk het woord aan, dat de Heere tot hen die geloven richt. Zijn rede heeft de grond gevormd van de nieuwe verhouding, waarin zij tot Hem zijn getreden. Die grondslag moet blijven, zal die verhouding meer waar worden en worden bevestigd.

Hetgeen in de vorige verzen staat zei Jezus zeker op de zachtste toon, zodat het allen, die nog een hart hadden, werkelijk in het hart gaan moest en ook werkelijk in het hart drong!

De gruwelijke boosheid van de tegenstanders en de heilige waardigheid en gerustheid van de Heere waren in te scherp contrast tegenover elkaar getreden, dan dat niet al die toehoorders, waarin het gevoel voor waarheid niet geheel verstokt was, door die indruk zouden Zijn overmeesterd; zo gebeurde het dat velen in Hem geloofden.

Dit teken is des te verheugender, omdat het nu niet zozeer Zijn wonderkracht is, zoals bij Zijn eerste tegenwoordigheid te Jeruzalem (Hoofdstuk 2: 23 vv.), maar voornamelijk de openbaring van Zichzelf in de getuigenis van Zijn woorden, die deze aantrekkende en overwinnende werking uitoefent; toch laat Jezus niet na uitdrukkelijk op te merken dat deze discipelen pas in de toekomst tot bevestiging zullen komen.

Tot degene, die een indruk hadden ondervonden van de waarheid van Zijn woord en daardoor een beweging van geloof, dat echter nog bevestiging en meer diepte nodig had, zegt de Here: "Als u in Mijn woord blijft, d. i. onder de invloed van het Woord blijft, dat u heeft aangegrepen, in dat bereik vertoeft en u daardoor steeds dieper laat doordringen en vervullen, zodat het woord, waarin u blijft, in u ruimte en heerschappij verkrijgt Hoofdstuk 5: 38) "bent u waarlijk Mijn discipelen", dan heeft u niet slechts het uitwendige van de degenen, waarvan het uiterlijk gegrond is op een voorbijgaande ontroering, maar u bent het werkelijk, omdat u bij Mij volhardt.

In Jezus' woord blijven wil zeggen: niet alleen een voorbijgaand gevoel ervan hebben niet alleen enige waarheden liefhebben, niet alleen een gedeelte volbrengen, niet alleen het uitwendige, niet alleen enkele ogenblikken, enkele maanden, enige jaren; het betekent al Zijn waarheden liefhebben, die standvastig door het hele leven betrachten, zijn vreugde en Zijn genot in Zijn wet te hebben.

Door de uitdrukking "blijven in" vergelijkt Jezus Zijn woord met een vruchtbare grond, waarin het ware geloof altijd dieper wortel schiet. De "waarheid" is de volledige openbaring van de heiligheid, dat is van het ware wezen van de dingen; zij ligt geheel in het woord van Jezus opgesloten en zal tot hun kennis komen als een hoger licht hen de ware zin van dit woord verklaren zal. En daardoor zal Hij hen van de zonde vrijmaken wier macht op misleiding en leugen berust, zoals Jezus meteen zal opmerken. Dit is de ware Messiaanse

verlossing. Al bestaat er een andere, toch is die in elk geval niets meer dan een aanhangsel van de eigenlijk gezegde bevrijding.

Aan het geloof moet zeker reeds enige kennis voorafgaan. Wanneer men nu daarin, hoewel zij nog gering is, getrouw is, komt men door middel van zo'n gelovige gehoorzaamheid tot een juiste kennis, zodat men inderdaad juist inziet wat men aan een zaak heeft.

De waarheid is die, die in Christus' vlees en bloed heeft aangenomen (Hoofdstuk 14: 6). Terwijl zij Christus steeds meer zouden leren kennen, zouden zij ook de waarheid erkennen, naar welke ieder niet geheel weggezonken mens, evenals naar de vrijheid, een diep, natuurlijk verlangen heeft.

Zalig is hij aan wie het gegeven is om de waarheid te kennen, want de waarheid, d. i. die waarheid die hem tot een bezitting en een schat van het leven is geworden, zal hem vrij maken, zoals reeds Cicero zegt: "Alleen de wijze is vrij. " Datgene te willen en te kunnen zijn, wat wij naar de wil van God moeten zijn, daarin bestaat de Christelijke vrijheid, zoals Augustinus zegt: "De genade van God in Christus geneest de wil, opdat de rechtvaardigheid vrijwillig wordt bemind.

De mens is door de zonde niet vrij, een knecht; van deze maakt hem pas de waarheid vrij, de openbaring van God in Christus, zonder welke God niet als de Waarachtige gekend wordt en waardoor alle afzonderlijke brokstukken van waarheid, die deels zuiver in het Oude Testament, deels misvormd in het heidendom worden gevonden, tot een heerlijk geheel verenigd worden. Die alleen is vrij, want dat wezen alleen is het dat zich ontwikkelt volgens de van God hem ingeschapen natuur.

34. Jezus antwoordde hen eerst op hun woord: Wij hebben nooit iemand gediend: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: een ieder, die de zonde doet a) is een dienstknecht, een slaaf van de zonde. Zolang u in die slavernij bent, bent u ook in Gods huis nog geen kinderen, maar ondanks uw vleselijke afstamming van Abraham, waarop u roemt, bent u knechten.

a. Rom. 6: 20. 2 Petrus . 2: 19.

Er is geen voorrecht, waarop de mens meer naijverig is, dan op zijn vrijheid. Vrijheid! Dit enkele woord heeft een kracht, die een geheel volk ten strijde aangordt en helden en martelaars maakt. En toch diezelfde mens, zo trots op zijn stoffelijke vrijheid, blijft zonder klacht of weerstand verkeren in de hardste van de slavernijen: die van de oudste vijand van het menselijke geslacht. Wel is hij verre van die dwingelandij te vermoeden, omdat hij zijn ziel en zijn lichaam, zijn ware ik en zijn hartstochten niet weet te onderscheiden; maar hij trachte tot zelfkennis te komen en hij zal zien dat hij in letterlijkn zin en volle kracht van het woord slaaf is! Wat is een slaaf? Hij, die met inbreuk op zijn vrijheid de wil doet van een wezen, dat nabij hem zijn kan, maar nochtans niet hij zelf is. En voelen wij nu niet, als wij aan het kwaad weerstand willen bieden, alsof het een vreemde macht was, die ons aantrekt en waarvoor wij eindelijk buigen? Hoe zullen wij die dubbele wil, die ons naar geheel tegengestelde zijden stuwt, verklaren, wanneer wij niet erkennen dat een van deze, die is van

een boosaardig wezen, dat strijd voert tegen ons? Wie is een slaaf? Hij, die bevelen gehoorzaamt, die ten enenmale strijden tegen zijn wensen, zijn belangen, zijn gezondheid en die, als tegen wil en dank, geluk en leven aan de dienst van zijn meesters ten offer brengt. Is dit nu niet onze toestand tegenover de verzoeker? Dan zelfs als onze eigen wil uitspraak doet voor het goede, als onze rede ons doet inzien dat dit of dat kwaad onze ziel bederft, als wij nog die dag, het uur tevoren, het vast besluit hadden genomen om weerstand te bieden, buigen wij zelfs dan niet, willens blind, het hoofd en steken wij, ofschoon wij luid onze stem tegen alle dwingelandij verheffen, niet willen handen en voeten uit naar de vergulde ketenen van de zonde? Wie is een slaaf? Hij, die door de kracht van de gewoonte zich met elke dag buigzamer aan de wil van zijn dwingeland onderwerpt. Is het zo ook niet waar, dat wij, bij ons tweede en derde struikelen over dezelfde valstrik, daarvan minder smartgevoel hebben, dan de eerste keer en dat ons geweten met de tijd vereelt, in het voetspoor van de zonde, zonder tegenstand of pijnlijke aandoening gewandeld heeft? Wie is een slaaf? Hij, bij wien tijdelijke gehoorzaamheid en afstand van alle eigen wil de ziel verlaagd en de geest verstompt hebben. Die slaaf is alweer de zondaar, die noch voor edele gedachten, noch voor grote daden smaak heeft, die eindigt met de laatste wolk van liefde voor het goede te verliezen en nu willig gebukt blijft in het pesthol van zijn verdorvene hartstochten. Wie eindelijk is een slaaf? Hij, die, ofschoon oud en afgeleefd, nochtans zijn vrijheid niet herkrijgt, maar overgaat van meester tot meester, totdat hij onder de stok van de laatste bezwijkt. Juist en verschrikkelijk beeld van de slaap van de zonde, die van ongeloof tot ongebondenheid, van ongebondenheid tot eerzucht, van eerzucht tot gierigheid overgaat, waarin hem eindelijk de dood verrast! Ziedaar de slaaf, ziedaar de zondaar! Wie ziet hierbij de dwaasheid niet in van wezens, zoals wij, die in zo’n slavernij zich vrij geloven; die zichzelf zozeer misleiden, dat zij wanen hun eigen wil te volgen, terwijl zij die van de Satan volvoeren! Ach, erkennen wij het toch eindelijk: wij zijn er zoverre af van vrij te zijn, dat de dwingeland in onze eigen woning, in ons eigen hart woont! Niet wij zijn het, hij is het die bevel voert en als wij een ogenblik aan de zinsbegoocheling ontkomen, die ons geboeid houdt, herinneren wij ons dan dat wij nooit gelukkiger waren, dan wanneer wij hem wisten te weerstaan, terwijl wij alleen door gewetensknaging gefolterd werden, wanneer wij hem gehoorzaamd hadden. Heden staan wij beschaamd vroeger bezweken te zijn op punten, die ons nu gemakkelijk te verdedigen voorkomen. Laat ons daaruit de schaamte en het berouw afmeten, die wij later hebben zullen, dat wij die hebben prijsgegeven, waarom de vijand van onze ziel nu met ons strijd voert; de wanhoop, waarin wij eens, van ons vlees en zijn begeerlijkheden ontdaan, te laat zuchten zouden, zelfs aan een enige, aan de kleinste van zijn eisen te hebben toegegeven! Langs die weg zullen wij tot een helder inzicht komen dat de zonde, de macht van onze bedorvene hartstochten, niet wijzelf, maar Satan, onze onverzoenbare vijand zijn. Dan zullen wij, bij een levendig besef van de ellende, die van nature ons aankleeft, naar ware, edele, bestendige vrijheid leren verlangen en met de bijstand van God gelovig opzien tot Hem, die de duivel heeft overwonnen en ons macht gegeven, van de zonde verlost, als kinderen van God, een vrijheid te smaken, die eeuwig en de zaligheid zelf is.

35. En de dienstknecht in het rijk van God, die daarin nog geen eigenlijk recht van een thuis bezit, blijft niet eeuwig in het huis, maar kan er ieder uur uit verdreven worden; de zoon alleen, die naar afkomst en karakter er werkelijk in behoort, blijft er eeuwig.

36. Als dan de Zoon, die het in de volle, de ware zin van het woord is (Hebr. 3: 5 v.) u vrij gemaakt zal hebben van de heerschappij van de zonde en u in de kinderlijke betrekking tot God geplaatst zal hebben, zult uwaarlijk vrij zijn, niet meer op ingebeelde wijze, zoals dat tot nu toe met u het geval is.

Jezus wil van een belangrijke zaak spreken en wel van een zaak waarin de Joden niet makkelijk zouden toestemmen; daarom verzekert Hij haar ernstig, omdat Hij een "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" (vs. 34) aan Zijn woord laat voorafgaan.

"De zonde doen" is niet zondigen in de zin van enkele overtredingen, maar geeft een zedelijke toestand te kennen, waarin het de zonde is, die ons doen en laten bepaalt en regeert, zodat wat wij ook doen, een doen van de zonde is (vgl. 1 Joh. 3: 8 met 1: 8-10). Bij wie dat plaats heeft, die is een knecht van de zonde en zijn beroep op afkomst van Abraham is ijdel, want hij verloochent deze afstamming door zijn zedelijk of liever onzedelijk gedrag. Is hij echter een knecht, dan behoort hij niet tot het huis; hij mag zich daarin voor een tijd ophouden, een lid van de familie, die het huis uitmaakt is en wordt hij niet en daarom kan hij ten allen tijde naar buiten worden gewezen. De stelling is in het algemeen genomen, maar het ligt voor de hand dat hier gedoeld wordt op Gen. 21: 9 vv. (vgl. Gal. 4: 22 vv.), volgens welke plaats zij, die niet dan vleselijke nakomelingen zijn van Abraham, in Ismaëls verwijdering uit het vaderlijk huis een voorbeeld kunnen zien van Hetgeen ook hen nog wacht.

Men kan de overgang van vs. 34 tot 35 niet begrijpen dan door aan te nemen dat Jezus het begrip "slaaf" hier anders dan daar toepast. Terwijl de meester in vs. 34 de zonde is, is het in vs. 35 en 36 God, of Christus, die als Zijn vertegenwoordiger optreedt. Maar deze wijziging wordt door het denkbeeld verklaard, dat aan de brieven van Paulus ten grondslag ligt, dat de slaaf van de zonde juist daardoor ten opzichte van God slaaf is. Al verkeerde hij in het huis van God, de theocratie, toch zou hij er slechts als slaaf verkeren; door een meester beheerst, wiens wil met die van de huisheer strijdt, bewijst hij de laatste alleen een gedwongen gehoorzaamheid. "Ik dien u", zegt de oudste zoon tot zijn vader in de gelijkenis van het verkwistende kind (Luk. 15: 29). Al wordt de zodanige een kind genoemd, in werkelijkheid is hij slaaf.

Zoals eerst een snelle overgang plaats had van de knecht van de zonde tot een knecht in geheel ander niet eens genoemd opzicht, zo heeft nu verder zo’n overgang plaats van deze knecht tot tegenstelling van de zoon. Wat daarover gezegd wordt, heeft nog onmiddellijk betrekking op de familie, het huisgezin van God. De Heere spreekt duidelijk hypothetisch of veronderstellend van een zoon in het huis van God, die noch knecht van de zonde was, noch in huichelachtige, trotserende of ook maar in een dienstbare verhouding, die geen volle gehoorzaamheid was, tot de grote Huisheer, tot God stond. Is er zo een, wil Hij zeggen, die heeft een erf- en familierecht om eeuwig in huis te blijven, die wordt zeker niet buitengesloten. Hierbij doet zich nog een andere, zeer merkwaardige toespeling voor, waarom de gehele uitdrukking zo is ingericht. De Heere, voor wie overal en altijd de diepzinnige en profetische plaatsen van het Oude Testament voor de aandacht staan, spreekt met de woorden van Psalm 23 en wel bij wijze van een echt, vergeestelijkend, de diepste kern tevoorschijn brengend citaat. Wanneer David daar in vs. 6 zich vertroost met een blijven in Gods huis voor

altijd, ook na het gaan door het dal van de schaduwen van de dood, dan is dat in het Oude Testament een uitspraak van het geloof en de hoop van kinderlijke gezindheid. Van deze veronderstelling, dat er tegenover de knechten in het Theocratisch Godshuis reeds Zonen konden zijn, maakt de Heere nu dadelijk een derde overgang, omdat Hij in vs. 36 met wederopname van het woord "de Zoon" voortgaat Zichzelf voor te stellen als de Enige, in wie de veronderstelling volkomen werkelijkheid heeft.

Deze Zoon heeft van de Huisvader, die niet onmiddellijk zelf handelt in de Theocratie, de beschikkende macht in huis. Uit het "blijft eeuwig, " dat werkelijk en volkomen op Hem past, volgt, dat als Hij uit de staat van de dienstbaarheid bevrijdt, een werkelijke, niet slechts schijnbare vrijheid tevoorschijn treedt, daardoor het voortdurend bestaan van zijn huisrecht in de theocratie de door Hem geschonken vrijlating het werkelijke en onveranderlijke gevolg moet hebben.

Evenals de Joden in vs. 33 hun vroegere dienstbaarheid niet zien, aan het juk van Egypte, aan Babels ballingschap niet denken, zoals zij zelfs over hun onderworpen toestand in het tegenwoordige heenzien en de Romeinse heerschappij, die hen ten minste nog een schijn van zelfstandigheid liet, voor vrijheid houden, zo doet het de zonde ook. Zij verblindt degenen, waarover zij heerst, zodat zij hun eigen slavernij niet zien. Dat behoort tot haar grootste bedrog. Men waant zich vrij, waar men gevangen is; men acht zich meester te zijn, waar men slaaf is. De zonde is die zijde van van de vrijheid van de mensen, volgens welke hij ook tegen God kan handelen, de in Gods Woord gegeven begrippen van recht en onrecht terzijde kan zetten, goddelijke geboden en grondstellingen gering achten, aan het vlees tegenover de geest zijn vrije loop laten, zijn leven in zedelijk opzicht inrichten kan zoals hij wil. Is vrijheid een besturen van zichzelf, nu de zondaar leidt juist zichzelf (Wijsh. 2: 11); hij doet ook alles alleen voor zichzelf. Zijn wil is zijn wet in het geestelijk leven, zijn wensen zijn ook zijn doel; zijn "ik" is het middelpunt, waarom zijn geheel leven zich beweegt. Wat hij leeft, leeft hij alleen voor zichzelf, het leven geniet hij, zoals het zich aan hem aanbiedt. Er is geen bloem aan de weg, over welke hij zich niet het recht toeschrijft haar te plukken, al was het ook een onschuld. Hij bedenkt zich niet, een meester erkent hij niet boven zich; hij let niet op het geestelijke welzijn en het leed van anderen; hij schijnt vrij van drukkende boeien. Zie toch diegenen aan, die van een lange tucht ontslagen eindelijk aan zichzelf en aan hun natuur de vrije loop laten; zij halen adem als van een lange druk, zij schudden boeien af, die vreemde handen hun oplegden; nu pas menen zij vrij te zijn. Zonde is vrijheid: dat is de eerste indruk, die de beschouwende blik ontvangt; pas die zichzelf laat gaan, die de vrije teugel laat aan zijn vlees en bloed, ook aan zijn lusten, als hij wil, schijnt vrij te zijn. Maar in waarheid is zonde slechts slavernij! Deze zonde maakt hem, die haar pleegt, tot een dienstknecht nog vóór hij ze doet; reeds vóór wij het besluit tot de daad nemen zijn wij in haar macht. Zij heeft ons met haar eerst zachte, dan meer bepaalde en openlijke lokstemmen omstrikt; zij heeft ons verblind door haar bekoorlijkheden, die wij ons voorschilderden; zij heeft ons door de begeerlijkheden, die zij opwekte, tegenover onszelf zwak gemaakt; zij heeft ons de kracht ontroofd om weerstand te bieden nog voor wij die konden betonen, nog voordat het ogenblik van beslissing kwam. Elke zonde, die wij gedaan hebben, heeft ons in haar macht gehad reeds voordat wij ze pleegden. En zij heeft ons ook in haar macht terwijl wij ze doen. Wij kunnen het toch dagelijks zien dat de hartstochtelijke op het ogenblik van de ontbrande hartstocht

zichzelf geen meester is; dat de wellusteling op het ogenblik van de bevrediging van zijn lust als in bedwelming leeft, dat de wraakzuchtige aan zijn plan als verkocht is, totdat hij het heeft volvoerd. Bij elke zonde bestaat een grens, waarvan de mens zichzelf niet meer meester is; bij haar ontstaan, haar geboren worden is er een ogenblik, waarop helderheid en rustig nadenken ontbreken. Dat is bij grote zowel als bij kleine zonden op dezelfde wijze het geval. Van het ongedachte woord tot aan de berekende daad, van het ondoordacht besluit tot de ijverige volvoering, overal ondervindt men het dat de zonde die men doet, een dienstbaar makende macht uitoefent, wanneer men ze pleegt. En wat zal ik zeggen van de kracht, die zij uitoefent, nadat men ze gedaan heeft? Is zij eenmaal volbracht, dan is men door haar gevangen; men draagt ze, moet ze dragen en ook haar gevolgen, haar vloek. Deze is de vloek van de boze daad, dat zij voorttelende kwaad moet voortbrengen; de dochter wordt weer tot moeder; geen zonde blijft alleen, zij wordt de bron van een nieuwe, zij wordt als vanzelf het eerste lid in een grote keten. Moet ik herinneren aan de bekende ervaring, dat het kleine begin reeds dikwijls tot een vreselijk einde heeft geleid? Moet ik er aan herinneren dat de verborgen zonde uit vrees van ontdekt te zullen worden tot haar verberging steeds nieuwe zonden nodig heeft, hoe de ene leugen om haar te bedekken steeds tot de andere dringt? Moet ik er aan herinneren dat elke zonde de drang om zichzelf te rechtvaardigen in zich omdraagt, zodat men zich voor zichzelf verontschuldigt en kan het ook maar geschieden door zelfbedrog. Moet ik er aan herinneren, dat men nooit weet, waarheen nog een onrecht voert en men nooit kan berekenen, tot welke grenzen men kan zondigen? Met de zonde is het als met hem, die in een afgrond valt; hij kan, terwijl hij valt, niet bepalen waar zijn val zal ophouden. Het is met de zonde als met een steen, die van de berg afrolt; met iedere stap voorwaarts neemt hij in spoed en kracht toe. Zo gaat het ook met de zonde bij iedere stap sneller en door elke tred verder oefent zij een grotere macht, totdat zij met onweerstaanbare drang de hele mens aan zich onderwerpt. Geen zonde is alleen een daad, zij is altijd tevens een kracht; zij dreigt ieder ogenblik tot levensrichting, tot gewoonte, tot inwendige noodzakelijkheid te worden. Hoe langer men een zonde heeft bedreven, des te moeilijker wordt het van haar afscheid te nemen.

De zonde spiegelt vrijheid voor en maakt u toch tot een knecht; uw Heiland geeft u de gedaante van een dienstknecht en schenkt toch de rechten van het kindschap. Als de wereld een waar christelijk leven beschouwt schudt zij het hoofd en zegt: "Hoe gebonden", het hart vol droefheid over de zonder hier op Gods wil acht geven en daar op Gods wil letten; zich hiervan onthouden en dat nalaten. Voor ons is de wereld een groene landsdouw, waar men overal kan doorlopen; maar zij zien met angst naar de smalle voetpaden, die de Heer van de aarde naar Zijn luimen gelegd heeft, zij gaan de schoonste bloemen voorbij. Weet u dan niet, antwoordt het christelijk hart, dat alle zonde is als een trechter: van boven nog een wijde rand, maar met iedere stap wordt het nauwer, totdat men eindelijk van onderen is ingemuurd, is ingesloten, een gevangene van de duivel is. De dienst van God begint omgekeerd nauw en verwijdt zich vervolgens door Zijn genade tot de liefelijkste vrijheid.

Niet alsof de gelovige geheel van de zonde afgescheiden was en volstrekt niet meer zou kunnen zondigen - ach, de brandmerken van zijn slavenstand blijven hem levenslang bij. In uren van zwakheid kan hij vallen dagelijks en ieder uur en juist dit is zijn roeping, die in de kracht van de Heere te vermijden. Maar toch is hij vrij van de zonde, vrij van de blindheid van de zonde; hij erkent ze voor hetgeen zij is en bedriegt zich niet over haar; vrij van de

straffen van de zonde, hij vreest ze niet meer, want hij heeft vergeving; vrij van de liefde tot zonde, hij heeft ze niet meer lief, hij haat en kastijdt en veroordeelt ze, waar hij haar aantreft; vrij van de heerschappij van de zonde, hij heeft een hogere, betere heerschappij leren kennen, die hij nu met vreugde en in gehoorzaamheid dient.

De Christelijke vrijheid: 1) waarvan? niet van Gods geboden, niet van de lasten van de aarde, maar van de ketenen van de zonde - de last van de schuld is van het geweten weggenomen en het juk van de zonde van de hals; 2) waardoor? niet door leugen en onrecht, ook niet door menselijke wetenschap en menselijke macht, maar door Gods Zoon en het woord van de waarheid.

37. Vervolgens hun roem: Wij zijn Abrahams zaad nader besprekend, ging Hij voort: Ik weet wel, dat u naar het vlees Abrahams zaad bent; maar naar de geest bent u juist het tegendeel van uw stamvader; u toch probeert Mij te doden, want Mijn woord heeft in u geen plaats; u laat het niet in uw hart indringen, u sluit het ervoor en zou nu zelfs Hem, die het u predikt en die u daarom haat, uit de weg willen maken.

De erkenning van hun aanspraak op de lichamelijke afstamming van Abraham dient er slechts toe om het volgende verwijt des te sterker te doen uitkomen - wat een tegenstelling - Abrahams zaad en moordenaars van Christus.

38. Wat een afstamming of gemeenschap openbaart zich in geestelijk opzicht bij u! a) Ik spreek wat Ik bij Mijn Vader gezien heb, met wie Ik in bestendige omgang en in de innigste gemeenschap sta (Hoofdstuk 5: 19 v); u doet dan ook, als u dat niet wilt aannemen en Mij liever wilt doden dan mijn woord verder horen, wat u bij uw vader, de tegenstander en vijand van Mijn Vader (MATTHEUS. 13: 39) gezien heeft (volgens andere lezing: gehoord heeft, d.
i. als bevel ter volvoering ontvangen (vs. 40. Hoofdstuk 3: 32) heeft).

a. Joh. 3: 11; 7: 16; 12: 49; 14: 10, 24.

Het woord van Christus, dat de Joden niet geloofden, was het woord van dezelfde God, in wie Abraham geloofde. Het moest dus een boze vader zijn, niet Abraham en niet de God van Abraham, die de Joden aanwees wat zij deden. Pas in vs. 44 noemt de Heere die boze vader met name; Hij talmde zo lang om hen tijd te geven om hun eigen geweten naar de werken van hun boosheid te ondervragen en hun zonde te voelen, waardoor de duivel hen in zijn overheersende macht had.

Wie siddert niet, als hij deze beide toonbeelden beschouwt, die zo geheel tegenover elkaar staan en geen midden hebben - God of de duivel! Die zijn leven niet in overeenstemming brengt met de wil van God, wiens kind hij zich noemt, laat zich leiden en voorttrekken tot de wil van de duivel en kiest hem tot zijn vader.

Evenals iemand niet een kind van het verderf (Hoofdstuk 17: 12) heet, omdat hij vanaf het begin voor het bederf bestemd zou zijn, zodat hij niet anders zou kunnen dan aard en lot van een kind van het verderf dragen, maar omdat hij zich aan het verderf heeft overgegeven en het

daarom toebehoort, zullen de Joden, die wel lichamelijk Abrahams kinderen zijn, maar niet zedelijk, in de laatste zin kinderen van die vader heten, wiens wil zij als de zodanige doen, omdat zij zich aan hem hebben overgegeven en daardoor zijn eigendom zijn.

Het is uit uw handelingen duidelijk genoeg te zien, wie uw vader is en omdat uw daden zo slecht zijn, moet u ook een schandelijke vader hebben. Uw vader, wiens beeld u draagt, is een geheel andere dan Abraham.

39. Zij antwoordden op Zijn laatste woord, waardoor Hij tussen hen en Zich een scheidsmuur ten opzichte van beider afkomst oprichtte, zó dat de scheiding geenszins tot hun nadeel zou uitvallen en zeiden tot Hem: Abraham is onze vader, terwijl zij de nadruk op het onze legden. Zie dan toe, hoe uw vader wel is, als gij met ons niet dezelfde vader wilt hebben. Jezus zei tot hen: In geestelijk opzicht, waarop het hier alleen aankomt, heeft u geen recht u kinderen van Abraham te noemen! a)als u in deze zin Abrahams kinderen was, zou u de werken van Abraham doen. Dan nam u met vatbare zin aan wat Ik tot u spreek; want Ik spreek, zoals Ik u heb gezegd, wat Ik van Mijn Vader gezien heb en voor alles, wat van Mijn Vader kwam, had Abraham in zijn tijd een geopend oor (Gen. 15: 6. Hebr. 11: 8 vv. Gal. 3: 9).

a. Rom. 2: 28; 9: 7.

De stelling "onze vader is Abraham" is niet slechts een eenvoudige verklaring, zij is een diputatorische en eist tot aanvulling: als er tweespalt tussen ons is, zie dan toe wie uw vader is?

Met het verwijt, dat hierin ligt, dat Hij zeker niet tot het volk van God behoorde, bewerken de Joden alleen dat de Heere die verwantschap, die Hij hen toekent en van hen ontkent, meer bepaald aanwijst. Als u Abrahams kinderen was (ditmaal niet weer "zaad" omdat Hij de geestelijk verwantschap op het oog heeft vgl. Rom. 9: 7), dan zou zich de verwantschap in uw werken openbaren, want aan de vrucht kent men de aard van de boom. Nu treedt echter bij u het tegendeel van Abrahams handelen voor de dag en ontstaan in u gedachten van moord en wel tegen een mens, die u Gods woord brengt. Daaruit volgt dat u, wat geestelijke verwantschap aangaat, kinderen bent van een andere vader, namelijk van die, wiens werken u doet.

40. Maar nu probeert u Hem te doden en niet alleen in Mij een mens, dat op zichzelf reeds iets zeer verkeerds zou zijn, maar zo’n mens, die u de waarheid gesproken heeft en wederom niet alleen die in het algemeen, zoals ook een anderprofeet die kan verkondigen, maar in het bijzonder de waarheid, die Ik, als een onmiddellijk van Hem tot u gekomene, zoals zijn eengeboren Zoon, die in Zijn schoot is (Hoofdstuk 1: 18), van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet: integendeel was zijn geheel godsvruchtig, heilbegerig, met gelovig verlangen vervuld hart (vs. 56) zo ver van dergelijke moordplannen verwijderd, dat zij, die ze koesteren, nooit zijn kinderen kunnen zijn, maar in geestelijke zin een ander tot vader moeten hebben.

Een zieke, die zijn geneesheer verwerpt en geen geneesmiddelen noch voedsel wil nemen, voor die is alle hoop op herstel verloren. De waarheid bevat beide, zij geneest en voedt het

hart van hen, die haar aannemen, maar het is niet de waarheid door wijsgeren uitgedacht, die deze macht en uitwerking heeft, maar de waarheid van God.

41. U doet dan ook werkelijk in uw moordplannen de werken van uw vader. En nu staat liever daarvan af, wendt u tot Abraham's gezindheid, op wie u zich als op uw lichamelijke vader beroemt, dan dat u door verdere tegenspraak Mij nognoodzaakt om u bij name te noemen, die, die u bij uw tegenwoordige wijze van denken en spreken als geestelijke vader heeft.

Jezus komt op Zijn antwoord van vs. 37 terug en ontwikkelt dit verder. Van verwantschap kan in het wezen van de zaak geen sprake zijn, als de doorgaande handeling daarmee in strijd is. Abraham had zich door een onbeperkte gehoorzaamheid aan de goddelijke waarheid (Gen.
12. 4; 22: 3) en door eerbied, met liefde gepaard, voor de dienaren van de Allerhoogste onderscheiden (Gen. 14: 18 vv. 18: 2 vv.). Hoezeer verschillen zijn afstammelingen naar het vlees van hem! Let op de trapsgewijze opklimming 1e. een mens doen sterven, 2e een mens, die de waarheid bekend maakt, 3e de waarheid, die van God komt.

Een, die de van God gehoorde waarheid zegt naar het leven staan, dat heeft Abraham niet gedaan! De uitdrukking is een Litotes, een wijze van spreken, waardoor men zich veel zachter uitdrukt, of veel minder zegt dan men eigenlijk wil zeggen; maar de uitdrukking wordt daardoor des te beschamender.

De vrome aartsvader, wiens vroomheid u uitspreekt door het roemen op zijn naam, die uw gehele volk met recht prijst, heeft dat niet gedaan. De slotsom zou streng formeel alleen luiden: "Daarom bent u Abrahams kinderen niet; " zij doelt echter dadelijk op de andere vader; toch wordt deze ook hier nog niet genoemd, of zij ook mochten begrijpen.

41. Zij zeiden dan tot Hem: Wij zijn Hebreeën uit de Hebreeën (Filippenzen . 3: 5). Wij zijn, wat onze lichamelijke afkomst betreft, niet geboren uit hoererij. Er is in de echt, waaruit wij zijn voortgekomen, geen inmengingvan vreemd bloed, zoals dat wel meer bij de Joden buiten Judea het geval is (Ezra 9: 2; 10: 3; 10: 23 vv, Mal. 2: 11 v.). En wat onze geestelijke afkomst aangaat, wij hebben een Vader, namelijk de waarachtige God (Deut. 32: 6. Jes. 63:
16. Wij zijn niet, zoals de Samaritanen, in godsdienstig opzicht een volk van vermenging 4: 3"). Wij begrijpen dus niet wat Gij met uw herhaald wijzen op een andere vader, die wij in tegenstelling tot U hadden, wilt zeggen.

Terwijl zij van de lichamelijke afkomst, waarop welke zij zich reeds vroeger (vs. 39) hadden beroepen, meteen tot de geestelijke overgaan en er zich nu op beroemen, zoeken zij ook deze niet in een zedelijke verhouding, waarin zij persoonlijk tot God zouden staan. Dat gezichtspunt is hen in het gehele gesprek vreemd. Maar zij beroepen zich (zoals zij ook niet anders kunnen) op hun nationaal voorrecht om Gods volk te zijn door Zijn verkiezing en door godsdienstige ordeningen, waarin zij Hem dienen en deze zijn voor hen voldoende, om God voor hun enige Vader met uitsluiting van ieder ander te verklaren. Wat moest het dan betekenen dat Jezus zo herhaaldelijk sprak van een vader, wiens werken zij deden?

42. Jezus wilde hun zuiver Joodse afkomst in lichamelijk opzicht niet ontkennen (vs. 37), zoals Hij ook juist onder de Judeërs Zijn werk als Heiland had verricht voordat Hij naar Galilea was gegaan; (Hoofdstuk 2: 12 vv. ; 4: 40 vv. ; 5: 1-47. MATTHEUS. 4: 12 vv.) en nu weer onder hen was verschenen, voordat Hij Zich naar het land aan de andere kant van de de Jordaan zou wenden (Hoofdstuk 10: 40 vv.). Hij dan zei tot hen, omdat Hij het gesprek nu geheel op geestelijk gebied overbracht: Als God, niet slechts wat die uitwendige belijdenis aangaat, maar ook naar de inwendige gesteldheid van het hart uw Vader was, zodat u Hem als Zijn kinderen lief had, zou u ook vanzelf Mij liefhebben; want Ik ben uit de wezenlijke voor menselijke gemeenschap van God, waarin Ik Mij als de eengeboren Zoon bevond (Hoofdstuk
13. 3; 16: 27 v. ; 17: 8) bij Mijn menswording uitgegaan en kom van Hem. Ik sta voor u als een, die gekomen is van die God, waarvan u zegt dat Hij uw God is (vs. 54), zodat Ik wel zou mogen verwachten, dat u Mij met alle vreugde bij u zou opnemen. Want Ik ben ook van mijzelf niet gekomen, maar Hij heeft Mij tot u gezonden en omwille van Hem moet Ik u naar alle billijkheid een welkome bode zijn.

Evenals de uitdrukking: "Ik ben uitgegaan" de oorsprong uit God aanwijst, zo geeft de andere: "Ik kom" volgens het gewone gebruik het aanzijn of de verschijning van Jezus op aarde te kennen.

Dit is de taal van de hemelbewoner, die Zich met de nog verse indruk van het verblijf, dat Hij verlaten heeft, aan de aarde vertoont. En niet alleen zijn het wezen en de verschijning van Jezus goddelijk van aard, maar ook Zijn zending. Deze hemelbewoner is niet uit Zichzelf op aarde gekomen; Zijn tegenwoordigheid is het gevolg van een bepaalde last, die Hij van God ontvangen heeft (vgl. Hoofdstuk 10: 36).

43. Waarom kent u Mijn spraak niet, die Ik als bode van God laat horen, om u Zijn wil te openbaren en Zijn heil aan te bieden? Moest die niet een weerklank in uw zielen vinden? Het is, omdat u Judeërs Mijn woord niet kunt horen. Zo weinig kent u Mijn spraak, dat u integendeel wat Ik tot u spreek in het binnenste van uw ziel gehaat en onverdragelijk is.

Als kinderen van God zou u toch zeker Mij, de Zoon boven alle anderen, het evenbeeld van uw Vader (Hoofdstuk 14: 9), liefhebben; maar daarvan is bij u niets op te merken, juist wordt het tegendeel bevonden. U kent Mijn spraak niet, die toch de moedertaal is van de kinderen van Gods en waarmee u reeds uit het gehele Oude Testament bekend moest zijn. Ieder godsvruchtig man hoort anders, als de Geest van God begint te spreken, in zijn eigen taal spreken en wat in bedoeling en geest overeenstemt met eigen mening en grondstellingen, verstaat men zelfs uit de uitdrukking, uit de klank. Het is duidelijk, dat u Joden u daarom aan Mijn uitdrukkingen ergert, omdat u met Mijn gedachten en Mijn gezindheid niet verenigd bent. Maar zij, die als zij Gods kinderen waren, dadelijk Mijn spraak zouden kennen als de toon van het huis, als de klank uit het vaderland en vol liefde gemakkelijk en spoedig moesten samenstemmen - hoe gedragen zij zich? Zij kunnen Mijn woord niet horen!

Deze laatste zin: "U kunt Mijn woord niet horen" is niet, zoals de uitleggers die het meest opvatten, om de voorafgaande vraag te beantwoorden; als wilde de Heere zeggen: "Daarom kent u Mijn spraak niet, omdat u Mijn woord niet kunt horen; " maar de woorden moeten het

ontkennend oordeel, dat in de vraag ligt wettigen: "Zo kan, zo moet Ik vragen; want u kunt toch Mijn woord niet horen".

Waarom de waarheid zo gehaat is? 1) omdat zij zo diep ziet, 2) te open spreekt, 3) te streng oordeelt.

Beter neemt men alles tezamen en plaatst het vraagteken aan het einde van het vers: "Waarom moet het daaruit, dat u Mijn woord niet horen kunt, blijken, dat u Mijn spraak niet kent?" Iemands spraak te kennen, is hetzelfde als hem aan zijn spraak te herkennen, wie hij is, van welk geslacht, uit welk huisgezin afkomstig, voor wie men hem te houden heeft.

45. Maar Mij, omdat Ik u in tegenstelling van de leugenspreker, de duivel, de waarheid zeg, gelooft u niet, terwijl u Mij meteen zou geloven, wanneer Ik, evenals hij, leugen sprak (vgl. Hoofdstuk 5: 43); zo geeft u feitelijk het bewijs dat u, zoals Ik vroeger zei, van de vader de duivel bent (vs. 44).

45. Maar Mij, omdat Ik u in tegenstelling van de leugenspreker, de duivel, de waarheid zeg, gelooft u niet, terwijl u Mij meteen zou geloven, wanneer Ik, evenals hij, leugen sprak (vgl. Hoofdstuk 5: 43); zo geeft u feitelijk het bewijs dat u, zoals Ik vroeger zei, van de vader de duivel bent (vs. 44).

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan de koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo’n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de

bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo’n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7:
12. te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus' verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1. Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld

wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan de koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo’n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo'n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7:
12. te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus' verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1. Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan de koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo'n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo'n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van

zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7:
12. te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus' verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1. Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het

leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

47. Die uit God is hoort de woorden van God en zo ontbreekt het ook u niet aan voorbeelden van degenen die in de woorden van Mijn mond werkelijk Gods woord erkennen en daaraan geloof schenken (Hoofdstuk 7: 40 en 46; 8: 30 vv.). Daarom, omdat een verwantschap met God nodig is om Mijn woord als Gods woord op en aan te nemen, horen jullie niet, die aan die anderen weer hun geloof probeert te ontroven (vs. 33 vv), omdat u uit God niet bent, maar met de vijanden van Godgemene zaak maakt.

Het "uit God zijn" in de zin van het geestelijk door God aangegrepen zijn, is nog niet de Christelijke wedergeboorte tot het kindschap, die eerst door het geloof wordt teweeg gebracht, maar een voorbereidend begin ervan, de toestand van hem, die door de werking van Gods genade tot Christus getrokken is en daardoor voor diens goddelijke prediking toebereid en Hem gegeven wordt (vgl. Hoofdstuk 17: 6).

Waren deze Joden, op wie het "jullie" doelr, Gods kinderen geweest, zoals zij zich daarop beroemden, dan zouden zij Gods woord in de mond van de Zone van God gehoord, de goddelijke spraak van Jezus Christus gekend hebben. Het woord van God vat alléén daar, waar het iets vatbaars aantreft, evenals het vuur alleen brandt in stof, die vuur vat, die brandbaar is. Nu wil God alle mensen voor Zijn woord vatbaar maken, wil zelfs de tonder gereed maken voor de vonken van het woord en Hij doet dit door de werking van de Heilige Geest in dat woord. Nemen wij een gelijkenis: een door en door nat stuk hout wordt eerst door het vuur niet aangegrepen; maar laat men het een behoorlijke tijd aan het vuur liggen, dan trekt het vuur het natte eruit, het hout wordt allengs droog en eindelijk vat het vuur en brandt. Eveneens gaat het met het menselijk hart; het is geheel en al van de zonde verdorven

en het woord van God kan er eerst niet bijkomen; maar houdt het slechts bij de werking van het woord, dan wordt allengs zijn tegen God vijandige aard overwonnen, zodat uit de natuurlijke mens een mens uit God, een met Gods woord verenigde wordt en dan hoort hij Gods woord juist. Door God getrokken en geleerd, komt hij ook tot God (Hoofdstuk 6: 44 vv.
65. 18: 37). Wie daarentegen, evenals deze Joden, zijn natuurlijke onvatbaarheid voor de waarheid tot een duivels tegenstreven laat toenemen, terwijl hij niet luistert naar de trekkingen van God, maar wel naar de lusten van de duivel, die werpt het reeds natte hout in het water, opdat het goed vuurvast wordt; die blijft goddeloos en verergert in zijn goddeloosheid; hij hoort Gods woord niet, want hij is niet uit God.

Zo is er dan een zijn uit God, zoals er een zijn uit de vader de duivel is. Hoe kan dit zijn? Door een geestelijke geboorte. Wij bepalen ons nu alleen bij het zijn uit God. Men moet uit God geboren zijn om Gods woord te kunnen horen, begrijpen, onderscheiden en gehoorzamen. Hoe ver dwalen dus zij af van de waarheid van de Schrift die beweren, dat de mens van nature een orgaan in zich heeft (de een zegt de rede, de ander het geweten), om Gods woord te kunnen horen. Zij houden de mens als van nature gelovig en godsdienstig en willen niet erkennen wat zo klaar is als de dag, dat de zonde de mens van nature vervreemd heeft van het ware geloof en van de ware godsdienst, zodat er niets anders heeft kunnen overblijven dan een vals geloof en een valse godsdienstigheid, die wij dan ook bij alle volken buiten de openbaring van God aantreffen.

48. De Joden dan antwoordden ten eerste op de aanklacht: Gij bent niet uit God aan de andere zijde op het verwijt: Gij bent uit de vader, de duivel en zeiden tot Hem: zeggen wij het niet goed, als wij, in plaats van ons door u op zo’n manier als gij het zo even hebt gedaan, te laten veroordelen, integendeel tegen u met de beschuldiging optreden, dat gij een Samaritaan, een ketters tegenstander van het ware volk van God bent en de (liever een) duivel hebt, door een onreine geest bezeten en ten gevolge daarvan waanzinnig bent (Hoofdstuk 7: 20)?

In plaats dat de toehoorders het krachtige woord van Jezus op zich laten werken, ontwijken zij de invloed daarvan, door van hun kant aan te vallen. Heeft Jezus een strafrede gesproken, zo staan zij Hem met een smaadrede tegen. Zij kunnen Hem van niet één zonde overtuigen, ook niet bij de beste, of liever slechtste wil; daarom beginnen zij te schelden: "Ja, nu zien wij, dat Gij een Samaritaan bent en door een duivel bezeten. " Waaruit zien zij dat dan? Daaruit, dat Jezus hen, die zich voor rechtvaardigen hielden, gezegd heeft hoe verkeerd het met hen stond; dat kwam hen voor als dolheid, zo sterk was hun verblinding. Nog heden zien wij hetzelfde: die beproeft een eigengerechtige tot erkentenis te brengen, krijgt ten antwoord dat men reeds lang heeft opgemerkt, dat hij een piëtist of dweper was. Onder die rubriek is hij gebracht en daarmee is de zaak geëindigd.

Het is de manier van de wereld om de vroomheid weg te schreeuwen; dat is een krijgslist van de satan; de spotnamen van de vromen zijn een boze uitvinding; zij doen schade en houden velen van het geloof af.

49. Jezus liet die smaad van Samaritaan geheel op Zich rusten 10: 37") en antwoordde: Ik heb de duivel niet, zodat Ik als een waanwijze van u zou hebben gesproken, wat Ik vroeger zei;

maar Ik eer Mijn Vader, wanneer Ik niet toelaat dat mensen, die naar de list van de duivel leven, zich in Hem als hun vader beroemen en u onteert Mij; u hebt tot uw bewering niet het minste recht, maar alleen deze aanleiding, dat u Mij wilt onteren en beschimpen.

50. Maar Ik zoek tegenover dat gedrag van u Mijn eer niet, hoewel Ik zeker de middelen in handen had om die aan u te betonen, door meteen een oordeel over u te laten komen; er is een (vs. 54) die ze zoekt en Mij te Zijner tijd zal verheerlijken en deze is het, die ook tussen Mij en Mijn smaders oordeelt, om te Zijner tijd hun misdaad aan hen te bezoeken door rechtvaardige vergelding ").

51. Hoe graag zou Ik u voor dat gericht bewaren. Daarom nodig Ik u nogmaals tot Mij en Mijn heil (vgl. vs. 26-29). Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: als iemand Mijn woord bewaard zal hebben in zijn hart, het door Mij verkondigde gelooft, het beloofde in hoop wacht en in zijn gehele leven betoont, dat hij het door Mij gebodene doet en Mijn voorbeeld navolgt, die zal krachtens het nieuwe leven, dat Ik in hem schep en ook bevestig (Hoofdstuk 5: 24; 6: 47 vv.) de dood niet zien in de eeuwigheid; maar als u in uw ongeloof volhardt (vs. 24), zult u in uw zonden sterven.

Jezus herhaalt de beide scheldwoorden niet. Hij gaat het eerste voorbij, omdat Hij reeds gelovigen onder de Samaritanen had (Hoofdstuk 4: 39 vv.); daarom vermeed Hij niet van Zijn eigen persoon te handelen onder het zinnebeeld van een Samaritaan.

Hoe vriendelijk en zachtmoedig onderwijst de Heere de Joden, Zijn lasteraars, of zij ook nog gewonnen mochten worden.

Hij zoekt niet naar eigen eer; Hij is de knecht van God, die de hemel en zijn heerlijkheid heeft verlaten; Hij is het Lam van God, dat Zijn mond niet opendoet voor zijn scheerder; de Heere wil in nederigheid, in de gedaante van een knecht wandelen; de ster uit Jakob ontdoet Zich van Zijn stralenglans, opdat de vorm van het kruis tevoorschijn zou kunnen treden. Maar wanneer Hij Zich vrijwillig in steeds diepere smaad en schande vernedert, blijft Zijn eer toch niet verborgen. Hij, die Zijn eigene eer niet zoekt, zal eer vinden, even als hij, die het leven om Zijnentwil verliest, het leven behouden zal. Een zal Hem kronen met eer en lof en die Ene is de Onbegonnene, de Eerste. Maar God is er niet tevreden mee, dat Hij middelen en wegen aangrijpt om de verborgen, onderdrukte eer van Zijn Zoon, die Zichzelf verloochent, aan het licht te brengen; Hij wil de eer van Zijn lieve Zoon niet slechts erkend hebben, maar Hij wil ook een rechtvaardig gericht houden over hen, die Zijn Zoon belasterd en mishandeld hebben.

Bij de woorden: "Er is Een, die Mijn eer zoekt en die oordeelt" (vs. 50) komt weer de gehele verschrikkelijke toekomst van dit verblinde volk voor de ziel van Jezus. Tegelijk vervult Hem ook dadelijk weer een groot medelijden met de verblinden en alsof Hij ze nog met een groot waarschuwend geroep aan de vlammen van het oordeel en aan de dood wilde ontrukken, laat Hij plotseling het geroep van ontfermind horen: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in de eeuwigheid. " Dit heerlijke evangelie laat Hij horen temidden van het oordeel, dat reeds is begonnen en dat in zijn

ernstige toekomst zo duidelijk voor Zijn ziel staat, om door dit geroep tot redding ten minste enigen te winnen

Die het woord van Christus gelovig aangrijpt en vasthoudt, grijpt en behoudt Hemzelf, de waarachtige inhoud van Zijn woord; en die Zijn leven deelachtig wordt, is van de dood tot het leven doorgedrongen en zal de dood niet zien in de eeuwigheid. Midden in dood en graf bewaart het onsterfelijke leven van Christus, dat lichamelijk in de Zijnen woont, hun eeuwig levende ziel voor het zien en smaken de dood en hun lichaam, bevrucht met het zaad van het eeuwige leven, temidden van het oordeel van de vernietiging. Zo is het oordeel van de mensenmoordenaar van de beginne bij hen ten einde, die het woord bewaren van Christus, die door Zijn offerdood de macht ontnomen heeft aan hem, die door de dood macht heeft en door Zijn heerlijke opstanding heeft Hij de weg gebaand tot de erfenis van het onverwelkelijke, onverderfelijke, onvernietigbare leven.

Het sterven van de christen is wel uitwendig gelijk aan het sterven van de goddelozen, maar inwendig is er een onderscheid als tussen hemel en aarde; want de Christen smaakt of ziet de dood niet; hij gaat zacht en stil heen, als ontsliep hij en stierf hij niet; maar een goddeloze ziet en schrikt daarvoor eeuwig.

Die het licht van het leven uit Jezus' woord navolgt, ziet de dood niet, zoals een, die de zon tegemoet gaat, de schaduw achter zich niet ziet.

Terwijl de mens door het geloof in Jezus de eeuwige dood deelachtig wordt, is de geestelijke dood in Hem overwonnen en de lichamelijke houdt op een straf te zijn; hij wordt tot een zalige voltooiing van de inwendig aangevangen verlossing; het is dus geen dood meer, maar een voortgang van het leven.

52. De Joden dan misbruiken weer dit laatste zo vriendelijk lokkend en genade belovend woord. Zij zeiden tot Hem: Nu Gij dit nog gezegd hebt en U daardoor verheven hebt ver boven alle van vrouwen geborenen, ja U zelfs tot Gods Zoon hebt gemaakt, bekennen wij hetgeen wij tot hiertoe slechts als een vermoeden hebben uitgesproken (vs. 48), dat Gij de duivel hebt, dat Gij door een boze geest bezeten, geheel zinneloos bent (Hoofdstuk 10: 20). Abraham, de heilige aartsvader van ons volk en de vriend van God (Joh. 2: 23) is gestorven en de profeten zijn gestorven (Zach. 1: 5), die God toch Zijn gezalfden noemt en aan wie Hij alle geheimen heeft geopenbaard (Ps. 105: 15. Amos 3: 7). En zegt Gij, als was Gij niet alleen voor uw eigen persoon hoog boven hen verheven, maar kond ook diegenen hoog boven hen verheffen, die U aanhangen: Als iemand Mijn woord bewaard zal hebben, die zal de dood niet smaken in de eeuwigheid.

Het ongeloof laat zich niet ligt tot nadenken brengen; het wordt steeds meer in zijn tegenspraak versterkt en plaatst zich spoedig op een drievoet, om grote woorden te spreken. Wij zien dat hier. De vijanden van de Heere, die vroeger alleen gewaagd hadden te spreken: "Zeggen wij het niet goed?" spreken nu rond uit: "Nu bekennen wij, dat Gij de duivel hebt". Het is hen nu een geheel ontwijfelbare zaak. Zij hebben een slotsom gemaakt en wij moeten van deze slotsom in zeker opzicht de juistheid erkennen. Zij gaan uit van het feit dat Abraham

en de profeten, dus de grootste mannen van het Oude Testament, de heiligen van God, gestorven zijn en plaatsen naast dit feit het woord van de Heere, dat Hij zo-even gesproken heeft. Zij verdraaien dit woord niet, zij versterken het alleen daardoor, dat zij inplaats van "zien" hun "smaken" zetten; het zien dat het object nog buiten ons, het smaken brengt dat object in onze onmiddellijke nabijheid; daardoor wordt de kracht en de bitterheid van de dood scherp aangewezen.

De uitdrukking "smaken" zetten de Joden wel in de plaats van "zien" om daardoor hetgeen zij voor lasterlijk in Jezus rede houden te versterken, maar zij gaan daarmee de waarheid niet te boven (vgl. MATTHEUS. 16: 28).

Die de dood niet ziet als iets vreselijks, smaakt die ook niet als iets bitters.

54. Jezus erkende dat Hij met Zijn beweringen van Zichzelf iets groots van bovenmenselijks beweerde. Hij antwoordde: Indien Ik Mijzelf eer, uit menselijke aanmatiging, zoals u van Mij zegt, Mijzelf zodanige eer toeken, dan is Mijn eer niets, dan hebt u alle recht en bevoegdheid om die af te wijzen als een nietige werking van eigen verbeeldingskracht. Mijn Vader is het echter, die Mij voortdurend door hetgeen Hij aan Mij doet en van Mij getuigt, eert en deze is dezelfde God waarvan u zegt (vs. 41), dat Hij Uw God is.

55. En u kent Hem niet; u staat niet in zo’n geestelijke gemeenschap met Hem, dat u op Zijn handelen en leiden acht zou kunnen geven, zodat uw roemen een ijdel zelfverheffen is. Maar Ik ken Hem uit onmiddellijk aanschouwen, omdat Ikin Zijn schoot ben (Hoofdstuk 1: 18). En indien Ik, om u te behagen, tot een lagere trap afdaal, waarop Ik misschien minder een steen des aanstoots en een rots van ergernis zou zijn dan Ik het nu ben, indien Ik zeg dat Ik Hem niet ken, dan zal Ik aan jullie gelijk zijn, dat is een leugenaar; want evenals hij een leugenaar is, die beweert wat niet waar is, zo is ook bij hem die ontkent wat waar is. Maar Ik laat Mij niet door de ergernis, die u eraan neemt, bewegen om Mijn verhouding tot de Vader te verloochenen, of ook maar te verbergen, zodat Ik integendeel nogmaals betuig: Ik ken Hem en Ik sta niet alleen met Hem in de gemeenschap van zijn en weten, maar ook in die van willen en werken; Ik bewaar ook Zijn woord, zodat Ik in Mijneigenschap als Mensenzoon Mij in gehele, volle afhankelijkheid van gehoorzaamheid tot Hem stel en niets volbreng dan wat Hij Mij heeft geboden (Hoofdstuk 5: 19).

Jezus zegt hier ten stelligste dat Hij werkelijk meer is dan Abraham en de profeten, dat Hij de dood zijn prikkel ontneemt, dat toch geen mens, hoe hogelijk ook begenadigd, had kunnen doen; maar ten einde dit zo te kennen te geven, als het minst kwetsend was voor Zijn vijanden, geeft Hij het bepaaldelijk te kennen dat Hij Zich deze eer niet heeft aangematigd en niet op eigen gezag praalt (Fil. 2: 6. Hebr. 5: 5), maar dat de Vader Hem dat alles gegeven heeft en Hij dit alles zegt op grond van Diens volkomen kennis.

De eer en de macht, die de Heere Zich toeschrijft in het woord: "Als iemand Mijn woord bewaard zal hebben, die zal de dood niet smaken in de eeuwigheid" gaat verre boven de macht van Abraham en van alle profeten. Was Hij, zoals de Joden meenden, van Zichzelf gekomen, kende Hij Zichzelf zo’n eer toe als een mens, die in zichzelf een welbehagen had,

dan was Zijn eer zeker niets (Hoofdstuk 5: 26); maar het is anders, het is de Vader, die de Zoon de eer en de heerlijkheid heeft gegeven, het leven te hebben in Zichzelf en het licht van het leven te worden voor allen, die zonder Hem in duisternis van de dood wandelen. Hadden de Joden de God van Abraham, Izaäk en Jacob, die zij hun God noemden, waarlijk als hun God erkend, was het woord dat Hij gesproken had en hen was toevertrouwd, in hen blijvend geweest (Hoofdstuk 5: 35), dan zouden zij in het vlees geworden Woord de heerlijkheid hebben gezien van de eengeboren Zoon van de Vader en zij zouden Gods trouw hebben geprezen, omdat al Zijn beloften in Christus Jezus Amen Zijn; maar zij kenden hun God niet, het was integendeel een gebogen, een misvormde god, die zij dienden en daarom kenden zij ook de Zoon niet.

Merkt Jezus bij de Joden op, dat zij God niet kennen, dit vestigt zijn aandacht op de innige betrekking, waarin Hij tot God staat en op de kennis van het Goddelijk wezen, die daaruit voortvloeit. Hij geeft die in vs. 5 op een triomferende toon te kennen. Het geloof, dat Jezus in Zichzelf heeft en dat uit de zekerheid van de rechtstreekse kennis volgt, die Hij van de Vader bezit, bereikt hier de hoogste graad. Het is als het ware de inleiding op de merkwaardige verzekeringen van vs. 56 en 58 Hij gebruikt daar van Zijn kennen van God een ander woord (oida), dan waarvan Hij Zich bediend heeft om het niet kennen van de Joden aan te duiden Het eerste duidt een onmiddellijke en rechtstreekse kennis aan in tegenoverstelling van het tweede, dat op een verkregen kennis rust.

Jezus is niet trapsgewijze gekomen tot de kennis van God. De volle kennis van de Vader is niet wat Hij gedurende Zijn leven heeft vergaderd; maar het grondbezit, waarmee Hij in dit leven intrad - Hij kent de Vader en wel kent Hij Hem op een geheel enige absolute wijze.

En nu is het Hem zo duidelijk, dat Hij uit Zijn bewustzijn van God moet spreken, werken en van de Vader getuigen. Deze werkzaamheid is zo geheel en al de ziel van Zijn leven, dat de tegenspraak van de Joden tegen Zijn handelen en leren als een gedurige aandrang voorkomt om van de waarheid af te gaan, om Zijn innigst bewustzijn te verloochenen en te liegen evenals zij. Uit dat smartelijk gevoel getuigt Hij: "Indien Ik zeg, dat Ik Hem niet ken, dan zal Ik aan jullie gelijk zijn, dat is een leugenaar"; maar nee, zegt Zijn gehele wezen met beslistheid, Ik ben er zeker van en "bewaar Zijn woord. "

Eerst zegt Hij: "Ik ken Hem" en dan: "Ik bewaar Zijn woord. " Zo is het bij de Zoon; de gelovigen echter bewaren, door Hem geleerd, eerst dat woord en daardoor komen zij tot kennis.

56. Hebt u Mij nu vroeger (vs. 53) gevraagd: Bent Gij meer dan onze vader Abraham? zo kan Ik u nu, nadat Ik eenmaal begonnen ben u de geheimen van Mijn wezen te openbaren, daarop antwoord geven. Abraham, die zeker op lichamelijke wijze uw vader is (vs. 37), maar van wie u in geestelijk opzicht juist het tegendeelbent, wanneer u zo tegenover Mij staat en Mij hoe eerder hoe liever terzijde wilt stellen, heeft met verheuging naar Mij verlaagd. Hij juichte in blijde gemoedsstemming toen te zijner tijd God hem de toezegging deed van Mijn komst. Hij verlangde opdat Hij Mijn dag, wanneer Ik op aarde zou komen, zien zou, hoewel hij zich bewust was dat dit gedurende zijn aardse leven niet tot vervulling zou komen. En hij heeft

hem ook werkelijk uit de wereld van de gestorvenen, toen die dagaankwam, gezien en is verblijd geweest, zoals Ik, die met die wereld bekend ben, u kan getuigen (Luk. 9: 30 v.). Waarom verheugt u zich dan niet eveneens, u, die reeds bij uw lichamelijk leven deze dag ziet (Luk. 10: 23 v.).

a)Gen. 17: 17. Hebr. 11: 13.

Zoals voor de Heere, als Hij terugkomt, zon, maan en sterren hun glans verliezen, zo hebben bij Zijn eerste verschijning reeds allen, die als lichten op hun plaats onder de mensenkinderen schitterden, hunn glans verloren. Hier is meer dan Abraham, meer dan een van de profeten! En merkwaardig is de grootheid van deze man; Hij zoekt niet Zijn eer, Hij is er niet op uit Zichzelf groot te maken, Hij buigt Zich, Hij verootmoedigt Zich op hetzelfde ogenblik; maar Zijn zon is steeds opgaande en evenals de zon, wanneer aan de hemel zware, zwarte wolken opstijgen en zich voor haar plaatsen, haar alles overwinnende kracht en heerlijkheid het best openbaart, zo helpen Zijn vijanden deze knecht van God daardoor, dat zij Hem onteren in woord en werk, opdat Zijn eer en Zijn heerlijke naam zich waarlijk openbaren. Hij heerst onder Zijn vijanden; zij zijn de trappen, waarop Hij tot Zijn troon opstijgt; zij zijn de voetbanken van Zijn voeten. Hadden zij gezwegen, hadden zij niet Abraham en de profeten uit de doden opgeroepen, om door hen de eer van de Heere te niet te doen, zo had Zich de Heere in geen geval uitgelaten over de verhouding, waarin Hij tot deze helden van het Oude Verbond slaat: zij noodzaakten Hem echter om de ene verberging na de andere af te leggen en ontpersten Hem de belijdenis, dat Hij niet alleen van nu aan de levenswekker is, maar de hoop en de vreugde van de vaderen van de beginne geweest is.

De woorden van vs. 56 geven in hun eerste helft Abrahams hartelijke lust en zijn verlangen te kennen naar de openbaring van de dag van Christus, in de tweede helft de bevrediging van dit verlangen; de Heere onderscheidt zo in het leven van de aartsvader twee momenten, waarin het zojuist bleek, dat Christus de vreugde en troost van Zijn hart was; het ene tijdpunt, toen het verlangen de hoogste graad bereikt had en het andere, toen hij zich in het zalig bezit en genot van de gewenste zaligheid bevond.

"Mijn dag, " dat is die bepaalde, bijzondere dag van Christus' verschijning op aarde, de dag van Zijn geboorte (Joh. 3: 1), of volgens Johannes zienswijze de dag, waarop het Woord vlees werd. Deze was de grote epoche van de geschiedenis van de zaligheid, die Abraham moest aanschouwen. Het "hij is verblijd geweest" heeft, wat het geschiedkundig tijdperk aangaat, betrekking op die tijd in zijn aardse leven, toen hij de belofte ontvangen had (Gen. 12: 3; 15: 4 v. ; 17: 15 vv. ; 18: 10 vv. ; 22: 15 vv.); het geloof daarin en de hem daardoor toegekende zekerheid van de Messiaanse toekomst, welker ontwikkeling van Hem uitging, kon niet anders dan hem met vreugde en blijdschap vervullen. Daarbij is verondersteld dat Abraham het Messiaans karakter van de goddelijke belofte erkend heeft, dat bij hem, de uitverkorene om goddelijke openbaringen te ontvangen, met recht verondersteld konworden. Maar nog was het zien van de dag of het bij ervaring gewaar worden (Luk. 17: 22), waarop de verheuging van de aartsvaders gericht was, in zijn ziel een moment van de onbepaalde toekomst en dit zien werd hem niet reeds in zijn aardse leven verwezenlijkt, maar eerst in het leven in het paradijs, waarin hij, de stamvader van de Messias en van het volk, het begin van de

Messiaanse tijd ervaren heeft, toen dit door Jezus' geboorte op aarde had plaats gehad, zoals ook aan Mozes en Elia in het paradijs de verschijning van Jezus op aarde bekend is geworden (MATTHEUS. 17: 4). Abraham zag in het paradijs de dag van Christus, zoals hij in het geheel daar met de toestanden van zijn volk in betrekking gebleven is (vgl. Luk. 16: 25 vv.).

Toen de engelen hun "ere zij God in de hoogte" zongen en op aarde, om Bethlehem, waar de heerlijkheid van de Heere de herders omscheen, een beweging van grote vreugde ontstond, toen werd het oog helder licht en vol blijde opwekking in de woning van alle geesten, die in hoop zalig waren; want de dag, die zij verwachtten, scheen vol vreugde hun morgenschemering en de vader van de gelovigen, in wiens schoot zijn ware kinderen op de dag van Christus wachtten, zag die en verheugde zich.

Het was zeker voor de Joden zeer duidelijk gesproken: "Als de Messias in Mij gekomen is, dan zal ook Abraham daarvan iets vernomen hebben en weten"; volgens hun eigen overleveringen heeft God aan de aartsvader al wat gebeurde laten zien, ook de opbouw, de verwoesting en de wederopbouw van de tempel, de lotgevallen van Zijn volk en van de wereldrijken, vooral die van het Romeinse. vgl. Luk. 1: 41 en MATTHEUS. 27: 52 v.

Anders De Costa: Op een andere tijd prijst de Heere Zijn discipelen zalig, omdat zij zagen en hoorden wat koningen en profeten tevergeefs begeerd hadden te zien en te horen en hoe zou nu Abraham in dit opzicht een uitzondering gemaakt hebben. Onder de dag van de Heere kan dus moeilijk de komst van de Heere in het vlees verstaan worden. Wij worden veeleer teruggevoerd naar een voorval gedurende het leven van Abraham en daar vinden wij de persoonlijke komst van de Heere, met de twee engelen tot Abraham, met de belofte van Zijn wederkomst tot hem (Gen. 18: 14). Op de juiste tijd zal Ik tot uw terugkomen over dezen tijd van het leven en Sara zal een zoon hebben. Abraham heeft met verheuging verlangd die dag van de Heere te zien en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest.

57. De Joden dan zeiden tot Hem: Gij hebt nog geen vijftig jaren. Gij hebt nog niet de ouderdom van iemand die grijs begint te worden (Num. 8: 24 v.), Gij zijt nog een man in de kracht van uw leven, Gij behoort nog tot hetjongere geslacht van deze tegenwoordige tijd en hebt Gij, zoals Gij zo even beweerde, Abraham gezien, die 1900 jaar hiervoor geleefd heeft? Wij zouden wel willen weten, hoe dat mogelijk kon zijn.

Alsof Jezus gezegd had, dat Hij en Abraham elkaar lichamelijk gezien hadden en alsof zij van deze gewaande onzin in Zijn woorden zeker waren, vragen zij: "Gij zijt nog geen vijftig jaren oud en hebt Gij Abraham gezien?" Het vijftigste jaar werd door de Joden gehouden voor het einde van de mannelijke leeftijd: hoe oud Jezus was wisten zij niet nauwkeurig, maar zij schatten Hem voor een man in de beste jaren, in de bloei van de mannelijke leeftijd, waarin Hij ook was; Gij hebt nog geen halve eeuw achter U en wilt Gij dan Abraham gezien hebben, die sinds zoveel eeuwen dood is? Wat een onzin!"

Opmerkelijk is het dat zij Jezus, die slechts ruim dertig jaar oud was, voor een man van beneden de vijftig jaar schatten. Wij mogen hieruit billijk het gevolg trekken dat bij de Heere de indrukken van Zijn vasten en waken, van Zijn hogeren en dorsten, van Zijn onophoudelijk

leren, prediken en van Zijn eindeloze liefdearbeid van de vroege morgen tot de laten avond, kennelijk op Zijn gelaat zichtbaar waren. Dit proberen de schilders terug te geven door het gelaat van de Heere een van die martelaarstrekken te geven, die echter niet in Jezus konden vallen. Jezus was geen martelaar, maar de Heere der heerlijkheid, het lijden dragende in vrijwilligheid. Maar wie heeft ooit een afbeelding van het gelaat van de Heere gezien, of kunnen geven, die ons in alles voldoet? Trouwens, dit is onmogelijk. Het ideaal is altijd boven de kunst en in Christus staat ons altijd het ideaal voor ogen. Het is hier als in de natuur; de Zon is niet af te malen en Christus is ook een zon, de zon der gerechtigheid, ook in het lichaam. De ogen, die Hem als zodanig aanschouwden, zoals die van Nathanaël, Petrus en Thomas, geven door hun belijdenissen te kennen wat een indruk Zijn persoonlijkheid op hen maakte. Nochtans hecht de Schrift geen waarde aan hetgeen, waaraan wij zoveel waarde hechten, namelijk het kennen van Christus naar het vlees, naar het lichaam; en daarom bericht zij ook niets opzettelijks van de statuur en de gelaatstrekken van de Heere; echter zijn uit enkele plaatsen bijzonderheden af te leiden, die ons niet anders dan aangenaam kunnen zijn. Door gevolgtrekkingen komt men in vele dingen van het bekende tot het onbekende.

58. Jezus nu stelde op majestueuze wijze voor als juist, wat Hij vroeger niet zelf had gezegd, maar wat zij door moedwillige verdraaiing van Zijn woord nu daaruit hadden gezocht (vgl. Hoofdstuk 2: 19 met MATTHEUS. 26: 61; 27: 40). Hij zei tot ben: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: eer Abraham was, voordat hij uit het niet zijn in het zijn door zijn menselijk ontstaan overging, ben Ik, als die reeds in de beginne was (Hoofdstuk 1: 1 vv.) en die van Mijn aan zijn vóór de tijd geen geworden zijn ken (Ps. 90: 2).

Zij maken een kwaadwillige verdraaiing van Zijn rede, bewust of onbewust, om haar ongerijmd te doen voorkomen: "Abraham heeft Mij gezien, Gij hebt Abraham gezien. " Daartussen is groot verschil, omdat bij het eerste alleen Abrahams voortbestaan tot op de huidige dag van de Mensenzoon wordt verondersteld, maar bij het tweede Jezus en wel, zoals zij het begrijpen, als mens reeds met Abraham geleefd zou hebben. En zie, toch hadden zij gelijk, want wel niet deze mens Jezus, maar wel dat "Ik" in Hem was, naar Zijn hogere natuur, die nu met de mensheid verenigd was, voor Abraham, omdat Hij voor alle schepselen was. Zij meten Zijn tijd als nog geen halve eeuw af en Hij is de eeuwige!

Die als een bewusteloos kind in de kribbe lag, die niet alleen in ouderdom, maar ook in wijsheid toenam, die de ouders als waarachtig mens gehoorzaamde en tot Gethsemane en Golgotha niet ophield te leren, kan niet in dezelfde vorm van het geheugen aan de dingen van de eeuwigheid hebben teruggedacht, als Hij Zich herinnerde wat Hij voor enige jaren als mens had beleefd. Hij moet op een andere manier in de diepten van Zijn eeuwig wezen hebben gezien, wanneer Hij Zich van Zijn goddelijke heerlijkheid ontledigd had. Maar op welke manier? - dan leggen wij de hand op de mond, want iets dergelijks behoort tot het geheim van de Zoon, dat alleen de Vader kent en waarin wij dan een oog zullen krijgen, als wij zullen kennen, zoals wij gekend zijn.

In het oorspronkelijke staat: Eer Abraham werd ben ik. Tot de Godheid behoort het Zijn, tot het schepsel het worden. God is, Zijn bestaan is een volstrekt bestaan, al het overige bestaan is toevallig, uit Hem en van Hem afhankelijk. De Joden dachten dat de Heere Zich in

natuurlijke zin dan voorrang en de eer boven Abraham toekende en hielden dit hierdoor voor een ongerijmdheid; immers op het gebied van de tijd was Abraham eerder geworden dan Jezus, maar door het woord worden van Abraham en het woord zijn van Zichzelf te gebruiken, spreekt de Heer van tweeërlei gebied, dat van de menscheid en dat van de Godheid. Christus was Gods Zoon en zo was Hij vóór Abraham werd. Gewoonlijk getuigde de Heer niet rechtstreeks van Zijn Godheid, dit liet Hij bepaald over aan de Vader en de Heilige Geest, maar wanneer Hij dat deed, dan gebeurde dat met een enkel, maar alles afdoend woord, zoals nu het geval is. Met de twee woorden (Abraham werd en Ik ben) uit de diepte van de taal en van ons wezen genomen, geeft Christus een bewijs dat meer kracht heeft dan al de bepalingen van al de kerkvergaderingen, die er over de leer van de drieëenheid gehouden zijn. En is dit zo, waarom stelt men dan zo weinig prijs op de taal en wel op de taal van de Schrift? De taal is de uitdrukking. Hoe fijn onderscheiden wij, als iemand ons beledigt; hoe scherp letten wij op de woorden van iemand, die ons iets belooft, dat grote waarde bij ons heeft? Hoe nauwkeurig onthouden wij een aan ons meegedeeld gewichtig geheim! En waarom luisteren wij niet even scherp naar de uitdrukkingen van de Schrift? God heeft in Zijn woord Zichzelf uitgesproken. Er zijn dan ook woorden in de Schrift, die alleen in Gods mond voegen en door niemand overgenomen mogen worden. Dit te onderscheiden kan niet onderwezen worden, dat moet worden gevoeld. Ja, beduid eens iemand, die geen muzikaal gehoor heeft, dat die toon vals is; dat moet zo iemand zelf kunnen horen en als men dit kan, dan moet men zich daarin oefenen om het altijd beter te kunnen. Hoe meer de muziekkenner zich oefent om de fijnste overgang van de geluiden te volgen en te leren kennen, hoe meer genot hij van een muziekuitvoering heeft. En zo is het nu ook met de Schrift, hoe meer die de Schrift, hoe meer men haar taal bestudeert, hoe meer men de Goddelijkheid van haar oorsprong ziet en voelt. Voor het ongeloof is dit echter een even groot geheim, als de muziek is voor de doofgeborene.

Wij achten het boven allen twijfel verheven, dat de Heere Zich hier niet slechts een ideaal, maar ook reëel voorbestaan toekent en niets minder goed, dan dat Hij met zelfbewustheid aanwezig was voordat Abrahams geboorte-uur sloeg. Dezelfde Jezus, die Zich op dit uur mens wist onder de mensen, weet tevens dat Hij een leven, dat echt zijn mocht heten, geleid heeft eer Hij dit aanzijn begon. In het eenheidspunt van Zijn zelfbewustzijn ontmoet zich het Goddelijke van Zijn natuur en het menselijke van Zijn verschijning en de jaren, dat Hij rondwandelt onder Abrahams zonen, zijn voor Zijn blik slechts een enkele stip, vergeleken bij "de uitgangen vanouds, de jaren der eeuwigheid, " die Hij de Zijne kan noemen. En nu moet men bij de gedachte aan de klem van deze woorden de voorstelling van de stille verborgene heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader voegen, nu zeker meer dan anders doorschemerend door het aardse stofkleed; men schetst zich dat majestueuze gelaat, die blik, die houding en men zou zeker opgehouden hebben zich te verwonderen, als Johannes als besluit gezegd had: En zij aanbidden Hem!" Hij heeft ons iets anders te berichten.

59. a)Zij namen dan, als hadden zij met een godslasteraar te doen, die zichzelf aan God gelijk maakte (Hoofdstuk 5: 18; 10: 33), stenen op van de grond van het voorhof der heidenen, waarin al het meegedeelde sinds vs. 21 was voorgevallen 4: 7"), en wilden dezen op Hem werpen (Lev. 24: 15 v.). Maar Jezus verborg Zich en ging uit de tempel, Hij trok Zich van hen terug (Hoofdstuk 12: 37), voordat zij hun voornemen ten uitvoer konden brengen en ging

door het midden van hen en ging zo voorbij. Een zekere vrees verlamde hun arm, om tot uitvoering van hun voornemen over te gaan, of zich van Hem meester te maken (Hoofdstuk 7: 44).

a. Luk. 4: 29. Joh. 10: 31, 39; 11: 8.

Jezus weigert niet te sterven voor de waarheid van Zijn Godheid; snel genoeg zal Hij de bloedgetuige worden; maar Hij spaart Zichzelf voor een nog smadelijkere en wredere ter dood brenging en wacht het door de Vader bepaalde tijdpunt af om Zijn dood een offer van gehoorzaamheid te doen zijn.

Door hetgeen hier wordt verhaald is het einde afgebeeld. Niets anders dan Jezus' getuigenis over Zijn zoonschap van God zal Hem de dood berokkenen, waarvan de volvoering zich met de letter van de wet zal tooien, terwijl die slechts zijn grond heeft in de hoogste tegenspraak van het ongeloof, dat de zaligheid in Zijn persoon niet wil. Eveneens zal ook het andere voorbeeld worden vervuld: "Hij verborg Zich en ging uit de tempel. " Zij blijven wel als overwinnaars op de plaats; maar Jezus is vrij uit het oordeel van Israël gegaan en heeft daarmee de heilige plaats verlaten. Jeruzalem en Israël zijn die heilige plaatsen van God, waarvan de Christus geweken is; daarentegen heeft Hij de blinden aan de weg (Hoofdstuk 9: 1 vv.) gevonden en tot het licht geleid, terwijl Hij, die het licht van de wereld is, Zich aan hen had onttrokken. Maar wijkt Hij uit Israël, uit het heiligdom, wie zal dan Heer daarin zijn? Zij zullen geheel en al een prooi zijn van de leugenaar en moordenaar (vs. 44), als Jezus hen verlaten heeft. Dan zal, waar Jezus, het zaad van Abraham is, ook het heiligdom van God en het ware Israël zijn, maar het andere Israël volgens Openbaring . 2: 9; 3: 9 een synagoge van de satan.

Wij weten niet wat wij het eerst in de Heere bewonderen zullen, want zo mogelijk vinden wij hier nog sterker dan anders, slechts een reeks van karaktertrekken, die ieder op zichzelf eerbiedwaardig zijn, maar ook een vereniging van verschillende tegenover elkaar staande eigenschappen, waarvan men vruchteloos de weergade zoekt. Hoge ernst, die Hem het kwaad van het ongeloof onbewimpeld doet bestrijden, vinden wij hier verenigd met wijze gematigdheid, die Hem het hardste woord tegen Zijn haters zolang mogelijk terughouden doet. Heilige verontwaardiging, die Hem de boosheid van Zijn vijanden met de donkerste kleuren doet schetsen, gepaard met ontfermende liefde, die met de bedreigingsbelofte, met de aanwijzing van de afgrond nog die van de enige weg naar redding verenigt. Hij wijsheid, die aardse zondeverachting beteugelt, naast onvermoeid geduld, dat veler benevelde blik steeds op hemelse goederen richt. Edel zelfgevoel, dat Zich vrij kent van de minste ongerechtigheid en diepe nederbuiging tot zondaren, om zelfs hen tot rechters over Zijn zondeloosheid te maken. Vrijheid en onafhankelijkheid tegenover lof en blaam van de mensen en - tegenover de Vader - een getrouwheid, een eenstemmigheid, een vrijmoedigheid, zoals nooit iemand bezat. Kalmte bij het vooruitzien van Zijn naderend lijden, vereend met natuurlijke zucht tot zelfbehoud, zolang Zijn uur nog niet gekomen is. Menselijke geringheid, die haar aardse dagen een handbreed gesteld ziet, naast Goddelijke grootheid en glans, waarin Hij weet reeds vóór Abrahams geboortedag geblonken te hebben. Zeker, wanneer wij vragen, wie is Hij, die Zich zo in Zijn volstrekte zondeloosheid tegenover Zijn vijanden handhaaft, die Zich zo

boven al wat schepsel heet verheft en Zich tegelijk als de hoop van het eerbiedwaardigst voorgeslacht en het licht van het verste nageslacht aankondigt, dan voelen wij ons gestemd om, ofschoon de Joden de stenen tegen Hem opnamen, voor Hem een altaar van de aanbidding te bouwen. Maar was zo de eerste dag na het laatste loofhuttenfeest in Jezus' openbaar leven reeds op zichzelf een roem der dagen te noemen, in verband met het geheel van Zijn geschiedenis is het beschouwde dubbel belangrijk. Het is thans tot een openbare vredebreuk tussen de Heere en de Joden te Jeruzalem gekomen, waarop geen verzoening meer volgen zal. De kloof tussen Hem en hen is nog duidelijker dan immer te voren zichtbaar; zij is ook groter geworden. Sterker dan nu heeft Hij Zich tot nog toe nooit tegen hen uitgesproken, nu meer dan vroeger zijn zij tot de bewustheid gekomen dat zij liever het uiterste tegen Hem beproeven dan het minste toegeven moeten. Voor het tegenwoordige verlaten beide partijen het strijdperk, maar om weldra elkaar bij vernieuwing gereed tot de strijd te ontmoeten. Jezus heeft met bewijzen, de Joden hebben met scheldwoorden en stenen gestreden. Konden zij het duidelijker tonen dat zij zich zedelijk overwonnen voelden?

HOOFDSTUK 9

DE BLINDGEBORENE WORDT DOOR CHRISTUS ZIENDE GEMAAKT

II. Vs 1-Hoofdst 10: 42. De genezing aan het badwater te Bethesda, zestien maanden daarvoor volbracht (Hoofdstuk 5), was voor de twistrede op het loofhuttenfeest, die wij in het vorige deel beschouwd hebben, de aanleiding van de disputatie (vgl. Hoofdstuk 7: 21). Toen waagde de tegenstanders nog niet het wonder als zodanig te betwijfelen; zij houden zich slechts aan het breken van de Sabbat, waaraan de Heere Zich heeft schuldig gemaakt en menen daarin reden genoeg te hebben om het feit zelf te ignoreren. Nu het feest van de tempelwijding nabij is, waarop de beslissing plaats zal hebben, volbrengt de Heere een werk, waarbij het duidelijke en onweersprekelijke van het feit dadelijk van het begin tegen alle twijfelingen en verdachtmakingen als zeker wordt gesteld. De tegenstanders zelf gaven in hun daaropvolgend zoeken, dat het werkelijk gebeurde eindelijk toch zou blijken niet werkelijk geschied te zijn, aanleiding tot een altijd dieper onderzoeken en constateren juist daardoor tegen hun wil met een om zo te zeggen protocollarische zekerheid het werkelijk bestaan van het wonder. Zij onttrekken zich desalniettemin aan alle daarin liggende gevolgtrekkingen, die zij zelf konden maken en die bovendien de genezene hen op hun aandringen even vrijmoedig als verstaanbaar voorhoudt; zij breken ten slotte in hartstochtelijke verbittering het gesprek zelf af. Dit bewijst duidelijk dat zij voor hun deel besloten zijn om niet te zien en te verstaan. Terwijl zij echter tevens het geloof in de harten van de zielen, die onder hun leiding staan, met alle macht proberen te verhinderen en te onderdrukken en zich dus veel meer betonen zielenverdervers dan zielenverzorgers te zijn, waarvan zij zich de schijn geven, komt de Heere er nu toe het profetische woord te vervullen (Zach. 11: 8): "Ik heb drie herders in een maand afgesneden". Nog doet Hij het nu alleen met de getuigenis van Zijn mond tegen de boze herders, die dieven en moordenaars zijn. Wanneer Hij Zich echter nu snel de goede Herder betoond zal hebben, aan wie de schapen eigen zijn, omdat Hij Zijn leven voor hen laat en Zijn leven terug genomen zal hebben om van de hemel te heersen over alle geslachten van de mensen, zal Hij in de plaats van deze Overpriesters, Oudsten en Schriftgeleerden Zijn Profeten, Wijzen en Schriftgeleerden (MATTHEUS. 23: 34) plaatsen en Hij zal ook de andere schapen, die van dezen stal niet zijn, nabij leiden, opdat het één Herder en één kudde wordt.

a. Vs. 1-34. De genezing van de blindgeborene op Sabbat

1. Ongeveer acht of negen weken na de voorvallen in de vorige afdeling, namelijk op Zaterdag 17 september van het jaar 29 na Christus, kwam de Heere weer van de tempel, evenals in Hoofdst. 8: 59 : ditmaal evenals in Hoofdst. 5: 1 v. nadat Hij Zich de laatste tijd als privaat persoon had gehouden. En een plaats in de nabijheid van de tempel voorbijgaand, waar zich gewoonlijk de bedelaars ophielden, zag Hij onder die een mens, blind van de geboorte af. Men kende hem algemeen in de stad en wist dat hij blind was, omdat hij dagelijks op de plaats zat en zijn ongeluk vlijtig openbaar maakte, om de voorbijgangers tot medelijden te bewegen (vs. 8. Hand. 3: 2),

Er zijn geen voldoende gronden om de mededeling van de evangelist zo te begrijpen, als sloot zich deze afdeling in chronologisch opzicht onmiddellijk aan de voorafgaande aan, als had de

nu volgende gebeurtenis bij het toenmalig heengaan van Jezus van de tempel plaats gevonden, waar Hij, bedreigd door de stenen van de vijanden, Zich voor die verborg. Deze laatste uitdrukking sluit zo'n opvatting geheel en al uit en de gemoedsstemming van de discipelen was op die tijd, toen zij als vluchtend met de Heere uit de tempel weken, zeker niet zodanig, om nog in de onmiddellijke nabijheid daarvan een gesprek met de Meester aan te knopen om de oplossing van een moeilijke, godsdienstige vraag. Integendeel moet tussen het toen en heden een geruime tijd liggen, die hun hart geheel en al tot rust heeft laten komen, een tijd waarin zij meermalen opnieuw bij de tempel zijn geweest, zonder dat Jezus' leven opnieuw bedreigd zou zijn geworden, zodat zij zich nu weer geheel gerust voelen. Bovendien zullen wij zien hoe nauw de drie afdelingen van het 9de en 10de Hoofdstuk bij elkaar behoren en één geheel uitmaken, dat wel als tweede deel met het eerste in Hoofdst. 7 en 8 tot een gemeenschappelijke groep is verbonden, maar toch aan de andere kant van het eerste deel als een nieuw, bijzonder gedeelte is afgezonderd. In dat geval geeft de tijdsbepaling in Hoofdstuk 10. 22 ons aanwijzing, volgens welke wij ons reeds in de nabijheid bevind in van het feest van de tempelwijding, dat volle negen weken later viel dan het loofhuttenfeest, (vgl. de kalender in het Slotwoord op 1 Makk. 4a). Of de laatste grote dag van het loofhuttenfeest waarop in de voor- en namiddag de Heere Zich zo had geopenbaard, als wij in Hoofdstuk 7: 37 vv. en 8: 12 vv. hebben gelezen, keerden de overige feestbezoekers naar hun huis. Hij zelf bleef te Jeruzalem achter om in stilte te leven. Dat Hij weer naar Galilea zou gegaan zijn en daar Zijn vroeger werk zou hebben opgenomen, is een verkeerde mening van de schriftverklaarders, die volgens onze mening het wezenlijk verloop van Jezus' leven in het algemeen weerspreekt. De Heere heeft geen zo gehalveerd leven geleid, dat Hij Zich nu eens aan deze dan aan die provincie zou hebben gegeven; maar zolang Hij Zijn oog op Judea en Jeruzalem had gericht, behoorde Hij uitsluitend tot deze werkkring, zodat Hij in de tijd van Hoofdstuk 2: 13-5: 47 Zich niet door de Samaritanen liet dringen om langer dan twee dagen bij hen te blijven, noch door de Galileërs, om reeds nu Zijn arbeidsveld onder hen te stellen (Hoofdstuk 4: 43 vv.). Nu Hij met Galilea heeft afgedaan (MATTHEUS. 19: 2) en volgens aanwijzing van Zijn Vader Zich weer in Jeruzalem en Judea bevond, behoort Hij hier zolang, totdat Hij voor het tegen Hem aangewende geweld geheel zal moeten wijken (Hoofdstuk 7: 1 tot 10: 39 , om dan eerst naar Perea of in het land aan de andere kant van de Jordaan te vertrekken. De voorstelling van de drie eerste evangelisten, die in MATTHEUS. 4: 12-18: 35 Mark. 1: 14-9: 50 Luk. 4: 14-9: 50 een voortgaande reeks van verhalen geven, zonder ook maar in het minst te wijzen op een werkzaamheid van Christus in een ander gedeelte van het land dan in Galilea, zou niet de volle waarheid en rechtvaardiging hebben, die zij inderdaad heeft, als de chronologische orde zo wordt geconstrueerd als bijvoorbeeld Wieseler, Lichtenstein en Lange doen (zie de Bijlage tot de "overeenstemming van de evangeliën"). Daarentegen verkrijgen wij volgens die constructie, die wijzelf hebben voorgesteld, een juiste blik in de levensloop van Jezus. Nadat Zijn eerste proef met Juda en Jeruzalem, waarbij Hij Zich vertoonde in de gedaante, zoals die in Mal. 3: 1-4 van Hem was voorspeld, over het algemeen vruchteloos gebleken was (Hoofdstuk 2: 13-4: 3 , verliet Hij het land van Judea op de weg door Samaria en keerde Hij tot het private leven terug, zodat Hij zelfs de zes discipelen, die Hij om Zich vergaderd had, weer naar hun gewoon werk liet gaan (Hoofdstuk 4. 4-54). Slechts als een gewoon feestgenoot komt Hij op het feest, in Hoofdstuk 5: 1 ongenoemd gebleven. Hij klopt opnieuw te Jeruzalem aan, of men daar opnieuw Zijn stem niet zal horen en de deur voor Hem opendoen, terwijl Hij de 38-jarige zieke aan het badwater

Bethesda geneest en zo het profetische woord in Jes. 35: 6 : "Dan zal de kreupele springen als een hert" tot vervulling brengt. Maar de tong van de stommen wil geen lof uitspreken; "U wilt tot Mij niet komen, opdat u het leven mag hebben, " dat is het gevolg van de poging, die nu wederom is gedaan en aan de vorige tot een geheel zich samenhecht. Ja, het is reeds zo ver gekomen dat men Hem te Jeruzalem naar het leven staat en omdat juist nu Johannes de Doper zijn openbare loopbaan voleindigd heeft, verplaatst de Heere nu Zijn werkzaamheid naar Galilea. Met deze heeft Hij na een en een derdejaar gedaan; welke vrucht zij heeft gedragen, heeft Johannes ons in Hoofdstuk 6 door een enkel bewijs duidelijk voorgesteld. Daarop volgt een geheel nieuwe, insgelijks dubbele poging met Juda en Jeruzalem. Wat in Hoofdstuk 7: 11-8: 59 wordt meegedeeld, komt enigzins overeen met dat in Hoofdstuk 2: 13-4: 3 en zo wordt wat in Hoofdstuk 9: 1-10: 39 verteld is enigermate gedekt met het voorgevallene volgens Hoofdst. 5: 1-47 Evenals vroeger op het niet genoemde feest Jezus het woord in Jes.
35. 6 tot vervulling bracht, neemt Hij nu het in Jes. 35: 5 voorspelde tot een motief voor Zijn tegenwoordig werk; dan zullen de ogen van de blinden opengedaan worden en wat Hij aan de blindgeborene doet, is als een vraag of "de oren van de doven" nu voor Zijn woord geopend zullen worden, dat Hij eindelijk gehoor vindt. In de acht tot negen weken sinds de opgewondenheid in Hoofdstuk 8: 59 heeft Hij de Joden tijd gelaten om weer tot rust en nadenken terug te keren. Wanneer Hij daarom op de Sabbatten Zich regelmatig bij de godsdienst in de tempel bevonden heeft, is Hij toch niet meer als leraar opgetreden, maar slechts als privaat persoon verschenen en heeft Hij zorgvuldig alles vermeden om de tegenstanders door iets, dat voor hen aanstotelijk zou zijn, op te wekken. Daarom maakt de samenspraak in vs. 10 vv. geheel de indruk dat Hij de burgers te Jeruzalem als tot een gewone, een onbekende vreemdeling was geworden. Maar nu staat een nieuw feest onmiddellijk voor de deur, het feest van de tempelwijding. Dit is wel slechts een menselijke instelling (1 Makk. 4: 59 en Es 9: 28), maar toch door de profetie (Zach. 9: 16) tot een Messiaans feest geheiligd. De Heere mag dus niet toeven om een nieuwe beslissing op dit feest voor te bereiden en Hij bereidt die voor door op de Sabbat, die aan het feest voorafgaat, het werk aan de blindgeborene te verrichten. Het is de gedachte, dat voor Hem nu weer een ure gekomen is om Zich te openbaren, die Hem vervult, als Hij bij het uitgaan uit de tempel op deze ongelukkige het oog slaat. Hij ziet vooruit tot welk einde ook nu Zijn getuigenis van Zichzelf zal leiden, maar de Vader heeft de blinde ook heden op Zijn weg gebracht en Hij weet, dat Hij niet langer zijn genezing mag achterhouden. Gods uur is, om zo te zeggen, geslagen. "Jezus zag een mens, blind van de geboorte", daarmee is uitgesproken dat Hij op hem lette. Het zien zou voor de discipel geen zichtbaar feit geweest zijn, als het niet een aanzien was geweest met een veelbetekenende blik, die op een nadenken van de kant van de Heere wees en wat de discipelen nu vragen, dat is alsof zij meenden de gedachten van de Meester te hebben geraden. Zij wilden opzettelijk de zaak ter sprake brengen, die naar hun mening Hem bezig hield. Maar zij vergissen zich in hun mening; daarom wijst Hij hun vraag met een kort antwoord af, om hen dadelijk in de kring van Zijn werkelijke gedachten in te leiden.

2. En Zijn discipelen merkten hoe de Heere deze mens met een zeer eigenaardige blik aanzag en vermoedden daaruit dat er iets bijzonders in Zijn ziel plaats had. Zij meenden dat Hij over het ongeluk van de man nadacht, omdat toch dergelijke bedelaars van beroep gehouden werden voor degenen, op wieeen vloek van God rustte (Ps. 37: 25; 109: 10). Zij vroegen

Hem: Rabbi! wie heeft er gezondigd, wie heeft een bijzondere schuld op zich geladen, een schuld, met zo'n grote ellende gestraft, deze man zelf, of - want dit kan bezwaarlijk - dragen niet eer zijn ouders er de schuld van, dat hij blind zou geboren worden en nu om brood moet bedelen (Deut. 15: 4 v.)?

De discipelen menen niet, dat noch het een noch het ander plaats kon hebben, maar zoals de positieve uitdrukking van de tweeledig gestelde vraag aanwijst, dat het ene of het andere plaats vinden moest. Zij zijn nog geheel in de volksmening (vgl. Hand. 28: 4), dat een bijzonder ongeluk de straf voor bijzondere zonden was. Omdat nu de blinde blind geboren was, moest òf hij zelf reeds in de schoot van zijn moeder hebben gezondigd (volgens de volksmening, dat reeds bij de embryo affecten (Luk. 1: 41 en 44) en met name boze affecten en het heersen van de laatsten plaats hebben kon), of hier moest gesproken kunnen worden van een schuld van de ouders, waarvoor hij boette.

Is het dwaas dat de discipelen zo vragen? Is er geen vernieling van de gezondheid door eigen schuld? Willen wij het ernstige woord tegenspreken dat God de zonden van de vaderen bezoekt aan de kinderen? Als wij op de kinderen van de dronkaard zien, of als een vloeker onder zeven kinderen vier doofstommen heeft, zijn dat geen sprekende gevallen, die belangrijke vragen doen oprijzen? Maar de discipelen doen wat zij moesten; zij leggen de schuld niet liefdeloos op de ongelukkige, of op zijn ouders (vgl. vs. 34), zij leggen aan Jezus de vraag voor; en Jezus spreekt beide vrij van een dergelijke schuld, al doet Hij het ook niet van iedere zonde. Hij leidt de gedachte van de verborgen oorzaken af op het duidelijk doel van de genade: "Dat de werken van God in hem openbaar worden, " dat is de bedoeling van de eeuwige ontferming. Aan alle lijders wil God Zich verheerlijken, als zij slechts geloof hebben; Hij helpt en geneest of verzacht toch het lijden, Hij gebruikt het honderden malen als een middel tot opvoeding, tot bewaring voor het boze en tot ondenkbare zegen. Maar hier wil de Heere iets bijzonders doen; Hij ziet in de geest dat deze blinde daarom blind geboren werd, opdat hij dubbel heerlijk ertoe zou komen om aan lichaam en ziel het licht te aanschouwen.

De werken van God met het bepalend lidwoord kunnen geen andere zijn, dan de in vs. genoemde werken van Degene, die Jezus heeft gezonden. Wij moeten dus denken aan de werkzaamheid van God, die de zaligheid van de wereld ten doel heeft, aan die werken, die onze verlossing tot inhoud en doel hebben. Zo'n werk is de genezing van de blinde, in het volgende ons meegedeeld. Het doel was niet alleen dat de arme mens van zijn plaag werd verlost, maar, evenals de overige wonderen van Jezus, heeft ook dit zowel een typische als symbolische betekenis: "Jezus is het licht van de wereld; " deze blinde is een beeld van de wereld, die in duisternis en schaduwen van de dood gezeten, licht nodig heeft en Jezus' genezing is een beeld van de opheffing van de duisternis, die van Jezus uitgaat en door Hem bewerkt wordt, alsook van de mededeling van het licht aan de wereld.

3. Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd, noch zijn ouders in de zin, waarin u het woord opvat (Luk. 13: 2 en 4), maar dit is gebeurd, zijn lijden is over hem beschikt, opdat de werken van God, die Hij in de zending van de Zoon met de wereld voor heeft, in Hem geopenbaard zouden worden, niet alleen voor zijn eigen persoon, maar ook als een voorbeeld voor anderen.

Deze arme man kon Christus niet zien, maar Christus zag hem en kwam beide zijn gebeden en verwachtingen voor met een verrassende genezing. Christus is vaak gevonden door degenen die Hem niet zochten, noch zagen (Jes. 65: 1). En als wij iets van Christus weten of begrijpen, het is omdat wij eerst door Hem gekend werden (Gal. 4: 9). De Heere ontmoette hier een blindgeborene, opdat Hij een bewijs zou geven van Zijn macht, om in de meest hopeloze gevallen te helpen en om een toonbeeld te stellen van het werk van Zijn genade op de zielen van zondaars, waardoor het gezicht gegeven wordt aan degenen, die van nature blind waren. De bezwaren over Gods voorzienigheid, hoe onoplosbaar anders, kunnen hierin de oplossing vinden: God wil Zichzelf daarin openbaren, om Zijn heerlijkheid te doen zien. De bedoelingen van de Voorzienigheid worden gewoonlijk niet duidelijk, dan lange tijd na de uitkomst.

In deze redegeving van de Heeren valt een lichtstraal uit de Godheid in de mensheid. Het is een oplossing van de raadsels van het leven, zoals alleen de Godheid kan geven, die uit de schoot van de Vader gekomen, alle dingen weet. Waarom laat God de gevolgen van de zonde, de ziekten, de kwalen, al de jammeren van het leven en de kroon van dat alles, de dood voortbestaan? Opdat de werken van God in de door de zonde ellendig geworden mensen openbaar zouden worden. En wat zijn nu de werken van God? De zegeningen, de begenadigingen, de reddingen van God. God laat de ellende van de zonde voortduren, opdat een ieder uit de diepte van zijn ellende roept tot de Heer om kwijtschelding van schuld, om verzoening en vergeving, om genade, met één woord: om tijdelijke uitkomsten en eeuwige verlossingen. God liet u, blinde, uit natuurlijke oorzaken, buiten u en buiten iemands wil blind geboren worden, of op latere leeftijd blind worden en verhinderde het niet, opdat u uit uw nacht tot God zou roepen om licht, om het licht dat al het andere licht te boven gaat, om het eeuwige licht; en een ieder mens, in welke ellende ook verkerend, moest juist in die ellende het punt van uitgang tot God vinden; met andere woorden: God liet u, mens, zonder dat Hij het verhinderde, door de zonde in de ellende komen, opdat u zich door Hem zou laten verlossen én van de zonde én van haar gevolgen: uw ellende. Immers de grote zaak voor ons is, dat de werken van God in ons openbaar worden. Gods werken Zijn groot buiten en zonder ons, maar God wil dat wij er deel aan hebben. Dit nu geschiedt ook zonder opheffing van het lichamelijk lijden. Hoe menig blinde wordt bekeerd zonder ziende te worden. De blindgeborene van onze tekst werd ziende en bekeerd. Maar het ene is een beeld van het andere. Waar de bekering voorafgaat, volgt het zien in heerlijkheid onfeilbaar zeker. Niet het ziende worden voor een tijd, maar het zalig worden voor de eeuwigheid is de grote zaak. Reeds in het natuurlijke kan de blinde opgeruimd zijn als de ziende, ja, zo groot en goed is God, dat Hij maken kan, dat men bij het gemis van het allervoortreffelijkste zintuig en van het allermeest verheugend genot (de aanschouwing van het licht) zich nochtans gelukkig kan gevoelen. Niet de blindheid maakt in de regel de blinde ongelukkig, maar de afhankelijke toestand waarin zijn blindheid hem brengt en waarin niet zelden de onvriendelijkheid van de mensen hem houdt. Plaats de blinde in een kring van liefhebbende mensen, die hem al de oplettendheden bewijzen, die zijn toestand vanzelf eisen en hij zal zijn blindheid vergeten. En zo is het met alle misdeelden, gebrekkigen en ongelukkigen in deze wereld. Maar zie nu, daar richt de persoonlijke liefde, de persoonlijke genade, de Heer der heerlijkheid zelf Zijn stappen naar een van die blinden, waarvan wij zo-even spraken en wel bij een blindgeborene en nu kunnen wij het ons reeds voorstellen, hoe gelukkig hij worden zal. De tijd van de

omwandeling van de Heere op aarde was een heerlijke tijd voor de ongelukkigen; de lijdende mensheid had sinds de val in het paradijs nog zo'n tijd van redding, van hulp, van verlossing niet gezien. De grote uitzonderingen op de regel: de wonderdadige verlossingen van God uit ziekte en dood, waren nu aan de orde van de dag. Trouwens, de Zoon van God moest Zich als zodanig bewijzen en Hij bewees Zich als zodanig.

4. Nu stond hij wel dikwijls hier en ben Ik om bepaalde redenen zonder nader op hem te letten, hem voorbijgegaan, maar heden kan Ik niet weer hetzelfde doen. a)Ik moet werken de werken van degene, die Mij gezonden heeft zolang het dag is. Ik mag niet een van deze, die Mij bevolen zijn, verzuimen: want de nacht komt wanneer Ik aan de hemel als zon neerdaal en niemand van u, die de Mijne bent, werken kan en een door mij wellicht uitgesteld werk kan inhalen (vgl. Luk. 22: 35 vv.)

a. Joh. 5: 19.

Zei de Heer: Ik moet werken terwijl het dag is, want de nacht komt, wanneer niemand werken kan, dan mogen al Zijn dienstknechten dit woord wel ter harte nemen en trachten in de voetstappen van hun Meester te wandelen. Hoe velen zullen zich toch van talloze verzuimen en van een schandelijke traagheid te beschuldigen hebben, waarvan zij nochtans eenmaal rekenschap zullen moeten geven. Maar wie is de Christen, die ook dit woord niet nodig heeft, bij de kortstondigheid van het leven en het grote werk, dat hij, zo voor zichzelf als in betrekking tot anderen, te volbrengen heeft? Weldra komt de nacht van de dood, waarin geen herstel meer mogelijk is en de plaats van de boom zal zijn, waar hij neervalt; zalig hij, die de Heer des huizes dan bereid zal vinden en welgelukzalig de rentmeester, die dan met vrijmoedigheid rekenschap zal kunnen geven, van de tijd, die hem gegeven was alsook van de talenten, die hem waren toevertrouwd! God doe het ons allen begrijpen, opdat niet zovele kostelijke uren en dagen door nutteloze gesprekken, door ijdele bezigheden en wereldse vermaken worden verbeuzeld, wat ons eenmaal zeker, maar dan te laat, berouwen zou, wanneer de vraag van de apostel ook ons zou gelden: "Welke vrucht dan had u toen van die dingen, waarover u zich nu schaamt?" (Rom. 6: 21).

In deze tijd begon de zon onder te gaan en met de naderende avond zou de Sabbat een aanvang nemen, vgl. vs. 4. Zoals de Heiland 's morgens Zijn beeldspraak van het opgaan van de zon genomen had (vgl. Hoofdstuk 8: 1, 12), ontleende Hij nu Zijn spreekwijzen van haar ondergang. Ik ben het Licht van de wereld, zolang dit Licht schijnt en Ik Mijn leer onder de Joden voorstel, is het dag voor dat volk; maar zoals nu de zon ondergaat, zal het ook, na Mijn vertrek uit de wereld, nacht worden voor de Joden.

5. Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik a) het licht van de wereld. Met mijn ondergaan komt de duisternis en heeft zij haar tijd, waarin zij volle macht bezit (Hoofdstuk 13: 30; 14: 30. Luk.
22. 53).

a. Jes. 42: 6. Luk. 2: 32. Joh. 1: 9; 8: 12; 12: 35, 46. Hand. 13: 47.

Wanneer de Heere in aansluiting aan vs. 3 zegt, dat Hij moet werken zolang het dag is, spreekt Hij van een dag, die voor Hem aanwezig is. Dan zal de nacht, waarvan Hij verder spreekt, ook een nacht voor Hem zijn; maar hij is dat niet alleen voor Hem, maar ook voor degenen die aan de arbeid van de werken van God wilden deelnemen en ertoe waren geroepen. Daarom breidt Hij het "Ik" en de stelling: "Ik moet werken" uit tot de uitdrukking, waarin niemand werken kan. Waarom in de nacht, als Hij Zelf niet meer zou kunnen werken, ook de Zijnen zouden moeten rusten, verklaart Hij in de woorden van het vijfde vers: Hij is Zelf het Licht van de wereld, dat de dag tot dag maakt. Nacht wordt het daardoor, dat de duisternis over hen meester wordt en hen in de nacht van de dood begraaft, maar daarmee is het ook nacht geworden voor de wereld. Hij heeft daarbij ten eerste de tijd tussen Zijn dood en Zijn opstanding op het oog. Hij ziet niet verder op hetgeen daarna komt, maar Hij wil alleen wijzen op het gewelddadig einde van Zijn leven in het vlees, dat nabij is.

Wel heeft het onuitblusselijk licht van het leven de nacht van de dood doorgebroken en voor Zijn gemeente een heerlijke, heldere dag aangebracht, de dag van het Nieuwe Testament (Rom. 13: 12. 2 Kor. 6: 2), maar Zijn verlossingswerk, waarin Hij het werk volbracht, waartoe Hij door de Vader was gezonden, liep ten einde, toen Hij riep: "Het is volbracht!" Daarom vergelijkt Hij Zich hier met een vlijtige en trouwe arbeider, die het einde van Zijn werkdag voor de deur ziet en niets wil verzuimen wat nog tot Zijn werk behoort, voordat de nacht komt, waarin niemand werken kan (Pred. 9: 10). Voor de dag, die wij in het licht van de Evangeliën doorleven (1 Joh. 2: 8), is dezelfde verklaring van kracht; er zijn in de kerk verschillende tijden, de ene maal laat de vorst van de wereld Zich geen afbreuk doen als de anderen. Zalig de arbeiders, die werken, als de zon nog aan de hemel staat! Op de tijden van zegen, verlicht door de genadige tegenwoordigheid van de Heere, volgen ook wel tijden, waarin men de zegen mist, waarin het licht van de genade zich terugtrekt voor de duisternis, die de overhand neemt.

Jezus wil daarmee natuurlijk alleen te kennen geven, dat zij geen "groter zondaars" dan anderen waren, maar terwijl Hij toont hoe ver Hij boven de liefdeloosheid verheven was, die ramp en straf altijd voor woorden van”n betekenis houdt, geeft Hij tevens een wenk aan Zijn discipelen om in leed en beproeving liever de voorbode van een heldere toekomst te zien, dan de vrucht van een duister verleden. Openbaring van Zijn goddelijke wonderkracht verklaart Hij voor het doel, waartoe deze ongelukkige tot nog toe het licht van het leven gemist had. "De werken van God", de werken, die Jezus op de last en het voorbeeld van de Vader verrichtte, moesten in Hem "openbaar worden", blinkend in al hun glans, zegt de Heer, als had Hij vooruit iedere poging van natuurlijke verklaring van hetgeen Hij zelf als een schitterende proef van Zijn goddelijke zending vermeldt, willen ontraden en afkeuren. En waar Hij in het hart van de discipelen tegelijk de verwondering leest, dat Hij Zich weer aan het verwijt van sabbatsschennis zal wagen en de wens, dat Hij aan geen gevaar Zich blootstellen zal, snijdt Hij die bedenking af door het woord - zoals wij ons verbeelden, gesproken, terwijl de ondergaande sabbatszon de tempel inkleurt: "Ik moet werken de werken van degene, die Mij gezonden heeft, zolang het dag is. " In het gevoel, dat de pas ontweken steniging slechts voorbode van de niet te ontwijken kruisiging is, voegt Hij er met het oog op Zichzelf bij: "De nacht komt, waarin niemand werken kan. " En met kennelijke terugslag op het pas gesproken woord in de tempel, dat de eerste aanleiding tot zoveel ergernis was

geweest (8: 12), schikt Hij Zich voorts tot het werk van de genezing met de stil verhevene uitspraak: "Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het licht van de wereld. "

Niet: Ik getuig van het licht, of Ik breng u het licht, maar Ik ben het licht van de wereld. Wie het licht van de wereld is, is de zelfstandige bron en oorsprong van al het licht, dat in de wereld is en wie kan dit van zichzelf zeggen, dan God? Tegelijkertijd echter horen wij de waarachtige mens in de woorden: "Zolang Ik in de wereld ben", dat niet door God als zodanig kan gezegd worden, maar alleen door God in het vlees geopenbaard. Hier spreekt dus, zoals overal, voor ieder horend oor, de Godmens. En is nu Christus het licht van de wereld, dan moet er voor de Christen geen ander geestelijk licht in de wereld zijn, dan het Zijne, zodat zij veroordeeld worden, die buiten Christus zich een ander licht stellen en hun eigen verstand of dat van een ander, voor dat andere licht doen doorgaan.

6. Met dat laatste woord wilde de Heere te kennen geven dat Hij besloten was om aan deze blinde te betonen, dat Hij het licht van de wereld was. Dit gezegd hebbende, spoog Hij op de aarde en maakte slijk uit dat speeksel, dat met het stof van de aarde vermengd was en streek dat slijk op de ogen van de blinden.

Dat dit tot de genezing van een blindgeborene niets kon toebrengen, heeft geen bewijs nodig. Dergelijke zinnebeeldige handelingen vergezelden meermalen Jezus' wonderen en waren geschikt om de aandacht te spannen. Hier had hij nog een bijzonder oogmerk daarmee. Het was sabbat en dit had de schijn van het toedienen van zo'n geneesmiddel, als volgens de Joodse denkwijze van die tijden volstrekt verboden was op de sabbat te bereiden en toe te dienen. Het was Jezus' bedoeling om het ongerijmd vooroordeel van de Joden openlijk voor het hoofd te stoten. Men merke op dat in het vervolg, bij het verhaal van het wonders altijd van dit maken van slijk wordt gewag gemaakt.

8. De familie dan, die hem en zijn gebrek van kinds af kenden en anderen, die hem te voren, bij gelegenheid dat zij de tempel bezochten, gezien hadden, dat hij blind was, omdat in het heilige land alleen blinden, lammen en kreupelenbedelaars waren ("Lu 16: 9"), zeiden, toen zijnu opeens zagen, dat hij nu ziende geworden was, onder elkaar vol verwondering: Is deze niet, die bij de tempel zat en bedelde (Hand. 3: 10)?

9. Anderen, die zonder terughouden oordeelden naar hetgeen zij duidelijk opmerkten, zeiden: Hij is het; en anderen, die zichzelf iets anders probeerden wijs te maken, omdat zij in geen wonder wilden geloven, zeiden: Hij lijkt op hem. Hijzelf, de eersten tegenover de laatsten in het gelijk stellend, zei: Ik ben het.

De vraag: "Is deze niet, die zat en bedelde?" stellen allen; maar twee verschillende richtingen van de geest (Hoofdstuk 7: 43) vertonen zich meteen in de verschillende verklaringen, die zij geven. Sommigen erkennen het feit onbewimpeld, anderen doen niet dadelijk uitspraak, maar behouden zich voor later op de zaak terug te komen. Zij stemmen toe dat er een toevallige gelijkheid is en loochenen daarmee op indirecte wijze het feit.

Liever verdicht en gelooft het menselijk verstand al wat men denken dan, dan dat het een wonder als feit zou aannemen (vgl. Hand. 2: 13).

Al geschiedde er op de markt van Parijs voor de ogen van 1000 mensen en voor mijn eigen ogen, zo uitte zich eens Voltaire, een wonder, dan zou ik veeleer de 2002 ogen wantrouwen dan het geloven.

10. Zij zeiden dan van beide zijden tot hem: Hoe, door wiens hand en door welke middelen zijn u de ogen geopend?

Nu willen zij, zoals men zegt, het fijne van de zaak weten, zij willen weten hoe een wonder tot stand komt; maar als men dat weten kon dan was het geen wonder meer. Het wonder bestaat juist daarin, dat het boven ons verstand en daarmee boven onze macht gaat. Intussen is de ongelovige mens zo verstandeloos, dat hij nochtans vraagt: "Hoe is het er mee in zijn werk gegaan?" En zeker, wij kunnen er wel eens in verlegenheid door gebracht worden als men ons vraagt: "Hoe zijn uw ogen geopend?" of: "hoe bent u bekeerd geworden?" want van de eigenlijke toedracht van de zaak weten wij zelf niets; wij kennen alleen, zoals van al Gods werkingen, de uitwerking, de slotsom, de vrucht. Daarom moeten wij eenvoudig doen wat de gewezen blinde deed: getuigenis geven van het ondervondene. Deze eenvoudigheid redt hem. Hij komt in geen redeneringen en vervalt tot geen bespiegelingen maar vertelt een gebeurtenis en wie kan tegen een gebeurtenis? Men kan er als de zee met al haar golven tegen de rots, tegen opbruisen en opstuiven, maar men moet eindigen met haar te laten staan.

11. Hij antwoordde en zei: De mens Jezus, zo toch hoorde ik op mijn vroegere standplaats de voorbijgaanden Hem noemen (vgl. Luk. 18: 36 v.), maakte, toen Hij vandaag bij het heengaan uit het heiligdom Zich met mij inliet, uit het speeksel van Zijn mond en het stof van de aardbodem, slijk en bestreek daarmee mijn ogen en zei tot mij: Ga heen naar het badwater Siloam en was u. En ik gehoorzaamde dadelijk Zijn woord, ging heen en waste mij en ik werd dadelijk ziende. Zo en niet anders heeft het plaats gehad.

De man geeft een historisch getuigenis. Hij spreekt niet van zijn bevindingen, hoe hij onder dat alles in zijn hart gesteld was en wat hij voelde, maar enkel wat Jezus hem beval te doen en hoe hij Jezus gehoorzaamde en wat er de vrucht van was. Uit alles blijkt dat deze gewezen blinde bedelaar, ofschoon eenvoudig en arm, nochtans een verstandig en moedig man was. Hoe weet hij gedurig het gepaste ogenblik af te wachten, waarop hij zijn belijdenis moet afleggen en hoe doet hij dit telkens in afhankelijkheid van God, maar vrij van de mensen.

12. Zij dan zeiden tot hem: Waar is die, want wij hebben Hem de laatste weken, sinds Hij op het loofhuttenfeest gepredikt heeft, niet weer openlijk in de tempel zien optreden. Hij zei: Ik weet het niet, want toen ik van het badwater op die plaats terug kwam, was Hij daar niet meer.

De aanschouwelijkheid, waarmee Johannes ons het heen- en wederspreken, het vragen en antwoorden door de genezene en zijn bekenden vertelt, doet vermoeden dat hij hetgeen hij niet zelf zag, uit zekere bron, waarschijnlijk van de genezene zelf, die later gelovig en een discipel van Jezus werd (vs. 38), vernomen heeft.

Wij hebben in deze man een schoon voorbeeld van die gezegende eenvoud, die de vrucht is van waarlijk ervaren genade en daarin als in een vesting tegen alle machtspreuken van de vijand veilig is; een schoon voorbeeld tevens van de trouw, aan welke gegeven wordt de volheid te hebben, omdat zij de ontvangen eerstelinggave van de genade eert en bewaart en zich van de gave tot de Gever laat leiden. Een werk van God is aan hem geschied, daarvan is de blinde, die ziende geworden is, zeker en dat zijn Geneesheer van God is, weet hij waarlijk; toch laat hij het werk zelf spreken en de Meester prijzen.

Het blijkt dat de genezene een verstandige, besliste, gevatte en heldere geest heeft; hij spreekt altijd kort, scherp en vrijmoedig. Mensen met zoveel verstand begaafd, worden onder de tegenstand naar ziel en geest steeds meer ontwikkeld (zoals bijvoorbeeld Calvijn); zo wordt vervolgens ook bij hem zijn geloof in Jezus versterkt door de tegenspraak in de strijd over de grote hoofdzaak omtrent Christus, waarbij de Hoge raad steeds verlegener wordt.

14. En het was, om dit nog te melden, sabbat toen Jezus (vs. 6) het slijk maakte en zijn ogen opende, door hem te wijzen naar Siloam.

De Farizeeën krijgen nu weer met Jezus te doen; ja het Licht van de wereld vervolgde bepaald deze mensen, die de duisternis liever hadden. Nauwelijks hadden zij op het laatste feest zich tegen Hem verweerd, of nu schittert het hen opnieuw met onverbiddelijke helderheid in de onwillige ogen. Het is zo: "Gij ziet hoe klein en groot u onophoudelijk van zich stoot, en meent men, gij zijt afgeslagen, dan komt gij weer dringend vragen: "O zondaar kom tot Mij en leef, in ‘t heil, dat Ik geef. "

Deze Farizeeën waren zeker geen rechterlijke overheid, omdat zij volgens hetgeen volgt tot een rechterlijk verhoor besluiten en de ban uitspreken. Een Rabbijnse instelling nu verbood in het bijzonder ook het strijken van speeksel op de ogen, dat vooral als middel werd aangewend voor druipende ogen, op de Sabbat. Maar hier had Jezus in het bijzonder nog een zalf gemaakt en daarbij nog de blinde bevel gegeven om naar de bron te gaan en zich daar te wassen. Zonder twijfel had Hij dat tevens gedaan met de bedoeling om de instelling van de Farizeeën, die door hun overdreven gestrengheid in de uiterlijkheden van de Sabbatviering de geestelijke dienst, die ontbrak, probeerden te vergoeden (vleselijk, zegt Augustinus, namen zij de Sabbat waar, geestelijk schonden zij die) en die door zo’n bewering het Mozaïsch Sabbatsgebod tot een karikatuur maakten, opnieuw aan te grijpen en de strijd in Hoofdstuk 5 weer op te nemen. Er zijn nu Farizees gezinden onder de familie en bekenden vs. 8. die de mens daarom voor de overheid brengen, omdat zijn genezing op een Sabbat heeft plaats gehad en die dus een optreden van deze tegen Jezus willen teweegbrengen (Hoofdstuk 5: 10,
7. 12, 25 vv.). Aan de andere kant ligt ook in de voorafgebruikte uitdrukking: "Die tevoren blind geweest was" aangewezen, dat de anderen de genezing meer als een geconstateerde wonderdaad beschouwden en in hun argeloosheid van de oversten van het volk een blijde deelneming in de zaak verwachtten, alsof zij nu zelf zich van de werkelijke toestand overtuigen en Jezus openlijk voor de Messias erkennen zouden, hetgeen zeer van hen werd gewenst.

15. De Farizeeën dan vroegen hem ook weer, terwijl zij de vraag van familie en bekenden in vs. 10 opnamen, hoe hij ziende geworden was. Zij hoopten de man door hun gezag te imponeren, zodat hij iets zou zeggen, waardoor de zaak een ander aanzien zou krijgen, dan door hetgeen hij in vs. 11 voor het algemeen had gezegd. En hij, onveranderd bij zijn vorige mededeling blijvend, zei tot hen: Hij legde slijk op mijn ogen, anders heeft Hij niet gedaan, om Zijn wonderwerk aan mij te verrichten en ik waste mij, zoals mij door Hem is bevolen en ik zie, zoals u zelf kunt opmerken.

16. Hierop lieten zij de verhoorde een ogenblik buiten staan, om onder elkaar te beraadslagen (Hand. 4: 15) welk vonnis in deze zaak geveld moest worden. Sommigen dan uit de Farizeeën zeiden: Deze mens Jezus (vs. 10) is van God niet, want Hij houdt de Sabbat niet, het moge met de genezing zelf zijn zoals het wil. Anderen gingen daarentegen van de genezing uit als van een onloochenbaar wonder en zeiden: Hoe kan een mens, die een zondaar is, een mens zonder gemeenschap met God en die zijn eigen, weg gaat, zulke tekenen doen? En er was tweedracht (Hoofdstuk 7: 43) onder hen, omdat die laatsten meer geneigd waren om de juistheid van de Farizese bepalingen prijs te geven, dan dat zij Jezus veroordeeld zouden hebben willen zien.

Sommigen gingen van het Sabbatsgebod uit en ontzeiden Jezus iedere goddelijke zending, waaruit logisch de ontkenning van het wonder volgt. De overigen letten op het wonder, dat naar hun mening voor het heilig karakter van Jezus pleit en ontkennen ingewikkeld de Sabbatsschennis. Altijd is de mens vrij het grondbeginsel te kiezen, dat hem in zijn handelingen besturen moet; het is dat uitgangspunt, waar de vrienden van het licht van die van de duisternis scheiden; al het overige is logica.

Wij zien hoe de gang van het proces wordt geleid door de vijandige partij, die de meerderheid heeft, hoewel natuurlijk het verhoor in naam van het geheel plaats vindt. Nu kunnen deze tegenstanders wat het feit aangaat niet verder komen bij de heldere, standvastige man, dat voelen zij wel, daarom vragen zij naar de mening, die hij van de wonderdoener heeft gevormd, om hem van dit dogmatisch punt bevreesd te maken en tot een ander woord te verleiden.

17. Zij zeiden wederom tot de blinde, toen zij hem opnieuw voor zich hadden laten komen: U, wat zegt u van Hem, omdat Hij uw ogen geopend heeft? Waarvoor verklaart u Hem wegens dat werk? En hij zei: a) Hij is krachtig bewezen eenprofeet te zijn (Hoofdstuk 3: 2; 4: 19; 6: 14).

a. Luk. 7: 16; 24: 19.

Zie hier een treffend bewijs van hetgeen genade kan en werkt. Al had de blindgeborene, maar die nu door Jezus ziende gemaakt was, de oudsten van zijn volk nog nooit aanschouwt en moest dus hun achtbaar en ontzagwekkend voorkomen hem daarom des te meer treffen, zo weerhield hem dit evenwel niet zijn Weldoener met eenvoudigheid, vrijmoedigheid en waarheidsliefde te belijden, die zich hier op de schoonste wijze openbaarde. Bij de genezing van de ogen van het lichaam was er tevens een vonk in de ziel geworpen en daardoor zijn

geest en oog geopend, zodat hij al dadelijk aan de mens Jezus het verrichtte wonder toekende en Hem daarna in weerwil van de boosheid van de Farizeeën, waarvan hij getuige was, voor een profeet, een man van God verklaarde. Dit is het werk van God. Christus in het midden van de wereld, ja zelfs tegenover Zijn doodsvijanden te belijden. Welgelukzalig hij die dit doet, want het zal zijn gemeenschap met de Heere bewijzen, die hem dan ook eenmaal voor Zijn Vader en de heilige engelen belijden zal.

Zo is het geloof van de man in de strijd met de Farizeeën verhelderd en bevestigd. Hij belijdt nu ook wat hij gelooft (Rom. 10: 10). Meer kon hij van Jezus nog niet weten, voordat de Heere Zichzelf aan hem als Zoon van God had bekend gemaakt (vs. 35 vv.); want nadat hij de eerste beslissende stap had gedaan en zich in zijn godsdienstige geloofsbelijdenis van de oversten van zijn volk had geëmancipeerd, was hij inwendig rijp om het hoogste getuigenis van Jezus aangaande Zichzelf gelovig op te nemen. Daarentegen worden de tegenpartijders al meer en meer verstokt. Hier in vs. 17 zijn zij van de werkelijkheid van het feit nog overtuigd; dit zien wij uit de vorm van hun vraag, die deze werkelijkheid veronderstelt. Terwijl zij nu de genezene noodzaken de naaste gevolgtrekking uit dit feit te maken en wederom deze met zijn belijdenis hen noodzaakt aan Jezus een bepaalde waardigheid toe te kennen, maar zij deze logisch alleen juiste gevolgtrekkingen niet willen aannemen, komen zij tot de dwaasheid om zichzelf wijs te maken dat het niet werkelijk geschied is. Het middel daartoe wordt hun aan de hand gedaan door de geest van argwaan en verdenkingen, waardoor zij zeggen dat hier bedrog in het spel moest wezen en de genezene met Jezus een spel zou spelen. Hiermede houden zij op, ook wat de vorm aangaat, een onpartijdig onderzoekende rechtbank te zijn en handelen zij verder geheel als degenen, die de evangelist met de uitdrukking "Joden" gewoonlijk aanwijst
1. 19); in het volgende vers gebruikt hij nu werkelijk die uitdrukking.

18. De Joden dan geloofden nu, omdat de man niet in hun meningen deelde, maar zich integendeel aan Jezus zijde plaatste, van hem niet dat hij, die onloochenbaar als een ziende voor hen stond, vroeger blind geweest was en nu door een wonder ziende was geworden. Zij stelden vast dat in plaats van de blindgeborene (vs. 1) een ander was gesteld, die steeds gezonde ogen had gehad en dat dus het wonder slechts bedrog was. Zij hielden dat vol tot dat zij geroepen hadden de ouders van degene, die ziende geworden was. Zij wilden onderzoeken, of die hem als hun zoon zouden erkennen en dus als een, die pas nu ziende was geworden.

Wat een moeite geven deze mensen zich om Jezus niet ontvankelijk te verklaren als de Christus. Doen wij slechts evenveel moeite om Hem, de Eeuwiggeprezene aan te prijzen aan elk geweten. Wij zien intussen ook hier wat een treurig verschijnsel het ongeloof is, omdat het de geleerdste en achtbaarste mannen letterlijk tot dwazen maakt, die onnozel genoeg zijn om zelfs de ouders tot getuigen te roepen in een zaak, die van algemene bekendheid en door de genezene zelf volkomen bevestigd was. Och, alles heeft zijn gevaar, ook de geleerdheid. Tussen geleerdheid en verkeerdheid ligt maar een stap, tenzij de bekeerdheid daar tussen komt. God versiert Zijn tempel met de sieraden der aarde, maar buiten zijn tempel hebben zij voor hem geen waarde. Zien wij dan toe. Als God ons schone gaven heeft gegeven en ze worden Hem niet geheiligd, dan laat Hij ze bij ons worden tot middelen van ons eigen verderf. Zie toch eens wat de ongelovige geleerden een moeite in onze tekst doen om niet te

geloven. Zij zijn gedwongen om allerlei vondsten en uitwegen te zoeken en geen van allen geeft hen genoeg licht, want Christus en Zijn wonderen zijn niet weg te redeneren. Hoe arbeiden ook nog de ongelovigen van onze tijd dag en nacht met allerlei door hen nieuw uitgevonden kunstige instrumenten om in de Bijbel te doen lezen wat er niet in staat en wat er nooit in gebracht kan worden en om hetgeen er onuitwisbaar in staat toch maar niet te geloven. Het is een arbeid als die van Sysiphus, want na duizend moeilijkheden om een door hen gewenste zin aan de Schrift te geven te boven gekomen te zijn, staan een nieuw getal moeilijkheden voor hen gereed. Zeker niets is moeilijker dan om ongelovig te zijn en te blijven, omdat het een gedurig slaan is van de verzenen tegen de prikkelde van het geweten; daarom zullen ook de ongelovigen als hun, met hun lichaam, geheel deze zinnewereld ontvallen is, het wee uitroepen over zichzelf, omdat zij de kostbare tijd, door God in de dag van zaligheid hun gegeven, hebben besteed aan de onzinnige poging om Gods zon en maan en sterren van de hemel te rukken, opdat er geen ander licht in de wereld zal zijn dan dat van hun eigen lamp.

18. De Joden dan geloofden nu, omdat de man niet in hun meningen deelde, maar zich integendeel aan Jezus zijde plaatste, van hem niet dat hij, die onloochenbaar als een ziende voor hen stond, vroeger blind geweest was en nu door een wonder ziende was geworden. Zij stelden vast dat in plaats van de blindgeborene (vs. 1) een ander was gesteld, die steeds gezonde ogen had gehad en dat dus het wonder slechts bedrog was. Zij hielden dat vol tot dat zij geroepen hadden de ouders van degene, die ziende geworden was. Zij wilden onderzoeken, of die hem als hun zoon zouden erkennen en dus als een, die pas nu ziende was geworden.

Wat een moeite geven deze mensen zich om Jezus niet ontvankelijk te verklaren als de Christus. Doen wij slechts evenveel moeite om Hem, de Eeuwiggeprezene aan te prijzen aan elk geweten. Wij zien intussen ook hier wat een treurig verschijnsel het ongeloof is, omdat het de geleerdste en achtbaarste mannen letterlijk tot dwazen maakt, die onnozel genoeg zijn om zelfs de ouders tot getuigen te roepen in een zaak, die van algemene bekendheid en door de genezene zelf volkomen bevestigd was. Och, alles heeft zijn gevaar, ook de geleerdheid. Tussen geleerdheid en verkeerdheid ligt maar een stap, tenzij de bekeerdheid daar tussen komt. God versiert Zijn tempel met de sieraden der aarde, maar buiten zijn tempel hebben zij voor hem geen waarde. Zien wij dan toe. Als God ons schone gaven heeft gegeven en ze worden Hem niet geheiligd, dan laat Hij ze bij ons worden tot middelen van ons eigen verderf. Zie toch eens wat de ongelovige geleerden een moeite in onze tekst doen om niet te geloven. Zij zijn gedwongen om allerlei vondsten en uitwegen te zoeken en geen van allen geeft hen genoeg licht, want Christus en Zijn wonderen zijn niet weg te redeneren. Hoe arbeiden ook nog de ongelovigen van onze tijd dag en nacht met allerlei door hen nieuw uitgevonden kunstige instrumenten om in de Bijbel te doen lezen wat er niet in staat en wat er nooit in gebracht kan worden en om hetgeen er onuitwisbaar in staat toch maar niet te geloven. Het is een arbeid als die van Sysiphus, want na duizend moeilijkheden om een door hen gewenste zin aan de Schrift te geven te boven gekomen te zijn, staan een nieuw getal moeilijkheden voor hen gereed. Zeker niets is moeilijker dan om ongelovig te zijn en te blijven, omdat het een gedurig slaan is van de verzenen tegen de prikkelde van het geweten; daarom zullen ook de ongelovigen als hun, met hun lichaam, geheel deze zinnewereld

ontvallen is, het wee uitroepen over zichzelf, omdat zij de kostbare tijd, door God in de dag van zaligheid hun gegeven, hebben besteed aan de onzinnige poging om Gods zon en maan en sterren van de hemel te rukken, opdat er geen ander licht in de wereld zal zijn dan dat van hun eigen lamp.

19. En zij vroegen hen: Is deze uw zoon, waarvan u zegt, dat hij blind geboren is? U zult dat moeilijk beweren en zo ja, dan moet u antwoord geven op de vraag: Hoe ziet hij dan nu?

20. Maar hoe hij nu ziet, weten wij niet uit eigen aanschouwen en ervaring, of wie zijn ogen geopend heeft weten wij ook niet van onszelf. Wij zouden slechts kunnen nazeggen wat hij ons heeft voorgezegd en ons getuigenis zou dus voor het gericht geen verder gewicht hebben. Hij heeft zijn ouderdom om mondig geacht te worden en is bekwaam tot het afleggen van getuigenis. Vraag hemzelf over dit punt, want wij moeten ons voor ongeschikt tot enige mededeling verklaren; hij zal van zichzelf spreken en u mededelen wat met hem is voorgevallen.

21. Dit zeiden zijn ouders om een nadere vraag te ontwijken, die hen zou worden voorgelegd, wanneer zij de naam Jezus noemde, namelijk de vraag, waarvoor zij dan deze Jezus hielden (vs. 17); zij wilden die vraag voorkomena) omdat zij de Joden vreesden, voor wier gericht zij stonden: b)want de Joden, die oversten, hadden alrede na de gebeurtenissen op het loofhuttenfeest, die in Hoofdst. 7 en 8 zijn meegedeeld, een besluit gemaakt, als iemand uit het volk Hem beleed deChristus, de beloofde Messias, te zijn, dat die uit de Synagoge zou geworpen worden, in de ban zou worden gedaan (Luk. 6: 22).

a. Joh. 7: 13; 12: 42. b) Joh. 12: 42.

23. Daarom, om het gevaar van zo’n ban te ontwijken, zeiden zijn ouders, zoals reeds gezegd is: Hij heeft zijn ouderdom, vraag hem zelf.

Omdat er geen hoop is, om de genezene tot zwijgen te brengen, vatten de Joden de zaak bij een ander punt aan en - gaan onder de rationalisten; zij zoeken de vroegere blindheid te loochenen, zoals het rationalisme, als het Jezus opstanding niet kan loochenen, de werkelijkheid van Zijn dood loochent.

Hoe meer zij het wonder onderzoeken om het te kunnen betwijfelen, des te meer stellen zij het buiten twijfel. Zij geloofden niet totdat zij riepen, niet alsof zij het dan hadden willen geloven, het moet alleen worden gezegd dat het ongeloof hen tot deze stap bracht. Zeer dikwijls wordt een tiende gesteld, dat niet op zichzelf het uiterste is, maar alleen in zeker opzicht, bijzonder gerechtigd is, zodat wat daarachter licht onopgemerkt wordt gelaten (vgl. MATTHEUS. 1: 25. Dan. 1: 21).

De vraag, die aan de ouders wordt gedaan, is een drievoudige gerechtelijke vraag: is deze uw zoon? is hij blindgeboren? en wie heeft hem de ogen geopend? De ouders antwoorden naar de orde, zodat zij de beide eerste vragen zonder vrees toestemmend beantwoorden, maar op de derde verwijzen zij verstandig de rechters naar hun zoon, vrezend ook het besluit van de

excommunicatie en om zich niets, wat nauwelijks kon vermeden worden, ten gunste van de Weldoener van hun Zoon te laten ontvallen.

Bij alle vrees, die de ouders voor hun oversten hebben en bij alle terughouding, die zij met hun uitspraak in aanmerking nemen, dient deze toch alleen om de beide hoofdpunten onomstotelijk te maken, dat hij blind gebaren werd en nu plotseling ziende is geworden. Van het hoe zijn zij evengoed overtuigd als hun zoon, maar zij komen niet zoals deze tot de vrijheid van uitspreken, uit vrees van buiten de nationale gemeenschap van het godsdienstige leven te worden gesloten.

Uit vrees voor de ban verzwijgen zij de naam van Hem, die hen in hun kind zozeer had welgedaan; toch wensen zij niet, dat hun zoon eveneens zal zwijgen wat hij weet; integendeel zij verheugen zich in een zoon, die de "profeet" liever heeft dan de eer bij mensen. Zijn er ook heden niet nog ouders, die wensen dat hun kinderen vroom worden en Christus belijden, terwijl zij zelf de moed van een eigen mening niet hebben, om met de wereld te breken en de ban van deze voor een eer bij God te houden.

De eerste sporen van de kerkelijke ban van de Joden vinden wij in Ezra 10: 8 en 1 Makk. 14: 45 ; deze is een uitsluiting uit de gemeente in deze graden; 1) Niddoei, de zachtste, die slechts dertig dagen duurde, kon door een enkele Rabbi worden opgelegd. De gebannene moest een treurgewaad aantrekken, mocht zich niet scheren, niet door de gewone poort in de tempel komen, anderen mochten hem slechts op een afstand van vier ellen naderen, maar huisgenoten hadden geen verbod van omgang met hem. 2) De cherem moest door minstens tien leden van de gemeente zijn uitgesproken, werd in het openbaar onder vloeken uitgeblazen, sloot geheel van de omgang met anderen, van tempel en synagoge uit; alleen het eten mocht men de gebannene toereiken: Deed hij na verloop van dertig dagen boete, dan werd hij weer opgenomen, zoniet dan had de Sjammata plaats, de sterkste graad, de uitsluiting zonder hoop van wederopname. Degene die in zo'n ban stierf, op diens graf liet het gericht stenen werpen.

Waarschijnlijk is hier de eerste graad van excommunicatie bedoeld. de uitsluiting uit de synagoge en de afzondering van alle ook huiselijke gemeenschap ten eerste voor dertig dagen, dan dubbel en drievoudig, maar zonder verwensing; de tweede en derde graad van de ban zou zeker voor het begin van optreden tegen Jezus' aanhangers een te harde en in het ooglopende maatregel zijn geweest en zou meer opzien teweeg hebben gebracht. Ook wijst de uitdrukking van de grondtekst op de eerste graad van de excommunicatie, de afzondering (Luk. 6: 22). Waarschijnlijk werd het besluit van uitwerping uitgevaardigd na het voorval vermeld in Hoofdst. 8: 59 () en hield het niet voor raadzaam Jezus zelf te excommuniceren: de meer gematigde partij in het Sanhedrin zou tegen zo'n stap hebben geprotesteerd, ja, dit zou wellicht aanleiding kunnen geven, dat de alzo gezinden zich meer beslist voor Jezus zouden hebben verklaard. Dat men echter het volk verbood Hem niet eerder voor de Messias te houden en Hem te belijden, voordat de Hoge raad zou hebben beslist of Hij het werkelijk was, daartegen konden ook de meer gematigden niets inbrengen, als zij enigszins waren voor het in stand houden van de autoriteit van het Sanhedrin.

Het komt geheel overeen met de voorzichtige politiek van de Farizeeën, dat zij met de ban eerst nog uit de verte dreigden en onder het volk slechts uitstrooiden dat het zonder twijfel zo ver zou komen; dat dus ieder zich in acht moest nemen.

Onder de vele personen, die zich bezig houden met het wonder door Jezus aan de blindgeborene verricht, zien wij slechts een enige tot geloof komen, namelijk de blindgebore zelf, terwijl al de anderen zich vergenoegen het wonder aan te zien en over Hem, die het verrichtte, oordeel te vellen. Wij willen ons daarvan nog wat nader overtuigen. Onder de menigte, die de blindgeborene van het badwater Siloam met ontsloten ogen en zonder leidsman ziet terugkeren, zeggen enigen; "hij is het" anderen; "hij lijkt op hem. " Om hen te overtuigen zegt de bedelaar zelf: "Ik ben het. " Ziedaar dus het volk verzekerd van het wonder en nochtans maakt het volk zich meester van de man en brengt hem tot de Farizeeën, de verklaarde vijanden van Jezus. De menigte, ofschoon van het wonderteken overtuigd, blijft derhalve vreemd aan het geloof in Christus. De Farizeeën aanschouwen nu de ziende geworden blindgeborene, ondervragen hem en vernemen uit zijn mond al de bijzonderheden van zijn genezing. Tot meerderen waarborg doen zij zijn ouders voor zich komen, die het gebeurde bevestigen. Nu geven zij aan de klaarblijkelijkheid toe, met dat al roepen zij de man voor de tweede keer voor zich en zeggen: "Geef God de eer, wij weten dat deze mens een zondaar is. " Hier is dus zichtbaar dat de Farizeeën, na de wonderbare genezing grondig onderzocht te hebben, evenmin in Christus geloven. Merk eindelijk het meer dan voorzichtige gedrag van de ouders van de beweldadigde op. Niemand weet beter dan zij, dat hun kind blind geboren is en het gezicht herkregen heeft. Zij belijden dit zelfs voor de Farizeeën, maar zie met welke behoedzaamheid om zich niet in gevaar te stellen, omdat zij weigeren de wijze te ontvouwen, waarop hun zoon genezen is en vooral hoe zij vermijden over Jezus te spreken. Lafhartig en ondankbaar jegens de weldoener van hun zoon, geloven ook daarom zij in Christus niet. Maar terwijl het volk, de Farizeeën, de ouden, getuigen en onderzoekers van het wonder, van het geloof niet weten willen, omhelst hij alleen het en zegt zelfs, alvorens Jezus te kennen; "Hij is een profeet" en toen hij van zijn redder verneemt dat deze de Christus is, roept bij uit: "Ik geloof Heere" en aanbidt Hem. Zo bleven dus zij, die slechts het wonder aan een ander verricht zagen, onderzochten en beoordeelden, vreemd aan het geloof en nam alleen de blinde, die er het voorwerp van was, het meteen en volkomen op in zijn hart. Deze opmerking bewaarheid zich eveneens in onze tijd en aan onszelf. Zolang wij niet verder gaan dan in het Evangelie een geneesmiddel te erkennen, dat nuttig is om het menselijk geslacht in het algemeen beschouwd, te genezen en wij er niet toe overgaan er voor onszelf in het bijzonder gebruik van te maken, is het zeker dat, hoe rechtzinnig voor het overige ook onze gevoelens wezen mogen, wij met dat al ver zijn van in Jezus Christus te geloven. En hoe ontelbaar is het getal van zulke mensen! Hoe velen, die de godsdienst voor hun gezin wensen en niet bedenken zelf haar zo nodig te hebben. Hoe velen, die het leven van de Heiland bewonderen en Zijn aanhangers tellen en spreken over het Christelijk geloof en zijn dierbare en krachtdadige invloed op de harten, maar die met dat al het in hun eigen hart niet opnemen. Hoe velen, die zich onledig houden met het werk van God en van de morgen tot de avond met zo’n ijver aan het bekeren van anderen arbeiden, dat hun geen tijd rest, ja het mogelijke zelfs niet in hen opkomt om te onderzoeken of zij zelf wel behouden zijn. Zie dan ook een menigte van die Christenen, die, na hun leven besteed te hebben met rondom de zaak van de godsdienst te zweven, eindelijk als zij zich rekenschap proberen te geven van het punt,

waartoe zij zelf gekomen zijn, belijden moeten, hoe overtuigd zij anderszins ook zijn van de vergeving van zonden en van genadegiften van de hemel voor gelovigen, dat zij evenwel zichzelf die belofte niet kunnen toeëigenen, dat zij zich niet gerust voelen, dat zij nog vrezen bij de gedachte aan de dood en verbaasd staan, dat men tot hen spreken kan van de verzekerdheid van de zaligheid. Ach, God gaf ons het Evangelie niet om het te bewonderen, maar om het te geloven voor onszelf, niet om Hem aan anderen te prediken zond Hij ons Zijn Zoon, maar in de eerste plaats opdat wijzelf door Hem gered zouden worden. Verstoten wij daarom voor een ogenblik de hele wereld om onszelf met opmerkzaamheid gade te slaan en ons rekenschap te geven van het punt, waartoe wij gekomen zijn! Wij hebben in deze niet te vrezen om daardoor eigenbelangzuchtig te zijn, want voor alles worden wij geroepen om onze eigen zaligheid met vrezen en beven te werken en bovendien zullen wij slechts voor onze broeders nuttig zijn in de mate, waarin wij onze eigen roeping en verkiezing hebben vastgemaakt.

25. Hij dan antwoordde: Of hij een zondaar is weet ik niet, omdat ik de gronden niet ken, waarop u zo’n oordeel over Hem velt; n ding daarentegen weet ik uit eigen zekereervaring, dat ik blind was en nu zie.

Door het: "Geef God de eer" dwingen zij hem dat hij, wat door God reeds was uitgemaakt en vast stond, in erkentenis van de goddelijke waarheid en majesteit ook van zijn kant zou bevestigen en toegeven, zich niet door het tegendeel in tegenspraak zou stellen tegen Gods eigen woord en oordeel. Wat zij daarmee willen bereiken of door list willen zoeken, is een woord van de genezene dat enig bedrog zou hebben plaats gehad. Daartoe proberen zij hem te verleiden, terwijl zij als rechters al hun autoriteit in de plaats van God stellen, dat het niet anders kon zijn; want dit is de bedoeling van hun verzekering: wij weten dat deze mens een zondaar is".

Zij willen met een dogmatisch argument een factum omverwerpen: een zondaar kan zo’n wonder niet volbrengen; maar de tweede bewering, dat Jezus een zondaar is, bouwen zij niet op de eer van God, maar op de eer van hun eigene onbedrieglijke autoriteit. Zij spreken alsof zij geheime onderzoekingen hadden gehad en zij in het bezit waren van onbekende documenten voor Jezus’ goddeloosheid en het zo uitgemaakt was dat Jezus een vals profeet, een dwaalleraar enz. was. De genezene geeft nu echter een antwoord, dat waarlijk klassiek is: wat zij voorgeven te weten, daarvan weet hij niets en daarom gaat het hem ook niets aan; hij houdt zich aan hetgeen hij weet; wat hij ervaren heeft staat bij ham boven de verzekering van anderen.

Dit woord van de gewezen blinde is een woord voor alle eeuwen geworden. Het drukt ook de bedoelde zaak volkomen uit. De gewezen blinde zegt eenvoudig met twee woorden wat hij zonder Jezus was en na door Jezus is. Paulus kon ook zeggen: "Te voren was ik zonder Jezus een vervolger, nu ben ik door Jezus een Apostel. " En wij allen, zo velen als wij bekeerd zijn, kunnen zeggen en zeggen het werkelijk: wij waren te voren zonder Jezus gewone mensen en dachten, begeerden en deden wat alle mensen denken, begeren en doen; maar door Jezus zijn wij andere mensen geworden, die denken, begeren en doen zoals God het ons in Zijn woord beveelt. Met andere woorden: Tevoren deden wij onzen eigen wil, nu vragen wij met Paulus: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?" En het is onze grootste smart als wij dit verzuimd hebben te doen en weer, al is het ook maar voor een ogenblik, van de nauwe op de brede weg

zijn overgegaan, want beide wegen liggen naast elkaar, maar de brede weg ligt lager dan de smalle weg, zodat de overgang naar de oude weg zo makkelijk is als die van de oude op de nieuwe weg zwaar is. Het is in dit opzicht met ons gesteld als met de vliegenier. Wat een toestel, welke kosten en arbeid zijn benodigd om zijn vliegtuig van de aarde los te maken en te doen stijgen. En als hij stijgt, hoe makkelijk daalt hij weer, drijft hij af, ontmoet hij beletsels, die hij niet verwachtte en die hij te boven moet komen. En indien hij niet met grote wakkerheid en moed op alles blijft letten en voor alles blijft zorgen met inspanning van al zijn verstand en al zijn kracht, dan valt hij zeker. Maar spreken wij nu niet tegen onze eigen waarschuwing aan over de bekering, die toch de nieuwe naam is, die niemand kennen kan dan die hem ontvangt? Eilieve, waarom zouden wij niet, wanneer het pas geeft. Waarom zouden wij onze bekering op de achtergrond stellen, wanneer zij op de voorgrond gesteld moet worden? Zeker, de bekering is geen sieraad om mee te pronken; maar toch een innerlijke schat van God, waarin wij ons rijk moeten voelen. Ja, is het niet iets, dat alle rang en schat van de wereld te boven gaat zich door God begenadigd te weten. Te weten dat men van een kind van de wereld een kind van God is geworden; dat men vroeger blind was, maar nu ziet? Zeker daarin ligt een grote kracht en daartegen is niets te zeggen. Laat de ongelovigen zoveel boeken vullen als zij willen met redeneringen, dat Jezus niet opgestaan is, als wij bekeerd zijn kunnen wij zeggen en zeggen wij: wij weten proefondervindelijk dat Hij uit de doden is opgestaan, want ik was dood in mijn zonde en misdaden en zie, ik leef door het geloof in Hem, als de Opgestane uit de doden en als de Verhoogde aan de rechterhand van de Vader. Dat dan niemand die zijn hart voelde beven voor Gods Woord en biddend op zijn knieën viel om genade te ontvangen voor recht, dat niemand die weet dat hij blind was en nu ziet, zich de heiligmaking, de volmaakte rechtvaardigmaking Gods in Christus laten verdonkeren. Waarlijk, het is geen middel voor de stroom, om tot een rivier te worden, dat men de bron verstopt. Juist de erkenning van de volmaakte genade, van de volmaakte vrije liefde van de Vader en de Zoon door de Heilige Geest maakt ons vrijwillig tot alle dienst van de Heere. Vergeten wij ook niet, dat de erkenning van onze bekering behoort tot onze belijdenis van Jezus. Of zeggen wij soms dat wij onszelf de ogen opengedaan hebben? Immers niet, maar dat Jezus het gedaan heeft.

‘s Heeren Woord is als een brief, Van de hemel mij gezonden. Vroeger had ‘k Uw Woord niet lief; ‘k Had geen licht er in bevonden. Maar sinds ‘k aan Uw voeten viel, Min ‘k Uw Woord met hart en ziel, Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Vroeger kende ik ‘t bidden niet. Schoon ik dikwijls zocht te smeken, En ‘t dan weer voor dagen liet, ‘t Was slechts met de lippen spreken. Maar nu weet ik van ‘t genot, Om te schrijen tot mijn God: Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

‘k Had Uw naam van jongs gehoord, ‘k Hoorde vaak Uw liefde noemen, Maar het was me een ijdel woord, ‘t Scheen me een huichelachtig roemen. Maar nu weet ik voor altijd, Dat Gij gans begeerlijk zijt. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu met meer.

Vroeger was ‘k met haat bezield. Tegen ‘t volk door U verkozen, Daar ‘k hen in mijn dwaasheid hield Voor schijnheilge goddelozen. Maar nu ken ik wie Gij mint, En de band, die ons verbindt. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Vroeger kon ‘k, en dat met rust. In de stroom van zonde blijven. ‘k Leefde in ‘t kwaad, en was belust op de zondigste bedrijven. Maar nu, daar ‘k de zonde haat, Hijg ik naar de heilgen staat. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Ach mijn Heiland, is het waar? Ben ‘k van blindheid wel genezen? Als het werklijk alzo waar, Zou ‘k dan zo in ‘t duister wezen? Nog zo traag, zo koud, zou dood? Nog van liefde zo ontbloot? Eén ding bid ik, dierbre Heer! Maak mij ziende meer en meer.

26. En zij zeiden wederom tot hem, terugziende op het verhoor in vs. 15, omdat zij hoopten bij zijn tegenwoordige uitspraak hem in tegenspraak met de vorige te brengen: Wat heeft Hij u gedaan? Hoe, door welk middel en onder welke manipulatie, heeft Hij uw ogen geopend?

Het is altijd aan het ongeloof eigen geweest om de vragen, die reeds ontelbare malen voldoende beantwoord zijn telkens te herhalen alsof zij nog nooit gedaan en nog nooit beantwoord waren. Natuurlijk die niet geloven wil is ook niet te overtuigen, ook niet door de duidelijkste bewijzen, zoals zij hier bij de genezing van de blindgeborene toch wel aanwezig waren. Daarom moeten wij ook niet menen dat onze bestrijding van het ongeloof de ongelovigen zal overtuigen. Nee, dat is alleen het werk van de Heilige Geest; maar wij kunnen ze daarmee enkel voor ons en onze broeders onschadelijk maken. Al kan de commandant van een vesting niet beletten dat de vijand zijn vesting belegert en beschiet, hij kan hem toch beletten dat hij er in komt en hem en zijn manschappen tot krijgsgevangenen maakt.

27. Hij antwoordde hen, ontstemd over hun boosaardig onderzoek doen, dat hij nu echt doorzag: Ik heb het u al gezegd, toen ik u meedeelde, dat Hij slijk op mijn ogen legde (vgl. vs. 15 met vs. 11) en u heeft het niet gehoord, zodat u de reeds eens gedane vraag opnieuwvoortbrengt; wilt u het wederom horen? Willen jullie ook Zijn discipelen worden, evenals anderen het reeds geworden zijn? Dit zou de enige verstandige reden van uw herhaald vragen naar dezelfde zaak zijn; maar daaraan zal wel bij u niet te denken zijn.

Ongelovigen kwellen alleen zichzelf en ontberen met hun ellendig ongeloof.

Door dat honend woord, dat hij uit wrevel wegens hun herhaald nutteloos vragen zich laat ontvallen, toont hij hen hoe goed hij hun oneerlijke bedoeling doorziet.

Men moet wel nooit ophouden de wonderen van Gods goedheid en almacht te verhalen, wanneer men oren vindt, die ze graag horen, maar boosaardige harten, die ze alleen willen horen om er misbruik van te maken, zijn zo’n kennis niet waard (Ps. 105 en v. MATTHEUS.
7. 6).

28. Zij gaven hem dan scheldwoorden, terwijl zij in drift waren opgestoven en zeiden: U bent, zoals uw hele belijdenis verraadt (vs. 17), Zijn discipel, maar wij zullen dat nooit worden, wij zijn discipelen van Mozes.

29. Wij weten dat God tot Mozes gesproken heeft, want dat staat duidelijk in zijn boeken beschreven en hij heeft dat ook door tekenen en wonderen bevestigd, maar deze, van wie u getuigt, weten wij niet vanwaar Hij is, wij weten het niet dat Hij van God is en daarom is het beter ons voor Hem in acht te nemen.

Als de vijanden van de waarheid niet echt kunnen strijden, dan worden zij bitter en boos, dan beginnen zij te vloeken en te smaden. vgl. Hand. 13: 45.

Eerst ernstig, listig, bedaard - nu hartstochtelijk en onwaardig dringen zij op de mens aan. Het is in hun oog een smaden, dat zij hem Jezus' discipel noemen en dit omdat hij niet naar hun wens een leugenaar wil worden. Terwijl zij nu Mozes, wiens discipelen zij zeggen te zijn, als een profeet karakteriseren, stellen zij diezelfde Jezus, over wie zij geen oordeel willen vellen, tegenover hem als een verdachte. Toch ligt ook een aanval in het: "wij weten niet vanwaar Hij is. " Dat Hij enige bijzondere macht bezat, had hij aan de blinde bewezen; was nu deze macht niet van boven, zoals zij zeggen, dan moest de genezene door de gedachte worden bevreesd gemaakt dat hij door duivelse macht was genezen.

Israël's overheid spreekt het hier beslist uit dat zij met Jezus niet te doen wil hebben; zij houden Hem verre van zich met een verachtelijk: "maar dezen. "

Zij willen Mozes' discipelen zijn, maar hun roem is ijdel. (Hoofdstuk 5: 45 vv.). Hadden zij het waarlijk ter harte genomen, dat en wat God met Mozes had gesproken, dan zouden zij God op hun knieën hebben gedankt dat Hij niet alleen met Mozes had gesproken: "Ga heen en getuig tegen hen, want zij zijn een hardnekkig volk", maar ook met Zijn lieve Zoon: "Ga heen en ontferm U over de kinderen, die Ik heb uitgestoten om gekastijd en gestraft te worden. "

30. De mens, door hun even onwaardig als onverstandig gedrag, slechts des te vrijmoediger en stouter geworden, antwoordde en zei tot hen: Hierin is toch, zoals de zaken staan, immers wat wonderbaarlijks, dat u, die voor alle anderen geroepen bent in godsdienstige aangelegenheden een stellig oordeel te hebben, niet weet vanwaar Hij is en nochtans heeft Hij zich zo ondubbelzinnig bewezen, omdat Hij mijn ogen heeft geopend.

De eenvoudige man verwondert zich over de stompzinnigheid van deze geleerde mannen en kan zich niet verklaren dat zij niet uit de werking de oorzaak kennen. Zonder het te weten of te bedoelen heeft deze man met dit woord de gehele ongelovige wetenschap in al haar naaktheid en nietigheid ten toon gesteld. Uit de vrucht wordt de boom, uit het verschijnsel de oorzaak gekend; niets is eenvoudiger, zegt het eenvoudig mensenverstand. En wat zegt de wetenschap van de ongelovigen? Verkeerd! Ieder natuurlijk verschijnsel heeft een natuurlijke oorzaak en iedere natuurlijke oorzaak, heeft weer een andere natuurlijke dus haar gelijke oorzaak, en zo kunt u miljoenen en duizenden miljoenen jaren opklimmen en u blijft nog even

ver van een eerste bovennatuurlijke oorzaak. De vroomheid moge God in alles zien, maar de wetenschap heeft niet met God nodig, maar enkel met de natuur en de natuurlijke oorzaken.

31. a) En wij, aan wie het woord van God is toevertrouwd, die het vaste profetische woord bezitten, weten dat God de zondaars niet boort, terwijl u zegt (vs. 24), dat deze Jezus een van hen is. God kan Zijn goddelijke kracht om tekenen en wonderen te doen, zonder welke toch dergelijke zaken niet kunnen worden gedaan (Job 27: 9 v. ; 35: 13. Ps. 66: 18. Jes. 1: 15; 59:
2. Micha 3: 4), niet aan een slechte geven. Maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij (Spr. 15: 29); die dus op zijn gebed Gods bijstand heeft verkregen tot het verrichten van een wonder, vooral van zo'n buitengewoon wonder als aan mij geschied is, die moet een godvruchtig, rechtschapen man zijn; van een zondaar kan in zo'n geval geen sprake zijn.

a. Spr. 28: 9.

31. a) En wij, aan wie het woord van God is toevertrouwd, die het vaste profetische woord bezitten, weten dat God de zondaars niet boort, terwijl u zegt (vs. 24), dat deze Jezus een van hen is. God kan Zijn goddelijke kracht om tekenen en wonderen te doen, zonder welke toch dergelijke zaken niet kunnen worden gedaan (Job 27: 9 v. ; 35: 13. Ps. 66: 18. Jes. 1: 15; 59:
2. Micha 3: 4), niet aan een slechte geven. Maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij (Spr. 15: 29); die dus op zijn gebed Gods bijstand heeft verkregen tot het verrichten van een wonder, vooral van zo'n buitengewoon wonder als aan mij geschied is, die moet een godvruchtig, rechtschapen man zijn; van een zondaar kan in zo'n geval geen sprake zijn.

a. Spr. 28: 9.

32. Van alle eeuw is het niet gehoord (Jes. 64: 4), dat iemand de ogen van een blindgeborene geopend heeft, dat is een scheppend wonder, omdat dan het gezicht, dat van de geboorte af gemist wordt, moet worden geschapen. Die nu zo'n wonder verricht, die moet in geheel bijzondere betrekking tot God staan, omdat deze Hem zelfs de macht tot scheppen verleent.

33. Indien nu deze, van wie u met zoveel verachting spreekt, van God niet was, Hij zou niets kunnen doen en het allerminst zou Hij hebben kunnen doen wat Hij gedaan heeft.

De Heere ontfermt Zich over de eenvoudigen en geeft hen, waar de nood dringt, in het hart, wat en hoe zij moeten spreken (vgl. MATTHEUS. 10: 19 vv.)

Eenvoudige mensen hebben een gezonder oog, een juister oordeel dan valse, trotse geleerden en theologen.

Ten eerste legt de genezene een getuigenis af voor Jezus' onschuld en vroomheid; maar daarna komt een getuigenis vol geestdrift te voorschijn voor Zijn enige profetische heerlijkheid. Niet onduidelijk plaatst hij naar zijn subjectief gevoel van de grootheid van het

door hem ervaren wonder Jezus boven alle profeten, En zelfs boven Abraham en Mozes, die zij als rechter boven Hem verhieven.

Nog kende hij de eenheid van de Zoon Jezus met de Vader niet; maar hij staat op de drempel van deze belijdenis, als hij de Bidder Jezus prijst, die God altijd hoort (Hoofdstuk 11: 42), omdat Hij altijd bidt naar Gods wil.

De spreuken, waarop hij doelt, had hij zonder twijfel van zijn godvruchtige ouders gehoord en die diep in zijn hart bewaard.

34. Zij, geslagen door zijn eenvoudige en gezonde logica, wisten er niets tegen in te brengen. Zij antwoordden nu wederom met smaadreden en zeiden tot hem: U bent geheel naar lichaam en ziel en in alle opzichten in zonden geboren, evenals u een blindgeborene bent en leert u ons? Wilt u ons, de wettige leraars van het volk, de les lezen? Wat verbeeldt u zich? En zij wierpen hem in hun woede uit de zaal, waar het verhoor had plaats gehad.

De trotsheid op het ambt neemt geen onderwijzing aan, met name niet van leken.

De Joden willen het onweerlegbare argument met smaadreden en geweld vernietigen. Maar terwijl zij zeggen: "U bent geheel in zonden geboren" en daarbij menen, dat zij uit het gebrek, dat hem van de geboorte heeft aangekleefd, met zekerheid kunnen besluiten, erkennen zij de blindheid van de geboorte, die zij te voren niet wilden aannemen (vs. 18 vv.), onwillekeurig als feit.

Zo moet het ongeloof ten slotte zichzelf logenstraffen.

Op het uitwerpen uit de zaal of kamer, waar zij vergaderd waren, lieten deze oversten zonder twijfel spoedig het uitsluiten uit de synagoge als volvoering van de ban (vs. 22) volgen.

Ten einde raad breekt het Sanhedrin het onderzoek af met een vertoning van gezag, die steeds een bekentenis van onmacht inhoudt; het was het teken van zijn zedelijke aftreding, want als een geleerd lichaam geweld gebruikt, in plaats van te antwoorden, legt het de bekentenis af van zijn nederlaag. Het spreekt de ban uit tegen die moedige en onverzettelijke man, die over hun spitsvondigheden en bedriegerijen gezegevierd had. . . . in de heilige oprechtheid van een rechtschapen gemoed. (DE PRESSENS?)

De heilzame vijandschap van de wereld, door welke de genezene wordt uitgeworpen, drijft hem ten slotte onder de vleugels van de genade; de Heere laat Zijn werk niet half gedaan liggen; er wordt, zoals wij later zullen horen, een stille plaats gevonden, waar zij elkaar ontmoeten. En terwijl de man op Gods werk heeft acht geslagen, leeft in zijn gewillig hart reeds het geloof; het heeft alleen nog de naam nodig, dan gelooft het in de persoon. En zie, nu is hem niet alleen het oog van het lichaam, maar ook dat van de geest geopend, om de Zoon van God te zien. Hetgeen volgt, heeft op de derde dag plaats.

b. Vs. 35-Hoofdst. 10: 21. Gesprek van de Heere met de genezene en de Farizeeën.

35. Jezus hoorde, omdat het gerucht zich als een lopend vuur verbreidde, dat zij hem uit de zaal en onmiddellijk daarop uit de Synagoge uitgeworpen hadden en zocht hem nu op en vond hem, waarschijnlijk op dezelfde tijd toen afgezondenen van de Hoge raad hem het vonnis van de ban meedeelden. Hij zei tot hem: Gelooft u in de Zoon van God? (Liever worden de woorden aldus geplaatst: U gelooft in de Zoon van God, te oordelen naar hetgeen u reeds van Hem bekend en beleden heeft). De Heere wilde toch uit de schaal van geloof aan de man van God gezonden (vs. 33), de daarin verborgen kern van het geloof in de Zoon van God te voorschijn halen.

Jezus had Zich opzettelijk eerst aan de genezene onttrokken (vgl. vs. 7); de daad moet eerst in zijn ziel als een zuurdeeg werken, de farizese oppositie moest het vonkje van zijn geloof aanblazen. Als dit geschied is, zoekt Jezus, de goede Herder, het arme schaap.

Hij wil hem voor de uitstoting uit de kring van Mozes' discipelen (vs. 28) door opname in Zijn Nieuw-Testamentische gemeenschap schadeloos stellen.

Als een mens de stoot verkrijgt, die hem eensdeels zeer doet, maar aan de andere kant hem spoedig van het schadelijk aanzien van de mensen en van de hoop op werelds genot los maakt, dan is het de juiste tijd om hem op te zoeken, ten einde hem geheel in het rijk van Christus te trekken.

In de vorige afdeling is een tegenstelling van de mensen duidelijk geworden, die gegrond is op de trouwe oprechtheid aan de ene, op vijandige onoprechtheid aan de andere zijde, tot de meest besliste strijd aan beide zijden was voortgegaan. Deze tegenstelling moet nu voltooid en bevestigd worden, doordat hem de directe betrekking op de persoon van Jezus wordt gegeven, door Wie die ook geprovoceerd is. Zo hebben wij reeds hier in beginsel hetzelfde, waarom het later in de brief aan de Hebreeën voor de Christenen in Palestina te doen is. In plaats van de verloren gemeenschap met de synagoge schenkt Jezus aan de genezene Zijn persoon en de gemeenschap met Hem en volmaakt Hij zijn geloof; deze voleindiging wordt teweeg gebracht door de vraag: "Gelooft u in de Zoon van God", dat het aanwezig zijn van het geloof bij hem reeds veronderstelt, omdat zij naar de vorm een toestemmend antwoord verwachtten, als een gevolgtrekking voorkomt, die Jezus maakt uit zijn gedrag voor de rechtbank, om daardoor tot een belijdenis aanleiding te geven.

Nadat Jezus van de man gehoord had dat hij door zijn standvastig getuigen de smaad van de ban had ondervonden, kan Hij hem door Zijn vraag duidelijk maken hoe gelovig hij is, hoewel hij het zelf nog niet weet.

De Heere wil zijn ontwakend geloof bevestigen, zowel wat het voorwerp aangaat, dat hij moest omhelzen, als ten opzichte van de zekerheid, waarmee hij Hem moest aangrijpen; er was toch een zaadkorrel van erkenning bij hem, die met zijn toenemende ervaring in gelijke tred zich moest ontwikkelen;

De zaak had een grote opschudding teweeg gebracht en spoedig een algemene bekendheid verkregen. De Heere, die het reeds wist, hoorde het ook snel en spoedde zich om de nu door

vijandige mensen uitgeworpene tot Zich binnen te nodigen. De goede Herder gaat het verloren schaap opzoeken. Daar hoort de blinde de liefelijke stem, die hem bevolen had naar het badwater te gaan en nu ziet hij ook Zijn aanbiddelijke persoonlijkheid, in Wie hij echter tot op dit ogenblik nog niet meer kon zien dan een gezant van God, een heilig man, een profeet. Maar nu wil de Heere Zich in al Zijn volheid aan hem openbaren en vraagt hem daarom: Gelooft u in de Zoon van God?" als wilde Hij zeggen: "U gelooft in Mij als een van God gezonden profeet; maar er is nog iets hogers om in te geloven; gelooft u in de Zoon van God?" Opmerkelijk, niet waar, dat het bij de Heere altijd aankomt op geloof en wel op geloof in Hemzelf, als de Zoon van God. Wat zeggen dan sommigen, dat het er niet op aan komt, hoe men over Jezus denkt, als men maar Zijn lessen volgt? Christus' persoon is niet van Zijn woord te scheiden; wie het doet, bewijst dat hij niet gelooft. Waarom vroeg Jezus niet: "Gelooft u in God?" Omdat het geloof in God op zichzelf, zonder de gelijktijdige aanneming van Zijn eniggeboren Zoon, de zondaar niet redt, niet behoudt, niet zalig maakt. Daarom zei de Heere tot de Zijnen: "U gelooft in God, geloof ook in Mij!" en betuigde het zelf in Zijn hogepriesterlijk gebed: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de Enige waarachtige God en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt. " En het geloof in God, zonder het geloof in de Zoon van God is daarom niet reddend, omdat het God niet erkent in Zijn algeheelheid, volheid of volkomenheid, want Zijn volle wezenlijke Godheid is niet denkbaar zonder de Zoon en de Heiligen Geest. Wie de Zoon niet aanneemt als zijn Verlosser, die maakt God tot een leugenaar, want Deze heeft getuigd dat het leven is in Zijn Zoon (1 Joh. 5: 10, 11) en hoe zou dan zo'n geloof reddend kunnen zijn? De vraag is daarom ook nog heden niet: "Gelooft u in God?" want ieder zal dat gegrond of ongegrond, toestemmend beantwoorden; maar: gelooft u in de Zoon van God en hier openbaart zich dan ook de vijandschap van de ongelovigen. "In God (zeggen zij) willen wij nog wel geloven, als het vereist wordt, maar in de Zoon van God als onze Verlosser en Zaligmaker, zonder Wie niemand tot de Vader komt, dat kunnen wij niet en dat willen wij niet. " De gewezene blindgeborene dacht er anders over en ieder die vroeger blind was en nu ziet, evenzo.

36. Hij antwoordde en zei: met grote vreugde erop lettend: Wie is Hij, Heere! (Hoofdstuk 4:
11. 15: 19)? Ik zou Hem graag leren kennen, opdat ik in Hem moge geloven.

37. En Jezus zei tot hem: En u heeft Hem met de ogen, die voor u geopend zijn, gezien, zodat het niet nodig is u tot een ander te brengen en die met u spreekt, die is het. (Hoofdstuk 4: 26).

Had Jezus de man gevraagd: "Gelooft u in Mij?" dan zou Hij slechts een antwoord, dat vanzelf sprak, van hem hebben ontvangen; want dat hij in deze Jezus, die voor hem stond, geloofde, d. i. zijn vertrouwen op Hem stelde, had hij reeds in vs. 7 bewezen, toen hij vertrouwde dat Jezus hem, de blindgeborene, kon genezen en daarna op Zijn woord naar de vijver Siloam ging. Had Jezus hem gevraagd: "Gelooft u dat Ik een profeet ben?" dan zou de man slechts hebben hoeven te herhalen wat in vs. 17 reeds tot de Farizeeën gezegd was. Had Hij hem gevraagd: "Gelooft u dat Ik de Messias ben, " zo zou hij zonder te twijfelen met ja hebben geantwoord, nadat hem in vs. 30-33 de superioriteit van Jezus boven Mozes en de profeten zo duidelijk gebleken was. Jezus wilde echter niet slechts de man een reeds in hem aanwezig geloof doen uitspreken, maar hem zo vragen, dat de wording van het antwoord tevens een bevordering was van de kennis, die hij reeds bezat en een verheffing van zijn

geloof tot een hogere trap. Daarom vraagt hij hem: "U gelooft immers in de Zoon van God?"
d. i. vestigt zich uw geloof en vertrouwen op de Zoon van God? Hierbij moet "Zoon van God" niet genomen worden als hetzelfde betekenende als "Messias, " maar iets meer, iets hogers wordt er door uitgesproken (vgl. Hoofdstuk 10: 30-36). Hoe moest nu deze vraag op de genezene werken? Zijn vertrouwen had zich op Jezus gevestigd; want had hij Hem niet het buitengewone toegeschreven, aangeboren blindheid te kunnen genezen, dan was hij niet naar het badwater van Siloam gegaan. Zijn vertrouwen had zich gevestigd op God; want zonder door God verhoord te zijn had deze mens Jezus zo'n wonder niet kunnen verrichten (vs. 30 vv.). Maar de verhoorde mens Jezus en de verhorende God in de hemel waren voor hem nog te ver van elkaar. Hij moest dus leren kennen wat de betrekking van de eerste tot de naaste was. Nu vraagt de Heere hem, of hij in de Zoon van God geloofde. Van zo een had hij nog niet gehoord; maar die inwendige spraak doet hem dadelijk erkennen, dat in dit woord de oplossing ligt van de vraag naar de verhouding van Jezus tot God, hoewel hij ook nog niet weet hoe. Daarom vraagt hij niet wat onder het begrip "Zoon van God" moest worden gedacht; maar: "Heere! wie is Hij, opdat ik in Hem moge geloven?" Twee gevallen zijn mogelijk: _f de Zoon van God is een derde, een Middelaar tussen God en Jezus, _f Jezus is het zelf. De Heere zegt hem het laatste en wel zo, dat hij met de woorden: "U heeft Hem gezien" hem herinnert aan het bewijs van Zijn Godheid, dat hij ervaren heeft, met de woorden: "Die met u spreekt, die is het" en Zichzelf aan hem voorstelt als de Zoon van God, die tegenwoordig is, die hem door Zijn woord tot geloof in Zijn persoon leidt.

De vraag: "Gelooft u?" betekent niet: "Bent u gezind te geloven, " maar: "Heeft u zich zo moedig gedragen, omdat u gelooft?" Jezus zag verder dan de oppervlakte van de dingen; vandaar dat hij het gedrag van de blinde hoger stelt, dan het schijnbaar verdient. Deze had Hem als een profeet erkend en onbeschroomd voor een Godsgezant verklaard, dat is, hij had zich verbonden, ieder getuigenis, dat Jezus aangaande zichzelf zou afleggen, welk ook, gelovig aan te nemen; zonder de minste aarzeling stemt de blinde de gevolgtrekking toe. En dit verband wordt in het begin van zijn vraag zeer levendig door het taaldeel en uitgedrukt. Dit woord is inderdaad bestemd om de inlichting, die de blinde vraagt, zeer eng met de openbaring die Jezus geeft, te verbinden (vgl. Luk. 18: 26). Jezus zou hebben kunnen antwoorden: "Ik ben het. " Maar Hij vindt het beter om Zich door zijn werken aan te duiden. want zij staven de waarheid van Zijn getuigenis. De woorden: "U heeft Hem gezien" herinneren de blinde uitdrukkelijk het wonder, dat hem in staat gesteld heeft om te kunnen zien, met wie hij spreekt. Derhalve: "Uw geneesheer, in Wie u een profeet erkend heeft en deze Profeet, die nu met goddelijk gezag tot u spreekt, deze is de Zoon van God. "

Het: "U heeft Hem gezien" doelt niet op de eerste ontmoeting in vs. 6 vv. ; toen zag de blinde nog niet; maar het heeft betrekking op het tegenwoordig tijdstip, als Jezus staat voor hem, die ziende geworden is. Nu heeft hij Hem gezien en dat hij Hem kan zien geeft hem het bewijs, dat ook het woord, dat hij van Hem hoort, waarheid is. Zo grijpen daad en woord in elkaar, om Zijn geloof te bevestigen.

38. En hij, als overmeesterd door die openbaring van Christus, hoewel zij voor hem niet geheel onverwacht kwam, zei: Ik geloof, Heere. Nu sprak hij die naam nog in geheel anderen

zin dan vroeger (vs. 36) uit. Hij viel bij dit woord op zijn knie en gaf Hem goddelijke eer en hij aanbad Hem. (hoofdstuk 20: 28. Openbaring . 19: 10).

Menigeen, daaraan doet ook deze geschiedenis denken, erkent Jezus nog niet geheel, die reeds veel genade van Hem ontvangen heeft, en reeds moedig beleden heeft, wat hij in het geloof van Hem weet; maar de volle openbaring zal aan ieder van deze wel spoedig ten deel worden. De Heere heeft hier het belovende voorbeeld voor alle dergelijke gevallen willen geven.

Maar nu is het ogenblik van de vergoeding gekomen, waarin de Heere de man, die omwille van Hem smaad gedragen heeft, een eer schenkt, die de meesten vruchteloos zochten. Hij, de kenner van de harten, weet, dat de miskende nu alleen en verlaten, maar dat ook de aanvankelijk gelovige nu vatbaar is voor en begerig naar de volle overtuiging van de waarheid. Bij de lichamelijke weldaad voegt Hij geestelijk heil en zoekt de onschuldig vernederde op. Nog had de man slechts de stem van zijn Herder gehoord, maar zelfs Zijn gelaat niet gezien. Of hij naar die ontmoeting verlangd had, of zij hem nu dubbel dierbaar was, of er een onuitsprekelijk voorgevoel in zijn hart ontwaakte, toen deze gestalte voor hem stond, zo geheel verschillend van alle menselijke gedaante die hij sinds de korte tijd van zijn herstelling gezien had, de geschiedschrijver kan het niet verzekeren, maar de Christen kan het nog veel minder betwijfelen. "Gelooft u in de Zoon van God?" vraagt de Heer buiten twijfel met het doel om hem tot erkentenis te brengen, dat de mens Jezus nog iets anders dan mens was, maar tevens om hem op de ontmoeting met de door hem verwachte Messias voor te bereiken. Aan deze laatste waardigheid denkt de aangesprokene eerst en slaat een verwonderde blik op de Profeet, in Wie hij wellicht meer dan een profeet begint te vermoeden. En zodra nu op zijn heilbegerig vragen: "Wie is hij, Heere! opdat ik in hem mag geloven, " het verrassend antwoord gevolgd is. "Die met u spreekt, die is het, " en daarbij de verzekering, dat hij Hem reeds gezien heeft sinds het ogenblik, dat de Redder de eenzaamheid van de geredde kwam afbreken - nu paart zich de diepste onderdanigheid met de vurigste dankbaarheid en bij het: "Ik geloof Heere!" wordt de knie aanbiddend gebogen. Ongedwongen biedt zich hier de opmerking aan, dat de Heere ook ditmaal in het openbaren van Zijn Messiaswaardigheid geheel aan Zichzelf gelijk blijft. Haar bedekkend voor wijzen en verstandigen in eigen schatting, volgt Hij alweer dezelfde beginselen als bij de Samaritaanse vrouw aan de Jakobsfontein. Het arme en verachte wordt uitverkoren, om de schoonste blijmaar te vernemen, maar niet dan na genoeg voorbereiding. Bovendien toont Hij ook nu de toeleg, die wij zo vaak aanschouwen, om met de genezing van het lichaam beweldadiging van de ziel te paren (MATTHEUS. 9: 2. Joh. 5: 14 en elders) en dezelfde wijsheid, die slechts wachten laat op de vervulling van de dierbaarste wensen, om op de juiste tijd temeer het hart te verblijden. En wat wij niet het laatst mogen aanstippen in die vereniging van onverschrokkenheid, die op de Sabbat weer weldoet en van wijsheid, die aanstoot vermijdt, in die samensmelting van macht, die hier aan al haar blindengenezingen de kroon heeft opgezet en van stille nederigheid, die het buitengewone bijna in een natuurlijk licht wil doen voorkomen en die gelijktijdige betoning van opzoekende liefde en neerbuigende majesteit, is zo iets énigs en goddelijks, dat wij alle inwendige kentekenen van geloofwaardigheid zouden moeten opgeven, als dit tafereel was ontworpen door de hand van de verdichting.

Wat een verwonderlijke openbaring van de menselijke natuur in verschillende wijzigingen, vreesachtige ouders, de man, aan wie het gezicht geschonken was, antwoordend met een volkomen beslissende zeggingskracht, de hoogmoedige meesters hun ogen voor het licht sluitend en vast besloten niets te geloven; en dan Gods Zoon, volhardend in goed doen en wonderen werkend; deze allen zijn schetsen naar het leven, elk met haar eigen leerling in de hand.

In Jezus te geloven en Hem te aanbidden, is hetzelfde; wie Jezus niet aanbidt, gelooft ook niet in Hem en al het voorgeven van geloven in Jezus zonder Hem te aanbidden, is zelfbedrog. De gewezen blindgeborene gelooft nu zo volmaakt, als hij ziet; daarom blijft hij niet halverwege staan, maar neemt hij het getuigenis van de Heere meteen en ten volle aan; hij ziet in Jezus de Zoon van God en aanbidt Hem als zodanig en dat doet ieder, die in Jezus de Zoon van God erkent; het is onmogelijk dat hij het zou laten. In de zichtbare tegenwoordigheid van God kan men niet blijven staan, maar moet men neerknielen. En hier wordt het ons duidelijk, waarom de Heere Zich zo hoogst zeldzaam in al Zijn volheid openbaarde, en doorgaans Zijn Godheid bedekte of althans temperde door Zijn mensheid. Behalve dat de staat van Zijn nederigheid dit meebracht, zou het verkeer van Zijn discipelen met Hem op de duur niet doenlijk zijn geweest. Vandaar ook het groot verschil in dat verkeer na de opstanding van de Heere. Gesteld, de Heere had Zich altijd aan Zijn discipelen geopenbaard, zoals Hij Zich aan Petrus bij de eerste wonderbare visvangst openbaarde, zou het woord van Petrus, bij die gelegenheid gesproken, niet het woord van al de discipelen hebben moeten worden: "Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens?" Maar waar de Heere Zich als zodanig openbaart, daar moet Hij ook aangebeden worden. Ook ons geloof moet volkomen zijn; wij moeten ons met geen half geloof vergenoegen, maar voortgaan tot het volle geloof en de volle zaligheid toe. De gewezen blindgeborene zag nu niet enkel lichamelijk, maar ook geestelijk en wie geestelijk ziet, ziet in Christus de zaligheid, zoals ook Simeon deed. O, mochten ook allen, die het gezicht van de ogen ontvingen, bedenken, dat dit voorrecht een grote gave van God is, maar dat het geloof in Christus als onze zaligheid, niet alleen een genadegave, maar de genade zelf is. Wij hebben vele weldaden en uitreddingen in dit leven nodig, maar zij zijn onvoldoende zonder de Verlosser zelf; hebben wij Dezen, dan hebben wij eerst de verlossing uit allen nood, ook uit dood en graf en oordeel. Daarom moet er, zoals bij de geredde in onze tekst, ook bij ons allen in ons leven een ogenblik zijn, waarin wij de Zoon van God zien, aanbidden en nu voortaan voor eeuwig lief hebben en gehoorzamen.

39. En Jezus zag nu de man, die niet alleen lichamelijk maar ook geestelijk ziende was geworden, aan Zijn voeten liggen en merkte tevens op, dat de afgezondenen van de Hoge raad, die hem het besluit van uitstoting hadden gebracht, nog opdie plaats waren gebleven. Hij wendde Zich toen tot Zijn discipelen en zei: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, als een, tegenover wie het bij de mensen noodzakelijk tot een beslissing komt en diensvolgens ook tot een scheiding in twee partijen; opdat degenen, die niet zien, zien mogen en die zien, blind worden. Zo toch is het werkelijk de wil van Mijn Vader (MATTHEUS. 11: 25 v.).

Het woord opdat wijst ons niet naar het oogmerk, maar naar de uitkomst van de verschijning van de Messias in de wereld. (vgl. MATTHEUS. 10: 34. Luk. 12: 51). Bij toeval van de blindheid en verharding van de Farizeeën, zou deze hun ter verdoemenis strekken. Die niet

zien, zijn degenen die hun verblindheid erkennen en naar verlichting begerig zijn. Die zien, zijn degenen die blind zijn en zich verbeelden dat zij zien. De Heiland wil daarom dit zeggen: "Mijn komst in de wereld zal zeer verschillende uitwerkselen hebben en de verdoemenis van de hardnekkige Farizeeën grotelijks verzwaren. Mijn weldadig oogmerk is om allen, die Mijn leer gelovig aannemen, eindeloos gelukkig te maken, maar de Farizeeën versmaden Mijn persoon, verwerpen Mijn leer en proberen Mij zelfs te doden. Daarom zal het oordeel van de verdoemenis over hen komen, hetwelk onvergelijkelijk meer zegt dan de banvloek, die zij over u hebben uitgesproken. Zij die niet zien, zullen zien, voor zover degenen, die de vleselijke wijsheid verloochenen, hun blindheid erkennen en Mijn onderwijs gelovig aannemen, een opgehelderde kennis van de waarheid verkrijgen en bij het licht van Mijn leer de weg bewandelen, die hen naar het eeuwige leven leidt. Maar zij die zien, zullen blind worden, vooral de hardnekkigen en bijzonder de Farizeeën, die zich zoveel op hun eigen wijsheid laten voorstaan, omdat zij inderdaad blind zijn, in hun blindheid zullen blijven en eeuwig verloren gaan. Laat het u daarom niet verontrusten en mismoedig maken dat u, door deze blinde leidslieden van de blinden onder de vloek en in de ban gelegd bent. U heeft het ware licht gevonden en zult, door het geloof in Mijn naam, eindeloos behouden worden. (V. KLINKENBERG).

Ieder moet meteen inzien dat hier in een geestelijke zin van zien en blind worden gesproken wordt. Ook laat het zich gemakkelijk begrijpen dat Jezus gezind is om blinden het gezicht te schenken, maar tevens, wie is er, die, bij het eerste lezen, zich niet enigszins bevreemd voelde door het verdere van de uitspraak? Nochtans wordt deze zelfde waarheid ons bij menige andere gelegenheid op het hart gedrukt. Reeds Simeon had van Jezus voorzegd: "Deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël, " en Paulus betuigde later: "Wij zijn voor God een goede reuk van Christus in degenen, die verloren gaan. Dezen wel een reuk van de dood ten dode, maar de andere een reuk van het leven, ten leven. " Deze uitspraken zijn van stellige aard en daaruit volgt, dat het Evangelie hen verlicht, die het ontvangen, maar hen verblindt, die het weerstaan. Gods Woord kan niet zonder uitwerking tot Hem terugkeren, het werkt licht of verblinding, leven of dood. De ondervinding bevestigt deze waarheid. Zolang het Evangelie aan enige plaats niet gepredikt, in enige woning niet geloofd is, blijft alles daarin rustig. Deze rust is wel een levenloos verwijlen in de stilstaande poel van de zonde, maar met dat al toch een toestand van rust, want ieder die zelf niet berispt wil worden, wacht zich wel, anderen te berispen. Maar laat de blijde boodschap van de zaligheid aan die plaats en dat huisgezin worden verkondigd, meteen zullen enigen haar aannemen en verklaren, dat zij uit de duisternis zijn overgebracht tot het wonderbaar licht en anderen zullen haar verwerpen en boos worden op de eersten. Bleef het ongeloof onverschillig, men zou kunnen zeggen dat het Evangelie voor dit noch licht noch duisternis was geweest: maar nee, niemand blijft in deze onzijdig. Zij, die het Evangelie niet aannemen willen, verdraaien zijn leerbegrippen haten, belasteren en vervolgen zelfs, waar zij kunnen, zijn aanhangers, zodat men met volle recht van hen zeggen kan dat de komst van Jezus voor hen als de verschijning van een schitterend en verblindend licht is geweest.

Een arme, blindgeboren bedelaar uit de minste klasse van het volk, van wie de Farizeeën gewoon waren te zeggen (Hoofdstuk 7: 49): "Het volk, dat de wet niet weet, is vervloekt, " was niet alleen tot lichamelijk zien gebracht, maar ook tot de hoogste trap van geestelijk

leven, zodat hij in Jezus de Zoon van God aanschouwde (MATTHEUS. 16: 16 vv.); daarentegen hadden zich de in de Schriftgeleerde Farizeeën tot zo'n volslagen donkerheid verblind, dat zij niet alleen de hogere waarheid niet konden zien, die achter de daad van de genezing lag, maat ook het feit zelf, dat zij met de handen konden tasten, niet wilden zien. Dit dubbel gevolg van Zijn daad spreekt Jezus hier uit en Hij plaatst hen onder het gezichtspunt van een oordeel.

Het is dus geen gericht, dat de Heere als daad volvoert, want in Hoofdstuk 3: 17 heeft Hij zo'n gerichtshandeling als taak van de Zoon bij Zijn eerste aankomst uitdrukkelijk ontkend; maar het is een rechtvaardig gericht, dat zich als resultaat voordoet, waarop de woorden, in de grondtekst gebruikt, bepaald wijzen.

Als het licht van de wereld zou Hij allen ziende willen maken, om de zaligheid te zien en ook worden werkelijk ziende, die hun blindheid bekennen, die in eigen gevoel en naar eigen bewustzijn blind zijn (het "niet" bij het woord "zien" is door Mh uitgedrukt 15: 7); maar die niet blind willen zijn, die menen verlicht te zijn, deze verstikken in zich de vonk van waarheid, waardoor ook zij tot werkelijk zien hadden kunnen komen.

Die zien, zijn de Farizeeën en Schriftgeleerden, die als leerlingen van Mozes zich toegerust wanen met de sleutel van de kennis (Rom. 2: 17 vv.). In hun verblinding, dat zij mannen van de wetenschap zijn (vs. 24), ergerden zij zich aan het licht van het leven en werden blind (Hoofdstuk 7: 48). Zij, die niet zien, zijn het eenvoudige, ongeleerde volk, dat echter vatbaar is voor het licht, dat hen beschijnt. Omdat echter beide geen natuurlijke, maar geestelijke en zedelijke, van ieders wil afhankelijke toestanden zijn, kan evengoed een geleerde, als hij geestelijk arm is, zalig worden, als zich een ongeleerde in alwetendheid en ruwheid kan verharden.

40. En dit, wat Hij tot Zijn discipelen zei, hoorden enigen uit de Farizeeën, die bij Hem waren, als afgezondenen van de Farizeeën (Hoofdstuk 1: 24) en die zich nog als bespieders in Zijn nabijheid bevonden. Deze begrepenZijn mening wel, dat Hij met dat blind worden op hen en hun gelijken doelde, maar toch verdraaiden zij op kwaadaardige wijze Zijn woord en zeiden tot Hem: Zijn wij, die voor de leraars in Israël, de herders en verzorgers van het volk worden gehouden (Hoofdstuk 3: 10), dan ook blind, zodat eerst met U alle hart van Goddelijk kennis voorde mensheid zou zijn aangebroken en Mozes en de profeten, aan welke wij ons houden, eveneens nog in duisternis en schaduwen van de dood zouden, hebben gezeten?

De Heere heeft met Zijn woord in het eerste lid van de zin van degenen gesproken, die niet zien, hetgeen eerst op een nog niet ontwikkeld gezichtsvermogen doelt; in het tweede zinsdeel daarentegen had Hij van hen de blindgewordenen onderscheiden, waarbij een gehele verblinding door de verwoesting van het orgaan aanwezig is. De vraag van de Farizeeën nu is spitsvondig en spottend; zij zien het onderscheid voorbij tussen hen, die niet zien en die blind geworden zijn, terwijl zij bij de laatsten het "geworden" weglaten en het met zien tot een totale blindheid versterken en vragen nu Jezus, of Hij hen dan ook voor zo geheel blinde mensen houdt, die zich eerst door Hem moesten laten genezen. Het is een zeer gewone kunstgreep van de tegenstanders van de goddelijke waarheden, de woorden, waarin zij

uitgedrukt zijn, te verminken en te veranderen, om een zin te verkrijgen, die zij dan als onzin kunnen behandelen.

41. Jezus zei tot hen: Als u blind was, zodat u van God en Zijn heilig woord en Zijn wil niets wist, maar het nog erger met u gesteld was dan met het door u verachte geringe volk en u met de blinde heidenen gelijk stond, dan zou u in uwverhouding tot Mij geen zonde hebben. Uw kwaad was dan niet van zo grote betekenis, van zo zware schuld (Hoofdstuk 19: 11), als u werkelijk hebt (Hoofdstuk 15: 22, 24 MATTHEUS. 12: 31). Maar nu zegt u, pochend op de mate van uw kennis, die toch niet tot zaligheid voldoende is. : Wij zien. Uit die duisternis wilt u niets weten van de u gegeven Heiland. Zo blijft dan uw zonde, ook degene die u bovendien nog hebt, omdat u Hemversmaadt, die alleen u daarvan kan verlossen.

Dit antwoord van Jezus op de spotachtige vraag van de Farizeeën is verpletterend ernstig.

Zij zijn in betrekkelijke zin alleszins ziende. Door hun ambt zijn zij met het woord van het Oude Testament bekend en door dit woord weten zij genoeg van het rijk van God en van de Oud- Testamentische trekken van de Messias, om Hem bij Zijn verschijning te kunnen kennen en nu hebben zij ook indrukken genoeg van Jezus door Zijn woorden en werken ontvangen, om te kunnen erkennen dat Hij het was. Hun verblinding omtrent Hem is dus niet gelegen in het element van de blindheid, van het geheel niet weten, maar in het element van hun zien; zij ontwikkelt zich uit hun vrees voor het licht, waarmee zij de persoon van Jezus tegen beter weten en tegen hun geweten in verwerpen.

Dezelfde tegenstelling als MATTHEUS. 9: 12. Luk. 7: 41 vv. voorkomt, waar ook in zekeren zin de Farizeeën de gezonden, de minder schuldigen, maar aan de anderen kant tevens de meer lijdenden, de veel meer schuldigen zijn, naardien hun gezondheid hen ziek, hun zondeloosheid hen zondig en zo hier hun zien blind maakt.

Dat was in het algemeen Israëls ongeluk, dat het bij zichzelf wijs was en in eigen ogen rein en heilig. Het sprak tot de Heiland, die tot Zijn eigendom kwam en aanklopte: "Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zou ik ze weer bezoedelen?" (Jes. 5: 21. Spr. 30: 12. Hoogl. 5: 3); het had dus de voetwassing niet nodig, zonder welke een Petrus geen deel aan Hem had.

Jezus neemt uit het conflict met de Farizeeën, dat zich uit de genezing van de blinde ontwikkeld had, aanleiding om in het volgende hoofdstuk Zijn gehele verhouding tot hen uit te drukken; tegenover hen, de slechte herders, plaatst Hij Zichzelf als de goede Herder, een tegenstelling, die op Oud-Testamentischen grondslag rust (vgl. Jer. 23: 1 vv. Ezechiël. 34: 1 vv. Zach. 11: 4 vv.).

Zeer verschillend en soms schijnbaar tegenstrijdig Zijn de uitdrukkingen, waaronder in de Heilige Schrift over geestelijke blindheid wordt gesproken. Op de ene plaats wordt zij toegeschreven aan de verdorvenheid van het menselijk hart; of is het de duivel, de god van deze eeuw, die de zinnen verblindt. Bij andere gelegenheden komt zij voor als een uitwerksel van de oordelen van God. Maak, spreekt de Heere tot Jesaja, maak het hart van dit volk dof, maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet ziet met zijn ogen, noch met zijn oren

hoort, noch met zijn hart verstaat. Nu eens de geestelijke blindheid, als een ongeluk beklaagd, dan weer als de hoogste schuld afgeschilderd. Soms geldt zij als een grond van verschoning: vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. Op andere tijden bejegent haar een vreselijk wee! Wee u, blinde leidslieden van blinden! en wordt zij met nadruk als zonde toegerekend, zoals in het woord van de Heere, waarover wij nu spreken en overal waar de Heiland over de Farizeeën spreekt. Vergelijking van al deze uitspraken doet ons duidelijk zien dat er drieërlei soort, of, zo u wilt, trap van geestelijke blindheid bestaat, waarvan elke nochtans in een noodzakelijk en treurig verband staat met de zonde. Ten eerste, blindheid, die een gevolg is van de zonde en zelf niet zonder zonde. Ten tweede blindheid, die oorzaak is van zonde; en ten derde verblinding, die de straf is van de zonde. Maar duidelijk is het, dat wij deze allen verenigd zien in de zedelijke toestand van de Farizeeën, waarvan het elfde hoofdstuk van Johannes' Evangelie ons wel een van de treurigste taferelen ophangt. Hun blindheid was uit de zonde en zondig, omdat het waarachtige licht hen omscheen; was oorzaak van nieuwe zonden, omdat zij hen tot de snoodste overleggingen en vergrijpen tegen de Heilige van God aanzette; was straf van de zonde, omdat zij hen steeds verder van de enige Redder verwijderde, naarmate deze zich heerlijker en liefderijker aan Zijn volk openbaarde; was zonde en oorzaak van zonde, omdat zij zeiden: wij zien; was straf van de zonde omdat zij bleef, naar de uitwerking van dat oordeel, waardoor de inbeelding van te zien, op zichzelf reeds een verblinding, tot volkomen onvatbaarheid om te zien overgaat. Welnu, de Farizeeën van Jezus' tijd staan niet op zichzelf in de geschiedenis van de mensheid, die ten allen tijde met het licht van de wereld te doen heeft. In alle eeuwen van de wereld wordt dit licht, waar het opgaat en schijnt, door blindheid als de hun bestreden. Ook de Christelijke maatschappij heeft in dit opzicht haar Farizeeën; ook de gemeente, die zich naar Jezus noemt, is aan zulke geestelijk blinden maar al te rijk. Hoe zou er anders, ook in haar midden, zoveel miskenning van Zijn persoon, Zijn woord, Zijn werk kunnen wezen? Zoveel bestrijding van hetgeen Zijn Evangelie tot Evangelie, van hetgeen Hem tot het Licht van de wereld maakt! En ook de geestelijk blinden in ons midden beroemen zich te zien, hetgeen hun blindheid en hun zondeschuld blijven doet. . . . Men wil het Christendom wel, maar geen Christendom dat de hoogmoed van de harten vernedert en de kracht van de zondige levens breekt. Men wil het Christendom wel, maar men wil niet dat het Christendom optreedt met een gezag waarmee niet is te onderhandelen en dat met onverbiddelijke gestrengheid de afkapping vordert van de ergerende hand van de uitrukking van het ergerend oog. Daar is voorwaar in dit sterfelijk leven behoefte genoeg aan de troost van het Evangelie; maar er is evenveel vrees voor zijn heiligende kracht. Elke waarheid, door de Heiland van de wereld uitgesproken, heeft een medegetuige in het geweten en is duidelijk genoeg voor die met zijn leven tot haar gevolgtrekking komen wil; maar het belang van de zonde eist haar ontkenning. Is het, zoals men voorgeeft, in het belang van de zedelijke en ijverige plichtsbetrachting, dat men zich verblindt tegen de waarheid van de rechtvaardigheid uit het geloof en niet uit de werken? Nee; maar in het belang van die zondigen hoogmoed, die het behoud van de ziel niet aan de bloedige hand van een Gekruisigde, maar aan eigen wil te danken hebben. Is het uit onwetendheid, dat wat uit vlees geboren is, vlees is, dat men spot met de noodzakelijkheid van de wedergeboorte uit de Geest? Nee, maar omdat men zo afkerig is van door de Geest te leven, als ongezind om naar de Geest te wandelen. Is het uit vrees om door mensen van gelijke bewegingen als wij bedrogen te worden, dat men zo gretig verzamelt en zo graag herhaalt alle bezwaren tegen de echtheid, de geloofwaardigheid, het gezag en de goddelijke

ingeving van de mensen van God, die ons de woorden van God hebben doen horen? Nee; maar op de bodem van de harten ligt het zondige besluit om in het oude zelfbedrog voort te gaan, de schrik van de Heere verre te stellen en zichzelf te troosten, in plaats van naar Zijn vertroostingen te vragen. Het is hard voor het vlees, bij het licht van een waarheid, zij het ook van de troostrijkste en zegenrijkste waarheid, zijn eigen verdorvenheid te zien, te erkennen en het eigen vonnis te moeten ondertekenen. Dus sluit men de ogen en te dichter, naarmate men ze een weinig heeft opengedaan en door de schrik van hetgeen men gezien heeft, vervolgd wordt. Gelukkig de mens, die de verleiding tot deze zelfverblinding wel voelt, maar haar lafhartigheid nog tijdig erkend heeft; die, zichzelf overwinnend, de ogen moedig heeft geopend voor het in het eerst pijnlijk, maar meteen heilzame en onmisbare licht! Hij zal wandelen in het licht van vertroosting; hij zal zijn Heiland en zijn heil aanschouwen; hij zal voortgaan van licht tot licht. Maar die zich blijft verblinden, zijn moedwil wordt zijn straf. Christus is tot een oordeel in de wereld gekomen, opdat degenen, die niet zien, zien mogen en die zien, blind worden. Ontzettende waarschuwing, die, dit wens ik vurig, voor geen van mijn lezers nodig zal zijn!

HOOFDSTUK 10-13

CHRISTUS DE GOEDE HERDER EN ZIJNE SCHAPEN. OF HIJ DE MESSIAS WAS

EVANGELIE OP PINKSTERDINSDAG vs. 1-11

1. Voorwaar, voorwaar zeg Ik jullie, zo ging Jezus voort in het volle bewustzijn van Zijn goddelijke roeping tegenover de hiërarchie (MATTHEUS. 23: 2. en "Joh 1: 50" en "Joh 5: 19"): die niet ingaat door de alleen wettige, tot een eerlijk ingaan bestemde deur in de stal van de schapen, maar van elders inklimt, bijvoorbeeld door over de muur te klimmen, die is, zoals hij zelf door zijn voorbijgaan van de juiste ingang bewijst, een dief, die wil stelen en een moordenaar, die wil doden en ombrengen (vs. 10).

Alles is waarheid in de woorden van Jezus Christus, maar als Hij met de uitdrukking: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" er uitdrukkelijk op wijst, zegt dit, dat zij of van bijzonder gewicht zijn, of dat de menselijke geest daartegen bijzonder gekant is.

Met deze plechtige verzekering begint de Heere nooit Zijn rede, maar zij heeft altijd de betekenis van een formule van een aanknopend of versterkend antwoord; daaruit blijkt, dat, als Hij aan Zijn gesprek met de Farizeeën hier een andere wending geeft, toch deze rede zich onmiddellijk aan het voorgaande aansluit.

In het trotse "ook wij" van de vraag in Hoofdstuk 9: 40 was de zin gelegen: "Wij aanvoerders en herders van het volk. " Nu zegt de Heere: Ik wil u de spiegel voorhouden, opdat u weet, welke herders u bent en wie alleen de goede, ware Herder is.

Hetgeen in dit hoofdstuk gesproken wordt, staat in innige betrekking tot hetgeen in het vorige verhaald was; eigenlijk gezegd geeft deze rede hetgeen toen had plaats gehad, in de vorm van gelijkenissen weer. De gewelddadige inbraak van de dieven in de schaapskooi, stelt de willekeurige handelingen van de Farizeeën in de theocratie voor; van deze handelingen leverde Hoofdstuk 9 een proeve. De aangename indruk, die de stem van de Herder op de schapen teweeg brengt en de getrouwheid, waarmee zij Zijn stappen volgen, herinneren ons het ongekunsteld en standvastig geloof van de blinde en de liefderijke handelwijs van Jezus ten aanzien van deze mishandelde en beledigde man en treedt ons opnieuw voor ogen in de schets van de goede Herder, die Zijn schapen te hulp komt.

De beeldspraak in vs. 1-18 klimt tot driemaal op. Eerst plaatst Jezus Zich tegenover de leidslieden als Degene die door de deur tot de schapen is ingegaan, terwijl zij langs verkeerde wegen zijn ingebroken; hier is God de deur en de wachter van de deur (vs. 1-5). Vervolgens stelt Hij Zichzelf voor als de deur, terwijl in de eerste rede Jezus tegenover de Farizeeën staat als de profeet van God tegenover de valse profeten, is Hij in deze tweede voor de kudde, wat in de eerste God zelf voor de kudde was; de tweede rede plaatst dus Jezus op een hogere trap dan de eerste (vs. 6-11). De verheven inhoud van de derde rede, die nu volgt (vs. 12-18) blijkt, zodra men op het Oude Testament terugziet. David zegt van de Heere (Ps. 23: 1 vv.), dat Hij een Herder is; Jesaja voorspelt van de Heere (Jes. 40: 11), dat Hij als een Herder Zijn

kudde weiden zal; bij Ezechiël wordt van de David van de toekomst gezegd, dat Hij koning van het volk zal zijn en zij allen”n Herder zullen hebben. Voor hen, die het Oude Testament kenden, sloot dus de naam van de goede Herder, die Jezus Zichzelf gaf, Zijn Messianiteit in, ja zelfs dit, dat in Hem de Heere zelf de verzorger van de kudde was geworden. Twee maal wijst diensvolgens Jezus in deze rede op Zijn goddelijk wezen; de eerste maal, als Hij van Zichzelf zegt, wat Hij zelf dadelijk te voren van God gezegd had; de tweede maal, als Hij van Zichzelf zegt, wat David en Jesaja van God gezegd hebben.

Met deze woorden verklaart Zich de Heere niet alleen te zijn de enige wettige weg van de behoudenis, maar ook de enige wettige ingang (deur) tot de gemeente (de stal van de schapen). Ieder, die niet als de discipel van de Heere en daarmee als Zijn vertegenwoordiger in de gemeente (waarvan wij nu alleen spreken) tot de herderlijke bediening komt, is een dief, omdat hij zich een bediening toeëigent die hem niet toekomt en een moordenaar, omdat hij de gemeente niet kan weiden, maar noodzakelijk verwoest. Immers, waar ongelovige voorgangers in Christelijke gemeenten zijn, daar worden de banden van de zedelijkheid losgemaakt en de vrees voor Gods oordeel over de zonde vernietigd. Zij verwoesten de gemeente, zoals de verzengende oostewind de welig groeiende korenvelden, zij maken de plaatsen van vermaak vol en de kerken leeg en verstrooien de kinderen van God naar de open zalen en kleine kerken. Hiermee is dan ook het oordeel uitgesproken over allen, die in de gemeente een ander Evangelie verkondigen, dan hetgeen Christus en al zijn apostelen verkondigd hebben (Gal. 1: 6-9)

2. Maar die door de deur ingaat, die op de door God bepaalde weg tot de kudde komt, is een herder (liever is herder) van de schapen, die heeft het ware hart voor hen. Zijn goede bedoeling deed hem ook de juiste ingang zoeken.

Een schaapskooi is in het oosten geen overdekt gebouw, zoals onze stallen; zij is niet anders dan een besloten ruimte, door paalwerk of een muur omgeven, waarin de schapen ‘s avonds opgesloten worden. Gewoonlijk bevinden zich onderscheidene kudden in een dergelijke omtrek. Voordat de herders zich naar hun woning begeven, vertrouwen zij hun schapen aan de hoede van een gemeenschappelijke bewaker, de deurwachter, toe, die voor hun veiligheid ‘s nachts de nodige zorg draagt; ‘s morgens keren zij terug, kloppen aan de deur van de stevig gegrendelde schaapskooi en de deurwachter opent haar. Daarop scheidt ieder zijn eigen schapen van die van de andere herders af, roept ze tot zich en, nadat hij zijn kudde bijeengebracht heeft, geleidt hij haar naar de weide. De dieven echter pogen de muur te beklimmen en de schaapskooi op die wijze binnen te dringen. De schaapskooi duidt de theocratie aan. Het indringen door bedrog (de dief) of geweld (de rover) stelt de geveinsdheid en stoutmoedigheid voor ogen, die de Farizeeën aangewend hadden, ten einde in het heiligdom hun gezag uit te oefenen. Uit de wet kon werkelijk geen enkele uitspraak aangevoerd worden tot rechtvaardiging van de heerschappij, die deze partij zich in Israël had aangematigd en van de willekeurige macht die zij zich toekende.

Onder het beeld van een kudde komt in het Oude Testament veelvuldig het volk van God voor (Ps. 100: 3. Ezechiël. 34: 31. Micha 7: 14). Zijn nu de leden van de gemeente van God de schapen, dan moet de schaapstal het rijk van God zijn. De deur is de goddelijke roeping; dat

deze bij Hem, die Zich later (vs. 11 vv.) als de ware Herder voorstelt, aanwezig is, daarop wijst de Heere in ons Evangelie bestendig en grondt daarop Zijn recht (vgl. Hoofdstuk 5: 36 v. 6: 29; 7: 28 v. 8: 42). Bij Zijn uitspraak: "Die door de deur ingaat is een herder van de schapen; " staat reeds op de achtergrond het getuigenis over Zichzelf: naardien Ik dan door de deur van de goddelijke roeping ben ingegaan, waarachtig door God tot de verlorene schapen van het huis van Israël ben gezonden, dan ben Ik de ware Herder.

Dit eerste deel van de gelijkenis ziet hoofdzakelijk op de aanmatiging van de Schriftgeleerden en Farizeeën, die zonder ooit door God daartoe geroepen te zijn, de geestelijke leiding van het volks zich toekenden en uitoefenden op de manier, die de Heere in MATTHEUS. 23 bestraft; zij waren als de profeten, waarover God in Jer. 23: 21. Ezechiël. 13: 4 vv. klaagt dat Hij ze niet had gezonden en die toch in Zijn naam profeteerden. Met het "van elders indringen" (eigenlijk "naar boven" op de muur en over deze in de omtuining) komt overeen het zich op de voorgrond dringen als leidslieden en leraars volgens eigen keus en willekeur. Die nu de gewone ingang versmaadt, kan niet met eerlijke bedoelingen komen, maar alleen gedreven door eigenbaat en zelfzucht en zo zal hij dan ook blijken een dief en een rover te zijn.

In de grondtekst staat eigenlijk niet "moordenaar", maar alleen "rover". De rover wordt gemakkelijk een rover, als hij tegenstand vindt, de rover wordt een doder. In vs 10 is "dief" de hoofdgedachte. Deze verdeelt zich echter in de dief, die steelt en de rover, die moordt en verderft.

3. Deze, die werkelijk Herder is, doet de deurwachter, die binnen de omheining staat en ‘s nachts voor de kudde moet waken, op zijn kloppen open en de schapen horen alle tezamen Zijn hen welbekende stem; zij weten meteen dat zij met een herder en niet met een dief en moordenaar te doen hebben (vs. 5). En hij roept zijn schapen, die hem nog in bijzondere zin toebehoren, bij name, ieder bij de naam, die hij ze gaf, om ze tot zich te trekken en van de kudde af te scheiden en leidt ze uit die omtuinde plaats op de goede weide.

Moest vroeger de deur tot de schapen nog zakelijk niet persoonlijk verklaard worden, als de goddelijke roeping, zo zal dit ook met de deurwachter het geval zijn. Door hem en zijn openen van de deur is niets anders bedoeld, dan dat voor de geroepen Herder ook de ingang tot de schapen wordt geopend, dat God Hem en alleen aan Hem onbelemmerde werkzaamheid aan en invloed op de schapen schenkt en toestaat.

De deurwachter is God, die de ware herder Christus (want in deze wordt de ideale persoon van de goede herder tot werkelijkheid) de toegang tot de harten opent. Men hoeft niet te menen dat de vergelijking met een deurwachter voor God te gering zou zijn. Niet God in Zijn persoonlijkheid komt onder het beeld van de deurwachter voor, maar God in een geheel bijzondere werking; hoe diep in deze zin de Schrift met haar vergelijkingen afdaalt ziet men in Hos. 5: 12 en 14 Parallel met deze uitdrukking is Hand. 14: 27 : "God opende de heidenen de deur van het geloof".

De Herder treedt in de afgezonderde plaats en de schapen vernemen Zijn stem (Zijn lokken, aanspreken, roepen) en horen die vervolgens als de hun welbekende stem (een gewoon roepen

van de herder tot de kudde was het Griekse woord Sitta d. i. hei, hier!) De schapen in het algemeen zijn nu de gehele kudde, die in de omtuining zijn samengebracht, aan wier herders, omdat zij elke morgen komen, om de afzonderlijke schapen uit te leiden, alle daar vergaderde schapen bekend zijn. Daarentegen zijn de eigen schapen van de herder, van wie hier sprake is, die welke tot zijn bijzondere kudde behoren; deze roept hij met name, want aan de dieren van de kudde elk in het bijzonder namen te geven, was ook bij de herders van de ouden niets ongewoons.

Nu was het zeker slechts een kudde van God, die zich in de ene omtuining van de Oud-Testamentisch theocratie bevond; maar toch moet een onderscheid van de schapen van deze gehele kudde in verhouding tot Christus opgemerkt worden. Alle leden van het volk van Israël bemerkten bij Zijn optreden er iets van, dat in Hem de beloofde Herder verschenen was (MATTHEUS. 7: 28 v. ; 8: 27; 9: 33; 13: 2; 14: 35 v; 21: 8 vv. ; 7: 16 v. ; 12: 1; 18: 35 vv. ; 19. 47 v. ; 23: 27 vv. ; vgl. Hoogl. 5: 2) en juichten Hem hun Hosanna toe, zodat het werkelijk werd bewezen: "Hij kwam tot Zijn eigendom, tot de Zijnen" (Hoofdstuk 11). Maar toch kon Hij voor de schapen die Hem eigen waren, voor de Zijnen in de hogere zin van het woord (Hoofdstuk 13: 1), slechts degenen erkennen, die de Vader Hem had gegeven (Hoofdstuk 6: 37 v. , 17: 6 vv.). Zo worden ook in de profetie Zach. 11: 4 vv van de slachtschapen onderscheiden de "ellendige schapen", omwille van wie de profeet het ambt als Herder op zich neemt en die zich ook aan hem houden. Hoe Hij nu deze met name riep, blijkt op recht concrete wijze, als Hij Simon, de zoon van Jona, Kefas noemt, van Nathanaël zegt: "Zie een waar Israëliet, in wie geen bedrog is" of Zich aan Maria door het noemen van haar naam openbaart (Hoofdstuk 1: 42, 47; 20: 16 hoewel dergelijke gevallen slechts de in het ooglopende zijden van de zaak zijn, die hier is bedoeld. De naam is uitdrukking van de persoonlijkheid, van de individualiteit. Als de goede Herder die noemt toont Hij, dat de genoemde voor Hem niet slechts een nummer is, alleen een onverschillig deel dier soort, maar dat hij op zichzelf een voorwerp is van Zijn erkennende en liefdevolle opmerkzaamheid (vgl. Ps. 147: 4 en Jes. 40: 26).

Christus leidt de Zijn uit de poorten van de wereld en de schaapstal van de zonde; uit de dorre weide van de berg Sinaï en hun eigen gerechtigheid, waarop zij weidden, tot Zichzelf, de volheid van Zijn genade, Zijn bloed en gerechtigheid en tot de tegenwoordigheid en gemeenschap van de Vader.

4. En wanneer hij zijn, de hem in het bijzonder toekomende schapen, waarvan sprake was, uitgedreven heeft, ze met zekere drang heeft geholpen, wanneer zij niet juist tot uitgaan geneigd waren (in de grondtekst staat hier hetzelfdewoord als in Hoofdstuk 9: 34 waar vertaald is zij wierpen hem uit), gaat hij voor hen heen om ze op de weide te voeren; en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen.

Dit gezegde is iets meer dan de onbeduidende beschrijving van een herder, die zijn kudde naar de weide geleidt; met deze woorden schetst Jezus een bepaalde geschiedkundige toestand. Het ogenblik is voor Hem gekomen om Zijn eigene kudde buiten de theocratie te leiden, die haar ondergang tegensnelt. Dat de breuk onvermijdelijk is, merkt Hij op in de uitdrijving van de blindgeborene, 9: 34 en in het besluit tot uitbanning, dat Hemzelf en al zijn

aanhangers treft, 9: 22; dit bespeurt Hij ook in de woeste vijandschap, die men Hem overal betoont (Hoofdstuk 7 en 8). De krachtige uitdrukking "uitgedreven" geeft dit hoofddenkbeeld nog nadrukkelijker weer. Doortastend, bijna ruw, helpt de herder het schaap, dat nog aarzelt, de schaapskooi te verlaten, waarin het tot nu toe verzorgd werd en onbevreesd een nieuwe levenswijze aan te vangen, waartoe de herder het oproept. Het overige gedeelte van het vers beschrijft het verblijf van de messiaanse kudde, die op deze wijze bijeengebracht is, in de geestelijke weiden; voorts de standvastigheid en gehoorzaamheid van de schapen, waarvan de blinde een voorbeeld gegeven heeft, ten slotte de innige betrekking, die tussen de schapen en de herder bestaat. - "zij kennen" is veel sterker dan "zij horen" in vs. dit woord duidt aan, dat zij elkaar volledig kennen, omdat zij dagelijks met elkaar omgaan.

5. Maar een vreemde, aan wie de schapen niet eigen zijn, zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vluchten, omdat zij de stem van de vreemde niet kennen en deze iets anders brengt dan hun gemoed verlangt, dat aan Gods woord en getuigenis gewoon is.

Het woord, dat de vreemde brengt, is niet het oude bekende, dat hen van vroegere tijd af op de weide geroepen en geleid heeft. Daarvoor hebben zij een sensorium (gevoelsvermogen) in zich, het overige klinkt hun vreemd. De Oud-Testamentische gemeente in haar echt bestaan zal zich afscheiden van de geestelijke overheid en die scheiding zal gelijk zijn aan een vlucht, evenals men voor een gevaar vlucht, als wanneer men een verderf ontvlucht.

Opmerkelijk is het "futurum" (toekomende tijd). De tijd was nabij, dat het Israël van God zich zou onttrekken aan de bedrieglijke leiding van de dieven en rovers, om zich onder hun goede Herder tot een Nieuw-Testamentische gemeente te verzamelen; de woorden van de Heere worden hier tot profetie; de Handelingen der apostelen en de brief aan de Hebreeën wijzen aan, hoe die vervuld zijn.

6. Deze rede, die van de gewone weg afweek, omdat zij een allegorie bevatte, deze gelijkenis zei Jezus tot hen, tot de Farizeeën, met wie Hij reeds in Hoofdst. 9: 40 v. had gesproken en bij wie zich zeker nog meerderen van hun gelijken hadden gevoegd. Maar zij begrepen niet wat het was, dat Hij tot hen sprak, welke bedoeling Hij had met het woord, dat op hen zag, hoewel de genezene blinde als een levende verklaring daarbij stond en henzelf als de vreemden aanklaagde, wier verleidelijke stemmen (Hoofdstuk 9: 24) hij niet kende, maar van wie hij vluchtte om integendeel Christus na te volgen.

Het kwam hen in de verte niet in de gedachte, dat iemand de echtheid van hun roeping als herders en het voorbeeldige van hun wandel in twijfel zou trekken.

Hen ontbrak elk inzicht in hun eigen verkeerdheden, daarom moest het voor hen geheel onverstaanbaar zijn, hoe Hij hen als dieven en rovers kon voorstellen. Hen ontbrak ook ieder inzicht in de heerlijkheid van Christus, daarom was voor hen geheel ontoegankelijk wat Hij van Zichzelf als de goede Herder zei.

Dat Hij hen bedoelde konden zij wel begrijpen, maar wat Hij eigenlijk met Zijn woord bedoelde begrepen zij niet. Hierbij moeten wij dan ook niet denken aan de geschiedkundige

voorspelling in vs. 5 die zij door hun trots gevoel van heersers te zijn, niet konden begrijpen, maar ook aan de daaraan voorafgaande karakteristiek, vooral aan het inkomen van elders in tegenstelling tot het ingaan door de deur, dat zij niet konden begrijpen, omdat het trots bewustzijn van hun studies hen in de weg stond.

7. Doordat zij het niet begrepen, moesten zij zwijgend tegenover Hem staan en konden zij Hem door hun tegenspraak niet lastig zijn, zodat de Heere Zich nu vrijer kon bewegen. Jezus dan zei weer tot hen, om nog grotere dingen van Zich uit te spreken en Zich als de stichter van een geheel nieuwe huishouding in het rijk van God voor te stellen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, Ik, wie de Vader macht gegeven heeft over alle vlees, opdat Ik het eeuwige leven geve aan allen, die Hij Mij gegeven heeft (Hoofdstuk 17: 2), Ik ben de deur van de schapen. Het uitlaten van de schapen (vs. 4) is begonnen en de tijd gekomen tot het bouwen van een nieuwe stal (vs. 16). Ik ben daarvan de deur en ieder, die nog een herder wil zijn, moet door Mij ingaan.

Wij hebben hier geen wederopvatten van de vorige gelijkenis, maar, zoals het woordje "weer" aanwijst (MATTHEUS. 13: 44, 45, 47), een geheel nieuw beeld, al is het ook aan dezelfde gezichtskring ontleend. Wij mochten ons dus bij de vorige gelijkenisrede niet laten leiden, om de uitlegging volgens deze rede te verklaren, zoals vele Schriftverklaarders hebben gedaan, noch om deze als nadere verklaring op te vatten van een punt, dat bij de vorige de toehoorders was duister gebleven. Aan de Farizeeën wordt het gericht ten uitvoer gelegd, het gericht van blind worden, waarvan de Heere in Hoofdstuk 9: 39 heeft gesproken. Het is dus volstrekt Zijn bedoeling niet om hun verkeerd begrijpen tegemoet te komen, maar Hij bevindt Zich hier te Jeruzalem tegenover de Oversten nu in dezelfde toestand als daar in Galilea tegenover de grote massa en ondervindt hetzelfde als bij Zijn tweede prediking aan de zee 13: 1). Door dit verbergen van de waarheid wordt natuurlijk de heilzame werking van Zijn gelijkenissen op enkele vatbare gemoederen onder de tegenstanders niet uitgesloten; dit toont dan ook werkelijk vs. 21 aan. Dat het echter bij alle nieuwheid van deze gelijkenisrede toch slechts een waarheid is, die nu wordt behandeld en die, welke in het vorige is uitgedrukt, wordt aangeduid door het "voorwaar, voorwaar zeg Ik u", dat op vs. 1 wijst, met betrekking tot de Oud-Testamentische theocratie was Jezus slechts als een profeet onder de andere profeten, als een herder naast andere herders. Daarom heeft Hij vroeger Zich onthouden om Zich als de deur tot de schapen voor te stellen, integendeel heeft Hij Zich evenzo door God laten roepen en wijden (men denke aan de geschiedenis van Zijn doop door Johannes en aan Zijn verzoeking in de woestijn), zoals alle gewone profeten van God hun aanstelling hebben ontvangen. De wijze, waarop de eerste discipelen tot Hem kwamen (Hoofdstuk 1: 29 vv), waarop Hij de twaalf verkoos (Luk. 6: 12 vv) en waarop ook andere zielen zich aan Hem aansloten en in geloof overgaven, toont op zeer duidelijke wijze dat de Vader in de hemel, die Hem de toegang tot Zijn ambt verschaft, zodat Hij niets eigenmachtig heeft gedaan, Hem ook als deurwachter de toegang tot de Israëlitische verbondsgemeente bereid heeft. Nu hebben ons echter vs. 3-5 het ontstaan van een Nieuw-Testamentische theocratie reeds voor ogen gesteld. In verhouding tot deze is Zijn gehele positie veranderd: Hij is voortaan de Heere in het huis van God, of de erfgenaam (MATTHEUS. 21: 38); Hij is beide deur en deurwachter. Wat het laatste aangaat zo komt Hij in Hand. 16: 14 werkelijk voor als de deurwachter, die de boden van het evangelie de ingang en toegang tot de harten opent. In de gelijkenisrede, die hier voor

ons ligt, ziet echter Jezus van deze Zijn werkzaamheid in zoverre af, als Hij slechts mild daarop wijst (vs. 9 "zal ingaan"); op de voorgrond stelt Hij Zich daarentegen als "de deur van de schapen". Die uitdrukking kan betekenen 1) een deur, waardoor de schapen in de stal gaan,
2. een deur, waardoor de herders tot de schapen in de stal ingaan, dus evenzeer een deur voor de schapen als een deur tot de schapen. De uitleggers scheiden zich hier in twee klassen, naardat zij voor de ene of andere opvatting zijn. Wij voor ons houden ons onvoorwaardelijk aan de verklaring: "Ik ben de deur tot de schapen" wilt Christus voor de schapen is, daarover zal Hij later in de derde Zijn gelijkenisreden (vs. 12 vv.) handelen en hoe zij omtrent Hem moeten zijn, zal Hij in Zijn rede op het feest van de tempelwijding (vs 22 vv.) nog in het bijzonder mededelen. Daarentegen wil Hij hier in de tweede rede, overeenkomstig de samenhang met de vorige, Zijn verhouding tot het Nieuw-Testamentische herdersambt duidelijk maken. Hij weet dat Hij, nadat Hij is begonnen een Herder naast andere herders te zijn, er meer en meer toe komt om de grote Herder te zijn voor de schapen, voor welke Hij Zijn leven laat en dat Hij door het bloed van het eeuwige Testament van de God van de vrede uit de dood zou worden teruggebracht Hebr. 13: 20). Zo staat Hij dan voortaan in geen verhouding van nevenplaatsing bij andere herders, maar in de verhouding van bovenplaatsing. Hij wordt voor andere herders de deur tot de schapen. Slechts met betrekking op Hem en Zijn verlossingswerk, alleen krachtens een roeping door Hem en tot een werkzaamheid voor Hem is er voortaan een herdersambt in de gemeente van God.

Welke grotere veiligheid heeft de kerk van God, dan dat de Heere Jezus geplaatst is tussen haar en alle haar vijanden? Hij is als een deur geopend voor het verkeer. Door Christus hebben wij onze eerste toegang tot de kudde van God (Hoofdstuk 14: 6), wij gaan in en uit, bijgestaan door Hem, aangenomen in Hem. Door Hem komt God tot deze kerk en deelt Hij Zich aan haar mee. Door Hem worden eindelijk de schapen in het hemels koninkrijk toegelaten (MATTHEUS. 25: 34). .

8. Allen, zo velen als er voor Mij zijn gekomen en die zonder op Mij, die na hen komen zou, te letten, zich het herdersambt hebben aangematigd, zijn dieven en moordenaars; maar de schapen, zovelen zij dit werkelijk waren en zij hun ellende voelden (Zach. 11: 11) hebben henniet gehoord; zij hebben niet op de stemmen gelet en zo is het reeds gekomen tot een uitleiding van deze schapen (vs. 3).

Dat de Heere bij de woorden: "Allen, die voor Mij zijn gekomen" niet aan Mozes en de profeten voor hun personen denkt, blijkt ondubbelzinnig daaruit, dat Hij voortgaat: zijn dieven en moordenaars. Hiermee wijst Hij op die herders, die in die tijd, waarin Hij sprak, hun werk verrichtten en karakteriseert Hij het herderambt in Israël, zoals het geworden was in de tijd zonder openbaring, die aan dat aanwezig tijdstip was voorafgegaan 13: 31). Alleen op dat verleden, waaruit zich het tegenwoordige ontwikkelde, heeft Hij Zijn oog gericht. Als Hij van "allen" spreekt, die voor Hem Zijn gekomen, dan doelt het woord op beide delen, op de herders zowel in burgerlijk als in geestelijk opzicht, zodat het woord het begrip van "in ieder opzicht" in zich moet sluiten. In burgerlijk opzicht begint het opkomen van de dieven en moordenaars met het jaar 140 voor Christus, toen de Makkabeër Simon de vorstelijke waardigheid verkreeg (1 Makk. 14: 25 vv.). Wel is de verheffing van de Makkabeeën zelf tegen de Syrische overheersing zonder twijfel een door God verwekte heilige geestdrift,

hetgeen bepaald blijkt uit de profetie in Micha 4: 11-13. Zach. 9: 11-17 en heeft het in het verwekken van de richters van de oude tijd zijn voorbeeld (Richt. 2: 18). Wat echter Gideon eens in echt theocratischen geest weigerde aan te nemen (Richt. 8: 22 vv.), dat nam Simon aan, al geschiedde het ook met het voorbehoud: "Zolang God aan het volk de juiste profeet zou verwekken" (1 Makk. 14: 41), zo was toch daardoor de stap niet gerechtvaardigd, maar de beloofde Koning van Israël uit Davids huis werd daardoor enigermate zijn troon vooraf door de priesterstam weggenomen en de zegen van de aartsvader Jakob in Gen. 49: 10 op bedenkelijke wijze geschonden. Daarom is ook het huis van de Chasmoneeën door zware oordelen bezocht. In dat alles, dat de Romeinen zich van de heerschappij over het land meester maakten, eerst het Idumeesche geslacht van Herodes op de troon verhieven en later zelf het bestuur door een landvoogd uitoefenden, is het woord van Micha 4: 14 : "Zij zullen de Rechter van Israël met de roede op het kinnebakken slaan" vervuld. Dat was dan de tijd, dat uit Bethlehem Efratha diegene kwam, die een Heerser in Israël zou zijn (Micha 5: 1); maar het was tevens een tijd, dat anderen voor Hem waren gekozen en zich hadden meester gemaakt van de heerschappij, die Hem toekwam, zodat het een schijn van recht kon hebben, als die overpriesters en ouderlingen Hem bij de landvoogd van oproer beschuldigden omdat Hij zei, dat Hij de Christus, de Koning was (Luk. 23: 2. Hand. 24: 5) en de mogelijkheid was aangegeven om Hem als oproermaker en opstandeling te laten kruisigen. In hoeverre Herodes de Grote voor zich en zijn dynastie de koningstroon van de Messias probeerde te bemachtigen, hebben wij bij Zijn tempelbouw (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.) opgemerkt. Hij wilde daarmee de profetie in Hagg. 2: 7 vv. uitwendig verwezenlijken en zich enigermate voorstellen als de reeds verschenen Messias (Isa 66: 2). In geestelijk of godsdienstig opzicht waren het aan de ene kant de Farizeeën en Schriftgeleerden en aan de andere kant de overpriesters en priesters, die voor Christus waren gekomen en Hem in Zijn eigenschap als profeet aan de ene en als hogepriester aan de andere kant in de weg zijn getreden, dat Hij bij het uitoefenen van Zijn ambt noodzakelijk met beide delen in conflict moest komen. Deze gaven voor de sleutel van de kennis te hebben (Luk. 11: 52), maar hadden die, zoals het woordelijk in de grondtekst staat, slechts weggenomen, voor zich in beslag genomen en duldden nu geen andere leraar naast zich en dreven dus in het godsdienstig onderricht om zo te zeggen, alleen handel. De anderen, met deze in vereniging, voerden met onbeperkte macht over het Koninkrijk der hemelen in Israël gebied; zij genoegen zich als de absolute middelaars tussen de heilbehoeftige zielen en God, die de zegen gaf en lieten geen plaats meer over voor de Middelaar van een Nieuw Verbond. Deze maakten voor hun menselijke inzettingen aanspraak op onvoorwaardelijke autoriteit, deelden naar de maatstaf van deze in hoogste instantie het patent van rechtzinnigheid uit, of sloten uit de gemeenschap van Gods volk uit en wilden als meesters en vaders gegroet worden. De anderen maakten de stenen tempel, waarin zij dienden, voor altijd tot middelpunt van de kerk, veranderden de betekenis van het Mozaïsche offer, als zuiver voorafbeelding in een voldoende en volkomen verzoening; zij verbleven hun priesterschap tot een, die de gedachte aan het hogepriesterschap van de belofte (Ps. 110: 4) in de zielen volstrekt niet meer liet opkomen. Zoals Jezus' ouders, toen zij ter beschrijving naar Bethlehem kwamen, geen plaats in de herberg vonden, omdat zij, die voor hen waren gekomen, reeds alle plaatsen geheel in bezit hadden genomen en er zo voor de pasgeboren Christus tot Zijn opname niets bleef dan een kribbe in de stal, zo is het de Heere ook ten opzichte van het volbrengen van Zijn werk gegaan. Nog in de tijd van de Makkabeeën had men er een bewustzijn van, dat men in een tijd zonder openbaring leefde en

bewaarde men de eindbeslissing in moeilijke zaken en de laatste regeling van de aangelegenheden van Gods volk voor Hem, die komen zou (1 Makk. 4: 46; 9: 27; 14: 41); maar in de tijd van Christus zelf hadden de Farizeeën en Schriftgeleerden, de overpriesters en oudsten alle openbaring van God door hun instellingen geheel afgesloten, alle aangelegenheden in Israël reeds volkomen geregeld en de Messias zou nu niets anders te doen hebben dan deze heersers in Israël ook te helpen aan de heerschappij over de volken van de wereld en hen en het volk, in zoverre het zich door hen liet beheersen, alle denkbare aardse gelukzaligheid en tijdelijke heerlijkheid te verschaffen. Zelfs Mozes en de profeten hadden zij door de wijze, waarop zij de wet en de profetie uitlegden en in beoefening brachten, tot dieven en moordenaars gemaakt. Met de stelling: "U bent Zijn discipel, maar wij zijn Mozes' discipelen" hoorden wij in Hoofdstuk 9: 28 de Farizeeën over de blindgeborene de vloek uitspreken, wegens zijn getuigenis voor Jezus en als ijveraars voor de wet en de profeten hebben zij de Heere voor een sabbatschender verklaard, als een godslasteraar veroordeeld en Zijn apostelen in de ban gedaan en uit de ene stad tot de andere vervolgd. Als degenen, die voor Christus kwamen, hadden zij voor Christus de weg moeten banen; want de Christus, die komen zou, was het principe van de Oud-Testamentische theocratie, de hoofdgedachte, de hoofdzaak en het doel van de verkoren gemeente van God (Openbaring . 12: 2). Daarom behoorde tot het begrip van een herder in Israël, dat Hij degene, die kwam, tot hoofdpunt van Zijn werkzaamheid en hetgeen Hij eens doen zou, tot maatstaf van eigen denken en handelen maakte. Maar deze oversten gingen de deur voorbij, die reeds in het Oude Testament was aangelegd en stegen van andere kant in de schaapskooi. Door al hun doen en zoeken vormden zij het volk zo, dat het in geestelijk opzicht geen Messias meer nodig had en daarom ook niet naar dezen verlangde. Daarentegen vulden zij de hoofden meer met vleselijke gedachten en de harten meer met verkeerde wensen, waarvan dan het zeer natuurlijk gevolg was, dat, toen Hij, de beloofde, nu tot Zijn eigendom kwam, de Zijn Hem niet opnamen, ja Hem van zich stootten en voor de geestelijke zegen in hemelse goederen, die Hij aanbracht, zich de vloek in zijn gehele volle mate verwierven, zoals die sinds lang aan het volk gedreigd was (Lev. 26: 14 vv. Deut. 28: 15 vv.). Zo verdienden zij dan zeker in plaats van de eretitel van herders van Israël, die zij zich toeëigenden, de naam, die de Heere hun hier geeft: zij zijn dieven en moordenaars. Het is Zijn bepaald doel hen te brandmerken en af te zetten van het ambt, dat zij zich hadden aangematigd; Hij kon toch de slachtschapen niet hoeden zoals Hem was bevolen (Zach. 11: 4 vv.), wanneer Hij de valse herders niet verdelgde. En nu heeft Hij reeds gezorgd voor degenen, die door Hem de deur zijn ingegaan. Dat zijn de twaalf, wier getal naar de stammen van Israël zijn genomen. Als dan spoedig de tijd zal zijn gekomen, dat de God van de vrede, Hem de grote Herder van de schapen, door het bloed van het eeuwige testament uit de doden zou terugbrengen, van welken tijd Hij Zijn plaats als deur ook werkelijk inneemt, dan zal Hij tot Israël zenden profeten, wijzen en schriftgeleerden (MATTHEUS. 23: 34), opdat de schapen, die tot hiertoe reeds begonnen zijn aan de dieven en moordenaars niet te gehoorzamen, ten slotte leren om zich aan Hem te houden en daarbij opmerken, dat het het woord van de Heere was en het zo aan Hem gelukte drie herders in een maand te verdelgen, zoals Hij beloofd heeft.

b. Ik alleen en uitsluitend ben de deur, waardoor men als herder van de schapen voortaan moet ingaan, zoals vroeger in vs. 7 is gezegd: indien iemand door Mij ingaat volgens het voorbeeld van Mijn discipelen, die hier voor ons staan, die zal ten eerste wat zijn eigen

persoon aangaat behouden worden (1 Tim. 4: 16); en hij zal wat verder zijn werkzaamheid als herder aangaat, als een waar leidsman van de kudde ingaan en uitgaan (Num. 27: 16 v. 1 Sam. 18. 16. 2 Kron. 1: 10. 1 Thessalonicenzen. 1: 9; 2: 1) en weide vinden, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de schapen, die hij moet verzorgen.

Bij de woorden van het achtste vers had Jezus de stelling van vs. 7 : "Ik ben de deur van de schapen, " niet onmiddellijk vastgehouden, maar Hij was teruggegaan tot de uitspraak in vs. 1 , die meer duidelijk de Oud-Testamentische toestanden afbeeldde, de uitspraak: "Die niet ingaat tot de stal van de schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar. " Daarom herhaalt Hij in het vers, dat voor ons ligt, de eerst terzijde gelaten zin, die toch ten opzichte van de nieuwe tijd, die aanbreekt, van even groot gewicht is als de andere voor de oude tijd, die nu verdwijnt, waarom Hij ook vroeger eveneens een: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" liet voorafgaan. Men heeft, daarom, omdat van degene, die door Hem als deur ingaat, in de eerste plaats wordt gezegd, dat zo’n zalig zal worden gemeend, dat daar geen sprake was van een herder maar van een schaap. Dat is nu zeker Jezus, maar het is juist een karakteristiek teken bij een herder, die door Christus tot de schapen ingaat, dat Hij in alle dingen Zichzelf als een schaap van de kudde kent en zelf zaligheid bezit, voordat Hij anderen probeert zalig te maken. Hierarchen, zoals dat de Joden oversten waren, vragen evenmin naar hun eigen zaligheid als naar die van anderen. Ten koste van de laatsten zoeken zij eigen voordeel en eer, het eerste staat voor hen meteen zo vast, als kon dat niet twijfelachtig zijn, ook door niets in gevaar worden gebracht, als namen zij deel aan de goddelijke praerogatieven en hadden zij wel de sleutel van het hemelrijk om te openen en toe te sluiten, maar zichzelf aan geen gericht te onderwerpen. De uitdrukking, die nu volgt: "ingaan en uitgaan" wijst daarentegen en daardoor, dat het "ingaan" vooraan geplaatst is, zo bepaald mogelijk terug op het "ingaan" in vs. 1 en 2 en geeft te verstaan dat de Heere een herder van de schapen bedoelt; evenals deze in Hem en door Hem zijn ingang tot de kudde genomen heeft, zo verricht hij ook in Hem en met Hem zijn herderlijk werk. Hierop hebben beide woorden in verband met elkaar betrekking; maar terwijl anders bij deze spreekwijze 3: 7) het "uitgaan" vooraanstaat, volgt het hier en komt parallel met het "uitleiden" in vs. 3 en geheel gepast sluit zich nu het "terugvinden" aan. Dit laatste begrip heeft twee zijden: in zoverre de herder zelf mee tot de schapen van de kudde behoort en volgens het vroeger gezegde voor alles zelf de zaligheid moet bezitten, vindt hij voor zich de nodige weide, die hij tot voeding en versterking van Zijn geestelijk leven nodig heeft. In zoverre hij echter de schapen uitvoert op de weide, zijn het geen dorre steppen en woeste velden, waarop hij ze brengt en waarop zij geestelijk moeten omkomen, zoals dit het geval zou zijn als hij een kwekeling van de Farizeeën en Schriftgeleerden was (vgl. MATTHEUS. 9: 36), maar hij leidt ze tot groene bossen en frisse wateren, opdat zij groeien en nooit gebrek hebben (Ps. 23: 1 vv. Ezechiël. 34: 14. Luk. 22: 35).

Jezus, de grote "Ik ben", is de ingang tot de ware kerk en de weg van toenadering tot God zelf. Hij schenkt aan de mens, die door Hem tot God gaat, vier uitmuntende voorrechten: Hij zal behouden worden. De voortvluchtige moordenaar ging door de poort van de vrijstad en was behouden: Noach ging door de deur van de ark en was veilig. Niemand kan verloren gaan, die Jezus aanneemt als de deur van geloof voor zijn ziel; toegang door Jezus tot de vrede is de enige deur, een open deur tot de hemel. Jezus is de enige deur, een open deur, een

wijde deur, een veilige deur; gelukkig die al zijn hoop van toegang tot de heerlijkheid op de gekruisigde Heiland bouwt. Hij zal ingaan. Hij zal voorrecht hebben van in te gaan in het goddelijk huisgezin van de kinderen, brood ontvangend en delend in al hun heerlijkheid en genietingen. Hij zal ingaan tot de binnenkamers van de gemeenschap, tot de feesttafel van de liefde, tot de voorraadschuur van de beloften. Hij zal ingaan tot de koning der koningen in de kracht van de Heilige Geest en de verborgenheid van de Heere zal met hem zijn. 3) Hij zal uitgaan. Deze zegen wordt veel over het hoofd gezien, wij moeten uitgaan in de wereld om te werken en te lijden; maar wat een zegen om uit te gaan in de naam en de kracht van Jezus! Wij worden geroepen om getuigen te zijn voor de waarheid, om de misnoegden op te beuren, de zorgelozen te waarschuwen, zielen te winnen en God te verheerlijken; evenals de engel tot Gideon zei: "Ga in uw kracht", evenzo wil de Heere ons uitzenden als Zijn boden, in Zijn naam en kracht. 4) Hij zal weide vinden. Hij die Jezus kent zal nimmer gebrek leiden. Ingaan en uitgaan zullen hem beiden even nuttig wezen, in de gemeenschap met God zal hij opgroeien en waar hij anderen besproeit, zelf bevochtigd worden. Omdat hij Jezus tot Zijn alles heeft gekozen, zal bij ook zijn alles in Jezus vinden. Zijn ziel zal zijn als een gewaterde hof en als een springader van wateren, wiens wateren niet ophouden.

10. De dief komt niet met een ander doel uit zijn huis dan opdat hij steelt en dus ook bij degenen, die voor hem vluchten (vs. 5), maar zich aan hem overgeven en zijn verleiding volgen, met geen ander gevolgdan dat hij slacht en verderft. Ik daarentegen ben in onderscheiding van degenen, die ik als dieven en moordenaars moest voorstellen (vs. 8), gekomen, opdat zij, de verloren schapen van het huis Israël, waartoe Ik ben gezonden (MATTHEUS. 15: 24) het leven (in de grondtekst staat alleen leven, zonder artikel) hebben en overvloed hebben van alle goed (Hoofdstuk 1: 16. Efeze. 1: 3 vv. 1 Kor. 4 vv. 2 Kor. 8: 7, 9).

Lag in vs. 9 de gedachte hoe zegenrijk de beroepsbezigheden van de ware Herder zijn, zo geeft vs. 10 de tegenstelling, evenals vs. 8 de tegenstelling was op vs. 7 Maar de gedachte hoe verderfelijk het werk van de valse herder was, roept het tegenovergestelde in de gedachte, hoe zegenrijk daarentegen Christus' werk was en dit wat in vs. 11 is uitgesproken, leidt dus vanzelf tot de nieuwe wending van het beeld, dat met vs. 12 begint. De dief nu, zo wordt in vs. 10 en 11 gezegd, komt om te stelen, Christus om te geven, de eerste om zich te verzadigen aan anderen (Ps. 14: 4. Ezechiël. 34: 2 v.), Christus om het goed van het leven te schenken, de eerste om in verderf naar lichaam en ziel te voeren, Christus, om de volheid van goederen te schenken.

De menigte, die onder de leiding van de Farizeeën blijft, dient nu alleen tot bevrediging van hun trotsheid, eerzucht en hebzucht, maar eindelijk gaat zij onder hun leiding ten gronde. De drie werkwoorden, die de Heere tot uitdrukking van deze gedachte gebruikt, bevatten een opklimming. Het stelen doelt op het monopolie, dat zij over de zielen uitoefenen, het "slachten" op het zedelijk verderf, dat zij teweeg brengen, het "verderven" op het uitwendig verderf, dat zij eveneens bewerken; in tegenstelling van het "slachten en verderven" treedt het leven op, dat Jezus geroepen is te brengen. De schapen zullen niet geslacht worden noch verdorven, want de opdracht is om de slachtschapen te hoeden, die door hun meesters geslacht en verkocht worden en die door hun herders niet worden gespaard (Zach. 11: 4 v.).

Maar zij zullen leven hebben d. i. weer genezen van hun ziekte die reeds tot het uiterste doodsgevaar was voortgegaan. Nadat zij echter aan het leven zijn teruggegeven, moeten zij in het volle bezit komen van alle beloofde goederen van het Messiasrijk, welks volheid geen grenzen of perken kent. In de grondtekst zijn de beide stukken door herhaling van het "hebben" uit elkaar gehouden, opdat elk in zijn zelfstandige betekenis optreedt: "dat zij het leven hebben" en "dat zij overvloed hebben. " Men mag dus niet verklaren dat zij leven en wel in overvloed hebben, maar bij "leven" moet men, omdat het woord zonder artikel staat (vgl. Rom. 11: 15) aan "leven uit de dode" denken en zich de plaats Ezechiël. 16: 5 v. herinneren: "Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen; maar u bent geworpen geweest op het vlakke van het veld om de walgelijkheid van uw ziel ten dage toen u geboren was. Als Ik u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed en Ik zei tot u in uw bloed "Leef"; ja Ik zei tot u in uw bloed: "Leef!"

Het leven. Waar zondaars en ijdelheidherders zijn, daar worden de schapen, hetzij langs de kortste weg, hetzij langs liefelijke omwegen, een zeker verderf, een onvermijdbare dood tegemoet gevoerd; daar raken zij op doolwegen, waar de wolf hen verscheurt. Het leven van de mens, die niet weet wat het zegt voor zijn God te leven, is het ware leven niet. Het is een verbloemd sterven; het is een inwendig dood zijn; een wegkwijnen zonder ware levensvreugd; een zelfmoord door de werking van een bedwelmend gif van het treurigst zelfbedrog; een wandelen op de paden, die afhellen naar de eeuwige dood. En wie weet wat het zegt voor zijn God te leven; wie wil, wie kan, wie doet het, dan die door Jezus zijn God heeft leren kennen, die door Hem met zijn God verzoend, door Hem tot zijn God gebracht is, weer gebracht als een verloren schaap, als een verloren zoon. Dit is het leven, dat wij God kennen, die wij niet kennen dan door Jezus Christus, die Hij gezonden heeft, die gekomen is opdat Hij ons dit, opdat Hij ons het ware leven van de ziel, het zalige, het eeuwige mocht meedelen. Ja, het eeuwige leven is het ware. Ik geef, zegt de goede Herder uitdrukkelijk: Ik geef hen het eeuwige leven (vs. 28). Welgelukzalig dan die een schaap van Zijn kudde geworden is: Zonde en duivel mogen zijn dood reeds beraamd, ja hem reeds half gewurgd hebben, de goede Herder heeft hem om eeuwig te leven uit deze sterke, deze bloeddorstige klauwen verlost. Zijn goddelijke kracht geeft de Zijnen het leven en hetgeen de heilige apostel noemt alles wat tot het leven behoort en tot overvloed. Ach de verraders van onze ziel, aan wie ons vlees van nature geneigd is zich over te geven, brengen ons niet dan op dorre weiden, waar geen, of waar voor ons het juiste voedsel niet wast. Zij geven ons af te weiden, wat door onze voorgangers op deze doolpaden met voeten vertreden is en te drinken wat door onze medegenoten met voeten vermodderd is. Maar zo ras wij de goede Herder volgen, die de Heere God over de Zijnen verwekt heeft en Hij ons weidt en tot een herder is, ofschoon wij altijd tevoren Hem verdacht hadden, dat Hij slechts een schrale weide had aan te bieden, wij zien ons dadelijk omringd van een schone uitlokkende en nooit verminderende overvloed. Uit Zijn volheid, zegt zijn apostel, hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade. En zo is het: de ene weldaad van Jezus Christus voert tot de andere op. Van Hem komt vrede, rust, vertroosting blijdschap, kennis, gewisse zekerheid, van Hem komt moed, kracht geduld, overwinning van de wereld, voorsmaak van gelukzaligheid, uitzicht op heerlijkheid, genot van de gemeenschap van God. De bekommering en verontrusting over vele dingen neemt onder Zijn herdersstaf een einde, de ijdele vermoeiing van de geest houdt op; geen wezenlijke

teleurstellingen meer. Voor ijdelheden heeft Christus schatten in plaats gesteld. O ja, Hij heeft verloochening geëist maar van niets anders dan van hetgeen geen waarde had, geen duurzaamheid hebben kon, wat schadelijk was voor de zielen. Wat is een hand vol vermoeiende wereldvreugd bij de vrede van God, die alle verstand te boven gaat? Wat zijn alle goederen van de aarde bij de ontroofde schat van het hart. Wat is de liefde, die de dwaze wereld geeft en neemt, bij de liefde van God, waarvan niets ons scheiden zal. Verschoon, verschoon hen, uw medelijden, arme wereldling, die de Christen beklaagt! Hij is gelukkig, maar u bent arm; hij leeft, maar u bent dood. Uw ziel verhongert en verkent te midden van voedsel, dat die voor haar geen voedsel zijn. . . Maar hij heeft leven en overvloed. Geve God het u nog eenmaal te gevoelen op uw hogen berg, als uit het diepe dal het loflied oprijst: De Heere is mijn Herder: mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden. Hij voert mij zachtkens aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijn ziel, Hij leidt mij in het spoor van de gerechtigheid om zijns naams wil.

EVANGELIE OP DE 2de ZONDAG NA PASEN

Misericordias- Domini.

Waarom juist in de tegenwoordige Paastijd het evangelie van de goede Herder? Vroeger werd omtrent dezen tijd in Italië het grote herdersfeest van het jaar, Palilia genaamd, gevierd, onmiddellijk na de 20ste April, waarop de zon in het teken van de stier treedt - een oud lentefeest, waarop de lammeren gewassen, de stallen gereinigd, met lauriertakken versierd en van hopen stro lentevuren werden aangestoken, waarover de herders met de herderstaven sprongen ter ere van de heidense godin Pales. Omdat nu de godsdienst begon met de woorden van Ps. 33: 5 v. : "De aarde is vol van de goedertierenheid van de Heere" (misericordias domini en in deze woorden ook op de natuur en de lente wees, zo stemden de Psalm, het evangelie en de tijd van de natuur juist overeen.

Dit evangelie, zo dunkt mij, wordt daarom op deze Zondag gelezen, omdat Christus daarin meldt hoe Hij zal lijden om te sterven en toch ook weder opstaan (vgl. vs. 18); want zou Hij een Herder van Zijn schapen zijn en blijven (vs. 16 dan moest Hij niet in de dood blijven.

In dit evangelie stelt Zich de Heere duidelijk aan het begin van een nieuwe tijd, openbaart Zich als de Heere, de Herder en Stichter van de nieuwe gemeente, die aan alle plaatsen op aarde zal worden vergaderd en opent aan deze gemeente een Elim in de kracht van Zijn liefde, want Hij wijst op de vrijwillige overgave van Zijn levens in de bloedige offerdood aan het kruis. Daarop geeft Hij een blik in het innige van de gemeenschap van Zijn liefde tot de Zijnen, want Hij stelt die voor als het afbeeldsel van die gemeenschap, waarin Hij met Zijn hemelse Vader staat. Eindelijk schenkt Hij een blik in de toekomst van het werk van Zijn liefde, want Hij spreekt van die vergadering van Zijn gemeente uit alle volken en geslachten, die tot aan het einde van de dagen voortgaat, terwijl de gemeente ten slotte zich zal vertonen als een kudde onder een Herder.

De liefde van de Herder Jezus is 1) een reine, heilige, onbaatzuchtige liefde, het tegendeel van de gezindheid van een huurling; 2) een standvastige, dappere, alles opofferende liefde; 3) een

verstandige, wijze liefde, die steunt op de volkomen kennis van elk in het bijzonder; 4) een algemene, eeuwige liefde.

Hoe ook wij ons goede herders moeten betonen? Door 1) de onzen innig en hartelijk lief te hebben, 2) in de kracht van deze liefde met vreugde ieder offer te brengen, om hun heil te bevorderen, 3) door haar bezield het rijk van God verbreiden, waar ons slechts de gelegenheid daartoe wordt aangeboden.

De goede Herder volgens hetgeen Hij 1) gedaan heeft, 2) bestendig doet, 3) eenmaal nog doen zal.

Christus de goede Herder: 1) Zijn herderstrouw, 2) Zijn herderswijsheid, 3) Zijn herderswerk,
4. Zijn herdersloon. - Hoe goed het de schapen van de goede Herder hebben: 1) niemand kan ze uit Zijn hand rukken: 2) niets kan ze van Zijn liefde scheiden; 3) Zijn woord leidt nieuwe deelgenoten tot Hem; 4) altijd worden zij onder elkaar meer”n in Hem.

11. a) Ik ben de goede Herder; onder allen, die zichzelf als goede herders hebben voorgesteld, zoals Mozes en David, ben Ik de goede Herder in de volle zin van het woord, de Herder, die met de idee van een ware Herder volkomen overeenkomt, in wie de Heere zelf Zich over Zijn kudde ontfermt en de belofte van Zijn knecht David, die Hij hen tot herder zou verwekken, vervult (Ezechiël. 34: 11 vv. 23; vv. 37: 24. Jes. 40: 11. Micha 5: 3). De goede herder stelt Zijn leven voor de schapen. Hij geeft Zijn eigen leven voor hen, om ze van het dreigend verderf te redden, zoals dat in Mozes en David reeds in voorbeeld bewezen is, maar dat zij zichzelf aanboden (Ex. 32: 31 vv. 2 Sam. 24: 17)kon de schapen nog niets baten en kon daarom ook niet worden aangenomen, maar heeft slechts betekenis als profetie van Mijn ambt en van Mijn werk.

a)Hebr. 13: 20. 1 Petr. 5: 4.

Reeds leidden de woorden van vs. 10, ziende op Ps. 23 van het beeld van de deur weer terug tot het vroegere (vs. 2 v.) en in het Oude Testament naar het bekende beeld van de Herder. De Heere zegt nu eerst: Ik ben de goede Herder; vervolgens verklaart Hij tot vs. 18 dat woord, door aan te tonen, waardoor Hij Zich de goede Herder zal betonen.

Onder het beeld van de Herder, zoals wij dat in Ps. 23 vinden, wordt aan de ene kant de liefdevolle, teder verschonende, voor al wat schadelijk is bewarende, op alle behoeften achtgevende leiding en zorg van God voor Zijn schepsel en aan de andere kant ook de gezindheid van de mens, die de herderstrouw van God beantwoordt, voorgesteld, die gezindheid, waar hij zich als een schaap in het gevoel van zijn zwakheid en hulpbehoevendheid aan Zijn Herder vasthoudt, Hem overal volgt, waarheen Hij leidt en niet zijn eigen weg wil gaan, aan Hem de leiding overlaat en zo gerust, vrolijk en getroost is.

De voorstelling, waarvan de Heere op onze plaats uitgaat, is deze: De goede Herder weidt Zijn kudde, daar komt de wolf, maar Hij vlucht niet: Hij gaat de verscheurende wolf moedig tegen, verzet Zich tegen hem, plaatst Zich voor Zijn kudde als een voorvechter en werpt Zich

tegenover de vijand, zodat intussen Zijn kudde kan ontvluchten (Zach. 11: 7; 13: 7). De goede Herder heeft zo’n liefde voor Zijn kudde, dat Hij het hoogste goed, dat Hij hier op aarde heeft, Zijn leven, voor hen in de plaats geeft. De waarde van dit goed wordt in de grondtekst daardoor nog scherper voorgesteld, dat daar eigenlijk niet staat "leven", maar "ziel". Hij offert niet alleen het uitwendige leven, maar gaat met volle gevoel van smart in de dood voor de Zijnen en wel ongedwongen, geheel vrijwillig, hetgeen wordt aangeduid door het woord "stelt".

De spreekwijze "Zijn leven stellen" is aan Johannes eigen (Hoofdst. 13: 37 v. ; 15: 13. 1 Joh. 3. 16). Hij gebruikt die geregeld van de vrijwillige opoffering van het leven en heeft die misschien gevormd naar de Oud-Testamentische uitdrukking; zoals die in Richt. 12: 3. 1 Sam. 19. 5; 28: 21 voorkomt.

Hij heeft Zijn leven voor de schapen gesteld, in een heel bijzondere, in de nadrukkelijke zin: Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een ieder naar zijn weg, maar de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen. Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt, maar Hij deed Zijn mond niet open, als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap dat stom is voor het aangezicht van zijn scheerders, zo deed Hij Zijn mond niet open (Jes. 53

). Hij gaat nog voort Zijn leven voor de schapen te stellen. De barmhartige Hogepriester, die na de volbrenging van de offerande Zijns zelfs met het bloed van het eeuwige Testament tot het binnenste heiligdom is doorgegaan. Ziedaar de goede Herder, de goede Herder stelt Zijn leven voor de schapen. Ja, nog leeft Hij voor hen; nog staat Hij hen voor tot elke prijs, nog stelt Hij Zijn leven te pande voor het hen. De Christen die door een oprecht geloven gewis en zeker is dat zijn Heiland voor hem, verwerpelijk zondaar, toen hij nog een vijand was, aan het kruis van de verzoening is gestorven, kan even gewis en zeker zijn dat die Heiland, nu omdat Hij hem een vriend geworden is, Zich met onverkoelde liefde geheel aan hem blijft toewijden en in al zijn noden voor hem tussen treedt. Als wij vijanden van Christus zijnde, met God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, veelmeer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven (Rom. 5). Die Christus, die voor ons gestorven is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die is het ook die voor ons bidt (Rom. 8), die ook volkomen kan zalig maken allen, die door Hem tot God gaan, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Al is het ook, zoals geschreven is: om uwentwil worden wij de hele dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting. In deze allen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad (Rom. 8).

12. a)Maar de huurling, een voor loon in dienst getreden knecht, een die geen herder is, naar inwendige roeping en naar de daarmee overeenstemmende gezindheid, zodat het hem niet alles is, dat de kudde alles goeds geniet, maar alleen dat hij zelf zoveel mogelijk van de kudde en zijn werk aan haar geniete, de huurling, aan wie de schapen niet eigen zijn, die niet tot de Heer van de kudde in een betrekking staat, dat deze bij het opdragen ven zijn ambt tot hem zou hebben gezegd: Al het Mijne is het uwe en al het uwe is het Mijne, handelt geheel anders. Hij ziet de wolf, die gevaarlijke vijand van de schapen, tegen wie zij zich niet zelf kunnen

verdedigen komen en verlaat, zich er niet over bekommerende hoe het hen zal gaan, de schapen en vlucht, alleen eraan denkend om zelf in veiligheid te komen. En de wolf grijpt het een en ander stuk van het vee, als er geen goede Herder was, die de strijd met hem opnam en hem teniet deed, en verslindt ze en verstrooit door de vrees, die allen aangrijpt, de schapen, die nu toch in hun verstrooiing nog zouden omkomen, omdat een kudde zonder herder verloren gaat.

a. Zach. 11: 16.

Jezus is de goede Herder, omdat deze Herder op Zijn schapen de innigste betrekking gevoelt. De schapen, die Hij weidt, zijn Hem eigen. Van een huurling, een bezoldigd schapenherder, aan wie de schapen niet eigen zijn, is te verwachten dat hij de wolf ziet komen, de schapen verlaat, op de vlucht slaat en de vijand zijn bloeddorstige rol laat uitspelen. De huurling vlucht, omdat hij een huurling is en heeft geen zorg voor de schapen (vs. 13). Maar de Herder, voor wie Zijn kudde dierbaar is als Zijn kostbaar eigen, hoe zou Hij niet voor haar zorgen en waken. Hoort herder David: Ik weidt de kudde van mijn vaders en daar kwam een leeuw en een beer en nam een schaap van de kudde weg en ik ging uit hem na en ik sloeg hem en redde het uit zijn mond; toen hij tegen mij opstond, vatte ik hem bij zijn baard en sloeg en doodde hem. Ik heb zowel de leeuw als de beer geslagen (1 Sam. 17). Indien de herder David zo waakte voor de kudde van zijn vaders, wat moet de Herder Christus, Davids Zoon en Heer niet doen om Zijn eigen kudde, die ook de kudde van diens Vader is, met wie Hij”n is? Met wat een oog, met wat een hart moet Hij niet wacht houden over schaap voor schaap, lam voor lam, tot zo dure prijs gekocht. Hoe kostelijk moet in Zijn ogen hun bloed niet wezen. O zeker, Hij zal ze verdedigen tegen de wolf, die komt om ze te grijpen en te verstrooien, tegen de leeuw, die brullende omgaat, zoekende wie te verslinden; niet, o neen! omdat deze schapen en deze lammeren in zichzelf zo grote waarde hebben, maar omdat zij Zijn schapen en Zijn lammeren zijn. Hoort Zijn woorden: Mijn schapen horen Mijn stem en zij volgen Mij en Ik geef hen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in de eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken (vs. 27, 28). O grote troost, die al de rust, al de kracht, al de moed, al de onwankelbare verzekerdheid van de gelovigen Christens uitmaakt! Hij is de Heere eigen. Hij is Zijn duur gekocht eigendom. Wat is uw enige troost, beiden in het leven en in het sterven? Dat ik niet mij, maar mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor alle mijn zonden volkomen betaald heeft en mij uit alle geweld van de duivel verlost heeft en zo bewaart, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet. Gelovige Christenen wapenen zich met deze overtuiging tegen de aanvallen van de boze, die uit hun gedurige struikelingen aanleiding neemt om hen tot moedeloosheid te doen vervallen en hen met vrees en verschrikking te vervullen. Zij weten dat zij schapen zijn, nog altijd dwaalzieke schapen, die nog elke dag evenzeer nodig hebben de stem van de Heere te vernemen en die Hem nog altijd niet volgen met dat volmaakt vertrouwen, die volmaakte liefde, die volkomen gehoorzaamheid, die zij Hem schuldig zijn. Maar ook dit weten zij, dat hun veiligheid en hun behoud niet daarin gelegen is, dat zij de beste schapen zijn, maar daarin dat Hij, aan wie zij toebehoren, de goede Herder is, die bij hen blijft, die hen omringt, die hen nimmer verlaten zal, wiens stem zij altijd opnieuw zullen horen, wiens staf zij telkens opnieuw zullen zien. Daarom vrezen zij niet, al hebben zij gedurig afdolingen en blijvende zwakheid te betreuren;

daarom sidderen zij niet, al kennen zij de kracht van de verzoekingen, waarmee de wereld hen omringt; zij zijn de Herder eigen en die Hem eigen is heeft de belofte van door Hem bewaard en beschermd te worden; niets kan hem deren. Al ging ik ook door een dal van de schaduw van de dood, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; uw stok en uw staf die vertroosten mij (Ps. 23).

13. En de huurling, zoals die zo-even is voorgesteld, vliedt; hij verlaat de schapen en geeft ze aan het verderf over, omdat hij een huurling is. Van zo een kan men ook niets beters verwachten, dan dat hij alleen zijn eigen veiligheid in het oog houdt en waar dit gevaar dreigt, zich zo snel mogelijk verwijdert en heeft geen zorg voor de schapen, zodat deze in zeer beklagenswaardige toestand verkeren.

Bij de schapen, waarvan hier sprake is, moeten wij in het bijzonder denken aan de kleine kudde, die de Heere toen nog pas had verzameld (Luk. 12: 32), aan het kleine hoopje van ellendige schapen, die zich aan Hem vast hielden (Zach. 11: 11) en waarin Zijn toekomstige grotere kudde als in kiem reeds lag besloten (Hoofdst. 17: 9, 19 v. ; Matth. 16: 18); maar aan wie moeten wij bij de wolf denken? Dat zijn, als wij op menselijke persoonlijkheden zien, waarin de helse wolf, de satan, zijn werk doet (Openb. 12: 3 v.) deelfde, die vroeger als dieven en moordenaars zijn voorgesteld, de overpriesters en oudsten, de Farizeeën en Schriftgeleerden. Deze hadden reeds, toen de Heiland zo sprak, als Hij in de gelijkenis doet, het plan opgevat om Hem te doden (Hoofdstuk 7: 19; 8: 37, 44) en door het uit de weg ruimen van Zijn persoon ook Zijn gemeente, die zich eerst vormde, voor altijd te vernietigen (Hoofdstuk 11: 47 vv.). Zoals zij dus de schapen van de Oud-Testamentische theocratie stalen, slachtten en ombrachten, zo wilden zij die van het Godsrijk van het Nieuwe Testament, dat nu ontstond, grijpen en verstrooien. Nu waren er wel enkelen onder hen, die zich enigszins tegen de bedoelingen en plannen van de meerderheid verzetten. In Hoofdst. 7: 50 vv. hoorden wij hoe Nikodemus zijn stem ten gunste van Jezus verhief en ook in vs. 19 vv. van ons hoofdstuk al van een tweedracht onder de Joden werd gesproken, omdat een gedeelte zich de Heer probeerde aan te trekken. Maar juist deze, die zich van de dieven en moordenaars afzonderen, omdat zij ook tot wolven zullen worden en zij enigermate het karakter van herder schijnen te behouden, betonen zich in de grond slechts als huurlingen, aan wie de schapen niet eigen zijn en die ze op het ogenblik van gevaar verlaten en vluchten. Na de dood van Jezus belijden wel Nikodemus en Jozef van Arimathea de Heere in het openbaar en begraven zij het heilig lijk op eervolle manier; zij treden daar in de kring van de schapen van Zijn kudde en zijn een levend bewijs, dat het de wolf toch niet geheel gelukt is om de schapen te verstrooien; deze beginnen integendeel juist in hen met de offerdood van de goede Herder zich weer te verzamelen. Maar toch is het huurlings-gezindheid geweest, toen Nikodemus uit vrees voor de Joden alleen bij nacht tot Jezus kwam en huurlings-gezindheid was het eveneens, toen Jozef van Arimathea om dezelfde reden slechts in het geheim een discipel van Jezus wil zijn. En als beiden niet meteen in de raad en de handelwijze van de overigen hebben bewilligd toen Jezus' dood werd besloten, de verrader werd aangenomen en de verraadde veroordeeld (Hoofdstuk 11: 47 vv. MATTHEUS. 26: 3 vv. ; 14 vv, 27 v.), dan hebben zij toch ook niets bepaalds gedaan om deze raad te verhinderen. Terwijl toch onder het volk nog niemand van de eigenlijke staat van zaken het juiste wist, hoorden en zagen zij reeds aan wat in de Hoge raad plaats had. En toen in die beslissende zitting (MATTHEUS.

27. 1 v. Luk. 22: 66 vv.) het doodvonnis over Jezus gestempeld werd tot een, dat formeel kracht van recht had, moeten zij zich toch op een manier hebben gedragen, dat het kon voorkomen als zo eenstemmig geveld. Zo hebben zij de schapen verlaten en zijn gevlucht; zij hebben hun volk, tot welks herders zij mee wilden behoren, niet geprobeerd te bewaren voor de ontzettende bloedschuld, die dit op zich had geladen. Zij zijn dus degenen, om wie wil de apostel Paulus zich zo kon uitdrukken, als hij in Hand. 13: 27-29 doet, omdat hij degenen, die het doodvonnis over Jezus bij Pilatus doorzetten en hen, die Hem van het hout namen en in een graf legden, als dezelfde vereniging voorstelt. Met die voorstelling van Paulus stemt die van Johannes in Hoofdst. 19: 37 vv. overeen, voor wie Jozef en Nikodemus als zij Jezus van het kruis nemen en begraven, de eerstelingen zijn, aan wie het woord van de profetie wordt vervuld (Zach. 12: 10): zij zullen zien in wie zij gestoken hebben (vgl. bij MATTHEUS. 27: 61). Pas van dit gezichtspunt begrijpen wij nu ook volkomen, met welk recht de Heere in vs.
8 onder de oversten van het volk geen onderscheid maakte, maar zonder uitzondering zei: allen, die vóór Mij gekomen zijn, zijn dieven en moordenaars. Maar wij begrijpen ook met welk recht Hij Zich volstrekt tegenover die vermeende herders van het volks kan stellen en van Zich betuigen: "Ik ben de Herder, de goede", want zo luiden de woorden volgens de nauwkeurige vertaling uit de grondtekst. Ja, was het op de oversten van Israël aangekomen, dan zou een Heiland en Zaligmaker in die zin en van zodanige aard als de Schrift Hem heeft beloofd, dadelijk volstrekt onmogelijk zijn geweest. Alle ruimte was voor Hem weggenomen, alle levenslucht Hem onttrokken, Zijn voet vond geen plaats, waarop zij zich zetten, Zijn hand geen draad, waaraan Hij Zijn werk vastknopen kon. Hij had dan moeten doen zoals de verleider in MATTHEUS. 4: 5 v. Hem voorsloeg; Hij had onder de bijval en de bijstand van de oversten tot Messias moeten worden. En was het op hen, de oversten van Israël aangekomen, dan was vervolgens, als het de Heiland van God (Luk. 3: 6) toch gelukt was enige zielen voor Zijn hemelrijk te winnen en de grond tot een Nieuw Testamentische gemeente te leggen, voor deze een voortbestaan en een verdere ontwikkeling weer niet mogelijk geweest. Zelfs de besten onder hen hadden niet dan een bevreesd tegenspreken en een passieve tegenstand, als de Joden zich verenigden, om, als iemand Hem beleed de Christus te zijn, die in de ban te doen (Hoofdstuk 9: 22). Zij waren waarschijnlijk nu mee onder de afgezondenen van de Hoge raad op de plaats aanwezig, toen de genezen blindgeborene het decreet van uitsluiting werd overgebracht (Hoofdstuk 9: 35), omdat de toongevende en heersende partij hen opzettelijk mee onder het getal van de afgevaardigden had opgenomen. Het was duidelijk dat de wolf nu reeds op de kudde was gevallen; hij had in de genezene een schaap gegrepen. De Heiland zoekt echter in dat veel betekenend ogenblik de uitgestotene op, openbaart Zich aan hem als Degene, die Hij is en lijft hem door de getuigenis, die Hij in geloof aanneemt, in Zijn gemeente als een waardig lid in (MATTHEUS.
16. 16-18) en geeft daardoor Zichzelf aan de wolf prijs. Zonder twijfel toch knopen zich later de gedachten van Kajafas aan het toneel in Hoofdstuk 9: 35-38 vast, als het hem in het beslissend uur invalt, op welke aanklacht Jezus een doodschuldig misdadiger kon worden voorgesteld, toen anders niets tegen Hem te vinden was (MATTHEUS. 26: 63 vv.). Hier belijdt de Heere openlijk dat Hij de Zoon Van God is en omdat Hij de aanbidding van de man aanneemt, verklaart Hij ook ondubbelzinnig, in welke Zin Hij wilde, dat Zijn woord werd opgevat, terwijl Zijn overige getuigenissen over Zichzelf, die deze inhoud hebben, toch altijd slechts van aanwijzende aard zijn en nog iets raadselachtigs hebben. Volgens de aldus ontwikkelde opvatting van onze plaats komt het nu ook niet onverwacht, dat de evangelist bij

de woorden: "Stelt Zijn leven voor de schapen" om dat "voor" uit te drukken, zich niet bedient van het voorzetsel unti dat het begrip van plaatsbekleder in zich sluit en Christus' dood onder het gezichtspunt van een losgeld een betaling voor velen (MATTHEUS. 20: 28. Mark. 10: 45. Jes. 53: 4 v.) stelt, maar van uper dat zoveel betekent als "ten behoeve aan", "ten nutte van" (vgl. Hoofdstuk 11: 51). Hier wordt toch niet gehandeld over de vergeving van de zonden en de verzoening met God, maar over de redding van het verderf, dat de wereld bedreigt en de Nieuw Testamentische gemeente is ook werkelijk door de dood van de goede herder van dit verderf gered. De wolf schijnt een schaap van de kudde te hebben verslonden in Judas de verrader; maar in werkelijkheid is dat toch niet zo: deze discipel was vrijwillig aan de kant van de wolf overgegaan en gaf zich aan hem als een werktuig over. Eerder zou men aan Simon Petrus kunnen denken, die op het ogenblik van zijn verloochening zich reeds in de muil van de wolf bevond, maar juist in hem blijkt het, die macht de Herder, die Zijn leven liet, over de harten uitoefende, om voor de vreemde te vluchten (vs. 5) en in Jozef en Nikodemus bleek Zijn macht, om de harten tot Zich te trekken en alle mensenvrees te overwinnen en de verstrooide kudde weer te vergaderen. Na Zijn opstanding is het Zijn hoofdwerk vóór de schapen naar Galilea te gaan, ze uit te leiden uit de stal, waarin zij tot heden waren en op de berg, omdat Hij aan meer dan vijfhonderd verscheen (1 Kor. 15: 6) door het instellen van de doop plechtig een Nieuw Testamentisch volk Van God te constitueren (MATTHEUS. 26: 31 v. 28: 7, 10, 16). De uitleggers weten meestal niets te beginnen met de huurling, die de wolf ziet komen en de schapen verlaat en vlucht, zij beschouwen hem als een zuivere figuur, die er alleen toe dient om door het contrast het begrip van de ware Herder te doen uitkomen, dus als een tegenstelling tegen Christus, die alleen in gedachte bestaat, maar niet in werkelijkheid. Of als zij het beeld proberen te verklaren van de Farizeeën en Oversten, weten zij toch de wolf niet juiste te plaatsen en wil men ook deze doen zien op het verderf, dat het Joodse volk dreigt, zoals dat later gekomen is in de verwoesting van stad en tempel en in de verstrooiing in alle landen, zo is toch wel te begrijpen hoe de Oversten door een opoffering van hun eigen leven het verderf zouden hebben kunnen afwenden. Nader komt reeds de juiste opvatting van Godet, als hij op de plaats Hoofdstuk 12: 42 wijst: "Velen van de Oversten geloofden in Hem, maar omwille van de Farizeeën beleden zij het niet, opdat zij niet uit de synagoge zouden worden geworpen" en aan zulke toestanden in de Katholieke kerk herinnert, als bisschoppen en priesters zich bogen voor de onweerstaanbare macht van het Jezuïtisme. Desgelijks had zich toen de Farizese partij van de openbare mening met zo'n mate meester gemaakt, dat ieder, die zich niet voor haar boog, zelfs onder de voornamen in kwade naam kwam. De door God ingestelde wettige macht in Israël, het priesterschap, dat toch de roeping had om tegen het indringen van deze bozen geest te waken, liet die evenwel voortgaan en boog zich onder zijn despotisme. Waardoor openbaart zich duidelijk een huurlingsgezindheid, zij probeert zich conflicten en onaangenaamheden, strijd en gevaar te besparen, liet steeds meer en meer het volk een buit van het Farizeïsme worden en daardoor te gronde richten. Bij deze meer algemene opvatting van de gedachte, waarvoor veel kan worden gezegd, zijn de schapen, waarvoor de goede Herder Zijn leven laat, de verloren schapen van het huis van Israël in het algemeen en niet in het bijzonder de aan Christus gelovig geworden zielen onder het volk. Maar toch is het de goede Herder met Zijn zelfopoffering niet gelukt het verderf, dat van de wolf uitging, van het geheel van het huis Israël af te voeren en zo beperken wij het met het oog op de woorden van de Heere in MATTHEUS. 26: 31 v. tot de ellendige schapen, die zich aan de goede Herder aansloten, of

tot de Nieuw-Testamentische gemeente, die reeds in kiem aanwezig was; wij doen dit temeer, omdat de woorden van de Heere bij Zijn gevangenneming in Hoofdst. 18: 8 v. als een commentaar op onze plaats zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 6). Nog blijft een moeilijkheid, dat de verdere mededeling over de "huurling", namelijk dat hij geen herder is, dat de schapen hem niet eigen zijn, de naam van herder alleen aan de eigenaar wordt toegekend en zo ieder menselijk herder als huurling schijnt te worden voorgesteld. Wij merken aan dat zeker onder mensen er niet een is, die van zichzelf op de naam van een herder aanspraak mag maken (Hoofdstuk 21: 16) en die het toch doet komt nooit boven het karakter en de positie van een huurling; het is de zwaarste veroordeling van de gehele hierarchischen geest (1 Petrus . 5: 2 v.). Daarentegen is er ook een toestand, waarin de mens niets is dan een werktuig van de eigenaar van de schapen, zijn plaatsbekleder bij de kudde; en als hij nu met Zijn hart die plaats inneemt, wordt hij tot een plaatsvervanger van de eigenlijke Herder (2 Kor. 5: 20) en in zoverre zijn de schapen hem werkelijk eigen.

14. Ik ben de goede Herder (vs. 12); en Ik ken de Mijnen, de schapen, die tot Mijn stal behoren (vs. 3. 2 Tim. 2: 19. Amos 3: 2) en wordt door de Mijnen, van degenen, die Mij toebehoren, gekend (vs. 27).

Jezus is de Goede Herder, want Zijn alwetendheid kent de bijzondere behoefte van elk van zijn schapen. O, hoe veel heeft het in, als Hij zegt: "Ik ken de Mijnen (vs. 14)!" Bij name heeft Hij de geroepenen uitgeleid. Eén voor één heeft Hij ze lief. Zoals zij Hem als Zijn eigen schapen allen even dierbaar zijn, zoals Hij ze allen met een zelfde getrouwheid bewaakt en beschermt, zo onderscheidt Hij weer elk bijzonder gestel en krachten en richt de gang van zijn werk daarnaar in. Hij zal het zogende ooi niet één dag afdrijven; het pas geworpen lam niet nopen, het geschorene niet aan de scherpe wind blootstellen. Zoals de profeet zegt: Hij zal de lammekens in Zijn armen vergaderen, de zogenden zal Hij zachtkens leiden (Jes. 40: 11). Troostrijke gedachte voor elk en een ieder gelovige: "Mijn Heiland kent mij; Hij onderscheidt mij niet alleen van die wereld, waarvan Hij mij heeft afgezonderd, maar ook onderkent Hij mij nog in het midden van Zijn gemeente. Al mijn zwakheden kent Hij, al mijn omstandigheden, al mijn behoeften, geheel mijn hart. Wat mij nodig, wat mij nuttig is, weet Hij; welke sterkingen, welke verkwikkingen, welke beproevingen ik, juist ik behoef en wat ik dragen kan. Boven hetgeen ik vermag, zal Hij mij zeker niet verzoeken. Zo is het. Al de schapen hebben maar één zelfde Herder, maar die Herder vermenigvuldigt zich voor de schapen. Zo vele schapen als er zijn, zoveel maal is Hij de Goede Herder. Met een zelfde liefde omvat Hij de gehele kudde, maar de leidingen van deze liefde wijzigt Hij en de gaven van deze liefde deelt Hij uit, "Naardat Hij nodig heeft. " Dezen schenkt Hij kracht tegen de verleidingen van de jonkheid en van de weelde; geen moed onder de beproevingen van de ouderdom en van een moeilijk lot; dezen troost Hij bij de doorn, die hij omdraagt in zijn vlees; anderen bemoedigt Hij bij de zware strijd, die hij te strijden heeft inwendig. Heeft niet een ieder volgeling van de Heer zijn eigen strijd, zijn eigen leed, zijn eigen zwakheid, Zijn eigen doorn? Mijn weg is niet als die van mijn broeder, zijn kruis is niet als het mijne. Maar ook mijn weg moet de zijn niet zijn; Zijn kruis het mijne niet wezen. Die elk van ons kent, heeft elk van ons zijn weg bereid, zijn kruis afgewogen en Hij geeft kracht naar kruis. Er is geen twijfel aan, of het is goed, zoals Hij het maakt. In de hemel zullen wij het inzien. Daar zal aan het Lam, dat geslacht is, een gemeenschappelijke lofzang worden toegezonden, die als

een eenparige, stem veler wateren ruisen zal; maar de Goede Herder zal elk zijn bijzonder loflied hebben toe te zingen, vermeldende de weg, waarop hij door Hem is geleid, het kruis, dat hem door Hem is opgelegd, de tranen, die Hij hem heeft doen wenen en de verkwikkingen, die Hij hem niet onthouden heeft. En wij weten, wij weten elk op onze weg, dat wij niet anders doen dan voor dat lied de stof verzamelen, zowel in valleien van de doodschaduw als aan stille wateren van de rust. Dit sterke ons hart, ook op de moeilijkste wegen, ook bij vooruitzichten, die donker zijn! Dit bewaart ons voor mopperen en tegenspreken! Dit dringt ons om met elke beschikking van Zijn hand winst te doen voor onze zielen! Zolang wij ons zelf niet geheel kennen, niet kennen, zoals wij gekend zijn, weten wij niet wat ons heilzaamst is, maar hoe meer wij onszelf leren kennen op de wegen, waarin Hij ons leidt, hoe meer wij ook de goede Herder zullen leren kennen; hoe meer wij met aanbidding van de harten zullen uitroepen: Gij slechts kunt de goede Herder zijn, want Gij bent de Alwetende, de Wijze!

Jezus zegt: "Ik ben de goede Herder en Ik ken de Mijnen. " Een Oosters herder leert, door bestendig samenzijn met zijn kudde, zijn schapen even nauwkeurig kennen als hij zijn eigen familie, zijn beste vrienden kent. Dit schone beeld, of liever dit belangwekkende feit grijpt Jezus aan en zegt: "Evenals een herder zijn schapen van elkaar weet te onderscheiden en zelfs de verschillende klanken en toonbuigingen van hun blaten kent, zo ken Ik Mijn volk, zo verstrooid als het is door de gehele wereld; ieder van de Mijnen zie Ik en ken Ik zo duidelijk en zo door en door, als waren er geen andere schapen in de wereld, dan die alleen. Van het hoogste gewicht is het, dat woord van de Heer ook op ons toepasselijk te doen worden. Laat ons beproeven, het in onze harten op te nemen en de onvergetelijk rijke betekenis ervan te bevatten en wij zullen er troost, besturing, bemoediging en kracht uit putten. Ook ons door de goede Herder Zijn schapen te horen noemen, is een tocht van duizenden mijlen waard; het bewustzijn van Zijn hoede en zorg deelachtig te wezen, is als een goudmijn in onze harten, waaruit men dagelijks putten kan en die toch niet armer wordt; het is als een zaad, dat, in onze harten neergelegd, daar ontkiemt en vele heerlijke, liefelijke, heilige vruchten draagt voor ons gehele volgende leven, ja, voor de eeuwigheid. En Jezus kent ons allen; niet alleen als God, maar ook als mens, niet alleen, omdat Hij alwetend, alomtegenwoordig is, maar omdat Hij, alwetend, alomtegenwoordig als Hij is, onze oudere Broer is. En "Hij roept Zijn schapen bij name. " Voor ons bewoners van de meer noordelijke landen, klinkt dit vreemd. Wij geven toe, dat een hond gehoor geeft aan het noemen van zijn naam, maar wij kunnen ons slecht voorstellen dat ook een schaap zijn naam kent. Maar men merkt op dat de schapen in warmere, meer oostelijke streken meer vernuft schijnen te bezitten. Op de huidige dag geeft de herder in het Oosten ieder schaap een bijzondere naam en bij het uitspreken van die naam geeft het schaap, dat gewend is, die te horen, er gehoor aan. In de oostelijke landen gaat de herder, in stede van de kudde voor zich uit te drijven, zoals onze herders plegen te doen, voor haar uit en zij volgt hem als haar leidsman en gids naar de plaats, waar hij haar voeren wil. En zo goed kennen de schapen de stem van hun herder, dat zij, als een vreemdeling hun namen uitsprak, hem niet zouden volgen. Elk waarachtig Christen kan, wanneer hij een rede hoort uitspreken, begrijpen of zij de weerklank van Christus' stem is, of de redenaar de toon aanslaat, waarin de Verlosser tot de Zijnen spreekt en zo wij waarlijk Christenen zijn, zullen wij ons dikwijls niet ergeren aan zonden tegen de regels van de taal, aan minder welsprekende uitdrukkingen, of aan slecht gekozene beelden; de Christen let op iets, verheven boven dat

alles; en als hij in die rede Christus' stem erkent en in haar waarheden het levende brood smaakt, vergeeft hij verder alle onvolkomenheden en is dankbaar, dat een dienaar van de éne algemene Herder door dezen gevolmachtigd, woorden van het eeuwige leven tot hem spreekt.

15. a) Zoals de Vader Mij kent, zo ken Ik ook de Vader (vgl. Hoofdstuk 14: 20; 15: 10; 17: 8 en 21); en Ik stel, omdat Ik de Mijnen in erkennende liefde Mij toeëigen en opdat zij ook weer Mij in erkennende liefde kunnen aannemen (Hoofdstuk 6: 51 vv.), Mijn leven voor de schapen; zo vervul Ik de eis in vs. 12 voorgesteld, voor degene, die de goede Herder wil heten.

a)MATTHEUS. 11: 27. Luk. 10: 22. Joh. 6: 46; 7: 29.

Nadat Christus Zich van de huurling heeft onderscheiden, wordt hier de eerste zin van vs. 12 weer opgenomen met een bijvoeging, die Zijn opoffering motiveert. De tedere liefdebetrekking, de innige gemeenschap, waarin Jezus met Zijn schapen staat, vormt de grond voor het: "Ik stel Mijn leven voor Mijn schapen; " deze verhouding wordt uitgedrukt door "kennen" en "gekend worden. "

Deze wederkerige bekendheid en erkenning is echter zo groot en innig, dat zij alleen met de wederzijdse vertrouwde bekendheid tussen de Zoon en de Vader wordt vergeleken.

Het kennen en erkennen is een beweging van de geest, die de verhouding van verwantschap ten grondslag heeft en werkelijk een geestelijk onderzoek van het voorwerp van kennen en een toeëigenen daarvan in zich sluit; tegenover het schepsel gaat deze beweging van God uit en de menselijke erkenning van God volgt op Zijn trekken en is het erkennend, toestemmend en aannemend antwoord daarop.

De Heere kent de Zijnen, dat wil zeggen: er is in hen niets, dat voor Hem ontoegankelijk en verborgen zou zijn; zij zijn voor Hem geheel open en te doorzien; Hij merkt dus elke behoefte, ieder gebrek, elke beweging van de harten; en evenals bij het kennen het object, dat gekend wordt, door het subject, dat kent, gevat en in zich opgenomen wordt tot een blijvende bezitting, zo kent de Heere ook de Zijnen. De Heere spreekt hier zeer bepaald van zodanige schapen, die Hij "de Mijne" noemt; slechts van deze zegt Hij, dat Hij ze kent en dat zij Hem kennen.

Hij kent de Zijnen beter, dan zij zich zelf kennen; ook beter, dan zij elkaar kennen; zeker veel beter, dan de wereld hen kent. Hij kent ze niet van horen zeggen, niet uit berichten van anderen, maar onmiddellijk, persoonlijk, als de alwetende Heere, voor Wie hart en leven openligt als een opengeslagen boek. Maar niet alleen kent Hij de Zijnen zo nauwkeurig, omdat Hij alles weet en kent, maar voornamelijk daarom, omdat Hij ze zo lief heeft, liever dan Zijn eigen leven; want alleen die kent men echt, die men lief heeft; met die heeft men deelneming en diens noden en wensen gaan evenzeer ter harte, als waren ze eigen.

Zijn hart, dat meer dan een moeder mint, dreef Hem van Zijn troon naar deze aarde. De nood en de smart van de zondaars bewoog Hem in hun plaats een vloek te worden. Hij ging in het

lijden en smaakte de door ons verdiende dood. Zo wordt de betekenis van het: "Ik stel Mijn leven voor Mijn schapen", tot die van een schuldoffer, dat Hij, hen ten zegen, tot hun verzoening brengt (Jes. 53: 10. 1 Joh. 2: 2). Naar de bedoeling doelt dit schuldoffer tot verzoening voor de zonde op alle mensen, zoals ook in ruimere zin het: "Ik ken de Mijnen", op alle mensen kan doelen (Hoofdstuk 2: 24 vv.): Hij staat tot ieder in de betrekking van weten en van liefde. Maar werkelijk komt Zijn schuldoffer alleen de Zijnen in de engere zin van het woord ten goede en dat zijn zij, die nu ook Hem kennen. Zo'n kennen van Hem zal alleen bij hen plaats vinden, die in een zekere wederkerige betrekking tot Hem staan, die uit bewustzijn van die nood komen, waarin Hij Zich omwille van Hen heeft begeven en deze hulp in geloof aannemen, die Hij hen heeft aangebracht, die eveneens naar Hem gaan, als Hij tot hen gegaan is en eveneens Zijn eigendom willen worden, als Hij hun eigendom is geworden. Zonder een vatbaar zijn van de ziel, een geopend zijn voor het voorwerp, dat zij wil kennen, zonder een waarachtig indringen daarin, wordt het slechts in zijn uitwendige openbaring, op zijn oppervlakte, niet in de diepte van Zijn wezen begrepen. Maar is het willen kennen een liefhebbend onderzoek van de zaak, probeert men het als het ware met de hand van de ziel aan te grijpen, opdat het een eigendom wordt, zo ontstaat ook een zekere omkering van het eigen wezen in dat van de gekende zaak als onmiddellijk gevolg. Om de wederzijdse betrekking, waarin Hij tot Zijn "eigen" schapen staat (zoals Hij ze volgens de grondtekst in de tweede helft van vs. 3 en in de eerste helft van vs. 4 genoemd heeft) en waarin nu weer deze ten gevolge van de kennis van Hem tot Hem komen, beroept Zich de Heere op de wederzijdse verhouding, die tussen de Vader en Hem bestaat. Omdat het "zoals", waarmee Hij de vergelijking begint, niet een eenvoudige vergelijking, maar een wezenlijke gelijksoortige bedoelt, doelt Hij niet zozeer op de goddelijke, voorwereldlijke betrekking tussen de Vader en Hem, die toch voor onze tegenwoordige aardse toestand onbegrijpelijk is, maar op de verhouding van de Vader tot Hem als Zoon des mensen (vs. 17; 15: 9 vv.). De Vader kent de Zoon onder het kleed van de geringste knechtsgestalte, kent Hem zelfs aan het kruis als Zijn lieve Zoon. Zo kent de goede Herder de schapen als de Zijnen midden in hun ellende en in hun jammer, in hun zwakheid en zondigheid, ja, in de kaken van de dood; en zij kennen Hem evenals Hij, zelfs toen Hij in het dal van de dood wandelde, toch de Vader kende. Waarlijk een wonderbare kennis!

16. Ik heb, als loon Mij gegeven daarvoor, dat Ik Mijn leven voor de schapen stel (Jes. 49: 1 vv. 53: 10 vv. Ps. 2: 7 v.), nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, die nog buiten Israëls gemeenschap staan en vreemdelingen zijn over de verbonden van de belofte (Efeze. 2: 12). Deze moet Ik ook, als Ik verhoogd zal zijn van de aarde en Mij alle macht in hemel en op aarde zal gegeven zijn (Hoofdstuk 12: 32. MATTHEUS. 28: 18 vv.), tot de schapen of in verbintenis met het volk Van God (Hoofdstuk 11: 52) toebrengen door de boodschap, die Ik door Mijn dienaars tot hen laat komen (2 Kor. 5: 20 v.). En zij zullen in gelovig aannemen van zo'n boodschap Mijn stem horen; a)en het zal na verbreking van de omheining, die tot hiertoe daar tussen was (Efeze. 2: 14) worden één kudde en één herder. Er zal een heilige, Christelijke kerk worden opgericht, uit gelovige heidenen zowel als uit gelovige Joden bestaand (Hebr. 13: 20).

a)Ezechiël. 37: 22.

Niemand verachte het kleine hoopje van de Zijnen! De discipelen, de blindgeborene en wie Hij nog meer de ogen heeft opengedaan om Zijn heerlijkheid te zien en de oren heeft geopend tot het horen van Zijn stem. Slechts een kleine kudde uit de verloren schapen van het huis Israël was rondom Hem vergaderd; de meesten kenden Zijn spraak niet (Hoofdstuk 8: 43). Maar wacht! Niet alleen de vele duizenden Joden (Hand. 21: 20), schapen uit dezen stal, van wier toekomstig gelovig worden Hij Zich bewust is, kent Hij reeds als de Zijnen; maar Hij heeft ook nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, eigenlijk uit geen enkele omtuining, omdat zij kinderen Van God zijn, verstrooid in de heidenwereld (Hoofdstuk 11: 52). Hij bezit ze, ze zijn reeds de Zijnen; want Hij weet dat de Vader ze Hem heeft gegeven, opdat zij door het geloof in Zijn naam macht verkrijgen om kinderen Van God te worden.

De beperking van zijn werkzaamheid tot Israël (MATTHEUS. 10: 5; 15: 24) zag Christus met zijn dood opgeheven; als de verhoogde Christus werd Hij geopenbaard als de Herder van de volken.

Niet dat de zaligheid van Israël heen en tot de heidenen zou overgaan, maar dat de heidenen tot de zaligheid van Israël zullen geleid worden, zegt de Heere overeenkomstig het profetisch woord (Jes. 2: 2 vv. Micha 4: 1 vv.). Hij heeft een kudde van zielen, Hem door de Vader gegeven, ook buiten dezen stal. d. i. buiten de omheining van de wet en deze moet Hij ook toeleiden. Om het begrip van de goede Herder, die dezelfde is als het "Licht der wereld" (Hoofdstuk 8: 12) volledig te ontwikkelen, beperkt Hij het begrip van de kudde nog, dat de wolven en huurlingen in Israël zijn buitengesloten en aan de andere kant verwijdt de Heere het zo, dat de uitverkorenen van de heidenen mee worden ingesloten.

De derde gelijkenis, die de roeping van de heidenen aankondigt, wordt zo de tegenhanger van de eerste, die de strijd tussen de Kerk en Israël beschreef.

Het heet niet "een stal", maar "een kudde. " De Heere wil de heidenen niet in de Joodse theocratie inleiden, maar Joden en heidenen op één weide leiden en daar door Zijn woord weiden.

Men moet Zijn woorden van de één kudde en de éne Herder niet zo verstaan, dat de gehele wereld en alle mensen in Christus gelovig zullen worden, want wij moeten altijd het heilige kruis hebben, zodat het grootste gedeelte bestaat uit degenen, die de Christenen vervolgen; maar dat wordt één Herder en één kudde genoemd, dat God allen, die het Evangelie geloven, om Christus’ wil tot kinderen wil aannemen, of het Joden of heidenen zijn, want dat is de ware enige godsdienst, deze Herder en Zijn stem te volgen.

Het woord van Christus doelt volgens de samenhang op de vereniging van de gelovigen uit Israël en uit de heidenen tot één gemeente. Dat de zin ook een verdere toepassing duldt op voorvallen in de Christenheid die nog tot de toekomst behoren, op de toekomstige opheffing van alle splitsingen onder de Christenen, zal men niet mogen uitsluiten, want wat in Efeze 4: 3-6 staat, moet toch ten slotte nog eens tot die vervulling komen, waarop van de beginne gedoeld was.

Als de Christelijke gemeente dit woord van haar Heer als een profetie heeft beschouwd, dat zijn gehele vervulling nog tegemoet ziet, dan heeft zij daarin niet gedwaald, hoewel het reeds vervuld is het feit, waarvan Paulus in Rom. 11: 17 vv. spreekt. Niet alleen toch duurt het vergaderen nog voort, de éne kudde is dus nog altijd in haar wording. Niet alleen verwachten wij verder een feit van de terugbrenging van degenen, die nu niet meer tot de kudde behoren, sinds zij hebben opgehouden Gods gemeente te zijn, namelijk de bekering van Israël; maar wij zijn ook gerechtigd om nog een toekomst te hopen voor de eenheid zelf, die hier beloofd is. Paulus was niet tevreden met de vergadering van de heidenen tot de gemeente Van God, zoals die zich in Israël vormde, maar probeerde door de inzameling van de liefdegaven van de heiden-Christenen de eenheid van beide delen nog inniger te maken en te bevestigen. Hij zag dit niet aan als iets, dat hij ook kon laten, maar als iets noodzakelijks, dat met zijn bijzondere roeping hem was opgedragen. Hij spreekt (Efeze 4: 13) van een eenheid van geloof en van kennis, die een zaak van de toekomst is, waardoor de gemeente opgroeit. Hierdoor zijn wij gerechtigd te mogen menen, dat in dit woord een geschiedenis vervat is van de eenheid van de kudde, in die zin, dat het verder gaat dan de eenheid, die met de objectieve heilsgoederen gegeven is en de eenheid bedoelt van het subjectief bezit van de zaligheid en de gemeenschap van de liefde.

Naar onze overtuiging kan deze toekomst niet vervuld worden, voordat de volheid van de heidenen is ingegaan, wanneer geheel Israël zal zalig worden. Tot zolang blijven alle menselijke pogingen, om die eenheid teweeg te brengen, vruchteloos en maken de scheiding eer erger dan beter, zoals dan ook een eenheid van het subjectief bezitten van de zaligheid in volledig begrijpen van de inhoud van het geloof pas dan mogelijk is, als bij de juiste theologie, antropologie, soterologie en soteriologie (leer van God, van de mens, van de Heiland en van de verlossing) ook de ware eschatologie (leer van de laatste dingen) komt. Deze zal bij de geloofsarbeid van de kerk ook nog het scheiden en lichtgeven aanbrengen en zowel van afzonderende en reinigende als van volmakende en bevestigende invloed zijn. De rechte eschatologie is echter niet eerder te verkrijgen voordat de afgebroken natuurlijke takken weer in de enige olijfboom zijn ingeënt. Zodra dit zal gebeuren, zal uit de tot hiertoe bestaanden toestand van de algemene kerk diegene moeten worden afgezonderd, die Israëls latere positie in het rijk Van God heeft gepreoccupeerd, of zich tevoren wederrechtelijk heeft aangematigd. In Zach. 5: 5 vv. wordt in een gezicht deze afzondering aangekondigd en wordt tevens aangewezen, dat dit deel van de kerk zich nu tot de Babylonische hoer (Openbaring .
17. 1 vv.) ontwikkelt; om deze te worden bezat zij wel reeds duidelijk allen aanleg en voorbereidend streven, maar in werkelijke vorm was zij het toch nog niet. In de afdeling, die aan dat gezicht voorafgaat (Zach. 5: 1-4), is echter ook voorgesteld, wat zal plaats hebben in het tweede deel van de algemene kerk - die aan het evangelie, volgens de getuigenis van de apostelen naar hare grondstellingen vasthoudt, maar door dieven en meinedigen zodanig is verward en onderdrukt, dat het de waarheid niet tot haar volle ontwikkeling en het Christelijk leven niet tot een echt doorbreken kan brengen - om van dergelijke hinderpalen vrij te worden en tot het doel van zijn roeping te komen.

17. Daarom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik a) Mijn leven afleg, opdat Ik het wederom nemen zal; juist daarom rust de liefde en het welbehagen van de Vader op Mij, omdat Ik als de goede Herder Mijn leven overgeef voor de schapen en het ook overgeef met het bepaalde

doel, om meteen de werkzaamheid van het weer vergaderen van de verstrooiden (vs. 12) en van het bijeenbrengen van de schapen, die zich buiten de stal bevonden, (vs. 16) te beginnen in de opstanding.

a)Jes. 53: 12.

Zie hier de macht van Christus. Hij had macht om Zijn leven te behouden, zodat het niet van Hem kon worden genomen, zonder Zijn eigen toestemming. Hij had macht Zijn leven af te leggen, dat bleek toen Hij met luider stem riep en de geest gaf. Hij had macht dat te doen. Wij hebben de vrijheid niet dat te doen, maar Christus heeft soeverein gezag, om over Zijn eigen leven te beschikken naar het Hem behaagt. Hij heeft macht het weer te nemen. Wij hebben het niet; ons leven als het afgelegd is, is als water, dat op de grond is uitgestort; maar Christus kon Zijn leven terugnemen. Zie hier de genade van Christus. Hoewel niemand Zijn leven van Hem kon wegnemen volgens recht, noch het door geweld Hem ontrukken, legde Hij het af van Zichzelf tot onze verlossing. Hij offerde Zichzelf op om onze Zaligmaker te zijn. "Heere! ik kom. " En omdat de noodzakelijkheid van onze toestand riep, offerde Hij Zichzelf op tot een zoenoffer. "Hier ben Ik, om Uw wil te doen, o God!" door welken wil wij zijn geheiligd (Hebr. 10: 10). Hij was zowel de offeraar als het offer, zodat de aflegging van Zijn leven de opoffering van Zichzelf was.

18. Niemand, noch uit de zichtbare, noch uit de onzichtbare wereld, die over Mij macht zou hebben (Hoofdstuk 19: 10 v. ; 14: 30 v.), neemt het van Mij, alsof Ik het zou moeten overgeven, maar Ik leg het van Mijzelf af en zo zal ook niemand, noch in de zichtbare, noch in de onzichtbare wereld, Mij kunnen verhinderen het wederom te nemen. a) Ik heb tegenover alle geschapene machten de macht het af te leggen en heb macht het weer te nemen. Dit gebod, om eerst Mijn leven over te geven en het dan weer te nemen, heb Ik van Mijn Vader ontvangen en nu heeft Hij Mijlief, omdat Ik Zijn gebod zo bereidvaardig en nauwlettend volbreng.

a. Joh. 2: 19.

Het begrip van een vrijwillige gift lag in de uitdrukking Zijn leven afleggen, opgesloten. Maar het was mogelijk dat deze belangrijke gedachte door het beeld, waarvan Jezus gebruik gemaakt had, minder helder uitkwam. Want niet slechts grote liefde, ook zwakheid blijkt uit de dood van de herder, die zich door het wilde dier laat verscheuren, om van de kudde tijd te geven zich te redden. Om deze oorzaak stelt Jezus, voordat Hij Zijn rede eindigt, met opzet en nadrukkelijk in het licht, dat Hij Zich geheel uit eigen beweging aan de dood onderwerpt en met Zijn besluit om het leven af te leggen, is gelijktijdig het andere verhouden, om het weer te nemen. Daarom bemint hem de Vader. De Vader bemint de Zoon ongetwijfeld eeuwig, maar nadat Hij eenmaal mens geworden is, kan de Zoon dan alleen door Hem bemind worden en op Zijn goedkeuring hopen, als Hij als Zoon des mensen aan al de eisen van Zijn nieuwe toestand volkomen voldoet. Omdat Hij aan de gevallen mens in alles gelijk geworden is, kan Hij dit alleen doen door het afleggen van Zijn leven; en is de Zoon altijd bereid Zich van deze verplichtingen, die de liefde Hem oplegt, te kwijten, ook de Vader keurt Zijn gedrag onvoorwaardelijk goed. In deze zin noemt Paulus de dood van Jezus "een offer van

welriekenden reuk" (Efeze 5: 2). Ten onrechte meenden Calvijn en De Wette, dat de laatste woorden: "over het weer aan te nemen", niets meer waren dan een toevoegsel, dat het gevolg van Christus' dood deed kennen. Niets geeft ons recht de zin van omdat in die mate te verzwakken. Maar evenmin staat het ons vrij deze laatste woorden zodanig op de voorgrond te plaatsen, dat zij aan het denkbeeld, waarvan zij afhangen: "Ik geef Mijn leven", alle betekenis ontnemen. Om de zin goed te begrijpen is het nodig op deze manier te omschrijven: "Mijn Vader bemint Mij, omdat Ik Mijn leven geef en omdat Ik het geef, ten einde het weer aan te nemen. " De liefde van de Zoon, die Hem beweegt Zijn leven af te leggen, behaagt de Vader in hoge mate. Maar dit zou de goedkeuring van de Vader niet wegdragen, als deze niet overtuigd was dat de Zoon het oprecht en bepaald voornemen had om Zich later opnieuw in het bezit te stellen van het door Hem afgelegde leven. De liefde, die een vriend beweegt zich voor zijn vriend aan enig gevaar bloot te stellen, zal hem evenzeer dringen alle pogingen aan te wenden, om zich weer bij deze vriend te voegen, nadat hij hem gered heeft. Die zijn leven uit liefde aflegt, doet dit alleen ten einde later te herleven. De liefde, die geen andere vereniging ten doel had, zou van slecht gehalte zijn en God niet kunnen behagen, die Liefde is.

Maar is dit de ware bereidwilligheid om Zich op te offeren, die het leven overgeeft, om het weer te ontvangen? Ja juist deze! De Vader zou geen welbehagen hebben in die wanhopende zelfopoffering, die geen vertrouwen op opstanding in zich heeft. Zo'n opoffering is van ethisch bevreesd zijn vergezeld, is nooit geheel waar, is geen overgave in de hand van de eeuwige geest, van de bewuste liefde, maar een overgeven van het leven in de gloeiende armen van de Moloch. De ware bereidwilligheid tot opoffering draagt het zegel van vertrouwen op de opstanding in zich en beide in hun identiteit drukken die heldhaftige liefde van de Zoon tot de Vader uit, die moedig Zich tot de Vader verheft boven het leven van de wereld en waarin zich de liefde van de Vader tot de Zoon volkomen afspiegelt.

Het terugnemen van het leven door de Zoon is niet slechts een gevolg of loon van de gehoorzaamheid, maar van de beginne in Zijn voornemen begrepen, door Hem bedoeld; want een Verlosser, die in de dood was gebleven, kon niet onze Redder uit de dood zijn. Dit bedoelde en van de beginne zekere "weer levend worden" ontneemt aan de dood niets van zijn waarde en gewicht. Altijd is en blijft het de hoogste daad van gehoorzaamheid van het geloof en de sterkste overgave, die de Zoon des mensen geven kon. Het ontneemt toch aan de zelfverloochenende overgave van de martelaars niets van de zedelijke waarde, dat zij het vertrouwen hadden op het eeuwige leven en de opstanding. Toch gaven zij gelovig hun leven in de dood en dat hun geloof niet beschaamd zou worden, verwachtten en hoopten zij van Gods waarheid en trouw. Zo is ook Jezus' dood en opstanding in de liefderaad Van God besloten en omdat de Zoon in vrije onderwerping onder de wil van de Vader beide op Zich neemt, daarom heeft de Vader Hem lief.

De grond van deze liefde Van God ligt dus niet alleen in de opoffering van de Zoon op zichzelf, maar - omdat alleen zó het herdersambt volgens Gods raadsbesluit tot aan de gehele, in vs. 16 vervatte voltooiing door Hem kan worden volbracht - daarin, dat de goede Herder bij de overgave van Zijn leven gewillig is dat weer te nemen, om Zijn herdersambt te vervullen tot het laatste doel, dat de gehele mensheid als Zijn kudde omvat.

Evenals de Zoon macht had Zijn leven in die zin te bewaren, dat Hij door verandering onmiddellijk uit het aardse leven in het hemelse ware overgegaan, zonder de dood te smaken, zoals Henoch en Elia (Gen. 5: 24; 2 Kon. 2: 11), zo zou Hij ook macht hebben gehad, nadat Hij de dood vrijwillig had geleden, onmiddellijk van hier tot Gods troon te worden overgezet, zonder eerst weer in het aardse leven terug te keren en iets dergelijks als Mozes (Deut. 34) te ondervinden: maar Hij heeft Zijn leven teruggenomen, om eerst nog de veertig dagen tussen opstanding en hemelvaart hier door te brengen. Hij wilde de verstrooide kleine kudde weer verzamelen, het door de wolf aangegrepene hem ontrukken (Hoofdstuk 21: 1 vv.), de doop instellen, waardoor Hij ook ons deze schapen toebrengt en zo bewerken, dat Zijn dood niet het einde van Zijn werk, maar de doorgang tot voltooiing daarvan was (Joh. 16: 20 vv.). Zijne opstanding, voorafgebeeld door Jona, toen de vis hem aan land spuwde (Jona 2: 10), behoorde dus nog mee tot Zijn verlossingswerk, dat Hij volgens het raadsbesluit van de Vader geheel en volkomen volbracht. Ten opzichte van de opstanding is het anders wel de vaste uitdrukking van de Heilige Schrift, dat de Vader Hem uit de dode heeft opgewekt (Hand. 2:
32. 4: 10; 10: 40. Rom. 6: 4); maar evenals bij Zijn sterven de mensen Hem slechts zo in de dood hebben gebracht, dat zonder Zijn wil het ter dood leiden niet had kunnen gebeuren, zo heeft ook de Vader Hem uit de dood in het leven teruggeroepen met Zijn eigen bewilliging. Doding zowel als opwekking zijn Hem overkomen; maar Hij heeft beide niet alleen vrijwillig ondergaan, maar is ook die beide tegemoet gegaan en heeft ze mee doen komen, zodat de uitdrukking: "het leven weer nemen" niet betekent het aannemen van iets, dat Hem wordt gegeven, maar van de opwekking als daad van de Vader, gaat een aannemen van het leven van de kant van de Zoon, die deze wereld weer zoekt, als daad vooraf. Tegenover de mens heeft Jezus macht Zijn leven af te leggen en macht het weer te nemen, van die macht geeft Hij zichtbare proeven bij Zijn gevangenneming in hetgeen in Hoofdst. 18: 4 vv. verteld wordt en als Hij nu sterft, neemt noch Kajafas, noch Pilatus, noch de wereld, noch de vorst van deze wereld, die het geweld van de dood heeft, Zijn leven van Hem, maar Hij geeft het van Zichzelf, Hij doet dit ten eerste, doordat Hij degenen, die Hem willen doden, niet wederstaat (Jak. 5: 6) en vervolgens bij het werkelijk sterven van Zijn aan de dood niet onderworpen leven Zich geeft (Hoofdstuk 19: 30; Luk. 23: 46). Deze macht daarentegen openbaart Hij, terwijl noch hel en graf Hem in de dood houden, noch het zegel van het graf en van de landvoogd wacht Hem bij de opstanding kunnen terughouden. Tegenover de Vader kent de Zoon Zich gebonden, gebonden door het van Hem ontvangen gebod, maar ook is de gehoorzaamheid, waarmee Hij Zich aan dat gebod onderwerpt een vrijwillige, omdat Hij Zich aan de wil van de Vader overgeeft en daarom is de liefde van de Vader Zijn loon.

De Heere verklaart hiermee dat Hij, ofschoon Hij alles vrijwillig doet, nochtans niets eigenwillig doet. Hij heeft alles van de Vader ontvangen, tot zelfs het gebod om vrijwillig en eigenmachtig Zijn leven af te leggen en terug te nemen. Wij staan altijd opnieuw verbaasd over de vereniging door de Heer in Zijn uitdrukkingen en daden, van Zijn Zoonschap en van Zijn eenswezenheid met de Vader. Geen geschapen wezen kan over zijn leven beschikken en na eens het leven te hebben afgelegd, het terug nemen, dit gaat aller schepselen macht te boven. Christus is dus God en toch is Hij de Zoon, die voor Zichzelf niets anders kent dan de wil van de Vader. Zo was en dacht en sprak Hij van alle eeuwigheid en nu ook in Zijn mensheid. De Godheid en mensheid zijn in Christus geen twee afzonderlijke naturen, die elkaar in Hem ontmoeten, en naast elkaar staan en afgezonderd blijven. Nee, zij zijn twee

afzonderlijke naturen, die door de Heilige Geest niet vermengd maar verenigd zijn tot een eenige persoonlijkheid: de enige persoonlijkheid van Christus. Christus is de Godmens. Hij had niet kunnen lijden zonder mens te zijn. Hij had niet voor de zonden kunnen lijden zonder God te zijn. Hij liet Zijn mensheid verbrijzelen op de rots van zijn Godheid en met Zijn Godheid herstelde Hij Zijn mensheid. Daarom wil ook Christus Zijn lijden en sterven niet beschouwd hebben dan in Zijn gemeenschap met de Vader. Beiden hebben elkaar lief, beiden haten de zonde en de Vader geeft de Zoon over in liefde, niet ten koste van Zijn recht, maar met de verheerlijking van al Zijn volmaaktheden en de Zoon geeft Zichzelf over uit liefde tot de Vader, met erkenning en voldoening van Zijn recht. Er zijn zelfs vrome mensen, die gezegd hebben dat de Godheid van Christus Zijn mensheid niet ondersteund heeft, omdat anders Zijn lijden en sterven niets verdienstelijks gehad zou hebben. Nestorius heeft velen ook tot deze dwaling gebracht. Maar niets is duidelijker dan dat zonder de Godheid van Christus het lijden voor de zonden onmogelijk geweest was; alleen door de eeuwige Geest kon Christus Zichzelf aan God onstraffelijk opofferen (Hebr. 9: 14); het is Zijn Godheid die aan Zijn offerande een allerhoogste, oneindige waarde gaf.

Wat een dierbare verzekering! Noch de hoogste menselijke macht, noch de boze zelfs, niemand kan ons als wij geloven, de erfenis van het eeuwige leven ontweldigen. Wat een werkdadige kracht ligt er in deze overtuiging, om vrede te schenken aan onze ziel en om ons aan te moedigen in onze heiligmaking. Beschouwen wij van naderbij de grondslag, waarop Jezus Zijn betuiging rusten doet. "Niemand kan ze rukken uit de hand van Mijn Vader. " Dit beeld stelt ons God voor, als ons in Zijn hand dragend. Het is daarom Hij, die ons vasthoudt en niet wij, die ons vasthouden aan Hem. Voorts was het om ons te grijpen, noodzakelijk, dat Hij de eerste stap deed tot ons en niet dat wij de eersten waren om tot Hem te gaan. Deze dubbele onderscheiding is van hoog gewicht. Veronderstellen wij dat de mens de eerste wezen moest om zich tot God te keren en dat Hij uit eigen beweging de band van de Heere vatten moest! Wat zal Hem dan een waarborg schenken, dat die God, die niet de eerste geweest is om hem op te zoeken, maar die Zich slechts door hem heeft laten grijpen, hem niet eenmaal, bijvoorbeeld na het verval tot enige zware zonde, verstoten zal? Wie zal hem verder verzekering geven van de gezindheid van een God, aan wie hij door de kracht van zijn smekingen verbidden moet? De mens zou, in dat geval, altijd in een toestand van gejaagde vrees moeten verkeren. Maar heeft nu, omdat het tegenovergestelde plaats vindt, God ons niet op het krachtigst getoond onze zaligheid te willen, door zelf haar tot stand te brengen, verre van aan ons of enig ander wezen dat gewichtig werk te betrouwen? Mogen, kunnen wij zelfs wel veronderstellen dat God ophouden zal ons lief te hebben, wanneer wij weten dat Zijn liefde ons opgezocht en bij de hand gehouden heeft, terwijl wij als vijanden Hem haatten? Maar vestigen wij ons oog op een tweede veronderstelling, die minder donker is dan de eerste! Nemen wij aan dat God ons de reddende hand toestak, alleen ons ten plicht stellend om haar aan te grijpen en ons daaraan bestendig vast te houden! De vrees zou dan later nooit uit ons hart gebannen kunnen zijn, want hoewel God ons dan tegemoet kwam, was onze redding toch geheel van ons vasthouden aan Hem afhankelijk en stond het voor ons te vrezen, dat, als de oneffenheid van de weg, of de zwakheid van onze voeten ons uitglippen en de Vaderhand loslaten deed, wij ten slotte opnieuw in onze staat van verlatenheid zouden vervallen zijn. Maar Gode zij dank, ook dit is de weg tot zaligheid niet. Nee, God doet niet alleen de eerste stap tot ons, maar bovendien is Hij het, die ons grijpt, ons vasthoudt en draagt

in Zijn almachtige hand. Hij, die het hemelruim met wereldbollen vulde en alle in hun banen houdt, is dezelfde, die ons staande houdt op de weg van de zaligheid, waaruit wij evenmin uitwijken kunnen als onze aarde uit de haar gestelde loopkring. Wat een aanmoediging ligt in deze waarheid, om, alle vrees en bezorgdheid afleggend, met blijmoedig vertrouwen, vorderingen in heiligmaking te maken. Als enig denkbeeld in staat is om, onder de zegen van God, het hart met vrolijkheid en door die vrolijkheid het leven met liefde en goede werken te vervullen, o het moet wel de overtuiging wezen, dat God ons gegrepen heeft en vasthoudt en dat niemand ons uit Zijn hand rukken kan. Een mens geleidt zijn zoon langs een enge weg, van alle kanten van afgronden omgeven. Het kind plaatst op het steile en gevaarlijke pad slechts met vrees de ene voet voor de anderen; maar zijn vader vat hem bij de hand, omsluit die met kracht en zegt: "Treed moedig voort en vrees niet. Ik houd u vast, zet de voet op die rotspunt, spring over deze vloed, schrik voor de duisternis niet!" Bij deze toespraak vat het kind moed, zijn voeten krijgen vastheid, hij loopt, hij springt van rots op rots, maar de hand van zijn vader houdt hem, daarom is hij zonder vrees, zelfs op het ogenblik dat hij in een onpeilbare afgrond neerziet. Zie daar het beeld van de Christens, gegrepen, gesteund, gedragen door de hand van God! Hij weet dat het pad van het leven nauw, de strikken van de verzoeking vele, de poelen en afgronden van de zonde diep zijn, maar hij weet ook dat God hem niet verlaten kan en, wat dan ook gebeuren moge, de vrees zal hem nimmer geheel, tot wanhoop toe, overmeesteren, want, zo zeker hij weet dat God bestaat, zo zeker ook weet hij dat Deze verhoeden zal, dat hij niet nederstort op de bodem van de poel des verderfs. Zo dan gaat hij vertrouwend voort, als de weg effen en gemakkelijk is en dat vertrouwen blijft bij hem, hoe moeilijk de weg wordt, zelfs al valt hij op menig punt; maar wanneer, hoe zwaar hem dit, door onbedachtzaamheid overkomen moge, altijd staat hij op, bekrachtigd door de overtuiging dat God hem niet begeven kan. Zo zal hij, zonder zijn tijd in de zielsangsten van de wanhoop te verliezen, terstond zijn reis voortzetten, sterker zelfs en beter gewapend, door de treurige ondervinding van het verledene. Daarom, moed gehouden, mijn Christen!. . . . . maar, mogelijk heeft u deze heilige verzekerdheid nog niet, mogelijk twijfelt u nog aan uw zaligheid. Het is zo, u zou het geloof kunnen bezitten, zonder nog tot de stellige overtuiging gekomen te zijn, dat u behouden bent. Maar houd wel voor ogen, dat, zo alle Christenen haar niet bereiken, nochtans allen ertoe geroepen zijn en dat het de wil van de Heere is, dat u deelt in de geloofsovertuiging van Paulus, die hem zeggen deed: "Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Van God, die de Heiland getuigen deed: dat niemand Zijn schapen uit de hand van Zijn Vaders rukken zou.

19. Er kwam dan weer, evenals reeds in Hoofdstuk 9: 16, tweedracht onder de Joden, die bij het gesprokene sinds Hoofdstuk 9: 35 waren tegenwoordig geweest, omwille van deze woorden, die Jezus tot hen sprak.

20. En velen d. i. de meesten van hen herhaalden de beschuldiging, die zij reeds meermalen hadden laten horen (Hoofdstuk 7: 20; 8: 48 en 52) en zeiden: Hij heeft de duivel; Hij is door een boze geest bezeten en is ten gevolge daarvan uitzinnig, dat Hij zulke dwaze woorden uitbrengt; wat hoort u Hem? wij zullen Hem laten lopen, niet verder om Hem ons bekommeren.

21. Anderen, dieper getroffen door de goede Geest, die uit Hem sprak, zeiden: Dit zijn geen woorden van een bezetene, wat u van Hem hoort en bij dit getuigenis in woorden komt ook het getuigenis van Zijn werken, zoals wij dit straksvoor onze ogen hebben gehad. a) Kan ook de duivel, die volgens uw mening van Hem bezit zou hebben genomen, de ogen van de blinden openen?

a)Efod. 4: 11. Ps. 94: 9; 146: 8.

De woorden van Jezus waren zo onbeschrijfelijk eenvoudig en toch zo hoog, dat het bij allen begon te duizelen, als Hij ze zo hoog wilde opvoeren. Velen meenden alleen onzin in deze woorden te vinden. Hij heeft een duivel, Hij raast! wat verspilt u nog tijd om naar Hem te horen?" zo sprak men in deze groep. De vrienden van Jezus daarentegen zeiden: "Deze woorden zijn geen woorden van een bezetene. " Toch waren zij zeker nog nauwelijks in staat die te begrijpen; zeker zouden zij zich tevergeefs moeite gegeven hebben, om voor zulke tegenstanders zodanige woorden te verklaren. Daarom komen zij het liefst op een daad van Jezus terug, wier bevestigende kracht ook zij niet kunnen loochenen door te vragen: "Kan ook de duivel de ogen van de blinden openen?" Het is alsof zij willen zeggen: het werk van de duivel is een geheel tegenovergesteld werk; zij verblinden de ogen van de blinden steeds meer en meer.

De woorden: "Waarom schenkt u Hem gehoor?" tonen aan, dat de vijanden met grote ongerustheid de gunstige indruk opmerkten, die de gesprekken van Jezus op alle welgezinden maakten. De sprekers in vs. 21 , de welgezinden, beroepen zich op twee gronden. De eerste wordt door hen rechtstreeks aan hun ervaring ontleend, de tweede, die zij door "en bovendien" met de eersten hadden kunnen verbinden, wordt met het oog op tegenstanders aangevoerd, op wie de woorden van Jezus niet dezelfde indruk gemaakt hadden. Zo worden in de uitgestrekte schaapskooi van de theocratie de schapen van Jezus telkens meer van het overig gedeelte van de kudde gescheiden; en het denkbeeld Ik en u, dat in Hoofdstuk 8 op de voorgrond stond, maakt meer en meer voor de uitdrukking plaats, die de nieuwe toestand zeer juist kenmerkt: "Ik en de Mijnen. "

c. Vs. 22-42. Rede van Jezus op het feest van de tempelreiniging en bij de terugtocht van Jeruzalem.

22. En het was daags na het zo-even meegedeelde gesprek het feest van de vernieuwing van de tempel te Jeruzalem. Het was het feest tot herinnering van de vernieuwing van de tempels, dat in het jaar 165 voor Christus door Judas de Makkabeërwas ingesteld en met de 25ste Chisleu, ongeveer in onze decembermaand begon (1 Makk. 4: 36 v.) en het was winter, wanneer men wegens de vele regen niet zoals anders onder de vrije hemel blijven kon (Ezra 10. 13).

De Joden verdeelden het jaar niet alleen in vier seizoenen, zoals wij gewoon zijn te doen, maar ook op een andere manier in zes jaargetijden. 1. De zaaitijd duurde half Tisri tot de eerste helft van Kisleu. 2. Daarop volgde de winter in de tweede helft van Kisleu (Ezr. 10: 13), de dagen van de regens genoemd en duurde tot half Schebath. 3. De koude viel in het

overige van Schebath, Adar en de helft van Nisan. 4. De oogst begon in het tweede deel van Nisan en duurde tot de helft van Sivan. 5. De zomer viel in het overige van Sivan, tot de helft van Ab. 6. Ten slotte de hitte gedurende het overige van Ab, geheel Elzil en de eerste helft van Tisri.

23. En Jezus wandelde om de zo- even genoemde reden in de tempel, a) en wel in het voorhof van Salomo, dat aan de overkant gelegen was 4: 7") en wachtte op een gelegenheid om weer getuigenis van Zichzelf af te leggen.

a. 1 Kon. 6: 3. Hand. 3: 11; 5: 12.

Volgens de grondtekst begint de afdeling met de woorden: "Het werd het feest van de vernieuwing van de tempel te Jeruzalem. " Dit geeft ons recht om aan te nemen, dat hier gesproken wordt van de eerste dag van het achtdaagse feest en dit viel in het jaar 29 na Christus op de 20ste december. Nu had volgens onze berekening de blindengenezing in Hoofdstuk 9: 1 vv. zaterdag de 17de december plaatsgevonden. Zeker had pas de volgende dag het onderzoek door de Farizeeën in Hoofdstuk 9: 13 vv. plaats; op de derde dag viel het in Hoofdstuk 9: 35-10: 21 meegedeelde voor en nu komt met dinsdag de 20ste december het feest, terwijl de Heer, voordat Hij Jeruzalem verlaat, wacht op de uitslag van de zaak, die nu reeds sinds drie volle dagen een onderwerp van bespreking is geweest, maar nog niet tot een beslissing heeft geleid. In het volgende schikt het zich zo, dat "de Zoon van David", de eeuwige Salomo, in Salomo’s voorhof, de enige ruïne die nog van Salomo’s bouw over is, omringd wordt door degenen, die er op uit zijn om deze tempel af te breken (Hoofdstuk 2: 19), waarin alleen de eeuwigheid van het door Salomo gebouwde huis (1 Kon. 8: 13) gelegen is. En het was winter - winter daarbuiten, winter in de harten van de Joden; voor hen was, helaas, de winter niet voorbijgegaan (Hoogl. 2: 11).

24. De Joden dan omringden Hem, met hartstochtelijkheid op Hem aanstormende en zeiden tot Hem: Hoe lang houdt Gij onze ziel op? (woordelijk: heft Gij ze in de hoogte evenals de wind de zee, zodat zich de golven ophopen en over elkaar slaan, d. i. houdt Gij ze in zo’n spanning?) Als Gij de Christus bent, waarvoor Gij volgens Uw gehele optreden U schijnt uit te geven, zeg het ons vrijuit met een korte, ronde verklaring, zonder verder uitspraken te doen, die ons geen duidelijke verklaring over U geven.

Dat de Joden Jezus omringen, is karakteristiek voor hun hartstochtelijk dringen. Hij moet en zal hen te woord staan, de zaak moet eindelijk tot een besluit worden gebracht en zij willen Hem niet laten gaan, voordat dit resultaat bereikt is. Aan de ene kant moest het voor hen zeer moeilijk worden om Christus geheel los te laten. In Hem hadden zij hun liefste hoop, de ziel van hun volksleven (Hoofdstuk 19: 15. MATTHEUS. 27: 22) zien opwaken; gaven zij Christus op, dan was ook weer de verlangde wereldheerschappij op verre afstand. Terwijl zij echter nu naar deze kant werden aangetrokken, voelden zij zich aan de andere des te sterker afgestoten. Wedergeboorte, ontzegging van alles wat zij hadden, dat was de grote eis, die hen werd gesteld. Wendden zij zich tot Christus, dan was al hun weten ijdel, alles, waarop zij trots waren een nietigheid.

Zij voelen dat nog nooit iemand met meer recht de Messiastitel gedragen zou hebben. Als Hij bereid is, zoals zij het zich voorstellen, als Messias op te treden, in alle opzichten aan Zijn roeping te voldoen en het land van de Romeinen te verlossen, zoals Judas de Makkabeër eertijds de tempel van de Syrische ontheiliging gereinigd had, willen zij Hem meteen, nog op dit feest erkennen; maar zo niet, dat Hij Zich onbewimpeld verklaart en toestemt, dat Hij niet de Messias is, ten einde een ieder weet, waaraan zich te houden.

25. Jezus antwoordde hen: Ik heb het u hoewel op onmiddellijke manier, toch duidelijk en ondubbelzinnig genoeg gezegd, dat Ik het ben (Hoofdstuk 8: 24 vv) en u gelooft het woord, dat Ik over Mijzelf zei, niet, maarwijst het als onbetrouwbaar en geheel omvaar af (Hoofdstuk 8. 13 v.). En nu komt bij Mijn getuigenis over Mijzelf nog een ander: De werken, die Ik doe in de naam van Mijn Vader, die getuigen van Mij (Hoofdstuk 5: 36).

25. Jezus antwoordde hen: Ik heb het u hoewel op onmiddellijke manier, toch duidelijk en ondubbelzinnig genoeg gezegd, dat Ik het ben (Hoofdstuk 8: 24 vv) en u gelooft het woord, dat Ik over Mijzelf zei, niet, maarwijst het als onbetrouwbaar en geheel omvaar af (Hoofdstuk 8. 13 v.). En nu komt bij Mijn getuigenis over Mijzelf nog een ander: De werken, die Ik doe in de naam van Mijn Vader, die getuigen van Mij (Hoofdstuk 5: 36).

26. Sommigen van u houden u wel de bewijskracht van dit getuigenis voor ogen (Hoofdstuk 9. 16; 10: 21), maar u, die het meerderdeel uitmaakt en de overigen onderdrukt, gelooft niet, ook niet bij dit nadere getuigenis. Zo ligt duidelijk de schuld, waarom uniet tot de kennis van de waarheid komt, aan uzelf, want u bent niet van diegenen, die Ik Mijn schapen kan noemen; zoals Ik u gisteren, toen Ik zo bepaald Mijn schapen van u onderscheidde, gezegd heb (vs. 1 vv.).

Hoewel Jezus hun antwoord dat Hij het hen gezegd heeft, is het toch zeker waar, dat Hij het hun zo vrij en open niet heeft gezegd; want zo kortweg als aan de fontein van Jakob (Hoofdstuk 4: 26) had Hij Zich te Jeruzalem nooit geopenbaard. Maar Hij had het toch voldoende gedaan, zodat zij konden weten, dat Hij het was, zodat het voor hen mogelijk was te bekennen: "Gij bent de Christus, Gij bent de Zoon van God. " En als het antwoord: "Ik heb het u gezegd" niet toestemmend was gemeend, dan kon Hij de eis om te geloven daaraan niet verbinden.

Hij had hen als het ware Zijn titel voorgesteld, zodat zij, als zij wilden geloven, die slechts hoefden uit te spreken.

Maar de Heere weet dat de Joden, als zij voor hun geloof als een steunpunt, dat de beslissing geeft een verklaring uit Zijn eigen mond verlangen, toch aan elk van de door Hem gesproken woorden geloof weigeren; daarom gaat Hij van het getuigenis van Zijn woord dadelijk over tot dat van Zijn werken, die Hij doet in de naam van Zijn Vader. Maar ook dat nemen zij niet aan, omdat zij niet van Zijn schapen zijn, d. i. niet behoren tot het getal van hen, die zich door het trekken van de Vader tot de Zoon laten leiden (Hoofdstuk 6: 44). Ook dat heeft Hij hen reeds gezegd; want terwijl Hij zo bepaald, als het in vs. 3-5; 14-16 geschiedt, van Zijn eigen

schapen spreekt en beschrijft hoe deze tot Hem in betrekking staan, is duidelijk genoeg gezegd dat zij niet uit hun getal zijn, hun gedrag zelf bewijst het.

27. Gij bewijst het heden door uw gehele gedrag, dat Ik u geen onrecht doe, als ik u niet tot Mijn schapen reken; want Mijn schapen horen Mijn stem, terwijl Mijn woord voor u niets is en u het integendeel als enkel leugen en bedrog behandelt. En Ik van Mijn kant ken deze schapen wel, die zich van u innerlijk afscheiden en Mijn stem horen; Ik roep ze met name en leid ze van u uit (vs. 3) en zij volgen Mij op de weide, waarop Ik ze voorga (vs. 4).

Wij moeten onze Heer even vrijwillig volgen als de schapen hun herder, want Hij heeft recht om ons te leiden, waarheen Hij wil. Wij behoren niet onszelf toe, maar zijn duur gekocht; laat ons de rechten van het bloed van de verlossing erkennen. De soldaat volgt zijn hoofdman, de knecht gehoorzaamt zijn meester, hoeveel temeer moeten wij onze Verlosser volgen, die ons tot Zijn eigendom heeft gemaakt. Wij zijn ontrouw aan onze roeping als Christenen, als wij aanmerkingen maken op de bevelen van Onze Leidsman en Bevelhebber. Onderwerping is onze plicht, tegenstribbelen een dwaasheid. Dikwijls zou de Heer tot ons zoals tot Petrus kunnen zeggen: "Wat gaat het u aan, volgt u Mij!" Waarheen Jezus ons ook leidt, Hij gaat ons voor. Weten wij niet waarheen wij gaan, wij weten althans met Wie wij gaan. Wie zal met zo’n metgezel vrezen voor de gevaren van de weg? De reis moge lang zijn, Zijn almachtige arm zal ons tot de einde geleiden. De tegenwoordigheid van Jezus is de waarborg van de eeuwige zaligheid; omdat Hij leeft, zullen wij ook leven. Wij moeten Jezus volgen, eenvoudig en gelovig, omdat de paden, waarop Hij ons leidt, allen uitlopen op heerlijkheid en onsterfelijkheid. Het kan zijn, dat het geen effen paden zijn; misschien zijn zij met scherpe stenen geplaveid, maar zij leiden naar de stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwheer God is. " Alle paden van de Heere zijn goedertierenheid en waarheid voor hen, die Zijn verbond houden. Laat ons volkomen vertrouwen stellen in onze Leidsman, omdat wij weten dat, kome voorspoed of tegenspoed, gezondheid of ziekte, toejuiching of verachting van mensen, Zijn doel zal worden bereikt en dat doel altijd rein en goed is voor iedere erfgenaam van de genade. Het zal voor ons goed zijn om de moeilijkste kant van de berg van Christus te beklimmen; en waaien regen en sneeuw ons in het aangezicht, Zijn liefde zal het ons beter maken dan hen, die thuis zitten en hun handen warmen aan het vuur van deze wereld. Wij zullen onze Liefde volgen, op de kruin van de bergen, in het hol van de leeuwen en in de schuilplaats van de luipaarden. Dierbare Jezus, trek ons tot U en wij zullen U nalopen!

Mijn schapen kennen Mijn stem en als een nieuwe trek volgt daarop, dat zij Hem volgen. Als wij het Nieuwe Testament openen, vinden wij als het kenmerk van hen, die Christus toebehoren, aangegeven: "Deze zijn het, die het Lam volgen" (Openbaring . 14: 4). Als wij dus Christus’ schapen zijn, horen wij niet alleen Zijn stem, waarderen niet alleen Zijn woord, onderscheiden niet alleen Zijn waarheid van elke andere waarheid, maar worden er door verkwikt en verheugen er ons in en de door het verstand aangenomen waarheid verandert het hart en vormt en geeft een nieuwe toon aan het leven. Wij volgen Christus. Als Zijn schapen volgen wij Christus na in één grote karaktertrek: in Zijn gestadig beroep op het geschreven woord en ook in zijn manier van omgang met de wereld. Dit was het grote kenmerk van Zijn leven, dat Hij in de wereld was, zonder van de wereld toe te behoren; nooit, waar en wanneer

Hij ook met de wereld in aanraking kwam, vergat Hij, dat Hij een afgezant van God was, een Profeet, Priester en Koning. Wij nemen Hem tot ons voorbeeld. Zijn wij dan Zijn schapen? Zo ja, hoe gezegend is dan de gedachte: Ik geef hun het eeuwige leven en niemand zal ze uit Mijn hand rukken (Joh. 10: 28). Waar ergens zich een schaap van Zijn kudde, een waarlijk gelovige bevindt, hij heeft het eeuwige leven, Christus' vrijwillige gift en niemand zal hem uit Zijn hand rukken, noch hoogte, noch diepte hem scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heere (Rom. 8: 39); niet, omdat wij zo aan Hem vasthouden, maar omdat Hij ons niet loslaat. Waren wij aan ons zelf overgelaten, binnen vierentwintig uren zouden we vergaan; maar, steunend op de getrouwe belofte, de onwankelbare liefde, de krachtige hand van de Almacht, het mededogen van een broeder, hebben wij het eeuwige leven en niemand zal ons uit Zijn hand rukken.

28. En Ik geef hen door middel van de weide, die zij bij Mij vinden, het eeuwige leven, dat reeds nu in hun hart zijn zalige aanvang neemt, en zien van een heerlijk zal volmaken (Hoofdstuk 3: 15; 5: 24); a)en zij zullen niet verloren gaan in de eeuwigheid en niemand van hen, die dat met inspanning van al hun krachten zoeken, zal ze uit Mijn hand rukken.

a. Joh. 6: 39; 17: 12; 18: 9.

Met de drie leden in de schildering van de innige verhouding, zoals die tussen Christus en Zijn schapen bestaat, komen de drie leden overeen in de schildering van de weldaden, die de goede Herder hen toedeelt: a) zij horen Mijn stem, b) Ik ken ze, c) zij volgen Mij. - a) Ik geef hen het eeuwige leven b) zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid, c) niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Die Zijn stem horen, aan die geeft Hij het eeuwige leven; die Hij kent laat Hij nooit omkomen; die Hem volgen zal niemand uit Zijn hand rukken.

In tweemaal drie zinnen beschrijft de Heere ten eerste de liefdesbetrekking, waarin Hij tot Zijn schapen staat: het horen van Zijn stem is het eerste, wat Hij er van zegt; niet het uitwendig vernemen met het oor is bedoeld, maar de geestelijke vatbaarheid voor Zijn woord; deze nu is aanwezig bij hen, die de Vader Hem heeft gegeven. Ik ken ze, dat is het tweede, Zijn kennen nu is een liefhebbend erkennen van de schapen als van Zijn eigendom; Hij kent ze als die Hij heeft aangenomen en die de Zijn zijn. Zij volgen Mij, is het derde; want de liefdevolle vereniging met de Heere en van de Heere met hen, zoals de twee eerste leden die beschrijven, kan niet zijn zonder de gehoorzaamheid, waarin het geloof zich betoont de noodzakelijke werking van de vertrouwelijke overgave aan de Heere, die niet kan achterblijven. Met deze betrekking stemt nu overeen de drievoudige winst, die zij van het door het geloof gesloten verbond van de liefde met de Heere hebben.

Het eeuwige leven is de zekere vrucht van het geloof, eigenlijk reeds de gehele schat van de zaligheid, evenals ook geloof reeds de gehele betrekking en de aard van de verlossing inhoudt.

Jezus is niet alleen wegwijzer, Hij is zelf gever, uitdeler van het eeuwige leven. Niemand kan het aannemen, wanneer hij het niet van Jezus ontvangt.

Het "verloren gaan" schijnt hetzelfde als het "ontrukt worden", maar toch is er onderscheid, het eerste toont meer het inwendige gevaar van verdrinken of zich verlopen door eigen schuld en het tweede het van buiten dreigend geweld.

Achter het: "Zij zullen niet verloren gaan" ligt een zware dreiging tegen de Joden verborgen: U zult verloren gaan in eeuwigheid, omdat u Mijn schapen niet bent.

Bij het "niemand kan ze uit Mijn hand rukken" vestigt zich de opmerkzaamheid van de Heere op het arme, kleine hoopje van Zijn discipelen. Reeds vooraf wijst Hij met het Cherubzwaard elke poging van de vijanden als machteloos en vruchteloos af, waardoor zij Hem deze lammeren zouden willen ontrukken.

De verklaring van Jezus, die in de hoogste zin geldende was voor alle mensen en alle tijden, was in dit geval, dat tot haar aanleiding gaf, voor een tweevoudige toepassing geschikt, nadat zij werd opgenomen. Ten eerste konden de Joden daarin de verzekering vinden, dat zij zich met het volk wel aan de hand van Jezus durfden vertrouwen tegenover de hand van de Romeinen (Joh. 11: 47 v.). Als zij zich aan Hem overlieten, bracht Hij ze in bescherming van de Vader en waarborgde hen het eeuwig leven en eeuwige veiligheid. Wanneer zij echter in wantrouwen tegen Hem verhardden en zelfs wilden beproeven Hem op vijandige manier het volk te ontrukkken, moesten zij weten dat het hun nooit zou gelukken, Hem Zijn eigenlijke kudde uit het volk te ontrukken.

In Christus woorden ligt de verzekering voor de gelovigen ook tegenover hun eigen verdorven natuur, die mee tot het aan God en de Zijn vijandige rijk van de duisternis behoort. Allen, die in Hem geloven, moeten zich verheugen in het geloof van die zekerheid, dat zij volgens Gods onveranderlijk raadsbesluit erfgenamen van het eeuwige leven zijn.

Wij zijn zeker van onze zaligheid, wij die deze gevestigd kennen in de hand van Christus; maar die ze zoeken bij de heiligen, of in hun eigen werken, mogen toezien welke zekerheid zij hebben - de meesten twijfelen, sommigen wanhopen.

De Roomse kerk, die die twijfel aan de genade tot wet maakt (vgl. Trents Concilie in de VI zitting Hoofdst. 9), geeft ons aanleiding tot het vermoeden, dat zij in haar gelovigen een zekere vrees wil houden voor het aannemen van het getuigenis van de Heilige Geest, opdat niet door het ophouden van de twijfel een te grote inwendige vrijheid en zelfstandigheid ontwake. De Christen moet, zo schijnt het bijna, nooit tot mondigheid komen, waarin Hij misschien de menigvuldige en steeds herhaalde hulpmiddelen van de kerk niet meer zou nodig hebben en zich al te onafhankelijk zou gevoelen.

De Christen mag nooit makkelijk over het ongeloof denken of spreken. Wanneer een kind van God Zijn liefde, Zijn waarheid, Zijn getrouwheid wantrouwt, moet dit Hem zeer mishagen. Hoe is het toch mogelijk, dat wij Hem ooit bedroeven door het twijfelen aan Zijn ondersteunende genade? Christen! het is strijdig met elke belofte uit Gods dierbaar woord, dat u ooit vergeten of aan uzelf overgelaten zou worden om verloren te gaan. Als dit mogelijk was, hoe kon Hij waarachtig zijn, die gezegd heeft: "Kan ook een vrouw haar zuigeling

vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon van haar schoots? ofschoon deze vergat, zal Ik u toch niet vergeten. " Wat zou de waarde van deze belofte zijn: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de Heere, uw ontfermer. " Wat zou de waarheid van deze woorden van Christus zijn: "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in van de eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft, is meer dan allen en niemand kan ze rukken uit de hand van Mijn Vader. " Wat zou er worden van de leer van de genade? Zij zou zich geheel tegenspreken als één kind van God verloren ging. Waar zou Gods waarachtigheid, Zijn eer, Zijn macht, Zijn genade, Zijn verbond, Zijn eed zijn, als één van hen, voor wie Christus gestorven is en die al hun vertrouwen in Hem gesteld hebben, nochtans zou uitgeworpen worden? Verban deze ongelovige vrees, die God zozeer onteert. Sta op, schud het stof van u af en doe uw reine kleren aan. Bedenk dat het zondig is aan Zijn Woord te twijfelen, waarin Hij u beloofd heeft, dat u in van de eeuwigheid niet verloren zult gaan. Dat het eeuwige leven in u zich openbaart in een gelovige blijdschap!

29. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft (Hoofdstuk 6: 37; 17: 6, 9, 11 v. , 24) is meer (vgl. MATTHEUS. 12: 6) dan allen, dan alle machten in de zichtbare en onzichtbare wereld (Rom.
8. 38 v.); en niemand kan ze dus, al was hij tegenover anderen ook nog zo machtig en verschrikkelijk, rukken uit de hand van Mijn Vader.

30. En zo zij dit niet kunnen uit Mijn Vaders hand kunnen zij het ook niet uit Mijn hand. a)Ik en de Vader zijn één, zodat hij, die zich onder Mijn bescherming bevindt, ook onder die van de Vader staat (Hoofdstuk 16: 15; 17: 10. Zach. 11: 13; 13: 7).

a. Jes. 54: 5. Joh. 5: 19; 14: 9; 17: 5.

Voor de derde maal verklaart Jezus zakelijk, dat Hij de Christus is; want is daar, waar de hand van de Zoon is, tevens de hand van de Vader, dan is in Jezus de profetie (Mal. 3: 3) vervuld van de Herder, die staat en in de kracht van de Heere, in de majesteit van de naam van de Heere Zijn God weidt. De profetie heeft de Messias getekend als een man, in wie de Heere aanwezig is. Voor ons, die in deze tijd leven, ligt de vraag voor de hand of het dan, als Jezus zakelijk Zijn Messianiteit gedurig uitsprak, de moeite waard is geweest de naam van Messias zo zorgvuldig te vermijden. Maar die zich voorstelt, dat voor Zijn tijdgenoten met de Messiasnaam een wereld van aardse voorstellingen, zelfs van revolutionaire opwellingen van toorn was verbonden, moet in Jezus' gedrag hoge wijsheid zien. Wanneer Hij echter de Joden niet toeliet, hun karikatuur van de profetie op Hem toe te passen, kon Hij aan de erkentenis, dat de profetie in haar werkelijke zin in Zijn persoon vervuld was, de weg bereiden.

Jezus stond voor de Joden als de Mensenzoon. De bewering dat niemand de Zijnen uit Zijn hand kon rukken, kon hen als een belachelijke aanmatiging voorkomen; Hij wijst hen dus op een erkende macht, die achter de Zijn staat, op die van de Vader. Deze heeft Hem de schapen gegeven en Hij moet ze bewaren. Ze uit Zijn hand te willen rukken, zou zijn de strijd tegen de goddelijke macht te ondernemen.

Als God de schapen aan Christus heeft gegeven laat Hij ze daarmee niet uit Zijn hand, niet buiten Zijn bescherming en leiding. Maar deze voortgezette goddelijke bescherming is nu niets anders dan de bescherming van Christus, in zoverre namelijk de Vader in de Zoon is en werkt (vs. 37 v) en zo is deze als orgaan en drager van de goddelijke werkzaamheid bij de volvoering van het Messiaanse werk niet van God gescheiden, met een tweede buiten of naast God, maar naar het wezen van die gemeenschap een met God (1 Kor. 3: 8). Gods hand is dus Zijn hand in het volbrengen van het werk, waarbij Hij Gods macht, liefde enz. handhaaft en de eenheid is zo die van de dynamische gemeenschap, d. i. de eenheid van het werk ter volvoering van het Messiaanse raadsbesluit ter verlossing, volgens hetwelk de Vader in de Zoon leeft, zodat de Vader handelt in hetgeen de Zoon doet en toch groter is dan de Zoon (Hoofdstuk 14: 28), omdat Hij Hem de opdracht, de wijding en de last heeft gegeven.

Is nu reeds voor deze dynamische gemeenschap de wezenseenheid met de Vader de noodzakelijke veronderstelling, omdat God niet Zijn gehele, volle macht en werkzaamheid in Christus kon ontvouwen, als deze slechts een geschapen wezen was, zo komt nog verder in aanmerking dat de inhoud van vs. 27-29 toch hoofdzakelijk op de naast volgende toekomst betrekking heeft, wanneer de Mensenzoon verheerlijkt zal zijn bij de Vader met de heerlijkheid, die Hij bij Hem had, eer de wereld was en zo komt bij de verschillende getuigenissen van Jezus over Zijn wezens-eenheid met de Vader, die Hij voor deze ongelovige Joden tot hiertoe reeds heeft afgelegd (vgl. vooral Hoofdstuk 8: 58), hier nog een nieuw bij. Had de Heere met het woord: "Ik en de Vader zijn één" niet bepaald en ondubbelzinnig kunnen en willen zeggen: "Ik en de Vader, hoewel twee personen, zijn toch één in wezen", zodat zowel het Sabellianisme, dat het onderscheid van de goddelijke personen loochent, als het Arianisme dat hun wezens-eenheid ontkent, wordt uitgesloten, dan had Hij Zich niet van zo’n uitdrukking mogen bedienen, waarmee Hij de gehele godheid Zichzelf toekent; Hij had dit niet mogen doen omdat de Joden Zijn getuigenis niet anders begrepen (vs. 31, 33,) noch dit konden begrijpen en eveneens die opvatting in Zijn Kerk ten allen tijde en overal is aangenomen. De gehele Christelijke godsdienst, zegt Quesnel, is ten slotte op deze onwankelbare grond opgebouwd, dat Hij, die het ondernomen heeft ons te redden en ons tot God te leiden, zoals in wezen met Zijn Vader is, hoewel Hij als persoon werkelijk van die van Zijn Vader is onderscheiden. Plaatsen, als die in Hoofdst. 17: 11 en 21
v. , waar het één zijn op de betrekking van Jezus tot de gelovigen wordt toegepast, mogen, zoals Hengstenberg opmerkt, niet worden gebezigd om de eenheid tussen Christus en de Vader van haar diepere inhoud te ontledigen; want uit de onvolmaaktheid van het afbeeldsel, waarbij ook overigens meer is dan een zuivere overeenstemming, de eenheid integendeel haar wezenlijke grond heeft en het gemeenschappelijk deel hebben aan de Heilige Geest, mag men niet tot dezelfde onvolmaaktheid in het oorspronkelijk beeld besluiten, andere zou uit MATTHEUS. 5: 48 volgen, dat Gods volmaaktheid slechts een relatieve was.

31. a) De Joden dan namen weer, evenals in Hoofdstuk 8: 59, stenen op in de voorhof en droegen die naar de tempel (vs. 23), om Hem te stenigen (Lev. 24: 15 v.).

a. Joh. 11: 8.

32. Jezus antwoordde hen over zo'n voornemen: Ik heb u, sinds Ik de eerste maal hier geweest ben (Hoofdstuk 2: 23), vele treffelijke werken getoond, laten zien van Mijn Vader, die in Mij is en van wie zij uitgaan door Mij (Hoofdstuk 21: 23) om welk werk van die stenigt u Mij? Wijs Mij toch onder die datgene aan, waarom u stenen samen draagt, ten einde Mij te doden en laat Mij zien hoedanig dat is?

33. De Joden antwoordden Hem en zeiden: Wij stenigen U niet, als wij ons gereed maken het recht van de gemeente aan U te volvoeren, over enig goed werk, welk het ook zij, dat Gij gedaan hebt, maar over godslastering, die Gij zoals reeds vroeger (Hoofdstuk 5: 18; 8: 52 vv.), zo ook nu weer hebt begaan en wel omdat Gij, een mens zijnde, Uzelf God maakt, doordat Gij zegt: Ik en de Vader zijn een.

Jezus antwoordt niet op een vraag of tegenspraak van de Joden, maar op de toebereidselen, die Hij hen ziet maken. Hij heeft hun vele goede werken getoond; Hij heeft ze hun voor ogen gesteld, opdat zij daaruit zouden afleiden, wat hun doel was, wat zij mochten aanwijzen. Hij heeft ze hun getoond van de Vader; want zij hebben hun oorsprong in de Vader en zij geven getuigenis van de betrekking van de Zoon tot de Vader, omdat zij werken uit God zijn. "Om welk werk van die stenigt u Mij?" vraagt de Heer, terwijl Hij wijst op de aard, dat een werk moet hebben, om zo'n gedrag te wettigen, zodat men de zin zou kunnen verdelen van welke aard is dan dat werk onder die velen, waarom u Mij stenigt? U stenigt Mij, zegt Hij, terwijl Hij het doel voor de daad neemt; en de Joden zien de zaak eveneens in, als zij in hun antwoord zeggen: "Wij stenigen U om godslastering. " Toch maakt de rustige houding van de Heere op hen zo'n indruk, dat zij met hun toebereidselen ophouden en naar Hem horen.

Ditmaal verbergt Jezus Zich niet, zoals is Hoofdstuk 8: 59, maar bewerkt Hij door een vraag aan Zijn tegenstanders, dat zij voor het ogenblik de stenen laten vallen.

De zin van Zijn woord moet Zijn uitspraak bewijzen, dat Hij één is met de Vader, daarom namelijk, omdat Zijn werken blijkbaar hemelwerken uit de Vader Zijn.

Het is, alsof Hij zei: Zeg Ik dan alleen, dat Ik één ben met de Vader? Werk Ik ook niet 's Vaders werken? Heb Ik geen werken, niet vele werken laten zien, die de Vader Mij gegeven heeft en zelf heeft gedaan, omdat Hij in Mij woont? En zijn het andere dan goede werken, de Vader waardig, die Ik u heb getoond? Welke van al Mijne werken acht u dan waard, dat u er Mij om stenigt?

Zijn woord handelt over de steniging, als was zij reeds volbracht en drukt nu de gewillige overgave ook daarin uit, als was Hij tevreden, als het zo de wil van de Vader was. Alleen wilde Hij vooraf weten, waarom? Welke van deze werken, die Ik u getoond heb, is dan van die aard, dat het naar uw mening de steniging verdient? Hij denkt er niet aan, dat Hij nu ook een werk zou kunnen doen, om Zichzelf te helpen. "Ik stel Mijn leven" had Hij te voren gezegd en Hij bevestigt het nu.

De gehele toestand wijst in vergelijking met de vroegere een groot onderscheid aan; daar is aan de kant van de Joden grotere hartstocht dan hier, overeenkomstig het onderscheiden

karakter van de vroegere en deze afdeling; maar hier is in de grotere rust grotere beslistheid, de minder hartstochtelijke rust maakt het ondanks de beslistheid van hun stemming en gezindheid mogelijk met Jezus nog woorden te wisselen. Hun beslistheid openbaart zich daarin, dat zij zich door Jezus' verdediging niet van hun weg laten afleiden, maar, nadat Hij heeft uitgesproken, in vs. 39 met nog meer bedachtzaamheid en in de wettige vorm tegen Hem denken op te treden.

35. Als nu de wet die personen goden genoemd heeft, waartoe het woord Van God geschied is, als mensen door een vroeger geuite goddelijke verklaring uitdrukkelijk met die naam zijn genoemd, omdat zij een deel van Zijn ambt en daarom ook een deel van Zijn eer droegen (Ex.
21. 6; 22: 8 v. 28) en de Schrift, waarvan de afzonderlijke delen met elkaar een gesloten geheel vormen, niet gebroken kan worden, waarom berispt u dan Mij? Men kan niet zeggen dat een woord op de een plaats geen kracht heeft, omdat er een uitspraak op een andere plaats tegenover staat, die meer kracht heeft. Het ene woord heeft evenveel kracht als het andere; daarom moet ieder in verband met de anderen worden opgevat en de betekenis van het ene door het andere nader bepaald worden.

22. En zeggen jullie, die u toch zeker niet boven maar onder de Schrift plaatst, dan tot Mij, die de Vader reeds in de hemel, toen Ik nog bij Hem was (Hoofdstuk 1: 1 v.) geheiligd, tot het Messiasambt afgezonderd (Jer. 1: 5. Gal. 1: 15. Luk. 4: 34) en vervolgens tot volvoering van dat ambt, in de wereld gezonden heeft: Gij lastert God omdat Ik in de uitspraak van vs. 30 gezegd heb: Ik ben Gods Zoon, alsof zo'n woord volstrekt niet zonder godslastering kon worden uitgesproken?

Dat Jezus, hoewel Hij een mens is, Zich toch tot God maakt, is de godslastering, waarvan men Hem beschuldigt. Tegenover de aanklacht stelt Hij, dat de Schrift zelfs van mensen, tot wie het woord Van God gekomen was zei: "U bent goden. " Dat kan geen godslastering zijn, want hun wet lastert toch God niet. Maar als de naam aan mensen kon worden gegeven, die slechts een opdracht een roeping van God hebben ontvangen gedurende hun leven, hoeveel meer en nog in geheel andere zin moest dan de naam "Zoon Van God" toekomen aan Hem, die God persoonlijk en nog voordat Hij Hem zond, afgezonderd en tot Zijn dienst geheiligd en vervolgens in de wereld gezonden heeft. De naam, die hen krachtens hun tijdelijk beroep toekomt, moest dus dezen toekomen krachtens Zijn bijzondere door God geheiligde persoonlijkheid; van een godslastering kan hier geen sprake zijn.

Als de wet, zo besluit Jezus, van het mindere tot het hogere opklimmend (vgl. Hoofdstuk 7: 23), reeds diegenen goden noemt, die door een vroeger meegedeelde goddelijke verklaring met deze naam zijn aangeduid, kan het toch geen godslastering zijn, wanneer Hij Zich Gods Zoon noemt, die niet slechts een Godswoord op aarde tot het een of ander aards ambt overeenkomstig Gods werk geroepen heeft, maar die met Zijn gehele leven een werk verricht, waartoe Hem de Vader, reeds toen Hij in de wereld kwam, geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd" herinnert men zich, dat die in de Psalm "goden" heten, om de onheiligheid van hun gedrag berispt worden: de naam komt hun niet oorspronkelijk toe, bovendien tonen zij zich die zedelijk niet waardig; met het "geheiligd en in de wereld gezonden heeft" stelt Jezus tegenover hun zoonschap, dat hier begonnen is het Zijne, dat vóór de tijd was.

De uitdrukking "in de wereld zenden" doelt onmiskenbaar op een gebeurtenis vóór Zijn menswording en duidt Zijn goddelijke roeping tot Verlosser aan. Jezus wordt "door de Vader geheiligd", dat is de Vader wijdt Hem tot Zijn heilige taak, vaardigt Hem af, geeft Hem Zijn volmacht (Hoofdstuk 17: 2). Op zijn manier drukt Petrus ditzelfde denkbeeld uit, als hij Jezus "het vóór de grondlegging van de wereld gekende Lam" (1 Petrus . 1: 20) noemt. De Vader heeft de Zoon geraadpleegd, voordat Jezus op aarde verscheen en de uitslag van dit gemeenschappelijk onderhoud deelt Hij zelf mee in Hoofdstuk 6: 38.

De heiliging betekent de afzondering tot de dienst van God en Zijn rijk; diezelfde uitdrukking staat in Jes. 13: 3 ook van zulke dienaren van de goddelijke raad, die bewusteloos hun zending volbrengen.

Wat God heiligt ontneemt Hij aan de wereld en eigent Hij Zich toe. Als de Vader Hem, die in de wereld zou komen, heiligt, dan is Jezus ook als de Mensenzoon dadelijk door God Zich toegeëigend en tot Zich genomen, als Gods Zoon. Als een zo geheiligde Mensenzoon heeft Hij dan Hem in de wereld gezonden, die van een "zijn bij God" in de wereld kwam, dus Gods Zoon, ook in deze zin.

De Oud-Testamentische spreekwijze voortzettend had Jezus als deze gezant van God volkomen recht, om Zich zelfs Elohiem d. i. God te noemen. Waarom blijft Hij echter daarbij staan, om daaraan de naam van Gods Zoon, die Hij Zich toekent te ontlenen? Zonder twijfel omdat de naam Elohiem ten tijde van Jezus niet meer die uitgestrekte betekenis had als in de Israëlitische oudheid. Omdat de grondbetekenis van Elohiem die van de "sterke" is, kon het Oude Testament naast de Heere, die volheid van alle krachten, ook de engelen (Ps. 97: 7) ja de afgescheiden geest van Samuel (1 Sam. 28: 13) Elohiem noemen. De Heere was dan de Elohiem van de Elohims (de god van de goden), evenals wij Hem nu de Koning der koningen, de Heere der heren noemen. Ten tijde van Jezus werd echter de naam Elohiem alleen nog voor de Eeuwige zelf en niet meer voor de bovenaardse machten in het algemeen gebruikt. Wij zien hier op het ogenblik de hoogste opgewondenheid van de hartstocht bij de vijanden, in wier handen de stenen zijn, Jezus bedachtzaamheid en de liefde, die zich ervoor hoedt om de tegenstanders te ergeren. Maar tevens is duidelijk, dat, wanneer de apostelen aan Jezus vervolgens toch de Godsnaam geven, het gewicht daarvan des te zwaarder in de weegschaal valt: het is de werkelijke gelijkheid met de Eeuwige, die zij Hem daarmee toekennen.

Hier vinden nu de bestrijders van de Godheid van Christus, naar zij vermenen, steun voor hun ongeloof, zij zeggen: "Ziet u wel, Jezus zelf noemt Zich de Zoon van God in een natuurlijke en menselijke zin. " Wij ontkennen dit volstrekt en bewijzen het uit de eigen woorden van de Heere. Zelfs schijnt het bij de eersten oogopslag, dat de Heere Zijn Godheid verbergt. Hij haalt een woord van de Schrift aan, waaruit blijkt dat mensen door God goden worden genoemd en wij kunnen bij dit voorbeeld nog dat van Mozes voegen, tot wie God zei: Aäron zal u tot een mond zijn en u zult hem tot een God Zijn (Efod. 4: 16). Ook deed de Heere opzettelijk deze aanhaling om Zijn vijanden te bezadigen. Hij Heer schroomde niet te doen, waarvoor wij zo bang zijn, namelijk om een ogenblik voor de vijand te wijken en hem ruimte te geven. Maar de Heere deed dit, niet om hem het veld te laten, maar om hem daarna des te krachtiger aan te vallen en volkomen te slaan. De Heere verschilde geheel van die

hartstochtelijke lieden, die juist zo'n gelegenheid gretig zouden aangegrepen hebben, om de woede van het volk ten toppunt te voeren en zichzelf tot martelaars te maken. Nee, de Heere zei eenvoudig: Welnu is het om een woord te doen en ergert het u, dat Ik, in wie u alleen een mens ziet, mij Gods Zoon noem, zo toon ik u uit uw Heilige Schrift, dat Ik Mij met deze naam geen te hoge titel aanmatig. Immers als reeds zij, die door het woord van God tot rechters in Israël werden aangesteld, als vertegenwoordigers van God een goddelijke titel hadden en goden (niet in de zin van afgoden, maar in de zin van ondergoden) genoemd worden; hoe zou dan Ik, die onmiddellijk van de Vader ben uitgezonden en met de wondermacht van de Vader ben bekleed, Mij niet Gods Zoon mogen noemen? Uw ergernis is dus onbillijk. Al was het, dat Ik niets meer dan mens was, dan nog zouden de manier en de omstandigheden van mijn zending, Mij recht geven, naar de Schrift, om de titel van Gods Zoon te voeren, want de naam goden betekent niets anders dan zonen van de Allerhoogste. Immers er staat geschreven: u bent goden en u bent allen kinderen van de Allerhoogste. Deed de Heere nu echter hiermee afstand van zijn wezenlijke Godheid? Nee, reeds Zijn woord, dat de Vader Hem geheiligd en in de wereld gezonden had, stelt de Zoon als de van eeuwigheid bij eedzwering geroepene tot hogepriester, naar de ordening van Melchizedek (Hebr. 7: 8). Daarenboven een persoon, die in de wereld gezonden wordt is boven de wereld, is geen schepsel, maar God. Het door de Vader geheiligd worden, is het toegepast en bereid worden door de Vader zelf tot de profetische, hogepriesterlijke en koninklijke bediening.

36. En zeggen jullie, die u toch zeker niet boven maar onder de Schrift plaatst, dan tot Mij, die de Vader reeds in de hemel, toen Ik nog bij Hem was (Hoofdstuk 1: 1 v.) geheiligd, tot het Messiasambt afgezonderd (Jer. 1: 5. Gal. 1: 15. Luk. 4: 34) en vervolgens tot volvoering van dat ambt, in de wereld gezonden heeft: Gij lastert God omdat Ik in de uitspraak van vs. 30 gezegd heb: Ik ben Gods Zoon, alsof zo'n woord volstrekt niet zonder godslastering kon worden uitgesproken?

Dat Jezus, hoewel Hij een mens is, Zich toch tot God maakt, is de godslastering, waarvan men Hem beschuldigt. Tegenover de aanklacht stelt Hij, dat de Schrift zelfs van mensen, tot wie het woord Van God gekomen was zei: "U bent goden. " Dat kan geen godslastering zijn, want hun wet lastert toch God niet. Maar als de naam aan mensen kon worden gegeven, die slechts een opdracht een roeping van God hebben ontvangen gedurende hun leven, hoeveel meer en nog in geheel andere zin moest dan de naam "Zoon Van God" toekomen aan Hem, die God persoonlijk en nog voordat Hij Hem zond, afgezonderd en tot Zijn dienst geheiligd en vervolgens in de wereld gezonden heeft. De naam, die hen krachtens hun tijdelijk beroep toekomt, moest dus dezen toekomen krachtens Zijn bijzondere door God geheiligde persoonlijkheid; van een godslastering kan hier geen sprake zijn.

Als de wet, zo besluit Jezus, van het mindere tot het hogere opklimmend (vgl. Hoofdstuk 7: 23), reeds diegenen goden noemt, die door een vroeger meegedeelde goddelijke verklaring met deze naam zijn aangeduid, kan het toch geen godslastering zijn, wanneer Hij Zich Gods Zoon noemt, die niet slechts een Godswoord op aarde tot het een of ander aards ambt overeenkomstig Gods werk geroepen heeft, maar die met Zijn gehele leven een werk verricht, waartoe Hem de Vader, reeds toen Hij in de wereld kwam, geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd" herinnert men zich, dat die in de Psalm "goden" heten, om de onheiligheid van

hun gedrag berispt worden: de naam komt hun niet oorspronkelijk toe, bovendien tonen zij zich die zedelijk niet waardig; met het "geheiligd en in de wereld gezonden heeft" stelt Jezus tegenover hun zoonschap, dat hier begonnen is het Zijne, dat vóór de tijd was.

De uitdrukking "in de wereld zenden" doelt onmiskenbaar op een gebeurtenis vóór Zijn menswording en duidt Zijn goddelijke roeping tot Verlosser aan. Jezus wordt "door de Vader geheiligd", dat is de Vader wijdt Hem tot Zijn heilige taak, vaardigt Hem af, geeft Hem Zijn volmacht (Hoofdstuk 17: 2). Op zijn manier drukt Petrus ditzelfde denkbeeld uit, als hij Jezus "het vóór de grondlegging van de wereld gekende Lam" (1 Petrus . 1: 20) noemt. De Vader heeft de Zoon geraadpleegd, voordat Jezus op aarde verscheen en de uitslag van dit gemeenschappelijk onderhoud deelt Hij zelf mee in Hoofdstuk 6: 38.

De heiliging betekent de afzondering tot de dienst van God en Zijn rijk; diezelfde uitdrukking staat in Jes. 13: 3 ook van zulke dienaren van de goddelijke raad, die bewusteloos hun zending volbrengen.

Wat God heiligt ontneemt Hij aan de wereld en eigent Hij Zich toe. Als de Vader Hem, die in de wereld zou komen, heiligt, dan is Jezus ook als de Mensenzoon dadelijk door God Zich toegeëigend en tot Zich genomen, als Gods Zoon. Als een zo geheiligde Mensenzoon heeft Hij dan Hem in de wereld gezonden, die van een "zijn bij God" in de wereld kwam, dus Gods Zoon, ook in deze zin.

De Oud-Testamentische spreekwijze voortzettend had Jezus als deze gezant van God volkomen recht, om Zich zelfs Elohiem d. i. God te noemen. Waarom blijft Hij echter daarbij staan, om daaraan de naam van Gods Zoon, die Hij Zich toekent te ontlenen? Zonder twijfel omdat de naam Elohiem ten tijde van Jezus niet meer die uitgestrekte betekenis had als in de Israëlitische oudheid. Omdat de grondbetekenis van Elohiem die van de "sterke" is, kon het Oude Testament naast de Heere, die volheid van alle krachten, ook de engelen (Ps. 97: 7) ja de afgescheiden geest van Samuel (1 Sam. 28: 13) Elohiem noemen. De Heere was dan de Elohiem van de Elohims (de god van de goden), evenals wij Hem nu de Koning der koningen, de Heere der heren noemen. Ten tijde van Jezus werd echter de naam Elohim alleen nog voor de Eeuwige zelf en niet meer voor de bovenaardse machten in het algemeen gebruikt. Wij zien hier op het ogenblik de hoogste opgewondenheid van de hartstocht bij de vijanden, in wier handen de stenen zijn, Jezus bedachtzaamheid en de liefde, die zich ervoor hoedt om de tegenstanders te ergeren. Maar tevens is duidelijk, dat, wanneer de apostelen aan Jezus vervolgens toch de Godsnaam geven, het gewicht daarvan des te zwaarder in de weegschaal valt: het is de werkelijke gelijkheid met de Eeuwige, die zij Hem daarmee toekennen.

Hier vinden nu de bestrijders van de Godheid van Christus, naar zij vermenen, steun voor hun ongeloof, zij zeggen: "Ziet u wel, Jezus zelf noemt Zich de Zoon van God in een natuurlijke en menselijke zin. " Wij ontkennen dit volstrekt en bewijzen het uit de eigen woorden van de Heere. Zelfs schijnt het bij de eersten oogopslag, dat de Heere Zijn Godheid verbergt. Hij haalt een woord van de Schrift aan, waaruit blijkt dat mensen door God goden worden genoemd en wij kunnen bij dit voorbeeld nog dat van Mozes voegen, tot wie God zei: Aäron zal u tot een mond zijn en u zult hem tot een God Zijn (Efod. 4: 16). Ook deed de Heere

opzettelijk deze aanhaling om Zijn vijanden te bezadigen. Hij Heer schroomde niet te doen, waarvoor wij zo bang zijn, namelijk om een ogenblik voor de vijand te wijken en hem ruimte te geven. Maar de Heere deed dit, niet om hem het veld te laten, maar om hem daarna des te krachtiger aan te vallen en volkomen te slaan. De Heere verschilde geheel van die hartstochtelijke lieden, die juist zo'n gelegenheid gretig zouden aangegrepen hebben, om de woede van het volk ten toppunt te voeren en zichzelf tot martelaars te maken. Nee, de Heere zei eenvoudig: Welnu is het om een woord te doen en ergert het u, dat Ik, in wie u alleen een mens ziet, mij Gods Zoon noem, zo toon ik u uit uw Heilige Schrift, dat Ik Mij met deze naam geen te hoge titel aanmatig. Immers als reeds zij, die door het woord van God tot rechters in Israël werden aangesteld, als vertegenwoordigers van God een goddelijke titel hadden en goden (niet in de zin van afgoden, maar in de zin van ondergoden) genoemd worden; hoe zou dan Ik, die onmiddellijk van de Vader ben uitgezonden en met de wondermacht van de Vader ben bekleed, Mij niet Gods Zoon mogen noemen? Uw ergernis is dus onbillijk. Al was het, dat Ik niets meer dan mens was, dan nog zouden de manier en de omstandigheden van mijn zending, Mij recht geven, naar de Schrift, om de titel van Gods Zoon te voeren, want de naam goden betekent niets anders dan zonen van de Allerhoogste. Immers er staat geschreven: u bent goden en u bent allen kinderen van de Allerhoogste. Deed de Heere nu echter hiermee afstand van zijn wezenlijke Godheid? Nee, reeds Zijn woord, dat de Vader Hem geheiligd en in de wereld gezonden had, stelt de Zoon als de van eeuwigheid bij eedzwering geroepene tot hogepriester, naar de ordening van Melchizedek (Hebr. 7: 8). Daarenboven een persoon, die in de wereld gezonden wordt is boven de wereld, is geen schepsel, maar God. Het door de Vader geheiligd worden, is het toegepast en bereid worden door de Vader zelf tot de profetische, hogepriesterlijke en koninklijke bediening.

37. In plaats dat u om zo'n getuigenis van Mijzelf stenen tegen Mij zou opheffen, moest u onderzoeken of met dit getuigenis van Mijn lippen, ook het getuigenis van Mijn werken overeenstemt en het ene door het andere bevestigd werd; voor dit onderzoek stel Ik Mijzelf en alles, wat van Mij uitging, prijs. a) Als Ik niet doe de werken van Mijn Vader, met wie Ik beweerd heb één te zijn, geloof Mij niet, want onmogelijk kan de eenheid van wezen en willen bestaan, waar de eenheid van werken ontbreekt.

a)Joh. 15: 24.

38. Maar als Ik ze doe en dit heeft u Mij reeds toegestaan, toen Ik de vraag in vs. 32 tot u richtte en u van geen van Mijn werken de eigenschap van goedheid en voortreffelijkheid kon tegenspreken en als u Mij niet volgens de stelling in Hoofdstuk 8: 13 gelooft (vgl. Hoofdstuk
5. 31 met 8: 14), geloof dan de werken, het getuigenis, dat daarin vervat is (Hoofdstuk 5: 36), opdat u mag bekennen en geloven, overeenkomstig de verkregen kennis ook erkent, a) dat de Vader in Mij is en Ik in Hem (vs. 30).

a)Joh. 14: 11; 17: 21.

Wanneer zij niet de weg van geloof in Zijn persoonlijkheid tot het erkennen van Zijn werkingen willen gaan, kan Hij hen toch opwekken om de weg van het zien van Zijn werken tot geloof in Zijn persoonlijkheid te gaan. In deze zin roept Hij hen op Zijn werken te

geloven, opdat zij "bekennen en geloven", dat in Hem de Vader is. Leren zij eerst de tegenwoordigheid van de Vader in Zijn werkzaamheid vereren, houden zij eerst op, de daden van de Vaders, die in Zijn werken voor hun ogen staan en in deze de Vader zelf voortdurend te verloochenen, dan zullen zij ook in het middelpunt van deze schitterende werkzaamheid van de Vader Hem, de Zoon, in Zijn persoonlijkheid leren waarderen en geloven, dat Hij in de Vader is, zoals de Vader in Hem en als zij dat eerst bekennen, moeten zij met schrik gewaar worden dat zij in Zijn woord niet een duistere, twijfelachtige stelling van de geleerdheid aangrijpen, maar de rijkste beloning van de tegenwoordigheid en werkzaamheid van de hemelse Vader.

Vroeger riep de Heere hen op Hem een zonde aan te wijzen, als zij het konden en toen zij allen verstomden greep Hij hen in hun geweten en zei Hij: "Als Ik de waarheid spreek, waarom gelooft u Mij niet? (Hoofdstuk 8: 46). Zo wil Hij ook hier dulden, dat zij Hem niet geloven, wanneer zij op Zijn woord "Ik en de Vader zijn één" als tegenspraak konden stellen: "Gij doet wel de werken van Uw Vader; " maar niemand waagde het, niemand wist een werk van Hem te noemen, dat de Vader niet als Zijn werk zou bekennen en vele werken hadden zij van Hem met hun ogen gezien, die geen andere dan de werken van de Vader in Hem konden zijn. Welaan dan, zo gaat de Heere voort, doe Ik de werken van Mijn Vader, geloof dan toch de werken, al is het dat u Mij niet kunt geloven! Als uw ogen te donker zijn om in Mij, in Mijn persoon, het afschijnsel van ‘s Vaders heerlijkheid te zien (Hoofdstuk 14: 9) en uw harten te gevoelig om ‘s Vaders geest en leven in Mijn woorden op te merken, geef dan toch aan de werken, die de Vader, die in Mij woont, doet, de eer, dat u ze houdt voor werken van God (Hoofdstuk 14: 10 v.), dan zullen zij voor u, evenals uw Nicodemus (Hoofdstuk 3: 2) een ladder van de kennis worden, waarlangs u tot het geloof opstijgt, dat de Vader in Mij is en Ik in Hem en het zal u niet meer ergeren, dat Ik zeg: "Ik en de Vader zijn een".

39. Zij erkenden nu, dat Hij van het woord in vs. 30, dat hen ergerde, niets terugnam, maar het integendeel bevestigde met het in vs. 37 v. gezegde. Zij probeerden dan weer Hem te grijpen, om een gewone rechtszaak ervan te maken en Hem naar de Hoge raad te leiden, zoals dat reeds in Hoofdst. 7: 30 vv. hun doel was geweest en Hij ontging uit hun hand, doordat Hij met vaste tred door hun rijen doorging en hen alle moed ontzonk, zij wisten zelf niet hoe.

a. Luk. 4: 29; Joh. 8: 59.

De woorden van Jezus hadden hun bedoeling om Hem te stenigen geheel en al ontzenuwd, toch wilden zij van de waarheid de eer niet geven en hun voornemen om Hem te vernietigen niet laten varen; zij probeerden daarom nog eens Hem te grijpen, om Hem een proces aan te doen, maar Hij ontging uit hun handen. Nog was Zijn werk niet volbracht, nog had de Vader Hem een tijd om te werken bestemd, namelijk in Perea en in dit bewustzijn ging Hij door de aanslagen en vervolgingen van de vijanden heen.

40. En Hij ging weer, nadat het feest van de tempelreiniging ten einde was, langs de weg in Luk. 13: 1-9 beschreven, over de Jordaan. Reeds bij zijn eerste heengaan van Jeruzalem had de Heere in dezelfde richting Zich teruggetrokken (Hoofdstuk 3: 22 vv.). Hij begaf Zich tot de plaats, de landstreek "Joh (11: 6" en 13: 22"), waar Johannes eerst, voordat hij verder op

naar Enon bij Salim ging (Hoofdstuk 3: 23) doopte, de landstreek van Bethabara (Hoofdstuk 1. 28) tot beneden, waar de rivier in de Dode zee uitloopt. En Hij bleef daar, voor enige tijd daar een werkzaamheid beginnend.

41. En velen kwamen tot Hem, zodat wij in Luk. 14: 25 veel volk in Zijn gevolg zien en zeiden, zichzelf onder elkaar rekenschap gevend, waarom zij zich gedwongen voelden Zich aan Hem aan te sluiten: Johannes deed wel geen teken, om voor onze ogen te bewijzen, dat hij een gezondenen van God was, maar wij hebben hem eenvoudig op het getuigenis, dat in Zijn gehele verschijning en in zijn prediking lag, geloofd 1: 17"). Maar nu blijkt het, dat wij niet ten onrechte in hem hebben geloofd, want alles, wat Johannes van deze, die na hem zou komen en groter zou zijn dan hij (Hoofdstuk 1: 26 v.) zei, was waar. Zo hebben wij dubbele reden om ons aan Jezus' kant te stellen, zowel om Johannes, die wij daarmee nog in zijn dood eren, als om die meerdere, die ons nu in zijn plaats is gegeven.

Als wij Christus bij ervaring leren kennen, vinden wij, dat al wat de Schrift van Hem zegt waar is en de werkelijkheid ver te boven gaat.

42. En velen, namelijk tollenaars en zondaars (Luk. 15: 1-16: 13 , geloofden daar in Hem, terwijl aan de andere kant ook hier de Farizeeën zich vijandig jegens Hem stelden (Luk. 13: 31-14: 24 16: 14-18). Zo was het dan toch anders dan te Jeruzalem, waar het ongeloof over Jezus, hoe meer Hij van Zich getuigde, ook des te sterkere vorm aannam.

De Heere gaat niet naar Perea om Zich te vrijwaren voor de vervolgingen van de hierarchen, maar omdat Hij nu niets meer bij de Joden te doen heeft, voordat hij Zich in de dood overgeeft. De openbare werkzaamheid van Jezus is bij haar einde aangekomen, maar dit keert tot het begin terug. Op dezelfde plaats, waar Johannes eerst dopende van Jezus heeft getuigt, getuigt deze nu zelf, zodat Hij diens getuigenis over Hem, door een betuiging van Zichzelf bevestigt. Wat vervolgens van het gevolg Van zijn werkzaamheid wordt bericht, behoort mee tot de grote aanklacht, die het gehele evangelie van Johannes tegen de Joden als de geschiedkundige dragers van het ongeloof vormt.

De mensen in Perea confereerden en collationeerden alles nauwkeurig en zo werden zij overtuigd; was dit nu aan deze mogelijk, waarom ook niet aan de anderen?

Als om Zich te verkwikken trok, na zo veel ellende van het ongeloof ondervonden te hebben, de Heiland Zich naar een plaats terug, waar Hij verwachtte schapen te zullen vinden, die Zijn stem zouden horen; en deze vreugde werd Hem rijk ten deel. In de vlakte van de Jordaan, daar, waar de Doper zijn ambt als heraut begon en de stem liet horen: "Zie het Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt", daar, waar de eerste schaapjes hunn Herder vonden (Hoofdstuk 1: 29 vv.) wekte de verschijning van de Heere de sluimerende herinnering aan Zijn bode weer op. Bij velen scheen het werk van de Doper vergeefs geweest te zijn, die nu toch nog ten gevolge van zijn prediking tot Jezus kwamen. Zo bewijst het zaad van het goddelijke woord een onvergankelijke levenskracht te hebben.

Velen geloofden daar in Hem. Zij hadden het getuigenis van de Doper aangaande de Christus, die na hem komen zou, gehoord, vergeleken hiermee wat zij van Jezus zagen en hoorden, aanschouwden in Zijn woorden en daden de bevestiging van hetgeen Johannes van Hem gezegd had en kwamen zo tot de overtuiging, dat Jezus de Christus was. Zo was dan de prediking van de Doper ook voor deze mensen niet tevergeefs geweest en droeg zij nog vrucht ook nadat hij reeds gestorven was. Merken wij het op ter onzer bemoediging en aanvuring! Zo draagt de prediking van de Christus ook nu dikwijls meer vrucht, dan wij vermoeden en deze vrucht openbaart zich wel eens, nadat wij reeds deze aarde verlaten hebben en heengegaan zijn naar het huis van de Vader, waar wij ons met nog reinere vreugde, dan hier beneden, over de zegen op onze arbeid in God zullen verheugen. Maar ook hier verblijdt ons de hemelse Vader meermalen door de vrucht van ons werk, te midden van de miskenning en tegenkanting, die wij ondervonden, zoals Hij Zijn Zoon verblijdde door de zegen op Zijn arbeid. Hoe zal de Heere er door verkwikt en verheugd zijn geworden en hoe zal Hij de Vader er voor gedankt hebben, vooral na de verregaande miskenning en woedende vijandschap, die Hij te Jeruzalem van de Joodse groten ondervonden had! Met kloeke moed was hij weer opgetreden in de tempel, om aan het heil van Zijn volk weer te arbeiden en ondubbelzinnig maar tevens met wijze omzichtigheid had Hij geantwoord op de vraag, of Hij dan waarlijk de Christus was. Hij had Zich beroepen niet alleen op Zijn vroegere verklaringen en op Zijn werken, als die van Hem getuigen, maar ook van Zijn macht, van Zijn betrekking tot de Vader en Zijn eenheid met de Vader gesproken, dat het duidelijk was, voor wie Hij Zichzelf hield en door Zijn volksgenoten wilde gehouden zijn. Maar het had hun haat tegen Hem slechts opnieuw opgewekt, zodat zij weer stenen opnamen om er Hem als een godslasteraar mee te verpletteren. En toen hij hen op de beschamendste manier aantoonde, deels hoe ongerijmd het naar hun eigen wet was Hem van godslastering te beschuldigen, omdat Hij Zichzelf Gods Zoon genoemd had, deels hoe zijn werken van Zijn eenheid met de Vader getuigden, toen werd hun woede wel een beetje bedaard, maar probeerden zij toch hem te grijpen. Vanwaar die hevige vijandschap? Vanwaar die verharding van hun harten? Ach, zij waren niet van Zijn schapen. Zij hadden de aard, het karakter, de zin van Zijn schapen niet. Hun denkwijze en gezindheid was met Zijn denkwijze en gezindheid en met Zijn onderwijs rechtstreeks in strijd. Dat was de oorzaak, waarom zij niet in Hem geloofden, zoals de Heere zelf verklaarde (vs. 26). Zijn schapen hoorden Zijn stem en volgen Hem. Ook wij horen Zijn stem en volgen Hem. En wij bouwen ons geloof in Hem, deels op Zijn eigen verklaringen, want de nederige, heilige Jezus, die nooit Zijn eer, maar altijd de eer van zijn Vader zocht, kon niet zo gesproken hebben, als Hij zich niet ten volle bewust geweest was, dat Hij in waarheid was, die Hij zei te zijn, deels op de werken, die hij deed in de naam van Zijn Vader, als die van Hem getuigen en duidelijk doen zien dat de Vader in Hem is en Hij in de Vader. Zalig, driewerf zalig wij door dat geloof; want Hij geeft Zijn schapen het eeuwige leven: zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Zijn hand rukken. Zijn Vader, die ze Hem gegeven heeft, is meer dan allen en niemand kan ze rukken uit de hand van Zijn Vader. Hij en de Vader zijn een. Zo hebben wij dan niet te vrezen. Ons geluk staat vast voor de eeuwigheid. Het is gegrond in de belofte van de Heere: het is gegrond in de macht en de gezindheid van de Zoon en van de Vader, om die belofte te vervullen. Heer! sterk ons in dat geloof en geef, dat wij er door aangevuurd worden, om hoe langs zo meer als Uw schapen te denken, te willen en te handelen, naar Uw stem te horen, U te volgen en bij U te blijven, totdat Gij ons zult ingeleid hebben in het huis van de Vader, waar wij Hem en U door

onze lof en dankzegging, voor onze toebrenging tot Uw kudde niet alleen, maar ook voor onze bewaring en volkomen verlossing eeuwig hopen te verheerlijken.

50. En Ik weet, dat Zijn gebod, dat Ik door middel van dat Mij voorgeschreven woord en die getuigenis aan de wereld moet voorstellen, het eeuwige leven is (Hoofdstuk 3: 14 vv. ; 6: 39
v. ; 10: 11). Hetgeen Ik dan spreek, wanneer Ik met vreugde en bij eigen vrije hartelijke deelname Zijn gebod vervul (Ps. 40: 9. Hebr. 10: 5 vv.), dat spreek Ik, wat het ook zij, zoals Mij de Vader gezegd heeft. Zo ben ik in werkelijkheid degene, van wie de profeet in Jes. 50:
4 vv. getuigt.

De ernstige betekenis van het ongeloof van de Joden, waarvan Johannes tot hiertoe de verborgen oorzaken heeft voorgesteld, blijkt uit de verheven waarde van Hem, tegen wie het gericht is: God zelf verwerpt degene, die Jezus verwerpt.

Ik betuig u op deze dag, dat Ik rein ben van aller bloed. Deze zin heeft deze rede van Jezus, die niet, zoals vele uitleggers aannemen, een Johanneïsche bij elkaar voeging van brokstukken uit vorige reden is, maar een rede, die werkelijk zo is gehouden en tot de discipelen gericht is, om ze in hun geloof te versterken en hen onderricht te geven hoe het Joodse ongeloof niet te verontschuldigen is, maar veroordelingswaardig.

Jezus heeft, toen Hij op aarde wandelde, niet gehaat en vervolgd, geen verterend vuur van de hemel laten vallen over degenen, die Hem verachtten, geen menselijk zwaard tegen Zijn vijanden laten trekken; maar toch heeft Hij Zijn verachters een vuur op het hoofd gelegd, Zijn vijanden een zwaard in het vlees gegeven. Dit brandend vuur en dit snijdend zwaard zijn Zijn woord. Het licht, dat Hij in de wereld heeft gebracht, het licht van Zijn woord en van Zijn waarheid, dat in de duisternis van deze wereld schijnt en de zonde van de wereld ontdekt en de schande van de wereld blootlegt, dat zijn de hel van de wereld reeds lang vóór de jongste dag (Openbaring . 11: 10). Daarom is de zachte mensenvriend Jezus, die toch niets anders wilde dan de wereld zaligmaken, gedurende Zijn omwandelen op aarde reeds de trotse en ongelovige zondaars een doorn in het oog geweest, omdat zij hun duister en boos hart gewaar werden. Zijn woord oordeelt ons. Zijn licht maakt onze duisternis openbaar (Hoofdstuk 3: 19 vv.). Daarom is voor het kind reeds de tiran Herodes verschrikt, daarom hebben aan de man huichelachtige Farizeeën en hoogmoedige schriftgeleerden en gewetenloze priesters de dood gezworen. Zijn woord heeft hen geoordeeld, dat als gloeiende kolen op hun hoofd lag, het sneed als een tweesnijdend zwaard in hun hart. Daarom is ook heden nog voor zovelen het licht van het Christendom een lastig licht, dat zij liever heden dan morgen zonden willen uitblussen en de zaligmakende prediking van het kruis is een ergernis en een dwaasheid, omdat zij voelen: het evangelie oordeelt ons en brengt de armoede van ons hart, ons zondig leven, onze geheime schande aan het licht voor ons en anderen. Wij oordelen u niet, trotse verachters van Gods woord en van Gods waarheid en geen menselijke rechtbank roept u voor zich; maar u ontloopt daarom uw Rechter niet. Menigeen, die zijn gehele leven de Kerk ontwijkt, omdat hij de Rechter op de kansel vreest, heeft hem in zijn huis staan, die Rechter en hij weet het niet. Het is het woord van God, dat nog misschien vergeten van de schooltijd aan in enige kast, in enige hoek ligt, het woord van God, dat uit die hoek uw zondig leven aanziet als een stomme getuige, die eens vreselijk tegen u zal spreken. En als u hem uit de

kast neemt, die stomme rechter en in het vuur werpt, of uw bijbel wegbrengt en verkoopt, evenals Judas Zijn Heiland voor dertig zilverlingen, zie, u bent daarom de rechter niet kwijt; want ook in het hart draagt u hem mee. Het is Gods woord, dat ook daar binnen zijn stem verheft, het woord van God, dat u niet uit uw geweten kunt verwijderen, evenmin als Judas de verrader en dat honderde malen tot u zegt, evenals die onverbiddelijke boetprediker in de woestijn: "het is niet goed wat u gedaan heeft. " En als u ook deze inwendige rechter tot zwijgen brengt evenals Herodes Johannes, toen hij hem het hoofd liet afslaan, als u uw geweten doodt, ook daardoor bent u van de rechter niet verlost; het woord, dat de Heere tot u gesproken heeft en u veracht heeft, in u en dat u heeft verdoofd, tegen u en dat u heeft weg gespot, dat woord zal u op de jongste dag oordelen, dat zal alles aan het licht brengen, aan het heldere licht van de eeuwigheid.

Dat was dan, naar het bericht van Johannes, de laatste rede van Jezus tot het volk en de oversten. Alles, alles wendt Hij nog aan om hen tot het geloof te bewegen en degenen, die bij zichzelf overtuigd waren, maar nog niet voor Hem durfden uitkomen, in hun geloof te versterken. Hij sprak met blijkbare aandoening en hoge ernst. Zijn woorden getuigen van Zijn vurige zucht om zondaren te behouden en zijn de Redder van de mensen waardig. Met de innigste zelfbewustheid en op de plechtigste manier legt Hij voor het laatst getuigenis af van Zijn Goddelijke zending, van de waarheid van Zijn prediking, van Zijn Goddelijke grootheid, van het heil, dat men hier reeds door Hem kon verkrijgen, van de rampzaligheid, die allen, die Zijn woorden verwierpen, zeker stond te wachten en van het geluk, dat tot in eeuwigheid het deel zou zijn van hen, die in Hem geloofden, om Zijn weldadig doel te bereiken. En nu gaat Hij heen om niet meer tot de menigte te spreken. Hij laat hen nu aan hun eigen nadenken en hun eigen keuze over. Hij had gedaan al wat Hij kon. Zij moesten het nu zelf weten, of zij al dan niet in Hem geloven, of zij al dan niet Zijn woorden aannemen wilden. Ach! de geschiedenis leert ons, dat ook dit laatste woord in zo veel liefde en met zo veel ernst gesproken tot de menigte tevergeefs is geweest. Wij twijfelen er echter niet aan, of het zal op sommigen diepe, blijvende indruk gemaakt en hen nu of later tot het geloof in Hem gebracht, of daarin bevestigd hebben. Moge het ook op ons deze gezegende uitwerking hebben. Aarzelen wij niet langer! Hinken wij niet langer op twee gedachten! Verdelen wij niet langer tussen Christus en de wereld. Erkennen wij Hem voor de Gezant van God, het Beeld van de Vader en het licht van de wereld. Nemen wij Zijn woorden aan. Vestigen wij op Hem ons vertrouwen en proberen wij steeds naar Zijn evangelie te leven. Dan zullen wij niet in duisternis wandelen, noch voor veroordeling te vrezen hebben, maar door Hem zalig worden en het eeuwige leven hebben. Ja wij geloven, o onze Heer en Zaligmaker en wij nemen Uw woord aan. Naar dat woord willen wij leven. Op dat woord willen wij sterven. Heere vermeerder ons het geloof.

Met deze woorden, wellicht bij het vallen van de avond gesproken, verlaat de Heere, naar het schijnt, bij het einde van de maandag de tempel. De hele dag had Hij Zich zegevierend tegenover Zijn vijanden gehandhaafd en als Overwinnaar zegt Hij het strijdperk vaarwel, om morgen terug te keren. Drie stemmen hadden zich met de Zijne verenigd om de natie tot geloof in haar Christus te brengen. De stem van de kinderen in Israël, die Hem toejuichten; van de heidenen, die Hem begroetten; de stem van de Vader, die Hem verheerlijkte; allen

hadden zij luid tot Zijn eer gesproken. . . . Helaas - "oren hebbende, hoorden zij niet; ogen hebbende zagen zij niet. "

HOOFDSTUK 14

NOODZAKELIJKHEID VAN JEZUS HEENGAAN. OVER GELOOF EN LIEFDE, GEBED, DE HEILIGE GEEST EN de WARE VREDE

II. Vs. 1-Hoofdst 16: 33 De laatste reden van Jezus, waarin Hij voor de discipelen het inwendige van Zijn hart openlegt en hen de aanwijzingen geeft, die voor hun toekomst nodig zijn.

a. Vs. 1-31. De eerste rede: ontwikkeling van troostgronden voor de discipelen ten opzichte van hetgeen hen in de naastbijzijnde en daarop volgende tijd wacht, als de Heere van hen gaat en zij alleen staan in deze tegenwoordige, boze wereld.

EVANGELIE OP de DAG VAN FILIPPUS EN JAKOBUS. (Vs. 1-11).

Van Filippus wordt uitdrukkelijk in vs. 8 gesproken; in de heilige geschiedenis komt hij vaker voor met Andreas, de broeder van Simon Petrus, als tot een paar verbonden (Hoofdstuk 6: 5 vv. ; 12: 21 v.); de kerk heeft echter voor Andreas een afzonderlijke dag bestemd (30 november). Met Filippus verbond zij daarentegen Jakobus de zoon van Alfeüs, de broeder van de Heere en stelde beider dag op 1 Mei 10: 4). Waarschijnlijk wilde zij op deze manier vermijden naast de dag voor Jakobus I (25 juli) nog een tweede Jakobusdag in haar kalender te hebben; eveneens heeft zij zeker om Judas Iskariot geen bijzonderen dag voor Judas, maar viert de gedachtenis van Judas, de zoon van Jakobus (Lebbeüs of Thaddeüs) gelijktijdig met die van Simon van Kana (28 oktober).

1. Nadat de Heere het bijzonder gesprek met Petrus in Hoofdstuk 13: 36-38 gehouden had, richtte Hij Zich volgens het bericht in Luk. 22: 35-38 weer tot al Zijn discipelen tezamen. Hij wilde hun toespreken met het oog op de scheiding, die hen in Hoofdstuk 13: 33 was aangekondigd en die voor hen een tijd van zware verzoeking en van velerlei moeilijkheden zijn zou. Hij versterkte hen met deze woorden: Uw hart wordt niet ontroerd 1), zodat u zich door hetgeen nog deze nacht zal beginnen te geschieden, tot wanhoop zoudt laten brengen. Jullie geloven in God; en is uw geloof van de juiste aard, dat u op Hem vertrouwt en bij hetgeen Hij doet en laat plaats hebben niet twijfelt aan Zijn wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid, geloof ook in Mij2); meen niet dat het geheel en al met Mij gedaan is, wanneer Ik uit het land van de levenden door een smadelijke dood wordt weggenomen.

1. Tot hiertoe waren de discipelen altijd gerust, getroost en zonder vrees geweest, omdat Hij persoonlijk bij hen was en zij zagen hoe machtig Hij Zich betoonde onder het volk in prediking en wonderen, zodat zij Hem groot moesten achten en de hogepriester en oversten zelfs moeten vrezen en bezorgd zijn, dat, zo zij Hem aanvielen, het gehele volk tegen hen zou opstaan. Daarom waren de apostelen, hoewel zij arme geringe mensen waren, toch zonder zorg en vrees; zij gingen daarheen, alsof anderen eerder voor hen moesten vrezen, want zij dachten, omdat Deze leeft is er geen nood; Hij kan ons wel redden en beschermen. Maar nu Christus hun bekend maakt dat Hij van hen moet scheiden, wijst Hij hen aan en voorspelt Hij hen, dat het hen geheel anders dan tot hiertoe zal gaan en het er nu toe zal komen, dat hun hart

met vrees en schrik verzocht zal worden. Zo was het ook toen Hij weg was, toen Hij zo schandelijk, jammerlijk en ergerlijk was gedood, ontzonk hen meteen het hart, zodat zij zich van vrees opsloten en verborgen en zich niet in het openbaar waagden. Het was toch een vreselijk ontzettend geval, dat Christus, tevoren zo gevreesd bij alle raadsheren en priesters te Jeruzalem, plotseling zo zwak was geworden en zo geheel verlaten, dat Hij in de handen kwam van Zijn vijanden, die Hem op het smartelijkt behandelden en de schandelijkste dood deden sterven. Het is niet meer de Christus, die de doden opwekt, de kopers en verkopers uit de tempel stoot en zo veel bewondering opwekt, dat ieder ontzet is. Hij is zo zwak en veracht als de minste, de ellendigste mens op aarde, die ieder met voeten treedt en die de allergeringste bespuwen. Dat was zo verre van de vroegere heerlijke gedaante, dat de liefhebbende discipelen, die nog zo zwak in het geloof waren en dergelijke moeilijkheden nog niet hadden ondervonden, bezorgd en vol vrees moesten zijn en vragen: waar zullen wij nu blijven? - Hij was ons troost en trots; nu is Hij weg en wij hebben niemand meer, die ons zou kunnen beschermen of bijstaan. Nu zijn onze vijanden sterk en machtig, maar wij zwak en verlaten door de gehele wereld. Tegen zo’n angst en schrik in de toekomst komt Jezus vooraf op als een vroom, getrouw Heer met deze vertroosting en vermaning, dat zij niet ontroerd of versaagd moesten zijn; hoewel deze vertroosting op dat uur niet hielp, noch kracht uitoefende voordat de Heilige Geest kwam. Op deze manier verklaart Luther in zijn leerredenen over het 14-16 hoofdstuk van onze evangelist, die hij in het jaar 1537 te Wittenberg hield en die Casp. Creuziger opschreef en in het volgende jaar in druk gaf. Hij zelf zegt dat dit zijn beste boek was, dat hij had gemaakt en naast de Heilige Schrift zijn dierbaarste en liefste boek was.

2. Op verschillende wijzen kan men deze laatste woorden vertalen daar beide woorden "gelooft" als 2e pers. meervoud van de tegenwoordige tijd en van de gebiedende manier kunnen worden vertaald. V. Oosterzee heeft in zijn "Leven van Jezus": "Geloof in God, geloof ook in Mij". Desgelijks wil ook Stier tegenover de Lutherse vertaling: "Geloof u in God, geloof ook in Mij. " die met de onze overeenstemt. Dächsel verdedigt de laatste met deze woorden: woordelijk luidt de tekst: "Geloof in God en in Mij geloof. " Dit moet verstaan worden, volgens de Hebreeuwse manier van construeren, zó dat het tweede "geloof" het gevolg te kennen moet geven van het eerste "geloof", terwijl, als twee bevelen moesten worden opgevolgd, het tweede bevel zich aan het eerste niet in de imperativus maar in het futurum moest aansluiten. In het eerste lid nu staat om goede redenen het werkwoord vooraan, want de bedoeling is, om tegenover de angst, die zich van hen wil meester maken en de velerlei verkeerde gedachten, zoals die bij Luk. 24: 19 vv. voorkomen, het vertrouwen op God te plaatsen; in het tweede lid staat daarentegen de persoon vooraan, om wie het geheel zich beweegt. Onmiddellijk op Hemzelf, zo wil de Heere zeggen, hun vertrouwen te stellen, zou de discipelen zeker moeilijk zijn, als zij Hem aan het kruis zouden zien hangen; maar zij moesten het vertrouwen op God toch niet verliezen, zij moesten aan Zijn goedheid, wijsheid en gerechtigheid vasthouden, dan zou ook hun geloof in Hem, de Heere Christus, weer opleven. Wij mogen niet nalaten er op te wijen hoe Christus Zich hiermee goddelijke waardigheid toekent, dat de discipelen eveneens in Hem moesten geloven, zoals zij in God geloven. Als Hij niet waarachtig God was met de Vader, dan zou het geloof vals zijn en afgoderij: want van het hart van de mensen mag niet vertrouwen noch zich verlaten dan op de enige God.

2. En wanneer het u later gaat als Mij, wanneer men ook u uit de wereld zal uitdrijven, zodat u geen plaats meer heeft op aarde om te blijven, ook dan verschrikt uw harte niet! In het huis van Mijn Vader, in de hemel (Hebr. 9: 24) zijn vele woningen 1), vele verblijfplaatsen, zodat daar ruimte genoeg voor u is; anderszins, als eerst nog voor u ruimte moest worden gemaakt, zou Ik het u gezegd hebben, nu ik daarheen ga als tot Mijn vaderland: Ik ga heen om u plaats te bereiden, hetgeen Ikdan ook als Zoon in van het huis van de Vader zou kunnen doen.

1. Jezus zelf wordt nu uit deze woning verbannen; zoals men echter Hem op aarde plaats heeft geweigerd, zo zal het later ook die mannen gaan, die nu om Hem staan. Daarom zegt Hij hen: "Men kan u daarom toch niet ontnemen waar u eeuwig kunt blijven; er is nog een andere, een onzichtbare wereld, daarheen ga Ik, dat is het huis van Mijn Vader, Mijn thuis.

Wat hebben dan de mensen teweeg gebracht, als zij u alles ontnemen en u geheel van zich stoten, dan dat zij u uit dit jammerdal en ellende brengen naar die blijde eeuwige woningen, waar u niet meer onder het rijk van de duivel, noch van Mij afgezonderd, maar eeuwig bij Mij en de Vader zult blijven, waar zij nooit iets zullen proeven of smaken. En daarvoor, wat zij u nu vervolgen en zij de wereld bezitten, vast en zeker zich stellen, in hun wellust en rijkdom leven, zullen zij noch hier noch daar plaats hebben en zullen zij in eeuwige angst en verschrikking zijn, zodat zij geen ogenblik een hoekje hebben, waar zij kunnen rusten of blijven. Bovendien benadelen zij zichzelf, dat zij u vervolgen en proberen schade aan te doen. Laat hen daarom gaan; en hier voor zichzelf schrapen en vergaderen, evenalsof zij hier eeuwig konden blijven en de wereld alleen bezitten; het kan toch niets baten en u geen schade aandoen.

Toen de Ariaans gezinde keizer Valens Basilius bedreigde, dat hij hem te water en te land zou vervolgen en vroeg waar hij dan zou blijven, antwoordde deze: "Of onder de hemel of in de hemel. "

2. En wanneer het u later gaat als Mij, wanneer men ook u uit de wereld zal uitdrijven, zodat u geen plaats meer heeft op aarde om te blijven, ook dan verschrikt uw harte niet! In het huis van Mijn Vader, in de hemel (Hebr. 9: 24) zijn vele woningen 1), vele verblijfplaatsen, zodat daar ruimte genoeg voor u is; anderzins, als eerst nog voor u ruimte moest worden gemaakt, zou Ik het u gezegd hebben, nu ik daarheen ga als tot Mijn vaderland: Ik ga heen om u plaats te bereiden, hetgeen Ikdan ook als Zoon in van het huis van de Vader zou kunnen doen.

1. Jezus zelf wordt nu uit deze woning verbannen; zoals men echter Hem op aarde plaats heeft geweigerd, zo zal het later ook die mannen gaan, die nu om Hem staan. Daarom zegt Hij hen: "Men kan u daarom toch niet ontnemen waar u eeuwig kunt blijven; er is nog een andere, een onzichtbare wereld, daarheen ga Ik, dat is het huis van Mijn Vader, Mijn thuis.

Wat hebben dan de mensen teweeg gebracht, als zij u alles ontnemen en u geheel van zich stoten, dan dat zij u uit dit jammerdal en ellende brengen naar die blijde eeuwige woningen, waar u niet meer onder het rijk van de duivel, noch van Mij afgezonderd, maar eeuwig bij Mij en de Vader zult blijven, waar zij nooit iets zullen proeven of smaken. En daarvoor, wat zij u nu vervolgen en zij de wereld bezitten, vast en zeker zich stellen, in hun wellust en rijkdom

leven, zullen zij noch hier noch daar plaats hebben en zullen zij in eeuwige angst en verschrikking zijn, zodat zij geen ogenblik een hoekje hebben, waar zij kunnen rusten of blijven. Bovendien benadelen zij zichzelf, dat zij u vervolgen en proberen schade aan te doen. Laat hen daarom gaan; en hier voor zichzelf schrapen en vergaderen, evenalsof zij hier eeuwig konden blijven en de wereld alleen bezitten; het kan toch niets baten en u geen schade aandoen.

Toen de Ariaans gezinde keizer Valens Basilius bedreigde, dat hij hem te water en te land zou vervolgen en vroeg waar hij dan zou blijven, antwoordde deze: "Of onder de hemel of in de hemel. "

3. En wanneer Ik heen gegaan zal zijn en uw plaats bereid zal hebben, want in zekere zin heeft Mijn heengaan dat doel, zo zal Ik het daarbij niet alleen laten blijven, zodat u uw volgen nu zelf zou moeten teweeg brengen; maar als helpende en trekkende vriend, al is het in onzichtbare gedaante, komIk weer en zal u bij uw dood tot Mij nemen a), opdat u ook zijn mag, waar Ik ben (Hoofdstuk 17: 24. Fil. 1: 23).

a)Joh. 12: 26.

Duidelijk wil de Heere het in Hoofdstuk 13: 33 gezegde over de discipelen nader beperken en wat Hij in Hoofdstuk 13: 36 Petrus te kennen heeft gegeven nader bepalen. Niet om reden dat er bij de Vader alleen ruimte zou zijn voor de van de hemel gekomen Zoon, heeft Christus vroeger gezegd: "Waar Ik heenga kunt u niet komen" - o nee, plaats is daar voor velen, zodat niet alleen de discipel, maar ook de Joden in Hoofdstuk 7: 34; 8: 21 ja alle mensenkinderen daar een verblijfplaats konden vinden. Daarom is ook het heengaan van Christus tot plaatsbereiding voor de discipelen niet in die zin nodig, dat objectief of in abstracte een plaats gereed moest worden gemaakt om hen op te nemen; die is van het begin van de wereld reeds aanwezig en door Gods beschikking voor hen bestemd. Maar wel is het nodig dat subjectief of in concreto de plaats voor ieder in het bijzonder tot zijn opname gereed wordt gemaakt, dat hem, om zo te zeggen, in de algemene ruimte zijn bijzondere plaats wordt aangewezen, deze enigszins hun wordt toegekend en hijzelf intussen, totdat hij tot deze gekomen is, op aarde zo wordt voorbereid en bewaard, dat hij die plaats niet weer kan verliezen. In deze zin gaat dan zeker Christus heen, om Zijn discipelen plaats te bereiden; want Hij gaat heen als een Hogepriester om bij de Vader hen te vertegenwoordigen en hun voorspraak te zijn; Hij gaat heen als hun Koning, die over het burgerrecht daarboven beschikt en de namen van de Zijnen in het boek des levens inschrijft; Hij gaat heen om van boven de Heilige Geest te zenden, om door Hem met de krachten van de toekomstige wereld toe te rusten en in de kracht van God hen te bewaren door het geloof voor de boze. Op dezelfde manier heeft ook Luther de schijnbare tegenspraak, dat in vs. 3 als doel van Christus heengaan wordt genoemd, hetgeen in vs. 2 als zodanig wordt ontkend, namelijk het bereiden van de plaatsen, opgelost. Christus wil zeggen: "Ee woning en de plaats is er, maar die is nog niet gereed, is ook nog niet, zoals die moet zijn, maar zal dan bereid worden, als Ik het rijk van de dood door Mijn sterven zal hebben opgeheven en heengegaan zal zijn om te regeren door de Heilige Geest, die u bereid en bekwaam zal maken in het geloof voor die woningen. " Onder dit komen in de Heilige Geest (vs. 18 en 23) moet zeker de terugkomst worden verstaan, waarvan de Heere verder

spreekt, zoals duidelijk blijkt uit vs. 28 Het is een terugkomen om de Zijnen geen wezen te laten, zolang als zij nog in deze wereld zijn, maar dan ook, als hun uur om te scheiden daar is, hen te brengen in de hemelse heerlijkheid, waarmee dan het woord tot Petrus in Hoofdstuk 13. 36 vervuld wordt: "U zult mij namaals volgen. " De uitleggers denken meestal aan de terugkomst van Christus op de jongste dag; maar aan de ene kant spreekt daartegen, dat in de grondtekst de tegenwoordige tijd van de aantonende wijs gebruikt wordt, die zoveel zegt als: "Ik zal Mij haasten om te komen", zodat het toekomstige reeds zo goed als tegenwoordig is; aan de andere kant heeft op de jongste dag niet zozeer een overbrengen van de gelovigen in gindse wereld plaats, maar integendeel een brengen van het rijk van de heerlijkheid naar beneden in deze wereld, die vernieuwd en verheerlijkt zal zijn (Openbaring . 21: 1 vv. 2 Petrus . 3: 10 vv.); hier denkt de Heere echter duidelijk aan de verblijfplaatsen van de Zijnen, gedurende de zogenaamde tussentoestand; tot opheldering van hetgeen Hij bedoelt dient het sterven van Stefanus in Hand. 7: 55 en 58 vv. Het "u tot Mij nemen" is onderscheiden van het "Ik kom terug" door de toekomende tijd als een tweede betere daad, zodat men niet reeds bij het terugkomen mag denken aan de dood van ieder in het bijzonder, maar het terugkomen moet verklaard worden, zoals wij het straks hebben uitgelegd. Dezelfde Heere, die door Zijn Geest in dit leven in ons woont (Rom. 8: 9 vv. Gal. 2: 20), komt bij onze dood, om ons tot Zich te halen, Hij gebruikt hier voor het "tot Mij nemen" dezelfde uitdrukking als in MATTHEUS. 1: 20, 24 van een bruidegom, die zijn bruid afhaalt en in Hand. 16: 33 van een gastheer gebezigd wordt, die gasten bij zich opneemt en ontvangt.

In de gelijkenis Luk. 16: 22 wordt gezegd, dat Lazarus door de engelen gedragen werd in de schoot van Abraham; maar nadat de Heiland door lijden en opstanding in Zijn vaderland is overgegaan, komen niet meer de engelen, maar de Heere zegt: "Ik kom terug" en het gaat niet meer in Abrahams schoot, maar "Ik zal u tot Mij nemen" zegt de Heere verder, "opdat ook u mag zijn waar Ik ben. " De toestand van de ziel na de dood is een onderwerp van veel weetgierig, soms ook nieuwsgierig vragen, vooral als iemand uit ons midden wordt weggenomen. Het is toch natuurlijk dat men graag nadere mededeling zou hebben. Nu zijn ons echter weinige aanwijzingen gegeven; met onze fantasie die leemte aan te vullen is tevergeefs; een mens kan machtig veel fantaseren en gaat daarbij dikwijls op verkeerde wegen voort. Maar dit weten wij en dit kan voldoende voor ons zijn: "Opdat u ook zijn mag, waar Ik ben. " Die deze hoop in zich omdraagt, heeft een schat van het hart. Dan kunnen wij aan Hem ook getroost de onzen overlaten. Waar Hij is, daar is vreugde en zaligheid.

Hoe is het mogelijk, dat zo velen, die zich volstrekt niet om Jezus bekommneren, omdat zij Hem nu niet denken nodig te hebben, toch er niet aan twijfelen dat hen de hemel toekomt, evenalsof zij eens stout en trots zouden kunnen binnengaan en de wachters van de hemelpoorten voor hen respect moesten hebben.

Had Jezus ons alleen gezegd, dat een verblijf van eeuwig geluk ons wacht, wij zouden reeds meer dan reden hebben om ons te verheugen. Maar, merken wij het wel op, de plaats die Hij ons geeft, is die, waarvan Hij voor zichzelf bezit nemen ging, zodat wij aanschouwen zullen hetgeen Hij aanschouwt, zodat Zijn gezelschap het onze, Zijne genietingen onze genietingen, Zijn liefde onze liefde, Zijn leven ons leven wezen zullen. Hetgeen Hij voor Zichzelf heeft uitverkoren, biedt Hij ons aan, of liever deelt Hij met ons, de voorwerpen van Zijn liefde. O,

onuitspeekbare liefde van mijn Heer en mijn God, die mij verheft tot Zijn eigen heerlijkheid en mijn lot met het Zijne doet samensmelten. Die blik op de toekomst brengt ons ganse hart in beweging, verplettert de verbeelding, met al haar ijdele vragen uit zondelust gekweekt en stemt tevens tot dankbare gehoorzaamheid en vurige liefde jegens Hem, die in al ons leed en in al onze strijd ons toeroept: uw hart wordt niet ontroerd. Ja Heer, wij geloven in God, wij geloven ook in U. Hoor daarom onze smekingen: vermeerder door Uw woord en Geest ons Uw vrede en door dien vrede: de heiligheid van ons leven.

4. En waar Ik heenga, namelijk tot de Vader (Hoofdstuk 16: 5 en 28) weet u. Ik heb het u ten minste door het zo-even gezegd duidelijk genoeg verklaard. u hoeft dus niet nogmaals als Petrus (Hoofdstuk 13: 36) te vragen: Waar gaat Gij heen? En de weg, waarlangs Ik tot het huis van de Vader kom, weet u. Het is namelijk een weg van lijden en sterven; daarom moet uw hart niet voor de gedachte sidderen, dat deze ook de weg voor u zal zijn, waarlangs Ik u tot Mij neem (Hoofdstuk 12: 24 vv.).

Dat Hij door lijden tot Zijn heerlijkheid moest ingaan, had Hij hen menigmaal en duidelijk genoeg voorgehouden. Wisten zij het nog niet, hun onverstand en de traagheid van hun hart had schuld. Ook konden zij weten dat de weg tot het huis van Zijn Vader, de plaats waar Hij te voren was, voor Hem om geen andere reden een lijdensweg zijn moest, dan opdat Hij de Zijnen met God verzoend door Zijn dood behouden, door Zijn leven, in dit Vaderhuis plaats bereiden moest. Hadden zij dit nooit te voren begrepen, de instelling van het Heilige Avondmaal, die aan deze zelfde paastafel had plaats gehad, had er hen een denkbeeld van kunnen geven. Maar ook dit had de Heere hen waarlijk niet verborgen, dat de weg om eenmaal in Zijn heerlijkheid te delen, ook voor Hem een weg van tranen en lijden zijn zou en geen andere kracht dan die van het geloof in God, van het geloof ook in Hem, een geloof, waardoor het hart van hoop en van liefde brandt.

5. Thomas bemerkte wat voor weg de Heere bedoelde en was evenals in Hoofdstuk 11: 16 vastbesloten Hem op deze weg te volgen, hoewel hij zich nog naar zijn voorstellingen over het rijk van Christus van zo’n zelfopoffering nog niet het juiste kon voorstellen. Hij zei tot Hem: Heere, wij weten niet waar Gij heengaat, omdat Gij op de vraag van Petrus nog geen kort, bepaald antwoord heeft gegeven. En hoe kunnen wij, zolang ons een verklaring ontbreekt over het doel van Uw heengaan, de weg weten, zodatwij zouden kunnen besluiten onder alle omstandigheden U op deze weg te volgen, zoals wij nochtans in het algemeen daartoe bereid zijn?

Er is bijna geen andere plaats van de Heilige Schrift, als deze, waarbij de meningen van de uitleggers zo uit elkaar lopen, zodat niet alleen de verzen, maar ook de afzonderlijke zinnen in de verzen, zelfs de woorden in de zin, een geheel verschillende verklaring bij de een als bij de andere hebben gevonden. Wij houden het voor verkeerd als men door hetgeen Thomas in vs. 5 zegt en door hetgeen de Heere hem in vs. 6 antwoordt, zich laat verleiden om de bedoeling van Christus met de woorden van het vierde vers te verwringen. Thomas heeft aan de ene kant het doel om Jezus tot een andere, uitvoerige verklaring over het lot, dat Hem wacht, aanleiding te geven; daarom neemt hij de vraag van Petrus in Hoofdstuk 13: 36 weer op, welke vraag hetzelfde bedoelde en nu verkrijgt de rede van de Heere deze wending, dat nu

gesproken wordt bij de weg, die de discipelen bekend is, van de weg van hun navolging van Hem, waarheen Hij zelf hen is voorgegaan. Daaruit volgt echter niet dat de Heere bij Zijn woord eveneens die weg van hun navolgen in de gedachte heeft gehad; Hij wijst integendeel op de weg van Zijn eigen heengaan en alleen de afkeer van de discipelen van Zijn lijden en stervensweg is oorzaak, waarom zij daarover niet spreken, maar voor hun vragen het doel van dat heengaan als onderwerp kiezen. De weg is voor hen een noli me tangere, een zaak die zij niet graag op de lippen wilden nemen, zo verschrikkelijk is voor hen de gedachte, dat het komen zal tot een terdoodbrenging van hun Heer en Meester. Aan de andere kant handelt Christus vaker zo, dat Hij niet onmiddellijk spreekt over hetgeen men tot Hem heeft gezegd, of over hetgeen men Hem heeft gevraagd, maar dat Hij degenen, waarmee Hij spreekt, van een geheel andere kant aanvat, omdat Hij zo’n verhouding tot Zijn persoon door het geloof eist, waaruit de erkentenis van hetgeen men gezegd of gevraagd heeft, dan vanzelf blijkt (vgl. Hoofdstuk 10: 24 vv. ; 11: 24 vv.). Zo staat zonder twijfel ook hier het woord in vs. 6 : "Ik ben de weg" niet in zo onmiddellijke betrekking tot de uitdrukking in vs. 4 : "de weg weet u", dat de laatste, wat de betekenis aangaat, uit dat woord zou moeten worden ontwikkeld. Naar onze mening is de zaak integendeel van die aard, dat de Heere, nadat Hij in vs. 2 en 3 de ogen van de discipelen gericht heeft op het huis van Zijn Vader, waarheen Hij nu gaat, om hun een plaats te bereiden en waarheen Hij ze eens tot Zich wilde nemen, intussen met Zijn Geest bij hen woning zou maken, hen nu ook opwekt om zich met die weg te verzoenen, waarlangs het zowel met hen als met Hem tot dat doel ging. De weg moet dus in vs. 4 de nadruk hebben, het doel treedt daarentegen meer op de achtergrond. Vandaar zou ook de lezing van vele handschriften, die de inhoud van het vers zo verandert: "en waar Ik heenga - u weet de weg - (op welken Ik daarheen kom en heeft, wanneer u bij Mij wilt komen, diezelfde weg voor uzelf te verwachten)", de voorkeur verdienen. Men zou kunnen vragen waarom Jezus de discipelen zo’n weten van de weg toeschrijft, omdat zij toch zelf dadelijk door de mond van Thomas hun niet weten te kennen geven. Daarop dient als antwoord, dat Hij hen in neerbuigende goedheid boven hen zelf en hun tegenwoordig verstaan wil verheffen en met Zijn helderheid en zekerheid, waarmee Hij volgens de uitdrukking van Herder, als het ware hemel en aarde tot één maakt, verlichtend en opwekkend hen wil beschijnen. Uit de manier, waarop Hij met de verschrikte discipelen handelt, merkt Rieger op, zou veel te leren zijn, hoe men het ambt van het Nieuwe Testament als een ambt van de Geest heeft uit te oefenen, waarbij men niet slechts geloof eist, maar ook toekennen moet - elkaar in twijfel te brengen, angst te veroorzaken, is wel gemakkelijk en heeft dikwijls de schijn van grotere ernst, maar elkaar te kunnen sterken, is een grotere dienst, als het in de Geest geschiedt.

Wij, die dit lezen, kunnen geen onwetendheid voorwenden, wanneer wij de Heer horen betuigen: "Waar Ik heenga, weet u en de weg weet u. " Voorwaar! waar Hij heenging, weten wij en hoe zouden wij de weg niet weten? Zijn kruis, Zijn graf, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart, de prediking van Zijn beter onderrichte, door de Heilige Geest verlichte apostelen, heeft ons voor misverstand bewaard. Deze wetenschap behelst voor ons de volkomenste troost, eist van ons de vurigste dank, roept ons tot de heiligste zelfbeproeving.

6. Jezus zei tot hem: U denkt, Thomas, dat u alleen het doel heeft te kennen, waarheen het gaat en de weg wel zou vinden om Mij na te volgen, terwijl het u aan kracht niet zou ontbreken. Ik moet u echter zeggen: Ik, die van deVader ben uitgegaan en gekomen ben in de

wereld, die haar nu weer verlaat en naar de Vader heenga (Hoofdstuk 16: 28), Ik ben de weg, die van de hemel tot de mensen zich uitstrekt en meevoert, die hem bewandelen. En Ik ben als degene, die één ben met de Vader, de waarachtige en levende God (Hoofdstuk 10: 30. Jer. 10: 10), de waarheid en het leven, zodat Hij, die de onbedriegelijke waarheid, die het leven en volzaligheid wil vinden, reeds in dit leven, Mij tot Zijn eigendom moet maken. Niemand komt tot de Vader dan door Mij; zonder Mijn bemiddeling kan geen mens noch hier beneden met God gemeenschap hebben, noch daarboven Zijn aangezicht aanschouwen (Hebr. 9: 8; 10: 19 v. 1 Tim. 2: 5 v. 1 Kor. 1: 30).

Het woord, dat Thomas heeft gesproken, is eigenlijk slechts een vertaling van het: "Heere! wees U genadig, dat zal U geenszins overkomen" (MATTHEUS. 16: 22), uit het Petrinische temperament in dat van Thomas. Bij Petrus spreekt de liefde zich daarin uit, dat hij de Heere wil terughouden, Hem daarna met het zwaard wil verdedigen, bij Thomas daarentegen, dat hij met Hem wil sterven, daarna, dat hij Hem op de plaats van Zijn lijden zou willen nagaan, als hij maar de weg wist en nadere bijzonderheden over hetgeen wachtte. In het lijden zelf kon geen van beiden zich vinden. Daarom moeten zij leren zich geheel en onvoorwaardelijk en blindelings aan de persoon van Jezus vast te houden, die hun één en alles is.

Als de Heere zegt: "Ik ben de weg", kunnen de discipelen begrijpen, met welk recht Hij vroeger tot hen gezegd heeft: "de weg weet u; " zij kenden die, in zoverre zij reeds op die liepen, want zij geloofden in Jezus' naam.

Niemand kan ten hemel komen, die niet in aansluiting aan de persoonlijke waarheid, de verlossing van de ellendige schijn van deze wereld, van de schitterende verkeerdheden, van ondeugden, van de holle frasen van haar waarheden, van de nietigheid van haar bezittingen, van de huichelarij van haar goede bedoelingen verkregen heeft. En zoals Christus de waarheid is, zo is Hij ook het leven. Die buiten Zijn gemeenschap is, heeft slechts de schijn dat hij leeft, maar in waarheid is hij dood, een wandelend lijk. Waarheid en leven gaan hand aan hand; waar waarheid is, waarachtige waarheid, niet met schijn en onwaarheid bevlekt, daar is ook leven, daar verdwijnen de treurige beletselen, die aan alle kanten het bestaan, dat aan leugen en schijn is overgegeven, omlegeren.

Laat Christus Zich tegenover het woord van Thomas er niet mee in, om dadelijk de plaats aan te wijzen, waar Hij heengaat, zo is toch in de laatste woorden: "Niemand komt tot de Vader dan door Mij", duidelijk uitgesproken, waarheen Zijn discipelen Hem zullen volgen en daarmee ook uitgesproken, waar Hij zelf heenging, namelijk tot de Vader.

Niemand kan noch heden reeds de genade van de Vader verkrijgen, noch eens in Zijn hemelse gemeenschap komen zonder Christus; Hij is de Middelaar en Leidsman tot de Vader, die voor allen onvoorwaardelijk nodig is; en waarom is Hij dat? Omdat Hij zelf datgene is, wat men in de gemeenschap met God wil verkrijgen - namelijk de waarheid, d. i. : de hoogste volheid van alle verlichtende en heiligende waarheid en het leven d. i. Bron en Gever van het eeuwige, heilige, zalige leven. De abstracta geven deels de hoogste graad, deels het wezenlijk inwonen te kennen van dat, wat het zich toekent.

Zal men recht kunnen voortgaan en ten hemel komen, dan moet men een vaste weg hebben, waarop men blijft. De Heere Christus is de nauwe straat en de ware weg. Hij geeft ons niet slechts goede lessen en voorbeelden; dat doen Mozes en Johannes de Doper en ieder heilige doet dat en dan zou zijn al Zijn lijden, sterven en opstaan tevergeefs, zodat niet kon worden gezegd: voor ons geleden. Hij is meer dan een kruis op de weg, dat wel wijst waar de weg is, maar niet leidt of draagt. Hij is de weg, de brug zelf, die ons draagt, als wij in het eeuwige leven willen.

Niemand komt tot de Vader dan door Mij, sluit allen van de levende gemeenschap met God, in liefde en kennis uit, die zonder en buiten Christus daarnaar streven, niet zozeer degenen, die nooit in de gelegenheid zijn geweest Hem te leren kennen, want de voorbereidende openbaring, die zij ook hebben ontvangen, ging toch ook van Christus als Gods eeuwig Woord uit; zij zijn dus als in het komen tot de Vader, veel meer dan degenen, die zich tegen het werk van de verlossing in hun binnenste verzetten. Maar ook van deze is het door dit woord bepaald, dat in, of zo het mogelijk is na dit leven geen gemeenschap met God buiten Christus hen verleend zal kunnen worden.

Wij zijn van nature beladen met zonden en God is naar Zijn wezen vlekkeloos heilig, dat is Hij heeft een afkeer van de zonde evenals de plant, die haar naam heeft van haar gevoeligheid, uit haar aard voor de aanraking van een mensenhand ineenkrimpt en haar bladeren sluit, zo schuwt God uit Zijn aard voor de aanraking met de zonde. Hij is van de zondaren gescheiden tot in eeuwigheid. Hij is te rein van ogen om het kwade te aanschouwen. Maar Christus zegt: "Ik ben de weg"; zoals Hij ook in Psalm 16 zegt: "Gij zult mij het pad van het leven bekend maken. " Niemand had dit pad van het leven kunnen uitvinden; maar Jezus zegt: "Gij zult het mij bekend maken, verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht - liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwig. Jezus had deernis met Adams arme nakomelingen, die zich vruchteloos afmatten om de weg naar het paradijs van God te vinden en Hij verliet de schoot van de Vader om ons de weg tot het hart van de Vader open te stellen. En hoe deed Hij dit? Door aan de waakzaamheid van het vlammend zwaard te ontsnappen? Nee, want het keerde zich naar alle kanten en sneed elke toegang af. Door van Zijn goddelijk gezag gebruik te maken en het glinsterend lemmer door Zijn machtwoord te doen wijken? Nee, want dan zou Hij de wil van Zijn Vader onteerd hebben, in plaats van die te verheerlijken. Daarom werd Hij mens in onze plaats, ja werd tot zonde voor ons gemaakt. God deed ons aller ongerechtigheden op Hem aanlopen. In onze plaats trad Hij om het bliksemend zwaard tegen te gaan en viel onder het dodend lemmer, want hij gedacht het woord van de profeet, waar geschreven staat: "zwaard ontwaak tegen mijn herder en tegen de man, die Mijn metgezel is, spreekt de Heere van de almacht. " En nu ginds het blinkend lemmet de kant van de Verlossers heeft doorboord, mag de voornaamste van de zondaren, wie of wat u ook zijn mag, ingaan over Zijn bloedig lichaam en u zult toegang vinden tot het paradijs van God, om te eten van de boom des levens en te leven in eeuwigheid. Kom dan haastig - aarzel niet; want Hij zegt: "Ik ben de weg. " - Het is volbracht - de vloek van de wet is gedragen - aan de eis van de wet is voldaan - de toegang is geopend, het voorhangsel gescheurd van boven tot beneden. Geen draad van dat vreselijke gordijn is overgebleven om ons de toegang te beletten. De schuldigste, de snoodste zondaar onder u, ieder mag nu vrij ingaan door het vaneen gescheurde voorhangsel, in het licht van het aangezicht van de Heere,

om te wonen in Zijn huis, om de liefelijkheid van de Heere te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. Christus is de waarheid. De gehele Bijbel en de menselijke ondervinding van alle tijden geven getuigenis, dat wij van nature de waarheid niet kennen. Ongetwijfeld zijn er vele waarheden, die ook de onbekeerde kent. Hij kan de waarheden van de wiskunst en van de cijferkunst bevatten. Hij kan vele algemenen alledaagse waarheden begrijpen; maar daarom kan van een onbekeerd mens nog niet gezegd worden dat hij de waarheid kent, want Christus is de waarheid, Christus kan de sluitsteen van de boog van de waarheid genoemd worden. Neem de sluitsteen van een boog weg en het geheel verandert in een puinhoop. Dezelfde stenen zijn er wel, maar zij zijn allen ingestort en liggen verward door elkaar - zonder orde, zonder doel. Zo ook, neem Christus weg en de gehele boog wordt een puinhoop. Dezelfde waarheden mogen daar gevonden worden, maar zij zijn allen uit haar verband gerukt, zonder samenhang, zonder orde, zonder nuttigheid; Christus kan de zon van het waarheidstelsel genoemd worden. Neem de zon uit ons planeetstelsel weg en al de sterren komen in verwarring. Wel zouden het dezelfde planeten zijn; maar haar met elkaar in strijd zijnde krachten, zouden haar her en derwaarts heenvoeren en het een hemellichaam in eindeloze verwarring tegen het andere doen botsen. Zo ook, neem Christus weg en het gehele waarheidstelsel komt in verwarring. Dezelfde waarheden mogen in het gemoed gezonden worden, maar allen in onoplosbare verwarring dooreen gemengd en met elkaar in strijd; want de weg van de goddelozen is als donkerheid, zij weten niet waarover zij struikelen zullen. Maar laat Christus aan een onbekend gemoed geopenbaard worden, niet slechts door een mens, die hem van Christus spreekt, maar laat de Geest van God Hem openbaren en daar zal niet een waarheid, maar de waarheid ontdekt zijn. U plaatst de sluitsteen in de boog van de waarheid, u herstelt de zon in het middelpunt van het planeetstelsel. Iedere waarheid wordt in haar verband hersteld en dienstbaar gemaakt aan dat hart. Nu kent hij de waarheid met betrekking tot zichzelf. Verliet de Zoon van God werkelijk de schoot van de Vader om de toorn van God in onze plaats te dragen, dan moet ik een kind van de toorn zijn; werd de Heere Jezus een dienstknecht, opdat Hij in de plaats van de zondaren de wil van God vervullen zou - dan ben ik ontbloot van alle gerechtigheid, een kind van de ongehoorzaamheid. Weer, als hij Christus kent, kent hij de waarheid met betrekking tot God. Gaf God uit vrije genade Zijn Zoon voor ons allen over in de dood? - Dan is er, als ik in Jezus geloof, voor mij geen verdoemenis meer. God is mijn Vader en God is liefde. - Christus is het leven. De gehele Bijbel geeft getuigenis, dat wij van nature dood zijn door de misdaden en zonden - dat het ons even onmogelijk is om heilig in deze wereld te leven, als het een dode zou zijn, op te staan en te wandelen. Schrift en ervaring beiden getuigen eenparig, dat wij dood zijn door de misdaden en zonden en toch is het geen dood, waarin wij geheel werkeloos zijn, want wij worden gezegd, te wandelen naar de eeuw van deze wereld - naar de overste van de macht van de lucht. Deze waarheid wordt ons nadrukkelijk geleerd in dat gezicht van de profeet Ezechiël, waar hij door de Geest werd weggevoerd en gezet in het midden van een vallei vol doodsbeenderen en toen hij geheel rondom langs deze voorbij ging, zie, zo waren er zeer velen op de grond van de vallei en zie zij waren zeer dor. Dit is juist de toestand, waarin de wereld zich aan het oog van ieder kind van God vertoont. De doodsbeenderen zijn zeer vele en zij zijn zeer dor; en de Christen doet dezelfde vraag, die de Heer tot Ezechiël richtte: "Zullen deze beenderen levend worden?" O ja, mijn vrienden, leert de ervaring u het niet? Het is waar, de doden kunnen niet weten, dat zij dood zijn en toch, als de Heer uw hart aanroert, zult u dit ontdekken. Wij profeteren over deze doodsbeenderen, worden zij door de adem van

het leven bezield, zie dan op uw leven terug. Ziet, hoe u naar de eeuw van deze wereld gewandeld heeft. U bent altijd gelijk geweest aan een man die met de stroom afdrijft, niet aan een die tegen de stroom worstelt. Onderzoek uw hart en hoe het tegen al de geboden gekeerd is; de Sabbat is voor u een kwelling, in plaats dat u daarin uw verlustiging en een eer zou vinden. Als u ooit probeerde om Gods geboden te onderhouden - als u ooit probeerde om uw ogen te bewaren voor zondige begeerlijkheid, uw tong voor boze woorden of achterklap, of bitterheid - uw hart voor haat, of nijd of gierigheid - als u dit ooit deedt - en ik veronderstel dat de meeste onbekeerden dit gedaan hebben; als u het ooit probeerde - ondervond u dan niet dat het u onmogelijk was? Het was u even onmogelijk als de doden het leven te geven. Ontdekte u niet een strijd tegen uzelf? O, hoe duidelijk werd het u toen, dat u dood - niet wedergeboren bent. Verwonder u niet, dat wij het u gezegd hebben: u moet wedergeboren, u moet met Christus verenigd worden, want Christus is het leven. Veronderstel eens dat het voor een dood lid mogelijk was om met een levend lichaam zo nauw verenigd te worden, dat al zijn aderen weer door het frisse bloed werden doorstroomd, dat been aan been, zenuw aan zenuw, vlees aan vlees werd gevoegd, ziet u dan niet dat dit lid, hoewel het te voren dood was, nu een levend lid zou worden? Te voren was het stijf en koud en onbewegelijk, aan het verderf ten prooi; nu is het warm en buigzaam, vol leven en beweging. Het is een levend lid, omdat het met het levende lichaam verenigd is. Of veronderstel dat het voor een afgehouwen tak mogelijk was, om in een levende wijnstok zo volkomen ingeënt te worden, dat al zijn vezels door het milde sap gevoed worden, ziet u niet dat die tak, hoewel hij te voren dood was, een levende tak zou worden? Te voren was hij dor en onvruchtbaar, nu is hij vol levenssap en kracht. Hij is een levende tak geworden, omdat hij verenigd is met de wijnstok, die zijn leven is. Welnu, juist op diezelfde manier is Christus het leven van iedere ziel, die Hem aanhangt. Die de Heere aanhangt, is één geest met Hem. Is uw ziel gelijk aan een dood lid - koud, stijf, onbewegelijk en aan het verderf ten prooi? Geef u aan Christus over, word door het geloof met Hem verenigd en u zult van een geest met Hem worden; u zult warm worden en krachtig en vervuld van leven en werkzaamheid in de dienst van God.

De aarde was van de hemel gescheiden door de zonde, als een eiland, dat van een groot vastland is afgescheurd en een sombere, diepe, niet te overschrijden zee van toorn rolt tussen beiden in. Jezus Christus is de weg, die deze diepe zee overbrugt, die het afgesneden eiland weer met het oude vasteland verenigt en twee strijdige gebieden tot één heilig verenigt, gelukkig, rijk maakt. Ik bekommer er mij niet om, of u tot de Engelse dan wel tot de Schotse kerk, of tot enig ander kerkgenootschap behoort; ik kan over het verschil van onze zienswijze, in dat opzicht, best heenstappen; maar als u niet tot de kerk van Christus behoort, dan moet ik u zeggen en u mag het bijgeloof, dogmatisme of iets anders noemen, dat u niet op de weg bent die ten hemel voert. Ik kan daarom niet zwijgen, als ieder zijn eigen weg bewandelt, omdat het niet anders kan of die eigendunkelijk zelf gekozen weg is de verkeerde. Waren er vele wegen ten hemel, dan zou ik tot een ieder zeggen: Sla de weg in, die u het beste aanstaat! Maar er is slechts één weg. Op aarde zijn van de een plaats tot de andere, altijd verschillende wegen. Als ik naar Edinburg wilde reizen per spoor en iemand zei: u moest per stoomboot gaan, zou een derde enigszins driftig kunnen zeggen: Wat dringt u hem per stoomboot te reizen, terwijl hij liever per spoor gaat. Laat hem doen wat hij verkiest. Als hij van Londen liever over Vork, dan over Carlisle gaat, laat hem begaan; laat hem zijn eigen weg naar Edinburg kiezen, hij zal er in elk geval wel komen. Maar de reis naar de hemel is niet in ieder

opzicht gelijk aan een tocht op aarde. Waren er honderd wegen ten hemel, dan kon ieder mens zijn eigen weg kiezen, maar als Christus verklaart: "Ik ben de weg, niemand komt tot de Vader dan door Mij", is het geen bijgeloof, geen uitsluiting, maar liefde en Christendom, elkaar te herinneren, daar is slechts één weg ten hemel en tenzij u op die weg bent, kunt u nooit de eeuwige vreugde zien, of anders is Gods woord een leugen. Christus is niet alleen de waarheid, in onderscheiding van alle dwaling; de waarheid van de oude zinnebeelden, de waarheid, als zijnde de vervulling van de oude profetieën, de waarheid als zijnde de ontdekking en openbaring van God. - Maar Hij is ook, in onderscheiding van alle andere waarheden, de waarheid. Er zijn vele waarheden en toch is Hij de waarheid. Wij moeten niet alleen leren waarheid van dwaling, maar waarheid van waarheid te onderscheiden. Er zijn enige waarheden, die wij uit onkunde kunnen loochenen, zonder nog die ten gevolge voor eeuwig verloren te gaan; er zijn andere waarheden, die het uitwendige van de godsdienst betreffen en aangaande die de beste en meest begaafde mensen dikwijls in dwaling en onenigheid verkeren. Het is een waarheid, dat tweemaal twee vier is, dat de zon op- en ondergaat, maar het zij wij deze waarheden erkennen of niet, wij blijven dezelfden. Maar deze waarheden kunnen ook niet in dezelfde categorie gerangschikt worden met Christus de Waarheid. Wij kunnen al de waarheden kennen en erkennen, die niet met het wezen van het Christendom in verband staan en toch vergaan; maar als wij Christus, de Waarheid kennen in al de volheid van Zijn persoon, maar dwalen en mistasten in de bijzaken en ondergeschikte waarheden, zijn wij desalniettemin behouden en zalig. Wij kunnen bekend zijn met al de werelden, die de teleskoop binnen onze gezichtseinder brengt en toch niet in Christus zijn. Wij kunnen doorkneed zijn in de godgeleerdheid, in de kennis van de vorming van de metalen, van de geur, de kleurschakeringen, de eigenschappen van de bloemen, van de uitgebreidste encyclopedieën en toch Hem niet kennen, wie de laagste klasse in onze Zondagsschool kent Christus de weg, Christus de waarheid, Christus het leven. Alle wereldse kennis is macht, geheiligde kennis is leven en vrede en blijdschap tot in eeuwigheid. Christus is het leven. Dit laatste epitheel bekroont de twee eerste en maakt ze tot een geheel. Elk van die zou zonder het laatste onvolledig en onvolkomen zijn. Deze drie bijeen nemende, hebben we alles wat nodig is tot redding van de allerslechtste, tot verheerlijking van de allerschuldigste, die in Jezus gelooft, als de weg, waarlangs wij ten hemel gaan, als de waarheid, die ons op onze weg verlicht en als het leven, dat ons bezielt, terwijl wij langzaam maar zeker de weg naar het huis van de Vader en tot het aangezicht van onze Verlosser betreden. Gezien hebbende, in welke zin Christus de weg en de waarheid is, zo laat ons nu nagaan, in welk opzicht Hij het leven is. Hij is de fontein van alle geestelijk leven, in wie wij ons bewegen en van nature zijn, zo leven wij en bewegen wij ons in Christus en ontlenen aan Hem ons geestelijk bestaan. Iedere klopping van het hart, iedere ademtocht, alle levenskracht hebben hun oorsprong in God. Alle geestelijke blijdschap, alle heilige hoop, iedere begeerte, die het aardse niet bevredigen kan, de trek naar God, naar heiligheid, naar zaligheid, naar vrede, zijn bewijzen van een leven, welks bron, evenals die van iedere stroom, van iedere beek gemakkelijk op te sporen - de Heere Christus Jezus is. Hij is evenwel in nog hogere zin het leven. Hij is niet alleen de fontein van het leven, maar Hij is metterdaad ons leven zelf. Wanneer Christus geopenbaard zal zijn, die ons leven is, dan zult ook u met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid (Kol. 3: 4). En op een andere plaats wordt nog veel sterker getuigd: "Ik leef!" Uit vrees voor de schijn van zelfverheffing laat de apostel meteen volgen: "Maar niet meer ik, maar Christus leeft in mij en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat

leef ik door het geloof van de Zoon van God, die mij lief gehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft (Gal. 2: 20). Een Christen is hij, die ten nauwste met Christus verbonden is. Christen te zijn is niet enige geloofsbelijdenis onderschrijven een naam belijden, zich aan de ene of andere kerk aansluiten, maar waarachtig verbonden zijn met Christus, het leven. Hoe volmaakt is het karakter van onze Heer en Zaligmaker Jezus Christus. Hij is evenzeer berekend voor de behoeften van de mensheid, als Hij bij machte is om haar vrees, haar schroom, haar wanhoop uit de weg te ruimen. Hij is de heilige en zalige weg, waarlangs en waardoor de mensen de eeuwige vreugde deelachtig kunnen worden. Hij is de waarheid, die die weg in het helderste licht stelt en hem ten einde toe uit de hemel beschijnt en aldus de reizigers, wier aangezicht is als trekkende naar Zion, in staat stelt om hun weg zonder vrees of gevaar van oponthoud te vervolgen. Hij is het leven. Hij geeft een nieuw leven aan iedere reiziger naar de eeuwigheid en verstrekt hem dagelijks nieuwe levenskracht. U bent in Hem volmaakt (Kol. 2: 10).

Ik ben de weg, niet de wegwijzer. De ongelovigen stellen altijd andere woorden in de plaats van die van de Schrift. Zij noemen Jezus een goede wegwijzer naar het goede. Maar Jezus verklaart de weg zelf te zijn. De weg nu verbindt de ene plaats aan de andere en behoort tot beide. De weg is niet iets afzonderlijks, maar onafscheidelijk met de beide plaatsen zelf verenigd. Christus is niet zoals sommigen de naam Middelaar verklaren, een middenwezen tussen God en de mens: nee, Hij is zo waarachtig God als Hij mens is. Hij is de weg, die met het ene einde uit God oorspronkelijk is en in God ligt en met het andere einde uit de mens oorspronkelijk is en in de mens ligt en beide God en mens verenigt en voor elkaar toegankelijk maakt. Ik leer de waarheid, maar Ik ben ook de waarheid. Het laatste willen de ongelovigen ook niet toestaan. Maar hun ontkenning is zoveel als te ontkennen, dat de zon het licht van deze aarde is. En moge men ook al van haar beweren, dat zij in zichzelf een donkere bol is, niet een licht, maar een lichtdraagster, Christus heeft niet enkel waarheid, maar Hij is de waarheid; dus de persoonlijke waarheid, de waarheid in persoon, de waarachtige. En wie is de waarachtige? Kan Hij een mindere zijn dan God? - Ik ben het leven, het oorspronkelijk, eeuwig, zelfstandig, zalig leven, dat de grond is van alle leven, waardoor alles leeft in de tijd en leven zal, wat in eeuwigheid zal leven. Wij vragen ieder, die nog denken en gevolgtrekkingen maken kan, zijn deze beweringen niet zo vele bewijzen, dat de Heer Zichzelf openbaarde als God geopenbaard in het vlees?

7. Als jullie Mij gekend hadden, door juist acht te geven op Mijn gehele zijn, Mijn wezen voldoende had begrepen, dan zou u ook Mijn Vader gekend hebben en genoeg begrepen hebben, dat Ik zo nauw met Hem verbonden ben, dat de vraag niet meergesteld hoeft te worden, waar Ik heenga (vs. 5). En van nu, van dit ogenblik, waarop Ik u met Mijn openbaring van Mijzelf (vs. 6) zo bepaald en volkomen heb aangewezen wie en wat Ik ben en u dat heeft aangenomen en begrepen, kent u Hem, de Vader en heeft Hem gezien.

"Gekend had" heeft in de eerste zin de nadruk; "Mijn Vader" in de tweede. In zoverre hebben zij Jezus niet gekend, als het hen niet duidelijk genoeg is geworden wie en wat Hij is, als zij wel door de indruk van Zijn persoon aan Hem zijn gebonden en in Hem waarachtig, oprecht vertrouwen hebben gekregen, maar niet doorgedrongen zijn tot het verstaan, dat Hij de persoonlijke openbaring van de Vader, het evenbeeld van de onzichtbaren van God zelf is, in

wie de volheid van de Godheid lichamelijk woont, dat daarom de vervulling van alle beloften in Hem gegeven is, waarin God heeft beloofd Zijn volk te bezoeken en bij hen te wonen (Jes. 40. 5, 9 vv. Ezechiël. 34: 11 vv. ; 37: 27). Hadden zij Hem daarvoor erkend, dan zouden zij noodzakelijk de Vader erkend hebben in het aangezicht van de Zoon. Terwijl Jezus dit aan Zijn discipelen voorhoudt, stelt Hij ze toch geenszins aan de Joden gelijk, tot welke Hij in Hoofdstuk 8: 19 hetzelfde heeft gezegd. Het onderscheid was dat in het geloof van Zijn discipelen aan Hem reeds de erkentenis lag opgesloten, die zij alleen moesten begrijpen en die voor hen tot duidelijkheid moest komen, terwijl het ongeloof van de Joden, zolang zij daarin volhardden, hen van die erkentenis uitsloot. Daarom gaat de Heere in overeenstemming met het in vs. 4 gezegde voort: "Van nu kent u Hem en heeft Hem gezien. " Het "van nu" doelt op de zo-even hen gegeven mededeling over Jezus' persoon, die zij niet hebben afgewezen maar in het geloof, dat zij reeds hadden verkregen, ook hebben opgenomen. Hebben zij begrepen wat Jezus is volgens Zijn uitspraak over Zichzelf, dan moeten zij weten, dat de Vader Zich persoonlijk in Hem heeft geopenbaard en terwijl zij Hem zelf gezien hebben zij de Vader hebben gezien, want Hij is het aangezicht van de Vader, dat in genade tot de wereld is gekeerd.

De eerste helft van ons vers bevat een berisping. Jezus zegt aan Thomas, dat hetgeen Hij spreekt een bewijs is hoe zijn oog voor Jezus tot hiertoe niet zo opmerkzaam en helder geweest is, als het had moeten zijn. Anders kon voor hem niet twijfelachtig zijn, waar Jezus heenging en hoe de discipelen Hem konden volgen. Thomas had van Zijn omgang met Jezus, uit het aanschouwen van Jezus' gebedsleven, uit het horen van Jezus' woorden zo'n sterke indruk moeten hebben van de gemeenschap van de Heere met de Vader, dat hij bij Jezus' woord in vs. 4 meteen zelf bedacht had: "Jezus gaat tot Zijn Vader en als wij Hem liefhebben en Zijn woord bewaren, mogen wij Hem navolgen naar de Vader. " Hoe vele vragen, zorgen, angsten, hoevele omwegen zouden zich ook de hedendaagse discipelen van Jezus kunnen besparen, als oor en oog meer nauwlettend voor de Heere waren. Maar hoe vriendelijk is de wending, die Jezus in de tweede helft van ons vers neemt, als Hij zegt: "Van nu kent u Hem. " "Van nu", - hoe dan? Kan er een zo snele verandering zijn? De Heere wil zeggen: "Bij u is meer dan u weet; u heeft Mij toch lief; u weet dat Ik de Zoon van de Vader ben; u gelooft dat, u heeft uw hart met Mij verbonden - doe dan nu eens uw ogen open, opdat u in het bewuste bezit treedt van hetgeen u werkelijk begonnen bent te bezitten; vraagt uzelf of u Mij dan niet liefheeft, of Ik niet uw weg ben geworden!" Dat is schoon, dat de Heere Zijn discipelen meer kan toekennen dan zij zelf weten en dat is nog dikwijls het geval bij verstandige mensen. Menigen Christen mag men wel zeggen: "Geloof, dat u een Christen bent en kind van God. " Er zijn toch vele mensen die in de omgang met de mensen zeer vreesachtig zijn; dezen hebben wel lust om in een huis te gaan; zij komen aan de deur van het huis, maar wagen het niet geheel binnen te gaan. Waarom niet? Zij weten het vaak zelf niet, uit vreesachtigheid gaan zij weer heen; maar hun hart is toch in het huis en als de huisheer dat wist, hij zou graag uitgaan en hen nodigen binnen te komen. Zo doen vele Christenen in betrekking tot de Heere; zij hebben de Heere lief en Zijn gemeenschap, maar zij blijven op een zekere afstand staan. Maar waag het eens, geniet uw Vaderhuis en de zegen van Christelijke gemeenschap! Van nu bent u een gelukkig kind van God, zodra u over de drempel treedt; grijp dan toch moed.

8. Toen Filippus hoorde van het zien van de Vader, rees bij hem het verlangen op, om met zijn mededisciepelen zo'n genade te ondervinden, als Mozes en Aäron en de zeventig oudsten van Israël ten deel viel (Ex. 24: 9 vv.). Hij zei daarom tot Hem: Heere! toon ons de Vader, laat ons eenopenbaring, een verschijning van God zien en het is ons genoeg, dan is al onze begeerte vervuld; wij zijn in alles voldaan.

De discipelen verstonden wel reeds, dat Jezus van God was uitgegaan en dergelijke zaken. Zij stelden daarom Jezus en God onmiddellijk bij elkaar en begrepen het als Hij Zich met de Vader tezamen noemde. Het was echter iets meer, dat zij in Hem de Vader zelf moesten hebben en zien; wat zij tezamen moesten zien: de verschijning van Jezus en de openbaring van God, dat plaatsten zij nog uit elkaar en zo kan Filippus begeren God zelf te zien.

De discipelen hadden tot die tijd Jezus slechts in knechtsgestalte gezien, waarin de heerlijkheid van de Vader diep verborgen was; bij Zijn verheerlijking was zij slechts voor een ogenblik doorgebroken en niet alle discipelen, alleen de drie uitverkorenen waren getuigen van dat schouwspel geweest. Onder deze omstandigheden lag het voor de hand dat de discipelen met het oog op de voorspelling van het Oude Testament, die voor de Messiaanse tijd een heerlijke openbaring van de heerlijkheid van de Heere bad beloofd (vgl. Jes. 40: 5), met het oog op de nabijzijnde grote noden en gevaren, die een krachtig tegenmiddel noodzakelijk maakten, er zich niet dadelijk in vinden konden dat zij ten opzichte van de verhouding tot de Vader zo geheel op Christus werden gewezen. Het is niet te verwonderen dat in hen het verlangen ontstond, om nog naast Christus een openbaring van de Vader te zien tot versterking voor hun moeilijke weg, temeer omdat hun geestelijk oog nog niet genoeg gescherpt was om door het dichte kleed van de knechtsgestalte de verborgen heerlijkheid te zien. Tot de bede, dat Jezus hun een verschijning van de Vader mocht schenken, meenden zij ook daarom recht hebben, omdat eens in vroegere tijd hun voorgangers en voorbeelden, de oudsten van Israël, zo'n verschijning van de heerlijkheid van de Heere tot versterking van hun geloof ten deel was geworden; zij bedachten echter niet dat de Middelaar van het Oude Verbond, anders dan die van het Nieuwe Verbond, een zwak mens was, die een getuigenis nodig had bij de vertegenwoordigers van het volk door een onmiddellijke bekendmaking van God. Zo'n bekendmaking onder het Nieuwe Verbond te verlangen was een feitelijke verloochening van de Godheid van Christus, die als zodanig een ernstige afwijzing moest ondervinden. Wel kon die afwijzing niet een gestrenge, maar alleen een in liefde zijn, omdat de openbaring van de Vader in Christus haar loop nog niet had volbracht.

In deze tegenwoordige tijd zal de bede van Filippus bezwaarlijk bij een discipel woordelijk worden herhaald, omdat ons van kindsaf is voorgehouden de onzichtbaarheid van God en dat het zien daarvan eerst aan de andere kant van het graf mogelijk is; maar wensen, daarmee overeenstemmende, komen ook bij ons voor; Evenals Filippus graag opeens gereed wilde zijn, zo kan het dikwijls bij iemand van ons zijn; als het God toch maar mocht behagen mijn geloof door een teken duidelijk te bevestigen, als Hij mij maar een ondubbelzinnig onderpand gaf, dat Hij leeft, aan mij denkt, voor mij zorgt, mij bemint! Waarom doet Hij het niet? Waarom wil God Zich niet aan mij openbaren, de angst en de nevelen niet door een zichtbaar onderpand uit elkaar rukken? Dan is het wel niet: "toon ons de Vader", maar wel: toon ons een teken en het is ons genoeg.

Filippus denkt dat een zichtbaar verschijnen van de Heere evenals in het Oude Verbond, hem tot rust zou brengen (desgelijks twijfelden ook later die de brief aan de Hebreeën ontvingen, er niet aan, dat Jezus de Messias was, maar zij hielden toch de openbaringen van God aan Mozes door de engelen voor hoger dan de openbaringen van de Vader in de Zoon); hij zou dan vertrouwen dat de geheimvolle tijd, die nabij was, een zegerijk einde hebben zou. Eveneens wenst de Christen in moeilijke omstandigheden dikwijls, dat God zichtbaar tussen beide trad, in plaats van in Christus en in Christus verdragende liefde de hoogste verschijning van de Vader te zien en daardoor tot gelatenheid te komen.

Uit dit woord spreekt ongetwijfeld het verlangen van de vrome Israëliet om God te mogen aanschouwen (Efod. 23: 18), maar tegelijk de zinnelijkheid, die de openbaring van God verlangde in een oogverblindend schouwspel, bijvoorbeeld zoals aan de Middelaar van het Oude Verbond Gods wet bekend gemaakt was. Drie jaren lang had Jezus haar bestreden, geen zinnelijke, maar een zedelijke Godsverschijning was Hij: geen wonder, dat Hij Zijn lijdenssmarten door zoveel onleerzaamheid van Zijn oudste en trouwste leerlingen voelt stijgen.

9. Jezus zei de tot hem: Ben Ik zo’n lange tijd met jullie, reeds meer dan drie jaren, omdat u toch tot Mijn eerste discipelen behoort (Hoofdstuk 1: 43 v.) en heeft u Mij niet gekend, Filippus? Bent u in die lange tijd nog niet tot de erkentenis gekomen wie Ik eigenlijk ben? Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien (Hoofdstuk 12: 45), zo niet de Vader zelf, dan toch Zijn evenbeeld (Hebr. 1: 3. Kol. 1: 15) en daarin Zijn hoogste en volkomenste openbaring, die Hij aan mensen geven kan. En hoe zegt u, als zou zo’n openbaring u nog niet voldoende zijn: Toon ons de Vader. Zo spreekt u op ongeveer gelijke manier als de Farizeeën in Hoofdstuk 8: 19.

Had Christus een ander wezen dan de Vader, dan had Hij dit niet kunnen zeggen. Om mij van een grover voorbeeld te bedienen: niemand, die het goud niet kent, kan toch in het zilver het wezen van het goud opmerken; want in de ene natuur openbaart zich toch de andere niet.

Christus is, als eengeborene, het voorbeeld van de onzichtbaren van God, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, als mens geworden is Hij waarlijk het zichtbare van de onzichtbare, voor zover en zoals Hij kan gezien worden (1 Tim. 6: 16); ook in het hemels aanschouwen zal er geen tonen van de Vader buiten en naast Hem zijn.

De Zoon is het zichtbare van de Vader, zoals de Vader het onzichtbare is van de Zoon - filius visibile patris, pater invisibile filii.

Zo willen wij ons dan Christus voor ogen stellen, als onze ziel Gods aangezicht zoekt; wij willen naar Christus grijpen en aan Hem hangen, als wij in het gebed de levende persoon van God zoeken, die wij met het "Gij" aanspreken.

Dit verlangen naar een zichtbare godsverschijning, een theophanie, lag zonder enige twijfel op de bodem van het hart bij al de apostelen, inzonderheid bij hen die het toneel van de verheerlijking op de berg niet hadden bijgewoond. Filippus spreekt dit verlangen zo

ongekunsteld uit, dat wij onwillekeurig aan Hoofdstuk 6: 5-7 denken. Het is hem gans en al onbekend dat hij, door deze wens te uiten, loochent hetgeen Jezus in vs. 6 aangaande Zichzelf verzekerd had. Een schitterende vertoning, een prachtige verschijning in de wolken, is naar zijn mening het middel om het geloof in Jezus onverbrekelijk te bevestigen. Dit zou waarheid zijn, als het wezen van God in macht bestond en niet in heiligheid. Daarom kan God Zich niet doen kennen, zoals Filippus het wenst; dit kan alleen gebeuren in een menselijk leven, waarin deze trekken van het goddelijk karakter zich in daden en woorden openbaren, in een leven als zoon, waarin de vaderlijke betrekking vol majesteit en tederheid, die tussen God en het wezen bestaat, dat Hem Zijn Vader noemt, aan het licht treedt. Dit geheel enig schouwspel van deze Godsverschijning (en deze alleen heeft op deze naam recht) hebben de leerlingen drie jaren lang voor zich gehad en Jezus verwondert Zich en betreurt het, dat zij het voorrecht, dat hen z. geruime tijd verleend werd, niet beter begrijpen. Zijn menselijk bewustzijn heeft in die mate het gevoel van Zijn Godheid in zich opgenomen, dat de onkunde van Zijn leerlingen ten aanzien van Zijn eigenlijke natuur Hem zeer vreemd voorkomt; zij moesten immers evenzeer als Hij zelf van de grote waarheid doordrongen zijn, die Hij in Hoofdstuk 10: 30 uitgesproken had. Jezus spreekt Filippus met name toe, om hem tot Zich te doen komen. Dit antwoord drukt veel weer uit dan dat Jezus tot God in een zedelijke betrekking zou staan. Zelfs de grootste Christen zou niet kunnen zeggen: "Die mij heeft gezien heeft Christus gezien. " En nog veel minder zou een Jood, hoe volkomen ook, hebben kunnen zeggen: "Die mij gezien heeft, heeft de Vader gezien!" Dit gezegde kunnen wij alleen dan begrijpen als wij aannemen dat de Zoon op aarde ook als mens God openbaart en daarom het werk voortzet dat Hij in de gedaante van de Godheid, als Logos, tot stand brengt.

Met velen is de Heer lang, maar zij hebben Hem tot nog toe niet gekend. Hun hart, dat geen behoefte aan Hem voelt, bleef vreemd aan Zijn rechte kennis. Wie kent Jezus Christus als de Goddelijke Verlosser van zondige mensen, dan die voor zichzelf als zondig mens, een Goddelijke Verlosser voelt nodig te hebben? En dit gevoel van behoefte, ofschoon de behoefte algemeen is, is niet algemeen; zelfs niet onder de belijders van Christus. Want niet algemeen is de zelfkennis, niet algemeen is het schuldgevoel, veel algemener zijn eigenliefde en zelfbehagen. Wij hebben juist niet nodig hier aan hooghartige Farizeeën te denken, die met een blik van minachting, op "de andere mensen" voor God treden en zeggen: "Ik dank U, dat ik niet ben zoals deze!" Ook onder degenen die dit verfoeien, vindt u er, die nochtans en ook daarin, zichzelf behagen en die, zoals de Farizeeër geen genade nodig heeft, omdat hij niet was zoals de tollenaar, vreemd blijven aan de behoefte van een Middelaar, omdat zij niet zijn zoals de Farizeeën. Ach, hoeveel belijders van Christus vindt men niet, aan wier openlijk gedrag niets of weinig te berispen valt, die beminnelijk zijn en achtenswaardig, eerzame huisvaders, nuttige burgers, voortreffelijke mensen, maar wie het goed getuigenis, dat zij bij de mensen hebben, ook verblindt voor hetgeen hun nochtans in de ogen van God ontbreekt. Zij erkennen, zij voelen wel, dat ook zij niet volmaakt zijn, dat ook hun gebreken aankleven, maar zij vergeven ze zichzelf ook gemakkelijk. Heeft niet een ieder mens zijn tekortkomingen? Is dwalen niet menselijk? Zou een God, die liefde is, hen zoveel gestrenger kunnen oordelen, dan hun vrienden dit doen? Weet Hij niet beter dan iemand wat voor maaksel wij zijn? Is Hij niet gedachtig dat wij stof zijn? Zou Hij, waar men levenslang zijn best gedaan heeft om zo goed mogelijk te leven, het weinige kwaad, dat zich naar de wet van de menselijkheid in het goede gemengd heeft, eeuwig aan de ziel bezoeken! Dat zij verre!. . .

Aldus zijn de gedachten van het hart. . . En als men zulke overleggingen nochtans een (volgens deze overleggingen overbodige) Heiland belijdt, het is de belijdenis aan een Onbekende. Want men kent de Heiland niet, waar men de zonde niet kent; men leert geen Behouder kennen, waar men zich niet voelt op de weg van het verderf. . . Men blijft vreemd aan een Christus "in wie God was de wereld met Zichzelf verzoenende, haar zonden haar niet toerekenende", als men ook zichzelf de zonde niet toerekent en de afgrond niet ziet, die de onheilige van de heilige gescheiden houdt. Het is ongelofelijk wat de mens, met wie het zo gesteld is, in het Evangelie lezen kan zonder op te merken, van de Christelijken leerstoel horen zonder het ter harte te nemen; ja, tot aan het avondmaal van de Heere zien kan en tasten, zonder het te begrijpen. . . Zijn broeder mag hem niet oordelen; maar hij, die ook voor hem Zijn bloed gestort heeft en van de troon van Zijn heerlijkheid hem in deze doffe onverschilligheid de weg van het verderf onder de Christelijke naam bewandelen ziet, schudt weemoedig over hem het hoofd en zegt: "Ben Ik zo'n lange tijd met u en heeft u Mij niet gekend?"

10. Gelooft u niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? Uw begeerte loopt er ten minste op uit, alsof u het evenmin wilde geloven, als de Joden Mij het wilden geloven (Hoofdstuk 10: 38). a)De woorden, die Ik tot jullie spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar uit het wezen van de Vader; zij zijn dus het bewijs dat Ik in de Vader ben; b)maar de Vader, die in Mij blijft, die doet de werken die Ik volbreng en maakt daardoor; van Zijn kant bekend, dat ook Hij in Mij is.

a. Joh. 7: 16; 8: 28; 10: 38; 12: 49; 14: 24; 16: 13; 17: 21. b) Joh. 5: 17

Ik heb de Vader gezien in U, mijn Heere Jezus; want mijn geloof heeft aan U een Christus, geboren uit de Vader liggende in de schoot van de Vader, zittende met de Vader op de troon, gekomen van de Vader, ijverend voor de Vader, gehoorzaam aan de Vader en eens hangend aan het kruis zonder de Vader (MATTHEUS. 27: 46). (St. BERNHARD).

11. Geloof Mij op Mijn verklaring, zoals u betaamt, omdat u Mijne discipelen bent en om de woorden, die Ik als de Zoon uit het hart van de Vader spreek en die u naar uw eigen belijdenis dikwijls genoeg als geest en leven heeft leren kennen (Hoofdstuk 6: 63 en 68). Geloof Mij dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is. En als u Mij op dit getuigenis en op grond van de ervaring van uw hart niet wilt geloven, maar u op het standpunt van de gewone Joden plaatsen wilt, waarvan zo'n geloof niet kan geëist worden, als Ik van u vraag, geloof Mij dan om de werken zelf. In elk geval bent u schuldig dat ten minste te doen, evenals alle Joden zonder uitzondering het Mij verschuldigd waren, hoewel zij het niet willen, omdat zij Mijn schapen niet zijn (Hoofdstuk 5: 36; 10: 25 v.).

In Hoofdstuk 10: 38 is de orde omgekeerd ("de Vader in Mij en Ik in Hem") en niet zonder reden: de Vader is in Christus door Zijn openbaring als Vader in de werken van Christus. Christus is in de Vader door Zijn openbaring als Zoon in Zijn woorden. Nu moesten de Joden van het geloof in Zijn werken en Zijn zending opklimmen tot het geloof in Zijn woorden en aan Zijn persoonlijkheid; maar de discipelen moeten beginnen met het geloof in Zijn woord en zij moeten niet opklimmen tot het geloof in Zijn werken, maar wel voortgaan tot

onderscheiding van de openbaring van de Vader in Hem door Zijn werken van Zijn aanzijn in de Vader met Zijn woord. Hoewel Christus ook Zijn woorden spreekt volgens de opdracht van de Vader (Hoofdstuk 12: 50), zo is er toch dit onderscheid, dat de woorden Zijn eigen persoonlijke levensopenbaring zijn, terwijl in de werken zich de bijzonderste vereniging van de Vader bestuur in de schepping en in de mensen met Zijn bewustzijn openbaart. Christus spreekt weliswaar ook de woorden niet uit Zichzelf, maar als de Zoon uit het hart van de Vader; bij deze ligt echter het initiatief in Hem, terwijl voor de werken het initiatief in de Vader ligt, die blijvend in Hem woont. Woorden en werken zijn van de Vader en van de Zoon; maar de woorden zijn voornamelijk en in de eerste plaats van de Zoon, de werken voornamelijk en in de eerste plaats van de Vader.

Ook in de vriendschap tussen mensen openbaart zich de ware overeenstemming van de gemoederen voornamelijk daarin, als de een niet eerst door bijzondere werken, die de ander doet, maar door diens gehele persoonlijkheid, zoals die zich meteen in gelaat, woord en wandel openbaart, tot hem wordt getrokken en tot vertrouwen jegens hem wordt opgewekt. Wat aan het geloof in Jezus voor Gods ogen een zo grote waarde geeft, is, dat in het geloof de ziel zich met het wezen van God aaneensluit, dat uit Jezus haar toeschittert, of dat het geloof is een verheffing van de door God geschapen aan God gelijkvormige ziel tot haar vader, een verheffen van de uitgangen van de ziel tot de eeuwigheid. Zal dan nu de ziel eerst wachten op de wonderdaden van Jezus? Zal haar niet het uitstralen van God uit Jezus' persoon en woord reeds voldoende zijn, om met blij vertrouwen en met een sterke trek van de liefde vervuld te worden? Wij willen ons ervoor hoeden dat wij niet, zoals velen ten tijde van Jezus hebben gedaan, het eerst naar wonderen vragen; ook willen wij niet op buitengewone ervaringen in ons uitwendig leven wachten om tot geloof te komen. De levensloop van menigeen gaat op zeer gewone wijze voorbij; men maakt geen buitengewone ondervindingen, terwijl er aan de andere kant ook mensen zijn, bij wie het de Heere behaagt hun als het ware handtastelijke bewijzen van Zijn tegenwoordigheid in zeer bijzondere reddingen te schenken. Dat zijn wel gelukkige mensen, maar noodzakelijk is het niet, om dergelijke uitwendige levenservaringen te hebben; een leven kan zeer eenvoudig voorbijgaan en ten slotte kan men toch zeggen: "ik ben zo zeker van de Heer als iemand zeker kan zijn, die de zeldzaamste dingen beleefd heeft.
" Het woord, ja het woord is het, waarin de Heere Zich dagelijks, ja ieder uur wil openbaren; u kunt dagelijks in gemeenschap met de eeuwigheid komen, ieder uur omgeven u de krachten van de toekomstige wereld.

12. a)Voorwaar, voorwaar zeg Ik jullie: die in Mij gelooft op die manier als Ik van u, Mijn discipelen, zo-even eiste, dat hij zich aan Mij als de Zoon overgeeft en geheel in Mijn woord leeft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen en zal meer doen dan deze (vgl. Hoofdstuk 5: 20). Immers dezelfde betrekking als tussen Mij en de Vader volgens vs. 10 en 11 bestaat, is er dan ook tussen hem en Mij. Ik zal toch volgens de macht, die Mij in Mijn heerlijkheid gegeven wordt (MATTHEUS. 28: 18) van de hemel werken op aarde en die macht zal groot zijn; want Ik ga heen tot Mijn Vader. Dit zal Ik doen bij hen, waarin Ik tengevolge van hun volkomen geloof eveneens kan zijn, als de Vader in Mij is 1: 1").

a)MATTHEUS. 21: 21. Luk. 17: 6. Hand. 5: 12; 19: 11.

De plechtige verzekering, waarmee de Heere begint: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" geeft te kennen hoeveel de belofte, die Hij wilde geven, boven de gezichtskring van de discipelen verheven was.

Christus heeft vroeger nauwkeurig onderscheid gemaakt tussen het standpunt van het geloof in Hem om de werken als zodanig en het standpunt van het geloof in Hem om Zijn woorden als goddelijke woorden, voortkomend uit de geest van de Vader. Hij heeft het eerste als een lager standpunt voorgesteld. Als een voorlopig standpunt heeft Hij het erkend, ja in geval van nood het geëist, maar toch de discipelen voorgehouden om naar het hogere standpunt te streven, daartoe te komen. Nu voegt Hij hier de verzekering bij dat in hem, die op dat hogere standpunt staat, dus aan de goddelijke persoonlijkheid van Christus zelf gelooft, zich door dit geloof een zo krachtig persoonlijk geestelijk leven zal ontwikkelen, dat voor hem de werken het secundaire worden ten opzichte van de primaire, de levensbron van de persoonlijkheid. .

De werken, die Jezus' discipelen zullen doen zoals Hij, moeten niet verstaan worden van de wonderdaden, die van de apostelen worden meegedeeld; door het "grotere dan deze" wordt het begrip uitgebreid, zodat het niet alleen wonderdaden in de engere zin te kennen geeft, maar in een uitgebreidere zin het apostolische werken in het algemeen, dat door de Heilige Geest wordt gedragen en de wereld beweegt, dat zich openbaart in de uitbreiding van het evangelie met zijn licht en leven onder alle volken, in de overwinning van Joden en heidendom door het woord van het kruis enz.

Zoals Hij vroeger heeft gezegd dat Hij zodanige werken deed, waardoor zij moesten geloven dat de Vader in Hem was en Hij in de Vader, zo daalt Hij hier af en zegt, dat zij ook zodanige werken zullen doen, waarbij men zal opmerken, dat zij in Christus zijn en Christus in hen is. Maar wat zullen dat voor werken zijn, die groter zullen zijn dan van de Heere Christus? Ik leg mij neer bij de gewone opvatting van dit woord, dat zij daarom grotere werken heten, omdat de apostelen en Christenen met hun werken verder komen dan Hij gekomen is en er meerdere tot Christus brengen, dan Hij lichamelijk op aarde heeft gedaan. Hij toch heeft slechts een klein plaatsje voor Zich genomen, waar Hij gepredikt en wonderen verricht heeft, bovendien een kleine tijd, maar de apostelen en hun navolgers zijn door de gehele wereld gekomen en het heeft geduurd zolang het Christendom bestond, zodat Christus persoonlijk slechts een begin heeft gemaakt van hetgeen door de apostelen en volgende predikers moet worden uitgebreid tot de jongste dag.

Wat Petrus op het Pinksterfeest en Paulus in de gehele wereld gedaan hebben, wat een gewoon prediker, een gewoon gelovige doet als hij de Geest in een hart doet neerdalen ter verheerlijking van Jezus, heeft Jezus zelf gedurende Zijn openbare werkzaamheid niet kunnen doen. Zo'n werk veronderstelde Zijn verheerlijking, hetgeen uit het slot van het vers blijkt: omdat Ik tot Mijn Vader heenga. En de rank draagt zo vruchten, die de wijnstok zelf niet heeft kunnen dragen.

De discipelen zouden meer doen dan de Meester. Ja, u hoort het. De nederigheid van de Heer is Zijn heerlijkheid in Zijn menselijke knechtelijke gestalte. Hij geeft Zijn discipelen in de werken de meerderheid, Hij nam voor Zich de eerstelingen, de kiemen van de vuurproef; Hij

zaaide, Zijn apostelen zouden maaien. Filippus, Petrus en Johannes bekeerden Samaria, de Heer slechts een Samaritaanse vrouw uit Sichar en enkelen van haar stadgenoten. De Heer sprak niet in vreemde talen, zoals de apostelen op de Pinksterdag en reisde niet door geheel de wereld, zoals Paulus. Hij kon Zijn oprechte gelovigen tellen en het hoogste getal ervan wordt ons vermeld als te zijn meer dan vijfhonderd en op de prediking van Petrus werden op eenmaal toegedaan drieduizend zielen. Maar deden de apostelen dat meerdere uit zichzelf? Nee, uit Zijn hoedanigheid trokken zij hun hoeveelheid. De wonderen, die de apostelen volbrachten, gebeurden in de naam van de Heere Jezus Christus en er wordt eens voor altijd aan de apostelen gezegd: "Zij uitgegaan zijnde, predikten overal en de Heere werkte mee en bevestigde het woord door tekenen en wonderen, die daarop volgden. De bedeling bracht die meerdere werken van de apostelen mee.

13. a) En als u - die het toch bent, in wie Ik zo wil zijn en door wie Ik Mijn werk zal voortzetten - dan ook in Mij bent, zoals Ik in de Vader ben, begeren zult in Mijn naam dat het gebeurt, dat zal Ik doen. Ik zal uw zaak als de Mijne erkennen, omdat u toch gebeden heeft als degenen die zich geheel in Mijn plaats op aarde voelen en volgens Mijn gezindheid denken en willen. Ik zal u zo verhoren, opdat ook verder, zoals dat bij Mijn eigen werken hier beneden het geval was (Hoofdstuk 11: 4; 17: 4), de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt.

a)Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Mark. 11: 24. Luk. 11: 9. Joh. 15: 7; 16: 24. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.

Wie is dan toch deze: Ik? Ik dacht hij moest aldus spreken; wat u de Vader bidden zult in Mijn naam dat zal Hij doen; zo brengt Hij het terug tot Zichzelf. Dat zijn zonderlinge redenen van de man, die met eenvoudige woorden zo hoge dingen kan uitspreken. Immers met deze woorden geeft Hij duidelijk te verstaan dat Hij zelf waarachtig en almachtig God is met de Vader, want het is toch evenveel gezegd als: "Ik ben God, die alles weet en geven kan. Hij schrijft Zichzelf alle macht en kracht van de Goddelijke majesteit toe en stapelt alles tot een geheel tezamen, wat men van God bidden zal: Hij spreekt niet: wanneer, u bidt om goud of zilver, of iets dat ook mensen kunnen geven, maar alles wat u bidt, niets uitgezonderd. "

"Dat zal Ik doen. " Christus toont hiermee hoe die grote werken door hen gedaan zouden worden, namelijk niet door hun eigen vermogen, of eeuwige goddelijke kracht, in hen plaatshebbend, zoals onze Heere de Zijn gedaan had; maar in de naam en door de kracht van Christus (Hand. 3: 12, 16); door het geloof in Hem en gebeden tot God in Zijn naam (Hand. 4: 24. 30). Men merkt ook hier aan dat Christus zegt: "Al wat u begeren zult zal Ik doen"; dat, zoals het in Hem veronderstelt alwetenheid, zodat Hij kennis heeft van de begeerten van de Christenen op de aarde en almacht om hen te ondersteunen in het doen van grote werken, volgt daaruit tegelijk noodzakelijk een éénheid van wezen tussen de Vader en de Zoon. Hetgeen dan hier is: "Ik zal het doen", is Hoofdstuk 16: 23; de Vader zal u geven.

14. Ik herhaal nog eens wat Ik u zo-even beloofde, opdat u u tot dat: u in Mij als Ik in de Vader laat bewegen en trekken, omdat daarop alles aankomt, omdat aan het: Ik in u, zoals de Vader in Mij niet de minste twijfel is. Als u iets begeren zult in Mijn naam, wat het ook zij, Ik

zal het doen; Ik zal u altijd eveneens horen, zoals de Vader Mij altijd gehoord heeft, toen Ik tot Hem bad (Hoofdstuk 11: 41 v.).

De Heere wil duidelijk die betrekking, waarin Hij bij Zijn werken op aarde tot de Vader stond en die Hij in Hoofdst. 5: 19 vv. en Hoofdstuk 11: 41 vv. duidelijk heeft uitgesproken, op de discipelen zo overdragen, dat zij, na Zijn heengaan tot de Vader geheel in dezelfde verhouding tot Hem, de verheerlijkte Mensenzoon, zullen staan. De eerste kant, in Hoofdst. 5: 19 vv. op de voorgrond gesteld, dat de Zoon slechts doet wat Hij de Vader ziet doen, maar de Vader de Zoon alles toont wat Hij doet, keert ten opzichte van de verhouding van de discipelen tot de verhoogde Christus duidelijk terug in hetgeen in vs. 12 gezegd is. Diensvolgens zal dan ook de inhoud van vs. 13 en 14 overeenkomen met de inhoud van Hoofdst. 11: 41 vv. en de andere kant voorstellen. Aan de andere kant van de wederkerige betrekking tussen Christus en de Vader ging het initiatief, of de aandrang tot een werk van de Vader uit: de Vader toonde een werk, dat de Zoon moest doen en de Zoon nam het dadelijk in het besluit van Zijn wil op; Hij nam het ter hand tot nauwkeurige uitvoering. Zo ook zal nu Christus van de hemel Zijn werk door de discipelen, die Hij gezonden heeft, daardoor voortzetten, dat Hij ze door Zijn Geest (op deze gaat in vs. 16 vv Zijn reden over) tot die werken aanvuurt, die Hij zelf volbrengen zou, als Hij nog zelf op aarde was, maar die nu de discipelen in Zijn plaats zullen volbrengen; en zo zien wij werkelijk, hoe Hij de discipelen toont wat Hij doet, in gebeurtenissen, zoals wij die vinden in Hand. 1: 15 vv. ; 2: 14 vv. ; 5: 3;
6. 1 vv. ; 8: 5 vv. ; 26 vv. ; 10: 9 vv. ; 16: 6 vv. Aan deze kant van de wederkerige betrekking tussen Christus en de Vader ging het initiatief van de Zoon uit; en dan is het duidelijkst voorbeeld daarvan de opwekking van Lazarus, waarbij het meest het woord van de Heere in Hoofdstuk 5: 21 werd bewaarheid: zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie Hij wil 11: 6). Evenzo zullen dan ook de discipelen bij het werk, dat zij verrichten, niet maar knechten van Jezus zijn, die slechts doen wat hun bevolen is, maar Zijn vrienden, die ook zelfstandig werkend Zijn rijk op aarde uitbreiden (Hoofdstuk
15. 15), maar natuurlijk een werk noch eigenmachtig kunnen besluiten noch eigenmachtig uitvoeren. Zij zijn geheel en al aan Jezus naam verbonden, zoals de gezant of boodschapper van een aardse koning alleen in diens naam iets kan zeggen en verrichten en daarentegen voor zijn eigen persoon geheel op de achtergrond treedt. Op zo’n zelfstandig ingrijpende manier handelden zeker bijvoorbeeld Petrus en Johannes bij de genezing van de lamme aan de poort van de tempel en Paulus bij de genezing van de bezetene te Filippi, alsook bij de opwekking van Eutychus te Troas - de gemeente te Jeruzalem, toen zij om de bevrijding van Petrus uit Herodes’ kerker bad en die profeten en leraars van de gemeente te Antiochië, toen zij tot het zendingswerk onder de heidenen van Klein-Azië besloten (Hand. 3: 4 vv. ; 16: 18; 20: 7 vv. ;
12. 5 en 13: 1 v.). De grenzen zijn in zo verre niet te trekken, omdat wat van het menselijk initiatief uitgaat, naar zijn eerste oorsprong toch een gedachte of een aandrang is, door Gods Geest in het hart gewerkt. Toch blijft altijd een onderscheid tussen hetgeen als bepaalde opdracht van de Heere tot de gelovigen komt en hetgeen hij als wens en begeerte, als inzicht en besluit van zijn kant voor de Heere brengt. Nu geeft het woord van Christus in de voor ons liggende plaats aan de bepaling van de Zijnen een speelruimte. Het "in Zijn naam bidden" zal ons later nog vaker voorkomen (Hoofdstuk 15: 16; 16: 23 v.) en wij wachten met een nadere verklaring tot later; voor heden zal het hier aangegevene, waarbij het woord van de Heere in Hoofdstuk 15: 7 (vgl. 1 Joh 3: 21 vv. ; 5: 14 v.) ons leidde, voldoende zijn, dat namelijk hij in

de naam van Jezus bidt, die als hij bidt, in Christus Jezus is, in levende betrekking tot Hem staat, in deze toestand een begeerte voor God brengt. Men moet bij de beide overigens zo gelijkluidende zinnen in vs. 13 en 14 opmerken, dat in vs. 13 de nadruk ligt op "dat" (het zo afgebedene wil Ik doen, juist dat en niet anders) en daarentegen in vs. 13 op "Ik" (Ik zelf, in wiens naam u gebeden heeft). Met opzet is bij het bidden in Jezus' naam (anders dan in Hoofdst. 15: 16; 16: 23 v.) niet gevoegd, tot wie de bede gericht is, omdat het, nadat Christus tot de Vader gegaan is, hetzelfde is, of de bede tot de Vader, of tot Hemzelf gericht wordt; nu schijnt wel het "bidden zult in Mijn naam" te eisen, dat ook hier de Vader gedacht wordt als degene, tot wie het gebed gericht is, maar het "zal Ik doen" neemt dit dadelijk weer weg, opdat het niet als een beperking wordt opgevat.

15. a)Als u Mij liefheeft, zoals Ik dan ook van u weet, dat u met een zekere liefde Mij bent toegedaan, alhoewel die nog bevestiging en hogere verlichting nodig heeft (Hoofdstuk . 16:
16. 21: 15 vv. ; 14: 28), wees dan niet zozeer bezorgd voor Mij om het lot, dat Mij te wachten staat (vs. 5 en Hoofdstuk 13: 36), maar legt er u integendeel op toe om te doen wat Ik u zeg: Bewaar Mijn geboden, want daardoor betoont u het best uw liefde (Hoofdstuk 15: 14. 1 Joh.
17. 18).

a. 1 Joh. 5: 3.

16. En Ik zal, om u van Mijn kant te bekwamen, dat u de macht en de gezindheid mag hebben om Mijn geboden te houden, de Vader bidden, als Ik tot Hem zal heengegaan zijn. En Hij zal tot vergoeding daarvoor, dat Ik voortaan niet meer doorMijn onmiddellijke zichtbare tegenwoordigheid, door Mijn persoonlijk aanzijn en het uitwendige woord van Mijn mond op uw harten kan werken, om de liefde tot Mij meer in u op te wekken en u met goddelijke kracht tot Mijn navolging te vervullen, u een andere Trooster geven. Hij zal u een toespreker zenden, die u leert, vermaant, bidt, bestraft, opricht en sterkt, naardat u nodig heeft, opdat Hij bij u blijft in de eeuwigheid en nooit van u gaat, zoals dit voor Mij het geval is.

De vertaling van het Griekse woord op deze plaats de Trooster, hoezeer taalkundig draaglijk, komt echter niet overeen met de eigenschappen, in het vervolg van Jezus rede aan deze persoon toegeschreven. Leraar, vermaner, zou misschien ook beter door een ander woord zijn aangeduid. In de meest eigenlijke zin wordt het gebruikt om een zaakwaarnemer te betekenen, die de plaats van een afwezige vervangt en bekleedt. Jezus heeft buiten twijfel willen aanduiden dat Hij in Zijn plaats een andere aan Zijn discipelen zenden zou, die Hem als het ware vervangen en voor Zijn discipelen dat alles wezen zou, wat Hij gedurende Zijn verblijf op de wereld voor hen geweest was.

17. Hij zal namelijk zenden de Geest van de waarheid, waarom Ik zal vragen, die de wereld, de menigte van de goddeloze en Mij vijandige mensen (Hoofdstuk 7: 7; 8: 23. en "Joh 1: 9"), niet kan ontvangen, zodat Hij ook in haar en in het hart van ieder van hen zou komen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet. Al is het dat Hij voor haar ogen Zijn werken doet en ook aan haar inwendige mens Zijn bediening vervult (Hoofdstuk 7: 15, 46; 9: 30 vv. ; 16: 8 vv.) sluit zij toch moedwillig oog en hart, om Zijn werk niet waar te nemen en Zijn bediening vruchteloos te maken en biedt zo geen subjectief aanknopingspunt aan om Hem te ontvangen

(1 Kor. 2: 14). Maar u heeft een vatbaar hart geplaatst voor Zijn doen en werken, zoals dat in Mijn gehele openbaring, in Mijn woorden en werken u is geopenbaard. U kent Hem dan ook, u heeft Zijn invloed bij ervaring aan uzelf waargenomen (Hoofdstuk 6: 68 v. MATTHEUS.
11. 25 v. ; 16: 16 v.), zodat Hij u geen vreemde meer is en nu zal Hij voor u een volkomen bekende en een echt vertrouwde worden; want Hij blijft bij jullie. Hij zal u allen in alle opzichten met Zijn gaven en krachten vervullen, nadat Hij reeds met Zijn eerstelingen bij u is opgenomen, terwijl daarentegen de geest van de dwaling (1 Joh. 4: 6) zich meer en meer van de wereld meester zal maken (Wijsh. 1: 4 v.) en Hij zal van de tijd, dat Hij op u zal zijn neergedaald, in u zijn, zodat u met Hem vervuld wordt (Hand. 2: 4).

Als ergens, het is zeker in deze woorden, dat ons de Heiland het gehele goddelijke wezen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in persoonlijke onderscheiding leert kennen, maar ook tevens voorstelt als een God van volkomen zaligheid, als een Drieëenig, volzalig Opperwezen, geheel en al werkzaam aan het heil van de gemeente, die op deze aarde voor de hemel verzameld wordt. Als wij dus in de vervulling zien dat die Trooster (of, zoals er eigenlijk staat, die Leraar, Leidsman of Zaakbehartiger, die voor een andere pleit en werkzaam is) waarlijk gekomen is en door de apostelen sprak en werkzaam was en houden wij ons aan hun woord, als aan de hoogste en de laatste openbaring van de Heere, dan wensen wij ook veel van die Geest te ontvangen om met Hem van de wereld onderscheiden te worden en als discipelen van Jezus te wandelen, opdat wij nooit tot een wereld mogen behoren die de Geest in Zijn getuigenissen en in Zijn verlosten niet ziet en die Zijn werking inderdaad niet kent en door een vijandig, halstarrig ongeloof Hem niet ontvangen kan. Zalig wij, als die Geest bij ons blijft en in ons woont, opdat wij bij Zijn licht wandelen mogen, in Zijn kracht God tot eer leven en onder Zijn leiding de hemel eens mogen binnengaan.

De Heere zegt ons, leert ons, brengt ons tot een werkelijk levend bestaan van de waarheid en wel van de waarheid over onszelf, over Gods wil met ons naar recht en genade, over onze toestand en bestemming, over de weg om tot God terug te keren door de persoon Jezus Christus. De Geest wijst, verklaart, opent ons deze weg als waarheid en leven, opdat wij bekennen "dat Christus in Zijn Vader is en wij in Hem en Hij in ons. " Hij geeft ons als eerste waarheid de kennis van onze zonde; als tweede de kennis van de ons gegeven Heiland en in deze beide tezamen bestaat voor ons de juiste hele waarheid. Hij vleit ons niet, als de valse trooster Absalom aan de poort tot de troon: "Zie uw zaak is goed en recht; " maar tot onze kwade zaak zegt hij op de vaste toon van gezag: "U heeft een verhoorder, een middelaar vanwege de koning (2 Sam. 15: 3). " In onze eigen geest woont deze waarheid, aangaande onze betrekking en weg tot God in geen dele; al in deze naar het natuurlijk verstand optredende bemiddelaars en vrienden zijn dwaalleraars en ijdele vertroosters, - niet slechts als zij de arme Job slechts nog zwaarder beschuldigen, maar ook als zij hem vals vrij spreken. Maar elke op zichzelf staande, toeleidende, dan het geheel ontleende waarheid, die de Geest van God reeds van oudsher in het Oude Verbond geleerd en betuigd had, voltooit en volledigt zich als volle en ganse waarheid, als de waarheid, door de Geest, die de Vader in Christus' naam en Christus van de Vader zendt. "Wat geen oog gezien, wat Christus zelf niet (immers openlijk en nadrukkelijk) zeggen mocht, wat geen Christen van de wereld en de zwakken zeggen mag, dat leert de Geest. "

Wij gaan nog verder en voegen erbij: Wat zich in het geheel niet onder woorden brengen en nimmermeer laat leren. Van de Geest komen ons niet slechts "onuitsprekelijke zuchtingen" van het gebed, ook "onuitsprekelijke woorden" van de kennis en van de openbaring. Zo vervalt voor Christenen, ook in de beste zin de hele Pilatusvraag, omdat Christus niet als bij Pilatus, een persoon buiten en tegenover hem staande, gebleven is en de Geest getuigt dat de Geest de waarheid is (1 Joh. 5: 6).

18. Ik zal u dus, als Ik van u heenga, geen wezen laten, niet in deze wereld achterlaten als kinderen (Hoofdstuk 13: 33) die geen Vader meer hebben. Ik kom weer tot u, als degene, die Vader van de eeuwigheid heet (Jes. 9: 6) en die daarom Zijn kinderen niet werkelijk kunnen verliezen. Ik kom in en met de Geest van de waarheidsnel (vs. 19) terug, opdat Ik voor altijd Mijn woning bij u heb en bij u zij al de dagen tot aan de voleinding van de wereld (vs. 23. MATTHEUS. 28: 20. Rom. 8: 9 v. Efeze. 3: 17).

Hij, die na het heengaan van Jezus zo'n betrekking tussen de discipelen en Hem tot stand brengt, dat zij evenzo in Hem zijn en Hij in hen, als Hij in de Vader en de Vader in Hem is, is de Heilige Geest. Diens mededeling belooft Hij hen dan en noemt Hem hier voor de eerste maal, evenals later vaker (vs. 26. Hoofdstuk 15: 26; 16: 7) met de naam van Parakleet. Dit is een Grieks woord, waaraan de bedoeling in zoverre moeilijkheden baart dat niet bepaald beslist kan worden of het in actieve of in passieve zin moet worden opgevat. Zoveel is wel buiten allen twijfel, dat volgens het echte Grieks, het woord slechts passief kan worden genomen, van gelijke betekenis als het Latijnse advocatus; iemand die is bijgeroepen om rechterlijke bijstand te verlenen. Deze betekenis schijnt het op de plaats 1 vooral te hebben, waar Christus onze voorspraak, onze plaatsbekleder bij de Vader wordt genoemd. Wil men dat nu ook op onze plaats toepassen, dan zou men kunnen zeggen: evenals Christus als zaakwaarnemer van de Zijnen in hun verhouding tot de Vader handelt, zo is de Heilige Geest hun rechterlijke hulp in hun betrekking tot de wereld, die hen bestrijdt en veroordeelt; tegenover haar verleent Hij hun het overwicht, oordeelt de wereld, die hen oordeelt (Hoofdstuk 16: 8 vv.) en verandert hun verdediging, door hen in te geven hoe of wat zij antwoorden of wat zij zeggen moeten (Luk. 12: 11 v.), is een zegerijk aanvallende. Tot nadere bepaling van het "anderen" (een anderen voorspraak in de plaats van Christus, die tot hiertoe de verdediger van de discipelen tegenover de wereld was geweest) kan men het oog vestigen op hetgeen de Heere vooraf tot Zijn discipelen in Luk. 22: 35-38 gezegd heeft, een op de bescherming, die Hij hen nog in Hoofdstuk 18: 8 laat toekomen. Ook Luther neemt deze betekenis aan, hoewel hij vervolgens daaraan een wending geeft, die het hem mogelijk maakt de andere betekenis "Trooster" daarvoor in de plaats te stellen, die toch eigenlijk op een andere verklaring van het woord rust. Hij zegt in de aantekening op onze plaats: "parakletus heet een advokaat, voorspreker, helper voor de rechtbank, die de schuldige troost, sterkt en helpt. Zo doet de Heilige Geest ook in ons geweten voor Gods gericht tegen de zonde en de aanklacht van God. " Zo verkrijgen wij echter bij deze opvatting van het woord een begrip, dat op zichzelf te nauw is voor de werkzaamheid van de Heilige Geest, maar voornamelijk op onze plaats, waar de Heere het woord voor de eerste maal gebruikt en waar Hij spreekt van de toekomstige verhouding van de discipelen tot Christus en van Christus tot de discipelen, maar niet van hun toekomstige verhouding tegenover de wereld, niet goed in de samenhang past. Zien wij daarentegen van het eigenlijke Griekse spraakgebruik af en zien wij

in het bijbelse Grieks, dan komt het werkwoord, waarvan het zelfstandig naamwoord "parakleet" is afgeleid, in het Nieuwe Testament zeer dikwijls in geheel verschillende betekenis voor. De hoofdbetekenis daarvan is: "toespreken" (Hand. 13: 15); aanspreken; een aanspraak houden) en wel is altijd een toespreken bedoeld, waarbij op een bepaalde inwerking gedoeld is - naar het doel van de inwerking is dan de bijzondere betekenis bepaald (vermanen Luk. 3: 18. Tit. 2: 15. 1 Tim. 6: 2; bidden MATTHEUS. 8: 5; 26: 53. Mark. 5: 23; uitnodigen Hand. 16: 9, 15; 28: 20; vertroosten 2 Kor. 2: 7; 7: 13; 13: 11. 1 Thessalonicenzen.
4. 18; 2. 7 7. 13 versterken Kol. 2: 2; 4: 8. 2 Thessalonicenzen. 2: 17; vermanen of onderwijzen Tit. 1: 9 en 1 Thessalonicenzen. 2: 3). Een die toespreekt vertroost, opwekt, of om alles in één begrip samen te vatten, het ambt van vermanen (Rom. 12: 8) moet volvoeren, zou volgens de grammatikale woordvorming moeten heten paraclhtwr of adjective uitgedrukt paraclhticov. Het schijnt echter dat in het Hellenistisch Grieks of dit woord door verzwakking of dit adjectivum door contractie met het bovengenoemde paraclhtov tot één geworden is. Het laatste gebruiken de Griekse vertalingen van het Oude Testament voor "Trooster" Job 16: 2 en evenzo wordt de engel, die middelaar of voorspreker is in Job 33: 23 genoemd. Op dit spraakgebruik rust zeker het gebruik van het woord bij Johannes, deels in het evangelie (Trooster) deels in zijn eerste brief Beide betekenissen verenigen zich in het woord: "toespreker" (Deens Talsmand d. i. spreekman). Heeft dat toespreken plaats tot God, die tegenover de zondaar vertoornd is, dan is het een voorspreken; geschiedt het tot de bedroefde, beangstigde, rade- en hulpeloze mens, dan is het een troosten. Voor deze opvatting spreekt vooral de plaats Hand. 9: 31 waar van troost (in de zin van toespraak, opwekken, onderwijzing) Hand. 4: 16. Hebr. 13: 22. 1 Thessalonicenzen. 2: 3) van de Heilige Geest sprake is. Omdat nu ook het "troost, troost" in Jes. 40: 1 door de Septuaginta met hetzelfde woord is vertaald, hebben wij door de laatste plaats tevens een bijzondere opheldering, waarin de Heilige Geest als de "andere" Trooster wordt voorgesteld. Dat: "troost, troost Mijn volk; spreekt naar het hart van Jeruzalem", had Christus tot hiertoe door Zijn gehele openbaring en Zijn werken volbracht. Nu Hij heengaat uit de wereld zal de Heilige Geest in Zijn plaats treden en inwendig in het hart het troosten en naar het hart spreken voortzetten bij degenen, die het ware volk van God, de echte dochter van Zion waren (Hoofdstuk 12: 15). Overigens moet worden opgemerkt dat de Heere, als Hij de Heilige Geest in deze spreekwijze invoert, Hem uitdrukkelijk voorstelt niet als een zuivere gave of kracht, maar als een werkelijk persoon, zoals in vs 26 en Hoofdstuk 16: 8, 13 v. van Hem niet wordt gesproken als van een zaak, maar als van een zelfhandelende, met zelfbewustzijn werkende persoonlijkheid. Hij stelt Hem voor als Geest van de waarheid, omdat hetgeen Hij tot de zielen spreekt, de waarheid is; Hij zelf is het volle bezit daarvan en doorzoekt ook de diepten van God (1 Kor. 2: 10). Wat Hij uit de rijkdom van Zijn volheid de gelovigen in Christus schenkt, is niet een nieuwe openbaring, die hoger is dan die van Christus, maar de door God in Christus reeds geopenbaarde waarheid brengt Hij tot een levendige toe-eigening en zedelijke openbaring van kracht en slechts in zoverre hij het voortgaan van de tijd menig bedeksel wegneemt, waarmee door het duister van de toekomst nog het een en ander van het reeds geopenbaarde bedekt is, zodat het niet tot juist verstaan en helder bewustzijn kan komen, verklaart Hij zeker verder (Hoofdstuk 16: 13). Evenals Hij dan als de Geest van de liefde van Vader en Zoon, van eeuwigheid de persoonlijke levende band van wezenseenheid tussen de liefhebbende Vader en de geliefde Zoon is, zo wordt Hij als de Geest van de waarheid tot de persoonlijke levendige band tussen de mensenzielen, die in haar natuurstaat in allerlei leugen en bedrog

van de zonde verstrikt zijn en haar Verlosser. Door Hem en in Zijn gemeenschap en door de werking van Zijn woord worden zij meer en meer vrij van alle leugen, die hun inzichten en wensen, hun zoeken en voornemen aankleeft en ten slotte worden zij geheel in gedachten, woorden en werken uit de waarheid.

19. Nog een kleine tijd, geen volle dag meer (Hoofdstuk 13: 33) en de wereld, dit ongelovige volk van de Joden, dat Ik reeds in Hoofdstuk 7: 33 v. 8: 21 Mijn heengaan aankondigde, zal Mij niet meer zien; maar u zult, hoewel Ik u ook op een lichamelijke scheiding moet voorbereiden (Hoofdstuk 13: 33) Mij zien en wel niet lang na deze dagen, als u met de Heilige Geest gedoopt zult zijn en door Hem in het hemelse verplaatst zult zijn (Hand. 1: 5. Efeze. 2: 6). U zult Mij dan zien met een geestelijk oog (2 Kor. 3: 17 v.), want Ik van Mijn kant leef, omdat de dood, die Mijn uitgaan uit deze wereld en Mijn heengaan tot de Vader bewerkt, geen werkelijk afbreken is van het in Mij aanwezige eindeloze leven (vs. 6. Hebr. 7: 16), maar alleen de doorgang tot de verhoging daarvan en u van uw kant zult daar de Geest, die levend maakt (Hoofdstuk 6: 63), u onder Zijn herscheppende, opbouwende en bevestigende invloed neemt, hier tijdelijk en daar eeuwig leven.

Met Jezus' dood en begrafenis houdt voor de wereld het zien van en het verkeer met Jezus op, zoals zij het tot hiertoe nog kon hebben. Hij is dan van haar gescheiden, zolang en voor zoverre zij wereld blijft. "Maar u zult Mij zien", gaat de Heere tot Zijn discipelen voort. Het meest voor de hand ligt het hier te denken aan de verschijningen van Jezus tussen Zijn opstanding en hemelvaart (Hand. 10: 40). Het is ook niet nodig deze juist uit te sluiten, maar daardoor werd nog geenszins dit woord van Jezus vervuld. Reeds het grondwoord, dat in de grondtekst in de tegenwoordige tijd staat, wijst op iets blijvends, dat door die korte aanrakingen nog niet gegeven is.

Dat de discipelen na Jezus' opstanding de Levensvorst met lichamelijk oog zouden zien, was alleen de buitenkant, de belichaming van de inwendige betrekking, volgens welke alleen zij (niet de wereld) in staat waren Hem inwendig te zien.

Onder deze tijd van het wederziens (vs. 20) is niet slechts de dag van de opstanding en het veertigtal dagen vóór Zijn hemelvaart te verstaan. Deze zijn daarvan slechts een onvolkomen begin, maar vooral wordt daarmee bedoeld de inwendige, geestelijke, oneindig inniger gemeenschap, waarin Jezus met de Zijnen trad, door Zijn verrijzenis en de uitstorting van de Heilige Geest. Toen werden zij zelf opgewekt tot een nieuw leven en verwierven daardoor pas echt het heilig en volzalig genot van Zijn opstanding (Hoofdstuk 16: 20-23), naardien zij toen niet slechts van de waarheid van Zijn zichtbaar herleven door herhaalde verschijningen zich met moeite lieten overtuigen, maar met goddelijke zekerheid inzagen, waarom de Zoon van God dit lijden moest en in Zijn heerlijkheid ingaan (Luk. 24: 26); toen ging Hij door de lichamelijke opstanding niet alleen in tot een nieuw, eeuwig, goddelijk leven, maar door de Geest werden ook zij tot hetzelfde nieuwe leven wedergeboren; toen verscheen God verheerlijkt in Zijn Zoon en ook hun was met rotsvaste zekerheid hun eigen deel aan een eeuwige verlossing geworden. Toen waren zij in Hem gegrondvest en Hij woonde in hen; een verbond van wederkerige liefde bestond tussen hen (vs. 10. Vgl. 3: 20).

Die Jezus alleen naar het vlees kent, kent Hem niet meer. Zie, zodra Hij lichamelijk verdwenen is, wordt Hij voor de Zijnen in een geestelijke en goddelijke kring zichtbaar, waarheen zij door de Heilige Geest worden overgebracht en waar zij Hem weer aantreffen. Deze vertrouwde omgang is de bron van al de kracht van de Christen in zijn strijd met zichzelf en met de wereld. De tegenstelling, van de tegenwoordige tijd Ik leef en de toekomende u zult leven, kan men niet natuurlijk verklaren, als men van oordeel is, dat de woorden: "omdat" van de vorige zinsnede: "u zult Mij zien" afhangen. Het ligt meer voor de hand aan te nemen dat dit een nieuw verslid is. Zowel door deze tegenwoordige tijd Ik leef, als door die van vs. 3 en 18 Ik kom, verplaatst Jezus Zich in de geest naar dit zalig en naderend ogenblik. Na de dood ondergaan te hebben leeft Hij voortaan een volmaakt, onvernietigbaar leven. (Vgl. Openbaring . 1: 18): "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. " Uit dit onvernietigbaar leven zal vervolgens het zijn oorsprong nemen. De betrekking van de tegenwoordige tijd Ik leef tot de toekomende u zult leven is geheel en al dezelfde als die van de tegenwoordige tijd Ik kom tot de toekomende zal u nemen in vs. 3 De tegenwoordige tijd duidt een blijvende toestand aan, de toekomende de gevolgen, die zich niet zullen laten wachten.

Bij beiden is het leven, dat hier bedoeld is, namelijk het hogere, hemelse, dat aan geen dood onderworpen is, hetzelfde, alleen met dit onderscheid, dat het bij Jezus, oorspronkelijk en met Zijn nabijzijnd heengaan reeds in zijn heerlijke voltooiing is, maar bij de discipelen door Christus en de Heilige Geest, die de Geest van het leven is (Rom. 8: 2), meegedeeld, zich eerst inwendig zal ontwikkelen. Vóór de terugkomst bestaat het in de levensgemeenschap met de verhoogden Christus, om bij de terugkomst door de opwekking en verandering (1 Kor. 15: 51 v,) het deelgenootschap van Zijn heerlijkheid te worden.

20. In die dag, als dat zien en dat leven bij u een aanvang neemt (Hand. 2: 1 vv.), zult u bekennen wat u tot hiertoe nog zo weinig duidelijk kon worden (vs. 9 vv.), dat Ik in Mijn Vader ben en op die weg van ervaring zult u u bewust worden, dat u in Mij bent en Ik in u ben (vs. 12 vv.).

Sinds de uitstorting van de Geest, waarin Christus aan de Zijnen het leven meedeelt, viel het deksel van hun ogen, dat deze nog gesloten hield. Voorwerp van hun erkentenis is echter daar niet alleen de betrekking van Christus tot de Vader, maar ook de verhouding van Christus tot de discipelen. Als nu van deze laatsten eveneens wordt gezegd: "u in Mij en ik in u", dan is daaruit niet het besluit te trekken, dat deze uitdrukkingen ook vroeger (vs. 10), waar zij van de verhouding van Christus tot de Vader gebruikt werden, geen wezenseenheid betekenen. Daarin ligt integendeel de diepe gedachte, dat de Verlosser Zijn meest waarachtig wezen (dat van Mensenzoon) aan de mensen, Zijn broeders meedeelt.

Door het woord: "u in Mij en Ik in u" stelt de Heere Zijn betrekking tot Zijn gelovigen op gelijke trap met die tot Zijn Vader, als een betrekking van eenheid en wederkerig doordringen (Hoofdstuk 17: 21 vv.). "U in Mij" als leden van Mijn lichaam. "Ik in u", omdat uw leven het uitvloeisel van het Mijne in u is.

O hoeveel is er uit die drie uitspraken te leren: God in Christus, - ik voor God in Zijn Zoon gevonden, - Christus in Mij, omdat Hij mij van Zijn Geest gegeven heeft.

21. Verder wil ik U onderrichten over de voorwaarde, reeds in vs. 15 aangeduid, tot verwezenlijking van de beloften, die reeds in vs. 16-20 zijn uitgesproken en u en anderen gelden, die door uw woord in Mij zullen geloven. Die Mijn geboden heeft, die ze in geloof op- en aanneemt, zodat hij ze voor een dierbare schat erkent, die hij niet meer kan loslaten en ze bewaart, zich in gehoorzaamheid daaraan onderwerpt en ze, al is het in zwakheid, toch getrouw beoefent, die is het, die Mij liefheeft, niet met het woord, dat toch niets kan baten, maar inderdaad en in waarheid. En die Mij op die waarachtigemanier liefheeft, zal door Mijn Vader geliefd worden. Deze toch voelt Zich slechts getrokken tot die mens, bij wie Hij een behoefte van het hart aan Zijn Zoon waarneemt. En Ik zal hem liefhebben, omdat Ik Mij weer getrokken voel, waarheen de drang van de Vader is en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren, zoals iemand zich geheel opent voor degene, aan wie hij met zijn hele hart is toegedaan (Ex.
22. 13).

Evenals de toedeling van de Heilige Geest, zo heeft ook de openbaring van Christus, liefde tot Christus als voorwaarde, die zich door opvolging van Zijn geboden moet betonen: aan een nalatige en trage ziel kan Christus Zich niet openbaren.

De Heere telt hier alle schakels op van de keten van de genade: 1) men moet Zijn woord bepaald vasthouden en praktisch in acht nemen - dat doet de wereld niet, die het gehoord maar verworpen heeft, daarom is zij niet geschikt om deze openbaring te ontvangen; 2) zo’n mens krijgt door deze zedelijke trouw het bijzonder karakter van een vriend van Jezus; 3) daardoor wordt hij voorwerp van de liefde van de Vader, die allen bemint, die de Zoon, het hoogste voorwerp van Zijn liefde, liefhebben; 4) wanneer de Zoon de liefdeblik van de Vader op een van Zijn discipelen gericht ziet, voelt Hij Zich tot hem met nieuwe liefde getrokken en schenkt Hij hem door de Heilige Geest de volle openbaring van Zichzelf.

De liefde tot Jezus, die zich in de inwendige toeëigening en in het bewaren van Zijn geboden bevestigt, is de voornaamste van de ervaring van de liefde van de Vader; deze bevestigt zich weer in de zending van de Heilige Geest; de zending van de Heilige Geest is echter tevens een richting van de liefde van Christus tot de gelovige, waarin Hij Zich aan deze openbaart.

In de grondtekst staat: "Mijzelf zal ik aan hem openbaren. " Dat kan alleen de Zoon zeggen, de verborgen Vader openbaart Zich niet persoonlijk (vgl. Hoofdstuk 1: 18).

Het is een eigenschap van de liefde, dat zij de geliefde al het hare mededeelt en niets aan hem onthoudt, zoals een Talmudische spreuk zegt: "de zelfzucht kent zich toe wat van de anderen is, maar de liefde kent alles de geliefde toe. " Zo wil Christus Zich openbaren aan de Zijnen, opdat Zijn leven hun leven en Zijn heerlijkheid hun heerlijkheid wordt; alles wil Hij aan hen, Zijn vrienden, vertrouwen.

De Heere Jezus openbaart Zich op een bijzondere manier aan Zijn volk. Zelfs al verklaarde de Schrift het niet, dan zouden velen van Gods kinderen die waarheid uit hun eigen ervaring

kunnen betuigen. Zij hebben op een bijzondere manier openbaringen van hun Heer en Zaligmaker Jezus Christus gehad, zoals geen louter leren of horen kon schenken. In de levensbeschouwingen van uitstekende gelovigen zult u vele voorbeelden vermeld vinden, waarin het Jezus behaagd heeft op een zeer bijzondere manier tot hun zielen te spreken en de wonderen van Zijn persoon te ontvouwen; ja, hun zielen zijn dermate door zaligheid vervuld geweest, dat zij zich in de hemel dachten, terwijl zij daar niet waren, ofschoon zij zich wel dicht bij de drempel bevonden; want als Jezus Zich aan Zijn volk openbaart is het de hemel op aarde, het is het paradijs in aanvang, het is de voorsmaak van de zaligheid. Christus' bijzondere openbaringen oefenen een heiligende invloed op het hart van de gelovigen. Een uitvloeisel daarvan zal ootmoed zijn. Zegt u iemand: ik heb deze of die geestelijke ervaringen gehad, ik ben een groot man, die mens heeft nooit enige gemeenschap met Jezus gehad, want God ziet de nederige aan en de verhevene kent Hij van verre. Hij hoeft niet bij hen te komen om hen te kennen en zal hen nooit met Zijn liefde bezoeken. Geluk zal een ander uitwerksel zijn, want in Gods aangezicht Zijn liefelijkheden eeuwig. Heiligheid zal ook zeker volgen. Een onheilig mens heeft deze openbaring nooit gehad. Sommige mensen belijden zeer veel, maar wij moeten niemand geloven, tenzij zijn daden aan zijn woorden beantwoorden. Dwaal niet, God laat Zich niet bespotten. Hij stort Zijn gunsten niet uit over de bozen, want zo min Hij een rechtvaardige uitwerpt, evenmin ziet Hij de boosdoeners aan. Aldus zijn er drie uitwerksels van de gemeenschapsoefeningen met de Heere Jezus: ootmoed, geluk en heiligheid. God schenke ze u allen, Christenen!

22. Judas (natuurlijk niet de Iskariot, want deze was reeds volgens Hoofdstuk 13: 30 uitgegaan, maar de andere Judas, de broeder van Jakobus, de jongeren Judas, vs. 1 vgl. en "Uit 10: 4"), zei tot Hem, terwijl bij het begin van Zijn rede in vs. 19 en het einde daarvan in vs. 21 tot een nieuwe maar zeer juist daaruit afgeleide gedachte verbond: Heere! wat is het (liever: en wat is geschied zo veel als ons: hoe komt het, hoe zal het geschieden), dat Gij Uzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?

De discipelen deden recht, dat zij hun onwetendheid bekenden en door vragen om verder onderricht verzochten; hun vragen geven ons voortreffelijke vruchten, omdat zij Christus aanleiding gaven tot nadere verklaring en bevestiging.

De bijvoeging: "niet de Iskariot" zegt wat eigenlijk vanzelf spreekt; maar de zorg voor de eer van de ware discipel Judas, voor wie de gelijkheid van naam met de verrader zeker ten hoogste smartelijk was, eiste dat ook een voorbijgaande gedachte, waarin een verwisseling van beiden plaats had, werd voorkomen en hun gebied geheel afgezonderd werd gehouden. Mattheüs vermijdt in Hoofdstuk 10: 3 geheel om deze discipel met die naam te noemen. Hij leidt de apostel in onder een dubbelen bijnaam, Lebbeüs of Thadeüs en laat de eerste komen in de plaats van de eigennaam. Thaddeüs, zo noemt hem ook Markus (3: 18), maar Lukas noemt hem in Hand. 1: 13 Judas Jakobi in een tijd dat Judas Iskariot reeds dood was en een verwarring geen plaats meer kon hebben.

"De wereld niet, maar u" zó had Jezus hen nog nooit afgescheiden, zó duidelijk nog nooit het aannemen van Zijn openbaring door de wereld ontkend; dat druist werkelijk in tegen de Joodse Messiasbegrippen en die van Zijn rijk, zoals alle apostelen dit tot hiertoe verwachtten.

Zij begrijpen nog niet genoeg hoe daaruit volgt, dat Gods waarheid tussen hen, die haar aannemen en hen die ze verwerpen, scheiding moet maken.

Judas vraagt welke bijzondere gebeurtenis dan heeft plaats gehad, die Jezus afhield van de openbaring van Zijn heerlijkheid aan de wereld, alsof daartoe een bijzondere gebeurtenis nodig zou zijn geweest! Men ziet dat de sterke tegenstelling van wereldzin en Jezus hen ondanks alle vijandelijkheden, die Jezus reeds lang had moeten ondervinden, nog niet duidelijk was geworden. Er zijn ook nu nog mensen van zo'n, bijna zou men zeggen, "onverbeterlijke" onozelheid; zij kunnen van niemand iets kwaads denken, zij beschouwen alle mensen door een gekleurd glas, in een rozenkleurig licht; het is hun eigen onnozelheid, die het glas zo roodachtig verft. Zulke mensen zijn zeker beminnenswaardiger dan die door de geest van veroordelen worden gedreven, maar daarom is dat standpunt van onnadenkendheid toch het ware niet, het is zeer gevaarlijk. Er zijn vele verleiders in de wereld; die nu alle mensen voor goed houdt, is tegen de verleiders niet op zijn hoede. Een Christen mag de wereld niet anders beschouwen dan zij is; de Christenen moeten de geest van de waarheid hebben, zoals Jezus de mensen beschouwt, zo moeten ook Zijn discipelen ze beschouwen en
nu spreekt dezelfde Jezus, die in de bergrede zo ernstig voor de geest van oordelen

waarschuwt, toch dadelijk daarop van honden en zwijnen (MATTHEUS. 7: 1-6).

EVANGELIE OP HET PINKSTERFEEST

Op Kerst- en Paasfeest bevatte het evangelie de geschiedenis van de dag, zoals die te Bethlehem; en aan het open graf te Jeruzalem had plaats gehad, het Pinksterfeest laat de geschiedenis van de dag aan dat gedeelte over, omdat de vier evangeliën, binnen wier kring de oude kerk zich streng hield, bij het kiezen van de evangelische perikopen, met de hemelvaart eindigen 2: 4). De eigenlijke inhoud en het wezen van de pinkstergeschiedenis, zoals de Heere die reeds vroeger aan Zijn beminde discipelen had geopenbaard, biedt ons het voor ons liggend evangelie zeer juist aan, want het noemt de twee zaken waarop het aankomt:
1. tot wie de Heilige Geest komt, 2) wat Hij aanbrengt.

Het komen van de Heere in de Heilige Geest: 1) de plaats die Hij bij ons opzoekt; 2) het werk dat Hij aan ons volbrengt; 3) het doel, dat Hij met ons beoogt.

De Heilige Geest maakt alleen levende Christenen: 1) als een Geest van de liefde ontsteekt Hij het hart; 2) als een Geest van de waarheid verlicht Hij het verstand; 3) als een Geest van de vredes leidt Hij door het leven; 4) als een Geest van de hoop troost Hij in het sterven.

Wat voor een Geest de Heilige Geest is: 1) een Geest van de liefde; 2) van de kennis; 3) van de vrede en van de vreugde;
4. van de gehoorzaamheid.

De edele Pinksteren: wij beschouwen 1) Zijn woning; 2) Zijn gaven

Ons hart in het licht van het Pinksterfeest: 1) het hart, dat op de vervulling van de pinksterbelofte mag hopen; 2) het hart, dat de vervulling van deze belofte reeds aan zich heeft ondervonden.

De vrede van Christus: 1) hoe kostelijk deze vrede is; 2) hoe wij tot deze komen.

23. Jezus wilde nader verklaren en duidelijker nog te kennen geven, welk verschil er was (vs.
21. tussen de Zijnen en de wereld, waaruit vanzelf volgde dat Hij Zich alleen aan hen en niet aan haar kon openbaren. Hij antwoordde Judas Lebbeüs op de vraag door hem gedaan en zei tot hem: Als iemand, door de Vader getrokken (Hoofdstuk 6: 44), Mij lief heeft, die zal Mijn woord, als waarin hij Mijzelf heeft, bewaren. Hij zal zich daarvan door niets laten scheiden maar trachten het zich steeds meer eigen te maken. En Mijn Vader zal Zich dan ook van Zijn kant tot die aangetrokken voelen, waar Ik met Mijn aanzijn en werken een begin heb kunnen maken en hem liefhebben, zodat Hij lust heeft in en met Mij Zich geheel aan hem te geven. En wij, Mijn Vader en Ik, die één zijn (Hoofdstuk 17: 22), zullen uit de hoogte van de hemel, waarheen Ik nu tot de Vader ga (vs. 2 v), tot hem, in zijn hart, komen, zodat Wij hem met onze Geest en diens gaven vervullen en Wij zullen de voorafbeelding verwezenlijken, die gezien werd als eens de heerlijkheid van de Heere de tempel met handen gemaakt vervulde (Ex. 40: 34. 1 Kon. 8: 10 v.). Wij zullen woning bij Hem maken, zodat Hij een woning van God in de Geest, een heilige tempel in de Heere is (Efeze 2: 21 v.).

De liefde tot Jezus maakt de discipel van Jezus, maakt de waren belijder, de Christen. Zij zijn het niet, die in hun hart voelen dat zij Hem liefhebben, al zwoeren zij ook bij Zijn woord, al konden zij al Zijn geboden stipt nakomen. Gelooft u dat zij in Hem geloven? Immers nee. Immers niet in de zin, waarin Hij zelf het woord gebruikt heeft, toen Hij tot Zijn discipelen zei: Uw hart wordt niet ontroerd, jullie geloven in God, geloof ook in Mij. Want een, in wie ik geloof zoals ik in God geloof, want een, in wiens woord mij zoveel is, dat het mijn hart voor ontroering bewaart, die moet ik liefhebben, die moet weten dat ik hem lief heb. Maar wat zegt het Jezus lief te hebben, zoals Hij bemind wil wezen? Is het Hem beminnelijk te vinden? Is het van tijd tot tijd met warme verwondering, met zachte vertedering aan Hem en Zijn liefde te denken? Is het Hem lief te hebben, zoals men een mens lief heeft, die men zeer lief heeft zolang men hem hoort en ziet, maar in zijn afzijn gemakkelijk vergeet? Zoals men een vriend lief heeft, die men lief heeft wanneer men hem nodig heeft, maar aan wie men weinig denkt, wanneer men buiten hem kan? Zoals men een weldoener bemint, aan wie men niet dan met een brandend hart en vochtige ogen denken kan? Zo dikwijls men zich niet altijd herinnert, dat er tijden kunnen omgaan zonder dat het aan anderen of onszelf blijkt dat er liefde voor hem in onze harten is? Op deze manier wordt Jezus bemind door degenen die Hem liefhebben, zolang zij de Heilige Schrift lezen, in de kerk zitten, of met zijn betere vrienden het heilige avondmaal vieren; zo hebben zij Hem lief, die Hem slechts liefhebben op het ziekbed, in de treurkamer, bij het bezoeken van de graven van hun "lieve doden", die zij eigenlijk toch nog liever hebben dan Hem; zo hebben zij Hem lief, die het zeer lief van Hem vinden, dat Hij voor hen, dat Hij omwille van hun pijn, omwille van hun zonden daar is, wanneer zij in pijn zijn, of aan hun zonden denken en ze min of meer voelen, maar wier gemoed niet doordrongen is van de gedachte, wier leven niet bezield wordt door het beginsel, dat zij iets voor Hem omwille van Hem moeten zijn. Die Mijn geboden heeft, zegt de Heere

en ze bewaart die is het, die Mij lief heeft. En weer; als iemand Mij lief heeft, die zal Mijn woord bewaren. Van onze liefde tot een, die recht heeft op onze gehoorzaamheid is gehoorzaamheid de proef. Die dienstknecht kan gezegd worden zijn meester, welk kind kan geacht worden zijn ouders, welk Christen zich inbeelden zijn Heiland lief te hebben, zonder een gehoorzaam dienstknecht, een gehoorzaam kind, een gehoorzaam Christen te zijn? Gehoorzaamheid is denkbaar zonder liefde, maar liefde zonder gehoorzaamheid niet. De geboden van de Heiland niet alleen te hebben en te weten, maar te bewaren, Zijn wil in het liefhebbend hart om te dragen, tot richtsnoer van het leven te stellen en zich gelukkig te voelen door deze gehoorzaamheid, dat is Hem lief te hebben zoals Hij recht heeft bemind te worden en niet minder dan dit is wat Hij liefde noemen kan. Als iemand Mij liefheeft die zal Mijn woord bewaren, Hij moet niet slechts, hij zal het doen. Er bestaat geen moeten, er is slechts een willen voor de liefde. Alle geboden zijn voor haar even gewichtig, maar geen enkel gebod valt haar zwaar. O, zeker, op deze weg van de gehoorzaamheid uit dankbare liefde wordt het nadrukkelijk ondervonden wat het zegt door God omwille van Zijn Zoon bemind te worden en de God en Vader van Jezus Christus te hebben tot zijn Vader en zijn God. De Zoon en de Vader zijn één, zozeer één dat de Zoon, ook daar waar Hij voor de mensen staat in de nederigheid van Zijn menselijke natuur, dit groots klinkend meervoud op de lippen kan nemen en zonder aanmatiging zijn. Nooit zal Hij wezen zonder zijn God, die nooit zonder zijn Heiland is en nooit zal Hij zonder zijn Heiland zijn, die Hem lief heeft en Zijn woord bewaart. In Zijn en Zijn Vaders gemeenschap zal bij leven en wandelen en deze zal van hem niet wijken, maar bij toeneming het geluk, de rust en de kracht van zijn ziel zijn.

24. Maar die de trekking van de Vader wederstaat en daarentegen de lust, van zijn eigen goddeloos hart en de lust van deze wereld volgt, die Mij dus niet liefheeft, die bewaart Mijn woorden niet, hij verwerpt integendeel het een na het ander, maakt zich van ieder los, omdat ten slotte niets meer naar zijn zin is. a) En het woord, dat jullie horen, is zoals u, volgens eigen ervaring met eigen mond heeft betuigd (Hoofdstuk 6: 68 v.), het Mijne niet, maar van de Vader, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 7: 16 v. 12: 49). Wie zich dus losmaakt van dat woord, die verwerpt daardoor Mij en Mijn Vader. Hoe zouden Wij dan tot hem kunnen komen en woning bij hem kunnenmaken zodat Ik Mij in de Geest aan hem zou openbaren? (1 Kor. 2: 14).

a. Joh. 8: 28; 14: 10; 16: 13.

Jezus herhaalt het vroeger gezegde, maar plaatst nu de liefde als hoofdzaak bovenaan, de voorwaarde, waaraan Zijn zelfopenbaring verbonden was. Hieruit en uit de bijgevoegde tegenstelling kan men zien, dat de wereld, die Hem haat en ongehoorzaam is, in het geheel niet geschikt is om die zelfopenbaring te ontvangen. De nadere verklaring: "Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken" moet de ongeschiktheid nog duidelijker en gevoeliger maken.

Er is niets gebeurd, dat Ik van Mijn kant de wereld zou willen uitsluiten van die openbaring van Mijzelf, zoals u denkt, o Judas - wil Jezus zeggen, maar de wereld doet door Mij niet lief te hebben, juist het tegendeel, zij excommuniceert zichzelf.

Wat een ervaring zou de discipel reeds in de eerstvolgende uren van de boosheid van de wereld hebben: zij neemt de onschuldige, de Messias gevangen, veroordeelt en doodt Hem! Als Judas vervolgens later gewaar moest worden, wat een klein gedeelte van het Israëlietische volk voor de apostolische prediking van Jezus' kruis en opstanding oor en hart opende, zal hij zeker wel menigmaal met smartelijke lach aan zijn vroegere vraag hebben gedacht. Maar reeds nu kan Jezus Zijn discipelen scherp onderscheiden van hen, die Hij de wereld noemt: voor Zijn oog heeft zich tussen beide delen in de weinige jaren sinds Zijn werk is begonnen, van een grote tegenstelling gevormd. Het is daarmee gegaan als met twee wegen, die in het begin schijnbaar parallel lopen en men denkt, dat zij tot hetzelfde doel leiden; zij zijn echter reeds dadelijk niet geheel parallel, maar gaan een beetje uit elkaar. Al is het dat zij ook met een zeer kleine afwijking van elkaar gaan, maar bij beiden zich die verwijdering voortzet, dan leidt de een weg eindelijk tot een geheel andere plaats dan de andere. Nu waren de discipelen eerst ook nog zwak; maar zij waren toch van de anderen, die evenals zij de gelegenheid hadden gehad om Jezus te horen, die onverschillig waren gebleven, of zelfs vijandig waren geworden, reeds ver verwijderd, al wisten zij zelf niet hoe ver. Zo is het nog altijd; twee mensen kunnen in één huis wonen, aan één tafel werken en eten, door de innigste banden aan elkaar gehecht zijn, ook in dezelfde kerk en met elkaar ten avondmaal gaan; maar in de een is een neiging van het hart tot gehoorzaamheid aan Gods woord, in de andere daarentegen een zich overgeven aan eigen gedachten, aan zelfzuchtig streven van het hart. In het begin bemerkt men nauwelijks het onderscheid, maar als in de ene de liefde van de Heere niet slechts begint, maar zich ook bevestigt en verder ontwikkelt en desgelijks in de andere de ontwikkeling van de zelfzucht in het hart voortgaat, wat een onderscheid komt er dan ten laatste en wat een onderscheiden (Luk. 17: 34 vv.) einde wordt ten slotte gezien.

De liefde tot Jezus bestaat in het houden van Zijn woord en daarom is de openbaring van Jezus (vs. 21) daarin gelegen, dat Hij woning maakt in de harten door de Geest, die uit Zijn woord uitvloeit. Daarmee belooft Hij iets groots, zoals God in vroegere tijden Zijn zichtbare woning in Israël had (Lev. 26: 1, 12. Ezechiël. 37: 26) en zoals Hij woonde in het vlees geworden Woord 1: 14) zo wordt van nu af Zijn jonger, Zijn tabernakel, Zijn tempel, Zijn geliefd Israël (vgl. Openbaring . 21: 3). Vroeger vs. 23, heette het "Mijn woord", omdat er sprake was van de gelovigen, die het woord als één woord erkennen, liefhebben en houden; hier heet het: "Mijn woorden tegenover de ongelovigen. "

Vs. 23 was het antwoord op het gezegde: "aan ons" in de vraag van Judas, vs. 24, op de verklaring "en niet aan de wereld. " Die evenals de Joden Jezus in zijn hart niet bemint, zal, na Zijn woorden gehoord te hebben, die niet houden en in acht nemen en daarbij zo aan de in vs. 21 en 23 gestelde eisen niet voldoet, kan hij aan de innerlijke openbaring, waarvan Jezus hier spreekt, geen deel verlangen. De uitspraken in vs. 15 en 17 zijn een voldoende antwoord op de vraag van Judas. Daar de verzen 23 en 24 met elkaar een tegenstelling vormen, zou men het slot van vs. 24 als een bedreiging kunnen opvatten, die tegenover de belofte staat, waarmee vs. 23 een einde neemt.

Evenals de tabernakel in Jezus zich als het ware belichaamd heeft (Hoofdstuk 1: 14), zo moet ieder, die Hem liefheeft, een levende tabernakel worden: hij moet God niet meer buiten en boven zich zoeken, maar Hem in zich hebben en dragen.

Dat is het onderscheid tussen Jezus' komen in het vlees en Zijn komen in de Geest; toen woonde Hij onder het menselijk geslacht, nu wil Hij wonen in het menselijk hart. Als de in het vlees gekomene klopt Hij nu wel met Zijn woord en Zijn Geest bij ieder aan, werkt Hij goddelijke bewegingen en brengt Hij heilzame indrukken teweeg; maar het is toch iets anders, als Hij door Zijn Geest bij ons intrekt, iets anders als Hij zoals een reiziger groetende ons voorbijgaat en iets anders als Hij in ons ingaat, om in het huis van onze inwendige mens blijvende woning te maken. Opdat Hij dit kan, daartoe moeten wij de voorwaarde vervullen, waarvan onze tekst spreekt, namelijk uit liefde Zijn woord bewaren. Deze voorwaarde nu heeft een dubbele kant: òf Zijn woord is heilswaarheid en heilbelofte, daaraan moet u geloven, òf Zijn woord is de eeuwige heilswil, die moet u vervullen.

Die Jezus liefheeft weet voor de erkenning geen sterker bewijsgronden, voor het handelen geen sterker beweegredenen, voor het lijden geen betrouwbaarder troostgronden dan Jezus' woorden: waar dat niet het geval is, is zeker geen liefde tot Jezus; want men leeft ook overigens als men liefheeft volgens woord en wil van hen, die men liefheeft. Heeft u daarom ware liefde tot Jezus, dan zal uw gehele leven een uitspraak en belijdenis van uw liefde zijn; overeenkomstig met de Schrift zal uw levensregel, uw levensdoel zijn.

Met de liefde, waarvan de Heere spreekt, is nog niet die liefde bedoeld, die reeds weet wat zij aan Jezus heeft, die zo vast zich aan Hem aansluit, dat niets meer scheiding kan maken, niets, ook de grootste nood niet, ook niet de zwaarste aanvechting haar in verzoeking zou kunnen brengen Hem te laten varen. Maar als wij ooit een pinksterfeest in ons hart hopen te vieren, moeten wij een welgevallen in Jezus hebben verkregen. Er moet in ons een verlangen zijn om te weten dat Hij ons nabij is en wij bij Hem zijn; wij moeten een liefelijk beeld van Hem in het hart dragen en moeten met vreugde degene horen en alles overdenken, wat ons het beeld nog meer kan verklaren. Elke gelegenheid om een nieuwe ervaring over Hem te maken, moet ons welkom zijn. De mensen, die meer van Hem weten dan wij, moeten ons als gelukkige mensen voorkomen; wij moeten ons tot hen getrokken voelen; hun omgang moet ons lief zijn, hun raden, hun vermanen, zelfs hun berispen en hun bestraffen moeten wij ons graag laten welgevallen. En dit alles omdat de begeerte tot Hem zo sterk is, dat wij met vreugde elk spoor nagaan, dat ons nader aan Hem kan brengen, omdat wij Hem zozeer in het hart dragen, dat wij ons arm, ellendig, verlaten en als die het levensdoel verloren hebben zouden voorkomen, als wij niet het bepaald uitzicht hadden om nog met Hem in de gemeenschap te treden, die wij heden verlangen. Zo'n zoeken, zo'n verlangen naar Hem moeten wij in ons opmerken, zodat wij niet tevreden zijn, voordat wij Hem hebben gevonden; dan hebben wij de liefde tot Hem, die van de pinksterbelofte verzekerd mag zijn.

Ook op de belofte van de allerhoogste zaligheid, die God bereid heeft voor degenen, die Hem liefhebben, volgt de klacht van de versmade genade: "die Mij niet liefheeft" - en men gaat bijna onwillekeurig voort, de apostel (1 Kor. 16: 22) nasprekend, te zeggen: "die is vervloekt", want in plaats van zich door liefde te laten trekken uit de dood in het leven, uit de duisternis in het licht, uit de wereld in het hemelrijk, stoot hij, die Jezus niet liefheeft, licht en leven van zich en de toorn van God blijft op hem (Hoofdstuk 3: 36).

25. Zo heb Ik u in het kort mededeling gedaan over Mijn betrekking tot de Vader en uw verhouding tot Mij, over Mijn tegenwoordig heengaan en uw later volgen, uw tijdelijk achterblijven in de wereld en de heerlijke openbaring, die u nog deelachtig zult worden, deze dingen heb Ik tot u gesproken, bij u blijvende, nog gedurende Mijn persoonlijk vertoeven onder u en zo moest zeker nog veel voor u geheel duister en raadselachtig zijn. Mijn woorden kunnen echter nog geen echte vruchten bij u dragen; zij zijn als een zaad, dat in de akker gestrooid wordt en ten eerste daarin verborgen ligt.

26. a)Maar de Trooster, waarvan Ik reeds vroeger sprak (vs. 16 v.), de Heilige Geest, die de Vader zenden zal in Mijn naam, als de door Mij voor u afgebeden gave en als die Mijn plaats bij u zal vervullen, de andere Trooster, Mijn Plaatsbekleder, b) die zal ualles leren wat u nu nog niet weet of begrijpt en zal u indachtig maken alles, wat Ik niet alleen deze avond, maar in het algemeen gedurende Mijn aanzijn op aarde u gezegd heb. Veel heeft u niet opgemerkt of weer vergeten, veel verkeerd opgevat (Hoofdstuk 2: 22; 12: 16. Luk. 24: 6 vv. 22 vv.), maar later zal alles in het juiste licht aan u worden voorgesteld.

a)Luk. 24: 49. Joh. 15: 26; 16: 7. Hand. 2: 4. b) Joh. 16: 13.

De woorden: "deze dingen heb Ik tot u gesproken bij u blijvend", wijzen daarop, dat het onderwijs, dat de discipelen van de Heere zelf onmiddellijk ontvangen, het einde nadert en Hij nu snel niet meer onder hen zal vertoeven. Het "deze dingen" heeft wel geen betrekking op alle reden van Christus gedurende Zijn leraarsambt, maar op de rede, die voor ons ligt; toch vertegenwoordigt dit gedeelte het geheel. In deze laatste rede van Christus was evenals in alle vorige, voor de discipelen veel duister gebleven; de discipelen voelen zich nog niet bevredigd, overal gapingen in de kennis en raadsels. Met het oog op bedenkingen, die daaruit voortvloeien, spreekt de Heere Zijn vertroostingen uit.

Hij haast Zich tot het slot, dat Hij zal opstaan en gaan lijden (vs. 30 v.); want dit alles heeft Hij nog aan tafel gesproken: Ik heb u veel goeds gedaan, zegt Hij, om u te troosten en te sterken, opdat u onversaagd zou zijn en niet bedroefd over Mijn scheiden. Nu, dat zijn reden en woorden, die u wel met de oren hoort, terwijl Ik aanwezig ben, maar die zijn u nog te hoog; u zult het toch niet begrijpen en als u ziet dat Ik van u ben weggenomen, dan zal het snel uit en vergeten zijn. Maar later, als de Trooster zal komen, die Ik u beloofd heb, die zal het u goed leren, zodat u het juist begrijpt en Hij zal u alles herinneren, wat Ik u gezegd heb.

Jezus noemt hier de Heilige Geest de beloofde Toespreker en Raadgever (vgl. Hoofdstuk 7: 39); want zoals Hij als de Heilige Geest tegenover de onheilige geest van deze wereld staat (1 Kor. 2: 12. 1 Joh. 4: 3), zo moet Hij ook de discipelen ontrukken aan de verontreinigende vermenging met het wezen van de wereld, en ze afzonderen als gemeente van de Heere (Efeze. 5: 27). In naam van de Zoon zal de Vader Hem zenden, want zoals de Zoon gekomen is in de naam van Zijn Vader (Hoofdstuk 5: 43) en de verheerlijking van de Vader het doel was van Zijn handelen, zo heeft de Geest hetzelfde doel met Zijn werkzaamheid ten opzichte van de Zoon (Hoofdstuk 16: 14) en het is de Vader, die Hem dat doel stelt, zodat in de naam van de Zoon ligt opgesloten wat de Vader tot deze zending beweegt en wat door haar bereikt wordt.

Zoals de Zoon, die in de naam van de Vader gekomen is, het woord van de Vader spreekt, die Hem gezonden heeft, zo leidt de Heilige Geest, die in de naam van de Zoon door de Vader gezonden is, verklarend en herinnerend in alles in, wat de Zoon in de naam van de Vader de Zijnen gezegd heeft. De Heilige Geest zou hen alles juist daardoor leren, dat Hij hen alles herinnerde, wat zij uit de mond van de Heere gehoord hadden. Nu begrijpen wij volkomen waarom de Heilige Geest alleen kan neerdalen in hen, die Jezus liefhebben en Zijn woord bewaren (vs. 15 v. 23 v.). Alleen deze kan Hij toch herinneren aan hetgeen hen liefde in de herinnering van het hart heeft opgezameld. Het gemoed van de Jezus liefhebbende discipelen leek op vruchtbare en ontvankelijke tuingrond, waarin het edele zaad van het goddelijke woord gestrooid was. Nog was er maar weinig opgekomen, maar duizenden levende korrels kiemden verborgen in het goede land. Toen dus de pinksterregen van de hemel viel, sproot het krachtig op in Jezus' tuin en er was geen bloesem en geen vrucht van het leven, die niet uit het zaadkoren van Zijn rijk was opgegroeid.

Heeft de Heilige Geest Zijn pinksterwoning bij ons opgeslagen, dan geeft Hij ook ons onderricht en Zijn eerste werk is het leren en herinneren; nu verheldert Hij ons een plaats van de Heilige Schrift, die tot hiertoe duister was, dan maakt Hij een tot hiertoe onbekende waarheid door eigen onmiddellijke ervaring levend: heden eigent Hij ons de vruchten van het verlossingswerk onmiddellijk toe, morgen leidt Hij ons in nieuwe geheimen van Zijn rijk en in diepten van gedachten. En bij al deze mededelingen is het ons te moede, alsof wij ze reeds eens gehoord hadden, alsof het welbekende opnieuw herleefde stemmen uit het vaderland waren, alle kostbare schatten, die wij weer hebben en ons toe-eigenen.

Wat u als nog onbekeerde mensen leert van het woord van de Heere, is als een schat, die een blind mens ten dele wordt: een blinde weet wel dat hij iets heeft wat anderen prijzen; maar hij ziet niet hoe heerlijk dat is, hij heeft geen overzicht over zijn gehele rijkdom, weet niet te vinden wat hij nodig heeft en kan zich nauwelijks herinneren of het in zijn bezit is. Maar leert nu de Heilige Geest u datgene kennen, wat u heeft, dan bent u ziende geworden; dan ziet u hoe het woord van de Heere uw ziel zalig kan maken; dan vindt u voor elke behoefte van uw ziel steeds het daarvoor passende woord van God en bemerkt de diepte van de rijkdom, beide van de wijsheid en van de kennis van God, die daarin besloten ligt. Wat Gods Woord u over uw zonden zegt, wat het u zegt over de verlossing, die de Heere voor u heeft verworven, dat heeft nu alles een helderheid, een samenhang, een waarheid en een kracht, zoals u die vroeger daarin niet heeft gezocht. Niet uw verstand zegt u dat het misschien waar zou kunnen zijn, uw hart voelt dat het waar is; u staat verwonderd hoe er ooit een twijfeling bij u kon opkomen, woorden, die u reeds lang dacht vergeten te zijn, treden u weer voor de aandacht, wat u dood was, wordt levend, de woorden worden allen helder als de dag.

Jezus schenkt ons niet Zijn persoonlijke tegenwoordigheid, zoals Hij in het vervolg doen zal, maar de inwoning en blijvende nabijheid van de Heilige Geest, die nog steeds de Trooster van de gemeente is. Zijn werk is het om de harten van Gods kinderen te vertroosten. Hij overtuigt van zonde. Hij verlicht en onderwijst, maar het voornaamste gedeelte van Zijn werk bestaat hierin, dat Hij het hart van de vernieuwde verblijdt, de zwakken versterkt en de neergebogenen opricht. Hij doet dit door hen met Jezus bekend te maken. De Heilige Geest vertroost, maar Jezus is de troost. Als wij dit beeld mogen gebruiken, de Heilige Geest is de

arts, maar Jezus is het geneesmiddel. Hij heelt de wonden, maar door ze te bedekken met de zalving van Christus naam en genade. Hij neemt niet van zichzelf, maar van Christus. Geven wij soms de naam Trooster aan de Heilige Geest, dan past ons hart die nog meer toe op onze gezegende Heer Jezus. Als de een de Trooster is, is de andere de Troost. Waarom zou de Christen bij zo'n rijke voorraad voor al zijn behoeften droevig en twijfelmoedig zijn? De Heilige Geest heeft Zich genadig verbonden uw Trooster te zijn; gelooft u, o zwakke en bevende gelovige, dat Hij deze heilige taak zal verzuimen? Kunt u veronderstellen dat Hij iets heeft ondernomen, wat Hij niet kan en wil volbrengen? Als het bepaald Zijn werk is om u te sterken en te troosten, veronderstelt u dat Hij dit zal vergeten of te kort komen in de bediening van de liefde, die Hij jegens u te vervullen heeft? Nee, koester niet zulke gedachten van de goede en gezegende Geest, wiens naam is Trooster. Het is Zijn lust vreugdeolie voor rouw en het gewaad van de lof te geven voor een vermoeide geest. Vertrouw op Hem en Hij zal u zeker vertroosten, totdat het klaaghuis voor eeuwig gesloten is en het bruiloftsfeest is begonnen.

Met hetgeen nu verder volgt wil de Heere niet alleen deze rede, maar de gesprekken aan de tafel in het algemeen besluiten, de tafel, naar onze manier van spreken eindigen en ook Zijn heengaan uit de eetzaal zelf voorbereiden; dit blijkt duidelijk uit de woorden van vs. 30 Wij moeten ook aannemen dat tussen dit en het volgende hoofdstuk het uitspreken van de lofzang heeft plaats gehad, waarvan in MATTHEUS. 26: 30 en Mark. 14: 26 sprake is, waarom de woorden: "Hij zei tot Zijn discipelen" die men aan het begin van Hoofdstuk 14 heeft geplaatst, beter aan het begin van het volgende Hoofdstuk zouden staan. Bedenken wij nu dat in het Oosten de gewone groet, zowel bij het afscheid als bij het ontmoeten deze was: "Ga heen in vrede" of "vrede zij met u, met dit huis" (vgl. voor het afscheid 1 Sam. 1: 17; 20: 42;
29. 7. Luk. 7: 50; 8: 48. Hand. 16: 36. Jak. 2: 16 voor de begroeting 1 Sam. 25: 6. 2 Sam. 20:
9. 1 Kron. 3: 18 Luk. 10: 5), zo merken wij op, dat in de twee delen van het vers, als de Heere tweemaal vrede zegt, Hij die de eerste keer onbepaald, zonder artikel, als vrede, in het algemeen voorstelt, de tweede maal hen Zijn vrede noemt en de eerste keer van "laten", de tweede keer van "geven" spreekt. Zo ligt de gedachte voor de hand dat ook hier het eerste gedeelte van Zijn woord Zijn afscheid aan de discipelen bevat, waarmee Hij hen voor de tijd van de scheiding van hen, die nu aanstaande, uit de vereniging, die tot nu bestond, overlaat, terwijl het tweede deel over de wederontmoeting na de opstanding de gave aankondigt, die Hij hen dan niet alleen groetend wil toewensen, maar ook werkelijk door mededeling wil deelachtig maken (vgl. Hoofdstuk 20: 19 vv. , 26. Luk. 24: 36). Deze gedachte wordt ons nog zekerder door de volgende overweging: heeft Jezus sinds Hoofdstuk 13: 33 gesproken van Zijn heengaan uit de wereld in het algemeen en van Zijn heengaan tot de Vader, waarheen de discipelen Hem nu nog niet kunnen volgen, maar Hem later zullen volgen; heeft Hij hun een wederkomen en bestendig bij hen blijven door middel van de andere Trooster voor de tijd van hun pelgrimstocht op aarde beloofd, zo heeft Hij nog niets gezegd van de tussentijd, namelijk van de tijd tussen Zijn gevangenneming tot aan Zijn kruisiging en Zijn weder verschijnen na de opwekking uit de dood. En dat was toch juist een tussenperiode van de allerzwaarste aard; daarom zal Hij deze zeker niet buiten aanmerking hebben gelaten, als moesten de discipelen zelf toezien hoe zij die tijd doorkwamen. Wij menen daarom het volgende vers te moeten uitleggen evenals P. Lange in zijn "Bibelwerk". Wij houden de gewoonlijk onderstelde identiteit van de tweede zin met de eerste voor onjuist; integendeel wil het "Mijn vrede"

tegenover het "vrede" een tegenstelling te kennen geven. Jezus wil het zo sterk mogelijk uitdrukken, dat Zijn groet van weerzien zeer snel op de afscheidsgroet zal volgen en dat Hij eerst met deze groet van weerzien, de volle in het bijzonder Hem eigen vredegroet met Zijn gehele volle vrede zal brengen; met een "vrede" (in het algemeen, in onbepaalde zin) verlaat Ik u, met Mijn vrede ben Ik snel weer bij u; die vrede laat Ik u tot bescherming, die genoeg is om u staande te houden, deze vrede zal Ik u na een kleine tijd brengen. "

27. a)Vrede laat Ik u, als een macht om u voor het kwaad te bewaren (Hoofdstuk 17: 15) als Ik nu van u ga, opdat u ongedeerd en zonder te vallen de moeilijke dagen doorworstelt, die u wachten. Mijn vrede, zoals Ik die in Mij draag en ook voor de Mijnen door lijden en sterven met overwinning van de dood en bemachtiging van een eeuwige kroon, zal verwerven (Jes. 53. 5) geef Ik u, als Ik nu uit het graf terugkeer en als opgestane Levensvorst weer in uw kring intreed. Niet zoals de wereld, de machteloze mens, die in zichzelf geen vrede heeft, hem geeft als zij die slechts toewenst, maar in geen deel teweeg kan brengen, geef Ik hem u. Ik geef die als de Vredevorst en Heer van de vrede (Jes. 9: 6. 2 Thessalonicenzen. 3: 16), bij wie als Hij spreekt, het zo geschiedt, zoals ook nu reeds de vrede, die Ik u laat een wezenlijke macht van bewaring voor u zal zijn (Hoofdstuk 17: 11 v. Luk. 22: 31 v. MATTHEUS. 26: 31 v. Jes. 43: 2). Uw hart moet niet ontroerd worden en u moet niet bang zijn in de moeilijke tijd, die u nu intreedt. Het is toch die tijd, waarin ten volle aan u zal vervuld worden wat de koninklijke zanger in Ps. 29: 11 voorspeld heeft: de Heere zal Zijn volk sterkte brengen; de Heere zal zijn volk zegenen met vrede.

a)Filippenzen . 4: 7.

Het woord vrede heeft in het bijbels spraakgebruik tweeërlei betekenis: 1) geeft het zowel een objectieve toestand te kennen, als ook het daarmee overeenstemmend subjectief geheel en 2) kan de toestand of de gewaarwording of van negatieve of van positieve aard zijn; in het eerste opzicht geeft het woord de toestand te kennen van ongedeerd en ongestoord te zijn, het vrij zijn van ongeluk en nood, van gebrek en ziekte wat de persoon zelf aangaat en van tweedracht en verdeeldheid, van krijg en van vijandschap in verhouding tot anderen; in het laatste opzicht daarentegen de toestand van gezondheid en welvarendheid, van gerustheid en overeenstemming, van geluk en heil, van volheid en voltooiing. Daaruit ontstaan wat de gewaarwording aangaat verschillende begrippen, die nu meer een negatieve, dan meer een positieve kleur hebben, evenals onze woorden tevredenheid en bevrediging, waarvan het eerste meer het geval van het niet voorhanden zijn van een gebrek, het tweede meer het aanwezig zijn van volkomen voldaanheid wil uitdrukken. Passen wij nu het gezegde toe op de vroeger vermelde begroetingen, dan treedt in de regel bij die afscheidsgroet de negatieve, bij de groet van de ontmoeting de positieve kant van het begrip "vrede" op de voorgrond. Het duidelijkst kan men dat opmerken in de groeten in de apostolische brieven, omdat een vredegroet bij de aanvang het bezit van alle zaligheid toewenst, zulk een aan het slot echter, bewaring bij de zaligheid tegenover de dreigende gevaren toebidt. Daarom zal nu ook op de voor ons liggende plaats de eerste zin "vrede laat Ik u" zo moeten worden verstaan, als wij die boven hebben verklaard; de Heere laat daar de discipelen gaan over de tijd van Zijn lijden en sterven en liggen in het graf met de zegen: God behoede u, dat u geen kwaad overkomt, uw hart niet bij de aanvechting bezwijkt en uw geloof niet ophoudt. Zo’n afscheid is voor hen

later ook werkelijk de kracht van de bewaring geworden. Zij was echter nog niet eigenlijk Zijn vrede in zo verre Hij van Zijn kant eerst nog als Voorbidder bij de Vader moest optreden, nog niet onmiddellijk zelf hun iets kon meedelen en in zo verre zij van hun kant ook nog niet tevreden met Gods raad en bevredigd door de troost van het naderend heil in de nacht van smart kunnen ingaan, maar geheel in verwarring door hetgeen geschiedde en bezorgd voor hetgeen komen zou (Luk. 24: 17 vv). Daarentegen brengt de tweede zin: "Mijn vrede geef Ik u. het positieve heil van de kant van de Heere en de positieve bevrediging van de kant van de Heere aan; de werking daarvan is geweest dat de discipelen na de opstanding verheugd werden toen zij de Heere zagen en dat zij met grote vreugde na de hemelvaart weer naar Jeruzalem keerden en daar steeds in de tempel waren en God prezen en loofden (Hoofdstuk 20. 20, 28. Luk. 24: 52 v.). Het komt ons verkeerd voor, als de uitleggers bij de woorden: "niet zoals de wereld hem geeft, geef Ik hem jullie" menen dat de Heere doelde op de goddeloze, bedrieglijke wereld, die een steen in plaats van het verlangde brood, een slang in plaats van een vis, een schorpioen in plaats van een ei geeft. De verzekering dat Hij hem op deze manier niet gaf, hoefde Christus er niet bij te voegen, de discipelen wisten dat wel vanzelf. Maar wel moesten zij Zijn belofte van vrede niet verwarren met een gewone menselijke groet, waarbij men het wel hartelijk goed kan menen, maar toch niets meer kan doen dan wensen: het woord "wereld" staat dus in meer algemene zin, omdat het de mensen in het algemeen in zich sluit, ook de goedgezinden, ja op deze juist in de eerste plaats betrekking heeft (vgl. 16: 31). Evenwel kan men voor het praktische gebruik aan die woorden een wending geven, zoals Gesz dat bijvoorbeeld heeft gedaan: "Als men aan oude mensen, die hun vrede altijd bij de wereld in plaats van bij God gezocht hebben, vroeg wat de wereld hen nu had gegeven, zouden zij als zij oprecht waren, moeten antwoorden: ach, wat heeft zij mij gegeven? Veel afleiding, waarbij altijd nog meer verveling in het hart drong, veel genot, maar waarbij toch geen waar genoegen was, vele verwachtingen, die echter voor het grootste gedeelte niet vervuld werden en wier mogelijke vervulling toch eigenlijk mijn hart niet geheel met vreugde vervulde. Het is vreemd dat men het de wereld zo weinig kwalijk neemt als zij iemand behandelt zoals slechte schuldenaars hun schuldeisers doen, die altijd zeggen dat zij snel zullen betalen en dan toch niet betalen. Als werelds genot heden het hart van de mensen leeg laat, dan denken zij, morgen zal het beter zijn en is het dan weer niets, zo hopen zij op overmorgen. Zolang men jong is hoopt men op volkomen bevrediging van het hart door de toekomst. Is men oud geworden dan beeldt men zich in dat de vreugde in volle mate in de jeugd aanwezig was. De grond van het hart blijft even leeg; en dat is nog het beste geval, als de wereld het hart slechts leeg laat, in duizenden gevallen maakt zij het mismoedig, bitter, morrend tegen God en de mensen, daarenboven vol pijnlijke herinneringen, gekweld door het bewustzijn van zware schuld en door de vraag, die toekomst na het sterven wacht (vgl. het bij Num. 31: 12 medegedeelde uit Goethes leven Nu 31: 12).

Nu is Jezus heengegaan, heeft de gelovige vergeving van zijn zonden, woont de vrede in zijn hart, vrede met de mensen; want, zelfs al haten zij Hem, nog heeft Hij hen lief, daarom kan Hij dan ook geen strijd tegen hen voeren. Vrede met zijn hartstochten; nog zijn zij wel aanwezig maar de liefde van God houdt ze in toom, totdat zij eens geheel onderdanig en geheiligd zullen wezen. Vrede met het geweten, dat wel het aandenken aan zonden vernieuwen kan, maar aan zonden, die nu vergeven zijn. Vrede met de tegenspoed, die, bij vertrouwen op God, medewerkt ten goede voor degenen, die Hem liefhebben. Vrede met de

dood, voor wie de prikkel van de verschrikking, van het graf, van de vernietiging, van de hel ontnomen is en voor ons een dadelijk doorgaan tot een eeuwige gelukzaligheid is geworden. Vrede met allen, met alles, voor altijd vrede in het hart, zelfs al waren alle mensen rondom ons ontroerd; vrede te midden van wereld, worsteling en strijd; vrede, al stortte de aarde op haar grondzuilen ineen, want die vrede berust niet op de mensen, noch op de wereld, maar op God, de onwankelbare Rotssteen van ons hart! Eenmaal zei Jezus tot Jeruzalem: "Och of u ook bekende, ook nog in deze dag, hetgeen tot uw vrede dient. " Och, of wij ook in deze dag bekenden de dingen, die tot de christelijke vrede behoren, de onrust waarvan hij verlost, de onverstoorbare zielenvreugde, die hij aanbrengt. Zeker, dan zouden wij niet, zoals Jeruzalem, die korte dag laten voorbijgaan, waarin hij nog voor ons verkrijgbaar is, dan zouden wij ons neerwerpen voor de genadetroon van onze Zaligmaker en niet oprijzen van onze knieën, dan nadat die hemelse vrede in onze harten zou zijn neergedaald.

De Heere doelt hier kennelijk op de gewone groet van de Joden onderling, die nog heden bij hen in zwang is en waardoor zij elkaar vrede toewensen, maar niet kunnen geven. Bij de Heere is het geen zuivere wens als bij de mens, maar een zegen. Ook wij zeggen tot elkaar goeden dag, maar daarom hebben wij nog geen goede dag. Waar echter de Heere tot ons goeden dag zeggen zou, daar zouden wij werkelijk een goede dag hebben. Voorts de vrede, die de wereld geven kan en geeft is stoffelijk, uitwendig en onbestendig. Zie daarom nooit bij de Christen op de deining van de golven en op de stormen, die langs de oppervlakte van zijn levenszee gieren en die deze oppervlakte in beroering brengen, maar zie op de kalmte, die op de bodem van de zee heerst. Dat is de vrede van Christus.

28. U heeft, toen Ik U vroeger toeriep: Uw hart wordt niet ontroerd, gehoord, dat Ik tot u gezegd heb in de verklaringen, die Ik aan deze vermaningen toevoegde: Ik ga heen om tot de Vader te komen en kom weer tot u, opdat Ik ugeen wezen laat vs. 4 en 18 Toch wil Mijn herhaald toespreken (vs. 27) bij u nog niet juist vruchten dragen; Ik zie het toch aan u, hoezeer uw hart verschrikt is en vreest, terwijl u bemerkt dat Ik spreek van Mijn dood, die nu voor de deur staat en u overeenkomstig de nog geringe, aardse liefde, die u voor Mij voelt, Mij niet kunt laten gaan, maar Mij liever in de tegenwoordige toestand bij u wilt houden. Als U Mij daarentegen op hogere, geestelijke manier met verlicht oog en van harte lief had, zodat u niet op eigen voordeel en vleselijk gemak zaagt, maar op hetgeen van de anderen is, dan zoudt u Mij niet bij u willen houden, maar u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader 1) (volgens betere lezing van de grondtekst moet de herhaling: Ik gezegd heb worden weggelaten en eenvoudig gelezen worden: Maar u verblijden, omdat Ik heenga tot de Vader). Mijn heengaan is toch een overgaan in de staat van de heerlijkheid (Hoofdstuk 17: 5); want Mijn vader is meer dan Ik 2) in Mijn tegenwoordige toestand van vernedering ben (Mark. 13: 32). Die verheerlijking is tot uw voordeel, omdat Ik voortaan niet meer bij u ben in geringheid, maar weer tot u kom en bij u blijf in heerlijkheid (vgl. 1 Joh. 4: 18).

1. Is dat niet de juiste liefde, die zich verblijdt over de vreugde van een ander, al is het ook ten koste van ons eigen geluk? Zeker en mochten wij bij het ontslapen van onze dierbaren dit verwijt van de Heere ter harte nemen en ons in deze ware liefde meer oefenen. Weten wij dat onze doden in de Heere geloofd hebben, zo moeten wij hen met de Schrift, met de Heilige Geest, zalig prijzen en ons verblijden, dat zij boven ons zijn bevoorrecht, om reeds nu

gekroond te zijn, terwijl wij nog in het strijdperk zijn; om reeds nu thuis te zijn, terwijl wij nog in de vreemde zijn; om reeds nu zalig te zijn, terwijl wij nog in de droefheid zijn. Vergeten wij echter niet dat in de gelovige tweeërlei mens is: de mens van de natuur en de mens van God, die samen gaan tot in de dood. De eerste kan niet anders dan blijven wenen over verliezen; de andere kan niet anders dan zich verheugen in Gods daden, zodat de Christen tegelijk bedroefd kan zijn in zichzelf en getroost in God. Konden de discipelen ophouden bedroefd te zijn, omdat hun Heere van hen weggenomen werd? Nee, maar nu de Heere hun gezegd had, dat Hij tot de Vader ging, nu moesten zij zich ook verblijden uit liefde tot de Heere, van wie zij immers niet begeerden, dat Hij op aarde in het lijden en buiten de heerlijkheid blijven zou.

2)"Want Mijn Vader is meer dan Ik. " Hoe nu? Wordt hier de Godheid van de Heere niet door Hemzelf ontkend? Integendeel, zij wordt hier bevestigd. Ten eerste wordt hier de eenswezenheid met de Vader verondersteld. Zonder de veronderstelling van gelijkheid, zou de vergelijking ondenkbaar zijn; of kan een gewoon burger zeggen: "De koning is meer dan ik?" Zeker zou men hem antwoorden: "Dat hoeft u ons niet te zeggen; " en die voegt het te zeggen: "Mijn vader is meer dan ik. " Hier wordt gesproken van een meerderheid van betrekking, niet van wezen. Immers de Heere had vroeger gezegd: "Ik en de Vader zijn één. " Vader en Zoon hebben enerlei natuur, maar de Zoon is uit de Vader en dus in orde is de Vader de meerdere. Bovendien spreekt hier de Zoon als mens. Zijn menswording was een ontlediging van Zichzelf, wat de uitoefening van Zijn Godheid betreft. Door mens te worden stelde Hij Zich in dezelfde betrekking tot God Zijn Vader als ieder mens staat tot God, in de knechtelijke gestalte en stelde Hij Zijn menselijke natuur gedurig op de voorgrond, sprekend en handelend als ieder mens, die niets in en uit zichzelf heeft, maar alles uit God moet ontvangen. Was in deze de Vader niet meer dan de Zoon? Was dan de Vader niet volstrekt onafhankelijk en de Zoon nu niet volstrekt afhankelijk van de Vader? Was de Vader niet enkel boven de geschapen natuur en was de Zoon nu niet God geopenbaard in het vlees, in de begrensde en begrenzende menselijke natuur? Was de Vader niet in volstrekte en onveranderlijke heerlijkheid en zaligheid en was de Zoon nu niet in lijden, om in altijd groter lijden te komen en ten slotte te sterven aan het kruis? Kon, moest dus niet de Zoon zeggen, zonder dat daarmee Zijn eeuwige geboorte uit de Vader, Zijn eeuwig Zoonschap, Zijn eeuwige eenswezenheid met de Vader en de Heilige Geest in het minst tekort werd gedaan: "Als u Mij liefhad, dan zou u zich verblijden, omdat Ik u gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader, want mijn Vader is meer dan Ik. "

29. En nu heb Ik hiermee Mijn heengaan nogmaals zo bepaald mogelijk als weg van de dood voorgesteld, zodat u er niet meer over in twijfel kunt zijn wat Mij wacht. Ik heb het u gezegd, dat het ten dode gaat, voordat het gebeurd is, opdat, wanneer het binnen achttien uurn gebeurd zal zijn, u geloven mag, dat alles naar Gods voorbedachte raad en wil en tot bereiking van een verheven doel gebeurt (Hoofdstuk 13: 19. Hand. 2: 23; 4: 28. Luk. 24: 26). Ik wil niet dat het u geheel terneer zal drukken, alhoewel het tot die vreugde, waarvan Ik vroeger (vs. 28) sprak, nog niet bij u zal komen.

30. Ik zal, omdat ons nog slechts een korte tijd voor ons lichamelijk tezamen zijn is toegedeeld, niet meer veel met u spreken. Daarom moet u alles nauwkeurig opmerken en u

vast inprenten wat Ik u nog verder zal zeggen. De tijd is kort: a) want de overste van deze wereld komt in degenen, die Mij zullen overvallen, voor hun gericht zullen trekken en aan het kruis hangen; hij is al op zijn weg, of hij Mij vernietigen kan (Openbaring . 12: 4) en heeft aan Mij niets, omdat Ik toch van deze wereld niet ben (Hoofdstuk 17: 14 en 16). Hij kan Mij dus niet door eigen kracht overmeesteren, integendeel zou Ik, als Ik wilde, Mij zeer gemakkelijk aan hem kunnen onttrekken (Hoofdstuk 19: 11. MATTHEUS. 26: 53. Luk. 22: 52 v.).

a)Joh. 12: 31; 16: 11. Efez. 2: 2.

"En heeft aan Mij niets. " Wat een heerlijk woord. Het is de aankondiging van de overwinning van de Heere en van de nederlaag van de Satan. Ja, de Satan zou het heilig zaad van de vrouw, de hiel, het op de aarde rustende geringste en laagste deel van het lichaam, vermorzelen. Innerlijk had de Satan geen vat op Christus, want Christus was de heilige. Hij kon Christus niet meer verzoeken ten kwade, want in dit opzicht had hij reeds de veldslag verloren, zo dat al zijn vazallen Christus moesten uitroepen als de Heilige van Israël; maar Hij kon, als God het hem toeliet en God liet het hem om heerlijke redenen toe, de menselijke natuur van de Heere doen lijden, evenals hij Job deed. Hij kon de Heere omringen niet alleen, maar doordringen met al de angsten en verschrikkingen van de hel. Ja, hij kon de Heere, de Vorst van het leven, doden. Dit alles werd hem door God toegelaten, evenals het hem bij Job werd toegelaten, wiens leven echter gespaard bleef. Nochtans zou de Satan niets aan Hem, de Heere, hebben. Hij zou de Christus niet in de dood kunnen houden; nee, deze zou stervende de sleutels van de hel en van de dood nemen en het paradijs openen en op de derde dag
lichamelijk, zoals Hij gestorven was, opstaan uit het graf en zeggen: "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van de hel en van de dood.

De Satan heeft onder al zijn streken niets in mij gevonden, waarop hij met zijn verzoekingen kan werken, of macht over Mij krijgen. En schoon hij nu door middel van de Joodse Oversten Mijn leven zal wegnemen, hij kan daarmee niets tegen Mij gewinnen, want door Mijn dood zal Ik zijn koninkrijk vernietigen, Mijn Vader verheerlijken en Mijn volk verlossen; ja, hij kan Mijn dood niet veroorzaken zonder Mijn eigen verkiezing en toestemming.

31. Maar opdat de wereld, het mensdom, waarvoor Mijn dood in ’ s Vaders raad besloten is (Hoofdstuk 3: 14 vv.) en waaraan later Mijn naam door u zal worden gepredikt (MATTHEUS. 26: 13), weet dat ik de Vader liefheb en zo doe, zoals de Vader geboden Mij heeft, namelijk Mij over te geven aan de macht van de duisternis en Mijn leven te laten (Hoofdstuk 10: 18; Filip. 2: 8), sta op van deze tafel, nadat wij eerst nog het einde van het loflied (Ps. 115-118) gezongen zullen hebben en laat ons van hier gaan de vijand tegemoet (vgl. MATTHEUS. 26: 46).

Wij moeten ons voorstellen dat na deze woorden het gezelschap is opgestaan. Jezus, zo vol van hetgeen Hij voor de steeds nader komende scheiding de discipelen nog aan het hart zou willen leggen en door Zijn liefde tot hen gedrongen, neemt opnieuw het woord en spreekt nog staande wat Hij in Hoofdstuk 15 en 16 zegt tot de discipelen, die eveneens zijn opgestaan en daarna het gebed in Hoofdstuk 17 waarop het werkelijk heengaan in Hoofdstuk 18 volgt.

Deze mening, die bij vele uitleggers wordt gevonden is de juiste, zoals daaruit blijkt, dat Johannes zonder verandering van plaats aan te duiden, de woorden in onmiddellijk aan ons Hoofdstuk vastknoopt. Het houden van de volgende reden en vooral het uitspreken van het gebed onderweg, waarvoor andere Schriftuitleggers beslissen, is nergens aangeduid, noch met Hoofdstuk 18: 1 verenigbaar, noch ook psychologisch waarschijnlijk.

Hiermee zei de Heere dat, ofschoon Zijn lijden Hem aangedaan werd door de macht van de duisternis, deze macht geheel en alleen afhankelijk was van Zijn Vader en alleen door diens toelating over Hem kon komen; dat het aan de kant van de Heere enkel liefde tot de Vader was, waardoor Hij het lijden vrijwillig op Zich had genomen en dat Hij hiermee enkel gehoorzaamheid betoonde aan de Vader, die Hem geboden had de verzoening van de zonde en daarmee de behoudenis van de zondaar teweeg te brengen. Dat moest de wereld weten, want het was uit liefde haar overkomen (Joh. 3: 16) en het zou aan haar verkondigd worden. De Heilige Geest zou de wereld overtuigen, dat haar zonde is: niet in Jezus te geloven, dat zij voortaan met Gods gerechtigheid te doen heeft en dat de overste van de wereld geoordeeld is en met hem de wereld, voor zover zij in het boze blijft liggen; met één woord, dat de macht van de van de Satan verbroken is en geheel zijn rijk met de wereld zal ineenstorten, op dezelfde dag, wanneer God Zijn eeuwig koninkrijk voltooien en Zijn nieuwe hemel en aarde scheppen zal.

HOOFDSTUK 15

VERMANING OM TE VOLHARDEN IN GELOOF, LIEFDE EN GEDULD

B. Vs. 1-Hoofdst 16: 12. De tweede rede: Vermaning aan de discipelen, om aan de een kant de eenheid van het geloof met Hem, die de wijnstok is en wiens ranken zij zijn, vast te houden en te bewaren, maar aan de andere kant ook de gemeenschap van de liefde onder elkaar te beoefenen. Het laatste zal dan voor hen een vergoeding zijn voor de haat van de wereld, waarin zij zullen worden ingewikkeld, maar tegenover welke de beloofde Trooster hen de macht van de overwinning geeft.

1. Nadat Jezus met de discipelen de lofzang had uitgesproken en van de tafel was opgestaan, deden zij, zoals zij rondom Hem stonden, Hem denken aan een beeld, dat in het Oude Testament vaak voor de gemeente van God was gebruikt (Jes. 5: 7. Jer. 2: 21. Ps. 80: 9 vv.). Daarom ging Hij voort tot hen te spreken en zei: Ik ben de ware wijnstok, omdat Ik degene ben, in wie de verbondsgemeente van God het doel van haar roeping bereikt heeft (Jes. 49: 3) en Mijn Vader is de landman. Deze zal er voor zorgen dat deze ware wijnstok, die met de bedoelingen van Zijn genade overeenstemt, in zijn ranken (vs. 5) zich naar alle kanten heen uitbreidt, terwijl de oude ontaarde wijnstok aan de verwoesting ten prooi wordt (Ezechiël. 17:
6. 19: 12).

Tussen het vorige hoofdstuk en dit kan men onmogelijk iets anders inlassen dan misschien: "Toen stonden zij op, maar gingen niet meteen van daar, omdat de Heere voortging te spreken. " Wij kunnen het ons niet voorstellen dat de Heere naar buiten gaande, vooral niet bij de bevolking, die om het feest overal zal zijn geweest, deze vertrouwelijke slotwoorden zal hebben gesproken. Het hogepriesterlijk gebed vordert zeker een gesloten, vrije plaats. Terwijl de Heere dus nog in de zaal van de paasmaaltijd bleef, gereed om heen te gaan en door de discipelen omringd was, begon Hij opnieuw te spreken en wel dringender, van de blijvende liefdeband tussen Hem en de Zijnen.

Het uur van afscheid was gekomen, maar scheidend van de Zijnen blijft de Heere toch bij hen en zij bij Hem.

Zoals de discipelen in de zaal nog rondom Hem staan, gereed om de plaats te verlaten, ziet Hij in hen de ranken van een wijnstok, die Hij zelf is (vgl. Ps. 128: 3). Zoals die zich uitbreidt in zijn takken, zo zal Hij Zich in hen, die rondom Hem staan, uitbreiden in de wereld.

De Vader heeft Hem in aardse grond geplant; in deze wortels schietend heeft de wijnstok ranken doen uitspruiten. Omdat God Zijnen wijnberg aan het gericht moest overgeven (Jes. 5:
1 vv.) heeft Hij Zich deze wijnstok afgezonderd en toebereid, om Zich in deze een nieuw begin te scheppen, dat een sterke uitbreiding zou verkrijgen.

Als Christus Zich de waren wijnstok noemt, wijst Hij daarmee op het bestaan van valse wijnstokken. zoals Hij in Hoofdst. 10: 12 v. , door Zich de goede Herder te noemen stelde tegenover de slechte oversten en leidslieden van het volk, stelt Hij Zich hier tegenover het

verbasterde, vleselijke Israël (Deut. 32: 22) en noemt Hij Zijn Vader de wijngaardenier of landman, door wie de wijnstok geplant is (Gen. 9: 20).

Bij de geestelijke wijnstok komt daarmee overeen, dat de Vader de Zoon in de wereld zond en Hem vlees van ons vlees liet aannemen. In het volgende wordt alleen gewezen op een andere dubbele daad van de landman, die van het afsnijden van de onvruchtbare ranken en van het reinigen van de vruchtdragende.

In de grondtekst wordt deze dubbele werkzaamheid door twee woorden aangeduid, die overeenkomen in klank: airei (neemt weg), cayairei (reinigt); dit is niet zonder betekenis, omdat het reinigen geschiedt op een manier, die allen schijn heeft alsof ook hier met het mes het leven werd aangetast.

De bestemming van de rank is vrucht te dragen, de bestemming van de mensen het goede te doen. Maar hoe bereikt de rank dit einddoel? Alleen door haar kracht, haar leven, haar voedende sappen uit de wijnstok te putten. Zo zal de mens het goede doen; wanneer er dus sprake is van heiligheid van gemoed en leven heeft de mens geen macht, dan die, die hij aan Jezus Christus ontleent. Eindelijk, wanneer zal de rank, ook de schoonste en meest ontwikkelde, ophouden vrucht te dragen, als hij, losgemaakt van de stam, van deze geen steun of voedsel meer verlangt? Zo ook wordt de mens ongeschikt om iets goeds te doen zodra hij, overgelaten aan eigen zwakheid, in zichzelf krachten vinden wil. Onderzoek van nabij alle werk van een mens, die niet met Christus verenigd is en u zult zien dat het tot onvruchtbaarheid gedoemd, ja als dood geboren is. Het is als de vrucht, die door gebrek aan voedsel loslaat van de boom, zij is noch goed om gegeten, noch om bewaard te worden en tot niets geschikt dan om met het dorre gebladerte op de mesthoop geworpen te worden.

2. Elke rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg, zoals dat reeds in de kring van u. Mijn twaalf, bewezen is, omdat een van u reeds is afgesneden (Hoofdstuk 13: 30) en al wie vrucht draagt, die reinigt Hij door het werk van Zijn goddelijke genade (Hoofdstuk 13: 10), opdat zij meer vrucht draagt, zoals bij een natuurlijke wijnstok, na verwijdering van de wilde schoten van de vruchtbare rank, het sap zich des te meer naar de druif samendringt.

De vrucht van de wijnstok is de uitwerking van het Christelijk leven op de hele wandel van een Christen, die evenzeer het werk is van de Geest van Christus, die in hem is, als de druif het product is van het sap, dat in de wijnstok werkt.

Het zou vreemd kunnen voorkomen, dat Jezus spreekt van ranken aan Hem, die geen vrucht dragen en duidelijk degenen bedoelt, die ook nooit vrucht hebben gedragen. Deze kunnen, zo schijnt het, te minder beschouwd worden als ranken aan Hem, omdat volgens vers. 29 het geloof in Christus moet worden beschouwd als het begin van vrucht dragen. Met alle recht merkt echter Quesnel op: "de goede en de kwade ranken behoren tot de wijnstok"; het komt op de werkelijke aanbieding van de genade van Christus en de vrijwillige deelname aan deze aan. Zolang deze nog wordt aangeboden en totdat Christus het versmaden van Zijn gave met uitsluiting uit Zijn rijk straft, zijn ook de ongelovigen en bozen ranken aan Hem, de wijnstok.
"

Wij moeten ook acht geven op een onderscheid, dat bestaat tussen de verhouding van de natuurlijke ranken tot de geestelijke wijnstok. Terwijl de natuurlijke ranken onmiddellijk uit de wijnstok groeien, berust het in elkaar zijn van de geestelijke wijnstok en de geestelijke ranken op een inenting. Wij mensen hebben ten eerste ons natuurlijk leven, dat komt van onze ouders, wij zijn vlees uit vlees geboren, dan heeft de inenting in Christus in de doop plaats, dan groeien wij samen met Christus, zoals Paulus hiervan spreekt en wel is het het inwendige, geestelijke leven, dat uit Hem groeien moet. Als wij echter in plaats van Christus' leven in het hart te laten dringen, ons open en bereid houden, om integendeel onze natuur te volgen, die op te kweken en haar vruchten te laten dragen, zo worden wij tot zieke en afgestorven ranken aan de wijnstok van Christus, die dan de wijngaardenier niet zelden door een plotselinge val, maar veel meer ook daardoor wegneemt, dat Hij op onmerkbare manier het met ons gaandeweg al dieper en dieper laat zinken.

Wegnemen of reinigen, afsnijden of besnijden - een van beide laat de wijngaardenier aan iedere rank van de wijnstok toekomen.

Wilt u niet toelaten, dat van u wordt weggenomen wat slecht is, dan moet u toelaten, dat u zelf wordt weggenomen.

De eer en heerlijkheid van de wijnstok is zijn vrucht, vol zoetheid en zachtheid, gepaard met vuur en kracht: levende en versterkende en tot feestelijke vreugde opwekkende, een beeld van Christus' leven in de gelovigen tot kostelijke vruchten van de Geest in liefde, vreugde, vrede geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, kuisheid, gerijpt door de zon van de genade. Deze zoekt de hemelse wijngaardenier als loon voor Zijn moeite en Hij wil ze bevorderen; daarom handelt Hij op de manier van de snoeier. Op natuurlijk gebied schijnt de snoeier niet als vriend, maar als verwoester tot de wijnberg te komen, als hij op het goede uur met het scherpe snoeimes nadert. Hoe wordt dan de wijngaard gesneden, alsof hij aan duizend wonden moest doodbloeden. Wat ligt de aarde met afgesneden takken en schoten bedekt en als treurend over de verwoesting strekt de stam de takken, die hem gebleven en toch ook afgesneden zijn, uit. Toch is het slechts bedoeld om zijn welzijn en groei tot rijke vrucht te bevorderen. Maar kon bij het aardse snoeien nog van misslagen sprake zijn, bij het hemelse nooit. De Vader, die de wijnstok geplant heeft, zal niets verderven waarin nog een zegen is (Jes. 65: 8). Wat nog vrucht dragen kan, blijft en wordt slechts van het dorre hout en de wilde uitwassen, waardoor de kracht zou worden weggenomen, in uitwendig en inwendig gericht, gereinigd. Wat zich daarentegen vertoont als waterloot, als verkeerde schoot slechts krullen belooft, wat zonder ogen, zonder aanleg tot bloesem het sap van de wijnstok tot enkel bladerentooi dreigt weg te nemen, dat neemt het mes onverbiddelijk weg. Een naam-Christen, die alle levensvolheid van Christus niet opwekt tot het leven uit God, een hart dat de waarheid in ongerechtigheid te onder houdt, de hele rijkdom van de liefde van God in de Zoon van Zijn liefde tevergeefs laat zijn, hoopt slechts tevergeefs met de vorm van godzaligheid dat oog te misleiden, waarvoor voorhuid noch besnijdenis, wetenschap noch wondergave, kerkelijkheid noch orthodoxie, maar alleen het nieuwe schepsel in Christus betekenis heeft.

Dat niet de vruchtdragende ranken voorop geplaatst zijn, maar eerst sprake is van een rank, die weggenomen wordt, moet daaruit verklaard worden, dat de Heere niet meer Zijn twaalf

discipelen voor Zich zag (Hoofdstuk 6: 70 v.), maar alleen nog maar de elf (Mark. 16: 14. MATTHEUS. 28: 16. Hand. 1: 26).

Ranken, die in de wijnstok zijn, maar geen vruchten dragen, betekenen naam-Christenen, die door een uitwendige mondbelijdenis de vertoning maken, dat zij op de Heiland enige betrekking hebben, maar die geen vruchten van ware godzaligheid voortbrengen en daardoor openbaar maken, dat zij niet door een waarachtig geloof met Hem verenigd zijn; deze ranken neemt de goddelijke landman weg, wanneer Hij hen door zijn rechtvaardig oordeel afsnijdt, of hen als valse Christenen openbaar maakt. Ranken, die vruchten dragen, zijn mensen, die zich in de godzaligheid oefenen en daardoor blijken geven dat zij door een waarachtig geloof met Christus verenigd zijn. Deze reinigt en besnoeit de landman, door alles weg te nemen, door hun ongeregelde neigingen te verbeteren en zelfs door hen met tegenheden te tuchtigen. Dit alles geschiedt met een weldadig oogmerk, opdat zij meer vruchten dragen en in kracht van godzaligheid toenemen.

Door het wegnemen schijnt Christus bijzonder te doelen op Judas, die zich van de wijnstok had afgezonderd en een voorbeeld was voor alle volgende geveinsden en afvalligen. God neemt zulke onvruchtbare ranken weg, òf door ze af te snijden door Zijn rechtvaardige oordelen, òf door hen bekend te doen worden als onchristenen en vervolgens uit te werpen.

Merk op dat de Heer nu en altijd de Vader niet voorstelt als in onmiddellijke betrekking tot de zondaar, maar indirect door Hem, de Zoon. De uitverkiezing is van de Vader, maar de uitvoerder van Gods verborgen raad in het openbaar is de Zoon en de Heilige Geest deelt de vrucht van Gods raad en van de uitvoering van die raad aan de zondaar mee. Ja, God heeft zondaren uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld. Maar in wie? Alleen in Christus. En waarom? Alleen om het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te worden, Rom. 8: 29 God heeft, in beelden gesproken, een wijnstok in Zijn hof geplant, welks edele vruchten Hem alleen aangenaam zijn en daarom besteedt Hij aan die wijnstok Zijn hoogste zorgen en wil er zelf, zoals de planter, ook de kweker van zijn. Alle onvruchtbare rank aan die wijnstok mag er niet aan blijven. U weet, er schieten hier en daar uit de wijnstok loze ranken, die geen levensvatbaarheid hebben; men noemt ze waterranken en de landman breekt ze af als hij ze ziet, werpt ze weg met de hand, want het zijn zachte stengels. Zij ontstaan aan de wijnstok toevallig door sappen in de schors, die in geen verband staan met de wortel en de innerlijke levenskrachten en sappen van de wijnstok wegnemen. En al die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. Het is hier weer een van die eenvoudige, voor allen even kenbare onderscheidingen, die de Heer maakt tussen zondaren en zondaren. Er zijn, die tot Hem en er zijn, die niet tot Hem in betrekking staan. En onder zulke mensen, die tot Hem in betrekking staan, zijn er die in een werkelijke en die in een schijnbare betrekking tot Hem staan. De eersten dragen vruchten uit Hem; de anderen niet. Die geen vruchten dragen hebben geen deel aan Hem en de schijnbare betrekking tussen beiden wordt weer verbroken; maar die vrucht dragen worden met zorgvuldigheid gekweekt, opdat ze de meest mogelijke vrucht dragen. Daartoe dient de reiniging, waarbij het snoeimes een eerste plaats beslaat. U weet dat alle vrucht, zal zij de hoogst mogelijke volkomenheid bereiken, de zorg van de kundigen hovenier behoeft. De edelste plant, aan zichzelf overgelaten, ontaardt, verwildert en gaat ten slotte teniet, terwijl de minder edele plant door zorgvuldige kweking altijd edeler wordt. .

3. Jullie, die rondom Mij staan, bent nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb, niet om een enkel woord, maar de gehele leer, die u geduurnde al de drie jaren van ons samenzijn ten deel is geworden en dat u in geloof heeft aangenomen en tot hiertoe bewaard (Hoofdstuk
13. 10; 17: 8, 14).

Hoe kan de Heere in waarheid zo tot Zijn apostelen spreken? Zij zouden rein zijn, rein in de grond van hun hart, hoewel zij tot hiertoe nog zovele gebreken en verkeerdheden aan de dag hebben gelegd en allen zich nog deze nacht aan Jezus zullen ergeren? Zouden zij rein zijn, voordat de Opgestane tot hen had gezegd: Ontvangt de Heilige Geest" en nog voordat de Heilige Geest, dit nieuwe levensprincipe, over hen uitgestort was? Wij moeten hier bedenken dat de wedergeboorte niet op één ogenblik tot stand komt. Evenals het mensenkind, dat lichamelijk geboren wordt, ouder is dan zijn geboortedag, omdat het reeds te voren in moeders lichaam heeft geleefd, zoals aan de geboorte van de mens de ontvangenis voorafgaat, zo is het ook met de mens, die uit God geboren wordt. De dag waarop wij kunnen zeggen dat de levende God weer een kind geboren is, dat een nieuwe burger in het boek van burgers van Zion is ingeschreven, is meestal de dag niet, waarop dit kind van God begon te leven. Aan het leven voor de wereld gaat een leven en bewegen in het verborgene vooraf. De heilige apostelen hebben de Heilige Geest niet voor de eerste maal ontvangen op Pasen of Pinksteren, de Heere heeft ze met Zijn Heilige Geest reeds vaak aangeblazen. Van de eerste dag, dat zij Hem vonden, heeft Hij met Zijn heilige levensgeest hen aangeblazen en omwaaid. Elk woord van Zijn mond was een krachtige aanblazing van Zijn Heilige Geest; ieder werk van Zijn hand was een krachtig aangrijpen met de vinger van de Heilige Geest. De Heere erkent dat de arbeid van Zijn Geest aan het hart en de geest van Zijn discipelen niet verloren gegaan is. Hij heeft het zaad, dat Hij in hun akker gestrooid heeft, doen groeien; Hij heeft het begoten. Hij heeft het beschermd - het nieuwe leven is werkelijk begonnen, zij zijn in de wereld, maar niet meer van de wereld; zij zijn de Zijnen, zij zijn rein.

4. Blijft dan in Mij en Ik blijf, als u het op die manier mogelijk maakt, natuurlijk ook van Mijn kant in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, als zij niet in de wijnstok blijft, die hem eerst kracht en sap daartoe moetaanvoeren, zo kunt ook u niet op geestelijk gebied vruchten dragen, als u in Mij niet blijft; want wat een mens uit zijn eigen natuur en door eigen kracht voortbrengt zijn slechts zonden, of op zijn hoogst schijndeugden.

Een rank kan niet leven, tenzij aan de wijnstok verbonden. Anders kan er van groei en vruchtbaarheid geen sprake zijn. De gebiedende wijs toont aan dat men steeds vrij is; men wordt niet genoodzaakt tot Jezus te komen en ook niet gedwongen in Hem te blijven. Uit vers 7 zal blijken dat men deze plicht vervult door van het woord van Jezus een getrouw gebruik te maken. Het: "in mij" stelt in het licht, dat de Christen van alle eigenwijsheid kracht, verdienste afstand doet, om die door de innerlijke werking van het geloof alleen in Christus te vinden. Heeft dit niet plaats, dan kan Christus op ons geen invloed uitoefenen. Dit doet Jezus voelen door het werkwoord in het volgend vers opzettelijk weg te laten "en Ik in u. " Het duidt aan dat het blijven van de gelovige in Christus en dat van Christus in de gelovige, zou nauw met elkaar zijn verbonden, dat waar het tweede plaats vindt ook het eerste niet gemist zal worden.

Hoe heeft u begonnen vrucht te dragen? Was het niet, toen u tot Jezus kwam om u aan Zijn grote verzoening over te geven en op Zijn volbrachte gerechtigheid te rusten. Herinnert u zich die dagen? Voorwaar, toen bloeide die wijnstok, de tedere druiven werden gezien, de granaatappelen schoten knoppen en de kruiden gaven hun liefelijke geur. Bent u sinds die tijd achteruit gegaan, zo ja, dan bidden wij u om aan deze tijd van de eerste liefde te denken, u te bekeren en de eerste werken te doen. Keer bij voorkeur in bij die, waarvan u bij ondervinding weet dat zij u het dichtst bij Jezus brengen, want Hij alleen kan u vruchten doen dragen. Elke heilige oefening, die u tot brengt, zal u behulpzaam zijn om vrucht te dragen. De zon is ongetwijfeld een grote arbeider, die vruchten schept op de bomen van de boomgaard en Jezus is dit nog meer voor de bomen van de hof van Zijn genade. Wanneer bent u het onvruchtbaarst geweest? Was het niet toen u het verst van de Heere Jezus was afgedwaald, toen u traag in het gebed bent geworden, de eenvoudigheid van uw geloof heeft vergeten, toen u meer om de genadegaven gedacht heeft dan om de Heer zelf; toen u gezegd heeft: "Mijn berg staat vast, ik zal niet wankelen" en toen u vergeten heeft waar uw kracht berust. - Is het toen niet geweest, dat u onvruchtbaar bent geworden? Sommigen van ons hebben door schrikkelijke vernederingen moeten leren dat wij niets buiten Christus hebben en toen wij de volkomen dorheid en dood van alle schepselen hebben gezien, hebben wij in angst uitgeroepen: "Van Hem alleen moet mijn vrucht gevonden worden, want uit mijzelf kan nooit enige vrucht komen!" Door ondervinding hebben wij geleerd dat, hoe eenvoudiger wij op de genade in Christus hopen en op de bijstand van de Heilige Geest vertrouwen, hoe meer vruchten wij tot eer van God voortbrengen. Van Jezus moet onze verwachting zowel voor de vruchten als voor het leven zelf zijn.

In het aardse hoeft men een rank niet toe te roepen: "Blijf toch in de wijnstok!" Alleen de hand van een vreemde kan die losmaken; zij hangt aan de wijnstok, die haar heeft voortgebracht, bij dag en nacht en zuigt uit de binnenste poriën hiervan, wat zij tot voeding en groei nodig heeft. Wordt het bij die allen niet tot vrucht, dan kan daarvan aan de rank geen verwijt worden gedaan; de wijnstok kan niet alle scheuten vruchtdragend maken. Anders is het met de hemelse wijnstok: Zijn volheid is een goddelijke. Zijn steeds werkzame en alles vernieuwende kracht is voor het armste, zwakste takje genoeg om het tot een vruchttak te maken. Maar bij uitwendige gemeenschap met de Heiland kan men zich inwendig van Hem vervreemden tot verstokking toe en daarom ligt het éne nodige tot zaligheid besloten in het woord: "Blijf in Mij en Ik in u. " Heeft nu echter Zijn blijven in ons ten voorwaarde dat wij blijven in Hem, dan is de vraag te gewichtiger wat het betekent in Hem te blijven? Dit blijven heeft plaats door een gedurig opnieuw komen tot Hem. De dagelijkse vernieuwing van het komen is reeds daarom noodzakelijk, omdat op de uren, waarin wij uitdrukkelijk de gedachten op Jezus vestigen, de uren van aardse bezigheid volgen en hoe goed is deze orde. Een juist arbeiden in ons beroep is ook voor het geestelijk leven van grote betekenis, het arbeiden naast het bidden behoort tot de geestelijke gezondheid. Maar zeker van de arbeid moet men dan ook weer terugkeren tot het gebed en tot beschouwing van het woord. Men wordt zo suffig, zo dor, als men niets doet dan werken en zorgen! In Jezus blijven is dus na volbrachte arbeid zich iedere dag weer bepalen bij Hem en Zijn woord, geestelijke lucht inademen, geestelijk brood eten. De inwendige mens heeft inderdaad dezelfde behoeften als de uitwendige, lucht en brood, met dit onderscheid dat de uitwendige mens moet nemen uit de aarde en de inwendige uit hetgeen boven is (vgl. Hoofdstuk 6: 56). Maar nog om een andere

reden is in Jezus blijven zoveel als steeds opnieuw tot Jezus komen. Het is niet slechts de arbeid, die ons van de omgang met de Heere verwijdert, er zijn ergere ondervindingen. Dat zijn ten eerste de misstappen, die wij doen, verkeerde gedachten en gezindheden, aan die wij ons overgeven, ook het schuldgevoel, dat ons dan drukt. Men kan gedurende de vlijtigste arbeid in stilte met de Heere omgaan, maar de misstappen, bijvoorbeeld de onbedachte, liefdeloze woorden zijn werkelijk scheidsmuurn, waarbij niets overblijft dan snel omkeren. Daarbij komt nog dat wij dagelijks velerlei invloed van de geest van de wereld ondervinden. Het is niet mogelijk die invloeden af te houden en als vrome Katholieken in het klooster gaan, dan gaat de geest van de wereld met hen in het klooster. Het is echter ook niet eens goed, als men zo angstig alle aanraking wil vermijden: als iemand, om niet verkouden te worden bij iederen ruwe dag thuis blijft, wordt hij nooit sterk. Aan de andere kant moet men de schade, die de invloed van de geest van de wereld in de ziel kan teweegbrengen niet te gering achten. Deze is vaak onopgemerkt, werkt menigmaal niet dan langzaam, maar dan ook des te zekerder. Deze moet men onschadelijk maken, men moet uit de moeraslucht opstijgen in de zuivere lucht van de bergen; men moet altijd opnieuw tot Jezus komen, anders blijft men niet in Hem. Maar die daarin getrouw is, op die is Zijn woord van toepassing: "en Ik in Hem" als een zekere belofte. Jezus is steeds gereed, altijd tegenwoordig, altijd voor de deur van het hart: doet u de deur open dan treedt Hij binnen, dan voedt Hij u met Zijn leven, ook wanneer u het niet voelt. In het warme oosten ontvangen de gewassen hun verkwikking vooral door de dauw. Deze lafenis wordt de planten ten deel, hoewel er geen wolk aan de hemel te zien is. Daaruit hebben de profeten van het Oude Testament een schoon beeld ontleend voor de verborgen levendmaking van de gestorven mensheid door Gods Geest (Ps. 110: 3. Jes. 26: 19. Micha 5: 6). Die in Jezus blijft ondervindt de werkelijkheid hiervan; hoe warm zijn dagen mogen zijn, hij heeft toch een verborgen levendmaking te genieten, de dauw van God valt op zijn ziel.

b. Ik ben, om door middel van de zo-even gebruikte gelijkenis in een korte uitdrukking samen te vatten, waarin verhouding wij tot elkaar staan, de wijnstok en u bent de ranken (vgl. Hos.
14. 9). Die in Mij blijft en Ik in hem die draagt veel vrucht, omdat hij blijvend sap enkracht uit Mij trekt en Ik hem die rijkelijk schenk. Wilt u echter veel vrucht dragen, doe dan zoals Ik u zeg: Blijf in Mij en Ik in u, want zonder Mij kunt u niets doen wat geestelijke zaken aangaat en tot bevordering van het rijk van God kan dienen.

Dat maakt u niet tot een Christen, dat u zo wordt genoemd en dat u onder de Christenen woont. Die een Christen zal zijn, moet natuurlijk geboren en gegroeid zijn uit de wijnstok Christus; een Christen, een waar heilige moet een goddelijk werk en schepsel zijn. Mijn heiligheid, gerechtigheid en reinheid komt niet uit mij en blijft ook niet op mij, maar is alleen uit en in Christus, die ik ben ingeworteld door het geloof, evenals het sap uit de wijnstok in de ranken gaat en nu ben ik Hem gelijk, zodat beide, Hij en ik, van één natuur en wezen zijn en ik in Hem en door Hem vruchten draag, die niet de mijne zijn, maar van de wijnstok.

De mens is geen horloge, dat als men het eens heeft opgewonden, 24 uur gaat, als hij tot het leren in Christus wordt vernieuwd, maar als een springader, die ophoudt te springen zodra de onderaardse bron wordt gestopt, of zoals de rank, die dadelijk begint te verdorren, zodra haar vezels ophouden aan de stam te zuigen. Zodra het verkeer tussen onze armoede en de rijkdom

van Christus wordt gestremd, is het met ons werken gedaan en wat toch wordt gedaan en als vrucht van de ranken uitziet is voortbrengsel van wilde ranken, slavenwerk, maar geen kinder-arbeid. Omdat het dan zo geheel afhankelijk is van het blijven in Christus, laat ons dan nooit ons voornemen heden iets te doen, waartoe wij de nodige kracht aan de vorige dag zouden willen ontlenen. Er is niets beklagenswaardiger dan een Christendom waarbij men, in plaats van het aanwezige leven, herinneringen uit het geweken leven voor God brengt.

Hier ziet u de leer van de geestelijke onmacht. Niets te kunnen doen zonder, buiten Christus, is de uitsluiting van al het goede werk uit onszelf, uit eigen kracht. Christus verklaart ons volstrekt onmachtig om God door iets, wat het zij, te behagen, tenzij wij in gemeenschap staan met Hem, de wijnstok als van de ranken van de wijnstok. Daarentegen zijn wij, als ranken aan Hem, machtig om alles te doen wat Hij zelf ons geeft te doen en daaraan is geen einde te denken, geen grens te zetten. Wel verre dus dat de erkentenis van onze onmacht ons tot traagheid zou verleiden, is zij juist de grond van onze grotere werkzaamheid. Wat werkelijk waar is kan nooit een schadelijke invloed op ons eeuwig leven uitoefenen. Als ik overtuigd ben dat ik in Mijzelf volstrekt onmachtig ben om voor God iets welbehagelijks voort te brengen, dan kan ik onmogelijk Rooms zijn, of mijn zaligheid zoeken in goede werken of zelfkastijdingen en ook niet eigengerechtig en ook niet geveinsd godsdienstig, want dan baat mij dit alles niets. Ik moet Jezus hebben, of ik kan niets doen wat God behaagt en wat God niet behaagt, baat mij niets voor de eeuwigheid. En zo ontstaat de wanhoopskreet van de ziel, die behouden wil worden: "Geef mij Jezus, of ik sterf. " En die zo bidden worden verhoord. Die zó tot Jezus roepen, die verenigt Hij met Zich en dan wordt er vrucht gezien, veel vrucht, van wederliefde en dankbaarheid. De ondervinding leert dat juist die mensen, die hun geestelijke onmacht het meest voelen, de werkzaamste zijn op geestelijk gebied. Calvijn, die de leer van de onmacht van harte beleed, regeerde kerkelijk geheel Europa. Mochten toch allen tot de overtuiging komen dat de mens uit zichzelf veel, zeer veel doen kan tot zijn eigen welzijn en tot welzijn van anderen, maar dat hij tot zijn zaligheid en die van anderen niets kan doen uit zichzelf, dat bij daartoe een rank moet zijn aan de wijnstok Jezus Christus. Hoeveel minder vruchteloze arbeid zou er gedaan en hoeveel meer waar zielegeluk zou er in dit geval gesmaakt worden.

De liefde is het leven van de Christelijke gemeenschap bij uitnemendheid; onzerzijds is het geloof in Christus, die zondaars liefheeft, de wortel de hoop op Christus, de halm voor deze tijd, de liefde tot Christus, de eeuwige vrucht. Zijn liefde tot ons en in Hem Gods liefde is Zijnerzijds de drijfveer, de bron, het leven van Zijn verlossersleven. Maar Zijn liefde stelt Hij ook tot maatstaf voor de liefde jegens elkaar (Joh. 12: 25, 26) en Hij heeft ons in die mate lief als de Vader Hem liefgehad heeft, zodat onze harten in Hem gerust mogen zijn (Joh. 15: 9;
16. 33) en als wij Hem liefhebben maakt de Vader en de Zoon woning bij ons. Welnu, in deze liefde te blijven, dat is in Hem te blijven. De liefelijke allegorie van de wijnstok en de ranken verklaart ons dat zo’n gemeenschapsoefening de hoogste voorwaarde is voor de gemeente om de zielevijand te overwinnen.

6. Als iemand, nadat hij in Mijn gemeenschap was geroepen en Mij als lid was ingeplant, a)in Mij niet blijft, die is, zoals u in Judas Iskariot heeft gezien, buitengeworpen, zoals de afgestorven, nutteloze rank en is verdord, zoals u nader aan deze verloren zoon (Hoofdstuk

17. 2)zult zien (MATTHEUS. 27: 3 vv.) en men (vgl. MATTHEUS. 13: 41) vergadert die weggeworpen en verdorde ranken en men werpt ze in het vuur en zij, allen die tot deze moeten gerekend worden, worden in het vuur van het eeuwige oordeel verbrand. (Ezechiël.
15. 2 vv. Mark. 9: 43 vv. MATTHEUS. 25: 41).

a)MATTHEUS. 3: 10; 7: 19. Kol. 1: 23.

7. Als u daarentegen in Mij blijft, zoals Ik u, de in Mij getrouw gebleven elf (Luk. 22: 28) steeds weer daartoe moet vermanen, omdat ook u grote gevaren van afval bedreigen (Luk. 22: 31 vv. MATTHEUS. 26: 31 vv.) en als Mijn woorden, waarin Ik met Mijn Geest bij u ben en met Mijn levenskracht in u werk, in u blijven, zo wat u wilt, als degenen, die in Mijn naam Mijn werk op aarde voortzet, zult u vereren, biddende vragen en het zal u gebeuren zoals Ik u vroeger beloofd heb (Mark. 11: 23 v. Luk. 17: 6).

a. Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Luk. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22. 5: 14. 1. 5

Hier stelt de Heere al de schatkamers van God voor de Zijnen open. Die de Heere liefheeft en in die liefde Hem gehoorzaamt, kan alles verkrijgen wat hij wil. Maar wat wil een kind van God? Rijkdom, eer, grootheid en macht, vermaak en genot? Natuurlijk niet; hij begeert alleen de dingen van God en wat verder voor de aarde nodig is, stelt hij eerbiedig in de handen van de Heere. Maar waarom herhaalt de Heere deze belofte van gebedsverhoring zo vaak aan Zijn discipelen? Omdat zij in menigvuldige moeilijkheden zouden komen, waarin hun geen ander redmiddel zou overblijven dan het gebed. Als zij geen zekerheid van verhoring hadden, zouden zij hulpeloos zijn en moedeloos moeten worden. Maar nu waren zij gerust. Zij wisten tot wie zich in de nood te wenden, om uitkomst te vinden.

Maar Hij blijft niet in ons, tenzij Zijn woorden in ons blijven. Zijn woord reinigt van verkeerde denkbeelden en vleselijke begeerlijkheden. Zijn woord is het voertuig van het ware leven. Zijn woorden zijn geboden en beloften; de geboden van de liefde, van de zelfverloochening, van de kinderlijke gezindheid, van het vaste vertrouwen, de beloften van de ondersteuning, van de voorlichting, van de vertroosting, van de uitredding, van de volkomene overwinning. Daarom moeten de woorden van Jezus in de belijdende gemeente steeds onderzocht en gepredikt worden. De Evangeliebediening mag nooit afgeschaft worden; als zij ophield zou er een einde komen aan de gemeenschap met de Heiland en zo aan Zijn gemeenschap met ons, waarin het ontkiemt en bloeit en vrucht draagt voor de hemel. Geen zaligheid toch zonder kennis van God, zoals Hij jegens zondaars gezind is. Wat de zieners van het Oude Verbond aanschouwden, het waren slechts de uiterste einden van de lichtstralen, die uit het goddelijk wezen voortkwamen en wat zij zochten, het was om te mogen verstaan het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid daarvan. Die het woord van Jezus begrijpen, zien in Hem dus wat vele profeten en koningen begeerden te zien, maar zij zien ook door Hem wat de onzienlijke God, die een ontoegankelijk licht bewoont, in tijd en eeuwigheid is voor het onreine, schuldige, van smart en vrees doorstoken hart van de mensen. Hen, de kinderen, openbaart de Heer van hemel en van aarde die dingen, Hij doet het in de Zoon, die het hen openbaren wil; en de Zoon alleen kent de Vader in de ware zin van het

woord, zoals de Vader de Zoon begrijpt (Luk. 10: 21-24). Wij zouden dan ook het Evangelie slechts oppervlakkig kennen, als wij het onderzoek van Jezus woorden gelijk stelden met de vereiste gemeenschap met Zijn persoon. Die gemeenschap is een geestelijk aanschouwen van Zijn gestalte, een gemoedelijk verkeer met Zijn persoon. Het vurig zielsbegeren om werkelijk bij Hem te zijn, Hem steeds welgevallig te zijn en Hem in alles te huldigen met een hart, dat Hem nooit genoeg danken kan voor Zijn onuitsprekelijke liefde.

8. Hierin is ontwijfelbaar Mijn Vader verheerlijkt, die tot dat doel Mij als wijnstok in deze wereld heeft ingeplant, dat u veel vrucht draagt en u zult op volkomen manier Mijn discipelen zijn, als die naar uw wezen van geheel gelijkeaard en in kracht van werken geheel gelijkvormig bent (1 Joh. 4: 17), omdat Hij dan aan u de bedoeling van Zijn genade heeft bereikt.

Wat is het jammer van een edele rank, als deze haar bestemming niet bereikt en als verachtelijke brandstof als in een strovuur verdwijnt! Zo is het zeer te betreuren, wanneer ook een discipel niet tot zijn bestemming komt; hoe duidelijk staat zonder twijfel het ontzettend lot van Judas de Heere bij deze woorden voor de aandacht. Maar hoe geheel anders is het lot van de discipelen als zij hun roeping vervullen, d. i. als zij in Christus blijven, zó dat Zijn woorden werkelijk als Zijn woorden, namelijk als duidelijke levensbepalingen en levensprincipes, in hen blijven. Dan zal, zegt de Heere, hen ten deel worden wat zij ook maar voor zich willen vragen; hun gehele wens voor God zal hun worden gegeven. Zij zullen in drievoudig opzicht hun ware bestemming bereiken: zij zullen 1) veel vrucht dragen, de nieuwe wijn van de vrede en van de vreugde, van de eeuwige zaligheid van het rijk der hemelen zal door hen in rijke mate de mensheid deelachtig worden. Daardoor zullen zij 2) pas werkelijk in de hoogste zin discipelen van Jezus worden - organen, afbeeldsels, vertegenwoordigers van Zijn leven in de wereld; opdat zij dan 3) tot verheerlijking van de Vader zijn, zal door hen eerst juist openbaar en wereldkundig worden, dat de levende God, die Zich geopenbaard en de wereld verzoend heeft, de Heer van de wereld is.

Het is zeer schoon, dat de Heere aan het slot van de gelijkenis van de wijnstok en de ranken terugkeert tot het begin, namelijk tot Hem, die volgens vs. 1 de wijngaardenier is. Hij heeft de wijnstok, dus ook de ranken geplant; zo moet Hij er dan ook de eer van hebben, dat de ranken veel vrucht dragen. Eindelijk zegt Hij nog: "En u zult Mijn discipelen zijn" - waarom: "zult zijn?" Zij zijn immers reeds Zijn discipelen geweest. Hier kunnen wij zien, dat het discipelschap beide tegelijk is, een zijn en een worden.

Dit leven is niet een vroom zijn, maar een vroom worden, niet een gezond zijn, maar een gezond worden, niet een zijn, maar een worden, niet een rust, maar een oefening; het is niet het einde, maar het is de weg; nog gloeit en glinstert niet alles, maar alles wordt gereinigd.

9. Zoals de Vader Mij liefgehad heeft, namelijk eer de wereld was (Hoofdstuk 17: 24) en Mij in Zijn liefde gegeven heeft het leven in Mijzelf te hebben (Hoofdstuk 5: 26), heb Ik van Mijn kant met gelijke liefde (vs. 16) ook u liefgehad entot Mijn discipelen verkozen, om u met mijn goddelijk leven te vervullen; blijf in Mijn liefde, zoals Ik als Mensenzoon in de liefde

van de Vader blijf en daardoor geheel - zowel in wezen als in wil - met Hem één ben (Hoofdstuk 10: 30).

10. a)Als u Mijn geboden bewaart, waartoe Ik u reeds in Hoofdstuk 14: 15 en 21 vermaande, zult u in Mijn liefde blijven. Ook in die zin, dat Mijn liefde voortdurend u omvat en zich aan u bevestigt, zoals Ik de geboden van Mijn Vader bewaard heb, zelfs zo, dat Ik Mijn leven voor Mijn schapen geef en daardoor blijf in Zijn liefde, zodat Hij Mij bemint (Hoofdstuk 10: 17).

a. 1 Joh. 5: 3.

11. Deze dingen, die Ik u zeg over Mijn liefde tot u, waarin u moet blijven en waarin Ik u de weg tot dat blijven voorstel, het bewaren van Mijn geboden (vs. 9 en 10), heb Ik tot u gesproken niet omwille vanMij, zoals het zou kunnen schijnen, maar integendeel in uw belang. Ik heb u dit gezegd, opdat Mijn blijdschap, de vreugde, die Ik in Mij voel en die Ik ook voor u wil verwerven, omdat u ze nog niet bezit (Hoofdstuk 14: 28), in u blijf (liever zijn zal) en uw blijdschap, die u in u voelt, als die naar uw geboorte, evenals de andere mensenkinderen, van deze wereld bent (Hoofdstuk 8: 23 en daarom steeds in het aardse uw welzijn zoekt, vervuld, volkomen wordt (vgl. Hoofdstuk 17: 13).

Terwijl in vs. 11 in plaats van "blijft", moet gelezen worden "zij" wordt in vs. 4-10 tien malen gesproken van "blijven. " Het is het gedurig terugkerende woord in deze eerste afdeling van ons hoofdstuk, evenals liefde en liefhebben (vier maal) en het daarmee verbondene "vrienden" (drie maal), de hoofdwoorden voor de tweede afdeling (vs. 12-17) zijn, terwijl de derde afdeling beheerst wordt door het woord "wereld" (zes maal Re 13: 18). Wij kunnen nu niet verklaren in overeenstemming met die uitleggers, die het "Mijn blijdschap in u zij" opvatten als van gelijke betekenis met "aan" en "over" u, als wilde de Heere zeggen: "opdat Ik Mij in u zal kunnen verblijden. " Dienovereenkomstig zou dan de vreugde van de discipelen die zijn, die zij in Christus hebben, of waarmee zij zich over Hem verheugen. Wij menen integendeel dat Jezus bij de vrede in Hoofdstuk 14: 27 nu ook de vreugde belooft (Rom. 14: 17), dus Zijn vrede daar en hier Zijn vreugde en de vreugde van de discipelen hier overeenkomt met de vrede daar aangewezen. Gaan wij nu van het laatste punt uit, dan heeft zich in de discipelen de natuurlijke levenslust van de mensen reeds tot beginselen van een heilige vreugde ontwikkeld, maar deze Zijn nog onvolmaakt, hun vreugde heeft daarom behoefte aan verhoging en volmaking. Zo’n verhoging heeft plaats door de inplanting van de vreugde van Christus, d. i. van die vreugde, in die Hij zelf deelt, die Zijn eigen hart vervult in het volle bezit en volle genot van de liefde van de Vader. De heerschappij van Zijn persoonlijkheid in de harten van de Zijnen is echter niet een opheffing van hun eigen persoonlijkheid, een vernietiging van hun individuele toestanden en behoeften, maar slechts een opwekking, ontwikkeling en volmaking, waarvan Besser zegt: "Het hart van Christus is een hart vol vreugde, ook in het diepste lijden, want Hij staat in de liefde van Zijn Vaders, de bron en de volheid van alle vreugde. Deze vaderlijke liefde bleef Zijn vreugde, ook toen Hij het Zich van de ervaring daarvan omwille van ons ontledigde. "Mijn God", riep Hij en in dit woord van het geloof had Hij blijdschap te midden van de ervaring van de voor ons op Zich geladen toorn van God, die Hem liefheeft. Deze vreugde van Jezus Christus moet onze

vreugde worden. Wat de heidenen zochten als zij elkaar: "wees verheugd" groetten (Hand. 23: 26), dat hebben de Christenen gevonden (Hand. 15: 23. Jak. 1: 1 vv.); het oog van hun vreugde wordt ook in lijden niet verblind - "alles is mij ten voordele, wat mij maar meer gelijkvormig aan U maakt. " Zo spreekt ook Gesz, die dan verder opmerkt: "De discipelen van de Heere Jezus kunnen ook natuurlijke vreugde hebben evenals andere mensen: familievreugde, vreugde van de vriendschap, in de natuur, de wetenschap, de kunst. "Alles is het uwe", zegt Paulus 1 Kor. 3: 21 Niets is dwazer dan als men meent dat deze vreugde voor de Christenen zou ophouden; integendeel! De Christenen kennen de Heere van de hele schepping als hun Vader, daarom verheugen zij zich in de heerlijkheden van de Schepper temeer. Heb ik toch in de koning mijn vader gevonden, dan wandel ik met dubbele vreugde in de koninklijke schatkamers rond; wat hem toebehoort, behoort ook mij toe. Maar behalve de natuurlijke vreugde hebben de discipelen van Christus nog een tweede, waarvan zij, die geen discipelen zijn, niets weten: want in hen is nog het afbeeldsel van die vreugde, die in Jezus was, dus steeds een vreugde met smart, want naast Zijn vreugde was toch smart, maar de smart in de omtrek van het hart en de vreugde in het middelpunt van het hart. Hoe vaak hebben mensen, die Christus niet nader hadden leren kennen, zich reeds verwonderd als zij een Christen, aan wie alle reden tot natuurlijke vreugde ontnomen was, midden in langdurige ziekte en grote armoede toch vol vreugde zagen. De natuurlijke liefde kan verdwijnen als een schaduw, de vreugde van Jezus blijft; want die rust op de ervaring van het woord: "Zoals Mijn Vader Mij heeft liefgehad, zo heb Ik ook u liefgehad" en deze liefde vergaat niet. De natuurlijke vreugde wordt gewoonlijk minder, naardat zij ouder wordt; want met de jaren neemt gewoonlijk de last toe en vermindert de geschiktheid om het schone te genieten en wat moeilijk is uit de gedachten te zetten. De blijdschap over de liefde van Christus wordt daarentegen met de jaren steeds inniger (hoewel misschien ook stiller), omdat het verbond van de liefde vaster en de ervaring van de liefde rijker wordt. " "Blijf in Mijn liefde", wij nemen ter harte 1) oorzaak en aard, 2) weg en voorbeeld, 3) vrucht en waarteken van dit blijven.

Zo had dan de Heere blijdschap. Wij merkten het reeds vroeger op, de Heere was wel altijd ernstig, maar nooit somber. Men zag bij al het lijden, dat Hij innerlijk droeg, in Zijn gemoedsstemming altijd de schoonheid en helderheid en effenheid van de wolkenloze hemel bij dag en het was maar zelden dat er wolken zichtbaar werden; nochtans, zij werden ook soms zichtbaar aan die hemel. Nu echter spreekt de Heere van Zijn blijdschap en wil dat deze ook in de discipelen is, als de vrucht van het tot hen gesprokene. En waarin bestond nu de blijdschap van de Heere? Wij hebben er een voorbeeld van bij het terugkeren van de zeventig uitgezondenen (Luk. 10: 21). Het was bij Hem een verheuging in de geest over het welbehagen van de Vader. Op dezelfde manier moeten wij ons in de geest verheugen over het welbehagen van de Zoon en daarmee van de Vader en van de Heilige Geest jegens ons en jegens onze medezondaren. God, de Drieëenige God, moet onze blijdschap zijn. Is de beschouwing van Zijn heilige woorden, werken en daden moeten wij ons heilig, in Zijn zaligheid ons zalig voelen. Wij moeten, als de vis in het water, in God ons bewegen, leven en zijn, met bewustheid, met liefde, met lust. Hieruit wordt een blijdschap geboren als die van de Zoon over de Vader in de Heilige Geest. Maar de blijdschap van de Heere over het welbehagen van de Vader staat niet op zichzelf, maar in betrekking tot ons. De Heere verheugt Zich dat de Vader het nederige verhoogt, het arme rijk maakt, het verachte met eer

kroont, het verlorene zoekt en redt en dat alles door Hem, de Heer, de Zoon. Ja, de Heere verblijdt Zich, dat Hij voor ons de Satan de kop vermorzelde en de wereld overwon en daarmee ons eeuwig zalig en heerlijk gemaakt heeft. Deze zaligmakende blijdschap moet ook in ons zijn en blijven. Het is de blijdschap van Zijn liefde, want die men liefheeft over die verblijdt men zich, ja, die is zelf persoonlijk onze vreugde.

12. a)Dit is, wanneer Ik de geboden, wier opvolging Ik vroeger in vs. 10 van u eiste in een kort begrip zal samenvatten, Mijn gebod, het gebod, dat Mij in het bijzonder eigen is en Ik reeds in Hoofdstuk 3: 34 genoemd heb, dat u elkaar liefheeft, zoalsIk u liefgehad heb (vs. 9).

a. Lev. 19: 18. MATTHEUS. 22: 39. Efez. 5: 2. 1 Thessalonicenzen. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3. 23;

14. a) U bent, nu werkelijk, zoals Ik u aanwees, Mijn vrienden, als U doet wat Ik u gebied, namelijk liefde onder elkaar beoefent, zoals Ik u heb liefgehad en u dus eveneens bereid bent om het leven te stellen voor de broeders (1 Joh. 3: 16).

a)Matth. 12: 50. 2 Kor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15 Kol. 3: 11.

Christus weet op Zijn standpunt, dat Hij slechts voor Zijn vrienden sterft, wanneer Hij voor de mensen sterft, ook als zij nog vijanden zijn (Rom. 5: 6 vv.): want zij worden Zijn vrienden in de kracht van Zijn dood en de kracht van Zijn dood ondervinden zij slechts in die mate als zij Zijn vrienden worden. Deze waarheid verplicht de gelovigen te meer om te erkennen, dat zij Zijn vrienden nog niet waren, toen Hij Zijn leven voor hen gaf, ja in zo verre allen nog Zijn vijanden waren, als Zijn besluit om voor de mensen te sterven, aan alle daden van overgave van de mensen voorafgaat. zoals nu Christus alleen voor Christenen gestorven is, die eens nog volstrekt Zijn vrienden niet waren en Wier vriendschap nog in geen enkele bewezen was, zo moet ook het wederkerige van de liefde van Zijn discipelen niet alleen daarin liggen, dat de beslist gelovigen degenen liefhebben, die met hen op gelijke trap staan, maar ook degenen, in die zij eerst de trekken van verwantschap moeten opzoeken en opwekken, zoals Christus hen in de Zijnen opgewekt en levend gemaakt heeft.

Daardoor, zegt Hij, bent u vrienden, dat Ik u voor vrienden houd, niet daardoor dat u Mij veel goeds doet, zoals de wereld vrienden noemt, maar aan wie Ik niet dan goed doe. Voor zodanige vrienden sterf Ik, die nog nooit enig goed hebben gedaan, maar die Ik bemin en tot vrienden gemaakt heb. Nu zult u Mijn vrienden zijn en blijven, als u allen Mijn enig gebod uit liefde tot Mij en tot uw eigen welzijn houdt. Mijn lichaam en leven heb Ik u gegeven, u bent Mijn dierbare vrienden, door Mijn bloed ingeoogst en gekocht en u zult alles door Mij hebben, rijke en vrije jongeren zijn; maar maak het dan zo, dat u in de vriendschap blijft en niet weer vijanden wordt, noch zo leert, dat niemand zou kunnen zeggen, dat u vrienden bent.

Vrienden, in de zin niet van volkomen gelijken, maar van beminden, geliefden, nauw met ons verbondenen. Immers, wij kunnen niet zeggen tot onze vrienden: U bent mijn vriend als u doet wat ik u gebied. Dat zou de vriendschap bij ons te na komen. Wij kunnen enkel achting, maar geen gehoorzaamheid van onze vrienden eisen. Daarom is het verkeerd om de Heere

wederkerig Vriend te noemen. Wij zeiden het reeds, maar herhalen het hier: dat de Heere Zich tot ons in de innigste gemeenschap van het hart stelt, geeft ons wel het juist om ons wederkerig in dezelfde innige gemeenschap van het hart met Hem te stellen, maar niet om deze gemeenschap in dezelfde vorm uit te drukken, als waarin Hij haar uitdrukte. Wij zouden hierdoor misbruik maken van Zijn tegemoetkoming jegens ons. Nooit hebben dan ook de apostelen mondeling of schriftelijk van de naam vriend jegens de Heere gebruik gemaakt. Ook Abraham wordt door de Schrift een vriend van God genoemd, vanwege de innige gemeenschap, waarmee God met hem omging en met hem sprak, van mond tot mond, als een man met zijn vriend; maar nooit noemde hij God zijn vriend. De welvoeglijkheid moet ook op geestelijk gebied en wel daar het allermeest worden in acht genomen.

Geen groter voorrecht dan te kunnen zeggen: Ik behoor tot de vrienden van Jezus; ik ben Zijn vriend. Wie heeft niet behoefte aan vriendschap? Wie verlangt zich niet in bezit van een vriend onder de mensen; aan een vriend, die vaak meer aanhangt dan een broeder? Niet allen zijn zo gelukkig vrienden te hebben. Het goed brengt vele vrienden toe, maar de armoede scheidt ook van de boezemvriend. Ware vrienden zijn zeldzaam. Duurzame vriendschap, ook tussen de uitnemendste mensen, is niet altijd mogelijk. Want ook de uitnemendste mensen hebben hun menselijke zwakheid en deze zijn voor menselijke vriendschap niet zelden ten langen laatste dodelijk. En ook de beste, de trouwste vriend - er zijn ogenblikken dat zijn vriendschap tekort schiet; niet alle dingen staan in de macht van een menselijke liefde. Hoe menigeen heeft al zijn vrienden overleefd. Ach, wat een eenzaamheid op die weg, vroeger zo bevolkt, wat een leegte aan die zijden in het hart! Wie zal hem troosten, raden, helpen, of in de bitterste en moeilijkste ogenblikken, waar geen troost of raad te geven en geen hulp mogelijk is, ten minste nabij zijn en blijven en het bange uur met de geliefde doorwaken? Hij hoeft het niet te vragen, die de Heiland tot zijn Vriend heeft, de ware, de volmaakte, de eeuwig levende, de altijd troostende, radende en helpende Vriend, die ook de Vriend van de armste wil zijn en hem rijk maakt door Zijn vriendschap; die ook met de gebreken van de onvolmaaktste geduld heeft. Ach, wat een voorrecht Zijn vriend te zijn. Maar hoe wordt men het? Hoe wordt men vrienden onder mensen? Soms kan men er zich nauwelijks rekenschap van geven. Men ontmoet elkaar; men leert elkaar kennen; maar reeds voordat men elkaar zelfs kende, voelde men zich tot elkaar getrokken. Het scheen dat deze harten zo eenstemmig in neigingen voor elkaar gevormd, voor elkaar geschikt waren; zeker, men was voor elkaar geboren. Soms zocht men een vriend en zocht hem lang, totdat men hem vond, de man, wie men zijn achting, zijn vertrouwen waardig keurde. Anderen hebben zich vrienden verworven door daden van liefde, van barmhartigheid, van goedheid, die voor immer harten aan hen verbonden, vroeger voor hen onverschillig. Maar wie Jezus tot Vriend heeft, die een vriend van Jezus geworden is, was het omdat eenstemmigheid van neigingen, overeenkomst van karakter daar was? Was men gevormd en geschikt om Zijn vriend te zijn? Was men Zijn vriend geboren? Dwaze vraag! De mens in zonde ontvangen en geboren, de vriend van de Heilige? Zocht die mens Hem? Nee, maar hij werd door Hem gezocht en nam Hem aan - ten langen laatste misschien, nadat menig vriend gewogen en te licht bevonden was en in vertwijfeling aan alle menselijke genegenheid en trouw. "U heeft Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren", zo sprak de Heere tot Zijn eerste vriendenkring en het is een woord op al Zijn vrienden toepasselijk. Van zich Zijn vriendschap te verwerven door enige deugd of daad, kan geen gedachte zijn en het was ook geen gedachte; maar Hij won Zich hun hart en de

genegenheid van hun hart door de onvergelijkelijke daad van Zijn liefde. Niemand heeft meerd liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. Nee, geen van de vrienden van de beste vriend, heeft iets gedaan of kunnen doen om zich Zijn vriendschap te verwerven; geen Petrus, geen Jakobus, geen Johannes, u noch ik, als wij onder het getal van Zijn vrienden behoren. Maar als Hij ons nochtans Zijn vrienden noemt, als wij het ons voelen door de liefde, waarmee wij Zijn liefde beantwoorden, wij zijn geroepen om alles te doen, waardoor het blijken kan dat wij Zijn vrienden zijn.

14. a) U bent, nu werkelijk, zoals Ik u aanwees, Mijn vrienden, als U doet wat Ik u gebied, namelijk liefde onder elkaar beoefent, zoals Ik u heb liefgehad en u dus eveneens bereid bent om het leven te stellen voor de broeders (1 Joh. 3: 16).

a)Matth. 12: 50. 2 Kor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15 Kol. 3: 11.

Christus weet op Zijn standpunt, dat Hij slechts voor Zijn vrienden sterft, wanneer Hij voor de mensen sterft, ook als zij nog vijanden zijn (Rom. 5: 6 vv.): want zij worden Zijn vrienden in de kracht van Zijn dood en de kracht van Zijn dood ondervinden zij slechts in die mate als zij Zijn vrienden worden. Deze waarheid verplicht de gelovigen te meer om te erkennen, dat zij Zijn vrienden nog niet waren, toen Hij Zijn leven voor hen gaf, ja in zo verre allen nog Zijn vijanden waren, als Zijn besluit om voor de mensen te sterven, aan alle daden van overgave van de mensen voorafgaat. zoals nu Christus alleen voor Christenen gestorven is, die eens nog volstrekt Zijn vrienden niet waren en Wier vriendschap nog in geen enkele bewezen was, zo moet ook het wederkerige van de liefde van Zijn discipelen niet alleen daarin liggen, dat de beslist gelovigen degenen liefhebben, die met hen op gelijke trap staan, maar ook degenen, in die zij eerst de trekken van verwantschap moeten opzoeken en opwekken, zoals Christus hen in de Zijnen opgewekt en levend gemaakt heeft.

Daardoor, zegt Hij, bent u vrienden, dat Ik u voor vrienden houd, niet daardoor dat u Mij veel goeds doet, zoals de wereld vrienden noemt, maar aan wie Ik niet dan goed doe. Voor zodanige vrienden sterf Ik, die nog nooit enig goed hebben gedaan, maar die Ik bemin en tot vrienden gemaakt heb. Nu zult u Mijn vrienden zijn en blijven, als u allen Mijn enig gebod uit liefde tot Mij en tot uw eigen welzijn houdt. Mijn lichaam en leven heb Ik u gegeven, u bent Mijn dierbare vrienden, door Mijn bloed ingeoogst en gekocht en u zult alles door Mij hebben, rijke en vrije jongeren zijn; maar maak het dan zo, dat u in de vriendschap blijft en niet weer vijanden wordt, noch zo leert, dat niemand zou kunnen zeggen, dat u vrienden bent.

Vrienden, in de zin niet van volkomen gelijken, maar van beminden, geliefden, nauw met ons verbondenen. Immers, wij kunnen niet zeggen tot onze vrienden: U bent mijn vriend als u doet wat ik u gebied. Dat zou de vriendschap bij ons te na komen. Wij kunnen enkel achting, maar geen gehoorzaamheid van onze vrienden eisen. Daarom is het verkeerd om de Heere wederkerig Vriend te noemen. Wij zeiden het reeds, maar herhalen het hier: dat de Heere Zich tot ons in de innigste gemeenschap van het hart stelt, geeft ons wel het juist om ons wederkerig in dezelfde innige gemeenschap van het hart met Hem te stellen, maar niet om deze gemeenschap in dezelfde vorm uit te drukken, als waarin Hij haar uitdrukte. Wij zouden hierdoor misbruik maken van Zijn tegemoetkoming jegens ons. Nooit hebben dan ook de

apostelen mondeling of schriftelijk van de naam vriend jegens de Heere gebruik gemaakt. Ook Abraham wordt door de Schrift een vriend van God genoemd, vanwege de innige gemeenschap, waarmee God met hem omging en met hem sprak, van mond tot mond, als een man met zijn vriend; maar nooit noemde hij God zijn vriend. De welvoeglijkheid moet ook op geestelijk gebied en wel daar het allermeest worden in acht genomen.

Geen groter voorrecht dan te kunnen zeggen: Ik behoor tot de vrienden van Jezus; ik ben Zijn vriend. Wie heeft niet behoefte aan vriendschap? Wie verlangt zich niet in bezit van een vriend onder de mensen; aan een vriend, die vaak meer aanhangt dan een broeder? Niet allen zijn zo gelukkig vrienden te hebben. Het goed brengt vele vrienden toe, maar de armoede scheidt ook van de boezemvriend. Ware vrienden zijn zeldzaam. Duurzame vriendschap, ook tussen de uitnemendste mensen, is niet altijd mogelijk. Want ook de uitnemendste mensen hebben hun menselijke zwakheid en deze zijn voor menselijke vriendschap niet zelden ten langen laatste dodelijk. En ook de beste, de trouwste vriend - er zijn ogenblikken dat zijn vriendschap tekort schiet; niet alle dingen staan in de macht van een menselijke liefde. Hoe menigeen heeft al zijn vrienden overleefd. Ach, wat een eenzaamheid op die weg, vroeger zo bevolkt, wat een leegte aan die zijden in het hart! Wie zal hem troosten, raden, helpen, of in de bitterste en moeilijkste ogenblikken, waar geen troost of raad te geven en geen hulp mogelijk is, ten minste nabij zijn en blijven en het bange uur met de geliefde doorwaken? Hij hoeft het niet te vragen, die de Heiland tot zijn Vriend heeft, de ware, de volmaakte, de eeuwig levende, de altijd troostende, radende en helpende Vriend, die ook de Vriend van de armste wil zijn en hem rijk maakt door Zijn vriendschap; die ook met de gebreken van de onvolmaaktste geduld heeft. Ach, wat een voorrecht Zijn vriend te zijn. Maar hoe wordt men het? Hoe wordt men vrienden onder mensen? Soms kan men er zich nauwelijks rekenschap van geven. Men ontmoet elkaar; men leert elkaar kennen; maar reeds voordat men elkaar zelfs kende, voelde men zich tot elkaar getrokken. Het scheen dat deze harten zo eenstemmig in neigingen voor elkaar gevormd, voor elkaar geschikt waren; zeker, men was voor elkaar geboren. Soms zocht men een vriend en zocht hem lang, totdat men hem vond, de man, wie men zijn achting, zijn vertrouwen waardig keurde. Anderen hebben zich vrienden verworven door daden van liefde, van barmhartigheid, van goedheid, die voor immer harten aan hen verbonden, vroeger voor hen onverschillig. Maar wie Jezus tot Vriend heeft, die een vriend van Jezus geworden is, was het omdat eenstemmigheid van neigingen, overeenkomst van karakter daar was? Was men gevormd en geschikt om Zijn vriend te zijn? Was men Zijn vriend geboren? Dwaze vraag! De mens in zonde ontvangen en geboren, de vriend van de Heilige? Zocht die mens Hem? Nee, maar hij werd door Hem gezocht en nam Hem aan - ten langen laatste misschien, nadat menig vriend gewogen en te licht bevonden was en in vertwijfeling aan alle menselijke genegenheid en trouw. "U heeft Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren", zo sprak de Heere tot Zijn eerste vriendenkring en het is een woord op al Zijn vrienden toepasselijk. Van zich Zijn vriendschap te verwerven door enige deugd of daad, kan geen gedachte zijn en het was ook geen gedachte; maar Hij won Zich hun hart en de genegenheid van hun hart door de onvergelijkelijke daad van Zijn liefde. Niemand heeft meerd liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. Nee, geen van de vrienden van de beste vriend, heeft iets gedaan of kunnen doen om zich Zijn vriendschap te verwerven; geen Petrus, geen Jakobus, geen Johannes, u noch ik, als wij onder het getal van Zijn vrienden behoren. Maar als Hij ons nochtans Zijn vrienden noemt, als wij het ons voelen

door de liefde, waarmee wij Zijn liefde beantwoorden, wij zijn geroepen om alles te doen, waardoor het blijken kan dat wij Zijn vrienden zijn.

15. Ik noem u, met het oog op de tijd, die u na Mijn dood, Mijn opstanding en hemelvaart (Hoofdstuk 16: 7 vv.) wacht, voortaan niet meer dienstknechten, zoals Ik tot hiertoe veel reden had u zo te noemen, want de dienstknecht weet niet wat zijn Heer doet. Hoewel hij ook het uitwendig handelen van dezen voor ogen ziet, of dat hem iets ter uitvoering is opgedragen, kent hij toch de eigenlijke redenen en de eindbedoelingen daarmee niet. Maar Ik heb u vrienden genoemd en met die naam bestempeld; want al wat Ik over het heil van de wereld, de stichting en voltooiing van het Koninkrijk van de hemelen van Mijn Vaderin de openbaring van Zijn geheim (Amos 3: 7. Joh. 5: 19 v. ; 8: 26 en 28) gehoord heb, dat heb Ik u in bijzonder spreken met u als Mijn vertrouwden bekend gemaakt (vgl. Jes. 21: 10).

Dat de Heere zegt: "Voortaan noem Ik u niet meer knechten" herinnert aan het "van nu aan" in Hoofdstuk 14: 7 waarmee Hij hun het nabij zijnde komen van de Geest van de waarheid in hun hart vriendelijk voorstelde. Tot hiertoe hadden de discipelen tot de Heere in de verhouding van knecht gestaan, die niet weet wat zijn Heere doet; als knecht in zuivere gehoorzaamheid had Petrus zijn voeten de Heere ter wassing moeten aanbieden (Hoofdstuk 13. 7). Als knechten volgden al Zijn discipelen Hem op Zijn hele weg van de Jordaan tot aan de plaats van Zijn lijden, want zij wisten niet, wat Hij deed in Gethsémané en op Golgotha. Maar later, als de herinnerende Trooster alles in hen tot licht en leven zal hebben verheerlijkt, wat de eengeboren Zoon voor hen van de Vader gehoord en hun in het Evangelie bekend gemaakt had (Hoofdstuk 14: 26), zouden zij ondervinden dat zij vrienden van Jezus Christus waren, ware kinderen van Abraham, de vriend van God, voor wie de Heere niet kon verbergen wat Hij deed (Gen. 18: 17). Wel blijven de discipelen, evenals alle Christenen, knechten van Christus (Rom. 1: 1. Jak. 1: 1 Judas 1: 1), maar niet in die zin, waarin de knecht de vriend buitensluit, maar in die zin, waarin de knecht tevens uitverkoren vriend is (vgl. Gen. 24).

Juist nu, in deze laatste uren van Zijn samenzijn met hen, openbaart de Heere aan de discipelen de liefdevolle wil van God het rijkst en stort Hij Zijn gehele hart voor hen uit. Waarom zou Hij ze dan niet juist van nu aan vrienden noemen? Heeft Hij het reeds vroeger gedaan (Luk. 12: 4), toch heeft Hij er niet zo op gedrukt. En kunnen zij ook nu nog veel niet dragen, dat Hij hun nog had te zeggen (Hoofdstuk 16: 12), zo hebben zij toch de gehele uitwendige omvang van de kennis, die hun ontdekt zal worden en alleen is ontwikkeling van deze nodig in de gevolgtrekkingen en toepassingen.

Genadige, nederbuigende God, wie is U gelijk! En noemt Gij inderdaad zulke onwaardige schepselen als wij zijn Uw vrienden! Heere, help ons enigermate te beantwoorden aan die hoge betrekking. Wij weten aan wie wij ons mogen toevertrouwen; zeker geen aardse vriendschap is zo vertrouwelijk, zo oprecht, zo hartelijk als de Uwe. En zullen wij ontrouw zijn aan zo’n Vriend? Verhinder het, Heere, laat ons geen wil, geen belang, geen genegenheid hebben, die van U afleidt.

16. U heeft, toen u tot Mijn vertrouwde vrienden, tot Mijn discipelen en apostelen werdt geroepen, Mij niet van uw kant uitverkoren, als zou de grondlegging en ontwikkeling van die verhouding door u bewerkt zijn, maar Ik heb u in voorkomende vrije genade uitverkoren (Hoofdstuk 6: 70; 13: 18). En Ik heb u door die betrekking daartoe gesteld, b)- dat u in voortgaand zelfstandig werken overeenkomstig uw apostolische zending (Mark. 3: 14 v. ; 16: 15 v.) zou heengaan en vrucht dragen en dat u met Mij op het nauwst verbonden en alleen door Mij vruchtbaar gemaakt (vs. 5) zou worden, zodat uw vrucht blijft, opdat, zo wat u van de Vader begeren zult in Mijn naam Hij u dat geeft (vs. 7; Hoofdstuk 14: 13 v.).

a. Efeze 1: 4. b) MATTHEUS. 28: 19. Kol. 1: 6.

Vroeger had Jezus de discipelen zeer geëerd door de opmerking dat Hij ze wilde beschouwen, niet als Zijn knechten, maar als Zijn vrienden; nu plaatst Hij daarop een domper, opdat zij zich niet verheffen. Dat is over het algemeen de manier van Jezus en Zijn geestelijke opvoeding, ook nu nog: nu een opwekking dan een verootmoediging. Deze afwisseling is gezond voor ons, omdat de erkentenis van onze zwakheid anders al te snel tot versagen en onze moed tot hoogmoed wordt. De discipelen moeten dus erkennen dat als Jezus hen niet tot Zich had getrokken, van hun discipelschap niets zou zijn gekomen. Gedeeltelijk zou het gevoel van zwakheid, deels het vervuld zijn met de belangen van het aardse beroep een ontwakende begeerte naar een nabijzijnde verbintenis met Jezus in de verwezenlijking hebben gehinderd, als niet Jezus' vriendelijk neerbuigen (vgl. Hoofdstuk 1: 38 v. 43 en 48) en later Zijn bepaalde roeping (MATTHEUS. 4: 19; 9: 9), deze hinderpalen had overwonnen. Vooral behoorde wel Jezus' geduld en steeds nieuwe liefde ertoe, om aan hun opvoeding voort te werken en bij hen ook steeds weer de moed te verlevendigen, daarenboven Jezus' voorbede om de Geest van God, zoals Luk. 6: 12 vv. verhaalt, dat Hij de tijd voor de roeping van de twaalf tot apostelen geheel in gebed heeft doorgebracht en Jezus zelf in Luk. 22: 31 vv. van een gebed melding maakt, dat Hij tegenover de gevaarlijke verzoeking van de discipelen door de duivel stelde. Welke uitwendige en inwendige leidingen, misschien kastijdingen en verootmoedigingen bij ieder van ons nodig waren, om ons discipelen te maken, moge ieder zelf zeggen; want deze zijn bij ieder in het bijzonder weer van bijzondere aard. Is nu echter onze toebrenging een werk van de neerbuigende trouw van de Heere, dan moeten wij ons daardoor des te meer tot strikte gehoorzaamheid laten bewegen. Hebben wij onze rijkdom zo geheel zonder ons toedoen verkregen, zo moeten wij ten minste getrouw daarmee woekeren.

Het "Ik heb u gesteld" geeft de heerlijke aanwijzing van de bestemming te kennen.

De uitdrukking "dat u zou heengaan" drukt de zelfstandigheid uit, waartoe de Heere Zijn discipelen in zekere graad heeft verheven. Ik heb u in staat gesteld alleen te gaan. Het "vrucht dragen" geeft te kennen, evenals in het gehele Hoofdstuk, de mededeling van geestelijk leven aan de mensheid. Deze vrucht gaat niet te gronde, zoals die van de aardse arbeid (Luk. 5: 5, 10), zij blijft.

In vs. 7 en 8 heeft de Heere het vrucht dragen in het werk van het gebed afhankelijk gesteld, nu wordt daarentegen de gebedsverhoring als vrucht van getrouwe werkzaamheid voorgesteld. Deze verwisseling heeft een goede reden. Evenals het gebed aan het werk moet

voorafgaan, zo moet ook weer het werk grond worden voor het verdere, stoutere bidden en op een zodanig doelt Christus, als Hij op het punt is, om de discipelen met hun liefdewerk en de stichting van de gemeenschap van de liefde tegenover de gehele wereld te stellen.

De apostelen hadden nog menigvuldige zwakheden en vooroordelen; zij waren niet sterk in het geloven en begrepen nog zeer weinig van Christus' zaligmakend lijden en de opofferingen van Zichzelf, als een slachtoffer voor hun zonden (Luk. 18: 34). Zij meenden dit onbestaanbaar te wezen met dat aards koninkrijk, waarvan hun harten vol waren. Zij begrepen niets van de roeping van de heidenen of van Gods liefhebbende voornemens over hen en wilden daarom het Evangelie hun niet verkondigen, zonder een uitdrukkelijke vermaning van de hemel daartoe (Hand. 11: 19). Van zulke en dergelijke zwakheden reinigde de Landman

hen, toen Hij de Heilige Geest op hen neerstortte en hen uitzond om te prediken alle volkeren.

EVANGELIE OP DE DAG VAN SIMON EN JUDAS. (Vs. 17-21).

(Vgl. de Opmerkingen voor Hoofdst. 14: 1 vv. Joh 14: 1)

17. Dit gebied Ik u, om hier tot slot van deze afdeling nog eens terug te komen op hetgeen, waarvan Ik ben uitgegaan, opdat u elkaar liefheeft (vs. 12).

Hier herhaalt en besluit Hij het woord en gebod, dat Hij hen heeft voorgehouden; want Hij heeft gezien hoeveel valse Christenen er zouden zijn, die met voortreffelijke woorden en schone schijn zouden roemen op hun geloof, terwijl er toch niets zou aanwezig zijn. Tot zo een moet men zeggen: "de schone, heerlijke naam hoor ik wel, die wel edel is en alle eer waard, maar wie bent u (vgl. Hand. 19: 15)?"

18. Dadelijk na Mijn heengaan en meteen met het begin van uw apostolische werkzaamheid zullen de Joden, die zich in het ongeloof verharden en tot een synagoge van de Satan verharden (vs. 20 vv. Openbaring . 2: 9) en vervolgens de heidenen, die het hart voor de prediking van het Evangelies sluiten, tegen u opstaan (Hand. 2: 13; 4: 1 vv. ; 5: 17 vv. enz.). Als de wereld u dan haat, weet dan dat zij Mij eerder dan u gehaat heeft; wanneer u daaraan denkt, zult u meteen inzien dat het met u niet anders kan gaan (1 Joh. 3: 13 vv.).

19. a)Als u van de wereld was, nog als vroeger tot haar behoorde, dan zou de wereld het hare liefhebben en u met rust laten (Hoofdstuk 7: 7. 1 Joh. 4: 5 v). Maar omdat u van de wereld niet meer bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, u ontrukt heb aan de natuurlijke gemeenschap met haar en in Mijn gemeenschap heb overgeplant en tot Mijn discipelen heb geroepen, daaromhaat de wereld u als degenen, in wie zij Mij terugvindt.

a)Joh. 17: 14. Gal. 1: 10.

Deze tekst is honderdduizend gulden waard, ja, met geen geld te betalen, deze, waarin de Heere Zelf het oordeel uitspreekt, dat wij van de wereld niet zijn en dit het waarteken is, dat zij ons haat. Het is een grote eer en bijzondere vertroosting, als wij omwille van Hem worden

gehaat, dat wij reeds als door Hem verkorenen en als van de wereld afgezonderden geoordeeld en verklaard zijn.

Ten eerste bestond de wereld, waarvan de Heere spreekt, in de vijandige Joden: maar in dezelfde mate als de gemeente van Christus zich onder alle volken uitbreidde, zag zij zich ook door de wereld in deze zin overal omgeven, ja ten slotte in eigen kamp bestookt. Zij vormt, als er geteld wordt, altijd de meerderheid, zodat zij met de uitdrukking, die onder het geheel van de geschapen dingen in het bijzonder de gehele mensheid betekent (vgl. Hoofdstuk 1: 9), tegenover het kleine hoopje kan worden overgesteld, dat zich van ganser harte aan Christus en Zijn woord houdt.

De haat van de wereld treft bij de discipelen niet de menselijke zwakheid, deze wordt integendeel door de goede kant, het specifiek Christelijke, het op hen gedrukte beeld van Christus tevoorschijn geroepen. In hen ziet de wereld iets vreemds en dat is voor haar onaangenaam en ondraaglijk, omdat het als faktische aanklacht tegen hen optreedt.

Hier is onderscheidende en uitverkiezende genade, sommigen zijn tot bijzondere voorwerpen van de goddelijke liefde gemaakt. Vrees niet bij deze leer van de uitverkiezing stil te staan. Wanneer uw gemoed het meest bezwaard en neergedrukt is, zult u in haar een rijke versterking vinden. Zij, die aan de leer van de genade twijfelen of ze in de schaduw stellen, missen de schoonste druiven van Eskol, hen ontbreekt het keurigste van de wijnstok, de merg, de vettigheid. Er is in Gilead geen balsem, die hiermee vergeleken kan worden. Als de honing in Jonathan's mond de ogen bij de eerste aanraking reeds verlichtte, dat is de honing, die het hart verlicht om de verborgenheden van Gods koninkrijk te kennen en lief te hebben. Eet daarvan en vrees geen oververzadiging; voed u met deze lekkernij en wees niet bevreesd dat het voedsel te fijn zal zijn. Voedsel van de tafel van de koning is nooit schadelijk voor zijn hovelingen. Laat uw verlangen uitgaan naar een verruimd gemoed, dat dagelijks meer begrijpt van de eeuwige, oneindige, uitverkiezende liefde van God. Wanneer u de berg van de uitverkiezing beklommen heeft, toef dan ook een tijdje op de zusterspits, het verbond van de genade. De verbondsbeloften met de Borg, Christus Jezus, zijn de stille rustplaatsen van bekommerde zielen.

Zijn eed, Zijn trouwverbond, Zijn bloed, Behouden me in de wilde vloed: Als alle steun me op aarde ontgaat Is dit mijn sterkte en toeverlaat.

20. Gedenk van het woord, dat Ik bij gelegenheid van uw vroegere uitzending in MATTHEUS. 10: 24 vv), minder met het oog op uw toenmalige ervaringen als wel op uw lotgevallen, die nu pas beginnen (vgl. Luk. 22: 35-38) u gezegd heb: a): Een dienstknecht is niet meer dan zijn Heer, zodat hij het beter zou moeten hebben dan deze. b) Als zij Mij vervolgd hebben, zoverklaarde Ik toen reeds en ook nog vaak later, zij zullen ook u vervolgen. Als zij daarentegen, tenminste bij enige weinigen, Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren. Weest dan tevreden met die weinigen, zoals Ik u heb gezegd: het is de discipel genoeg dat hij is als zijn Meester en de dienstknecht als zijn Heer.

a. Luk. 6: 40. Joh. 18: 16. b) MATTHEUS. 24: 9. Joh. 16: 2.

Christus doelt hier niet op Zijn woord in Hoofdstuk 13: 16, want daar wilde Hij geheel iets anders dan hier; maar Hij komt terug op de instructie tot het apostelambt en dan is wat in de eerste helft van vs. 25 bij Mattheus in Hoofdstuk 10 aan het woord in vs. 24 wordt toegevoegd, op onze plaats indirect vervat in de woorden: "hebben zij Mijn woord bewaard, zij zullen ook het uwe bewaren. " Deze woorden mag men niet ironisch opvatten, zoals vele uitleggers hebben gedaan, want ironie is hier zeker niet op haar plaats. Men mag ook de rede van Christus niet zo willen begrijpen, alsof Hij met het vervolgen van Zijn persoon en het houden van Zijn woord de beide manieren noemde, waarop de wereld zich ten opzichte van Hem zou plaatsen en nu aan het eigen oordeel van de discipelen overliet, om op te merken welke van beide de wereld had gekozen. Dan toch verkreeg deze rede, zoals aan ieder zijn natuurlijk gevoel moest zeggen, een zeer zonderlinge vorm. De Heere lost integendeel juist nu het begrip van de wereld op in dat van de mensen in het bijzonder en dat deze niet van enerlei aard zijn, heeft Hij reeds in vs. 9 daardoor aangewezen, dat Hij de discipelen heeft voorgesteld als uit de wereld zelf uitverkoren, die hen nu haat. Er kunnen dus gevoegelijk twee subjecten worden verstaan onder het "zij" bij de eerste zin: "hebben Mij vervolgd" en bij de tweede: "hebben zij Mijn woord bewaard". De juiste logica noodzaakt zelfs daartoe, omdat de beide uitgedrukte handelingen juist geheel en al aan elkaar zijn overgesteld. Maar juist omdat de subjecten van de tweede zin d. i. die welke Christus' woord houden, in zo sterke minderheid Zijn tegenover die van de eerste zin, verkrijgt het woord "wereld" zijn bijzondere betekenis daardoor, dat het het geheel aanwijst van hen, die zich tegen Christus verharden en Hem haten. De tweede zin vormt duidelijk een tegenwicht tegen de eerste. De Heere erkent dat het ook aan zulke mensen niet heeft ontbroken, die Zijn woord aannamen en dezelfde ervaring moesten nu ook Zijn discipelen maken, anders zou Hij in vs. 16 niet kunnen zeggen dat Hij ze gesteld had, om heen te gaan en vrucht te brengen en dat hun vrucht zou blijven. Het behoort onvoorwaardelijk ertoe om de taal van de wereld getroost te verdragen, dat men weet hoe dezelfde wereld, die de ene haat en vervolgt, nu eenmaal de zee is, waarin het net van het Evangelie moet worden uitgeworpen om mensen te vangen. Van de haters en vervolgers kunnen zelfs enigen nog tot belijders en werktuigen van Christus worden en als dat ook niet zou zijn, dan bevinden zich toch midden onder de vijanden en vervolgers diegenen, waarbij tot nog toe geen beslissing is gekomen en van die zo velen kunnen worden gewonnen. Alleen hiermee moet een discipel en apostel van de Heere tevreden zijn, dat Hij met al zijn werkzaamheid niet komt boven het woord: "weinigen zijn er, die de weg ten leven vinden. " Zij die een begin maken op het gebied van geestelijke werkzaamheid, moeten zich evenzeer wachten voor dweepachtig hopen als voor kleingelovig vrezen.

21. Maar al deze dingen, die Ik u gezegd heb over de haat, die u van de wereld zult ondervinden en over de vervolging van uw persoon bij betrekkelijk slechts geringe aanneming van uw woord, zullen zij u doen, omwille van Mijn naam, omdat Mijn naam u uit de prediking van uw mond en in de vorm van uw leven tegentreedt, terwijl die zozeer een voorwerp van hun afkerigheid is (MATTHEUS. 10: 22; 24: 9. Hand. 5: 41). Zij hebben die afkeer, omdat zij Hem niet kennen, die Mij gezonden heeft. Wel noemen zij Hem hun God, maar zij staan zo weinig met Hem in gemeenschap, dat wat van Hem komt en tot Hem leidt, in het binnenste van hun ziel hen tegenstaat (Hoofdstuk 8: 54 v.).

Hoe zaliger zij zijn, die om de naam van Jezus dat alles lijden, des te rampzaliger zijn zij, die om deze naam dat alles doen.

Hun haat en vervolging tegen u zal spruiten uit uw gemeenschap met Mij, omdat u naar Mij genoemd wordt, Mijn eer verdedigt, Mijn Evangelie belijdt en verkondigt en de reden van die partijschap is, omdat zij God niet juist kennen en niet begrijpen, dat Hij Mij gezonden heeft, om Israël te verlossen van hun ongerechtigheden.

21. Maar al deze dingen, die Ik u gezegd heb over de haat, die u van de wereld zult ondervinden en over de vervolging van uw persoon bij betrekkelijk slechts geringe aanneming van uw woord, zullen zij u doen, omwille van Mijn naam, omdat Mijn naam u uit de prediking van uw mond en in de vorm van uw leven tegentreedt, terwijl die zozeer een voorwerp van hun afkerigheid is (MATTHEUS. 10: 22; 24: 9. Hand. 5: 41). Zij hebben die afkeer, omdat zij Hem niet kennen, die Mij gezonden heeft. Wel noemen zij Hem hun God, maar zij staan zo weinig met Hem in gemeenschap, dat wat van Hem komt en tot Hem leidt, in het binnenste van hun ziel hen tegenstaat (Hoofdstuk 8: 54 v.).

Hoe zaliger zij zijn, die om de naam van Jezus dat alles lijden, des te rampzaliger zijn zij, die om deze naam dat alles doen.

Hun haat en vervolging tegen u zal spruiten uit uw gemeenschap met Mij, omdat u naar Mij genoemd wordt, Mijn eer verdedigt, Mijn Evangelie belijdt en verkondigt en de reden van die partijschap is, omdat zij God niet juist kennen en niet begrijpen, dat Hij Mij gezonden heeft, om Israël te verlossen van hun ongerechtigheden.

23. Die Mij haat, die haat ook Mijn Vader; dat is het oordeel, dat over hen moet worden geveld en dat Ik hen ook niet heb verzwegen (Hoofdstuk 8: 42 vv.).

Deze zin spreekt een gevolgtrekking uit een vroegere uit (Hoofdstuk 14: 9): "die Mij ziet, heeft de Vader gezien. "

24. En om nu ook het laatste schijnbare voorwendsel, waarmee zij zich over Mijn getuigenissen door het woord in Hoofdstuk 8: 13 hebben heen gezet, hun te ontnemen, neem Ik de uitspraak, zo-even gedaan, weer op in deze vorm: Als Ik de werken onder hen niet had gedaan, die niemand andersgedaan heeft (MATTHEUS. 9: 33) en die er zo duidelijk voor getuigden, dat de Vader in Mij is en Ik in Hem (Hoofdstuk 10: 25, 38), zij hadden geen zodanige zonde, als zij werkelijk hebben, namelijk een boven elke maat en die volslagen ongeloof in zich sluit. Maar nu hebben zij ze gezien, Mijn grote en heerlijke werken en ten slotte ook nog wat Ik aan Lazarus heb gedaan en zij hebben beiden Mij en Mijn Vader gehaat.

De wereld, die tegen God vijandig is, brengt bij elkaar wat voor ontvankelijke zielen hemelsbreed verschillend is; de heerlijkheid van Christus zien, een heerlijkheid als van de Eengeboren Zoon van de Vader en toch Hem haten.

25. Maar dit gebeurt, evenals alles wat met Mij voorvalt een vervulling is van de Schrift, die van Mij getuigt, opdat het woord vervuld wordt, dat in hun wet geschreven is ("Joh 10: 34") en wel nader in Ps. 35: 19; 69: 5). Mij treft onschuldig die haat van de Joden, naar het woord: Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat.

De wereld is tegen geen zonde, tegen geen boosheid zo vijandig als tegen de naam van Christus en Zijn Evangelie. Om dat woord gebeurt alles, dat verwekt de haat en de toorn, anders zouden zij beiden Hem en ons niet zo vijandig en gevaarlijk zijn. Maar nu wij Zijn woord prediken, moeten wij niet alleen veracht worden, maar ook worden gegrepen en toch zo, dat zij er geen reden toe hebben, maar daarentegen grote en veel ja enkel reden om ons

lief te hebben, te dienen en te danken. Schik er u daarom in, als u dat voelt en ondervindt.

EVANGELIE OP ZONDAG NA CHRISTUS' HEMELVAART, EXAUDI

Over de betekenis van de naam van deze zondag zie men bij Ps. 27: 9 De dag ziet naar twee kanten; hij ziet terug naar de hemelvaartsdag en herinnert aan het gebod, dat de Heere bij Zijn hemelvaart heeft gegeven, dat zij Zijn getuigen zouden zijn tot aan het einde van de wereld en hij ziet voorwaarts op het Pinksterfeest, waaraan hij als rustdag voorafgaat. De perikoop komt bijzonder overeen met deze uitwendige plaatsing van de zondag, omdat zij nogmaals dat gebod in herinnering brengt en nu aanwijst, dat de apostelen van Christus kunnen en moeten getuigen. Tegenover de getuigen staat een vijandige wereld, maar de vijandschap van de wereld kan hen de blijdschap in het getuigen niet ontroven, ja, de wereld kan hun geloofsgetuigenis op de duur niet weerstaan. Er is een Heilige Geest, die getuigt; deze ontbreekt nog, maar Hij zal komen, de Heere belooft Hem. De Heilige Geest een Geest van de getuigenis: 1) Hij getuigt in ons van de Heere 2) en door ons in de wereld.

De getuigenis van Christus: 1) wie legt haar af? 2) hoe neemt de wereld haar op?

De getuigenis van Christus 1) een werking van de Heilige Geest. 2) een oorzaak van lijden.

De zondag van wachten: hij zegt ons 1) wat wij van de Heere hebben te wachten, 2) wat de Heere ook van ons verwacht.

26. Met Mijn heengaan tot de Vader eindigt ook Mijn eig onmiddellijk getuigen, waarvan Ik zo-even (vs. 22 vv.) gesproken heb. Maar wanneer, zoals Ik in Hoofdst. 14: 16 vv. en 26 beloofd heb; de Trooster gekomen zal zijn, die Ik u (Hand. 2: 23) zenden zal van de Vader, namelijk de Geest van de waarheid, die van de Vader, die groter is dan alles en ook groter dan Ik in Mijn aardse geringheid ben geweest (Hoofdstuk 10: 29; 14: 28), uitgaat, die zal deels in de tekenen en wonderen, die Hij van de hemel werkt (Hand. 2: 2 v.), deels in dewerkingen en gaven, die zich openbaren aan hen, op wie Hij neerdaalt (Hand. 2: 4; 5: 32) van Mij getuigen, wie Ik ben en wat Mijn woord en werk betekenen.

De Joden haten en verwerpen Hem; zo gaat Hij uit de wereld, maar de Geest komt in plaats van Hem. Deze zendt Hij in de wereld, zo zal Zijn naam niet zonder goddelijk getuigenis in de wereld blijven, want de Geest gaat van de Vader uit. Hij is een Geest in de dienst van

Christus, daarom word toezegd: "Ik zal Hem zenden. " Hij is een Geest van de getuigenis van Christus, daarom wordt Hij "de Geest van de waarheid" genoemd. Hij is de Geest van God, daarom wordt van Hem gezegd, dat Hij van de Vader uitgaat. Deze laatste uitspraak is in geschiedkundige zin bedoeld en niet, zoals de oude kerk haar opvatte, metafysisch, van de immanente bestaanswijze; want deze staat parallel met de andere: Ik zal Hem zenden van de Vader - bij (Grieks "para") de Vader is Hij reeds; het uitgegaan zijn in metafysische zin is dus iets, dat reeds heeft plaats gehad en van Hem komt Hij, als Jezus Hem van de Vader zendt. Ook van de Zoon leert de Schrift alleen het uitgaan uit de Vader ten behoeve van de volvoering van de wil van de goddelijke liefde en gaat, wat Zijn voorwereldlijk bestaan aangaat niet terug over de uitspraak (Hoofdstuk 1: 1 v.): "Hij was bij God. " Zo zegt zij ook van de Geest alleen (1 Kor. 2: 10 v. Openbaring . 1: 4. Rom. 8: 26): Hij is in God, bij God, maar op welke manier Hij wat Zijn bestaan aangaat gesteld is, zegt Hij niet. Wij zullen intussen, evenals bij de Zoon, zo ook hier juist hebben, om tot de eeuwige betrekkingen uit de geschiedkundige te besluiten; voor deze nu is geschreven dat de Zoon zowel als de Vader de Geest zendt, maar de Zoon van de Vader uit.

Dat de Heilige Geest van de Vader uitgaat, is van zo’n grote betekenis, dat het "Ik zal Hem zenden van de Vader" nog een nadere verklaring ontvangt door het: "die van de Vader uitgaat. " Beide was gewichtig: het uitgaan van de Zoon (die nu nog als mens voor Zijn discipelen staat en nu de dood van een misdadigers tegengaat, staat in zo’n verhouding tot de Geest, dat Hij Hem niet alleen van de Vader bidt en de Vader Hem zendt in Zijn naam (Hoofdstuk 14: 16, 26), maar dat Hij Zelf Hem zendt van de Vader en het uitgaan van de Vader, het laatste naar de maatstaf van samenhang (daar bij de getuigenis van de Vader voor Jezus in de getuigenis van Zijn mond (Hoofdstuk 8: 17 v. en bij die nog hogere in het getuigenis van Zijn werken 5: 36; 10: 25), waarvan beide in vs. 22 en 24 sprake was, nu nog de hoogste in de zending van de Heilige Geest en in diens getuigenis zou komen, om niets aan deze ongelovige menigte van de Joden onbeproefd te laten) is van zoveel gewicht dat niet genoeg is, dat "van de Vader", dat bij, "Ik zal zenden" staat, maar nog een tweede "van de Vader" daarbij komt in de woorden: "die van de Vader uitgaat. " Dat de Geest aan de ene kant door Christus wordt gezonden, aan de andere van de Vader uitgaat, wordt daardoor bewerkt, dat Hij gezonden wordt door Christus, die in de heerlijkheid van de Vader is opgenomen.

27. En u, als u door Hem vervuld en met Zijn krachten aangedaan bent, zult ook getuigen. De Heilige Geest zal u van Mij en Mijn heerlijkheid getuigen; en met die aangedaan zult u aan het volk alles herinneren, wat Ik te voren onderhen heb gesproken en gedaan, maar ook wat Ik van hen verdragen en ondervonden heb (Hand. 2: 22 vv. ; 3: 12 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 30 vv.), want u bent van het begin met Mij geweest en kunt dus aan dit volk van de Joden dat voorhouden, als degenen die hetzelf hebben aanschouwd en reeds hebben beleefd (Hand. 1:
21. 1 Joh. 1: 1). Zo zal hen nog eenmaal gelegenheid worden gegeven om te beslissen ten opzichte van Mij en van de door Mij gezonden zaligheid. Maar ook bij dat getuigen van u zal opnieuw worden vervuld, wat Ik te voren (vs. 18-21) zei, dat de wereld u zal haten en vervolgen omwille van Mijn naam (MATTHEUS. 23: 34).

Het getuigenis van Jezus is een dubbele, het getuigenis van de Heilige Geest en het getuigenis van de apostelen. Wat onder het getuigenis van de Heilige Geest moet worden gerekend is

duidelijk. Herinnert u het geweldig geluid, dat op Pinksteren van de hemel kwam, de vuurvlammen, het spreken in talen, de gaven van de voorspelling, de wonderen van de apostelen, de ingeving van de goddelijke waarheden. Even duidelijk is ook wat tot het menselijk getuigenis van de apostelen behoort, namelijk wat zij gehoord hebben, wat zij gezien hebben met hun ogen, wat zij aanschouwd hebben, wat hun handen getast hebben van het Woord van het leven, in het kort: het getuigenis van hun zintuigen van de Herrezene. Toch is het goddelijk en menselijk getuigenis uit altijd zo in het ooglopend onderscheiden; zij komen in hun diepste aard weer overeen. Want als de apostelen van Jezus getuigen, op menselijke manier getuigen, dan waakt de Heilige Geest over hun reden, bewaart hen voor dwaling, reinigt, loutert die, geeft versterking aan het geheugen en verleent heilzame woorden. En terwijl ieder apostel geheel naar zijn eigenaardigheid spreekt, is hij toch geheel van de Geest doordrongen: zo wordt een en hetzelfde woord tegelijk als goddelijk en menselijk erkend; hoewel het één is kan men toch zien dat het uit twee is samengevoegd en de dubbele, onderscheidene natuur van de Godmens spiegelt zich in één persoon als een dubbel, tegelijk goddelijk en menselijk getuigenis af in een en hetzelfde woord. Alles is goddelijk en menselijk tevens wat de apostelen spreken; soms is het de mens, naar dat zijn ziel opgewekt en vatbaar is, alsof men in het heilig woord enkel en alleen de Geest van de waarheid hoorde, die van de Vader uitgaat, maar soms is het weer, alsof men de getrouwe en waarachtige mensen, de apostelen van Jezus hoorde, zoals zij geheel in menselijke eenvoud en oprechtheid de mond opendoen en getuigen.

Zeker mogen en moeten alle Christenen zich het gebod laten welgevallen: "u zult ook getuigen"; maar hetgeen daarnaast staat, het woord, dat alleen op de apostelen zag: "Want u bent van het begin met Mij geweest", wijst allen, die door het woord van de apostelen in Christus geloven, tot dit apostolisch woord, als tot de bron van alle waarheid, waaruit zij moeten putten wat zij weer moeten laten uitstromen. De heilige Paulus werd door de buitengewone manier van zijn bekering en gedurende zijn driejarig oponthoud in woest Arabië en te Damascus (Gal. 1: 17) door onmiddellijke onderwijzingen de Heere het gemis vergoed, dat hij gedurende de drie jaren van de apostelen niet, zoals deze, van het begin bij Hem was geweest, zodat hij ook verordend werd tot een getuige van hetgeen hij gezien en gehoord had (Hand. 22: 15; 26: 16) en hij beweert met nadruk de opgestanen Heere evenals de andere apostelen te hebben gezien (1 Kor. 15: 8). Ja, zozeer strekt zich het onderwijs tot in bijzonderheden uit, dat hij zelfs de geschiedenis van de instelling van het heilige Avondmaal met de woorden van het testament niet van mensen, maar van de Heere ontvangen heeft (1 Kor. 11: 23). Verre er van dat het voorbeeld van de apostel Paulus enigszins de apostolische eis van oor en ooggetuige geweest te zijn, zou doen wankelen, bevestigt het deze des te meer.

HOOFDSTUK 16

VERVOLGING VAN DE APOSTELEN. CHRISTUS' HEENGAAN TOT DE VADER. HET WERK VAN DE HEILIGE GEEST. GELUKKIG EINDE VAN DE DROEFHEID. VERHORING VAN HET GEBED. VLUCHT VAN DE DISCIPELEN

1. Deze dingen, namelijk dat u haat en vervolging van de kant van de wereld zult ondervinden, bij betrekkelijk weinig aannemen van uw woord en getuigen, heb Ik tot u gesproken voordat het gebeurd is, opdat u, als het zal gebeuren, nietgeërgerd wordt, niet van Mij afvalt, of aan Mij wanhoopt (MATTHEUS. 13: 21; 24: 9 v.).

Als u zult zien en ervaren, dat de gehele wereld u haat en vervolgt en het meeste zij, die Gods volk en de ware kerk heten, dan zult u in verzoeking komen om te twijfelen of uw geloof en uw leer wel de ware zijn, of om ongeduldig en verdrietig te worden en te denken: Ik zal geloven en leven als de anderen, dan heb ik vrede.

Vergelijk de brief aan de Hebreeën, waarvan de laatste hoofdstukken geheel op Joh. 15: 18-27 gebouwd zijn.

2. a)Zij, die ongelovige Joden, zullen u, zoals reeds in Jes. 66: 5 is voorspeld, uit de synagogen werpen. Ja, nog ergere dingen dan een uitsluiting uit de gemeenschap van volk en godsdienst zullen plaats hebben, het uur komt dat een ieder, die u zal doden, zal menen God een dienst te doen, evenals men Hem het beste onder alle bloedige offers had gebracht (Hand.
2. 54; 26: 9 v. 1 Kor. 4: 13.

a)Joh. 9: 22, 34; 12: 42.

De discipelen moeten niet op eigen hand uit de Joodse Synagoge gaan, maar afwachten wat hun bij volkomen besliste verkondiging van het evangelie zal overkomen. Dat is voor de gelovigen in de tijden van kerkverval een belangrijke aanwijzing, een vermaning om verre te zijn van de gedachte aan eigenwillig wijken; de oprichting van een nieuwe kerkgemeenschap is alleen dan gerechtvaardigd, wanneer men begonnen is uit te sluiten.

Naast de uitsluiting, die de discipelen wacht, de uitsluiting uit het kerkelijk verband van Israël, noemt Jezus (met een "Ja" om het sterkere aan te duiden) de bloedige vervolgingen. Het is de sterkste verblinding van de haat tegen de Vader, dat men waant Hem te dienen, terwijl men de boden van Zijn Zoon doodt. In waarheid is het echter de Moloch van deze wereld, die zo gediend wordt.

Dat zal het ergste zijn, zegt de Heere, dat het zal schijnen alsof u God tegenover u had staan. Zij zullen "Te Deum laudamus" zingen bij hun doden, alsof zij Gods wil en welbehagen volbracht hadden.

Zo hebben de paus en zijn aanhang letterlijk gedaan na de Bartholomeüsnacht (24 augustus 1572), toen men de Protestanten in Frankrijk vermoord had.

Wat de Heere hier zegt was reeds begonnen toen Johannes zijn evangelie schreef: Ja het nadruk leggen op deze woorden van Christus, waarmee de Evangelist zijn lezers wil zeggen: "erger u niet aan hetgeen in deze tijd gebeurt - de Heere heeft het alles voorspeld", is wel ook (vgl. bij Hoofdstuk 12: 16) een teken, waarin tijd het Johannes-evangelie vervaardigd is.

3. a) En deze dingen, dat zij u, die Ik heb gesteld, opdat u heengaat en vrucht draagt en door uw vrucht dragen Mijn Vader verheerlijkt (Hoofdstuk 15: 16, 8), doden in de mening God een dienst te doen, deze dingen zullen zij u doen, omdat zij de Vader niet gekend hebben, noch Mij; zij bewijzen daardoor alleen, hoever het bedrog van de zonde (Hebr. 3: 13) gaan kan (1 Tim. 1: 13).

a. 1 Kor. 2: 8.

Temidden van de scherpe tegenstelling van tweeërlei gebied, tussen welke de strijd nooit zal ophouden, heeft dit woord iets eigenaardig zachts. De vijandschap is het gevolg van onwetenheid, van het niet kennen van de Vader en de Zoon - niet als moest daardoor schuldeloosheid te kennen worden gegeven, maar toch wordt de zachtste kant van de schuld genoemd.

4. a)Maar deze woorden over de dingen, die men u zal aandoen, heb Ik in dit laatste uur van ons samenzijn tot u gesproken, hoewel Ik u liever troostvoller zaken zou hebben toegezegd. Ik heb het echter moeten zeggen, opdat, wanneer het uur van de verwezenlijking van Mijn profetie gekomen zal zijn, u ze mag gedenken, dat Ik ze u gezegd heb en u het dangelaten draagt als iets, dat tot uw bestemming behoort. Maar deze dingen heb Ik u van het begin niet gezegd, om u zolang mogelijk te sparen en Ik kon ze ook terughouden, omdat Ik bij jullie was.

a)Joh. 13: 19; 14: 29.

Alhoewel bij de overige evangelisten reeds dergelijke aankondigingen aan de discipelen uit vroegere tijd worden gevonden (MATTHEUS. 5: 10 vv. ; 10: 16 vv.), staan toch ook daar de meest betekenende en uitdrukkelijke in de laatste tijd van Jezus' leven (MATTHEUS. 24: 9. Luk. 21: 12, 16); en zeker is ook bij Johannes slechts bedoeld, dat de sterke, uitdrukkelijke aankondigingen vroeger niet waren gebeurd.

Tot hiertoe is het niet nodig geweest het u te zeggen, omdat Ik bij u leefde; want omdat u Mij bij u heeft, moeten zij u wel met vrede laten en kunnen zij u niets doen, of zij moeten het Mij te voren hebben gedaan. Nu zal het echter moeten gebeuren dat Ik Mij laat kruisigen en niet meer zichtbaar bij u zal zijn, zo zal het dan ook uw lot zijn, dat u omwille van Mij moet

lijden. Daarom moet Ik het u zeggen. opdat u daaraan denkt en daartegen gewapend bent.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG NA PASEN, CANTATE

"Cantate d. i. zingt de Heere een nieuw lied, want Hij doet wonderen" zo heet deze Zondag volgens zijn introitus (Ps. 98: 1 v.). Ja, de Christenheid mag nu en moet nu zingen, hoewel zij

vol droefheid is, dat de Heere heengaat; een nieuw lied betaamt thans, want er zal een nieuw wonder gebeuren, de Heere gaat heen om Zijn Heilige Geest te zenden.

Evenals het voorgaande evangelie (vs. 16-23) handelt ook het evangelie, dat voor deze vierde zondag na Pasen bepaald is, over Christus' heengaan tot de Vader en de droefheid van de discipelen daardoor opgewekt. Maar terwijl daartegenover de droefheid de vreugde van het terugzien na een korte scheiding geplaatst wordt, is het hier de Heilige Geest met Zijn vertroosting bij de godzaligen en Zijn straffen van de ongelovigen, waarop de Heere wijst, zodat inderdaad met deze Zondag reeds de voorbereiding tot het Pinksterfeest begint.

Het ambt van de Heilige Geest: 1) Hij getuigt van Jezus, dat is het begin van Zijn werk aan de wereld; 2) Hij verheerlijkt Jezus, dat is het doel en het einde van Zijn werk aan de gelovigen - of 1) een ambt van bestraffing aan de ongelovige wereld en 2) een ambt van vertroosting voor de gelovige wereld.

De Heilige Geest wordt met recht de Trooster genoemd: Hij troost 1) de discipelen, die over het heengaan van hun Heer treuren, door Zijn komst, 2) de beangstigde discipelen door de straf van de wereld, 3) de onverstandige discipelen door het leiden in alle waarheid.

Jezus' kort maar gewichtig onderricht over een drievoudig werk van de Heilige Geest: 1) om een zonde te ontdekken, waarom de mens verloren gaat, 2) een gerechtigheid te openbaren, waardoor de zondaar alleen voor God kan bestaan, 3) een oordeel aan te kondigen, waardoor deze zaligheid beslist wordt, zodra wij zelf willen.

"Het is u nut" - een troostwoord voor alle aardse leed: 1) opdat alle valse troost teniet gedaan wordt, hetzij u die in u, boven u of om u zoekt; en 2) opdat de ware Trooster komt met Zijn goddelijk leren, Zijn heilige kastijding, Zijn hemels vertroosten, daartoe is het u nut.

5. En nu Ik tot hiertoe bij u ben geweest, zoals Ik in vs. 4 heb gezegd, ga Ik heen tot Degene, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 7: 33) en niemand van u vraagt Mij, hoewel Ik toch door dat heengaan u zozeer tot vragen uitlok met belangstelling in hetgeen de vrucht en de zegen daarvan zijn zal: Waar gaat U heen?

Lang sprak Hij alleen, bijna te lang voor Zijn bewogen voel. Hij heeft nu behoefte de stemmen van de liefde te horen. Hij kan het niet aanzien, dat zij zo beneveld van geest en zo verbijsterd van smart daar sprakeloos staan in het ronde.

6. Maar omdat Ik deze dingen, namelijk dat Ik heenga en u de haat en de vervolging van de wereld zult moeten verduren, tot u gesproken heb, zo heeft de droefheid uw hart vervuld en uw mond gestoten.

Vroeger had Thomas reeds gevraagd (Hoofdstuk 14: 5), ook Petrus nog vroeger (Hoofdstuk 13. 36); maar dat was geen vragen geweest, dat de Heere behaagde. Nu, nadat Hij over Zijn heengaan zo vertroostend tot hen had gesproken en Hij de weg tot de Vader, om diens werk op aarde ten einde te brengen, wil inslaan, nu blijven zij stom! Wat Hij tot hen gesproken

heeft, heeft hun de mond niet geopend, maar gesloten; want geen ernstige begeerte om de zegen van Zijn heengaan te weten te komen, integendeel alleen droefheid over Zijn heengaan vervulde hun verschrikt hart - dat smartte de Heere.

Omdat Jezus zelf zo-even gezegd heeft, dat Hij heenging tot die, die Hem gezonden had en nu toch wilde, dat men Hem vroeg: "Waar gaat Gij heen?" kan daarmee niet bedoeld zijn de vraag alleen volgens de klank van de woorden, waarop zou kunnen geantwoord worden: "door de dood tot de Vader", maar integendeel het doel, dat Hij najaagt met tot de Vader te gaan. Daarom moet bedoeld zijn de betekenis van Zijn heengaan tot de Vader, zoals Hij ook in vs. 7 dit "waarheen" zo beantwoordt. Hij gaat een zijn, een toestand tegemoet, waarin Hij machtig is de Geest te zenden.

Het gaan zelf opende voor de ogen van de discipelen zo’n donkere afgrond van radeloosheid, dat de vraag naar het "waarheen" bijna een onverschillige daarbij werd. Reeds had een voorgevoel gesproken, dat er in verhouding tot hen een gaan en terugkomen was, als zij hadden willen vragen: "Waar gaat Gij heen".

Na de grote strijd aangekondigd te hebben gaat Jezus tot de grote belofte over. Het treft Hem pijnlijk, dat Zijn leerlingen zich uitsluitend met de naderende scheiding bezighouden en geenszins met de heerlijke gevolgen, die dit vertrek voor Hem en zo ook voor henzelf zal hebben. Om deze reden herinnert Hij hen, dat Hij weliswaar weggaat, maar tot Zijn Zender en zijn zij door hetgeen Hij gezegd heeft zeer somber gestemd, ja heeft diepe moedeloosheid hen bevangen. Hij nodigt hen uit Hem de inlichtingen te vragen, die Hij zelf hen nog over de heerlijkheid geven wil, die Hem wacht en de nieuwe werkzaamheid, die Hem wordt opgedragen. Op vriendelijke toon richt Jezus het verwijt tot hen: "Niemand van u vraagt Mij: waar gaat Gij heen?" Jezus zou het nu graag gezien hebben, dat zij de vooruitzichten, die een nieuw tijdperk voor hen opende, met vreugde begroet en deze blijdschap onwillekeurig en ongedwongen aan de dag gelegd hadden, zonder onophoudelijk laatdunkende vragen te doen over hetgeen Hij hen belooft.

Omdat de Heere vroeger Zijn discipelen op hun vragen een enigermate afwijzend antwoord had gegeven, kan men denken dat het onder zodanige omstandigheden niet natuurlijk zou zijn geweest, als zij het waagden voor de derde maal de vraag waar Hij wilde heengaan voor te stellen, waarop Hij twee maal niet heeft gelet, ja dat Hij het onder bijzondere omstandigheden zelfs verlangt. Dat is voor ons ook heden nog van belang, namelijk voor het gebed. Schijnt het ons dat een bede enige malen de Heere voorgelegd, onopgemerkt is gebleven, dan zijn wij geneigd om deze bede, als niet het bidden in het algemeen, moe te worden, in de mening dat het toch niet baat. Die het zo gaat die denkt aan het verwijt, dat de Heer met grote vriendelijkheid de discipelen deed: "Niemand onder u vraagt Mij: waar gaat Gij heen?" Bij de Heere heeft alles zijn tijd, ook het antwoorden en verhoren; Hij wacht er namelijk op totdat het vragen in een juiste stemming van het hart plaats heeft. Toen Petrus in Hoofdstuk 13 de vraag deed: waar gaat Gij heen, was de juiste stemming van het hart bij hem niet aanwezig; want de bedoeling van zijn vragen was, dat hij het woord van Jezus: "Waar Ik heenga kunt u niet komen", niet wilde toestemmen, zijn gedachte was bij de vraag, dat de Heere de discipelen te gering achtte, te weinig vertrouwde - het was bij Petrus alsof hij wel zou kunnen

volgen, als hij maar wist waar Jezus heenging. Ook in het woord van Thomas in Hoofdstuk 14. 5 "Wij weten niet waar Gij heengaat" lag iets verkeerds; want Jezus had toch juist te voren gezegd: "Waar ik heenga weet u" en in het huis van Mijn Vader zijn vele woningen enz. Dit woord van de discipel paste niet, want het was tegenspreken van de Heere: hij had op die woorden niet goed gelet. Gesteld nu dat ons vragen en bidden tot de Heere eveneens gebeurt in een geest van zelfvertrouwen en onachtzaamheid over Zijn woord, dan geschiedt ons recht, als wij het gebeden antwoord niet verkrijgen; maar wij moeten daaruit niet het besluit trekken, dat Hij ons geen antwoord wil geven, maar dit, dat wij op ootmoediger manier en met meer opmerkzaamheid op Zijn woord moeten bidden. - Ook de manier, waarop de Heere voortgaat, is zeer vriendelijk: "Maar omdat Ik deze dingen tot u gesproken heb, heeft de droefheid uw hart vervuld". Hij zegt daarmee dat Hij uit hun treurigheid hun zwijgen kon begrijpen en dat die ook Hem vervulde; het is natuurlijk, dat de discipelen bedroefd werden, omdat de Heere steeds sprak van heengaan en nu ook van de haat, die hen wachtte; maar zij moesten niet door hun treurigheid de zegen van het vragen laten varen. Hoe gepast is die vermaning van de Heere aan de elf vaak ook bij ons! Menig Christen verzinkt, als een ongeluk hem overkomt, in zo’n treurigheid, dat hij nauwelijks meer met de Heere in het gebed kan spreken; het is bijna alsof de lieve God hem groot onrecht had gedaan, zo moe en slap wordt zijn ziel door de droefheid, dat hij ook geen goddelijk woord meer in zich opneemt. Dat is een verkeerde werkelijkheid! Wel kan het gebeuren dat men, na zo en zovele maanden rustiger wordt, zelfs weer over het leven zich verheugt; maar een geestelijke zegen ontvangt men op deze manier uit de dagen van droefheid niet en deze was toch door God aan de mens bij de smart toegedacht. God toch bedroeft niemand van harte, om hem te bedroeven; het ontvangen heeft echter tot voorwaarde dat men zich door het ongeluk laat drijven, des te meer met de Heere te spreken, Hem te vragen, de leringen van Zijn Gerst te vernemen - de droefheid van de wereld draagt geen vrucht.

Evenals het met de prediking van de Heere van Zijn heengaan bij de discipelen ging, zo gaat het vaak bij velen met de prediking van het kruis. Zij wenen omdat het kruis hn pijn doet; maar zij luisteren niet naar de goddelijke vertroostingen en laten zich niet dringen tot de vraag: waarvoor dat kruis hen nuttig is. (J. GERHARD).

7. Maar ik zeg u tegenover die valse gedachten en voorstellingen, waarmee uw verschrikt hart vervuld is, de waarheid: het is voor u nuttig dat Ik van hier wegga. Want als Ik niet wegga, maar, zoals u in uw kortzichtigheid enzwakheid begeert, hier bij u blijf, dan zal de Trooster, van wie Ik reeds vaker heb gesproken (Hoofdstuk 14: 16, 26; 15: 26), tot u niet komen a); maar als Ik van hier tot de Vader heenga, dan zal Ik Hem tot u zenden en dat deze tot u komt en bij u blijft, daaraan is voor uw waarachtig heil alles gelegen.

a)Luk. 24: 49.

O nee, niet zo, lieve discipelen. Bedenk niet, hoezeer het u natuurlijk pijn doet dat Ik van u scheid, maar bedenkt hoe nuttig het voor u is! Laat ons toch een beetje over de zaak spreken, wat Ik ermee bedoel.

De waarheid, zo wil de Heere hen zeggen, de waarheid bleef voor hen door hun treurige gedachten bedekt, het woord van Jezus moest ze dus tevoorschijn halen. Laat dus het dierbare woord van God een bondige weerlegging geven aan alles wat onze versaagdheid of onze trotsheid ten onrechte spreekt; het gaat ons goed als wij niet vertrouwen op onze bedrieglijke gedachten, maar op Gods onbedrieglijk woord.

Als Jezus zegt, dat het komen van de Trooster afhankelijk is van Zijn heengaan tot de Vader, dan wordt hier niet slechts gesproken van de subjectieve geschiktheid van de discipelen om op te nemen, die de loslating van hetgeen zichtbaar aanwezig is ten voorwaarde heeft, maar over het objectieve vermogen van Christus zelf, om de Geest als Zijn Geest te zenden (vgl. bij Hoofdstuk 7: 39). Daartoe moest de Geest eerst in de volste zin van het woord Zijn Geest worden, opdat Zijn menselijke natuur, in plaats van beperking van de Geest te zijn, geheel en al van de Geest werd. Verder moest Hij in die plaats ingaan, waardoor Hij, vrij van de beperktheid van het leven op de wereld, Zijn Geest met goddelijke rijkdom overal kon meedelen en dat kon Hij alleen uit de hemel; want pas als Hij in de hemel was, is Hij boven de wereld en Machthebbende van de wereld geworden.

In het Oude Verbond hadden de profeten en overige werktuigen van de theocratie de Heilige Geest als Ambtsgeest ontvangen en de gelovigen hadden de Heilige Geest ontvangen als de Geest van de vrede, van de vertroosting enz. ; maar als de Trooster, in de zin van Hoofdst. 14-16 bij Johannes, was Hij in het Oude Verbond nog niet uitgestort.

Als Trooster zou Hij de plaats van Christus innemen, omdat Hij Christus zelf in de gelovigen inplant, de levensgemeenschap tussen Christus en hen teweegbrengt. Dat is het nieuwe, dat de Heilige Geest sinds Christus' verhoging specifiek gegeven wordt als de Geest van Christus, als uitstromend uit de verheerlijkte persoon en de mensheid van de Heere en dat Hij daarom niet slechts de bekerende werkzaamheid volbrengt, die tot de Zoon trekt, zoals aan de gelovigen van het Oude Verbond en ook niet alleen met de bekwaamheid tot enig theocratisch ambt toerust, waardoor Hij de mensen, die Hij vervulde aangreep (zelfs een Bileam), tot inwerking op anderen geschikt maakte en als werktuig gebruikte, maar de wederbarende werkzaamheid, waardoor Hij het meest inwendige, substantiële centrum van de ziel herbaart en herschept, daardoor, dat Hij de hemelse levenskrachten van de verhoogde Heer in dit centrum laat instromen en zo de mens heiligt van diens middelpunt uit naar beide kanten, die van het intellectueel bewuste zowel als van het psychisch-somatische leven. Deze Geest van Christus, deze levende Middelaar tussen de wijnstok en de ranken, kon de Heere pas uitstorten, nadat Hij Zijn leven in de dood had gegeven en het uit de dood als verheerlijkt weer had genomen.

Ook de discipelen werden van hun kant, zolang de Heere met hen omging, te zeer gehouden door het overwicht van Zijn persoonlijke verschijning; zij zouden, had de zichtbare tegenwoordigheid van de Heere voortgeduurd, voortduurend slechts ontvankelijk tegenover Hem zijn geweest. Zouden zij dus tot zelfstandigheid komen, die ook het doel van de mededeling van de Geest was, dan moest vooraf het onthouden van die tegenwoordigheid plaats hebben.

Het is u heilzaam dat deze knechtsgestalte van u wordt weggenomen; welnu dan Ik zal ook nog verder als het vleesgeworden woord onder u wonen, maar Ik verlang niet dat u Mij op vleselijke manier zult liefhebben en u met deze melk tevreden, altijd kinderen zult blijven. Onthoud Ik u nu dit lichte voedsel niet, dan zult u nooit naar stevig voedsel hongeren, blijft u slechts vleselijk aan het vleselijke hechten, zo kunt u niet geschikt worden om de Geest in u op te nemen.

Hier ontsluiert de Heere geheel het geheim van de verlossing tot zaligheid. De komst van de Heilige Geest zou de vrucht zijn van de offerande van Christus. Had deze offerande niet plaats, de komst van de Heilige Geest zou onmogelijk zijn. God kan niet voor eeuwig wonen in het hart van die zondaar, zonder dat de zonde van hem weggenomen, verzoend, vergeven is. De Zoon van God moest voor ons, onheilige, de Heilige Geest verwerven om ons te heiligen tot dezelfde zaligheid, waartoe Christus als het hoofd van Zijn lichaam, van de gemeente, door Zijn kruislijden en dood zou ingaan. Zeker was en werkte de Heilige Geest reeds op aarde in de harten van de gelovigen onder het Oude Testament tot en bij de geboorte van Johannes de Doper en die van de Heere; maar dit waren slechts voorbereidende werkzaamheden van de Heilige Geest tot Zijn persoonlijke openbaring en komst als de Gezondene van de Vader en van de Zoon. Om in deze hoedanigheid te kunnen komen moet de Heilige Geest door de menselijke natuur van de Zoon en diens leven, lijden, sterven, opstanding en hemelvaart heengaan. Ook hier moeten wij het gewichtige woord herhalen: "De Heilige Geest was nog niet, omdat Hij nog niet verheerlijkt was (Joh. 7: 39). De Heilige Geest was er nog niet voor de in Christus gelovigen, maar in Christus alleen en wel in al Zijn volheid, zonder mate, zodat buiten Christus de Heilige Geest niet kon zijn dan in Zijn eeuwig zelfbestaan. Pas nadat Christus tot de Vader in heerlijkheid zou zijn heengegaan, pas na de hemelvaart, ontving de Zoon van de Vader en zond de Vader de Heilige Geest door de Zoon tot Diens discipelen ook in wondergaven en tot Diens discipelen niet alleen in genadegaven, want van de discipelen lezen wij niet dat zij in vreemde talen spraken of wonderen deden; de dochters van Filippus waren als profetessen enkel uitzonderingen op deze regel. Zo vervangt de ene persoon in de Godheid de andere in het werk van onze behoudenis en toch doet de ene niets zonder de andere. Zij zijn altijd een eenheid in de drieheid, zoals zij een drieheid zijn in de eenheid. Bewonderen wij dan ook nu de hoge Eenheid in de onderscheiden bedelingen van God. In het Oude Testament kondigt de Heilige God de heilige wet af en doet hiermee bij de zondaar de volstrekte behoefte en begeerte ontstaan naar genade, naar de komst van de Zoon van God, als de persoonlijke genade. De Zoon, gekomen zijnde, eist van de Zijnen niet minder dan de volmaaktheid van de Vader de volmaaktheid van de liefde en doet hiermee bij hen de volstrekte behoefte en begeerte ontstaan naar de Heilige Geest, als inwonend in hun harten en Gods geboden daarin schrijvend met machtgeving om ze te volbrengen. Zo was dan de bedeling van het Oude Testament, de bedeling van de voorbereidende genade door God, in Christus, met de Heilige Geest; die van het Nieuwe Testament eerst de bedeling van de Heere zonder de Heilige Geest, toen die van de Heilige Geest zonder zichtbare tegenwoordigheid van de Heere en ten slotte zal het de bedeling zijn van de zich in Zijn volheid openbarende eeuwige, drieëenigen God, de God van het eeuwig verbond van de genade en van de vrede, van God, die alles zijn zal in allen.

Zij kenden vóór het heengaan van Jezus Hem meer naar het vlees dan naar de Geest, zij bouwden daarom op Hem ook vleselijke verwachtingen. Deze bedrieglijke inbeeldingen en verkeerde gedachten moesten verwijderd zijn, als de Geest van de waarheid tot hen zou komen. De dood van de Heere verstoorde echter, zoals wij uit de klacht van de beide Emmaüsgangers vernemen (Luk. 24: 21), opeens al die beelden.

8. En als die, de Trooster, gekomen is, zal Hij Zich als Geest van de waarheid ook betonen aan hen, voor wie u Mijn getuigen moet zijn (Hoofdstuk 15: 27), Hij zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel.

Men heeft wel in het oog te houden dat Christus hier niet spreekt van geheime inlichtingen, maar van de kracht van de Heilige Geest, die zich in de prediking van het Evangelie door mensen openbaart. Want waarvan komt het anders, dat de mensenstem in de harten dringt, daarin wortel schiet en vruchten draagt, uit stenen vlees en harten vormt en de mensen geheel en al vernieuwt, dan doordat de Geest van Christus hen levend maakt.

11. En van oordeel, dat daarom als reeds volkomen kan worden aangemerkt, omdat de overste van deze wereld geoordeeld is (Hoofdstuk 12: 31) en waaraan alleen zij kunnen ontkomen, die zich onttrekken aan die vorst.

Het woord overtuigen (vs. 8) geeft een terechtwijzing te kennen (Hebr. 12: 5. Openbaring . 3: 9), een tot nadenken brengen en dringen tot het doen van rekenschap (MATTHEUS. 18: 15. Luk. 3: 19), een overtuigen van onrecht en zo met woorden in de engte dringen, dat hij, met wie men te doen heeft, zich niet onttrekken kan aan hetgeen men hem voorhoudt, maar zich schuldig moet verklaren (Hoofdstuk 8: 9, 46. 1 Kor. 14: 24. Efeze. 5: 11. 1 Tim. 5: 20. 2 Tim.
4. 2 Jak. 2: 9). Het doel is daarbij niet van rechten en veroordelen, maar van terugbrengen en bekeren. Of het gevolg daarvan werkelijke bekering is, hangt af van degene die onderhouden wordt, maar die dan ook, als hij zich niet laat terechtwijzen en bekeren, in het oordeel van de verharding en eindelijk in dat van de verdoemenis valt (Hand. 24: 25. Rom. 11: 7 vv.). Dit onder het oog brengen nu is die werkzaamheid, die de Heilige Geest aan de wereld moet verrichten. Hemzelf kan volgens Hoofdst. 14: 47 de wereld niet ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet. Maar al is het, dat Hij niet door lering en vermaning en vertroosting Zich, evenals aan de gelovigen kan verheerlijken, moet zij toch niet, zoals zij zelf graag zou willen, van Zijn inwerking verschoond blijven: Hij begint haar tegen haar wil te overtuigen en te bestraffen en dwingt haar een erkentenis op, waartegen zij niets kan inbrengen. De werktuigen, waarvan Hij Zich daarbij bedient, zijn die, waartoe de Heere Hem zendt, waartoe Hij komt en waarin Hij nu Zijn verlichtende, heiligede en Christus verheerlijkende werkzaamheid verricht. Door het getuigenis van hun mond en wandel, door hun gehele zijn en bestaan bestraft Hij de wereld, dringt haar tot verklaring, eist van haar rekenschap, houdt haar het onrecht voor en overtuigt haar daarvan, zodat zij zich in haar geweten beschaamd voelt, over handelen en zoeken verschrikt wordt en naar de ene of andere kant beslissen moet of zij de levenskring, waartoe zij tot hiertoe behoorde, wil verlaten en in de levensfeer van de gemeente van God wil overgaan, dan of zij in haar toestand wil volharden. In het laatste geval blijft het echter toch niet met haar als vroeger, maar het wordt voortaan erger dan vroeger, zij wordt tot een verklaarde vijandin van God en van Zijn Christus en vindt door haar

vijandschap een smartelijk einde. Het is duidelijk, dat hier bij de wereld in de eerste plaats, evenals reeds in Hoofdst. 15: 18 vv. aan de Jodenwereld moet worden gedacht; bij deze was Christus verschenen en in haar midden had Hij Zijn Messiasambt volbracht, maar zij had zich in ongeloof toegesloten en was nu op het punt Hem buiten het kamp te leiden en uit haar midden uit te roeien, zodat Hij niet meer was (Hebr. 13: 13. Dan. 9: 26). Met het oog hierop verkrijgt dan het woord van de Heere over de straffende werkzaamheid van de Heilige Geest haar verdere bestemming, zoals wij verder nader moeten aanwijzen. Anders is het gesteld met de heidenwereld, in zoverre deze ten eerste niet uit ongelovigen bestaat, maar uit degenen, die nog niet geloven; uit zulke mensen, die tot hiertoe zonder Christus zijn geweest; vreemdelingen van het burgerschap van Israël en vreemdelingen van het verbond van de belofte (Efez. 2: 12). Hier treedt natuurlijk het bestraffen in zijn bijzondere bedoeling, die het ten opzichte van de Joden heeft, op de achtergrond en wordt tot een vermanen of terechtwijzen. Terwijl de Joden reeds tot de hun bekende Christus een valse betrekking hadden ingenomen, waarvan zij als van een strafbaar onrecht overtuigd moeten worden, worden daarentegen de heidenen eerst met Christus bekend gemaakt, tegen een valse verhouding over Hem gewaarschuwd en tot een ware verhouding genodigd. Als nu gezegd wordt: "De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel", dan worden hier drie punten aangegeven, waarom de werkzaamheid van de Heilige Geest Zich beweegt, als bestraffende werkzaamheid; zij overtuigt namelijk de Joden-wereld en wijst de heidenwereld terecht. In de grondtekst zijn de drie woorden: Zonde, gerechtigheid, oordeel, zonder artikel, om ze onbepaald en algemeen te laten, terwijl pas de volgende drie verzen nadere verklaring daaromtrent geven. Bij deze nadere verklaring: 1) van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; 2) van gerechtigheid, omdat Ik tot Mijn Vader heenga en u zult Mij niet meer zien; 3) van oordeel, omdat de overste van deze wereld geoordeeld is" ontstaat de moeilijke vraag: moeten wij de drie stukken, zonde, gerechtigheid en oordeel op een en hetzelfde gebied, namelijk op dat van de wereld zoeken, zodat, evenals van een zonde van de wereld, ook van een gerechtigheid en een oordeel van de wereld sprake is? Of wordt hier evenals van een drievoudige zaak, ook van een drievoudig gebied gesproken? De zonde behoort tot de wereld, de gerechtigheid tot de Heere Christus, maar het oordeel de vorst van de wereld, de satan? Voor het eerste spreekt dat alle drie begrippen in vs. 8 in gelijke betrekking tot de wereld geplaatst zijn. "De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; " voor het laatste spreekt daarentegen dit, dat in vs. 9 aan de zonde door het "zij" (die tot de wereld behoren) in de zin: "omdat zij in Mij niet geloven", haar gebied, waartoe zij behoort, wordt aangewezen; zo ook in vs, de gerechtigheid door het Ik in de zin: "Omdat Ik tot de Vader heenga; " in vs. 11 het oordeel, in de zin: "omdat de overste van deze wereld geoordeeld is", uitdrukkelijk als het deel van de satan wordt genoemd. De uitleggers, naardat zij voor het een of het ander alternatief beslissen, gaan in twee verschillende klassen van elkaar en bestrijden nu elkaar wederkerig. Hier is echter ook wel het woord van toepassing: "wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet" en zo geven wij er de voorkeur aan om eensdeels vs. 8 gelijkelijk in de drie stukken op de wereld te laten doelen; aan de andere kant bij vs. 9-11 de veranderde verhouding te erkennen en diensvolgens de zonde bij de wereld, de gerechtigheid bij Christus en het oordeel bij de vorst van deze wereld te zoeken. Het zal ook snel blijken, om welke reden de bedoeling van de drie begrippen in vs. 9-11 een andere moet worden dan zij in vs. 8 geweest is. Bij het eerste begrip, zonde, blijft de bedoeling zeker dezelfde; zowel in vs. 9 als in vs. 8 is de wereld het

gebied, waartoe zij behoort, maar wel treedt in vs. 9 voor het algemene woord "wereld" in vs 8 het "zij" in de plaats, dat iets bepaalds van de wereld daaruit neemt en in het bijzonder op de Joden doelt. Want terwijl bij de heidenen de bestraffende werkzaamheid van de Heilige Geest, die op de zonde doelt, de zonde in algemene zin opvat en van de schandelijkheid van zulke werken van het vleses overtuigt, zoals de apostel die bijvoorbeeld Gal. 5: 19 vv, 1 Kor. 6. 9 vv. optelt (vgl. Hand. 14: 15 vv. ; 17: 22 vv. ; 24: 25), ziet deze straffende werkzaamheid bij de Joden zo goed als geheel af van de algemeen werkelijke zonden, die Johannes de Doper vroeger moest bestraffen. Zij bedoelt integendeel die zonde, die sinds Christus gekomen is en Zijn werk volbracht heeft, volgens Hoofdstuk 15: 22 de hoofdzonde van de Joden is; het ongeloof in deze Jezus van Nazareth, die God tot een Heer en Christus heeft gemaakt, maar die Zijn volk verworpen heeft (vgl. Hand. 2: 22 vv. ; 3: 13 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 30: vv.). Bij het tweede begrip: "gerechtigheid" is duidelijk, dat deze slechts in zoverre op de wereld kan doelen, als zij die niet heeft en zij die daarom moet zoeken. Daarin ligt reeds vanzelf dat de gerechtigheid op een ander gebied gevestigd is dan dat van de wereld en zo wordt in vs. 10 dan haar gebied genoemd. Deze bezit voor Zijn deel de gerechtigheid en nodigt de wereld, die om haar zonden gestraft wordt, tot deelname aan deze Zijn gerechtigheid, terwijl Hij tot de Vader is gegaan en Zijn discipelen Hem voortaan niet meer zien. Door de laatste uitdrukking: "u zult Mij voortaan niet meer zien" omschrijft de Heere het gebied van het geloof, zoals uit de plaatsen Hoofdst 20: 29 1 Petr. 1: 8. 2 Kor. 5: 7 blijkt. Hij noemt de discipelen als degenen, die Hem voortaan niet meer zien, omdat deze, door wier woord de heilige Geest de wereld overtuigt van gerechtigheid, voor hun persoon ook geen andere gerechtigheid hebben dan die van het geloof in de Christus, die ter rechterhand van God verhoogd is, maar zij tevens een vertegenwoordiging van hun volk Israël zijn, dat de vervulling van de in Jer. 23: 6. Dan. 9: 24. Jes. 45: 8 en 25 geschonken beloften niet van een gedroomde toekomst moet verwachten, maar ze moet erkennen als reeds in Hem aanwezig, die weer tot de Vader is gegaan, nadat Hij de goddelijke raad en wil volkomen heeft volbracht. De Heiland doelt hier niet op Zijn lijden en sterven als het middel, waardoor de misdaad verzoend en de eeuwige gerechtigheid aangebracht is, maar integendeel op Zijn heengaan tot de Vader, omdat Hij weer bij de wereld, die de Heilige Geest van gerechtigheid overtuigt, in de eerste plaats de Joden bedoelt. Deze leiden Hem in Zijn kruisiging uit buiten het kamp en roeien Hem uit de theocratische gemeenschap van het volk uit, opdat Hij niet meer bestaan zal (Hebr. 13: 13. Dan. 9: 26), maar juist daardoor maken zij dat kamp tot een, dat door God verlaten is en hun volksgemeenschap tot een rot van Korach, van wier tent moet wijken en buiten het kamp moet gaan, die gered wil zijn (vgl. Hand. 2: 40). Bij het derde begrip: "oordeel" wordt in vs. 8 voor de wereld bedoeld, dat zij, zoals het nu met haar gesteld is, het oordeel verdiend en zich waardig gemaakt heeft, dat echter voor haarzelf en voor haar alleen niet tot uitvoering moet komen; in vs. 11 wordt haar daarentegen diegene voorgesteld, die het oordeel reeds heeft ondervonden en daaraan onherroepelijk is overgegeven. Dat is de overste van de wereld, die zij tot hiertoe heeft gediend. Zij zal nu voortgaan hem te dienen en moedwillig blijven onder de vorst van de duisternis; zo wikkelt zij zich in het oordeel van deze vorst en maakt het oordeel, dat door haarzelf teweeg is gebracht, maar tot hiertoe is teruggehouden, nog veel zwaarder. Onttrekt zij zich echter aan de overste van de wereld en neemt zij in geloof Hem, die tot de Vader is gegaan en de gerechtigheid door Hem verworven, aan, dan wordt zij vervolgens onderdaan van de onzichtbare Koning en komt niet in het oordeel maar is van de dood in het leven overgegaan. Met de wereld, in zoverre daaronder het rijk van de satan, of de

gemeenschap van de onderdanen ervan moet worden verstaan, moet het onvoorwaardelijk dadelijk eindigen; daarop ziet de overtuigende werkzaamheid van de Heilige Geest. Zij, die door Hem op overtuigende manier geleerd, erkennen dat de vorst van deze wereld geoordeeld is en uit de gemeenschap van zijn onderdanen treden, om deelgenoten van Christus' rijk te worden, ontrukken de vorst van deze wereld zijn rijksgebied en wanneer allen dat deden, dan zou die vorst op aarde niemand meer hebben te beheersen en er zou over de mensenwereld in het geheel geen oordeel zijn. Omdat echter zovelen dat niet doen, valt het laatste oordeel over de mensenwereld samen met de volvoering van het oordeel over de vorst van de wereld, dat reeds in beginsel aanwezig is (Openbaring . 20: 9 vv.). De tijd komt dat er nog alleen een poel van het vuur is, die brandt van zwavel en die de satan met allen, die tot hem behoren, in zich sluit, maar is geen wereld meer met een overste daarvan. Tot die tijd zal zeker, volgens Hoofdst. 15: 18 vv. de wereld haar haat betonen aan hen, waardoor de Heilige Geest hen overtuigt van zonde en van gerechtigheid en van oordeel. Hoe onweersprekelijker zij toch van haar zonde overtuigd wordt, des te erger is haar verdriet, hoe beschamender voor haar de gerechtigheid is van hen, die de aan Gods rechterhand verhoogde Mensenzoon rechtvaardig heeft gemaakt, des te meer zijn dezen natuurlijk voor haar een doorn in het oog en hoe pijnlijker het bewustzijn van het oordeel over haar vorst, aan wie ook zij ten deel vallen, hen wordt, des te woedender proberen zij daartegen op te staan. Maar nu is eenmaal de slang de kop vertreden en de ontzaglijke kronkelingen, die zij nog met haar lichaam maakt, zijn geen bewegingen van een krachtig leven, maar stuiptrekkingen van de dood. Zo sluit zich de afdeling, die voor ons ligt, aan het in Hoofdst. 15: 18 vv. gezegde aan en is inleiding tot het slotwoord van de derde rede in Hoofdst. 16: 33 Daaruit kunnen wij opmerken dat ook deze tweede rede nu aan haar einde is gekomen.

c. Vs. 12-33. De derde rede. De discipelen worden eensdeels gewezen op de Pinkstergave van de Heilige Geest, die hen in alle waarheid zal leiden en aan de andere kant op het terugzien als het Pascha zal zijn, dat hen in vergelijking van hun tegenwoordige kennis en kracht een aanzienlijke stap voorwaarts zal brengen. Voelen zij zich nu reeds meteen door hetgeen Hij hen zegt in hun geloof zo gesterkt, dat het hen voorkomt als waren zij daarin ook diep geworteld, zo is daarin toch veel zelfbedrog en reeds de eerstvolgende uren zullen dat duidelijk maken. Maar de vrede van de Heere vergezelt hen in alle angsten van deze wereld en zo zullen zij niet bezwijken, maar meer en meer de overwinning mogen genieten, waarmee Hij de wereld voor hen heeft overwonnnen.

12. Vervolgens sprak Hij tot Zijn discipelen 1) (Hoofdstuk 14: 1): Nog vele dingen, die tot Mijn onderwijzing behoren, heb Ik u te zeggen 2), wanneer Ik nu het mondeling onderricht, dat Ik u hebgegeven, besluit, maar u kunt met uw beperkt begrip (1 Kor. 3: 1) die nu niet dragen 3), daarom houd Ik dit voor het ogenblik terug en breek nu af.

1. De opmerking, dat in vs. 12-15 evenals in vs. 7-11 van de Heilige Geest sprake is, heeft vele uitleggers misleid om te miskennen dat met vs. 11 de afdeling, die met Hoofdst. 15: 18 begon, maar ook de gehele rede van Hoofdstuk 15: 1 afgesloten wordt. Zeker is de laatste van de drie reden van Christus, die met vs. 12 begint, in zoverre met de vorige rede verbonden, dat de werkzaamheid van de Heilige Geest met betrekking tot de wereld hier de inwendig opbouwende werkzaamheid daarvan volgt; dit is echter slechts overbrenging van de een

afdeling tot de andere. Hoezeer daarentegen de werkzaamheid van de Heilige Geest, die in vs. 12-15 geschilderd is, verschilt van die in vs. 7-11, blijkt reeds daaruit dat in Hoofdst. 14 deze beide werkzaamheden van de Heilige Geest voorkomen als lokaal gescheiden, terwijl vs. 7-11 op 14: 15-17 en vs. 12 vv. op 14: 25 vv. terugwijst. Evenals Mozes bij zijn afscheid op Jozua wijst (Deut. 31: 23), zo wijst Jezus hier op de Heilige Geest, die de Zijnen in alle waarheid zal leiden.

2. Er staat niet: "Ik zou hebben", maar: "Ik heb. " Dit geeft te kennen dat Christus het hen om hun zwakheid niet kan zeggen, wat Hij hun later zal zeggen. De Geest van de waarheid, die het hun zal meedelen, zal geven wat Hij van Christus ontvangt (vs. 14) en door hen zal Christus tot de Zijnen spreken. Van welke aard nu is het vele, dat Christus de apostelen nog heeft te zeggen? Uit het woord in Hoofdstuk 15: 15 blijkt, dat in de grote hoofdzaken de openbaring door Christus reeds gegeven, een zekere volledigheid heeft en dat de aanvulling, die de Heilige Geest zal geven, slechts op bijzonderheden betrekking kan hebben. Dat onder het vele de profetie van het lot van de kerk de hoofdplaats inneemt, zegt de uitdrukking: "de toekomende dingen zal Hij u verkondigen" en inderdaad wordt de Openbaring van Johannes, die daarover vooral handelt, (vgl. ook Rom. 11: 11 vv. 1 Kor. 15: 20 vv. 1 Thess. 4: 13-18; 2 Thess. 2: 11-12. 2 Petrus . 2) in Openbaring . 1: 1 aan Christus als haar Schenken toegeschreven, terwijl de Geest, waarin Johannes zich bevond, toen Hij de openbaring ontving, tot dat ontvangen het middel was. Vervolgens is ook bedoeld bijvoorbeeld die openbaring, die Petrus in Hand. 10 over het deelnemen van de heidenen aan het rijk van Christus, ontvangt; vervolgens behoren hiertoe mededelingen over de grote feiten van Christus' lijden, over Zijn opstanding, Zijn verhoging, die het aanwezig zijn van deze feiten ten grondslag hebben.

3. De Heere verzwijgt voor Zijn discipelen dit vele, omdat zij het nog niet kunnen dragen; de waarheid is een last, zij heeft iets overweldigends. Zij kan niet opeens de zwakke mens worden opgelegd; men moet behoedzaam met haar omgaan; het is, als met de artsenij die, al is zij nog zo heilzaam, doden kan, wanneer zij in massa wordt ingenomen. Er is ook een noodzakelijke economie in de leer van de zaligheid, de pedagogische wijsheid moet werkzaam zijn; eerst moeten de elementen van het geloof begrepen zijn, voordat men tot de hoge artikelen kan opstijgen. De apostelen gaven later ook eerst melk en dan het vaste voedsel.

13. Maar wanneer die andere Trooster gekomen zal zijn, namelijk de Geest van de waarheid, Hij zal u alles leren en u herinneren wat Ik u gezegd heb (Hoofdstuk 14: 26) en u zo in al de waarheid leiden 1), zodat u nog in het volledigbezit komt van hetgeen Ik u vroeger gezegd heb en nu nog te zeggen heb, zowel wat de uitwendige omvang als het inwendig verstaan aangaat a). Want Hij zal van Zichzelf niet spreken zonder Zich gestreng te houden aan hetgeen Hem eenmaal is gegeven, maar wat Hij gehoord zal hebben van de Vader, wiens woord ook Mij reeds was toevertrouwd, opdat Ik het u zou verkondigen (Hoofdstuk 14: 24; 5: 15), dat zal Hij spreken 2), dat zal Hij volledig doen begrijpen en de toekomende dingen, al wat Mij in de staat van de heerlijkheid nog verder tot mededeling aan u zal worden gegeven (Openbaring . 1: 1), zal Hij u verkondigen 3) als degene, door wie Ik met u in bestendige verbintenis blijf (1 Joh. 2: 27).

a)Joh. 12: 49.

Deze woorden hebben de pauselijke doctoren zo verminkt, dat zij zeggen: men moet iets meer hebben dan het Evangelie en de Schrift; daarom moet men ook horen wat de conciliën en de paus zeggen. Hier vragen wij: zou het dan voor de apostelen te zwaar zijn geweest, om te verstaan of te dragen, dat men geen vlees mocht eten en dergelijke wetten? Zij waren er toch volgens Mozes' wet wel aan gewoon om vele dergelijke uitwendige wetten te houden en waren er zo in opgevoed, dat het voor hen wel kinderspel zou zijn geweest. Daarom besluiten wij, als het waar was wat de conciliën leren, dat men kappen moet dragen en maagden blijven, dan zijn de apostelen nooit in de waarheid gekomen, omdat niemand van hen ooit in een klooster is gekomen, noch een van die dwaze wetten gehouden heeft.

De Heere heeft dit woord niet zo bedoeld, alsof Hij niet de gehele waarheid had meegedeeld en de Heilige Geest nieuwe stukken zou leren. Noch dweperij, noch Roomse traditie kan zich op dit woord beroepen, van die laatste Bengel met recht zegt, dat zij het allerminst kan worden gedragen door hen, die de Geest bezitten.

De uitdrukking "al de waarheid" doet zien, dat tijdens de tegenwoordige bedeling geen enkele nieuwe waarheid, tenzij in het woord van de apostelen vervat, aan de kerk geopenbaard zal worden.

2. Er is een geest van de leugen, die de wereld tot ongeloof verblindt en als haar vorst haar beheerst. Van deze heeft de Heere in Hoofdstuk 8: 44 gezegd: "Als hij de leugen spreekt, spreekt hij uit zichzelf. " Hier plaatst Hij nu tegenover deze de Geest van de waarheid, die niets dan waarheid spreken en leren kan en Hij getuigt daarvan: Hij zal niet van Zichzelf spreken.

In dezelfde afhankelijkheid en gebondenheid, die Jezus in Hoofdst. 5: 19; 7: 16 vv. ; 8: 26, 28. 12: 49 vv. van Zichzelf betuigt, beweegt Zich ook de Heilige Geest; want die is niet een Geest van willekeur, maar de Geest van God en kan daarom evenmin de eenheid en het bij elkaar behoren van Vader en Zoon ooit verloochenen, als de Zoon Zijn eenheid met de Vader. Zijn gebondenheid is echter tegelijk vrijheid, omdat de werkzaamheid van de Heilige Geest niet aan een Hem vreemde wet is verbonden, maar alleen aan die, die met Zijn eigen persoon verbonden is en Hij alleen naar Zijn degene natuur handelt, als Hij werkzaam is in volle overeenstemming met de Vader en de Zoon.

Is de Heilige Geest als waarachtig God met de Vader en de Zoon van het begin de Bezitter van alle waarheid en de eeuwig vertrouwde van de goddelijke raadsbesluiten, zo kan Hij ook het toekomstige verkondigen. Reeds in de rede van de apostelen en de Handelingen en hier en daar in de apostolische brieven betoont Hij Zich werkzaam als de Geest van de profetie, maar in de Openbaring, die Johannes ontving, toen Hij in de Geest was, moet Hij Zijn ambt om de gehele toekomst van het rijk van Christus tot aan het einde te verkondigen, volkomen volbrengen.

De uitspraak in Hoofdstuk 14: 26 beschreef de manier, waarop onze evangeliën onder de goddelijke invloed tot stand zijn gekomen; ons vers doet dit ten aanzien van de brieven en de Openbaring. Hier zien wij hoe wij ons de ingeving van de Schrift moeten voorstellen.

Is het zo, dat de Heilige Geest eerst de discipelen in alle waarheid heeft geleid, terwijl zij in die tijd, dat Jezus bij hen was, nog niet alles konden dagen wat Hij hen te zeggen had, dan moest men eindelijk ophouden om bij de berekeningen, bij de uitlegging van de Openbaring van Johannes, over de tijd, waarin de laatste dingen zullen plaatsen, daarom te willen verwerpen, omdat Jezus in Mark. 13: 32 zegt: "Van die dag en dat uur weet niemand, ook niet de Zoon" en in Hand. 1: 7 zegt: "Het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen hand gesteld heeft. " De tijdsopgaven, die in dat boek worden gevonden, terwijl zij in de evangeliën en brieven geheel ontbreken, behoren duidelijk ook tot de voortgang in de openbaring van hetgeen toekomstig is en niemand heeft recht ze voor overbodig of vóór mystisch en fantastisch te verklaren, integendeel zullen wij in de leer over de laatste dagen en de kerk zolang nog tot geen volkomen juist begrip van het goddelijk raadsbesluit komen als wij nog niet tot een juiste kennis van die opgave zijn gekomen. Het jaar 1882 (= 622 + 1260) zal het uitwijzen.

Als de ongelovigen nog voelen konden, dan moesten zij voelen, dat alleen deze belofte is, haar vervulling het volledigste bewijs is voor de volstrekte waarheid van het Evangelie. Hoe kan het ooit enig mens in de gedachte komen, om na te zijn heengegaan van de aarde, de Geest van God zelfs aan te wijzen, als de voortzetter van zijn arbeid? De beschikking die de Heer hier maakt is een volstrekt Goddelijke beschikking. God alleen beschikt over eeuwen, om ze te doen uitvloeien in de eeuwigheid.

14. Die zal de omhulsels wegnemen, waarmee u nu nog bedekt bent (Jes. 25: 7, vgl. bijv. Hoofdstuk 14: 8 vv.) en Mij in uw ogen verheerlijken. Dan zult u met ontbloot aangezicht (2 Kor. 3: 18) Mijn heerlijkheid aanschouwen en al Mijn woorden en werkenvoortaan in een geheel nieuw licht beschouwen en zo zal Hij, zoals Ik u in Hoofdstuk 14: 26 zei, alles leren en u alles herinneren wat Ik u gezegd heb; want Hij zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen door u inwendig daaraan te herinneren en het u te doen verstaan (Hoofdstuk 2:
15. 12: 16).

15. Al wat de Vader heeft is het Mijne en Mij reeds overgegeven, om het u mee te delen (Hoofdstuk 17: 10). Daarom heb Ik in de uitspraak, zo-even door u gehoord (vs. 14), gezegd, dat Hij, de Geest van de waarheid, die u in alle waarheid leidt, het uit het Mijne zal nemen en u verkondigen, zodat u geen geheel nieuwe ontdekkingen van Hem heeft te wachten. Daarin toch bestaat Zijn leren, dat Hij Mijn woord in u levend maakt, het voor u in het juiste licht laat voorkomen, de krachten van de toekomende wereld, die daarin liggen, voor u ontsluit en nog onontwikkelde kiemen ontvouwt.

Hier is een geheimnisvolle verwisseling, als het ware een wedijver van goddelijke ootmoed: de Zoon zoekt niets dan de Vader te verheerlijken (Hoofdstuk 12: 28; 17: 4) en de Geest daarentegen slechts de Zoon te verheerlijken.

De Vader verheerlijkt de Zoon in de hemel, doordat Hij Hem aan de rechterhand van Zijn majesteit verhoogt: de Heilige Geest verheerlijkt Hem op aarde, doordat Hij door het heilig evangelie Hem de troon bereidt in de harten van verloste en bekeerde zondaars. Van Christus, de Gezalfde van God, neemt Hij wat Hij hen moet meedelen, die door Hem Christenen d. i. gezalfden worden. Evenals de Heere in het midden van Zijn gehele prediking het majestueuze: "Ik ben het. " stelt (Hoofdstuk 8: 24), neemt de Heilige Geest Jezus Christus tot het onuitsprekelijk thema van Zijn gehele verkondiging van de zaligheid en terwijl Hij dat doet, verheerlijkt Hij de naam van Jezus als de Heere tot eer van God de Vader en leidt allen, die Zijn verkondiging geloven, in de zalige gemeenschap met de waarachtige God.

Het is de volkomen Heiland, die door de Trooster in de Zijnen woont, de Zoon, die een met de Vader is; daarom kan er geen twijfel zijn of God geeft in de Zoon Zichzelf en niet slechts een gave van God, of uit God, maar alle goddelijk leven, alle krachten en goederen van de eeuwigheid. De gehele volheid van de Godheid heeft zich nu de weg geopend om neer te stromen in menselijke harten en geesten en deze zelfs te vereeuwigen.

Er zijn tijden, waarin al de beloften en leringen van de Bijbel niets baten, tenzij een genadige hand ze ons toedient. Wij zijn dorstig, maar te uitgeput om naar de waterbeek te kruipen. Als een soldaat in de strijd gewond wordt, geeft het hem weinig nut te weten dat er in de hospitalen lieden zijn, die zijn wonden kunnen verbinden en de medicijnen om de smarten, die hij nu lijdt, te verzachten; hij heeft behoefte dat men hem daarheen voert en de hulpmiddelen aanwendt. Zo is het gesteld met onze zielen en om deze behoefte te voorkomen, is er een, namelijk de Geest van de waarheid, die de dingen uit Jezus neemt en ze ons toedient. Denk niet dat Christus zijn genietingen op hemelse plaatsen geplaatst heeft, opdat wij er zelf naar zouden opstijgen; maar hij nadert ons en stort Zijn vrede in onze harten uit. O Christen, als u deze avond onder diepe pijnen gedrukt gaat, uw Vader geeft u geen beloften en laat ze u dan zelf uit het woord halen, als emmers uit een put; maar de belofte, die Hij in het Woord geschreven heeft, zal Hij opnieuw in uw hart schrijven. Hij zal het in Zijn liefde betonen en door Zijn gezegende Geest uw zorgen en moeiten doen verdwijnen. Weet, u treurenden, dat het Gods voorrecht is om elke traan uit het oog van Zijn volk te wissen. De barmhartige Samaritaan zei niet: Hier is wijn en daar is olie voor u; hij schonk werkelijk de olie en de wijn in. Zo geeft Jezus u niet alleen de liefelijken wijn van de belofte, maar Hij houdt de gouden kelk aan uw lippen en stort het levensbloed in uw mond. De arme, zieke, uitgeputte pelgrim krijgt niet slechts kracht om te lopen, maar hij wordt op arendsvleugels gedragen. Heerlijk Evangelie, dat de hulpelozen van alles voorziet, dat tot ons komt, als wij het niet kunnen bereiken, ons genade brengt, voordat wij naar genade zoeken. Hier is evenveel eer in het geven als in de gift. Gelukkige mensen, die de Heilige Geest hebben om Jezus tot hen te brengen.

EVANGELIE OP DE DERDE ZONDAG NA PASEN: JUBlLATE

Vergelijk over de naam van de Zondag de Aanmerkingen bij Ps. 66: 1). Evenals het evangelie van de voorgaande Zondag (Hoofdstuk 10: 12 vv.) gekozen is om aan het paasgejubel een naklank te geven in de herderlijke trouw van de Heere, zo is dit ook aldus met het evangelie, dat voor deze Zondag is gekozen en waarin de Heer de discipelen verkondigt, dat zij Hem

over een kleine tijd zullen terugzien, wel een tijd lang zullen treuren, maar des te grotere vreugde zullen hebben.

Een kleine tijd - dit woord, dat door het gehele evangelie klinkt, 1) stemt tot ernstige weemoed, 2) vermaant tot Christelijke moed, 3) vervult met zalige hoop.

Een kleine tijd: 1) als waarschuwing bij aardse vreugde, 2) als vertroosting bij aards leed, 3) als vermaning bij het aardse beroep.

Van de vreugde en het leed van de Christen: 1) de vreugde van de Christen ontstaat uit het leed, 2) haar vergezelt altijd het leed, 3) maar ten slotte verdwijnt toch alle lijden.

De vreugde, die de Heere aan de Zijnen belooft: 1) een zekere,
2. een grote, 3) een eeuwige vreugde.

De kinderen van God hebben drieërlei geboortedag, waarop leed en vreugde verenigd zijn, 1) de natuurlijke geboortedag; dan wenen zij, maar de betrekkingen verheugen zich, 2) de geestelijke geboortedag, dan wenen zij weer, maar de engelen in de hemel verheugen zich; 3) de hemelse geboortedag, dan gaat het evenmin zonder tranen en wee, maar zeer snel begint het eeuwig gejubel.

16. Een kleine tijd, nog maar weinige uren en u zult Mij niet meer zien en weer een kleine tijd, slechts weinige dagen nadat Ik u verlaten heb en u zult Mij zien, wanneer Ik als de Opgestane u verschijn (Hoofdstuk 20: 20; 14: 19); want Ik ga heen tot de Vader en de weg, waarop dat plaats heeft, gaat door sterven en opstaan, wanneer Ik Mij eerst aan u moet onttrekken, maar Mij daarna ook aan u kan geven.

De Heere spreekt hier het eigenlijke afscheidswoord. Dit is echter met opzet raadselachtig ingekleed, om door het moeilijke van het verstaan, dat het voor de discipelen had door de bijvoeging: "Want Ik ga heen tot de Vader" aanleiding te hebben tot nadere verklaring. Wat nu de zaak aangaat, die Jezus bedoelt, toont het dubbele: "een kleine tijd" (vgl. Jes. 10: 25. Hagg. 2: 7), dat wij moeten denken aan feiten, die tot de naast bijzijnde toekomst behoren. Omdat het eerste niet zien duidelijk betrekking heeft op de dood van Christus, die onmiddellijk nabij was, zal men ook ten opzichte van het tweede moeten blijven bij de gebeurtenis, die onder de gaven, die het meest in aanmerking komen, de naaste was; reeds daarom is de voorkeur te geven aan die opvatting, die aan de opstanding denkt boven die, die van de uitstorting van de Heilige Geest spreekt. Aan de laatste te denken is ook daarom onnatuurlijk, omdat Jezus onmogelijk een gebeurtenis kan bedoelen, waarin de discipelen Hem slechts oneigenlijk zagen, met voorbijgaan van een zodanige, waarin zij Hem in eigenlijke zin zagen en die aan die andere voorafging. Daarbij komt dat met het: "u zult Mij zien", het: "Ik zal u terugzien" in vs. 22 overeenkomt, dat niet kan worden gezegd over de uitstorting van de Heilige Geest. De gedachte is dus deze: neemt het ene "een kleine tijd" het lichamelijk zichtbare weg, dan zal het andere die teruggeven.

17. Sommigen dan uit Zijn discipelen zeiden tot elkaar, toen de Heere een ogenblik bij het zo-even gemelde woord stil hield: Wat is dit, dat Hij tot ons zegt? Wat moet dat woord betekenen: een kleine tijd en u zult Mij niet zien en weer een kleine tijd en u zult Mij zien! en wat is dat anderewoord, dat Hij daarbij voegt: want Ik ga heen tot de Vader? Duidelijk geeft Hij daardoor te kennen, dat Hij van ons heengaat en ons alleen in deze wereld achterlaat.

18. In deze drie zinnen was hen het allerdonkerste wat zij het eerst hadden genoemd. Dat hinderde hen het meest, waarom zij het nogmaals herhaalden. Zij zeiden dan: Wat is dit, dat Hij zegt: Een kleine tijd? Wij weten niet wat Hij zegt.

De discipelen hebben de woorden van de Heere niet misverstaan, zij hebben ze getrouw opgevangen en kunnen ze woordelijk herhalen, maar zij kunnen ze niet begrijpen. Nu overleggen zij met elkaar of niet één de sleutel tot juist verstaan bezit, of zij niet door gemeenschappelijk overleg de oplossing van het raadsel kunnen vinden; zij lossen wat de Heere gezegd heeft in zijn elementaire bestanddelen op en denken gemeenschappelijk na over die raadselachtige rede.

Eerst vraagt de een de ander wat Jezus wel bedoelde, terwijl zij denken dat de oorzaak van het niet verstaan wel een individuele zal zijn. Omdat zij echter op deze weg geen bevredigend antwoord verkrijgen, komen zij tot de slotsom, dat hier een raadsel is, voor de kring van de discipelen volstrekt onoplosbaar. Toch durven zij Christus niet om verklaring vragen, zij schamen zich over hun onwetendheid en vrezen hun Meester pijn te doen als het openbaar wordt, hoe weinig zij nog in Zijn school geleerd hebben.

Zoveel begrijpen zij wel, dat Hij spreekt van een weggaan en van een terugkomen en dat het terugzien dadelijk op het verdwijnen moest volgen; maar hoe is dan daarmee te rijmen, dat Hij tot de Vader gaat, want dan zien zij Hem toch niet? Als Hij gezegd had, dat zij Hem later zouden weerzien, dan zouden zij dat, zo denken zij, beter hebben kunnen verstaan; maar zo is voor hen die onmiddellijk naast elkaar plaatsing van niet zien en terugzien met het "een kleine tijd" volstrekt raadselachtig.

Eerst was het de dood van Jezus, aan welker nabijheid de discipelen niet konden geloven; maar nu die treurige zekerheid hen duidelijker voor ogen staat (vgl. vs. 5), valt het hun nog zwaarder dan vroeger om de gedachte aan een terugkomen van Jezus uit de dood in hun ziel op te nemen. Doden hadden zij zien opstaan door Zijn kracht en op Zijn woord, maar wie zou Hem opwekken, als Hij zelf dood was? Dan bleef hem niets over dan op die dag te wachten, waarop God alle doden zal opwekken (Hoofdstuk 11: 24), daarmee kunnen zij het "een kleine tijd" niet rijmen.

Wanneer voor de verblijden de langste tijd te kort is, wordt voor de lijdenden de kortste tijd te lang; uren breiden zich uit en verlengen zich als dagen, als jaren. "Ach Heere! hoe lang!" roept de bedroefde ziel van de morgen tot de avond; dan kan zij geen woord minder begrijpen, dan het woord: "Een kleine tijd en u zult Mij zien. " Dat verandert echter zodra de ziel Gods bedoeling begrijpt, de welwillende bedoelingen van God bemerkt en meer begint te

denken orver haar eeuwig heil dan over de afwending van tijdelijke droefheid: het is een zalig uur als de mens Gods raad tot zijn zaligheid leert begrijpen.

19. Jezus dan, die hen met opzet een korte tijd aan zichzelf had overgelaten, bekende dat zij Hem wilden vragen en dit alleen uit een zekere vrees niet waagden. Hij kwam hun nog onuitgesproken verlangen naar nadere opheldering jegens het raadselachtig woord vriendelijk tegen en zei tot hen: Vraagt u daarvan onder elkaar, dat Ik te voren gezegd heb: Een kleine tijd en u zult Mij niet zien en weer een kleine tijd en u zult Mij zien? Kunt u vooral dat een kleine tijd niet begrijpen?

Dat het "bekennen" van Jezus hier een erkennen is van Hem, die wist wat in de mens was (Hoofdstuk 2: 25; 6: 61), omdat de discipelen hun mening om Hem te ondervragen op generlei manier uitwendig hadden doen kennen, blijkt uit vs. 30 , waar de discipelen uit het antwoord van Christus op de vraag, die hun was voorgekomen, besluiten dat Hij alles weet.

Hij wil hen juist niet Zijn goddelijke alwetendheid opnieuw bewijzen, maar zij moeten de oude voorkomende liefde en vriendelijkheid nog eens smaken.

De Heere herhaalt de woorden, die hen bevreemden en Johannes schrijft ze hier nog eens: hoe lang moeten wij daarover leren! Wij weten nu wel wat Christus bedoeld heeft met het "een kleine tijd", dat hier zeven keer staat, maar zo vaak de droefheid van de discipelen over het niet zien, zo vaak zich het wenen en treuren in het leven van ons Zijn discipelen, herhaalt, wanneer de Heere Zijn aangezicht voor ons verbergt en ons onze ellende laat voelen, ligt de zucht van de heilige Bernhard in ons hart: "O u kleine, kleine tijd, wat bent u toch lang!

20. Voorwaar, voorwaar Ik zeg u, dat u zult huilen en klagelijk wenen, evenals men om een dode weent (MATTHEUS. 2: 18; 11: 17). Nog heeft u geen begrip van de geweldige afwisseling van smart en vreugde, die u in de eerstvolgende drie dagen zult ondervinden, maar niet af te wenden is de smart en de vreugde zal evenmin uitblijven. U zult grote droefheid hebben, maar de wereld van de vijandige Joden zal zich over het eindelijk gelukte werk, dat zij reeds lang hebben willen volbrengen, verblijden; en u zult, terwijl de wereld zo een tijd lang jubelt en juicht, bedroefd zijn als degenen, aan wie een en alles is ontnomenen wier gehele hoop is vernietigd (MATTHEUS. 9: 15), maar uw droefheid zal slechts een kleine tijd duren en dan tot blijdschap worden (Ps. 30: 6 en 12).

Omdat Hij de gebeurtenissen, die elkaar snel zullen volgen, niet zo duidelijk voor hen schetsen kan, dat zij alles volkomen begrijpen, verplaatst Hij zich in hun gemoedstoestand en begrijpt de tegenovergestelde en plotselinge indrukken, die deze gebeurtenissen bij hen zullen doen ontstaan. De grootste vreugde zal op de grootste smart volgen en deze zal kort zijn, kort als het lijden van de vrouw, die een kind ter wereld brengt. Hij heeft slechts één enkel ogenblik nodig, om tot de Vader te gaan en terug te keren. Dit ogenblik echter is voor hen verschrikkelijk en het is volstrekt nodig dat zij het ondervinden, Hij kan hen ook met de beste wil van deze pijn niet ontslaan; daarna zal hun vreugde onvermengd en hun macht onbeperkt zijn.

De eerste helft van het vers schildert het grote leed, dat hun wacht, in zijn eerste ontzaggelijke vorm, zoals daar tegenover het gejubel van de wereld staat; de tweede helft stelt hetzelfde grote leed voor in zijn diepte, zoals het verandert in gejubel voor henzelf. Het tweede woord: "U zult bedroefd zijn", dient er deels toe om de diepte van hun troosteloosheid te kenschetsen (ziet "het huilen en klagelijk wenen" op de dood van de Heere, het "bedroefd zijn" op het schijnbaar teniet gaan van hun hoop op het te verwachten Godsrijk en Israëls verlossing): maar ook gedeeltelijk om de tweede tegenstelling in te leiden en de mate van hun vreugde aan te geven. Niet alleen zal voor hen de vreugde op de droefheid volgen, maar integendeel daaruit opgroeien; zal de droefheid in vreugde veranderen, dan zal de grondeloze diepte van hun treurigheid de hemelse maat van hun vreugde zijn.

In Esther 9: 22 staat geschreven van de goddeloze, wraakzuchtige vreugde van het geredde Israël, die een zwak voorbeeld voor de betere blijft. Evenzo spreekt de Heere hier van smart, die zal worden verwisseld in vreugde en van leed, dat blijde dagen zal aanbrengen. Hij doet dat misschien niet zonder er op te zinspelen dat voor het valse Israël zijn Purim zal worden omgekeerd, dat het vierde, als het zich verheugde en feestdagen hield, toen het meende van Hem bevrijd te zijn, evenalsof Hij een tweede Haman, een vijand van de Joden geweest zou zijn, die van rechtswege aan het kruis hing. Dat leedvermaak van de aan Christus vijandige Jodenwereld, was de scherpste prikkel bij de droefheid van de discipelen (Ps. 42: 11); niemand zal ze troosten of medelijden hebben met hun leed, maar ieder zal met hen lachen en hen bespotten.

Het behoort tot het kenteken van een goddelijke zin, als u bedroefd maakt wat de wereld verheugt; in uw hart moet het tegendeel zijn van wereldsgezindheid en deze soort van droefheid moet uw diepste droefheid zijn. Hij, wiens droefheid altijd alleen voortkomt uit schade aan zijn persoonlijk of familiebelang, heeft nog geen waar Christelijk hart; de zaak van onze Koning Jezus is van meer gewicht dan onze zaken. Bent u vaak bedroefd, vraag uzelf dan af waaruit uw bekommernissen plegen voort te komen en wanneer altijd uw bijzondere belangen alleen de oorzaak daarvan zijn, schaam u dan, dat uw hart nog zo eng, zo zelfzuchtig is.

21. a)Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid; zij moet vele pijnen en angsten doorstaan (Gen. 3: 16), omdat haar uur, waardoor zij volgens Gods beschikking heen moet, gekomen is; maar wanneer zij het kind gebaard heeft, gedenkt zij de benauwdheid niet meer en vergeet de pijn, waarin zij was, om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is (Gen. 4: 1).

a)Jes. 26: 17.

22. En u dan heeft, zoals een vrouw, die tot de geboorteweeën komt (vgl. Openbaring . 12: 2,
5. nu Mijn uur van sterven aanvangt, wel droefheid, die een bepaalde tijd zal aanhouden; maar Ik zal, wanneer Ik op de derde dag weer ben opgestaan van de dood, u weer zien a) en uw hart zal zich verblijden, omdat u Mij dan voor altijd en in heerlijkheid weer heeft en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen, omdat niemand Mij voortaan aan u zal kunnen ontroven (Rom. 6: 9 v.).

a. Joh. 20: 20.

Met een hartelijk welgevallen staat de Heere stil bij de afwisseling van droefheid en vreugde van de Zijnen. Als was het Hemzelf in de nabijheid van Zijn zwaar lijden een troost, spreekt Hij er meer van dan eigenlijk de vraag van de discipelen noodzakelijk schijnt te hebben gemaakt. Hij vergelijkt het kerkje, de kleine vergadering van de Zijnen, met een vrouw; Zichzelf met een kindje, dat door de opstanding in zekere zin wordt geboren en de veertig uren, waarin de Zijnen Hem niet zien, met de droefheid, die gedurende de veertig uren op de Zijnen drukte, met het geboorteuur van een vrouw. Evenals een vrouw, die een zoon baart, smart en droevige angsten ervaart totdat zij haar zoontje heeft, zo voelen de discipelen en de heilige vrouwen smart en angst, totdat hen in de opstanding de Zoon opnieuw geboren, het Kind opnieuw gegeven is, dat de vreugde is van hemel en van aarde (Jes. 9: 6 v.). Evenals de smart van een, die baart, niet een is die in de dood doet wegzinken, maar een die leven geeft en gewoonlijk met angstige haast tot een heerlijk doel voortgaat, zo was de droefheid van de discipelen, hoe zwaar die door hen werd voeld, toch in van de waarheid en volgens het woord van de Heere een, die niet bij de dood zou eindigen - een voorgevoel, een verwachting moest door het woord van de Heere, dat Hij van de barende vrouw sprak, in hen worden opgewekt. En evenals de smart, van een, die baart in vreugde wordt veranderd, zodra zij de blijde aanblik van haar kind heeft, evenals daar plotseling, bijna zonder overgang, smart en vreugde afwisselen, zo zou de angst en vreugde van de discipelen snel, plotseling, op heerlijke manier in vreugde veranderen, zodra zij de Christus, uit de dood opnieuw geboren, weer hadden. De paasvreugde stond met onverwachte kracht uit het graf van de Herrezene op en verzadigde de treurende gemeente van Christus met wellust als met een stroom. Deze blijdschap en paasvreugde heeft van de Heere een belofte, dat zij onvergankelijk en onsterfelijk zou zijn: "Niemand zal uw blijdschap van u wegnemen" zegt Hij. Van de vreugde van de wereld zegt een heilige van God, dat zij lijkt op een licht van was of vet, dat slechts leeft door zichzelf te verteren en eindelijk in damp is opgelost. Hoe waar is dat! Maar zo is de paasvreugde niet; zij verbruikt zichzelf niet en verdampt niet, zij is een blijvende, een voortdurende. De paasvreugde kwam door het weerzien van Jezus en men kon daarom denken, dat zij ook alleen door het zien van Jezus werd onderhouden, dat zij moest ophouden wanneer Christus door Zijn heengaan tot de Vader, d. i. door Zijn hemelvaart, aan de ogen van de Zijnen werd onttrokken. Maar dergelijke gedachte is ten onrechte; de paasvreugde was wel verbonden met het zien van Jezus, omdat in het zien het bewijs lag dat Hij liefde was, maar zij was geen vreugde, die in zien bestond; zij bestond integendeel in de zekerheid van het leven van Christus. Toen de Heere niet meer gezien kon worden, omdat Hij in het graf lag, waren de discipelen bedroefd, want de Heere was dood; maar toen Hij voor hun ogen ten hemel opvoer en een wolk Hem voor hun ogen wegnam, was Hij niet dood, integendeel Hij besteeg de troon van het eeuwige leven. En hoe volkomen Hij leefde, hoe de Vader Hem alle macht had gegeven in hemel en op aarde, hoe Hij, ofschoon onzichtbaar, midden onder hen bleef en werkte, hoe Hij hemel en aarde met Zijn heilige en machtige tegenwoordigheid vervulde, dat ondervonden zij hoe langer hoe meer; Hij leefde - en wat hun werd ontnomen was slechts het zien en dat niet voor altijd, omdat toch heilige engelen dadelijk na Zijn hemelvaart Zijn zichtbare terugkomst predikten. Daarom neemt de hemelvaart van de Heere de paasvreugde volstrekt niet weg; de vreugde bleef en wel te sterker, levendiger en ijveriger, omdat men de zichtbare tegenwoordigheid van de Heere te wachten had en nu het gehele leven van de

discipelen en van alle Zijn heilige een feestelijke voorbereiding was voor de dag van Zijn zichtbare terugkomst. Vol van de zekerheid van Zijn leven, vol verlangen om Hem weer te zien, vol van zalige verwachting zijn de discipelen geworden door de hemelvaart en het heengaan van de Heere.

23. En in die dag, waarmee een geheel nieuwe tijd voor u begint, waarin u boven het nederige standpunt, tot hiertoe door u ingenomen, verheven zult zijn, zult u Mij niets vragen op de manier van nog onmondigen en onverstandigen, zoals u dat vroeger vaker heeft gedaan (vs. 17 vv. Hoofdstuk 14: 5, 8, 22). Evenals Mijn wezen en leven, zo zal ook het uwe in zijn doel en streven, u in een nieuw, helder licht voorkomen.

De toestand waarin u dan, nadat de Heilige Geest u in de gehele waarheid zal hebben in geleid, gekomen zult zijn staat in verhouding tot de tegenwoordige, als die van de rijpe, bedachtzame, mannelijke leeftijd tot die van de kindsheid, waarin naar alles wordt gevraagd, omdat het middenpunt en de samenhang van het geheel door het kind niet gekend wordt.

De opstanding van Christus is in zo sterke zin de oplossing van alle raadsels en duisterheden, waarvoor nu nog en in de eerstvolgende tijd de discipelen gedrukt worden, dat van die dag, waarop zij die leerden begrijpen, wel kan worden gezegd, dat die aan hun vragen een einde heeft gemaakt: er zal ook bezwaarlijk een vraag zijn, waarop de opstanding van Jezus, juist begrepen, ook in al haar gevolgtrekkingen, niet reeds het antwoord zou zijn; zij is toch niet alleen de eerste openbaring en verschijning, maar ook het onderpand van elke overwinning van Jezus; ook is in haar reeds de sleutel van alle kennis van Zijn persoon en van Zijn werk gegeven.

EVANGELIE OP DE VIJFDE ZONDAG NA PASEN, ROGATE OF VOCEM JUCUNDITATIS

De tweede van de beide namen, die de zondag draagt, heeft zijn grond in de introitus, die uit Jer. 48: 20 genomen is), de eerste in de inhoud van het Evangelie, dat nu volgt en wel in het bijzonder in de vermaning: Rogate: d. i. bidt. In oude tijden begonnen op deze zondag de plechtige optochten op de akkers en velden, waarbij men God om goed weer en een gezegende oogst bad; dergelijke optochten worden nog heden in de Katholieke kerk gehouden. In de Evangelische kerk is in de plaats van deze een voorbede bij de godsdienst gekomen, die iedere zondag wordt herhaald tot het algemene dankfeest voor de oogst. De bede om goed weer en voorspoedige groei op het veld staat echter slechts op de tweede plaats, de gemeente van Christus heeft meer belang bij een ander akkerwerk (1 Kor. 3: 9), maar aan dit stromen de krachten van de toekomende wereld slechts dan toe, als de sluizen door onafgebroken bidden worden opengehouden.

De aard en zegen van het ware Evangelische gebed: 1) het stijgt op in Jezus naam, dat is zijn aard; 2) en komt terug in de naam van God, dat is zijn zegen.

Juist bidden is een kunst: 1) een grote, 2) een moeilijke, 3) een zegenrijke, 4) een eervolle kunst.

Bidt: 1) de Vader; 2) om alles; 3) in de naam van Jezus; 4) zo zal het u gegeven, 5) en uw vreugde zal volkomen worden.

Wat betekent het: in Jezus naam bidden? bidden 1) volgens Zijn opdracht; 2) in Zijn plaats, 3) volgens Zijn wil.

Hoe door het gebed in Jezus' naam onze vreugde volkomen wordt: zij wordt 1) een vast gegrondveste, 2) een juist gelouterde,
3. een steeds aangroeiende vreugde.

Als Rogate-Zondag is deze vijfde zondag na Pasen reeds een rustdag voor Pinksteren; volgens de tweede naam, terwijl de vox jucunditatis, die moet worden uitgesproken, tot haar inhoud heeft: "de Heere heeft Zijn knecht Jakob verlost", is het de dag van de voorbereiding tot hemelvaart en komt nu daarvoor voornamelijk het woord in vs. 28 in aanmerking. Die betekenis heeft dit woord volgens beide delen van Zijn inhoud a) met betrekking tot Jezus zelf
b. met betrekking tot ons?

23. a)Voorwaar, voorwaar Ik zeg u: b) niet alleen uw kenvermogen zal van die dag (vs. 22 v.) geheel anders zijn dan vroeger, maar ook uw macht zal door de nieuwe betrekking, waarin u tot de Vader treedt, een zodanige worden, zoals Ik reeds in Hoofdst. 14: 12 v. zei en daar ook reeds te kennen gaf, opwelke manier een onbeperkte macht in uw ambt en beroep u terzijde zou staan. Al wat u namelijk de Vader zult bidden in Mijn naam, wat het ook is, dat zal Hij u geven. (Hoofdstuk 15: 7 en 16).

a)Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Mark. 11: 24. Luk. 11: 9. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

Met een dubbel "voorwaar" bekrachtigt en verzegelt de Heere Zijn belofte; Hij stelt er Zijn gehele Ik, Zijn gehele persoon voor, dat Hij de waarheid spreekt. Tweeërlei volgt uit dit dubbele "voorwaar": dat, Wat de Heere zegt en belooft, moet iets zeer groots en rijk in betekenis zijn en aan de andere kant moet het de mens zwaar vallen, met het gehele hart te geloven dat het is, zoals het geschreven staat. Het gebod is een ladder naar de hemel. Schoon zegt daarom Augustinus: ascendit precatio, descendit der miseratio (de bede stijgt op, Gods ontferming of verhoring daalt neer) - het ene "voorwaar" moet deze ladder boven in de hemel en het andere "voorwaar" hier beneden op aarde vestigen.

De bedoeling van de Heere met de woorden: "Al wat u de Vader zult bidden in Mijn naam, zal Hij U geven", kan door een gelijkenis worden duidelijk gemaakt. Een rijk erfgenaam geeft u een schuldbekentenis met zijn naam onderschreven, die u van zijn vader kunt afhalen; zonder de bekentenis zou u niets ontvangen, want de vader van de erfgenaam kent uw naam niet; maar omdat Hij de naam van zijn zoon daar geschreven ziet staan, geeft hij u, wat deze u heeft gezegd, dat u zou moeten worden gegeven. Zo heeft de Heere Jezus aan de Zijnen een gebedswissel op de liefde van de Vader ter hand gesteld, die zij Hem moeten aanbieden - een wit blad (charta blanca), zegt Spener, met Zijn naam ondertekend, terwijl wij de bovenste ruimte met onze beden mogen aanvullen. De Vader zal om de naam van Zijn lieve Zoon de

gehele som van ons gebed honoreren, want al wat wij bidden in Jezus' naam zal de Vader ons geven.

Niemand moet denken dat, als men maar bij zijn bidden voegt: ik bid dat in Jezus' naam, het dan in orde is, dat zou slechts een woord, een werk van de lippen zijn; hoe zou daaraan gevolg kunnen worden gegeven? Als een bekende van uw zoon die zich in de vreemde bevindt, tot u kwam en u vroeg om hem iets te lenen als in de naam van uw zoon, maar u wordt later gewaar dat uw zoon hem niet had gezonden, dat het jongste mens slechts op eigen hand de naam van uw zoons in die zaak had ingetrokken, opdat u te gewilliger zou zijn, dan zou u dat zeker niet welgevallig zijn. Als daarentegen de biddende u een zegel en handschrift van uw enige lieve zoon kon tonen en uw zoon schreef u, dat deze mens hem dierbaar was geworden als een broeder en dat, als u hem honderd guldens leende, het uw zoon even veel blijdschap zou geven, alsof u ze hem had gezonden, dan zoudt u zeker, als het u mogelijk was, hem de honderd gulden ter hand stellen. Door dat voorbeeld kunnen wij ons op de eenvoudigste manier duidelijk maken wat het zegt om de Vader in Jezus' naam te bidden. Die beden kunnen wij in Jezus' naam voor God brengen, waartoe wij brief en zegel van de Heere Jezus hebben ontvangen; daarom die, die niet op onze eigen wensen rusten, maar door de Geest van de Heere Jezus ons in hart en mond zijn gegeven. Die dus het geluk wil verkrijgen, dat al zijn beden nauwkeurig worden vervuld, die moet vlijtig en innig met de Geest van Jezus omgaan, zodat deze hem heden en morgen en alle dagen kan leren, waarom hij nu moet bidden. In Hoofdstuk 15: 7 zegt de Heere: "Als u in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, zo wat u wilt, zult u begeren en het zal u geschieden. " Daar horen wij ook dat Jezus' woord en Geest hem, die een rank aan Hem geworden is, onder hun tucht houden, zodat hij geen inwendige vrijheid meer heeft om onnadenkend om alles te bidden, maar er een gevoel van krijgt, wat met Jezus' wil overeenkomt en wat niet. Men kan van bevestigde Christenen horen, dat zij soms, bij hetgeen hun natuurlijke mens begeerlijk voorkomt, toch geen inwendige vrijheid kunnen verkrijgen om het te vragen, of bij iets, dat hen zeer zwaar is om te dragen, geen vrijmoedigheid om het af te bidden; dat is een bewijs dat hun bidden onder de leidingen van de Geest van Jezus staat. Als u dan de inwendige zekerheid ontbreekt, dat uw wens uit de Geest van Jezus komt, dan mag u die wel steeds voor uw Vader brengen, maar niet zo, alsof die moest worden vervuld; alleen zo, dat uw Vader doen mag, wat Hem, de alleen wijze God, welgevallig is. En wat Hij vervolgens doet, dat zij u goed, al was het ook voor uw natuurlijke mens nog zo smartelijk. Ook de apostelen zijn niet al hun beden nauwkeurig vervuld; het drie malen bidden, waarvan Paulus in 2 Kor. 12: 7 vv. spreekt, bleef onvervuld; daarentegen werd hem iets beters gegeven, iets, dat met hem tegelijk voor alle lezers van zijn brieven een zegen is, namelijk de les: "Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. " Ook de bede, die hem volgens Rom. 15: 30 vv. zozeer ter harte ging, werd niet vervuld, zoals hij het gewild had; want twee jaren moest hij in Judea gevangen zijn en slechts als gevangene mocht hij naar Rome komen; toch had zijn prediking te Rome een rijke zegen (vgl. Filippenzen . 1: 12).

24. Tot nog toe hing zo menig deksel over uw oog, zodat u Mijn heerlijkheid niet van alle kanten en duidelijk opmerkte. Nog hield menige band uw hart gevangen, zodat uzich aan Mij en Mijn zaak niet onverdeeld kon overgeven. Hoewel u vaak gebeden heeft (Luk. 11: 1), heeft u toch nog niet gebeden in Mijn naam. U heeft u meer gewend tot de God van Abraham,

Izaak en Jakob, dan tot de Vader van uw Heer en Heiland Jezus Christus. U heeft bij uw bidden meer uw eigen gedachten en bedoelingen gevolgd, dan dat u een van zin en hart met Mij de goddelijke genadetroon zou zijn genaderd; u ontbreekt nog de juiste ervaring van de gehele omvang van de kracht en van de bijzondere zegen van zulk bidden als Ik het bedoel, hoewel iets van de kracht van Mijn naam u zeker reeds bekend is geworden (vgl. MATTHEUS. 17: 4 vv. Luk. 10: 17 vv). Bidt dan van de tijd aan, dat u het begrijpt wie uw Heer en Meester is en hoe nabij u door Hem tot God bent gebracht, op de manier, die Ik u zo-even te kennen gaf en u zult ontvangen wat u bidt (MATTHEUS. 7: 7 v.), opdat uw blijdschap vervuld, volkomen is (Hoofdstuk 15: 11. Hand. 1: 24 vv. ; 2: 1 vv. ; 4: 24).

Om te verstaan wat bidden in Jezus' naam zeggen wil, willen wij de uitdrukking: "in de naam van een ander iets dan" duidelijk proberen te maken. Die iets doet in de naam van een tweede, doet het niet alleen volgens diens opdracht, : hoewel ook dat zonder twijfel zo moet zijn, maar hij doet het ook voor hem, in zijn plaats, als zijn plaatsbekleder. De gezanten van de Koning bevelen ons iets in de naam van de Koning, dat wil zeggen, zij bevelen ons zo, dat wij hun bevelen als van de bevelen van de Koning moeten aannemen, dat wij niet hen, maar de Koning eren of beledigen, naardat wij gehoorzamen of tegenstreven. Juist zo is het nu met de uitdrukking: "In de naam van een andere bidden. " Wij willen ons eens voorstellen, dat een Israëliet het recht had om in de naam van de Hogepriester in het allerheilige te gaan en voor zijn broeders te bidden - hoe zou dat anders hebben geheten dan: de Israëliet, die in de naam van de Hogepriester mag binnentreden, is tijdens zijn intreden door Hem, die in het allerheilige woonde, de hogepriester gelijk geacht? Als hij bidt, dan is zijn gebed een hogepriesterlijk gebed. Hieruit besluit nu ieder jegens het gebed in Jezus naam. Als de Heere Zijn discipelen toelaat om in Zijn naam te bidden, legt Hij op hen al Zijn waardigheid, Zijn verdienste, Zijn heerlijkheid; Hij bekleedt ze met Zijn hogepriesterlijk sieraad en geeft hen de verzekering, dat de Vader in de hemel ze zal aanzien, alsof Hij zelf, de ware, eeuwige Hogepriester, de Zoon van God en van de mensen kwam en ook hun gebeden zal aanmerken als enkel gebeden van Zijn eigen mond, als van de hogepriester. In Jezus' waardigheid voor God te mogen treden, door Hem als Jezus te worden ontvangen, het opmerken van Zijn oren, de neiging van Zijn hart, de kracht van Zijn handen te bezitten, evenals de biddende Jezus, wat een waardigheid, wat een heerlijkheid is dat! Zal nu deze grote eer en waardigheid, om in Jezus naam te mogen bidden, iedere mens zonder onderscheid toekomen? Zeker niet! Iedereen zal het zich ook niet mogen aanmatigen, of hij zal door God worden gestraft. Men kan nu in Jezus' naam voor God verschijnen; het kleed, waarin men voor God moet verschijnen, is geweven; maar weinigen verschijnen daarin, weinigen kunnen het ook, weinigen mogen het. Het is daarom van de moeite waard om te vragen: wie kan in Jezus' naam bidden? Zoeken wij op deze vraag het antwoord in onze tekst, dan vinden wij, dat de Heere van het gebed in Zijn naam niet tot alle mensen spreekt. Het is geen rede, onder de menigte van het volks gehouden en tot het volk gericht, maar het woord, dat wij lezen, wordt gesproken tot de discipelen, die Hij ook elders door vele zaken van het volk onderscheidt. Zijn discipelen hebben dus alleen van Hem het recht ontvangen, om in Zijn naam te bidden en hij, die geen discipel is, mag het niet wagen, zo min als iemand, wie ook, behalve hij alleen, aan wie het is opgedragen en toegestaan, in de naam van zijn naaste te handelen. De discipelen van Jezus bidden in Jezus' naam en ook deze niet eerder dan na Zijn heengaan, nadat zij Zijn dood, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart hebben leren kennen. Eerst dan is het

onderwijs van Jezus tot het hoofdstuk van het volle geloof voortgegaan, dat de discipelen van Jezus bekwaam maakt om het geweven priesterlijk gewaad van Christus' verdiensten aan te grijpen en aan te trekken, waarin men alleen voor God mag verschijnen, om in Jezus' naam te bidden. Alleen hij, die kerkelijk met een levend geloof rust op de verdiensten van Christus, voor wie het tot onomstotelijke zekerheid en tot vertrouwen is geworden, dat Christus in Zijn plaats zonde, dood en duivel heeft overwonnen, leven en genade aan het licht heeft gebracht; alleen hij, die in heilige geest voor de gehele wereld kan betuigen, dat hij door Christus met God verzoend is, dat Christus eeuwig heerst en leeft en hij met Christus, een medeërfgenaam is van de eeuwige goederen en een geopende toegang tot de Vader heeft, alleen hij is in staat in Jezus' naam te bidden. De valse, de ingebeelde discipel moet daarentegen van de dienst aan het eeuwige altaar van Jezus worden afgewezen. Hij, die zonder redelijk, waarachtig geloof in Jezus' naam zou wagen te bidden, zou tot antwoord een stem uit het allerheilige kunnen vernemen als deze: "Ga weg van Mij, vervloekten! Ik heb u nooit gekend. " De Vader zou Zijn Zoon door vals beroepen op Zijn Zoon gelasterd, de Zoon de Vader gehoond en Zijn bloed misbruikt kunnen achten, de Geest van de genade over die ontzaglijke leugen kunnen bedroefd en ontzet worden. Vermeet u daarom niet zonder geloof in Jezus' naam te bidden. Gelooft u echter, bid en u zult daarvan zalige ervaringen verkrijgen. De vreugde van zo'n bidder zal hier beneden reeds zo volkomen worden, als het in dit armzalige leven mogelijk is; zij zal volkomen worden door verhoring. Heeft u nooit gebeden en de verhoring gezien? Ware deze uren niet uw zaligste op aarde? Vanwaar komt het toch, dat deze uren zo zalig zijn? Er ligt een geheim daarachter en Ik zou ook niet voor de gehele wereld het hemelse tot het stof kunnen of willen neertrekken; maar iets waars kan er toch van worden gezegd. De mens wandelt op aarde als in een donker dal en onder al zijn bestrijdingen is er geen, die dieper in de ziel zou grijpen en pijnlijker zijn dan de twijfel aan een onzichtbare wereld, aan een rijk van de geesten en van God, aan een toekomst. De edele ziel wenst niets vuriger dan zeer krachtig overtuigd te worden, dat het toekomstige, dat het onzichtbare rijk van God meer dan een naam is. Zelfs met beschaming deze overtuiging te verkrijgen, is zalige vreugde (Hoofdstuk 20: 28). Nu wordt de overtuiging van een onzichtbare God en van Zijn rijk door niets meer bevestigd dan door gebedsverhoring. Wanneer ik toch bid en mijn bede vindt verhoring; wanneer mij openlijk en zichtbaar wordt vergolden, wat ik in het verborgen spreek tot de onzichtbaar Alomtegenwoordige en wanneer mijn wensen zich uitstrekken tot zaken en omstandigheden, over welke en jegens welke noch ik noch enig mens macht kan uitoefenen, is het daar niet, alsof daar werd gezegd, alsof de juichtoon uit het diepst van de ziel werd gehoord: "Ja, er is een oor, een oog, een hart, een God in de hemel en deze God let op mij. Ik ben door Hem verstaan en met Hem in verbintenis. Ik heb met mijn God een geheime omgang, die niemand weet: het is mijn gebed en Zijn verhoring. In deze gedachten ligt een vrede, een vreugde, die men voor alle schatten van de wereld niet overgeeft; het is de vreugde, dat men een vaderland en een eeuwig leven heeft gevonden.

25. Op uw vraag (vs. 17 v.) over hetgeen onmiddellijk voor de deur stond, heb Ik (vs. 20) gesproken over een snelle afwisseling van droefheid en vreugde, van niet begrijpen en begrijpen, van niet bidden in Mijn naam en van bidden, terwijl een toekomst van volkomen vreugde daaruit zou worden geboren. Deze dingenheb Ik door gelijkenissen tot u gesproken 1). Hoe duidelijk Ik u ook de zaak heb voorgesteld en hoe nauwkeurig Ik die toekomst heb aangeduid, zijn toch al Mijn woorden voor u als raadsels geweest en hebben slechts tot

nieuwe vragen aanleiding gegeven, omdat u Mij niet begrijpt. Wilde Ik nogmaals uw vragen beantwoorden, dan zouden Mijn woorden weer slechts spreekwoorden of onbegrijpelijke reden voor u zijn, omdat het nu nog voor u een tijd is, waarin u alles slechts door een spiegel ziet en als duistere woorden verneemt, waarbij nog veel moet worden geraden (1 Kor. 13: 12). Maar het uur komt, als het eerste een kleine tijd in vs. 16 door het tweede een kleine tijd zal zijn afgelost, het uur dat Ik niet meer door gelijkenissen tot u spreken zal, maar u vrij uit van de Vader zal verkondigen, 2) welke Zijn gedachten en raadsbesluiten zijn. Die tijd is nu nabij, waarop Ik nu nogslechts in beeldspraak u kan wijzen (vs. 21 v. vgl. Hoofdstuk 11: 11-15), terwijl u daarna als van aangezicht tot aangezicht zult zien (Luk. 24: 25 vv. , 45 vv.).

1. Waarom begrijpen wij nu zo gemakkelijk, wat de discipelen toen zo weinig begrepen? Omdat intussen de feiten hebben plaats gehad, die op Jezus' woorden de commentaar vormen, de feiten van opstanding, hemelvaart en uitstorting van de Geest.

2. De tegenstelling is hier overal die tussen de periode voor en na de opstanding; tot de laatste behoort zeker de uitstorting van de Heilige Geest (Hoofdstuk 20: 22. Hand. 1: 5 en 8), die aan de laatste verschijning van de Opgestanen nauw verbonden is en onmiddellijk gevolg is van Christus' verhoging. De grens tussen de twee perioden ligt dus niet, zoals vele uitleggers aannemen, op het Pinkster-, maar op het Paasfeest.

26. Op die dag zult u, zoals Ik u reeds (vs. 23) zei, Mij niets vragen; u zult Mij vanzelf begrijpen. U zult dan, zonder dat Ik het u eerst moet leren, in Mijn naam bidden, als één met Mijn persoon, u dan volkomen duidelijk en vertrouwd. U zult dan de juiste gebeden de Vader voorleggen, terwijl u tot hiertoe vaak genoeg verkeerde gebeden op het hart heeft gehad en daarentegen de heilzame heeft verzuimd, zodat Ik bestendig weer in uw betrekking tot God moest ingrijpen, om de juisteverhouding te herstellen (MATTHEUS. 20: 20 vv. Luk. 22: 31 vv.). En, Ik zeg u niet, wanneer u dan op deze manier met bidden, door Mijn Geest u geleerd, voor Gods aangezicht treedt, dat Ik de Vader voor u bidden zal, opdat Hij Mij uw bede geeft, zodat zij pas door Mij u ten deel werd, alsof Hij met u onmiddellijk niets te doen had.

27. Want de Vader zelf heeft u lief, niet minder dan Ik, omdat u Mij liefgehad heeft en heeft ten minste dat geloofd, dat Ik van God, van het zijn bij Hem ben uitgegaan en zo Zijn eengeboren Zoon ben (Hoofdstuk 1: 1 vv.) waaruit zich dan ook snel de nadere kennis zal ontwikkelen, dat, als Ik heenga, Ik tot de Vader heenga.

Dat zij Hem tot hiertoe liefde en trouw betoond hebben (Luk. 22: 28 vv.) maakt hen bekwaam om nu na Zijn heengaan de Heilige Geest te ontvangen en schenkt hen de liefde van de Vader. De liefde wordt eerst genoemd, het geloof vervolgens in de tweede plaats; want met de trek van de liefde tot de Heere begon hun aansluiting aan Hem, die door het geloof steeds inniger en vaster werd.

Wanneer nu de Heere tot de discipelen zegt: "Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u zal bidden", dan is daarin geen tegenspraak met het woord in Hoofdstuk 14: 16 en ander getuigenissen van het Nieuwe Testament (1 Joh. 2: 1. Rom. 8: 34. Vóór Pinksteren bidt Jezus voor de discipelen, om hun de Heilige Geest te kunnen zenden; na Pinksteren bidden zij zelf

in Zijn naam en wel in die mate, als de Pinkstergenade in hen werkzaam geworden is; en daar Hij van die tijd af in hen bidt, heeft Hij niet meer nodig voor hen te bidden. De onvoorwaardelijke noodzakelijkheid van Zijn voorspraak zou toch bewijzen dat er nog een scheidsmuur tussen hen en de Vader stond, terwijl toch hun kindschap tot stand is gebracht. Is deze aanwezig, dan is het niet aldus, dat slechts de Vader Hem lief zou hebben en Hij ons, terwijl de Vader ons niet direct zou liefhebben, maar zo, dat, terwijl wij de Zoon liefhebben en in Hem geloven, wij nu ook zo in de Zoon zijn opgenomen, dat de stralen van de liefde van de Vader tot de Zoon in de Zoon ook op ons neerdalen. Maar slechts in zoverre zij in deze staat van gemeenschap met Christus blijven, hebben de gelovigen Zijn onmiddellijke voorspraak niet nodig en ondervinden zij, dat de Vader zelf hen liefheeft en Zich aan hen meedeelt. Zij zijn echter niet altijd daarin, zij verliezen zelfs vaker de troost van het ware geloof, want ook de Christen heeft nog zowel als zijn betere, zo ook zijn slechtere uren. Dan moet weer de voorspraak van Christus, waarover Johannes in 1 Joh. 2: 1 vv. schrijft, tussenbeide treden. Door de steeds weer vernieuwde werkzaamheid van Zijn verzoening moet de Heere de verstoringen in onze betrekking tot God, die onze schuld teweeg heeft gebracht, wegnemen en die bemiddeling plaats laten hebben, die de herstelling van het onmiddellijk verkeer ten doel heeft; pas wanneer de verzoening zich ontwikkelt in de heiligmaking, wordt dat onmiddellijke vast en volmaakt. "Telkens als wij door te zondigen aan de armen van de liefde van de Vader ontvallen, grijpt de voorbede van Christus naar ons, om ons weer op de schoot van de Vader te heffen en evenals wij de dagelijkse vrijspraak nodig hebben, zo ook de dagelijkse voorbede van Christus tot herstelling van ons kindschap. "

28. In Hoofdstuk 5-12 heb Ik de Joden de leer jegens Mijn persoon in haar eerste deel voorgedragen zonder bij hen geloof te vinden, het tweede deel heb Ik van Hoofdstuk 13 aan u. die dit eerste getuigenis gelovig heeft aangenomen, in engere kring meegedeeld. Die leer wil Ik u in het kort herhalen: Ik ben van de Vader, bij wie Ik van eeuwigheid was, uitgegaan en ben in de wereld gekomen; weer verlaat Ik nu door dood, opstanding en hemelvaart de wereld en ga heen tot de Vader, om weer in heerlijkheid bij Hem te zijn (Hoofdstuk 13: 3; 17:
4 v.). Nu zult u ook nog dit tweede ervaren en met een gelovig hart aannemen en daarmee zal alles, wat u tot hiertoe nog een raadsel is, helder en duidelijk door u worden begrepen.

De leerlingen konden niet begrijpen dat Jezus de wereld zou verlaten, waar Hij naar hun mening Zijn rijk moest stichten. Evenmin konden zij zich een heldere voorstelling van de plaats vormen, waarheen Hij Zich begaf. Jezus begint met hetgeen hen enigszins duidelijk is en verklaart hun daarna hetgeen zij nog in het geheel niet begrijpen. Zij hebben geloofd en begrepen dat Zijn oorsprong Goddelijk is, dat Hij vóór Zijn menswording in de schoot van de Vader was en dus werkelijk bestond, dat de wereld daarom niet Zijn blijvende woonplaats is, dat Hij haar slechts doortrekt; want Zijn komst heeft geen ander doel dan er een werk te verrichten. Wat is nu natuurlijker dan dat Hij na het volbrengen van dit werk de wereld verlaat, waarin Hij niet dan tijdelijk vertoeft en tot God, Zijn eigenlijke geboorteplaats, terugkeert? De hemelvaart wordt door de menswording verklaard en Zijn goddelijke toekomst berust op Zijn goddelijk verleden. De vier leden van dit vers zijn onderling evenredig en werpen een onverwacht licht op de geschiedenis van Jezus en Zijn voornaamste lotgevallen: ontbloting, menswording, dood, hemelvaart. De apostelen begrijpen nu waarom Hij heengaat,

Hij vertrekt, omdat Hij gekomen is en waar Hij heengaat: tot God, want van God is Hij gekomen.

De Heere geeft tot besluit van Zijn rede een overzicht over de gehele loop en verdeelt die in vier stappen: twee zijn voorbij: Ik ben uitgegaan van de Vader en in de wereld gekomen; met de eerste bedoelt Hij Zijn scheiden van de hemel, met de tweede Zijn geboorte en het gehele werk, dat Hij daarna op aarde heeft gedaan (Gal. 4: 4); twee stappen wachten Hem nu - het verlaten van de wereld en de dood en het heengaan tot de Vader in opstanding en hemelvaart.

Jezus verliet de wereld op het ogenblik van Zijn dood, door de opstanding keerde Hij niet in deze terug; het aanzijn van de Opgestane behoorde tot een andere wereld en Zijn verschijningen breken slechts voor een ogenblik de grenzen door, die gewoonlijk de beide levenssferen van elkaar scheiden.

29. Zijn discipelen waren aan de ene kant verwonderd over de blik in het hart, waarmee Jezus, zowel in vs. 19 hun wens had opgemerkt, om Hem te vragen, alsook bij het woord aan het begin van vs. 25 in het boek van hun binnenste las, hoe Zijn woorden henvoorkwamen; aan de andere kant waren zij overmeesterd door de verheven majesteit, die uit het slotwoord vs. 28 hun tegenstraalde, zij zeiden dan tot Hem: Zie, nu Gij zo eenvoudig en duidelijk heeft uitgesproken hoe uw weg loopt van de Vader, door de wereld heen, tot de Vader terug, spreekt Gij vrij uit en vertelt geen gelijkenis, zodat de tijd, door U, in vs. 25 geprofeteerd, in de grond reeds nu voor ons aanwezig is.

30. Maar ook de dag, waarvann Gij in vs. 23 sprak, is zeker reeds nabij. Nu Gij op hetgeen wij in het hart begeerden te weten, op ons voorkomende manier heeft geantwoord, zonder dat wij daarover een bede hebben laten horen, weten wij wat wij vroeger ook reeds vaak hebben ervaren (Hoofdstuk 1: 48 v.), maar niet op zo’n treffende en duidelijke manier als nu a) n. l. dat Gij alle dingen weet en Gij heeft het niet nodig dat iemand het U vraagt (vgl. Hoofdstuk 2:
25). Hierom, door dit feit volkomen overtuigd, geloven wij, als wij het niet reeds vroeger,

zoals Gij zelf van ons erkend heeft (vs. 27) geloofd hadden, dat Gij van God uitgegaan bent.

a)Joh. 21: 17.

De goede discipelen menen, dat zij het al zeer goed begrepen wat het was, dat Christus van de Vader was gekomen en tot de Vader ging; maar dat doen zij als goede, vrome kinderen van Christus, zij zeggen het uit liefde tot Hem, dat zij het wel begrepen. Zo spreken eenvoudige mensen soms onder elkaar. Ja of nee en de een valt de anderen bij en zegt, dat het zo is en dat hij het begrijpt, terwijl het er nog ver af is; toch heeft dat in eenvoudigheid zonder huichelarij plaats.

Dat zij zeggen dat de meester nu vrij uit en niet in gelijkenissen spreekt, daarin gaan zij zeker te ver, maar zij getuigen niettemin uit grond van het hart hoe het hen te moede is en wat wij als het ware ook nu nog ondervinden. Immers wie slechts een beetje van het Evangelie heeft gesmaakt, in hem wordt sterker begeerte opgewekt en ook bij een geringe mate van geloof ondervindt hij meer kracht dan hij zelfs bij de hoogste mate van de wijsheid van deze wereld

zou hebben ontwaard; Ja de zuchten, die de Heilige Geest in de harten van de gelovigen wekt, zijn de sprekende getuigen dat God op een verborgen manier, zelfs boven hun bevatting, in hen werkt, want anders zou Paulus haar niet onuitsprekelijk noemen (Rom. 8: 26).

De rede van de discipelen is nog geen zonneschijn, maar een weerlicht in de nacht, een mengsel van duisternis en licht, van eenvoudigheid en zekerheid. De discipelen voelen dat zij een geloofsversterking ontvangen hebben, een stap voorwaarts op de geloofsweg hebben gemaakt, maar wat zij zich zo toeschrijven, wordt enige uren later niet bevestigd. Evenzo gaat het ook ons: wij verbeelden ons gemakkelijk, als wij inwendig toenemen, dat wij reeds aan het doel zijn; als wij nog slechts kinderen in Christus zijn denken wij dat wij reeds mannen zijn. Maar dat is juist het heerlijke van de goddelijke leiding, dat wij ons op dat standpunt van het geloof reeds zalig voelen en het ontbrekende nog niet missen; die in het geloof begint, is daarom even zalig als de bevestigde in het zijne.

Denken wij ons het woord van Jezus in vs. 28 als het laatste van Zijn afscheidsrede, dan ziet ieder wat een verheven slot het is; maar de discipelen noodzaken Jezus door hun opmerking, nog iets bij te voegen. Dan kan men weer zien wat een onuitputtelijke fontein de Geest van Jezus is geweest; want behoort het woord in vs. 28 , waarmee Hij wilde besluiten, tot de verhevenste, die Hij heeft gesproken, dan behoort het woord in vs. 33, waarmee Hij dan werkelijk besluit, tot het meest vertroostende voor het hart van de discipelen.

31. Jezus antwoordde hen op hun al te vroegtijdig juichen, omdt zij enigermate lijken op een, die zich voor een rijke houdt, als hij in het bezit van een goudstuk is gekomen: Gelooft u nu? Houdt zo’n staat van het geloof, nu u door de indruk die Mijn laatste woorden op u hebben gemaakt, verrast en overweldigd bent, nog niet voor voldoende en volkomen; daartoe zult u eerst komen van de dag aan, waarvan Ik vroeger in vs. 23 en 26 heb gesproken.

De Heere wil hen niet berispen noch voor het hoofd stoten, omdat zij nog zo zwak en onbegrijpelijk zijn; Hij antwoordt integendeel allervriendelijkst, als wilde Hij zeggen: u bent goede, vrome kinderen; u denkt dat u het begrijpt en gelooft en ja, het is waar dat u gelooft, maar u weet niet hoe het zal gaan en hoe zwak uw geloof nog is. Nu denkt Hij er tevens bij, wat zij nog zullen worden en wat Hij van hen wil maken.

Men kan zien dat Jezus de grond van het hart aanziet; als deze oprecht en voor de naderende invloeden van de Heilige Geest geopend is, ziet Hij op hetgeen worden zal en heeft Hij geduld. Niemand moet dit echter tot een kussen van luiheid maken! Wij mensen geven ons zelf soms al te snel een getuigenis van oprechtheid; als wij niet met leugens omgaan, denken wij reeds oprecht te zijn; maar werkelijke oprechtheid voor het leven uit God is alleen daar, waar ijver is; traag zijn is een grendel voor het hart te schuiven.

32. a)Zie, het uur komt en is, nu Ik Mij snel op Mijn lijdensweg zal begeven, (Hoofdstuk 18: 1 vv.) gekomen, het uur, dat u, overmand door de indrukken, die het aanlopen van de wereld en haar vorst op Mij (Hoofdstuk 14: 30) bij u zal teweegbrengen, verstrooid zult worden naar alle kanten, een ieder naar het zijne. Het zal u zijn als moest u nu uw vroeger beroep weer opnemen, waarin Ik u vond, voordat Ik u tot Mijn navolging riep, als moest u nu weer uw

eigen wegen gaan (Hoofdstuk 21: 2 vv. Jes. 53: 6). En dan zal het zijn dat u Mij alleen zult laten. En nochtans ben Ik, al heeft u allen tezamen Mij verlaten, niet alleen, want de Vader is met Mij (Hoofdstuk 8: 29) en houdt Mij met Zijn goddelijke kracht staande, totdat Ik de zaak van uw zaligheid tot de overwinning breng (Jes. 42: 1-4).

a)Zach. 13: 7. MATTHEUS. 26: 31. Mark. 14: 27.

De wolf verstrooit de schapen, maar als de discipelen dat geloof hadden gehad, dat zij van Hand. 2 af hadden, zouden zij zich niet hebben laten verstrooien, maar, hun Heer belijdend, met Hem zijn gestorven. Intussen was het evenmin Gods raad dat zij dit zouden doen, als het Gods raad was dat zij nu reeds dat geloof zouden hebben.

In Jezus' aankondiging van de zwakheid, die zo snel zou blijken, moest geen eigenlijk verwijt gelegen zijn; volgens het eigen woord van de Heere in Hoofdst. 18: 8 , dat voor de discipelen de weg tot de vlucht baande, was het als het ware in de orde dat zij zich verstrooiden, Christus moest eerst voor hen sterven en opstaan, voordat zij met onbedwingbare moed konden worden toegerust. Te verlangen dat de apostelen zich voor Christus zouden opofferen vóórdat Hij Zich voor hen had opgeofferd, zou zijn het werk van een man van het kind te eisen.

Zij laten Hem alleen; Hij laat hen Zijn vrede; zij wijken van Hem als de angst, die Hij in deze wereld heeft te lijden, zijn toppunt bereikt; Hij vergeldt hen deze ontrouw daardoor, dat Hij hun Zijn overwinnen van de wereld voorhoudt als de troost, waardoor zij moed kunnen vatten in al de golven van angst, die hun voortaan, zolang zij nog in de wereld zijn, zullen overstromen.

En wat eindige geest heeft ooit de diepte van de gedachte geweten: alleen en - toch niet alleen; van allen verlaten en - toch nabij de Vader te zijn? Bijna zou die Goddelijke grootheid van geest ons bedwelmen, als hier niet tevens een menselijke gevoeligheid ten toon was gespreid, die ons het hart vertedert. Maar welke pen beschrijft ons die weemoed, waarmee Hij de werkelijke grond van het geloof van de elf aanschouwt, die zorg, waarmee Hij, die anders betrekkelijk zo weinige bijzonderheden van Zijn lijden voorspelt, hier Zijn jongeren waarschuwt tegen het gevaar van een dicht genaderd uur; die vereniging van wijsheid en liefde, die Hem aan het slot evenmin van verdrukking kan doen zwijgen, als van rijke vertroosting?

33. Deze dingen, die Ik u in Mijn rede sinds Hoofdstuk 15: 1 heb voorgehouden, heb Ik tot u, die nu voor het laatst in gesloten kring voor Mij staat, gesproken a) zodat u, zoals Ik u reeds zei, voordat wij van tafel waren opgestaan (Hoofdstuk 14: 27), in Mij vrede heeft en zo uw geloof, hoewel het ook een zware proef moet doorstaan, toch niet ophoudt (Luk. 22: 32). In de wereld zult u, als Mij toebehorend, verdrukking hebben tengevolge van tegenstand van alle kanten, zoals u snel in sterke mate zult ondervinden (Hoofdstuk 16: 21 15: 18 vv); maar heb tengevolge van de vrede, die Ik u laat, goede moed; Ik, het hoofd van het lichaam, waarvan u leden bent, heeft de wereld met haar vorst nu het tot de laatste beslissende strijd gaat, overwonnen. Uw weg door die wereld zal voortaan ook zo'n overwinningstocht zijn, omdat u

ten gevolge van Mijn zege eveneens de wereld overwint (Hoofdstuk 12: 31 v. 1 Joh. 4: 4; 5: 4).

a. Jes. 9: 5. Rom. 5: 1. Efeze. 2: 13. Kol. 1: 20.

Tussen de beide gezegden "in Mij" en "in de wereld" is een tegenstelling; de ene geeft het inwendige aan, waar vrede, de andere het uitwendige, waar de angst heerst.

In Christus vrede, in de wereld angst en verdrukking, dat is de dubbele kant van het leven van de gemeente zoals van iedere Christen. In Christus vrede, want Hij heeft ons met God verzoend en de grond van tweespalt in het hart teniet gedaan. In Hem verheugt de Christen zich over de gemeenschap met God en in het leven, waarover de dood geen macht heeft. In de wereld angst en verdrukking, want de gedaante van de wereld staat tegenover het rijk van God, de verbintenis met haar kan slechts pijnlijk zijn; zolang de wereld wereld is zal zij Christus tegenstaan; die tot Christus behoren, maar toch nog in haar leven, zullen in strijd en moeite zich moeten doorworstelen. Maar zij hoeven niet te vrezen. Christus heeft de wereld overwonnen; zij is reeds met haar vorst overwonnen en de gemeente van Christus verwacht alleen de vruchten van Zijn overwinning zich te verzekeren.

Dat is het doel van geheel ons Christelijk leven. Deze vrede zal niet met de tijd eindigen, maar hij is het einddoel van alle heilig streven en handelen. Om daartoe te raken ontvangen wij Zijn sacramenten en worden nog, ten aanzien van Zijn wonderbare woorden en daden, onderwezen, ontvangen wij het onderpand van de Geest en geloven en hopen wij op Hem en ontgloeien wij in liefde voor Hem, zoveel Hij het ons geeft. Door deze vrede worden wij in onze druk vertroost en van alle druk verlost; door deze vrede houden wij aan in geduld onder alle droefenissen, opdat wij eenmaal, boven alle droefenissen verheven, mee zouden heersen. Terecht besloot de Heere Zijn rede met deze vrede, die tot een leuze was voor Zijn nog onverstandige jongeren, die zij pas dan juist zouden verstaan, als de Heilige Geest hen die vrede had gegeven.

Zo kunnen wij nu overwinnen, wanneer wij zien op de Voorganger van ons geloof en de weg gaan, die Hij ons gebaand heeft; dan zal ons de wereld, ja, de dood niet overwinnen. Want de strijder wordt niet geprezen, die nooit worstelt met de vijand, maar die met hem worstelt en niet overwonnen wordt. Wij zijn dus geen stervelingen wegens ons worstelen met de dood, maar onsterfelijken wegens de overwinning op de dood.

Zo spreekt Christus nog voordat het offerlijden is geleden. Hij is de overwinnaar reeds vóór de overwinning. Kan Hij alleen mens, moet Hij niet ook God zijn, voor wie alleen alle dingen volstrekt zeker zijn. Ja, Hij, die zo volkomen zeker is van de toekomst als de Heere, toont en bewijst dat Hij God is. En waarvan was Hij volkomen zeker? Van de grootste overwinning, die er behaald kon worden: van de overwinning van de wereld, van de overste van de wereld, van de zonde, van de dood, van het eeuwig verderf. Hij is dood geweest en zie, Hij is opgestaan uit de dood en leeft in eeuwigheid en heeft de sleutels van (de macht over) hel en dood. Maar is die overwinning behaald door Christus buiten ons, zij moet ook behaald worden in ons en daartoe heeft Christus voor ons de Heilige Geest verworven, om de

overwinning van Christus op ons toe te passen, in ons te verwezenlijken. Het is hiermee als met de vestingen. Als de vijand op het open veld verslagen is, dan trekt de overwinnaar van de vijand het land in en overwint de ene vesting na de andere. Wij zondaren zijn als zodanig zovele vestingen van de vijand en wij worden door de grote overwinnaar Jezus opgeëist, om ons aan Hem over te geven, met Hem gemene zaak tegen de algemene vijand te maken en zo in de eeuwige heerlijke overwinning van God te delen, vrij van zonden, vrij van plagen, als kinderen van Zijn welbehagen. En zouden wij dan geen goede moed hebben bij die heilige strijd, waarin wij gewikkeld zijn, ja, zouden wij dan temidden van die strijd geen vrede hebben in Christus?

HOOFDSTUK 17

CHRISTUS' GEBED VOOR ZICH - ZIJN DISCIPELEN - ZIJN KERK EN GEMEENTE

III. Vs. 1-26. Het hogepriesterlijk gebed, waarin de grote Hogepriester van de mensheid Zichzelf en geheel Zijn tegenwoordig en toekomstig volk God voorstelt, opdat Hij Hem zou verheerlijken, dit volk voor het Zijn verklaren, behouden, bewaren, heiligen, vermeerderen en volmaken mocht.

a. Vs. 1-8. Jezus' bede voor Hemzelf. Hij bidt om Zijn verheerlijking, om weer in Zijn goddelijke heerlijkheid gesteld te worden; want Hij is de hoeksteen van de Kerk en de volmaking van deze, die Hij in Zijn gebed bedoelt, heeft Zijn eigen verheerlijking tot voorwaarde.

1. Dit, wat in Hoofdst. 15 en 16 is meegedeeld, heeft Jezus tot Zijn discipelen gesproken, nadat Hij van de avondmaalstafel was opgestaan. En Hij hier na het woord: In de wereld zult u verdrukking hebben, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen, nog in de zaal Zijn ogen op naar de hemel (Hoofdstuk 11: 41. Mark. 7: 34. MATTHEUS. 14: 19) en zei: Vader het uur is gekomen, verheerlijk Uw Zoon (Hoofdstuk 12: 23; 13: 31 v.). Verheerlijk Hem door Hem in te leiden in de staat van de heerlijkheid, die Hem is toegekend (vs. 5), opdat ook Uw Zoon U verheerlijkt door hetgeen Hij in die staat van de heerlijkheid verder tot zaligheid van de wereld zal volbrengen.

De afscheidsreden tot de discipelen zijn geëindigd en wel met de zegevierende woorden: Ik heb de wereld overwonnen. Voordat Jezus nu die noodlottige nacht ingaat, dringt Hem Zijn gemeenschap met de Vader, als Hij Zijn oog ten afscheid vestigt op de discipelen, die gereed zijn tot heengaan (Hoofdstuk 14: 31) en op de gehele toekomst van Zijn werk, dat Hij nu voor de aarde volbracht heeft, tot gebed. Hij bidt luid en lang voor Zich, Zijn discipelen en voor Zijn latere gelovigen, met al de diepte, innigheid, helderheid en rust van zedelijke behoefte en van kinderlijke overgave aan de Voleinder. Omdat Hij Zich door dat gebed bereidt tot de hogepriesterlijke daad van Zijn zelfopoffering (vgl. vs. 19) wordt het met recht (sinds David Chytraeus, een leerling van Melanchton, een van de zes theologen, die in 1576 de formule concordiae tot stand bracht) het hogepriesterlijk gebed. Het "Jezus hief Zijn ogen op naar de hemel" dient niet om te kennen te geven, dat Jezus in de open lucht zou hebben gebeden, zoals velen aannemen; deze uitdrukking wil evenmin te kennen geven dat door de vensters van de kamer de hemel voor het oog is zichtbaar geweest; het oog van de bidder verheft zich overal naar de hemel, zie Hand. 7: 55.

Op een goede prediking past een goed gebed, dat is, als men het woord heeft laten horen, moet men beginnen te zuchten en te begeren, dat het ook kracht uitoefent en vruchten draag. Omdat nu de Heere Christus Zijn gehele leraarsambt volbracht heeft en Zijn discipelen gezegend heeft met de lange schone troostpredikatie, moest Hij ten slotte ook een bede uitspreken, beide voor hen en voor alle Christenen, opdat Hij Zijn ambt als onze enige Hogepriester ten einde toe volbracht en niets naliet, dat diende om hen te versterken en te bewaren, omdat Hij ze alleen in de wereld wilde achterlaten.

Jezus geeft Zich in dit gebed de Vader als offer over en legt op grond daarvan Zijn voorbede voor de Vader neer. Hij heeft luide gebeden, omdat Hij de inwendige overgave evenzo in het heiligdom van Zijn gemeente moest volbrengen, als de uitwendige aan het kruis openlijk voor de wereld.

De hogepriester van het Oude Verbond droeg de namen van de twaalf stammen op Zijn borst, ten teken dat Hij alles, wat het volk van God aanging, in Zijn hart bewoog en voor de Heere bracht (Efod. 28: 15 vv.). Dit teken wordt voor de eerste maal bewaarheid en vervuld in deze voorbede van Jezus. De innigheid van Zijn gebed voor de twaalf is de betoning van die onvergelijkelijke liefde, die Hij van het begin aan voor hen heeft gevolgd (Hoofdstuk 13: 1). Zo diep staan de twaalf namen geschreven in de tafel van Zijn hart, dat Hij zelfs op dit tijdstip van de reinste en hoogste zielsverheffing die éne niet ongenoemd kan laten, die zich met duivelse roekeloosheid van Hem heeft losgescheurd en zo diep is de smart van Zijn ziel, als Hij van hem spreekt en hem als het verloren kind aanwijst (vs. 12), dat Hij zelfs door een beroep op de Schrift Zijn smart over het verlies zoekt te stillen. En alle tijden en alle ruimten van de gemeenschap, die Zijn discipelen zouden stichten, omvat Hij met Zijn gebed en wat Hij voor Zijn gemeente bidt, is met een kort woord uitgesproken. Dit korte woord is echter zo uit de diepte en omvat zozeer de hele inhoud van de zaak, dat de gelovigen van alle tijden en plaatsen, hoe doffer het geestelijk leven is, des te meer steeds nieuwe troost, nieuwe ijver en nieuwe kracht putten uit dit dierbaar woord van Jezus.

Als alle woorden, die de Zoon van God tot de mensen gesproken heeft, een heiligdom zijn, waarin Gods tegenwoordigheid is, omdat de heilige Zoon ze uit Zijn voortdurende gemeenschap met de heilige God heeft gesproken, zo moet dit gebed het allerheiligste worden genoemd, omdat wij hier de Zoon met de Vader zelf horen spreken. De evangelisten vermelden menigmaal, dat Jezus gebeden heeft; maar de discipelen mochten daarbij niet verscheidene malen tegenwoordig zijn (Mark. 1: 35 vv. ; 6: 46. Luk. 6: 12 vv.); de andere keren waren de discipelen er wel bij, maar het schijnt dat Hij niet hoorbaar heeft gebeden, de evangelisten delen ten minste de inhoud niet mee (Luk. 9: 29; 11: 1 vv.). Weer in andere gevallen bad Hij wel luid en de inhoud wordt ons wel meegedeeld, maar het waren dan slechts weinige woorden (Hoofdstuk 11: 41 vv. ; 12: 27 vv. Luk. 22: 41 vv. ; vgl. ook van de zeven kruiswoorden die welke hiertoe behoren). Ditmaal mogen wij echter een uitvoerig spreken van de Zoon met de Vader horen. Men vertelt van Ph. J. Spener (overl. 1705), dat hij gedurende zijn meer dan veertigjarige arbeid, die voor de hele evangelische kerk zulke rijke vruchten heeft gedragen, het nooit gewaagd heeft om over dit gebed te prediken, omdat het juiste verstaan daarvan de gewone mate van het geloof te boven ging; hij liet het zich echter op zijn sterfbed driemaal voorlezen.

In de gehele Schrift is dit hoofdstuk, wat de klank van de woorden aangaat, het gemakkelijkste, wat de zin aangaat, het diepste.

Er is geen geschrift in de literatuur van enig volk, dat hiermee zou kunnen worden vergeleken in diepte van inhoud, in majesteit, in onopgesmukte eenvoud van taal. De moderne gissing, dat dit gebed zowel als het gehele Evangelie van Johannes een litterarisch voortbrengsel zou zijn van een overigens onbekend lid van de gemeente, dat in de tweede eeuw van onze

tijdrekening zou hebben geleefd, vertoont zich tegenover dit gebed in haar gehele smakeloosheid en onhoudbaarheid. Deze woorden zijn door geen mens uitgevonden, om daarmee de wereld te misleiden en te bedriegen; die ze eens heeft doorlezen en daarna tot zo'n redmiddel kan overgaan, om het ontstaan daarvan te verklaren, met die is met verder te handelen.

Dit gebed kon niet worden uitgevonden, maar alleen uit zo'n bewustzijn voortkomen, als zich daarin uitspreekt; maar wel kon het worden bewaard en teruggegeven, vooral door een persoonlijkheid, die zich zo geheel aan Jezus' persoon had overgegeven, als dat met Johannes het geval was. De gedachten, hier uitgesproken, zijn aan de ene kant zozeer door het voorgaande gemotiveerd, als door de toestand geëist, aan de andere kant ondanks hun veel omvattende aard in zulke eenvoudige uitdrukkingen vervat, dat zij, wat de wezenlijke inhoud aangaat, door iedere discipel bewaard konden worden en wat de eigenaardigheid van vorm en uitdrukking aangaat, te meer, naarmate een persoonlijkheid innerlijke levensgemeenschap met de Heere Jezus had. Het zal ons daarom niet verwonderen dat juist Johannes dit gebed voor ons bewaard heeft, waarin aller gevoel is en diepe gedachte en ook de taal de innigste mystiek en het helderste denken verenigt.

Het uur is gekomen. Het uur, dat de Vader bepaald, die Hij zelf gewild heeft. De ontzaggelijkste uur van de wereld. Zijn lijdensuur. Het uur is gekomen. Ja, waarlijk, zij is gekomen. Reeds is de trouweloze uit het midden van de getrouwen weggegaan, om in helse overmoed haastelijk te doen wat hij doet. Reeds worden de zwaarden en stokken bijeengezocht, die de boosaardigen tegen een vreedzame, het geweld tegen een biddende moeten wapenen? Het uur is gekomen. En wat voor uur? Onze verbeelding huivert ze zich voor te stellen in al haar schrikkelijkheid; en hier is hij, die al haar smarten zeven dubbel zal smaken in Zijn heilige ziel; hier is Hij, die weet, al wat over Hem komen zal.

De Heiland heeft hier het oog niet alleen op die onnadenkelijke heerlijkheid, waarmee Hij, na het volbrengen van het grote werk van de verzoening, in de hemel bekroond zou worden, maar ook op die blijken van Zijn goddelijke waardigheid, die onder en na Zijn lijden zouden gegeven worden, ten vertoge dat Hij "in nadruk en in de eigenlijke zin", Gods Zoon was. - De Heiland zou eerlang velerlei lijden en de vervloekte dood ondergaan. Daaruit zou de ongelovige wereld besluiten dat Jezus, die zich voor Gods Zoon en de Messias had uitgegeven, een godslasteraar en bedrieger was. Hij bad daarom dat de Vader Hem onder al dat lijden verheerlijken wilde, door duidelijke blijken te geven, dat Hij waarlijk Gods Zoon en de Messias was! Dit gebed is kennelijk vervuld, deels onder het lijden van de Heiland, deels door Zijn opstanding en hemelvaart, deels na Zijn verhoging. Onder het lijden is de Heiland als Gods Zoon verheerlijkt. Hiertoe kan men brengen de verschijning van de engel, die Hem in de hof van Gethsemane versterkte, het doen neervallen van de gewapende manschappen, die gezonden waren om Hem te vangen, het genezen van Malchus oor, al de openlijke blijken van 's Heilands onschuld in de plechtige verklaring van de stadhouder Pilatus en in die droom van zijn huisvrouw, de bovennatuurlijke duisternis, terwijl Hij aan het kruis hing en de wonderen, die Zijn dood vergezelden. Door Zijn opstanding, hemelvaart en zitten aan Gods rechterhand, is de Heiland als Gods Zoon en de Messias verheerlijkt, naardien daardoor allerkennelijkst gebleken is, dat God Zijn leer en daden bevestigd en goedgekeurd heeft. Na

Zijn verhoging heeft Hij Zijn beloften vervuld en bewezen Gods Zoon te zijn in de uitzending van Zijn Heilige Geest; de kracht, die de prediking van de apostelen had op de harten van Joden en heidenen, was een duidelijk bewijs dat Hij de ware godsdienst in de wereld had opgericht; en in de verwoesting van Jeruzalem zag men, dat Hij zat aan Gods rechterhand en kwam op de wolken van de hemel.

2. a)Zoals, naar die mate dat u Hem macht gegeven heeft over alle vlees, over de gehele mensheid, (Jes. 40: 5 v. Zach. 2: 13), opdat al wat Gij Hem naar de keuze van de genade door een bijzondere verkiezing en verordening (Hand. 13: 48) tot Zijn werkelijk eigendom gegeven heeft, Hij hen het eeuwige leven geven zal.

a. Ps. 8: 7. MATTHEUS. 11: 27; 28: 18. Luk. 10: 22. Joh. 3: 35; 5: 27. 1 Kor. 15: 25. Filippenzen . 2: 10. Hebr. 2: 8.

"Vader" noemt Jezus in dit heerlijke gebed, zonder bijvoeging, God vier keer (vs 1, 5, 21, 24) en twee keer met een bijvoeging (vs. 11 en 25): dat doet Hij bijna altijd aan het begin van een nieuw deel van Zijn rede; die eenvoudige aanspraak betaamde bovenal de Zoon in de eigenlijke zin.

Waar Jezus als de Zoon voor Zichzelf tot de Vader spreekt, is de naam "Vader" genoeg voor Hem en het zou niet alleen overbodig zijn, maar ook ongepast en storend om de heiligheid en gerechtigheid als eigenschap van de Vader bepaald te noemen, omdat die herinnering aan Gods afkeer van het goddeloze hier zonder betekenis zou zijn.

Wie kan bedenken en voelen, hoe Jezus dit woord "Vader" uitsprak? Daarin ligt het gehele bewustzijn en het gevoel van Zijn volkomene eenheid met God en van de wederkerige liefde van Vader en Zoon.

Dezelfde aanspraak heeft Jezus ook de discipelen bij de mededeling van het "Onze Vader" voorgeschreven; maar hier zegt Hij niet "onze Vader", hoewel Hij in tegenwoordigheid van de discipelen bidt. Daarmee wijst Hij aan dat, hoewel Hij hen al het recht van kinderen van God heeft gegeven, Hem dat recht toch op een veel heerlijker manier toekomt.

"Het uur is gekomen. " Het in zeer opmerkelijk hoe Jezus voor alles, wat gebeuren moet, tijd en uur weet, ja, het ogenblik, waarop het wezen moet, bepaalt en kiest (Hoofdstuk 2: 4). Zoals Hij hier met de zekerheid van verhoring bidt om hetgeen Hij te voren geduldig verwachtte, zo doet en verdraagt Hij altijd wat met dat uur overeenkomstig is; en Hij laat Zich door niets tot uitstellen of tot besnelen verleiden, waardoor woord of daad uit de juiste plaats, die het geheel Zijn leven heeft, zou worden gerukt. Alles, wat Hij moet doen en lijden, vindt Hij in de Heilige Schrift door de Heilige Geest vooraf aangewezen, maar veel nog volstrekt niet op Zijn persoon toegepast en zo verborgen, dat Hij alleen het kon uitvinden en alles zonder de rangschikking van tijd en uur, waarin het aan Hem of door Hem moest geschieden. Zijn volkomen oorspronkelijk bewustzijn jegens Zijn persoon en Zijn roeping is als het ware de kiezende hand, die op de bonte weide van de Schrift de bloemen van de profetie kiest, plukt en rangschikt, om uit deze de kroon van Zijn leven te vlechten. Zo begrijpt Hij, wat Mozes, de

psalmisten en de profeten hebben geschreven, beter en grondiger, dan zij het zelf hebben begrepen. Hij leest, wat de Heilige Geest, die hen leidde, door hen jegens Hem heeft geschreven en omdat Zijn Geest met deze Heilige Geest volkomen een was, ja, één Geest en één leven is, wordt de Geest van God in de profeten ook de Geest van Christus genoemd (1 Petrus . 1: 11). De voorbestemming van de Schrift neemt dan ook de vrijheid van Christus niet weg, omdat de erkenning en verklaring van de schriftuurplaatsen, die op Hem zagen, slechts aan Zijn oog, oordeel en wil overgelaten was en Hij ze niet had kunnen uitleggen, zoals Hij deed, als Hij niet veel helderder en meer in samenhang, veel nauwkeuriger en scherper uit Zichzelf Zijn doel had gekend dan de Schrift daarvan in aanwijzingen spreekt. Vooral was het Zijn werk om wat op de voorspellingen betrekking had, op bepaalde tijdpunten van Zijn voortgaand werk te rangschikken; alleen daardoor dat Hij Zichzelf in Zijn werk, alsmede de hele weg, die Hij moest bewandelen, te voren in de Geest erkende, kon Hij het vooraf bepaalde van de Schrift op Zich toepassen en in het bijzonder voor elke voorspelling het uur aanwijzen, waarop het moest worden vervuld. Evenals Hij nu elke ontijdige verhoging versmaad had, als een aanmatiging, als een roof, zo bidt Hij ook nu niet vroeger om Zijn verheerlijking, dan dat Zijn uur daartoe is gekomen.

De Zoon bidt dat Hem de heerlijkheid wordt gegeven van het aan God gelijk zijn, zoals Hij deze vóór Zijn menswording bezat, toen Hij in de gestalte van God God bij God was. Het is dezelfde persoon, die heerlijkheid bij de Vader heeft gehad en deze weer afbidt. Hij bidt die echter, zoals vanzelf spreekt, nu als de Mensenzoon, zodat om de eenheid van Zijn persoon, de menselijke natuur, die Hij heeft aangenomen, ook deel moet hebben aan de afgebeden heerlijkheid van de Zoon. Hij bidt ook niet alleen om heerlijkheid wegens Zijn persoon, maar om het werk, dat Hem is opgedragen, dit zegt de zin: "Opdat ook Uw Zoon U verheerlijkt", omdat toch de eer van God het einddoel van dit werk is. Op aarde is Hij Zijn werk begonnen en voleindigd voor zoverre het in de staat van de vernedering moet worden gedaan (vs. 4); nu bidt Hij om de heerlijkheid bij Zijn Vader, om in deze het begonnen werk voort te zetten en ten uitvoer te brengen, maar het voorwerp, waaraan de Vader moet worden verheerlijkt, is het menselijk geslacht. De Vader heeft Hem macht gegeven over alle vlees in zoverre Hij Hem heeft opgedragen en door Hem wil volbrengen al wat vlees is aan de staat van het vleses te ontrukken en door de kracht van de Geest in een leven van de Geest over te zetten. Deze macht omvat al wat vlees is. Zij is niet beperkt tot een gedeelte daarvan; en voor zoverre toch een deel zich aan haar werking onttrekt, ligt de schuld niet in een begrenzing van Jezus' macht, maar in de tegenstand van de mensen, die haar niet hebben laten werken.

Niet allen kunnen zonder onderscheid door Christus het eeuwige leven ontvangen, maar die de Vader aan de Zoon door de trekkingen van de genade (Hoofdstuk 6: 37, 39, 44 en 65) heeft gegeven, deze zijn, van de kant van de goddelijke werkzaamheid aangewezen, dezelfde, die van hun kant de gelovigen zijn.

Jezus wilde bij God verheerlijkt zijn, om van God uit de Vader te kunnen verheerlijken, nadat Hij Hem op aarde verheerlijkt heeft op grond van de heerlijkheid, die Hij op aarde had. Deze had Hij als de door God gezondene (vs. 3, vgl. 1: 14), toen die van de hemel in de wereld gekomen was; de eerste verkrijgt Hij, als Hij van de wereld in de hemel terugkeert.

Jezus' bede heeft deze inhoud: Laat Mij ten hemel varen, opdat Ik de uitstorting van de Geest kan bewerken (vgl. Hoofdstuk 7: 39).

Niet alle mensen zouden als zodanig het eeuwige leven van Christus deelachtig worden, maar enkel zovelen als de Vader de Zoon gegeven had. Dat er een uitverkiezing is, is zo klaar in de Schrift geopenbaard, dat ze alleen door het ongeloof kan worden tegengesproken. De uitverkiezing wortelt volgens de Schrift in de Vader, in de diepten van de eeuwigheid en van de oneindigheid, de verlossing van zonde openbaart zich in de Zoon, de heiligmaking en het eeuwige leven in de Heilige Geest, niet bij uitsluiting, want deze bestaat niet in het Goddelijke wezen, dat één is, maar bij uitnemendheid. U vraagt: zijn niet alle mensen gelijk? Gelijke zondaars hebben gelijke aanspraak op de genade. De Schrift antwoordt: Nee, niet alle mensen zijn gelijk. Er is in de mensheid een zaad van de vrouw en een zaad van de slang en Kaïn wordt gezegd uit de boze te zijn en Abel wordt een rechtvaardige genoemd (1 Joh. 3:
12. en Christus zegt tot de vijanden, die Hem zo lang proberen te doden, totdat zij Hem werkelijk gedood hebben: "U bent uit de vader de duivel. Deze was een leugenaar en mensenmoorder van het begin. " Voorts weten wij bij ondervinding dat er mensen zijn, die al het menselijke hebben uitgeschud en tot gruwelen vervallen, waarvan de menselijke natuur met afkeer en afgrijzen de ogen afwendt. Dat ook deze zaak zoals het kaarslicht bij nacht, omringd is van een wereld vol duisternis, hoeft wel niet gezegd te worden. Er zijn nog vele geheimen, die, omdat zij uit de onzichtbare geestelijke wereld hun oorsprong hebben, ook alleen in die wereld voor ons eenmaal begrijpelijk zullen worden. Maar niets is ons openbaar dan onze zaligheid. Ook de uitverkiezing is enkel tot onze zaligheid geopenbaard en daarom heeft geen kind van God zich over de uitverkiezing te verontrusten. Wie in de Heere Jezus Christus waarlijk gelooft is uitverkoren. Het geloof is het bewijs van de uitverkiezing. Want het geloof is het werk van de Heilige Geest in de mens en de Heer heeft gezegd: "Wie uit de waarheid is, hoort Mijn stem. " Keer deze volzin om, mijn broeder, mijn zuster en zeg: Wie Jezus' stem hoort, onderkent, gehoorzaamt, die is uit de waarheid en uit de waarheid te zijn, is uit God te zijn. Wedergeboren en uitverkoren te zijn is eenzelfde zaak.

3. En a)dit is, om het naar zijn aard en wezen nader te bepalen, het eeuwige leven, dat zij, die nu nog in twee delen verdeeld zijn, de polytheïstische heiden en de monotheïstische Jodenwereld, één kudde worden onder één Herder, zodat zij, die nu niets anders dan vlees zijn, U kennen, de enige waarachtige God en de afgoden van de heidenen als ijdelheid verachten; en dat zij bovendien Jezus Christus van Nazareth, die de Messias van de Joden is (1 Joh. 2: 22 v. en die Gij gezonden heeft als de door U gezonden eeuwige Heiland en Verlosser (Hand. 4: 10 vv. 10: 36 vv. 1 Kor. 1: 30) erkennen en zo ons beiden aannemen voor hetgeen wij ieder voor ons zijn.

a)Jes. 58: 11. Jer. 9: 23.

Is dan werkelijk die kennis iets zo belangrijks, dat daarin zelfs het eeuwige leven kan bestaan? Leert niet de ervaring, dat velen een goede kennis hebben van God en toch zonder liefde en gebed zijn (1 Kor. 13: 2; 8: 1)? Hierop moet worden geantwoord, dat de Heere hier zeker geen kennis zonder liefde bedoelt. Als een kind onverwacht op straat zijn moeder ontmoet, wat ijlt het dan vol vreugde naar de moeder heen, zodra het haar erkend heeft en wat

zal de verloren zoon het hart hebben geklopt, toen zijn vader hem uit de verte tegenkwam en de zoon de vader herkende! Of als men iemand, die men liefheeft, met verlangen verwacht en altijd in de richting ziet, vanwaar hij moet komen en men ziet eindelijk iemand komen en herkent hem als de geliefde, de begeerde, wat valt daarbij niet in het hart voor! Dit mag dienen om te doen begrijpen welke kennis de Heere hier bedoelt.

Evenals in het "alleen waarachtige God" een tegenstelling ligt tegenover het heidendom, zo in het "Jezus Christus, die Gij gezonden heeft", de tegenstelling tegenover het Christus vijandige Jodendom.

Hoewel Hij God in hun tegenwoordigheid als de bron van het eeuwige leven hulde betoont, is Hij Zich bewust het enige middel te zijn, waardoor zij tot deze bron toegang kunnen verkrijgen (vgl. vs. 26). Het genot van het eeuwige leven voor al wat mens heet valt in Zijn ogen zo met de tweevoudige kennis tezamen: die van God, de bron van het leven die van Jezus, de middelaar tussen God en de mens en terwijl een diep gevoel van erkentelijkheid Hem jegens de Gever van een dergelijke genade aan de mensen bezielt, roemt hij de nieuwe levensweg, die Zijn komst voor hen opent, door Zichzelf met het oog op hetgeen Hij voor hen is als Jezus Christus (Jezus Messias) aan te duiden, zoals Hij Zich in vs. 1 met het oog op hetgeen Hij voor God is "Uw Zoon" had genoemd. Deze uitdrukking, die sinds Bretschneider aan zovele verschillende oordeelvellingen blootstond, kan voldoende uit de toestand van het ogenblik verklaard worden. Steeds had Jezus het vermeden, Zich in tegenwoordigheid van het volk de Christustitel te geven. Als de benaming Mensenzoon, waarvan Hij Zich anders gewoonlijk bediende, niet langer voldoende was, nam Hij nog liever tot de vreemdste omschrijvingen (8: 24; 10: 24-30) de toevlucht, dan dat Hij van deze onbepaalde uitdrukking gebruik wilden maken. Niet anders handelde Hij in de apostelkring (13: 18, 19). Slechts een enkele maal wijkt Hij van deze, Zijn doorgaande gewoonte af, in Samaria in een landstreek, die niet Joods was en verklaart Zich uitdrukkelijk voor de Christus (4: 26). In de synoptici gedraagt Hij Zich eveneens, bijvoorbeeld Matth. 16: 20 Weliswaar prijst Hij Petrus wegens Zijn geloof, maar neemt uit zijn belijdenis aanleiding de leerlingen te verbieden Hem openlijk voor de Christus te verklaren. Maar de apostelen zouden het nieuwe wachtwoord van de mensheid, de heerlijke naam, die door de vereniging van de beide woorden Jezus en Christus gevormd wordt, niet hebben kunnen kennen en hun Meester op deze manier aanduiden, zo zij Hem die althans niet een enkele maal hadden horen uitspreken. Zouden zij dit zinnebeeld van het nieuw geloof zo nadrukkelijk en ondanks alle bezwaren overal in de gehele wereld voortdurend herhaald hebben, als hun Meester de beide bestanddelen van deze naam ten einde toe van elkaar gescheiden had? En wanneer zou de genegenheid gunstiger geweest zijn dan nu? Hoe kon het gepaster en plechtiger gebeuren dan op deze manier? Voor het laatst spreekt Hij in hun tegenwoordigheid met de Vader en dankt Hem voor hetgeen Hij in de toekomst onder de naam van Jezus Christus voor hen en de wereld worden zal. Johannes heeft dus geen onachtzaamheid begaan. Het was een uiterst gewichtig en treffend ogenblik dat Hij nu beleefde en hij gaf het getrouw weer, want het was hem onvergetelijk; door deze duidelijke verklaring drukte Jezus als het ware het zegel van Zijn goedkeuring op de overtuiging, die sinds de dag, toen de apostel het eerst bekend werd (1: 42) gaandeweg bij hem ontstaan en na die tijd steeds krachtiger geworden was.

Dat Jezus Zich hier Christus noemt, dus voor de eerste maal deze naam, die tot hiertoe slechts als predikaat voorkwam (Hoofdstuk 1: 20, 25; 4: 25 vv. , 29; 7: 26, 41; 10: 24) als naam van Zich gebruikt, heeft bijzondere betekenis. Hij noemt Zich in dit eindgebed juist wat Hij is en dat de discipelen het gehoord en begrepen hebben, blijkt daaruit, dat reeds in de eerste prediking op het Pinksterfeest volgens Hand. 2: 36, waar "Christus" nog predikaat is, hetzelfde woord in vs. 38 als naam door Petrus wordt uitgesproken en zo voortaan (Hand. 3:
6. 4: 10; 8: 12; 10: 36 enz.). In dit gebed van hun Heer hadden zij het zo gehoord en voortaan gebruiken zij het zo.

5. En nu, als zo voor alle vlees (vs. 2), voor de uitgebreider kring van Mijn werken zal hebben plaats gehad wat tot verlossing en zaligmaking nodig was, verheerlijk Mij, Gij Vader, naar Uw vergeldende gerechtigheid (vgl. het daarom in Fil. 2: 9) bij Uzelf, door Mij weer te nemen in de hemel en Mij weer in de vroegere toestand te plaatsen, met de heerlijkheid a)die Ik bij U had, eer de wereld was (Hoofdstuk 1: 1 v. ; 8: 58); want de voorwaarde daartoe is vervuld en het uur nabij gekomen (vs. 1).

a)Joh. 10: 30; 14: 9.

Nadat Jezus het laatste doel van de verheerlijking, waarom Hij voor Zich bidt, heeft uitgesproken, die de verheerlijking van de Vader is in de mensen door mededeling van het eeuwige leven aan de mensen, neemt Hij de bede om verheerlijking nog eens op, terwijl Hij de grond van Zijn recht, om nu die bede te doen, voorop stelt en uitspreekt, waarom nu werkelijk het uur tot verheerlijking is gekomen.

Vroeger had de Heere de volgorde zo gesteld: "Verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijken zal; " nu zegt Hij: "Ik heb U verheerlijkt, verheerlijk nu Mij bij Uzelf. " Wil men de begrippen niet verwarren, dan moet hier sprake zijn van een voorlopige verheerlijking van de Vader door de Zoon, zo bedoelt Christus het; Hij zegt: "Ik heb U verheerlijkt op aarde" en ter verklaring van dit woord voegt Hij er bij: "Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven heeft om te doen. " Hij had de Vader naar Zijn genade en waarheid in leer en leven geopenbaard (Hoofdstuk 1: 17). Dit werk kon Hij gesloten en voleindigd de Vader voorleggen; dit eindigt namelijk nu met Zijn hogepriesterlijke opoffering, die Hij met Zijn lijden bezegelt.

"Ik heb verheerlijkt en voleindigd", zegt de Heere, evenals Hij in Hoofdstuk 16: 33 gezegd heeft: "Ik heb de wereld overwonnen. " Hij ziet Zijn werk reeds volbracht; wat Hem nog overblijft om te doen, is een gewichtig, maar kort overblijfsel, dat Hij in de Geest als reeds volbracht mee insluit. Op grond van hetgeen Hij gedaan heeft, bidt Hij nu om weer opgenomen te worden in de staat van de heerlijkheid, waaruit Hij in de wereld is gekomen. En dat dit een Hem van eeuwigheid toekomende staat van heerlijkheid is, die Hij slechts in de dienst van de Vader vrijwillig voor een bepaald doel heeft verlaten, dient tot versterking van het gewicht van de bede.

De inhoud van het goddelijk wezen was Hem eigen ook op aarde als een Hem inwonende heerlijkheid (Hoofdstuk 1: 14; 2: 11), maar niet het pneumatische zijn (goddelijke gestaltenis

Fil. 2: 6 vv.) en de toestand van God (aan God gelijk zijn); de heerlijkheid, waarom Hij dus bidt, is Zijn voormenselijke en voorwereldse gestaltenis van God; deze wil Hij weer, zoals Hij ze had, maar als het intussen mens geworden Ik.

6. Ik heb, wat de voltooiing van Mijn werk, in subjectief opzicht, aangaat, namelijk het gevolg, dat Mijn werk, in engere kring, waarvan in de tweede helft van het tweede vers gesproken is, gehad heeft, Uw naam geopenbaard. Ik heb diebekend gemaakt aan de mensen, die Gij Mij als uitverkorenen of uitgelezenen uit de wereld, uit de grote menigte gegeven heeft. Zij waren van U als ware Israëlieten, in wie geen bedrog is, als zielen, die van U en uit de waarheid waren (Hoofdstuk 1: 47; 8: 47; 3: 21; 18: 37) en Gij heeft Mij ze daardoor gegeven, dat Gij ze inwendig tot Mij getrokken en uitwendig tot Mij geleid heeft (Hoofdstuk 1. 35 vv. 6: 37, 44). En zij hebben naar de verklaring, die zij zelf in Hoofdst. 6: 68; 16: 29 v. bij twee belangrijke keerpunten hebben afgelegd, Uw woord, dat Ik hun heb toevertrouwd (Hoofdstuk 15: 15) bewaard, uitgezonderd die ene, die echter nu niet meer tot hen behoort (Hoofdstuk 13: 30; 6: 70 v.).

De Heere voegt deze afdeling vs. 6-8 er niet bij, zoals de uitleggers meestal opgeven, om over te leiden tot de voorbede voor de discipelen, hoewel die zeker de grond vormt voor de bede, die in vs. 9 volgt en in vs. 8 een overgang tot deze niet te miskennen is. De afdeling dient integendeel, om de eerste bede: "verheerlijk Uw Zoon" nog te versterken. Deze bevat ten eerste een nadere ontwikkeling van de inhoud van het in vs. 4 gezegde; de ontplooiing heeft nu echter zo plaats, dat daarbij tevens het nadere motief op de voorgrond treedt, namelijk dat het (ten opzichte van het "opdat Uw Zoon ook U verheerlijkt: in vs. 1) eigen zaak van de Vader was, waarom het te doen was. Als Christus hier van Zijn discipelen getuigt: "Zij waren van U en Gij heeft ze Mij gegeven", dan herinnert Hij de Vader daaraan, dat Hij Zich Zijn aanhangers niet heeft gestolen op wegen, die met de wil van de Vader in strijd waren, als namelijk door toegeven aan de vleselijke Messias-verwachting, zodat zij de Zijne, maar niet van de Vader waren geweest. Hij heeft daarentegen, afziende van alle overige aanhang, slechts hen tot Zijn discipelen aangenomen, wier hart de Vader getrokken en bereid had. Dat echter dat "Mij gegeven", de vrijwillige keuze niet uitsluit en niet van een onweerstaanbare genade (gratia irresistibilis) gezegd is, blijkt uit vs. 42, waar Jezus ook de verlorene, Judas Iskariot medetelt onder degenen, die Hem door de Vader waren gegeven.

Wat de naam van God in zich bevat en zeggen wil, was vroeger de discipelen slechts in zoverre bekend, als hun Oud-Testamentische ontwikkeling dat meebracht; maar de bijzondere openbaringen omtrent God en Zijn raad ter zaligheid, die in Christus berustte en Zijn gehele verlossende betrekking tot de mensen, die Christus hen door Zijn profetisch ambt had gegeven, gaven Hem juist om te bidden: "Ik heb Uw naam (namelijk de Christelijke inhoud daarvan) geopenbaard aan de mensen (vgl. Kol. 1: 26 vv.).

Hoe groot is de zachtheid en toegevendheid van Jezus, die in die getuigenis wordt uitgesproken: "Zij hebben Uw woord bewaard!" Wat waren de discipelen nog zwak en hoeveel kent Hij hun evenwel reeds in Zijn woord niet toe! (Vgl. Luk. 22: 28).

Uit deze woorden spreekt wel het gevoel van innige blijdschap en levendige dankbaarheid, dat Jezus slechts sinds enkele ogenblikken ondervindt; want eerst kort tevoren was het Hem gebleken, dat zij nu eindelijk geloofden; en voor dit welslagen dankt Hij Zijn Vader (Hoofdstuk 16: 29-31). De oogst is wel zeer gering: elf Galilese arbeiders, na een driejarige werkzaamheid. Maar dit is voor Jezus genoeg; want deze elf beschouwt Hij als de waarborg voor het heil van de mensheid en de grondslag van het goddelijk werk op aarde.

Tot een bijzonder eigendom, opdat Ik er het Hoofd van zou zijn, tot een kudde, waarvan Ik de Herder zou zijn. Immers de uitverkiezing is niet genoeg, de verlossing moet erbij komen, want de uitverkorenen zijn zondaren, verlorenen. Die echter uitverkoren zijn, worden ook volstrekt noodwendig verlost, geheiligd, verheerlijkt: de Vader geeft ze aan de Zoon om ze te verlossen en de Zoon geeft ze aan de Heilige Geest, om ze te heiligen, waarvan de enige vrucht hun eeuwige zaligheid is.

7. Nu hebben zij, die als leden van het uitverkoren volk U reeds kenden als de eeuwige waarachtige God, bij wie het er dus vooral op aankwam, dat zij Jezus Christus kenden, die Gij gezonden heeft (vs. 3), bekend, dat alles, wat Gij Mij gegeven heeft van woorden, die Ik sprekenen van werken, die Ik volbrengen moest (Hoofdstuk 3: 32; 5: 19 vv. 12: 49 v), van U is. Zij hebben dus reeds een beginsel van het eeuwige leven in zich en Ik bid U om Mijn verheerlijking bij U (vgl. vs. 3 met vs. 1), om hen verder te kunnen opleiden.

8. Door een werkzaamheid van Mijn kant en een werkzaamheid van hun kant is het zo ver gekomen; want, wat Mij aangaat, de woorden, die Gij Mij gegeven heeft en die vooral het middel zijn, om tot kennis van de waarheid te leiden 14: 11"), heb Ik hen gegeven (Hoofdstuk
15. 15) en, wat hen aangaat, zij hebben ze ontvangen en zij hebben reeds volgens hun woorden in Hoofdstuk 16: 30 waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 16: 27).

Die Jezus Christus met het oog van de Geestes ziet, die ziet Gods wonderbare openbaring, Zijn allerheiligste naam. Van de kribbe tot aan het graf, van de Jordaan tot aan de beek Kedron, van de berg der verheerlijking tot aan de berg van de dood, Golgotha, is al het leven, lijden, sterven en daarna het opstaan van Christus niets dan de reinste, zaligste openbaring van de naam van God, waarmee Hij door ons genoemd wil worden; wij zien en horen niets andere dan Zijn goedheid en heerlijkheid, waarin Hij ons voorbijgaat (Ex. 33: 12 vv.) en in eigen persoon als met handen opgeheven om te zegenen, Zijn naam uitroept, dat Hij is barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid.

De elf wisten, dat alles bij Jezus van de Vader was, aan hetgeen daaruit volgde ontbrak zeker ook bij hen nog veel; maar evenals bij kinderen reeds iets goeds is gewonnen, als zij maar eenmaal ertoe gekomen zijn om hun verplichting tot strikte gehoorzaamheid aan de ouderlijke bevelen te voelen (want van hier kan men verder met hen komen), zo had ook Jezus iets groots bewerkt, toen de elf eenmaal wisten dat alles, wat Jezus sprak en deed, van de Vader was, dus een heilige autoriteit.

10. En wat van hen waar is, die u Mij gegeven heeft, zijn nu nog veel meer de Uwe geworden en die de Uwen waren heeft Gij allen Mij gegeven zal ook als regel blijven voor alle volgende tijden en geslachten. Er is tussen U en Mij een wederkerig toedelen en toeleiden. Al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne; en opdat Ik het ook uitspreek, waarom Ik van Mijn discipelen betuig, dat zij nu in een nog veel diepere zin de Uwe zijn dan vroeger: Ik ben in hen verheerlijkt. Mijn beeld is aanvankelijk in hen afgedrukt; Ik heb een gestalte in hen verkregen, die zich nog verder zal ontwikkelen (Gal. 2: 20; 4: 19. 2 Kor. 3: 18).

In deze beide verzen zegt de Heere in de eerste plaats, voor wie Hij de Vader bidt en waarom alleen voor deze. Van vs. 11 af biedt Hij vervolgens bepaalde zegeningen voor hen en dringt Hij op de verhoring van de bede aan.

Jezus bidt voor de discipelen in tegenstelling met de wereld. In de voorafgaande afscheidsrede had Hij deze tegenstelling zo sterk uitgesproken, dat die ook moest uitkomen in dat gebed, dat alles samenvatte.

Hoe laat het zich verklaren, dat Hij niet voor de gehele wereld bidden wil, naardien Hij ons toch (MATTHEUS. 5: 44) heeft geleerd ook te bidden voor onze vijanden, die ons vervolgen en ons lasteren? Daarop is het antwoord, om kort te gaan als volgt: voor de wereld bidden en niet voor de wereld bidden, het moet beide goed en juist zijn, want snel daarop zegt Hij: "Ik bid voor degenen, die door hun woord in Mij zullen geloven. " Deze moesten toch nog worden gewonnen. En Paulus was ook nog van de wereld, toen hij de Christenen vervolgde en doodde en toen bad Stefanus voor hem, dat hij bekeerd werd. Zo bidt ook Christus zelf aan het kruis (Luk. 23: 34). Zo is het waar, dat Hij voor de wereld bidt en niet bidt. Maar dit is het verschil: voor de wereld bidt Hij niet op die manier en niet in die mate, waarin Hij bidt voor Zijn Christenen. Voor de Christenen en allen, die bekeerd zullen geworden zijn, bidt Hij aldus; dat zij bij het juiste geloof blijven volharden, daarin toegeven, daarvan niet afvallen en die nog niet daarin staan, dat zij veranderen en ertoe komen; dat heet juist en goed voor de wereld bidden. Maar voor haar, zoals zij nu is en bestaat, omdat zij raast en woedt tegen het Evangelie, wil Hij helemaal niet hebben gebeden, maar het tegendeel; van die moet men bidden, dat God haar weerhoudt, haar voornemen verijdelt en teniet doet. Zo deed Mozes (Num. 16: 15) tegen Korach en zijn vergadering, toen hij tot de Heere riep: zie hun offer niet aan. Zo ook de koning David (2 Sam. 15: 31), toen hij bad dat God Achitofels raad niet zou laten voortgaan, maar tot zotheid maken; zo ook bidt hij ook vaak met psalmen tegen zijn vervolgers en vijanden. Maar zo’n gebed is eigenlijk niet gericht tegen de persoon, maar tegen zijn aard, die de wereld vervult en zich tegen Gods Woord verzet en de mens verhindert genade te leren kennen.

De wereld kan op dubbele wijze worden beschouwd, ten eerste naar de geschiktheid van genade, die ondanks het verderf van de zonde in de Adamskinderen nog is overgebleven; van de wereld in deze zin, zegt Jezus; "Ik ben niet in de wereld gekomen, opdat Ik de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Mij zou behouden worden (Hoofdstuk 3: 17) en op deze manier is de wereld zeker voorwerp van de voorbede van Christus, zoals toch ook de discipelen uit de wereld worden verkregen. De wereld kan echter ook beschouwd worden volgens het aan God vijandige principe, dat haar beheerst. Van de wereld in deze zin wordt in

Hoofdstuk 14: 17 gezegd, dat zij de Geest van de waarheid niet kan ontvangen; voor haar te bidden zou dus even vergeefs zijn, als te bidden voor de overste van de wereld - er is niet voor haar maar alleen tegenover haar te bidden.

Dat Jezus bij de woorden: "maar voor degenen, die Gij Mij gegeven heeft", nog voegt: "want zij zijn de Uwe" is niet slechts een teruggaan tot vs. 6, waar staat: "zij waren de Uwe. " Het onderscheid van de tijdvorm wijst op onderscheid in de zin. De elf zijn, nadat zij Jezus' woord hebben aangenomen en bewaard, op hogere manier van de Vader, dan zolang zij nog bij de Doper waren en voor zij tot de Doper kwamen; het zaad van het evangelie, de getuigenis van de Heere van de Vader is sinds in hun harten uitgestrooid en ontkiemd. De Vader heeft hen aan Jezus gegeven, maar Jezus kan reeds beginnen ze aan de Vader terug te geven, zoals Hij ook met Zijn voorbede (vs. 11: 19) doet; want reeds schittert Zijn beeld uit de discipelen ("Ik ben in hen verheerlijkt") en Jezus' beeld is het beeld, dat de Vader welgevallig is en voor hen een krachtige beweegreden, om overeenkomstig Jezus' voorbede aan de discipelen te doen. Maar waarom voegt de Heere bij de beide uitdrukkingen: "Zij Zijn de Uwe" en: "Ik ben in hen verheerlijkt" nog: "al is het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne?" Hij ziet hierbij over de kring van de elf heen op de enkele honderden, die nog Zijn discipelen waren geworden, verder op de toekomstige discipelen, waartoe ook wij moeten behoren (vs. 20 v.); deze allen sluit Hij door dit woord in Zijn nu volgende voorbede in. Heeft Hij door de woorden: "Ik bid niet voor de wereld" in diepe ernst een scherpe grens getrokken, dan is het: "al het Mijne is het Uwe" een woord van blijdschap, dat de kring van degenen, die Hij zo tot de Vader zal mogen terugleiden, steeds wijder en wijder zal worden; en het andere: "al het Uwe is het Mijne" is een woord van dankbare aanneming; want Hij neemt reeds hier al de zielen met een lovend hart en ontvangt al de zielen, die de Vader Hem in de volgende eeuwen zal geven en Hij weet, dat onder allen, die van de Vader zijn, geen zal ontbreken.

10. En wat van hen waar is, die u Mij gegeven heeft, zijn nu nog veel meer de Uwe geworden en die de Uwen waren heeft Gij allen Mij gegeven zal ook als regel blijven voor alle volgende tijden en geslachten. Er is tussen U en Mij een wederkerig toedelen en toeleiden. Al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne; en opdat Ik het ook uitspreek, waarom Ik van Mijn discipelen betuig, dat zij nu in een nog veel diepere zin de Uwe zijn dan vroeger: Ik ben in hen verheerlijkt. Mijn beeld is aanvankelijk in hen afgedrukt; Ik heb een gestalte in hen verkregen, die zich nog verder zal ontwikkelen (Gal. 2: 20; 4: 19. 2 Kor. 3: 18).

In deze beide verzen zegt de Heere in de eerste plaats, voor wie Hij de Vader bidt en waarom alleen voor deze. Van vs. 11 af biedt Hij vervolgens bepaalde zegeningen voor hen en dringt Hij op de verhoring van de bede aan.

Jezus bidt voor de discipelen in tegenstelling met de wereld. In de voorafgaande afscheidsrede had Hij deze tegenstelling zo sterk uitgesproken, dat die ook moest uitkomen in dat gebed, dat alles samenvatte.

Hoe laat het zich verklaren, dat Hij niet voor de gehele wereld bidden wil, naardien Hij ons toch (MATTHEUS. 5: 44) heeft geleerd ook te bidden voor onze vijanden, die ons vervolgen

en ons lasteren? Daarop is het antwoord, om kort te gaan als volgt: voor de wereld bidden en niet voor de wereld bidden, het moet beide goed en juist zijn, want snel daarop zegt Hij: "Ik bid voor degenen, die door hun woord in Mij zullen geloven. " Deze moesten toch nog worden gewonnen. En Paulus was ook nog van de wereld, toen hij de Christenen vervolgde en doodde en toen bad Stefanus voor hem, dat hij bekeerd werd. Zo bidt ook Christus zelf aan het kruis (Luk. 23: 34). Zo is het waar, dat Hij voor de wereld bidt en niet bidt. Maar dit is het verschil: voor de wereld bidt Hij niet op die manier en niet in die mate, waarin Hij bidt voor Zijn Christenen. Voor de Christenen en allen, die bekeerd zullen geworden zijn, bidt Hij aldus; dat zij bij het juiste geloof blijven volharden, daarin toegeven, daarvan niet afvallen en die nog niet daarin staan, dat zij veranderen en ertoe komen; dat heet juist en goed voor de wereld bidden. Maar voor haar, zoals zij nu is en bestaat, omdat zij raast en woedt tegen het Evangelie, wil Hij helemaal niet hebben gebeden, maar het tegendeel; van die moet men bidden, dat God haar weerhoudt, haar voornemen verijdelt en teniet doet. Zo deed Mozes (Num. 16: 15) tegen Korach en zijn vergadering, toen hij tot de Heere riep: zie hun offer niet aan. Zo ook de koning David (2 Sam. 15: 31), toen hij bad dat God Achitofels raad niet zou laten voortgaan, maar tot zotheid maken; zo ook bidt hij ook vaak met psalmen tegen zijn vervolgers en vijanden. Maar zo’n gebed is eigenlijk niet gericht tegen de persoon, maar tegen zijn aard, die de wereld vervult en zich tegen Gods Woord verzet en de mens verhindert genade te leren kennen.

De wereld kan op dubbele wijze worden beschouwd, ten eerste naar de geschiktheid van genade, die ondanks het verderf van de zonde in de Adamskinderen nog is overgebleven; van de wereld in deze zin, zegt Jezus; "Ik ben niet in de wereld gekomen, opdat Ik de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Mij zou behouden worden (Hoofdstuk 3: 17) en op deze manier is de wereld zeker voorwerp van de voorbede van Christus, zoals toch ook de discipelen uit de wereld worden verkregen. De wereld kan echter ook beschouwd worden volgens het aan God vijandige principe, dat haar beheerst. Van de wereld in deze zin wordt in Hoofdstuk 14: 17 gezegd, dat zij de Geest van de waarheid niet kan ontvangen; voor haar te bidden zou dus even vergeefs zijn, als te bidden voor de overste van de wereld - er is niet voor haar maar alleen tegenover haar te bidden.

Dat Jezus bij de woorden: "maar voor degenen, die Gij Mij gegeven heeft", nog voegt: "want zij zijn de Uwe" is niet slechts een teruggaan tot vs. 6, waar staat: "zij waren de Uwe. " Het onderscheid van de tijdvorm wijst op onderscheid in de zin. De elf zijn, nadat zij Jezus’ woord hebben aangenomen en bewaard, op hogere manier van de Vader, dan zolang zij nog bij de Doper waren en voor zij tot de Doper kwamen; het zaad van het evangelie, de getuigenis van de Heere van de Vader is sinds in hun harten uitgestrooid en ontkiemd. De Vader heeft hen aan Jezus gegeven, maar Jezus kan reeds beginnen ze aan de Vader terug te geven, zoals Hij ook met Zijn voorbede (vs. 11: 19) doet; want reeds schittert Zijn beeld uit de discipelen ("Ik ben in hen verheerlijkt") en Jezus’ beeld is het beeld, dat de Vader welgevallig is en voor hen een krachtige beweegreden, om overeenkomstig Jezus’ voorbede aan de discipelen te doen. Maar waarom voegt de Heere bij de beide uitdrukkingen: "Zij Zijn de Uwe" en: "Ik ben in hen verheerlijkt" nog: "al is het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne?" Hij ziet hierbij over de kring van de elf heen op de enkele honderden, die nog Zijn discipelen waren geworden, verder op de toekomstige discipelen, waartoe ook wij moeten

behoren (vs. 20 v.); deze allen sluit Hij door dit woord in Zijn nu volgende voorbede in. Heeft Hij door de woorden: "Ik bid niet voor de wereld" in diepe ernst een scherpe grens getrokken, dan is het: "al het Mijne is het Uwe" een woord van blijdschap, dat de kring van degenen, die Hij zo tot de Vader zal mogen terugleiden, steeds wijder en wijder zal worden; en het andere: "al het Uwe is het Mijne" is een woord van dankbare aanneming; want Hij neemt reeds hier al de zielen met een lovend hart en ontvangt al de zielen, die de Vader Hem in de volgende eeuwen zal geven en Hij weet, dat onder allen, die van de Vader zijn, geen zal ontbreken.

11. En nu zijn deze de drie gedachten, die Mij omtrent hen en Mijn betrekking tot hen bewegen en Mij een drievoudige bede voor hen ingeven: Ik ben voortaan niet meer zoals vroeger bij hen in de wereld, zodat Ik zelf onmiddellijk Mijn werk aan hen zou kunnen volbrengen, maar deze zijn in de wereld, wel inwendig van haar afgescheiden (vs. 6), maar uitwendig toch geheel in haar midden en aan haar prijs gegeven en Ik kom, als Ik uit de wereld wegga, tot U, zodat zij Mijn werk in de wereld in Mijn plaats zullen voortzetten. Heilige Vader, zo is dan Mijn eerste bede, door die eerste gedachte bij Mij opgewekt, bewaar ze, omdat Gij als de Heilige het eenmaal aangevangen goede werk niet kunt laten varen, of teniet doen gaan 36: 28"), bewaar ze in Uw naam, die (volgens betere lezing in de grondtekst: die, namelijk de naam tot openbaring aan hen (vs. 6) Gij Mij gegeven heeft. Bewaar ze met dat doel en dat gevolg, opdat zij één zijn, een gemeente, door eenheid van zin en wilonder elkaar verbonden en door het bezitten en bewaren van Uw naam onderscheiden van de wereld, die U niet kent (vs. 25), één zoals als wij, zoals Vader en Zoon een enig bij elkaar behorend geheel tezamen uitmaken.

De drie uitspraken aan het begin van dit vers vormen de aanknopingspunten voor een reeks van uitleggende gedachten, die vervolgens met andere nieuw opgewekte gedachten samengevlochten volgen. "Heilige Vader", zo spreekt Jezus in de eerste plaats voor de discipelen de Vader aan: wij moeten nu over de heiligheid van God nader spreken. Deze is Gods zelfbewaring, krachtens welke Hij bij alle aanrakingen Zichzelf gelijk blijft en niets ongoddelijks in Zich opneemt. Deze is echter slechts de ene kant: de heiligheid zou geen heiligheid zijn, maar afgeslotenheid, als zij niet Gods bemoeien in velerlei opzichten en daardoor openbaring en mededeling van Hemzelf veronderstelde; daarom is de heiligheid van God, nauwkeuriger opgevat, de vereniging, of nog beter het één zijn van bewaring en afsluiting van Zichzelf, van overgave en afweren; van doordringbaarheid en ondoordringbaarheid. In zo verre God in de onheilige, goddeloze wereld woont als de Heilige, heerst gewoonlijk in het begrip van Zijn heiligheid de gedachte aan Zijn zelfbewaring en de naam van de Heilige wordt vaak genoemd om tot vrees, tot eerbiedig terugtreden aan te manen (Ex. 8: 5). Toch vinden wij ook vaak genoeg Gods heiligheid vermeld, juist in zulke verhoudingen, dat Zijn naderen tot de mensen wordt op de voorgrond gesteld en dat is ook hier het geval, waar Jezus de mensen tot de Vader als tot de Heilige brengt, de mensen, die God Hem heeft gegeven. Door Zijn Heiligheid nadert God Zijn uitverkorenen in genade, omdat Hij in dit naderen toch Zichzelf en Zijn naam kan bewaren. Door middel van Zijn rechtvaardigheid sluit Hij Zich voor de wereld in ontoegankelijke hoogte, omdat Hij door tot haar te naderen Zichzelf en Zijn naam zou bevlekken (vs. 25). Jezus bidt nu voor Zijn discipelen: "Bewaar ze in Uw naam!" Hij heeft hen de naam van de Vader geopenbaard, heeft

hun deze naam bekend gemaakt (vs. 26) en hen tot hiertoe in deze bewaard (vs. 12); nu Hij dit niet meer kan laat Hij het aan de Vader over. Het uur was daar, dat Zijn eigen naam voor hen zou worden verduisterd door Zijn smaad en Zijn dood. Zij konden in hun geloof aan Jezus geschokt worden en zij werden een poos geslingerd. Maar de Zoon had hen de Vader reeds nu zo doen kennen, dat hun geloof een tijdlang alleen in de naam van de Vader, zelfs bij verduistering van de Zoon vastheid kon hebben, totdat voor hen de naam van de Zoon ook weer verheerlijkt verscheen, zodat geen macht van de wereld ze meer aan de Vader en de Zoon kon ontrukken (Hoofdstuk 14: 1). De Heere zegt niet: "bewaar Uw naam in hen", want daarmee zou Hij slechts hebben gebeden, dat ieder in het bijzonder de kennis en het afdruksel van God in Zijn geest niet mocht verliezen; daarbij hadden de discipelen nog afgezonderd van elkaar kunnen blijven, terwijl ieder in het bijzonder Zijn kennis van God en Zichzelf zou hebben behouden. Dit wil Jezus niet, de naam van God moet hun verenigingspunt zijn, waarin zij elkaar als geestelijke broeders aanzien en zich van de wereld onderscheiden weten als een gemeenschap, die door God geheiligd is. Daarom zegt Hij: "Bewaar ze in Uw naam, opdat zij (door deze levenden band) één zijn, zoals wij". Met deze woorden spreekt Jezus van een tijd, die na de tegenwoordige verzoeking komt, van de zending van de Heilige Geest, waardoor de gelovigen daarna in de naam van Vader en van Zoon zijn bewaard en waardoorn zij één hart en één ziel werden.

12. a)Toen Ik met hen in de wereld was, want nog nauwelijks een uur en Ik zal, zoals ik zei (vs. 11) met hen niet meer zijn, bewaarde Ik ze in Uw naam door voortgezet onderricht en getrouwe zielverzorging. b) Die Gij Mij gegeven heeft heb Ik bewaard, om volgens Uw wil daarvan niet te verliezen (Hoofdstuk 6: 39) en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon van de verderfenis dan hij, die onherroepelijk een prooi van het eeuwig verderf is geworden (2 Thessalonicenzen. 2: 3. MATTHEUS. 26: 24). Ook dit verlies is niet ten gevolge van verwaarlozing aan Mijn kant, maar een noodlot, dat een Judas door zijn moedwillig storten in het verderf teweeg heeft gebracht, opdat door hetgeen Hij nu is gaan verrichten c) de Schrift vervuld wordt (Hoofdstuk 13: 18).

a)Joh. 10: 28; 18: 9. b) Jes. 8: 18. Hebr. 2: 13. c) Ps. 109: 8.

Zoals de schuld van het verloren gaan niet van Christus is, maar van de verrader zelf, zo is ook het gevolg van zijn afval geen verwoesting van Christus' werk, maar behoort deze volgens Gods raadsbesluit in het verlossingsplan. Het was voorspeld, dat het verraad zelf een middel zou zijn om dit verlossingsplan te volvoeren, de Verlosser zou niet slechts lijden door de haat van de vijanden, maar ook door het verraad van een van degenen, die zijn brood hadden gegeten.

Petrus' verloochening en de ergernis en vlucht van de anderen zal tot geen eigenlijke afval leiden, dat voorziet de Heere reeds, daarom zijn de elf voor Hem bewaarden en behoudenen.

Verscheidene uitleggers leiden uit de woorden van de Heere: "opdat de Schrift vervuld wordt" af, dat het Jezus' doel niet was geweest Judas te redden, maar hem te dragen en hoewel Hij vooruit wist, dat hij niet te redden was, niets aan hem te verzuimen, wat de door de Vader beschikte verhouding van de "Meester tot de discipel eiste". Zeker een belangrijke stelling, in

zo verre als een vader, opvoeder en zielsverzorger niet ten doel kan worden gesteld, om onder elke voorwaarde allen, die hem zijn toevertrouwd, te bewaren, te ontwikkelen en zalig te maken, zodat het hem tot een verwijt zou moeten zijn, als hij er één verloren kind onder had; toch blijft in vergelijking met Jezus dit altijd het onderscheid, dat wij van onze kant bijna nooit met zekerheid vooruit kunnen weten of een van de ons toevertrouwden werkelijk een verloren kind zal zijn en welk het is. In zeer bijzondere gevallen kan iemand van ons alle trouw bewijzen en al zijn krachten inspannen, ook als men bepaald weet dat de arbeid toch tevergeefs is, zoals bijvoorbeeld Mozes zich tegenover Fara" en Jeremia zich tegenover het rijk van Juda in zo'n omstandigheid bevonden en toch niets verzuimden; daarom moet het ons in de regel verborgen blijven, als volgens Gods raad een bijzonder persoon of een gehele leeftijd reddeloos verloren is, waarop het dan ten slotte ook berust, dat de profetische voorspellingen, vooral daar, waar zij in het bijzonder op oude tijden betrekking hebben, meestal een verzegeld boek blijven.

13. Maar nu kom Ik tot U, zodat Ik het bewaren van hen in Uw naam voor de toekomst aan U moet toevertrouwen en Ik spreek dit in de wereld, Ik spreek deze tot U gerichte bede (vs. 11) duidelijk voor hun oren uit, terwijl Ik nog bij hen ben, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogenhebben in zichzelf. Als zij deze bede horen en zich herinneren, zal het hen in het nabij zijnde uur van angst en druk (Hoofdstuk 16: 33) vertroosten, te weten aan wie en door wie en waartoe zij zijn overgegeven. Zij zullen zich dan herinneren dat Ik met blijdschap in lijden en sterven ben gegaan, omdat dit de weg was om tot U te komen (vs. 1 en 5) en Gij bent meer dan Ik en meer dan alles (Hoofdstuk 14: 28; 10: 29). Weten zij dan, dat zij aan Uw handen zijn overgegeven, dan weten zij ook dat zij wel bewaard zijn en dat bewustzijn zal hun hart eveneens met grote vreugde vervullen (vgl. 1 Joh. 1: 4).

"Ik spreek dit", zegt de Heere, "in de wereld", d. i. : Ik laat hen dit woord achter, opdat zij weten hoe Ik voor hen bid, dat zij onder Uw bescherming en hoede mogen zijn en zich daarmee troosten en er zich zeker op kunnen verlaten, dat Gij ze niet aan hun lot zult overlaten, alhoewel de duivel en de gehele wereld op het vreselijkst tegen hen woeden.

Jezus' vreugde is die, die Hij heeft als degene, die nu tot de Vader gaat; deze vreugde nu, die Hem vervult en in Hem leeft, moet ook in de discipelen leven, zij moeten de deelgenoten van Zijn vreugde Zijn in volle mate. Daartoe stelt Hij hen in staat en brengt Hij hen, terwijl Hij ze door dit gebed, dat Hij voor hun oren uitspreekt, in het zalige geheim van Zijn verkeer met de Vader een blik laat slaan en daaruit het vertrouwen laat verkrijgen, dat ook zij door de Zoon op de Vader kunnen hebben.

Daarboven zal de Zoon ook spreken tot de Vader en voor de Vader anders dan hier beneden in het vlees. Dat is de tegenstelling, die aan de woorden: "Ik spreek dit in de wereld" ten grondslag ligt een tegenstelling, die ook weer op eenheid rust, want dat is het, wat de Heere, daar aangekomen, verder wil spreken, dit, wat Hij hier reeds is begonnen en ook heeft uitgesproken.

Bij herhaling noemt de Heere Zijn heengaan van de discipelen een komen tot de Vader. Het is een liefelijke verwisseling: een verlies van aardse gemeenschap, een winst van Goddelijke

gemeenschap. Ook wij mogen door genade aldus over onze dood spreken en tot de onzen zeggen: "Ik ga van u, mijn lieven, maar nu kom ik bij Die, die mij heeft liefgehad met een alle aardse liefde eindeloos te bovengaande liefde en die ik ook met gelijke liefde zou wensen te beminnen. Wij scheiden dus, maar om elkaar weer te zien in het huis van de Vader, waar al Gods kinderen tezamen komen.

15. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, zoals Ik reeds in Hoofdst 13: 33 vv. hen heb gezegd: Waar Ik heenga kunt gij nu niet komen, maar Ik bid, dat Gij hen bewaart van de boze, opdat deze, die ook de uitverkorenen probeert te verleiden, tevergeefs hen probeertweg te voeren als een roof of: van het kwaad dat de haat van de wereld op hen wil laden, opdat dit hen niet onderdrukt, maar zij daaruit steeds ongedeerd zich verheffen (Hoofdstuk 16: 2 v. Openbaring . 3: 10).

Het is een liefderijke en zalige gebeurtenis, die alle gelovigen op Gods tijd allen overkomen, het naar huis gaan om met de Heer Jezus te zijn. Nog enige weinige jaren en de krijgsknechten van de Heere, die nu de goede strijd van het geloof strijden, zullen hun strijd ten einde hebben gebracht en in de vreugde van hun Heere zijn ingegaan. Maar, hoewel Christus bidt dat Zijn volk ook moge komen, waar Hij is, zo vraagt Hij niet: "Dat zij op eenmaal uit deze wereld ten hemel zullen worden genomen. " Hij wil dat zij hier blijven en toch, hoe vaak zendt de vermoeide pelgrim de bede op: "Och, dat mij iemand vleugels als van een duif gaf, ik zou heen vliegen waar ik blijven mocht. Maar Christus bidt niet aldus, Hij geeft ons over in de handen van Zijn Vader, totdat zij als Zijn korenschoven allen vergaderd zullen worden in de schuren van onze Meester. Jezus bidt niet om onze onmiddellijke wegneming door de dood, want in het vlees te blijven is nodig voor anderen, zo al niet nuttig voor ons zelf. Hij vraagt, dat wij van de boze bewaard mogen blijven, maar Hij vraagt nooit voor ons, dat wij in de erfenis van de heerlijkheid opgenomen zullen worden, voordat de volle leeftijd bereikt is. Christenen wensen vaak te sterven, wanneer zij in moeite zijn. Vraag hen: waarom? Zij zullen u antwoorden: omdat wij met de Heere wensen te zijn. Wij vrezen echter dat het niet zozeer is omdat zij verlangen met de Heere te zijn, als wel om van hun beproevingen ontheven te worden, anders zouden zij dezelfde wens om te sterven op andere tijden even zowel voelen, wanneer zij niet onder de druk van de beproeving in zijn. Zij verlangen in waarheid niet zozeer om de zaligheid van de Zaligmaker, als wel om tot rust te komen. Het is wel geheel juist om te wensen te vertrekken, als wij het kunnen doen in de geest van Paulus, omdat het verreweg beter is met Christus te Zijn, maar de wens om aan de beproeving te ontkomen is een zeer zelfzuchtige. Laat het uw streven en uw begeerte liever zijn om God door uw leven te verheerlijken zolang het Hem behaagt, al moet het zelfs zijn temidden van zorg, strijd en lijden en laat het aan Hem over te zeggen: "Het is genoeg. "

16. Zij zijn niet van de wereld. zoals zij het niet waren (vs. 14) naar Uw eeuwige beschikking, zo ook nu niet, nadat Ik Uw woord in hen heb gelegd en zij daardoor als uit een onvergankelijk zaad zijn wedergeboren (1 Petrus . 1: 23. 1 Joh. 5: 1, 4). Gaat de wereld teniet en wordt zij de dood ten prooi, zij mogen niet ten gronde gaan, maar moeten bewaard blijven tot de onverwelkelijke en onbevlekte en onverderfelijke erfenis, die in de hemelen voor hen bewaard wordt (1 Petrus . 1: 4), zoals Ik van de wereld niet ben en zoals Mijn sterven niet is

als van de kinderen van deze wereld. Voor Mij is het daarentegen de weg tot het ingaan in de heerlijkheid.

De Schriftverklaarders spreken van het woord in vs. 16 bijna zonder uitzondering, alsof het niets was dan een herhaling van het woord in de tweede helft van vs. 14 Dat is het niet. Dit blijkt reeds daaruit, dat hier staat: "van de wereld zijn" zij niet, "gelijk ook Ik van de wereld niet ben", terwijl er vroeger stond: "zij zijn niet van de wereld, zoals ook Ik niet ben van de wereld". Door veranderde woordvoeging moet dus zonder twijfel een voortgang van gedachten te kennen worden gegeven, evenals in vs. 6 nog door de verandering in de tijden van de werkwoorden een voortgang wordt aangewezen tussen het "zij waren van U" en "zij zijn van U". Het "zij zijn niet van de wereld" geeft de reden aan, waarom zij uit de wereld zijn uitgegaan en een voorwerp van haar haat zijn geworden; het: "van de wereld zijn zij niet" geeft daarentegen de aanspraak te kennen, die Jezus voor hen neemt, opdat zij voor het kwaad, dat de wereld hun zal aandoen, bewaard en voor het eeuwige leven gered worden, d. i. met hun marteldood niet vergaan, maar daarin slechts hun Heer volgen, waarheen Hij is voorgegaan (Hoofdstuk 13: 36). Met die laatste aanwijzing is nu de overgang gemaakt tot de volgende bede in vs. 17 vv. , waarbij de ziel van de Heere bewogen wordt door de derde van de drie gedachten, die bij het begin van vs. 11 voorop zijn geplaatst, de gedachte: "Ik kom tot U. " De discipelen moeten reeds nu van Zijn komen tot de Vader een zegen hebben, reeds terwijl zij nog in de wereld zijn. Hij wil hen de Trooster, de Heilige Geest in de harten zenden, waardoor de Vader hen zal heiligen in de waarheid; en zoals Hij bij Zijn hemelvaart hen naar de inwendige mens mee verplaatst in het hemelse (Hand. 1: 9 vv. Efeze. 2: 6), hen dus in een bijzondere levenskring buiten en boven de wereld verheft, zo zijn zij nu ook in staat om door Hem te worden gezonden in de wereld.

17. Ja, Ik kom op de weg van de dood tot U; deze is de derde bede, die Mij vervult (vs. 11). En omdat Ik nu van de troon van Uw goddelijke heerlijkheid de Trooster, de Geest van de waarheid hen zal kunnen zenden (Hoofdstuk 7: 39; 14: 16 v. ; 15: 26 v. ; 16: 7 vv.), bid Ik: Heilig ze door een rijke toedeling in Uw waarheid, die Ik hen gegeven heb in het hun verkondigde woord, opdat zij, zich geheel daarin bewegende als in hun levensfeer en onbewogen door invloeden van buiten, juiste dragers en waardige vertegenwoordigers daarvan zijn. Uw woord, dat Ik tot de grond van hun leven en tot een bezitting van hun Geest heb gemaakt, is de waarheid. Nieuwe openbaringen zijn voor hen niet meer nodig (Hoofdstuk . 16: 13 vv.), maar wel, dat hen al het toevertrouwde tot volle helderheid komt en zich in al hun gedachten, woorden en werken tot een vol leven ontwikkelt.

De heiligmaking begint met de wedergeboorte. De Geest van God stort in de mens dat nieuwe levensbeginsel, waardoor hij een nieuw schepsel in Christus Jezus wordt. Dit werk, dat met de nieuwe geboorte aanvangt, wordt op twee manieren voortgezet: door doding, waardoor de lusten van het vlees worden ondergebracht en ondergehouden en levendmaking, waardoor het leven, dat God in ons heeft gelegd, een fontein van water wordt, springend tot in het eeuwige leven. Dit wordt dagelijks voortgezet in hetgeen men volharding noemt, waardoor de Christen in de genadestaat bewaard wordt en blijft en overvloedig gemaakt wordt in goede werken tot eer en heerlijkheid van God; en het bereikt zijn toppunt of komt tot volmaaktheid en heerlijkheid, wanneer de ziel geheel gereinigd opgenomen wordt om met de heiligen gezeten

aan de rechterhand van de Majesteit in de hemelen te leven. Maar hoewel de Geest van God aldus de bewerker van de heiligmaking zij, wordt er een bron, een zichtbaar middel aangewend, dat niet voorbijgezien moet worden. Heilig ze, zei Jezus, in Uw waarheid, Uw woord is de waarheid. De plaatsen in de Heilige Schrift, die bewijzen dat het werktuig tot onze heiligmaking Gods Woord is, zijn talrijk. De Geest van God brengt de voorschriften en de leer van de waarheid tot onze zielen en past deze krachtig toe. Zij worden met het oor gehoord en als zij in het hart opgenomen zijn, werken zij in ons het willen en werken naar Gods welbehagen. De waarheid is de heiligmaakster en als wij de waarheid niet horen of lezen, zullen wij niet vorderen in heiligmaking. Wij nemen in gezond leven toe, naarmate wij toenemen in gezonde kennis. Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad. Zeg niet van enige dwaling: het is slechts een verschil van mening. Niemand geeft toe aan een dwaling en vordert daarin, die niet vroeger of later die dwaling in praktijk zal dulden. Houdt de waarheid vast, want zodoende zult u door de Geest van God geheiligd worden.

Ofschoon wij door God Zijn uitverkoren en niet meer tot de wereld behoren, zijn wij daarmee niet toebereid om in de heerlijkheid in te treden; nee, wij moeten ook geheiligd worden. Wij zijn nog in de wereld, al zijn wij niet meer van de wereld en zolang wij in de wereld zijn, kleeft ons de zonde aan. Deze moeten wij afsterven, opdat zich de nieuwe mens in ons kan ontwikkelen.

18. En juist bij hen is zo’n ontwikkeling, die tot volkomen kennis wordt, in bijzondere zin noodzakelijk. a) Zoals Gij Mij gezonden heeft in de wereld en tot die zending heeft geheiligd (Hoofdstuk 10: 36), zo heb Ik hen, als Mijn van het begin daartoe verkoren apostelen (Hand.
1. 2), ook in de wereld gezonden en vraag Ik voor dit hun ambt Uw heiliging.

a)Joh. 20: 21.

Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in de raad van de goddelozen, noch staat op de weg van de zondaren, noch zit in het gestoelte van de spotters. Het is duidelijk, dat hier een zekere afzondering, een zich onttrekken aan de wereld bedoeld wordt en geenszins elke gemeenschap en alle vertrouwelijke omgang van degenen die God vrezen, met die Hem niet vrezen wordt goedgekeurd. Toch zijn er zeer uiteenlopende denkbeelden over de verhouding van de gelovigen tot de wereld, terwijl onder de gelovigen de praktijk werkelijk uiteenlopend, ja, bij dezelfde gelovigen niet onbelangrijk afwisselend is. De Sadduceeër met zijn vrolijke weg, de Farizeeër met zijn hoge waan en de Esseeër met zijn harde onthouding heeft nog altijd zijn eigen stelsel en kiest nog altijd zijn eigen weg. Bij de gelovigen vinden wij vaak overhelling tot het ene en bij anderen een neiging tot een ander van de drie genoemde inzichten. En bij dezelfde gelovigen verschillende kanten. Al naarmate de inzichten en innerlijke gestalten meer vrij, meer gebonden of meer verflauwd zijn, ziet men vaak hen òf teruggetrokken òf toegeeflijk in de wereld verkeren. Wat de apostelen aangaat weten wij, dat zij bepaald uitgezonden werden midden onder allerlei mensen en met opzicht tot de gelovigen in het algemeen is het duidelijk, dat geheel de bijbelse beschouwing ons hen naar roeping voorstelt, in aanraking met allerlei mensen. Er kan dan ook naar de Schrift een geoorloofde plaats zijn aan de bruiloftstafel, in het huis van de Farizeeër, aan de maaltijd van degene, die anders af te keuren dingen doet. De Christelijke roeping wijst dan ook niet naar eenzame

valleien, of verwijderde woestijnen, of afgesloten gebouwen, of opgerichte staten om daar, in zeldzame afzondering de dagen te slijten. En op een veelbetekenende manier zien wij overal de ondereenmenging van vroom en onvroom zich onvermijdbaar openbaren. Een kind, dat naar God leerde vragen, zien wij soms in het huis, waar de ouders goddeloos zijn en integendeel ouders die God vrezen, zien zich omringd van een of meer omtrent de waarheid en godzaligheid onverschillige kinderen. Deze omstandigheid is door geen afzondering en afsluiting te veranderen. Maar ook deze omstandigheid is een werk ten goede voor de akker, waar ook ondereenmenging van mensen is, voor de markt, waar de man van het gebed de man van de ijdelheid heeft te ontmoeten. - Maar vergeten wij toch ook niet, dat aan deze ondereenmenging zeer grote gevaren voor de gelovigen verbonden zijn. Is het voor de wereld een voorrecht, een zegen en zo vaak een middel, om uit de wereld nog uitgerukt en overgebracht te worden onder de gelovige en de oprechte belijders van de Heer, voor de gelovigen is er overal schier schade te duchten. Dit heeft de Heere ook doen uitkomen door te zeggen, dat Hij wel bad, dat de Zijn bewaard zouden worden van de boze. Van de boze, d. i. : van de overste van de wereld, van de vorst van de duisternis, die heerst in en door de kinderen van de ongehoorzaamheid. Van deze kant gevaar, ja zo groot, dat geen menselijke krachten hier bewaren kunnen, maar goddelijke bewaring onmisbare behoefte is. De wereld maakt gedurig de meerderheid uit. Zij, die op de brede weg van het verderf wandelen, zijn vele. En die velen hebben meningen of hoofdgedachten, die hun denken en handelen beheersen. Het is van deze kant de strijd, die reeds in de belofte van Eden getekend is. Hoe de gelovigen tegenover deze macht zich te gedragen, de ware vrede te verkondigen en te zoeken, maar toch ook de strijd te strijden hebben, ook hierop laat de Schrift ons niet zonder antwoord.

19. a) En Ik heilig Mijzelf, nu Ik in de dood van het kruis ga, voor hen tot een offer en losprijs ten behoeve van hun reiniging van alle zonde, maar tevens tot een kracht van de vernieuwing en verheerlijking in Mijn beeld (1 Petrus . 2: 24. 1 Joh. 3: 5 v. Gal. 2: 19 v.), opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid, zich met alles wat zij zijn en hebben vol vreugde aan haar toewijden (Efeze. 5: 2).

a. 1 Kor. 1: 2, 30. 1 Thessalonicenzen. 4: 7.

De discipelen mogen in geen enkel opzicht, niet in het minst tot de wereld behoren, maar moeten geheel en al als levende offers voor God geheiligd zijn. Dit bidt de Heere hen toe met de woorden: "heilig ze in Uw waarheid. " De waarheid is hier, evenals overal in de reden van Christus bij Johannes, de substantiële waarheid, de macht van heiligheid en genade, die kracht geeft om haar te overwinnen. Deze substantiële waarheid werkt in de discipelen subjectief als de Geest van de waarheid; in haar objectiviteit beschouwd, is zij het woord van de waarheid, het woord van Christus. In deze waarheid - in haar gedoopt, in haar als in een levenssfeer opgenomen - moeten zij geheiligd, met hun gehele persoonlijkheid aan God ten eigendom worden gewijd. Zij hebben het woord van Christus als woord van de Vader reeds aangenomen en staan daarin en daar dit woord een macht van de waarheid is, staan zij in de waarheid; zo moet dan de Vader geven, dat zij in deze waarheid, waarin zij staan, geheel en al Hem ten eigendom geheiligd worden.

Wanneer heiligheid het verheven zijn van God boven de wereld is, in Zijn werken aan de wereld, dan is heiligen die daad van God, waardoor Hij aan de gemeenschap van de wereld ontneemt en Zich toe-eigent. Aan zedelijke heiliging is daarbij niet meer en niet minder te denken dan aan verlichting, levendmaking en dergelijke, omdat Jezus de gehele mens op het oog heeft, als Hij voor de discipelen bidt, dat zij God geheel mogen worden toegewijd. De waarheid nu is het element, waarin de discipelen moeten worden geheiligd; deze waarheid is hen echter in het woord gegeven, terwijl dat het element en de bepalende macht van het leven voor hen wordt, zijn zij in de waarheid overgezet en worden zij in de waarheid geheiligd. Heeft nu Jezus dit woord de discipelen gegeven, niet slechts omwille van hen, maar tevens als een woord van de verkondiging aan de wereld, zo is niet alleen voor hun persoon, maar ook voor hun roeping de bede noodzakelijk, dat zij geheiligd mogen zijn in de waarheid, waarvan het woord de uitdrukking is.

Zij hebben temeer waarachtige heiliging nodig, omdat zij bestemd zijn tot het zendingswerk in de wereld. Zelf nog door wereldzin doortrokken, kunnen zij die zending niet met zegen volbrengen. Als Christus zegt: "Ik heilig Mijzelf voor hen", dan heeft Hij Zich zeker voor de gehele wereld geheiligd, de verzoeningsdood voor hen op Zich genomen, maar hier komen ten eerste de apostelen in aanmerking, omdat de Heere voor hen bidt (Hoofdstuk 15: 13), maar bovendien naar vs. 20 hun verhouding een centrale is.

Als wij dit laatste verklaren in de zin: "Ik wijd Mijzelf hen ten nutte tot een offer van de dood, opdat zij op het grondgebied van de waarheid God geheiligd zijn mogen, waarvoor velerlei redenen pleiten, dan hebben wij de juiste uitdrukking van de bedoeling van de Heere. Maar nauwelijks kunnen wij deze begrijpen, of wij zoeken weer vruchteloos naar woorden om de tederheid te roemen, die Hij hier jegens de Zijnen betoonde. Zelfs nabij de haven van de rust kan Hij niet vergeten, dat Hij hen achterlaat in een open zee, ten spel van buien en stormen. Daarom wil Hij in de voorbede, die zij voortdurend gedenken zullen, hen de vaste noordster doen vinden, waarop hun oog telkens zal staren, als het daar buiten bang is en donker. Men heeft slechts zijn taal met luide stem te lezen en zich zoveel mogelijk te verplaatsen in de toestand en de behoefte van de elf om te beseffen, hoe hier alles tot hun vertroosting en heiliging, op het heerlijkst ingericht was. En bedenken wij dan, hoe de Heer zo bad niet slechts, omdat zij het nodig hadden, maar ook omdat Hij zelf Zich daartoe gedrongen voelde, dan worden wij niet moe om naar woorden te luisteren, die niet slechts de tolken van Zijn liefde zijn, maar de openbaring van geheel Zijn Godmenselijk wezen.

Het woord: "Ik heilig Mij", doelt op Zijn sterven; men ziet daaruit, dat Hij in vs. 6, 8 en 14 in de verleden tijd spreekt, maar nu in de tegenwoordige. Het openbaren van de naam van de Vader en het geven van Gods woord heeft tot hiertoe plaats gehad, maar dit heiligen gebeurt nu. Hij wijdt nu Zichzelf aan God. Wel heeft Hij dat ook reeds tot op dit ogenblik gedaan; Hij heeft van kinds aan en bij voortduring gedurende Zijn openbare arbeid al Zijn krachten enkel en alleen in de dienst van Zijn Vader gesteld (Hoofdstuk 4: 34), maar nu wijdt Hij Zich nog op andere manier aan God. Nu moet Hij of van Zijn getuigen van de waarheid terugtreden of de dood van een misdadiger daarvoor lijden en Hij kiest de dood. Nu moet Hij Zijn rein leven als losgeld in plaats van Zijn broeders geven, opdat zij bevrijd mogen worden van de schuld,

waarin zij zich bevinden; Hij moet Zijn bloed vergieten tot vergeving van de zonden en tot stichting van het Nieuwe Verbond.

Christus heiligt Zich door Zijn sterven eensdeels in negatieve, anderdeels in positieve zin: 1) negatief heiligt Hij Zich voor de wereld, terwijl Hij Zich door Zijn offerdood geheel van de wereld afscheidt, van de wereld gekruisigd wordt en tot God gaat, positief, doordat Hij daardoor de macht krijgt, om in de kracht van de Heilige Geest weer in de wereld te komen;
2. negatief heiligt Hij Zich voor de Zijnen, doordat Hij Zijn leven voor hen tot verzoening van hun schuld overgeeft, positief, doordat Hij met dit hoogste offer de liefde levenwekkend op hen terugwerkt en voorin ook een principe van de lijdensgrond, waaruit zich hun martelaarslijden zal ontwikkelen, evenals hun werk in uit Zijn werken (Kol. 1: 24). Daardoor moeten nu ook de discipelen negatief en positief geheiligd zijn; negatief, doordat zij weten door de wereld gekruisigd te zijn en God hun leven ten dankoffer stellen; positief, doordat zij als boden van de vrede van de wereld in zelfopofferende liefde tot de marteldood het Evangelie verkondigen.

c. Vs. 20-26. Jezus' bede voor Zijn gelovigen; deze zijn de levende stenen (1 Petrus . 2: 4 vv.), die tot een woning van God in de Geest gebouwd worden op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de hoeksteen is. Opdat echter het gehele gebouw, bekwaam samengevoegd, opgroeit tot een heilige tempel in de Heere, moeten de stenen tezamen van gelijke aard zijn en tot elkaar in de juiste verhouding staan. Zo is het het een zijn met elkaar in Hem en de Vader, wat de Heere voor Zijn gelovigen bidt, terwijl Hij tevens de beide hoofdgebeurtenissen aan het begin en het einde van de geschiedenis van Zijn Kerk voorstelt, de verhoring, vanwaar het gebed op het zichtbaarst zal worden getoond en tevens wijst Hij in de eeuwigheid, die het hier in deze tijd begonnen werk tot voltooiing zal voeren.

20. En Ik bid niet alleen voor deze Mijn discipelen, die hier rondom Mij staan (vs. 9v.), maar ook voor degenen, die door hun woord, dat door hen ter harte is genomen, henzelf in vlees en bloed is ingedrongen en vervolgens door hen mondeling is gesproken en in Schrift is gesteld, in Mij geloven zullen en zich reeds nu uit alle geslachten van de mensen en uit alle tijden van de kerk aan het oog van Mijn Geest vertonen,

21. Opdat het doel, waartoe Ik voor hen bid, het doel, waarnaar het verlangen van Mijn hart zich uitstrekt, bereikt wordt en zij allen, de tegenwoordige en latere gelovigen, één zijn, een gelijke aard met elkaar in zich omdragend endoor liefde allernauwst aan elkaar verbonden, zoals Gij, Vader, in Mij bent en Ik in U ben (vs. 11), dat ook zij, doordat ieder van hen in ons is en Wij in hen zijn (Hoofdstuk 14: 28), in ons één zijn, één lichaam met ons uitmaken (Rom.
12. 5 v. 1 Kor. 12: 12 vv. Efeze. 4: 3 v. Fil. 2: 1 vv. 1 Joh. 1: 3; 4: 12 v.); opdat die eenheid ook naar buiten zich openbaart en de wereld, die van haar kant niets zo heerlijks heeft aan te wijzen, voor zo verre zij gevoel en vatbaarheid daarvoor heeft (Hand. 2: 46 vv. ; 4: 32 vv. ; 5: 11 vv.), gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft, omdat Hij, die dat bij hen heeft teweeggebracht (Gal. 3: 28), niet van de wereld kan zijn, maar noodzakelijk van God moet zijn (1 Joh. 4: 7).

De Heere Jezus breidt hier als het ware over de gehele wereld Zijn zegenende handen uit; allen, die in de toekomst zullen geloven, staan in de Geest reeds voor Hem. Het doel van Zijn bede voor deze is de eenheid van allen en is deze het doel, zij is tevens de inhoud van Zijn bede. Wanneer Hij bij de vorige bede (vs. 9 vv.) nog uitging van de scheiding van de wereld en van de Zijnen, komt, nu Zich het oog over het geheel heeft uitgebreid, de wereld nog in aanmerking, als die moet worden gewonnen; de gemeente, die zich van haar afzondert, is aan de ene kant de vergadering van alle gelovigen, aan de andere kant, wat de ongelovige wereld aangaat, de vergaderende gemeente.

De Heere bidt voor hen, die door het woord van de discipelen in Hem geloven (niet "geloven zullen", zoals onze Statenvertalers hebben vertaald). Hij spreekt in de tegenwoordige tijd, die juist, omdat die op geen bepaalde tijd betrekking heeft, door zijn onbepaaldheid alle tijden omvat. De voorbede strekt zich steeds verder uit. Eerst bidt Jezus voor de discipelen, die geloofd hebben dat de Vader Hem gezonden heeft (vs. 8); nu bidt Hij voor allen, die te eniger tijd door van de discipelen woord mogen geloven, maar dit is voor Hem nog het laatste niet; maar dat door de gemeenschap van God met deze gelovigen ook de wereld overtuigd wordt en gelooft, dat de Vader Hem gezonden heeft. Zo bidt Hij toch ook voor de wereld, waarvan Hij vroeger (vs. 9) had gezegd, dat Hij niet voor haar bad.

Alle geloof in de kerk staat met het woord van de apostelen in verband, met het mondelinge zowel als met het schriftelijke. De betekenis van het laatste moest na de dood van de apostelen, die van het mondelinge verre overtreffen. Volgens de analogie van het veelal op schriftelijke oorkonden gevestigde Oude Verbond heeft de Heere hier zonder twijfel de Schriften van de apostelen ook reeds voor ogen gehad. De ongelukkige, zogenaamde mondelinge traditie verhief zich toen reeds boven alles. Christus bestrijdt die beslist (MATTHEUS. 5: 21 vv.) en wijst overal van menselijke instellingen op de Schrift, hoe zou Hij dan voor de voortplanting van de waarheid in Zijn Kerk alleen, op de mondelinge overlevering hebben kunnen rekenen?

Zoals Hij in vs. 17 betuigt, dat het woord de waarheid is en in vs. 6-8, dat door het Woord de elf geworden zijn, wat zij geworden zijn, maakt Hij in vs. 20 het woord, namelijk het apostolische teruggeven en uitleggen van het over de Vader door Christus gesproken woord (vs. 8) tot een zaad, waaruit het geloof moet voortspruiten. Een gelovige van het Nieuwe Verbond is dus een mens, die van het apostolische geloof leeft; de tijdgenoten van de apostelen hadden het mondelinge woord; voor alle latere eeuwen spreken echter de apostelen door hun schriftelijk woord; daaruit volgt voor ons de vermaning, dat wij ons toch zeer ijverig aan het woord van het Nieuwe Testament houden. Leer niet van het Christelijk gevoel van u en van andere Christenen; deze beek is niet diep en Zijn water is niet helder, maar met veel leem van de bodem van het natuurlijk hart vermengd! Stelt u ook niet tevreden met het horen van preken en het bijwonen van vergaderingen, noch met het lezen van stichtelijke boeken en liederen; zij mogen u alleen wegwijzers zijn tot de bron, de bron zelf geeft de beste drank! Men kan het wel aan de mensen zien, of zij uit de bron dan of zij uit afgeleide beekjes putten; wij moeten geen - anen en geen - isten, maar Christenen, apostelische evangelische Christenen zijn.

Jezus bidt ook voor hen, die in het toekomende zullen geloven, ook dat deze met Zijn toenmalige jongeren één gemeente zouden uitmaken, die verenigd zijn zou in heilige liefde. In deze woorden doet de Heere geheel het wezen van Zijn gemeente op aarde kennen. Hij was gekomen om door de verzoening met God de eenheid onder het verdeeld mensengeslacht te herstellen. De grond, waarop deze eenheid berust, is geen andere dan die van de Zoon en de Vader verenigd, de Heilige Geest, de Geest van de liefde (vers 11). Maar deze onzichtbare eenheid van de liefde moet zich ook als zodanig in het leven openbaren. De Kerk moet een zichtbare kerk worden en juist deze openbaring, hoezeer zij een is in de liefde, die in het leven blijkt, moet het sterkst getuigenis zijn voor de wereld, dat Christus de Zoon van God is.

De Vader is de wortel, Christus de stam, de Heilige Geest het sap, de gelovigen zijn de takken, die het sap tot zich trekken; het Christelijk leven is de vrucht van een boom, van de heilige Kerk. (J. GERHARD).

Dat is de vrucht, die door en uit zo'n eenheid moet ontslaan, namelijk dat Christus' woord verder voortgaat en in de wereld wordt opgenomen als Gods woord, terwijl daarin een almachtige, goddelijke, onoverwinnelijke kracht en een eeuwige schat van alle genade en zaligheid ligt.

22. En als Ik van de tijd van het begin van Mijn gemeente, waaraan Ik in vs. 21 dacht en die zeker een zeer heerlijke zal zijn, ten slotte het oog heb gevestigd op haar nog veel heerlijker einde (Openbaring . 14: 1 vv. 20: 4 vv.), mag Ik verklaren dat Ik hen, dat Ik aan die allen, die tot deze gemeente behoren, in vol en zelfstandig bezit de heerlijkheid heb gegeven, die Gij Mij gegeven heeft en die bestaat in de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid (Openbaring . 1: 6; 14: 5, 4; 20: 6). Deze gaf Ik hen, opdat zij één zijn, de een met de anderen tot dezelfde heerlijkheid zou worden verheven en de een met de ander tot een zoalszoeken en werken zou worden verbonden, zoals Wij, Gij, de Vader en Ik de Zoon, één zijn en zij zo niet alleen wat gezindheid aangaat, maar ook wat hun gehele toestand aangaat, met ons in onmiddellijke aanraking komen.

Zie hier de grootste mildheid van de Heere Jezus, want Hij heeft ons Zijn alles gegeven. Ofschoon een tiende van Zijn bezittingen een heelal van engelen boven alle gedachten rijk zou gemaakt hebben, toch was Hij niet voldaan, totdat Hij ons alles wat Hij bezat, gegeven had. Het was een verrassende genade geweest, als Hij ons vergund had om de kruimels van Zijn goedheid onder de tafel van Zijn barmhartigheid te eten, maar Hij doet niets ten halve. Hij doet ons met Hem aanzitten en aan de maaltijd deelnemen. Had Hij ons een kleine toelage uit Zijn koninklijke schatkist geschonken, wij zouden vrede gehad hebben, Hem eeuwig lief te hebben, maar nee, Hij wil dat Zijn bruid even rijk is als Hijzelf en Hij wil geen heerlijkheid noch gave, waaraan zij geen deel kan hebben. Hij is met niets minder voldaan geweest, dan om ons met Zich mede-erfgenamen te maken, zodat wij met Hem gelijke bezittingen kunnen hebben. Hij heeft Zijn hele vermogen in de schatkist van de Kerk gestort en heeft alle dingen met Zijn verlosten gemeen. Geen enkele kamer is er in Zijn huis, waarvan Hij de sleutel aan Zijn volk wil onthouden. Hij schenkt hen volle vrijheid, om al het Zijn tot hun eigendom te nemen. Hij verlangt dat zij met vrijmoedigheid uit Zijn schatten nemen en zich, zoveel zij met

mogelijkheid dragen kunnen, toeëigenen zullen. De eindeloze volheid van Zijn algenoegzaamheid staat evenzeer ten dienste van de gelovige, als de lucht, die hij inademt.

23. Ik in hen werkend en levend en Gij in Mij, opdat zij, nadat het genadewerk hun in alle opzichten is toegeëigend en zij in het volle bezit van de zaligheid zijn gekomen, volmaakt zijn in één, hun eenheid zich volkomen openbaart enopdat de wereld, de heidenen, die buiten de gemeente nog op aarde aanwezig zijn en dan niet meer door Satan verleid worden (Openbaring . 20: 3), bekennen, dat Gij Mij gezonden heeft en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft, waardoor dan het zendingswerk met een geheel buitengewone uitkomst gekroond zal zijn.

In het bijzonder bij deze plaats merkt Spener aan: "Ik belijd graag, dat de beschouwing van dergelijke woorden mij te hoog is, dat ik ze niet kan volgen en zo wordt ook heden bij de uitleggers meestal veel ompraten om de woorden heen gevonden, maar weinig inleiden in de eigenlijke mening en betekenis. Wij moeten voor alle dingen acht geven op datgene, waarop ook Luthardt op treffende manier opmerkzaam maakt, dat in vs. 22 en 23 dezelfde verhouding van de zinnen tot elkaar gevonden wordt, als in vs. 21 , in zoverre als zij door een driemaal voorkomend "dat" of "opdat" in wederkerige betrekking zijn gesteld, waarbij het tweede een nadere verklaring tot het eerste is, maar het derde een voor de wereld bedoeld gevolg aanwijst van hetgeen eerst is aangegeven en daarna ontwikkeld was. Dit blijkt, wanneer wij de zinnen naast elkaar plaatsen: Vs. 21. Opdat zij allen één zijn, zoals Gij, Vader, in Mij en Ik in U; dat ook zij in ons één zijn; opdat de wereld gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft. Vs. 22 en 23. Opdat zij één zijn, zoals als wij één zijn, Ik in hen en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in één; opdat de wereld bekent, dat Gij Mij gezonden heeft en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft. Verder moeten wij er op letten, dat in alle drie de zinnen de gedachte in vs. 22 vv. tegenover die in vs. 21 uitgewerkt, voorkomt: a) ten eerste is het: "Gij Vader in Mij en Ik in U", terwijl het door "wij één zijn" weer wordt opgevat en door het: "Ik in hen en Gij in Mij" wordt uitgebreid; b) vervolgens wordt het: "in ons één zijn" versterkt tot een: "volmaakt zijn in één"; c) eindelijk komt bij het: "opdat de wereld gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft", nog: "en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft. " Hieruit blijkt duidelijk, dat de Heere, nadat Hij in vs. 21 het begin van de ontwikkeling van Zijn gemeente voor ogen heeft gehad, zoals deze in de boven aangehaalde plaatsen van de Handelingen der Apostelen gevonden wordt, nu het einde van deze ontwikkeling aanschouwt. Wij voor ons hebben het laatste zeker niet voor ons; wij hebben echter voor vs. 22 vv. uitsluitend gewezen op het profetische woord, zoals dat later aan Johannes in zijn Openbaring is toevertrouwd; nu is dat boek nog zozeer voor velen gesloten, dat wij ons niet behoeven te verwonderen als de uitleggers ook hier aan het einde zijn van hun begrijpen van het gebed van Christus. De lezer zal zich echter zoveel licht kunnen verschaffen, als omtrent toekomstige dingen mogelijk is, als hij de plaatsen, hierboven aangehaald, volgens de verklaring, die dit bijbelwerk hem geeft, vergelijkt. Hij zal met zijn gedachte niet blijven staan bij de verscheuring en verdeeldheid van de tegenwoordige kerk, die zeker nog geen vervulling van Christus' gebed is, maar slechts de zegen daarvan geniet, dat zij met haar voortdurende twisten en splitsingen niet ineen stort, maar ondanks deze een hoger doel tegemoet gaat. Integendeel zal hij zijn verwachtingen stellen op de Zionsgemeente in Openbaring . 14 en het zogenoemde duizendjarige rijk in Openb. 20 , hoewel hij voor zijn eigen persoon noch een lid van die gemeente kan zijn, noch

een deelgenoot van Zijn rijk - voor ons ligt de troost, alsook de toekomst in het volgende 24ste vers.

24. Vader, Ik wil, volgens het recht dat Ik heb in Mijn betrekking tot U, Mijn bidden nu tot eisen versterkend, dat waar Ik ben, van het ogenblik dat Ik tot U zal gegaan zijn (vs. 5), ook diegenen, die Mijntegenwoordige en toekomstige gelovigen zijn, bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven heeft, doordat Gij ze daarheen tot Mij verplaatst, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die deelachtig worden (1 Joh. 3: 2. Rom. 8: 29 v.), die Gij Mij gegeven heeft, want Gij heeft Mij liefgehad voor de grondlegging van de wereld en Mij daar een heerlijkheid gegeven, waartoe Ik nu weer terugkeer, om al de Mijnen tot Mij te trekken (vs. 5; 12: 26).

De bede verheft zich in klimmend vertrouwen tot het uitdrukken van de wil van de Zoon. "Ik wil" is sterker dan "Ik bid". De opklimming is daarom gerechtigd, omdat, wat de Zoon hier uitspreekt, slechts de voltooiing is en het noodzakelijk besluit van hetgeen door de voorgaande verzen werd gesteld.

Hoe verheven reeds in het begin van het gebed deze woorden luiden, die Jezus zelf aangaan, zo treedt toch vooral Zijn ootmoed en eerbied op de voorgrond. Daarentegen ademt ons wat Hij in vs. 20 omtrent Zijn persoon zegt, een wonderbare majesteit en dan bereikt in vs. 24 de majesteit van Zijn spreken haar toppunt.

Het keerpunt tot deze majestueuze manier van spreken vormt het woord in vs. 19 : "Ik heilig Mij voor hen. " Zijn overgave in de dood is Zijn diepste vernedering; maar Jezus weet dat juist om deze priesterlijke opoffering de rechten van goddelijke majesteit door de Vader aan de Zoon worden teruggegeven en wel zo, dat Hij ze nu bezit als de Zoon des mensen zowel als de Zoon van God. Met het oog op Zijn volkomen overgave van Zichzelf aan de Vader en op de wil van Zijn Vader om Hem omwille van hen in de heerlijkheid te leiden, die Hij voor de wereld had, mag Hij voor Zijn hemelse Vader uitspreken: "Ik wil dat Mijn discipelen ten deel wordt bij Mij te zijn en Mijn heerlijkheid te aanschouwen, evenals bij ons, als men vóór zijn dood zijn testament maakt, omtrent zijn eigendom tot de aardse rechter kan zeggen: "ik wil enz. "

Jezus heeft hier dus niet van de Vader iets voor de Zijnen te vragen, maar integendeel ten voordele van hen een legaat te vermaken van hetgeen Hij bezit; want van hen, die de Vader Hem gegeven heeft, spreekt Hij als van een volk van Zijn eigendom; Hij spreekt over hetgeen Hij heeft uit te delen, over de heerlijkheid, die de Vader Hem heeft gegeven, dus weer van iets, dat Zijn eigendom is en dan kan Hij in de toon van een testator (erflater) spreken.

Het gezegde "Ik wil", dat in de mond van Jezus nergens elders voorkomt, verklaart men gewoonlijk door de opmerking, dat de Zoon Zich op deze manier uitdrukt, omdat Hij weet, dat Hij ten dezen aanzien geheel en al met de Vader overeenkomt. Maar dit weet Hij in al Zijn gebeden. Men moet deze geheel enige uitdrukking in verband brengen met het geheel enige van het tegenwoordig ogenblik. Het is de verklaring van een stervende Vader: "Mijn laatste wil is. " Jezus geeft Zijn testament Zijn Vader in handen. Na hun dood ontvangt Jezus de gelovigen in Zijn hemelse woning (14: 2-4. 2 Kor. 5: 6-8). Maar zal hun hereniging later in de

werkelijkheid plaats hebben, nu gebeurt zij aanvankelijk op zuiver geestelijke manier. Door zich zo met hen in betrekking te stellen, wil Jezus hen de onmiddellijke aanschouwing van Zijn heerlijkheid geven; deze heerlijkheid is de liefde, die de Vader Hem betoont. De eeuwigheid van deze liefde wordt door de woorden: "vóór de grondlegging van de wereld" aangeduid. Dit gezegde doet ons in de diepten van de godheid afdalen. Het toont aan de Christelijke beschouwing de weg, waarop men de betrekking tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest moet leren kennen: de liefde is de sleutel op deze verborgenheid. En omdat deze liefde eeuwig is, daarom evenmin ophoudt als zij een aanvang heeft genomen, kan zij bestendig het voorwerp zijn van de beschouwing van de gelovigen, die het geheim van het wezen van de Zoons en van Zijn eeuwige geboorte op deze manier hebben leren kennen. Bovendien zijn zij door de volkomen gemeenschap, die de Zoon tussen hen en Zich in het leven geroepen heeft, zelf het voorwerp van een liefde, alsook de Zoon geniet en worden zij in de eeuwige stroom van het goddelijk leven opgenomen. Dit volgt reeds uit het woord aanschouwen. Iets van deze aard kan men niet aanschouwen, zolang het ons vreemd blijft en ontzegd wordt; deze en andere goddelijke zaken kunnen wij niet leren kennen, tenzij wij tot haar in betrekking komen. Dit is de hoogte, die Jezus de Kerk wil doen bereiken, eer Hij Zijn bruid van het kleed ontdaan wil hebben, dat haar temidden van een wereld omgaf, die in het boze was verzonken, leidt Hij haar tot de kring van het goddelijk leven in.

Dit is het laatste en troostrijkste punt in dit gebed voor allen, die Christus aanhangen, dat wij vast en zeker weten, dat wij ten slotte hebben te hopen waar wij rust vinden en blijven zullen, omdat wij hier in de wereld geen blijvende en veilige plaats bezitten. Daarom moesten wij deze spreuk tot hoofdpeluw en rustbed van onze ziel laten zijn en met blijde moed daarop heengaan en scheiden als het gezegend uurtje daar is, waarop wij, van zonde en alle onheil vrij en ontslagen van alle macht van de wereld en van de duivel tot de eeuwige rust en vreugde gebracht zullen worden.

Dit hogepriesterlijk gebed is het verbazendste, dat ooit van deze aarde tot de troon van God werd opgezonden en deze bede is de verbazendste in het gehele gebed. Geen mensenlippen hadden ooit zo gebeden: "Vader ik wil. " Abraham was de vriend van God en verkeerde in vrije gemeenschap met God in het gebed, toch bad hij als stof en as: "Ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben. " Jakob gedroeg zich vorstelijk met God en overmocht en toch was het stoutste dat hij waagde uit te spreken: "Ik zal U niet laten gaan tenzij Gij mij zegent. " Daniël was een zeer gewenst man, die vaak met onmiddellijke gebedsverhoringen verwaardigd werd en toch riep hij God in al de ootmoed van een zondaars aan: "O Heere hoor! O Heere vergeef, merk op en doe het. " Paulus was een man, die in nauwe gemeenschap met God leefde en in weerwil daarvan zegt hij: Ik buig mijn knieën tot de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Maar als Christus bidt roept Hij uit: "Vader Ik wil. " Waarom bad Hij zo? Omdat Hij Gods metgezel was. Zwaard, ontwaak tegen mijn Herder en tegen de man, die mijn metgezel is. Hij achtte het geen roof God even gelijk te zijn. Hij was het, die eenmaal gesproken had: "Daar zij licht" en daar was licht, zo zegt Hij ook nu: "Vader ik wil. "

25. Rechtvaardige Vader! (1 Joh. 1: 9) Ik heb, wanneer Ik dit woord in vs. 24 uitsprak, niet begeerd wat tegen Uw gerechtigheid streed. De wereld heeft U niet gekend; haar heb Ik in

haar toestand, waarin zij zichzelf toebehoorde, uitdrukkelijk van mijn voorbede uitgesloten (vs. 9) en Ik sluit haar nu ook, in zoverre zij in haar aard verhardt en zich niet op de in vs. 21 en 23 vermelde manier laatwinnen, van het deelgenootschap aan de toekomstige heerlijkheid uit. Maar Ik heb U naar Mijn gehele verhouding tot U (Hoofdstuk 8: 54 v.), gekend en deze, die hier rondom Mij staan en door wier woord ook nog vele anderen in Mij gelovig zullen worden (vs. 19), hebben bekend, dat Gij Mij gezonden heeft, waarmee dan reeds bij hen de weg gebaand is, om hen in Uw volle kennis in te leiden (Hoofdstuk 16: 29 v.).

Straks zei de Heer: "Heilige Vader!" nu "rechtvaardige Vader. " De rechtvaardigheid is de heiligheid in toepassing gebracht op de zonde. Waar geen onrecht is heeft de rechtvaardigheid geen bediening. De rechtvaardigheid beloont en straft. In de hemel voor de heilige Engelen en gezaligde mensen is God geen rechter, maar enkel Vader. De Zoon, die nu Zijn lijden voor de zonde tegemoet gaat, erkent nu ook de Vader in Zijn recht tegen de zonde en onderwerpt Zich hiermee aan dat recht. .

In dit slot treedt Hij als tot een rechtvaardige Vader, aan wie Hij Zich nu als Borg voorstelt en overgeeft, opdat de eisen van de hoogste gerechtigheid door Hem zouden gebillijkt en in Hem verheerlijkt en volkomen voldaan worden. Daarvan kende de wereld niets, maar dit was nu de zaak, die Hij als Middelaar behartigde en die alleen door de Zijnen werd gekend. In deze wenste Hij verheerlijkt te worden, opdat het eindelijk volkomen blijken mocht dat God in en door Zijn Zoon alles en in allen zij. Is het dus uit al het overdachte in dit laatste deel van het gebed van de Heiland duidelijk, dat éénheid uitlopende op de hoogste gelukzaligheid het kenmerkende is van de ware Kerk, overeenkomstig het ontwerp en het werk van onze Zaligmaker en Zijn hemelse Vader, dan ga het nooit uit onze gedachten, dat onze Heer dat alles niet voor de wereld, maar voor Zijn volk gebeden heeft op het ogenblik toen Hij ging lijden en sterven om ons van de zonden en de dood te verlossen, omdat Hij onze enige Redder is en dat de Vader Hem zeker altijd hoort; dan peinst onze ziel daarop dagelijks, opdat wij geheel en al in de zin en geest van onze Heer mogen komen en dan rijst ons gebed geduriglijk ten hemel, dat de Heilige Geest in ons woont en werkt al wat Hem welbehagelijk is, God tot eer en ons tot zaligheid.

26. En Ik heb hen ook reeds, voor zo verre dit tot hiertoe mogelijk was, Uw naam bekend gemaakt (vs. 6 vv.) en zal hem door de zending van de Heilige Geest, die hen in alle waarheid zal leiden (Hoofdstuk 14: 26; 16: 13 vv.), nog verder tot volkomen openbaring bekend maken. Dat werk ter zaligheid zal hen en alle latere gelovigen tot volmaking leiden, opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad heeft in dezelfde mate in hen zij en wel daarom in dezelfde mate, omdat Ik in hen leef en een gestalte bekomen heb.

Terwijl Hij een kerk vol zondaars met Zich op de troon doet plaats nemen, ontmoet Hij op Zijn weg de Goddelijke gerechtigheid en Hij voelt behoefte haar te verklaren op welke gronden Hij dit ongehoord voorrecht ten gunste van de Zijnen vraagt. Want als zij nog van deze wereld waren, die God niet gekend heeft, zou deze gerechtigheid tegen Zijn bede in verzet kunnen komen. Maar die zich aan hun hoofd bevinden, heeft God gekend en omdat zij in Hem als de gezondene van de Vader geloven, hebben ook zij als Zijn gevolg het licht van de kennis van God verkregen. Dit licht is wel is waar ternauwernood in hun gemoed

ontstoken, maar Jezus, die bewerkte dat de eerste stralen hen beschijnen, verbindt Zich ook Zijn eigen kennis van de Vader hun geheel mee te delen, ten einde zij op dezelfde grond als Hij de voorwerpen van de goddelijke liefde kunnen worden. Na Zijn werk in hen volbracht te hebben zal Jezus zo krachtig in hen leven, dat als de Vader hen bemint, het eigenlijk de Zoon is, die Hij liefheeft.

Christus plaatst aan de ene kant de wereld, aan de andere Zich en Zijn discipelen; van de wereld zegt Hij: "zij heeft U niet gekend", van Zichzelf: "maar Ik ken U; " van de discipelen: "zij hebben bekend, dat Gij Mij gezonden heeft. " Als Hij er nu bijvoegt: "Ik heb hen Uw naam bekend gemaakt", wil Hij zeggen: dat kan toch niet zonder gevolgen zijn; uit deze bekendmaking, die in hun hart is gevallen, komt een gewas van de gerechtigheid voort. Hij geeft ook te kennen hoe dat zal plaats hebben; na Zijn verheerlijking zal Hij namelijk van de hemel de Heilige Geest zenden, daar zal het gewas van de gerechtigheid, dat nu nog jong en zwak, zelfs niet volkomen gezond is, opgroeien tot een gezonde, schone boom.

Het eindgevolg geeft de Heere met deze woorden te kennen: "Opdat de liefde, waarmee Gij Mij lief gehad heeft in hen zij en Ik in hen; " want in de liefde, waarmee God Zijn Zoon liefheeft, neemt Hij ook hen op, die door het geloof in Christus Zijn kinderen zijn geworden (Hoofdstuk 1: 12. Rom. 8: 15 vv.). Is echter de liefde van God in hen, zo is Christus in hen. Hij in hen en zij in Hem, zo als Hij in Hoofdst. 14: 20; 15: 4 v. tot hen had gezegd.

Nog eenmaal luisteren we naar de biddenden hogepriester, maar ditmaal het wagende, om een blik in Zijn onfeilbaar hart te slaan. Hij staat dan in de geest op de oever van de eeuwigheid, maar ogenblikkelijk liggen dood en graf ver achter Hem en staat Hij voor de troon van de Vader, met de bede om, als de getrouwe dienstknecht, met Zijn eeuwige Zoonsheerlijkheid bekleed te worden. Ofschoon het goddelijk licht Hem omringt, weet Hij toch dat het oog van de alwetendheid geen enkele vlek op de spiegel van Zijn ziel en in de arbeid van Zijn leven ontdekt. Hij verliest geen enkele maal uit het oog, dat alle dingen van de Vader zijn, maar evenmin, dat Hij een waardigheid bezit, die geen aartsengel begeren mag, zonder zich schuldig te maken aan opstand. De kalmste zielerust ademt uit elk woord en Hij smeekt als op de melodie van de zegezang; maar Zijn gevoel is diep bewogen en uit elke bede voor Zijn vrienden spreekt een schier moederlijke bezorgdheid. Hij weet als het ware de fijnste snaren van de vaderlijke liefde te doen trillen ter verhoring van Zijn gebed en pleitende op de eer van de naam van Zijn Vader, maar Hij verbergt evenmin wat Hij geleden heeft in tegenwoordigheid van de zoon van de verderfenis, die Hij bij Zich duldde uit gehoorzaamheid aan van de Vader wil. De haat van de wereld is groot en gruwelijk, niettemin hoopt Zijn liefde, dat zij komt tot het geloof, want het grieft Hem onuitsprekelijk dat ze Hem houdt voor leugenaar, omdat ze Hem voor godlasteraar scheldt en als zij nog eens tot de ware kennis van Zijn naam komen mocht. . . . Weet Hij zo stellig dat Hij is wat Hij zegt te zijn en gaat Zijn verwerping Hem zo diep ter harte, wie hoort hier dan ook bij alle goddelijke grootheid niet de broeder, de vriend, de mens spreken? Wat een liefde, die eindigt met hun vereniging boven alles te begeren, ja te eisen?

Zo voelde, zo sprak, zo bad de Heer aan de laatste avond van Zijn levens; en ons, die Hem andermaal hoorden, kost het moeite uit de Paaszaal te scheiden. Maar wij moeten met Zijn

eerste discipelen heengaan. Wij doen het in stille aanbidding, die geen lofrede waagt. De fabelleer van de oudheid spreekt van een zanger, wiens zang dieren kon temmen, stromen kon stuiten, wouden kon doen luisteren en stenen bezielen. Moest in de zedelijke wereld de indruk minder machtig en zichtbaar zijn, die het beluisteren van zo'n afscheid op vrienden en vijanden maakt?

HOOFDSTUK 18

HET LIJDEN VAN CHRISTUS VOOR KAJAFAS EN PILATUS

H. In drie hoofdstukken volgt de geschiedenis van het lijden, het sterven en de opstanding van Jezus Christus. Het is echter geen volledig op zichzelf alleen reeds voldoende bericht. De stof is gekozen, om aan de ene kant de berichten, die reeds in omloop waren, aan te vullen en de afzonderlijke stukken daarin vervat, te verenigen tot een afgesloten geheel. Daarom moet ook het bericht, dat hier voor ons ligt, worden aangevuld met hetgeen de vorige evangeliën aanbieden. Aan de andere kant zijn hier alleen die punten bijgebracht waarin duidelijk op de voorgrond treedt hoe in de geschiedenis van Jezus' lijden en sterven het ongeloof van de Joden ten toppunt steeg, daarentegen in de verschijningen van de Herrezene het geloof van de Zijnen tot rijpheid kwam, zodat de tegenstelling, in de vorige delen van ons Evangelie ontwikkeld, tussen Jezus' discipelen en de wereld nu tot een doorgezette scheiding van beide partijen werd.

I. Hoofdst. 18: 1-19: 12. DE GEVANGENNEMING, VEROORDELING EN TER DOOD BRENGING VAN JEZUS.

a. Hoofdst. 18: 1-11 De geschiedenis van Jezus' gevangenneming. Johannes gaat niet alleen de gesprekken voorbij, met de discipelen op de weg naar Gethsemane gehouden en Jezus' zielestrijd in de hof, maar ook de kus van het verraad, de aanspraak aan de overpriesters en de oudsten en het voorgevallene met de jongeling, van wie Markus spreekt. Daarentegen verklaart hij ter aanvulling van de overige evangelisten hoe Judas er toe kwam om de Meester juist in Gethsemane op te zoeken. Hij beschrijft nader de ontmoeting van Jezus met de bende en geeft ook bijzonderheden over de poging van Petrus, om met het zwaard daarin te slaan. Jezus en Judas; Jezus met de discipelen en Judas met de bende: dat is de tegenstelling, die in de voorstelling, die voor ons ligt, hoofdgedachte is (vgl. MATTHEUS. 26: 30-56. Mark. 14: 26-52. Luk. 22: 39-53).

1. Toen Jezus dit gezegd had na het opstaan van de tafel, eerst in Zijn aanspraak aan de discipelen (Hoofdstuk 15: 1-16: 33 en vervolgens in het gebed tot Zijn Vader in de hemel (Hoofdstuk 17) ging uit de zaal en verder uit de stad. Hij begaf Zich met Zijn discipelen, toen Hij de muren achter Zich had, evenals eens David in 2 Sam. 15: 23, over de beek Kedron, op welke weg Hij Zijn discipelen de nabijzijnde vlucht en verstrooiing, aan Petrus, die zozeer op zichzelf vertrouwde, zijn driemaal verloochenen aankondigde. Hij kwam toen aan de andere kant, waar een hof was, waarin Hij en Zijn discipelen gingen. Was Hij op de drie eerste avonden van de lijdensweek over de Olijfberg naar Bethanië gegaan, waar Hij ook totdonderdag namiddag was gebleven 19: 48"), Hij kon dat nu niet doen, omdat volgens Deut.
16. 5 vv. de paasnacht binnen het gebied van de heilige stad moest worden doorgebracht 21: 30").

Op wat voor stellige toon Jezus ook de Paastafel gesloten had met een: Ik heb de wereld overwonnen, toch had het scherp luisterend oor een diep bewogen smartgevoel horen spreken, als het klagend murmelen van de beek onder palmboomtakken. Nu zou het al zijn rechten

doen gelden. De Boze had de cirkel rondom Jezus overschreden, het hart van Judas had hij vermeesterd en de andere discipelen zou hij schudden als tarwe in de wan; alle vrienden zouden vluchten en de rotsvaste belijder zou Hem verloochenen op de schuldigste manier. Gruwend van het snoodst verraad en beducht voor Zijn getrouwen, wier verzoekingen met Zijn lijden aanvingen, aanschouwt Hij bovendien in de geest het afschuwelijk gelaat van de wreedste en schandelijkste dood en ook in al hetgeen daarmee samenhing, de vreselijkste zonde van deze wereld zelf. Gevoelloos te staan bij eigen graf is een kenmerk van verstokte zielen; zou Zijn onbedorven mensheid daarvan niet sidderen? Gevoelloos te blijven onder onrecht en smaad, het is een teken van zedelijke verstomping; zou Zijn heilige natuur niet voor al de bitterheden terugdeinzen, van wat barbaarse ruwheid, beschaafde spot en schijnheilige vroomheid Hem volstrekt onverdiend zouden aandoen? Gevoelloos de ondank van beweldadigden te ervaren, wordt zelfs door de wereld verfoeid, zou Zijn teder hart niet geperst worden onder de verwerping van Zijn genade, een verwerping, die gelijk stond met de zedelijke zelfmoord van Zijn volk? En hoe, als Hij in dit alles de onmetelijke last van de zonde van de wereld en van de toorn van God droeg?

"Ontbind uw voetzolen, want de plaats waarop u staat is heilig land", zo sprak eenmaal de Heere tot Mozes toen hij tot de brandende braambos was genaderd; zo klinkt ook ons een stem tegen, nu wij de voet zetten op de plek, waar onze Heiland de zwaarste strijd gestreden heeft. Gethsémané. Ja, wel bent u ons een heilig oord, waar het ons goed is in de geest te vertoeven. O, wordt het ons slechts gegeven iets te begrijpen van de heilige dingen, die in deze hof zijn gebeurd! Menselijke wijsheid is niet in staat ons in te leiden in de ware en diepe betekenis van de zielenstrijd van de Heere. Maar ook voor het gelovig gemoed zijn daarin raadselachtige diepten, onmogelijk te peilen. Voor het geloof zijn echter de raadsels, waarvoor wij hier staan, geen ergernis en aanstoot. Zij spiegelen zich voortdurend af in het leven van de Christen, die de voetstappen van zijn Heere drukt en Hem op de weg van lijden en smart volgt. Zowel voor het leven van de Heere als voor dat van de Zijnen hebben wij ons te houden aan Zijn eigen woord, eenmaal tot Petrus gesproken: "Wat Ik doe, weet u nu niet, maar u zult het na hierna begrijpen". Door de hof van Gethsémané loopt de reisweg naar de berg van de olijven. Door de donkere nacht tot het volle licht! Door de diepte naar boven! Jezus verlaat in het gezelschap van Zijn getrouwen de paaszaal. De weg door het dal Josafat spoedt onder waarschuwing en vermaning ten einde. Daar blinkt voor de voeten van de Heiland de donkere Kedron in het volle licht van de maan. De beek wordt overstappen. Hij nadert de hof Gethsémané, aan de westelijke voet van de Olijfberg gelegen, naar alle waarschijnlijkheid aan een van zijn verborgen vrienden behorend. Menigmaal is deze rustige plek door Hem en Zijn discipelen bezocht. Het landgoed had een hof, met olijfbomen beplant. Daarin bevond zich een olijfpers. Vandaar de naam Gethsémané. Hoe zou dit oord voor Jezus een plaats worden, waar zijn ziel ten dode werd geperst. Ja, wel was de naam een voorbeduiding van hetgeen Hem daar zou overkomen. En heeft de Heere - naar Jesaja’s profetie - de wijnpers alleen moeten treden, kan het ons, leden van Zijn lichaams, dan verwonderen dat ook wij de bitterheid van het lijden moeten proeven? "De discipel is niet boven de Meester. " Ieder waar Christen ontvangt zijn deel aan de droefenis van de Heere. Hij moet uit Zijn lijdenskelk een teug drinken. "Met de doop", - zegt Jezus tot de Zijnen - waarmee Ik gedoopt word, zult ook u gedoopt worden. " zoals Hij echter in de grootste nood niet bezweek maar zegepraalde, zo zullen ook de Zijnen niet ondergaan in deze baren van

smart, als zij zich slechts aan Hem houden en in Zijn kracht de strijd voeren. Voor Jezus kwam hij niet onverwacht. In het volle bewustzijn trekt Hij Zijn vijand tegemoet, vrijwillig gehoorzaam aan Zijn Vader. - Men wijst ons op deze aarde vele slagvelden, waar een bloedige strijd gestreden is, maar waar vinden wij een heiliger strijdperk dan Gethsémané? De bodem, die het bloed van de strijdende heirlegers ingedronken heeft, levert nog na jaren een dubbele oogst op. Maar wat betekent die oogst, vergeleken bij de menigte van verlosten, die als de oogst van het bloed van de Heiland en tranen in Gethsémané geplengd, mogen ingaan in de eeuwige tabernakels? Daarom is Gethsémané onuitwisbaar geschreven in het hart van de Christenheid. Voor eeuwig blijft Gethsémané van de Christenheid - zoals Gerok zegt - een gerichtsplaats vol ontzetting, een schouwplaats van Gods liefde, een wijkplaats van vermoeiden, een school voor biddenden en de voorhof van het Eden van God. En zeker, Gethsémané, dat ons dit alles verkondigt, doet ons instemmen met de bede van de zanger: Gethsémané! laat in uw stille dreven, Mijn voet gestaag het aards gewoel ontvlien; Geef in uw schaduw aan mijn ziel de vrede, Gethsémané en laat me er Jezus zien! En komt dan eens voor mij de bangste van mijn stonden, Dan heb ik in uw hof mijn peluw ook gevonden en wacht getroost de dood, het eind van smart en wee, Gethsémané.

2. En Judas, die Hem verraadde en volgens Hoofdst. 13: 30 ongeveer drie uur daarvoor was gegaan tot de overpriesters en oudsten, om tezamen maatregelen te nemen tot Zijn gevangenneming 26: 47"), wist ook die plaats, zodat hij later (vs. 3) juist hier en nergens anders heen de bende van vangers leidde. Hij wist die plaats, omdat Jezus, sinds Hij Jeruzalem weer had bezocht (Hoofdstuk 7: 10 vv.), daar vaak vergaderd was geweest met Zijn discipelen, zo vaak als Hij in de onmiddellijke omgeving van de stad moest overnachten 11. 1").

Met het overgaan van Christus over de Kedron, dat van oneindig meer gewicht is dan het overgaan van Caesar over de Rubikon, was principieel met de verlossing ook het laatste oordeel beslist.

Johannes bericht niets van Jezus' zielenstrijd in de hof. Dit staat in verband met zijn eigenaardigheid in het uitkiezen van de evangelische stof. Hier kon in het bijzonder het reeds gegeven bericht over een dergelijke gebeurtenis in Hoofdstuk 12: 23 vv. invloed hebben gehad, die hij alleen meedeelt. die zielenstrijd, die reeds een algemeen goed van de schriftelijke overlevering was (Hebr. 5: 7), hoefde hij evenmin als de inzetting van het avondmaal te herhalen.

3. Judas, die tegen het einde van het morgenuur van de Goede Vrijdag de bende krijgsknechten genomen had (een afdeling van ongeveer 200 man uit het op de burg Antonia gestationeerd Romeins legioen was door de stadhouder ter beschikking van de Hoge Raad gesteld) en enige dienaars van de overpriesters en farizeeën, deels Levitische tempeldienaars, deels bijzondere knechten, kwam daar met lantaars en fakkels en wapens, die bij sommigen uit stokken bestonden.

4. Jezus dan, die alles wist wat over Hem komen zou, wilde niet zozeer door de vijanden gevangen worden genomen, maar Zich vrijwillig hun overgeven (Hoofdstuk 10: 18). Hij ging

uit het binnenste gedeelte van de hof, waarheen Hij vroeger was gegaan om te bidden, naar de ingang, om alle zoeken naar Hem te voorkomen en zei tot hen, nadat Hij de kus van Judas had ontvangen en Hij deze met het woord in MATTHEUS. 26: 50. Luk. 22: 48 naar zijn plaats had teruggedreven (vs. 5): Wie zoekt u?

Ten eerste stelt Johannes tegenover het ellendige weten van de verrader omtrent de plaats van Jezus verblijf het weten van de Heere van alles wat over Hem zou komen. Vervolgens voegt hij bij het in vs. 1 vermelde uitgaan een ander uitgaan.

Hiermee is niet bedoeld een uitgaan uit de hof, want volgens vs. 26 heeft de gevangenneming binnen de hof plaats gehad; ook niet een uittreden uit de kring van de discipelen, waarvan het grootste getal voor aan de ingang van de hof was neergelegen (MATTHEUS. 26: 36 v.), maar er is (vgl. MATTHEUS. 14: 14) een komen bedoeld van de dieper gelegen plaats, waar Hij Zich bevond. De menigte dacht zeker Hem slapende te vinden, Judas was voorgegaan, om Hem door een kus' uit de anderen aan te wijzen; nu treedt Jezus hem tegemoet en maakt de bedoeling om Hem bij verrassing te overvallen teniet.

Als een volleerde in de boosheid had Judas het teken van de hartelijke liefde gestempeld tot een middel van het verraad. Zullen wij er ons over verwonderen, wanneer deze zaak voor Johannes zo vreselijk is, dat bij liever niet vertelt wat anderen daarvan reeds hadden bericht? Terwijl hij van de Judas-kus zwijgt, bericht hij ons de vraag aan de vangers, die op dat toneel volgde: "Wie zoekt u?" Had Judas pas later, nadat het meegedeelde in vs. 4-9 was voorgevallen, de Heer gekust, zoals vele uitleggers aannemen, dan zou het niet meer een teken van verraad geweest zijn. Judas zou dan de eerste zijn geweest, die zijn stoutmoedigheid herwon om het gegeven woord te volbrengen en nadertrad, opdat zij moed zouden vatten tot het aangrijpen van Jezus. Deze opvatting is echter te ver van het woord van de tekst verwijderd.

Wat moest die vraag: "Wie zoekt u?" niet voor de discipelen Johannes en Andreas (Hoofdstuk 1. 37 vv.) zijn! Eens hadden zij begeerd in Jezus van Nazareth het Lam van God te vinden, toen het eerste woord van Jezus hun in de oren klonk: "Wat zoekt u?" Nu wordt Jezus van Nazareth gezocht door hen, die het Lam van God ter slachting moeten leiden.

5. Zij antwoordden Hem, reeds nu door Zijn majestueuze verschijning overweldigd: Jezus de Nazarener. Jezus zei tot hen: Ik ben het, Ik ben die Jezus van Nazareth, van wie u spreekt En Judas, die Hem verraadde en na de kus zich weer had moeten terugtrekken, stond ook bij hen, zodat hij ook bij hetgeen nu zal worden meegedeeld mee moet worden ingesloten.

Over hetgeen wij hier voor ons hebben ligt een geheimzinnige sluier. Het was immers voorspeld dat de Heer door een van de Zijnen zou worden verraden. Geen toeval, maar ook geen vrije daad van Judas was het wat hier door hem is verricht. Dit spreken wij echter niet uit. Wel is het ons onmogelijk de sluier weg te nemen, die het geheim daarvan aan ons oog onttrekt, maar daarom mogen wij niet tot het besluit komen, al schijnt alles ertoe te leiden, dat God aan Judas iets zou ontnomen hebben van de vrijheid, die hij bezitten moest om voor hetgeen hij deed aansprakelijk te zijn. Veeleer wordt dan erkend ten aanzien van Gods doen en laten in deze: God is groot en wij doorgronden Hem niet. - Daarenboven, hoe zou het de Heere mogelijk zijn geweest om mee te werken aan de verharding van zo'n begaafde persoonlijkheid

als Judas, als deze daartegen niets had vermocht en dat wel omdat het besloten was dat Jezus door een van de Zijnen zou worden overgeleverd. Wat de Heer met de liefde, die in Hem leefde, deed, staat er ons borg voor dat Judas niet het slachtoffer van een voorspelling was van een noodzakelijkheid buiten hem om, maar van zijn eigen hart, van eigen zonde, al heeft dit dan ook moeten dienen om te vervullen hetgeen aangaande de Heere was voorspeld. En dat getuigt ook Judas' rampzalig einde. Zoals de Schrift ons zegt, heeft hij in wanhoop aan zichzelf de handen geslagen en daarmee bewezen, dat hij ten einde toe in zijn treurige verharding heeft volhard, ook toen die in verband tot verlossing overbodig geworden was. Zou God de Heere in Zijn wijsheid en liefde dat hebben kunnen toestaan, als het verraad van Judas zijn grond gehad had in een beschikking ten aanzien van hem, ten gevolge waarvan hij alle vrijheid, alle zelfstandigheid verloren had en niets anders doen kon dan hetgeen waartoe hij was voorbeschikt? Was het zo, dan houden wij ons overtuigd dat God in werkelijkheid niet zou hebben toegestaan dat Judas een slachtoffer van zijn wanhoop werd. Met dat toe te laten betuigt God zelf dat, wat er ook geheimzinnigs in dat alles mag overblijven, wij er niet toe besluiten mogen om het toneel, dat wij hier voor onze ogen hebben, aan een noodzakelijkheid toe te schrijven, waardoor Judas zijn vrijheid zou hebben verloren, waardoor zijn verraad op kon houden zijn daad te zijn. Niet tevergeefs zij ons zo voorgehouden, wat deze daad ons op zo treffende, op zo aandoenlijke manier herinnert, opdat wij er voor bewaard worden, van na eenmaal onder de eersten te zijn geweest, in de dag van het oordeel onder de laatsten te moeten behoren, omdat hetgeen ons ten leven had moeten dienen, door onze schuld ons naar het verderf heeft geleid.

6. Toen Hij dan tot hen zei: Ik ben het en bij dat woord Zijn majesteit, als de schitterende heerlijkheid van de Heere in Efod. 16: 10 vv. hen nog krachtiger in het oog lichtte, gingen zij achterwaarts en vielen ter aarde (Jes. 11: 4. Ps. 2: 4 v. ; 40: 15 v.).

Jezus verrast zijn vangers door de vrijmoedigheid, waarmee Hij hen tegemoet treedt en hoewel door Judas met de kus hen reeds aangewezen, dwingt Hij hen, alsof er niets gebeurt was, het doel van hun komst te noemen. Daardoor wil Hij de onwaardige manier van Zijn overlevering, waarover Judas zich met hen verenigd had, verbeteren.

Het teken van de kus was afgesproken in de veronderstelling dat Jezus Zich zou weten te verbergen; door Zijn openlijk te voorschijn treden wordt deze veronderstelling te niet gedaan en het teken doelloos gemaakt.

De bedeling van de vraag, die Jezus tweemaal uitsprak: "Wie zoekt u?" blijkt duidelijk uit het volgende: zij moeten 1) bij het bepaald bewustzijn, dat zij Jezus van Nazareth wilden grijpen, verschrikken; en moeten 2) door de nauwkeurige uitdrukking van het opgedragene worden genoodzaakt de discipelen vrij te laten uitgaan. De tweede vraag werkt op de menigte tot oprichting, als de eerste verpletterend was geweest (Dan. 10: 9 vv. , Openbaring . 1: 17 v.). Nadat de verrader, wiens kus Jezus tot een mislukt teken maakte, dat nauwelijks tot stand kwam, in de rij van de vijanden was teruggeworpen, werd hij tegelijk met deze door het woord van Christus ter aarde geworpen.

Reeds het ter aarde vallen op zichzelf en de omstandigheid, dat de tekst spreekt van het neervallen van allen zonder uitzondering, zodat ook de Romeinse soldaten mee moeten worden gerekend, rechtvaardigt de mening van de ouden, dat hier gesproken wordt van een wonderbare werking van Christus' macht. Deze wilde vóór Zijn overgave Zijn macht over Zijn vijanden en zo het vrijwillige van Zijn overgave doen kennen.

Jezus wilde Zich wel in de handen van Zijn vijanden overgeven, maar zo, dat tevens zichtbaar werd hoe machteloos zij waren, die zich van Hem meester maakten, als Hij Zichzelf niet overgaf; het moest duidelijk worden wie Hij was, die men was gaan vangen. Hetzelfde woord, dat in de nacht op de stormachtige zee en in de nacht na de dag van de opstanding de verschrikte discipelen troostte en tot rust bracht (Mark. 6: 50. Luk. 24: 39), moest hier voor de vijanden worden tot een macht van verschrikking, die hen ter aarde wierp.

Wat zal Hij doen, als Hij komt om te oordelen, wanneer Hij dit deed, toen Hij geoordeeld werd! Welke macht zal Hij hebben als Hij zal komen om te heersen, wanneer Hij een zo grote macht had, toen Hij kwam om te sterven

7. Hij vroeg hen dan weer, om hen door Zijn herhaald aanspreken weer op te richten, evenals vroeger (vs. 4): Wie zoekt u? En zij zeiden, op dezelfde manier als vroeger antwoordend (vs. 5): Jezus de Nazarener.

8. Jezus antwoordde: Ik heb het u reeds eenmaal (vs. 5) gezegd, dat Ik het ben. Als u dan volgens de gegeven opdracht Mij zoekt, laat Mijn discipelen, omtrent welke u geen bevel tot gevangenneming heeft, dan heengaan (Jes. 63: 3. 1 Kron. 22: 17).

Merk op, mijn ziel, de zorg die Jezus zelf in het uur van Zijn lijden betoonde voor de schapen van Zijn hand! De liefde is sterker dan de dood. Hij geeft Zichzelf aan de vijand over, maar Hij brengt een machtwoord in het midden om Zijn discipelen te bevrijden. Wat Hemzelf betreft is Hij stom als een schaap voor het aangezicht van Zijn scheerders en doet Hij Zijn mond niet open, maar voor Zijn discipelen spreekt Hij met almachtige kracht. Daarin is liefde, standvastige, zichzelf vergetende, trouwe liefde. Maar vinden wij hier niet oneindig meer dan men op de oppervlakte ziet? Hebben wij hier niet de hele ziel en geest van de verzoening in deze woorden? De goede Herder stelt Zijn leven voor de schapen en wil dat zij daarom vrij zullen zijn. De Borg wordt gebonden en de rechtvaardigheid eist, dat zij, voor wie Hij Zich als een plaatsbekleder overgeeft, zouden heengaan. Temidden van de Egyptische slavernij klinkt de stem: "Laat deze heengaan" als een machtwoord. De verlosten moeten uit de slavernij van de zonde en van de satan gaan. In iedere cel van de kerkers van wanhoop weerklinkt de stem: "Laat deze heengaan" en "Moedeloos" en "Vreesachtig" komen tevoorschijn. Satan hoort de welbekende stem en neemt zijn voet van de hals van de gevallene en de dood hoort haar en het graf opent zijn poorten om de doden te laten opstaan. Hun weg is een weg van vooruitgang, heiligheid, overwinning en heerlijkheid en niemand zal het wagen hen daarop tegen te houden. Geen leeuw zal er op hun weg zijn en geen verscheurend gedierte zal daarop komen. De hinde van de dag heeft de wrede jagers op zichzelf laten aanleggen en nu kunnen de vreesachtige reeën en hinden van het veld in volkomen vrede weiden temidden van de lelies van Zijn liefde. De donderstorm is losgebarsten op het kruis van Calvarie en de

pelgrims van Zion zullen in eeuwigheid niet getroffen worden door de pijlen van de wraak. Welnu mijn hart, verheug u in de vrijstelling, die uw Verlosser u verzekerd heeft en prijs Zijn naam de hele dag en elke dag.

Hadden ook de vijanden tot nog toe geen zichtbare poging gewaagd om zich van de elf meester te maken, hield hun lastbrief zelfs niet anders in dan de gevangenneming van de Meester alleen, het lag toch in de aard van de zaak dat de overwinning, eenmaal over het hoofd van het gezelschap behaald, vanzelf tot vijandelijkheden tegen de leden moest voeren. Hetgeen later bij het vertrek uit de hof met de jongeling plaats had, kan bovendien ten bewijze verstrekken, dat de zorg van de Heere voor de Zijnen hier niet slechts trouw, maar tijdig is geweest. Zo vertoonde zij zich dan ook bij later nadenken aan de peinzende geest van Johannes. Hij dacht er bij aan het woord, door de Meester in Zijn afscheidsbede aangaande de geestelijke "bewaring" van Zijn vrienden in de naam van de Vader gesproken. Hij doorzag hoe zij heden voor die naam en die zaak verloren zouden zijn gegaan, als zij, in de handen van de vijanden gekomen, misschien tot ontrouw verleid, zeker althans met vertwijfeling vervuld waren geworden aan Zijn liefde en macht. In deze uitwendige bewaring ziet hij zo beeld, voorwaarde en onderpand van de geestelijke, door de Heiland bedoeld en tekent met vrijmoedigheid aan: zo werd het woord vervuld: "Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren. "

9. Met zo’n zorg voor Zijn discipelen, voor wie een ook gevangen genomen worden naar hun toenmalige zwakheid makkelijk een verzoeking had kunnen worden, die hun vermogen te boven ging, trad de Heere dat uur in, opdat het woord vervuld zou worden, dat Hij in Hoofdst:
17. 12 met het oog op de voorbijgeganen tijd gezegd had: Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren.

De tweede vraag van Jezus en Zijn herhaald antwoord werden zo gesproken, dat de schrik van de menigte week en zij nu konden beginnen het hun opgedragen werk aan te vatten; toch was de ondervonden indruk genoeg om het woord: "Laat dezen heengaan", te doen opvolgen, waarop anders moeilijk kon worden gerekend. Want was ook de opdracht van de Hoge Raad alleen dat men Jezus zou gevangen nemen, zo toont toch wat volgens Mark. 14: 51 v. gebeurde, hoe gemakkelijk de discipelen ook gegrepen zouden hebben kunnen gegrepen, als Jezus’ woord hen niet beschermd had. Daarom ziet ook Johannes in die bescherming een vervulling van dat woord van de Heere, dat de hele tijd omvat, waarin Hij nog met Zijn discipelen samen was, tot aan het einde; en doelt dat woord in de eerste plaats op de geestelijke bewaring van de discipelen, zo mag toch niet worden vergeten, dat de bescherming tegen een gevangen zetten, die Jezus hun hier verleent, tevens een bescherming was voor geestelijk gevaar, zelfs dit het voornaamste was.

In het woord: "Als u dan Mij zoekt, laat dezen dan heengaan", wordt de vrucht van Jezus’ lijden verheerlijkt. Nu heb ik een eeuwige vertroosting: "Laat deze heengaan!" zo luidt mijn vrijheidsbrief, - laat mij gaan, dood en hel! want u heeft Christus gezocht en Hij heeft Zich voor mij ter verlossing gegeven.

10. Nu traden de vangers toe en legden de handen aan Jezus. Simon Petrus dan had, evenals nog een ander discipel (Luk. 22: 38), een zwaard, zoals zij, die zich op reis bevonden, tot hun bescherming veel bij zich moesten dragen, trok het uit en sloeg van de hogepriesters dienstknecht, die bij de gevangenneming van Jezus geheel naar de manier van zijn meester, wiens woord Jezus' dood beslist had (Hoofdstuk 11: 49 v.), zich bijzonder ijverig toonde en hieuw zijn rechteroor af. En de naam van de dienstknecht (hetgeen de overige evangelisten nog niet hadden meegedeeld, zoals zij ook de naam van Petrus niet vermeld hadden) was Malchus.

11. Jezus dan zei tot Petrus (om Zijn woord in MATTHEUS. 26: 52 v. uitvoerig meegedeeld, hier slechts kort terug te geven): Steek uw zwaard in de schede. De drinkbeker, die de Vader Mij gegeven heeft, zal Ik die niet drinken? Zie, Ik heb die tevoren uit de hand van de Vader genomen, toen Ik bad (MATTHEUS. 26: 39 vv. Mark. 14: 35 vv. Luk. 22: 41 vv.); laat dan ook u zich niet door de kracht van een natuurlijken mens verleiden, maar wees gelaten als uw Meester, wiens voedsel is de wil van de Vader te doen en Wiens drank het is naar de wil van de Vader te lijden.

Petrus heeft in hetgeen zo-even is voorgevallen de macht van zijn Meester gezien; hij kan het niet goed achten, dat Hij Zich zo aan hun handen wil overgeven. Hij denkt, dat, als Hij maar snel de strijd begint, de Heere daardoor zal worden bewogen om hem roemvol ten einde te brengen. Deze bestuurt echter zijn hand aldus, dat hij geen doodslager was en laat hem de knecht slechts zoveel kwaad aandoen als nodig was, om gelegenheid te hebben zijn vijanden wel te doen, Zijn discipelen te leren en de gehele wereld op te bouwen.

Het komt geheel overeen met het driftig, hevig karakter van Petrus, dat zo ook eigenwaarde voelde, dat hij zich niet makkelijk iets liet welgevallen (vgl. MATTHEUS. 18: 21), hoeveel minder zijn Meester, die hij zo oneindig hoog boven zich stelde en voor wie en voor wiens zaak hij zo levendig en sterk gevoel had. Daarom heeft het antwoord van de Heere ten inhoud, dat geen gewelddadige eigenzin, maar geduldige overgave, zowel Hem, de Meester, als ook de discipel past. Daarop doelt Zijn terechtwijzing van Petrus en dat stelt Hij hem als het doel van Zijn levens voor, dat hij leert zich in geduldig overgeven te laten welgevallen, zoals God het hem schikt (Hoofdstuk 21: 18). Was het echter bij Petrus de levendige opgewektheid van zijn gevoel, die hem voor Jezus diep voelen deed en die hem tot die ondoordachte handeling heenvoerde, zo was het later ook deze, die hem geschikt maakte om de eerste getuige van de verhoogde Jezus te zijn.

Alleen Johannes noemt de namen van de discipel, die met het zwaard sloeg en van de gewonden knecht. Omtrent de eersten zullen bedenkingen zijn weggevallen, die vroegere evangelisten afhielden om die te noemen; dat echter Johannes ook de naam van de knecht kent en zelfs van zijn familie weet (vgl. vs 26), is een teken van zijn bekendheid in het huis van de hogepriester (vs. 15).

b. Vs. 12-Hoofdstuk 19: 16: de geschiedenis van Jezus' veroordeling. Ook hier gaat onze evangelist zeer veel voorbij wat de andere evangelisten reeds hebben verteld, zodat zijn bericht alleen door vergelijking met de overige berichten de vereiste helderheid ontvangt.

Omgekeerd deelt echter Johannes ook veel mee, dat bij Mattheüs, Markus en Lukas niet wordt gevonden, zodat door zijn mededeling de voorstelling van de laatsten pas juist duidelijk wordt. Jezus en Zijn rechters, deze is de hoofdgedachte, volgens welke de keus van de stof heeft plaats gehad. Jezus alleen, zelfs door een van Zijn voornaamste discipelen verloochend en door de wereldlijke rechter, die Zijn onschuld erkent en niets van Zijn goddelijke heerlijkheid voelt, prijsgegeven en toch in alle nederigheid hoog verheven boven hen, die Zijn zaak behandelen. Daarentegen richten de rechters met al hun middelen, die zij tegen Hem aanwenden, slechts zich zelf zedelijk te gronde (vgl. MATTHEUS. 26: 57-27: 31 Mark. 14: 53-15: 20 Luk. 22: 54-23: 25).

12. De bende dan, of de afdeling van de Romeinse cohorte en de overste over duizend (Hand.
13. 3), die ze aanvoerde en de dienaars van de Joden, van de overpriesters en Farizeeën (vs. 3) namen, nu Hij Zich zo geheel aan hen overgaf, Jezus gezamenlijk en bonden Hem, zoals dat gewoonlijk gebeurde met gevangenen, die tot deHoge Raad moesten worden gevoerd (Hand.
9. 2).

Dezelfde, voor wiens tegemoettreden en belijden: "Ik ben het" de gehele bende eerst verschrikt teruggeweken en ter aarde gestort was, liet zich nu grijpen, binden en wegleiden. Allen tezamen helpen, om die ééne te grijpen en te binden, de bende, de overste en de dienaars. Dat stelt de evangelist met opzet op de voorgrond, om te kennen te geven, hoezeer de indruk van dat voorval nog heeft nagewerkt; alleen als allen hielpen dacht men zeker van Hem te kunnen zijn; zo moest het echter zijn, opdat de discipelen des te geruster konden vluchten en Jezus moest gebonden worden, om ook in deze vorm van lijden de voorafbeelding van het lijden (Gen. 22: 9. Ps. 105: 18. Richt. 15: 13) te vervullen.

13. En zij leidden Hem van Gethsémané terug, in de stad naar het Hogepriesterlijk paleis, aan de zuidwestkant van de tempelruimte 26: 58") en wel eerst tot Annas, de Nasi of leidsman van de Hoge Raad (Luk. 3: 2 en "Uit 2: 4"), want hij was de schoonvader van Kajafas (Slotwoord op 1 Makk. No. 11. c.), die, zoals reeds in Hoofdstuk 11: 49 en 51 is opgemerkt, dat jaar 30 na Christus hogepriester was.

Voor Johannes lag het voornaamste gewicht in het voorafgaand verhoor bij Annas, voor Mattheus en Markus in het hoofdverhoor bij Kajafas, voor Lukas in het eindverhoor van de morgen, dat plaats had om naar de vorm van de wet Hem te veroordelen. De eerste stelt de Christusverwerping van de Joden voor in haar beslissend uitgangspunt, de laatste in haar wereld-staatkundig einde, Mattheus en Markus in het hiërarchisch zich ontwikkelend middelpunt.

Het verhoor bij Annas heeft een voorbereidend karakter en leidt, omdat Jezus weigert te antwoorden op de vraag van de hogepriester (vs. 19 vv.), tot geen resultaat. Dit verhoor zonder resultaat wordt in de drie eerste evangeliën geheel voorbijgegaan en daarentegen wordt omtrent dat voor Kajafas en het Sanhedrin bericht gegeven met een volledigheid, die niets laat achterblijven.

De uitdrukking "eerst" geeft een aanvulling te kennen van de Synoptici, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben, alsof Jezus dadelijk naar Kajafas was heengeleid.

Deze was tot Hogepriester benoemd geworden door de legaat Quirinius, maar na zijn ambt zeven jaar bekleed te hebben, werd hij door Tiberius bij zijn troonsbeklimming afgezet. De tempel-aristocratie hield dit voor onrechtvaardig en het volk bleef hem hogepriester noemen, zoals ook onze Evangelist dat doet en Lukas reeds deed (Hoofdstuk 3: 2). Daarenboven hij was het hoofd van de familie, die gedurende een halve eeuw die waardigheid door haar leden bekleed zag (Hand. 4: 6) en het is gemakkelijk te begrijpen dat, bij de gedurige verwisseling van titularissen, een oud en geslepen hogepriester, die zijn familie regeerde, ook haar ambtelijke functies bestuurde. Naar de zinrijke aanduiding dan van de getuige (Joh. 18: 13, 14), was Annas het hoofd van de partij, die de Nazarener wilde doden, hij de ziel, Kajafas de arm.

Wij kunnen ons voorstellen in welke spanning en onrust Kajafas met zijn tegenstanders de terugkomst van de bende uit Gethsémané tegemoet gezien hebben. Zullen de dienaars andermaal, zoals vroeger (Joh. 7: 46), met lege handen tot hun zenders terugkeren? Zal de verrader moed genoeg hebben gehad om tot het einde toe zijn woord te volbrengen? Zal de Nazarener ook de zwaarden ontkomen zijn, zoals aan de stenen van de Joden? En als Hij werkelijk in hun handen gebracht wordt, hoe zal men de zeldzame zaak behandelen, hoe - maar de stroom van de overdenkingen van de hogepriester wordt op eenmaal gestuit. De gloed van de flambouwen, het gekletter van de wapenen, het gedruis van vrolijke stemmen verkondigen hem, dat hij niet langer vruchteloos heeft te wachten.

14. Kajafas nu was degene van de leden van de Hoge Raad, die, toen men na de opwekking van Lazarus zitting hield, om te besluiten hoe men handelen moest tegenover de wonderdoender, die steeds grotere aanhang kreeg (Hoofdstuk 11: 47 vv.), de Joden geraden had dat het nuttig was, dat één mens voor het volk stierf. Daaruit kan men afleiden, welke weg het zou gaan met het verhoor bij Annas, dat nu begon, namelijk om de Hoge Raad stof te leveren tot een aanklacht van Jezus omtrent een misdaad, die de dood had verdiend en verder dat Hij een staatkundig oproermaker was, die tot dergelijke doeleinden zich onder het volk aanhangers probeerde te verschaffen (vs. 19. Luk. 23: 2 vv. ; 20: 20 vv.).

Het "want" in vs. 13 kan de reden niet te kennen geven, waarom men Jezus tot Annas heeft geleid (het was geheel naar de orde, omdat deze president was van de Hoge raad, waarvoor Jezus moest worden geoordeeld); meer wordt door dit woord een nadere karaktertrek van die president voorgesteld. De lezer moet uit de gezindheid van de schoonzoon Kajafas, die reeds tegen Jezus werkte, besluiten tot de gezindheid van de schoonvader Annas, die tot hiertoe in het evangelie nog niet genoemd was. Was dit niet de bedoeling van de bijvoeging, dan zou de opmerking in vs. 14, die aan iets vroegers herinnert, hier ook zo goed als overbodig zijn.

Evenals de hogepriesterlijke schoonvader en de hogepriesterlijke schoonzoon onder één dak woonden, zo waren zij ook van één gezindheid.

Beide personen maakten in zekere zin slechts een uit 3: 2). Johannes wil met zijn mededeling te kennen geven, welke gerechtigheid Jezus van zulke mensen had te wachten.

15. En Simon Petrus, die in het begin bij de gevangenneming met de overige discipelen gevlucht was, maar snel zich over dat vluchten schaamde, zijn moed hernam en nu gelegenheid zocht om te zien, hoe het met de zaak zou aflopen, volgde jezus van ver tot in het huis van de hogepriester en eveneens deed een ander discipel, Johannes (Hoofdstuk 1: 35 vv. ;
16. 2 vv.). Deze discipel nu, die ook te Jeruzalem een huis bezat (Hoofdstuk 19: 27) en zo in verschillende betrekkingen tot de inwoners aldaar stond, was de hogepriester bekend en ging, zonder dat men hem aan de deur enige hindernis in de weg had gelegd, met Jezus in de zaal van de hogepriester, toen deze daarheen werd weggeleid.

Ach, Petrus wilde zijn vluchten, de lafhartigheid en ontrouw, die hij daarin zag, weer goed maken en die schande weer uitwissen, door het bestaan van een proef, waardoor hij zichzelf leidde en viel in de Verzoeking en met diepe schaamte en pijn leerde zien wie Hij was.

16. En Petrus, die op enige afstand na kwam en niet meer werd binnengelaten, stond buiten aan de deur en wist niet hoe hij zijn doel zou kunnen bereiken; omdat hij toch zozeer verlangde erbij te zijn keerde hij niet terug. De anderediscipel dan, die de hogepriester bekend was en die snel wist waarom Petrus niet volgde, ging uit tot de ingang en sprak met de deurwaarster om ook voor zijn metgezel toelating te vragen. Die vergunning werd hem gegeven en zo bracht hij Petrus in.

16. En Petrus, die op enige afstand na kwam en niet meer werd binnengelaten, stond buiten aan de deur en wist niet hoe hij zijn doel zou kunnen bereiken; omdat hij toch zozeer verlangde erbij te zijn keerde hij niet terug. De anderediscipel dan, die de hogepriester bekend was en die snel wist waarom Petrus niet volgde, ging uit tot de ingang en sprak met de deurwaarster om ook voor zijn metgezel toelating te vragen. Die vergunning werd hem gegeven en zo bracht hij Petrus in.

17. De dienstmaagd dan, die de deurwaarster was, begreep dat hij, die zij had binnengelaten, evenals de vroeger binnengekomene een discipel van Jezus was; zij zei tot Petrus op een plaats en onder omstandigheden, die nader zullen worden meegedeeld ("Uit 26: 70"): Bent ook u niet uit de discipelen van deze mens, van die Jezus, die men daarbinnen verhoort? Hij zei, voor de eerste maal hier de Heere verloochenend: Ik ben niet een van Zijn discipelen, zoals u zegt (MATTHEUS. 26: 69 v. Mark. 14: 66-68. Luk. 22: 56 v.).

18. En de dienstknechten van de hogepriester en de dienaars van de Hoge Raad, die in gemeenschap met de Romeinse soldaten de gevangenneming hadden volvoerd en vervolgensdoor deze waren alleen gelaten, toen zij naar hun verblijfplaatsen terugkeerden, stonden, toen dat voorval plaats had, in de hof van het paleis en hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het in dit jaargetijde gedurende de nacht en vooral tegen de morgen koud was en warmden zich. Petrus stond ook bij hen en warmde zich. Zijn verloochening gebeurde dus niet tegenover de dienstmaagd in het bijzonder, maar openlijk in de kring van het gehele gezelschap.

Terwijl de Synoptici de drie verloocheningen van Petrus die in de mondelinge overlevering waarschijnlijk slechts een enkel verhaal vormden, allen tegelijk verhalen, komen zij in het verhaal van Johannes van elkaar gescheiden voor, omdat deze zich nu eens met Jezus dan weer met Petrus bezig houdt. Zijn verhaal is zo nauwkeuriger dan dat van de Synoptici en legt tevens in het algemeen voor de historische waarheid van zijn berichten gunstig getuigenis af. Ofschoon de verloochening van Petrus reeds door zijn voorgangers was meegedeeld, heeft Johannes haar toch vermeld, vermoedelijk omdat hij wilde scheiden wat door de overlevering ten onrechte verenigd was; hoewel het voorgevallene niet één doorlopende gebeurtenis uitmaakte, had zij het toch als zodanig voorgesteld. Dit wilde de vierde evangelist verbeteren. De splitsing van hetgeen plaats had in het volgend stuk verraadt de ooggetuige.

Hij waagde het om zich te mengen onder de mannen bij dat vuur, uit wier gesprekken hij wilde opmaken hoe het zou aflopen met Jezus - alsof hij dat niet kon geweten hebben als hij maar niet onverstandig en traag van hart geweest was, om te geloven al hetgeen door de profeten, vooral ook door de Heere zelf gesproken was. Het was hem te doen niet zozeer om zich te warmen, want als visser was hij zeker aan koude nachten gewend. Maar zoals een oud kerkvader zegt, hij warmde zich bij het vuur, omdat het geloof en de liefde begonnen waren in hem te verkoelen. Ja, de juiste warmte van binnen ontbrak; en nu koos hij een ongelukkig middel om in dat gebrek te voorzien. O, het is zo gevaarlijk voor de discipelen van de Heere, als zij met de wereld, met de ongelovige wereld, zich warmen willen aan hetzelfde vuur en dan nog wel zich inbeelden dat ze een juist heldenstuk bestaan met zich zo dicht te wagen bij de roden gloed van de kwade samensprekingen van lichtzinnigen en spotters, die bedervend zijn voor de goede zeden. Laat ons gewaarschuwd willen zijn! Zo vaak wij ons inbeelden, dat wij echte discipelen van de Heere kunnen zijn door eenvoudig te steunen op de vastheid van ons karakter en de macht van onze wil, zo vaak wij ons inbeelden, dat wij het met deze eigenschappen reeds wagen kunnen plaats te nemen aan het kolenvuur van de wereld en dan ons zwak geloof versterken en onze flauwe liefde verwarmen kunnen anders dan aan de liefde Christus, die zich voor ons overgaf in de dood, dan zullen wij bedrogen uitkomen en onophoudelijk reden vinden om naar buiten te gaan en bitter te wenen over onze dwaze inbeelding, over onze schande en schuld.

Ook Petrus was met de overige discipelen in de hof gevlucht; daarover schaamde hij zich nu en wilde hij het lemmet van zijn moed weer scherpen; hij wilde bewijzen dat hij toch zo zwak niet was, als de Heere hem voor had gehouden, dat hij mogelijk kon maken wat de Heere voor onmogelijk had verklaard. Hij had liever in het verborgen moeten gaan en op zijn knieën moeten bidden, dat hij niet in verzoeking mocht komen; hij had moeten denken: "Zie, het eerste is nu vervuld, ik heb de Heere verlaten, zoals Hij het voorspeld heeft; het tweede, de verloochening ligt voor de deur. " Maar hij vertrouwde teveel op zichzelf en hield voor enkel liefde en geloof wat vermetelheid was. De liefde tot Christus was in hem met de zondige begeerte bevlekt: Ik wil Hem toch tonen wat Hij aan Zijn Petrus heeft, niet om niet zal Hij mij rots hebben genoemd! Hij had begeerte naar een heldendaad, waartoe hij nu niet was geroepen. Zo zijn wij op een dwaalweg, als wij ons door onze goede meningen laten leiden en Gods duidelijk bevel uit het oog verliezen (Hoofdstuk 11: 10). Een ander discipel vergezelt hem op de weg; deze is Johannes; hij is bekend met de hogepriester en verschaft hem bij de deurwachtster ingang. Men heeft gemeend dat deze bekendheid met de hogepriester Johannes

niet tot eer was; het zal echter de bekendheid van een visser geweest zijn en meer niet. De deurwachtster zal hem beter hebben gekend dan haar heer. Johannes beroemt zich ook volstrekt niet op die bekendheid met deze voorname man; hij vermeldt die om geen schijn te geven alsof een bijzondere moed van de liefde hem de deur had geopend. Johannes is met een andere gezindheid dan Petrus het paleis binnengetreden, namelijk in eenvoudigheid en zonder daarmee te willen pronken. Zonder argwaan heeft hij ook Petrus toegang verschaft en was zich niet bewust, dat hij daardoor de duivel een dienst deed. Als onze weg niet naar Gods woord is, dan moeten ook onze beste vrienden ons tot een valstrik worden.

Bij beide discipelen is dezelfde zedelijke grond, dezelfde liefde tot de Heere; maar Jezus' waarschuwing (Hoofdstuk 13: 36 vv.) had Petrus voorzichtig moeten maken, de zo-even nog ontvangen terechtwijzing (vs. 10 vv.) had hem tot nadenken moeten brengen. Dat Johannes, die in het hogepriesterlijk huis bekend was zonder bedenking werd toegelaten, maar Petrus niet en hij daarom voor de deur moest blijven staan, kon dienen tot een aanwijzing, wie van beiden het was gegeven om hier zonder gevaar te mogen vertoeven. De apostel heeft ons zijn bekendheid met het hogepriesterlijk huis niet verklaard, maar hij heeft ze aangemerkt als door God beschikt. Zij moest er niet alleen toe dienen, dat hij, die een getuige van Jezus' sterven aan het kruis was, ook getuige van dit begin van Zijn laatste lijden door de Joden werd, zij moest ook, omdat zij Petrus de toegang tot de hof verschafte, de verloochening zelf mogelijk maken, waarin het voorspellende woord van Jezus vervuld zou worden en die voor de inwendige ontwikkeling van de apostel van zo'n beslissende betekenis zou worden.

De vrees, waaruit Petrus' verloochening voortkomt, is niet in tegenspraak met de moed, waarmee hij in vs. 10 het oor van de knecht van de hogepriester afhouwt. Het is ook daar niet de kalme geloofsmoed, het is de moed van een van nature krachtig gemoed, dat door de omstandigheden wordt opgewekt en zoals al het natuurlijke zijn rijzen en dalen heeft, zo ook deze natuurlijke moed. Omstandigheden veranderen de zaak; toen werd Petrus verheven door de blik op zijn Heer, die onmiddellijk tevoren Zijn goddelijke macht metterdaad had getoond; nu hij Hem zo geheel machteloos zag, ontzonk hem het hart.

18. En de dienstknechten van de hogepriester en de dienaars van de Hoge Raad, die in gemeenschap met de Romeinse soldaten de gevangenneming hadden volvoerd en vervolgensdoor deze waren alleen gelaten, toen zij naar hun verblijfplaatsen terugkeerden, stonden, toen dat voorval plaats had, in de hof van het paleis en hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het in dit jaargetijde gedurende de nacht en vooral tegen de morgen koud was en warmden zich. Petrus stond ook bij hen en warmde zich. Zijn verloochening gebeurde dus niet tegenover de dienstmaagd in het bijzonder, maar openlijk in de kring van het gehele gezelschap.

Terwijl de Synoptici de drie verloocheningen van Petrus die in de mondelinge overlevering waarschijnlijk slechts een enkel verhaal vormden, allen tegelijk verhalen, komen zij in het verhaal van Johannes van elkaar gescheiden voor, omdat deze zich nu eens met Jezus dan weer met Petrus bezig houdt. Zijn verhaal is zo nauwkeuriger dan dat van de Synoptici en legt tevens in het algemeen voor de historische waarheid van zijn berichten gunstig getuigenis af. Ofschoon de verloochening van Petrus reeds door zijn voorgangers was meegedeeld, heeft

Johannes haar toch vermeld, vermoedelijk omdat hij wilde scheiden wat door de overlevering ten onrechte verenigd was; hoewel het voorgevallene niet één doorlopende gebeurtenis uitmaakte, had zij het toch als zodanig voorgesteld. Dit wilde de vierde evangelist verbeteren. De splitsing van hetgeen plaats had in het volgend stuk verraadt de ooggetuige.

Hij waagde het om zich te mengen onder de mannen bij dat vuur, uit wier gesprekken hij wilde opmaken hoe het zou aflopen met Jezus - alsof hij dat niet kon geweten hebben als hij maar niet onverstandig en traag van hart geweest was, om te geloven al hetgeen door de profeten, vooral ook door de Heere zelf gesproken was. Het was hem te doen niet zozeer om zich te warmen, want als visser was hij zeker aan koude nachten gewend. Maar zoals een oud kerkvader zegt, hij warmde zich bij het vuur, omdat het geloof en de liefde begonnen waren in hem te verkoelen. Ja, de juiste warmte van binnen ontbrak; en nu koos hij een ongelukkig middel om in dat gebrek te voorzien. O, het is zo gevaarlijk voor de discipelen van de Heere, als zij met de wereld, met de ongelovige wereld, zich warmen willen aan hetzelfde vuur en dan nog wel zich inbeelden dat ze een juist heldenstuk bestaan met zich zo dicht te wagen bij de roden gloed van de kwade samensprekingen van lichtzinnigen en spotters, die bedervend zijn voor de goede zeden. Laat ons gewaarschuwd willen zijn! Zo vaak wij ons inbeelden, dat wij echte discipelen van de Heere kunnen zijn door eenvoudig te steunen op de vastheid van ons karakter en de macht van onze wil, zo vaak wij ons inbeelden, dat wij het met deze eigenschappen reeds wagen kunnen plaats te nemen aan het kolenvuur van de wereld en dan ons zwak geloof versterken en onze flauwe liefde verwarmen kunnen anders dan aan de liefde Christus, die zich voor ons overgaf in de dood, dan zullen wij bedrogen uitkomen en onophoudelijk reden vinden om naar buiten te gaan en bitter te wenen over onze dwaze inbeelding, over onze schande en schuld.

Ook Petrus was met de overige discipelen in de hof gevlucht; daarover schaamde hij zich nu en wilde hij het lemmet van zijn moed weer scherpen; hij wilde bewijzen dat hij toch zo zwak niet was, als de Heere hem voor had gehouden, dat hij mogelijk kon maken wat de Heere voor onmogelijk had verklaard. Hij had liever in het verborgen moeten gaan en op zijn knieën moeten bidden, dat hij niet in verzoeking mocht komen; hij had moeten denken: "Zie, het eerste is nu vervuld, ik heb de Heere verlaten, zoals Hij het voorspeld heeft; het tweede, de verloochening ligt voor de deur. " Maar hij vertrouwde teveel op zichzelf en hield voor enkel liefde en geloof wat vermetelheid was. De liefde tot Christus was in hem met de zondige begeerte bevlekt: Ik wil Hem toch tonen wat Hij aan Zijn Petrus heeft, niet om niet zal Hij mij rots hebben genoemd! Hij had begeerte naar een heldendaad, waartoe hij nu niet was geroepen. Zo zijn wij op een dwaalweg, als wij ons door onze goede meningen laten leiden en Gods duidelijk bevel uit het oog verliezen (Hoofdstuk 11: 10). Een ander discipel vergezelt hem op de weg; deze is Johannes; hij is bekend met de hogepriester en verschaft hem bij de deurwachtster ingang. Men heeft gemeend dat deze bekendheid met de hogepriester Johannes niet tot eer was; het zal echter de bekendheid van een visser geweest zijn en meer niet. De deurwachtster zal hem beter hebben gekend dan haar heer. Johannes beroemt zich ook volstrekt niet op die bekendheid met deze voorname man; hij vermeldt die om geen schijn te geven alsof een bijzondere moed van de liefde hem de deur had geopend. Johannes is met een andere gezindheid dan Petrus het paleis binnengetreden, namelijk in eenvoudigheid en zonder daarmee te willen pronken. Zonder argwaan heeft hij ook Petrus toegang verschaft en was

zich niet bewust, dat hij daardoor de duivel een dienst deed. Als onze weg niet naar Gods woord is, dan moeten ook onze beste vrienden ons tot een valstrik worden.

Bij beide discipelen is dezelfde zedelijke grond, dezelfde liefde tot de Heere; maar Jezus' waarschuwing (Hoofdstuk 13: 36 vv.) had Petrus voorzichtig moeten maken, de zo-even nog ontvangen terechtwijzing (vs. 10 vv.) had hem tot nadenken moeten brengen. Dat Johannes, die in het hogepriesterlijk huis bekend was zonder bedenking werd toegelaten, maar Petrus niet en hij daarom voor de deur moest blijven staan, kon dienen tot een aanwijzing, wie van beiden het was gegeven om hier zonder gevaar te mogen vertoeven. De apostel heeft ons zijn bekendheid met het hogepriesterlijk huis niet verklaard, maar hij heeft ze aangemerkt als door God beschikt. Zij moest er niet alleen toe dienen, dat hij, die een getuige van Jezus' sterven aan het kruis was, ook getuige van dit begin van Zijn laatste lijden door de Joden werd, zij moest ook, omdat zij Petrus de toegang tot de hof verschafte, de verloochening zelf mogelijk maken, waarin het voorspellende woord van Jezus vervuld zou worden en die voor de inwendige ontwikkeling van de apostel van zo'n beslissende betekenis zou worden.

De vrees, waaruit Petrus' verloochening voortkomt, is niet in tegenspraak met de moed, waarmee hij in vs. 10 het oor van de knecht van de hogepriester afhouwt. Het is ook daar niet de kalme geloofsmoed, het is de moed van een van nature krachtig gemoed, dat door de omstandigheden wordt opgewekt en zoals al het natuurlijke zijn rijzen en dalen heeft, zo ook deze natuurlijke moed. Omstandigheden veranderen de zaak; toen werd Petrus verheven door de blik op zijn Heer, die onmiddellijk tevoren Zijn goddelijke macht metterdaad had getoond; nu hij Hem zo geheel machteloos zag, ontzonk hem het hart.

19. De hogepriester Kajafas (vs. 13 en 24) leidde dadelijk dit voorafgaand verhoor bij Annas (anderen willen hier aan Annas denken, die in Luk. 3: 2. Hand. 4: 6 als hogepriester wordt voorgesteld, maar het spraakgebruik van Lukas, die daarentegen Kajafas als eigenlijke hogepriester alleen priester noemt (Hand. 5: 34, vgl. Hebr. 5: 6. Ex. 35: 19), is niet van toepassing op Johannes). Deze dan vroeg Jezus van Zijn discipelen en van Zijn leer met het doel om enig vast punt te verkrijgen voor de aanklacht, die men op het oog had, namelijk dat Hij oproer tegen de Romeinse opperheerschappij in de zin had, nadat men Hem bij Pilatus reeds als een opruier had voorgesteld 26: 58").

Het verhoor van de hogepriester gaat in sluwe berekening uit van het meest algemene: eerst wordt over de discipelen of de aanhangers gevraagd, vervolgens over de leer, waardoor zij gewonnen zijn. Hij wil weten wat men van Jezus' aanhang te denken heeft, wat men ervan moet vrezen; hij wil vaste punten winnen. Zoals uit Jezus antwoord blijkt gaat hij duidelijk uit van de kwaadwillige veronderstelling, dat Jezus een geheime verbintenis gesticht heeft en een geheime leer bij deze verbreid heeft. Het onderscheid van dit verhoor met dat voor de Hoge Raad ligt voor de hand; daar moest geconstateerd worden, dat Hij een openlijk lasteraar was tegen het heiligdom.

De vragen van de hogepriester naar de discipelen en naar de leer van de Heere hebben ten doel Hem als een oproermaker voor te stellen, die door een geheime en valse leer het volk

verleid had; men wil dus een Theudas en een Galileër Judas (Hand. 5: 36 vv.) van Hem maken.

20. Jezus antwoordde hem: a) Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld gedurende de gehele tijd van Mijn leraarsambt zonder voor iemand iets achter te houden. Ik heb alle tijd op openbare plaatsen, waar ieder vrije toegang had, geleerd en niet alleen in de open lucht voor grote menigten, maar ook in het bijzonder in de synagoge van elke plaats, waarheen Ik kwam en in de tempel te Jeruzalem, waar de Joden van alle plaatsen uit het gehele land ter feestviering samen komen. Ik heb het dus steeds op openbaarheid toegelegd en in het verborgen heb Ik niets gesproken.

a. Joh. 7: 26.

22. En toen Hij dit zei, a) gaf een van de dienaars van de raad, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag en zei, met verkeerde toepassing van het woord in Ex. 22: 28: Antwoordt Gij zo de hogepriester, de overste van uw volk (Hand. 23: 5), mag u op zo'n lasterlijke manier tot hem spreken?

a. Jer. 20: 2.

21. Wat ondervraagt u Mij dan over hetgeen Ik geleerd heb, terwijl u, oversten, Mij vroeger het woord heeft toegevoegd: Gij getuigt van uzelf. Uw getuigenis is niet waarachtig (Hoofdstuk 8: 13)? Ondervraag dan overeenkomstig deze grondstelling, die u hier naar recht zou toepassen, degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb. Aan dergelijke getuigen kan het u niet ontbreken; zie deze, die u als dienaren van de Hoge Raad hier bij u heeft, weten, wat Ik gezegd heb.

Jezus ontwijkt het antwoord op de eerste vraag naar Zijn discipelen niet; deze is, voor zoverre het hier nodig was, weer vervat in het antwoord over Zijn leer. Is Hij steeds vrij en openlijk opgetreden, dan heeft Hij Zich geen aanhang vergaderd in de zin van de vraag, noch Zich ingelaten met samenzweringen, waarvan de hogepriester Hem graag zou beschuldigen. Deze toch moeten in het geheim plaats hebben, maar Hij heeft in de synagogen op de verschillende plaatsen van Zijn verblijf op het land en in de tempel, de vergaderplaats van alle Joden op de hoge feesten geleerd. Hij heeft bovendien in de vrije lucht voor grote hopen volk gesproken, zodat hier voor Zijn werkzaamheid geheel de verdenking wegvalt van een heimelijke bijeenkomst, van hetgeen het licht van de openbaarheid schuwt. Het slot van het antwoord: "Zie, deze weten wat Ik gezegd heb", schijnt niet alleen geheel algemeen te doelen op hetgeen voorafging, "ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb", maar in het bijzonder op de dienaren van de Hoge raad, die rondom stonden. Hun eigen dienaren waren toch eens uitgezonden om Hem te bespieden, met de opdracht Hem te grijpen en hadden vervolgens getuigenis afgelegd van de indruk van Zijn rede (Hoofdstuk 7: 32, 45 vv.). Maar hoe juister dit antwoord was, des te meer mishaagde het de hoorders.

22. En toen Hij dit zei, a) gaf een van de dienaars van de raad, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag en zei, met verkeerde toepassing van het woord in Ex. 22: 28: Antwoordt Gij zo

de hogepriester, de overste van uw volk (Hand. 23: 5), mag u op zo'n lasterlijke manier tot hem spreken?

a. Jer. 20: 2.

23. Jezus antwoordde hem: Als Ik kwalijk gesproken heb in het antwoord, zo-even de hogepriester op zijn vraag gegeven, treed dan als aanklager voor de gestelden rechter, voor de hogepriester tegen Mij op en betuig van het kwade, opdat deze zelf tegen Mij handelt; maar u heeft daartoe geen reden en als Ik goed gesproken heb, zoals dan ook hij, tot wie Mijn woord gericht was, niets daartegen heeft in te brengen, waarom slaat u Mij?

De dienaar ziet dat zijn meester, de hogepriester, getroffen door het vrijmoedige en gepaste antwoord, in verlegenheid is; nu wil hij het ogenblik aanvullen, zich bemind maken, lof en loon verwerven, want hij weet wel, wat hij zich mag veroorloven.

Dat de dienaar het gedaan heeft om de hogepriester te believen, waarom hij ook de nadruk legt op het woord "hogepriester", is wel zeker. In de inhoud van Jezus' woord weet hij niets te berispen, maar de vorm moet onbetamelijk zijn; daarop zal dan ook het "kwalijk" en "wel" in het antwoord van de Heere moeten doelen.

Een ernstige voorstelling is de mensen een doorn in het oog, daaruit maken zij een onbescheidenheid, een gebrek van verschuldigde eerbied enz.

De zachtmoedigheid in Jezus' woord levert de verklaring van hetgeen Hij heeft geleerd in MATTHEUS. 5: 39; (vgl. 1 Petrus . 3: 15, 16). Met waarheid, zachtmoedigheid en rechtvaardigheid te antwoorden op zodanige bejegening, zoals Christus het hier doet, is menigmaal veel moeilijker, het eist vaak een ruimer deel van de geest van de liefde, dan in de letterlijke zin de andere wang aan te bieden.

Christus zegt niet: "Ik wil de andere wang niet aanbieden", want omdat Hij het hele lichaam geeft, is gemakkelijk te denken dat Hij niet weigert om de wang voor te houden. Maar dat Hij tot de knecht spreekt: "Heb Ik kwalijk gesproken, betuig van het kwade enz. " moet men zo verstaan, dat er een groot onderscheid is tussen die twee, de andere wang voorhouden en met woorden hem bestraffen, die ons slaat. Christus moet lijden; maar tevens is Hem opgedragen om te spreken ter bestraffing van hetgeen onrecht is. Daarom moet ik de mond en de hand van elkaar scheiden; de mond moet ik niet sluiten om het onrecht te billijken, maar de hand moet zich stilhouden en zichzelf niet wreken.

16. Annas dan, die bij dat alles zweeg, omdat hij wel wist dat gerechtsdienaars zich niet in een rechtshandeling mochten mengen, had Hem, aan wie men bij dit voorafgaandverhoor Zijn banden (vs. 12) had ontnomen, opnieuw gebonden, als was Hij in elk geval een misdadiger, al wist men ook niets tegen Hem voor te brengen en had Hem gezonden tot Kajafas, de hogepriester. In diens huis waren intussen de Schriftgeleerden en oudsten vergaderd, om daar een gerechtshandeling in wettige vorm te doen plaats hebben (MATTHEUS. 26: 57, 59 vv.).

Onze evangelist meldt niets over hetgeen bij Kajafas heeft plaats gehad. In vs. 25- 27 vertelt hij nog de verdere verloocheningen van Petrus; in vs. 28 komt Jezus reeds voor als een, die bij Kajafas veroordeeld is en nu vinden wij in de woorden: "Zij leidden Jezus van Kajafas in het rechthuis", een meervoudige vorm "zij", waardoor niets anders dan de Hoge Raad bedoeld kan zijn. Johannes veronderstelt duidelijk, dat hetgeen de andere evangelisten bericht hebben, bekend is. Om dus een juist begrip te verkrijgen van hetgeen in de volgende verzen is meegedeeld, moeten wij ons de afdelingen MATTHEUS. 26: 59-68 en Mark. 14: 55-65 voor de aandacht plaatsen, volgens welke daar eveneens van Petrus' verloochening verder wordt verhaald. Deze voorvallen, die in die afdelingen zijn vervat, behoren volgens onze berekening, tot de tijd van 2-3 uur; dat is ook de eigenlijke tijd van het hanegekraai en alles stemt dus goed overeen met de inhoud van de volgende verzen, van welke vs. 25 het begin van de zo-even geuoemde tijdruimte aanwijst, maar vs. 26 en 27 op het einde daarvan zien.

Johannes vermeldt ons hier in een tussenrede deze bijzonderheid, om ons de onwaardige handelwijze van de knecht en van diens heer, die deze daad niet tegensprak, aan te wijzen. De Heere was geboeid. Hij was weerloos. Nu is een weerloze te slaan meer dan laag. Dit voorval stelt ook de rechters in een beschamend licht. Het strijdt tegen alle oude en nieuwe wetten, om een gevangene en geboeide smadelijk te behandelen. Ook mag een gevangene, wanneer hij voor zijn rechter treedt, wel bewaakt worden, maar niet geboeid zijn. Wanneer een geboeide voor hem gebracht mocht worden, dan moet het zijn eerste bevel zijn om hem de boeien af te nemen. Maar nu laten de rechters van Jezus, hun gevangene, niettegenstaande het sterk geleide, dat Hem omgeeft, niet alleen geboeid, maar laten ook ongestraft toe dat Hem in Zijn banden nog daarenboven smadelijk in het aangezicht wordt geslagen. Dat kwade moest vanzelf tot erger komen. Later zien wij al de knechten het voorbeeld van de ene knecht volgen. Want waar het recht in het minst wordt losgelaten, daar valt weldra het gehele recht uit elkaar.

c. En Simon Petrus stond, zoals in vs. 18 werd meegedeeld, beneden in het paleis bij de knechten en dienaars en warmde zich. Beproefde hij bij gelegenheid van Jezus' wegvoering naar Kajafas (vs. 24) de plaats te verlaten en zich in de open lucht te begeven, zo werd dit toch door een andere dienstmaagd verijdeld (MATTHEUS. 26: 71 v. Mark. 14: 68-70), zodat hij weer naar zijn vroegere standplaats terug ging. Zij zeiden dan tot hem, juist door die poging op hem opmerkzaam geworden: Bent ook u niet, zoals de deurwachtster zo bepaald beweerde (vs. 17), uit Zijn discipelen? In het bijzonder drong een van de aanwezigen hard op hem aan, omdat hij hem bepaald beschuldigde: Ook u bent van die (Luk. 22: 58). Hij loochende het voor de tweede keer en zei: Ik ben niet.

d. Er verliep toen ongeveer een uur. Toen daarin de veroordeling van Jezus bij Kajafas had plaats gehad en de veroordeelde naar het binnenhof zou worden geleid, voegden de mannen bij het kolenvuur Petrus toe, dat zijn spraak hem als Galileër verraadde. Hij wilde echter ook dat niet voor een getuigenis laten houden, dat hij een discipel van Jezus was (MATTHEUS.
26. 73. Mark. 14: 70. Luk. 22: 59). Een van de dienstknechten van de hogepriester, die familie was van degene, die Petrus het oor afgehouwen had (vs. 10), zei vervolgens tot hem: Heb ik u niet gezien in de hof met Hem?

Onwillekeurig gedreven door de liefde van het hart, begeeft hij zich naar het huis van Kajafas, terwijl hij aan de andere kant in grote vrees en spanning de menigte volgt. Vanwaar mag dat zijn? Vanwaar vrees en begeerte om bedekt te blijven? Is het liefdeloosheid? O nee, Petrus heeft de Heere vurig lief. Is het dan lauwheid? Dit nog veel minder! De vurige Petrus kan niet lauw zijn. Wat mag het dan zijn? Niet onwaarschijnlijk kwam het een bij het ander. Zo meteen had hij Malchus het oor afgeslagen en dit was niet in het verborgen gebeurd, hij was dus een eerste voorstander van de sekte van de Nazareners, dit was gebleken. En nu wat mocht hem mogelijk wel te beurt vallen, omdat hij toch zag dat Jezus gebonden was? Wat kon hem wellicht overkomen, omdat hij toch eigenlijk door het afslaan van het oor van Malchus verzet tegen de overheid had gepleegd. Neem dus in aanmerking, dat deze zaak ongunstig werkte op het gemoed van de bende, hetgeen Petrus niet ontgaan kon. De gepleegde daad kwam nu voor zijn rekening en al had hij het ook gedaan, zoals wij graag aannemen, in de bedoeling om zijn Meester te redden, zijn doel was mislukt, omdat de Heere zelf Hem openlijk bestraft en hij dus van die kant geen goedkeuring ondervonden had. Die daad vervulde hem dus naar alle waarschijnlijkheid met vrees en benam hem alle vrijmoedigheid om de vijanden met heldere blik, vrij en onbelemmerd onder de ogen te zien. Het is opmerkelijk dat één misgreep slechts in een anders duidelijke zaak, oorzaak kan zijn dat wij onze vrijmoedigheid tegenover de vijanden verliezen. Het hart, dat ons beschuldigt en veroordeelt, belet ons openlijk voor de dag te komen, zowel vanwege het beschuldigend geweten als vanwege de vrees, om over die zaak door de vijanden te worden ondervraagd en lastig gevallen. Men wil dan maar liefst over de zaak zwijgen. Men wil liefst de vijanden ontwijken en met hen niet in aanraking komen, omdat een enkel woord of een vraag meteen het hart met vrees vervult. Men loopt weg als een dief en neemt daarom tegenover de vijand een lafhartige en kinderachtige houding aan. Is dat evenwel juist? Geenszins! Hoewel het billijk is en het soms zeer goed kan zijn, dat men door de gepleegde verkeerde handeling zich vernederd voelt en gekrenkt wordt, vooral als wij gekweld worden door hoogmoed, evenwel is het een zeer kwade zaak en een bepaalde list van de duivel, om ons daarom juist de mond te snoeren en ons tegenover de vijanden met vrees te vervullen. Dan vallen wij van het ene euvel in het andere. Is het kwaad eenmaal gepleegd, dan kan dat niet worden teruggetrokken. De veiligste, gemakkelijkste en God welbehagelijkste weg, waardoor onze zaak vereffend, de eer van God hersteld en de vijanden de mond gestopt wordt, is om eerlijk schuld te belijden en al was het voor een menigte van tegenstanders ronduit te bekennen: "Ik heb gezondigd, ik moet het belijden, de Heere vergeve het mij. " Op deze manier wordt de verloren vrijheid weer herwonnen, wordt onze weg weer recht gemaakt en wordt ons de gelegenheid benomen om in die verdraaide wegen voort te wandelen en daardoor ons in steeds dieper ellende te wikkelen. (PLOOS VAN AMSTEL).

27. Petrus dan loochende het weer, dus voor de derde keer en ging zelfs in zijn verlegenheid en wanhoop over om te zweren en zich te vervloeken. En meteen, want het was nu ‘s morgens drie uur, kraaide de haan, zodat het woord van de Heere in Hoofdstuk 13: 38 nu geheel vervuld werd (MATTHEUS. 26: 74 v. Mark. 14: 71 v. Luk. 22: 60-62).

Het was duidelijk ten verderve van Petrus, dat hij niet bij Johannes gebleven was, die hem ingang in het paleis van de hogepriester had verschaft, maar zich veiliger achtte, als hij onder de dienaars en knechts bij het kolenvuur zich begaf en zich hield als diens gelijke. Deze stap,

die hij in zijn dwaasheid deed, was reeds een inwendig verloochenen van het discipelschap van Jezus en snel openbaarde zich dan ook de inwendige verloochening naar buiten. Hierdoor schijnt onze evangelist er op te willen wijzen, dat hij evenals Lukas ook de tweede verloochening bij het kolenvuur in de hof plaatst, terwijl Mattheüs en Markus het voorafgaande toneel, dat bij de binnenkant van de deur plaats had, beschouwen. Johannes vertelt hier in zijn kort bericht het berouw van Petrus niet, des te roerender en sprekender wordt dit bekende psychologische feit uitgedrukt door het gebeurde, dat in Hoofdst. 21: 15 vv. wordt meegedeeld.

Arme Petrus! Maar wie werpt de eerste steen op hem? Wie acht zich meer of beter dan Petrus en heeft geen deel aan de vloek, die men inroept en inhaalt over zijn eigen hoofd, door hoe dan ook deze mens niet te willen kennen? En wie die altijd heeft leren zien, wie hij is en heeft leren roepen uit de diepte, heeft het altijd kunnen lezen: "En de Heere keerde Zich om en keek Petrus aan", zonder het te voelen, dat daarin en daarin alleen de redding gesteld is èn voor Petrus èn voor ieder, die begenadigd wordt zoals hij? De Heere zag Petrus aan. O wie zal het beschrijven met welke blik Hij hem heeft aangezien. Was het niet een blik van treurende, maar ook van reddende liefde, vol van zacht verwijt en ontfermend mededogen? Ja, die blik doorboorde hem de ziel en wierp tegelijk nog een lichtstraal in de donkerheid van zijn hart. Hij ging naar en weende bitter. O, nu probeert hij zijn zonde niet meer goed te maken, want hij weet en begrijpt het nu, dat hij niets goed kan maken, ook niet met zijn tranen, die bittere tranen, die daar opwellen en vloeien uit een gebroken hart! "Gij God van aanzien!" zo riep de van vertwijfeling geredde Hagar aanbiddend uit in de woestijn van Kades, "heb ik ook hier gezien naar die, die mij aanziet. " Maar nu dan onder het Nieuwe Verbond bij het aanzien van de ogen van dit "Hoofd vol bloed en wonden?". . . Is het hanengeschrei van de wet en het hanengeschrei van uw geweten, die u verklagen en oordelen, onvermogend om uw hart te breken, o let dan op die blik van de Heere, die opzoekende blik van de lijdende en versmade liefde! Dan pas zult u wenen, ja kunnen wenen oprechte boetetranen en als u het weet en gezien heeft, dat de genadeblik van de Heere u aanziet, zult u lezen in Zijn wonden uw zonden, in Zijn striemen uw genezing, uw leven in Zijn dood, uw vrede in Zijn bloed.

Komt! wast u in het zuivringsbad van de hemelse genade, Verlaat het bochtig zondenpad, Laat huivrend af van het kwade!

‘k Zal dan - spreekt God - uw Rechter zijn Uw bloedschuld van scharlaken,
Uw euveldaan van karmozijn, Als sneeuw en wolle maken. (VAN LEEUWEN).

Evenals Petrus zijn wij ook tot de gemeenschap van de Heere geroepen en in deze ingetreden. Evenals hij hebben wij ook Jezus leren kennen als onze Heere en Christus, als de Zoon van de levende God, als de Zaligmaker van de zondige wereld en wij hebben niet alleen Zijn naam plechtig beleden, maar ook bij meer dan één gelegenheid de plechtige gelofte afgelegd om Hem niet te zullen verloochenen, Hem trouw te zullen blijven tot in de dood. Hebben wij nu onze gelofte volbracht? Hebben wij de Heere nooit, noch in de vreugde, noch in de druk van het leven, verloochend en in geen verzoeking, in geen strijd, evenals de discipel verklaard: Ik ken de mens niet? Met andere woorden, hebben wij nooit in een zonde bewilligd? Hebben wij al haar verlokkingen met onwrikbare standvastigheid weerstaan? Is ons gelaat steeds een

zegepraal geweest, die de wereld in ons en buiten ons overwonnen heeft? En hebben wij liever geld en eer en goedkeuringen van mensen, vergenoegen en lust van de zinnen laten varen en opgeofferd, dan dat wij Jezus verlaten en verloochend zouden hebben, om de tijdelijke genietingen van de zonde te hebben, de gunst van de wereld te verwerven, de lusten van het vlees te voldoen? Elke zonde toch is in de grond niets anders dan een verloochening van de Heere, dan de verklaring: Ik ken de mens niet. En wie moet bij die vragen niet over zichzelf blozen en zichzelf beschuldigen? Ach, hoe vaak hebben wij onze belofte vergeten, hoe vaak zijn onze heiligste voornemens en besluiten onvervuld gebleven, hoe vaak hebben wij Christus aan het ellendig gewin van de wereld, aan de snode lust van de zonde opgeofferd en ons in de verzoekingen en de strijd van het leven trouweloos van Hem afgewend! En dat alles, omdat wij in het vermetele vertrouwen op onze eigen wijsheid en kracht nalieten ons hart biddend te bewaken.

28. Zij, de overpriesters en oudste en Schriftgeleerden, leidden, toen als niet alleen de eerste, maar ook de tweede veroordeling door de Hoge Raad was geschied26: 70") Jezus van Kajafas, de vertegenwoordiger van de Hoge Raad (vs. 24), die ook het oordeel leidde en de stappen bepaalde (vs. 13 v.), in het rechthuis van de Romeinse landvoogd (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.). Zij wilden door deze het doodvonnis laten bevestigen, omdat het anders niet ten uitvoer kon worden gebracht (vs. 31). En het was ‘s morgens vroeg, nog slechts even vier uur 26: 58"). En zij gingen niet, zoals zij anders als aanklagers eigenlijk hadden moeten doen, zelf ook in het rechthuis 1). Zij zonden alleen de gevangene onder een bedekking daarheen, opdat zij niet door het betreden van een heidens huis, waaruit het gezuurde brood niet verwijderd was, zoals de wet voor hun huizen tegen de dagen van de ongezuurde broden voorschreef (Hand. 10: 28. Ex. 12: 15 vv.), levitisch verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het Pascha eten mochten 2) (MATTHEUS. 23: 24), aan de maaltijd van de dankoffers van deze eerste heilige paasdag mochten deelnemen "1Sa (1: 4" en "Le 23: 28").

1. Het Godsbestuur is daarin duidelijk op te merken, dat juist op het ogenblik, waarop Jezus naar Pilatus wordt geleid, Judas door de wrekende macht van het geweten aangegrepen de menigte in de weg treedt en de belijdenis doet: "Ik heb onschuldig bloed verraden", zoals Mattheüs ons dat in MATTHEUS. 27: 3 vv. vertelt. Jezus moest sterven voor de zonde van de wereld, maar vóór Zijn dood moest Zijn onschuld nog op de menigvuldigste manieren en van alle kanten worden betuigd. Men heeft vaak het berouw van Judas als bewijs voorgesteld, dat hij er vroeger niet aan dacht dat zijn daad dergelijke gevolgen zou hebben; of men beweerde dat, omdat hij na het komen van deze gevolgen door berouw aangegrepen werd, er toch ten minste nog een beter element in hem geweest is. Uit het berouw volgt echter geen van beide; het is geen bewijs voor het goede van zijn natuur, maar alleen voor Gods almacht en gerechtigheid. Dat het slechts een straf was, een werking van het oordeel, dat God in zijn binnenste volvoerde, toont overvloedig het gevolg, de zelfmoord aan: berouw zonder geloof is geen bekering en alleen de bekering kan het feitelijk bewijs leveren, dat nog geen gehele verstokking is gekomen, dat er nog hoop op zaligheid over is. Een zachter oordeel wordt daardoor afgesneden, dat Jezus Judas voorstelt als het kind van het verderf, als een, die het eeuwig verderf, de hel onveranderlijk toebehoorde en tot wie onherroepelijk was gezegd, dat hij buitengesloten was door het: "toen voer de Satan in hem. " Daardoor toch wordt het ogenblik genoemd, waarin de laatste graad bereikt, het goede verstoord is en de hele mens

door het kwaad was doortrokken als door een vergif, dat zich door alle levensorganen had verbreid. Eindelijk was hij ook uitgesloten door de manier, waarop Petrus in Hand. 1: 25 van de catastrofe spreekt: "Hij is heengegaan in zijn eigen plaats. " Het berouw van Judas kan tegen dit feit niet opwegen. De hartstocht verheft zich en zinkt neer; het verheffen gaat zo langzaam voort, totdat het doel bereikt is; dan verflauwt zij en er komt weer ruimte voor de stem van God.

Eigenlijk heeft de mens het geweten niet, maar het geweten heeft de mens; het is niet in de macht van de mensen, maar het is een macht over hem; het drukt niet mijn persoonlijke eigenaardigheid uit, maar de persoonlijke wil van God aan mij.

2. Vele uitleggers menen dat zij de uitdrukking: "Pascha eten" streng moeten nemen in dezelfde zin, die het in Matth. 26: 17. Mark. 14: 12 en 14 Luk. 22: 11 en 15 heeft en het dus te moeten verklaren van het genieten van het paaslam. Zij verklaren nu, dat volgens Johannes de viering van het Pascha eerst wachtte op de avond, waarop Jezus gekruisigd is, terwijl volgens de drie eerste evangelisten deze viering integendeel aan de dag van de kruisiging was voorafgegaan. Het is echter niets dan een woordenzifterij, omdat in Deut. 16: 2 de uitdrukking Pascha ongetwijfeld (terwijl toch van schapen en runderen sprake is) staat van de vrijwillige offers, die men op het Paasfeest bracht, volgens het gebod in Ex. 23: 15 ; "Men zal niet leeg voor Mijn aangezicht verschijnen" en waarvan men dan offermaaltijden aanrichtte (vgl. 2 Kron. 30: 22; 35: 7 vv.); er is dus volstrekt geen noodzaak, de uitdrukking Pascha tot het Paaslam te beperken. De uitleggers wikkelen liever Johannes, wat de inhoud van zijn voorstelling aangaat, in onoplosbare tegenspraak met de synoptici, dan dat zij een verschil in het gebruik van een enkel woord willen toegeven. De gehele voorstelling van de zaak getuigt echter ook zeer bepaald tegen hun opvatting. Want was werkelijk de dag, waarvan hier sprake is, de 14e Nisan of de dag van het Paaslam geweest, dan hadden de Joden geen reden om het betreden van een heidens huis reeds nu te houden voor een verontreiniging, omdat het pas ‘s morgens 4 uur was, wanneer het gebod van het wegdoen van al het gezuurde, zelfs in Joodse huizen nog niet werd opgevolgd 26: 17). Zij hadden bovendien geen reden, om ten gevolge van een zo geringe verontreiniging, waarvan men door eenvoudig zich te wassen, reeds weer met zonsondergang vrij werd (Num. 19: 22), zich voor uitgesloten van het genot van het Pascha te houden, dat toch pas na zonsondergang werd gegeten. Daarentegen werd juist op de eerste Paasfeestdag, de 15e Nisan het middagmaal voor hoog feestelijk in de Joodse families gehouden. Om dit niet te verliezen, vermijden de overpriesters en oudsten hier het heidense huis binnen te gaan, want die maaltijd had het karakter van een maaltijd van de dankoffers en daarop was de wet in Lev. 7: 20 vv. van toepassing; zij zouden zich echter op 15 Nisan werkelijk reeds vroeg om 4 uur verontreinigd hebben, omdat de dagen van de ongezuurde broden reeds waren begonnen en omdat zij vóór de avond niet rein werden, hadden zij van het deelnemen aan het feestelijk middagmaal moeten afzien (vgl. MATTHEUS. 26: 2).

29. Het was de mening van de Romeinen, dat men de godsdienstige meningen en gewoonten van de Joden zoveel mogelijk moest verschonen en het was ook deze landvoogd dadelijk bij het aanvaarden van zijn ambt duidelijk geworden, dat hij die regel moest volgen (Jos. de bello Jud. II 9, 2 v.). Pilatus dan ging tot hen uit op het voorplein van het rechthuis 26: 10") om hun rechtszaak te vernemen en zei: Welke beschuldiging brengt u tegen deze mens, omdat het

de gewoonte van de Romeinen niet is een mens zonder meer te laten doden, zoals u van mij begeert (Hand. 25: 15).

30. Zij gaven nu voor, dat het alleen te doen was om een formeel gebruik van zijn waardigheid als rechter, maar dat hij in de zaak zelf op hun gerechtigheid kon vertrouwen, dat zij niet zonder reden het vonnis van de dood over Jezuszouden spreken. Zo antwoordden en zeiden zij; tot hem: Als deze geen kwaaddoener was, dan zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben ter bevestiging van het door ons gevelde vonnis (vgl. bij MATTHEUS. 27: 11).

31. Pilatus dan zei tot hen: Neemt u Hem en oordeelt Hem naar uw wet, omdat ik toch, zoals u beweert, geen onderzoek hoef te doen en u de verantwoording voor Zijn straf op u kunt nemen (Hoofdstuk 19: 6). De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd, sinds deRomeinen het recht van een doodstraf ten uitvoer te brengen, aan zich hebben getrokken
27. 2"), iemand te doden; wij hebben daarom uw bevestiging nodig van ons vonnis, dat de dood eist.

Hier komt nu te voorschijn wat in hun hart was en wat zij meenden dat Pilatus stilzwijgend begrijpen en ten uitvoer brengen zou. Zij hadden wel macht om kerkelijke straffen uit te oefenen, om uit de synagoge te werpen, in de kerkelijke ban te doen, ja om in de synagoge de hen ongehoorzamen te laten geselen (zoals zij later de apostelen deden), maar het halsrecht hadden zij niet. Zij konden wel een doodvonnis uitspreken, maar het niet ten uitvoer leggen. Het zwaardrecht was hun in dit ogenblik ontnomen. Uit de latere nauwkeurige onderzoekingen van bevoegde mannen weten wij, dat zij dit recht nog tien jaren vroeger en ook weer twee jaren later (zodat Herodes Jakobus met het zwaard kon laten doden) bezaten, maar in die tussentijd werd het hen ontnomen en dus bezaten zij het op dat ogenblik niet. U ziet hieruit Gods voorzienigheid, die altijd voor haar raadslagen de juiste tijden en gelegenheden kiest. Als de bedding gereed is dan laat God de stromen van de bergen vloeien. Hadden de Joodse overheden op dat ogenblik het halsrecht gehad, zij zouden wellicht niet aan het kruishout gedacht hebben en de terdoodbrenging van Jezus niet hebben laten afhangen van de luimen van Pilatus, of van die van het volk, want zij zouden het zekere voor het onzekere hebben genomen en Jezus hebben laten stenigen of dood en met het zwaard. Maar nu moest de Heere staan zoals Hij stond, niet alleen voor het kerkelijke, maar ook voor het wereldlijke gerecht; niet alleen voor de oversten van Zijn volk, maar ook voor de heidense rechter en werd hij op heidense manier gedood.

32. Het was zeker een bijzondere bestiering van God, waarop de Joden hiermee wezen, dat de toenmalige omstandigheden zo waren, dat de Hoge raad zelf geen vonnis van de dood mocht volvoeren, opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij in Hoofdstuk 12: 32 (vgl. 8: 28;
3. 14) gezegd had, dat betekende welke dood Hij sterven zou, namelijk de dood aan het kruis (Hoofdstuk 12: 33). Dat toch zou alleen door een veroordeling van de kant van de Romeinse landvoogd plaats hebben, terwijl de Joodse veroordeling tot de dood van de steniging zou hebben veroordeeld (Hand. 7: 56 vv. MATTHEUS. 26: 65 v. Lev. 24: 13 vv.).

33. De Joden brachten vervolgens de aanklacht in: Wij hebben bevonden dat deze het volk misleidt en verbiedt de keizer schattingen te geven, omdat Hij zegt dat Hij zelf Christus, de

Koning, is (Luk. 23: 2). Pilatus dan ging, geleid door enige afgevaardigden, die hij van de kant van de aanklagers liet stellen 27: 11") weer in het rechthuis en riep Jezus, dat Hij tot zijn rechterstoel naderen zou en zei tot Hem, toen Hij nu tegenover hem stond: Bent Gij de Koning van de Joden? (MATTHEUS. 27: 11. Mark. 15: 2. Luk. 23: 3).

Nadat Johannes in de vorige verzen de zaak heeft geleid tot het punt, dat de aanklacht moest worden uitgesproken, deelt hij ze toch niet mee; daarmee wijst hij zo goed als uitdrukkelijk naar de andere evangelisten; het is Lukas, die de woorden van aanklacht meedeelt.

Lukas heeft het eerste gedeelte van de beschuldiging, die bij Johannes voorkomt, weggelaten en hij vangt zijn verhaal op het ogenblik aan, dat de Joden, niet langer rechters zoals zij meenden te zijn, maar gewone aanklagers geworden, Pilatus in zijn waardigheid als rechter erkennen.

Pilatus ziet snel, toen de Joden de aanklacht laten horen, dat deze een zaak van het geloof, of, zoals hij zou kunnen menen, van het bijgeloof was: op dat gebied had hij zich nooit gewaagd. Gevormd, zoals de aanzienlijke Romeinen van die tijd daar waren, was hij in staatsdienst getreden en had dat voor een middel gehouden om tot eer en rijkdom te komen; ook als landvoogd van Judea had hij die bedoelingen nagejaagd. Nu komt hij opeens met de zaak van Jezus in aanraking, zijn ambt is het, dat hem daarmee samenbrengt. Hij wil die eerst als een wereldlijke zaak ten einde brengen, maar het lukt hem niet, zoals wij zullen zien. Hij wordt steeds meer en meer in de zaak ingewikkeld en moet een bepaalde verhouding tot deze innemen. Velen onder ons zijn aan Pilatus gelijk. Zij zijn wel Christenen door doop, onderwijs, belijdenis en avondmaal, maar het is hun vrij wel gelukt de Christen uit te trekken en de heiden in zich te herstellen. Dat onzichtbaar gebied van de betrekking van de mensen tot God ligt voor hen op een onmetelijke afstand; om de kerk en om de leer, die deze predikt, bekommeren zij zich niet. Er mogen dwaze mensen zijn, die deze leer aangrijpen, er mogen nog grotere dwazen zijn, die haar verdedigen - zij hopen noch met deze, noch met de andere in aanraking te komen. Hun wens en hun doel hebben zij in de zichtbare wereld: de aangelegenheden van het recht en van de staat, van kunst en van wetenschap, van geldelijke zaken en van arbeid, dat is het gebied, waarop zij zich bewegen en verder dan dit willen zij niet komen. Maar zoals Pilatus in die tijd Christus niet kon ontwijken, hoeveel minder zal dit aan een mens van die aard gelukken in de tegenwoordige Christelijke wereld! De tijd van de feesten is gekomen, de Christenen vieren heden het heilig avondmaal; en het afwijken van deze gewoonte is dat niet reeds een belijdenis, die hij tegen Christus aflegt? Hij treedt in het huwelijk; zij, waarmee hij zich verbindt, is een gelovige Christin. Hoe kan het anders of zij vraagt van hem een verklaring, of hij met haar overeenstemt of niet? Zijn kinderen worden ingezegend; zij vieren hun eerste avondmaal: wat zal de vader doen? Zal hij ze ook vermanen tot geloof in Christus of zal hij zwijgen? Zal hij ze geleiden naar de tafel van de Heere, of zal hij ze terughouden? Zijn gade, zijn kinderen sterven, hijzelf is de dood nabij; zal hij de vertroostingen van het geloof vragen of afwijzen? Hier kan hij niet meer als Pilatus zeggen: "Ben ik een Jood? ben ik een godgeleerde? Ik laat de beslissing over aan hen, die ertoe geroepen zijn" - nee! hij moet zelf beslissen, ieder Christen wordt geroepen over Jezus een oordeel te vellen. Christus en Pilatus, "die niet voor Mij is, die is tegen Mij" (MATTHEUS.
12. 30). - Wij zien, 1) hoe Pilatus onbeslist bleef, hoewel hij toch redenen genoeg moest

hebben, om voor Christus te beslissen; 2) hoe hij begint zich tegen Christus te verklaren; 3) hoe hij besluit Christus te veroordelen.

De Messias zou de Zoon van David zijn en daarmee de wettige erfgenaam van Davids troon. De overpriesters hadden gezegd, dat Jezus Zich die rang en titel aanmatigde en als een valse Messias zich een aanhang had proberen te verkrijgen door het oproer aan te zetten. Dat de stadhouder van de machtige Romeinse keizer de vraag: Bent Gij de koning van de Joden? enigszins schertsend, althans met een glimlach, aan de Heere gedaan zal hebben, is meer dan waarschijnlijk, ook door de minachting, waarmee het grote volk (het Romeinse) op de volken en vooral op de Joden neerzag. De toestand van gevangen man, waarin de Heere verkeerde en vooral Zijn eenvoudige kleding en voorkomen waren daarbij in zo grote tegenspraak met de denkbeelden, die Pilatus zich van het koningschap vormde, dat hij zo'n aanmatiging, als zij bij Jezus bestond, niet genoeg met kortswijl meende te kunnen behandelen.

34. Jezus was, toen de Joden daar buiten voor het rechthuis hun beschuldigingen uitspraken, niet mee daar buiten, maar reeds binnen in het rechthuis en moest dus voor alle dingen weten, in welke samenhang en in welke zin de landvoogd devraag tot Hem richtte. Hij antwoordde hem daarom met de vraag: Zegt gij dit van uzelf, uit eigen opvatting en uit belang van de Romeinse opperheerschappij over het land? Heeft Mijn handelen en leven u wellicht reden gegeven, om mij te verdenken als was Ik een staatkundig oproermaker? Of hebben het u anderen van Mij gezegd, dat Ik naar koninklijke heerschappij zoek en tot zo'n doel het volk oprui? In datgeval zou de aanklacht zelf iets zijn, dat u verdacht moet voorkomen.

35. Pilatus voelde wel de juistheid van hetgeen Jezus antwoordde, maar was enigszins ontstemd over de vrijmoedigheid van Zijn woord. Hij antwoordde: Ben ik een Jood, dat ik mij tot hiertoe om U zou hebben bekommerd, om nu aanleiding te hebben in eigenbelang die vraag tot U te richten? Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd als een misdadiger, die de doodstraf heeft verdiend en ik doe slechts wat mijn ambt van mij eist, als ik Uw zaak onderzoek. Wat heeft Gij gedaan; want er moet toch iets zijn, waarom men zo het Romeinse gericht tegen U inroept?

Zoals Jezus reeds door de Joodse Hoge raad veroordeeld was, zo moest Hij, volgens het raadsbesluit van God, nu ook door de heidense overheid worden veroordeeld, maar niet ten gevolge van een aanklacht, die aan de veroordeling enige schijn van recht zou hebben kunnen geven. Jezus maakt daarom door Zijn wedervraag Pilatus er opmerkzaam op, vanwaar hij deze beschuldiging had, dat hij namelijk niet van zichzelf eraan zou gedacht hebben, die tegen Jezus uit te spreken, maar dat hij die van de Joden had en die hem dus om deze reden al meteen verdacht moest zijn.

De misdaad, waarvan Jezus beschuldigd werd, was van zo'n aard, dat, als Hij in die zin d. i. op oproerige manier, Zich tot een koning der Joden zou hebben opgeworpen, Pilatus noodzakelijk zelf daarvan zou hebben moeten bemerken en kennis moeten nemen en niet eerst op een aanklacht van de Joden had hoeven te wachten. Dat hij dit verwijt eerst van de Joden hoort, heeft dezelfde betekenis, als dat het zonder grond en gelogen is. Jezus vraagt dus met Zijn woord in vs. 34 de landvoogd, of hij als overheid van het land zelf geen gelegenheid

had gehad om Hem als werelds pretendent naar de kroon te leren kennen, of dat bij slechts van anderen, de synedristen, die Hem aanklaagden, daarvan had gehoord.

Was Jezus de koning van de Joden in die zin, als de aanklacht dat had beweerd, dan moest Pilatus zelf Hem als zodanig hebben leren kennen; oproerige pogingen konden hem niet onbekend blijven. Zo hij echter moest toegeven, dat van zodanig iets niets ter zijner kennis was gekomen, kon hij, die de aanklagers kende, geen beslissende betekenis aan hun bewering toekennen, maar moest hij de zaak onafhankelijk van hen onderzoeken en vooral aan Jezus' eigen verklaring een toegenegen oor lenen, Pilatus bekent dan ook met hetgeen hij antwoordt, dat hij van Jezus niets wist, dat de zaak zich tot hiertoe speciaal op Joods gebied had bewogen, dat niets tegen Hem was in te brengen dan de aanklacht van de Joden; daar hij er verre van was aan deze zonder meer een beslissende betekenis toe te kennen, vroeg hij aan Hemzelf wat Hij gedaan had. Het antwoord van Jezus heeft dus zijn doel getroffen; het moest alleen dienen om Pilatus' geweten wakker te maken, het moest in hem wantrouwen opwekken tegen de aanklacht van de Joden.

Uit dit woord moet men afleiden, dat Jezus de beschuldiging van de volkshoofden niet zelf gehoord had en Zich daarom reeds in het rechthuis bevond, toen zij in het midden gebracht werd.

36. Nu Pilatus duidelijk te kennen had gegeven dat hij de stand van zaken juist beoordeelde en bij hem geen misverstand te vrezen was, gaf Jezus een toestemmende verklaring ten opzichte van de tot Hem gerichte vraag, zoals die in MATTHEUS. 27: 11. Mark. 15: 2. Luk.
23. 3 gevonden wordt. Hij antwoordde: a)Mijn koninkrijk is naar oorsprong en aard niet van deze wereld; zodat Ik iets zou hebben gedaan wat de Joden tot hun beschuldiging recht zou geven; de toedracht van de zaken geeft daarvan ook duidelijke bewijzen. Als Mijn koninkrijk van deze wereld was, dan zouden Mijn dienaren, die Ik in Mijn discipelen en aanhangers bezit (Hoofdstuk 12: 26) gestreden hebben, opdat Ik niet aan de Joden was overgeleverd, zoals door u zal plaats hebben (Hoofdstuk 19: 16). Maar nu is Mijn koninkrijk niet van hier en daarom heb Ikdadelijk de eerste poging van die aard teruggehouden 22: 51") en zo sta Ik hier voor u als een, voor wie geen zwaard wordt gewet en geen arm ter bevrijding zich beweegt.

a. Joh. 6: 15. 1 Tim. 6: 18.

Het koningschap van de Heere was een Goddelijk Koningschap, waarin van geen aardse middelen gebruik kon worden gemaakt. Daarvoor waren geen gewapende lieden nodig, maar eenvoudig een twaalftal discipelen. Niet door kracht en geweld moest het Koninkrijk van de Heere tot stand komen, maar enkel door de Heilige Geest. Daarom had de Heere Zichzelf ook nooit voor het volk zo open verklaard een koning te zijn, als Hij het nu voor Pilatus doet. Hij wilde geen voet geven aan het misverstand van het volk, dat Hem, reeds zonder dat, tot een aards koning wilde maken. Bij de Zoon van God moest alles alleen en uitsluitend langs Goddelijke wegen gaan en zo moet het ook bij ons gaan, als wij kinderen van God zijn, alleen langs de wegen van God komt men tot het doel van God.

37. Pilatus dan zei tot Hem met bevreemding aan de ene en inspanning aan de andere kant: Bent Gij dan een Koning? Hoe kunt Gij van een rijk spreken, dat het Uwe is en van dienaars, die U aanhangen, wanneer Gij er geen op aarde zoekt en Gij geen strijders in de krijg voert, die het voor U kunnen veroveren? Jezus antwoordde: Gij heeft Mijn mening juist begrepen en het doel waarop Mijn gezegde ziet, juist begrepen (MATTHEUS. 26: 25, 64) wanneer gij zegt dat Ik een koning ben. Om het u nader aan te wijzen op welk gebied Mijn rijk gelegen is: hiertoe ben Ik als een mens geboren en hiertoe ben Ik van boven in de wereld gekomen (Hoofdstuk 16: 28), opdat Ik van de waarheid, die Ik bij God gehoord en gezien heb (Joh. 3:
32. getuigenis geven zou (Hoofdstuk 1: 17 v.). Een ieder, die uit de waarheid is, die verlangen naar haar in het hart draagt en daarom ook vatbaarheid voor haar heeft (Hoofdstuk
8. 47), hoort Mijn stem, neemt Mijn getuigenis in geloof aan en wordt zo ook een van Mijn dienaren (Hoofdstuk 10: 27 v.).

"Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd", deze moeten dus weten, hoe het met U gesteld is, terwijl ik van mijn kant geen reden had om mij om uw handelwijze tot heden te bekommeren; zij zullen echter wel reden hebben tot hun stap, "Zeg dus, wat heeft Gij gedaan?" Zo gedrongen kon en wilde Jezus het antwoord niet weigeren, dat door de landvoogd niet zonder voldoende aanleiding werd geëist, (anders was de zaak in Hoofdstuk
19. 9): Hij betuigde nu onder Pontius Pilatus de goede belijdenis, waarvan Paulus (1 Tim. 6:
13. schrijft.

Drie keer zegt de Heere: "Mijn Koninkrijk" en drie keer ontkent Hij het "van deze wereld". Dat zijn dus de twee punten, waarop Hij Pilatus wil opmerkzaam maken, een positieve en een negatieve uitspraak. Hij heeft een rijk, dat is het eerste; maar Zijn rijk is volgens oorsprong en aard geheel anders dan de overige rijken, dat is het tweede.

De Heere belijdt ten eerste, dat Hij een rijk heeft, maar gaat tot geruststelling van Pilatus er dadelijk toe over, om de negatieve bepaling van Zijn rijk aan te wijzen. Het is niet van deze wereld wat het principe aangaat, het maakt daarom ook geen aanspraken op deze wereld in zijn streven en komt met het bestaande wereldrijk van de Romeinen volgens zijn karakter in geen strijd. Als het van deze wereld was, zou Ik ook naar de wijze van de wereldrijken krijgslieden hebben; nu heb ik wel dienaren, maar zij zijn ook niet van deze wereld (Hoofdstuk 17: 16) en daarom doet geen van hen de minste poging tot Mijn bevrijding. Daarin ligt voor Pilatus, die de aard van het oproer wel kende, het duidelijkste bewijs voor Jezus' onschuld. .

Van de waarheid getuigenis geven, is niet de waarheid onderzoeken, bewijzen, maar met volkomen en onbetwistbaar gezag te kennen geven wat waarheid is.

Wat bedoelt de Heere met deze woorden? Ik ben de Koning van de waarheid, zoals velen de Heere noemen? Zeker niet; want de waarheid heeft geen koning boven zich. Wij kunnen wel in oneigenlijke zin spreken van een rijk van de waarheid en van de schoonheid en van een koning en koningin in deze rijken, maar de Schrift moet op deze manier niet uitgelegd worden. God is de waarheid en Christus is ook de waarheid, omdat Hij God is. De Heere zegt ermee: Ik ben de ware Koning, een Goddelijk koning. Hij spreekt van de aard van zijn

Koningschap, in deze wereld. Hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de Waarheid getuigenis geven zou. Welke waarheid? Gods raad, Gods wil, God zelf in Zijn heiligheid en in Zijn liefde: God, zoals Hij waarlijk, eeuwig en onveranderlijk is, God als Vader in de Zoon door de Heilige Geest. Op welke manier geschiedde dit getuigenis door Jezus? Door de waarheid te prediken, door alles te spreken wat de Vader Hem in het hart gegeven had en - alles te lijden wat de Vader Hem had opgelegd.

38. Pilatus zei tot Hem, zeker met de weemoedige uitdrukking van inwendige troosteloosheid, die evenwel weer snel door een zekere hoon werd bedekt: Wat is waarheid! Immers niets dan een fantoom, niets dan een hersenschim! En toen hij dat gezegd had, ging hij, van Jezus zich zo snel mogelijkafkerende, weer uit tot de Joden voor het rechthuis en zei tot hen: Ik vind geen schuld in Hem, zodat ik reden zou hebben in uw veroordelend vonnis (vs. 30 v.) in te stemmen.

Uit het antwoord van de Heere blijkt, dat deze vraag enigszins uit spotternij werd gedaan. Pilatus voelde iets van de indruk, door de goddelijke hoogheid en waardigheid van Jezus teweeg gebracht en dit te meer, naarmate hij de Joden, die Hem beschuldigden, dieper verachtte en op allerlei manier zijn versmading betoonde. Maar het ongeloof had te diepe wortel in Zijn hart geschoten en zijn goede wil was tezeer weifelend, dan dat hij de stem van de waarheid, die ook hem nu riep, gevolgd zou zijn.

Hij bemerkt wel bij het woord van Christus: "die uit de waarheid is, hoort Mijn stem. " een als Felix in Hand. 24: 25, dat hier zijn hart wordt bestormd; maar hij wil niet volgen, waar hij licht op een punt zou kunnen worden gebracht, waar hij met zijn lievelingswensen zou moeten breken. Daarom breekt hij liever het gesprek met Jezus af door de daarheen geworpen vraag: "Wat is waarheid", als wilde Hij zeggen: "Bij het spreken over de waarheid komt men niet verder; men kan daarover veel denken, maar men kan niet tot zekerheid komen - zoveel hoofden, zoveel zinnen. " Zonder twijfel heeft Hij die drie woorden gesproken met een zekere weemoed, die getuigde van een bewustzijn, dat hij vragen moest als een, die onder de zonde verkocht was, dat het anders met hem moest zijn. Die drie woorden waren echter ook voor hem noodlottig; met deze stootte hij de waarheid van zich, die zo vriendelijk nodigend tot hem kwam, maar hij gedroeg zich afstotend jegens haar. Kan hij nu evenwel zich niet onttrekken aan een diepe inwendige hoogachting voor haar bezitter en deed hij, die overigens een ongerechtigheid meer of minder niet telde, verder alle moeite om Jezus te redden, zo bleek daaruit, dat het "uit de waarheid zijn", waarvan de Heere sprak, zo heel ver niet van hem af, dat Hij hoger stond dan Herodes en Kajafas. Dat hij in enige betrekking tot de waarheid moest staan blijkt daaruit, dat Jezus Zich zozeer met hem inliet. Herodes beantwoordde de Heere in het geheel niet, Kajafas antwoordde Hij bij het eerste verhoor in de zalen van Annas afwijzend en ook voor de Hoge raad zwijgt Hij in het begin, terwijl het antwoord, dat Hij ten slotte op de bezwering van de hogepriester geeft, duidelijk bestemd is voor allen - Pilatus is de enige, die Hij eigenlijk te woord staat.

Pilatus vraagt: quid est veritas? Wat is waarheid? in dezelfde letters ligt ook het antwoord - (Hoofdstuk 14: 6): est vir qui adest - het is de man, die voor u staat.

Moest Pilatus niet een Koning van de waarheid, een getuige, wiens bezitting de waarheid is, begeren te zien te midden van het vergeefse zoeken van het heidendom naar het ware goed? Christus grijpt hem, waar hij te grijpen is, omdat hij aan zijn erkenning aanbiedt, wat vele heidenen verlangden te leren kennen: de waarheid. Tot een Jood had Hij misschien gezegd: "de zaligheid. " Voor Pilatus maakt Hij de zaligheid begeerlijk als de waarheid. Zo staat dan voor Pilatus Hij, wiens koninklijk ambt het is het verlangen van van het mensenhart naar waarheid te bevredigen. Maar had Pilatus zo'n verlangen? Droeg hij het verlangen in zich om, om een duidelijke kennis te verkrijgen omtrent het eeuwig lot van zijn onsterfelijke ziel? Ontwaarde hij een drang tot de vraag aan de Koning van de waarheid: "Wat moet ik doen om zalig te worden?" De Heere ziet hem aan, als vroeg Hij hem: "Pilatus, verlangt u naar de waarheid?" en Hij zegt: "Die uit de waarheid is, hoort Mijn stem; " maar wat doet hij? Hij antwoordt: "Wat is waarheid?" Vraagt hij zo, vraagt hij Christus en begeert hij een antwoord van Hem? Nee, hij verwacht geen antwoord; zijn woord is geen vraag, maar een uitroep; het komt niet voort uit de begeerte om de waarheid te kennen, maar uit de twijfel of er wel waarheid is. Het geheime zuchten in de diepte van zijn ziel naar een zeker steunpunt en een eeuwige troost had hij tot zwijgen gebracht, doordat hij de belijdenis van een van zijn heidense tijdgenoten tot de zijne had gemaakt: "Alleen dit is zeker, dat er niets zeker is. "

Het was een ontkenning, die het diepste en donkerste van zijn wezen uitsprak, die nog zo veel en sterker ontkende, naarmate zij met dieper en sterker gevoel bij wijze van een uitroep werd uitgesproken. Omdat echter het besliste verwerpen van alle waarheid zo verschrikkelijk is, omdat het als het ware even zoveel is, alsof een mens, als het mogelijk was, zichzelf geestelijk vernietigde, zo kan geen mens deze vreselijkste aller ontkenningen openlijk uitspreken. Het is, alsof de natuur hem dwong die zoveel mogelijk door een euphemie te verbergen, de verschrikkelijke klank door iets welluidends te verzachten en het zo ten minste vragenderwijze uit te spreken, d. i. zo, dat die het hoort in twijfel is, of die vraag moet betekenen: "Nee, er is geen waarheid!" of "O, dat er een waarheid zou zijn!"

Jezus verovert de wereld door Zijn getuigenis aangaande de wereld en Zijn volk bestaat uit alle mensen, die zin voor waarheid hebben. Deze manier van verovering, die Hij hier voor Pilatus schildert, was tegenovergesteld aan die, waardoor de Romeinse macht was ontstaan. Zoals Hoofdstuk 12: 25 de Griekse beschaving veroordeelde, zo is deze verklaring van Jezus aan Pilatus het vonnis, dat het evangelie over de Romeinse geest uitspreekt.

39. Maar ik wil u gelegenheid geven om met eer van de zaak af te komen, waarbij mijn beslissing zo geheel anders luidt dan de mening van de Hoge raad. U heeft een gewoonte, dat ik u op het Pascha een gevangene loslaat. Wilt u dan dat ik u de koning van de Joden, aan wie u toch zoveel moet gelegen zijn, loslaat? Ik verklaar mij graag daartoe bereid.

De voorslag geschiedde met slim overleg en getuigt van de staatkundige schranderheid van Pilatus; want hij ontnam op deze manier de zaak van Jezus aan de Joodse raad en bracht ze voor de rechtbank van het volk, wetend dat de oversten Jezus uit nijd hadden overgeleverd en vast vertrouwende, dat de menigte Zijn loslating zou begeren, in welk geval de Joodse raad noch op hem vertoornd zou kunnen zijn, noch tegen de keus van het volk zich zou kunnen verzetten. Hij hoopte zo Jezus en zichzelf te redden. En opdat zijn plan te zekerder mocht

lukken, stelde hij Jezus als de koning van de Joden aan de menigte voor en plaatste hij tegenover Hem een befaamde booswicht, Barrabas genaamd, zoals wij uit het verhaal van de andere Evangelisten en uit vs. 40 bij Johannes vernemen. En toch handelde hij verkeerd en onvoorzichtig: verkeerd, omdat hij Hem, Wie hij zelf onschuldig had verklaard, niet met de schuldige gelijk mocht stellen, noch zijn lot in de handen van het volk overgeven en onvoorzichtig, omdat het mogelijk was, hoe onwaarschijnlijk het ook wezen mocht, dat de menigte Barrabas boven Jezus verkoos. Het laatste gebeurde.

40. Zij dan riepen allen weer, zowel de oversten als de grote volkshoop, die zich nu voor het rechthuis had vergaderd, zeggende: Niet dezen willen wij vrij hebben, maar Barabbas, de andere gevangene, die u ons tegelijk in dekeuze geeft (vgl. MATTHEUS. 27: 15-21). En Barabbas was een moordenaar.

In dit bericht van Johannes worden vele duidelijke tekenen gevonden, dat de evangelist de kennis van het verloop in de bijzonderheden en in de omstandigheden, die hij voorbijgaat, veronderstelt en slechts kort wil samenvatten wat in de overige evangeliën reeds is meegedeeld, om bepaalde punten voor ogen te stellen. Ten eerste kon Pilatus zelf niet tot de overpriesters en oudsten zeggen: "Wilt u, dat ik u de Koning van de Joden loslaat?" Deze toch hadden Hem juist, omdat Hij Zich voor de Christus, de Koning van de Joden verklaarde, als de dood schuldig aangeklaagd. Hij zou ze dus met zo’n vraag slechts bespot hebben en zichzelf de weg hebben versperd voor een werkelijke loslating, die toch in zijn bedoeling lag. Hij heeft echter bij die aanbieding veel meer het volk op het oog, dat van een andere mening dan zijn oversten zijn zou, zoals hij veronderstelde, dat zich zijn Messias wel niet zou laten ontnemen (vgl. de uitlegging bij MATTHEUS. 27: 18) en - dit blijkt duidelijk uit zijn gehele houding in deze zaak - hij is overtuigd, dat Jezus werkelijk de Koning van de Joden is, de Messias, waarop zij hopen, ja waarom hij ze bijna zou benijden. Daarom wil hij, zoveel in Hem is, aan de stem van het volk het overwicht verschaffen boven de wil van de oversten en het bewaren, dat het zich niet misschien vergrijpt aan zijn edelste kleinood. Ten tweede is noch voor het "riepen" noch voor "allen" in het begin van het 40e vers: "Zij dan riepen allen weer, zeggende enz. " bij Johannes zelf in het voorgaande enige aansluiting, omdat toch onmogelijk de overpriesters en oudsten hun woorden in vs. 30 en 31 in een wild geschreeuw (dit toch wil het woord naar de grondtekst te kennen geven) aan de stadhouder zullen hebben voorgedragen en omdat, zoals vanzelf sprak, zij onder elkaar het erover eens waren, dat Jezus ter dood moest worden gebracht. Beide woorden wijzen dus beslist op een volkshoop, die intussen er bij gekomen is, die zijn stem met die van de oversten verenigt. Deze voelen, dat wat zij willen nu ook van invloed is en zelfs de landvoogd hen dat niet kan weigeren, waarom zij hun keus op brullende manier uitdrukken. En eindelijk heeft ten derde de beslissing: "Niet deze, maar Barabbas", die onvoorwaardelijk veronderstelt dat twee van hen aan het volk ter keuze zijn voorgesteld, bij Johannes in het tot hiertoe verhaalde geen aanleiding; het kan alleen verklaard worden uit hetgeen de drie evangelisten op de boven aangehaalde plaatsen voorstellen. Duidelijk is op te merken, dat de aanleiding duidelijk die is, die in MATTHEUS.
27. 21 en Luk. 23: 18 vv. gevonden wordt. Terwijl Johannes aan het begin van vs. 39 evenals de Synoptici, de gewoonte om een gevangene los te laten, aan het Paasfeest verbindt, weerlegt hij zeer bepaald de mening van vele uitleggers, in vs. 28 meegedeeld, als viel bij hem de dag van Jezus veroordeling en ter doodbrenging op de dag van het paaslam of de 14 Nisan. Was

dat werkelijk het geval, dan zou de landvoogd niet kunnen spreken van de gewoonte "op het Pascha" een gevangene los te laten, want Pascha begon pas met de avond van 14 Nisan (Lev. 23. 5). Nu waren het echter nog de morgenuren van deze dag. Wanneer men daartegen wil zeggen, dat het toch zeer goed mogelijk was dat Pilatus de zaak geanticipeerd zou hebben, of dat de loslating volgens gewoonte op de morgen van 14 Nisan zou hebben plaats gehad, om deze dag als gedenkdag van Israëls verlossing uit Egypte op karakteristieke manier voor te stellen 27: 18) dan komt dat laatste niet uit, want het tijdstip voor Israël's verlossing is de morgen van de 15de Nisan, zoals uit Ex. 15: 1 vv. blijkt, zodat de loslating van een gevangene dus in elk geval op deze morgen moest plaats hebben. Het eerste is zeker een gewaagde gissing, die reeds daartegen schipbreuk lijdt, dat voor zo'n anticitapie van de landvoogd toch eerst de volksmenigte bij elkaar had moeten worden geroepen, waartoe hij volstrekt geen tijd had; hij zou bovendien daardoor de gehele zaak van het begin aan door schending van de vorm van kracht hebben beroofd. Evenals Johannes in Hoofdstuk 11: 35 en 18: 30 door een korte zin een bijzonder plechtig ogenblik in het licht stelde, zo doet hij het ook met de slotwoorden van het 40e vers: "Barabbas was een moordenaar", alsof hij wilde zeggen: dat was dan de keuze van het volk!

Ziedaar de volle gelijkstelling van Jezus met Barrabas, nee, de in de plaats stelling van Jezus voor Barrabas door het volk. Barrabas was een moordenaar en ter kruisdood gedoemd. Jezus was onschuldig en had vrij moeten uitgaan; maar het volk eiste een ruiling, die het toppunt van ongerechtigheid was bij het volk en - het geheim van de verlossing. Niet altijd kennen wij de algenoegzame reden van Gods bestuur en toelating; maar van het lijden en sterven van de Heere kennen wij die volkomen, God heeft ze ons geopenbaard in Zijn woord. In Christus moest de onschuldige lijden en sterven en wel de dood van het kruis, de vloek van de zondaar, om de schuldige van die vloekdood te ontheffen en hem vrij te laten uitgaan. De afspiegeling van deze boven alles heerlijke, maar daarom ook zaligmakende waarheid wordt gezien in de in de plaatsstelling van Jezus voor Barrabas en dus ook wederkerig van Barrabas voor Jezus, want God laat al Zijn eeuwige gedachten zich belichamen in de tijd en bovenal Zijn gedachten van de vrede, in het lijden en sterven van Zijn Zoon. En juist dit is de heerlijkheid van deze zaak, dat hetgeen de hoogste willekeur en de ergste gruwel is bij de mens, door Gods oneindige raad gesteld werd tot het hoogste blijk van Zijn liefde, Zijn genade jegens zondaren. Er was geen redding voor de mens mogelijk door de mens zelf. Geen zondaar kan zichzelf weer heilig maken; geen gestorvene door zijn zonde kan zichzelf weer uit de dood opwekken om voor God te leven. Zal de zondaar dus gered worden, dan moet hij door God gered worden. Hoe? Ja, wie zou het hebben kunnen zeggen als God zelf het ons niet gezegd had. Wie kon weten wat God doen kon? Daarom is het een goddeloze vermetelheid te beweren, dat wonderen onmogelijk zijn. Maar nu heeft God het ons gezegd. Hij heeft Zijn eigen Zoon, het hoogste dat de Allerhoogste te geven had, niet gespaard, maar Hem, de Geliefde, overgegeven voor ons schuldigen en veroordeelden, opdat Hij sterven zou met en voor ons en wij leven zouden met en voor Hem. Hij stierf met ons in onze zonden, opdat wij met Hem zouden leven in Zijn gerechtigheid. Hij, de Heilige, werd tot zonde gemaakt, Hij, de Gezegende, werd tot een vloek gesteld. Toen de schuld van ons werd geëist, kwam de straf op Hem. En Hij liet dat alles gewillig en vrijwillig aan Zich gebeuren in Zijn volmaakte gehoorzaamheid aan de Vader en Zijn volmaakte liefde jegens de gevallen mens en zo heeft Hij Zich zelf aan God onstraffelijk geofferd door de eeuwige Geest, zodat het bloed van

Christus ons geweten volkomen reinigt van dode werken, om de levende God te dienen (Hebr. 9. 14). Heerlijke in de plaats stelling! Als wij geloven, als wij het getuigenis van God, dat Hij van Zijn Zoon getuigt, aannemen, dan hangt Christus aan het kruis in onze plaats en wij gaan vrij uit. Heerlijke goddelijke ruiling! Enig denkbare weg van behoudenis voor verlorene zondaren; want als wijzelf onze schuld moeten betalen, blijven wij eeuwig schuldenaar, eeuwig de dood onderworpen. Maar als de allerhoogste Rechter zelf onze schuld tot de allerlaatste kwadrantpenning toe betaalt aan Zichzelf in Zijn Zoon, door Diens menswording, leven, lijden en sterven als mens - dan is de mens ontslagen van de vloek van de wet, bevrijd van de verdoemende kracht van de zonde, verlost van de dodende kracht van de dood en Zijn sterven is enkel het sterven van de zonde, waarin hij is en die in hem is om in God, met God en voor God te leven in eeuwigheid.

HOOFDSTUK 19

CHRISTUS' GESELING, KRUISIGING, DOOD EN BEGRAFENIS

1. Toen nu verder had plaats gehad wat in MATTHEUS. 27: 22-26. Mark. 15: 12-15. Luk. 23: 20-25 is meegedeeld en Barabbas volgens de wil van het volk was losgelaten, nam Pilatus dan Jezus, die in de plaats van de moordenaar de kruisdood zou lijden en geselde Hem. Hij liet Hem door zijn krijgsknechten dadelijk voor het rechthuis voor het aangezicht van de overpriesters en van het volk met geselen kastijden en wijdde Hem zo meteen tot de kruisiging in. Hierbij dacht hij voor zich echter nog, dat hij de kruisiging zelf zou kunnen afwenden 27: 26").

Ter geseling, het eerste bedrijf, naar het schijnt, van de straf, die voor Jezus geen straf maar een wrede moord was, overgegeven aan de soldeniers van Rome zou Hij eerst hun hardvochtigheid, daarna hun terging ondervinden. De Romeinse geseling verschilde van de Joodse, zoveel als gevoelloosheid verschilt van mededogen in het hanteren van het zwaard van de gerechtigheid. Het hoogste aantal slagen was bij de Joden "veertig min één" en de toediening vernietigde de burgerlijke eer niet. Bij de Romeinen echter werden zij gegeven met roeden of met striemen, aan wier top men tot vermeerdering van de pijnen, kleine stukjes ijzer of lood vastgemaakt had terwijl willekeur het aantal bepaalde en de gevolgen niet zelden al dodelijk waren. Met welk hels vermaak de beulen hun plicht volvoerden, kunnen wij ons enigermate voorstellen, maar wij trachten tevergeefs de diepte van versmading en de graden van de pijnen te bepalen door onze Heiland in dat uur geleden. Wij volgen de spaarzaamheid van de gewijde berichten na, die het schandaal niet schilderden, slechts met een enkel woord tekenden en wenden liefst onze ogen van de voorstelling af. Wij peinzen liever over de aldus ook voor zulke boze harten vervulde Godsspraak: door Zijn striemen is ons genezing geworden.

3. En zeiden, terwijl zij hun knieën voor Hem bogen: Wees gegroet gij Koning van de Joden. En zij gaven Hem, om Zijn toorn op te wekken, kinnebakslagen, zoals dat alles in MATTHEUS. 27: 27-30. Mark. 15: 16-19 reeds nauwkeuriger bericht is.

Het is een slechte staatkunde, wanneer men beproeft de wereld te winnen, door haar een gedeelte toe te staan van hetgeen zij verlangt en als men meent zijn plicht te doen, wanneer men haar het overige weigert: getrouwheid verdeelt zich niet in betrekking tot God.

4. Na die bespotting meldden de krijgsknechten aan de landvoogd, dat de wegvoering ter kruisiging nu kon plaats hebben en vroegen zij of zij de veroordeelde in de trein moesten wegvoeren, die zij reeds in orde hadden gesteld. Pilatus liet Jezus aan zich vertonen en werd bij het zien van Hem met medelijden vervuld. Hij kwam nu tot de gedachte dat het hem wel zou lukken de harten van het volk en van de oversten tot medelijden te bewegen, als hij hun dat beeld van jammer voor ogen stelde. Hij dan kwam weer uit het rechthuis, terwijl men Jezus achter hem heenleidde en zei tot hen, tot de Joden: Zie, ik breng Hem tot jullie uit, in plaats van het proces als reeds geëindigd te beschouwen en Hem, die mij ten kruisstraf is overgegeven tot voltrekking daarvan te laten wegleiden. Ik doe dit, opdat u uit dit afbreken

van het verloop van de executie weet, dat ik in Hem geen schuld vind. Ik oordeel dat Hij de dood niet verdiend heeft en ben bereid naast Barabbas, wiens vrijlating u gevraagd heeft, eveneens deze los te laten.

5. Jezus dan, voortgebracht door de krijgsknechten, kwam uit, zodat Hij naast de landvoogd stond, en droeg, zoals men Hem in de binnenhof had bespot (vs. 2), de doornenkroon of het hoofd en het purperen kleed op deschouders. En Pilatus zei tot hen, tot de Joden, wijzend op Degene, die naast hem stond: Zie de mens! (ecce homo. Jes. 53: 2 v. Ps. 22: 7).

De enig juiste opvatting van Pilatus' uitroep is deze, dat die uitvloeisel is van de innigste deelneming van de Romein in het lot van die, die hem zo sterk heeft getroffen; de bedoelingen, dat de woorden uit spot en hoon, of om de Joden hun Koning als onbeduidend, als niet gevaarlijk voor te stellen, geuit zouden zijn, kunnen volstrekt niet bevredigen. De voorstelling van Pilatus als een zeer oppervlakkig wereldling doet schade aan de diepte van de tonelen tussen hem en Christus. Hij schijnt te veel gevoeld te hebben van de grootheid van de Heere, maar juist daardoor ook zijn schuld oneindig groot te hebben gemaakt, dan anders het geval zou geweest zijn.

De moedwil en hoon van de soldaten maakten op het gemoed van de landvoogd een geheel andere indruk, dan zij er van hadden verwacht. In plaats van hem tot lachen te brengen, stemde het hem tot diepe ernst en wekte het snel dat gevoel van medelijden in hem op. Overtuigd van de onschuld van deze bespotte, geroerd door Zijn wonden en striemen, beschaamd, verschrikt, veroordeeld door Zijn onbewegelijke deugd, met het waarschuwend woord van zijn diep gevoelende vrouw (MATTHEUS. 27: 19) nog in de gedachte, voelde hij zich gedrongen tot medelijden en bewondering en riep hij met het woord en de gebaren van een diep opgewekt gevoel uit: "Zie, wat een mens!" ontferming, medelijden en hulp eisend voor de aangeklaagde.

De Joden kunnen, zo denkt Pilatus, van zichzelf tot anderen besluitende om Jezus slechts aanschouwen als de onschuldig lijdende en zij zullen tot nadenken komen en de haat laten varen; maar daarbij heeft hij twee zaken vergeten: ten eerste de afgronden van de boosheid, die zich openen bij hen, die in nadere aanraking met de godsdienst zijn gekomen, zonder aan haar bekerende invloed ingang in het hart te verlenen en vervolgens de grote invloed, die de dienaars van de godsdienst op de leken uitoefenen, zo nog de laatsten niet in een onmiddellijke betrekking tot God zijn getreden.

Als er één Bijbelplaats is, waar onze Heer Jezus volkomen de vreugde en de trooster van de Zijnen wordt, dan is het daar, waar Hij het allerdiepst neerdaalt in de afgrond van ellende. Treed toe, begenadigden en aanschouw de mens in de hof Gethsemane; aanschouw Zijn hart, dat overvloeit van een liefde, die het niet bevatten kan, dat beklemd is van een droefheid, die naar een uitweg zoekt. Aanschouw het bloedzweet, dat door Zijn poriën heendringt en op de grond afdruipt. Aanschouw de Mens, wiens handen en voeten doorgraven worden. Hef het hoofd op, berouwhebbend zondaar, een zie het pijnvolle beeld van uw lijdende Heer; sla Hem gade, de Man van pijn; Zijn bloeddruppels versieren Zijn doornenkroon met robijnen van onschatbare waarde. Zie de mens, nu al Zijn beenderen zich vanéén gescheiden hebben, nu

Hij uitgestort is als water, nu Hij in het stof van de dood gelegd is, God heeft Hem verlaten, de hel gaapt Hem aan. Aanschouw en zie of er ooit een leed was, dat gelijk staat aan het Hem aangedane? Al u voorbijgangers treed toe en aanschouw dit toneel van pijn, zó enig, zó onvergelijkelijk groot, de mensen en engelen een wonder, nooit aanschouwd. Zie de Man van pijn, wiens zielsangst zijn gelijken niet heeft, staar Hem aan, rouwdragers, want op de aarde noch in de hemel is er vreugde, als er bij de gekruisigde Christus geen troost is. Als er in de losprijs van Zijn bloed geen grond van hoop is, dan zijn de harptonen van de hemels vreugdeloos en dan zullen er geen genietingen gesmaakt worden aan de rechterhand van God. Wensen wij minder ter neergedrukt te worden door onze twijfelingen en door ons leed, dan hebben wij ons slechts meer gedurig neer te zetten aan de voet van het kruis. Ziende op Zijn pijn, zullen wij over de onze zwijgen; starend op Zijn wonden zullen de onze worden geheeld. Willen wij werkelijk leven, dan moet dit in het beschouwen van Zijn dood geschieden; zullen wij in waarde rijzen, dan kan dit slechts plaats vinden bij het beschouwen van Zijn vernedering en van Zijn pijn.

En Pilatus zei tot hen: Zie de mens! Ja, zie, zie hier de mens in al zijn ellende. Zie de mens, zoals hij voor God staat in zijn zonden. Maar ook, zie de Mens, die Zich voor de mens heeft borg gesteld en nu voor hem betaalt. Hier verstaan wij het woord van Jesaja (53: 2, 3): Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; toen wij Hem aanzagen, was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een man van pijn en een ieder was als verbergende het aangezicht voor Hem; Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht. En toch is de maat van vernedering nog niet vol voor de Heer, nog wacht Hem op het kruis de allerdiepste vernedering en door Gods eeuwige raad de allerhoogste verhoging, want het is juist Zijn kruislijden, dat Hem, die als de Zoon Gods van eeuwigheid boven alle schepselen te prijzen was, ook de mens als tot diezelfde hoogte ophief, zodat Hij ook als mens een naam heeft ontvangen, die boven alle naam is en zich in de naam van Jezus buigen zullen elke knie van degenen, die in de hemel, op de aarde en onder de aarde zijn en elke tong zal belijden, dat Jezus Christus de Heer is, tot heerlijkheid van God van de Vader.

Zie de mens! Zie Jezus, met doornen gekroond! Zie eerst op de doornen. Vanwaar komen zij? Aandoenlijke gedachte. Nee, die doornen, op dat hoofd - zoals iemand het noemde, de scherpste doornen op het edelste hoofd, dat had niet zo moeten zijn! Het lag dan ook niet in het oorspronkelijk voornemen van de Scheppers van mensen en doornen beiden, dat het ooit zo zijn zou. Integendeel, God had voor het hoofd van Zijn mensenkind, van Zijn mensenbeeld, een andere kroon bestemd. De mens was verordend om een stalen kroon van de heerlijkheid, een koningskroon van heerschappij te dragen. Maar de zonde is tussenbeide gekomen. En Eden, eens de hof van de onschuld, van het geluk, heeft het woord van de vervloeking gehoord: "Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt: doornen en distelen zal het u voortbrengen. " Van nu aan is de aarde in menig opzicht een doornenakker. De zonde geeft de mens doornen in het vlees: ziekten en benauwdheden, weeën en pijnen, doodsangst en doodstrijd en dood. Zij geeft hem doornen in het hart: bekommeringen en zorgen, verdriet en droefenis, lijden en rouw. Zij geeft hem vooral een scherpe en snerpende doorn in het geweten, de pijnlijke en stekende bewustheid van de zonde als schuldig, strafwaardig verzuim tegenover God. O scherpe prikkelen van God! Wie zal u van ons verlossen? Wie de wonden

helen, die uw vergiftigde spits ons sloeg?. . . Voorwaar, dat alles zijn pijnelijke gedachten, die voor ons de aanblik van de Ecce Homo dubbel roerend en ontroerend maken en wie toch het zwijgen niet kan worden opgelegd. Hoe luidt het in ons schoon evangelisch lied?

Ik sloeg Hem al die wonden, Voor mij moet Hij daar staan; Ik deed door mijn zonden Hem al die jammren aan.

Nee, het gaat niet aan om bij het gezicht van de Ecce Homo alle schuld van deze mishandeling van de Rechtvaardige en Heilige op de Romeinse soldaten, als feitelijke uitvoerders, op de Romeinsen veldheer en landvoogd, als opperste gebieder, op de Joden en Joodse groten als eerste aanleggers en aanstokers van dit misdrijf te leggen. Zeker, zij hebben schuld, grote schuld, al was het alleen deze: Wie had hen tegenover deze Mens als onmensen gemaakt, want immers, wat hier gebeurt, is allereerst ten enenmale onmenselijk! Maar verre zij het desniettemin van ons om alle schuld op hen alleen te laten rusten; een deel er van komt ook op onze schouders, ook op ons hart. Wie Deze aan u heeft overgeleverd, o Pilatus, heeft meer zonde en dat - heeft onze zonde gedaan! Zie de mens! Maar eer u Hem zo ziet, mens, zie eerst uzelf. Ach, dat is een gezicht, dat nog droeviger, nog bedroevender is. De Ecce Homo, zoals Hij daar voor ons staat, is ook droevig om aan te zien, maar droevig schoon. Het oog weent er een traan bij; de ouden zouden gezegd hebben van tragische wellust; wij zeggen liever, van weemoedige bewondering en dankbare liefde. Maar het gezicht, dat die blik naar binnen, die mens in het binnenste ons te zien geeft, is droevig lelijk. Een zondaar is overal en altijd afschuwelijk, maar nergens meer, dan als hij gezien wordt in de spiegel van de lijdende Zondaarsvriend en Verlosser. Dan heeft men de grootste tegenstelling, die onder de hemel denkbaar is: het lelijkste en het schoonste, het zwartste en het blankste, het hoogste en laagste, een weerglans van het vuur van de afgrond en een weerschijn van de heerlijkheid van de hemel, alles wat hatelijk is en alles wat beminnelijk is, in één greep bijeen. . . Zie de mens! Wij zagen de doornen. Zien wij nu ook op Hem, die met de doornen gekroond wordt, op Jezus. Wat een schouwspel! Ik heb het reeds het schoonste onder de hemel genoemd. En inderdaad, ik ken geen schoner dan dit; ik kan mij zelfs niets schoners verbeelden. Anders, het is zo, heeft het van het begin van de wereld af, niet ontbroken aan gestalten en beelden, die naar dit beeld enigermate zweemden. Helaas, een lijdende, een vervolgde, een vermoorde onnozelheid is op aarde nooit een vreemd of zeldzaam verschijnsel geweest. Socrates met de gifbeker - om een enkele naam te noemen - is vaker naast Jezus met de doornen geplaatst. Maar al was er dan ook soms enige verwijderde gelijkenis, van gelijkheid kon wel nooit, zelfs in de verte, de minste sprake zijn. Op ieder punt van vergelijking was het onderscheid al te groot! Wilt u zich ervan overtuigen?. . . . Zie de mens, de mens. Immers een mens ziet u in Hem. Een mens als één van de mensen. Een mens, de anderen mensen in alles gelijk. Een mens geworden uit een vrouw. Een mens, aan al wat menselijk is, onderworpen en aan niets menselijks vreemds. Een mens, die met de heidense dichter kon zeggen: "Ik ben een mens en deel in alles, dat van een mens is, als het mijne. " Een mens zo; ook met van een mensen gevoeligheid voor de pijn van de doornen in het hoofd en de pijn van de doornen in de ziel. Een mens, tegelijk de Zoon en de Koning van de mensen, tegelijk de wellust van het menselijke geslachts en het toonbeeld van de diepste menselijke jammer, tegelijk het schoonste en de in zijn gelaat verdorvenste van alle mensenkinderen. En dit is niet alles. Een mens ziet u in Hem, maar tegelijk meer dan een mens. Hij is niet alleen een mens van God, Hij is ook de Godmens. De Zoon van Maria, maar ook van de Heere! Om Hem dus in Zijn volkomen gestalte te zien, denk u eerst een ogenblik die doornen weg, stel daarvoor in de

plaats een kroon van sterren, de kroon van de schepping. Vertegenwoordig u de Zoon van God in de hemel van licht, in de schoot van de Vader, op de troon van het heelal, met de koningsmantel van de eer om de schouder en de scepter van de heerschappij in de handen en dan - zie de mens. Zie, wat Hij was, wat Hij werd. En waarom dat? Wie heeft Hem daartoe gebracht? Wie heeft Hem gedwongen, het heerlijk hoofd onder die schandelijke en pijnlijke kroon te buigen? Dat heeft niemand kunnen doen dan Hij Zichzelf. Hoor Hemzelf: "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mijzelf af. Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik Mijn leven afleg, opdat Ik het weer neem. " Hoort u het? Hier is dus geen ander geweld of dwang in het spel, dan het vrijwillig zelfbedwang en de zelfopofferende macht van de liefde. Jezus zag de weg van de mensen met doornen begroeid en overgroeid en Hij zamelde die doornen bijeen en vlocht er een krans van en zette die vrijwillig op Zijn eigen heerlijk hoofd als toonbeeld van de hoogste liefde. Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt! Inderdaad, wat een liefde! Ook is zij zonder voorbeeld, zonder wedergade in het heelal. Ook tegenover die liefde nemen alle kinderen van de mensen, die ooit omwille van de broeders wil een doornenkroon gedragen hebben - en ook zijn ze legio - die kroon van hun hoofd, om haar neer te werpen voor Jezus' voeten. Niemand heeft ooit zo liefgehad! Wat toch die doornen zijn - niemand die het weet, want ze zijn enig. Wat een pijn die doornen doen, niemand heeft het ooit gevoeld; want slechts Eén heeft ze gedragen. Wat een afstand die doornen scheidt van de zaligheden, die ze vervangen - niemand, die het zeggen kan; want die kloof is slechts eenmaal overstappen. Maar dit weten wij, waar Jezus ons met de doornenkroon verschijnt, daar vieren in één gestaltenis beiden, de menselijke en de goddelijke liefde, haar hoogste triomf. Hier zien wij: "Zo heeft God de wereld liefgehad. " En weer hier zien wij: "Niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. "

Hier, hier voltooit uw offerande, Uw eerste grootheid op Gods troon; Hier is, o Mensenzoon, uw schande, De hoogte roem van 's Vaders Zoon. De heem'len juichen: God is liefde! En ziet! Gods evenbeeld verklaart: "Ik ben Gods Zoon, ik zelf de Liefde, De Liefde in het vlees; de Liefde op aard!"

En daarom is dan ook het tafereel van de Ecce Homo het schilderij der schilderijen. Het is meer dan een van de beelden uit Jezus' leven; het is het Jezusbeeld bij uitnemendheid. Het is het sprekend symbool van het Christendom. Als u het ziet, zegt een stem in u niet: Ziedaar de Hoofdpersoon van de Evangeliën! Maar, ziedaar het Evangelie zelf! Jezus in de kribbe is het vleesgeworden Woord, Jezus met de doornenkroon is het vleesgeworden Evangelie, is "Ecce Homo", zie de mens!

"Zie de mens" zij niet slechts op papier of paneel voor ons geschilderd, maar gegrift in onze harten en het aandoenlijke tafereel, dat het ons voorstelt, worde veel met het oog van het geloof door ons beschouwd! Zie, mijn ziel en merk op, tot welk een laagte de mens door de zonde gezonken is! Zie de mens en voel, wat de redding van de mensen, wat uw redding Jezus gekost heeft en bewonder de rijkdom van Gods liefde en van de genade van de Heere en dank en aanbid! - Zie de mens en aanschouw in Hem, tot welk een hoogte van zedelijke grootheid de mens kan opklimmen! Zie de mens en zeg bij uzelf: Ik wil U, o Heer, die mij zo uitnemend heeft liefgehad, met mijn hele hart liefhebben en leven voor U, die voor mij zoveel

verduurde! - Zie de mens en wees stil onder uw lichte verdrukking en drink als Hij de beker, die de Vader u te drinken geeft! Zie de mens en hef het oog van het geloof op naar de hemel, waar Hij nu in heerlijkheid leeft en verlang naar het uur, dat u met al de verlosten door Zijn bloed het nieuwe lied zult aanheffen: "Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, de rijkdom en wijsheid en eer en heerlijkheid, en dankzegging. Hem, die op de troon zit en het Lam, zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht, in alle eeuwigheid.

Zie de Mens! des mensen zonden Vlochten dezen Mensenzoon, Onder pijnen, slagen, wonden. Een nooit meer aanschouwde kroon. Doornen, uit de vloek geboren, Prangen dat gezegend Hoofd. Glorie, stralende, uit wiens poren, Al wat zon heet, haast verdooft.

Zie die ogen, neêrgeslagen, Onder ‘s werelds hoongericht! Smaadheên, koninklijk gedragen, Oversluieren hun licht, Oversluieren die blikken, Die door hart en nieren gaan. Al wat schuld belijdt, verkwikken, Al wat hoog staat, neerslaan.

Zie, de schouders - hier omhangen, Met de purpren spotkleedij, Door het triumfkleed eens vervangen Van de Christus’ heerschappij; Als de rietstaf zal verandren In een scepter, nooit veroud! IJzer voor Zijn tegenstandren, Voor Zijn lijdend volk van goud!

Toen de hoonkreet zich ontlaadde Uit des moordenaren mond, Zie die lippen vol genade, O! zij zwegen op dien stond! Straks ontspanden zij zich weer In een gadeloos: "Vergeef!" Aarde, hoor het en zink neer! Luister Sion! en herleef!

Zie die handen! haast doorgraven Haar de naglen aan het kruis! Eerlang regenen zij gaven Uit het hemels Vaderhuis! Eens van op de hemelwolken Bij bazuin en stemgeluid, Breiden ze over alle volken Vrede- en zegevol zich uit!

Zie de mens, de Afgedaalde Van de Vader, die Hem gaf! Wien onzondigheid omstraalde Van de kribbe tot het graf. Englenmachten, hemelkoren! Geef de Mens, Gods eengeboren Onbeperkten lof en eer. En u mens, door schuld verslagen, Zie het Lam, dat haar kwam dragen, Zie de Mens, uw God en Heer!
.

6. toen de overpriesters en de dienaars Hem zagen, die door hen reeds in Hoofdstuk 18: 28 waren medegebracht en die nu meenden hen te hulp te moeten komen (vgl. Hoofdstuk 18: 22), riepen zij: kruisig Hem, kruisig Hem! Dat is het enige vonnis, dat aan Hem moet worden volbracht; met iets anders laten wij ons niet tevreden stellen. Pilatus zei tot hen: Nemen jullie Hem en kruisig Hem, wanneer u Zijn kruisiging wilt. Ik mag mij niet lenen tot volvoering van zo’n onwettige moord; want ik vind in Hem geen schuld en kan dus in de door u geëiste kruisiging niet dan een moord zien.

Het is zeker niet zonder doel dat de evangelist, niet de Joden, maar de overpriesters en dienaars noemt; in geval misschien bij de overigen het hosanna van voor weinige dagen in herinnering kwam en een medelijdend gevoel werd opgewekt, probeert men de uiting daarvan

dadelijk te voorkomen. De overheid van Israël heeft het gedrag en het lot van het volk bepaald. Zij wijzen de tweede poging van Pilatus beslist af; omdat zij de kruisiging zelf en wel zeer sterk verlangen, dringen zij Pilatus van de eerste stap tot de tweede, zodat hij verstoord wordt en met een zekere hoon antwoordt, dat zij dan zelf Hem moeten kruisigen, als zij Hem gekruisigd willen hebben.

Het woord: "neemt u Hem en kruisig Hem. " is een afwijzend paradox, in tegenzin en verstoordheid gesproken, omdat de Joden het recht niet hadden om iemand te laten doden (Hoofdstuk 18: 31) en bovendien de kruisiging geen Joodse doodstraf was.

7. De Joden wilden niet toegeven, dat het eigenlijk een moord door de justitie was, die zij eisten, kwamen terug op de eigenlijke reden, waarom zij Jezus veroordeeld hadden (MATTHEUS. 26: 63 v. Luk. 22: 70 v.) en antwoordden hem: Wij hebben in de godsspraak (Lev. 24: 15 v.) een wet en naar onze wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt. U kuntdaarom de door ons bepaalde doodstraf ten uitvoer laten brengen, al komt Hij u ook naar de Romeinse wetten voor zonder schuld te zijn.

Omdat de staatkundige aanklacht niet gebaat had, stellen zij nu de godsdienstige voor, naar welke Jezus ten minste volgens hun wet moest sterven en zij dringen er bij Pilatus op aan, dat hij hun wet eert.

De plaats bewijst duidelijk, dat de Joden het "Zoon van God" niet als van gelijke betekenis met "Christus" of "Koning van de Joden" gebruikten; als de laatsten hadden zij Jezus dadelijk aangeklaagd, maar de aanklacht wegens het aangematigde zoonschap van God was een geheel nieuwe.

Alleen het Zoonschap van God in de gehele zin van het woord viel, zo het aangematigd was, onder het begrip van godslastering; in deze zin nam ook Pilatus de woorden van de overpriesters op en was die zin verkeerd geweest, dan zou Jezus die door Zijn zwijgen niet als juist hebben bevestigd.

8. Toen Pilatus dan dit woord hoorde, dat Jezus Zich voor Gods Zoon had verklaard en aan Zijn woord in Hoofdstuk 18: 37 dacht: Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, waarin die verklaring over Zichzelf duidelijk genoeg lag opgesloten, werd hij meerbevreesd dan dit tot hiertoe bij hem het geval was geweest, dat hij Zich door de overgave van deze rechtvaardige de wraak van God op de hals zou halen.

Het woord van de Joden miste eerst de uitwerking, die men bedoeld had; het werkte tegenovergesteld. Tot hiertoe hield alleen de stem van het gewetens, de rechtspraak Pilatus terug; nu kwam de vrees tegen de godsdienst te handelen, nog daarbij, verbonden met de vrees voor de persoonlijkheid van Jezus zelf, waarvan hij zich nu wel bewust werd; de boodschap van zijn vrouw is zeker daarbij eveneens werkzaam.

Het systeem van zijn ongeloof wordt opeens wankelend in hem; hij kon niet meer zo gemakkelijk als vroeger alle ernstig nadenken, elke gedachte aan iets hogers en eeuwigs

ontgaan, met de ontkennende vraag: "Wat is waarheid?" Want vanwaar en waartoe deze deugd in lijden en dood, die hij in Jezus zag, wanneer er geen waarheid was?

Was de treurigste van alle vragen: "Wat is waarheid?" de gehele Pilatus, dan kon zo'n dweepachtige overspanning, die hij van dit standpunt in Jezus zou hebben moeten zien, voor hem van geen belang zijn; maar eensdeels de onmiddellijke indruk, die Jezus op hem maakt, aan de andere kant de wenk van zijn vrouw, die kennelijk invloed op hem heeft, drijven hem met elkaar uit zijn septische onverschilligheid en afgeslotenheid. Was bij hem de vrees om Jezus te naderen dadelijk van het begin van het geding de hoofdstemming, zo neemt deze vrees nog toe, als hij verneemt wat de Joden Hem als de zwaarste misdaad toerekenen.

9. En hij ging weer in het rechthuis, om met Hem afzonderlijk te spreken en zei tot Jezus, die hij tot zich had laten brengen: Vanwaar bent Gij? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.

Pilatus gaat in het rechthuis en laat Jezus ook daarheen leiden: het auditorium voor het rechthuis is hem te profaan, om daarvoor de zaak te onderzoeken. Duidelijk heeft de vraag: "Vanwaar bent Gij?" de zin: "Behoort Gij tot de hemel, of tot de aarde; bent Gij God of slechts mens?" (Hoofdstuk 7: 28; 18: 36 vv.) Opzettelijk doet Pilatus de vraag algemeen; direkter te vragen, daarvan heeft hij een heilige afkeer - hij voelt dat hij op het gebied, dat hij betreedt, weinig georiënteerd is en hij wil geen dwaasheid begaan. Hoezeer nu het stilzwijgen van Jezus op zijn plaats was, zien wij uit de krachtige uitwerking, die het op de landvoogd uitoefent.

Jezus zwijgt, want wat Hij zou hebben moeten zeggen, zou door Pilatus slechts verkeerd of in het geheel niet begrepen zijn (Hoofdstuk 17: 25. MATTHEUS. 7: 6). Bovendien had hij ook reeds in Hoofdst. 18: 36 vv. Zijn hemelse afkomst voldoende te kennen gegeven, als Pilatus daarvoor maar vatbaarheid had gehad. Nu was hij echter voor verdere mededeling ongeschikt en in Jezus' zwijgen ligt juist de vaste zelfbewustheid van het verheven Zoonschap van God.

Hij toonde door dit stilzwijgen de verhevenheid van Zijn persoon en dat het aan Hem stond of Hij wilde antwoorden of niet, omdat Hij Pilatus geenszins voor Zijn rechter erkende.

Pilatus moest Jezus niet vrijspreken om Zijn Godheid, die hem bedreigde, maar om Zijn menselijke onschuld, die moest worden beschermd.

Er was bij de stemming, waarin Pilatus zich bevond, niet veel voor nodig geweest voor Jezus, om Zijn loslating te bewerken; Hij wilde echter niet spreken om bevrijd te worden, maar sterven als onze Borg.

10. Pilatus werd het door het zwijgen van Jezus nog banger en angstiger om het hart, omdat hij wel voelde wat dat betekenen moest. Hij dan zei tot Hem: Spreekt Gij tot mij niet en behandelt Gij mij evenals de overpriesters en ouderlingen (MATTHEUS. 27: 12 vv.)? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen en macht heb U los te laten! Zult Gij niet, in plaats van mijn grootheid door antwoord te weigeren, te beledigen, liever proberen door vriendelijkheid mijn gunst te verwerven?

Wij vinden ook hier weer het woord bewaarheid: Spreek en ik zal u zeggen wie u bent. We zien hier het karakter van Pilatus door hem zelf blootgelegd. Hij spreekt niet van recht, maar van macht en zodra men van macht spreekt, terwijl er alleen sprake is van recht, staat de willekeur aan de deur - om u, die recht vraagt, er uit te werpen. Macht en recht, maar ook recht en macht moeten gepaard en onafscheidelijk gepaard gaan. Zonder macht kan het recht zijn loop niet hebben en zonder recht is de macht geweld, verdrukking, dwingelandij. Pilatus was dubbelhartig en een dubbelhartig mens is altijd oneerlijk in doel en middelen. Hij wil tweeërlei doel, gebruikt tweeërlei middelen en valt halverwege zonder weer te kunnen opstaan. Wees eerlijk in alles en u bewandel een effen en rechte weg met een goed geweten en met een goede moed, ook bij tegenspoed; want niet altijd wint de eerlijkheid haar zaak bij de mens, wel bij God. Pilatus had een gebrek, dat doorgaans bij mensen bestaat, die in eer, aanzien of waardigheid zijn, of enig ambt bekleden. Zij vereenzelvigen hun personen met hun bediening en begrijpen niet dat deze slechts het voetstuk is, waarop zij tijdelijk staan en waarvan zij eenmaal zeker moeten aftreden. Vandaar dat een minzaam vorst zo’n liefde en een trotse rijke zoveel afkeer inboezemt. Hoe edel en onvergetelijk is dan ook het gezegde van een Duits keizer, die in het midden van zijn grootheid en van zijn groten, tot één van hen, bij zekere gelegenheid in zijn oud Duits zei: "Ik ben ein Mann wie ein andrer Mann, nur das mir Gott die ehre gann. " (Ik ben een mens, een man als gij, Gods gunst slechts onderscheidde mij).

11. Jezus antwoordde: Gij zou geen macht hebben tegen Mij, om Mijn kruisiging, die door u reeds zo goed als toegestaan is, ten uitvoer te brengen, als het macht daartoe hebben u niet van boven, van God, Mijn hemelse Vader, gegeven was. Daarom, omdat hier alleen iets is, dat u gegeven is en van mensenkant zelfs u opgedrongen wordt, verklaar Ik: die Mij aan u heeft overgeleverd, namelijk Kajafas met zijn Hoge Raad (Hoofdstuk 18: 28), heeft grotere zonde, heeft meer deel in de schuld van hetgeen door Mijnkruisiging misdadigs wordt misdreven.

Het zwijgen van Jezus brengt de Romein tegelijk in verwondering en in angst. Hij probeert daarom Christus door herinnering aan zijn macht tot antwoorden te bewegen.

Zelf vol vrees dicht Pilatus Jezus bedoelingen van vrees toe; hij pocht op zijn macht, in plaats van te denken aan zijn plicht en op zijn vrijheid, om Jezus los te laten, terwijl de macht van de verzoeking hem in zijn machteloosheid onophoudelijk voorwaarts drijft.

Aardse macht is gevaarlijk, die deze heeft zij daarop niet trots en die ze niet heeft verlangt er niet naar.

Op de vraag: "Vanwaar bent Gij" kon Jezus niet antwoorden, omdat Pilatus niets zou hebben begrepen van alles wat Jezus erop zou hebben kunnen antwoorden. Op het woord, waarmee de landvoogd op zijn rang en zijn macht zich verheft, antwoordt Hij en de zin van dat woord is: "In de betrekking, waarin Ik als aangeklaagde tot u als Mijn rechter sta en dat u met Mij kunt handelen zoals u wilt, vereer Ik een goddelijke beschikking. Dat is niet maar door menselijke willekeur, het is van boven! Van boven? vraagt u - Ja daar boven, Pilatus, daar boven in de hoogte van het eeuwig licht, daar is een oog, dat alles ziet, daar regeert een

wijsheid, die alles beschikt en een gerechtigheid, die alles richt en vergeldt; die erken Ik, die eer Ik, aan die wil overgegeven lijd Ik. Maar wat de vraag aangaat, vanwaar Ik ben en de aanklacht, dat Ik Mijzelf tot Gods Zoon heb gemaakt, zo heeft hij grotere zonde, die Mij daarom aan u heeft overgegeven. In de woorden van Jezus ligt dus een wenk zowel wat de vraag van Pilatus als wat de aanklacht van de Hoge Raad aangaat. Wanneer toch Pilatus zich verzondigde, dat hij Jezus om Zijn bewering, dat Hij Gods Zoon was, wilde laten kruisigen en Kajafas zich nog meer verzondigde, dat hij daarom de kruisiging verlangde, zo bevestigt Jezus juist daardoor die bewering als waarheid. Als zij geen waarheid was geweest, dan had Pilatus goed gehandeld en Pilatus had nog beter gehandeld in alles wat men nu ondernam.

Op het: "Vanwaar bent gij?" heeft Jezus niet geantwoord: "Van de hemel", maar Hij laat Pilatus dat woord vernemen in de samenhang, die hem gemakkelijk kan doen voelen, dat dit ook voor die vraag geldend was.

Jezus spreekt Zijn laatste woord tot Pilatus met een heilig en waardig trotseren, om tegenover de uiting van eigen macht door de landvoogd ten minste nog de opperheerschappij van Zijn Vader te verdedigen. Hij verwijst hem met zijn macht, die hij door het "u te kruisigen" had uitgesproken, op de hoogste macht, die hem daartoe had geroepen, maar ontkent daarna met verzachtende woorden, dat het een maatstaf zou zijn voor de schuld van de rechter. Zijn woord ademt waarheid en genade (Hoofdstuk 1: 14 en 17). Pilatus staat voor Jezus met de macht om Hem te verderven; hij heeft echter die macht van God; hij zou die niet hebben, als God hen niet bestemd had om dit vonnis over Jezus te volvoeren. Maar daarom, omdat hij namelijk hier niet in onafhankelijkheid, maar als het door God beschikte orgaan van hetgeen aan Hem gebeuren zal, handelt, is hij wel niet vrij van schuld, omdat hij Jezus tegen zijn overtuiging omtrent diens onschuld veroordeelt, maar groter schuld is de zonde van die Hem overleverde, daar deze die van God verleende macht niet bezat.

Door Zijn volk aan de Romeinen te onderwerpen, had God de Koning der Joden in staatkundige zin onder de rechtsmacht van de keizer geplaatst. Maar het Sanhedrin matigde zich integendeel een recht aan, dat God het niet gegeven had en maakte zich aan theocratische eedbreuk schuldig door zijn Koning gevangen te nemen en aan de vreemdeling over te leveren.

Het feit, dat Pilatus slechts geleende macht over Jezus bezit, wijst aan de ene kant de gevolgtrekkingen af, die hij uit zijn macht ten gunste van zijn meerderheid trok, aan de andere kant dient die ook tot zijn verontschuldiging. Hij heeft de zaak niet, zoals de Joden, opgezocht; hij is daartoe gekomen door een goddelijke beschikking, hij wist zelf niet hoe; hij wenste van ganser harte ervan af te zijn. Alle vijanden van Jezus, Herodes en de Joden doen niet minder dan Pilatus en de Heidenen tegen Jezus wat Gods hand en raad te voren bepaald heeft dat gebeuren zou (Hand. 4: 27 vv.); ook wat de verrader Judas tegen Jezus doet, rust op een beschikking (Luk. 22: 22); maar als iemand tegen zijn wil in een zaak komt, staat de goddelijke causaliteit op de voorgrond (Ex. 21: 12 vv.) als iemand ze opzoekt, de menselijke.

12. Van toen af, dat het hem bijna tot zekerheid was geworden, dat Jezus niet alleen een Koning van de Joden, maar ook Gods Zoon was, zocht Pilatus met al zijn macht, zoveel hij

nog beproeven kon, Hem los te laten. Hij ging weer uit voor het rechthuis, maar zonder Jezus mee te nemen, opdat zich bij het zien van Hem niet weer een geschreeuw tegen Hem zou verheffen. Hij probeerde nu de aanklagers te overreden de eis van de kruisiging te laten varen, of zelfs, hij drong hen naar huis te gaan en kondigde hen de invrijheidstelling van Jezus aan; maar de Joden stelden daartegen het uiterste. Zij riepen, zeggende: Als u Deze loslaat, dan bent u geen vriend van de keizer. Dan verraadt u zijn zaak en wij zullen met een aanklacht tegen u, wanneer u zo handelt, bij Tiberius (Luk. 3: 1) gemakkelijk geloof vinden; want a) een ieder, die, zoals deze Jezus heeft gedaan (Luk. 23: 2), zichzelf koning maakt, weerspreekt de keizer en probeert het Joodse land aan zijn opperheerschappij te ontrukken.

a)Hand. 17: 7.

Bij het "probeerde" kon evenals in vs. 8 een: "nog meer" staan. Dit is weggelaten, omdat bij het streven van Pilatus, dat nu begon, het vroegere niet in aanmerking kwam. Dat kon Johannes alleen dan weten, als Pilatus zijn tegenwoordig ernstig streven, toen hij uit het rechthuis tot de Joden ging, op zeer duidelijke manier te kennen had gegeven; op welke manier dat plaats had wordt niet gezegd. De Joden bemerkten ook, dat met Pilatus een verandering was voorgevallen, dat zij met de middelen, tot hiertoe aangewend, verder niets zouden kunnen uitrichten; zij grepen dus nu naar hun gevaarlijkste wapenen; zij stelden de landvoogd het alternatief Jezus of zichzelf prijsgeven en bedreigden hem op niet onduidelijke manier met een aanklacht bij de keizer.

Pilatus voelt vanwaar Jezus is, het geloof dringt zich bijna op aan hem, de ontaarde, die door Christus vriendelijk en genadig verschoond is; hij probeert Hem los te laten; de goddelijke nabijheid van de Heere versterkt het gevoel van zijn gerechtigheid; de hemel wenkt hem toe. Maar als hij zijn besluit aan de menigte aankondigt, strekt de Satan zijn hand met kracht naar hem uit: "Als u deze loslaat, bent u geen vriend van de keizer; " hiermee is hij gevangen, op zijn levensweg terug verplaatst; hij ziet de aanklacht, die tegen Jezus is aangeheven, tegen hemzelf zich verheffen, nu kan hij niet meer.

Het is niet denkbaar dat Pilatus door de Joodse insinuaties alleen reeds zou zijn bevreesd gemaakt. Omdat op allerlei manier bleek, dat het koningschap van Jezus bij Zijn eigen volk geen uitwendige en dreigende gedaante en werking had, had de landvoogd zich van die verdenking gemakkelijk kunnen zuiveren. Hij had echter wegens andere willekeurige en geweldadige daden geen goed geweten en moest daarom de aanklacht van de Joden vrezen, die later ook werkelijk voor hem gevaarlijk is geworden. In zijn kwaad geweten, waarmee zijn scepticisme in verband staat, ligt de geheime strik, die hem met zijn gehele macht tegen beter willen en weten in, aan de boosaardigheid en de raadslag van de Joden overlevert. Om zijn kwaad geweten, dat hem voor de rechterstoel van de keizerlijke macht bevreesd doet zijn, is hij, als Achab (1 Kon. 21: 20 en 25) verkocht, om kwaad te doen. Zo klaagde Mirabeau, toen hij ertoe geroepen werd om tegen de revolutie een dam op te werpen, over de zonden van zijn jeugd en moest hij ten onder gaan.

13. Toen Pilatus dan dit woord hoorde, dat hem nog meer verschrikte dan dat in vs. 7 (vgl. vs. 8 en "Uit 27: 30"), bracht hij Jezus uit, die hij vroeger onder zijn bewaring in het rechthuis

had gehouden, ten einde Zijn vrijlating te bewerken en zat om het beslissende vonnis uit te spreken, neer op de rechterstoel, in de plaats, genaamd Lithostrotos en in het Hebreeuws Gabbatha, want juist op deze plaats, een platte grond van stenen, was de stoel opgericht 27: 11").

Beide namen betekenen het plaveisel, het vooruitstekende gedeelte van het rechthuis, dat wij balkon zouden noemen. Pilatus wilde nu niet langer onderhandelen, hij zag nu de nutteloosheid hiervan volkomen in. Hij moest een beslissende stap doen en zich nu alleen tot zijn rechterambt bepalen. Er moest een vonnis worden uitgesproken. Welk vonnis? Hij vreesde dat het een vonnis van de dood voor Jezus moest zijn, ofschoon hij nog niet alle hoop verloren had voor het tegendeel.

14. En het was, om de dag en de tijd van de dag, wanneer dat veelbetekenend ogenblik was, nader mee te delen, de voorbereiding van het Pascha, de rustdag tot de Sabbat enhet Paasfeest, of de Vrijdag van de paasweek 27: 64") en omtrent de zesde uur volgens de Romeinse manier van rekening 27: 30"). En hij, de landvoogd, die het woord van het veroordelend vonnis ook nu nog niet over de lippen kon laten gaan, zei tot de Joden: Zie Uw Koning. Bedenk toch nog op dit laatste ogenblik. Het is uw Koning, die ter dood veroordeeld wordt, als u mij dwingt, het oordeel van de dood over deze Jezus uit te spreken!

Ook hier moeten wij elke gedachte aan spot ver van ons houden, die met de bedoelingen van Pilatus zo slecht zou zijn overeengekomen en ook zo weinig past bij de stemming van de arme man, die heen en weer geslingerd, naar de ene kant door zijn geweten, naar de andere door zijn belang, zeker niet gestemd was om met de Koning van de Joden te schertsen. Jezus was in elk geval een vertegenwoordiger van de Messiaanse verwachting van de Joden, volgens het gevoel van Pilatus nog meer en hij kon hen, omdat hij op het punt was het vonnis uit te spreken, geen krachtiger drangreden voorhouden, om hen nog tot nadenken te brengen, dan juist dat: "Zie! uw Koning!"

Pilatus had ingezien, dat de Joden een afzonderlijk volk vormden en dat, als er iemand was, door wie zij een grootse roeping in de wereld zonden vervullen, dat ongetwijfeld niemand anders dan Jezus kon zijn.

15. Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruisig Hem. Bij die twee maal reeds uitgesproken eis (Luk. 23: 18 Mark. 15: 13) moet het blijven en het wordt nu tijd, dat de zaak eindelijk tot beslissing komt. Pilatus zei tot hen, om nog een allerlaatste tegenspraak te beproeven: Zal ik uw Koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: a) Wij hebben geen koning dan de keizer; wees dus niet langer bezorgd omtrent de ter dood brenging van deze mens, die wij nu eenmaal aan het kruis willen zien.

a. Gen. 49: 10.

Nog eens roept Pilatus, als in hem voor het laatst een beter gevoel sprak; "Zie, uw Koning!" In grote opgewondenheid verheft zich de menigte in haar woede als ter overwinning en roept dat duivelse en in de hel ontstokene: "Weg, weg met deze, kruisig Hem!" - "Zal ik uw Koning

kruisigen?" - "Wij hebben geen koning dan de keizer. " Zij willen de keizer niet, maar ook geen koning, ten minste dezen niet, maar alleen zichzelf in hun aardse macht en grootheid, die sterfelijk is, wegsterft en veroordeeld is!

Zij misvormen het woord, dat in de Talmud nog machteloos en trots klinkt, maar volgens hun roeping wel gegrondvest is, het woord: "Israël heeft geen koning dan God", of lasterlijke en huichelachtige manier. Daarmee verloochenen zij ten slotte, terwijl zij de werkelijke Messias verwerpen, openlijk en plechtig al hun Messias-verwachting; zij hebben tegen zichzelf getuigd, over zichzelf het oordeel uitgesproken en weer (vgl. MATTHEUS. 27: 25), het oordeel door deze Romeinen zich op de hals gehaald. Het was evenals in Richt. 9: 14 de bomen de doornbos riepen om koning te zijn en uit de schaduw van de doornbos het vuur kwam, dat de cederen van de Libanon verteerde.

Zij verkozen zich de keizer tot koning: door de keizer zijn zij vernietigd geworden en wel eveneens op het Paasfeest.

16. a)Toen gaf hij Hem dan aan hen over, terwijl hij over Jezus het gewone woord sprak: ibis ad crucem, d. i. : Naar het kruis met u, opdat Hij onder geleide van een commando van zijn krijgsknechten gekruisigd zou worden (Hand. 2: 23).

Het "toen" aan het begin van het vers moet niet te kennen geven, dat nu het besluit van Pilatus tot volle rijpheid was gekomen, maar moet de tragische betekenis van dit moment op de voorgrond stellen; niet voordat het woord, zo beslissend voor Israëls geschiedenis, aan het slot van het vorige vers was gesproken, gaf Pilatus Jezus aan de Joden over. Opmerkelijk is ook, dat "hen" d. i. de oversten van de Joden daarbij wordt geplaatst; want hoewel de ter dood brenging zelf door de Romeinse soldaten ten uitvoer werd gebracht, zo waren toch de Joden degenen, die aanleiding gaven en omwille van wie het plaats had. Verder dan het vonnis gaat Pilatus niet; het overige schuift hij op de Joden; en zo wordt de voorspelling van Christus in Hoofdstuk 8: 28 vervuld, dat deze Hem aan het kruis zouden verheffen.

Maar hoe velen, die zich de Christennaam toeëigenen, doen nog heden hetzelfde en geven de Christen over aan dat volk, dat altijd tegenover het volk van de Heere staat om Christus van Zijn eer en waardigheden te beroven en Hem met de spotmantel om de schouders en met de spotkroon of het hoofd, eerst te geselen en daarna te kruisigen? Men kan het in onze tijd stilzwijgend aanhoren, dat de Heer van de heerlijkheid tot zelfs op de hoge plaatsen van de steden en dorpen, op de aan Hem gewijde leergestoelten onteerd, gesmaad, gelasterd wordt. Heeft men dan geen vrees meer voor het woord van Hem, die eenmaal het oordeel houden zal over alle vlees: omdat u noch koud noch heet bent, zal Ik u uit Mijn mond spuwen? O, dat wij met Jakob zeggen: Mijn ziel komt niet in hun verborgen raad en mijn eer wordt niet verenigd met hun vergadering. " Dat wij en de ongelovige lasteraars zelf en hen, die ze zo zoetsappig kunnen dulden, weerstaan met al de macht van het woord, die ons gegeven is, zonder op te houden en zonder moe te worden.

c. Vs. 16b-42. Jezus’ kruisiging, dood en begrafenis. Wat de kruisiging aangaat vertelt de evangelist vier feiten, die òf door de voorgangers in het geheel niet zijn gemeld, òf waarbij

toch belangrijke zaken moesten worden gevoegd; tot de eerste behoort de opdracht van Jezus' moeder aan Johannes, tot de tweede het opschrift boven het kruis, de verdeling van de kleren, de lafenis met edik. Omtrent het voorgevallene na Jezus' dood worden drie omstandigheden gemeld, die door de overige evangelisten waren voorbijgegaan: dat bij Jezus niet, zoals bij de beide medegekruisigde misdadigers, de benen werden gebroken, dat een van de krijgsknechten Hem met de lans de zijde doorboorde en dat er meteen bloed en water uit kwam. Over de begrafenis ten slotte wordt vooral van Jozef van Arimathea en Nikodemus gewag gemaakt en gewezen op de nabijheid van het graf bij de gerechtsplaats als een reden, waarom Jezus daar werd begraven. Jezus aan de ene en de Zijnen aan de andere kant, dat zijn zeker de gezichtspunten, die de evangelist beschouwt. Hij, de Heere, laat nu hier Zijn heerlijkheid heenschitteren door de smaad, die de Joden Hem hadden aangedaan. De Zijnen vangen deze lichtstralen op en worden in de stilte van hun pijn krachtig in hun geloof gesterkt (vgl. MATTHEUS. 27: 31-61. Mark. 15: 20-47. Luk. 23: 26-56).

16. b). En zij, de Joden, namen Jezus, nadat Hij aan hen door de landvoogd was overgeleverd (vs. 36) en leidden Hem onder de door Pilatus gestelde militaire escorte weg naar de gerechtsplaats, dat tegen 9 uur voor de middag plaats had (Mark. 15: 25), zonder dit voor een verontreiniging te houden (Hoofdstuk 18: 28) en zich aan het uur van de godsdienst te storen (Hoofdstuk 16: 2).

17. En Hij droeg Zijn kruis, ten minste bij het begin van de wegvoering, totdat de krijgsknechten het vervolgens Simon van Cyrene oplegden en ging uit de stad (Num. 15: 35.
1 Kon. 21: 13. Hand. 7: 38. Hebr. 3: 12 v.) naar de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats 21: 11"), die in het Hebreeuws Golgotha genoemd wordt (over het woord tot de vrouwen, die Hem onderweg navolgden en Hem beklaagden, zie Luk. 23: 27 vv.).

18. Alwaar zij Hem op de manier bij MATTHEUS. 27: 34 nader beschreven kruisigden, terwijl Hij daarbij Zijn eerste woord sprak (Luk. 23: 34) en met Hem twee anderen, wier ter dood brenging reeds voor die dag bepaald was 27: 18"), aan elke kant een (Mark. 15: 28. Jes.
53. 12) en Jezus, die in de plaats van Barabbas was gekozen en nu voor de voornaamste misdadiger werd aangezien, in het midden (vgl. 1 Kon. 22: 19).

Alle vier de evangelisten verzwijgen de bijzonderheden van het volvoeren van de kruisiging; het schilderen van de martelingen in haar bijzonderheden heeft een kant, volgens welke zij meer geschikt is, om de fantasie op te wekken, dan om de zedelijke ernst van de beschouwing te verhogen.

"De onnatuurlijke, gedwongen houding van het lichaam met buitenwaarts gestrekte armen gedurende zo'n lange tijd moest een foltering zijn, die met geen woorden beschreven kan worden, in het bijzonder omdat niet de geringste beweging gebeuren kon, zonder door het gehele lichaam, voornamelijk echter aan de doorboorde ledematen en de door de geseling ontvleeste rug, ondragelijke pijn te veroorzaken. De nagelen waren juist op die plaatsen door het lichaam gedreven, waar vele gevoelige zenuwen en spieren tezamen lopen, die deels gekwetst, deels geweldig gedrukt werden, waardoor de hevigste pijn veroorzaakt en steeds vermeerderd moest worden. Deze gekwetste delen, bestendig blootgesteld aan de invloed van

de vrije lucht, werden gaandeweg ontstoken en blauw. Ditzelfde gebeurde ook wel hier en daar aan andere delen; waar de sappen, door de geweldige spanning van het lichaam tegengehouden, in stremming raakten. De ontsteking van deze delen en de daardoor veroorzaakte pijn moest ieder ogenblik toenemen. Omdat het bloed, dat uit de linker hartkamer door de slagaderen in alle delen van het lichaam gevoerd werd, in de uiterst gekwetste en geweldig uitgezette delen geen plaats genoeg vond, moest het in grotere mate naar het hoofd, dat vrij was, heen vloeien, de slagaderen onnatuurlijk uitzetten, drukken en aldus steeds toenemende hoofdpijn veroorzaken. Door deze belemmering van de omloop van het bloed in de uiterste delen kan echter de linker hartbuis niet al het bloed ontlasten en bijgevolg ook niet al het bloed, dat uit de rechter hartbuis komt, opnemen; vandaar dus, dat het bloed in de long geen vrije afloop had. Hierdoor moest het hart zelf beklemd worden en alle aderen moesten geweld voelen, waaruit een grote benauwdheid ontstaan moest. " Zo verre onze bevoegde beoordelaar. En wanneer wij nu daar bijvoegen de zonnehitte en de nachtelijke kou, de ondragelijke dorst en de steeds klimmende honger, de spot en de hoon, waaraan de kruiseling blootgesteld was; als wij bovenal de schandelijkheid van een straf bedenken, door de oudheid met namen uitgedrukt, die aantonen, dat zij geen afschuwelijker foltering kenden, dan hebben wij althans énige voorstelling van het lot, waartoe de Heere was veroordeeld. Weinig vermoedde de onbekende uitvinder van dit vreselijk foltertuig, dat hij de vorm voor de altaar had uitgedacht, waarop het lam van de verzoening zou bloeden.

19. En Pilatus schreef ook, behalve dat hij deel had aan de kruisiging, doordat hij het militair escorte meegaf, dat de wegvoering en de ter doodbrenging moest volbrengen, een opschrift en zette dat door zijn krijgsknechten op het kruis en er was op de tafel, die dat opschrift bevatte
20. 37") geschreven: JEZUS DE NAZARENER DE KONING VAN DE JODEN.

20. Dit opschrift dan lazen, toen men bij en onder het kruis veel met zien en spotten bezig was velen van de Joden, want de plaats, waar Jezus gekruist werd, Golgotha, was nabij de stad (Openbaring . 11: 8), waarom men gemakkelijk daarheen wandelde en om het paasfeest was toch het volk uitalle delen van het land en van ver weg juist nu te Jeruzalem bij elkaar. En het zo-even genoemde opschrift was geschreven in het Hebreeuws, in het Grieks en in het Latijn.

Johannes geeft de orde op naar de aloudheid van de talen: Hebreeuws, Grieks en Latijn. Zo werd dan de Christus in de drie hoofdtalen van de wereld, die al de andere talen van de wereld vertegenwoordigen, uitgeroepen als de Koning van de Joden. Is het niet opmerkelijk dat Jezus in Zijn kribbe door de Wijzen uit het Oosten en op het kruis door de Heidense landvoogd wordt gepredikt als de Koning van de Joden? En zouden wij Hem dan niet als zodanig prediken aan de gemeente en door onze zendelingen aan al de volken? Of is Hij niet werkelijk de Koning van de Joden en is het opschrift boven Zijn hoofd een leugen?

21. De overpriesters dan van de Joden, toen zij de inhoud opmerkten en zich ergerden zowel aan de drievoudige taal als over het vele lezen van de weggaande en toestromende menigte, zeiden door een deputatie, die zij tot Pilatushadden laten gaan, Schrijf niet, zoals er staat: De Koning van de Joden, hetgeen is, alsof Hij het werkelijk was, maar verander het zo, dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning van de Joden en het zo blijkt, dat Hij om een bewering van hoogverraad aan het kruis is gehecht.

22. Pilatus wees hen kort en beslist met hun eis af en antwoordde: Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven; er zal zelfs geen jota aan veranderd worden.

"De Koning van de Joden", een stem in zijn hart sprak er voor, dat Jezus dit werkelijk was; de Joden had hij nu reeds genoeg toegegeven, maar hoewel overtuigd, dat hij onrecht aan Jezus pleegde, wilde hij Hem niet nog daarenboven krenken, dat hij Hem in Zijn sterven beschuldigde Zich dat te hebben aangematigd. In Zijn vastheid, die hij tegenover de overpriesters behoudt, moeten wij het verborgen bestuur van God zien, die aan het kruis, waardoor Jezus Zich het recht op het koningschap verwierf, Hem ook als Koning proclameerde en wel in de drie talen van die volken, die toch tezamen een geschiedkundige roeping voor het intreden van het Christendom in de wereld hadden. Waarschijnlijk stond het Latijnse opschrift bovenaan, omdat die taal de taal was van de toenmalige beheersers van de wereld, dan volgde het Griekse en eindelijk het Hebreeuwse. Lukas heeft het Griekse bovenaan geplaatst, omdat hij in de eerste plaats voor Grieken (Theophilus) schreef; ook Johannes noemt het voor het Romeinse, omdat het Grieks meer dan het Latijn de taal van de wereld was, maar plaatst het Hebreeuwse (zeker met het oog op de waarheid, die in hoofdstuk
4. 22 is aangegeven) bovenaan.

Evenals de hogepriester Jezus als het zoenoffer voor het volk moest doen kennen (Hoofdstuk
11. 50), zo de Romeinse landvoogd als de Koning van Israël.

Jezus de Koning op het gebied van godsdienst (Hebreeuws), van beschaving (Grieks) en van staatkunde

25. En bij het kruis van Jezus stonden, behalve Salóme, de moeder van Zebedeus ("Uit 10: 4"), nog toen het zwaarste lijden op het middaguur begon 27: 44"), Zijn moeder Maria en Zijnmoeders zuster, de andere Maria (MATTHEUS. 27: 61; 28: 1) de vrouw van Klópas, d. i. Alfeüs 2: 23") en Maria Magdalena "Uit (26: 7"en "Lu 7: 36").

1. De Heilige Geest drukte haar lijden op de volmaakste manier uit door de oude Simeon tot haar, toen de gelukkigste moeder op aarde, te laten zeggen: een zwaard zal door uw ziel gaan. Nu ging het door haar ziel. En wij vragen hier; wat is toch dat diepe geheim van het lijden, dat het de meest bevoorrechte en begenadigde ook het allermeest treffen moet? Was Maria vóór Jezus gestorven, zij was al die smart ontgaan, maar nee, zij moest getuige zijn, zowel van de heerlijkheid van de geboorte van haar Zoon, als ook van Zijn offerlijden. Dat zwaard moest door haar ziel gaan. Deze hoog begenadigde vrouw moest ook de diepst bedroefde, de zwaarst beproefde vrouw zijn. Van de Heere weten wij de reden, waarom Hij alleen door lijden tot Zijn heerlijkheid kon ingaan. Het was omdat Hij het lijden en de dood niet kon wegnemen, dan door beide in al hun kracht te ondergaan. Maar waarom moest de lieve Maria, wier leven enkel een geloofsleven was en waarom moeten allen, die godzalig leven, zoveel lijden? Wij vragen: Toen God tot Job sprak, verklaarde Hij hem toen de raadsels van Zijn voorzienigheid? Nee. En zou het gevoegd hebben? Voegde het niet veeleer de Allerhoogste, de oneindige Schepper en Bestuurder van het heelal, om de klagende en vragende mens op diens plaats te stellen, in de diepte van de verootmoediging en van de aanbidding, door hem eenvoudig en alleen te wijzen op de geheimen en raadsels van de hem omgevende zichtbare

schepping? Kan de mens niet eens ontraadselen wat zijn ogen zien in deze vergankelijke wereld, hoe zal hij dan de gedachten van God ontraadselen en de dingen van de onzichtbare eeuwige wereld. Het geloof in Gods volstrekte volmaaktheid in alles moet hier bij Gods kind de plaats vervullen van het weten van Gods raad, van het kennen van Gods weg. Nochtans geeft de Heere ons nu en dan ophelderingen, die als zovele stralen van het eeuwige licht in de duisternis, als zovele hemelse sterren in de aardse nacht ons tegenblinken. Maria leed haar grote smart, omdat Jezus Zijn grote smart leed; zij leed in gemeenschap met haar Zoon en Heer. En hier opent zich één van de geheimen van het lijden. Al Gods kinderen lijden in gemeenschap met de lijdende Christus. Wij, die Christus willen toebehoren, moeten hij ondervinding iets kennen van het lijden, dat Christus in al Zijn omvang leed voor de zonde. Hij stierf voor de zonde; in ons moet de zonde sterven; met andere woorden: wij moeten van de zonde afsterven. Het sterven voor de zonde is het lijden van Christus, het afsterven van de zonde is tegelijk het altijd meer deelachtig worden van de goddelijke natuur, zodat het lijden in de hand van de Heilige Geest het grote opvoedingsmiddel is van het kind van God. Daarenboven is het lijden van Gods kinderen doorgaans de herstelling van het evenwicht tussen Gods recht en genade. Het is enkel goddelijke genade, die Maria en andere zondaressen en zondaren uitverkiest tot toonbeelden van heerlijkheid. Zijn zij daardoor echter bevrijd van lijden? Integendeel; zij zijn meestal de grootste lijders en lijderessen. God geeft genade en lijden gepaard. De weg van de uitverkorenen gaat over vele doornen. En wat zegt God hiermee anders dan: opdat u Mijn genade, door er u op te verheffen, niet zou vernietigen; want het lijden dient om ootmoedig te blijven. Het is altijd weer de ontwrichting van de heup van Jakob (waardoor hij altijd hinkend bleef) juist in hetzelfde ogenblik, dat Hij Israël genoemd en geprezen werd, als zich vorstelijk te hebben gedragen met God en mensen. De Heilige Geest zorgt, dat bij Gods kinderen het evenwicht tussen nederigheid en genade aanwezig blijft en wel door het lijden te vermenigvuldigen. Daarom, hoe meer genade, hoe meer lijden. Hoe geestelijk rijker God ons maakt, hoe meer diensten en lasten Hij ons oplegt, opdat wij met roemen in de rijkdom, maar enkel en alleen in de genade van God, die ze gaf.

2. Hier aanschouwen we misschien een van de gedenkwaardigste groepen, waarvan in de geschiedenis van Christus' kerk melding wordt gemaakt; een groep, zoals nooit tevoren zich een had gevormd, zoals sinds geen menselijk oog meer heeft aanschouwd. Daar hing aan het kruis, in een doodstrijd, die Hij getart noch verdiend had, de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaren. Aan het schandhout werden onze zonden door Hem gedragen; haar last was vreselijk zwaar en de ondankbaarheid, de ervaring van de ondankbaarheid van hen, voor wie Hij bereid was geweest, Zijn leven te geven, deed Zijn ziel evenzeer lijden, als Zijn lichaam leed. Deze groep bestond grotendeels uit vrouwen - de maagd Maria, Maria Magdalena en anderen, die zich rondom het kruis verzameld hadden. Hoe merkwaardig was de loopbaan van deze vrouwen geweest! Zij waren de Heere naar Golgotha gevolgd; op de morgen van de opstanding gingen zij de apostelen en evangelisten voor naar het graf. In deze ijzingwekkende omstandigheden werden de mannen, die zich toen volgelingen van Jezus noemden, door vrouwen beschaamd. Vreemd is het, dat de gevoeligste naturen, als zij gesterkt worden door een machtig, alles overheersend plichtbesef, de grootste moed en de meeste volharding aan de dag leggen. Uit de jaarboeken van de wereld blijkt ons hoe de vrouw bedacht heeft, wat de man nauwelijks droomde en gedaan, wat de man ternauwernood in gedachten had genomen en overwonnen, waar de man een volkomen nederlaag heeft geleden. Was de vrouw de eerste,

die zondigde en was zij daarom zeer te laken, zij gaf toch ook het goede voorbeeld, toen de tijd van de verlossing aanbrak. En sinds zijn de huizen van de wenenden, de slapeloze nachten van de zieken, de bedden van de stervenden, altijd getuigen geweest van haar liefderijke zorgen en niet gering was de verlichting en de verkwikking, die de vrouw kon brengen. Op de roepstem van plicht of liefde kan zij en niet alleen de Schrift, maar ook de ongewijde geschiedenis bevat daarvan tal van voorbeelden, tonelen bijwonen en toestanden doorleven, bij en waarin de man moedeloos, wanhopend en hulpeloos neerzinkt. Haar liefde aarzelt niet in de slechtste, wordt niet moe in de beste tijden; zij is onuitputtelijk daar, waar geen einde aan het lijden en de smart is. Hiervan levert Calvarië een heerlijk voorbeeld en sinds is deze waarheid gedurig en gedurig weer gestaafd. Maria, de vrouw van Klópas, Maria Magdalena en de Maagd Maria vormden de groep, die vast stond in dat uur van doodstrijd, waarvan de geschiedenis geen tweede voorbeeld kan aanwijzen, die door geen mens ooit is gestreden.

27. Daarna wendde Hij Zich tot deze en wees ook hem voor hetgeen hij in zijn persoonlijke vriendschap had bezeten, een bijzondere persoonlijke roeping aan, waarin hij zich schadeloos gesteld zou vinden. Zo zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder; beschouw haar als de uwe, naast haar, die uw lichamelijke is (MATTHEUS. 10: 2 en 27: 56, vgl. met Mark. 15: 40). Johannes begreep hetwoord van de Heere en van dat uur af nam de discipel haar in zijn huis; hij voerde haar weg naar zijn woning en keerde zelf snel daarop weer naar Golgotha terug (vgl. vs. 35).

Deden de krijgsknechten met Jezus' kleren als met die van een, die geen aanspraak meer op het leven had, zo gaf ook Jezus te kennen, dat Hij uit het aardse leven scheidde, om daarin niet meer terug te keren, terwijl Hij Zijn moeder niet slechts aan de zorg van Johannes opdroeg, maar haar in deze, de discipel, die Hij liefhad een andere zoon in Zijn plaats gaf. Zijn weg leidde Hem daarheen, waar Hij een Vader had, maar geen moeder; uit het leven, waartoe Maria Hem gebaard had, in een ander, waartoe God, de Vader, Hem opwekte.

Het kan onmogelijk de bedoeling van de Heere geweest zijn bij dit testamentum domesticum, zoals Hieronymus het hier medegedeelde noemt, de aardse toekomst van Zijn moeder te verzekeren. Welke gedachten men toch heeft van Maria's familieomstandigheden, in het ene zowel als in het andere van de beide mogelijke gevallen was zij in het uitwendige leven niets minder dan eenzaam en verlaten. De band, die Jezus tussen haar en de discipel legt, moet dus uit een ander gezichtspunt worden beschouwd. Die nieuwe band kon alleen worden gelegd, in zoverre een, die tot hiertoe aanwezig was, wegviel en dan is het Zijn eigen betrekking als kind tot Maria, die de Heere hier oplost. Deze lost zich niet vanzelf op, door Zijn uittreden uit de wereld. Wel heeft Hij gedurende de tijd van Zijn werken Maria herhaaldelijk binnen haar grenzen teruggewezen (Luk. 2: 49. Joh. 2: 4. MATTHEUS. 12: 48 vv.), desalniettemin bleef de betrekking van de Zoon tot de moeder voortduren; ook het sterven zou niet hebben verhinderd dat die verder bleef bestaan, want ook van het gestorven kind kan de moeder, die het overleeft, nog altijd spreken als van haar zoon. Maar wel sneed de dood van Christus als van de Verzoener (en deze trad juist nu in zijn eigenlijk centraalpunt (MATTHEUS. 27: 45 vv.), de vorige band door en geheel in tweeën. Die voor allen stierf, ging door deze dood uit elke gemeenschap en uit elk verband tot bijzondere personen, die de natuur had gelegd. Opstijgend tot het hogepriesterschap naar de manier van Melchizedek, moest Hij als deze ook

"zonder moeder" voorkomen (Hebr. 6: 20-7: 3 en die na deze dood Zijn leven heeft teruggenomen, heeft Zich met opzet door haar niet weer laten zien, waartoe Hij in die bijzondere betrekking had gestaan.

Maria had behoefte aan een zoon in de zin van het hogere gemoedsleven, evenals Jezus zelf door een vriend verkwikt was; de vriend van Jezus (die de diepste blikken in Zijn betrekking tot de Vader had geslagen en Zijn laatste reden het best had opgevat) was geheel geschikt om de zoon van Maria te zijn.

Petrus had in Jezus bovenal de Koning van Israël; van de nieuwe gemeente, het heilig en onbevlekt Lam, dat voor onze zonden werd geofferd, de Rechter van de wereld gezien, geëerd en liefgehad. Johannes had zich meer gehecht aan Zijn persoon en in Hem daarenboven degene gezien en bemind, die daar was in de schoot van de Vader en ons is verschenen; hij had bovenal de blik geslagen in de eeuwige geheimenissen van de Godheid, die in Zijn verlossingen, in Zijn gemeenschap met de Zijnen worden afgespiegeld. Daarom riep hij Petrus niet slechts gelijk allen tot het apostelambt, maar droeg Hij het hem op de poorten van de hemelen te sluiten en te ontsluiten (MATTHEUS. 16: 13, 19) en Zijn schapen en lammeren te weiden (Joh. 21: 18). Hij werd de eerste grondsteen van de kerk onder Joden en Heidenen, die vele duizenden tot Christus bekeerde. Johannes daarentegen verving hem in een betrekking, die hem op aarde persoonlijk het naaste was. Daarin bevestigde hij nog bij Zijn sterven het innigst verbond van het hart; daarmee boezemde Hij hem opnieuw de geest van de liefde in en opende Hij Hem het oog van de ziel, opdat hij de gemeenten, die merendeels door anderen waren gesticht, mocht bezielen met diezelfde gloed van de liefde, die uit het hart van de Heiland stroomde en hun oog vestigen op de diepten van de Godheid en de voltooiing van het Godsrijk.

Het "Vanaf dat uur nam de discipel haar in zijn huis" moet streng woordelijk worden opgevat, dat Johannes dadelijk de erfenis aanvaardde; hij nam Maria in zijn woning op, in de familiekring, waartoe behalve Salóme, waarschijnlijk ook zijn broeder Jakobus behoorde.

Wij vinden door de hele samenhang aangeduid, dat Maria dadelijk en niet pas na de dood van Jezus, de plaats verliet (daarom ontbreekt zij onder de vrouwen, bij Matth. 27: 55 vv. en Mark. 15: 40 vv. genoemd). Johannes begreep de Heere meteen en leidde met de tedere liefde als van een zoon haar weg, die door het afscheidswoord weer diep getroffen was, zodat zij de verhoogde angst en pijn van de Zoon niet meer aanschouwde. Ook zij heeft de smartelijke aanwijzing verstaan uit de mond van de Zoon, die reeds vaak de moeder gebood wat haar goed was en zij volgt gehoorzaam de nieuwen leidsman, aan wie zij is toevertrouwd; de Heere ziet dus de opvolging van Zijn testament, nog vóórdat de laatste aanvallen van angst over Hem komen.

De Heere wilde, dat Johannes zich met zijn moeder van het kruis zou verwijderen. Zijn moeder had onder Zijn kruis gestaan en Zijn pijn aanschouwd en dit was genoeg; zij moest geen hoger gaand lijden aanschouwen; zij moest Hem niet in de verlating zien. Hij nam dus afscheid van haar vóór Zijn sterven, want er komt een tijd, dat wij ook van onze meest beminde betrekkingen afscheid moeten nemen, om geheel alleen te zijn met God en dat

kunnen wij niet tot het allerlaatste ogenblik uitstellen. Zeker zijn die ogenblikken aandoenlijk als wij onze geliefden met ons laatst vaarwel ook het laatste bewijs van onze zorgende liefde in onze laatste bede voor hun heil doen horen; maar zij moeten daarom ook kort zijn. Johannes ging dan ook meteen na dit woord van de Heere met Maria naar zijn huis en keerde alléén terug.

Die banden ja zijn zacht, zij zijn sterk. Zij knellen niet maar steunen; zij zijn onverbreekbaar. Een woord tot Maria, een woord tot Johannes: zij hebben de wil van de Heere verstaan; zij weten wat zij voor elkaar zijn en doen moeten. Vanaf dat uur neemt de discipel haar in zijn huis; vanaf dat uur neemt hij op zich voor deze weduwe te zorgen; en nooit zal het hem verdrieten. Vanaf dat uur steunt, rekent deze weduwe op de discipel en het zal haar nooit berouwen. Er zijn geen heilige beloften gehoord op Golgotha, geen plechtige overeenkomsten getekend tussen Maria en Johannes, het is overbodig. Hij die hen als met stervende lippen elkaar heeft aanbevolen, is machtig over hun harten te beschikken, hun verbond is heilig, onschendbaar en voor het leven in Hem. Zo kan alleen Jezus verbinden. Zo de liefde, die in Hem het hart verenigt, die van Zijn liefde uitgaat. Zo verenigt het bloed, zo de huwelijksliefde niet. Deze band in Christus is nodig, zal de bloeds-, zal de echtsbetrekking innig en onverbreekbaar zijn. Stervende vaders hebben wenende moeders aan ontroerde kinderen aanbevolen. Zie uw moeder! Maar als de indruk van dat plechtig ogenblik voorbij was, is vaak de liefde verflauwd, naarmate de behoefte aan steun groter werd. Het is gebeurd dat weduwen de belangen van een dierbaar kroost onder de verbijsteringen van een nieuwe liefde vergeten konden. Wat nam zich menig vriend niet voor bij menig dierbaar en aandoenlijk sterfbed, maar vanaf dat uur aan kwam hij terug van wat hij zijn opgewondenheid achtte en zijn ganse plicht scheen een waken te zijn tegen het gevaar van overdrijving! Maar zij, die Jezus op elkaar gewezen heeft, zijn waarachtig verenigd; zij die uit liefde voor Jezus elkaar aannemen, elkaar steunen, elkaar helpen, worden het hulpverlenen nooit moe. Het is al ijdelheid wat van blikken, die voor de eeuwigheid beslissen, van onvergetelijke woorden, van "banden die sterker zijn dan de dood" geroemd wordt, tenzij door hen, die elkaar gevonden hebben onder het kruis van Christus, door eenzelfde liefde, in eenzelfde geloof daarbij staand, tenzij door hen, die van de lippen van de machthebbenden dat woord gehoord hebben: "Zie uw zoon, uw moeder, uw broeder, uw vriend. " Tenzij door hen, die door de roepstem en de kracht van Zijn liefde, tot kinderen van eenzelfde huis gemaakt zijn, die van bij het kruis van Jezus zijn weggeleid naar het huis van Johannes.

Daar is geen smart als de uwe, o zielsbedroefde! Geen lijden kwam uw boezemleed nabij! Geen moeder, die, o zwaar van God beproefde! Zó heeft geklaagd, zó heeft geweend als gij! Nu u die Zoon, die de Engel kwam verkonden, Als d’Erfgenaam van het hoogste rijksgebied Niet op Zijn troon, maar stervende aan Zijn wonden, Aan het kruis verhogen ziet.

Daar staat ge en peinst, de kruisberg opgestegen, op Simeon en "het ziel doorvlijmend zwaard", Dat zwaard - hoe scherp! - heeft u de borst doorregen, Het wringt zich om, als ge op uw Liev’ling staart. Toch wijkt u niet, schoon u Zijn bloed ziet vloeien. Toch wilt u hier, schoon vlees en hart bezwijk; Zijn doodbed met uw tranen oversproeien. En wenen bij Zijn lijk.

Doodsbleek, gelijk de Lijder zelf, of bleker Nog dan Zijn kalm maar afgepijnd gelaat, Drinkt ge elke teug meê uit Zijn lijdensbeker; Vangt ge elken zucht, die van Zijn lippen gaat; u voelt Zijn pijn bij het schokkend ledewringen; Gij hijgt naar lucht, als kort zijn adem jaagt, En het barstend hart dreigt uit uw borst te springen, Wanneer Gij bidt of klaagt.

Daar hangt gij, in Johannes arm gezonken, Als had de smart tot marmer u versteend! Nog blijft uw blik aan het vreeslijk kruis geklonken, Maar het brandend oog is moede en uitgeweend. Maar Jezus heeft de lippen weêr bewogen; Hij ziet u aan: hij spreekt op teedren toon; En weêr ontspringt een tranenvloed uw ogen, Bij het "Vrouwe, zie uw Zoon!"

Van waar die kracht in het leed u toegezonden? Heeft aan uw geest, slechts half geboeid aan de aard, het Geheim Zijns doods, dat de englen nauw doorgronden, Zich in een straal van hemels licht verklaard? Was dit geloof de balsem uwer smarte? Of schoorde uw knie, bij het wagglend nader treên, Terwijl uw bloed verdruppelde uit uw harte, De kracht der liefde alleen?

O moedertrouw! waar de aard van zal gewagen! De kruisberg, die uw worstling zag en strijd, Heeft u niet slechts een doornenkroon doen dragen, Maar tot heldin en martlares gewijd! Gij maalt ons oog, toen het zwaard uw borst doorkliefde. Als gij bij het kruis èn hoon èn foltring tart, De zegepraal van de moederlijke liefde Op moederlijke smart!

28. Hierna, ongeveer drie uur later (vgl. (Hoofdstuk 5: 14) d. i. omstreeks drie uur in de namiddag, wist Jezus dat nu alles volbracht was wat tot Zijn lijden behoorde en dat Hij Zijn leven kon overgeven, a)opdat de Schrift ook nog op dat punt, waar in Ps. 22: 16 van de grote dorst van de lijdende Messias sprake is, vervuld zou worden en geheel ten einde zou komen, zei: Mij dorst.

a. Ps. 69: 22.

Toen de Heere het lijden van Zijn verlatenheid had geopenbaard, was het ook geëindigd. De verlating en de duisternis hielden gelijktijdig op. De eigenlijke crisis was voorbij en de Heere kwam weer tot het lichamelijk gevoel van Zichzelf. In Zijn allerhoogst zielelijden voelde Hij Zijn lichaamslijden niet meer, want het hogere lijden heft het mindere op. Nu voelde Hij weer Zijn lichaam lijden en wel al Zijn lichaamslijden, Zijn lichaamslijden in de uiterste hevigheid, in zijn toppunt en daarmee in zijn voleinding. Daarom sprak de Heere ook dit Zijn lijden uit en openbaarde Hij het alvorens Zijn lijden voor volbracht te verklaren, in het woord: "Mij dorst!" Men zou kunnen zeggen, dat zoals in de natuur, zo hier het allergrootste en het allerkleinste wordt samengevat. Immers, wat is de lichamelijke dorst in vergelijking van de verlating van de ziel door God? Maar men moet niet vergeten dat de dorst, waarover Christus klaagt, de uitdrukking is van het hoogst denkbare lichaamslijden en het teken is van de nabijzijnde vreselijke dood. Hoor het uit de woorden van de 22sten Psalm: "Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden van Mijn ingewanden. Mijn hart is verdroogd als een potscherf en Mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte en Gij legt Mij in het stof van de dood. " U ziet, het "Mij dorst!" van de Heere geeft hier de uiterste graad van uitputting van alle lichaamskrachten te kennen. Herinner u daarbij hoe in de gelijkenis van de rijke man zijn

dorst wordt voorgesteld als vertegenwoordigende al de pijnen van de hel en het zal u duidelijk zijn dat van de Heere dorst al Zijn lichaamslijden vertegenwoordigt.

29. Daar stond dan een vat vol zure wijn, als drank voor de krijgsknechten "Ru (2: 9" en "Uit
27. 44") en zij vulden een spons met zure wijn en omlegden ze met hysop (liever: en deden die om een hysopstengel vgl. MATTHEUS. 27: 48) en brachten ze aan Zijn mond, terwijl een van hen die dienst verrichtte onder het spotten van de anderen (MATTHEUS. 27: 48 v. Mark.
15. 36).

Bijna onmiddellijk na het: "Mijn God! Mijn God! waarom heeft Gij Mij verlaten?" moeten wij ons het: "Mij dorst" denken, reeds omdat de behaalde overwinning de Heere snel tot het einde voert, alsmede om de spot, door Mattheüs en Markus meegedeeld, die nog tevens verbonden is aan het zo-even gehoorde "Eli. " In de woorden, waarmee Johannes het bericht van Jezus' vijfde kruiswoord mededeelt moet het: "opdat de Schrift vervuld wordt" niet gebracht worden tot het voorgaande: "Jezus wist dat nu alles volbracht was", zoals dit door verscheidene uitleggers geschiedt. Dan toch zou de zin vrij overbodig zijn en zou slechts het begrip van volbracht zijn, dat sterk op de voorgrond geplaatst is, hinderlijk zijn. Die zin behoort meer tot het volgende, evenals het "opdat de wereld weet enz. " in Hoofdstuk 14: 31. het moet te kennen geven, dat ook dergelijke bijzondere omstandigheden tot vervulling van de Schrift behoorden (vgl. vs. 24). Jezus wist: nu is alles volbracht op dit ene na; Hij voelde volgens dat woord van de Schrift Zich niet meer verplicht, om zwijgend en zonder verkwikking te lijden, maar vond in herinnering daaraan een laatste dronk ter lafenis voor Zich bestemd en achtte het dan ook des te meer betamend om Zijn dorst ook uit te spreken, als tot het luide roepen van het: "het is volbracht" een versterking nodig was van de zwakke en bijna uitgebluste adem door bevochtiging van de mond. Evenals in Gethsemane een engel Hem versterkte en het daar slechts een engel kon zijn, zo kunnen hier mensen de laatste lafenis reiken, al doen zij het ook slechts met half medelijden, die nog verbitterd wordt door spot; en zo draagt Hij tevens het bewustzijn in Zich, dat de drank Hem zal toekomen, omdat die Hem geworden moet. Evenals nu bij de verzoeking in de woestijn eerst aan het einde van de geestelijke inspanning van het gebed in het vasten de lichamelijke behoefte zich deed voelen en Hem ten slotte hongerde, zo is het ook hier met het dorsten. Dit kleinste woord, het kleinste en minst schitterende onder de zeven, is als het woord van een held, die eerst opmerkt, dat zijn wonden bloeden en dat hij een versterking nodig heeft, nadat het vuur van de strijd is doorstaan (vgl. Richt. 15: 18).

De dorstende Heiland klaagt "Mij dorst. " Dus klagend heeft Hij het recht van de lijdende, ook in het lichaam van de lijdende, bevestigd. De Heiland heeft geweend, daar is een recht van de tranen. Hij heeft zwaarlijk gezucht, er is een recht van de zuchtenden; Hij heeft geklaagd, er is een recht van klagen; klaagt u versmachtenden, u ontberenden; klaag, u, die een ziekelijk, die een pijnlijk lichaam omdraagt! Klaag vrij, het is u geen zonde; Jezus heeft geklaagd, ons mag het geen last zijn klachten aan te horen, die onze Heiland telt. Maar weet in uw klachten u te matigen. Jezus heeft niet vroeg, niet veel, niet lang geklaagd. Reeds zes uur hangt Hij op dit kruis; nu roept Hij: "Mijn God, mijn God, waarom heeft Gij Mij verlaten?" en nu zegt Hij: "Mij dorst!" Voor Zijn vijanden te bidden, dat was het eerste geweest; een boetvaardige zalig te spreken, het tweede; een moeder en een vriend te sterken,

het derde; Zijn zielestrijd door te strijden, uit te spreken, is het vierde. De nood van Zijn lichaam te kennen te geven, volgt als Hij weet dat alles volbracht is. Slechts met een enkel woord duidt Hij al Zijn lichaamslijden aan. "Mij dorst!" Ziedaar al wat Hij zegt. Wat een uitvoerigheid, niet zelden in uw klachten. Ik wil toch hopen dat u slechts klaagt omdat u lijdt en niet om te klagen, niet om beklaagd te worden, niet om belangwekkend te zijn in uw leed? Ach leert dit af, u heeft het van Jezus niet geleerd.

30. Toen Jezus dan de zure wijn genomen had en daarmee de gehele Schrift tot op het laatste vervuld was, zei Hij met duidelijke stem het woord, dat Hem reeds vroeger op het hart lag, maar dat Hij eerst nu op de juiste manier kon uitspreken: Het is volbracht! 1) En het hoofd buigendmet de uitroep: Vader in Uw handen beveel Ik Mijn Geest 2) (Luk. 23: 46) ziende op de ziel, die in het bloed is (Lev. 17: 11. Deut. 12: 23, vgl. vs. 34) gaf Hij de Geest 3).

1. Klein is het zesde woord van Christus aan het kruis gesproken, in de oorspronkelijke tekst (tetelestai), nog kleiner dan in de vertaling en toch is er in de taal van de mensen nog nooit iets groters, sterkers, onmetelijkers gezegd. Het is met dit woord als met het oog van de mensen, dat is ook maar klein en toch weerspiegelt zich de gehele schepping in het oog van een mens; als met het menselijk hart, dat is ook slechts klein en toch als dat kleine hart een gelovig hart is, vindt de gehele heilige Drieëenheid daarin plaats. Klein is het zesde woord en toch van alle kruiswoorden het grootste. Evenals Bethlehem Efratha klein was onder de duizenden in Juda en toch grotere eer ontving dan haar grotere zusters; evenals Palestina eer het kleinste en onbeduidendste onder de landen van de aarde was en toch het heilige land en het land van Jezus is geworden; evenals onze aarde de nietigste ster van het heelal is en toch de ster, waarom engelen en duivels strijden en waar ten slotte de Godheid zelf haar troon zal opslaan. Groot is dat kleine woord: "Het is volbracht", zoals de kleine eikel groot is, omdat in haar de majestueuze eik vervat is, evenals de kleine Alpenbron groot is, omdat zij de hele gouden stroom in zich verbergt, zoals de kleine vlam groot is, omdat het geweldige vuur erin besloten ligt.

"Het is volbracht. " Ik zeg, als ik de betekenis van dit woord verklaar: 1) de strijd is volstreden, 2) het offer gebracht,
3. het heiligdom geopend, 4) de Satan overwonnen, 5) de dood de macht ontnomen en leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht.

"Het is volbracht" dat is een overwinningskreet, waarin wij alles mogen leggen, wat wij van Zijn overwinning weten te zeggen en te denken; niet alleen is geëindigd Zijn plaatsbekledend lijden en de gehoorzaamheid tot de dood, nee volbracht, in de eigenlijke zin van het woord volbracht, volkomen gedaan is alles. "Het is volbracht", dat is een geroep, waarvoor de duivel verschrikt, waarbij de hemel naar zijn harpen grijpt en het "gloria" zich bereidt.

2. Jezus riep met grote stem, zo zegt de evangelist, die ons dit laatste woord meedeelt. Zo is het gewoonlijk niet, als mensen op sterven liggen. Dan zijn alle krachten uitgeput, het lichaam is gebonden en onbekwaam tot elke inspanning en de ziel verraadt in steeds zachtere, meer afgebrokene, minder verstaanbare tonen het naderen van het einde; daarop volgen stille, doffe zuchten, eindelijk bewegingen van de mond zonder geluid en de stervende is niet meer. Hier

is het anders: de Heere spreekt nog in het laatste ogenblik met alle levenskracht, als had Hij volstrekt niets geleden, of als had het lijden Zijn krachten in het minst niet uitgeput. Zijn geest is niet alleen nog zo fris als bij het begin van de pijn; ook Zijn lichaamskracht is nog niet vergaan. Hoewel Hij nameloos heeft geleden, hoewel Hij onmiddellijk daarop sterft en de dood ook bij Hem over het leven zegepraalt, hoewel dit het laatste woord is, dat Hij spreekt - nog eens openbaart Hij Zijn volle levenskracht. Zacht smachtend had Hij het "Mij dorst" gezucht; reeds klonk na de versterking het verheven woord van de overwinning: "Het is volbracht" luider; maar het luidste, met wonderbaar krachtige stem, roept Hij onverwacht snel daarop Zijn laatste woord. Opzettelijk riep Hij zo luide: de gehele wereld moet horen wat Hij zegt, moet weten, dat Hij nu sterft en wil sterven, dat Zijn dood geen onmacht, geen wegzinken en uitblussen van het natuurlijk leven is en dat Hij nu sterft, niet omdat Hij niet langer kan leven, maar omdat Zijn dood de vrije daad is van een, die in Zijn kracht sterft, het vrijwillige neerleggen van de veldheersstaf na een juist gevoerde strijd is (Hoofdstuk 10: 18). Van twee van Zijn laatste woorden zeggen de evangelisten, dat Jezus ze luid heeft uitgeroepen; het was het vierde woord: "Mijn God, Mijn God, waarom heeft Gij Mij verlaten?" en het is het zevende: "Vader in Uw handen beveel ik Mijn Geest. " Duidelijk ligt daarin een samenhang en een betrekking van het ene woord op het andere opgesloten. Uit de sterkste, meest troosteloze verlatenheid van God is Hij in de zaligste kalmte in- en overgegaan. Het is alsof Hij wil zeggen: "Ik heb God niet alleen als Mijn God weer gevonden; Ik heb Hem ook weer als Vader en wil nu aan Zijn handen Mijn Geest gewillig en met vreugde toevertrouwen. Zo is het zevende woord als het ware het antwoord op de vraag in het vierde woord vervat. Hebben allen Zijn aanvechting gehoord, zo moeten allen ook Zijn overwinning vernemen.

Is de Zoon van God waarachtig mens geworden, dan zullen wij eveneens een Geest in Hem moeten onderscheiden, een Geest, die in van de tijd is begonnen, als een ziel, die in van de tijd begonnen is. Nu kent Hij Zich ook beide werkelijk toe, de ziel en het woord, MATTHEUS. 26: 38, de Geest en het woord, Luk. 23: 46. naar echter in de Godmens de logos (Hoofdstuk 1: 1 vv.) is, die de persoon vormt, evenals in de mens het zijn geest is, zo moeten wij aannemen dat op het ogenblik van de menswording de eeuwige wil van de logos zich begaf in de wil van de menselijke geest, die indertijd aanving, zodat Hij van toen aan Zijn menselijke geest in onderwerping onder de wet van menselijke ontwikkeling tot spiegel van Zijn inhoud en tot zetel van Zijn bewustzijn had.

De Heere geeft nu Zijn Geest in de machtige hand van de Vader over, die op het punt is van het lichaam te scheiden als een kostbaar depositum. Hij gaat dus de toestand van de dood, het paradijs, met rust en hoop nog vóór de boetvaardige kwaaddoener en al Zijn medeverlosten tegemoet.

Op het ogenblik, dat Hij op het punt is Zijn bewustzijn te verliezen en geen Meester meer te zijn over Zijn Geest, geeft Hij die de Vader over als een Hem vertrouwd goed.

Het zevende kruiswoord toont ons de Heiland, hoe Hij na al dat leed en na al die last, na al die strijd en na al die overwinning de grenzen overgaat, die het land van de levenden van het land van de doden afscheidt.

De geest verliet niet tegen de wil het vlees van de Heiland, maar omdat Hij wilde en als Hij wilde en zoals Hij wilde. Wie slaapt zo in, als Hij wil, zoals Jezus stierf toen Hij wilde? Wie legt zo zijn kleed af als hij wil, zoals Jezus Zich van het vlees ontdeed, toen Hij wilde? Wie gaat zo zijn poort uit, als hij wil, zoals Jezus uit de wereld ging toen Hij wilde.

Het roepen van de Stervende is het woord van de Verzoener, die na volbrenging van het offer tot Zijn Zender gaat. Zoals van Lazarus (Luk. 16: 22) gezegd wordt, dat hij door de engelen in Abrahams schoot gedragen werd, gaat de Zoon bij Zijn sterven in de schoot van de Vader (Hoofdstuk 1: 18) en vervult ook zo gedurende de tussentijd tot aan de afscheiding Zijn woord in Hoofdstuk 14 vv. , waardoor Hij Zijn dood bijna uitsluitend onder het gezichtspunt van een heengaan tot de Vader plaatste.

Jezus besluit met een gebed tot de Vader Zijn kruiswoorden, zoals Hij ze daarmee had geopend. Het midden van die woorden is eveneens een gebed, maar in dat gebed kan de Vadernaam niet voorkomen, omdat Jezus in de diepte van de dood en van verwijdering van God met lichaam en ziel is verzonken. De vier andere woorden zijn tot de wereld gericht - en wel twee tot bepaalde personen, die deels het geloof, deels de vatbaarheid voor het geloof vertegenwoordigen -; de beide anderen zijn gericht tot de wereld in haar geheel; het ene heeft de wereld naar haar natuurlijke kant, het andere de wereld naar haar geestelijke kant op het oog.

Er zijn zeven woorden bij de vier evangelisten, waarvan echter geen ze allen tezamen heeft opgeschreven; daaruit blijkt, dat hun vier boeken als het ware vier stemmen zijn, die met elkaar verbonden een symphonie vormen, of een muziekstuk van overeenstemmende toon.

3. Jezus boog het hoofd - het was of hij de dood toewenkte: Kom nu, grijp Mij aan; nu wil Ik sterven; want Christus heeft Zichzelf in de dood gegeven, zoals P. Gerhardt’s lied luidt; "Gij springt in de armen van de dood. " Een mens heeft over zijn geest geen macht, om die vast te houden of los te laten in de tijd van sterven (Pred. 8: 8); maar de Heere der heerlijkheid, de Vorst van het leven, had macht over Zijn leven; hij kon het loslaten en overgeven - het van Hem nemen kon niemand. Zo onmogelijk als het later was, dat Hij van de dood gehouden werd (Hand. 2: 24), zou onmogelijk zou het ook geweest zijn, dat Hij door de dood was aangegrepen, had Hij niet uit vrije drang Zijn leven willen overgeven; Hij kwam, zeiden de vaderen, tot de dood, de dood kwam niet tot Hem.

Ja, de zure wijn heeft hij genomen, Hij, die de gemirrede wijn had afgewezen. De lafenis was Hem welkom, die gewillig leed, maar niet het minste of geringste willekeurig tot Zijn lijden toedeed. Maar het heulsap geproefd hebbend, wilde Hij dat niet drinken. Zijn lijden had als lijden doel en betekenis. Bedwelming aan te nemen was geweest zich aan de verlossing van zondaren te onttrekken. En zie hier nog een grote en behartigenswaardige les voor het leven: de verkwikkende teug is goed, de verdovende is verwerpelijk. De eerste komt van God, neem ze met dankbaarheid aan; de andere van de wereld, wijs ze af als een verzoeking. Een mensdom door zonde tot ellende gebracht, een geslacht met een gapende hartkwetsuur en nog daarboven de voeten van dag tot dag verwondende aan de doornen en distelen van de weg, een geslacht altijd ziek, altijd veeg; en dat ook daar, waar het zingend zijn weg gaat, waar het

zwijgende neerzit, ons op allerlei manier toeroept: Mij dorst. . . Zo'n geslacht behoeft lafenis. En zij is er. Versmachtend mensdom, als u de gave van God leert kennen en wie Hij is, die op Golgotha heeft uitgeroepen: Mij dorst, u zult van Hem begeren en Hij zal u levend water geven. Dat levend water, het is de troost van het evangelie van de verzoening en genade; de troost uit God door Hem, de troost van het eeuwige leven door het geloof, het reinigend, heiligend hartvernieuwend geloof.

Volbracht was nu al het werk, dat de Vader de Zoon te doen gegeven had, om de zaligheid van de zondaar aan te brengen; volbracht al de raad van God. De goddelijke rechtvaardigheid en de goddelijke barmhartigheid omarmden nu de zondaar, die tussen haar beiden stond, met eeuwige armen van liefde en op de troon van God, waarvan gerechtigheid en gericht de grondslagen zijn, waait nu voor eeuwig de witte vlag, de vredevlag door de hand van Christus daarop geplant en is er een eeuwige troost voor de zondaar, hoe groot zijn schuld ook zij, tot heerlijkheid van God van de Vader, in de gemeenschap van de Heilige Geest. Volbracht is nu het woord van de engel aan Maria: Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonde. Nu is de reinigmaking van onze zonde door Hem teweeggebracht (Hebr. 1: 3), de offerande voor de zonde door Hem aangebracht. De gerechtigheid van God is volkomen geopenbaard, de vloek over de zonde volkomen ten uitvoer gebracht, de wet van God volkomen vervuld in haar straf en eis. Christus heeft in Zijn offerande voor de zonde tegelijk de hoogste gehoorzaamheid aan de Vader en de hoogste heiligheid als mens betoond. En wie de wet volbrengen zou, zou leven. Christus zal dus leven, leven in eeuwigheid, leven met al de zondaren voor wie Hij zijn leven verworven heeft, want Hij zal Zijn leven aan hen meedelen in de Heilige Geest. De nieuwe schepping is volbracht. Op het kruis heeft Christus in Zichzelf haar grondslagen gelegd en haar voltooid. Zijn volbracht is het tweede, na het eerste: Zo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun heir (Gen. 2: 1). Zoals het werk van de eerste schepping in zes dagen in heerlijkheid volbracht werd, zo volbracht Christus de tweede schepping in zes uren van lijden, want al wat van dat ogenblik af volgde en volgen zal, tot in eeuwigheid, is enkel de voortzetting van die tweede nieuwe schepping, zoals de onderhouding de voortzetting is van de eerste schepping. De drie woorden bij ons: Het is volbracht, zijn in het oorspronkelijke slechts één woord en daardoor te treffender, evenals wij zeggen kunnen: volbracht! En het is een enig woord van de Schrift, een goddelijk woord, dat ook weer behoort tot de alleen aan Christus toebehorende woorden. Het zal voor de derde keer gezegd worden aan het einde van de tijd, wanneer Hij, die op de troon zit, zeggen zal: Het is geschied. Zie, Ik maak alle dingen nieuw. Aan het einde van de profetische bediening van de Heere zei Jezus tot Zijn Vader: Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven heeft om te doen. En nu, aan het einde van Zijn hogepriesterlijke offerande zegt Hij tot Zijn kerk, tot Zijn volk: Voor uw zaligheid is nu alles volbracht.

Voorwaar uw zonden hebben Christus vermoord, zij hebben Hem gedood, die beter is dan alle vrienden, die duizend en duizendmaal dierbaarder is dan uw vader, moeder, vrouw, kind en wie zij zouden zijn; mij dunkt dat een enige gedachte hiervan genoeg behoorde te zijn, om u te doen zeggen met Job: "Ik verfoei mij en ik heb berouw in stof en as (Job 22: 6). O, wat is het kruis op Christus rug, mijn zonden, O wat is de kroon op Christus hoofd? Mijn zonden. O, wat is de nagel in de rechterhand van Christus en die andere in Zijn linkerhand? Mijn zonden.
O. wat is de speer in Christus' zijde? Mijn zonden. O! wat zijn de nagels en wonden in

Christus voeten? Mijn zonden. Met het geestelijk oog zie ik geen ander werktuig, dat Christus pijnigt; geen anderen Pilatus, Herodes, Annas, Kajafas, die Christus veroordelen; geen andere krijgsknechten, dienaars, Joden of Heidenen, die Christus ter dood brengen dan de zonden alleen. O, mijn zonden, mijn zonden, mijn zonden!

O hoofd vol bloed en wonden. Bedekt met smart en hoon! O hoofd ten spot omwonden Met ene doornenkroon! Eertijds gekroond met stralen Van meer dan aardsen gloed, Waar langs nu drupp'len dalen, 'k Breng zeeg'nend u mijn groet.

Gij edel aangezichte, Waarlangs iets godd'lijks zweeft, Waarvoor in het jongst gerichte Geheel de wereld beeft. Wat deed U zo verbleken? Wat heeft dat vriend'lijk licht van de ogen U doen breken, Waar elke glans voor zwicht!

De levensblos van de wangen, van de lippen lief'rijk rood, Is nu door het blauw vervangen van de lijkkleur van de dood, het Is alles U ontnomen. Wat sieraad gaf voorheen; Uw doodsuur is gekomen; Uw laatste kracht verdween.

Van al de last dier plagen, Met goddelijk geduld, O Heer! door U gedragen, Heb ik, heb ik de schuld! Ai zie, hoe 'k voor Uw ogen, Hier als een zondaar sta en schenk vol mededogen, Me een blik van Uw gena!

Wat stof tot zielsverblijden! Hoe zalig is het en goed, Dat 'k in Uw bitter lijden, Mijn redding vinden moet! Ach, mocht ik, o mijn leven, Daar 'k voor Uw kruishout kniel Mijzelf ten offer geven! Wat, winste deed mijn ziel!

U zij de dank des harten, U Jezus, dierbre vriend! Voor het doorstaan van die smarten, Alleen door mij verdiend! Ach blijf - wat troost ik derve, De hope op U mij bij, Opdat wanneer ik sterve, In U mijn einde zij!

Als 'k eens van de aarde scheide, Ach! wijk dan niet van mij! Als ik de doodsnik beide, Ach! sta dan aan mijn zij! En wordt mijn strijd het bangste, Laat dan uw angst en pijn, Bij hoog geklommen angsten, Mij tot vertroosting zijn!

Verschijn dan aan mijn sponde, Stort laafnis in mijn nood! Wijs me in mijn laatste stonde, Op Uw verzoeningsdood! 'k Houd dan in stervenssmarten, de blik naar het kruis gericht en klem dat vast aan het harte: Zó valt het sterven licht!

32. De krijgsknechten dan, aan wie de landvoogd bevelen toezond overeenkomstig de wens van de Joden, kwamen en braken wel de benen van de eerste, die aan de ene kant hing en tevens van de andere, die aan de andere kant met Hem gekruisigd was, omdat bij deze nog tekenen van leven waren.

Het was een gewoonte van de Romeinen om de lijken aan het kruis te laten hangen, waar zij moesten verrotten en de roofvogels ten buit worden. Zo zullen zij ook in Palestina hebben gedaan, maar ditmaal werd een uitzondering gemaakt, omdat de volgende dag een sabbat was

en de wet omtrent het lijk van een vloekoffer in toepassing gebracht werd, dat geen nacht aan het hout mocht overhangen, maar nog dezelfde dag moest worden begraven. Omdat Jezus het vloekoffer moest zijn (Gal. 3: 13) moest ook dit aan Hem worden vervuld en opdat dit gebeuren zou, moest Hij op een vrijdag worden gekruisigd, die bovendien rustdag op een grote sabbat was. Het is opmerkelijk dat gezegd wordt: "op de sabbat" en niet "op het feest. " Het is in de eerste plaats de sabbat, die de Joden tot hun bede dringt, zijn feestelijk karakter komt slechts als een versterkend punt daarbij.

Omdat de sabbat de hoofdfeestdag van de Joden was, werd die door elke andere feestelijkheid verheven, hier vooral door de tweede plechtige feestdag.

31. De Joden dan, of de overpriesters en oudsten, aan hun reeds in Hoofdstuk 18: 28 aan de dag gelegde huichelarij ook hier zichzelf gelijk blijvend, opdat de lichamen van de drie gedoden niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, dachten over middelen na om dat te voorkomen. Men wilde dat, omdat het de voorbereiding was, dus een vrijdag, waaropn men niet alleen gewoon was alles voor te bereiden wat noodzakelijk was om de rust door de Sabbat geboden te bewaren (vs. 42), maar ook alles verwijderde wat op de heiligheid van de Sabbat inbreuk kon maken. De Sabbat nu begon ‘s avonds om zes uur en als de lijken aan het kruis bleven hangen, zou dat naar de wet (Deut. 21: 22 v.) reeds een gewone Sabbat hebben verontreinigd (Joz. 8: 29; 10: 26 v.). Nu was dat nog meer te vrezen, want die dag van de Sabbat, die nu zou aanbreken, was groot, omdat die op het paasfeest viel, die was van bijzondere heiligheid, vooral omdat met deze dag het vieren van het oogstfeest verbonden was (Lev. 23: 10 vv.). Daarom vroegen zij Pilatus door een tot hem gezondene deputatie, evenals in vs. 21, dat hun benen, de benen van de gekruisigden, gebroken zouden worden, om zo de dood te versnellen en dat zij zouden weggenomen worden 27: 58").

32. De krijgsknechten dan, aan wie de landvoogd bevelen toezond overeenkomstig de wens van de Joden, kwamen en braken wel de benen van de eerste, die aan de ene kant hing en tevens van de andere, die aan de andere kant met Hem gekruisigd was, omdat bij deze nog tekenen van leven waren.

Het was een gewoonte van de Romeinen om de lijken aan het kruis te laten hangen, waar zij moesten verrotten en de roofvogels ten buit worden. Zo zullen zij ook in Palestina hebben gedaan, maar ditmaal werd een uitzondering gemaakt, omdat de volgende dag een sabbat was en de wet omtrent het lijk van een vloekoffer in toepassing gebracht werd, dat geen nacht aan het hout mocht overhangen, maar nog dezelfde dag moest worden begraven. Omdat Jezus het vloekoffer moest zijn (Gal. 3: 13) moest ook dit aan Hem worden vervuld en opdat dit gebeuren zou, moest Hij op een vrijdag worden gekruisigd, die bovendien rustdag op een grote sabbat was. Het is opmerkelijk dat gezegd wordt: "op de sabbat" en niet "op het feest. " Het is in de eerste plaats de sabbat, die de Joden tot hun bede dringt, zijn feestelijk karakter komt slechts als een versterkend punt daarbij.

Omdat de sabbat de hoofdfeestdag van de Joden was, werd die door elke andere feestelijkheid verheven, hier vooral door de tweede plechtige feestdag.

33. Maar toen zij ten slotte ook tot Jezus kwamen en toen zij zagen, dat Hij nu gestorven was, zoals zij reeds Zijn sterven hadden gezien en uit de gehele manier daarvan een diepe indruk van Zijn heiligheid en heerlijkheid hadden ontvangen (MATTHEUS. 27: 54. Mark. 15: 39. Luk. 23: 47), braken zij, ten gevolge van goddelijke leiding, waardoor zij een zekere eerbied voor Hem voelden, Zijn benen niet, hoewel duidelijk de ontvangen last het benen breken van de drie gekruisigden beval.

34. Maar een van de krijgsknechten wilde de dood bepaald bezegelen en doorstak Zijn linker kant, daar, waar het hart ligt, met een speer door een krachtige steek, omdat de Romeinse wet ook degenen, die zo doorboord waren, zonder bedenking ter begraving overgaf en meteen kwam er bloed en water uit, hetgeen een eigenaardige ongewone zaak was.

Het staat duidelijk geschreven, dat de stoot met de lans niet tegen Jezus plaats had, om Hem te doden. Hij was reeds gestorven, waarom de krijgsknechten ook niet meteen begonnen Hem de benen te breken, maar dat eerst bij beide kwaaddoeners deden, voor zij zich bezig hielden met Hem, die reeds gestorven was. De stoot met de lans had plaats om zeker te zijn van de opvolging van het voorschrift, dat geen gekruisigde anders dan dood mocht worden afgenomen. Alhoewel het uiterlijke bij Jezus duidelijk maakte, dat de dood reeds was gevolgd, zo moest toch die stoot dienen om elke twijfel daarover weg te nemen. Het is niet gezegd of de wond in de linker of de rechterkant werd aangebracht, als echter de krijgsknecht tegenover Jezus stond en met de rechterhand stootte, hetgeen met de aard van de zaak overeenstemt, dan moest het de linkerkant, die van het hart treffen en dat hij Jezus niet slechts een kleine wond toebracht (zoals de Griekse uitdrukking "prikje" ook wel zou kunnen betekenen) kan worden afgeleid, zowel uit de bedoeling van de gedane stoot, als uit Hoofdst.
20. 25 en 27. volgens welke de wond groot genoeg was, om ruimte te geven dat men er de hand in kon leggen (vgl. voor de betekenis van de Griekse uitdrukking Hom. Ilias. E. vs. 45 v.). Als iets gewichtigs stelt nu de evangelist op de voorgrond, dat uit de geopende wonde in de zijde van Jezus, bloed en water vloeide. Een natuurlijke verklaring hiervan is niet aan te nemen. Het bloed in een lijk is niet meer vloeibaar; de afscheiding van het bloed in het dikke bloed, dat uit bloedkogeltjes bestaat en in het waterachtige sap, dat die kogeltjes omgeeft, bewerkt juist dat het bloed niet meer vloeit. Het is integendeel een teken, dat Johannes hier meedeelt en dat hij op de voorgrond plaatst zonder daarvan een verklaring te geven. Dat bij de plaats 1 Joh. 5: 6 vv. de herinnering aan hetgeen hij gezien heeft hem voor de aandacht zweeft, zal wegens de eigenaardigheid van de door hem gekozen uitdrukking niet ontkend kunnen worden. Wat dat teken dan wel moet betekenen? Omtrent het bloed ligt zeker de herinnering voor de hand aan Lev. 17: 11 en het voorschrift, dat in Ex. 29: 12 gegeven is en vaak herhaald is, om alle bloed van het offer bij het altaar uit te gieten. Zo stroomde ook het bloed van Christus uit als het bloed van de verzoening voor ons, dat onze schuld uitwist en uitdelgt (Openbaring . 1: 5; 7: 14). Het water doelt op de voorafbeeldende reinigingen van het Oude Verbond, die de toeëigening betekenen van de door God bereide verzoening en in de doop haar tegenbeeld hebben en de werkzame kracht van de Christelijke doop is de Heilige Geest (Hoofdstuk 1: 33; 3: 5. Tit. 3: 5). Zo zien wij dus in de wond van Jezus' zijde de bron geopend, waaruit de stroom vloeit, die hij in Hoofdstuk 7: 38 genoemd heeft, waarop hij ook Hoofdst. 7: 37; 4: 10, 14 wijst; de verzoening in Zijn bloed en de gave van de Geest, door middel waarvan ons wordt toegeëigend wat Christus ons heeft verworven en wij vernieuwd

worden. Deze zijn de goederen, die Johannes zag afgebeeld in het bloed en het water uit de zijde van Jezus; in 1 Joh. 5 past hij dan vrij toe wat hij gezien heeft, om aan te wijzen wat hij op die plaats uiteenzet.

Het bloed is het bloed van de verzoening, dat reeds in Jes. 53 als het middelpunt van het verlossingswerk is voorgesteld; het water betekent in de symboliek van het Oude Testament de vergeving van de zonden, die door het voorafgaan van het bloed hier wordt voorgesteld als wortelend in de verzoening, zodat het beide de verzoening en de rechtvaardiging betekent, die ons door Jezus' dood zijn verworven. In 1 Joh. 5: 6 wordt het water vooraan geplaatst en dan gezegd: "niet met water alleen; " water zonder bloed, dat zou vergeving zijn zonder verzoening, zonder voldoening.

Het voorgevallene heeft ook voor Jezus zelf zijn betekenis. De dood is bij Hem ingetreden, maar zijn eerste en onmiddellijke werking op het bloed van het gestorven lichaam, dat dus zich ontbindt, blijft achter. Dat kan niets anders zeggen dan dat Zijn dood het einde van de dood is, bij Hem kan de verdere werking van de dood, waarin hij juist Zijn macht en Zijn overwinning betoont, geen plaats hebben, omdat die nu overwonnen is.

De gebeurtenis, die buiten de gewone fysiologische wetten staat, behoort tot de buitengewone natuur van Jezus' lichaam, dat nooit door zonde bevlekt was en was het niet bestemd om het proces van verrotting door te maken, maar had het van het ogenblik van de dood een weg ingeslagen, waarvan de opstanding het einde was.

35. En die het meegedeelde in vs. 33 en 34 als de van God geroepene oog- en oorgetuige (Luk. 1: 1), gezien heeft, namelijk Johannes, die heeft het getuigd (1 Joh. 1: 1 en 3) door het schriftelijk in zijn evangelie mee te delen. En zijn getuigenis is waarachtig; het is niet gegrond op enig gerucht, maar op dadelijk aanschouwen en hij weet zo, dat hij zegt wat waar is. Hij bericht over het uitvloeien van het bloed en het water uit de doorstoken zijde niet iets, waarbij zijn ogen hem hebben misleid, maar hij verzekert het uitdrukkelijk, opdat ook u, evenals anderen doen, geloven mag (Hoofdstuk 20: 31), omdat hier alleen zodanige dingen u worden voorgelegd, die als een vinger van God er op wijzen, wie Jezus was en wat Zijn sterven betekende.

36. Want deze dingen, die in vs. 33 worden meegedeeld, zijn gebeurd, opdat de Schrift in Ex. 12. 46. Num. 9: 12 vervuld werd, die ten opzichte van het paaslam zegt: Geen been van Hem zal verbroken worden. (vgl. bij Ps. 34: 21).

38. En daarna, toen het medegedeelde in vs. 32-34 was gebeurd en het nu op het punt was, dat de krijgsknechten het lijk van Jezus evenzo van het kruis namen en ter aarde bestelden, zoals zij dat met de lijken van de beide medegekruisigden deden, kwam er een gehele verandering. Jozef van Arimathea, een goed en vroom en bovendien rijk man, een lid van de Hoge Raad (Luk. 23: 50. MATTHEUS. 27: 57), die als een wachtende op het rijk van God (Mark. 15: 43) een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vrees voor de Joden, van de heersende partij, de Farizeeën (Hoofdstuk 12: 42 v.), vroeg Pilatus in dat bij MATTHEUS. 27: 58 nader uiteengezette verband, dat hij het lichaam van Jezus mocht wegnemen. En Pilatus, die graag

met Jezus een uitzondering maakte van hen, die de krijgsknechtenhadden moeten afnemen en begraven (vs. 31 v.), liet het toe. Hij dan ging naar Golgotha en nam het lichaam van Jezus weg.

40. Zij namen dan het lichaam van Jezus, nadat zij het van het kruis hadden afgenomen en bonden dat in linnen doeken, omdat men een eigenlijk doodshemd (Hoofdstuk 11: 14) niet bij de hand had, met de specerijen, het vroeger genoemde mengsel erbij, zoals de Joden in onderscheiding van de Egyptenaren, die bij hun inbalsemen van lijken ("Ge 50: 2") eensdeels het lichaam niet ongedeerd laten, aan de andere kant dat in deze wereld proberen terug te houden, de gewoonte hebben van begraven; met het overige gedeelte van het mengsel werd eerst het bed bestrooid (2 Kron. 16: 14).

41. En er was in de plaats, waar Hij gekruisigd was, in het bereik daarvan, een hof, die aan Jozef van Arimathea behoorde en in de hof een nieuw in de rots uitgehouwen graf, waarin nog nooit iemand gelegd was geweest.

42. Daar dan legden zij Jezus, die op deze manier, evenals Hij in een tuin Zijn zware strijd had gehad (Jes. 43: 24. MATTHEUS. 26: 36 vv. Joh. 18: 1), door Gods leiding ook in een tuin Zijn rustplaats vond, om de voorbereiding van de Joden, die nu reeds zo ver ten einde was, dat de grootste haast nodig was, om vóór de Sabbat, die om zes uur aanbrak, met het werk gereed te komen. Zij begroeven Hem daar, omdat het graf nabij was; terwijl men bij meer tijd het lichaam liever naar een meer afgelegen plaats zou hebben vervoerd.

Nemen wij bij dit geschiedverhaal wat in MATTHEUS. 27: 62 vv. van de maatregelen van de Joodse oversten op de Sabbat wordt meegedeeld, dan hebben liefde en haat van mensen zich verenigd, om de begraving en het graf van Jezus te onderscheiden. Beiden handelen in blindheid, maar als werktuigen in Gods hand, om deze grafplaats tot het teken te wijden van de hoogste betoning van goddelijke kracht en goddelijk onvernietigbaar leven. De liefde, geheel verdiept in de ontroering van het tegenwoordig ogenblik, behandelt het lichaam van Jezus, alsof het voor de macht van verrotting moest worden beschermd en weet niet dat, als Jezus Zijn Sabbat houdt en voor de eerste maal de Sabbat voor de mensheid volmaakt, geen macht van dood en graf over Zijn lichaam macht heeft. De haat herinnert in haar berekenende koudheid vol argwaan zich het grote woord van de Heere over Zijn opstanding meer dan de liefde, maar daarvoor vervalt zij in de waan, dat zij met het zwaard van Romeinse soldaten en de zekerheid van een Joods zegel de goddelijke macht van Jezus' werk kan verhinderen en tegenhouden. Beide, de liefde en de haat, moeten ondervinden dat Jezus een ander en hoger Wezen is dan zij denken; de liefde ervaart het tot volmaking van haar vreugde en tot haar zelfvolmaking, de haat tot haar verschrikking en tot vernietiging van zichzelf.

Dat de Heere juist in dit graf begraven werd, was schijnbaar een toevalligheid aan de kant van de mensen. Niemand had opzettelijk aan de manier en plaats van de begraving van de Heere gedacht. De kruisigers van Jezus hadden er niet aan gedacht, want zij konden niet anders denken dan dat Jezus, bij gelijke straf met de misdadigers, ook gelijke begrafenis met hen hebben zou. Ook Zijn discipelen dachten er niet aan, want het lichaam van de Heere was buiten hun bezit en buiten hun bereik. Toch moest er in voorzien en het woord van God

vervuld worden, dat de Heere in Zijn dood bij de rijken zijn zou. En daar komt nu Jozef, hij weet waar Jezus zal begraven worden. In de nabijheid van Golgotha had hij een hof in eigendom en omdat er een rots in die hof was, had hij zich in deze rots een graf laten uithouwen voor zich en zijn familie, omdat hij, ofschoon van Arimathea afkomstig, als lid van de raad te Jeruzalem zijn blijvende woonplaats had. Toen hij de toestemming tot de afneming en begraving van het lichaam van de Heere verkregen had, was zijn tweede gedachte de Heere in dat graf voorlopig te begraven. Ik zeg voorlopig, want het was een begrafenis in grote haast. De tijd drong, de zon was aan het ondergaan en de Sabbat begon aan te breken en vóórdat de Sabbat aanbrak, moest het dode lichaam geborgen zijn. Na de Sabbat en het feest zou men de Heere op een andere plaats, men wist nog niet waar, begraven, of misschien wel in hetzelfde graf laten, maar Hem met meer behoorlijke orde, met zalven en specerijen, de hoogste eer bewijzen, die men kon, zoals dit uit de latere toebereidsels van de vrouwen blijkt. Maar de toevalligheid aan de kant van de mensen is de voorzienigheid aan de kant van God. Het graf van de Christus mocht geen blijvende plaats zijn, slechts een nachtverblijf, geen woning, slechts een herberg. Een voorlopige begraving was voldoende, want er was geen andere begraving nodig. De Heere zou opstaan uit Zijn graf en al de toestel voor de dode zou voor Hem overbodig zijn. Het graf van de Heere was een nieuw graf. Ook dit scheen toevallig, maar was het niet. De waardigheid van de persoon bracht dit volstrekt mee. Hoe zou hetgeen reeds voor een ander gebruikt was, voegen voor de Heere, de Zoon van God! Wij merkten dit reeds op bij gelegenheid van het intreden van de Heere te Jeruzalem, omdat ook het veulen, waarop de Heere reed, door geen ander ooit bereden was. Wat voor de Heere is, is voor Hem alleen. En dat was niet iets zuiver uitwendigs, eigenaardig bij de Heer; maar al het uiterlijke had bij Hem een innerlijke, diepe, Goddelijke grond en reden. De grote waarheid in Christus is, dat alles in Hem nieuw is en eeuwig nieuw blijft. Christus is de nieuwe mens, het Hoofd van de nieuwe mensheid. In Hem ontvangen wij het Nieuwe Testament, de nieuwe wijn, het nieuwe hart, de nieuwe geboorte, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In Christus moet al het oude sterven en moet alles onvergankelijk nieuw worden. Hoe zou Hij gemeenschap kunnen hebben met het oude, Hij, die alle dingen nieuw maakt? Onze oude mens, onze zondige natuur uit Adam moet dan ook sterven in Hem, zal onze nieuwe mens opstaan in Hem voor het eeuwige leven. Dit gebeurt door het geloof in een dagelijkse afsterving en zal voltooid worden door God in de dood van ons lichaam, dat juist hiermee een heerlijke opstanding wacht. Immers werd Jezus niet in een nieuw graf gelegd voor Zichzelf alleen, nee, Zijn nieuw graf maakt al de graven van de Zijnen tot nieuwe graven, tot graven van de opstanding in heerlijkheid, zoals Zijn eigen nieuw graf geweest is. Het graf van de Heere was in een hof. Wat een treffende overeenkomst, waardoor het ontstaan en de wegneming van de zonde als op één plaats, althans of elkaar gelijkende plaatsen gebeurde. Vreemd, niet waar, dat Jozef in een hof, in een lusthof zich een graf liet vervaardigen; maar ook Abraham kocht zich een graf, die een spelonk was op de akker van een van de zoons van Heth en onze kerkhoven zijn nog overblijfsels van de treffende waarheid, dat de zonde het paradijs in een begraafplaats, in onze begraafplaats veranderd heeft. Zal dit eeuwig zo blijven? Nee, de dode, die in de hof van Jozef wordt begraven, zal in die hof weer opstaan en daarmee de graven van al de Zijnen heiligen tot de tijdelijke verblijven van hun lichamen, waaruit zij eenmaal in heerlijkheid zullen opstaan, om die nieuwe aarde te betreden, die een lusthof van God zijn zal. Ja, Jezus heiligde ons graf tot een plaats van wederopstanding in heerlijkheid. En vrees nu niet, Christen, dat uw graf de Heere onbekend zou zijn. Al lag u aan

het uiterste van de zee, ook daar rust Zijn oog op uw graf. Is niet geheel de aarde, de aardbol, als een lijkbus in Zijn hand en kan Hij die wereld van de doden niet toen beven. Zeker kan Hij dit en zal Hij dit, want Hij heeft beloofd het te doen - aan het einde van de dagen.

HOOFDSTUK 20

II. Vs 1-29. Jezus' opstanding, door uitwendige tekenen bewezen en twee verschijningen van de Opgestane nog op de dag van de opstanding zelf aan de Zijnen bekend gemaakt en acht dagen later ook duidelijk geworden aan die discipel, die zich van de overigen had afgezonderd.

a. Vs. 1-18. Petrus en Johannes aan het graf en de openbaring van Jezus aan Maria Magdalena. De evangelist deelt van hetgeen bij het graf op de vroege paasmorgen voorviel zeer uitvoerig een gebeurtenis mee, die de overige evangelisten slechts even hebben aangeroerd (vs. 1-10), namelijk waarop manier in henzelf het geloof aan Jezus' opstanding is voorbereid. Vervolgens (vs. 11-18) bericht hij de eerste verschijning van de Opgestane; deze viel aan Maria Magdalena ten deel, die nu de boodschapster van de paastijding voor de discipelen werd (vgl MATTHEUS. 28: 1-15. Mark. 16: 1-11. Luk. 24: 1-12).

1. En op de eerste dag van de week, de eerste na de Sabbat, op Zondag, ging Maria Magdalena vroeg, toen het nog duister was, omstreeks vijf uur, naar het graf. Zij vertrokovereenkomstig haar karakter nog eerder van Jeruzalem dan de andere vrouwen, waarmee zij daags te voren had afgesproken om naar het graf te gaan ("Uit 28: 1"). En zij zag de steen van het graf weggenomen, die Jozef van Arimathea en Nikodemus na de begraving daarvoor hadden gewenteld (MATTHEUS. 27: 60).

In de grondtekst staat: "op een van de sabbatten. " Dit kan worden verklaard òf van de sabbat van het paasfeest, die in Hoofdstuk 19: 31 als "groot" werd voorgesteld en waarvan daarom hier in de vorm van het meervoud zou worden gesproken, zodat het zou moeten worden verklaard van de eerste dag na deze sabbat, de zondag in de paastijd; òf men neemt de uitdrukking als van gelijke betekenis met week, zodat eigenlijk de tijd zou zijn aangegeven, die tussen de twee sabbatten gelegen is, waarvoor betekenis de plaats in Luk. 18: 12 schijnt te spreken en wij dus eenvoudig "op de eerste week-dag" zouden hebben te vertalen. In elk geval wordt die dag als opstandingsdag genoemd, waar opeens de eigenlijke schepping van de aarde begon en op Gods bevel het licht uit de duisternis voortkwam. Met de opstanding begon toch een nieuwe schepping en een nieuw licht ging op in de duisternis; daarvoor was de Zondag zonder twijfel de meest geschikte dag.

De Heere neemt eerst de natuurlijke beletsels weg, eer Hij Zichzelf openbaart. Dit is weer een van die lijnen, die God door al Zijn werken heentrekt, ook door onze bekering. Hoe vele natuurlijke beletselen moeten eerst bij ons weggenomen worden, alvorens wij de Heere kunnen aanschouwen en Hij Zich aan ons openbaart. De wegneming van de steen moest ook aan Maria Magdalena tot een voorbereiding dienen tot het geloof in de opstanding van de Heere en het aanschouwen van de opgestane Heer zelf. Maar wij verstaan de voorbereidende genade niet, alvorens wij de genade zelf ontvangen hebben en miskennen de voorbereidingen tot het doel, totdat het doel zelf bereikt is. Hoe vaak toch blijven wij treuren over droefheden, die ons overkomen zijn, niet bevroedende dat zij, als van God gezonden, niet anders dan het zaad van de hoogste vreugde in zich dragen, totdat de tijd gekomen zal zijn, dat God zelf ons de tranen van de ogen wist. Dan pas zien wij dat de droefheid niets anders was dan de

voorbereiding tot de vreugde van God. Tot zolang gaan de werken van God meestal voor ons verloren. Zo gaat het ons, zo ging het Maria Magdalena. Haar gedachteloosheid gaf een geheel andere uitlegging aan het weggenomen zijn van de steen vóór het graf, dan ermee bedoeld en gezegd werd.

2. Zij liep dan verschrikt, omdat zij meende dat de vijandige Joden zich aan Jezus' lichaam nog in het graf hadden vergrepen (Luk. 24: 4), om nu de raad en de hulp van mannen te zoeken. En zij kwam op de weg eerst langs de noord- en vervolgens langs de oostkant van de stad tot Simon Petrus, die zich bij Gethsemane in het huis van de moeder van Johannes Markus ophield (Mark. 14: 51 vv. Hand. 12: 12 vv.) en van daar de stad zelf ingaande tot de andere discipel, die Jezus liefhad en die na het medegedeelde in Hoofdst. 19: 25 vv. ook Maria, de moeder van Jezus in zijn woning had opgenomen ("Mr 16: 1") en zei tot hen: Zij, de Joden, hebben de Heere weggenomen uit het graf en wij vrouwen, die de afspraak hebben gemaakt Zijn lijk ook nog te zalven, weten niet, waar zij Hem gelegd hebben; komdan u mannen en wees ons behulpzaam tot onderzoek van de zaak.

De vrouwen waren, zoals Lukas zich uitdrukt, opgestaan toen het nog schemerde; maar Maria Magdalena, die vroeger bezeten was geweest (Mark. 16: 9), was in haast vooruitgesneld. Toen zij nu, daar het nog duister was, niets anders zag dan het geopende, lege graf, liep zij, in haar schrik het ergste denkend, namelijk dat zij ook nog het graf hadden geschonden - tot de discipelen met die ontzettende tijding. Intussen komen de andere vrouwen tot het open graf, juist als de zon achter de Olijfberg was opgegaan (Mark. 16: 2) en zien in het graf het gezicht van de engelen. De aardbeving en het wegwentelen van de steen, waardoor de wachters de eer van de Heere werd verkondigd (MATTHEUS. 28: 2 vv.), was reeds geschied voordat de vrouwen, ook Maria Magdalena, bij het graf kwamen.

Langs een weg, waarop zij Petrus en Johannes niet ontmoetten, zijn de andere vrouwen naar de stad teruggeijld. Hier delen zij eerst, omdat de vrees voor de bovenaardse verschijning weer boven haar vreugde de bovenhand kreeg, aan niemand, ook niet aan de discipelen, iets mee van hetgeen zij ondervonden, maar zij spreken in haar woningen onder elkaar daarover. Maria Magdalena volgt echter die beide discipelen weer op de voet en is in vs. 11 vv. weer bij het graf.

4. En deze twee liepen, omdat Johannes Petrus snel inhaalde, een eind tegelijk, met elkaar sprekend over het ontvangen bericht; en de andere discipel liep als zij, zoals aan het slot van vs. 3 werd aangeduid, vooruit, sneller dan Petrus en kwam eerst tot het graf.

5. En toen hij van buiten neerbukte, zag hij de doeken liggen, waarin men het lijk gewikkeld had (Hoofdstuk 19: 40), waaruit hij kon besluiten, dat hier een hand, die kalm handelde en niet die van een rover werkzaamwas geweest; nochtans ging hij er niet in, niet in het graf 11: 38").

6. Simon Petrus dan kwam en volgde hem en ging overeenkomstig zijn praktische zin en vastbesloten karakter in het graf, om alles wat daar mocht zijn nauwkeurig te onderzoeken en zag eveneens de linnen doeken liggen, maar in meer nauwkeurig beschouwen.

7. En wat de eerste niet kon opmerken bemerkte hij dadelijk, namelijk de zweetdoek, die op zijn hoofd geweest was (Hoofdstuk 11: 44). Deze zag hij niet bij de doeken liggen, maar in het bijzonder in een andere plaats samengerold en hij verwonderde zich over hetgeen gebeurd was (Luk. 24: 12).

8. Toen ging dan ook de andere discipel, aan wie hij mededeelde wat hij had opgemerkt, erin, namelijk de discipel, die eerst tot het graf gekomen was en er slechts ingebukt had en deze zag hetgeen Petrus had opgemerkt en geloofde dat hier niet, zoals Maria Magdalena gevreesd had, een roof had plaats gehad (vs. 2), maar dat hier een opstanding gebeurd moest zijn.

Waarom liep Johannes sneller? Wij kunnen niet delen in de verklaring, die uitwendige redenen noemt, als Petrus' hogere ouderdom; de reden ligt op het gebied van de geest. Die reden was, dat Johannes de discipel was die Jezus liefhad - de persoonlijke liefde tot Jezus, die met de liefde van Jezus tot hem hand aan hand ging, was het, wat zijn stappen bevleugelde. Als het hier om enig werk, waartoe de Heere geroepen had, te doen was geweest, was er iets voor Jezus en Zijn Kerk te doen of te lijden geweest, dan was Petrus zeker niet achter hem gebleven. De reden is dus dezelfde, waarom Jezus Zijn moeder niet aan Petrus, maar aan Johannes overgaf. Maar waarom gaat Johannes niet dadelijk in het graf? Zijn zacht gevoel, de tederheid van zijn liefde tot Christus vreest voor een nieuwe wond; hij laat het eerste onderzoek aan de krachtige en moedige Petrus over en zodra dit een bevredigend resultaat heeft opgeleverd, volgt hij na.

Dat Petrus langzaam naar het graf gaat, kan men na de verloochening in Hoofdst. 18: 15 vv. gemakkelijk begrijpen (ach, de herinnering aan zijn vermetel vooruitlopen in de nacht van de tuin van de Olijven en de daarop gevolgde diepe val zal zijn haast beteugeld hebben; de gedachte aan de mogelijkheid het uitgebloede lijk te zien van Hem, van wie hij gezegd heeft: "Ik ken die Mens niet", zal hem hart en voeten zwaar gemaakt hebben). Dat hij snel en nauwkeurig overziet, nadat hij ervaren heeft dat Jezus niet meer in het graf was, die punten er waren om te kunnen nagaan, wat er met Hem was voorgevallen, is overeenkomstig zijn aard. Stil nadenken daarentegen, kalm gevoel onderscheidt vooral Johannes. Slechts hier en daar is hij haastig geworden, bij het graf is hij de eerste en het woord in Hoofdst. 21: 7 : "Het is de Heere", heeft iets van met hevigheid te zijn uitgesproken; maar overigens komt hij ons voor als rustig, nadenkend, stil gevoelende, inwendig nadenkend. De haastige Petrus kon gemakkelijk voelen welke wezenlijke aanvulling van zijn wezen in de aard van Johannes lag en deze zal diens kracht om snel te handelen hebben hooggeschat. Als dus beide discipelen bijna altijd in vereniging met elkaar worden vermeld, zo kan men er uit besluiten, dat het tegenovergestelde van de karakters ze met elkaar verbonden heeft.

Petrus beschouwt in veronderscheiding van het eenvoudig zien van Johannes, de drie tekens in het graf, die een kalme daad doen vermoeden, in tegenoverstelling van een geweldig roven:

1. de lijkdoeken zien niet weggedragen, zoals dat bij het roven van een lijk natuurlijk zou geweest zijn; 2) het linnen en de zweetdoek, welke laatste het hoofd omsloot, zijn in orde afzonderlijk weggelegd; 3) de zweetdoek is zelfs ineengewikkeld op een afzonderlijke plaats neergelegd.

Petrus ziet verwonderd op dat alles, "hij verwonderde zich bij zichzelf van hetgeen gebeurd was"; maar Johannes, die nu ook in het graf was gegaan, zag het en geloofde. Wat geloofde hij? Natuurlijk dat de Heere niet uit het graf was weggenomen, maar dat Hij daaruit was gegaan en in een onsterfelijkheid leefde, waarin Hij geen kleren meer nodig had.

Toen Lazarus van de dood werd opgewekt, kwam hij tevoorschijn, gebonden aan handen en voeten met grafdoeken en zijn aangezicht verborgen met een zweetdoek, want hij werd opgewekt tot een sterfelijk leven, hij moest opnieuw sterven. Maar Christus laat de grafdoeken in het graf achter, nadat Hij Zijn kleren aan het kruis aan de krijgsknechten had overgelaten, omdat Hij was opgestaan tot een onsterfelijk leven, waarin men noch voedsel, noch kleding nodig heeft. Willen wij met Christus geestelijk opstaan en met Hem in een nieuw leven wandelen, laat ons dan de dracht van de ouden Adam, die door ware bekering gekruisigd werd, in het graf van onze doop achterlaten. (J. GERHARD).

De eerbiedige toegenegenheid, waarmee Johannes vroeger opzag naar zijn boezemvriend, vleugelde zijn voet, om te zien wat er gebeurd was. Maar dezelfde vurige begeerte, werd in Petrus getemperd door een treurige herinnering; zodat hij, vroeger altijd de eerste, nu het laatst kwam en zijn vooruitgesnelde metgezel, anders altijd op een bescheiden afstand, van alle mannen de eerste aanschouwer van het lege graf werd. Maar wat weerhoudt u, Johannes, om binnen te gaan? Het fijne gevoel en het diepe ontzag, dat deze discipel beheerste, ontbrak steeds aan Petrus. Zodra heeft deze dan ook zijn gewoon zelfvertrouwen niet herwonnen, of hij treedt met de oude stoutmoedigheid de spelonk binnen. Wat ziet hij? Geen engelen, voorwaar! De geroepen apostelen moeten om hun aanstaande werkzaamheid allereerst door nadenken tot het geloof komen. Hetgeen de vrouwen zagen en hoorden was noch voor hen, noch voor de stichting van de gemeente grondslag van het geloof, maar hetgeen de voornaamste verkondigers zelf gezien hebben met hun ogen en getast met hun handen (Joh. 1: 1-3). Maar om te aanschouwen wat God van Jezus gewrocht had in deze vroege morgen, moesten zij opzettelijk voorbereid worden, zoals toen zij (Joh. 1) voor de eerste openbaring van de Zoon van God in staat gesteld werden. Immers zij geloofden de Schrift niet, dat Hij van de dood moest opstaan; in de hele kring van de discipelen wekte de boodschap van de opstanding slechts minachting op, als was zij ijdel geklap; en wie van de discipelen had begrepen wat Jezus zelf van Zijn zegeweg voorspeld had? Hadden zij dat gedaan, zij hadden zichzelf in deze dagen veel smart en veel strijd bespaard, ja ook het wel gegronde verwijt over hun onleerzaamheid. Johannes erkende dat met diep schuldgevoel, maar die ten gevolge is het te minder denkbaar, dat hij, of Petrus zich zou verbeeld hebben, dat de Heere opgestaan was. Moesten zij door eigen opmerking en geenszins door de verschijning van engelen tot het geloof gebracht worden, - het oog van Petrus valt dan ook op iets, wat Johannes nog niet had kunnen zien, omdat hij niet bij de rustplaats van Jezus in het graf gekomen was. De zweetdoek ligt wel bij de linnen doeken, maar daarvan toch onderscheiden, op een afzonderlijke plaats en met zorg ineengerold. Nu ook zelf vrijmoedigheid bekomen hebbend, gaat Johannes zijn vriend achterna en ziet het en - gelooft. Hier heerste geen schennende hand, hier kwam geen roofzuchtige klauw; hier was geen list of bedrog of geweld te bekennen! Het lijk kon niet weggenomen zijn en daarom moest het opgewekt zijn door de almacht van de Vader. - ziedaar de sluitrede, die Johannes maakte; Zijn diepdenkende ziel zag

bij het licht van die geschiedkundige waarneming opeens de bergtop van de heerlijkheid van zijn vriend.

Wat zielsontroering, vreugde en schrik Spreekt uit die strak gespannen blik! Wat veel en diep gepeins geeft Petrus' oog te lezen, Nu hij, waar vroeger het lijk van de dierbren Meesters lag, De zaâmgerolde windslen zag: "Hoe", vraagt hij, twijflend nog, "zou het waar, zou het mooglijk wezen? Is hier een wonder van God geschied? Of gunde men de rust zelfs aan de dode niet? Zegt mij dit lijkkleed, dat ik hopen moet of vrezen?"

Wat zalig voorgevoel, als reine dageraad Van hemelblijdschap, straalt Johannes van het gelaat En schittert uit dat oog, zó dankbaar opgeheven; Hij zoekt de Heer; hij breidt zijn armen uit naar Hem, Als klonk weêr door dit graf Zijn stem: "Ik leef en u zult leven!"

Nog bleef een duistre wolk voor Petrus' zielsoog zweven - Maar nu de jonger, die de Heer heeft liefgehad, Na hem de grafspelonk vol huivring binnentrad en zwijgend aan zijn zij, op de eigen windslen staarde, Nu was het alsof een straal van de nieuw verrezen zon, Wier glans zijn adlaarsblik het eerst verdragen kon, Johannes het heilgeheim van het ledig graf verklaarde. Geen twijfling kampt meer in zijn ziel; Hij vraagt niet, - nu zijn oog ook op die grafdoek viel, - Of licht een vreemde hand het dierbaar lichaam roofde, De blinddoek valt hem van het gezicht-

het Wordt in de grafspelonk, als in zijn boezem licht, "Hij leeft!" zo juicht het oog, dat hij ten hemel richt - "Hij zag het - en geloofde!"

9. Hun geloof had eerst nog dergelijke uitwendige tekenen nodig; vanzelf kwam het in hun hart niet op; want zij kenden, hoewel zij er door de Heere vaak op waren gewezen, nog de a) Schrift niet, dat Hij van de doden moest opstaan (Luk. 24: 25 vv.), anders zouden zij van het begin af de zaak geheel anders hebben beschouwd.

a. Ps. 16: 10. Hand. 2: 25, 31; 13: 35.

Johannes, die, toen hij zijn evangelie schreef, duidelijk inzag dat het Oude Testament de opstanding van de Messias aankondigt, verwondert zich over de onvatbaarheid, waarin hij voortdurend te deze aanzien verkeerd had, totdat de gebeurtenis zelf de voorspelling voor hem verklaarde.

Hadden de discipelen maar kunnen begrijpen dat en waarom de Heere sterven moest, dat Hij opstaan moest zouden zij dan snel hebben begrepen.

11. En Maria, zonder met Petrus en Johannes weer naar huis te gaan, stond buiten bij het graf als aan de grond genageld, wenend. Toen zij dan een tijdlang zo weende enhevig snikte bukte zij in het graf, omdat het haar ten slotte te moede werd als kon het graf niet leeg zijn, als moest het heilige lijk nog daarin liggen.

De kracht van de opgestane Christus werkte kennelijk in Maria en bereidde haar voor op de ontmoeting van de Heere zelf. Vandaar dat het graf van de Heere zo'n grote aantrekkingskracht voor haar had. Zij kon er niet vandaan. Trouwens de liefde is als de magneet: zij trekt aan en wordt aangetrokken. In het Frans zijn deze denkbeelden uitnemend verenigd: het woord Paimant betekent zowel de beminnende als de magneet. Christus was haar aantrekkingspunt, haar zoon. Zij was als een planeet en elke planeet beschrijft een eigen baan rondom de zon. Maria liet zich dan ook door geen andere planeten van haar baan aftrekken. Zij bewaarde haar eigenaardige persoonlijke betrekking tot de Heere. Zij had, zoals wij gezien hebben, een betrekking van dankbare wederliefde tot de Heere, zoals maar weinigen hadden. Zij was de ellendigste onder de ellendigen geweest en nu de meest verloste van de Heere en daarom evenaarde zij in de betoning van haar liefde de boetvaardige zondares. Misschien is uit deze eenheid van haar liefde, de vereenzelving van haar personen ontstaan. Zij hadden beiden de Heere lief met een liefde, die door de wereld een dwepende liefde wordt genoemd; maar zalig de mens, die de Heere zo lief heeft als deze beide vrouwen de Heere liefhadden. Of kan men de Heere, of hetgeen hetzelfde is, kan men God te veel liefhebben? Nee, zij dweepten niet, maar zij hadden lief met geheel haar ziel en met al haar krachten en gedachten. Maria bleef staan bij het graf van Jezus en hoe stond zij daar? Alleen in gedachten verdiept of verstrooid? Nee, zij stond er ook wenend. O, dat wenen heeft zo'n grote betekenis in het menselijk leven. Zoals de regendruppels de aarde week en vruchtbaar maken, zo doen dat ook de tranen het hart. Wat zien wij vaak op tegen het storten van tranen en hoe weldadig zijn zij meestal. Zeker zijn er velerlei tranen van aards verdriet over wereldse dingen en van droefheid over treffende verliezen, tranen die wij om anderen en die wij om onszelf vergieten. Maar al deze tranen moeten wij ten slotte verwisselen voor tranen om Jezus, want wie weent om Jezus te hebben, wie naar Jezus weent, die zal zeker vertroost worden.

12. En zij zag nu, evenals vroeger de beide discipelen zo'n gezicht hadden (Luk. 24: 23), twee engelen in witte kleren zitten, een aan het hoofd en een aan de voeten, ter plaatse, waar het lichaam van Jezus gelegen had).

13. En die engelen zeiden tot haar, om haar van haar verkeerde en nutteloze gedachten tot een hoger gebied over te leiden: Vrouw! wat weent u? Ziet u niet uit alle omstandigheden hier voor u, dat iets geheel anders moet zijn voorgevallen dan wat u inbeeldt? Zij zei tot hen, onverzettelijk zich vasthoudende aan haar eenmaal opgevatte voorstelling: Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben en ik weet niet, waar zij, die Hem hebben weggenomen, Hem gelegd hebben en ik kan niet tot rust komen voordat ik Hem weer hier zie.

16. Jezus zei tot haar, die, evenals zij vroeger niet opmerkzaam was bij het zien van de engel, evenmin verder lette op de gewaande hovenier en zich meteen weer naar het graf wendde: Maria! 1) Dadelijk herkende zij die stem en zij keerde zich om en zei tot Hem: Rabbouni! 2)"Mr (10: 51" en "Uit 23: 7"), dat vertaald Meester betekent. In dat éne woord drukte zij al de kracht uit van de gevoelens, die nu haar hart bestormden, zodat het een uitroep van blijde ontzetting was en toen zij dat zei viel zij aan Zijn voeten en wilde Hem omvatten (MATTHEUS. 28: 9).

Omdat de stem van ieder mens in gezonde toestand een uitdrukking is van zijn gemoed, kunnen wij denken, dat die stem van Jezus diep aangrijpend was, zonder dat een nadere voorstelling van deze ons is gegeven. De herinneringen van het gehoor zijn de onvergetelijkste; de openbaring van God begint eerst met het wonder van het gehoor. De uitdrukking van de stem concentreert zich in het noemen van een geliefde naam. Met de diepe uitdrukking van het woord "Maria", waardoor Christus Zichzelf openbaart, komt dan overeen het woord van herkenning: "Rabbouni, Meester. " De evangelist kan niet nalaten het oorspronkelijke Hebreeuwse woord in zijn volle klank aan te halen, maar geeft vervolgens de verklaring daarbij.

In dit "Rabbouni" is haar gehele ziel, het onuitsprekelijk zalig terugkeren in de vroegere gemeenschap met de Heer en Meester, aan wiens lippen haar oor en haar hart hebben gehangen.

Evenals de Heere Zich aan Maria heeft geopenbaard op de manier, die zij nodig had, zo openbaart Hij Zich ook aan ons, zoals ieder van ons behoeft. En hoe vaak zijn het eveneens als in de tekst tonen dit vroegere dagen, die deze indruk op de zielen maken! Daar wandelt iemand zijn weg; sinds lange tijd heeft hij aan Christus niet meer gedacht, zijn hart is versteend onder alle wereldse bezigheden. Spreek tot hem van alle verschrikkingen van het oordeel, zij ontroeren hem wellicht niet; spreek tot hem van de blijdschap van de zaligen, van het vooruitzicht, zij laten hem koud. Maar herinner hem aan een gebed, dat hij in de schone jaren van de ontwakende jeugd heeft gebeden en hij wordt vertederd. Reeds heeft menigeen, die sinds lange tijd het wenen verleerde, op deze weg weer tranen van weemoed, van berouw gevonden; dat hebben geen mensen gedaan, het is de Heere geweest, die hem treft, waar hij te treffen is. Menig misdadiger, die in de hardheid van het hart elke prediking van het evangelie met onverschilligheid aanhoorde, werd verbroken, toen diezelfde prediker hen zonder opzet aan een eenvoudig woord herinnerde; maar dat woord was voor hem niet zo eenvoudig; misschien voor jaren heeft zijn moeder het hem op haar sterfbed mee gegeven - nu klaagt hij: o had ik het toch nooit vergeten! Of het was de gelofte, die hij in vroegere betere dagen in de tempel deed; nu denkt hij: Ach had ik dit toch gehouden. De Heere heeft deze getroffen juist op een manier als waarop Hij hem treffen moest. Dergelijke klanken uit vroegere dagen, misschien van meer verborgen aard kan ieder in zijn leven aanwijzen en als u oren heeft om te horen, dan ligt steeds daarin de toon van de Heiland, die u reeds lang heeft vernomen, altijd de vraag van de Heiland: "Kent u Mij niet?" altijd de stem van de Heiland, waarmee Hij in het verborgen tot de ziel zegt: Ik ben het, dezelfde, die u eens bemind en nu verloren heeft, dezelfde, met wie u eens verkeerd en die u nu verlaten heeft; Ik ben het, uw Heiland, uw vriend; kent u Mij niet!

1. Nu openbaart de Heere Zich aan Maria. Waardoor? Door een woord en wel door een enkel woord. Hij noemt haar naam. Weer, zoals wij reeds opmerkten, tot belichaming van de grote waarheid, waarin onze zaligheid ligt, dat God ons roepend, ons bij onze naam, ons zelf persoonlijk roept. Zo riep Hij Abraham, Mozes, Samuël en nu Maria en later Saulus bij hun namen. En wat is nu de naam, waarmee de Heere ons allen roept? Die van zondaar, God roept de zondaar tot bekering. Zalig wie deze naam voor de zijne erkent, hij hoort zich door God zelf roepen tot de zaligheid en wordt zalig. En hier heeft u nu de eenvoudige oplossing van

het groot geheim van het geloof en van het ongeloof. Wie zich niet voor verloren houdt, vraagt niet, hoort naar geen Jezus, die alleen het verlorene zoekt en laat Hem voorbij gaan. Dat wij allen in de volstrekte zin van het woord zondaren en zondaressen voor God en dus verlorenen zijn is een waarheid, die alleen door het geloof wordt erkend.

2. Uit haar naam kent zij de Zijnen. Niemand kon haar naam zó noemen, als Jezus die noemde. Wordt niet de slapende wakker door het noemen van Zijn naam. Welnu, Maria, hoe diep in gedachten verzonken, komt nu meteen tot haar volle bewustheid. Zij keert zich om en antwoordt op haar naam met de Zijne. Haar ogen zijn geopend, nu kent zij Hem, nu ziet zij Hem. O, die opening van de ogen, wat een heerlijk wonder is het van God. Als onze ogen geopend worden, dan zien wij God; en anders zien wij enkel de dingen van de aarde. En zo'n opening van de ogen gebeurt bij ons niet enkel in onze bekering eenmaal voor altijd, maar er heeft ook bij ons een voortdurende opening van de ogen plaats. Eerst zien wij de Heere zelf in Zijn aanbiddelijke heerlijkheid, maar daarna zien wij altijd meer wie de Heere in Zichzelf en wie Hij voor ons is, of liever, wij zien dan de een heerlijkheid na de andere uit Hem tevoorschijn treden, door de opening van Schriftuurplaatsen, door onze geestelijke ondervindingen, in één woord: door de onderwijzingen van de Heilige Geest in Zijn leidingen en wegen. Immers, hoeveel zien wij nu met duidelijke ogen, waarvoor wij, toen wij pas bekeerd werden, nog blind waren.

Nog weet zij het niet in welke boezem zij haar tranen gestort heeft, maar Hij kan geen ogenblik meer wachten om deze tranen te drogen. Hier is één woord, één blik, één toon van de liefde genoeg. "Maria!" zegt Hij - geen sterveling beschreef ons nog, hoe. Maar nauwelijks is die naam genoemd, of de nevel zinkt weg van haar oog, het pak valt af van het hart en terwijl een verrukt: "Rabbouni" het enige is, dat de zalige kan doen horen, is zij bedwelmd van vreugde aan Zijn voeten gezonken. Beschrijf wie het wil de vreugd van Maria, wij achten de poging daartoe even hopeloos, als het streven om met waterverf de gloed van het zonlicht te malen, of in aardse taal van de heerlijkheid van de hemel te spreken. Eerst moet men Jezus
z. liefgehad, eerst Zijn gemis zó diep en zonder hoop betreurd, eerst Zijn toon zó vriendelijk en verkwikkend als Magdalena gehoord hebben, om zich enigszins in haar plaats te stellen. Nee, zo was het haar zelfs niet in dat uur geweest, toen de Heere haar de grootste weldaad naar lichaam en ziel had bereid. Had Hij haar toen aan duivelwoede ontrukt, nu heeft Hij haar Engelenvreugde bereid. Is Hij voor een tijdje haar ontnomen geweest, nu meent zij Hem terug gevonden te hebben, om nooit meer te scheiden. En waar zij in al de vervoering van het ogenblik Zijn voeten omklemt, als de zinkende schipbreukeling de plank, die hij op eenmaal zag drijven, waant zij deze ontmoeting de voorbode van bestendige hereniging met Hem.

18. Maria Magdalena ging, toen Jezus na deze woorden weer voor haar verdween (Luk. 24:
31. naar de stad en boodschapte de discipelen en wel in de eerste plaats de beiden, die in vs. 2 vv. zijn genoemd, dat zij de Heere gezien had en dat Hij haar dit, wat in vs. 17 is meegedeeld, gezegd had. Johannes en Petrus gingen echter voorzichtig te werk bij de mededeling aan de overige discipelen en uit de mond van de andere vrouwen vernam men vervolgens alleen, dat zich engelen bij het graf hadden vertoond, die gezegd hadden dat Jezus leefde. Vandaar hield men Maria 's woord voor geklets en dat had weer ten gevolge, dat men ook de andere vrouwen niet juist vertrouwde (Luk. 24: 11, 22 vv.).

De vreugde, die al het volk wezen zal, wordt in de geschiedenis van het Nieuwe Testament reeds door de verkondigers uit de mond van de mensen bekend gemaakt. Deze is de weg, die God beschikt heeft en ook zij zijn op deze weg moeten komen tot de paastijding, door wier prediking de gehele wereld de boodschap van de zaligheid zou ontvangen.

In 1 Kor. 15: 5 vv. zwijgt de apostel geheel van de vrouwen, alsook van de Emmaüsgangers, die niet tot het getal van de apostelen behoorden, van Thomas en van de Openbaring aan de zee. Dat hij niet spreekt van de vrouwen, daarin blijft Hij getrouw aan zijn stelling (1 Kor. 14: 34): dat uw vrouwen zwijgen in de gemeente. De vrouwen hebben haar belangrijk ambt in de familiekring van de discipelen van Christus, maar onder het volk en de volken treden slechts die als getuigen op.

b. Vs. 19-28. Omtrent de verschijning van de Opgestane nog aan de avond van de Paasdag zelf in de kring van Zijn discipelen heeft ook Lukas bericht. Johannes vult het hier slechts in zoverre aan, als hij hoofdzakelijk beschouwt de volmacht en bekwaammaking, die de discipelen tot hun beroep is gegeven 24: 48). Hij voegt er echter ook in de eerste plaats die omstandigheid bij, die ons de daar medegedeelde verschrikking van de discipelen en hun mening, dat zij een geest zagen, verklaart, namelijk, dat de Heere in hun midden kwam, terwijl de deuren gesloten waren. Vervolgens stelt hij op de voorgrond, hoe Jezus de discipelen kort en bondig overtuigde; dat het aan het kruis gedode en nu uit het graf herrezene lichaam een en hetzelfde was, terwijl Lukas meer op de voorgrond heeft geplaatst, waardoor

de Heere hen de realiteit van Zijn lichamelijk aanzijn verzekerde (vgl. Luk. 24: 36-43).

EVANGELIE OP DE EERSTE ZONDAG NA PASEN: QUASIMODO GENITI

De zondag is genoemd naar de Introïtus, die nog in de Katholieke kerk gebruikelijk is (1 Petrus . 2: 2): "Wees als nieuw geboren kinderen zeer begerig naar de zuivere onvervalste melk. " Die vermaning is vooral gericht aan de katechumenen, die in de paasvigilie, (bij de avondgodsdienst van de Palmdag van Pasen) gedoopt zijn Lu (11: 14 en Joh 6: 1), die bij hun doop als symbool van de daardoor verkregen reinheid een wit doopkleed hadden verkregen, dat zij de gehele week door droegen en waarin zij op deze zondag (ook dominica in albis of "zondag in witte klederen" genoemd is) zich in de kerk bevonden. Zij waren daar, opdat hun door de bisschop hun plichten als gelovigen op het hart werden gedrukt en voor de eerste keer het sacrament van het altaar als laatste wijding, die hen tot mondig geworden Christenen maakte en de gemeenschap van de gelovigen inlijfde, zouden ontvangen.

Zeer gepast volgt op de beide Paas-evangeliën, waarvan het eerste eenvoudig het grote feit van de opstanding van Jezus Christus, het tweede de openbaring van de Opgestane aan twee van Zijn discipelen tot versterking van hun geloof berichtte, de verschijning van de verrezen Heere in de kring van de apostelen. Er is een voortgang ten opzichte van de personen, aan die de Heere Zijn opstanding uit de doden bekend maakt (vrouwen, twee discipelen, de uitverkoren getuigen); men ziet echter ook een opklimming ten opzichte van de aard van de openbaring. Het evangelie aan de vrouwen spreekt de heerlijkheid van de Heere daarin uit, dat wezens van een hogere wereld aan Hem dienstbaar zijn; dat van de beide Emmaüsgangers stelt ons de Heere voor ogen in de heerlijkheid, in die Hij in Galilea al de Zijnen Zich wilde

openbaren en de heerlijkheid van Zijn opzoekende Herdersliefde en trouw. Onze tekst laat ons de Opgestane zien als de Heere, die gaven voor de Zijnen en voor alle mensen ontvangen heeft - de Opgestane deelt Zijn Paasbuit uit. Maar tevens tonen deze perikopen in opklimmende lijn de overwinningskracht van de opgestanen Held. Hij brengt door Zijn dienaren de vrouwen tot geloof; Hij neemt door Zijn woord alle bedenkingen van de beide wandelaars weg, Hij overwint door Zijn persoonlijke verschijning het beslist uitgesproken ongeloof van Thomas.

De drievoudige vredegroet van de Opgestane 1) met de eerste betuigt en verzekert Hij de Zijnen, dat Hij hen nu volkomen Heer en Heiland is; 2) met de tweeden bekwaamt Hij hen en geeft Hij hun volmacht tot het ambt van die prediking aan de wereld; 3) met de derde leidt Hij een enkele nog achtergeblevene ziel tot geloof en tot de belijdenis: "Mijn Heere en mijn God".

Hoe het voor Thomas Pasen werd: 1) de zielstoestand van de discipel, die tegenhoudt, dat het voor hem Pasen wordt; 2) de manier, waarop de Heere handelt, zodat het paasfeest bij hem doorbreekt.

De opgestane Koning en Zijn rijk: 1) de gaven, 2) de dienaren en 3) de grondwet van Zijn rijk.

Hoe Christus, de Opgestane, ook Zijn discipelen tot een nieuw leven opwekt. 1) Door de vredegroet, die Hij hen meebrengt; 2) door de levensroeping, die Hij hen aanwijst; 3) door de Geest van God, die Hij hen inademt.

Het zien leidt niet tot geloof, maar het geloof tot aanschouwen 1) hoe het geloof tot het aanschouwen in betrekking staat; 2) wat het geloof en wat het zien teweeg brengt; 3) hoe het geloof tot aanschouwen wordt.

19. a) Toen het dan avond was, op de eerste dag van de week, de zondag en wel reeds laat op de avond en toen, nadat ook de Emmaüsgangers tot hen waren gekomen om hun ervaringen mee te delen (Luk. 22: 33 vv.) de deuren gesloten waren, misschien van een zaal, toebehorend aan Nicodemus 16: 14"), waar de discipelen met uitzondering van Thomas vergaderd waren, in het geheim om de vrees voor de Joden, kwam Jezus en stond in het midden. De vijandige oversten van het volk waren reeds begonnen de berichten om van de wachters de discipelen verdacht te maken (MATTHEUS. 28: 11 vv.) en konden nu gemakkelijk nog verdere stappen tegenover hen doen; daarom hadden zij de deuren zo goed verzekerd, toen Jezus opeens voor hen stond (MATTHEUS. 28: 15). Hij zei tot hen (vgl. Hoofdstuk 14: 27): Vrede zij u!

a. 1 Kor. 15: 5.

Dat de deuren gesloten waren, wordt alleen door Johannes meegedeeld, niet omdat hij de vreesachtigheid van de discipelen wil aanwijzen, die niet hoeft te bevreemden, maar omdat hij de verschijning van Jezus in haar eigenaardigheid wil voorstellen. Er staat niet: "Hij trad

binnen", noch: "de deuren openden zich voor Hem. " Hij had dit niet nodig, maar Hij stond in het midden van hen, onverwacht, plotseling, evenals Hij naar Luk. 24: 31 in een ogenblik verdwenen was, toen Hij het wilde. Dat is de kracht van het verheerlijkte lichaam, zoals de Heere dat reeds met Zich uit het graf had genomen, dat het aan de Geest onvoorwaardelijk ter beschikking staat, niet gehinderd door de grenzen van ruimte of van tijd, waarvan het aardse, sterfelijke lichaam afhankelijk is. Wat de Heere in Hoofdstuk 6: 19 Zijn discipelen in een voorbeeld had laten zien, was voortdurend de blijvende werkelijkheid en waarheid van Zijn lichamelijke natuur.

De Heere geeft ons over de aard van een verheerlijkt lichaam een veelbetekenende vingerwijzing, wanneer Hij zegt (MATTHEUS. 22: 30), dat de kinderen van de opstanding de engelen gelijk zullen zijn. Evenals de engel van de Heere voor de ogen van Zacharias in de tempel stond, zichtbaar, lichamelijk, zonder dat het volk het afdalen van de engel en Zijn ingaan in het heiligdom had opgemerkt (Luk. 1: 11 vv.), evenals de engel, die de apostel Petrus bij de hand uit de gevangenis leidde bij gesloten deuren tot de slapende was gekomen (Hand. 12: 7), zo zal het ook hier zijn geweest. Het verheerlijkte lichaam is even zozeer een gewillig als ontvankelijk orgaan van de verheerlijkte Geest, naar de wil van de Geest maakt het zich zichtbaar of onzichtbaar, laat het zich betasten en omgekeerd weer niet zien noch vinden.

De groet van Jezus is bij Lukas en Johannes dezelfde: "Vrede zij met u. " Van deze uitdrukking bedienden de Joden zich gewoonlijk, als zij elkaar ontmoetten; maar in de mond van Jezus betekent zij veel meer. Een geheel nieuw denkbeeld spreekt Hij hier uit. Hij spoort Zijn leerlingen aan om hun hart voor de vrede te openen, de vrucht van Zijn verlossingswerk, die Hij hun door Zijn opstanding meedeelt. De smart, die zij kort te voren moesten doorstaan, de schrik, die zij nu nog ondervinden, al hun vroeger en tegenwoordig leed moet voor de meest volledige zekerheid plaats maken, overtuigd als zij zijn, dat God met hen is. Efeze. 2: 17 : "gekomen zijnde, heeft Hij vrede verkondigd. "

20. En dit gezegd hebbende wilde Hij hen overtuigen, dat Hij zelf, die aan het kruis had gehangen, ook lichamelijk bij hen was en niet, zoals zij, overweldigd door de ogenblikkelijke schrik, meenden een spooksel was. Daarom toonde Hij hen Zijn doorboorde handen en Zijn doorstoken zijde, ja at zelfs voor hun ogen, opdat alle twijfeling en verwondering, die hun zielen gevangen hield, geheel mochtwijken. De discipelen dan werden verblijd toen zij de Heere zagen (Hoofdstuk 16: 16), zodat aan hen vervuld werd wat hun in Hoofdst. 16: 20 vv. was toegezegd.

Lukas (24: 40) noemt de handen en de voeten, Johannes de handen en de zijde. Naardien de zijde alleen met betrekking tot de wond (Hoofdstuk 19: 34) in aanmerking kan komen, moet het ook bij de handen en voeten op de tekenen van de wonden aankomen; de wonden aan het kruis ontvangen, leverden de discipelen het bewijs, dat zij niet met een schim, een spooksel of een geest te doen hadden, maar met diezelfde Jezus, die aan het kruis voor hen geleden had.

De discipelen zagen de Heere; als er nog enige twijfel bij hen was aan de werkelijkheid van deze verschijning, dan werd die weggenomen door het zien van de wonden; maar zij

herkenden in de Opgestane niet alleen Jezus weer, zij herkenden hun Jezus als de Heere; Hij stond nu voor hun ogen in Zijn majesteit, in Zijn heerlijkheid.

De vreugde van de discipelen, toen zij de Heere zagen, is vervulling van het woord in Hoofdstuk 16: 22, die een latere nog rijkere ondervinding niet uitsluit.

Nu waren de discipelen niet meer terneer gedrukt, zoals die twee op de weg naar Emmaüs, zodat zij Hem slechts roemden als de profeet, groot in woorden en werken. Uit Zijn dood en het wonderbaar verband van deze met de opstanding, ontkiemde voor hen niet alleen de hoop op een toekomstige, maar ook de zekerheid van een reeds verkregen verlossing van Israël en van de gehele wereld. Nu pas begrepen zij het kruiswoord: "Het is volbracht", nu zij zagen, dat Hij Zich niet alleen aan de dood had ontworsteld, maar in een glorie en majesteit was teruggekomen, die daarvan luide getuigenis aflegde, dat de Heere met lof en eer was gekroond, nadat Hij een kleine tijd in smaad en geringheid had gewandeld.

21. Jezus dan herhaalde Zijn groet van vs. 19 , die nu een betere plaats dan vroeger in hun hart vond en zei weer tot hen: Vrede zij u! Daarop droeg Hij hen het apostelambt op, waarvan het hoofddoel was van Zijn opstanding te getuigen (Hand. 1: 22; 2: 32) en Hij ging voort: Zoals Mij de Vader gezonden heeft in de wereld, zend Ik ook jullie, nu Ik de wereld verlaat (Hoofdstuk 17: 18. Jes. 61: 1 vv.).

Tegenover de vreugde van de discipelen over de hereniging, stelt Jezus hun zending; Hij doet het echter niet, zonder door herhaling van de groet de zegen te noemen, die zij door Zijn opstanding deelachtig zijn geworden. Deze nadrukkelijke herhaling van de groet legt het fundament voor de zending. Vrede brengt Hij hen, als Hij nu weer tot hen komt en wel brengt Hij hun vrede voor de opdracht, waarmee Hij ze van Zich wegzendt.

Dat, zich dadelijk aan de overtuiging van de zekerheid van de opstanding de zending verbindt, daardoor worden de discipelen daaraan herinnerd, dat de betekenis van de opstanding veel verder reikt dan de kleine kring, waaraan Jezus Zich als de Opgestane bekend maakte, dat zij een oecumenische is, dat het grote werk van de uitbreiding van de zaligheid, zo vaak door de profeten aangekondigd, tot aan de einden van de aarde reikt. Jezus’ zending heeft nu een einde en dat einde is het begin van de zending van de apostelen.

Met deze zending staat de groet van de vrede in het nauwste verband, waarom die ook door herhaling dadelijk daarnaast wordt gesteld; niemand is geschikt om het werk van de Heere te verrichten bij de vijandschap van deze wereld, die niet Zijn vrede in het hart draagt, want alleen deze vrede doet alles overwinnen. En nu zal, wat de gezanten van de Heere brengen, Zijn vrede zijn - het: "vrede zij jullie" zal van de discipelen afvloeien als een kostelijke zalf op degenen, die nog van ver staan (MATTHEUS. 10: 13 vv.).

22. En als Hij dit gezegd had, blies Hij met de adem van Zijn mond op hen, om op zinnebeeldige manier voor te stellen, welke gave Hij uit Zijn schat hun mededeelde. Tevens maakte Hij de zinnebeeldige handeling tot een middel van werkelijke mededeling en liet Hij

de stroom van Zijn Geest uit Zijn verheerlijkt lichaam vloeien (Hoofdstuk 7: 38. Gen. 2: 7. Ezechiël. 37: 5 vv.) en zei tot hen: Ontvangt de Heilige Geest.

De woorden: "en toen Hij dit gezegd had", brengen de opdracht van de evangelieverkondiging rechtstreeks met de mededeling van de gave in verband, die zij nodig hebben om haar waardig te vervullen. Deze mededeling is een waarborg voor de toekomstige uitstorting van de Geest. Het blazen op hen, waardoor zij plaats heeft, is tevens een voorspelling van de manier, waarop de uitstorting van de Geest ten dage van het Pinksterfeest zal plaats hebben, een profetie van dat geheimzinnig geluid van de hemel, als van een geweldig gedreven wind. Deze mededeling staat tot de opstanding in hetzelfde verband als het Pinksterfeest tot de hemelvaart.

Zoals de Heilige Geest een oecumenische geschiedenis heeft, zo heeft Hij ook een geschiedenis in het individu; de mededeling van de Geest is niet een ogenblikkelijke, maar heeft een begin en een voortgang.

Evenals de discipelen reeds bij hun eerste uitzending in MATTHEUS. 10 hogere geestkrachten hadden ontvangen, zo verhoogde de Heere ze hier, totdat bij het Pinksterfeest de volheid van de Geest over hen werd uitgegoten.

Van de verheerlijkte Heer begint de Geest op hen te komen maar eerst op de Pinksterdag breekt bij hen het leven van de Geest in volle kracht uit. Tot die tijd is hun zending en het geven en ontvangen van de Heilige Geest evenals het opvaren de Heere nog in het begin.

23. Als u in Uw toekomstig ambt iemands zonden vergeeft, die worden zij ook door God vergeven; als u iemands zonden houdt, die zijn zij eveneens bij God gehouden (vgl. Matth.
17. 19; 18: 18). Nadat de Heere dit gezegd had, verdween Hij weer van Zijn discipelen.

Jezus wil Zijn discipelen vervullen met het bewustzijn van de verhevenheid van hun roeping, opdat zij alles in het werk stellen ten einde die waardig te vervullen. Zij moeten in de plaats van Christus macht hebben om de zonden te vergeven en te houden. Het eerste is de hoofdzaak, het eigenlijk deel van het geestelijk ambt; wanneer echter, zegt Anton, een dienaar van het evangelie in dit werk van de genade verwerpelijk wordt bevonden, dan wordt het van vergeven een houden. Het vergeven heeft plaats bij hen, die geloven en gedoopt worden, het houden bij hen, die ongelovig zijn en die ten gevolge de doop versmaden, maar dan worden beide werkzaamheden ook onder de Christenen uitgeoefend (een voorbeeld van vergeven is Cornelius en zijn huis, Hand. 10: 47 vv. , de man te Lystra Hand. 14: 8 vv. ; een voorbeeld van houden Simon in Hand. 8: 20 en Elymas in Hand. 13: 10 vv.). Die hier te doen heeft met het ambt, dat in de Heilige Geest wordt uitgeoefend, die wordt hier door Christus elke appellatie afgesneden; eigenlijk is het Christus zelf, die de sleutel van David heeft, die open doet en niemand sluit, die sluit en niemand opent (Openbaring . 3: 7), maar Hij heeft deze sleutel aan het ambt in de kerk overgegeven, heeft de beslissing over zaligheid en verdoemenis in die hand gelegd. Maar de grond van die hoge volmacht is de Heilige Geest, zodat het ambt haar slechts in zoverre heeft, als het de Heilige Geest heeft, als het niet door dezen wordt geleid, heeft zijn vergeven en zijn houden geen betekenis.

e. Vs. 24-29. De volgende verschijning van de Opgestane in de kring van de discipelen, waarbij ook Thomas, die vroeger afwezig was, nu tegenwoordig is en door de Heere van zijn ongeloof overtuigd wordt. Deze is, omdat zij in bijzondere betrekking staat tot Hem, die vroeger twijfelde, slechts een vervulling van de vorige verschijning onder b. Volgens de hier gegevene voorstelling is dus haar doel de beschaming van de discipel en zijn belijdenis, die nu des te openlijker wordt uitgesproken. Maar juist deze belijdenis, zoals die voor de discipelen de tijd van hun samenzijn met de Heere sluit, omdat het zien van Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de eengeboren Zoon van de Vader, nu hier Zijn toppunt heeft bereikt, moet naar de bedoeling van de evangelist (Hoofdst. 1: 14) ook het slot vormen voor zijn geschrift. De ontwikkeling van het geloof is bij de getuigen van Christus na uitroeiing ook van het laatste bewijs van ongeloof nu toch ten einde en zij zijn van hun zaak nu zo zeker geworden, dat door hun woord ook anderen in Christus gelovig zullen worden, als zij slechts willen.

EVANGELIE OP DE St. THOMAS-DAG: Vs. 24-31

Zoals bij Matth. 10: 4 onder No. 7 10: 4) is opgemerkt, valt deze dag op de 21ste december. Deze is de kortste en donkerste dag van het jaar, die op treffende manier de nacht van twijfeling bij de apostel scheen voor te stellen, maar waarop bij hem de overwinning van het licht op de duisternis volgde, zoals dat van deze dag af in de natuur het geval is. "Evenals Paulus in 1 Tim. 1: 16 van zichzelf schrijft, dat hem barmhartigheid is overkomen, opdat Jezus Christus aan hem al Zijn lankmoedigheid zou betonen tot een voorbeeld voor degenen, die in Hem zouden geloven ten eeuwigen leven, zo kan men hier van Thomas zeggen, dat hem deze lankmoedigheid is overkomen, opdat Jezus Christus aan hem alle vriendelijkheid en zachtheid zou betonen tot een voorbeeld voor alle zwakken en eenvoudigen. "

24. En Thomas, een van de twaalf, aan welk getal door Judas de verrader echter reeds een ontbrak (Mark. 16: 14), Didymus (Hoofdstuk 11: 16), was, om dit hier tenslotte op te merken, met hen niet, toen Jezus in de geschiedenis, die vs. 19 vv. wordt meegedeeld, daar kwam en Zich aan hen openbaarde.

25. De andere discipelen dan zeiden de volgende dag, nadat zij hem gevonden hadden, tot hem: Wij hebben gisterenavond de Heere gezien, terwijl zij verder hem mededeelden, hoe Hij met hen had gesproken. Maar hij wees al hunverzekeringen af, vastbesloten zich niet te laten overtuigen en zei tot hen, om een einde te maken aan al hun pogen: Als ik met mijn eigen ogen in Zijn handen niet zie het teken van de nagels en om zelfs tegen het bedrog van mijn eigen gezicht verzekerd te zijn, mijn vinger steek in het teken van de nagels en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven, dat Hij, die u mij als de Opgestane verkondigt, dezelfde is, die aan het kruishout heeft gehangen; en moeilijk zult u het daartoe kunnen brengen, dat dit plaats heeft!

Bij het beschouwen van de gebreken en misslagen van Jezus' discipelen moeten wij ons voor twee verkeerde wegen wachten. Voor de ene, waarin de wereld een welgevallen heeft, om ze in een vergrotend licht te zien, maar niet minder voor de andere, om ze te bemantelen, te verschonen, te verkleinen. De wereld beroept zich op de "ongelovige Thomas", alsof hij aan

hun geest verwant was. Van alle apostelen is Thomas haar man en zij hoopt van hem bescherming voor haar grondstelling: "eerst zien en dan geloven. " Maar wat zal Thomas daarop zeggen? O zeker, de nood van de bestrijding, waarin hij geweest is, de twijfelmoedigheid, waaraan hij zelf ziek geweest is, maakt hem zacht en verschonend in het beoordelen van dergelijke ziekteverschijnselen bij anderen; maakt hem geschikt ook de hardnekkigste twijfelaars te dragen en met hen geduld te hebben en op hun genezing te hopen. Als hun geest slechts werkelijk naar waarheid worstelt, zullen zij de verlangde zekerheid over goddelijke zaken een tijd lang nog zoeken op een weg, die hen slechts in steeds meerdere onzekerheid kan wikkelen. Die daarentegen zich met zijn ongeloof tevreden voelt, die daarin lachend de weg van ijdelheid en zonde opgaat, die met de spreuk: "eerst zien en dan geloven" de waarheid probeert af te wijzen, die tegen zijn lust en zijn wens is, of die zelfs zijn triomf erin stelt door de keten van "consequent denken en correcte wetenschap" aan de Christenheid het vermeende bewijs te leveren, dat zij in plaats van een levende een dode Christus heeft en zich dan nog op Thomas durft beroepen, van die zou Thomas zich reeds in de nacht van zijn twijfeling met afkeer hebben afgewend en tot hem hebben gezegd: wat heb ik met u te doen? Ik die naar waarheid dorstte en niet kon geloven met een smartelijk, gewond, tot de dood toe bedroefd hart en u - een verachter en spotter!" Als wij echter Thomas niet onder de ongelovigen van deze wereld rekenen, dan mogen wij de ziekte van zijn hart aan de andere kant toch niet gering achten, te minder, omdat hij tot het twaalftal van de uitverkoren getuigen van de Heere behoort. Zij is toch in haar diepste grond niet anders te noemen dan ongeloof en de discipel, de apostel zweeft daarbij in een nog groter gevaar, dan hij zelf het in die tijd nog kan begrijpen.

De apostelen waren mannen van een rechte, gezonde zin, vrij van alle fantasterij en dweperij. Jezus leidde henzelf van het eerste begin van Zijn verhouding tot Zijn uitverkorenen op om zelf te denken; Hij wilde en verlangde geen ander geloof, dan waarbij alle krachten, door God in de mens gelegd, in volle integriteit en werking bewaard blijven. Dit bevestigt zich in de discipelenkring na de opstanding op zo’n manier, dat de mening van het mythisch standpunt, dat tot ontstaan van onze evangelische oorkonden in de apostolische gemeente een meer dan vrouwelijke lichtgelovigheid, een meer dan kinderachtige gedachtenloosheid onderstelt, juist hier in zijn gehele nietigheid wordt blootgelegd. Hoe verwonderlijk moeilijk wordt het allen discipelen het feit van de opstanding van de Heere, dat toch zo vaak door Hem is voorspeld, dat haar door het Oude Testament was voorspeld, als een werkelijk feit aan te nemen en te geloven. In Thomas nu is dit scepticisme in zijn hoogste geestkracht; wel is waar hangt bij allen en niet het minst bij Thomas, de twijfel samen met de hardheid van het hart, maar zo veel is duidelijk, dat onze moderne critici en twijfelaars geen recht hebben om zich in te beelden, dat zij de zin van navorsen in pacht hebben en op het apostolisch standpunt met minachting zouden kunnen neerzien, als op een, waar werkelijkheid en fabelen bont door elkaar zijn gemengd. Ik stel mij voor, dat Thomas Didymus tegenover de werkelijkheden van het leven zich wel vaster en standvastiger zal hebben betoond dan David Strausz. Maar aan de ander kant hadden alle apostelen en ook Thomas niet alleen hun goed en gezond mensenverstand, maar ook een geweten en hoewel nu hun hart verhard is, weet Jezus de Opgestane toch toegang tot hun geslotene harten te verkrijgen en juist daardoor brengt Hij teweeg, dat hun twijfel voor altijd wordt vernietigd, zonder dat hun verstand schade lijdt.

"Thomas was met hen niet, toen Jezus kwam", zo verhaalt Johannes zeer eenvoudig en laat aan onze gedachten over wat de oorzaak daarvan is. Maar was hij misschien toevallig, zoals men zegt, afwezig, of ongelukkig door enige bezigheid verhinderd? Het is zeker niet te geloven, dat op deze dag, bij die spanning en die stemming van de discipelen, die door alles genoopt werden om bij elkaar te blijven, bij een zo hoog gewichtige vergadering in een zo laat avonduur enig werk een van de twaalf daarvan zou hebben teruggehouden, of als dit voor een paar ogenblikken het geval was, dat dan de Heere zeer bijzonder juist op die tijd zou zijn gekomen, toen Thomas ontbrak. Daarentegen is het, zoals Johannes voor denkende lezers als het ware uitdrukkelijk zegt, volkomen verklaarbaar, dat de oorzaak van zo'n afwezigheid, die zo'n uitsluiting verdiende, in de persoonlijke stemming en gezindheid van Thomas moet worden gevonden. De drie plaatsen, waarop hij voorkomt (Hoofdstuk 11: 16, 14: 5 en hier) tonen ons bij de innigste liefde tot Jezus toch deels een bijzondere neiging tot zwaarmoedigheid, die zich het ergste voorstelt, deels, als gevolg daarvan of ermee gepaard gaande, een ijver van onderzoek en twijfelen, een geneigdheid tot het maken van bedenkingen, waar het de zaken van het gemoed aangaat. Zijn innig gemoed was om zo te zeggen niet kinderachtig, zijn lust tot kennis te verstandig, zijn diep gevoel van liefde was met zwaarmoedige bedenkingen gepaard en in dat verband was Thomas een zeer energiek karakter, dat zijn eigenaardigheid vasthield, een karakter, dat in alles vóór anderen de zware, donkere wegen ging. Dienvolgens is het waarschijnlijk en zo goed als zeker, dat hij reeds op de dag van de opstanding de boodschap het minst geloofde, bedroefd zich afzonderde in het sterkste, moedwillig vastgehouden lijden en hij zo door eigen schuld de eerste vredegroet en het blazen van de Geest van de Heere op de Zijnen verloor. Zo komt het, dat dezelfde, die eens met Jezus wilde sterven, er nu vast bij blijft en zoveel in hem is, ook niet met Jezus wil opstaan. De geest van twijfel, van mismoedigheid en verlangen had deze ziel afgezonderd en verstrooid. Thomas ging troosteloos zijn bijzondere weg en de afscheiding en eigenzinnige afzondering kan echter nog weinig zegen aanwijzen. Intussen stond deze eigenzinnigheid van de discipel toch onder die hogere leiding, die alles besturend, tot een zegen voor elk in het bijzonder en voor het geheel, het beheerst. Zo zegt Gregorius de Grote: "De hoogste ontferming heeft het wonderbaar zo geleid, dat die twijfelende discipel, terwijl hij bij zijn Meester de wond van het lichaam aanraakte, in ons de wonden van ongeloof genas; want het ongeloof van Thomas heeft ons meer tot geloven gebaat, dan het geloof van de gelovige discipelen.

Een gemoed, dat zich tot het droevige weidt, waarvoor de dood van de vriend Jezus, aan wie het zich met alle innigheid van het gevoel als aan de hoop van Israël had aangesloten, deze hoop vernietigd scheen, openbaart zich bij Thomas in Hoofdstuk 11: 16; want sterven nu die Jezus' vrienden zijn, waar blijft dan het rijk van David? Maar is het met onze verwachting gedaan, gedaan met de hoop van Israël, dan is het voor ons het beste, dat wij ook sterven, zo denkt Thomas overeenkomstig zijn melancholisch gemoed, dat het meest toegankelijk is voor droevige gedachten. Van die tijd af kan het zich moeilijk vinden in de wegen van Jezus; deze schijnen hem toe, zich te verliezen in de nacht en niet te leiden tot het licht van de nieuwe dag. Melancholiek als hij was, begroef hij zich sinds die tijd steeds dieper in de sombere gedachten; en hoewel die hem het leven van zijn ziel benamen, wilde hij met alle onwrikbaarheid zich aan dat smartelijk gevoel vastklemmende, het voedende en opwekkende, zoals bij dergelijke karakters het geval is, het niet laten varen. De hopeloosheid, die de ogen

hoe langer hoe meer gewillig voor de weg van het licht toesloot, zoals dat ook uit Hoofdstuk 14. 5 blijkt, werd hem aangenaam, ja lief, zodat hij het niet zou willen missen. Welke indruk Jezus' dood op zo iemand moet hebben gemaakt, hoe zijn stemming op de daarop volgende dagen moet geweest zijn, kunnen wij ons gemakkelijk voorstellen. Is het wonder, dat hem de boodschap van de opstanding een zelfmisleiding van al te sanguinisch wensend en hopend scheen te zijn? Hij gelooft in zijn droefzinnigheid de waarheid veel nader te zijn, dan die sanguinische mensen; het heeft hem droefheid genoeg gekost om de hoop van Israël op te geven - zou hij nu zijn hopeloosheid zo gemakkelijk laten varen? Daartoe is die hem te lief geworden. Het zwaarste, het ongelooflijke zal voor hem moeten plaats hebben, als hij zal geloven; het komt hem onmogelijk voor, dat de voorwaarde vervuld wordt, nog onmogelijker, dat hij gelovig word.

De overige discipelen hebben bij de verschijning van de Heere van Hem een bepaalde opdracht verkregen, om met Zijn vredegroet heen te gaan; zij doen het, zodra het hen mogelijk is; zij gaan naar Thomas heen, voor wie die vrede nog ontbreekt. Deze is door zijn droefheid en smart in het ongeloof verzonken en niet ten onrechte laat Luther hem zeggen: "Men denkt over Jezus, mijn Meester, wat men wil, dat Hij zulke grote wonderen heeft gedaan; het is toch met Hem als met andere mensen, gedaan - wat eens onder de aarde komt, dat komt niet terug; daarom zijn mijn medediscipelen niet dan grote dwazen, dat zij zich door vrouwen zo laten bepraten en door een spooksel hun ogen zo laten misleiden. " Als zij nu tot hem zeggen: "Wij hebben de Heere gezien, als Hij in hun gehele wezen een hoogst in het oog lopende verandering waarneemt, laat hij zich volstrekt niet overtuigen. Hun vrolijke getuigenis werkt slechts uit, dat hij te beslister zijn tegenstelling uitspreekt een bijna misdadige vastheid van zijn ongeloof drukt zich uit in het omstandige van zijn woorden. Wel geeft hij zich open en eerlijk zoals hij is en dat is een vereringswaardige trek in hem; maar zijn ongeloof heeft toch ook zeer bedenkelijke kanten. Hij verwerpt zonder alle recht de geloofsgetuigenis van de anderen. Omdat hij niets ziet, moet er niets te zien zijn; omdat hij de Opgestane niet heeft gezien, moeten de anderen, die Hem zagen, bedrogen geworden zijn. Hij stelt de Heere bepaalde voorwaarden. Hij verlangt, voordat Hij zich overgeeft aan de gehoorzaamheid van het geloof, dat de Heere van het geloof hem gehoorzaam is, Zich naar zijn mening richt, naar zijn luimen handelt. "Hij is wel een stijfhoofd", schrijft Luther, "die meent, dat Christus moet doen, zoals hij het meent, of hij wil niet geloven, juist als er zoveel aan gelegen is wat hij gelooft of niet gelooft. Wat dunkt u toch, dat Christus met hem zal beginnen en wat het billijke loon van zo'n ongeloof is?"

O. aan wat een dunne draad hangt nu voor Thomas al de hoop op zijn leven en zijn terechtbrenging? Zal hij niet breken, die draad, om hem in het gericht te laten neerstorten, dat reeds lang te voren in het profetische woord (Habakuk. 2: 4) is uitgesproken over de halstarrigheid van het ongeloof? Waarlijk die moest breken, als Jezus niet een hart had, oneindig in ontferming (vgl. Jes. 42: 3. Zach. 13: 7).

De Heere mocht en kon de discipel niet loslaten; geen ander dan die éne verloren zoon zou dat gericht van de profetie ten prooi worden (Hand. 1: 20): "een ander neme zijn opzieners ambt; " daarvoor zorgde het hogepriesterlijk gebed (Hoofdstuk 17: 2). Wij zullen daarom een zoeken van de vermiste door de Aartsherder vernemen.

Als iemand de opstanding van de Heere onwaarschijnlijk achtte, dan was hij het. Hij kan en mag en zal zijn vrienden niet geloven op hun woord; als hij ooit hun geloof zal delen, het moet op grond van zijn eigen zintuigelijke proefneming zijn. Hadden zij de lidtekens van het kruis gezien, ook hij moet ze zien; en dat niet alleen, hij moest bovendien zijn vinger leggen op het teken van de nagels en zijn handen in de doorstokene zijde van de Meester - zo niet - hij zal geenszins geloven. Zij hadden Hem niet betast, het gezicht kon bedriegen, maar het gevoel van hand en vinger nooit; of het een werkelijke verschijning was, kon alleen door het gebruik van de tastzin uitgemaakt worden. Moedwillig ongeloof deed Thomas niet zo spreken, maar de vrees voor zelfbedrog, gepaard met de vrees, dat, als hij het bericht geloofde en het later blijken mocht onjuist te zijn, de laatste teleurstelling nog erger zou zijn dan de eerste. Had hij vroeger een hoop gekoesterd, die op Golgotha beschaamd geworden was, nu zou hij zich niet meer overgeven aan een ijdele droom, hoe schoon die ook was en geen vreugde zich vergunnen, dan die ontwijfelbaar zeker gegrond was.

Men heeft beurtelings Thomas als type van een hardnekkig ongeloof voorgesteld en beurtelings zijn verkeerdheid zo vergoeilijkt, dat zij weinig meer werd dan lakenswaardige zwakheid. Beide opvattingen, tot het uiterste volgehouden, lopen gevaar om uiterst eenzijdig te worden. Ongetwijfeld was het in Thomas ten enenmale verkeerd, dat hij door zijn moedeloos omzwerven zich van de mogelijkheid had beroofd om te delen in de zegen van de avondverschijning. Erger nog, dat hij zijn tiental vingers meer toonde te vertrouwen, dan een tiental geloofwaardige stemmen. Het ergste van allen, dat hij de Heere voorwaarden stelde, zonder welke het hem, Thomas, niet behagen zou om zich volkomen gewonnen te geven. Maar van de andere kant hebben wij toe te zien, dat wij de man niet onbillijk beoordelen, die de Heere zelf, met ernst wel, maar toch ook met blijkbare zachtheid behandeld heeft. Zijn ongeloof was een vrucht van zijn neergedrukt, zwaarmoedig karakter, dat hem terughield om zich vrij en fris over te geven aan een grote, hartverheffende indruk. Het was bovendien innig samen geweven met een liefde, die het heerlijk denkbeeld te schoon achtte om de gestorvene terug te zien; het ging gepaard met de wel niet uitgedrukte, maar toch kwalijk verborgen wens om te kunnen en te durven geloven. Het deed hem dan ook de apostelkring niet verlaten, maar nog met de broeders verenigd blijven, ofschoon hij voor zijn gevoel nu het middelpunt van de vereniging miste, zo stelde Thomas, juist omdat hij een eerlijk ongelovige was, zich bij voortduring de mogelijkheid open om tot vaste overtuiging te komen; minder in soort dan in graad is zijn stemming van die van de andere vrienden verwijderd, voordat zij door een persoonlijke verschijning van de Heere verblijd waren. En waar wij aan zijn twijfelzucht een van de hechtste gronden van ons eigen geloof mogen denken, daar worden wij het woord van de Christelijke oudheid indachtig: "Hij heeft getwijfeld, opdat wij niet twijfelen zouden. "

26. En na acht dagen, toen intussen geen verschijning van de Herrezene meer had plaats gehad 28: 15"), waren Zijn discipelen weer binnen in hun vergaderplaats te Jeruzalem (vs. 19) en ditmaal was Thomas met hen; en Jezus kwam, toen de deuren gesloten waren en stond in het midden en zei: Vrede zij jullie.

Naar onze manier, om liefde te begrijpen en te waarderen, zouden wij verwachten dat de ontferming van de Heiland het arme zieke discipelental geen vierentwintig uur zijn leed zou hebben laten dragen, maar door een snele openbaring van Zijn paasleven dit leed in

onuitsprekelijke vreugde zou verwisselen; maar de liefde van de Heere is een heilige liefde, die voor de hemel opvoedt. Wat zou ervan worden, als het werd toegestaan aan het verdorven menselijk hart, om aan deze liefde door wenen en treuren iets af te dwingen? Als de zieke de geneesheer de voorwaarde van de genezing kon voorschrijven en noodzaken juist deze en die wegen met hem in te slaan, zoals hij zich nu eenmaal in het hoofd heeft gezet? Dat zou de zieke in zijn koortsachtige fantasieën boven de geneesheer, het leem boven de pottebakker, het kinderlijk onverstand boven de hemelse, wijsheid als meester stellen! Met zulke dwaasheden laat de Heiland Zich niet in; Hij zou dan lust in ons verderf hebben. Daarom is er voor Thomas een tijd om te wachten en te denken. Acht dagen lang, die voor hem jaren worden, brengt hij door de schuld van zijn ongeloof in droefheid en in somberheid door en hij martelt zich af met gedachten van niet op te lossen twijfelingen, terwijl alles rondom hem vol paasvreugde is. Maar - liefelijk teken voor hem, dat hij in zijn afscheiding niet volhardt, maar zich weer geheel aan de discipelen houdt! Na acht dagen zien wij Hem in hun vergadering: dat wijst op een geheime band, waarmee zijn hart nog aan de waarheid gebonden is, ondanks de ontkenningen en de tegenspraak in zijn hoofd.

De Heere verscheen wel alleen aan Maria Magdalena, alleen aan Petrus, waarschijnlijk ook alleen aan Jakobus, maar aan Thomas wilde Hij Zich niet openbaren in de acht dagen van de eenzaamheid door hemzelf gekozen, ten teken dat wie de gemeenschap van de leden ontvlucht, zich ook van het hoofd van de leden afzondert; maar tevens om de overige discipelen heeft de Heere in hun midden Thomas op Zijn herderschouders willen leggen. Het antwoord van de twijfelaar had hen bedroefd, zo moet nu ook de vreugde van de belijder hen verkwikken en in het zien van de barmhartigheid, die de ene overkwam, moeten allen zich verheugen in een Heere en God, als hun Heere en God is.

Thomas! Thomas! is het in deze duisternis van de ziel, dat voor u een hele week moet omgaan, waarvan elke nacht en elke dag u aan de nachten en dagen van de vorige week denken doet! Aan de nacht, waarin Hij verraden werd, aan de dag, waarop Hij gekruisigd werd, aan de sabbath, waarop u Hem wist in de grafspelonk. . . Daar is Hij weer, de eerste dag van de week!. . . . Zal het nu beginnen te lichten, ook voor u?. . . Ja! acht dagen lang heeft de wijsheid van de Heere de ongelovige Thomas de straf van zijn ongelovigheid doen dragen. Het is genoeg, nu gaat de liefde van de Verrezene ook hem opwekken uit het graf, dat hij voor zichzelf gegraven heeft.

Thomas was en bleef zijn medeleerlingen dierbaar, zoals hij hen hartelijk liefhad; want hoe verschillend in geloof, zij waren één in liefde tot Jezus, hun Heer; zij verstootten Thomas niet, hoezeer zijn ongeloof hen hinderde; hij verliet zijn medeleerlingen niet, hoezeer hun blijdschap zijn smart verhoogde. Zij bleven één hart en één ziel, de een veroordeelde de andere niet.

27. Daarna wendde de Heere Zich tot hem, die Hij in het bijzonder met deze Zijn verschijning op het oog had en zei Hij tot Thomas: Doe nu wat u als voorwaarde heeft gesteld (vs. 23); breng uw vinger hier en voeg bij uw voorwaarde van tasten ook die van zien, omdat in de mondvan twee of drie getuigen alle woord bestaat (MATTHEUS. 18: 16), zie Mijn handen en breng uw hand en steek ze in Mijn zijde en wees voortaan niet ongelovig, zoals u tot hiertoe

bent geweest, maar gelovig, zoals uw mededisciplen, opdat uw twijfelen niet tot werkelijk ongeloof worden zal.

De overeenkomst van de woorden in de tweede helft van vs. 29 met die in vs. 19 moet opmerkzaam maken op de overeenkomst van de verschijning van Jezus. Dit is nu het derde "vrede zij u", waarmee de Heere onder de discipelen treedt; deze keer in het bijzonder om Thomas. Hier hebben wij dus een besluit van de verschijningen te Jeruzalem; als de Opgestane weer verschijnt, zal het een andere betekenis hebben. Jezus' woorden, die Hij daarop tot Thomas richt, hebben iets ritmisch; het zijn twee paralelle leden met een besliste zin. - Opzettelijk spreekt de Heere met de woorden van Thomas: het woord van de bestraffing moet met dat van de zonde overeenkomst hebben.

Thomas heeft drie zaken verlangd: het eerste en het tweede wordt hier opgenoemd, omdat bij Thomas in het bevatten de hoofdzaak lag en hij op het oog alleen zich niet mocht verlaten, omdat dit ook kan worden misleid; maar het bezien van de handen mocht niet ontbreken, omdat de gehele rede van Thomas volledig moest worden teruggegeven. Dat de Heere deze kende, was een overtuigende bewijs voor de realiteit van de opstanding dan alle zien en voelen, waarom Thomas ook elke verdere gedachte daaraan laat varen en hij zelfs tot de uitroep van vs. 28 komt.

De woorden, waarin hij zijn gevoel uitstort, herinneren ons levendig aan zijn vroegere val; eveneens heeft Nathanaël eens beleden (Hoofdstuk 1: 49): "Rabbi, Gij bent de Zoon van God, Gij bent de Koning van Israël!" En wanneer heeft deze dat beleden? Toen hij de blik van de Kennen van de harten had opgemerkt. Zo voelt zich ook Thomas getroffen door het oog van Hem, die in het verborgen ziet en de raad van zijn hart heeft ervaren. Wij moeten de woorden van de Heere vergelijken met de eis, die de discipel heeft geuit. Juist hetgeen hij als voorwaarde van zijn geloof had genoemd, geeft hem de genade van Christus bijna met dezelfde klanken; en op Zijn verzekering: "dan zal ik niet geloven" is het tegenwoord: "wees niet ongelovig maar gelovig!" Juist dit heeft hem overwonnen en hem ver gebracht over het louter negatieve gevolg van de uitroeping van zijn twijfel. Hij heeft de Heere gezien, hij houdt zich van Zijn opstanding overtuigd, maar wij zien dat hij hierop niet blijft staan, maar hierdoor is hij bovendien verheven tot een hoogte van het geloof en evenals de anderen zien wij hem als een waar apostel van de Heere.

Dit toneel is de tegenhanger van hetgeen met Nathanaël hoofdstuk 1 gebeurde. Evenals bij deze leerling schittert ook bij Thomas het licht met plotselinge glans, tot in het diepst van zijn gemoed en doet alle duisternis ophouden. Zoals in het zedelijk leven vaak voorkomt, heeft ook bij hem een grote terugwerking plaats; van de laagste trap in het geloofsleven bereikt bij met een enkele sprong het toppunt en spreekt hij de Godheid van zijn Meester veel stelliger en nadrukkelijker uit dan ooit te voren door Petrus zelf is gebeurd. De laatste is de eerste geworden en het geloof van de leerlingen, waarvan Thomas belijdenis doet, heeft nu de hoogte ingenomen, die in de proloog bij voorraad was aangewezen.

Bij de beschouwing van het ongeloof van Thomas moeten wij wel opmerken, dat deze apostel en vriend van onze Heer, in de eigenlijk gezegden zin, de schandnaam van ongelovige

Thomas niet heeft verdiend. Thomas was waarlijk een gelovige, die met alle anderen de Heere met zijn hele hart beleden had (Joh. 6: 68, 69). Vaker had Hij zijn liefde voor en verkleefdheid aan de Verlosser juist hartelijk betoond (Joh. 11: 16) en het denkbeeld zelf van het gemis van zijn Meester was hem onverdraaglijk en onbestaanbaar (Joh. 14: 5). Nu weigert hij geenszins de Heere in Zijn verrijzenis te geloven, maar vreest, dat anderen zich hebben laten misleiden en wil in een zaak van zoveel gewicht, niet zijn erkentenis geven, vóórdat hij met eigen ogen heeft gezien en met eigen handen heeft getast. Zo'n ongeloof was bij Thomas geheel en al karaktermatig. Wanneer wij toch de reeds aangevoerde plaatsen uit Joh. 11 en 14 inzien, dan leren wij deze apostel kennen als een man van een meer zwaarmoedig gestel, die geredelijk het kwade gelooft en het goede niet zo gemakkelijk aanneemt. Voegen wij nu hierbij de vooroordelen van zijn tijd aangaande de Messias en het Messiasrijk en dat Thomas met vele anderen geenszins de dood van zijn Heere, ten minste niet op zulke een manier verwacht had, dan was hij bezwaard om andermaal en nog grievender teleurgesteld te worden en daarom weigerde hij alle geloof; hoewel hij zijn medeapostelen, geenszins voor bedriegers hield, noch ook hun verhaal voor onmogelijk achtte. Evenwel kennen en mogen wij Thomas niet in alles verschonen, want hij weigerde geloof aan oog- en oorgetuigen, op wier trouw in hun verhalen en getuigenissen hij zeker kon afgaan; hij maakte zich schuldig aan onbedachtzaamheid en al te strenge vorderingen, omdat hij iets bepaalde, dat geenszins in zijn macht stond en hij niet wist of de Heere hem het geven wilde, terwijl hij zich daardoor eindelijk ook groot onheil veroorzaakte, omdat hij nu reeds acht dagen in deze staat van onzekerheid en bezwaar doorbracht, zonder enig licht of enige troost te smaken, waarin anderen zich verheugen mochten, zoals dit zo vaak het geval is met mensen, die door eigen schuld in donkerheid en bezwaar voort wandelen en geen licht zien, dat anders toch in een zekere mate te aanschouwen was. Wat voorts onze Heiland deed, was inderdaad een krachtige genezing van Thomas ongeloof; bij het minste nadenken zeggen wij het toch, dat Jezus hem nu verscheen op de meest gepaste tijd, nadat er een gehele week verlopen was en wel op de eerste dag van de week, die meteen een blijde gedenkdag voor de gelovigen werd. Ook verscheen Hij hem op een verrassende, indruk makende en liefderijke manier zonder hem iets te verwijten, terwijl Zijn woorden rechtstreeks tot Thomas gericht waren en aan zijn eigen vaak herhaald gezegde beantwoordden, zodat deze toespraak hem overtuigen moest van het leven en de alwetendheid van de Heere en dus geheel treffend, ontwapenend en overredend was.

Hij dacht er niet aan. Nu hij de Heere zelf zag en zijn eigen woorden van diens lippen hoorde, had hij geen verdere bewijzen nodig. En is het ook niet zo met vele en grote bezwaren, allerlei bedenkingen en tegenwerpingen om in Christus te geloven, zoals Hij is; en wij namen ons voor om niet te geloven, alvorens al deze bezwaren volkomen ons opgelost werden. Maar daar viel een lichtstraal van boven in onze ziel en wij zagen Jezus in Zijn schuldvoldoenend lijden en sterven, in Zijn rechtvaardigmakende opstanding en wij hadden geen bezwaren meer, alles was ons nu ineens opgelost. Wij waren volkomen zondaren. Hij was onze volkomen Verlosser, onze Heere en onze God geworden. Het komt er slechts op aan of er bij ons behoefte, grote, dringende behoefte bestaat aan een Zaligmaker van zonden, om die, bij zijn openbaring aan ons, met al de krachten van onze ziel en met al de liefde van ons hart aan te nemen, te omhelzen en vast te houden tot de einde toe. Maar bij de meeste mensen bestaat geen behoefte aan een Zaligmaker van zonden en daarom zijn er zo weinig discipelen en

discipelinnen van Jezus. En vanwaar die vervreemdheid van zo vele zondaren en zondaressen ten opzichte van die eeuwige Redder van zonden? Zij kennen noch hun zonden, noch de heiligheid van God, zoals beide gekend moeten worden en gekend worden door de zielen, die zich bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, door het geloof in Jezus. Deze voelen de toorn van God tegen de zonde in hun hart en zij hebben die in hun ontwaakt geweten en tegenover dat heilig ijvervuur van God tegen de zonde hebben zij het heilig liefdesvuur van God jegens de zondaar nodig, volstrekt nodig, zullen zij niet tot een eeuwige wanhoop vervallen. En dat heilig liefdesvuur van God ontvangen zij door de Heilige Geest uit Jezus, tot heerlijkheid van de Vader en zij zijn behouden voor eeuwig.

28. En Thomas, door zo'n neerbuigende genade tot diep in zijn ziel getroffen, werd tevens overtuigd van Christus goddelijke heerlijkheid die in Zijn alwetendheid hem zo duidelijk onder het oog werd gebracht. Hij antwoordde en zei tot Hem, op Zijn knieën neervallend en Hem aanbiddend (Openbaring . 19: 10): Mijn Heer en mijn God! (Ps. 35: 23).

Er is niet gezegd of Thomas bij deze woorden voor Jezus op de knieën zonk; het vermoeden ligt echter voor de hand. Zijn woorden zijn geen uitroep van verrassing, maar een belijdenis van Jezus. "Hij zei tot hem", wordt gezegd. Jezus bevestigt nu in vs. 29 de belijdenis van Thomas door Zijn antwoord en erkent het daardoor uitdrukkelijk als waar en juist, zodat hij, die de belijdenis van Thomas niet wil erkennen en daaraan geen andere waarde toekent dan die van een uitroep van verrassing, waaruit geen besluit kan worden getrokken, niet alleen de werkelijke overtuiging van de apostel aanvalt, maar tevens de getuigenis van Jezus zelf, die deze uitroep als uitdrukking van de waarheid opneemt.

Nee, dit is geen kreet van grote verbazing, in de vorm, waarin hij alleen maar zou kunnen ontsnappen aan de lippen, niet ongewoon de naam van de Heere hun God ijdel te gebruiken: want zulke lippen, bij wie wij ze ook mogen aantreffen, verwachten wij bij Thomas, een van de twaalf, niet. En evenmin is het een uitroep, waardoor in een ogenblik van heilige ontroering, de opgetogenheid van een discipels teveel zegt en meer dan hij kan verantwoorden; want de Heilige, wie zij geldt, wijst de hulde niet af, die met deze namen bewezen wordt, noch beperkt haar tot een juister maat, maar hecht er Zijn zegel aan door de verklaring: Gij heeft geloofd. Wat vernemen wij dan in deze woorden van Thomas? Wat anders dan een geloofsbelijdenis; dan de belijdenis van een geloof, dat hem in aanbidding doet neerzinken, omdat hij nu pas, nu opeens weet in wie hij gelooft en wat hij van Hem gelooft, die gezegd heeft: Uw hart worde niet ontroerd: u gelooft in God, geloof ook in Mij. De apostel Johannes heeft deze belijdenis geboekt als de vrucht van alle woorden en werken en verklaringen en openbaringen van het vleesgeworden Woord in de kring van hen, die Hem gezien en gehoord en met hun handen getast hebben; als de slotsom bij monde van Thomas, van alle overtuigingen en al de ondervindingen van hen, die Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de Eniggeborenen van de Vader, hebben aanschouwd. Wat hij en al de apostelen sinds gepredikt hebben en de gemeente van alle eeuwen beleden heeft, dat heeft Thomas het eerst van allen uitgesproken: "De Heere is God. " De gemeente bezit deze waarheid als de rijpe vrucht van een langzaam ontwikkeld, lang geoefend, fel bestreden, op een hardnekkig ongeloof veroverd geloof! Dat niemand haar te na komt! Maar men merkt het op! Thomas antwoordt niet maar zegt: "De Heere is God!" Of tot de Verrezene: "Gij Heere!

bent God!" maar hij antwoordt en zegt: "Mijn Heer en mijn God!" In dit Mijn is de kracht en de waarde van Zijn woord in het oog van de Heere. Dit is meer dan belijdenis, dit is meer dan aanbidding. In dit Mijn is de overgave van het hart, in dit Mijn is het vertrouwen, in dit Mijn is de liefde van het geloof, dit Mijn is het Mijn van het verbond, waarin twee delen begrepen zijn. Weinig zegt het de Godheid van Christus te erkennen, weinig haar tegen andersdenkenden te handhaven, als het hart in ons binnenste niet diep en heilig voelt: Hij is mijn Heer en mijn God! Als het niet in alles blijkt dat dat hart door goddelijk recht het Zijn is. Want wat zegt hem de hoogste eernaam uit de mond van een zondig schepsel? Ons hart, ons hart verlangt Hij. Slechts het geloof, waarbij men het hart Hem overgeeft, is Hem welgevallig en maakt gelukzalig in waarlijk geloof.

Wij lezen niet dat Thomas de verlangde proefnemingen deed. Hij had Jezus gezien en hij was overwonnen. Jezus' woord had zijn hart getroffen en nu had het zien van de Heere hem overtuigd. Dat niet alleen, maar hij, die het langst had getwijfeld, werd opeens de stoutste belijder: het is een zielkundig verschijnsel, dat gemakkelijk verklaard kan worden. Jezus is nu zijn onbeperkte Gebieder, nu zijn God. Deze uitspraak van de geestdrift van het geloof, dat de hoogste naam gebruikt voor de onbeschrijfelijke majesteit, die het aanschouwt, is de Heere welgevallig, de waarachtige Getuige, die nooit een valse schijn gedoogde, omdat Hij weet één te zijn in wezen met de Vader en goddelijke eer te mogen ontvangen. Maar boven allesdenkende aan het welzijn van de onsterfelijke zielen, die door het woord van de apostelen in Hem geloven zullen: laat Hij de zaligspreking van Zijn opstanding horen: "Zalig die geloven zonder te zien!" Hij zou heengaan naar de onzichtbare gewesten van de hemel. Wie zalig wilde worden, hem stond geen andere weg open dan die Thomas versmaad had: het getuigenis van hen, die Hem gezien hadden; niet op eigen zintuigelijke waarneming, maar alleen op het besef dat hun getuigenis waarachtig was, zou voortaan het geloof in Jezus Christus kunnen rusten. Ook zij zouden mogen verzekeren: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben. "

De woorden van Thomas waren een ondubbelzinnige volledige, uit het hart opwellende erkenning van de Godheid van de Zoon des mensen. Was Jezus niet God geweest, dan zou Hij de godslastering, die in dat geval in de woorden opgesloten zou zijn geweest, gestraft hebben. Hij zou de door zijn ingenomenheid met Jezus weggesleepte apostel gewaarschuwd hebben, dat Hij slechts de boodschapper van God, niet de hoge en oppermachtige God zelf was. Maar in plaats hiervan liet Hij Zich de Hem toekomende schatting welgevallen. Maar de evangeliën en brieven bevatten zoveel directe en indirecte bewijzen van de waarachtige Godheid van de Zoon van God; inderdaad het gehele samenstel en wezen van het Christendom maakt een goddelijke Zaligmaker noodzakelijk, stelt Zijn Godheid in het helderste licht. Was Jezus niet God, dan zou Hij zuiver een meer ontwikkelde Socrates, een meer verlichte Plato zijn geweest en de godsdienst van de berg van zaligsprekingen zou zuiver een nieuwe lezing van de wet van Sinaï zijn geweest. Maar hij kwam om zalig te maken niet alleen om ten voorbeeld te strekken; om te verlossen met Zijn bloed, niet slechts om door Zijn voorschriften weer op te richten; om de zonden te vergeven, niet zuiver om een voorbeeld van heiligheid te geven.

29. Jezus nam Zijn belijdenis zonder tegenspraak aan en bevestigde nu de gelukkig verkregen toestand van het geloof, tot welks verkrijging deze gehele openbaring had plaats gehad. Hij

zei tot hem: Omdat u Mij gezien heeft, Thomas, heeft u geloofd. U hadt echter beter gedaan, wanneer u ook zonder deze Mijn buitengewone verschijning u vroeger door het woord van uw mededisciepelen tot geloof had laten brengen. Zalig zijn zij, die niet gezien zullen hebben en nochtans geloofd zullen hebben, zoals dat voor de volgende tijden de enige weg zal zijn, om tot zaligheid te komen).

Het antwoord van Jezus bevestigt niet alleen wat Thomas van Hem gezegd heeft, maar ook dat de inhoud van het geloof slechts deze is, dat men Hem, de Zoon van God, als zijn Heere en God gelooft. Thomas heeft nog een zien nodig gehad, om gelovig te worden; nu begint echter een nieuwe tijd, waarin zo'n zien ten behoeve van het geloof niet meer wordt gegund en zo is het hem tot beschaming, dat hij met deze tijd niet reeds zelf een begin heeft gemaakt, maar bij de manier van het vorige, nu gesloten tijdvak, is willen blijven staan, waarin aan alle geloof tekenen, zichtbaar vertoonde openbaringen van Jezus zelf ten grondslag lagen. Zij, die willen zien, zullen voortaan niet komen tot geloof; en daarin zich te begeven was een gevaar, dat bij Thomas voor de hand lag.

Een geloof, dat voortvloeit uit gezichten, mag met een overstromende mate van bevindingen en zalige gevoelens verbonden zijn, maar veiliger en zekerder leidende tot het doel is het niet dan dat geloof, dat in duisternis vertrouwt, dat, van bevinding ontbloot, zich eenvoudig aan het woord vasthoudt en op dat woord zich grondt. Die op dat laatste gewezen zijn, zijn in vergelijking tot de discipelen en hun paasgezichten niet achtergesteld - integendeel! Het geloof, dat op gezichten steunt, schijnt te vliegen en wankelt toch onzeker als een lamme op krukken; het geloof zonder zien maakt de gang in het woord vast. Gezichten kunnen makkelijk verheffen, zodat men als tegenwicht een engel van de satan met zijn vuistslagen nodig heeft (2 Kor. 12: 7); het eenvoudig geloof aan het woord houdt het hart arm en klein en de kleinen is het koninkrijk van de hemelen bereid. Gezichten zijn voorbijgaande en de daardoor opgewekte gevoelens snel voorbij; het woord, waaraan het geloof zich vasthoudt en waaruit het leven van de hele geest zich voedt, blijft eeuwig vast. Gezichten geven slechts een beeld van de waarheid, dat de zinnen beweegt; het geloof in het woord, dat veel dieper en verder dan ons blote oog reikt, geniet de inwendige kern.

De tegenstelling, die Jezus op het oog heeft, is die van het geloof, dat om het wonder aan te nemen het wil zien en het geloof, dat zich met het getuigenis alleen tevreden stelt, het daarom op gezag aanneemt. Als de wereld niet wil geloven zonder te zien, is er geen geloof denkbaar, tenzij Jezus onophoudelijk en voor ieder in het bijzonder wonderen verrichte en Zich vertoont. Dit is niet de loop van het werk van God op aarde en om deze reden noemt Jezus gelukkig, die ook zonder het middel kunnen geloven, dat Hij bij Thomas heeft moeten aanwenden. Want als allen dezelfde eisen deden als deze apostel, zou er in de tegenwoordigen toestand van de kerk van geen geloof sprake kunnen zijn.

Het is, naar wij menen, voor ieder die onbevooroordeeld leest, onbetwistbaar dat de toespraak van Thomas tot niemand anders dan tot de Verrezene zelf gericht is, dat zij hem ontlokt wordt door de verrassende opmerking, hetzij van de hogere kennis, hetzij van de ontfermende liefde van de Heere; dat zij de strekking had, om een niet minder dan Goddelijke eer aan de Christus te wijden. Van de andere kant moet men echter toestemmen dat wij hier niet de taal vinden

van het koele verstand, dat voor een leerstellig begrip de juiste uitdrukking kiest, maar van het ontvlamde gevoel, dat in de geestdrift van het ogenblik in de herleefde Meester De Heere zelf gelooft te aanschouwen, geopenbaard in menselijk vlees. De betekenis van deze uitspraak ligt dan ook niet zozeer daarin, dat Thomas haar gewaagd, als daarin vooral dat de Heere haar aangenomen en door die aanneming goedgekeurd heeft, wat Hij niet had kunnen of mogen doen, als Thomas hier te sterk had gesproken. Met deze geloofstaal, krachtiger nog dan die van enig ander apostel, zoals hij de krachtigste taal van het ongeloofs had doen horen, maakt Thomas zijn schuld weer goed, in de Levensvorst herkent hij de eindeloos levende en te midden van de tekens van menselijke wonden ziet hij de sporen van Goddelijke glans niet voorbij. De hulde van de aanbidding die hij de Verrezene wijdt, is voor hem de voldoening van een diepgevoelde behoeften de Heere ongetwijfeld hoogst welgevallig geweest. Met innerlijke blijdschap moet Hij de discipel aangestaard hebben, in wiens gemoed de nevel van de twijfel door de zon van de waarheid verdreven was en dubbel heeft Hij zeker de zaligheid van zijn nieuwe leven gevoeld. Maar juist omdat Hij Thomas liefheeft, wil Hij hem tot het genot van een zaligheid opleiden, die niet van een uitwendige omstandigheid afhankelijk, niet aan een enkele uur gebonden is. Hij denkt tevens aan zovelen, die zoals Thomas twijfelen zullen, zonder dat het hen zoals deze, mogelijk zal zijn om door zinnelijke aanschouwing tot het geloof in Jezus als de Opgestane te komen en met een oog op hem en op hen doet Hij de verzekering horen - de énige zaligspreking uit Zijn tweede leven - "omdat u Mij gezien heeft, heeft u geloofd: zalig zijn ze, die niet gezien en nochtans geloofd zullen hebben. " Thomas was door aanschouwen tot geloven gevoerd. Maar de Heere wil hem aanduiden, dat dit een uitzondering en integendeel het omgekeerde: "eerst geloven en dan aanschouwen", de regel in Zijn koninkrijk is. Trouwens, het eerste was slechts voor weinigen, het laatste voor allen zonder onderscheid mogelijk en groter zaligheid was juist aan het laatste verbonden, omdat het met groter strijd gepaard, aan hoger ontwikkeling dienstbaar en tot schoner verrassing leidende zou zijn. Met deze wenk wordt de lichamelijke openbaring van de Verrezene voor Thomas geëindigd en Zijn geestelijke aanschouwing mogelijk voor alle eeuwen gemaakt.

I. Vs. 30 en 31. Johannes begon zijn evangelie met een proloog of voorwoord, hij sluit het nu met een epiloog of nawoord. De openbaringen van Jezus de Opgestane, die nog te Jeruzalem hebben plaats gehad, zijn toch nu ten einde, de uitroep van Thomas, "mijn Heer en mijn God", komt geheel overeen met hetgeen in Hoofdstuk 1: 14 is gezegd en de aanbidding, waartoe een discipel, die zo beslist twijfelde, zich gedrongen voelde, wijst het toppunt aan in de ervaringen van de apostelen. Maar tevens sluit de Heere zelf met Zijn antwoord daarop de tijd van het geloof, dat door zien werd verkregen en opent Hij de tijd van het geloof, dat steunde op het woord van de ooggetuigen. Daarmee is de overgang gemaakt van de evangelische geschiedenis tot het werk van de apostelen, zoals dat in de Handelingen van de apostelen wordt gevonden. Daarom kan de evangelist nu ook besluiten en hij doet het, terwijl hij de lezer opmerkzaam maakt hoe hetgeen diende om in de kring van de discipelen geloof te wekken door zijn mededeling in een bijzonder boek ertoe moest meewerken, om het geloof over de wereld uit te breiden.

30. Jezus dan heeft nog wel vele andere tekenen, waardoor Zijn heerlijkheid openbaar werd (Hoofdstuk 2: 11; 5: 54) in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen gedaan. Deze toch had

Hij tot Zijn ooggetuigen geroepen, opdat zij Zijn getuigen voor de wereld zouden kunnen zijn (Hoofdstuk 15: 27). Nog vele anderen zagen zij, die niet zijn geschreven in dit boek;

31. Maar deze, die in Hoofdstuk 1-19 en Hoofdstuk 20: 29 zijn meegedeeld, zijn geschreven volgens het plan, dat de schrijver van het boek voor ogen had met dat doel, opdat u, die dit boek leest, hetzij u reeds tot de Christelijke gemeente behoort, of nog tot haar moet komen, gelooft, dat Jezus naar Zijn ambt is de Christus, de beloofde Messias (Hoofdstuk 1: 41, 45) en naar Zijn wezen de Zoon van God in de wezenlijke zin van het woord en opdat u gelovende in
deze Jezus Christus, die door de Vader in de wereld is gezonden en de zaligheid van de wereld heeft teweeggebracht, het leven heeft in Zijn naam (Hoofdstuk 17: 3. 1 Joh. 5: 13).

Tenslotte ziet Johannes op het geheel van het door hem vervaardigde boek terug; hij heeft slechts weinig geschreven van het vele, dat hij had kunnen schrijven, maar het weinige is genoeg om zekerheid te geven omtrent Jezus' persoon en werk. Tekenen, niet werken, zoals in Hoofdstuk 10: 24, 37; 14: 11, noemt Johannes wat de Heere heeft gedaan. Zijn daden moeten beschouwd worden als tekenen en Hij zelf had de discipelen er op gewezen (6: 14, 26;
12. 37 MATTHEUS. 11: 4 vv.) om ze te beschouwen als tekenen van hetgeen Jezus is en van hetgeen, waarom Hij was gekomen. Men heeft geen recht om de bijvoeging "in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen", onder deze tekenen alleen te verstaan de drie verschijningen van de Opgestane, die Johannes bericht; want hoewel alle andere wonderen van Jezus meer of minder openlijk voor geheel Israël plaats hadden, waren zij tevens voor de discipelen gebeurd en wel in de eerste plaats voor hen, omdat zij het waren, die het geloof, door Jezus' tekenen verkregen, moesten uitbreiden over de gehele wereld en als de oor- en ooggetuigen, wat gezien en gehoord was bekend moesten maken, opdat ook hun hoorders mochten geloven.

Maar waarom spreekt Johannes alleen van de wonderen en niet van de redevoeringen van de Heere? Zonder enige twijfel, omdat hij de grondslag wilde aanwijzen, niet slechts voor het geloof van de leerlingen, maar ook voor dat van de wereld. Allen, die Jezus gezien en gehoord hadden, bezaten in Zijn persoon de waarborg, dat zij zich op het getuigenis zouden verlaten, dat Hij aangaande Zichzelf had afgelegd. In deze zin zei Jezus: "Geloof Mij, met het oog op hetgeen Ik heb. " (Hoofdstuk 14: 10, 11). Maar voor allen, die geloven moeten zonder gezien en gehoord te hebben en voor wie dit geloof de grondslag behoort te zijn van hun gehele leven en al hun verwachtingen, zijn de wondertekenen, die door de verklaringen van de getuigenissen vaststaan, de noodzakelijke waarborg voor de goddelijkheid van Jezus' persoon en werk. Jezus had de meeste van Zijn gesprekken met wonderen in verband
gebracht, die aan Zijn beweringen als het ware tot bewijs verstrekken; en deze enge betrekking tussen tekenen en redevoeringen treedt inzonderheid in ons evangelie aan het licht.

Johannes heeft slechts een bloemlezing uit de rijke voorraad gegeven en daarbij had hij twee bedoelingen, die echter eigenlijk tot één worden. Jezus moest voor Zijn lezers worden geplaatst als de Christus en als de Zoon van God, d. i. zij moesten de Heere leren kennen zowel in Zijn verhouding tot de mensen als in Zijn ontologische staat, als de Heiland van de wereld, die waarlijk Gods Zoon is en deze erkentenis moest niet als een dood kapitaal

neerliggen, maar leven scheppen; het waarachtige leven vloeit echter uit de naam, d. i. uit het geopenbaarde wezen van de Zoon van God voort.

In de uitgebreidste zin karakteriseert het woord van Johannes in het algemeen de Heilige Schrift. Zij heeft een godsdienstig doel en is daarom geschreven uit godsdienstige drang en godsdienstige geest, onder de leiding van Gods Geest; alle godsdienstige waarheid van de Heilige Schrift nu doelt op de waarheid van God in Christus - Christus de kern en het hoofdpunt van de Heilige Schrift.

HOOFDSTUK 21

DE OPSTANDING VAN CHRISTUS GEOPENBAARD IN GALILEA

II. Bij het reeds afgesloten Evangelie komt hier nog een aanhangsel, dat alleszins in zeker opzicht het bericht over de verschijningen van de Opgestane in de kring van de apostelen in Hoofdstuk 20 voortzet, zoals de inhoud van het eerste vers aantoont. Bij het ambt en de uitrusting daartoe, over welke zaken bij die beide verschijningen sprake was, komen hier nog zinnebeeldige voorvallen, die het gevolg van het ambt en zijn bijzondere roeping voor twee van de drie voornaamste apostelen bekend maken. Aan de andere kant staat dit hoofdstuk toch buiten het Evangelie en is het op zichzelf een geheel met een bijzonder doel, omdat het wijst op de toekomst van de kerk en enigszins een geschiedenis van de apostelen in het klein voorstelt. "Gegrondvest door de getuigenis en de werkzaamheid van Petrus is de weg van de Kerk volgens zijn voorbeeld in het navolgen van Jezus en van Zijn lijden (zelfs tot de kruisiging: Openb. 11: 7-10; 13: 7). Haar einde brengt zij niet zelf aan en moet zij niet te vroeg denken; zij moet naar het voorgaan van Johannes op de Heere wachten, totdat Hij komt om ze in huis te halen. " Het is aan geen twijfel onderhevig, of de apostel heeft het hoofdstuk nog zelf geschreven, ten minste tot aan vs. 23; hij heeft het echter niet zelf bij zijn Evangelie gevoegd, maar de oudsten van de klein-Aziatische gemeenten hebben dat gedaan na zijn dood, met bijvoeging van een slotwoord in vs. 24 en 25

Vs. 1-14. Het voorval op de zee

1. Hierna, toen de discipelen zich nu weer van Jeruzalem naar Galilea hadden gewend, openbaarde Jezus Zichzelf, waarschijnlijk acht dagen na de verschijning, die inHoofdst. 20: 26 vv. is meegedeeld 28: 15") weer de discipelen en wel ditmaal aan de zee van Tiberias, het meer van Gennesareth (Hoofdstuk 6: 1). En Hij openbaarde Zich aldus, want wij zullen de geheel eigenaardige omstandigheden, onder welke dat gebeurde, omdat die rijk van betekenis zijn, nader meedelen:

3. Simon Petrus zei tot hen, toen opeens onwillekeurig een bijzondere gedachte bij hem oprees: Ik ga vissen op het meer. Zij zeiden tot hem: Wij gaan ook met u. Zij gingen dan uit die plaats naar de oever van het meer en traden meteen in het schip, dat hen ter beschikking stond en in die nacht vingen zij niets, zoals hun dat ook reeds bijna twee jaar daarvoor overkomen was (Luk. 5: 5).

Onder de tien verschijningen van de Opgestane, waarvan wij volgens de Schrift zeker weten (Uit 28: 15 en Uit 28: 20), wordt ons nu de derde voor de vergaderde discipelen (vs. 14) bericht door dezelfde evangelist, die drie wonderen van de Heere in Galilea en drie in Judea heeft meegedeeld. Deze verschijning was echter niet meer, zoals de beide vorige, in het bijzonder bestemd om het geloof te wekken, zoals de verschijningen voor Maria Magdalena, voor Petrus en de Emmaüsgangers, dat wilden teweeg brengen, het geloof aan: "Ik was dood en zie Ik leef - moest de Christus niet al deze dingen lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan?" nu treedt daarentegen voornamelijk de bedoeling op de voorgrond, om in de toekomst te wijzen en de geestelijke tegenwoordigheid en werkzaamheid van de Heere, die van de

hemelvaart af zou plaats hebben, te waarborgen en af te beelden, alsook om aanwijzing en belofte voor de prediking te geven. Jezus wil Zijn discipelen zeggen: "Ik zend u, gaat uit, als de Geest gekomen zal zijn; Ik ben bij u, werk met u mee. "

Aan de zee van Galilea vertoonde Jezus Zich aan de discipelen, die voorlopig tot hun vroegere bezigheden waren teruggekeerd. Vroeger had Hij ze van hun werk geroepen tot voortdurende gemeenschap aan Zijn reizend leven en tot voorbereiding voor hun apostolisch werk, nadat zij van de eerste navolging van Jezus weer waren teruggekeerd tot hun arbeid, toen de Heere Zich voor enige tijd had teruggetrokken. Op dezelfde manier handelde de Heere hier. Aan die gebeurtenis worden wij dadelijk herinnerd en gedrongen het volgende zó te beschouwen, dat wij het naast het vorige leggen.

Moeten wij bij de beide vorige verschijningen onder de uitdrukking "discipelen" de apostelen verstaan, dan moeten zij ook hier bedoeld zijn; diensvolgens moeten de twee ongenoemden aan het slot eveneens behoren tot de kring van de apostelen, waarop de verschijning in vs. 14 bepaald doelt. Zij werden alleen daarom niet genoemd, omdat er geen bijzondere reden was om hen te noemen, maar zij zijn in het volgende zo goed als genoemd; waar Petrus gaat vissen, daar zal ook zijn broeder Andreas niet gemist worden (MATTHEUS. 4: 18) en waar Andreas is, daar moeten wij ook Filippus (Hoofdstuk 1: 45; 6: 5 vv. ; 12: 22. Mark. 3: 18) verwachten, daarenboven was deze door een nadere band (Hoofdstuk 1: 46) ook met Nathanaël of Bartholomeüs verbonden.

Johannes gebruikt de uitdrukking "de zonen van Zebedeus", omdat hij met oog op vs. 20-23 verplicht is om te kennen te geven, dat hij bij het volgend toneel tegenwoordig was en toch niet besluiten kan om zichzelf te noemen. Eveneens had hij het steeds in de loop van zijn evangelie vermeden om zijn broeder, ja zijn moeder te noemen. Als hij opmerkt, dat het plan om te vissen van Petrus uitging, denkt hij er duidelijk aan hoe deze apostel in de evangelieprediking en de stichting van de kerk steeds de eerste plaats innam. De haastige en driftige toon, waarop Petrus spreekt, schijnt een innerlijke aandrang, een voorgevoel aan te duiden.

In verband met het volgende, zien wij een onderscheid in de werkzaamheid op menselijk gezag, zoals Petrus deed en de werkzaamheid op het woord van Christus.

De voorslag van Petrus werd met gretigheid door de andere aanwezigen aangenomen. Ieder weet, dat het wachten op een geliefde, van wie het niet zeker is, wanneer hij komt, ten slotte een ledigheid en verlatenheid veroorzaakt, die afleiding moet hebben in een of andere bezigheid.

4. En toen het morgen geworden was, toen de nachtwake, die van drie tot zes uur duurde, gekomen was (MATTHEUS. 27: 1) en zij onverrichter zake met het schip weer naar het land wilden terugkeren, stond Jezus op de oever, als om op hen te wachten; maar de discipelen wisten niet, dit het Jezus was (Hoofdstuk 20: 14. Luk. 24: 15 v.).

Jezus stond aan de oever, zoals Hij in Hoofdstuk 20: 18 en 26 in het midden van de discipelen stond. Zijn verschijning wordt niet genoemd als teweeggebracht door een naderbij komen of iets dergelijks; Hij is daar, waar Hij gezien wil zijn.

Dit staan aan de oever, terwijl Hij in Luk. 5: 4 het schip betreedt, wijst daarop, dat Hij nu, aan de zee van de wereld ontrukt, tot een andere manier van bestaan behoort (Hoofdstuk 17: 11); ook in MATTHEUS. 13: 48 vv. geeft de oever het aanzijn na de dood te kennen.

De ogen van de discipelen werden gehouden, dat zij Hem niet herkenden in Zijn schoonheid, die schoner is dan het morgenrood; zij moesten Hem nu herkennen niet aan Zijn gedaante, maar aan Zijn werk.

5. Jezus dan zei tot hen, terwijl Hij ze aansprak met een uitdrukking geheel overeenkomende met die in Hoofdst. 13: 33 : Kinderen (dit moet hier worden verstaan met het oog op hun werk: Jongens, mannen)! heeft u niet enige vissen, opdat wij hier ons ontbijt nemen? Zij antwoordden Hem: Nee, wij hebben niets gevangen.

6. En Hij zei tot hen: Werpt dadelijk op de plaats, waar u zich nu bevindt, het net aan de rechterkant van het schip en u zult vinden. Zij volgden de raad van de onbekende, die door geheel Zijn wezen reeds een eigenaardige diepe indruk op hen had gemaakt en wierpen het net dan uit en konden hetniet meer trekken vanwege de menigte van de vissen die zij besloten.

De Heere vraagt hen of zij iets te eten hebben, op een manier, die een ontkennend antwoord verwacht. De aanspraak moet hen, evenals de vraag, vreemd voorkomen. Hij houdt Zich daarbij als een, die een vis voor Zich als ontbijt begeert, of met hen wil eten; dit moest echter alleen dienen tot inleiding voor de daarop volgenden eis. De discipelen volgen Hem zonder bedenking, zij hebben Hem misschien wel gehouden voor een, die met het vissen en de zee bekend was, die aan de andere kant iets bemerkt, waaruit Hij het besluit trekt van een gunstige vangst.

In de aanwijzing en belofte van de nog onbekende ligt een zeker vertrouwen, zodat de vissers het laatste verzoek niet kunnen weigeren. Zeer opmerkelijk is de manier, waarop de Heere dat bekend maakt. Hij zegt niet: "Zie toch hier; Ik ben het. " Hij werpt de mantel niet af, opdat zij Hem zien in Zijn eigen gedaante als de Eerste en Laatste, als de Levende - nee, Hij laat hen eerst alleen zien, dat Hij het is, aan een uitwendig teken, dat het geloof eerst moet verklaren. Zij moeten met al de discipelen tot aan het einde van de wereld ontwend worden aan het lichamelijk zien en daarentegen gewend worden aan en opgeleid worden tot het leven van het geloof, dat onder het kleed van middenoorzaken achter het voorhangsel van dagelijkse gebeurtenissen, door het traliewerk van uitwendige raadsels en bedeksels en daarin doorschemerende blikken van zegen de nabijheid van de Heere, het ruisen van Zijn voeten, het werken van Zijn hand en de ontfermingen van Zijn Middelaarshart kan opmerken.

De Heere moet ons tonen aan welke kant van het schip wij het net moeten uitwerpen en dat toont Hij ons in Zijn woord. De door de Heere aangewezen kant is altijd de juiste kant en daar is ook altijd de zegen. Velen hebben het ondervonden en ondervinden het nog, dat men daar,

waar men in gehoorzaamheid aan God en in afhankelijkheid aan Hem werkzaam is in de door Hem verordende weg, ook Zijn zegen ontvangt. Dat wij dan geen andere dingen begeren dan die God van ons begeert. Wie doet graag vruchteloze arbeid? Wij kunnen zo'n arbeid vermijden, door gedurig de Heere te vragen: Wat wilt Gij, Heere! dat Ik doen zal? En Zijn woord, Zijn Schrift is daar, om ons het antwoord te geven. Of zouden wij minder bevoorrecht zijn dan oud Israël, dat zijn priester en zijn Efod had om God te vragen en Gods antwoord te ontvangen? Nee, wie bidt, zal ontvangen, wie zoekt, zal vinden, wie klopt, die zal opengedaan worden; want de Heilige Geest is tegenwoordig in de gemeente van Christus en Hij geeft Zijn antwoorden uit de Schrift in het hart van ieder gelovige.

7. De discipel dan, die Jezus liefhad, Johannes, wiens geestelijk leven het rijpste en wiens betrekking tot Christus het reinste was, (Hoofdstuk 13: 23; 18: 15; 19: 26 vv. en 35) zei, omdat hem heteerst het inwendige en daarbij tevens het lichamelijk oog openging, tot Petrus, tot wie hij sinds de tijd van het lijden in nadere betrekking stond (Luk. 22: 8. Joh. 13: 23 v. ;
18. 15 vv. ; 20: 2 vv.): Het is de Heere (Hoofdstuk 20: 18 vv.). Simon Petrus dan, horende dat het de Heere was, was snel gereed om, zoals zijn aard was, iets te wagen en vol blijdschap (MATTHEUS. 14: 28 vv.), omgordde het opperkleed, de visserskiel; want hij was naakt. Hij had de kiel gedurende de arbeid afgelegd en had alleen nog het eigenlijke hemd aan, zodat hij naar het gewone gebruik van het woord 12: 34") naakt werd genoemd (1 Sam. 19: 24. 2 Sam.
6. 20. Jes. 20: 2 v.) en zo wilde hij niet voor de Heere verschijnen. Hij bracht zijn gewaad dus in orde en wierp zichzelf in de zee, om naar de oever te zwemmen.

Het is de Heere! Johannes voelt het het eerst, want bij de tederste liefde is de schielijkste opmerking. Johannes haast zich het te zeggen tot Simon Petrus, want wat de liefde geniet, kan zij nooit alleen genieten; zij is mededeelzaam met haar geluk. En hij heeft het tot de juiste man gezegd; want nauwelijks heeft Simon Petrus uit Johannes' mond het: "Het is de Heere" verstaan, dat een weerklank vindt ook in het vermoeden van zijn hart, of hij omgordt, omdat hij naakt is, het opperkleed en werpt zich in de zee. Nee, nu is het niet meer als voor drie jaren bij hetzelfde wonder! "Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!" Nog is hij een zondig mens en hij weet het nog beter dan toen; maar ook weet hij beter dan toen, hoe groot de genade van de Heilige is en dat zijn plaats ten allen tijde wezen mag aan diens gezegende voeten.

8. En de andere discipelen, de gewone weg volgend, kwamen met het scheepje, waarmee zij de oever snel genoeg konden bereiken; want zij waren niet ver van het land, maar omtrent twee honderd ellen, ongeveer drie honderd voet 19: 37") en sleepten het net met de vissen, welk werk toch ook moest worden verricht.

De tederste liefde heeft het eerste en zekerste vermogen om de geliefde te herkennen. Johannes heeft het misschien reeds bij Jezus' woord in vs. 6 vermoed, dat het de Heere is; nu wordt hij er door de wonderbare zegen nog zekerder van en hij zwijgt nu niet meer. Die zo de nabijheid van de Heere eerst opmerkt, zegt het de anderen om Hem waarlijk te dienen, maar ook in wijsheid en met tederheid van de liefde aan degene, die het naaste is. Dat was hier Petrus, wie de discipel van de schoot zijn plaats laat behouden ook na de verloochening, die door Jezus' genade verzoend is. Als eerste van de apostelen en leider van de scheepvaart had

hij het eerst moeten opmerken; toch is hij weer de eerste en de snelle tot handelen, zoals Johannes eerst heeft opgemerkt en gezien. Hij kan niet wachten, totdat zij met het schip tot de Heere komen en daarbij merken wij in hem een eerbied op, die ook bij zo'n overweldigend gevoel aan de kleine nevenzaken, zoals hier aan de kleding, denkt, zodra de tederheid dat eist. Ook van de andere discipelen twijfelt nu niemand meer, wie de gever is van de visvangst; maar zij kunnen wachten met Johannes, zij zijn toch niet allen zoals Petrus. Het gezegende net, dat Petrus vanwege de Gever geheel vergeten was, moest toch worden vastgehouden en aan het land gebracht; daarenboven was het niet ver van de oever en zij volgden snel.

Johannes blijft met de andere discipelen in het schip en wij zullen zien, dat dit voor hen van evenveel betekenis is als voor Petrus, dat hij in het water springt en de Heere tegensnelt.

Evenals Petrus midden door het water van de zee en Johannes van het schip gedragen aan de oever en tot Christus komt, zo zullen enige vromen door de geweldige, bloedige marteldood en anderen door een stil en zacht sterfuurtje uit de zee van dit leven tot de haven van de zaligheid en tot het zien van Christus worden gebracht.

9. Toen zij, de andere discipelen, dan aan het land gegaan waren en zo weer met Petrus verenigd, zagen zij een kolenvuur (Hoofdstuk 18: 18) liggen en vis, die de Heere vooraf had aangebracht, daarop liggen, om die te braden en daarnaast brood, opdat een gewone maaltijd bereid zou kunnen worden.

De Heere vraagt hen om voedsel en stelt hen daartoe overvloedig in staat en nu zij met die voorraad aan land komen, vinden zij daar reeds voedsel gereed, zodat zij meteen aan de maaltijd zouden hebben kunnen gaan. Het was een tweede verrassing van de discipelen en een tweede kenteken, dat zij met de Heere der heerlijkheid te doen hadden. Of zou het gevoegelijk zijn geweest dat de Heere geheel alleen en ontbloot van alles, aan de oever had gewacht op hetgeen Zijn discipelen van het schip meebrachten; en al was er op deze manier voldoende voedsel gekomen, vanwaar zou dan nog het nodige brood gekomen zijn? Nee, de Heere heeft niet te wachten op hetgeen men Hem brengen zal; Hij is niet te voorkomen, maar Hij voorkomt altijd de Zijnen. De Heere voorziet in alles buiten ons en toch wil Hij, dat wij werkzaam zijn, alsof Hij niets zal doen zonder ons.

11. Simon Petrus ging ook nu weer de anderen voor, die bereidwillig hem volgden (vs. 3). Hij ging op het schip en trok het net op het land; zoals men het nu nader kon opmerken, was het net vol grote vissen en wel zoals men bij een nauwkeurige telling opmaakte, tot honderddrieëenvijftig; en hoewel er zoveel waren, scheurde het net niet.

Petrus moest eerst in het schip gaan, om het net los te maken, dat daaraan was bevestigd. Hij verrichtte vervolgens het werk van het aan land trekken van het net en het tellen van de vissen zeker niet alleen, maar hij was de hoofdpersoon en van zijn werkzaamheid wordt alleen melding gemaakt, omdat hij het middelpunt was bij de geestelijke visserij, die hier wordt afgebeeld.

Petrus was de oorzaak van het vissen. Hij kent hetgeen door Jezus tussenkomst de discipelen bejegent voornamelijk zichzelf toe en nu ziet hij hier, terwijl alles hem herinnert aan de vorige wonderbare visvangst en de betekenis daarvan, wat hij weer in zijn vorige staat is geplaatst. Daarom neemt hij, nadat hij eerst om de Gever de gave heeft verlaten, bij het ontvangen daarvan, het grootste deel van de arbeid op zich.

De nauwkeurige opgaaf van het getal van de vissen heeft iets opmerkelijks; men heeft daarom velerlei willekeurige verklaringen beproefd. De nadruk ligt echter niet op het getal, maar daarop, dat ondanks zoveel grote vissen (en men had er vermaak in ze te tellen) het net toch niet scheurde. Ook hierin ziet de evangelist een wonderbare werking van Jezus. In Luk. 5: 6 begon het net reeds te scheuren; daar moest het grote van de vangst op de voorgrond worden geplaatst. Op onze plaats moet daarentegen niet zozeer de grote omvang en het gevolg van het apostolische werk, als wel de wonderbare nabijheid en hulp van de Opgestane bij zodanig beroepswerk worden op de voorgrond gesteld - wat de Heere aan Zijn dienaren schenkt, moet voor hen niet verloren gaan.

In het getal vissen, zo nauwkeurig berekend, vinden wij aangewezen het getal van degenen, die door de prediking voor het rijk van God zijn gewonnen en dat eerst aan het einde zal worden geteld (Rom. 11: 25. Openbaring . 7: 4 vv. ; 9 vv.); het net dat niet scheurt en zich hierdoor op in het ooglopende manier van de vorige visvangst onderscheidt, is minder een voorbeeld van blijvende eenheid voor de gehele tijd van de kerk, (voor deze is meer een werkelijk scheuren in het uitwendige door Luk. 5: 6 voor afgebeeld en het heeft reeds onder apostolische handen plaats gehad 1 Kor. 1: 11; 11: 19) dan een voorspelling, die op de toekomst ziet, voor de beste, heerlijke openbaring van het nog niet gescheurde net.

Met de vermelding van de bijzonderheid, dat het net, ofschoon zo overmatig beladen, nochtans niet scheurde, wijst hij ons terug naar de wonderbare visvangst bij gelegenheid van de eerste roeping van Petrus door de Heere tot het apostelschap. (Luk. 5). Toen was de Heere op het schip en nochtans scheurde het net. Vanwaar dit verschil? Had het geen reden? U voelt, dat is onmogelijk. Wij hebben hier met goddelijke dingen te doen en deze hebben geen andere dan de hoogste redenen. De opstanding van de Heere had geen grote verandering in de manier van de openbaring van geheel het Koninkrijk van God teweeg gebracht; wat vroeger nog onbeslist was, was nu beslist; wat vroeger onvolmaakt was, was nu volmaakt; wat vroeger beweeglijk was als de zee, was nu vast geworden als de oever. U herinnert u, dat de Heere verbood niet alleen Zijn heerlijkheid op de Thabor, maar ook de belijdenis dat Hij de Christus was, bekend te maken, alvorens Hij van de dood was opgestaan. De Heere wilde Zich niet ten volle kenbaar gemaakt hebben, vóór Hij Zich ten volle geopenbaard had. Zolang de apostelen zich niet op de opstanding van de Heere konden beroepen was hun getuigenis onvolledig en onvoldoende. Het lijden en sterven en de opstanding van de Heere waren volstrekt nodig, om aan alle volken te kunnen prediken: bekering en vergeving van de zonden (Luk. 24: 46 v.). De opstanding van de Heere was gebeurd, zo is nu alles volledig, volstrekt volmaakt en onbewegelijk vast geworden. De opgestane Christus sterft niet meer, maar leeft nu voor God voor eeuwig. En zoals Hij zelf was, zo is ook geheel Zijn Koninkrijk.

12. Jezus zei tot hen, toen zij nu van hun vangst hadden gebracht bij hetgeen Hij reeds bereid had (vs. 9) en alles gereed was: Komt hierheen, houdt het vroege middagmaal, het ontbijt 26: 20"). En niemand van de discipelen, die op dit woord zich rondom het vuur plaatsten, durfde Hem vragen: Wie bent Gij. Niemand waagde het ("Ro 5: 7") om onderzoekende vragen tot Hem te richten vanwege het bijzondere van Zijnuitwendige openbaring, waarin Hij nu tegenover hen stond en waarin zij Hem vroeger ook niet dadelijk hadden herkend (vs. 4. Mark. 16: 12). Zij durfden dat niet, wetend dat het de Heere was; daarom wachtten zij zich om Hem met dergelijke onbescheiden vragen lastig te vallen (MATTHEUS. 28: 17).

Met deze woorden wordt de gelovige uitgenodigd om een heilige gemeenschap met Jezus te oefenen. "Houdt het middagmaal" veronderstelt dezelfde tafel en dezelfde voedsel: ja soms wordt daarmee gemeend aan de kant van de Heiland neer te zitten en het hoofd op Zijn boezem te laten rusten. Deze woorden brengen ons in het huis van de vreugde, waar de banier van de verlossende liefde wappert. Zij geven ons een voorsmaak van de vereniging met Jezus, omdat het enige voedsel, dat wij kunnen genieten, wanneer wij het middagmaal met Jezus houden, is: Jezus zelf. O wat een vereniging is deze! Ons zo met Jezus te voeden is een verborgenheid, die door het verstand niet gepeild kan worden. "Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. " Het is ook een uitnodiging om de gemeenschap van de heiligen te genieten. Christenen mogen op allerlei punten verschillen, maar zij hebben allen dezelfde geestelijke honger: en als wij niet allen hetzelfde voelen, dan kunnen wij ons allen voeden met hetzelfde brood van het leven, dat uit de hemel neergedaald is. Aan de tafel van de gemeenschapsoefening met Jezus is het één brood en één drinkbeker. Wanneer de drinkbeker van de liefde rondgaat, verenigen wij ons daarbij onderling van hart. Kom nader tot Jezus en u zult bevinden, dat u U meer en meer verenigt met hen, die, zoals u, aan het hemelse manna deel hebben. Als wij nader bij Jezus stonden, zouden wij nader bij elkaar zijn. Wij zien ook in deze woorden de bron van kracht voor elke Christen. Op Christus te zien is het leven, maar de kracht om Hem te dienen ontvangt u eerst, wanneer u "komt en het middagmaal houdt. " Wij gaan gebukt onder veel onnodige zwakheid, omdat wij dit gebod van de Meester veronachtzamen. Wij moeten ons voeden met het merg en de vettigheid van het evangelie, opdat we daardoor kracht verzamelen en elke kracht ten volle in de dienst van onze Meester bestreden. Als u zo de werkelijkheid wilt kennen van de nabijheid van Jezus, van de vereniging met Jezus, van de liefde tot Zijn volk en van de kracht, die van Hem afdaalt, kom en houd dan door het geloof het middagmaal met Jezus.

13. Jezus dan, die tot hiertoe op enige afstand had gestaan, kwam nader en nam het brood en gaf het hen en de vis zo ook, zonder toch zelf ook van de maaltijd te genieten. Daarbij bescheidde Hij hen en de vijfhonderd acht dagen later op de berg in MATTHEUS. 28: 16.

Het woord, waarmee Jezus tot het ontbijt nodigt (vgl. MATTHEUS. 22: 4) is slechts kort; Hij spreekt slechts het nodigste; de discipelen spreken volstrekt niets. Wanneer uitdrukkelijk wordt opgemerkt, dat niemand het waagde Hem de vraag te doen: "Bent Gij het?" zo zien wij hieruit, dat de discipelen wel redenen tot vragen hadden; er moet dus in het uitwendig voorkomen van de Heere iets vreemds geweest zijn. Men wist door het geloof, dat Hij het was, maar Hij was niet meer als vroeger, ook niet als bij de eerste verschijningen (Hoofdstuk
20. 19 vv. en 26 vv.). Hij was vreemd, zodat hij, die niet wilde geloven, Hem had kunnen

loochenen; het verkeer was niet meer het oude onderlinge spreken, met vragen en antwoorden. Deze wonderbare gemeenschap was evenzeer voorbereiding op de tijd van gemeenschap in geloof, die nu nabij was, alsook voorafbeelding van: die gelooft, die zal weten dat de Heere nabij is; die niet gelooft, zal Zijn tegenwoordigheid kunnen loochenen, Zijn nabijheid zal zich openbaren in de vreugde, waarmee men Zijn roeping volbrengt en die door Hem wordt teweeggebracht en in het wonderbare genot, dat Hij aan de Zijnen bereidt.

Het maal wordt zwijgend genoten, niet in vertrouwelijk verkeer met de Heere, die zelf niet mee eet zoals Hij ook de dankzegging in Luk. 24: 30 had nagelaten, maar toch met het versterkend bewustzijn van Zijn nabijheid. Dit is een beeld hoe het voortaan met de gemeenschap van de Heere zal zijn. Zij zullen weten, dat Hij nabij is. Zijn zegen zal hun arbeid kronen, Zijn vriendelijkheid hen verkwikken en na de arbeid verzadigen. Zij zullen echter moeten missen dat vertrouwelijke van de omgang, dat zij vroeger hebben genoten. Vandaar ook de eigenaardige sluier van het geheim, die Johannes over dit gehele voorval uitbreidt. Hij is door Zichzelf vol betekenis, daarom worden geen woorden gewisseld, omdat de Heere tot hen wilde spreken juist door hetgeen gebeurde.

14. Dit was nu, als men zich beperkt tot de verschijningen, die aan de kring van de apostelen ten deel zijn geworden en afziet van de openbaringen aan bijzondere personen, als in Hoofdst.
15. 14 vv. , de derde maal (vgl. Hoofdstuk 20: 19 vv. en 26 vv.), dat Jezus aan Zijn discipelen geopenbaard is, want die zeven in vs. 2 staan hier voor de gehele discipelenkring, nadat Hij van de dood opgewekt was.

De manier, waarop Johannes zich uitdrukt, wijst aan, dat op dergelijke verschijningen, die aan het college van de apostelen ten deel werden, later nog meerdere volgden, waarover echter onze evangelist niet spreken zal. Tevens geeft die te kennen, dat vroeger geen andere hebben plaats gehad dan die in dit evangelie worden verteld. De hier nu meegedeelde openbaring is evenmin verteld om hetgeen volgt, als daarom geschied; integendeel is deze op zichzelf reeds te rijk van betekenis, om beschouwd te worden als zuivere inleiding tot het voorgevallene, dat met vs. 15 begint. Evenals onze geschiedenis een voortzetting is van hetgeen de Heere bij de beide eerste verschijningen in vs. 19 vv. en 26 vv. deed, terwijl bij de vernieuwde roeping tot het apostelambt en tot de mededeling van de apostolische kracht nu ook de belofte komt van de uitkomst, zo is de gebeurtenis, in het volgende voorgesteld, eveneens een voortzetting van die daden van de Heere, maar naar een andere kant. De wederinzetting van de elf in het apostel-ambt sluit zich namelijk in hetgeen volgt aan die van Simon Petrus tot leider aan en daarmee verbindt zich een profetie over bestemming en lot van die beide apostelen, die vroeger (vs. 7) boven de overigen uitstaken: van Petrus, die door zijn vurige moed en van Johannes, die door zijn adelaarsblik zich hebben onderscheiden.

De openbaring van de opgewekte Heer op dit strand is niet slechts een van de bekoorlijkste, maar ook een van de belangrijkste bladzijden uit de geschiedenis van Zijn opstanding te noemen. Zij staat toch - niet minder dan een soortgelijk voorval uit Jezus openbaar leven - in het nauwst verband met de opvoeding van Zijn eerste discipelen; en vragen wij wat de bijzondere les was, die Hij hun wilde leren door de inrichting van deze verschijning, wij durven dan reeds meteen vermelden, dat de Heere hen als in een zinnebeeld wilde tonen, hoe

het hen in Zijn dienst ook voor het aardse aan niets zou ontbreken. Men moet die les niet onbeduidend en klein noemen, maar moet zich verplaatsen in de toestand van de jongeren! Geroepen om alles te verlaten, dat tot nog toe voorzag in hun onderhoud, hadden zij hun leven aan een Meester te wijden, die hen veel voor de hemel, maar minder voor de aarde beloofd had; en waar zij allereerst voor Gods Koninkrijk leefden, moesten zij ook onbepaald vertrouwen, dat Hij hun alle tijdelijke dingen zou toewerpen. Maar hoe moeilijk zou dit hun vallen, tenzij het hen nogmaals verzekerd werd, dat het in de dienst van deze Heere onmogelijk was om van gebrek en nood te vergaan! Dit wilde Hij dan heden hen tonen en het staven, dat Hij gekomen was, opdat de Zijnen ook voor het tijdelijke niet slechts "het leven, maar ook overvloed hebben zouden. " Na de arbeid zou Hij voor hen de verkwikking bereiden en ook hun eenvoudigste maaltijd zou voortaan een maaltijd houden met Hem zijn! Maar veel hoger onderwijs nog bood deze verschijning hen aan. Ook dit wonder moest ten teken verstrekken van hetgeen hen te wachten stond, wanneer zij weldra zouden uitgaan om vissers van de mensen te worden. Zie, zij zouden zich dan bevinden op een onstuimige zee, terwijl de Heere, ingegaan in de vreugde van de Vader, als op een veilig strand scheen te toeven. Zeker zouden hen uren te wachten staan, waarin zij zouden arbeiden zonder te slagen, maar uren van verrassing zouden op de dagen van de teleurstelling volgen. Grote, talrijke vissen zouden op de wenk van hun Zender toestromen en hoe overvloediger de vangst ook was, het net van het woord zou niet scheuren. Onbeschadigd en bestendig zou het blijven en als de tijd van de arbeid voorbij was, de Heere zou hen wachten in Zijn onvergankelijk leven aan de maaltijd voor Zijn vrienden bereid. Het net zou worden opgetrokken aan de oever, als het uur van Zijn toekomst verscheen en verlangend zou Hij hen verbeiden, die hun geboden had het in handen te nemen.

II. Vs. 15-23. Het voorgevallene na de maaltijd.

15. Toen zij dan het eenvoudige middagmaal, dat uit brood en voedsel van vissen bestond, gehouden hadden en daardoor hadden vervuld wat aan de gehele kring van apostelen als zinnebeeld moest worden voorgesteld, zei Jezus tot Simon Petrus: Simon, zoon van Jona, (Hoofdstuk 1: 42. MATTHEUS. 16: 17) heeft u Mij liever dan deze, beter: Bemint u Mij meer dan uw mededisciepelen, zoals u vroeger wilde beweren (MATTHEUS. 26: 33)? 1) Hij, Petrus, liet het liever dan deze in de vraag van Jezus rusten en beperkte zich eenvoudig tot het: heeft u Mij lief? veranderde ook dit in een meer ootmoedige uitdrukking en zei tot Hem: Ja Heere, Gij weet dat Ik U liefheb. Hij, Jezus zei tot hem: Weid Mijn lammeren; voorzie ze van goed voedsel.

Alle schriftverklaringen, die voor mij liggen (de Wette, Meijer, Lange, v. Oosterzee en vele anderen) verklaren, evenals Dächsel, het "dan deze" als doelend op de discipelen. Tegen die verklaring heb ik ernstige bezwaren en meen nog altijd een andere te moeten volgen. Ten eerste om grammatikale redenen. Bij de boven gegevene verklaring moet de nadruk vallen op "u" tegenover "deze". Dit woord nu is in het Grieks niet bepaald uitgedrukt. Er staat agapav mezonder su, dat steeds bij antwoorden van Petrus gevonden wordt su oidav, Gij weet. De nadruk valt dus op su, Mij en wij zullen dus toutwn moeten nemen niet in de zin van h outoi maar van h tauta, waarbij wij denken aan hetgeen bij zijn handwerk als visser behoorde. Ons komt verder de vraag, zoals die gewoonlijk wordt beschouwd, voor in strijd te zijn met het

karakter van de Heere. Reeds was de Heere door Simon gezien. Toen zal beleden en vergeven zijn en Christus de Zoon van God vergeeft en verwijt niet (Jak. 1: 5). De verloochening was tussen de Heere en Petrus uitgewist, alleen moest Petrus voor de andere discipelen worden hersteld in zijn apostolaat en daartoe moest de Heere voor aller oor tegenover de drievoudige verloochening, die allen bekend moest zijn, een drievoudige verklaring van liefde uitlokken. De Heere had bovendien elke rangstrijd tussen de discipelen steeds afgekeurd. Wij kunnen verder een scherpheid als men in Jezus woorden leggen wil, niet aannemen. Eindelijk past die verklaring niet in het verband. Wij stellen het ons aldus voor: Simon is vroeger van de visnetten afgeroepen. Na de eerste wonderbare visvangst heeft de Heere tot hem gezegd: "Van nu aan zult u mensen vangen. " Als de Heere na Zijn opstanding te lang toefde voor de voortvarende Petrus en het wachten, de onzekerheid te lang duurde voor de man, aan geen stilzwijgen of stilzitten gewoon, vergeet hij zijn roeping en wil hij tot zijn oud bedrijf voor kortere of langere tijd terugkeren. Door hetzelfde wonder als het eerste roept de Heere hem voor de tweede keer van de visnetten af. Hij vraagt hem: Simon, wat wilt u? Mij of de visnetten? voor Mijn rijk arbeiden, of voor het voedsel zorgen? Het antwoord is: "U heb ik lief" en nu beveelt de Heere: dan ook geen vissen meer vangen, maar Mijn lammeren weiden, Mijn schapen hoeden. Naardien op het "dan deze" door Petrus is geantwoord, hoeft het niet voor de tweede keer te worden gevraagd; wel moet de Heere nog verder vragen over het "liefhebben", omdat Petrus met een ander woord het antwoord geeft, dan in de vraag van de Heere voorkomt, zoals wij verder zullen zien. Ondanks ons verschil in mening willen wij Dächsel verder laten spreken en de door hem medegedeelde aanhalingen uit andere schrijvers, met enkelen vermeerderd, laten volgen.

16. Hij, Jezus, zei weer tot hem voor de tweede keer, niet meer het liever dan deze herhalend, al gebruikte de Heere ook dezelfde uitdrukking als vroeger: Simon, zoon van Jona, heeft U Mij lief? (liever: bemint u Mij?). Hij, Petrus, zei tot Hem: Ja Heere! Gij weet, dat Ik U liefheb. Hij, Jezus, zei tot hem: Hoed Mijn schapen door ze een goede leiding te geven.

17. Hij, Jezus, zei tot hem voor de derde keer, nu de uitdrukking van Petrus overnemende, Simon, zoon van Jona! heeft u Mij lief? Petrus zag het nu wel graag aan de ene kant, dat de Heere tot zijn standpunt afdaalde, maar aan de andere kant werd hij toch tevens bedroefd, omdat Hij voor dederde keer tot hem zei: Heeft u Mij lief? De Heere scheen dus ook het mindere bij hem nog te betwijfelen en daarom zei Petrus tot Hem, zich onthoudend van alle bevestiging door een eed, dat hem sinds MATTHEUS. 26: 72 vv. zozeer tegen was, maar zich beroepend op de eigen wetenschap van de Heere: Heere! Gij weet alle dingen, die in het mensenhart verborgen liggen (Hoofdstuk 16: 30), Gij weet dus ook, dat ik U liefheb en heeft niet eens de verzekering van mijn kant nodig (Hoofdstuk 2: 25). Jezus zei tot hem: Weid Mijn schapen.

Aan Petrus was op grond van zijn belijdenis een zekere voorrang bij het bouwen van de gemeente toegezegd (MATTHEUS. 16: 18 v.). Die voorrang was hem ook daar gelaten, toen hem het uitzicht werd geopend op zijn nabijzijnde val, terwijl tevens zijn bekering werd voorspeld (Luk. 22: 31 v.). Deze afdeling nu vertelt uitvoerig hoe Jezus Petrus, door drie keer naar zijn liefde te vragen, op zijn driemaal verloochenen wijst en nadat Hij door deze herinnering hem verootmoedigd en tot belijdenis van zijn liefde gedwongen heeft, nadat dus

de donkere schaduw weer in licht is opgelost, draagt Hij hem weer het grote herdersambt op en individualiseert overeenkomstig zijn bijzondere roeping, wat Hij in Hoofdst. 20: 21 vv. aan al de apostelen heeft bevolen.

Als niet weinige uitleggers spreken van een herstelling van de discipels in het apostelambt door de Heere hier gegeven, dan is dat niet juist; tot Petrus is evenzeer het woord gericht als tot de anderen: zoals de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u. Ontvang de Heilige Geest enz. Juister zeggen anderen, dat juist Petrus weer verheven is tot die hoogte, die de Heere hem van het begin in Zijn raad heeft toegedacht; het primaat onder de apostelen, de hoofdleiding van de Kerk heeft de Herder van de schapen hem in dit uur teruggegeven.

De Heere was aan Simon Petrus reeds op de dag van de opstanding verschenen, aan Hem het eerst onder de discipelen, aan hem in het bijzonder (Luk. 24: 34. 1 Kor. 15: 5). Wat Jezus aanzien in Luk. 22: 61 had teweeggebracht, de belijdenis van Petrus en zijn bitter berouw, dat werd door die verschijning zonder twijfel in zoverre voltooid, dat aan Petrus werd verzekerd, dat de Heere hem niet uit Zijn gemeenschap verstoten wilde zien. Daaruit is ook het gedrag van de discipel in vs. 7 te verklaren en de grote blijdschap en frisheid van Zijn gedrag bij deze gehele aanleiding. De overige discipelen konden er niet aan denken in hun omgang met hem iets te laten voelen van een verwijt vanwege zijn val en zo heeft het niets bevreemdends, dat hij in vs. 3 weer aan hun hoofd staat. Men zou echter Gods heiligheid en opvoedende wijsheid miskennen, als men wilde menen dat een ergernis, zoals de verloochening van Petrus was, in de kerk kon en mocht blijven, zonder die overeenkomstige verzoening en herstel voor degenen, die er door geërgerd waren. Zo is dan zijn verloochening wel vergeven, maar Petrus moest een verootmoediging en beschaming ondervinden, hoewel deze door de liefde werd bevolen, een verootmoediging, die ten doel had ook het laatste overblijfsel weg te nemen en te genezen van het valse vertrouwen, dat de weg tot zijn val was geweest. Hierop wordt gedoeld bij het gesprek, waarvan de andere zes discipelen de getuigen moesten zijn, om zowel Jezus' ernst en heiligheid, als de reinheid van Petrus en de oprechtheid van zijn ootmoed en liefde daaruit te zien. Ja, zo'n herstelling van de gevallen Petrus is juist een zedelijke en geestelijke behoefte; want altijd is de herstelling van hem, in de hem vroeger toegekende plaats, aan het hoofd van de apostelen nog iets anders dan de verzekering van genade en vergeving, die hij reeds had ontvangen en de wederopname in het apostelambt, die reeds had plaats gehad. Wanneer ook, zoals vanzelf spreekt, hem het weiden van Christus' kudde niet met uitsluiting van de overige apostelen, noch van hen, aan wie na hem het herdersambt is toevertrouwd (1 Petrus . 5: 1 vv.) wordt opgedragen, dan mag geen polemisch belang tegen het pausdom van Rome terughouden van de erkenning, dat hem een voorrang, een eerste plaats bij de leiding van de gemeente wordt beloofd, al is dat ook geen heerschappij over de kerk, zoals hij zelf het best heeft geweten en diensvolgens ook zijn ambt in de gemeente heeft waargenomen.

Jezus begint met een herinnering aan de verloochening van Petrus en wel met een, die opzettelijk beschaamt, om aan de discipel gewenste gelegenheid te geven om zijn ootmoedige liefde te kunnen uitspreken. Met agapav me (bemint u Mij?) vraagt Hij tweemalen, terwijl Petrus dadelijk antwoordt met ik heb U lief, zeker niet zonder doel en ongeveer met gelijke betekenis, maar afdalend. In plaats van die liefde, die meer de richting van de wil is, stelt Hij

de liefde van affect. Daarin ligt stilzwijgend de bede, dat ook Jezus niet naar het hogere, maar naar het menselijk mindere zou vragen; (alsof Hij wilde zeggen: als mij ook de goddelijke maat van liefde, die U toekomt, ontbreken mag, dan ben ik toch persoonlijk van ganser harte U in vriendschap toegedaan. Ook de tweede keer herhaalt Petrus deze bede, pas de derde maal doet de Heere het en Hij gebruikt dan werkelijk de uitdrukking, waarvan de discipel zich heeft bediend. Reeds in dit afdalen tot het standpunt van Petrus ligt voor deze een verootmoediging. Nog duidelijker springt die laatste in het oog bij het "meer dan deze" in het begin, dat duidelijk een herinnering is aan zijn vroegere belofte boven alle anderen. Zeker had Petrus juist nu de ijver van de liefde boven de anderen getoond; maar toch ontkent hij stilzwijgend dit "meer", omdat hij in zijn antwoord van alle vergelijking met de anderen afziet en daarmee de Heere vraagt of Hij niet zo wil spreken, maar van alle vergelijking afziet. Jezus vervult die bede dadelijk en richt diens volgens de tweede vraag enigszins anders in. Als nu Petrus dadelijk bij de eerste met ja antwoordt, mag hij dat gerust doen hij mag zich beroepen op het weten van de Heere; zo’n beroep verzacht de beslistheid, die het enkele: "Ja Heere, ik heb U lief" zou hebben. - Jezus weet het beter dan hijzelf het weet. Bij de derde keer versterkt zich zelfs het: "u weet" tot een: "u weet alle dingen", waarmee de discipel (voor wie de vraag in die vorm, omdat zij van het hogere tot het mindere afdaalde, om het ook daaraan nog uitgesproken twijfelen, juist pijnigend en terneerslaande wordt) zijn Meester een absoluut weten ten opzichte van het inwendige van de mens toeschrijft.

Door zijn val had Petrus ootmoed geleerd. Ofschoon hij zijn liefde voor Jezus belijdt, doet hij het uiterst nederig. Hij vergelijkt zich niet meer zoals te voren met zijn broeders en stelt voor de uitdrukking, die een volledige, diep gevoelde, eeuwige liefde aanduidt, het woord, dat persoonlijke gehechtheid zonder meer, hartelijke genegenheid te kennen geeft. Dit laatste gevoel kent hij zichzelf zonder aarzelen toe, terwijl hij zich op Jezus, de Kenner van de harten beroept. Dit is voor Jezus voldoende. Op deze voorwaarde kan Jezus hem de Zijnen gerust toevertrouwen, hoe dierbaar zij Hem ook zijn. "Lammeren" betekent de kudde van Jezus met het oog op haar zwakheid en behoefte aan een herder, die voor elk schaap in het bijzonder de tederste zorg draagt (Gen. 33: 13). Bij de tweede opdracht gebruikt de Heere in plaats van die uitdrukking het woord "schapen", hetgeen de kudde in haar geheel zonder het begrip van zwakheid voorstelt; bij de derde opdracht is een woord gebruikt, dat een verkleinwoord is: "Mijn schaapjes", dit verbindt die beide vorige begrippen met elkaar, het eerste door het verkleinwoord het tweede door hetzelfde grondwoord; het geeft evenals "kinderen" in Hoofdstuk 13: 33 een teder gevoel te kennen.

Naast het onderscheid in de drievoudige benaming; lammeren, volwassen schapen en schapen, die even als lammeren moeten behandeld worden, komt nog een ander onderscheid, dat tussen "weiden" d. i. op de weide brengen, van voedsel verzorgen en "hoeden" d. i. weiden en regeren als herder (vs. 16). De Roomse Petrus heeft van dat weiden in tweeërlei zin een heersen gemaakt. De schaapjes heeft hij als lammeren behandeld en zo geheel heeft hij het verleerd, als herder aan de schapen het juiste geestesvoedsel aan te wijzen, dat hij dat integendeel steeds onthouden heeft en ten slotte zelfs verboden.

De vraag naar onze liefde tot de Heere: 1) wie ze tot ons richt; 2) wat die van ons eist; 3) waarheen zij ons wijst.

1. Hier ziet u de bedoeling van de Heere bij deze ondervraging. De Heere vraagt zolang naar onze liefde, totdat wij bedroefd worden over de bewustheid van onze liefdeloosheid jegens Hem. een zuivere toestemming of bevestiging van de vraag van de Heere is de Heere niet genoeg. De mond zegt zo makkelijk en zo haastig wat alleen op de oppervlakte van het hart ligt. De Heere vraagt meer; Hij vraagt het hart zelf, het verbroken, verslagen hart, de verbrijzelde ziel, opdat Hij er de balsem van Zijn vertroostingen in kan laten afvloeien en daarvan doen overvloeien. O, er is een tijd, dat de Heere ons het liefst verblijd ziet, maar ook een tijd waarin Hij ons het liefst bedroefd ziet, om ons temeer te kunnen verblijden.

Was het daarom ook, dat de gezegende Verlosser tot drie keer vroeg: "Heeft u Mij lief?" opdat de discipel zijn liefde mocht openbaren op zo'n een manier, zo volkomen beleden als heerlijk bekend. O, als dat zo was en wie zou er aan twijfelen, of dit was het doel van Jezus, want Hij zegt immers telkens: "Weid Mijn lammeren, hoed Mijn schapen", - wat hebben wij dan meer te bewonderen: de wijsheid, waarmee Jezus Zijn discipel verhief, of de heerlijkheid, waarmee Hij ook de laatste schijn van grootheid of eigen leven uit zijn ziel wilde uitbannen! - Beiden tegelijk, want wij aanschouwen in Hem de volkomenste Leidsman en Voleinder van het geloof. Alles is tot het uiterste met ondoorgrondelijke, eeuwige wijsheid, met onbevlekte en onbegrijpelijke heiligheid, met weergaloze en alles overtreffende liefde doordrongen en vervuld; alles wat de Heere doet en spreekt, om de ziel op de baan van het leven te voeren, om haar van trap tot trap te versterken, om het hoge hart tegelijk te vernederen, om de verstorven levenskrachten op te wekken en die tot de heerlijkste einden te leiden, om een ziel met geloof, liefde en ootmoed evenzeer te vervullen, om de strijd te leiden tot de overwinning, de nieuwe mens oprichtend en de oude vernietigend. Zo zien wij Jezus hier, zo was de Heere steeds. Dat beeld hebben ons de heilige schriften volkomen bewaard, met de onbegrijpelijkste reinheid hebben zij het getekend, met de oneindigste diepte is het daarin neergelegd. Het is een zee, welker klaarheid zo groot, als haar diepte voor het oog onafzienbaar is. Die zee van liefde, heiligheid en wijsheid was die volle liefde van Petrus waard. Door deze liefde tot Christus werd hij zelf gelouterd en geheiligd, tegelijk tot het heerlijkste ontvlamd, waartoe hij uit zijn aard zozeer geschikt en genegen was en tevens met een ootmoed bezield, die hem niet van nature eigen was, maar die hem door de overste Leidsman en Voleinder van zijn geloof werd meegedeeld, wiens Geest zijn geest werd. Zo is Petrus bekeerd en wedergeboren, zo werd hij een man van het geloof, van de liefde en van de ootmoed, alle drie de eigenschappen, die voor zijn vurige geest behoefte waren, om zo'n gezant van Christus te worden, op wie Christus als op een rotssteen Zijn kerk kon bouwen.

Zo heeft dan Petrus de proef doorgestaan, die hem voor het oog van zijn mededisciepelen een ogenblik verootmoedigen, maar dan ook tot de hoogste rang moest verheffen. Waren de vragen beschamend, de roepstemmen na ieder antwoord waren steeds klimmend in omvang. Eerst ontvangt Petrus de last, om de lammeren, het zwakste en teerste van Christus' kudde te weiden; kennelijk slechts een deel van de herderlijke roeping bij het minst aanzienlijke deel van de schaapskooi. Bij de tweede vraag echter wordt hem tevens opgedragen de schapen, het edelste en krachtigste onder het eigendom van de grote Herders te hoeden en dus ook het moeilijkste deel van de taak in hun kring te vervullen. Bij de derde wordt hem de taak vertrouwd, om ook het grootste en belangrijkste deel van de gemeente niet enkel tegen gevaar te behoeden, maar verder te doen groeien, door hen in grazige weide geestelijk voedsel te

reiken. Nu Petrus zich op het diepst verootmoedigd heeft, verheft de Heere hem het hoogst. Wat zoeken wij met vele woorden de wijsheid en liefde van Jezus in alle haar trekken te schetsen? De apostelkring heeft die opgemerkt, de uitkomst die gestaafd, het christelijk hart die reeds in diepe eerbied gehuldigd.

18. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo ging de Heere daarop voort, om hem bij zijn herstelling op de eerste plaats bij de stichting van de kerk ook zijn levenseinde voor te stellen: Toen u jonger wast, nog in de jaren van de krachtige mannelijke leeftijd, gordde u uzelf om uw werk te volbrengen (13: 11") en wandelde u uw wegen, die u zich voornam, toen u zich had omgord, waar u volgens uw eigen besluit wilde. Maar wanneer u oud geworden zult zijn, tot de ouderdom van een zwakke grijsaard zult zijn gekomen, die niet in staat is zichzelf te helpen, zult u als een, die de hulp van anderen zoekt en inroept, uw handen uitstrekken en een ander zal ook werkelijk u ter hulpe komen en u gorden en zelfs als degene, die u bij de hand leidt, brengen, waar u niet wilt, waarheen u niet zou zijn gegaan, als het op uw eigen keuze was aangekomen.

a)Joh. 13: 36. Hand. 12: 3. 2 Petrus . 1: 14.

Wij achten het goed de uitlegging, die de evangelist in het volgende vers van deze uitspraak geeft, ten eerste nog terzijde te laten. Deze uitlegging vestigt alleen het oog op de laatste, de eind-vervulling van de voorspelling van de Heere, waardoor de uitdrukking: "zult u uw handen uitstrekken" nog een geheel bijzondere betekenis heeft verkregen en tot een karakteristiek hoofdpunt is geworden. Laat men zich nu echter daardoor bewegen, om het geheel te verklaren, dan komt men in een menigte van moeilijkheden, die niet op te lossen zijn, waarom er ook onder de uitleggers zoveel strijd is en men door hetgeen zij voortbrengen, meer wordt in de war gebracht dan op het rechte spoor geleid. Duidelijk - en dit is het punt, waarvan we moeten uitgaan - heeft Christus bij de eerste helft van Zijn woord: "Toen u jonger was gordde u uzelf en wandelde waar u wilde" het gedrag van Petrus in vs. 7 op het oog. Hij maakt, door het nog toekomende als een ideaal verleden voor te stellen en het "als u oud zult geworden zijn" als tegenwoordig, dat tot een beeld en een gelijkenis van die apostolische werkzaamheid van hem, die hij in zijn eigenlijke mannelijke jaren zal ontwikkelen en waarvan het karakter zelfstandigheid en oorspronkelijkheid is. Tot aan Hoofdstuk 15 van de Handelingen treedt hij overal op als de eigenlijke woordvoerder en leidsman van het college van de apostelen, of ten minste als de voornaamste vertegenwoordiger daarvan. Met zelfstandige beslistheid gaat hij voor en met bepaalde invloed houdt hij een meerderheid staande, die hem door de anderen gewillig wordt overgelaten (vgl. Hand. 1: 15 vv. ; 2: 14 vv.

3: 4 vv. ; 12 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 3 vv. ; 29 vv. ; 3: 20 vv. ; 9: 32 vv. ; 10: 5 vv. ; 11: 2 vv. ; 15: 7 vv). Maar reeds sinds de tijd van het apostolisch concilie in het jaar 50 na Christus wordt het anders. Dan komt aan het hoofd van de gemeente te Jeruzalem Jakobus II, de broeder van de Heere voor; op het veld van de zending onder de heidenen overvleugelt Paulus Petrus, die van nu aan meer en meer met de Joden in de verstrooiing en wel van Babel uit werkzaam is. De tijd van zijn ouderdom begint dan met het jaar 62, als de zo-even genoemde Jakobus op de manier, in het Aanh. II b. Nr. 3 aangegeven, om het leven kwam. Was volgens Gal. 2: 7 aan Petrus (afgezien van de uitzondering in Hand. 9: 32 vv. 10: 5 vv. ; waarbij het een bijzondere omstandigheid was) het evangelie van de besnijdenis toevertrouwd, dan was zijn apostolisch

werken, nu het woord van Christus in MATTHEUS. 23: 35 vervuld en daarmee het oordeel van de verwerping van Israël begonnen was, zonder voorwerp geworden; hij had geen eigenlijke grond meer onder de voeten. Nu is het een eigenaardige beschikking van de Heere, dat er iemand was, die hem kon gorden; dat is Paulus, wie het evangelie van de voorhuid was toevertrouwd en die sinds 58 na Christus gevangen lag, eerst te Caesarea en vervolgens te Rome. Inderdaad heeft ook Petrus zijn handen uitgestrekt en zich door deze laten gorden. In Aanm II a, Nr. 4, 5 en b. Nr. 4 hebben wij uiteengezet, hoe Petrus niet alleen de vroegere helpers van Paulus in zijn dienst nam (1 Petrus . 5: 12 v.) en diens gemeenten in Pontus, Galatië, Capadocië onder zijn bescherming nam (1 Petrus . 1: 1), maar ook de werkzaamheid door brieven van hem voortzette (2 Petrus . 1: 12; 3: 15 v.), zodat hij nu slechts de gestalte heeft van een medearbeider en navolger van de heidenapostel. Zo vinden wij in de woorden: "Wanneer u oud geworden zult zijn, zult u uw handen uitstrekken en een ander zal u gorden", ten eerste een voorspelling omtrent Paulus. Dezelfde Heer, die aan Petrus in vs. onmiskenbaar een zekere meerderheid in de kring van de twaalf verleende, wijst hem nu op een, die na hem zal komen en wat het arbeidsveld en de vrucht van de werkzaamheid aangaat, groter zal zijn dan hij (1 Kor. 15: 10). Dan zal hij zich daarin moeten schikken, dat hij tot die zal staan als de ondergaande maan tot de opgaande zon. Voor de juistheid van onze opvatting spreekt reeds de grote waarschijnlijkheid, dat, als de Opgestane hier en bij de verschijning in 1 Kor. 15: 7 aan Zijn drie hoofd-apostelen onder de twaalf (Mark. 5: 37; 9: 2; 14: 33) hun toekomstige levensloop en hun verlaten van de wereld heeft meegedeeld, Hij zeker ook niet zal hebben nagelaten, op enige manier op het uitverkoren vat (Hand. 9: 15) te wijzen, dat Hij behalve hen nog eens zal hebben. Wij behoeven bij onze opvatting ook aan het woord: "U zult uw handen uitstrekken" geen andere betekenis te geven dan die uit verbintenis met het voorafgaande: "als u oud geworden zult zijn" vanzelf volgt. Maar hoe is het met de slotzin: "En zal u brengen, waar u niet wilt?" Dit is duidelijk, als wij er aan denken dat Petrus, wanneer hij de voetstappen van Paulus naging, eindelijk ook naar Rome kwam. Voor Paulus was wel het komen naar Rome een inwendige noodzakelijkheid (Hand. 19: 21. Rom. 1: 10 vv. ; 15: 23 vv.), het einde, waarop Zijn apostolische werkzaamheid moest uitlopen, maar niet voor Petrus, die naar alle waarschijnlijkheid zijn loopbaan te Babylon (1 Petrus . 5: 13) zou hebben besloten, had niet zijn verhouding tot Paulus als van een helper en navolger van deze hem naar Rome getrokken. Juist daardoor was hem nu ook de mogelijkheid bereid, om bij zijn martelaarschap dezelfde manier van sterven te verdragen, die aan Christus de Heere was bescheiden, namelijk de kruisdood (zie Aanh. II. c. onder Nr. 4.). Met het oog op dit einde verkrijgt vervolgens de uitdrukking: "U zult uw handen uitstrekken", naast de tot hiertoe uit elkaar gezette geestelijke betekenis nog een tweede natuurlijke betekenis en wijst er op karakteristieke manier op, dat Petrus met uitgestrekte handen aan een hout zou worden gehangen (zo bij Plantus: dispessis manibus patibulum habebis). Zoals deze dood voor Jezus de meest geschikte was, omdat (om hier van andere punten af te zien) Hij zo het meest voorkwam als een overgegevene door de Vader in de dood en als een, die Zichzelf als een offer voor de zonde van de wereld had overgegeven, zo ook voor Petrus. Was deze, omdat hij jonger was d. i. vóór zijn bekering, een, die zichzelf graag zelf gordde en wandelde waarheen bij wilde, d. i. liet hij zich maar al te zeer door eigen gedachten en eigen wil beheersen, kon hij zelfs de Heere zo stout tegenspreken en toespreken, dan moest hij nu ook bij zijn levenseinde zo concreet en juist als mogelijk was, in zijn lichaam voorstellen, hoezeer na zijn bekering de genade hem veranderd had tot een, die geen wil had, die geheel aan zijn Heere

was overgegeven en in diens navolging ingeleid. Evenals het nu bij Jezus alleen daardoor tot de kruisdood kon komen, dat Hij aan een Romein, aan de landvoogd Pontius Pilatus werd overgeleverd, zo kon Petrus alleen daardoor tot diezelfde manier van sterven komen, dat hij door zijn komen naar Rome in de handen van keizer Nero viel. Nadat Christus eens dit Zijn woord tot hem gesproken had, kon Herodes Agrippa I, die reeds in Hand. 12 het voornemen had om hem uit de weg te ruimen, zijn moordenaar niet zijn; ook kon het het zwaard niet zijn, dat hem ter dood bracht, zoals dat met Jakobus I. de broeder van Johannes, het geval is geweest. Het kruis was voor hem, die boven de andere apostelen was onderscheiden, als een tweede onderscheiding bewaard, die tegenover die eerste het evenwicht moest bewaren, opdat hij zich niet op zijn voorrang zou verheffen (2 Kor. 12: 7), maar tevens ook zijn belofte vervullen, waartoe hij in Hoofdst. 13: 36 vv. was gekomen. In 2 Petrus . 1: 14 beroept hij zich duidelijk op de mededeling, die de Heere hem had gegeven. In die tijd was hij reeds te Rome en toen is hem zeker de voorspelling met nieuwe kracht op het hart gekomen. Dat hij echter ook dadelijk in het begin die tot op een zekere hoogte heeft begrepen, blijkt wel uit zijn vraag in vs. 21 Bovendien behoorde de voorspelling van zijn einde ook tot de toerusting voor zijn ambt als discipel. Eveneens heeft de Heere onmiddellijk na zijn roeping het aan Paulus getoond, hoeveel hij omwille van Zijn naam zou moeten lijden (Hand. 9: 16). "Het moge de kinderen van deze wereld als een weldaad voorkomen, dat voor hen de treurige toekomst verborgen is, met de apostelen van de Herrezene is het anders gesteld. Hij twijfelt er niet aan, dat hij de overste Leidsman ter zaligheid door lijden en dood in Zijn heerlijkheid zal volgen, (1) en de Heere kent de Zijnen, Hij weet wat zij kunnen dragen. Juist dit, dat zij het kleed van hun uiteinde van ver hebben gezien, heeft hen krachtig gemaakt, heeft hun tred op de loopbaan elastisch doen zijn. "

De Heiland drukt Petrus de voorspelling van zijn einde als een zegel van de wijding op zijn voorhoofd, opdat, als ooit weer de herinnering aan zijn verloochening de verhevenheid van zijn ambt bij anderen zou verduisteren, de eigenaardige manier van zijn martelaarskroon meteen alle verduistering door haar glans zou verdrijven.

Het lijden moet iets zijn, dat men niet wil. De Heere zelf zag op heilige wijze tegen Zijn lijden op, omdat Zijn heilige natuur het lijden en de dood niet kon willen. Bij ons komt de onwilligheid om te lijden en te sterven meestal uit een andere bron; onze zonden maken ons onwillig. Naar het vlees lijdt niemand gewillig, maar hoevelen lijden nochtans naar het vlees eigenwillig? Vraag dit aan de flagellanten (zelfgeselaars) bij de Roomsen. Maar bij de Christen mag dit niet zijn. Hij moet niet vleselijk, maar geestelijk gewillig lijden en sterven, naar de genade en tegen de natuur.

19. a) En dit, wat de Heere hier aan Petrus meedeelde, zei Hij (als men het woord: zult u uw handen uitstrekken in zijn uitwendige, natuurlijke betekenis neemt en het gorden en brengen van het gorden met de doek om de lenden en het brengen naar de gerichtsplaats verstaat (Hand. 21: 11. Mark. 15: 22) en bij het een ander denkt aan de hoofdman voor de kruisiging) om te wijzen op de kruisdood (Hoofdstuk 12: 33; 18: 32), waarin Petrus God verheerlijken zou. En toen Hij dit gesproken had, om hem mee te delen dat hij eenzelfde dood zou ondergaan als Hij zelf ondergaan had (Hoofdstuk 13: 36), zei Hij tot hem: Toon uw

bereidwilligheid hiertoe en spreek die door een teken nu reeds voor de overigen uit: Volg Mij. Hierop verliet de Heere de kring van de discipelen en Petrus sloot zich aan Hem aan.

a. 2 Petrus . 1: 14.

EVANGELIE OP DE DAG VAN JOHANNES, DE EVANGELIST Vs. 20-24

Evenals de tweede Kerstdag ook dient ter gedachtenis van de eerste martelaar, van Stefanus, zo is nu de derde feestdag van hetzelfde feest (27 december) de dag van de gedachtenis aan de apostel Johannes. De reden voor de keuze van deze dag is zeker wel, dat de Kerk te Rome ter ere van die apostel gewijd, op die dag is ingewijd. In de Roomse Kerk dient tot epistel de afdeling: Sirach 15: 1-8 ; bij de evangelisten richt men zich, als die dag nog gevierd wordt, liever naar het gebruik van de Anglikaanse kerk, die 1 Joh. 1 tot epistel heeft.

20. En Petrus werd, toen hij zo heenging, door een ruisen van de voeten, dat hij achter zijn rug vernam, er opmerkzaam op gemaakt, dat er nog iemand achter hem kwam (Hoofdstuk 20: 14); en zich omkerend zag hij a)de discipel volgen, die Jezus lief had (vs. 7), die ook in het avondmaal bij het paasmaal op Zijn borst gevallen was en op de wenk van Petrus gezegd had: Heere! wie is het, die U verraden zal (Hoofdstuk 13: 23 vv.).

21. Toen Petrus deze zag, hoe ook hij volgde, zonder toch een roepstem daartoe ontvangen te hebben, zei hij tot Jezus: Heere! maar wat zal deze? Zal ook voor hem het volgen, waartoe hij zich gewillig aanbiedt, voorbeduidend voor zijn levenseinde zijn, zodat Gij voor hem hetzelfde lot als voor mij bestemt; zeg het dan hem en mij.

De oude mens is in Petrus nog niet dood, hij wordt tot nodeloos, nieuwsgierig vragen verleid, omziende naar hetgeen achter is. Zo moest Petrus nog de onmisbare betrekking tot de overste Leidsman herinnerd worden en de Heere doet dit met een woord, dat voorgoed alle onbetamelijk indringen in de toekomst van anderen en het staken van eigen arbeid veroordeelt: "Als Ik wil, dat hij blijft totdat Ik terugkom, wat gaat het u aan: volg u Mij!" En sinds kende hij bij ervaring de noodzakelijkheid van de verhoring van de bede: "De God aller genade, die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een tijdje geleden zullen hebben, die volmaakt, bevestigt, versterkt en fundeert jullie (1 Petrus . 5: 10)

Is er niet een zekere weetgierigheid in de dingen van God en de wegen van de Heere, die een struikelblok zijn of worden kan op de weg, waarop men Hem volgt. Een willen weten, dat van handelen afleidt? Een vragen, een veelvuldig vragen, waardoor de grote levensvraag, die ons allereerst behoort bezig te hemden, tot onze onberekenbare schade op de achtergrond raakt. Menig ongelukkige heeft in deze heilloze weetgierigheid, of wat die naam moest dragen, niet slechts een struikelblok maar een hinderpaal gevonden (of gezocht!) voor het volgen van de Heere; menig weerspannige in dit onbevredigbaar "willen weten" een voorwendsel voor zijn hardnekkig "niet willen doen; " menig lichtzinnige heeft door ijdele vragen de heilzame levensvraag opzettelijk gesmoord en eindelijk doen verstommen. Maar ook de zodanigen, wie het te doen is om de Heere, die hen gekocht heeft met Zijn bloed om als Petrus te volgen, om

Hem, die hun leven is, zowel in hun levenals in hun dood, zowel door doen als dragen te verheerlijken en die geen vraag belangrijker achten en temidden van het gewoel van het leven en de vermenigvuldiging van de gedachten zich geen vraag geduriger herhalen dan deze: of zij Jezus liefhebben? zullen schroomvallig zijn te verklaren, dat zij nooit, dat zij niet vaak van deze grote levensvraag door andere vragen, die een schijn van godsdienstig gewicht hebben, worden afgebracht? Of wie van ons heeft nooit in een toenemend "willen weten" van goddelijke dingen afleiding gevonden van een toenemend "willen doen?" Wie van ons is nooit als Petrus over het struikelblok van deze schijnbaar godvruchtige weetgierigheid gevallen? Nee, u berisp ik niet, tedere moeder, die over de wieg van uw zuigeling heengebogen, de wieg, rond waarom een zondige wereld met al haar begoochelingen, al haar verleidingen en al haar zorgvuldigheden woelt en spookt, de blik van dit van alles onwetend kind, dat u met nameloze liefde heeft aangestaard, nu ten hemel keert, om met onuitsprekelijke bezorgdheid te verzuchten: "Wat zal deze?" Want geen antwoord vraagt u, u verwacht, u begeert het niet. U durft het niet begeren. Uw vraag is niet zozeer een vraag als een gebed; een biddend opdragen van uw kroost aan de Almachtige, aan de liefderijke, die alle dingen weet. Nee, u beschuldig ik niet, trouwhartig broederhart! Waaraan niets zozeer een gruwel is als het Kaïnswoord: "Ben ik mijn broeders hoeder!" wanneer u zich over de broeder bekommert, over zijn aardse wegen, over zijn uitzichten in de eeuwigheid verontrust, die vraag: "Wat zal deze?" wel duizendmaal herhaalt! Want zo het waarlijk liefde is, die bezielt en niet slechts een meewaardig gevoel, dat u voor een ogenblik week maakt, het zal bij die vraag niet blijven; maar u zult alles ook doen wat uw hand vindt om te doen om die broeder, die u zozeer op het hart ligt, voor zoveel in u is op de goede weg te bevorderen en voor de eeuwigheid gelukkig te maken. Ik zou ook u nochtans moeten beschuldigen, als deze liefderijke belangstelling in het lot van de broeder, dat in de hand van de Heere is, u deed omkeren op de weg, waarop u zelf geroepen bent Jezus te volgen. Als zij u op die weg deed stilstaan en vertragen, als de vraag: "Wat zal deze?" met een bedenkelijk "maar" ter sprake gebracht, al te vaak een afleiding was van ernstige vragen, onderzoekingen, overwegingen, die uzelf, die eigen hart en leven tot voorwerp hebben. Helaas, er zijn er niet dan al te veel onder de belijders van de naam van de Heere, die, waar het op eeuwig behoud en toenemende heiliging aankomt, met anderen meer dan met Zichzelf begaan schijnen te zijn, die in dit opzicht altijd voor anderen vragen, voor anderen onderzoeken en ook wel voor anderen antwoorden en beschikken, alsof zij in staat waren het gebod van de Heere nog te overtreffen en de naaste meer konden liefhebben dan zichzelf.

22. Jezus zei tot hem: Als Ik wil, zoals Ik dat reeds daardoor heb te kennen gegeven, dat Ik hem niet tot hetzelfde volgen als u riep, maar liet achterblijven, als Ik wil, dat hij, wat zijn uiteinde hier beneden aangaat (Hoofdstuk 12: 34. Fil. 1: 24 v.), blijft totdat Ik kom, om Hem dan pas in Mijn heerlijkheid op te nemen, wat gaat het u aan, dat u Mij tot een andere bepaling over hem probeert te brengen! Volg u Mij, laat het u genoeg zijn, dat u voor uw deel tot zo’n levenseinde bent geroepen als dat volgen van Mij vooraf aantoont; laat het voor de anderen daarbij, dat zijn volgen van andere aard is en daarom ook een andere betekenis heeft. Hierop ging de Heere van hen weg; evenals in Luk. 24: 31.

Er moet een reden voor zijn, dat de evangelist in vs. 20 bij het aanwijzen van Zijn persoon niet de gewone uitdrukking gebruikt: "De discipel, die Jezus liefhad", maar zo nauwkeurig en

bepaald wijst op het gebeurde bij het paasmaal, zoals op de bovengenoemde plaats wordt meegedeeld. Het is hem niet genoeg alleen de persoon aan te wijzen, maar hij moet tevens een wenk willen geven tot het juist begrip en dan Zijn er twee punten, waar voor het begrijpen een aanwijzing nodig is, aan de ene kant het vrijwillige volgen van Johannes, aan de andere de ingrijpende vraag van Petrus. Johannes heeft wel begrepen wat de eis van de Heere aan Petrus in vs. 19 : "volg Mij" nu de aankondiging in vs. 18 : met welke dood hij God zou verheerlijken, moest betekenen, namelijk of hij bereid en gewillig was om deze dood op zich te nemen en zich voor de mededisciepelen te plaatsen door het uitwendig navolgen als een, die bestemd was om de kruisdood te ondergaan. Nu meent Johannes, als de discipel, die Jezus lief had, een gelijke verklaring van bereidwilligheid niet te mogen achterhouden en biedt hij zich de Heere aan tot dezelfde bestemming of voorlopige bepaling, waarbij het Hem mocht behagen, hem die ten deel te doen worden. Omdat toch het begin van de aankondiging in vs. 18 : "Toen u jonger was gordde u uzelf" te duidelijk doelde op Petrus gedrag in vs. 7 en Johannes met de overige discipelen pas daarna op het schip was gekomen (vs. 8), zo moest van dit achterblijven op deze plaats, terwijl Jezus met Petrus heenging, de betekenis worden weggenomen, alsof niemand van de andere discipelen bereid was de Meester in Zijn dood te volgen. In zo’n zin heeft ook Jezus werkelijk het vrijwillig nagaan van Johannes opgenomen en daarom nagelaten in vs. 22 aan het woord tot Petrus: "Volg u Mij" toe te voegen: "maar u, Johannes, blijf achter", hoewel zo’n wijziging van het woord: "Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom", wel conform zou zijn geweest. Nu heeft echter Petrus het volgen van Johannes tot een aanleiding genomen, om Jezus een verklaring over het levenseinde ook van deze discipel te ontlokken. Het is geheel dezelfde manier van Hem, als toen hij aan de paastafel niet tevreden was met de nog onbepaalde mededeling: "Een van u zal Mij verraden" en er zich niet mee tevreden stelde, als hij maar de zekerheid verkreeg, dat hij het niet zelf was, van wie de Heere sprak, maar de nabijheid van Johannes bij Jezus zich ten nutte maakte, om de vraag te uiten: "Heere, wie is het, die U verraden zal?" zoals Johannes toen de vraag niet uit zichzelf zou hebben gedaan, hoewel hij de eerste en de beste gelegenheid ertoe had, zo heeft hij ook hier niet van zichzelf een woord van de Heere over zijn toekomst verkregen, maar Petrus heeft uit andere drang dan om te willen onderzoeken, het navolgen, dat plaats had, aangewend om te vragen: "Heere! maar wat zal deze?" En zoals Jezus evenals toen de haastige vrager Petrus het antwoord niet geeft, maar aan de vertrouwde Johannes, zo heeft hij ook hier niet zozeer om Petrus als om Johannes antwoord gegeven. Het kan de vraag zijn, die plaats Petrus bij zijn vraag inneemt: wil hij van zijn kant het volgen van Johannes teruggewezen zien en met een zekere ijverzucht de voorrang, die er in ligt, om met een gelijke dood als Christus de gekruisigde verwaardigd te worden, voor Zich alleen houden? Of wil hij, zoals andere uitleggers aannemen, meer een deelgenoot in zijn lot hebben en de Heere vragen ook Johannes bij zijn woord te vatten, evenals Hij nu hemzelf gedrongen heeft zijn woord gestand te doen: "Ik ben bereid U te volgen, waar Gij ook heengaat?" Wij hebben boven voor deze tweede opvatting beslist; want hoezeer ook de klank van de vraag van het verbindingswoord "maar" voor die eerste opvatting schijnt te pleiten, is toch het antwoord van de Heere van die aard, dat het een afwijzen van Petrus’ wens in zich sluit en omdat nu het gelijke lot met Petrus wordt afgewezen en voor Johannes een ander lot bestemd wordt, moet het deelgenootschap aan een gelijk lot met hem dat geweest zijn, wat Petrus ten opzichte van Johannes wilde. Verder kan het bij het antwoord van de Heere twijfelachtig voorkomen, hoe het: "totdat ik kom" moet worden opgevat, of dit doelt op de feitelijke terugkomst van Christus aan het

einde van de eeuwen, of op een ideale terugkomst, zoals de Heere ook in Matth. 10: 23; 16: 28. 24: 34; 26: 64 op het oog heeft. Omdat nu de eerste opvatting op zichzelf alleen tot de verkeerde verklaring leidt, die in vs. 23 weerlegd is, moeten wij ten eerste aan het laatste denken. Daaruit blijkt tevens, dat de gewone opvatting, alsof Petrus eerst in het jaar 67 na Christus de marteldood zou hebben geleden (Aanh. II e No. 2) op een dwaling berust, want toen was de laatste Joodse oorlog reeds sinds een jaar aan de gang en de ruiter in Openbaring . 6: 2 bedoeld, de ruiter op het witte paard reeds aan het uittrekken, Petrus was dan evengoed als Johannes gebleven totdat de Heere kwam, al beleefde hij ook niet eveneens het jaar van Jeruzalems verwoesting. Aan de andere kant moeten wij echter toch de ideale terugkomst van Christus, zoals die zich openbaarde in de verwoesting van Jeruzalem en het gericht over het ongelovige volk van de Joden, tevens in samenhang beschouwen met Zijn laatste verschijning tot het wereldgericht. Zou ook Johannes die niet persoonlijk beleven, dan zou hij toch, dit ligt in de aankondiging van Jezus, iets ten opzichte daarvan geven. Heeft hij dat nu gedaan in de gezichten, die Hij in de openbaring op Patmos ontving en heeft hij daar de Heere zien komen en Hem Zijn rijk van de heerlijkheid na de velerlei oordelen over de wereld zien oprichten, dan volgt, wanneer de samenhang van dit zien met die ervaring moet worden vastgehouden, verder, dat de gezichten van de Openbaring niet pas beginnen met de laatste toekomst, zoals men meestal denkt te moeten aannemen, maar integendeel met de ideale terugkomst ten gerichte over Jeruzalem aanvangen en dat dus een juiste verklaring van dit geheimzinnige boek eveneens met die ideale terugkomst moet beginnen. Verder zijn de beide discipelen, Petrus en Johannes tezamen, in de Openbaringen van hun toekomst, die zij ontvangen, een type van algemene betekenis voor de kerk: Petrus, de discipel, die handelt, die krachtig naar buiten werkt, heeft, hoe langer hij leeft en werkt, des te meer strijd en nood en eindelijk het kruis en zo ook de kerk, wier aanvang en voortgang hij voorstelt; Johannes, de ziener, de discipel die ernstig nadenkt, wandelt, minder door de strijd en de ellende van de tijd bewogen, in stilte de eeuwigheid tegemoet en zo ook de kerk, die aan de borst van de Heere is geborgen, wier laatste leden het werkelijk ervaren, dat zij leven en overblijven en nu in de wolken, de Heere tegemoet, in de lucht worden binnengeleid. In de beide discipelen, zo kan men verder met het oog op de bestemming van de Christenen in het bijzonder zeggen, spiegelt zich de dubbele manier af van Jezus' dienst en navolging, waarvan de een bestaat in het lijden omwille van Zijn naam tot de dood, de andere in geduldig wachten en getuigenis van Hem geven tot aan het einde. Beide worden door de Heere beschikt en wie het een of ander beschikt is, heeft zijn lot niet te vergelijken met dat van de anderen en het beneden dat te stellen, maar de Heere zo te dienen als Hij het eist.

In het antwoord van onze Heere erkennen wij Zijn oppermacht. Als Ik wil dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan. Dit antwoord heft als toevallig ten gevolge van de door Petrus gedane vraag, de sluier op van de schone en gezegende waarheid, dat ons leven niet afhankelijk is van enige kans of van enig gebeuren, maar alleen van de oppermachtige wil van Christus de Heere. Hij zegt: "Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom. " Zijn wil is de wet en de grens van mijn leven. Deze wil laat zich gelden door de gehele reeks van tweede oorzaken, zoals het weerlicht langs een keten glijdt, niets verstorend of vernietigend en toch overal zijn kracht en werking tonend. De wil van Christus is de bewerker van alles. "Als Ik wil, dat hij gespaard blijft", is van toepassing op een mens in ieder gevaar en iedere besmetting - thuis, op het land, op de oceaan, overal en altijd. Het hart kan geen enkele klopping missen, de polsslag

kan niet vertragen, of het is met het leven gedaan; maar nog veel minder kunnen hart en pols stilstaan, zonder een bevel van boven. Maar wat beduidt het: "Als Ik wil dat hij blijft, totdat Ik kom?" De terugkomst van Christus is een toekomstig feit. Hier wordt daarop gedoeld, op verschillende plaatsen in de Schrift wordt zij bepaald voorspeld. "Totdat ik terugkom. " De eerste maal is Hij gekomen onmerkbaar en stil, als de dageraad; maar als Hij terugkomt, dan zal Hij verschijnen zoals het weerlicht, dat plotseling in al zijn helle glans zich vertoont, schijnend van het Oosten tot het verre Westen. En als Hij terugkomt, zullen enigen gevonden worden, die Zijn komst verwachten. Maar letten we op een andere les. "Wat gaat het u aan? volg u Mij. " De godsdienst is iets persoonlijks. Wat gaat het u aan? Volg u Mij. Wat moet ik doen, opdat ik zalig wordt (Hand. 16: 30). De grote en voornaamste vraag, die ieder mens op de voorgrond behoort te zetten, is zijn eigen persoonlijke zaligheid, met het oog op God en in het vooruitzicht van de dag van het oordeel. En daarna kan hij menige belangrijke vraag proberen te beantwoorden, niet voor immer ter zij gesteld en gans overbodig geacht, maar alleen verschoven tot een beter en gelegener tijdstip. Een man, die op een brandend schip staat en uitrekent hoe velen van de bemanning zich kunnen redden; of die op een zinkend schip staat en hen telt, die zich in de boten bergen, maar niet op de berging van zijn eigen lijf bedacht is, is slechts een duistere, onvolkomen voorstelling van de mens, die duizend nieuwsgierige - mogelijk in zijn oog zeer gewichtige - vragen doet, maar nooit biddend, nooit met zijn hele hart heeft gevraagd: Wat moet ik doen opdat ik zalig wordt?

De gelovigen moeten niet elkaar volgen, maar de Heere en niet op elkaar zien, maar op de Heere. Zij moeten vrij van elkaar, maar van de Heere afhankelijk zijn. Allen moeten de Heere vrijwillig dienen.

23. Dit woord dan ging uit onder de broeders, de leden van de Christelijke gemeente (Hand.
21. 17; 28: 14 v.), dat deze discipel niet zou sterven en vooral toen Johannes na de verwoesting van Jeruzalem leefde. Men meende, dat met het woord blijven totdat Ik kom verklaard moest worden met de terugkomst van Christus tot het laatste oordeel, met het oog op hetgeen Paulus in 1 Kor. 15: 51 v. 1 Thessalonicenzen. 4: 17 had geschreven van degenen, die niet zouden ontslapen, maar leven en overblijven. Men dacht dus, dat hij behoorde tot de overblijvenden, die veranderd zouden worden en met verheerlijkt lichaam bij Zijn terugkomst zouden worden opgenomen de Heere tegemoet in de lucht. En toch is het noodzakelijk het woord juist op te vatten, opdat men als discipel niet sterft, geen gevaar loopt aan het woord van Christus te gaan twijfelen. Jezus had tot hem, tot Petrus omtrent die discipel niet gezegd, dat hij niet sterven zou, maar, om het woord hier met juistheid en nauwkeurigheid neer te schrijven: Als Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan? Als men dat juist begrijpt, dan is dat reeds vervuld, zodat voor de discipel alleen nog maar de vervulling te wachten is van die belofte, die de Heere in Hoofdstuk 14: 3 aan de Zijnen heeft gegeven.

De Openbaring, door Johannes pas na de vervaardiging van het evangelie ontvangen, heeft hem de betekenis van de uitspraak over hem gedaan, zeker eerst geheel ontdekt en zeker heeft hij zich eerst toen wel gedrongen gevoeld om die geschiedenissen en reden in vs. 1-22 meegedeeld, mondeling in de rij van de overige verschijningen van de Opgestane openbaar te maken, als meer persoonlijk Hem aangaande. Wij mogen wel aannemen, dat dit pas na de verwoesting in het jaar 70 na Christus is gebeurd, nadat zijn "blijven tot de Heere komt" zich

ook in een uitwendig feit had belichaamd en dus Christus' woord zich op duidelijke manier had bewaarheid. Toen nu Johannes na dat tijdpunt een tiental jaren en vervolgens nog een tweede tiental langer leefde, terwijl van de overige apostelen zelfs diegene uit de wereld ging, wiens leven eveneens verder dan de catastrophe in het jaar 70 reikte (Aanh. II f), ontstond in de Christelijke gemeenten, met name in die, die onder zijn opzicht waren geplaatst, het bovengenoemde woord: "de discipel sterft niet. " Dit gaf de apostel aanleiding het mondeling gegeven bericht ook ter schrift te stellen en daarbij het 23e vers te voegen, om het gerucht over zijn persoon, dat uit misverstand was voortgekomen, af te snijden en des te beslister de symbolisch-profetische betekenis van het gehele voorval op de voorgrond te stellen. Terwijl hij echter het stuk zowel door de inleiding in vs. 1, als door de telling in vs. 14 zelf aan zijn evangelie als een aanhangsel voegde, gaf hij van zijn kant aanleiding, dat in vs. 24 en 25 nog een opmerking van vreemde hand tenslotte bijkwam, waarover wij nu nog het nodige zullen laten volgen. Zie daar, roept Bengel uit bij dit 23e vers, hoeveel zekerder het geschreven woord dan het mondelinge is! Zelfs onder de broeders, bij wie toch geen bedrog heerste, werd het mondelinge woord van Christus uit dwaling vervalst; de hand van de apostel vergoedt echter de schade en brengt ons nog heden terecht.

In zekere zin is de veronderstelling, hier uitgesproken, tot waarheid geworden, waar door Johannes op Patmos in hemelse gezichten de volle zegepraal van het Godsrijk op aarde gezien werd. In hogere zin wordt zij ten allen tijde vervuld en zal tot het einde vervuld worden, in zover namelijk Johannes de discipel is, die de reinste, diepste afdruk van Christus' geest ons vertoont en tevens het hoogste standpunt van de ontwikkeling van elke gelovige en van geheel de gemeente van de Heere. Terecht heeft men vaker de verwachting uitgedrukt, dat de Roomse Petrus en de protestantse Pauluskerk zich in de Johanneskerk van de toekomst als in een hogere eenheid oplossen zullen. In dat opzicht kan men zeggen: deze discipel sterft niet en dichterlijk waar is de oude legende, die Johannes nog lange tijd na zijn begraven is op bloemen sluimeren liet. Maar voor zover Jezus' woord, letterlijk opgevat, misverstand en twijfel kan voeden, achtte de grijsaard zich nog vóór zijn sterven verplicht, het gebeurde in het juiste daglicht te plaatsen. En wie vergeeft niet graag een onschuldige dwaling van de broeders, die bedenkt, welk heerlijk tafereel hij aan die dwaling te danken heeft?

III. Vs. 24 en 25. Herhaald besluit van het evangelie, ook met betrekking tot het bijvoegsel, door een Presbyter in gemeenschap met zijn ambtgenoten daaraan toegevoegd.

24. Deze, van wie in het vs. 23 medegedeelde gerucht sprake is, is de discipel, die door zijn eigenhandig bericht in vs. 1 vv. van deze dingen getuigt, zodat wel op de oorspronkelijke woorden van Christus, zoals die herhaald zijn mag worden gelet, opdat niemand zich over zijn sterven bevreemt en hij is het, die deze dingen, die in het Evangelie van Hoofdstuk 1 aan zijn vervat, geschreven heeft en wij, die zijn evangelie uit zijn handen hebben ontvangen, weten door een levendige, door de Heilige Geest gewerkte overtuiging, dat zijn getuigenis, die hij zowel in de jaren van zijn werkzaamheid mondeling, als ook hier schriftelijk over Jezus Christus heeft afgelegd (Openbaring . 1: 2), waarachtig is, door geen onwaarheid of misleiding verkeerd, zodat ook de broeders zich daarop geheel kunnen verlaten.

Dit is het zegel van de gemeente op het getuigenis van Johannes. En hoe weet de gemeente, dat het getuigenis van Johannes waarachtig was? Door de Heilige Geest.

25. En er zijn nu zeker behalve hetgeen in dit evangelie van Johannes bericht wordt, nog vele andere dingen, die Jezus gedaan en woorden, die Hij gesproken heeft, zoals de evangelist zelf daarop in Hoofdst. 20: 30 wijst. Veel kan daarom nog waar en betrouwbaar zijn wat niet in dit boek is geschreven. Maar men mag dit boek daarom niet verwijten, dat het niet alles in zich heeft opgenomen, omdat dit volstrekt onmogelijk zou geweest zijn. Want de dingen, die Jezus nog gedaan heeft en de woorden, die Hij gesproken heeft, zijn naar hun omvang zo, dat als zij elk bijzonder geschreven werden, ik acht, dat ook de wereld zelf de geschreven boeken niet zou bevatten, te eng zou zijn, om alle boeken in zich op te nemen. Amen.

Vele schriftverklaarders willen ook deze beide verzen en in het bijzonder vs. 24 aan Johannes als schrijver toekennen; maar wat in de eerste plaats het laatste (25e) vers aangaat, kleurt de schrijver van deze woorden ze wat al te sterk en is de gedachte, dat in de mens Jezus de absolute volheid van het goddelijke werkelijk aards is geworden en bij de absolute inhoud van Zijn godmenselijke persoon alleen een absolute uitwendige omvang zou passen, om die geheel uit te drukken, op zichzelf niet onjuist is (vgl. Schiller's woord: maar, vrienden, in de ruimte woont het verhevene niet), zo kunnen wij dat woord in deze vorm, zoals het is uitgesproken, moeilijk aan de apostel toeschrijven, omdat hier op boeken wordt overgedragen, wat toch eigenlijk alleen van Christus' eigen persoon en leven waar is. Wij moeten, om de gedachte praktisch vruchtbaar te maken, die niet geometrisch maar moreel opvatten: "De wereld zou het niet hebben kunnen bevatten, het niet kunnen dragen (Hoofdstuk 16: 12); de menigte van zaken, van woorden en daden van Jezus zou voor de wereld het geloof en de belijdenis van de waarheid niet verlicht, maar verzwaard hebben, als zij allen hadden moeten worden geschreven, maar met hetgeen geschreven is, verzekert zelfs Goethe, kunnen de discipelen tot de jongsten dag tevreden zijn. Geeft nu dit reeds recht tot het vermoeden, dat de bijvoeging pas na het heengaan van de apostel heeft plaats gehad, dan verkrijgt dit vermoeden nog een andere steun door de inhoud van vs. 24 Reeds de eerste helft: "Deze is de discipel, die van deze dingen getuigt en deze dingen geschreven heeft", is moeilijk aan Johannes toe te schrijven, nog minder de tweede: "Wij weten, dat zijn getuigenis waarachtig is", zelfs in de pen van een andere voegt dat laatste niet, als het nog bij het leven van Johannes ware geschreven. Maar in elk geval heeft de toevoeging plaats gehad onmiddellijk na het heengaan van de apostel (de vorm van de tegenwoordige tijd in vs. 24 : "Die van deze dingen getuigt", is er geen bewijs voor, dat Johannes toen nog geleefd heeft, omdat door het geschreven woord het getuigenis bestendig voortgaat en steeds tegenwoordig is) en bij het schrijven daarvan is op Johannes eigen woorden in Hoofdst. 19: 35 en 20: 30 v. zoveel mogelijk gelet. Die het geschreven heeft is zonder twijfel die presbyter, die in de plaats van Johannes leidsman van de gemeente te Efezus werd; hij heeft dat echter niet eigenmachtig, maar in overeenstemming met de andere oudsten aan het evangelie toegevoegd, toen men dit nu met aansluiting van het Johanneïsche aanhangsel in vs. 1-23 in de gemeente van Klein-Azië liet uitgaan.

Plotsling staat ten tweeden male 's Mensen Zoon Voor de aard ten toon, Valle nu wat adem hale Bevend neer voor Zijn troon! Ziet, de teeknen van Zijn wonden! Ja, Hij is dezelfde wel,

Die gebonden, Voor de zonden, De overwinning van de hel In Zijn sterven heeft verslonden, God met ons, Immanuël! Maar om de eens bebloede slapen Speelt een goddelijke glans en de doornen zijn herschapen In de paarlen van Zijn krans! Heerlijke omkeer. - Toen en thans! Bethlehems Zuigling, zwak en teder, En die Hemeltroonbekleder, De aardworm in Gethsémané en de Rechter op de wolken. . . Eeuwig wel of eeuwig wee Brengt Hij op Zijn weegschaal mee. .

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN JOHANNES

Over de persoonlijke levensomstandigheden van de apostel, zijn karakter en zijn betekenis voor de kerk behoeven wij hier niet nader te spreken. Wij hebben daarover reeds bij MATTHEUS. 10: 4 onder Nr. 3 en 4 het belangrijkste opgemerkt en zullen bij de brieven van Johannes weer gelegenheid hebben deze zaken te behandelen. Wij zullen daarom hier alleen spreken van de tijd, waarinn het evangelie is ontstaan en het doel en de eigenaardigheid ervan beschouwen, waarbij ook de verhouding tot het boek van de Openbaring in aanmerking komt.

Beginnen wij onze opmerkingen dadelijk met de verhouding van deze beide boeken tot elkaar, dan moeten wij het voor een verkeerde mening verklaren, als een niet gering aantal geleerden meent te moeten aannemen, dat het evangelie eerst een geruimen tijd na de Openbaring zou zijn geschreven, in de ouderdom van Johannes, toen de verwoesting van Jeruzalem reeds had plaats gehad en wel om de strijd te openen tegen de ketterijen van de Ebionieten en Gnostieken en in het bijzonder tegen Cerinthus, die tussen deze beiden stond. Integendeel kan een beslissende grond daarvoor worden aangevoerd, dat, wat de tijd der vervaardiging aangaat, het evangelie de eerste en de Openbaring de tweede plaats inneemt. Het zal ons verder blijken, dat beide boeken in dit opzicht niet zo ver van elkaar verwijderd zijn en dat zij beide nog vóór de verwoesting van Jeruzalem zijn ontstaan. De grond, die wij bedoelen, is de plaats, die beide boeken in onderscheiding van elkaar tegenover het volk van de Joden innemen. Het evangelie beschouwt ze als besliste en verharde tegenstanders van Christus, als overgegeven aan de invloed van zijn oversten, die door de partij van de Farizeeën werden beheerst en diegenen die voor het Nieuw-Testamentische Godsrijk konden worden gewonnen, als reeds afgezonderd van de grote menigte en verbonden tot een Nieuw-Testamentische gemeente (vgl. Hoofdstuk 1: 11-18). Vandaar vinden wij dadelijk bij de eerste gebeurtenis, die hij vertelt (1: 19 vv.) het eigenaardig woord "Joden" gebruikt. De Openbaring is daarentegen in de zeven zendbrieven gericht aan de Klein Aziatische gemeenten, die tot de tijd, waarin zij geschreven werd, behoorden; zij gaat eveneens uit van de tegenstelling tegenover de Joodse synagoge als een synagoge van de satan (Openbaring . 2:
9. 3: 9); en dadelijk stelt het eerste van haar gezichten (Hoofdstuk 6) ons het oordeel van de Zoon van God over het volk van Zijn eigendom, dat Hem verworpen heeft, in beelden vol betekenis voor ogen. Snel echter houdt om de verkiezing van de genade, die nog bij dat volk voorhanden is en door alle stormen van de tijd tot aan het einde moet worden bewaard (Hoofdstuk 7: 1-8), alle strijd en tegenstelling tegenover Israël op. De strijd keert zich nu weer tegen het anti-christelijke, dat uit de heidenwereld zich verheft en vervolgt het door zijn verschillende ontwikkelingsstadiën tot aan het laatste einde, terwijl het daarentegen de verzegelden uit de twaalf geslachten de kinderen van Israël zijn, waaraan de toekomst toebehoort (Hoofdstuk 12: 7 vv. ; 14: 1 vv. ; 16: 12 vv. ; 19: 6 vv. ; 20: 1 vv.) en weer is het

een Jeruzalem, dat als heilige stad het middelpunt van de nieuwe aarde onder een nieuwe hemel vormt (Hoofdstuk 21: 1 vv. , 9 vv.). Het is daarom juist de Apokalyps, die de strijd aanvangt tegen het Gnosticisme en andere ketterse richtingen, die in de christelijke kerk uit de heidenen, wat beginsel aangaat, reeds aanwezig zijn en zich voortaan nog verder zullen ontwikkelen; het evangelie wendt zich daarentegen achterwaarts en handelt over de dodelijke vijandschap van de ongelovige Joden tegen Hem, die als Gods Zoon tot de waarachtige Messias is verordend, niet meer om deze te overwinnen, want zij is reeds gebleken verlamd te zijn, maar om ze over te geven aan het welverdiende gericht, dat zich in de verwerping van hen, die deze vijandschap koesteren, zal openbaren. Het is volkomen duidelijk dat Johannes niet eerst een boek kon schrijven en openbaar maken, waarin zijn belangstelling duidelijk openbaar wordt in het volk, waarvan hij afkomstig is, zoals hij in de Openbaring doet en daarna nog een boek zal hebben gegeven vol van snijdende scherpte tegen dit volk, zoals dit aan het evangelie eigenaardig is. Omgekeerd alleen is de orde denkbaar: eerst het evangelie en vervolgens de Apokalyps; eerst de vijandschap en vervolgens de verzoening, eerst het verleden en dan de toekomst.

Is onze opvatting van de gezichten van de Openbaring juist, zodat meteen het eerste gezicht in Hoofdstuk 6 spreekt van het gericht over Jeruzalem en de verwoesting van de stad (en wij hebben reeds vaker in dit bijbelwerk de gelegenheid aangegrepen om de juistheid van die opvatting aan te wijzen), dan moet dit profetische boek nog in het jaar 66 na Christus, voordat de catastrofe werkelijk begon, zijn ontstaan, want anders zou het zijn profetisch karakter verliezen. Nu hebben wij gewaagd in Aanh. II. d. onder Nr. 4-6 zelfs de datum te bepalen van die Zondag, waarop de apostel die gezichten had - het was de 19de oktober van het genoemde jaar. Valt nu volgens het vroeger gezegde de vervaardiging van het evangelie vóór deze termijn, dan is toch de uiterste grens, waartoe wij mogen komen, het paasfeest van het jaar 62 na Christus, waarop Jakobus II de marteldood onderging, die in Aanh. II b. onder Nr. 3 is meegedeeld. Pas toen kwam het ongeloof van de Joden tot zijn eigenlijke rijpheid ten gerichte, zoals wij met het oog op MATTHEUS. 23: 35 op de aangehaalde plaats hebben aangewezen. Pas van die tijd kon dus ook Johannes het woord "Joden" in die zin gebruiken, waarin het in zijn evangelie ons voorkomt. Natuurlijk zal echter tussen de dood van Jakobus en de vervaardiging van het evangelie nog enige tijd zijn, maar zeker niet meer dan een tijd van 2-3 jaar. Nu zijn omstreeks de tijd van 64-65 na Christus de omstandigheden van de Apostolische kerk werkelijk zo, dat wij ons uit deze wel kunnen verklaren, waarom Johannes in Hoofdstuk 12: 15 in plaats van het profetische "verheug u" een: "vrees niet, dochter van Zion" heeft geplaatst en ook de uitspraak van Christus in Hand. 16: 2 was nu geheel vervuld. Erkende de apostel toen in de geest, ook zonder dat hij reeds de Openbaring had ontvangen, dat nu de tijd aanwezig was, dat Israël onherroepelijk aan het oordeel van de verwerping was overgegeven en de heilige stad met de tempel dus in een steenhoop zou worden veranderd, dan moest hij het nu ook als het geschikte tijdperk aanzien om een bijzonder evangelie te schrijven, ten einde de leemten aan te vullen, die vooral bij de beide eerste evangelisten over het leven van Jezus gebleven waren. Deze evangeliën en in hoofdzaak ook Lukas, hebben het om goede redenen vermeden om nader te handelen over de feestreizen van Jezus, die Hij reeds vroeger vóór Zijn lijdensweg had ondernomen. Zij geven wel duidelijk te kennen, dat zij zeer goed bekend zijn met de reizen omstreeks het Paasfeest van het jaar 27, het Pinksterfeest van het jaar 28 en het Loofhuttenfeest van 29; vele van de door hen gebruikte

uitdrukkingen en uitspraken, die zij uit Jezus' mond meedelen, veronderstellen die zeer bepaald en zouden, als wij daarvan niet van elders wisten, volstrekt onverstaanbaar zijn; maar zij houden zich even gestreng aan de omvang van de oorspronkelijke mondelinge overlevering, zoals die aan de apostolische prediking te Jeruzalem ten grondslag lag. Deze nu vermeed het, zolang de zending onder de Joden nog haar uitgangspunt te Jeruzalem had, de bodem voor haar werkzaamheid daardoor zelf te verharden, dat zij in het bijzonder over de feiten zou hebben gesproken, die nog het woord van de Heere in MATTHEUS. 23: 37 ten grondslag liggen. Zij liet het blijven bij de verkondiging van Jezus' laatste lijden, waarbij de roem van Gods genade meer op de voorgrond trad tegenover de schuld van het volk en van zijn oversten en naast het: "Zij zullen zien in wie zij gestoken hebben" (Hoofdstuk 19: 37), tevens het andere woord geplaatst werd: "Op die dag zal er een fontein geopend zijn voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinigheid (Zach. 13: 1). In de omvang van de stof, waartoe zij zich beperkte, was het haar proberen de gemoederen niet te verbitteren, zoals dat gemakkelijk zou hebben plaats gehad, als het woord van Christus in Joh. 8: 44 gedurig was voorgedragen, om des te meer het: "Laat u met God te verzoenen" overal te laten doordringen. Anders is het gesteld met de zaken in de tijd van 64-65 na Christus. Toen was het doel het evangelie van Jezus Christus te vormen tot een theodicee, tot een rechtvaardiging van God wegens het vele kwaad, dat nu over Jeruzalem en het uitverkoren volk gedurende een lange reeks van eeuwen komen zou en de geest te doen kennen, die voortaan het Jodendom als synagoge van de satan zou karakteriseren. Dit kon echter niet beter plaats hebben, dan op de manier, zoals Johannes de stof gekozen en gerangschikt heeft. De kritische geest van onze tijd heeft de eigenaardigheid van het Johannes-evangelie en de eigenaardigheid van de synoptische evangeliën, waarvoor wij hier enige aanwijzingen ter verklaring hebben gegeven, tot een diep ingrijpende tegenspraak gemaakt, waarin beide delen tot elkaar zouden staan. Het is echter "de eigen Geest van de Heere" die zo'n tegenspraak heeft teweeggebracht, maar in werkelijkheid bestaat die niet. Wij hebben door onze evangeliën-harmonie in het eerste Aanh. een bewijs proberen te leveren, dat integendeel de Johanneïsche berichten in de synoptische ingrijpen en deze in de andere op een manier, dat alles tot een welgeordend geheel wordt. Wij moeten ons zelf afvragen, zegt Weiszäcker, wat wij zouden hebben, als het vierde evangelie onze enige bron voor het leven van Jezus was? Zeker zouden wij daarin hebben een geestvolle tekening, een verheven schets, maar het duidelijk en bepaald overzicht zou ons ontbreken. Wij zouden berichten hebben van grote daden van Jezus, maar geen regelmatige voorstelling van Zijn leven en handelen. Wij zouden de diepzinnigste verklaringen hebben over Zijn werken en Zijn roeping, maar er eigenlijk geen voorbeelden van hebben, hoe Hij deze roeping in Zijn leraarsambt heeft bevestigd. De velerlei merkwaardige mededelingen konden niet verhoeden, dat het geheel in de lucht zweefde; Jezus' optreden zou niet het karakter van natuurlijkheid hebben. Omgekeerd zouden wij ook veel missen, als wij alleen de synoptische evangeliën hadden zonder de aanvulling, die Johannes geeft. Zolang de apostelen nog persoonlijk aanvullend optraden, waren Jezus' woorden en werken, zoals de mondelinge traditie ze vertelde, te verstaan en dwalingen, die voorkwamen en valse meningen konden dadelijk verhoed of weggenomen worden; maar het geheel van het leven van Christus zou snel na het heengaan van de apostelen en van de overige oog- en oorgetuigen meer en meer tot een hiëroglyfe, tot een onoplosbaar raadsel zijn geworden, als niet op de juiste tijd Johannes was gekomen, om met zijn werk de sleutel voor de oplossing te geven.